

ספר

מגילת אסתר

עם פרוש גנזי המלך

דרושים ערבים ומתקנים להאיר את נפשו בהארת אור זיו שכינת עזו ותברך. לבאר את כל ספור המגלה בגלוי אלקות נורא מאז. ויתן עצות לכל הנפשות, איך להתחזק ולהחזיק מעמד על כל מה שעובר על האדם כל ימי חייו הבלוי, ויזכה להיות דבוק בחיי החיים בו ותברך.

אשר כתב הרב הגאון הצדיק, הסיידא ופרישא, עמוד האמונה, מנורה השחורה, המגלה והמפרסם אמתת מציאותו ותברך לכל העולם בלו.

כבוד קדשת הרב הצדיק מוהרא"ש זצ"ל

בני ומיסד על-פי דברי רבינו הקדוש והנורא, אור הגנוז והצפון, בוצינא קדישא
עלאה, אדוננו מורנו ורבינו

רבי נחמן מברסלב, זכותו יגן עלינו

ועל-פי דברי תלמידו, מורנו הגאון הקדוש, אור נפלא, אשר כל רז לא אניס ליה

רבי נתן מברסלב, זכותו יגן עלינו

הוכא לדפוס ע"י הסידי ברסלב ע"ה"ק ורושלים תובכ"א

הכתובת להשיג את הספר הקדוש הזה וכל ספרי
אדמו"ר מוהר"ן מברסלב זי"ע וספרי תלמידיו הקדושים

To obtain this and other Breslov publications:

היכל הקודש מאנסי

HEICHAL HAKODESH MONSEY

32 Dolson Rd.

347-733-7551

היכל הקודש וויליאמסבורג

HEICHAL HAKODESH WILLIAMSBURG

27 Skillman Street

718-384-1652

היכל הקודש קרית יואל

HEICHAL HAKODESH KIRYAS JOEL

8 Premishlan Way

845-243-0563

היכל הקודש קרית יואל

HEICHAL HAKODESH KIRYAS JOEL

8 Hayes Ct.

845-467-5299

בארץ ישראל:

מוסדות "היכל הקודש" חסידי ברסלב

שע"י עמותת "ישמח צדיק-קהלת ברסלב בגליל"

בהסיונות ע"י כ"ק מוהרא"ש זצוק"ל

רחוב רבי נחמן מברסלב 1 ת.ד. 421 יבנאל 15225

טלפון רב קווי 04-6708356

פקס: 04-6708359

Visit our website: www.breslevcity.co.il

לשמוע השיעורים: 212-444-9191

Find our entire book selection at:

AMAZON.COM

To donate and/or sponsor one of our books please call: **845-248-1651**

הַקְדָּמָה

אָמְרוּ חַכְמֵינוּ הַקְדוּשִׁים (שׁוּחַר טוֹב מִשְׁלֵי ט'): כֹּל הַמוֹעֲדִים יֵהיוּ בְטָלִים וַיְמִי הַפּוּרִים לֹא יֵהיוּ נִבְטָלִין לְעוֹלָם, שֶׁנֶּאֱמַר (אֶסְתֵּר ט, כח): "וַיְמִי הַפּוּרִים הָאֵלֶּה לֹא יֵעָבְרוּ מִתּוֹךְ הַיְהוּדִים, וְזִכְרָם לֹא יִסּוּף מִזְרָעָם"; וּבִאֲמַת יֵשׁ לְתַמָּה, מַה כֹּל הֲרַעַשׁ הַזֶּה שֶׁאֲמָרוּ, אֲשֶׁר כָּל הַמוֹעֲדִים יֵהיוּ בְטָלִים לְגַבֵּי הָאוֹר שֶׁמֵאִיר בֵּימֵי הַפּוּרִים? הֵינּוּ כִּי בִאֲמַת אֵי אֶפְשֶׁר לוֹמַר, שֶׁהַכּוֹנֵה הִיא בְּפִשִּׁטוֹת, שֶׁהַמוֹעֲדִים יֵהיוּ בְטָלִים, חֶסֶד וְשְׁלוֹם, כִּי אֲנַחְנוּ יוֹדְעִים, שֶׁשׁוּם דָּבָר לֹא יִשְׁתַּנֶּה, כִּי הַתּוֹרָה לֹא תִשְׁתַּנֶּה כִּי הוּא זֶה, אֲדַרְבָּה בַּעַת הַגְּאֻלָּה, אִזּוֹ נִתְחַלַּל לְהַרְגִישׁ בֵּיתֵךְ שֶׁאֵת וּבֵיתֵךְ עַז אֵת אֹר הַמוֹעֲדִים הַקְדוּשִׁים: פֶּסַח, שְׁבוּעוֹת, סֻכּוֹת, שְׁנֹזֶפֶה לְעֻלוֹת לְרַגֵּל וְלִהְנוֹת מִזֵּיו הַשְּׂכִינָה, עִם כֹּל זֹאת מְדַגִּישִׁים לָנוּ חַכְמֵינוּ הַקְדוּשִׁים, שֶׁהָאוֹרוֹת שֶׁיִּשְׁיִגּוּ בְכָל הַמוֹעֲדִים, יֵהיוּ בְטָלִים לְגַבֵּי הָאוֹר שֶׁמִּשְׁיִגִּים בֵּימֵי הַפּוּרִים, וְזֶה צְרִיךְ בְּאוֹר; אֲלֵא יְדוּעַ מַה שֶׁהַפְּלִיגוֹ חַכְמֵינוּ הַקְדוּשִׁים בְּגִדְלַת הַמִּצְוָה שֶׁל קְרִיאַת הַמְּגִלָּה, עַד שֶׁאֲמָרוּ (מְגִלָּה ג), שֶׁמִּבְטָלִין הַכֹּל בְּשִׁבִיל קְרִיאַתָּה: כֹּהֲנִים בַּעֲבוּדָתָם, וְלוֹוִיִּם בְּדוּכָנָם, וְיִשְׂרָאֵל בְּמַעֲמָדָם, הַכֹּל בְּטָלִין בְּשִׁבִיל קְרִיאַת הַמְּגִלָּה, וְאִין לָךְ מִצְוָה שֶׁאֵינָה נִדְחִית מִפְּנֵיהֶ, כִּי זֶהוּ עֵקֶר הַחֲדוּשׁ הַנִּפְלֵא שֶׁל פּוּרִים, שֶׁהוּא גְדוֹל מְכַל הַמוֹעֲדִים, עַד שֶׁאֲמָרוּ, שֶׁכָּל הַמוֹעֲדִים בְּטָלִים וַיְמִי הַפּוּרִים לֹא נִבְטָלִים, וְהֵעֲנִין הוּא, כִּי זְכִינוּ אִזּוֹ עַל-יְדֵי תְקוּפוֹ וּגְבוּרָתוֹ וּגְדֻלָּתוֹ שֶׁל מְרַדְכֵי הַצְּדִיק, שֶׁהַכְּנִיס הַתְּעוֹרְרוֹת הַתְּשׁוּבָה כָּל-כָּךְ בְּיִשְׂרָאֵל, שֶׁזְּעָקוֹ אֵל הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ בְּכָל לֵבָם, עַד שֶׁזָּכוּ עַל-יְדֵי זֶה לְחַדֵּשׁ סֵפֶר קְדוֹשׁ וְנוֹרָא כְּזֶה, שֶׁהוּא הַמְּגִלָּה הַקְדוּשָׁה, שֶׁהִיא פְּרָסוּמִי נֶסֶא שֶׁמִּפְּרָסוּמֵת וּמְגִלִּית הַשְּׁגָחָתוֹ יִתְבָּרַךְ עֲלֵינוּ בְּכָל עֵת, אֶפְלוּ בַּעַת הַהִסְתַּרְהָ שֶׁבְּתוֹךְ הַהִסְתַּרְהָ, שֶׁהוּא בַּעַת תְּקֵף מְרִירַת הַגְּלוּת, בַּעֲזוֹנוֹתֵינוּ הַרְבִּים, אֶפְלוּ אִזּוֹ הוּא יִתְבָּרַךְ אֵל מְסַתֵּר, וְהוּא יִתְבָּרַךְ מְסַתֵּר עֲצָמוֹ, וּמִשְׁגִּיחַ עֲלֵינוּ לְטוֹבָתָנוּ, אֶפְלוּ בַּעַת תְּקֵף הַצְּרָה בְּדַרְכִּים נִפְלְאוֹת וְנוֹרָאוֹת מְאֹד מְאֹד, אֲשֶׁר אִין כֹּל בְּרִיָּה יִכְוָלָה לְעַמֵּד עַל זֶה,

וְעַל־יְדִי־זֶה הוּא מִצִּילֵנוּ מִכַּף כָּל אוֹיְבֵינוּ, שְׂמִצִּיקִים לָנוּ וּמִצְעָרִים
 אוֹתָנוּ בְּכָל דּוֹר וָדוֹר, כַּאֲשֶׁר רָאִינוּ אֶז בִּימֵי מֶרְדְּכִי וְאַסְתֵּר כְּמוֹ
 שְׂמִסְפָּר בְּמַגְלַת הַקְּדוּשָׁה, שְׂצִרִיכִים לְשׁוּם לֵב בְּפִשִּׁטוֹת לְתַקְּףָה
 הַנְּסִים הַנִּפְלְאִים הָאֵלֶּה, שְׁעֵשָׂה הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ עִמָּנוּ אֵז, וְכִמוֹ־כֵן הוּא
 מִתְנַהֵג עִמָּנוּ בְּחֶסֶדוֹ בְּכָל דּוֹר וָדוֹר. כִּי לְכַאוּרָה קָשָׁה, מִה קוֹל
 הָרַעַשׁ הַזֶּה, שֶׁהִפְלִיגוּ חֲכָמֵינוּ הַקְּדוּשִׁים בְּתַקְּףָה הַנֶּסֶס שֶׁל פּוֹרִים,
 שֶׁהוּא גְדוֹל מִכָּל הַנְּסִים, כְּמוֹכָא בְּדַבְרֵיהֶם הַקְּדוּשִׁים, עַד שֶׁאָמְרוּ
 (מַגְלָה ז): חֵיב אֵינִישׁ לְבִסוּמֵי בְּפוֹרְיָא עַד דְּלֹא יָדַע בֵּין אַרְוֵר הַמֶּן
 לְבִרְוֵךְ מֶרְדְּכִי, שֶׁאָדָם צָרִיךְ לְשֹׂמַח כָּל־כָּךְ וְלִשְׂתוֹת, עַד שִׁיִּגִיעַ אֶל
 בְּטוֹל כְּזֶה, שֶׁלֹּא יִהְיֶה לוֹ שׁוּם הַפְּרָשׁ בֵּין טוֹב לְרַע, בֵּין הַמֶּן
 לְמֶרְדְּכִי, שֶׁהִשְׁגָּה זֶה הִיא לְמַעֲלָה מִהִשְׁגָּתָנוּ, שֶׁאָדָם צָרִיךְ לְהִגִיעַ
 אֶל בְּטוֹל כְּזֶה אֶל הָאֵין סוֹף בְּרוּךְ הוּא, עַד שֶׁעוֹלָה לְמַעֲלָה לְמַעֲלָה
 בְּטֵל וּמִבְטָל אֶל עֵצֶם עֲצָמִיּוֹת אֱלֻקוֹתוֹ יִתְבָּרַךְ, וּמִה קוֹל הָרַעַשׁ
 הַזֶּה, הֲלֹא בְּנֵס שֶׁל פּוֹרִים לֹא הִיָּה שׁוּם שְׁנוֵי הַטְּבַע כְּמוֹ שֶׁהִיָּה
 בְּנֵסִים שֶׁל יְצִיאַת מִצְרַיִם וְקָרִיעַת יַם סוּף, שֶׁרָאוּ הַכָּל שְׂדוּד
 הַמַּעֲרֻכּוֹת וְשְׁנוֵי הַטְּבַע כְּזֶה, עַל־יְדֵי הָעֵשׂוֹר מִכּוֹת, שֶׁהִבִיא עַל
 מִצְרַיִם, וְקָרִיעַת יַם סוּף וְכוּ' וְכוּ', וְאִם־כֵּן מִפְּנֵי מִה הַנֶּסֶס שֶׁל פּוֹרִים
 גְדוֹל מִכָּל הַנְּסִים? אֵךְ בְּאֵמַת הַנְּסִים שֶׁל יְצִיאַת מִצְרַיִם וְקָרִיעַת יַם
 סוּף וּמִתֵּן תּוֹרָה הָיוּ נְסִים גְדוֹלִים וּמוֹפְתִים נוֹרָאִים מְאֹד, שֶׁעַל יָדָם
 נִתְגַּלָּה אֱלֻקוֹתוֹ יִתְבָּרַךְ בְּעוֹלָם, כְּמוֹ שְׂכַתוֹב (דְּבָרִים ד, לב): "כִּי שָׂאֵל
 נָא לְיָמִים רֵאשׁוּנִים וְגו' הִנְהִיָּה כְּדָבָר הַגְּדוֹל הַזֶּה"; אֵךְ נְסִים נְגָלִים
 כְּאֵלֶּה שֶׁהֵם שְׁנוֵי הַטְּבַע, אֵינָם יְכוּלִים לְהִיּוֹת כִּי אִם לְפִי שְׁעָה, כְּגוֹן:
 בְּאוֹתוֹ הַלִּילָה שֶׁל קָרִיעַת יַם סוּף, וְכֵן בַּעַת שְׂבָאוּ הָעֵשׂוֹר מִכּוֹת עַל
 מִצְרַיִם וְיִשְׂרָאֵל נִצְלוּ וְכוּ', וְכֵן בַּעַת מִתֵּן תּוֹרָה, שֶׁרָאוּ הַמוֹפְתִים
 נוֹרָאִים שֶׁל הַקּוֹלוֹת וְהַבְּרָקִים וְכוּ'. וְכֵן בְּשֶׁאֵרֵי הַנְּסִים וְהַמוֹפְתִים
 הַנוֹרָאִים, שֶׁכָּלֵם לֹא הָיוּ כִּי אִם בְּאוֹתָהּ הָעַת שֶׁשָּׂמַשׁ הַנֶּסֶס, אֲבָל
 אַחֲר־כֵּךְ הַקְּדוּשׁ־בְּרוּךְ־הוּא מִנְהִיג עוֹלָמוֹ בְּחֶסֶדּוֹ, וּמִסְתִּיר אֶת
 עֲצָמוֹ בְּתוֹךְ הַטְּבַע, רַק כָּל יְמֵי מִשְׁהָ רַבְּנוּ, עֵשָׂה הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ עַל
 יְדוֹ מוֹפְתִים נוֹרָאִים אֵין מִסְפָּר, שֶׁהָיוּ שְׁנוֵי הַטְּבַע מְאֹד, כְּדִי לְפָרְסֵם

ולגלות אלקותו יתברך על ידו, וכן בימי הנביאים והצדיקים
 שאחריו, שעשו גם כן כמה וכמה נסים ומופתים נוראים, כמו
 יהושע שהעמיד החמה, ודניאל בגוב אריות שנצל מהם, וחנניה,
 מישאל ועזריה, שנצלו מכבשן האש וכו', אבל כל הנסים שהיו
 שנוי הטבע לגמרי, כלם לא היו כי אם באותה העת ששמש הנס,
 אבל בנס של פורים לא היה שום שנוי הטבע, ואף על פי כן ראינו
 על ידי זה עצם נפלאות השגחתו יתברך עלינו בכל עת, אפלו
 בעת תקף ההסתרה מאד, שגם אז נפלאותיו ומחשבותיו יתברך
 עלינו בכל עת ורגע, כמו שרואים בספור הנס של פורים, מי
 שמשים לבו היטב לזה מתחלת המגלה עד סופה, שסבב השם
 יתברך שיעשה סעדה גדולה כזאת בעשירות עצומה ומפלגת בזו,
 והשטן רקד שם, כי הכשיל כלם בדרבנו, כי את אחשורוש הכשיל
 שהתגאה בלכף בעשרו, עד שהשתמש בכלי בית המקדש,
 והכניס בדתו להכשיל את ישראל שנהגו מסעדתו, והכשילם אז
 בזנות, כמו שאמרו חכמינו הקדושים (אסתר רבה, פרשה ז, סימן יח):
 אמר המן לאחשורוש, אלהיהם של אלו שונא זמה הוא, העמד
 להם זונות, ועשה משתה, וגזר עליהם שיבאו כלם, ויאכלו וישתו
 ויעשו ברצונו. כיון שראה מרדכי כך, עמד והכריז עליהם, ואמר
 להם: לא תלכו בסעדתו של אחשורוש וכו', ואף על פי כן גם אז
 חמל השם יתברך על עמו, והקדים אז רפואה למכה, שסבב
 שעל ידי תקף תאותם וגאותם דיקא תהרג ושתי המרשעת, ותקבל
 אסתר הגדלה, והיריגתה היתה על ידי המן הרשע בעצמו דיקא,
 ושיכתב אגרות הראשונות, שיהיה כל איש שורר בביתו, שעל ידי
 זה ראו שטותו, שעל ידי זה נתקיימו ישראל, כמו שאמרו חכמינו
 הקדושים (מגלה יב): אלמלא אגרות הראשונות וכו', וכן ההשגחה
 הנפלאה של מעשי בגתן ותרש, שבקשו לשלח יד במלך וכו',
 שנתגלה דיקא על ידי מרדכי ואסתר וכו', ושלא עשו שום יקר
 וגדלה למרדכי על זה, עד אחר שנתגדל המן בלכף, ואז סבב
 השם יתברך, שנדדה שנת המלך בלילה ההוא וכו'. ובכל זה אנו

רואים את נפלאותיו ומחשבותיו יתברך אלינו בכל עת, אפלו בתקף ההסתרה, ועל-כן זה הנס של פורים גדול מכל הנסים, כי על-ידי זה רואים עצם השגחתו יתברך תמיד. ובודאי כל מה שנעשה עמנו גם עתה בדורות הללו — הכל לטובתנו, ואף-על-פי שאנו רואים צרות כאלה בכל עת, שעובר על כלל נשמות ישראל בכלליות, שגורפים מרשעי אמות העולם, וכן מה שעובר בפרטיות על כל אחד ואחד צרות משנות וכו', אף-על-פי-כן צריכין להאמין, שבודאי הכל לטובה, כי בודאי מה שעושה הקדוש-ברוך-הוא עם כל אחד ואחד בפרטיות ועם הכלל בכלליות — הכל לטובה, אף שאין לנו שום השגה מה ואיך ואימת וכו', עם כל זאת אנחנו יודעים, אשר (דברים לב, ד): "הצור תמים פעלו כי כל דרכיו משפט, אל אמונה ואין עול, צדיק וישר הוא", ואין אנו נכנסים בשום חקירות ומחשבות זרות והרהורים וספקות על דרכיו יתברך, אלא אנחנו מאמינים באמונה פשוטה בו יתברך, אשר (תהלים קמה, יז): "צדיק הויה בכל דרכיו וחסיד בכל מעשיו", ואין אנחנו חוקרים בדרכיו, אלא הולכים בתמימות ובפשיטות, כמו שכתוב (דברים יח, יג): "תמים תהיה עם הויה אלקיך", ופרש רש"י ז"ל: התהלך עמו בתמימות ותצפה לו, ולא תחקר אחר עתידות, אלא כל מה שיבוא עליך קבל בתמימות, ואז תהיה עמו ולחלקו. ובאמת מי שמתבונן היטב בדרכי המקום ברוך הוא — רואה בעיניו, מי שמשים לבו לעצם הנפלאות שהשם יתברך עושה עמנו גם עתה בכל דור, על-ידי גדולי הצדיקים, שמקימים ומחזקים ומעודדים ומשמחים אותנו בתקף ההסתרה הזאת, ומלמדים אותנו את הלמוד העמק של (תהלים ד, ב): "בצר הרחבת לי", ופרש רבנו ז"ל (לקוטי מדרש, חלק א, סימן קצה), שאפלו בצרה בעצמה, השם יתברך מרחיב לנו, כי אם יסתכל האדם על חסדי השם יתברך — יראה, שאפלו בעת שהשם יתברך מצר לו, גם בצרה בעצמה השם יתברך מרחיב לו, ומגדיל חסדו עמו. וכמו שאנחנו אומרים שלש פעמים בכל יום: "ועל נסיד שבכל יום ויום עמנו, ועל נפלאותיך וטובותיך שבכל עת ערב ובקר

וצְהָרִים, הַטּוֹב בִּי לֹא כָלוּ רַחֲמֶיךָ, וְהִמְרַחֵם בִּי לֹא תִמּוּן חֲסָדֶיךָ";
 הַכֹּלָל, שֶׁעֵקֶר הַחֲדוּשׁ שֶׁל פּוּרִים הוּא, שְׂרֹאִים עַל־יְדֵי תַקְוָה הַנֶּסֶס
 הַזֶּה שֶׁעָשָׂה הַקְּדוֹשׁ־בְּרוּךְ־הוּא עִם עַם יִשְׂרָאֵל, וְהִצִּילֵנוּ מִדְּמֻן
 הַרְשָׁע, שֶׁהִבֵּל הָיָה מַלְבָּשׁ בְּלִבוֹשׁ טַבַּע, וְכֵן הוּא בְּמִשְׁךָ כָּל הַגְּלוּת
 הָאֲרָכָה וְהַמְרָה שְׁעוֹבֶרֶת עַל עַם יִשְׂרָאֵל, וְאִמּוֹת הָעוֹלָם רוֹצִים
 לְהַכְחִיד לְגַמְרֵי אֵת שֵׁם יִשְׂרָאֵל מִן הָעוֹלָם, וְגוֹזְרִים עֲלֵיהֶם הַרְיָגוֹת
 וּמִיתוֹת מְשׁוּנוֹת וּשְׂמֵדוֹת וְכו', עַד שֶׁכִּמְעַט כִּמְהָ כִּמְהָ פְעָמִים נִכְחַד
 עִם יִשְׂרָאֵל מִן הָעוֹלָם, חֵס וְשְׁלוֹם, וּבְרָגַע הָאֲהָרֹן רָאִינוּ אֵת עֲצָם
 הַשְּׂגָחַתוֹ יִתְבָּרַךְ עֲלֵינוּ, אִפְלוּ בְּתַקְוָה הַהִסְתָּרָה שְׁבִתוֹךָ הִסְתָּרָה,
 אִפְלוּ בְּתוֹךְ מְרִירוֹת הַגְּלוּת, אֶף־עַל־פִּי שְׂאִין רוֹאִים שׁוֹם שְׁנוֹי
 הַטַּבַּע, אֶף־עַל־פִּי־כֵן הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ מִסְתִּיר אֵת עֲצָמוֹ בְּכָל הַצְּרוֹת
 וְהַמְנִיעוֹת וְהִיִּסוּרִים בְּדַרְכִּים נִפְלְאוֹת לְטוֹבַתְנוּ, לְחִיּוֹתְנוּ כַּיּוֹם הַזֶּה,
 עַד אֲשֶׁר תִּצְמַח קֶרֶן יִשְׂרָאֵל, וְיִבּוֹא מְשִׁיחַ צְדָקְנוּ וְיַגְלֵנוּ, וְאִזּוֹ נִבִּין
 וְנִרְאָה, שֶׁכָּל מַה שֶּׁסָּבַב הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ עִמָּנוּ בְּנִפְלְאוֹתָיו — לְטוֹבַתְנוּ,
 אִפְלוּ בְּתַקְוָה מְרִירוֹת הַגְּלוּת בְּגוֹף וּנְפֶשׁ וּמְמוֹן, וְהִכַּל בְּדַרְכִּים
 נִפְלְאוֹת וְנִרְאֹת, שְׂאֵי אִפְשֶׁר לְהַשִּׁיגֵם כֹּלָל, בְּאִפְן שֶׁתְּהִיָּה נִשְׂאֶרֶת
 הַבְּחִירָה לְכָל אַחַד. וְאֶף־עַל־פִּי־כֵן גְּדוּלֵי מִבְּחָרֵי הַצְּדִיקִים מְכַנְיָסִים
 עֲצוֹת נִרְאֹת וְהַתְּעוֹרְרוֹת גְּדוּלָּה לְעַם יִשְׂרָאֵל, וּמְחַזְּקִים וּמַעוֹדְדִים
 אוֹתָם לְחֹזֵר בְּתִשׁוּבָה שְׁלֵמָה אֵלָיו יִתְבָּרַךְ, וּמְלַמְּדִים אוֹתָם אִיךָ
 לְזַעַק וּלְצַעַק לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, וּלְהַתְחַנֵּן לְפָנָיו יִתְבָּרַךְ תָּמִיד, עַד
 שְׂגוּמָרִים בְּכָל עֵת מַה שְׂצָרִיכִים, עַד אֲשֶׁר תִּצְמַח יְשׁוּעַת יִשְׂרָאֵל
 לְעֵין כּל. וְעַל־כֵּן כָּל הַמוֹעֲדִים בְּטָלִים חוּץ מִפּוּרִים, בִּי כָּל הַמוֹעֲדִים
 הֵם זִכָּר לְיִצְיַאת מִצְרַיִם, שֶׁהָיוּ אִזּוֹ נִסִּים נִגְלִים, שֶׁהֵם שְׁנוֹי הַטַּבַּע,
 שְׂוָה אֵי אִפְשֶׁר בִּי אִם לְפִי שְׂעָה, אֲבָל לְעֵתִיד יִתְנַהֵג הָעוֹלָם עַל־יְדֵי
 הַשְּׂגָחָה וּנִפְלְאוֹת בְּכָל עֵת וְשְׂעָה וְרָגַע, וְיִרְאוּ בְּכָל עֵת נִפְלְאוֹתָיו
 הָעֲצוּמִים, וְעַל־כֵּן יִהְיוּ כָּל הַמוֹעֲדִים בְּטָלִים, אֲבָל יְמֵי הַפּוּרִים לֹא
 נִבְטָלִים, בִּי גַם בְּנֶס שֶׁל פּוּרִים רָאוּ נִפְלְאוֹת הַשְּׂגָחַתוֹ בְּכָל רָגַע,
 שְׂוָהוּ בְּחִינַת הַתְּגָלוֹת הַשְּׂגָחַתוֹ שֶׁל לְעֵתִיד, שֶׁהִטְבַּע יִהְיֶה כִּסָּא
 לְהַשְּׂגָחָה, שְׂגָם בְּתוֹךְ הַטַּבַּע נִמְצָא אֵת הַקְּדוֹשׁ־בְּרוּךְ־הוּא, בִּי כִּי

הטביע הקדוש־ברוך־הוא את עולמו, שתהיה אלקותו יתברך
נעלמת ונסתרת בתוך הבריאה, עד שיש בני־אדם שחושבים שיש
איזה טבע, מקרה ומזל, ועל־כן ימי הפורים לא יתבטלו גם לעתיד,
כי אז יתגלה לעיני כל, איך שכל הספור שעבר על עם ישראל
במשך כל הגליות, הכל היה בהעלם ובהסתר, וגנוזה בו אמתת
מציאותו יתברך. וזה שנקראת המגלה על שם: "מגלת אסתר", כי
היא מגלה את ההסתרה שבתוך הסתרה, שגם שם גנוזה וסתומה
ונעלמת ונסתרת השגחתו הפרטית. וכמאמרם ז"ל (חלין קלט): אסתר
מן התורה מניין? שנאמר (דברים לד, יח): "ואנכי אסתר אסתיר פני
ביום ההוא על כל הרעה אשר עשו" וגו', שאפלו בהסתרה שבתוך
הסתרה, גם שם מתגלה אלקותו יתברך, ואדרבה בתוך ההסתרה
יש שם אור גדול ונורא מאד, רזי וסתרי תורה, כמובא בדברי רבנו
ז"ל (לקוטי־מוהר"ן, חלק א, סימן נו), ועל־כן מצות קריאת המגלה יקרה
וגדולה כל־כך, כי מפרסמין נס כזה, שרואין השגחתו יתברך עלינו
בכל עת, אפלו בתקף ההסתרה, אפלו בעת שיש־אל רחוקים
מארצם, ועל־ידי־זה יש לנו תקנה גם עתה בגלות המרה הזו לחזור
בתשובה שלמה אליו יתברך. ועקר הנס נעשה על־ידי תקף אמונת
חכמים שהוזהרנו עליה, כמובא בדברי רבנו ז"ל (לקוטי־מוהר"ן, חלק א,
סימן סא), שיש ספרים ועתידים להיות ספרים, וכלם צריכים
להעולם, ודיקא על־ידי הספרים שמתחדשים בכל דור ודור
המגלים את אמתת מציאותו יתברך, על־ידי־זה נתחזקת האמונה
בו יתברך, כי גדולי מבחרי הצדיקים הדבוקים באין סוף ברוך הוא,
מחדשים בכל פעם ספרים חדשים, אשר שייכים לכל דור ודור,
ומאירים עצות נוראות ונפלאות לעם ישראל, איך להתקרב אליו
יתברך, ואיך להחזיק מעמד בכל מה שעובר עליו בגשמיות
וברוחניות, ולא להשבר משום דבר. וזהו תקף הנס של פורים, שזכו
עם ישראל על־ידי הנס הגדול שקרה, שהתהפך מן ההפך אל
ההפך, בחינת (אסתר ט, א): "ונהפך הוא אשר ישלטו היהודים המה
בשנאיהם", שיתחדש ספר קדוש כזה, שהיא המגלה הקדושה,

שְׁקוֹרֵין בְּרַבִּים וּמִבְּרִכֵּין עֲלֶיהָ תַּחֲלָה וְסוּף, שְׁמִיּוֹם מִתֵּן תּוֹרָה לֹא נִתְחַדֵּשׁ סֵפֶר כְּזֶה שֶׁיִּקְרָאוּ בוֹ בְּצַבּוֹר בְּבִרְכָה תַּחֲלָה וְסוּף, וְעַל-יְדֵי שְׁנֵתְחַדֵּשׁ סֵפֶר כְּזֶה, שְׁמַגְלָה וּמִפְרָסֵם אֱלֻקוֹתוֹ יִתְבָּרַךְ בְּעוֹלָם, עַל-יְדֵי-זֶה אָנוּ מִמְּשִׁיכִין עֲלֵינוּ בְּכָל דּוֹר וְדוֹר קִדְשַׁת הַסְּפָרִים הָאֲמִתִּיִּים שֶׁל גְּדוּלֵי הַצְּדִיקִים הָאֲמִתִּיִּים, שְׁמֹחֲדָשִׁים סְפָרִים נִפְלְאִים בְּכָל דּוֹר וְדוֹר. וְעַקֵּר מַעֲלַת הַסְּפָרִים הַקְּדוּשִׁים הֵהֵם הִיא, שֶׁהֵם בְּחִינַת קִיּוֹם הַתּוֹרָה, שְׂזוּכִין עַל יָדָם לְהִתְעוֹרְרוֹת אֲמִתִּית וּלְעִצּוֹת אֲמִתוֹת נוֹרָאוֹת וְנִפְלְאוֹת, אִיךָ לְזִכּוֹת עַל יָדָם כֹּל אֶחָד לְקִיּוֹם אֶת הַתּוֹרָה בְּאֲמִתּוֹ וּבִתְמִימוֹת, שְׁעַל-יְדֵי סְפָרִים הָאֵלוּ עִקֵּר שְׁלֵמוֹת הַתּוֹרָה, שְׁעַל-יְדֵי-זֶה נִבְלָלַת בְּבִחִינַת קִדְשֵׁי קִדְשִׁים, שְׁעַל-יְדֵי-זֶה נִמְתַּקֵּין כֹּל הַדֵּינִים שְׁבַעֲוֹלָם. כִּי הַסְּפָרִים הַקְּדוּשִׁים שְׁמֹחֲדָשִׁים גְּדוּלֵי מִבְּחָרֵי הַצְּדִיקִים בְּכָל דּוֹר וְדוֹר בְּמִשְׁךָ כֹּל זְמַן הַגְּלוּת, זֶה עִקֵּר הַהִתְחַזְּקוֹת וְהַהִתְעוֹרְרוֹת לְעַם יִשְׂרָאֵל, אִיךָ לְהַחְזִיק מִעַמּוֹ, וְצִרִיכִים לְכַבֵּד וּלְיַקֵּר אֶת כָּל סֵפֶר וְסֵפֶר שְׁנֵתְחַבֵּר, כִּי כֹלֵם צְרִיכִים לְעוֹלָם, וּמִי שְׁלוּעֵג מֵהֵם, הוּא נִדוֹן בְּצוֹאָה רוֹתַחַת, כְּמוֹ שְׂאֲמָרוֹ חֲכָמֵינוּ הַקְּדוּשִׁים (עֲרֻבִין כֵּא): הַלּוֹעֵג עַל דְּבָרֵי חֲכָמִים, נִדוֹן בְּצוֹאָה רוֹתַחַת, וְעוֹלִים לוֹ עֲשָׂנִים סְרוּחִים אֶל הַמָּוָה, וּמַעֲרַבְבִים וּמִבְּלַבְלִים דַּעְתּוֹ. וְלָכֵן מִי שְׁלוּעֵג עַל סְפָרִים קְדוּשִׁים, הַמְּגַלִּים אֶת אֲמִתַּת מְצִיאָתוֹ יִתְבָּרַךְ, סִימָן שֶׁהוּא פָּגוּם בְּבִרְיָת, וּמַחוּ מְלֵא טְנוּף וְצוֹאָה, וּמַגְלָה לְכֹלֵם אֶת מַעֲשָׂיו הַמְּגַנִּים שְׁעוֹשֶׂה בְּסִתֵּר. וְזֶהוּ (אֶסְתֵּר ט, כה): "וּבְבוֹאָה לְפָנֵי הַמֶּלֶךְ אָמַר עִם הַסֵּפֶר יָשׁוּב מִחֲשֻׁבְתּוֹ הִרְעָה אֲשֶׁר חָשַׁב עַל הַיְּהוּדִים, עַל רֵאשׁוֹ", עִם הַסֵּפֶר דִּיקָא, שְׂדִיקָא עַל-יְדֵי הַסֵּפֶר הַקְּדוֹשׁ שְׁנֵתְחַדֵּשׁ עַל-יְדֵי מְרַדְּכֵי וְאֶסְתֵּר, עַל-יְדֵי-זֶה דִּיקָא יָשׁוּב מִחֲשֻׁבְתּוֹ הִרְעָה עַל רֵאשׁוֹ, כִּי עַל-יְדֵי שְׁנֵתְסוּף סֵפֶר, עַל-יְדֵי-זֶה נִמְתַּקֵּין כֹּל הַדֵּינִים שְׁבַעֲוֹלָם, עַד שְׂזוּכִין לְעִצּוֹת שְׁלֵמוֹת, עִצּוֹת עֲמֻקּוֹת מְאֹד, שֶׁהֵם סוּד קִיּוֹם הַתּוֹרָה. וְכְמוֹ שְׁכַתּוֹב (אֶסְתֵּר ט, כז): "קִיּוֹמוֹ וְקִבְלוֹ הַיְּהוּדִים עֲלֵיהֶם וְעַל זַרְעָם" וְכוּ', וְדָרְשׁוּ חֲכָמֵינוּ הַקְּדוּשִׁים (שְׁכַת פ.ח.): הַדּוֹר קִבְלוֹהָ בִּימֵי אַחַשְׁוֵרוּשׁ. דְּכַתִּיב (אֶסְתֵּר ט, כז): "קִיּוֹמוֹ וְקִבְלוֹ הַיְּהוּדִים", קִיּוֹמוֹ מֵהָ שְׁקִבְלוֹ כְּבָר, וְעַל-יְדֵי-זֶה

ממשיכין קיום התורה בכל דור (לקוטי הלכות, תענית, הלכה ד, אות כ'x) הינו שבזה שנתחדשה בגלות מגלת אסתר, ובקשה מהחכמים שתכתב לדורות, במאמרם ז"ל (מגלה ז): "שלחה להם אסתר לחכמים, כתבוני לדורות. שלחו לה (משלי כב, כ): "הלא כתבתי לך שלישים", שלישים ולא רבעים, עד שמצאו לו מקרא כתוב בתורה (שמות יז, יד): "כתב זאת זכרון בספר"; בזה היא נתנה כח לכל הצדיקים והחכמים הקדושים שבכל דור ודור, שיוכלו לחדש ספרים חדשים, לגלות ולפרסם את אמתת מציאותו יתברך, ולהחזיר אמונה פשוטה בו יתברך, ולחזק ולאמץ ולעודד ולשמח את נשמות ישראל, שיחזיקו מעמד על אף שעובר עליהם מה שעובר, ומעוררים את נשמות ישראל לשוב בתשובה שלמה, אשר דבר זה מאד חשוב בשמים. וענן שהוזיגנו רבנו ז"ל מאד לחדש בתורתו, ואמר לאנשיו (לקוטי מוהר"ן, חלק ב, סימן קה), שישתדלו לעין בתורתו, ויראו לחדש בתורתו איזה דבר, ואמר: אם תזכו לכון אל תכן כונתי ותורתתי — מה טוב. ואמר, שאפלו דבור אחד לבד כשזוכים לחדש, הוא גם כן טוב מאד, כי הוא תקון גדול מאד, ולכן אמרתתי — מה טוב ומה נעים לעין במגלת אסתר, אשר בודאי כל הספור מלא סודות ורזי דרוין, סתרי נסתרות, ומה יפה לחדש בהם על-פי ההקדמות הנוראות שקבלנו מרבנו ז"ל וממוהר"נ ז"ל, כי ספריהם מלאים מדרושים נוראים ונפלאים שפרשו את מגלת אסתר. ולקטתי את הדרושים כל מה ששיקר למקומו, וקראתי "גנזי המלך", כי אמרו חכמינו הקדושים (גטין סב): מנא לן דרבנן איקרי מלכים, דכתיב (משלי ח, טו): "בי מלכים ימלכו", ובודאי מי שיעין בפרוש זה, יאיר את נשמתו בהארת האין סוף ברוך הוא, ויזכה לחזק את עצמו בכל מה שעובר עליו, ויתגלה אליו מלך הכבוד בהארה נוראה ונפלאה מאד.

א * וַיְהִי בַיּוֹם אֲחַשְׁוֵרוֹשׁ הוּא אֲחַשְׁוֵרוֹשׁ הַמֶּלֶךְ מֵהַדּוֹ וְעַד-כּוֹשׁ שֶׁבַע וְעֶשְׂרִים וּמֵאָה מְדִינָה:

גְּזוּי הַמֶּלֶךְ

פָּרָק א'

א וַיְהִי בַיּוֹם אֲחַשְׁוֵרוֹשׁ: צָרִיף שֶׁתַּדַּע, אֶהוּבִי, בְּנִי, אֲשֶׁר כָּל סִפּוּר הַמַּגְלָה הַקְדוּשָׁה סוֹבֵב עַל עֲנַן זֶה, שֶׁמִּסְפָּר אֶת תַּקְּףָהּ הַנֶּסֶס, אִיךָ הַתְּגַבְרָה מַלְכוּת הַרְשָׁעָה, שֶׁהִיא הַגְּאוּת, הַעֲבוּדָה וְנִהַ, וְרִצְתָהּ לְכָלוֹת אֶת יִשְׂרָאֵל, חֵס וְשְׁלוֹם (לְקוּיטִי-הַלְכוּת, צָרְלָה, הַלְכָה ה', אוֹת טו); כִּי עָקַר כָּל הַצְּרוּת וְכָל הַגְּלוּיֹת הוּא עַל-יַדֵי הַגְּאוּת שֶׁהָאָדָם מִתְגַּאֵה, וְהוּא הַכֹּפֵף הַתּוֹרָה, שְׂאִין אָדָם זוֹכֵה לָהּ, כִּי אִם עַל-יַדֵי עֲנוּהָ, כַּמּוּבָא בְּדַבְרֵי רַבְנּוּ ו"ל (לְקוּיטִי-מוֹהַר"ן, חֶלֶק א', סִימָן יד); כִּי צָרִיף הָאָדָם לְהַקְטִין אֶת עֲצָמוֹ לְפָנָי גְּדוּלִים מִמֶּנּוּ וּלְפָנָי בְּנֵי-אָדָם כְּעָרְכּוֹ וְלְפָנָי קְטָנִים מִמֶּנּוּ, וְלִפְעָמִים כִּשְׁהוּא בְּעֲצָמוֹ קָטָן שֶׁבְּקִטְנִים, צָרִיף לְהַקְטִין אֶת עֲצָמוֹ כְּנֶגֶד מַדְרַגַת עֲצָמוֹ, וַיִּדְמָה בְּעֵינָיו, כְּאִלוֹ הוּא לְמִטָּה מִמְּדַרְגָּתוֹ, כְּמוֹ שֶׁכְּתוּב (שְׁמוֹת טז, טז): "שָׁבוּ אִישׁ תַּחֲתֵיוֹ", וְרַק עַל-יַדֵי-יָהּ זוֹכִים לַתּוֹרָה. וְאָמְרוּ חֻכְמֵינוּ הַקְדוּשִׁים (עֲרוּבִין נד): אָמַר רַב מִתְּנָה, מֵאֵי דְכִתִּיב (בַּמִּדְבָּר כ"א, יח): "וּמִמְדַבְּרֵי מִתְּנָה"? אִם מְשִׁים אָדָם עֲצָמוֹ כְּמִדְבָּר זֶה שֶׁהִכַּל דָּשִׁין בּוֹ — תַּלְמוּדוֹ מִתְקַים בְּיָדוֹ, וְאִם לֹא — אֵין תַּלְמוּדוֹ מִתְקַים בְּיָדוֹ. וְאָמְרוּ (שֵׁם): אִם אָדָם מְשִׁים עֲצָמוֹ כְּמִדְבָּר זֶה שֶׁהִכַּל דָּשִׁין בּוֹ, תּוֹרָה נִתְּנָה לוֹ כְּמִתְּנָה, וְכִינּוּן שִׁנְתָּהּ לוֹ כְּמִתְּנָה — נִחְלוֹ אֵל, שֶׁנֶּאֱמַר: "וּמִמִּתְּנָה נִחְלִיאֵל", וְכִינּוּן שֶׁנִּחְלוֹ אֵל — עוֹלָה לְגִדְלָה, שֶׁנֶּאֱמַר "וּמִנְחֵלִיאֵל כְּמוֹת", וְאִם מְגִים לְבוֹ, הַקְדוּשׁ-כְּרוּף-הוּא מְשִׁפִּילוֹ, שֶׁנֶּאֱמַר: "וּמִכְּמוֹת הַגִּיא", וְאִם חוּזֵר בּוֹ, הַקְדוּשׁ-כְּרוּף-הוּא מְגַבִּיהוֹ, שֶׁנֶּאֱמַר (שְׁעִיָה מ, ד): "כָּל גִּיא יִנְשָׂא", וְזֶהוּ "וַיְהִי בַיּוֹם אֲחַשְׁוֵרוֹשׁ", הֵינּוּ מַלְכוּת הַרְשָׁעָה גְּאוּת.

וְזֶה מֵה שֶׁאָמְרוּ חֻכְמֵינוּ הַקְדוּשִׁים (מַגְלָה י"א): אֲחַשְׁוֵרוֹשׁ אַחֲיוֹ שֶׁל רֹאשׁ וּבֶן גִּילוֹ שֶׁל רֹאשׁ; הֵינּוּ שֶׁכָּל אוֹתָם שֶׁכְּרוּכִים אַחַר מַלְכוּת הַרְשָׁעָה, וְנִלְכְּדִים בְּגְאוּת, הֵם בְּכַחֲשֵׁת אַחֲיוֹ שֶׁל רֹאשׁ וּבֶן גִּילוֹ שֶׁל רֹאשׁ, כִּי רֹאשׁ זֶה לְשׁוֹן גְּאוּת וְהַתְּנַשְׂאוּת, כְּמוֹ שֶׁכְּתוּב (תְּהִלִּים קי, ז): "עַל-כֵּן יָרִים רֹאשׁ", שֶׁזֶה (בַּמִּדְבָּר

כד, כ): "ראשית גוים עמלק", שהיא זממת הנחש, המכניס גאות באדם. ואמר חכמינו הקדושים (במדבר רבה, פרשה יג, סימן ה'): "גאות אדם תשפילנו" — זה עמלק, שנתגאה על הקדוש-ברוך-הוא בתרופיו וגדופיו וכו'; כי קלפת עמלק זו גאות וליצנות. וכמו שאמר חכמינו הקדושים (פרקי דרבי אליעזר, פרק מד): "לץ תכה" — זה עמלק, כי ממנו היא הגאות והישות והליצנות. וכל מי שמתגאה על זולתו, ורוצה להיות ראש ומנהיג, הוא מתלוצץ מהזולת, וכזה הוא מראה את טפשותו. וזה היה אחרונותו, שאמר חכמינו הקדושים (מגלה יב): "אחרונות מלך טפש היה, וזהו "אחרונות המלך מהודו ועד כוש", שמדת הגאות הרעה מתלבשת בכל אדם מגדול ועד קטן, כנראה בחוש, שאפלו הקטנים והנבזים והפחותים ועמי הארצים, הבורים והריקים, יש להם גם-כן גאות, שרוצים להיות משהו, וזהו "המלך מהודו ועד כוש", הודו זה בחינת הגדולים והחשובים, כמו שכתוב (תהלים צו, ו): "הוד והדר", כוש זה בחינת הנבזים והמכערים במעשיהם, כמו כוש שהוא שחור בתכלית השחורות, וכמו שכתוב (ירמיה יג, כג): "היה הפך כושי עורו", הינו שמלכות אחרונות זה ראשית וגאות, ומולך ומתלבש מגדול ועד קטן, מהמפארים ועד הנבזים, ומשם באים כל היגונות והמכאובים; כי כל מה שביי-אדם טובלים, זה רק מחמת הישות והגאות שנקנסה בהם, שבשביל זה הולך להם שלא כסדר, כמוכא בדברי רבנו ז"ל (לקויטו-הדרון, חלק ב, סימן כב): והגאות מביאה את האדם לידי ליצנות. ולכן אם תראו שאחד מתלוצץ מהזולת, תדעו שהוא בעל גאונה, והוא רחוק לגמרי מהקדשה. וכמו שאמר רבנו ז"ל (ספר-המדות, אות גאונה, סימן יד): על-ידי גאונה נסגר הלב ועיני האדם מלהביט בפלאות השם; תברך לירא מלפניו.

וזהו "ויהי בימי אחרונות"; ואמר חכמינו הקדושים (מגלה י): כל מקום שגאמר "ויהי" הוא צרה, וכל מקום שגאמר "ויהי" הוא שמחה, כי הגאות הוא רבוי, שמתגאה בעולם כאלו רבים ימיו. וזה מה שאמר החכם מכל האדם (קהלת ו, א): "אם יוליד איש מאה ושנים רבות יחיה ורב שיהיו ימי שניו ונפשו" וגו'; כי בעל גאונה חושב שיש לו ימים רבים בזה העולם. ובאמת הכל הבל, כמו שכתוב (תהלים קמד, ד): "ימינו כצל עובר"; ונרשו חכמינו הקדושים (בראשית רבה, פרשה צו, סימן ב') על הפסוק (דברי-הימים א, כט,

(טו): "כִּצְלַי יְמִינוּ עַל הָאָרֶץ", וְהַלּוֹאֵי כִּצְלוּ שֶׁל כְּתוּל אוֹ כִּצְלוּ שֶׁל אֵילָן, אֶלָּא כִּצְלוּ שֶׁל עוֹף בְּשָׁעָה שֶׁהוּא עָף; כִּי בְּאֵמַת אֵין שׁוּם זְמַן כִּלְל, וְהַזְמַן נִמְשָׁף רַק לְמַעַלָּה מִהַזְמַן, בְּשִׁבְלֵי הַבְּחִירָה. וְצָרִיף הָאָדָם לִידַע, שְׂאֵין לוֹ בְּעוֹלָמוֹ כִּי אִם אוֹתוֹ הַיּוֹם וְאוֹתָהּ הַשָּׁעָה לְבַד, שְׁנִמְשָׁף לוֹ מִמָּקוֹם שְׁנִמְשָׁף, כְּדִי שְׂיִכַּל לְקִנּוּת לוֹ חַיִּי נֶצַח בְּזֶה הַיּוֹם וְהַשָּׁעָה, כִּי בְּעוֹד רָגַע יִפְרַח הַיּוֹם וְהַשָּׁעָה, וּמָה יִתְרוֹן לוֹ בְּכָל עֲמָלוֹ שְׂיַעֲמַל לְרוּחַ; וְעַל-כֵּן עָקַר הַקְּדוּשָׁה הוּא רַק כְּשִׂידַע אֲשֶׁר אֵין לוֹ רַק הַיּוֹם הַזֶּה, כְּמוֹ שְׂגָלָה לְנוּ רַבְנוּ וְ"ל (לְקוּטִימוֹהֲרִין, חֵלֶק א', סִימָן ערב) עַל הַפְּסוּק (תְּהִלִּים צה, ז): "הַיּוֹם אִם בְּקָלוֹ תִשְׁמָעוּ", שֶׁהָעָקַר בְּזֶה הָעוֹלָם לִידַע שְׂאֵין לוֹ רַק אֶת הַיּוֹם הַזֶּה, וַיּוֹם הַמְּחִרַת הוּא עוֹלָם אַחַר לְגַמְרֵי, וְעַל-יְדֵי אֱלוֹ שְׂזוֹכִים לְעַבֵּד אֶת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ וְלִקְיָם זֹאת, עַל-יְדֵי-זֶה יְבוֹא מְשִׁיחַ. וּכְמוֹ שְׂאָמְרוּ חֲכָמֵינוּ הַקְּדוּשִׁים (סְנֵהֲרִין צח), שְׂפָנַשׁ רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ בֶּן לױ אֶת אֱלֹהֵי, וּשְׂאָלוּ: אֵימַתִּי קָאֲתִי מַר? אָמַר לוֹ: הַיּוֹם. וְכֵן גָּלָה לְנוּ רַבְנוּ וְ"ל (לְקוּטִימוֹהֲרִין, חֵלֶק א', סִימָן יד) עַל מֵאָמְרוֹ שֶׁל רַבָּה בַר בַּר חַנָּה, אוֹרְזִילָא בַר יוֹמָא, וְלָמָּה נִקְרָא בַר יוֹמָא? כִּי לֹא יִתְגַּלָּה הַכְּבוֹד, אֶלָּא בְּבִיאַת מְשִׁיחֵנוּ. וּבְכָל יוֹם מוֹכֵן הַכְּבוֹד לְצִאת מְזִילוּתָא, וְאֵי אִפְשָׁר לְהַגִּיעַ לָזֶה, אֶלָּא כְּשִׁמְכַטֵּל אֶת יְשׁוּתוֹ וְגִאוּתוֹ לְגַמְרֵי, כְּאֵלוֹ הוּא לֹא נִמְצָא לְגַמְרֵי בְּזֶה הָעוֹלָם, וְהוּא בְּטַל וּמְבַטֵּל אֶל הָאֵין סוּף בְּרוּךְ הוּא. אֲבָל הַגִּאוּת הִיא הַפֶּךָ מִכָּל זֶה, שְׂמִתְגָּאָה בְּדַעְתוֹ וְרוּצָה לְהִתְנַהֵג בְּגִדְלוּת כְּאֵלוֹ יְמֵי רַבִּים, וּכְאֵלוֹ יֵשׁ קְבִיעוּת לְיְמֵי הַפּוֹרְחִים. וּמִשֵּׁם בְּאוֹת כָּל הַצְּרוּת, רַחֲמָנָא לְצִלָּן, שְׂאָדָם סוֹבֵל בְּזֶה הָעוֹלָם, כִּי נִדְמָה לוֹ, שְׂיֵשׁ לוֹ עוֹד הַרְבֵּה יָמִים וְשָׁנִים לְחַיּוֹת, וְעַל-כֵּן הוּא מִתְגָּאָה עַל זוּלָתוֹ, וּמִתְלוּצֵץ מִכָּל אַחַד, שְׂמִשֵּׁם בְּאֵין כָּל הַצְּרוּת. וְזֶהוּ "וַיְהִי בַיּוֹם" הִיא צָרָה שְׂבָאָה מְגִאוּת, כְּאֵלוֹ יְמֵי רַבִּים, וּכְאֵלוֹ הַמַּעֲשֵׂה שֶׁל שְׁטוּת וְהַכָּל שְׂעוּסָק בּוֹ, יְהִיָּה לוֹ קִיּוּם, שְׂעוּסָק לְבָנוּת וְלִקְנֻת כְּלֵי כֶסֶף וְזָהָב וּתְכֵשִׁיטִים, שְׂכָל זֶה הוּא רַק גִּאוּת וַיְשׁוּת, כִּי מִי שְׂרוּדָף אַחַר אֱלִילֵי כֶסֶף וְזָהָב, אַחַר גִּאוּת וְכְבוֹד, כָּל זֶה מְבִיאָו רַק אֶל צְרוּת וְיִסוּרִים, כְּעַם וּמְכֹאֲבִים, אֲבָל עָקַר הַשְּׂמִחָה הוּא 'וְהִיָּה', שֶׁהוּא לְשׁוֹן שְׂמִחָה, כִּי 'וְהִיָּה' זֶה לְשׁוֹן עֲתִיד, שְׂיֵשׁ לוֹ תְּקוּנָה, וְזוֹ שְׂמִחָתוֹ וְחַיּוּתוֹ, שְׂיִדַּע שְׂאֵין לוֹ רַק הַיּוֹם הַזֶּה, שְׂזֶה מֵה שְׂכִתוּב (זְכַרְיָה יד, ז): "וְהִיָּה יוֹם אַחַד הוּא יוֹדַע לְהוֹיָהּ, לֹא יוֹם וְלֹא לַיְלָה, וְהִיָּה לְעַת עָרֵב יְהִיָּה אוֹר"; כִּי כְּשֶׁהָאָדָם יוֹדַע שְׂאֵין לוֹ רַק יוֹם אַחַד, זֶה עָקַר שְׂמִחָתוֹ הַנְּצַחִית, שְׂאֵו נִתְבַטֵּל

היום והלילה, ודיקא כשנחשף לו, שהוא לעת ערב, על-ידי 'היה', שהוא לשון שמחה — היה אור; כי העקר לבטל ממנו ישותו וגאותו, ולידע שאין לו רק היום הזה, ואז תמיד היה בשמחה. וזה "שבע ועשרים ומאה מדינה"; כי חכמינו הקדושים דרשו (בראשית רבה, פרשה נח, סימן ג), שהם כנגד מאה שנה ועשרים שנה ושבע שנים, שהיתה שנה; הינו כי שנה היא סוד מלכות דקדושה, ששנה על כל העולם כלו, כי עקר המלכות הוא הצמצום המצמצמת את האור האין סוף ברוך הוא בתוך כל הבריאה בלה, שנה סוד הענוה, כי (מגלה לא): במקום גדלתו שם אמה מוצא ענותנותו; כפיכחל הקדוש-ברוך-הוא, ככל שהוא יותר גדול, הוא יכול לצמצם את עצמו בכל דבר, שנה סוד המלכות, וכמו שכתוב (תהלים קמה, יא): "כבוד מלכותך יאמרו", המלכות היא כבודו יתברך שנמצא בכל הבריאה, כי אין בלעדיו יתברך כלל, פמובא בדברי רבנו ז"ל (לקוטי-מוהר"ן, חלק א', סימן קעז), שנה בעצמו סוד ענוה, שכל מה שהאדם בטל ומבטל אל האין סוף ברוך הוא, והוא מקטין את עצמו לגמרי לפני גדולים ולפני בינונים ולפני קטנים, ולפני קטן שבקטנים, הרי זה נכלל באין סוף ברוך הוא.

וזה "מאה שנה ועשרים ושבע שנים"; כי בן מאה שנה, זה נגד גדולים, ובן עשרים שנה, זה נגד בינונים, ושבע שנים, זה נגד קטנים, ושנה שזכתה לענוה אמיתית, שנה עקר החיות, ולכן חיי שנה היו בת ק' כבת כ', ובת כ' כבת ז', שהיתה מקטנת את עצמה מפל הבחינות, שאפלו כשהיתה בת ק', היתה מקטנת את עצמה בעיניה כבת כ', וכשהיתה בת כ', הקטינה את עצמה כבת ז', ולא עוד אלא שהיתה קטנה בעיניה עוד יותר, שנה שני חיי שנה, בלן שוין לטובה (בראשית רבה, פרשה נח, סימן א'), שעקר החיים טובים הם ענוה, פמובא בדברי רבנו ז"ל (לקוטי-מוהר"ן, חלק ב', סימן עב), ששלמות החיים זה ענוה. וזה שאמרו (והר בראשית ככב): מאן דאיהו רב איהו זעיר, ומאן דאיהו זעיר הוא רב; כי הפל תלוי בענוה. וזה עקר החיים טובים. ואחשורוש הוא מלכות הרשעה, מלא גאות, הוא ההפך מזה, שמוסף מעצמו, כמו שאמרו חכמינו הקדושים (מגלה יא): אחשורוש מלך מעצמו, אף אחד לא המליכו. ולכן מלך על שבע ועשרים ומאה מדינה, שיש לו גאות והתנשאות — הן לפני גדולים, והן לפני בינונים, והן לפני קטנים.

וזהו "בשנת שלוש למלכו", כנגד שלשה דברים שהוא מתגאה בהם, שהם: חכמה, גבורה ועשירות. ולכן נאמר אצלו: "בהראותו את עשר כבוד מלכותו ואת יקר תפארת גדלתו ימים רבים"; כי עקר הגאות וההתנשאות הוא בעשירות, שמלכות הרשעה, שהיא הגאות, מראה לכל אדם בימי חיי הבלו את עשר כבוד מלכותו, כמה עשר וכבוד יש לו: כלי כסף וכלי זהב ותכשיטים, וכלים מפלים שונים. כמו שנאמר אצלו: "חור כרפס ותכלת אחוז בתכלי כוץ וארגמן על גילי כסף ועמודי שש, מטות זהב וכסף על רצפת בהט ושש ודר וסחרת"; שזה כלל העשירות שבגיא אדם מתפארים מזה, ומתגאים על זולתם, שלהם יש כל מיני עשירות וכלים נפלאים, ואנבים טובות, ותכשיטים וזהב וכסף, ומיני בגדים יקרים, שרואה האדם בימי חיי הבלו, שכל זה נמשך ממה שהסטרא אחרא, שהוא מלכות הרשעה, מראה לו בכל פעם, וכדי שיתגאה נגד כל אחד; שאלו העשירים, שאמר עליהם רבנו ו"ל (לקוטי מוה"ר, חלק ב', סימן סד), שהם משגעים ומטרפים, ויש בהם כל מיני שגיגות, כי הפמון והכסף עושה אותם משגעים, ולכן הם בעלי גאון, וכמו שאמרו חכמינו הקדושים (פסחים 10): כל המתיהר, אם חכם — חכמתו מסתלקת ממנו, כי מי שמתגאה — נעשה שוטה, וגם רוח, והוא בעל מום. כמאמרם ו"ל (מגלה כט): האי מאן דיהיר, בעל מום הוא, כי מאחר שרודף את העניים ולא רוצה לעזר להם.

ועל קטב זה מספרת כל המגלה, ומגלה שזהו עקר תקף הגס של פורים, שנעשה בכל דור ודור ובכל שנה ושנה, כי לשמתגברים הבעלי גאון בעשירותם דסטרא אחרא, ורוצים לכלות את ישראל בצצת המן הרשע, ימח שמו, השם יתברך מקדים רפואה למכה, ונוקם בהם על ידם בעצמם (סנהדרין לט:); כי מיניה וביה אבא ליזיל ביה נרנא, וכמו שכתוב (דברי הימים ב' טו, ו): "וכתתו גוי בגוי ועיר בעיר כי אלהים הממם בכל צרה"; וכן כתוב (ישעיה יט, ב): "וסכסכתי מצרים במצרים ונלחמו איש באחיו ואיש ברעהו, עיר בעיר, ממלכה בממלכה", כמו שראינו בתקף הגס של פורים, שעל ידי רבוי הגאות של אחשורוש ושתי והמן, התגרו זה בזה, עד שנהרגה ושתי, שעשתה צרות רבות לישראל, ונהרגה דיקא בצצת המן, על ידי עצם גאותו, שהיה הדיט קופץ בראש (מגלה יב:), ועל ידי זה בעצמו היתה מפלתו

העצומה אחר-כך, כי כן דרכו של השם יתברך, כמו שכתוב (תהלים לד, כב): "תמותת רשע רעה", שהגטות בעצמה עקרה אותם. ואסתר הצדקת קבלה הגדלה והמלכות, כי אסתר היא סוד עגנה, כמו שכתוב (ירמיה כג, כד): "אם יסתר איש במסתרים", וכן מרדכי זה מר דרור, כמאמרם ז"ל (מגלה י:): 'מר' זה לשון מרירות, 'דרור' זה לשון חרות ומלכות, שזה סוד מה שאמרו חכמינו הקדושים (מדרש בראשית ובה, פרשה טו, סימן ו'): צדיקים — תחלתם יסורים וסופם שלנה, שבתחלה סובל מרירות ומקטין עצמו בתכלית השפלות באמת, ועל-ידי זה זוכה אחר-כך לחרות וגדלה, וכמו שכתוב: "ומרדכי יצא מלפני המלך בלבוש מלכות", כי טוב אחרית דבר מראשיתו, וכמו שכתוב (משלי כה, ו): "אל תתהדר לפני מלך, ובמקום גדלים אל תעמד, כי טוב אמר לך עלה הנה מהשפילך לפני נדיב אשר ראוי עיניך", ועל קטב זה סובבת כל מגלת אסתר, לגלות לאדם — אף שבהתחלה אלו הרשעים כמו אחשוורוש, ושתי והמן מקדם מתגאים מאד, אף לבסוף הגאונה מפלת אותם לשאול תחתית ומתחתיו, ונעקרים מן העולם.

ולכן ראה, אהובי, בני, מה לפניך! ראה לבטל את עצמך לגמרי אל האין סוף ברוך הוא, ותדע שכל מקום שנאמר במגלה "המלך", זה סובב על מלכו של עולם, כמאמרם ז"ל (אסתר ובה, פרשה י, סימן א'), ואף שבתחלה נדמה לך שאלו הרשעים הארורים השופכים דמך, ומחרפין ומגדפין ומשפילין אותך, ונדמה כאלו אבד מנוס ותקנה, וכאלו הרשעים עשו חיל, אף-על-פי-כן אם תברח, אהובי, בני, לגמרי אליו יתברך, ויתבטל את כל רצונך לרצונו יתברך, אפלו שאתה נמצא בהסתרה שבתוך הסתרה, שזה בחינת אסתר, שדרשו חכמינו הקדושים (חליו קלט:): אסתר מן התורה, מנין? שנאמר (דברים לא, יח): "ואנכי הסתר אסתיר פניי וגו'", עם כל זאת על-ידי שתחזיק את עצמך בצדיק האמת, שהוא בחינת מרדכי, תזכה לצאת מן ההסתרה שבתוך הסתרה, ותהיה בן חורין. כמו שדרשו חכמינו הקדושים (חליו קלט:): מרדכי מן התורה מנין, שנאמר (שמות ל, כג): "מר דרור", שקדם מר לאדם, שאלו הרשעים הארורים שהם אחשוורוש, ושתי והמן, ימח שמם, שהם כלל הסטרא אחרת מתפשטים על האדם, שהם הסטרא-ה"מ"ם ולייל"ת, שמהם באה הגאות, כי לא יתגאה האדם אלא כשפגם בכרית, כמוכא בדברי

ב בימים ההם כשבת | המלך אחשורוש על כסא מלכותו אשר בשושן הבירה:

גנוי המלך

רבנו ו"ל (לקוטי־מורה"ן, חלק א', סימן יא), אשר גאות ונאות הולכים ביחד; שזה מה שאמרו חכמינו הקדושים (מגלה יב.): אחשורוש עם ושתי לךבר עברה נתפנונו, והמן עשה את עצמו עבודה זרה, כי זה תלוי בזוה, כי (טוטה ה.): כל המתגאה, אמר הקדוש־ברוך־הוא: אין אני והוא יכולים לדור בעולם; וכן אמרו (שם): כל שיש בו גסות הרוח, כאלו עובר עבודה זרה (שם); וכאלו כפר בעקר (שם); וכאלו בא על כל העריות.

ולכן, אהובי, בני! ראה ללמד לעצמך התחזקות עצומה מכל המגלה, אף שצריכים להתחזק במצבים הכי קשים שעוברים על האדם, שבאים רשעים ארורים וחולקים עליו ורוצים לשבר אותו, שלא ישם לב אליהם, כי סוף הכבוד לבוא, ויתגלה אליו מלך הכבוד, ויראה את כבודו יתברך המאיר בכל העולם פלו, כמו שכתוב (יחזקאל מג, ב): "והארץ האירה מקבדו"; ויתבטלו פלם מלפניו, ותעלה מעלה מעלה, כמו מרדכי ואסתר, והבן למעשה.

ב בימים ההם כשבת המלך אחשורוש על כסא מלכותו: צריך שתדע, אהובי, בני! אשר כסאו של אחשורוש הוא מלכות הרשעה, הפך מפסא דקדושה, כי את זה לעמת זה עשה אלקים, ועל־כן רצה להתגבר בכסא מלכות דסטרא אחרא, שלא להניח את ישראל לאחז בכסא הכבוד (לקוטי־מלכות, גביית חוב מלקוחות, הלכה ה', אות ח'); כי באמת עם ישראל נבראו להכיר את הקדוש־ברוך־הוא, וכמאמרם ו"ל (תנחומא נשא ג): מיזם שברא הקדוש־ברוך־הוא את עולמו נתאנה שיהיה לו דירה בתחתונים; ואמר רבנו ו"ל (לקוטי־מורה"ן, חלק ב', סימן א'), כי איש הישראלי נברא שתהיה לו ממשלה על המלאכים, וזו התכלית והסוף של ישראל, כמו שאמרו חכמינו הקדושים (ירושלמי שבת, פ"ק ב'): צתידין צדיקים שיהיה מחיצתן לפנים ממלאכי השרת, שגאמר (במדבר כג, כג): "כעת יאמר לעקב ולישראל מה פעל אל", שהמלאכים יצטרכו לשאל מישראל, כשיצו לידע מה פעל אל. וצריך כל

אחד לראות שִׁבּוֹא לזו הפתקלית, שתהיה לו ממשלה על המלְאָכִים. אף צָרִיךְ לִשְׁמֹר עֲצֻמוֹ מֵאֵד, וְלִרְאוֹת שִׁיְהִיָּה לוֹ כַּחֲ לַעֲמֵד בְּמִמְשָׁלָה הַזֶּה, שְׁלֹא יִקְנָאוּ בּוֹ מִלְאֲכֵי הַשָּׂרָת, וְיִפִּילוּ אוֹתוֹ, חֵס וְשְׁלוֹם; כִּי הַמִּלְאָכִים מִתְקַנְאִים מֵאֵד בְּאֲדָם כְּזֶה, שִׁישׁ לוֹ מִמְשָׁלָה עֲלֵיהֶם, כְּמוֹ שֶׁמִּצִּינוּ שְׁאֲמָרוּ רְבוּתֵינוּ, זְכוּנוֹם לְבִרְכָה (תְּהִיגָה טו:), עַל כִּפָּה גְדוּלִים שֶׁבִקְשׁוּ מִלְאֲכֵי הַשָּׂרָת לְדַחֲפֵם, וְהַעֲצָה עַל זֶה — לְקַשֵּׁר עֲצֻמוֹ עִם גִּשְׁמוֹת יִשְׂרָאֵל, וְעַל-יְדֵי הַהִתְקַשְּׁרוֹת — גִּזּוּל מֵהֶם, שְׁזָה סוּד (אִיּוֹב כו, ט): "מֵאֲחֹזוֹ פָּנֵי כֶסֶף", שְׁצָרִיךְ לְאַחֹזוֹ עֲצֻמוֹ בְּשִׂרְשֵׁי הַגִּשְׁמוֹת, הַחֲצוּבוֹת מִתַּחַת כֶּסֶף הַכְּבוֹד, שֶׁהִיא בְּחִינַת (בְּרֵאשִׁית ג, כ): "אִם כֹּל חֵי"; הַיְנוּ שֶׁכֶּסֶף הַכְּבוֹד הוּא שִׂרְשׁ גִּשְׁמוֹת יִשְׂרָאֵל, כִּי מִשָּׁם הֵם לְקוֹחִים, וְאִם מִתְאַחֲדִים יַחַד גִּשְׁמוֹת יִשְׂרָאֵל, זֶה נִקְרָא כֶּסֶף דִּקְדוּשָׁה, כִּי עִם יִשְׂרָאֵל מִתְאַחֲדִים יַחַד, וְאֵז אֵין קִנְאָת הַמִּלְאָכִים שׁוֹרָה עֲלֵיהֶם, וְלִכֵּן אֵי אִפְשָׁר לְהַפִּיל אוֹתָם. וְלִכֵּן רָצָה אַחֲשׁוּרוֹשׁ לְהַתְגַּבֵּר בְּכֶסֶף מַלְכוּתוֹ, שֶׁהוּא מַלְכוּת הַרְשָׁעָה דִּסְטָרָא אַחְרָא, לְהַתְגַּבֵּר עַל מַלְכוּת דִּקְדוּשָׁה, שֶׁהוּא כֶּסֶף מַלְכוּתוֹ תִּבְרָךְ. וְכִמוֹ שְׁאֲמָרוּ חֲכָמֵינוּ הַקְּדוּשִׁים (מְדֻשָּׁ פָּנִים אַחֲרֵים): "בְּיָמֵים הַהֵם כְּשֶׁבַת הַמֶּלֶךְ אַחֲשׁוּרוֹשׁ עַל כֶּסֶף מַלְכוּתוֹ"; אָמְרוּ חֲכָמִים, כְּשֶׁמֶלֶךְ אַחֲשׁוּרוֹשׁ בִּקֵּשׁ לִישֵׁב עַל כֶּסֶף שְׁלֵמָה, דְּכָתִיב בָּהּ (דְּבָרֵי-הַיָּמִים א' כט, כג): "וַיֵּשֶׁב שְׁלֵמָה עַל כֶּסֶף הַיְנוֹיָה", אָמְרוּ יִשְׂרָאֵל לְפָנֵי הַקְּדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא: רְבוּנוּ שֶׁל עוֹלָם, כֶּסֶף שֶׁכָּתוּב בּוֹ כֶּסֶף הַיְנוֹיָה, יֵשֶׁב עֲלֵינוּ אוֹתוֹ רָשָׁע? עֲשֵׂה לָמַעַן שְׁמֶךָ, וְאַל תִּגְבַּל כֶּסֶף כְּבוֹדְךָ. וְהִיאֵךְ נִמְצָא כֶּסֶף זֶה בְּמַדְיָ? לְאַחַר מִיתַתוֹ שֶׁל שְׁלֵמָה, עֲלָה שִׁישֵׁךְ מֶלֶךְ מִצְרַיִם וַיִּטְלוּ בְּכַתְּבַת בַּתוֹ וְכוּ', עֵינֵי שָׁם; כִּי כֹל כַּחוֹ שֶׁל אַחֲשׁוּרוֹשׁ הָיָה דִּיקָא עַל-יְדֵי שֶׁהִתְיַשֵּׁב עַל כֶּסֶף מַלְכוּתוֹ, שֶׁהוּא מַלְכוּת דִּסְטָרָא אַחְרָא, וְרָצָה לְהַתְגַּבֵּר עַל מַלְכוּת דִּקְדוּשָׁה, עַל-יְדֵי הַמֶּן-עַמְלֵק, שֶׁהִסִּית אוֹתוֹ, כִּי הַמֶּן-עַמְלֵק כְּלוּל מִכָּל הַקְּלָפוֹת וְהַסְטְרִין אַחְרָנִין, שֶׁכָּל כַּחֲם נִמְשָׁךְ מִקְנָאת הַמִּלְאָכִים, שְׂרוּצִים לְהַפִּיל אֶת הָאֲדָם, חֵס וְשְׁלוֹם, שְׁלֹא תִתְקַים מִמְשָׁלְתוֹ עֲלֵיהֶם, שֶׁמִּשָּׁם נִמְשָׁךְ חֲטָא אֲדָם הָרֵאשׁוֹן, שֶׁגָּרַם קְלִקּוּל וּמִיתָה לְדוֹרוֹת, שֶׁהִיָּה עַל-יְדֵי קִנְאָת הַמִּלְאָכִים, שֶׁהִתְקַנְאוּ בּוֹ הַרְבֵּה עַל שֶׁהָיוּ רוֹאִין גְּדֻלָּתוֹ, שֶׁהָיוּ הַמִּלְאָכִים צוֹלִין לוֹ בְּשִׂר, וּמִצְנַנִּין לוֹ יַיִן, וְנִתְקַנְאוּ בּוֹ, עַד שֶׁרָכַב הַסִּמְ"ךְ-מ"ם עַל הַנְּחָשׁ וְכוּ', כְּמוֹ שְׁאֲמָרוּ חֲכָמֵינוּ הַקְּדוּשִׁים (סְנֵהרִין טו:); וְכֵן בְּכָל דוֹר וְדוֹר, עָקַר כַּחֲ הַסִּמְ"ךְ-מ"ם וְחִילוּתָיו הָרוּצִים לְהַחֲטִיא אֶת הָאֲדָם וְלְהַפִּילוֹ, חֵס וְשְׁלוֹם, נִמְשָׁךְ מִקְנָאת הַמִּלְאָכִים, שֶׁהֵם

קטרגו על בריאת האדם, ומשם יניקת המן-עמלק, שכלול מכל הקלפות, שהם בחינת שרי השבועין אמות, שכלול מכלם. כמו שכתוב (במדבר כד, כ): "ראשית גוים עמלק", והוא חותר תמיד לקלקל כל התקונים, שעל ידם יכולין לאחז בכסא הכבוד להנצל מקנאתם; כי באמת גלה לנו רבנו ו"ל (לקוטי"מורה"ו, חלק ב, סימן א'), שהתקון הוא על-ידי יראה, שהוא בחינת בגן ירושלים, שזוכין לזה על-ידי שלשה רגלים: פסח, שבועות, סכות, שמכניעים את השלש תאוות, שהם סוד (ברכות ג.) שלש משמרות הוי הלה, שהם שלשה מיני חשף המחשיכים את עיני השכל של האדם, שלא יוכל להשיג אמתת מציאותו יתברך, ולהיות אדם היושב על הכסא, והם: תאוות ממון, תאוות נאוף ותאוות אכילה. משמרת ראשונה: חמור נוצר — זו תאוות ממון, בחינת (בראשית מט, יד): "יששכר חמר גרם", ותרגומו: עתיר בנכסין, שניה: כלבים צועקים, זה בחינת תאוות אכילה, כמו שכתוב (ישעיה נב, יא): "והכלבים צעי נפש לא ידעו שבעה", שלישית: תינוק יונק משדי אמו, ואשה מספרת עם בעלה, זה בחינת תאוות משגל נאוף, כמו שאמרו חכמינו הקדושים (פתיבות ג.): ראוה מדברת וכו', וכן תינוק יונק משדי אמו, כי תאוה זו תאוות נאוף, היא כפי היניקה וכו', ועמלק כלול בדיוק מכל זה, כמו שכתוב (דברים כה, יח): "ולא ירא אלהים", כי הוא מתגבר בתאוות אכילה, כמו שכתוב (בראשית כה, ל): "הלעיטני גא" הגאמר בעשו, שממנו יצא עמלק.

ועל-כן חתר הפעל-דבר להכשיל את ישראל בפגם אכילה, שהוא מה שגננו מסעדת אשורוש, שעל-ידי-זה התגבר המן-עמלק. וכן תאוות נאוף באה על ידו, כמו שכתוב (דברים כה, יח): "אשר קרף בדרך" פירוע, וכן תאוות ממון, כמו שכתוב (קהלת ב, כו): "ולחוטא נתן עגין לאסוף ולכנוס", זה המן שהוא מאסף ממון, פמוכא בדברי רבנו ו"ל (לקוטי"מורה"ו, חלק א, סימן נו), והתקין לכל זה הם השלשה רגלים, שכלם הם זכר ליציאת מצרים, ועמלק הוא ההפך מהשלשה רגלים, כי הוא כופר ביציאת מצרים, ועל-כן הוא הנה הראשון שבא להלחם עם ישראל אחר שיצאו ממצרים באותות נוראים ובמופתים גלויים, כמו שכתוב (שמות יז, ח): "ויבא עמלק וילחם עם ישראל ברפידים", וכמו שאמרו חכמינו הקדושים (מדרש תנחומא,

גנזי המלך

כי תצא ט): משל לאמבטיה רותחת שלא היתה ברחה יכולה לירד בתוכה, בא בן בליעל אחד, וקפץ לתוכה, אף-על-פי שנוכח הקירה לפני אחרים, אף כאן, כיון שיצאו ישראל ממצרים, הקדוש-ברוך-הוא קרע הזים לפניהם, ונשחקעו המצרים לתוכו, ונפל פחדן על כל האמות, שנאמר (שמות טו, טו): "אז נבהלו אלופי אדום" וגו', כיון שבא עמלק ונודע להם, אף-על-פי שנטל את שלו מתחת ידו, הקירו לפני אמות העולם, כי הוא בן בליעל וקצוף ועז פנים כזה, אף-על-פי שרואה אותות ומופתים פאלו, אינו רוצה להכניע את עצמו נגד האמת.

והוא הפך עבודת התפלה, שמכניעה ומבטלת רפואות הרופאים והדאקטורים, כי עמלק הוא כופר, כי הוא מלא כפירות וחקירות הפילוסופיה שהוא הפך התפלה, כמובא בדברי רבנו ו"ל (לקוטי מוה"ר, חלק א', סימן רטו), כי הפילוסופים קוראים להטבע "אם כל חי", ונאחזו על-ידי תפלותינו מבטלין הטבע, כי הטבע מתייב כף, ועל-ידי התפלה נשתנה הטבע. וזה בחינת ח"י ברכות התפלה חוץ מברכת המינים, שעל-ידי חי ברבאן מבטלין הטבע — אם כל חי, ומכניעין ומבטלין המינים והאפיקורסים, ומובא בדברי רבנו ו"ל (לקוטי מוה"ר, חלק ב', סימן יט), שעמלק היה כופר, חוקר ופילוסוף, כי הוא כלול מכל השלש העבודות, שהם מפסידין עבודת התפלה, שהם: עבודה ורה וגלוי עריות ושפיכות דמים, דהינו הפך אל תהי בו לכל אדם, כי הוא מבזה ומביש הכל, כי הוא כופר גדול, שהוא ענין עבודה ורה, כי המאמין האמתי, שמאמין בו תהרה, אזי יהיה חשוב אצלו כל בר ישראל, וכיון שהוא מבזה איהו בר ישראל, סימן שהוא כופר במי שבא.

וכן גלוי עריות נמשך ממנו, כי הוא מכשיל את האדם בפגם הברית, ומי שמבזה תמיד את הזולת, סימן שהוא פגום בברית, ובפרט מי שמדבר על צדיקים ומתלוצץ מהם, זה המן-עמלק שמקבר נשמות ישראל מלהתקרב אליהם, והוא פוגם בברית, וכמו שכתוב (תהלים נה, כא): "שלח ידיו בשלמי חלל בריתו", וכן שפיכות דמים, כי הוא בא להלחם עם ישראל בחנם ולשפך דמים, ורקמא לזלן. וכן מי שהוא מבזה את בר ישראל, הוא גם-כן בכלל שופך דמים, כי (בכא מציעא נח:): אדיל סומקא ואתי חיורא; כי הוא

מבזה כל אדם, ואין שום אדם נחשב בעיניו אפלו אמות העולם, כי אם היה נחשב בעיניו לכלום, איזה אדם בעולם, בודאי לא היה בא להלחם עם ישראל, אחרי שפרעה וחילו, שהיה מלך אדיר וחזק כזה, נכנע ונפל לפני ישראל כל-כף, אבל צמלק ברשעתו הגדולה, לא די שהיה שונא ומבזה את ישראל, אף גם פרעה וכל האמות היו מבזין בעיניו, ולא היו נחשבים בעיניו לכלום. ואמר בלבבו: פרעה וצביו הם נבזים ושפלים וחסרי דעה, שהכניעו עצמן נגד משה, אבל הוא חכם ומבין ביותר, ואינו מכניע דעתו אל האמת והאמונה, להאמין בשום אות ומופת וכו', עד שבא להלחם עם ישראל.

וזה עקר קלפת המן, שבזה הכל, כי לא די שהוא משקע בכל תאוות רעות, אף גם הוא מבזה הכל, כאלו אין שום אדם שיהיה לו דעת נגדו, וכמו שכתוב בהמן (אסתר ג, ט): "ויבזו בעיניו לשלח יד במרדכי לבדו, כי הגידו לו את עם מרדכי, ויבקש המן להשמיד את כל היהודים" וגו', הרי שהיה מרדכי הצדיק מבזה בעיניו כל-כף, עד שלא נחשב בעיניו אפלו להנקם בו לבדו, להרגו ולאבדו, כי כל-כף היה מקל בו, ועל-כן רצה להתגבר להשמיד ולהרג ולאבד את כל היהודים, דהינו שפיכות דמים, שבא מזה שמולול בזולתו, שהוא ההפך מענין 'אל תהי כזו לכל אדם', כי הוא בזה הכל ביותר. וכמבאר ברשעות המסירה שלו, כמה בזה את ישראל, כמו שכתוב (אסתר ג, ח): "ישנו עם אחד מפזר ומפחד בין העמים"; ועל-כן עקר פגם פסא הכבוד געשה על ידו, כמו שכתוב (שמות יז, טו): "כי יד על פס יה", ודרשו חכמינו הקדושים (פנחמא כי תצא), שאין השם שלם והפסא שלם עד שימחה זכר צמלק, כי צמלק הוא פגם פסא הכבוד, על-ידי שהוא מתגבר להחטיא את ישראל לקלקל, חס ושלום, כל התקונים, שעל ידם אוהזין עצמם בכפא הכבוד, ששם שרשי נשמות ישראל, שעל-ידיהן שלמות הפסא; כי כל מה שישראל אוהזין עצמם ביחד ביותר, על-ידיהן הם מקשרין עצמן לכפא הכבוד, ועל-ידיהן מאירין יותר בשרשי הנשמות, ונשלם ונגדל פסא הכבוד ביותר, כי ברב עם הדרת מלך, כי כשעם ישראל מחזיקין את עצמן ביחד, על-ידיהן מורדין את השכינה לזה העולם, כי כל בר ישראל הוא חלק אלוה ממעל, והוא צנור להמשיך את שכינת עזו יתברך אל זה העולם. ולכן צריכים לכבד ולקרב את כל בר ישראל, ולא לבזותו, ודיקא על-ידיהן זוכין

לידי שמירת הברית, ונצולים משפיכת דמים, שלא לבזות שום בר ישראל. ועל-כן מתחלת המגלה לספר מכסא מלכות אחשורוש, כמו שכתוב: "בשבת המלך על כסא מלכותו", כי כסאו של אחשורוש, שהוא מלכות הרשעה, הוא ההפך מכסא דקדושה, כי את זה לעמת זה עשה האלקים, ועל-כן רצו להתגבר בכסא מלכות דסטרא אחרא, שלא להניח את ישראל לאחז בכסא הכבוד, ועל-כן אז הכשילו אותם בכל הקלקולים של עבודה זרה, גלוי עריות ושפיכות דמים, שהתחטאו בסעדתו של אותו רשע, שאז התקלקלו בונות, כמו שאמרו חכמינו הקדושים (אסתר רבה, פרשה ו', סימן יח): אמר המן לאחשורוש: "אלהיהם של אלו שונא ומה הוא, העמד להם זונות ועשה משתה, וגזר עליהם שיבואו פלם, ויאכלו וישתו ויעשו כרצונם". ביון שראה מרדכי כן, עמד והכריז אליהם ואמר להם: לא תלכו לאכל מסעדתו של אחשורוש, ורכם לא רצו לציתו. וכן פגמו באמונה על-ידי שהשתחוו לצלם של נבוכדנאצר, והכל היה כדי להתאחז בכסא הכבוד, כי אחשורוש ישב על כסא מלכותו, שהיא מלכות דסטרא אחרא, כדי לבטל את כסא מלכות דקדושה, ומרדכי הצדיק היה כל-כך גדול, בבחינת משה, כי מה שקרה למשה — קרה למרדכי, כי אצל משה היה קבלת התורה, וכן אצל מרדכי היה קבלת התורה, כמאמרם ו"ל (שבת פח.): "קיימו וקבלו היהודים", קיימו מה שקבלו כבר; ולכן אצל משה היה קנאת המלאכים, כמאמרם ו"ל (שם): בשעה שעלה משה למרום, אמרו מלאכי השרת: מה לילוד אשה ביינינו? אמר להם: לקבל תורה בא. אמרו: אשר תנה הודך על השמים וכו'. אמר הקדוש-ברוך-הוא למשה: החזר להם תשובה. אמר: אני מתירא שלא ישרפוני בהכל פיהם. אמר לו: אחז בכסא כבודי וכו'; הינו שמתן לו השם יתברך עצה — לאחז ולהתקשר בשרשי הנשמות, שהם כסא הכבוד, שעל-ידי זה נצל מקנאת המלאכים. בן קרה עם מרדכי, כשבא המן אל מרדכי — נתפחד מאד, עד שהקהיל קהלות, ולקח כ"ב אלה תינוקות ולמד עמהם, והתפללו פלם יחד, וצעקו אליו יתברך, כמאמרם ו"ל (אסתר רבה, פרשה ט', סימן ד'), שכל זה הוא בחינת התקשרות בשרשי הנשמות, שזה בחינת כסא הכבוד. וכן אמרו חכמינו הקדושים (אסתר רבה, פרשה ו', סימן ב'): מרדכי שקול בדורו כמשה בדורו; נמצא, שדיקא

בשנת שלוש למלכו עשה משתה לכל־שריו ועבדיו חיל | פרס ומדי הפרתמים ושרי המדינות לפניו:

גנזי המלך

מִרְדְּכָי הַנֶּקְרָא "אִישׁ יְהוּדִי", שִׁפְפֹּר בַּעֲבוּרָה וְרָה, כְּמֵאֲמָרָם ו"ל (מגלה יג);
וְלֹא יָכוֹל לְהַכְנִיעַ אֶת מַלְכוּת דְּסֻטְרָא אַחְרָא, וְלִהְגִּבְיָה אֶת מַלְכוּת דְּקֻדְשָׁה,
וְהָבֵן לַמַּעֲשָׂה.

ג בשנת שלוש למלכו עשה משתה: צריך שתדע, אהובי, בני! אשר
אחשורוש חכה שלש שנים למלכו, עד שעשה סעדה ומשתה לכל שריו
ועבדיו. והטעם לזה אמרו חכמינו הקדושים (אסתר רבה, פרשה א', סימן טו):
"בשנת שלוש למלכו עשה משתה", ר' יהודה ור' נחמיה, ר' יהודה אמר:
בשנת שלש למלאכת הכסא, כיון שגמר מלאכת הכסא, עשה משתה לכל
שריו ועבדיו, ור' נחמיה אמר: בשנת שלש לבטול מלאכת בית־המקדש,
כיון שגמר לבטול מלאכת בית־המקדש שלש שנים, עשה משתה לכל שריו
ועבדיו, כי היה רשע גדול מאד, ורצה לשבת על כסא שלמה המלך, ולא
הלך לו, כי הוא מלכות הרשעה, ושלמה היה מלכות דקדשה, ולכן צוה את
עבדיו לעשות לו כסא כמו שלמה המלך, וארף לו שלש שנים לעשותו,
ובגמר השלש שנים, אז עשה משתה. ובמדרש אבא גוריון (פרשה א', סימן
ד') מביא: "בשנת שלש" ישב על אותו כסא, ו"עשה משתה לכל שריו
ועבדיו". ולמה עשה משתה? יש אומרים: איפרכיות עמדו עליו וכבשם,
ויש אומרים: יום גינוסאי שלו היה, ושלח אגרות לכל שרי המדינות לבוא
לעשות לפניו שמחה. באו לפניו מאה ועשרים ושבעה גדולים בני מלכים,
מן מאה עשרים ושבע מדינות שהיה שליט בהם, וכלם עטופים אצטלאות
של לבן, ויבאו והיו מסבין על מטות של זהב ושל כסף, עין שם.

ויש לומר גם על־פי דברי רבנו ו"ל (לקוטי־מורה"ן, חלק א', סימן לד), אשר
התרפה והבזינות שוכרים לבו של אדם, כמו שכתוב (תהלים טט, כא):
"חֲרָפָה שִׁבְרָה לְבִי", והתקון הוא על־ידי שמקשר את לבו אל הנקדה

השיכת בעת הזאת, ועל־ידי־יהוה נתבטלת החרפה השורה על לבו. והנקדה הזאת מקבלים מהצדיק, שעל ידו מתקשרים עם כלל נשמות ישראל, ומקבלים אחד מהשני, ויכולים לדבר אל הקדוש־ברוך־הוא, שאלו השלש נקדות שצריכים, כדי לשבר את החרפות והבזיונות ששורים על הלב. א. נקדת הרב. ב. נקדת החבר. ג. נקדת עצמו. והנה בשלמות זכו לזה עם ישראל בבית־המקדש, ששם מאירות השלש נקדות, ששם היה הכהן, שהוא בחינת צדיק, המשפיע טוב לכל בית ישראל, ושם נתקבצו כלל נשמות ישראל, וקבלו זה מזה, ועל־ידי־יהוה כל אחד ואחד נתעורר לדבר אל הקדוש־ברוך־הוא, כי הכהן הוא בחינת אהבה, וזה מבטל את כל החרפות מעל כל לב ישראל.

והנה חכמינו הקדושים אמרו (מגלה יא): בימים ההם פשכת המלך, וכתוב בתריה: "בשנת שלש למלכו", אמר רבא: מאי פשכת — לאחר שנת־ישבה דעתו. אמר, בלשאצר חשב וטעה, אגא חשיבנא ולא טעינא, מאי היא? דכתוב (ירמיה כט): כי לפי מלאת לבבך שבעים שנה אפקד אתכם, וכתוב (דניאל ט. ב): "למלאת לחרבות ירושלים שבעים שנה", חשב ארבעין וחמש דנבוכדנאצר, ופעשים ותלת דאוויל מרודך, ותרת־ידיה, הא שבעים, אפיך מאני דבי מקדשא ואשתמש בהו, עין שם; נמצא, שאחשורוש חשב, אשר אבד מנוס וחקנה לעם ישראל, והלביש עצמו בכגדי הכהן (מגלה יב), וכך עשה את הסעדה, כי חשב שפכר לא יבנה בית־המקדש, פי עברו השבעים שנה. וכן תפס את נשמות ישראל, ויכשילם בפגם הבית ובאכילת טרפות ונבלות, ועל־ידי־יהוה יתגברו עליהם החרפות והבזיונות. ובאמת טעה, כי לא ידע בכחו של מרדכי, שהיה הצדיק האמת הדבוק באין סוף ברוך הוא, ולא השתתנה לשום בריה שבעולם, ומכל שכן לא לעבודה זרה, ועל־ידי־יהוה היתה מפלתו לבסוף, כי אף שהוא חשב שאין לעם ישראל פכר שום תקנה, כי הוא ראה שפכר מלך שלש שנים ולא קרה לו שום דבר ולכן התגאה, ועשה משתה בשנת שלש למלכו דיקא, כי חשב שעקר מעם ישראל את השלש נקדות. א. נקדת הרב. ב. נקדת החבר. ג. נקדת עצמו. אבל בזה טעה, כי לבסוף דיקא על־ידי אסתר ומרדכי, הכרח להכניע את עצמו, והבן למעשה.

ד בְּהִרְאֹתוֹ אֶת-עֶשֶׂר כְּבוֹד מַלְכוּתוֹ וְאֶת-יָקָר
תַּפְאֵרַת גְּדוּלָּתוֹ יָמִים רַבִּים שְׁמוֹנִים וּמֵאֵת יוֹם:

גנזי המלך

ד בְּהִרְאֹתוֹ אֶת עֶשֶׂר כְּבוֹד מַלְכוּתוֹ: צְרִיף שְׁתַּדַּע, אֶהוּבִי, בְּנִי! אֲשֶׁר אֵין לָךְ
עוֹד מִדָּה מְגִנָּה כְּמוֹ הַגְּאֹנָה, וְכִמוֹ שְׁאֲמַר רַבְּנוּ ז"ל (לְקוּטֵי-מוֹתֵרִין, חֶלֶק א',
סִימָן י'): גֵּאוֹת מוֹדַעַת זֹאת בְּכָל הָאָרֶץ, שֶׁהִיא מִדָּה מְגִנָּה, וְצְרִיף לְכַרַח מִמֶּנָּה,
אָבֵל יֵשׁ בְּגִי-אֲדָם שְׂרוּדָפִים אַחַר כְּבוֹד, וְרוֹצִים לְמַלְךָ וּלְהִנְהִיג אֶת הָעוֹלָם,
וְאוֹמְרִים שֵׁישׁ לֹאֵל יָדָם לַעֲשׂוֹת פְּדִיוֹנוֹת וְלִהְתַּפְּלֵל תַּפְּלוֹת. וּבְאָמַת הַכֵּל
יַפְצָה פִּיהֶם, כִּי הַכְּבוֹד שֶׁיָּךְ רַק אֵל הַקְּדוֹשׁ-בְּרוּךְ-הוּא, שֶׁהוּא מְלֹא כֹל הָאָרֶץ
כְּבוֹדוֹ, וְאֵל הַצְּדִיקִים הָאֲמֵתִים הַדְּבָקִים בּוֹ יִתְבַּרֵּךְ. וְלִכְּן הַעֲצָה הַיְעוּצָה —
לְכַטֵּל אֶת הַגְּאֹנָה שֶׁהִיא עֲבוּדָה זָרָה, כְּמוֹ שְׁכַתּוּב (מִשְׁלֵי טו, ה): "תוֹעֵבֶת ה'
כָּל גְּבוּה לֵב", וְדַרְשׁוּ חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים (סוֹטָה ד:): כָּל אֲדָם שֵׁישׁ בּוֹ גִּסּוֹת
הַרוּחַ, כְּאֵלוֹ עוֹבֵד עֲבוּדָה זָרָה וְכֵאלוֹ כּוֹפֵר בְּעַקֵּר. וְהִגַּה אַחַשְׁוֵרוּשׁ מֶלֶךְ טַפֵּשׁ
הַיָּה, כְּמוֹ שְׁאֲמָרוּ חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים (מַגִּלָּה יב:); וְדִיקָא עַל-יְדֵי-זֶה שֶׁהִתְגַּאָּה
וְהִרְאָה אֶת עֲשִׂירוֹתָיו וְכְבוֹדוֹ, כְּמוֹ שְׁכַתּוּב: "בְּהִרְאֹתוֹ אֶת עֶשֶׂר כְּבוֹד מַלְכוּתוֹ
וְאֶת יָקָר תַּפְאֵרַת גְּדוּלָּתוֹ", עַל-יְדֵי-זֶה הִיָּתָה מַפְּלֹתוֹ, כְּמוֹ שְׁאֲמָרוּ חֲכָמֵינוּ
הַקְּדוֹשִׁים (פְּסוּחִים יו:): כָּל הַמְּתִיחֵר, אִם חָכָם — חֲכָמָתוֹ מִסְּמַלְקַת מִמֶּנּוּ;
וּבִשְׂבִיל זֶה הָיָה מֶלֶךְ טַפֵּשׁ, שֶׁקָּרַב אֶת הַרְחוּקִים וְהַרְחִיק אֶת הַקְּרוֹבִים, וְהַכֵּל
— לְהִרְאוֹת אֶת עֶשֶׂר כְּבוֹד מַלְכוּתוֹ וְאֶת יָקָר תַּפְאֵרַת גְּדוּלָּתוֹ. וְלִכְּן אָמְרוּ
חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים (אֶסְתֵּר רַבָּה, פְּרָשָׁה ד', סִימָן יב): דַּעַת סְרוּחָה הִיָּתָה לוֹ, וְנַעֲשֶׂה
שְׁחוֹק בְּעוֹלָם, וְהוּא הָיָה רָשָׁע מְרָשָׁע, וְשָׂנֵא אֶת עַם יִשְׂרָאֵל יוֹתֵר מִהֶמֶן
הַרְשָׁע, כְּמוֹ שְׁאֲמָרוּ חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים (אֶסְתֵּר רַבָּה, פְּרָשָׁה ז', סִימָן כ'): וְלִכְּן צְרִיף
לְהַזְהִיר מֵאֵד מֵאֵד בְּמִדַּת הַגְּאֹנָה, כְּמֵאֲמַר הַתַּנָּא הַקְּדוֹשׁ (אֲבוֹת, פְּרָק ד'): "מֵאֵד
מֵאֵד הָיָה שֶׁפֵּל רוּחַ, שֶׁתִּקְנֵת אֲנוּשׁ רַמָּה וְתוֹלַעָה"; וּבִפְרָט כְּשֶׁהֲאָדָם זָכָה
לַעֲשִׂירוֹת, צְרִיף לְהִיּוֹת צָנוּעַ וְלֹא לְהִרְאוֹת אֶת עֶשֶׂר כְּבוֹד מַלְכוּתוֹ לְכָל אַחֵד,
אֲדוּבָה, מִי שֶׁזָּכָה אוֹתוֹ הַקְּדוֹשׁ-בְּרוּךְ-הוּא עִם עֲשִׂירוֹת, שֶׁיִּבְרָה בְּצִדְקָה וַיַּעֲזֹר
לַעֲנִיִּים בְּהַצָּנַע לְכַת.

וְלֹא-כֵן עָשָׂה אַחַשְׁוֵרוּשׁ הַרְשָׁע, שֶׁהִיָּה מֶלֶךְ טַפֵּשׁ, וְהִרְאָה לְכֻלָּם אֶת

עשירותו, כמו שכתוב: "בהראותו את עשר כבוד מלכותו ואת יקר תפארת גדלתו ימים רבים" (לקוטי־הלכות, ערלה, הלכה ה', אות יז); כי עקר הגאון וההתנשאות הוא בעשירות, שפמלכות הרשעה שהיא הגאון מראה לכל אדם בימי חייו הבלו את עשר כבוד מלכותו, כמה עשר וכבוד יש לו, כלי כסף וכלי זהב ותכשיטין וכלים מכלים שונים, כמו שכתוב (אסתר א, ו): "חור פרס ותכלת אחוז בתכלי בוץ וארגמן על גלילי כסף ועמודי שש, מטות זהב וכסף על רצפת בהט ושש ונר וסחרת", שכל זה הוא כל מיני עשירות וכלים נפלאים ואבנים טובות ותכשיטין וזהב וכסף ומיני בגדים יקרים שרואה האדם בימי חייו הבלו, שכל זה נמשך ממה שהסטרטא אחר, שהם מלכות הרשעה מראה לו בכל פעם, כדי להטעותו. וכמו שאמר רבנו ו"ל (שיחות־הר"ן, סימן רפד), שלפעמים היצר הרע מעשיר את האדם, ומביא לו עשירות, כדי שגם אחרים יעשו כמותו, ויבין כך הוא נופל ברשתו; כי לפעמים נותנין לאחד עשירות גדולה וכל העולם מתקנאין בו ורודפין אחר הפמון והעשירות, ומבלים ימים ושנים על זה, והכל מחמת קנאה והסתכלות, שמסתכלים על זה שנתעשר כל־כך, ואחר־כך אין עולה בידם פלום, וכל זה מעשה הפעל־דבר, שהשתדל בזה להזמין עשירות גדולה לאחד, כדי שהרבה הרבה יבלו ימיהם ושנותיהם, חס ושלום, על־ידי־זה.

וזה "בהראותו את עשר ואת יקר תפארת גדלתו", כדי שיהיה נמשך אחריו, כדי שיאבד את עולמו על־ידי־זה, חס ושלום. וכן כל המגלה מספרת מזה, שזהו עקר תקף הגס של פורים, שנעשה בכל דור ודור ובכל שנה ושנה; כי לשמתגברים הבעלי גאון בעשירותם דסטרטא אחר, ורוצים לכלות את ישראל בעצת הקן הרשע, ימח שמו, השם יתברך מקדים רפואה למכה ונוקם בהם על ידם בעצמם, כי (סנהדרין ט:): מגיה וביה אבא לייזיל ביה נרגא, וכמו שכתוב (דברי־הימים ב' טו, ו): "וכתתו גוי בגוי" וגו', וכמו שכתוב (ישעיה יט, ב): "וסכסכתו מצרים במצרים", כמו שראינו בתקף הגס של פורים, שעל־ידי רבוי הגאון של אחרון־ש, ושתי והמן, התגרו זה בזה, עד שנהרקה ושתי, שעשתה צרות רבות לישראל, ונהרקה דיקא בעצת המן, על־ידי עצם גאון, שהיה הדיוט קופץ בראש, ועל־ידי־זה בעצמו היתה מפלתו העצומה אחר־כך; כי כן דרכו של השם יתברך, כמו שכתוב (תהלים

ה ובמלואת הימים האלה עשה המלך לכל-העם
הנמצאים בשושן הבירה למגדול ועד-קטן משתה
שבעת ימים בחצר גנת ביתן המלך:

גנזי המלך

לד, כב): "תמותת רשע רעה", שהגטות בעצמה עקרה אותם, ואסתר הצדקה קבלה הגדלה והמלוכה, כי אסתר היא בחינת עגונה כמו שכתוב (ירמיה כג, כד): "אם יסתר איש במסתרים", שזה בחינת אסתר, על שם (דברים לא, יח): "ואנכי הסתר אסתיר", וכן מרדכי על שם (שמות ל, כג): "מר דרור", מר זה לשון מרירות, דרור זה לשון חרות ומלכות, שזה מה שאמרו חכמינו הקדושים (בראשית רבה, פרשה טו, סימן ד): צדיקים תחלתן יסורים וסופן שלווה, שבתחלה סובלים מרירות גדולה מאד מרשעים ארורים, ומתנגדים בעלי עברה, נואפים ככלבים, רחמנא לישכון, והם מקטינין ומשפילין עצמם בתכלית השפלות באמת, ועל-ידי-זה זוכין אחר-כך לחרות וגדלה, כמו שכתוב (אסתר ח, טז): "וימרדכי יצא מלפני המלך בלבוש מלכות, תכלת וחור ועטרת זהב גדולה ותכריף בוץ וארנמן", כי (קהלת ז, ה): "טוב אחרית דבר מראשיתו", וכמו שכתוב (משלי כה, ז): "אל תתהדר לפני מלך, כי טוב אמר לך עלה הגה מהשפילך לפני נדיב אשר ראוי עיגיד", ולכן מי שחננו הקדוש-ברוך-הוא בעשירות, עליו להיות צנוע ולהרבות בצדקה, ולא יתגאה בעשירותו, כי כל מי שמתגאה בעשירותו, לבסוף נופל נפילה אחר נפילה, וזו היתה מפלתו של אחשורוש, דיקא על-ידי שהרצה את גדלתו, כמו שכתוב: "בהראותו את עשר כבוד מלכותו ואת יקר תפארת גדלתו", זה הביא אותו אל מפלתו שנפל לפי פחת, והבן למעשה.

ה ובמלואת הימים האלה עשה המלך לכל העם הנמצאים בשושן למגדול ועד קטן משתה שבעת ימים: צריך שתדע, אהובי, בני! אשר אין עוד דבר המטמטם את הלב כמו אכילת טרפות ונבלות ופת עכו"ם, וצריכים לבקש רחמים רבים ממנו יתברך בכל יום שלא יפשל בשום מאכלות אסורים, שמטמאים את נשמתו ומחשיכים עיניו לא לראות את אמתת

מציאותו יתברך, וגורם לעצמו צרות ויסורים ומחלות וחלאים רעים. וְחַכְמֵינוּ הַקְדוּשִׁים אָמְרוּ (אוצר המדרשים), שֶׁהֵמֶן הִרְשַׁע חָכֵם לְהִרְעֵה הָיָה, וְיָדַע שְׂאֵי אִפְשֵׁר לְתַפֵּס אֶת נַשְׁמוֹת יִשְׂרָאֵל אֲלָא עַל־יְדֵי שִׁכְשֻׁלָּם בְּמַאֲכָלוֹת אֲסוּרִים, אֲשֶׁר דָּבַר זֶה מִטְּמֵטֵם אֶת הַלֵּב, שְׁלֹא יוּכַל לְהִכִּין וּלְהַשְׁכִּיל וּלְהַתְּבוּנָן בְּאִמְתּוֹת מְצִיאָתוֹ יִתְּבַרְךָ, כִּי מִי שֶׁנִּכְשַׁל בְּמַאֲכָלוֹת אֲסוּרִים, רַחֲמָנָא לִישְׁדָּן, דְּמֹו נִתְּעַבֵּר, וְנִתְּקַרֵּר מִהֶאֱמוּנָה הַקְדוּשָׁה, וְאָז בָּא לְכָל הַצָּרוֹת וְהִיסוּרִים שֶׁבְעוֹלָם.

וְאָמְרוּ (זהר שמיני מא'): כָּל מָאן דְּאָכִיל מֵאִינוּן מֵאֲכִיל דְּאָסִירִי, אֲתִדְבַּק בְּסִטְרָא אַחְרָא, וְנִגְעִיל נִפְשִׁיה וְגִרְמִיה וְרוּחַ מְסָאָב שְׂרָא עֲלֵיה וְאֲחִזִּי גִרְמָה דְּלִית לִיה חוּלְקָא בְּאֵלְהָא עֲלָא, וְלֹא אֲתִי מִסְטֵרָה וְלֹא אֲתִדְבַק בֵּהּ, וְאִי יִפּוּק הֲכִי מֵהֵאִי עֲלֵמָא אֲחִידֵן בֵּיה כָּל אִינוּן דְּאֲחִידֵן בְּסִטְרָא דְּמִסְאָבָא וּמִסְאָבִין לִיה וְדִינֵין לִיה כְּבַר נֶשׁ דְּאִיהוּ גְעֵלָא דְּמֵרָה גְעֵלָא בְּהֵאִי עֲלֵמָא וְנִגְעֵלָא בְּעֵלְמָא דְּאֲתִי, וְעַל דָּא כְּתִיב: "וְנִטְמַתְּם בָּם" בְּלֹא א', דְּלֹא אֲשַׁתְּכַח אֲסוּתָא לְגַעוּלָה וְלֹא נִפִּיק מִמִּסְאָבִיתָה לְעֵלְמִין, וְיִ לֹון וְיִ לְנִפְשֵׁיהוּ דְּלֹא יִתְּדַבְּקוּן בְּצוּרָא דְּחַיִּי לְעֵלְמִין דְּהָא אֲסִתְּאָבוּ, וְיִ לְגִרְמֵיהוּ; וְרֹאִים מִכָּל זֶה אֶת חֲמַר הָאֲסוּר שֶׁל מִי שֶׁמְטַמֵּא אֶת עֲצָמוֹ בְּמַאֲכָלוֹת אֲסוּרִים, שְׂזָה גּוֹרֵם לוֹ שִׁתְּעַקֵּר מִשְׂרָשׁוֹ. וְזוֹ הִיָּתָה כְּנֻתָּה הַטְּמֵאָה שֶׁל הֶמֶן הִרְשַׁע, וְכִמְאָמְרִים וְ"ל (אָסְתֵּר רַבָּה, פְּרָשָׁה ד', סִימָן יג): אָמַר רַבִּי יִצְחָק נִפְחָא, הֶמֶן הִרְשַׁע בְּעֵלְיָה גְדוּלָּה בָּא עַל יִשְׂרָאֵל, הֵדָּא הוּא דְּכְתִיב: "וּבִמְלוֹאת הַיָּמִים הָאֵלֶּה עָשָׂה הַמֶּלֶךְ לְכָל הַעַם הַנּוֹמְצֵאִים בְּשׂוֹשֵׁן הַבִּירָה" וְגו', וְאִין הָעַם הָאֲמוּר כָּאֵן אֲלָא יִשְׂרָאֵל, הֵדָּא הוּא דְּכְתִיב (דְּבָרִים לג, כט): "אֲשֶׁרִיךְ יִשְׂרָאֵל מִי כְמוֹךָ עִם נוֹשַׁע בְּה'", אָמַר הֶמֶן לְאַחְשׁוּרוֹשׁ, אֵלְהִיָּהֶם שֶׁל אֱלוֹ שׁוּנָא זְמָה, הַעֲמֵד לְהֵם זִוּוּת, וְעָשָׂה לְהֵם מִשְׁתָּה, וְגוֹר עֲלֵיהֶם שְׂיָבוֹאוּ כְּלָם וְיִאֲכֹלוּ וְיִשְׁתּוּ וְיַעֲשׂוּ כְּרָצוֹנָם, שְׁנֹאֲמַר: לְעִשׂוֹת כְּרָצוֹן אִישׁ וְאִישׁ, כִּינּוֹן שְׂרָאָה מְרַבְּכֵי כְּהָ, עֲמֵד וְהִכְרִיז עֲלֵיהֶם וְאָמַר לְהֵם: לֹא תִלְכוּ לְאַכֵּל בְּסַעֲדָתוֹ שֶׁל אַחְשׁוּרוֹשׁ, שְׁלֹא הַזְּמִין אֲתָכֶם כִּי אִם לְלַמֵּד עֲלֵיכֶם קְטָגוּרָא, כְּדִי שְׂיֵהָא פִתְחוּן פֵּה עִם מִדַּת הַדִּין לְקָטְרַג עֲלֵיכֶם לְפָנֵי הַקְדוּשׁ־בְּרוּךְ־הוּא, וְלֹא שְׂמַעוּ לְדְבָרֵי מְרַבְּכֵי, וְהִלְכוּ כְּלָם לְבֵית הַמִּשְׁתָּה. אָמַר רַבִּי יִשְׁמַעֵאל: שְׁמוּנָה־עֶשֶׂר אֲלֵף וַחֲמֵשׁ מֵאוֹת הִלְכוּ לְבֵית הַמִּשְׁתָּה, וְאָכְלוּ וְשָׁתוּ וְנִשְׁתַּכְּרוּ וְנִתְּקַלְקְלוּ, מִיַּד עֲמֵד שְׁטוֹן, וְהִלְשִׁין

עליהם לפני הקדוש-ברוך-הוא, ואמר לפניו: רבנו של עולם, עד מתי תדבק באמה זו, שהם מפרישין לךבם ואמונתם ממך? ! אם רצונך, אבד אמה זו מן העולם, כי אינם באים בתשובה לפניך. אמר הקדוש-ברוך-הוא: תורה מה תהא עליה? ! אמר לפניו: רבנו של עולם, תסתפק בעליונים. וגם השנה יצתו למחות את ישראל, באותה שעה אמר הקדוש-ברוך-הוא: למה לי אמה, שבשבילה הרביתי אחתי ומופתי לכל הקמים עליהם לרעה (דברים לב, כו): "אשבייתה מאנוש זכרם", מיד אמר הקדוש-ברוך-הוא לשטן, הבא לי מגלה, ואכתב עליה כליה. באותה שעה הלך השטן, והביא לו מגלה וכתב עליה, מיד יצתה התורה בבגדי אלמנות, ונתנה קולה בבכי לפני הקדוש-ברוך-הוא, וגם מלאכי השרת צעקו לקול בכיתה, ואמרו לפניו: רבנו של עולם, אם ישראל בטלים מן העולם, אנו למה אנו צריכין בעולם, שנגאמר (ישעיה לג, ז): "הן אראלם צעקו חרצה מלאכי שלום מר יבכיון", כיון ששמעו חמה וילבנה כף, אספו נגהם, שנגאמר (ישעיה נ, א): "אלביש שמים קדרות ושק אשים פסותם", באותה שעה רץ אליהו זכור לטוב בכהלה אצל אבות העולם ואצל משה בן עמרם, ואמר להם: עד מתי אבות העולם רדומים בשנה, ואי אתם משגיחים על הצרה, שבניכם שרויין בה? ! כי מלאכי השרת וחקה וילבנה וכוכבים ומזלות ושמים וארץ וכל צבא המרום בוכים במרד, ואתם עומדים מנגד ואינכם משגיחים. אמרו לו: מפני מה? אמר להם מפני שנהנו ישראל מסעדתו של אחשוורוש, ובעבור זאת גזרה עליהם גזרה לכלותם מן העולם ולאבד את זכרם. אמרו לו אברהם, יצחק ויעקב: אם הם עברו על דת הקדוש-ברוך-הוא, ונתחמה גזרתם, מה אנו יכולים לעשות? ! חזר אליהו ואמר לו למשה: אי רועה נאמן, פמה פעמים עמדת על הפרץ לישראל, ובשלת גזרתם לבלתי השחית, שנגאמר (תהלים קו): "לולי משה בחירו עמד בפרץ לפניו להשיב חמתו מהשחית", מה תענה על הצרה הזאת (ישעיה לו, א): "כי באו בנים עד משבר" וגו', אמר לו משה: כלום יש אדם פשר באותו הדור? אמר לו: יש, ושמו מרדכי. אמר לו: לך והודיעו, כדי שיעמד הוא משם בתפלה ואני מכאן, ויבקש רחמים עליהם לפני הקדוש-ברוך-הוא. אמר לו: רועה נאמן, כבר נכתבה אגרת כליה על ישראל. אמר לו משה: אם בטיט היא חתומה — תפלתנו נשמעת, ואם בדם נחתמה — מה שהיה הוא, אמר לו: בטיט היא חתומה. אמר לו משה רבנו: לך

חור | כַּרְפֵּס וּתְכֵלֶת אָחוֹז בְּחִבְלֵי בּוּץ וְאַרְגָּמָן
עַל־גְּלִילֵי כֶסֶף וְעַמּוּדֵי שֵׁשׁ מְטוֹת | זָהָב וְכֶסֶף עַל
רִצְפַת בַּהֲטוֹשׁוֹשׁ וְדָר וְסַחֲרַת:

גנזי המלך

והודיע למרדכי, מִיַּד הַלֵּךְ וְהוֹדִיעַ לְמַרְדֳּכָי, הֲדָא הוּא דְכְּתִיב (אסתר ד, א):
"וּמַרְדֳּכָי יָדַע אֶת כָּל אֲשֶׁר נַעֲשָׂה, וַיִּקְרַע מְרַדְּכִי אֶת בְּגָדָיו", רואים מכל זה
אֶת הַנֶּזֶק שֶׁנֶּגְמַם עַל־יְדֵי שְׂאוּכְלִים מְאֻכְלוֹת אֲסוּרִים, וְלִכֵּן צָרִיכִים לְבַקֵּשׁ
הַרְבֵּה אֶת הַקְּדוֹשׁ־בְּרוּךְ־הוּא, בְּפָרֵט בְּעֵתִים הַלְלוּ, שְׁלֹא נִפְשַׁל בְּמֻאֲכָלוֹת
אֲסוּרִים, שְׂזָה גוֹרָם קְטְרוּג גְּדוֹל בְּשָׂמַיִם. וְחַכְמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים אָמְרוּ (שיר
הַשִּׁירִים וְבָה, פָּרָשָׁה ו', סִימָן ד'): הַקְּדוֹשׁ־בְּרוּךְ־הוּא מְזַהֵר לָהֶם לִישְׂרָאֵל וְאוֹמֵר
לָהֶם: אַל תִּנְבְּלוּ עִצְמְכֶם בְּדַבָּר רַע, וְאֲנִי נוֹתֵן לָכֶם שְׂכָר טוֹב; אֲשֶׁרֵי מִי
שֶׁנִּזְהָר בְּזָה, וְהִבֵּן לַמַּעֲשָׂה.

ו חור כַּרְפֵּס וּתְכֵלֶת אָחוֹז בְּחִבְלֵי בּוּץ וְאַרְגָּמָן: צָרִיף שְׂתַדַּע, אֱהוּבִי, בְּנִי!
שָׂרְבֵנוּ ז'ל גְּלָה לָנוּ (לְקוֹשִׁי־מִהַרְ"ן, חֶלֶק א', סִימָן כה), אֲשֶׁר צָרִיף כָּל אָדָם
לְהוֹצִיא אֶת עִצְמוֹ מִהַמְדָּמָה, וְלְהַעֲלוֹת אֶל הַשָּׁכַל, וְכִשְׁנִמְשֶׁף אַחַר הַמְדָּמָה
— זֶה שְׂרִירוֹת לֵב, שֶׁהוּא הוֹלֵךְ אַחַר הַמְדָּמָה שֶׁבֵּלֵב, שְׂמַשֵּׁם אָדָם סוֹבֵל אֶת
כָּל הַצָּרוֹת וְהִיסוּרִים שֶׁבְּעוֹלָם; כִּי כָּל מֵה שְׂאָדָם סוֹבֵל, זֶהוּ רַק מִהַמְדָּמוֹנוֹת
שֶׁנִּכְנָסוּ בוֹ, שְׂזָה כַח הַבְּהֵמִיּוֹת, וְצָרִיכִים לְהַכְנִיעַ אֶת זֶה עַל־יְדֵי גְדֻלַּת הַבוֹרָא
יְתַבְרָךְ שְׁמוֹ, לְגַלוֹת וּלְפָרֵסם תְּמִיד אֶת אֲמַתַּת מְצִיאָתוֹ יְתַבְרָךְ, וְזֶה נַעֲשָׂה
עַל־יְדֵי צְדָקָה, שְׁנוֹתְנִין לְעֵנֵי הַגּוֹן. כִּי עַקֵּר הַגְּדֻלָּה וְהַפָּאָר הוּא הַתְּגַלוֹת
הַגּוֹנִין, וְכֶסֶף וְזָהָב הֵן הַגּוֹנִין, כִּי גּוֹנִין עַל־אֵין בְּהֵם, וְגּוֹנִין עַל־אֵין
הַמְּלַבְּשִׁים בְּכֶסֶף וְזָהָב — אֵין מְאִירֵן, אֲלֵא כְּשֶׁבָּאִים לְאִישׁ הַיִּשְׂרָאֵלִי, כִּי
שֵׁם מְקוֹמָם, וְנִכְלָלִין זֶה בְּזָה, וּמִתְנַהֲרִין אֵלָיו הַגּוֹנִים, כְּמוֹ שֶׁכְּתוּב (ישעי' מט,
ג): "יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר בָּךְ אֶתְפָּאָר", כִּי מְקוֹם הַגּוֹנִין אֵינוֹ אֲלֵא אֲצֵל אִישׁ
הַיִּשְׂרָאֵלִי, וְכִשְׂמִתְנַהֲרִין הַגּוֹנִין, אֲנִי הַקְּדוֹשׁ־בְּרוּךְ־הוּא מִתְגַּדֵּל וּמִתְפָּאָר בְּהֵם,
כְּמוֹ שֶׁכְּתוּב (תנ"י ב, ח): "לִי הַכֶּסֶף וְלִי הַזָּהָב", וְנַעֲשָׂה מִהֶם בְּגְדֵי יִשְׁע, כִּי
כָּלֶם מִתְאִוִּים לְהִסְתַּפֵּל בְּהֵם, אֲבָל כָּל זְמַן שֶׁהַכֶּסֶף וְזָהָב אֲצֵל הַגּוֹנִים, אִזּוֹ

הגנזין נעלמים אורם ואינם מאירים, כי אין שם מקומם, כי אין מקומם אלא אצל איש הישראלי, ובשביל זה הגויים תאבין תמיד לכסף של איש הישראלי, כאלו לא ראו ממון מעולם, ואף שהם מלאים כסף וזהב הרבה, אבל אצלם לא מאירים, רק אצל בר ישראל, נמצא כשבר ישראל נותן צדקה, על-ידי-זה מאירין הגנזין על-אין, ונתגלה אורו יתברך בהתגלות נוראה ונפלאה מאד. ויצן שהדמיונות והקלפות מתגברים על כל אחד ואחד בכל מדרגה ומדרגה, ולכן צריכים תמיד לשבר את הדמיונות בכל עולם ועולם; כי בכל פעם ופעם שבר ישראל עולה מעלה מעלה, מתגברים עליו הדמיונות מחדש, וצריכים בכל פעם לעשות התחלה חדשה ולהרבות בצדקה, כדי שיאירו הגנזין על-אין, ויתגלה אמתת מציאיותו יתברך, ויתבטלו הדמיונות. אף זה לעמת זה מתגבר המן-עמלק, שזה (במדבר כה, ט): "ראשית גוים עמלק" (לקוטי-הלכות, עבודת אילים, הלכה ג', אות יד), כי עמלק הוא ראשית וכלל כל הגויים, שהם הקלפות והדמיונות הבאין מכח המדמה, והוא העקר, שמתגבר ומתפשט מאד בכל דרגה ודרגה, לשבר את האדם, ולהפילו בנוקבא דתהומא רבה, ועל-כן עקר הכנעתו על-ידי צדקה, שעל-ידי-זה מתגלין הגנזין.

וזה שאמרו חכמינו הקדושים (מגלה יג): על הפסוק (אסתר ג, ט): "ועשית אלפים כפר זהב אשכול" וגו', גלוי וידוע לפני מי שאמר והיה העולם, שעתיד המן לשקל שקלים על ישראל, לפיכך הקדים שקליהן לשקליו, כי שקלי ישראל הם סוד צדקה על קרבנות צבור, שעל-ידי-זה עקר הכנעתו, וזה שאמר (אסתר ג, ח): "ישנו עם אחד", ודרשו חכמינו הקדושים (אסתר רבה, פרשה ד, סימן יב): "ישנו עם אחד", אותו שנאמר בו (דברים ו, ד): "הנני"ה אחד", ישן לו מעמו, אמר לו הקדוש-ברוך-הוא: אני אין לפני שנה, הנא הוא דכתיב (תהלים קכא, ד): "הנה לא ינום ולא יישן שומר ישראל", ואמה אמרת יש לפני שנה, תייד שמתוף שנה אני מתעורר על אותו האיש, ומאבדו מן העולם, הנא הוא דכתיב (תהלים עח, סה): "וייקץ פישן הנני"ה ויך צריו אחור", הניו שאמר המן, שנפלו אל שנה עמקה, חס ושלום, וכן, כבכול, הקדוש-ברוך-הוא לא מאיר פניו לעם ישראל, שכל זה הוא בחינת כח המדמה, שמתגבר על האדם, כי עקר התגברות המדמה הוא ענין שנה

ותרדמה, שאז התגברות המדמה, ושם עקר אחיות הזמן, כי נדמה לאדם שיש עוד הרבה זמן בזה העולם, כי ככל שנתגבר כח המדמה על האדם, נדמה לו שיש לו עוד הרבה זמן בזה העולם, שזה כלל הגלות הארוך והמר הזה, ועל-כן אמר המן, שישאל בתקף הגלות, הם בבחינת שנה, שהוא התגברות המדמה, הסתלקות הדעת, ועל-כן יוכל להתגבר עליהם, חס ושלום, כי גלות בכל וכן כל הגליות נמשלין לשנה, כמו שכתוב (תהלים קכו, א): "בשוב הנוי"ה את שיבת ציון, היינו כחולמים", ודרשו חכמינו הקדושים (פניני כג.), שזה סובב על שנה, שאמר חוני המעגל: מי איפא דניי שבעים שני; ואמר רבנו ז"ל (לקוטי מוה"ר, חלק א', סימן ס'), שיש בגוי-אדם שישנים את ימיהם, ויכולים לעבר להם כל השבעים שנה בבחינת שנה, שאינם מכירים את הבורא יתברך שמו, ועל-כן היה הגס על-ידי נדוד השנה, כמו שכתוב (אסתר ו, א): "בלילה ההוא נדדה שנת המלך" וגו'.

ועל-כן מתחלת המגלה לספר תקף הגס מעצם גדלתו של אחשורוש, כמו שכתוב (אסתר א, ו): "חור ברפס ותכלת אחוז בחבלי בוץ וארגמן על גלילי כסף מטות זהב וכסף על רצפת בהט ושש ודר וסחרת", כי המגלה מספרת לנו בזה תקף הגס של מפלת המן-עמלק, שהשם יתברך עשה עמנו בכל דור ודור, כי עקר הכנעת המדמה, שמתגבר ומתפשט מאד בכל דרגה ודרגה, שהוא המן-עמלק, זה בא על-ידי עשירות דקדשה, שזוכין על-ידי צדקה, שעל-ידי זה מתגלין הגונין שבממון, שהם גדלת הבורא יתברך שמו, ואז בימי אחשורוש התגברה מלכות הרשעה כל-כף, עד שהיה להם כל העשירות וכל הגונין היה אצלם, וזה שמספרת המגלה מרבוני הגונין ותקף העשירות המפליגת שהיתה אצלם, עד שהיתה הקרקע מרצפת באבנים טובות כלולין מפמה גנין, כמו שכתוב: "מטות זהב וכסף על רצפת בהט ושש ודר וסחרת", ועל-ידי זה היו מתגברים כנגד ישראל מאד מאד. כי זה ידוע, אשר את זה לעמת זה עשה אלקים, וכמו שעל-ידי עשירות דקדשה מתגברים על כח המדמה, כמו-כן להפך, חס ושלום, כשהסטרוא אחרא מתגברת, ונמשכת כל העשירות ורבוני הגונין אצלם, אזי הם מתגברים מאד על-ידי רבוני העשירות שפכשו אצלם.

וזה סוד מרירות הגלות של עכשו, שכל הגדלה והעשירות הוא אצלם,

וְעַל-יְדֵי־זֶה הֵם מִתְגַּבְּרִים מְאֹד. אָכַל בְּאֵמֶת כָּל הַתְּגַבְּרוּתָם הִיא לְפִי שְׁעָה, אָכַל לְבִסּוּף הֵם נוֹפְלִים עַל-יְדֵי־זֶה בְּעֶצְמוֹ, כְּמוֹ שֶׁכְּתוּב (קֹהֶלֶת ה, יב): "עֲשֹׂר שָׁמֹר לְבַעֲלֹי לְרַעְתּוֹ", כִּי הַגְּזוּיִן עֲלָאִין שֶׁבְּמִמּוֹן אֵינָם יְכוּלִים לְהֵאִיר כְּשֶׁהִמָּמוֹן כְּבוֹשׁ אֲצֵל הַעֲכוּ"ם וְהִרְשָׁעִים, וְאֵלוֹ הַגְּזוּיִן בְּעֶצְמָם נִלְחָמִים עִמָּהֶם וּמִתְגַּבְּרִים עֲלֵיהֶם וּמְפִילִין אוֹתָן, וּמוֹצִיאִין מֵהֶם כָּל הַנְּצוּצוֹת שֶׁבְּלַעֲוֵי מִכְּבָר, כִּי זֶה סוּד (קֹהֶלֶת, ח, ט): "עַת אֲשֶׁר שַׁלַּט הָאָדָם בְּאָדָם לְרַע לוֹ", כִּפְדוּעַ.

זֶה סוּד (יִשְׁעִיָּה ס, יז): תַּחַת הַנְּחֻשֶׁת אָבִיא וְהֵב וְתַחַת הַכְּרֹזֶל כֶּסֶף" וְגו', כִּי הַעֲשִׂירוֹת שֶׁהֵם כּוֹבְשִׁים עֲכָשׁוּ מִיִּשְׂרָאֵל, עַל-יְדֵי רַבּוּי הַמַּסִּים וְאֲרֻנוּנִיּוֹת, זֶה הַמָּמוֹן בְּעֶצְמוֹ שְׁלוֹקְחִין מִיִּשְׂרָאֵל — יִנְקָם בָּהֶם וְיִתְגַּבֵּר עֲלֵיהֶם, וְיוֹצִיא מֵהֶם כָּל הַעֲשִׂירוֹת בְּכַפְלֵי כַפְלִים, וְכֵן מְרַמֵּז בְּדַבְּרֵי רַבְּנֵי ז"ל (לְקוּשִׁי מוֹהֲרָן, חֶלֶק א', סִימָן ה'), שֶׁעַל-יְדֵי הַמַּסִּים וְהַנְּתִינּוֹת שֶׁהֵם גּוֹבִים מִיִּשְׂרָאֵל, עַל-יְדֵי־זֶה בְּעֶצְמוֹ הֵם נִכְנָעִין וְנוֹפְלִין, כִּי כָּל הַמַּסִּים וְהַנְּתִינּוֹת שְׁגוֹבִין מִיִּשְׂרָאֵל, הֵם בְּחִינַת צְדָקָה, כְּמוֹ שֶׁכְּתוּב (יִשְׁעִיָּה ס, יז): "וְנִגְשִׁיף צְדָקָה", וְעַל-יְדֵי־זֶה מִתְגַּלֵּין גַּם כֵּן הַגְּזוּיִן, נִמְצָא, שֶׁעַל-יְדֵי הַמַּסִּים שְׁגוֹבִים מִיִּשְׂרָאֵל, עַל-יְדֵי־זֶה נִיָּקָא מִתְגַּלֵּין הַגְּזוּיִן, וְעַל-יְדֵי הַתְּגַלּוֹת הַגְּזוּיִן הִיא מְפֻלְתָם, כִּי הַעֲכוּ"ם — אֲחִיזוֹתָם בְּהַמְדוּמָה, שֶׁהוּא כַח הַבְּהֵמִיּוֹת, כִּי הֵם נִמְשָׁלִין לְבַהֲמָה, וְכִשְׁנֹכְנַע הַמְדוּמָה עַל-יְדֵי הַגְּזוּיִן שֶׁמִּתְגַּלֵּין עַל-יְדֵי רַבּוּי הַמַּסִּים שְׁלוֹקְחִים מֵאֲתַנּוּ דִּיקָא, אֲזִי נוֹפְלִים כָּל הַעֲכוּ"ם שֶׁאֲחִיזוֹתָן מֵהֶם. וְעַל-כֵּן גַּם אֲזוּ בִּימֵי אַחַשְׁוֵרוּשׁ, הִיָּתָה מְפֻלְתָם בְּעֶצְמָם, עַל-יְדֵי עֲצֹם גְּאוֹתָם, שֶׁנִּתְגַּאוּ וְנִתְפָּאְרוּ וְהִרְאוּ אֶת יָקָר תְּפָאֲרַת גְּדֻלָּתָם וְעֲשִׂירוֹתָם בְּשַׁעַת הַמְּשִׁתָּה, וְנִחְלַבְּשׁ בְּלְבוּשֵׁי הַכְּהֵן גְּדוּל, שֶׁהֵם עָקֹר פֶּאֶר הַגְּזוּיִן, שֶׁהֵם בְּגַדֵי יִשְׁע, שֶׁרְצוּ לִפְגֹּם בְּאֵלוֹ הַבְּגָדִים הַקְּדוּשִׁים, וְעַל-יְדֵי־זֶה קִפְץ הַשֵּׁטָן גַּם בִּינֵיהֶם וְהַתְּגַרָּה בָּהֶם, עַד שֶׁהִרְגוּ אֶת וְשִׁתֵּי הַמְּרֻשַׁעַת, שֶׁעַל-יְדֵי־זֶה הִיָּה עָקֹר מְפֻלְתָ הַמֶּן-עַמְלָק, עַל-יְדֵי שְׁנִלְקַחְהָ אֶסְתֵּר תַּחְתֵּיהָ, כִּי כָּל זֶה הוּא (קֹהֶלֶת ח, ט): "עַת אֲשֶׁר שַׁלַּט הָאָדָם בְּאָדָם לְרַע לוֹ", שֶׁנִּתְהַפֵּף מִהַפֵּף לְהַפֵּף, בְּכַחֲבִינַת (אֶסְתֵּר ט, א): "וְנִהַפֵּף הוּא אֲשֶׁר יִשְׁלֹטוּ הַיְהוּדִים הֵמָּה בְּשׁוֹנְאֵיהֶם".

זֶה שֶׁכְּתוּב (אֶסְתֵּר ה, יא): "וַיִּסְפַּר לָהֶם הַמֶּן אֶת כְּבוֹד עֲשׂוֹרוֹ", כִּי סִפֵּר לָהֶם שֵׁשׁ לוֹ עֲשִׂירוֹת גְּדוּלוֹ, וְסִבֵּר שֶׁהַגְּזוּיִן עֲלָאִין כְּבוֹשִׁים אֲצֵלוֹ, וְעַל-יְדֵי־זֶה אֵין כַּח אֵל סִטְרָא דְקַדְשָׁה, שֶׁהוּא מְרַדְכֵי וְיִשְׂרָאֵל, לְהַתְּגַבֵּר כְּנִגְדּוֹ, אָכַל

וְהַשְׁקוֹת בְּכָלֵי זָהָב וְכִלִּים מִכִּלִּים שׁוּגִים וַיִּין מַלְכוּת רַב כִּיד הַמֶּלֶךְ:

גִּנְי הַמֶּלֶךְ

הַשֵּׁם יִתְבַּרַךְ חָמַל עַל עַמּוֹ, וְנִתְהַפֵּף מֵהַפֶּף אֶל הַפֶּף, שֶׁחֲזָרָה כָּל הַעֲשִׂירוֹת וְכָל הַגְּנוּיִן לְמַרְדֵּכִי, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (אֶסְתֵּר ח, ב): "וַתִּשָּׂם אֶסְתֵּר אֶת מַרְדֵּכִי עַל בֵּית הַמֶּן", שֶׁמַּרְדֵּכִי קָבַל אֶת כָּל הַעֲשִׂירוֹת שֶׁל הַמֶּן, אִי חֲזָרָה כָּל הַעֲשִׂירוֹת אֶל הַקִּדְשָׁה, וְנִתְגַּלּוּ הַגְּנוּיִן עֲלָאִין, שֶׁהֵם גְּדֹלַת הַבוּרָא יִתְבַּרַךְ שְׁמוֹ, וְעַל-יְדֵי-זֶה זָכוּ לְהַכְנִיעַ וּלְהַשְׁפִּיל אֶת הַעַמְּלָקִים, שֶׁהֵם הַסְטָרָא אַחְרָא, וּלְנִשְׂאָ אֶת יִשְׂרָאֵל. וְזֶה וּמִתְנוּת לְאֲבִינָיִם שֶׁחֲבִיבִים בְּפוּרִים, דְּהִינּוּ לְהַרְבוֹת בְּצִדְקָה, כִּי עַקֵּר הַתְּגִלוֹת הַגְּנוּיִן בְּקִדְשָׁה הוּא, עַל-יְדֵי רַבּוּי צִדְקָה שְׁנוֹתָנִין זֶה לְזֶה, שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה עַקֵּר הַכְּנַעַת הַמְדֻמָּה שֶׁהוּא הַסְטָרָא אַחְרָא, וְזֶה תִּקְוָה הַשְׁמָחָה שֶׁל פּוּרִים, כִּי עַל-יְדֵי שְׁנוֹתָגְלָה אֶמְתַּת מְצִיאָתוֹ יִתְבַּרַךְ בְּעוֹלָם, עַל-יְדֵי-זֶה נַעֲשֶׂה הַשְׁמָחָה בְּשִׁלְמוֹת, וְזֶה מְשַׁפֵּיעַ שְׁפַע פְּרָנְסָה עַל הָאָדָם, שְׁזֶה סוּד (דְּבָרִים טו, טו): "וְהָיִיתָ אֶף שְׂמַח", שֶׁהוּא סוֹפֵי תְבוּת שֵׁם חַתָּה, שֵׁם הַפְּרָנְסָה, כִּי דִיקָא עַל-יְדֵי שְׂמָחָה — גִּשְׁפַּעַת פְּרָנְסָה, כִּי הַשְׁמָחָה מְכַנְּעַת אֶת כַּח הַמְדֻמָּה, שֶׁמִּשָּׂם בָּאָה הַעֲנִיּוּת וְהַדְּחָקוֹת.

וְזֶה אֲשֶׁר "חִוִּיר בְּיַרְפֵּס תְּכַלֵּת" רֵאשֵׁי תְבוּת שֵׁם חַתָּה. וּמוֹבָא בְּדַבְרֵי רַבְנּוּ ו"ל (לְקוּשִׁי-מוֹתֵרִין, חֲלָק א', סִימָן קח), אֲשֶׁר שְׁתֵּי פְעָמִים רו"ח עוֹלָה חַתָּה, כִּי אַחַשְׁרֹוּשׁ רָצָה לְהַתְגַּבֵּר עַל עַם יִשְׂרָאֵל בְּהַרְהוּרֵי עֲבוּרֵם, וּמַרְדֵּכִי הִפֶּף אֶת זֶה עַל-יְדֵי (אֶסְתֵּר ד, א): "וַיִּזְעַק וַעֲקָה גְדוּלָה וּמִרְהָ", שֶׁשָּׁבַר אֶת רוּחוֹ בְּקַרְבוֹ. וְזֶה מָה שֶׁהַכְּנִיס בְּעַם יִשְׂרָאֵל, שִׁיְהִיו מִתְאַנְחִים, שְׁזֶה תְרִין רוּחִין, מוֹצִיא רוּחַ וּמְכַנִּיס רוּחַ, וְזֶה חו"ר דִּיקָא, שֶׁהוּא סוּד רוּחַ, וְלִכְּן יוֹצֵא מִזֶּה שֵׁם הַפְּרָנְסָה וְהַעֲשִׂירוֹת, כִּי הַפֶּךְ מֵהַפֶּף אֶל הַפֶּף, וְעַל-יְדֵי-זֶה הִפִּיל אֶת הַמֶּן-עַמְּלָק, וְהִבִּן לְמַעֲשֶׂה.

זֶה וְהַשְׁקוֹת בְּכָלֵי זָהָב וְכִלִּים מִכִּלִּים שׁוּגִים, וַיִּין מַלְכוּת רַב כִּיד הַמֶּלֶךְ: צָרִיךְ שְׁתַּדַּע, אֶהוּבִי, בְּנִי! אֲשֶׁר רַבְנּוּ ו"ל אָמַר (לְקוּשִׁי-מוֹתֵרִין, חֲלָק א', סִימָן נו), כִּי יֵשׁ שְׁתֵּי הַסְתָּרוֹת, וּכְשֶׁהֵשֵׂם יִתְבַּרַךְ נִסְתֵּר בְּהַסְתָּרָה אַחַת, גַּם-כֵּן קָשָׁה מְאֹד לְמַצְאוֹ, אֶף אַף-עַל-פִּי-כֵן כְּשֶׁהוּא נִסְתֵּר בְּהַסְתָּרָה אַחַת, אֶפְשָׁר לִיעֹב וּלְחַתֵּר,

עד שִׁמְצָא אוֹתוֹ יִתְבַרֵךְ, מֵאַחַר שִׁיּוֹדַע שֶׁהֵשֵׁם יִתְבַרֵךְ נִסְתַּר מִמֶּנּוּ, אָבֵל כְּשֶׁהֵשֵׁם יִתְבַרֵךְ נִסְתַּר בְּהִסְתַּרְהָ שְׁבִתוֹף הַסִּתְרָה, דְּהֵינּוּ שֶׁהִסְתַּרְהָ בְּעֲצֻמָּה נִסְתַּרְתָּ מִמֶּנּוּ, דְּהֵינּוּ שְׂאִינוּ יוֹדַע כָּלֵל, שֶׁהֵשֵׁם יִתְבַרֵךְ נִסְתַּר מִמֶּנּוּ, אִזִּי אֵי אֶפְשָׁר כָּלֵל לְמַצָּא אוֹתוֹ, מֵאַחַר שְׂאִינוּ יוֹדַע כָּלֵל מֵהֵשֵׁם יִתְבַרֵךְ, שְׂזֵה (דְּכִרִים לֵא, יח): "וְאֵנֹכִי הִסְתַּר אֶסְתִּיר", דְּהֵינּוּ שְׂאֶסְתִּיר הַסִּתְרָה, שְׂלֵא יְדַעוּ כָּלֵל שֶׁהֵשֵׁם יִתְבַרֵךְ נִסְתַּר, וְאִזִּי בְּנֹדָאֵי אֵינּוּ יָכוֹל לְמַצָּא אוֹתוֹ יִתְבַרֵךְ, מֵאַחַר שְׂאִינוּ יוֹדַע כָּלֵל, שְׂצָרִיף לְבַקֵּשׁ אוֹתוֹ יִתְבַרֵךְ, כִּי אֵינּוּ יוֹדַע כָּלֵל שֶׁהֵשֵׁם יִתְבַרֵךְ נִסְתַּר מִמֶּנּוּ, כִּי הַסִּתְרָה בְּעֲצֻמָּה נִסְתַּרְתָּ. אָבֵל בְּאֵמַת אֶפְלוּ בְּכָל הַהִסְתַּרוֹת, וְאֶפְלוּ בְּהִסְתַּרְהָ שְׁבִתוֹף הַסִּתְרָה, בְּנֹדָאֵי גַם שֵׁם מְלָבֵשׁ הַשֵּׁם יִתְבַרֵךְ, כִּי בְּנֹדָאֵי אֵין שׁוּם דְּבָר שְׂלֵא תִהְיֶה בּוֹ חַיִּית הַשֵּׁם יִתְבַרֵךְ, כִּי בְּלַעֲדֵי חַיִּיתוֹ לֹא הִיָּה לוֹ קַיּוּם כָּלֵל, וְעַל־כֵּן בְּנֹדָאֵי בְּכָל הַדְּבָרִים, וּבְכָל הַמַּעֲשִׂים וּבְכָל הַמַּחֲשָׁבוֹת, מְלָבֵשׁ שֵׁם הַשֵּׁם יִתְבַרֵךְ, כְּכִיְכוֹל, וְאֶפְלוּ אִם, חֵס וְשְׁלוֹם, עוֹשִׂין דְּבָר עֲבֵרָה, שְׂהוּא שְׂלֵא כְּרִצוֹן הַשֵּׁם יִתְבַרֵךְ, עִם כֵּל זֶה בְּנֹדָאֵי יֵשׁ שֵׁם חַיִּית הַשֵּׁם יִתְבַרֵךְ, אֵף שְׂהוּא בְּהַעֲלֵם וּבְעֲמֻצוֹם גְּדוֹל, וְהַתּוֹרָה הִיא חַיִּית שְׂל כֵּל דְּבָר. נְמַצָּא, שְׂבְכָל הַדְּבָרִים, וּבְכָל הַמַּחֲשָׁבוֹת, אֶפְלוּ בְּמַחֲשָׁבָה, דְּבוּר וּמַעֲשֵׂה שְׂל עֲבֵרָה, חֵס וְשְׁלוֹם, יֵשׁ שֵׁם גַּם־כֵּן הַתְּלַבְּשׁוֹת הַתּוֹרָה, אֵף שְׂהוּא בְּהַעֲלֵם וּבְעֲמֻצוֹם גְּדוֹל, בְּסוּד הַסִּתְרָה, כִּי עֲבַר וְשָׁנָה נַעֲשֶׂה לוֹ כְּהִתַּר, כְּמוֹ שְׂאֶמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ, זְכוֹרֵנָם לְבְרָכָה (יומא פו:), דְּהֵינּוּ שְׂעַל־יְדֵי הַעֲבֵרוֹת, הוּא מְהַפֵּךְ דְּבָרֵי אֱלֹקִים חַיִּים, וְעוֹשֶׂה צְרוּפִים אַחֲרֵים בַּתּוֹרָה, עַד שְׂנַעֲשֶׂה מֵאִסוּר הִתַּר, כְּמוֹ שְׂכַתוּב (שְׂעֵנָה ה, ט): "הוּי הַאוּמָרִים לְרַע טוֹב וְלְטוֹב רַע" וְגו', נְמַצָּא שְׂאֶפְלוּ בַּתּוֹף הַעֲבֵרוֹת מְלָבֵשׁ שֵׁם חַיִּית הַשֵּׁם יִתְבַרֵךְ, דְּהֵינּוּ אוֹתִיּוֹת הַתּוֹרָה, רַק שְׂהוּא בְּהַעֲלֵם, דְּהֵינּוּ שְׂמַחֲמַת הַעֲבֵרוֹת, הַפֶּה הַצְּרוּפִים שְׂל הַתּוֹרָה, עַד שְׂנַעֲשֶׂה מֵאִסוּר הִתַּר, כִּי עֲבַר וְשָׁנָה נַעֲשֶׂה לוֹ כְּהִתַּר, וְזֶה סוּד הַסִּתְרָה אַחַת, וּכְשֶׁהֵשֵׁם יִתְבַרֵךְ נִסְתַּר מִמֶּנּוּ בְּהִסְתַּרְהָ אַחַת, דְּהֵינּוּ שְׂנַעֲשֶׂה לוֹ כְּהִתַּר, גַּם־כֵּן קִשָּׁה מֵאֵד לְמַצָּאוֹ, מֵאַחַר שְׂכָבֵר נַעֲשֶׂה לוֹ כְּהִתַּר, אָבֵל עִם כֵּל זֶה אֶפְשָׁר לִיגַע וְלַחֲתוּר עַד שִׁמְצָא אוֹתוֹ יִתְבַרֵךְ שְׂמוֹ, מֵאַחַר שְׂעַל־כָּל־פְּנִים יוֹדַע שְׂנַעֲשֶׂה לוֹ כְּהִתַּר, עַל־כֵּן אֵף שֶׁהֵשֵׁם יִתְבַרֵךְ נִסְתַּר מִמֶּנּוּ, וּכְבָר נַעֲשֶׂה לוֹ הַעֲבֵרוֹת כְּהִתַּר, עִם כֵּל זֶה אֶפְשָׁר שִׁשְׂיָב אֵל לְבוֹ זֶה בְּעֲצֻמוֹ, דְּהֵינּוּ מֵה שְׂנִפֵּל וְהִגִּיעַ אֵל בְּחִינַת נַעֲשֶׂה לוֹ כְּהִתַּר, וּיְבַקֵּשׁ וַיַּחֲתַר עַד שִׁיַּצָּא מִזֶּה, מֵאַחַר שְׂעַל־כָּל־פְּנִים יוֹדַע מִזֶּה שְׂנַעֲשֶׂה לוֹ כְּהִתַּר.

אבל דע, שיש עוד בחינת הסתרה שבתוך הסתרה, דהינו שההסתרה בעצמה נסתרת, שאינו יודע כלל, שהשם יתברך נסתר ממנו, דהינו שאינו יודע כלל שגהפך אצלו האסור להתר, רק כל הדברים רעים דומים לו למישור גמור, חס ושלום, הינו אם, חס ושלום, אחר שעבר ושנה, עושה יותר עברות, חס ושלום, אזי נסתר ממנו אפלו זאת שידע שנעשה לו כהתר, רק שאינו יודע כלל משום נדנוד אסור, והכל הוא ישר בעיניו, וזה בחינת הסתרה שבתוך הסתרה, שההסתרה בעצמה נסתרת. ובאמת גם בתוך ההסתרה שבתוך ההסתרה, גם שם מלבש השם יתברך, דהינו אותיות התורה, כי בלעזיו יתברך אין חיות לשום דבר, רק שעל ידי רבוי העברות הפך דברי אלקים חיים לגמרי, עד שגהפך אצלו מחכמות התורה לפתיחות ולשטות, עד שאינו יודע כלל אפלו זה בעצמו שנעשה לו כהתר, שזה בחינת הסתרה שבתוך הסתרה, על-כן צריך לגלות ההסתרות, וזה — על-ידי שממשיך אריכות ימים לתוך המלכות, שהוא בחינת דעת, ועל-ידי-זה הדעת יוכל לידע, שאפלו בתוך ההסתרה בעצמה, ואפלו בתוך ההסתרה שבתוך הסתרה, גם שם מלבש השם יתברך, דהינו התורה, ומאחר שידע שאפלו בתוך ההסתרות יש שם השם יתברך, מזה בעצמו נתגלין ההסתרות, ונעשה מהם תורה, ואפלו מהסתרה שבתוך הסתרה — נעשה תורה, כי באמת גם שם מלבש השם יתברך, הינו תורה, רק מחמת שלא היו יודעין שהשם יתברך נסתר שם, זה בעצמו הוא בחינת ההסתרות, ותכף כשיודעין שהשם יתברך נסתר שם, על-ידי-זה בעצמו נהפכה ההסתרה שבתוך ההסתרה, ונעשה ממנה דעת, והחזרה התורה שנסתרה כאן לדעת, מאחר שידע שהשם יתברך נסתר שם, וכיון שחזר ההסתרה שבתוך הסתרה לדעת, ונעשה ממנה תורה, אזי התורה בעצמה מוכיחה אותם, כמו שאמרנו (וזה שמיני לו, אחרי נח, גשא קכו): אוריתא מכרנת קמיהו: "עד מתי פתים תאהבו פתי"; כי באמת התורה מכרנת וצועקת ומוכיחה תמיד, כמו שכתוב (משלי א, כא-כג): "בראש המיות תקרא בפתחי שערים בעיר אמריה תאמר, עד מתי פתים תאהבו פתי, ולצים לצון חמדו להם וכסילים ישנאו דעת, תשובו לתוכחתי, הנה אביעה לכם רוחי אודיעה דברי אתכם", רק שאינו שומע קול הכרוז של התורה מחמת ההסתרות, שנסתר ממנו לגמרי שהוא רחוק ממנו יתברך, ומאחר שנתגלו ונחזרו

ההסתרות, ונעשה מהם תורה, על-ידי הדעת, אזי תכף כשנעשה מהם תורה, התורה בעצמה מוכיחה אותם "עד מתי פתיים תאהבו פתי", וזה שכתוב (משלי לא, כו): "פיה פתחה בחכמה", שעל-ידי החכמה ודעת של התורה המסתרת בכל מקום, על-ידי-יה מגלין ההסתרות, ועושין מהם תורה, על-ידי-יה "פיה פתחה" הינו "אורייתא מכרזת קמיהו", שהתורה בעצמה פותחת פיה ומוכיחה אותם.

כי באמת אין שום מציאות בלעדיו יתברך כלל, והכל לכל אלקות גמור הוא, ואפלו שהאדם נפל לעמקא דתהומא רבא, ונכשל במה שנכשל, עם כל זאת אם יחפש ויבקש בתוך ההסתרה שנסתר ממנו אלקותו? יתברך, ימצא שם תורה, כי בכל דבר גנוזה שם תורה, כי התורה מחיה את כל הבריאה כלה, כי אין דבר שלא יהיה שם גנוז תורה.

ודע, שהתורה המלבשת בתוך ההסתרה שבתוך הסתרה, היא תורה גבוהה דיקא, הינו סתרי תורה, כי מחמת שהיא צריכה להתלבש במקומות נמוכים כאלו, הינו אצל אלו שעברו הרבה עברות, עד שנסתר מהם הקדוש-ברוך-הוא בהסתרה שבתוך הסתרה, על-כן חשב השם יתברך מחשבות לבלי להלביש שם פשטי תורה, לבל יוכלו הקלפות לינק משם הרבה, ויהיה הפגם גדול מאד, על-כן הוא מסתיר ומלביש שם תורה גבוהה דיקא, שהם סתרי תורה, שהיא תורת ה' בעצמה, כדי שלא יוכלו הקלפות לינק משם הרבה, וקמו שכתוב (שמות יב, יב): "וַעֲבַרְתִּי בְּאֶרֶץ מִצְרַיִם", אני ולא מלאך, אני ולא השליח, אני ה', אני הוא ולא אחר (הגדה של פסח), כי בארץ מצרים, ששם מקום הקלפות מאד, על-כן שם דיקא מלבש ומסתר השם יתברך בעצמו, הינו תורת ה' ממש, סתרי תורה, על-כן דיקא מההסתרה שבתוך הסתרה, כשחוזר ומתפכה לדעת, נעשה ממנה דיקא תורת ה' ממש, כי שם במקומות הירודים והנפולים נסתרת תורת ה', שהם סתרי תורה. ועל הכל אסור להתיאש בשום פנים ואופן, ואפלו מי שכבר עבר על כל התורה כלה, ונפל למקום שנפל, ונגעלם ונסתר ממנו לגמרי, שהוא רחוק ממנו יתברך, שנפל בהסתרה שבתוך הסתרה, שגם ההסתרה נסתרת ממנו, שאינו יודע שרחוק ממנו יתברך, אפלו אדם כזה, אם לא יתיאש, ויחפש ויבקש אחריו יתברך, אזי יתגלו אליו סתרי תורה דיקא. וזה

"והשקות בכלי זהב וכלים מפלים שונים ויין מלכות רב פיד המלך", כי
 אחשוורוש והמן-עמלק רצו להעלים ולהסתיר ולכסות את אמתת מצאיותו
 וחברו, כי חכמינו הקדושים אמרו (חליו קלט): אחשוורוש מלך טפש היה,
 וצל המן אמרו (שם) שמרמו בפסוק (בראשית ג, יא): "המן העץ", כי הטפש
 הזה הלך אחר עצת המן עמלק, שינק מהנחש הקדמוני, שהסית את אדם
 ותנה שיאכלו מעץ הדעת טוב ורע, עד שנבלדלו, והיו שניהם צרמים, כי
 מצנה אחת היה בינם, ונתערטלו הימנה, ונרמו מיתה לכל הדורות,
 והקדוש-ברוך-הוא חמל על עם ישראל, ושלח את מרדכי, שאמרו (חליו
 קלט): שמרמו בפסוק (שמות ל, כג): "מר דרור", ותרגומו "מירא דכיא", וכן
 את אסתר, שאמרו (חליו קלט): שמרמות בפסוק (דברים לא, יח): "ואנכי הסתר
 אסתיר"; הינו שמרדכי החדיר בעם ישראל שיהיו בני חורין על-ידי התורה,
 כי (אבות ו, ב): אין לך בן חורין אלא מי שעוסק בתורה. ואמרו חכמינו
 הקדושים (מגלה ז) על הפסוק (אסתר ט, כו): "קימו וקבלו", קימו מה שקבלו
 כבר, ואסתר גלתה את ההסתרה שבתוף הסתרה, הינו שבימיהם גלו את רזי
 וסתרי תורה, שהה סוד מגלת אסתר, שמתגלית ההסתרה, עד כדי כך, שקבלו
 עם ישראל את התורה מחדש בשמחה עצומה, וזה שאמרו חכמינו הקדושים
 (אסתר ובה, פרשה ב, סימן יא): "והשקות בכלי זהב וכלים מפלים שונים",
 שהביא את כלי בית-המקדש וחלל אותם; כי באמת כל העשירות שבועולם
 היתה בבית-המקדש, כמאמרם ו"ל (מדרש בראשית, פרשה טו, סימן ה): זהב —
 למה נברא? בשביל בית-המקדש. כי כל העשירות שייכת רק לבית-המקדש;
 והנה אחשוורוש נשפמש עם כלי בית-המקדש, וכן נתבלש בבגדי כהן גדול,
 ועל-ידי-זה קבל את ענישו דיקא, על-ידי המן-עמלק, שנתן לו עצה וכו',
 שעל-ידי עצתו נהרגה ושתי המרשעת, שהיתה נכדה של נבוכדנאצר הרשע,
 שהם מלכות הרשעה. ואמר רבנו ו"ל, אשר נגד מלכות דקדשה, יש מלכות
 הרשעה, הינו מלכות המן-עמלק, כמו שכתוב (במדבר כד, כ): "ראשית גוים
 עמלק", והוא זה לעמת זה, כי מלכות דקדשה הוא בחינת (שם י, כה):
 "מאסף לכל המתנות", שכל אלו שנפלו ונתרחקו ונאבדו וכו', היה שבט
 דן אוספם ומחזירם אל הקדשה, וכמאמרם ו"ל (ירושלמי, עירובין פ"ה, הלכה
 א): לפי שהיה שבטו של דן מרבה באויכלוסין, היה גוסס באחרונה, וכל מי
 שהיה מאבד דבר, היה מחזירו לו, ומלכות דסטרא אתרא הוא מאסף ממוז,

כי מחמת שהוא ירא שלא יוציאו בלעז מפיו, הינו הנצוצות הקדושות שיש
 אצלו, על-כן הוא מתגבר ומאסף ממון, שהם נצוצי הקדשה, כי הם בחינת
 הגנונין על-אין שיש בזהב וכסף ונחשת — שהם הממון, וזה בחינת תאוות
 עצירות, שהיא בחינת מלכות. ועל-כן צמלק, שהוא מלכות הרשעה, ורדף
 את מחנה דן, שהוא בחינת מלכות דקדשה, (דברים כה, יח): "ויזנב בך כל
 הנחשלים אחריך, ואתה עיף ויגע ולא ירא אלקים", דהינו בעת שאין להם
 כח מלכות דקדשה, שהיא בחינת ירא אלקים, כי מלכות המן-צמלק, הוא
 הפך מלכות דקדשה, כי מלכות דקדשה היא בחינת מאסף לכל הפחנות אל
 הקדשה, ומלכות המן-צמלק, שהיא מלכות הרשעה, היא בחינת מאסף
 ממון, כי מתגבר בתאוות ממון, כדי לתפס כל נצוצות הקדשה, אף
 אף-על-פי-כן אינו מועיל לו כלל, כי מרדכי הצדיק היה בכחו להוציא מאתו
 כל הממון וכל הנצוצות הקדושים שבלע. וזה שאמרו חכמינו הקדושים
 (מגלה י'): "כי לאדם שטוב לפניו נתן חכמה ודעת" — זה מרדכי, הינו
 שמרדכי, שהוא בחינת מלכות דקדשה, נתן לו חכמה ודעת לאסף את כל
 הפחנות, וזה טוב לפניו, בחינת התורה, כי (אבות, פרק ו'): אין טוב אלא
 תורה, "ולחוטא נתן ענין לאסף ולכנוס" זה המן, הינו שהמן, שהוא בחינת
 מלכות דסטרא אחרא, הוא מאסף ממון, וזה "לתת לטוב לפני האלקים",
 בחינת התורה, שמרדכי שהוא בחינת מלכות דקדשה, מוציא ממנו כל
 הממון וכל הנצוצות, ונעשה מזה תורה, כי מרדכי מוציא ממנו כל
 העשירות, בבחינת (איוב כ'): "חיל בלע ויקאנו", וזה היה פגמם, שהשתמשו
 בכלים של בית-המקדש בסעדתו של אחשורוש, כמו שכתוב: "ובלים
 מפלים שונים", כמאמרם ו"ל (אסתר רבה, פרשה ב', סימן א), שהביא כליו וכלי
 בית-המקדש ונמצאו נאים ויפין מפליו, כי מלכות הרשעה, שהיא מלכות
 המן-צמלק, היה כל כחה ממלכות אחשורוש (לקוטי-הלכות, יורה דעה, הכשר
 פלים, הלכה ג', אות ד): ועל-כן רצו להתגבר על-ידי פגם האכילה, והחטיאו
 את ישראל בסעדתם, ועל-כן השתמשו אז בכלי בית-המקדש, כי רצו לפגם
 בהעשירות דקדשה, שהוא פלי בית-המקדש, שעל ידם עקר המשכת כל
 ההשפעות לכל העולם, על-ידי פלים קדושים כאלו, אבל אסור להשתמש
 בהם להדיוט, שלא יהיה רבוי אור, חס ושלום, רק להשתמש בהם בקדשה
 בבית-המקדש, ואז נמשך השפע והפרנסה על ידם לכל העולם. ואחשורוש

וְהִשְׁתַּיָּה כִּדַּת אֵין אַנְס כִּי־יֵכֵן | יִסַּד הַמֶּלֶךְ עַל כָּל־רַב בֵּיתוֹ לַעֲשׂוֹת כְּרָצוֹן אִישׁוֹאִישׁ: ֹ

גְּזֵי הַמֶּלֶךְ

וְהָמֵן, שֶׁהֵם מַלְכוּת הַרְשָׁעָה, שֶׁמִּתְגַּבְּרִים כְּגַד מַלְכוּת דִּקְדֻשָּׁה, וְעַקֵּר הַתְּגַבְּרוּתָם לִפְנֵי הַעֲשִׂירוֹת דִּקְדֻשָּׁה, חֵס וְשְׁלוֹם, עַל־כֵּן הַתְּגַבְּרוּ לְהִשְׁתַּמֵּשׁ בְּסִדְעָתָם בְּכָל־י בֵּית־הַמֶּמְקֻדָּשׁ, כִּי עַקֵּר הַפְּגָם עַל־יְדֵי פְגַם הַכִּלִּים, שֶׁעַל יָדָם עַקֵּר הַמְּשַׁכַּת הַחַיּוֹת מִחַי הַחַיִּים.

הַיְנוּ כִּי הַתּוֹרָה הִיא חֻקְמֹתוֹ יִתְבַּרֵּךְ, וּבָה מְלַבֵּשׁ, כְּבִיכּוֹל, הַחַיִּים שֶׁל חַי הַחַיִּים, וּכְשֶׁהָאָדָם לֹמֵד תּוֹרָה, מִמְּשִׁיף עַל עֲצָמוֹ חַיִּים, וְזֶה "כִּלִּים מִכִּלִּים שׁוֹנִים", כִּי בְּבֵית־הַמֶּמְקֻדָּשׁ נִצְטַמְצָם הָאוֹר הָאֵין סוֹף בְּרוּךְ הוּא, שָׁזָה כָּל־כָּל־י בְּבֵית־הַמֶּמְקֻדָּשׁ, אֲשֶׁר כָּל כָּל־י וּכְלִי הִיָּה מְדַקְדֵּק מְאֹד, אִיךָ לְהוֹרִיד אֶת הָאוֹר אֵין סוֹף בְּרוּךְ הוּא לְעוֹלָם, כִּי הַכֹּל מְדַבֵּר ה' נִעֲשֶׂה, כִּי כָּל כָּל־י בְּבֵית־הַמֶּמְקֻדָּשׁ הִיָּה כְּפִי רָצוֹנוֹ יִתְבַּרֵּךְ, שֶׁכְּבִיכּוֹל, צְמַצְמָם אֶת עֲצָמוֹ בְּכָל־י בְּבֵית־הַמֶּמְקֻדָּשׁ, וְכֵן הוּא הַתּוֹרָה הַקְּדוּשָׁה, שֶׁהִיא חֻקְמֹתוֹ יִתְבַּרֵּךְ, וְהַמְצִוּוֹת הֵן רָצוֹנוֹ יִתְבַּרֵּךְ, שֶׁבָּהֶם הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ־הוּא הַחֲלִיבֵשׁ, וְכָךְ זוֹכִין לְהַשִּׁיג אוֹתוֹ, כֹּל אֶחָד כְּפִי שֶׁמִּתְיַגֵּעַ עַד שֶׁמוֹצֵא אֶת הַפְּנִימִיּוֹת שְׁבַתּוֹרָה, וְאַחֲשֹׁנוֹשׁ וְהָמֵן־עַמְלָק שֶׁהֵם מַלְכוּת הַרְשָׁעָה, רָצוּ לְבַטֵּל אֶת זֶה, וְזֶה "וְהִשְׁקוּת בְּכָל־י זֶה וְכִלִּים מִכִּלִּים שׁוֹנִים וְיֵין מַלְכוּת רַב כִּיד הַמֶּלֶךְ", כִּי בְּקֻדְשָׁה יֵין עוֹלָה סוֹד (בְּמִדְבָר רַבָּה, פְּרָשָׁה י', סִימָן ח'): נִכְנָס יֵין יֵצֵא סוֹד, וְעַל יָדָם מִתְגַּלֶּה מַלְכוּת דִּקְדֻשָּׁה, עַל־יְדֵי כָּל מִינֵי צְמַצוּמִים מִשְׁכָּל עֲלִיּוֹן לְשִׁכַּל תַּחְתּוֹן, מְעִילָא לְעוֹלָל, כְּמוֹכָא בְּדַבְרֵי רַבּוּנוֹ ו'ל (לְקוּטִי־מוֹהָרָן, חֵלֶק א', סִימָן ל'), שָׁזָה בְּעֲצָמוֹ הוּא "כִּלִּים מִכִּלִּים שׁוֹנִים", כִּי כְּדֵי לְהַשִּׁיג אֱלֻקוֹתוֹ יִתְבַּרֵּךְ, צְרִיכִים לְהַלְבִּישׁ שִׁכָּל עֲלִיּוֹן בְּשִׁכָּל תַּחְתּוֹן, בְּכָל מִינֵי כִלִּים וּלְבוּשִׁים. וְהֵם רָצוּ לְבַטֵּל אֶת זֶה לְגַמְרֵי, אֲבָל לֹא הוֹעִיל לָהֶם, כִּי בִכַח מְרַדְכֵי וְאַסְתֵּר נִתְבַּטְּלוּ לְגַמְרֵי, עַד שֶׁעַל יָדָם דִּיקָא נִתְחַדְּשָׁה תּוֹרָה תְּדָשָׁה, שָׁזוּ מְגַלַּת אֶסְתֵּר, שֶׁהוּא סוֹד (יִשְׁעִיָּה נא, ד): "כִּי תוֹרָה מֵאֵתִי תֵצֵא", וְהֵבֵן לְמַעֲשֵׂה.

ח וְהִשְׁתַּיָּה כִּדַּת אֵין אַנְס: צְרִיף שֶׁתַּדַּע, אֶהוּבֵי, בְּנֵי, אֲשֶׁר חֻקְמֵינוּ הַקְּדוּשִׁים (מְגִלָּה יב.), דְּרָשׁוּ מִזֶּה: וְהִשְׁתַּיָּה כִּדַּת, מֵאֵי כִדַּת? אָמַר רַבִּי חֲנַן מִשֵּׁם רַבִּי

מאיר: פדת של תורה, מה דת של תורה אכילה מרבה משתיה, אף סעדתו של אותו רשע אכילה מרבה משתיה. והנה רבנו ז"ל אמר (שיחות הר"ן, סימן כג): הרחמנות של העולם הזה הכל רואין, ובשביל זה הכל רודפין אחר העולם הזה, כי רואין כשהאדם רעב וצמא וכיוצא — קשה לו מאד, ויש רחמנות גדולה עליו, וכן מי שהולך ערם ויחף, יש רחמנות גדולה עליו, אבל מי שיש לו עינים ורואה גדל הרחמנות שיש על הנשמות בעולם הבא, כי שם בעולם הבא נמצאים בני-אדם שהולכים ערמים ממש, ואי אפשר לרחם עליהם כלל, כי בעולם הזה כשהאדם ערם בלא מלבוש, אפי' אפשר לקבץ נדבות בעבורו ולעשות לו קאפטן (בגד), אבל בעולם הבא מי שהולך ערם, אי אפשר לרחם עליו כלל, כי שם אין מועיל שום רחמנות, כי איזה מלבוש הוא צריך? הלא רק מלבוש של תורה ומצוות, ולזה אין מועיל שם רחמנות, אבל מי שזוכה להתקרב לצדיק אמתי, הוא יכול לרוץ להצדיק, ולקחת אצלו איזה מלבוש להתלבש. ואמר אז, שבעולם הבא מנחין בפה בני-אדם בחוץ, והם צועקים בקול מר: תנו לנו מה לאכל, ובאין אצלם, ואומרים להם: הרי לכם אכילה ושתייה, אכלו ושתו. והם משיבים: לא, לא, אין אנו צריכים אכילה זאת, רק אנו צריכים אכילה ושתייה של תורה ועבודה. וכן מנחין בפה בני-אדם ערמים בחוץ, והם צועקים גם-כן מאד: תנו לנו בפה להתפסות, ובאין אצלם ואומרים: הרי לכם מלבושים, והם משיבים: לא, אין אלו מלבושים נצרכים לנו כלל, רק אנו צריכים מצוות ומעשים טובים להתלבש בהם. וסיים רבנו ז"ל ואמר: אשרי מי שזוכה לאכל בפה פנקים משניות, ולשתות אחר-כך אילו קאפיטלאך (מזמורי) תהלים, ולהתלבש באיזה מצוות.

רואים מכאן, שרבנו ז"ל נקט את ענין התורה בלשון אכילה, ואת ענין התפלה בלשון שתייה. (ועין לקוטי-הלכות, העושה שליח לגבות חוב, הלכה ג, אות לא), אשר תורה זה אכילה, ותפלה זה שתייה, וצריכים את שניהם, כי זה בלא זה לא הולך. ולכן המון-עמלק ואחשוורוש רצו להפיל את נשמות ישראל בנזקבא דתהומא רבא, על-ידי הסעדה שלהם, כי הסעדה הייתה טרפות ונבלות, כמאמרם ז"ל (מגלה יב): מפני מה נתחייבו שונאיהם של ישראל שבאותו הדור כליה? מפני שגננו מסעדתו של אותו רשע, והיה שם

נאוף גדול, כמאמרם ו"ל (מדרש אגדה), שצוה המן את אחשורוש, שיושיב זונות מול כל אחד ואחד שבא לסעודה, ואלהיהם של אלו שזנא זמה הוא, וכו' יכלו מעצמם, וזה כבר הביא שגם השתחוו לצלם, רחמנא לצלן, וכמו שאמר רבנו ו"ל (לקוטי מוה"ר, חלק א', סימן לו), שנאוף מביא כפירות ואפיקורסות, רחמנא לישזבן, והתקוין להנצל מנאוף שמביא לאפיקורסות, זה על-ידי תפלה, שהוא קריאת שמע, גלוי אמונה בו יתברך. וידוע אשר אחשורוש היה שזנא את עם ישראל הרבה יותר מהמן, ולכן כשעשה את הסעודה להכשיל את ישראל, עשה אותה בדת של תורה, מה דת של תורה אכילה מרבה משתיה, כי העקר הוא למוד תורה, וכמאמרם ו"ל (ספרי עקב): גדול תלמוד שמביא לידי מעשה; ורצה להפיל אותם על-ידי זה, כי בלמוד תורה — לא זכה, נעשה לו סם המות. ולכן אמר רבנו ו"ל (לקוטי מוה"ר, חלק א', סימן לא), שצריכים להיות צדיק ולמדן, וצדיק הוא מאן דנטר ברית, שהוא תפלה, הדבקות באין סוף ברוך הוא, שזה גורם שהאדם לומד תורה באש של קדשה, אבל אם אדם אינו נזהר בתפלה, ואינו נוטר הברית, אז רחמנא לישזבן, לא זכה — נעשה לו סם המות של הסמ"ך-מ"ם, שאלו הלומדים החולקים על הצדיקים, ומתחפרים ומגדפים אותם, שהם בחינת לבן, כמוכא בדברי רבנו ו"ל (לקוטי מוה"ר, חלק א', סימן יב), וכל תורתם היא מהאלפין הנפולין, כמוכא בדברי רבנו ו"ל (לקוטי מוה"ר, חלק א', סימן כח); ולכן ההכרח גם להתפלל ולהיות צדיק, מאן דנטר ברית, שאז לומד תורה, ויתלהבו ויאיירו פניו בנהירו עלאה. ולכן אחשורוש רצה שיהיו יותר למדנים, אכילה מרבה משתיה, כדי לתפס אותם בסם המות, כי אם אדם לומד תורה ואין לו יראת שמים, נדמה כאחד שמסרו לו את המפתחות הפנימיים, ולא נתנו לו את המפתחות החיצוניים, כמאמרם ו"ל (שבת לא): כל אדם שיש בו תורה ואין בו יראת שמים, דומה לגובר שמסרו לו מפתחות הפנימיות, ומפתחות החיצוניות לא מסרו לו, בהי עייל? ומרדכי הכניעו דיקא על-ידי תפלה, כמו שכתוב (אסתר ד, א): "ומרדכי ידע את כל אשר נעשה ויקרע מרדכי את בגדיו, וילבש שק ואפר, ויצא בתוך העיר ויזעק וזעקה גדולה ומרה"; אשר זהו בחינת צדיק, שעסק הרבה בתפלה וצעקה וזעקה אליו יתברך. שזה בחינת קדשת הברית, כי אי אפשר להתפלל ולזעק אליו יתברך, אלא על-ידי קדשת הברית, כמוכא בדברי רבנו ו"ל

ט גם ושתי המלכה עשתה משתה נשים בית המלכות אשר למלך אחשורוש: ֹ

גנזי המלך

(לקוטי-מוהר"ן, חלק א', סימן ב'), וְנִקְא עַל-יַד־יְהוָה הַכְּנִיעַ אֶת הַמֶּן-עַמְלַק עִם אַחְשֻׁרוּשׁ בַּיַּחַד, שֶׁהֵם בְּחִינַת תְּלַמִּידי חַכְמִים שְׁדִין יְהוּדָאִין, כַּמּוּבָא (וְהוּא פְּנִיחַס רַמְגַּס), וְעַל־יְהִיָּם אָמְרוּ חַכְמֵינוּ הַקְּדוּשִׁים (וַיִּקְרָא רַבָּה, פְּרָשָׁה א'): תְּלַמִּיד חַכְסֵי שֵׁד יְהוּדָאִי, שְׁתּוּרְתּוֹ לְהַתִּיּוֹר וּלְקַנְטֵר, תְּלַמִּיד חַכְסֵי כְּזֶה — נְבִלָה טוֹבָה הַיְמִנּוּ.

וְזֶה שְׁאָמְרוּ חַכְמֵינוּ הַקְּדוּשִׁים (מַגְלָה יב): לַעֲשׂוֹת כְּרִצּוֹן אִישׁ וְאִישׁ, אָמַר רַבָּא: לַעֲשׂוֹת כְּרִצּוֹן מְרַדְכֵי וְהָמֵן, מְרַדְכֵי דְכְּתִיב: "אִישׁ יְהוּדִי", הָמֵן דְּכְּתִיב: "אִישׁ צֹר וְאוֹיֵב", כִּי זֶה לַעֲמַת זֶה עָשָׂה אֱלֹקִים, כִּי צָרִיף לְהִיּוֹת צְדִיק וְלִמְדוֹן, כִּי לִמְדוֹן לְבַד לֹא טוֹב, כִּי יָכוֹל לְבֹא לְטַעֲוִיּוֹת גְּדוּלוֹת וְלִכְפֹּר בְּכַל, רַחֲמָנָא לִישׁוּבּוֹן, לֹא-כֵן כְּשֶׁהָאָדָם הוֹלֵךְ בְּתַמִּימוֹת וּפְשִׁיטוֹת, וּמְחַפֵּשׁ תְּמִיד רַק אֶת הַקְּדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא, וּמְדַבֵּר אֵלָיו יִתְבַּרְךָ, וְשׁוֹפֵף לְבוֹ אֵלָיו יִתְבַּרְךָ, עַל-יַד־יְהוָה נִזְהַר מִלְּבֹא לְיַדֵי כְּפִירוֹת וְאֶפְיִקוֹרְסוֹת, כַּמּוּבָא בְּדַבְרֵי רַבְנּוּ ו'ל (לקוטי-מוהר"ן, חלק ב', סימן יב); וְלָכֵן מְרַדְכֵי נִקְרָא אִישׁ יְהוּדִי, שְׂכַפְּרָא בְּעַבּוּדָה וְזֶה, כְּמוֹ שְׁאָמְרוּ חַכְמֵינוּ הַקְּדוּשִׁים (מַגְלָה יג): וְלַהֲפֹךְ — הָמֵן נִקְרָא אִישׁ צֹר וְאוֹיֵב, שֶׁזֶה אֲשֶׁר לוֹמֵד עַל מְנַת לְקַנְטֵר וְלַהֲשָׁפִיל בְּגִי-אָדָם. וְלָכֵן אֲשֶׁרֵי הָאָדָם שׂוֹכֵחַ לְלַמֵּד וְלַהֲתַפְּלֵל בְּדַבְּקוֹת אֲמֶת, וְהוּא בְּטַל וּמִבְטָל אֶל הָאִין סוֹף בְּרוּךְ הוּא, וְלוֹמֵד תּוֹרָה לְשִׁמָּה, לְשֵׁם אֵל עוֹלָם, וְתַמִּיד מְתַפְּלֵל אֶל הַקְּדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא, וְעַל-יַד־יְהוָה יִמְשִׁיף עַל עַצְמוֹ אֹר וְזִיו וְחַיּוֹת וְדַבְּקוֹת הַבּוֹרָא יִתְבַּרְךָ שְׁמוֹ, וְהֵבִין לְמַעֲשֵׂה.

ט גם ושתי המלכה עשתה משתה נשים: צריף שתדע, אהובי, בני! אשר האדם צריף לשמר מאד מאד, ולהזהיר את אשתו, שלא תתקרב אל משתה נשים, שנעשה על-ידי נשים קלות דעת, ואפלו פנותן לעשות את המשתה בשביל איוו צדקה ומוסד, צריכים מאד להשמר עם מי האשה מתחברת, כי כך אמרו חכמינו הקדושים (שבת לג:): נשים דעתן קלה; ובגמל

להן להתפתות, ובפרט היום שיש גשמים מקלקלות, רחמנא לישזבן, אשר יש
 להן דעות נספדות, וכן הולכות פה ושם עם שערות ראשן מגלות, רחמנא
 לישזבן, שזהו עון חמור מאד, כמובא (והו גשא קכה): אמר רבי חזקיה,
 תובא לימי על ההוא בר גש דשבק לאנתתיה דתתחזי משערא דרישה לבר,
 ודא הוא חד מאינון צניעותא דביתא. ואתתא דאפיקת משערא דרישה לבר
 לאתתקנא ביה, גרים מספנותא לביתא, וגרים לבנהא דלא יתחשבון בדרא,
 וגרים מלה אחרא דשריא בביתא. מאן גרים דא? ההוא שערא דאתחזי
 מרישה לבר. ומה בביתא האי, כל שכן בשוקא, וכל שכן תציפותא אחרא.
 וכן הנשים הולכות בכגדי פריצות, שקופים וצמודים, עם שסע וכו', ודרך
 של נשים להמשיך אחר הקלות. ולכן צריכים להשמר מאד מאד, אם המשתה
 נשים הוא לא של ושתיה המלכה, שהיא הקלפה לילית, "אשר למלך
 אחשורוש", שהוא הסמ"ך-מ"ם. ואל יהיה נקל בעיניך דבר זה, כי צריכים
 מאד מאד לשמר היום על האשה היכן היא הולכת, וכמאמרם ו"ל (טוטה
 א): הרבה שחוק עושה, הרבה ילדות עושה, הרבה שכנים הרעים עושין;
 ואמרו חכמינו הקדושים (אסתר רבה, פרשה ג', סימן י'): "בית המלכות" —
 נתנה אותן בבתים מרוחין, מפני שדרךה של אשה מצויה לקלקול, כי ברנע,
 שהן רואות הכלי עולם הזה — הן מתקלקלות, וכן אמרו (שם): "בית
 המלכות" — נתנה אותן בבתים מצרין, דאמר רבי אבון, רוצה אשה שתהא
 בבתים מצרין ובגדים מצרין מלאכל עגלים מפשטין; ואמרו חכמינו
 הקדושים (מגלה יב.): "גם ושתיה המלכה עשתה משתה גשים בית המלכות"
 — בית הנשים מיפעי ליה, אמר רבא: שגיהן לדבר עברה נחפונג, הינו
 דאמר אינשי איהו בקרי ואתתיה בבוציני; למדים מכאן, שכל הסעדה של
 ושתיה, היתה סעדה של עברה. ודבר זה שכיה גם עכשו, וצריכים לשמר
 מאד מאד את הנשים, שלא ללכת אל שום סעדה אשר נמצאות שם נשים
 קלות דעת, כי בנקל להפשל על ידן, ולפל לנוקבא דתהומא רבא. ואשרי
 האיש הזוכה לשמר על אשתו להיכן שהולכת, ועם מי היא מתחברת.
 ובפרט בעתים הללו, שהדור פרוץ מאד, ואשרי ואשרי אשה יראת ה', אשר
 בעצמה נשמרת לא ללכת אל משתה גשים, שאינו לפי רוח חכמינו
 הקדושים, לא לפי רוח הצניעות והיראת שמים, והבן למעשה.

בַּיּוֹם הַשְּׁבִיעִי כָּטוֹב לְבַהֲמֶלֶךְ בֵּינָן אֲמַר לְמַהוֹמָן
בְּזָתָא חֲרִבוּנָא בְּגָתָא וְאַבְגָּתָא זֹתָר וְכִרְכָּס שְׁבַעַת
הַסְרִיסִים הַמְשָׁרְתִים אֶת־פְּנֵי הַמֶּלֶךְ אַחֲשׁוּרוּשׁ:

גנזי המלך

י ביום השביעי כטוב לב המלך ביין: צריך שתדע, אהובי, בני! אשר אין שום מציאות בלעדיו יתברך כלל, והוא יתברך ממלא כל עלמין וסובב כל עלמין, וברא את עולמו בששה ימים, וביום השביעי שבת וינפש, והם נגד השבע ספירות: חסד, גבורה, תפארת, נצח, הוד, יסוד, מלכות. וכשמכניסים בהם את המחין — ג' ראשונות, על־ידי־זה נעשים פרוץ אחד הפלול מעשר ספירות. והנה אין לה דבר שלא יהיו בו עשר ספירות, פי כל דבר בזה העולם לפול משבע ספירות: חג"ת נהי"ם, וכשמכניסים את המחין — חכ"ד, אז נעשה פרוץ שלם. וזה לעמת זה עשה אלקים, שגם בתוך הקלפות והסטרוא אחרא המדמים עצמם כקוף בפני אדם, יש עשר ספירות הקלפה, הינו שלש ראשונות, שזה פגם המחין, הפך האמונה, שכופרים בכל, רחמנא לישון, אשר משם יוצא הד' מדות המגנות, שממש כל התאוות המגנות.

והנה ידוע, אשר כל מקום שנאמר במגלה: "המלך", סובב על מלכו של עולם, מלך מלכי המלכים הקדוש־ברוך־הוא. וזה "ביום השביעי", שסובב על ספירה השביעית, שהוא המלכות, שבת מלפנתא. "כטוב לב המלך ביין", שזה סוד הקדוש שמקדשים בכניסת שבת על היין דיקא, כמאמרם ו"ל (פסחים קו): זכור את יום השבת לקדשו, זוכרהו על היין בכניסתו. ולכן דיקא "כטוב לב המלך ביין", על־ידי־זה נפרדים השבע ספירות הקלפה מהקדשה, ונכנס במקומם אור האין סוף ברוך הוא בגלוי נורא ונפלא מאד. וזה "אמר למהומן בזתא חרבונא בגתא וַאֲבַגְתָּא זֹתָר וְכִרְכָּס, שבעת הסריסים המשרתים את פני המלך אחשוורוש", וכמוכא (והר בראשית קצד): ותא חזי ההוא נהר שבע דריגין אתשקנן ואתברכן מניה. ואלין אינון יפות מראה ובריאות בשר. ותריעינה באחו, בתכורא באותתא, דלא

אשתכח בהו פרוּדא. וכלהו לשבּחא קמינ, דהא כל הגי דרגין שבע דקאמרן
 רזא איהו. כמה דאת אמר (אסתר ב. ט): "ואת שבע הנערות הראיות לתת לה
 מבית המלך" וגו'. ועל דא שבע פרות יפות מראה. ולקבל דא כתיב (אסתר
 א. ט): "שבעת הסריסים המשרתים את פני המלך" וגו'; כי פשמתגלה האור
 אין סוף ברוף הוא, אשר אין בלעדיו יתברך כלל, והמלכות פורשת גרפין
 דילה על כל הבריאה, אז מתבטל כל הסטרך אחרא, כי הם נעשים כסא
 לקרשה, עד שנוקמת באלו המצרים ומצייקים לנשמות ישראל ומקבלים את
 עגשם, וכמאמרם ו"ל (מגלה יב.): "ביום השביעי כטוב לב המלך ביין", אטו
 עד השתא לא טב לביה בחמרא? אמר רבא: יום השביעי שבת הנה,
 שישראל אוכלין ושותין, מתחילין בדברי תורה ובדברי תשבחות. אכל
 אמות העולם שאוכלין ושותין, אין מתחילין אלא בדברי תפלות. וכן
 בסעדתו של אותו רשע, הללו אומרים: מדידת נאות, והללו אומרים:
 פרסיות נאות. אמר להם אחשורוש: כלי שאני משתמש בו אינו לא מדי
 ולא פרסי אלא כפדי, רצונכם לראותה? אמרו לו: הן, ובלבד שתהא ערמה.
 שבמדה שאדם מודר — בה מודדין לו. מלמד שהיתה ושתה הרשעה
 מביאה בנות ישראל, ומפשיטתן ערמות, ועושה בהן מלאכה בשבת. וכל
 זה סובב אצל כל בר ישראל, תכף ומיד כשנוכנסת שבת קדש, והוא מרבך
 את עצמו באין סוף ברוף הוא, ומקדש על היין ומכנין לתקן את חטא אדם
 הראשון, שחטאו הנה ביין, כמאמרם ו"ל (ברכות מ.): אילן שאכל ממנו אדם
 הראשון, רבי מאיר אומר גפן הנה, שאין לה דבר שמביא ללה על האדם
 אלא יין, שנאמר (בראשית ט. כא): "וישת מן היין וישכר". וכן הוא (בפסוק
 רב). פרשה י. סימן ד'): יין מסרה לו חנה לאדם ושתה, עין שם. שממנו נמשך
 כל המיתה והרע בעולם (עין זה בראשית נג). וימה גם שאמרו חכמינו
 הקדושים (בפסוק רב). פרשה יג. סימן ג'): ביין שיצא אדם מן הדין, התחיל
 מתורף ומגדרף. וכן אמרו (בראשית רב). פרשה יט. סימן יב): אדם הראשון לא
 גטרד מגן עדן עד שחרף וגדרף. ולכן כשנוכנסת שבת, בר ישראל מקדש על
 היין, ומעיד שהקדוש ברוך הוא ברא את עולמו בששה ימים, וביום
 השביעי שבת וינפש, ועל ידי זה נעשה שמה הקדוש ברוך הוא במעשה
 בראשית, ועוסק בתקון אדם הראשון ובתקון כל הדורות, ומהפך את הרע
 שהיה כסא לטוב, שהן השבע פרות הרעות מראה, שיתהפכו לשבע פרות

אֵלֶּיךָ לְהָבִיא אֶת־וְשֵׁתִי הַמִּלְכָּה לְפָנַי הַמֶּלֶךְ בְּכֶתֶר
מַלְכוּת לְהִרְאוֹת הָעַמִּים וְהַשָּׂרִים אֶת־יְפִיָּה כִּי־
טוֹבַת מְרֵאָה הִיא:

גִּנְזֵי הַמֶּלֶךְ

פֶּת מְרֵאָה וּבְרִיאֹת בְּשׂוֹר, שָׁזָה סוֹד תְּרַפּוֹ אֹרוֹת שְׁגֵלָה לָנוּ רַבְּנֵינוּ וְ"ל
(לקוטי־מוֹתֵר"ן, חֶלֶק א', סִימָן ב'), שְׁתַּרְפּוֹ אֹרוֹת נִמְשָׁכִים מִהֶעֱלִימוֹת הָעֲלִיּוֹנִים,
שְׁעַל יָדָם יִכְבֹּשׁ מְשִׁיחַ אֶת הָעוֹלָם; הֵינּוּ שְׂיִכְנִיס אֶת עֲגִן הַתְּפִלָּה
וְהַתְּבוּדָה, שְׁכָל אֶחָד יִתְבוּדֵר לְהַקְדוּשׁ־בְּרוּךְ־הוּא, וַיִּדְבֵר עִמּוֹ יִתְבָּרַךְ
כְּאֲשֶׁר יִדְבַר אִישׁ עִם רֵעֵהוּ וְהִבֵּן אֶל אָבִיו, עַד שְׂיִטְהַר אֶת מַח מִחֻשְׁבָּתוֹ
מֵעֲנָנִים דְּמַכְסִּין עַל עֵינָא, וַיִּזְכֶּה שְׂיִצְיֵר לְפָנָיו תְּמִיד הַשְּׂמוֹת: ע"ב, ס"ג, מ"ה,
ב"ן, קס"א, קמ"ג, קנ"א, שְׁעוֹלִים בְּיַחַד תְּרַפּוֹ, סוֹד שְׁבַע פְּרוֹת. וְאֵל כָּל
זֶה יָכוֹל כָּל בַּר יִשְׂרָאֵל לְזַכּוֹת לְהַגִּיעַ בְּכִנְיֻסַת שַׁבָּת, בַּעַת הַקְּדוּשׁ שְׁמִקְדָּשׁ
עַל הַיֵּין, וְהוּא מְבַטֵּל אֶת עֲצָמוֹ לְגַמְרֵי אֶל הָאֵין סוֹף בְּרוּךְ הוּא. וְלָכֵן אֲשַׁרִּי
מִי שְׂזוּכָה לְבַטֵּל אֶת עֲצָמוֹ לְגַמְרֵי אֶל אֲמַתַּת מְצִיאָתוֹ יִתְבָּרַךְ, וּבִפְרָט בְּיוֹם
הַשַּׁבָּת, שְׂאֵז יִמְשֹׁף עָלָיו בְּרַכָּה וְאוֹר, זֵיו וְחַיִּית וְדִבְקוּת אֲמַתִּית בְּלִי שׁוּם
דְּמִיּוֹן כָּלֵל עַל כָּל שֵׁשֶׁת יְמֵי הַשָּׁבֻעַ; כִּי בְּאֲמַת זֶה עִקַּר שְׁעִשׁוּעַ עוֹלָם הַבָּא
— כְּשׂוּכִים לְהַמְשִׁיךְ אֶת אֹר שְׁמַחַת הַשַּׁבָּת עַל שֵׁשֶׁת יְמֵי הַחֹל, כְּמוֹכָא
בְּדַבְרֵי רַבְּנֵינוּ וְ"ל (לקוטי־מוֹתֵר"ן, חֶלֶק ב', סִימָן ב').

רְאֵה, אֶהוּבִי, בְּנִי, מַה לְּפָנֶיךָ! אִם תִּזְכֶּה לַעֲנֹג אֶת הַשַּׁבָּת, יִמְחַל לְךָ
הַקְּדוּשׁ־בְּרוּךְ־הוּא עַל כָּל עֲוֹנוֹתֶיךָ, וְכִמְאֲמַרְם וְ"ל (שַׁבָּת קיח.): כָּל
הַמְשַׁמֵּר שַׁבָּת כְּהַלְכָתוֹ, אֶפְלוּ עוֹבְדֵי עֲבוּדָה וְזֶה כְּדוֹר אֲנוֹשׁ — מוֹחֲלִין לוֹ,
שְׂנְאָמַר (יְעִיָּה נו. ב): "אֲשַׁרִּי אֲנוֹשׁ יַעֲשֶׂה זֹאת וְגו' מִחֲלָלוֹ", אֵל תִּקְרֵי מִחֲלָלוֹ
אֶלָּא מְחוּל לוֹ. וְכֵן אֲמָרוּ (תַּנְחוּמָא בְּרֵאשִׁית): כְּבוֹד שַׁבָּת עֲדִיף מֵאֶלֶף תַּעֲנִיּוֹת.
כִּי בְּיוֹם הַשַּׁבָּת, אֵז יֵשׁ עֲלֶיהָ לְשַׁבְּעַת הַסְּרִיסִים הַמְשַׁרְתִּים פְּנֵי הַמֶּלֶךְ, מְלָכוֹ
שֶׁל עוֹלָם, כִּי אֵז מֵאִיר אֹרוֹ יִתְבָּרַךְ בְּגִלּוּי בְּתוֹךְ הַשְּׁבַע סְפִירוֹת; אֲשַׁרִּי מִי
שְׂטוּעַם טַעַם שַׁבָּת, וְהִבֵּן לְמַעֲשֶׂה.

יֵא לְהָבִיא אֶת וְשֵׁתִי הַמִּלְכָּה לְפָנַי הַמֶּלֶךְ בְּכֶתֶר מַלְכוּת, לְהִרְאוֹת הָעַמִּים

והשירים את זמנה, כי טובת מראה היא: צריף שפדע, אהובי, בני! אשר רבנו ו'ל אמר (לקוטי מוהר"ן, חלק א', סימן נה): צריכים מאד מאד להשמר מרע עין, שהרשעים ממשיכים על הצדיקים. וזו היתה קלפת המן-עמלק, שהתחבר עם אחשוורוש, ורצה להכשיל את נשמות ישראל עם רע עין, ועל-כן אמרו "להביא את ושתי המלכה לפני המלך בכתר מלכות". ודרשו חכמינו הקדושים (מגלה יב:), שהיתה עצתם להביא את ושתי המרשעת לפני המלך ערמה, כדי להכשיל את כלם בראיות אסורות, רע עין, שעל-ידי-זה מתגברות הקלפות בעולם, כי (לקוטי-הלכות פורים, הלכה ה', אות ח'): המן הרשע היה זהמת הנחש, בחינת פגם עין הדעת טוב ורע, וכמאמרם ו'ל (חלין קלט:): המן מן התורה מנין? שנאמר (בראשית ג, יא): "המן העין", כי משם נמשכת טמאתו — מהנחש שהיתה עינו רעה בחנה, כמאמרם ו'ל (סוטה ט:): אמר הנחש, אהרג את האדם, ואשא את חנה, כי הכניס בה הנחש עין רעה, ומשם נמשכת טמאת המן, וזהמת הנחש, שהיתה לו עין רעה, ועל-כן היתה לו עין רעה מאד מאד על מרדכי ועל כלל ישראל; כי זה עקר זהמת הנחש — להכשיל את נשמות ישראל בנאוף, שקרן, תעוב וזהים, ועל-כן היתה עצתם אז להביא את ושתי המרשעת לפני המלך ערמה, אשר דבר כזה לא נשמע בעולם, כדי להגביר בעולם, חס ושלום, רע עין; כי עקר הרע עין הוא תאוה זו של נאוף, שהיא כוללת כל התאוות של כל השבעים אמות, שהם בחינת רע עין, כי השבעים אמות הם רע עין גמור, וכל התאוות רעות, ובפרט תאוות נאוף, נמשכין מכל השבעים אמות, כמובא בדברי רבנו ו'ל (לקוטי מוהר"ן, חלק א', סימן לו), ובפרט תאוות נאוף נמשך מרע עין, כי העין רואה והלב חומד וכלי המעשה גומרים (עין טור, ארנח חיים, סימן א'); וכן אמרו חכמינו הקדושים (במדבר רבה, פרשה י', סימן ו'): מה ראה הקדוש-ברוך-הוא לשאל מישאל הלב והעינים שיהיו אחריו? לפי שהעברה תלויה בהם, העינים רואות את הזונה, והלב מהרהר אחריה; ותאוה זאת של נאוף היא כלליות כל התאוות של כל השבעים אמות, על-כן זאת התאוה היא עקר בחינת רע עין, כי זאת התאוה תלויה בעינים, כמו שכתוב (במדבר טו, ט): "ולא תתורו אחרי לבבכם ואחרי עיניכם אשר אתם זונים אחריהם", וכמו שכתוב (ישעיה לג, טו): "ועוצם עיניו מראות ברע", ואמרו חכמינו הקדושים (בבא בתרא נז:): זה שאין מסתפל בנשים בשעה שעומדות על הכביסה, שאז

מתגלות וכו'. ועל-כן עקר הצניעות ועצימת העינים הוא בתאנה זו, ואפלו בזווג דקדושה צריכין צניעות גדולה מאד, וכן עקר פסוי הלבושים הוא בשביל צניעות מתאנה זו, והם רצו לסלק הבושה מעיניהם, ולהביאה ערמה לפניהם, כדי להגביר את בחינת הרע עין ביותר, והשם יתברך הפר מחשבתם הרעה, ומגיה וביה אבא ליזיל ביה נרגא (סנהדרין לט:), כי דיקא על-דידיה נתקנאו רעי העינים זה בזה, עד שהמן בעצמו, שהוא התגברות רע עין, היתה עינו רעה בגדלת ושתי, והוא בעצמו יעץ להרעה (מגלה יב:), כי מגיה וביה אבא ליזיל ביה נרגא, והרע-עין בעצמו מתקף עינו הרעה בכל, כדרך הרע עין הורג את תקף הרע עין, שהוא ושתי המרשעת, שהיא התגברות הרע עין, כי היא בחינת מלכות הרשעה, בחינת תאות נאוף, שהיא בחינת רע עין, ועל-כן הפשיטה בנות ישראל ערמות, ועשתה בהן מלאכה בשבת (מגלה יב:); כי שבת היא בחינת טוב עין, ש"ן — תלת גונין דעיןא, ובת — היא בת עין (תקוני-זהר, תקון ע'); ועל-כן אמרו חכמינו הקדושים (ברכות מג:): פסיעה גסה נוטלת מאור עינו, ומתהרוא ליה בקדושא דבי שמשוי, כי שבת הוא תקון העינים, בחינת טוב עין הוא יברך, כי שם עקר הברכה, כמו שפתיב (בראשית ב. ג): "ויברך ויקדש", ועל-כן עקר זווג דקדושה הוא בשבת (עין קהבות ס"ב; ובשלחן ערוך, ארנח חיים, סימן ר"מ, סעיף א'; וסימן ר"פ, סעיף א'), כי אז הוא בקדושה בלי אחיות הרע עין, חס ושלום, כלל. אבל ושתי הרשעה רצתה להגביר הרע עין, ועשתה מלאכה בשבת כבנות ישראל ערמות, ועל-כן היתה מפלתה על-די הרע-עין בעצמו, דהינו על-די המן הרשע ועל-די אחשוורוש, שרצו להגביר תקף הרע עין ולהביאה ערמה בשבת, ואף היא לדבר עברה נתכונה ורצתה בזה מאד (מגלה יב:), כי היא בעצמה גס-בן תקף התגברות הרע עין, אף השם יתברך מפר מחשבות ערמים, וסכסוף רע עין אחד בחברו, שיתקנאו זה בזה, עד שהרג אחד את חברו, ומגיה וביה אבא ליזיל ביה נרגא, ונהרעה על-די רע עין דיקא, "ותחת הסרפד יעלה הדס" (ישעיה נה. ג), שהיא אסתור (מגלה י:), שהיתה צנועה ביותר, כמו שאמרו חכמינו הקדושים (שם ג:): בשביל צניעות שהיתה ברחל זכתה ויצא ממנה שאול, שהיה נחבא אל הכלים (שמואל-א' י. כב); ובשביל צניעות של שאול, זכה ויצאה ממנו אסתור; כי צניעות היא הפך הרע עין, ועל-כן היו כל אלו צנועים ביותר, כדי להכניע הרע-עין.

יב ותמאן המלכה ושתי לבוא בדבר המלך אשר
ביד הסריסים ויקצף המלך מאד וחמתו בערה
בו: ֹ

גנזי המלך

לכן, אהובי, בני! ראה לשמר מאד מאד על עיניך, כי כף אמרו חכמינו הקדושים (סנהדרין מה): אין יצר הרע שולט אלא במה שענינו רואות; על-ידי שאדם מסתתר בסתר צל כנפיו יתברך, על-ידי-זה קלפת הקן-עמלק ואחשורוש עם ושתי, שהם תאנות נאוף, לא יכולים להתאחז בו, והגן למעשה.

יב ותמאן המלכה: צריך שתדע, אהובי, בני! אשר אדם צריך להיות דבוק בחיי החיים בו יתברך, ולבטל את עצמו לגמרי אליו יתברך, ואז גם אשתו תלך אחריו, כי מה שיש לאדם התנגדות מאשתו, זהו רק מחמת שחטא, וכמו שאמרו חכמינו הקדושים (יבמות ג): זכה — עוזרתו, לא זכה — כנגדו; אם אדם מתקן את מעשיו, על-ידי-זה אשתו עוזרת לו בכל דבר, ואם אדם פוגם במעשיו, אזי אשתו עומדת כנגדו על כל דבר. וזה תלוי כפי הבטול שהאדם זוכה לבטל את עצמו לגמרי אל האין סוף ברוף הוא, ואפלו אם אשתו מתנגדת אליו, צריך להתאזר בסבלנות גדולה, ולבקש את הקדוש-ברוך-הוא על כל פרט ופרט. כי באמת אמרו חכמינו הקדושים (סוטה יז): איש ואשה זכו — שכינה ביניהם, לא זכו — אש ואש אוכלתן; ואמר רבנו י"ל (חיי-מוה"ר, סימן תקסג): בימי אברהם אבינו היתה השכינה נקראת בשם שרה, בימי יצחק בשם רבקה, ובימי יעקב בשם רחל ולאה, כי האיש הוא בחינת זעיר אנפין והאשה היא המלכות, נוקבא דיליה, וביחד הם יחוד בין קדשא בריך הוא ושכינתיה, ואז כשיש יחוד שלים, נעשה שמחה גדולה, ואחד עוזר לשני, וכל זמן שאין האשה בטלה לבעלה, סימן שעליו לתקן הרבה מאד, ולבוא לידי בטול אמת, להיות בטל ומבטל אל האין סוף ברוף הוא, ולא לקצף ולהיות בכעס ורציחה על אשתו, אפלו שמתנגדת אליו, הוא צריך לזכור, שזה בא ממנו, הוא חביב, ואף פעם אסור

לזרק את האשמה על אשתו, כמו שאמרו חכמינו הקדושים (עבודה זרה ה:): על הפסוק (בראשית ג, יב): "האשה אשר נתת עמדי", אדם הראשון כפוי טובה היה, וזה "ותמאן המלכה וגו' לבוא בדבר המלך וגו' ויקצף המלך מאוד וחתמו בערה בו"; כי איש ואשה הם כמו מלך ומלכה בבית. ולכן אמרו חכמינו הקדושים (אבות דרבי נתן, פרק כב): כל המשלים שלום בתוך ביתו, מעלה עליו הכתוב כאלו משים שלום בישראל על כל אחד ואחד, לפי שכל אחד ואחד מלך בתוך ביתו.

והנה חכמינו הקדושים אמרו (אסתר בבה, פרשה ג, סימן יד): "ותמאן המלכה ושתי", שלקחה ואמרה לו דברים שהן נוגעין בלבו, אמרה לו: אם רואין אותי נאה, הן נותנין עיניהם להשתמש בי והורגים אותך, ואם רואין אותי כעורה, אתה מתגנה בי, ומזותו ולא נרמו, עקצתו ולא נעקץ; ונדבר זה שיך אצל כל אחד ואחד, שהאשה עוקצת את בעלה בדבורים שמכעיסים אותו, כי טבע של האשה לדרק את בעלה בחרב לשונה, עד שיוצא מפליו. ואדם צריך להיות בחינת רמזותו ולא נרמו, עקצתו ולא נעקץ, לא לשים לב לדבורים העוקצים שאשתו מדברת עליו או מזלזלת בהוריו. שתק שתק, אהובי, בני! ותבטל את עצמך לגמרי אל האין סוף ברוך הוא, ועל-ידי-זה תראה איך שהיא תבטל אליך לגמרי. כי העקר תלוי פפי שהאדם מבטל את עצמו אל האין סוף ברוך הוא, ואין בדעתו כלום רק הקדוש-ברוך-הוא בעצמו, וצריך להגיע אל בטול כזה, שפכר שום דבר בעולם לא יוכל לבלבל אותו ולנתקו ממנו ותברך. ואל כל זה יכולים להגיע על-ידי תפלה והתבודדות, שהאדם צריך להרגיל את עצמו לדבר אל הקדוש-ברוך-הוא, וכל מה שעובר עליו בגשמיות וברוחניות, יספר לפניו ותברך, ועל-ידי-זה יצא מכל רע, והתפלה היא הדבקות באין סוף ברוך הוא; ולכן כל מי שבורח בעת צרתו אליו ותברך, ומדבר עמו ותברך, על-ידי-זה הוא זוכה להפיל באין סוף ברוך הוא, ונמתקים ממנו כל הדינים, ושום בריה לא תוכל לעשות לו שום דבר רע — לא מבית ולא מבחוץ, אשרי מי שאינו מטעה את עצמו בזה העולם, ובורח תמיד אל הקדוש-ברוך-הוא, ואז טוב לו כל הימים, והבן למעשה.

יג וַיֹּאמֶר הַמֶּלֶךְ לַחֲכָמִים יִדְעֵי הָעֲתִים פִּי־כֹן דְּבַר הַמֶּלֶךְ לַפְּנֵי כָּל־יִדְעֵי דַת וְדִין:

גנזי המלך

יג ויאמר המלך לחכמים ידעי העתים: צריך שתדע, אהובי, בני! אשר המשפט אמת הוא רק על-ידי החכמים יודעי העתים, שהם יכולים לעבר את השנים, פמובא בדברי רבנו ז"ל (לקוטי-מורה"ו, חלק א', סימן סא), אשר סוד העבור נמסר רק לגדולי מבחרי הצדיקים, שיש להם נשמות גדולות, שעליהם נאמר (דברים ד, ו) "כי היא חכמתכם ובינתכם לעיני העמים", ודרשו חכמינו הקדושים (שבת עה): איזו היא חכמה ובינה שהיא לעיני העמים? הוי אומר: זה חשוב תקופות ומזלות, כי יש בזה שכל, שישאר הסוד אצלנו, אף-על-פי שמודיעין להם את החכמה, כי בודאי צריך להודיע להם החכמה, כדי שידעו מחכמתנו, שאנו יודעים מחכמה זו, ואם-כן מאחר שמודיעין להם אינו סוד, כי הלא גם הם יודעין, אף יש בזה שכל שיכולין להודיע להם החכמה, ואף-על-פי-כן נשאר הסוד אצלנו.

וזו מעלת חכמי ישראל, שיודעים משפט אמת, לברר האמת הן בין אדם לחברו, והן כלל הנהגות בעבודת השם יתברך, לדעת מה יעשו ישראל, לידע מה שישאל צריכין לעשות בזה העולם, ועליהם נאמר (דברי הימים א' יב): "ומבני יששכר ידעי בינה לעתים לדעת מה יעשה ישראל", "ידעי בינה לעתים", הם אלו הצדיקים הגדולים מביני מדע באמת, שיודעים בינה לעתים, שיודעים ומבינים סוד העתים והזמנים (לקוטי-הלכות, מילה, הלכה ד', אות כה), שהם יודעים לקשר ולהעלות אל למעלה מן המקום ולמעלה מן הזמן; כי באמת אין שום מציאות בלעדיו יתברך כלל, והכל לכל אלקות גמור הוא, וכשנתגלמה הידיעה הזו, אז רואים שאין שום זמן כלל, כי מרב גלוי אלקות, נתברר שאין נמצא בכלל זמן, פמובא בדברי רבנו ז"ל (לקוטי-מורה"ו, חלק ב', סימן סא); ולכן אחשוורוש שלח "לחכמים ידעי העתים" דיקא, שידרו לו מה לעשות, כי גם הוא הבין מעלת גדולי החכמים; כי באמת רק החכמים האמתיים הם נקראים "ידעי עתים", כי הם התלמידים של הצדיק האמת, שהוא בחינת יששכר, שמודיע לכלם אשר יש שכו, כמו

שְׁכָתוֹב (רְמִיָּה לֵא, טו): "כִּי יֵשׁ שָׂכָר לְפַעֲלָתָךְ, וְיֵשׁ תַּקְוָה לְאַחֲרִיתָךְ", כִּי הַצְדִּיק הָאֵמֶת מֵאִיר הַרְךָ תִּלְמִידָיו לְכֻלָּם בְּהִתְחַזְּקוֹת עֲצוּמָה וְנוֹרָאָה, שִׁיתְחַזְּקוּ כָּל יְמֵיהֶם וְעַתּוֹתֵיהֶם, וְכָל מִה שְׁיַעֲבֹר עֲלֵיהֶם, שְׁלֹא יִפְלוּ וְלֹא יִתְרַחֲקוּ מֵהֶשֶׁם יִתְבָּרַךְ לְעוֹלָם, אִף אִם יַעֲבֹר עֲלֵיהֶם מִה שְׁיַעֲבֹר, וְזֶה "וּמִבְּנֵי יִשְׂשַׁכָּר", שֶׁהֵם הַבְּנִים וְהַתְּלָמִידִים שֶׁל הַצְדִּיק, שֶׁנִּקְרָא יִשְׂשַׁכָּר, כִּי גַם הַתְּלָמִידִים נִקְרָאִים בְּנִים, כְּמֵאמְרָם ו'ל (סְנֵהֲרִין יט): כֹּל הַמְּלַמֵּד בֶּן חִבְרוֹ תוֹרָה, מַעֲלָה עָלָיו כְּאִלּוֹ יְלָדוֹ, הֵם "יְדַעֵי בֵּינָה לְעַתִּים", שְׁיִוְדָעִים בֵּינָה לְהַתְּבוֹנֵן, "לְעַתִּים" — שֶׁהֵם כֹּל הַעַתִּים שְׁעוֹבְרִים עֲלֵיהֶם, כִּי זֶה יוֹדֵעַ לְכֹל אָדָם, כְּמֵה וְכְמֵה עַתִּים עוֹבְרִים עָלָיו בְּגִשְׁמִיּוֹת וּבְרוֹחַ חַיִּיּוֹת, בְּגוֹף וּבְנַפְשׁוֹ, בְּמִמּוֹן וּבְפָרְנִסָּה, וּבְגִדוֹל בְּנָיו בְּקִטְנוּתָם וּבְגִדְלוּתָם וְכוּ' וְכוּ', וְכְמֵה מִיָּנִי צְרוֹת מְצָרוֹת שׁוֹנוֹת עוֹבְרִים עַל כָּל אֶחָד וְאֶחָד, בְּכָל יוֹם מִחֲדָשׁ מִמֶּשׁ, וְכֵן כְּמֵה וְכְמֵה יְשׁוּעוֹת וְחֻסְדִּים וְנִפְלְאוֹת שֶׁה' יִתְבָּרַךְ עוֹזֵר לוֹ בְּכָל פַּעַם, וּבִפְרָט בְּעִנְיַן קְדֻשַׁת יְהוּדוֹתוֹ, שְׁיִשְׁאָר וְיִחְזִיק מֵעַמָּד בֵּין בְּטִיבוֹ וּבֵין בְּעִיקּוֹ, וְשְׁלֹא יִפֹּל בְּדַעְתּוֹ כְּלָל, שֶׁזֶה הַעֲקָר מִה שְׁמִקְבְּלִים מֵהַצְדִּיק הָאֵמֶת וּמִתְלָמִידָיו, בְּמֵה יַחֲיוּ אֶת עַצְמָם בְּאִפְסָן שְׁיִשְׁאָרוּ עַל עַמָּדָם, וְלֹא יִפְלוּ וְלֹא יִתְרַחֲקוּ לְעוֹלָם, שֶׁזֶה: "וּמִבְּנֵי יִשְׂשַׁכָּר יְדַעֵי בֵּינָה לְעַתִּים", כִּי צְרִיכִים לְקַשֵּׁר כָּל הַעַתִּים שְׁעוֹבְרִים עַל הָאָדָם — אֶל הַעַת הָאֲחֵרוֹן, שֶׁהוּא עַת קְבוֹל הַשָּׂכָר שֶׁל כָּל אֶחָד (לְקוּטִי-הַלְכוֹת, גְּטִילַת יָדִים, הַלְכָה ו', אוֹת נא); וְלִכְּנֵן גַּם אֲחֻשְׁרוּשׁ הַצִּבְרָה לְהוֹדוֹת שְׁאֵם צְרִיכִים עֲצָה, הִתְכַּרַח לְבוֹא אֶל הַצְדִּיק הָאֵמֶת וְאֶל תְּלָמִידָיו הַקְּדוֹשִׁים שֶׁבְּכָל הוֹר וְדוֹר, שֶׁהֵם "יְדַעֵי הַעַתִּים", שֶׁהֵם יְכוּלִים לְלַמֵּד עֲצוֹת לְכָל אֶחָד וְאֶחָד בְּכָל הַעַתִּים שְׁעוֹבְרִים עָלָיו; כִּי יֵשׁ כ"ח עַתִּים, כְּמוֹבָא (קֶהֶלֶת ג, א): "לְכָל זְמַן וְעַת לְכָל חֲפֵץ תַּחַת הַשָּׁמַיִם, עַת לְלָדָת וְעַת לְמוֹת, עַת לְטַעַת וְעַת לְעַקֵּר נִטְעָ" וְגו', כִּי עַל כָּל אָדָם עוֹבֵר בְּכָל יוֹם יוֹם אֵלּוֹ הַכ"ח עַתִּים, הֵינּוּ לְטוֹב וְלַהֲפֹךְ, וְצְרִיכִים לְבוֹא אֶל הַצְדִּיק הָאֵמֶת וְאֶל תְּלָמִידָיו, שְׁלִמְדוֹ עִמּוֹ אִיף לְהִחְזִיק מֵעַמָּד, וְלֹא לְהִשָּׁבֵר מִכָּל מִה שְׁעוֹבֵר עָלָיו בְּכָל הַעַתִּים שְׁעוֹבְרִים עָלָיו, וְכֵן אָמְרוּ חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים (אֶסְתֵּר וְבַה, פָּרָשָׁה ד', סִימָן א'): "וַיֵּאמֶר הַמֶּלֶךְ לְחֲכָמָיִם יְדַעֵי הַעַתִּים", מִי הֵי? אָמַר רַבִּי סִימּוֹן — זֶה שְׁבִטּוֹ שֶׁל יִשְׂשַׁכָּר, כִּי יִשְׂשַׁכָּר זֶה הַצְדִּיק הָאֵמֶת הַמְּגַלֵּה לְכֻלָּם, אֲשֶׁר אֵין שׁוֹם יְאוּשׁ בְּעוֹלָם כְּלָל, כְּמוֹבָא בְּדַבְרֵי רַבֵּנוּ ו'ל (לְקוּטִי-מוֹחֲרִין), חֵלֵק ב', סִימָן עח), שֶׁמְחַזֵּק אֶת כָּל בַּר יִשְׂרָאֵל, אֲשֶׁר יֵשׁ שָׂכָר לְפַעֲלָתָךְ, וְאִסּוֹר

וְהִקְרַב אֵלָיו כְּרִשְׁנָא שְׁתַּר אֲדַמְתָּא תְּרִישֵׁי מָרְס מָרְסֵנָא מְמוֹכֵן שְׁבַעַת שְׁרִי | פָּרְס וּמְדֵי רֵאִי פְּנִי הַמֶּלֶךְ הַיְשִׁבִים רֵאשְׁנָה בַּמְּלָכוֹת:

גְּנוֹזֵי הַמֶּלֶךְ

לְהִתְיַאֵשׁ בַּמַּצְבִּים הַכִּי קָשִׁים, אֲלֵא תְּמִיד לְהִתְחַזֵּק, שְׁכַל זֶה הוּא סוּד הַעֲבוּר, שֶׁהוּא סוּד שְׁלֵא נִמְסָר אֲלֵא לִיחִידֵי הַדּוֹרוֹת. וְלִכֵּן צָרִיךְ לְבַקֵּשׁ תְּמִיד מִמֶּנּוּ יִתְבַּרֵךְ, שְׂיִזְכֶּה לְאַמוּנַת חַכְמִים, וְעַל-יְדֵי-זֶה לְלַמְדוֹ עֲמוּ עֲצוֹת אֵיךְ לְהִתְחַזֵּק, וְלִילֵךְ בְּדַרְכֵי הַקְּדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא, וְלֹא לְהִתְיַאֵשׁ אֶפְלוּ בַּמַּצְבִּים הַכִּי קָשִׁים, אֲלֵא לְקַשֵּׁר אֶת הַעֵת הַרַע אֶל הַעֵת הַטּוֹב. אֲשֶׁרִי מִי שֶׁמִּתְחַזֵּק בְּאַמוּנַת חַכְמִים, וְהוֹלֵךְ כְּפִי עֲצָתָם, וְהִבֵּן לְמַעֲשֵׂה.

יֵד וְהִקְרַב אֵלָיו: צָרִיךְ שֶׁתִּדַע, אֶהוּבִי, בְּנִי! אֲשֶׁר חַכְמֵינוּ הַקְּדוּשִׁים (מַגִּלָּה ב), לּוֹמְדִים מִפְּסוּק זֶה סֹדֵר קְרִיאַת הַתּוֹרָה, הֵגִי שְׁלֹשָׁה חֲמִשָּׁה וְשִׁבְעָה כְּנֶגֶד מִי? פְּלִיגִי בֵּה רַבִּי יִצְחָק בַּר נַחֲמָנִי וְחַד דְּעַמְיָה, וּמְנוּ רַבִּי שְׁמַעוֹן בֶּן פְּזִי, וְאָמְרִי לֵה רַבִּי שְׁמַעוֹן בֶּן פְּזִי וְחַד דְּעַמְיָה, וּמְנוּ רַבִּי יִצְחָק בַּר נַחֲמָנִי, וְאָמְרִי לֵה רַבִּי שְׁמוּאֵל בַּר נַחֲמָנִי. חַד אָמַר: כְּנֶגֶד בְּרַכַּת כְּהֵנִים, וְחַד אָמַר: כְּנֶגֶד שְׁלֹשָׁה שׁוּמְרֵי הַסֵּף, חֲמִשָּׁה מְרוֹאֵי פְּנֵי הַמֶּלֶךְ, שִׁבְעָה רוֹאֵי פְּנֵי הַמֶּלֶךְ. חֲמִי רַב יוֹסֵף: שְׁלֹשָׁה חֲמִשָּׁה וְשִׁבְעָה: שְׁלֹשָׁה שׁוּמְרֵי הַסֵּף, חֲמִשָּׁה מְרוֹאֵי פְּנֵי הַמֶּלֶךְ, שִׁבְעָה רוֹאֵי פְּנֵי הַמֶּלֶךְ. וְכַתּוּב עַל זֶה מוֹהַרְנָ"ת ו'ל (לְקוּטִי-הַלְכוֹת, קְרִיאַת הַתּוֹרָה, הַלְכָה ו', אוֹת ה'), וְהוּא תְּמוּנַת תְּכָף בְּתַחֲלַת הַעֵינַי: מִפְּנֵי מַה לֹא הִקְשׁוּ עַל ד' שֶׁל רֹאשׁ חֹדֶשׁ וְחַל הַמוֹעֵד. וְכֵן הִקְשׁוּ הַתּוֹסֵפוֹת שָׁם, וַיִּשְׁבּוּ בְּדַחֲקָא, שְׁבֹרָאשׁ חֹדֶשׁ הַסֵּבְרָא נִוְתַנַּת לְהוֹסִיף אֶחָד, עֵינַי שָׁם; וְאֵף אֲנִי נֹאמַר עַל-פִּי דְבָרֵי רַבְנֵי ו'ל (לְקוּטִי-מוֹהַר, חֲלָק ב', סִימָן ח'), שְׁעָקַר בְּרוּר הַאֲמוּנָה הַקְּדוּשָׁה, שְׁהִיא אֲמוּנַת חֲדוּשׁ הַעוֹלָם, הוּא עַל-יְדֵי רוּחַ גְּבוּאָה, שְׁמִבְּרַר הַמְּדוּמָה, שְׁבִזְזָה תְּלוּיָה הַאֲמוּנָה הַקְּדוּשָׁה. וְדָבָר זֶה נַעֲשֵׂה בְּעַת קְבַלַת הַתּוֹרָה, שְׁאֵז וְכוּ עַל-יְדֵי מִשָּׁה לְרוּחַ גְּבוּאָה, וְנִתְבַּרֵר וְנִתְגַּלָּה לְכֻלָּם אֲמַתַּת מְצִיאֹתוֹ יִתְבַּרֵךְ, עַד שְׁהֵאִיר בְּמַתָּם חֲדוּשׁ הַבְּרִיאָה, שְׁהַכֵּל מִתְחַדֵּשׁ בְּכָל יוֹם וּבְכָל שְׁעָה וּבְכָל רַגַע. וְכֵן הוּא בְּכָל דוֹר וְדוֹר, בְּהַכְרַח שִׁיְהִיו צְדִיקִים שִׁישׁ לָהֶם רוּחַ גְּבוּאָה,

רוח-הקדש, שעל ידם נמשכת אמונת חדוש העולם, ועל-ידי-זה נתעורר שיר של נפלאות, שהוא שיר פשוט, כפול, משלש, מרבע, שיתער לעתיד, שיתנגן על שבעים ושנים נימין, וזה סוד קריאת התורה, שהיא חכמתו יתברך, שעל ידה נמשך ברור וכוף המדמה, וזוכין לחדוש העולם, לדעת שהקדוש-ברוך-הוא מחדש את עולמו בכל יום ובכל שעה ובכל רגע מחדש. כי זה מעקרי האמונה, שהאדם צריך לדעת, שהבורא יתברך שמו מחדש את הבריאה תמיד, כמו שאנו אומרים בתפלה: "ובטובו מחדש בכל יום תמיד מעשה בראשית", תמיד ניקא.

וזה הטעם של קריאת התורה בצבור, כדי להמשיך עלינו קדשת מתן תורה, שצריכין להמשיך עלינו בכל דור ודור ובכל עת תמיד. והעקר בנימים קדושים שעקרום הוא שבת-קדש, שבו נתנה תורה. וכן יום טוב וחול המועד, שמקבלים כל קדשתם משבת, שהוא תחלה למקראי קדש, וכן ראש חודש, שהוא גם-כן בחינת קדשת יום טוב, כמו שכתוב (תהלים קד, יט): "עשה רוח למועדים", כי מראש חודש מניין המועדין, ובהם עקר תקון קריאת התורה, כמו שאמרו חכמינו הקדושים (מגלה לב): משה תקן להם לישראל, שיהיו קורים בשבת ובמועדים וכו'. ועקר קדשת מתן תורה, שאנו ממשיכין עלינו על-ידי קריאת התורה, הוא בשביל להמשיך עלינו ברור המדמה, שעל-ידי זה נתברך אמונת חדוש העולם, הינו שכל העולם כלו נתחדש בכל יום ובכל שעה ובכל רגע ממש. ועקר קיום עם ישראל, שמתקיימים בכל דור ובכל עת ובכל שעה, אינו אלא על-ידי אמונת חדוש העולם, שישאאל ממשיכין עליהם על-ידי קריאת התורה, ועל-ידי-זה זוכין לחדוש העולם שלעתיד, שאז יתער השיר חדש, שהוא שיר פשוט, כפול, משלש, מרבע. ועל-כן צריכין לקרות בתורה בטעמים ובנגון, שזה סוד הנגון שיתער לעתיד לבוא. ועל-כן לא הקשו חכמינו הקדושים על מנין ארבעה גברי של ראש חודש וכו', כי בודאי עקר הקריאה של כל הימים הקדושים ראוי להיות מנין ארבעה, כי עקר הקריאה בשביל לעורר השיר חדש, שהוא סוד שיר פשוט, כפול, משלש, מרבע, שנמשך מארבע אותיות שם הנו"ה ברוך הוא וברוך שמו, שעקר שלמות השיר הוא כשהוא מרבע, ועל-כן בודאי היה ראוי לקרא תמיד בכל הימים הקדושים מנין ארבעה, כי עקר הקריאה בשביל

הרבוץ, ועל-כן לא הקשו כלל על מנן ארבעה של ראש חדש, כי עקר הקריאה צריכה להיות מנן ארבעה דיקא.

ועל-כן באמת בראש חדש, שהוא תקון המועדות, אז מזכירין בתפלת מוסף, ומתפללין לזכות לשיירי דוד, כמו שאומרים: "ובשיירי דוד עבדך", כי עקר השיר נזכה על-ידי בחינת דוד מלך ישראל, שהוא סוד משיח, שהוא ישיר בשלמות את השיר פשוט, כפול, משלש ומרבע, שהם סוד י"ה יה"ו יהו"ה, העולה כמנן חסד, כי הוא ימשיך את החסד על כלל נשמות ישראל, ויהיה המוכיח האמתי לעם ישראל, והוא יוצא מדוד המלך, שעסק כל ימיו במירות, שירות ותשבחות להקדוש-ברוך-הוא, כי הוא נעים זמירות ישראל, שהוא סוד שלמות המרובה, ששלמותה על-ידי רבוץ דיקא, דהינו ארבע רגלי פסא הכבוד, כי דוד ברגל רביעי, כמובא (והו נשא קמו): וכל עקר קדשת ראש חדש, שהוא בשביל המועדים, הוא בבחינת דוד. ועל-כן אומרים בשעת קדוש לבנה: "דוד מלך ישראל חי וקיים", כי ביומי דוד ושלמה קימא סיחרא באשלמותא (עין זהר נח עג): כי עקר השיר חדש, שהוא בחינת אמונת חדוש העולם של תחלת הבריאה, נזכה — על-ידי דוד שהוא משיח, שיהא תקון העולם בימיו, והוא עתיד לבוא ולתקן העולם, עד שיזכה לשיר הזה בשלמות. שזה סוד מה שגלה רבנו ז"ל את העשרה מיגי נגינה, שהם התקון הכללי, שהוא תקון גמור לפגם הברית, שזה אי אפשר לגלות רק משיח. ולכן זה עשרה דיקא, כנגד שיר פשוט, כפול, משלש ומרבע, שהם העשר ספירות: פתח — זה פשוט. חכמה, בינה — זה כפול. חסד, גבורה, תפארת — זה משלש. נצח, הוד, יסוד, מלכות — זה רבוץ, ולכן דיקא דוד המלך אומר "לי נאה לברך", כמאמרם ז"ל (פסחים קטז): שזה יהיה כל הקבול שער של הצדיקים והקשרים.

ונחזור לעניננו, שבשביל זה לא הקשו חכמינו הקדושים על מספר ארבעה קרואים שבראש-חדש וחל המועד. כי ארבעא עקר תקון הקריאה הוא רק בחינת ארבע, שהוא בחינת שיר פשוט, כפול, משלש, מרבע, ועל-כן הקשו רק על שאר המספרים כנגד מי הם, והשיבו, שביום טוב הוא כנגד ה' רואי פני המלך ובשבת כנגד ז' רואי פני המלך. כי עקר השיר שיזכה המלך האמתי של ישראל, שהוא מלך המשיח, שיבוא במהרה

בְּיַמֵּינוּ, שֶׁהוּא בַחֲנִינַת דָּוִד הַמֶּלֶךְ, וְכָל הַסְּמוּכִים אֵלָיו בְּיוֹתֵר, שֶׁהֵם רוֹאֵי פְּנֵי הַמֶּלֶךְ, הֵם יִזְכּוּ בְּיוֹתֵר לְנִפְלְאוֹת וְנַעֲמֻת הַשִּׁיר הַזֶּה, וּמִהֶם יִקְבְּלוּ כָּל יִשְׂרָאֵל כָּל אֶחָד כְּפִי קְרוֹבוֹ לְרוֹאֵי פְּנֵי הַמֶּלֶךְ. וְעַל־כֵּן תִּקְנֵנוּ קְרִיאַת הַתּוֹרָה, שֶׁהוּא בְּשִׁבְלֵי הַשִּׁירָה כְּנֶגֶד רוֹאֵי פְּנֵי הַמֶּלֶךְ, שֶׁהֵם ה' וְז'. וְעַל־כֵּן אָמְרוּ, שֶׁג' שִׁבְחָל הֵם כְּנֶגֶד ג' שׁוֹמְרֵי הַסֵּף. כִּי בַחֲלֵי בְּרֵדָאֵי רְחוּקִים מִהַשִּׁיר הַזֶּה, שֶׁהוּא מִתְעוֹרֵר רַק בְּשַׁבַּת יוֹם טוֹב, וְרֹאשׁ חֹדֶשׁ הוּא גַם־כֵּן יוֹם טוֹב, שֶׁהוּא בְּבַחֲנִינַת יוֹם שִׁפְלוֹ שַׁבָּת, יוֹם שִׁפְלוֹ טוֹב, שֶׁכָּל עֲנֵג שְׂבִיתָתוֹ וְטוֹבוֹ יִהְיֶה הַשִּׁיר הַזֶּה. אָבָל בַּחֲלֵי רְחוּקִים מִזֶּה, רַק צְרִיכִים לְהִתְיַגֵּעַ בַּחֲלֵי לְהַמְשִׁיךְ קִדְשַׁת שַׁבָּת, כְּדִי לְזַכּוֹת עַל־יְדֵי־זֶה לְקִדְשַׁת שַׁבָּת וְיוֹם טוֹב, בְּבַחֲנִינַת (עֲבוּדָה זָרָה ג.): מִי שֶׁשָּׂרַח בְּעָרֵב שַׁבָּת — יֵאָכֵל בְּשַׁבָּת; וְאִם כָּל עֵקֶר תִּקְנֵן הַקְּרִיאָה, הוּא בְּכַח הַבְּעַל כַּח הַגְּדוּל, שֶׁהוּא הַצְּדִיק הַאֲמֵת, שֶׁיִּכּוֹל לְתַקֵּן הַשְּׁלֵשָׁה מִחִין, עַל־יְדֵי תַפְלִיתוֹ בְּבַחֲנִינַת דִּין, וְעַל־כֵּן עֵקֶר הַקְּרִיאָה, אִם הוּא רַק בְּבַחֲנִינַת שְׂמִירַת הַשְּׁלֵשָׁה מִחִין: חֶקְמָה, בִּינָה, דַּעַת, שְׁנוּנָה בְּכַח הַתּוֹרָה הַקְּדוּשָׁה שֶׁאֵנוּ קוֹרִין, שִׁיְהִי שְׁלֵשׁ מַחֲצוֹת פְּרוּסוֹת כְּנֶגֶד תְּאֻנֹת נְאוּף הַמִּתְפַּשֵּׁט מֵאֵד עַל הָאָדָם. עַל־כֵּן תִּקְנֵנוּ בְּהֵם ג' קְרוֹאִים כְּנֶגֶד, שֶׁהֵם שׁוֹמְרֵי הַסֵּף וְהַפֶּתַח שֶׁל הַמֶּלֶךְ, שֶׁלֹּא יִכְנַס בָּהֶם זָר; הֵינּוּ סוּד שְׂמִירַת הַשְּׁלֵשָׁה מִחִין, שִׁיְהִי מַחֲצוֹת פְּרוּסוֹת בְּפְנֵי תְּאֻנֹת נְאוּף הַמִּתְגַּבְּרֵת וּמִתְפַּשֵּׁט עַל הָאָדָם בְּכָל יוֹם, וְכָל זֶה שֶׁלֹּא יִכְנַס זָר בְּבֵית ה', שֶׁהֵם הַמַּחֲזִין, שֶׁהֵם בַּחֲנִינַת קִדְשַׁת בֵּית־הַמֶּקְדָּשׁ, כְּמֵאֲמָרָם ו'ל (בְּרִכּוֹת ג): כָּל מִי שִׁישׁ בּוֹ דַּעַה כָּאלוֹ נִבְּנָה בֵּית־הַמֶּקְדָּשׁ בְּיָמָיו. וְלָכֵן לְמַדּוּ מִפְּסוּק זֶה דִּיקָא: "וְהִקְרַב אֵלָיו כְּרִשְׁנָא שֶׁתֵּר אֲדַמְתָּא תְּרִישִׁישׁ מְרַס מְרַסְנָא מִמּוּכָן שַׁבְעַת שָׁרֵי פְּרַס וּמְדֵי רֵאִי פְּנֵי הַמֶּלֶךְ הֵישִׁיבִים רֵאשְׁנָה בַּמְּלִכוֹת"; כִּי כָּל מְקוֹם שֶׁנִּבְּנָא בְּמַגְלַה 'הַמֶּלֶךְ', זֶה סוֹבֵב עַל מְלֶךְ מְלָכִי הַמְּלָכִים הַקְּדוּשׁ־בְּרוּךְ־הוּא, שֶׁנִּכְנָסִים אֵלָיו דִּיקָא דְרָף הַתּוֹרָה שְׁקוֹרִין בְּשְׁנֵי וְחִמִּישֵׁי וּבְשַׁבַּת וְרֹאשׁ חֹדֶשׁ וּבְמוֹעֲדִים, וְהַכֵּל כְּדִי שְׁנוּזָה לְהַגִּיעַ אֶל אֲמוּנַת חֲדוּשׁ הַעוֹלָם, שְׁנוּזָה לְחַדֵּשׁ אֶת עֲצָמָנוּ בְּכָל פַּעַם מִחֲדָשׁ, לִידַע וְלִהְיוּדֵיעַ וְלִהְנוּדַע, שֶׁהַקְּדוּשׁ־בְּרוּךְ־הוּא מְנַהֵיג אֶת עוֹלָמוֹ מִחֲדָשׁ, וְעַל־יְדֵי־זֶה אֲסוּר לְהִתְיַאֵשׁ, אֲפִלּוּ שֶׁאָדָם גִּמְצָא בְּאִיזָה מִצָּב שְׁנִמְצָא, מֵאַחַר שֶׁהַקְּדוּשׁ־בְּרוּךְ־הוּא מִחֲדָשׁ אֶת כָּל הַבְּרִיאָה כְּלָה בְּכָל יוֹם וּבְכָל שַׁעַה וּבְכָל רֵגַע, וְלָכֵן יָכוֹל כָּל בֵּר יִשְׂרָאֵל לְהִתְחַדֵּשׁ מִחֲדָשׁ, אֲפִלּוּ שַׁעֲשֵׂה כְּבָר מֵהַשַּׁעֲשֵׂה, כִּי אֵין שׁוּם יֵאוּשׁ בְּעוֹלָם כְּלָל, כְּמוֹבָא בְּדַבְרֵי רַבְּנֵנוּ ו'ל (לְקוּטִימִוּהָר"ן, חֵלֶק ב', סִימָן עח).

וצריך שתדע, אהובי, בני! כל מי שרוצה לחוס על עצמו, ולחשב על תכליתו הנצחית, כל תקנתו — שאיך שהוא איך שהוא, יהיה בעיני עצמו בכל יום יום כבִּרְיָה חֲדָשָׁה מִמֶּשׁ. וכמו שִׁמְבָר בְּשִׁלְחֵן עֲרוֹף ובפוסקים לענין כל ברכות השחר שִׁמְבָרְכִין בְּכָל יוֹם, שְׁפָלָן הֵן בְּשָׁבִיל שְׁנַעֲשֶׂה כְּבִרְיָה חֲדָשָׁה, כְּמוֹ שִׁמְבָרְכִין: "הַמְחִזִּיר גִּשְׁמוֹת לַפְּגָרִים מֵתִים". וכן: "הַנּוֹתֵן לְעֶפֶף כַּח", שְׁנֹאֲמַר עַל הַתְּחַדְּשׁוֹת הַנְּשָׁמָה, שֶׁהִיא הַשֶּׁכֶל. וְעַל־כֵּן אִיךָ שֶׁהוּא צָרִיךְ שֶׁתִּהְיֶה הַעֲבוּדָה שְׁעוֹסֵק בְּכָל יוֹם חֲדָשָׁה אֲצִלוֹ לְגַמְרִי; כִּי כָל אֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל, אִיךָ שֶׁהוּא, כָּל זְמַן שֶׁשָּׂם יִשְׂרָאֵל נִקְרָא עָלָיו, הוּא עוֹשֶׂה כְּמָה מְצוּת בְּכָל יוֹם, כִּי מֵנִיחַ תְּפִלִּין וְלוֹבֵשׁ צִיצִית, וְאוֹמֵר בְּרִכּוֹת הַשֶּׁחַר וְקִרְיַאת שְׁמַע וְתַפְלָה, וְהִרְבָּה אוֹמְרִים תְּהִלִּים, וְלוֹמְדִים תּוֹרָה מְעַט אוֹ הִרְבָּה. אִךְ הַעֲקָר — שִׁינְאָה לְיֹשֵׁב דַּעְתּוֹ בְּכָל יוֹם, שֶׁזֶה הַיּוֹם שְׁעוֹמֵד בוֹ, עֲדִין לֹא הִיָּה בְּעוֹלָם, וְכֵן לֹא יִהְיֶה עוֹד הַיּוֹם הַזֶּה בְּעוֹלָם, וְהַעֲבוּדָה לְהִשָּׂם יִתְבָּרֵךְ שְׁצָרִיכִין בְּזֶה הַיּוֹם, הִיא חֲדָשָׁה לְגַמְרִי, וְרַק הָאֲדָם שְׁעוֹמֵד בְּאוֹתוֹ הַיּוֹם וּבְאוֹתוֹ הַדּוֹר, צָרִיךְ לַעֲסֹק בְּזֶה. (וְכֵמוֹ שֶׁכָּתוּב בְּ"שִׁעְרֵי צִיּוֹן" הַשֵּׁנִי לְיוֹם ו') "כִּי עָלֶיךָ נָפַל חוֹבַת הַיּוֹם". וְאֶפְלוֹ אִם יוֹדֵעַ בְּעַצְמוֹ, שְׁמַעֲשִׂיו מְקַלְקְלִין הִרְבָּה מְאֹד מְאֹד, וְכָבֵר נִכְשֵׁל בְּמַעֲשָׂיו פְּעָמִים אֵין מִסְפָּר, אֶף־עַל־פִּי־כֵן עָלָיו לִידַע, כִּי זֶה הַיּוֹם הוּא חֲדָשׁ לְגַמְרִי, וְיָכוֹל גַּם מִמְּקוֹמוֹ שֶׁהוּא שָׂם לְהַגְדִּיל וְלִקְדָּשׁ שְׁמוֹ יִתְבָּרֵךְ; כִּי "בְּכָל מְקוֹם מְקַטֵּר וּמְגַשׁ לְשִׁמִּי" (מִלְאֲכֵי א'), בְּכָל מְקוֹם דִּיקָא, אֶפְלוֹ בְּמִקוֹמוֹת הַשָּׂמָיִם לְגַמְרִי שֶׁל עוֹבְדֵי עֲבוּדָה זָרָה, כְּמוֹ שְׁאֲמָרוּ חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים (מִנְהוֹת ק"י): עַל פְּסוּק זֶה. מִכָּל שֶׁכֵּן אִישׁ יִשְׂרָאֵלִי, אֶפְלוֹ הַגְּרוּעַ שֶׁבְּגְרוּעִים, מֵאֲחַר שֶׁעָתָה פְּנִיתוֹ לְשָׁמַיִם, וְרוֹצֵה עֲתָה לְהֵנִיחַ טְלִית וְתַפְלִין וְלְהַתְּפַלֵּל וְכוּ', שֶׁבְּנִדְאֵי הוּא מְגַדֵּל וּמְקַדָּשׁ שְׁמוֹ יִתְבָּרֵךְ מִחֲדָשׁ כְּפִי אוֹתוֹ הַיּוֹם, שְׂזָאת הַעֲבוּדָה אֵינוֹ יָכוֹל לְהַשְׁלִים שׁוּם מְלָאךָ וְשִׁנְךָ וְכוּ'. וְאֶפְלוֹ גִּשְׁמוֹת קְדוּשׁוֹת שֶׁל יִשְׂרָאֵל שֶׁבְּנִי עֲדַן הַעֲלִיּוֹן, אֵינֶן יְכוֹלוֹת לְהַשְׁלִים הַעֲבוּדָה הַזֹּאת, כִּי (תְּהִלִּים קטו, יו'): "לֹא הַמֵּתִים יְהַלְלוּיָהּ" וְגו', כִּי (שֵׁם פֶּה, ו'): "בְּמֵתִים חִפְשִׁי", וְכֵמוֹ שְׁאֲמַר חֲזוֹנֵיהוּ (יִשְׁעִיָה לֵח, יט): "חֵי חַי יוֹדוּךָ כְּמוֹנֵי הַיּוֹם אָב לְבָנִים יוֹדִיעַ אֶל אֲמִתְךָ"; "כְּמוֹנֵי הַיּוֹם" דִּיקָא, הֵינֵנו כְּמוֹ אֲנִי הַיּוֹם בְּאִיזוֹ מְדַרְגָּה פְּחוּתָה, מֵאֲחַר שְׁאֲנִי חַי, אֲנִי דִיקָא צָרִיךְ לְהוֹדוֹת לָךְ, אֲדַרְבָּא, כָּל מַה שְׂיוֹדֵעַ בְּנַפְשׁוֹ שֶׁהוּא גְרוּעַ וּמְקַלְקֵל בְּיוֹתֵר, עַל יְדוֹ דִּיקָא וְתַגְדֵּל וְיִתְקַדָּשׁ שְׁמוֹ הַגְּדוֹל

טו כִּדְתַּ מַּה־לַּעֲשׂוֹת בַּמַּלְכָּה וְשִׁתִּי עַל | אֲשֶׁר
 לֹא־עָשִׂתָה אֶת־מַאֲמַר הַמֶּלֶךְ אַחֲשׁוּרוֹשׁ בְּיַד
 הַסָּרִיסִים: ֹ

גנזי המלך

בְּיֹתֵר, כַּמּוּבָא (זהר יתרו ט): כִּד אֲתִי יִתְרוּ וכו', כְּדִין אֶסְתֵּלַק וְאֲתִיקַר שְׂמָא
 דְקִדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא עֵילָא וְתַמָּא. וְכַמוּ שְׂאָמַר רַבְּנֵי ו"ל (לקויטי"מוֹהֲר"ו, חֲלֵק
 א, סִימָן י'), שְׁעָקַר גְּדֻלְתּוֹ שֶׁל הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, כְּשֶׁהֲרַחֲוִקִים מִתְקַרְבִּים אֵלָיו
 יִתְבָּרַךְ; כִּי זֶה עָקַר הַשִּׁבְחָה, שְׂאָפְלוֹ אֶחָד שֶׁנִּפְּלָ לַעֲמָקָא דְתַהוּמָא רַבָּה,
 וְנִכְשַׁל בְּכָל מִינֵי חֲטָאִים וְעוֹנוֹת וּפְשָׁעִים, וְאִינוּ מְזָאֵשׁ עֲצָמוֹ בְּשׁוּם פְּגָמִים
 וְאִפְּסָן, הוּא דִּיקָא חוֹזֵר בְּתִשׁוּבָה שְׁלֵמָה, וְגוּרָם לְהַמְשִׁיךְ עַל עֲצָמוֹ אֶת הַשִּׁיר
 פְּשׁוּט, כְּפּוּל, מְרַבֵּעַ, שֶׁהוּא הַשִּׁיר שֶׁיִּתְעַר לְעֵתִיד לְבוֹא. וְזֶה יְגִלָּה מֶלֶךְ
 הַמְּשִׁיחַ לְכָל הָעוֹלָם כְּלוּ. וְעַל־כֵּן אֲשֶׁרֵי מִי שֶׁזֹּכֵה לֵהִיּוֹת מְקַרֵּב לְהַצְדִּיק
 הָאָמֵת, שְׂיִודַע לְגִלּוֹת אֶת כָּל זֹאת, שְׁעַל יְדוֹ דִּיקָא תַהֲיֵה הַגְּאֻלָּה, וְדִיקָא
 הוּא יְכוֹל לֵהִיּוֹת מוֹכִיחַ, כִּי כָל תּוֹכַחְתּוֹ הֵיא בְּסוּד (שִׁיר הַשִּׁירִים א, יב): "נִרְדִּי
 נִתֵּן רִיחוֹ", שֶׁזֶּה הַתּוֹכַחָה שֶׁל מֹשֶׁה רַבְּנֵי, שֶׁיְכוֹל לְהַכְּנִים רִיחַ טוֹב בְּכֻלָּל
 נְשֵׁמוֹת יִשְׂרָאֵל, אֶפְלוֹ בְּאֵלוֹ שְׂפָגְמוֹ כְּבָר כְּמוֹ שְׂפָגְמוֹ וְנִכְשְׁלוֹ כְּבָר בְּמָה
 שְׂנִכְשְׁלוֹ, וְעַל־כֵּן דִּיקָא מֹשֶׁה רַבְּנֵי יִהְיֶה הַגּוֹאֵל הָאֲמֵתִי, בְּסוּד (קֹהֵלֶת ג, טו):
 מ'ה שִׁיְהִיָּה ה'וּא שִׁיְהִיָּה. וְכַמּוּבָא (תְּקוּנַיִי־זֶהַר, תְּקוּן ט): אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר
 אֲשֶׁתְּמוּדַע מֵהֵכָא דְמֹשֶׁה מֵאֲתוּרֵי מִשְׁמַע דְּאִיְהוּ הֵבֵל וְאִיְהוּ שֵׁת וְאִיְהוּ מֹשֶׁה.
 וְאֲתַפְּשׁוּטוּתִיָּה דְּמֹשֶׁה בְּכָל דְּרָא וְדָרָא וּבְכָל צַדִּיק וְצַדִּיק, וְאִיְהוּ אֲזִיל בְּתַלַּת
 תַּלְתַּל, וּבְכָל תַּלְתַּל דְּאִיְהוּ רַכִּיב אֲתַמַּר בְּהוֹן "לֹא יִמוּשׁוּ מִפִּיָּךְ וּמִפִּי וְרַבִּי
 וּמִפִּי זֶרַע וְרַבִּי", מֵהֵכָא אֲשֶׁתְּמוּדַע דְּאִיְהוּ לֹא אֲשַׁתְּכַח אֱלָא בְּאֲתַר דְּאִית
 בֵּיה אֲוִרְיָתָא, וּבְגִין דֹּא "וְזָכְרוּ תּוֹרַת מֹשֶׁה עַבְדִּי", שֶׁהוּא יֵשׁ בְּכַחוֹ לְבַנּוֹת
 לְכָל הַמְּקַרְבִּים אֵלָיו אֶת הַשְּׁלִשָּׁה מַחֲזִין: חֲכָמָה, בִּינָה, דַּעַת, שְׁהַן הַשְּׁלִשׁ
 מְחִיצוֹת אֲשֶׁר שׁוּמְרוֹת אֶת הָאֲדָם לֹא לְהַכְּשֵׁל בְּפָגַם הַבְּרִית, וְזוֹ תַהֲיֵה
 הַגְּאֻלָּה, וְהֵבֵן לְמַעֲשֵׂה.

טו כִּדְתַּ מַּה־לַּעֲשׂוֹת בַּמַּלְכָּה וְשִׁתִּי: צְרִיךְ שְׂתַדַּע, אַהוּבִי, בְּנִי! אֲשֶׁר וְשִׁתִּי

טו וַיֹּאמֶר מְמוּכָן לִפְנֵי הַמֶּלֶךְ וְהַשָּׂרִים לֹא עַל־
הַמֶּלֶךְ לְבַדּוֹ עֲוֹתָהּ וְשִׁתִּי הַמַּלְכָּה כִּי עַל־כָּל־הַשָּׂרִים
וְעַל־כָּל־הָעַמִּים אֲשֶׁר בְּכָל־מְדִינֹת הַמֶּלֶךְ
אֲחַשְׁרוּשׁ:

גנזי המלך

המלכה היתה מרשעת גדולה עד מאד, והיא אשר הסיתה את אחשורוש לעשות כל הרעות לעם ישראל. ולכן נגזר עליה להמיתה, וזה היה לה לבנין גדול, שהמיתו אותה לפני כלם. ואמרו חכמינו הקדושים (לקוט אסתר, רמז תתימט): "כדת מה לעשות" — למה עלתה לה כך? לפי שלא היתה מנחת לאחשורוש לבנות בית-המקדש, ואמרת לו: מה שהחריבו אבותי, אתה רוצה לבנות! והיא היתה בת בנו של נבוכדנאצר הרשע, כמו שאמרו חכמינו הקדושים (מגלה י:); ומכל זה למדים, שמי שעושה רשעות, לבסוף מקבל ענשו, עד שנועק לגמרי מן העולם. וצריכים להזהר בדברים אלו מאד, כי אנו עדים, שבגני-אדם עושים רשעות לשני, וחושבים שתמיד ילך להם טוב, ויכולים לעבר להם שנים על גבי שנים, וידמה להם כאלו לעולם יהיה להם טוב, ואינם יודעים שהקדוש-ברוך-הוא מאריך אפיה, ולבסוף גבה דילה. ואמרו חכמינו הקדושים (אסתר רבה, פרשה ד', סימן ה'): "כדת מה לעשות", אמר רבי יצחק: לחזירתה כדת, ולאמה קדושה שלא כדת, אלא באכזריות, "במלכה ושתי", על אחת כמה וכמה במלכה שאינה ושתי, שאף שושתי עשתה נגד רצונו, אף-על-פי-כן אם לא ממוכן, שהוא המן, נתן לו את העצה, לא היה הורג אותה, לא-כן עם ישראל הלך אחשורוש באכזריות גדולה מאד, והכל בעצת ושתי. וזהו למוד עמק, איך פשהאדם בנקסת בו רשעות, הוא מסגל לקחת עם הזולת באכזריות נוראה, ולא יודע שגם סופו יבוא, ויהרגו אותו במיתה משנה. ולכן צריכים מאד מאד להשמר לא לעשות שום עול לשום ברירה שבועולם, ושלים ישלם המכעיר את הבערה, מי שגורם רעה לזולת, יעקר מן העולם, והבן למעשה.

טז ויאמר ממוכן לפני המלך: צריך שתדע, אהובי, בני! אשר המן היה

חצוף גדול והדיוט קופץ בראש, כמאמרם ו"ל (מגלה יב): ממוכן זה המן, ולמה נקרא שמו ממוכן? שמוכן לפרענות. אמר רב כהנא: מכאן, שההדיוט קופץ בראש; וכתב מוהרנ"ת ו"ל (לקוטי הלכות, הלואה, הלכה ג, אות ט), כי עקר התגברות המן-עמלק הוא על-ידי עזות, שהיא מלכותא בלא תגא, כי עמלק היה עז פנים ביותר, כמו שאמרו חכמינו הקדושים (פנחופא כי תצא): משל למה הדבר דומה? לאמבטיה רותחת, שלא היתה בריה יכולה לירד בתוכה, בא בן בליצל אחד קפץ וירד לתוכה, אף-על-פי שנוכה, הקינה לפני אחרים, אף כף כשיצאו ישראל ממצרים, ונקרע היים לפניהם, ונשתקעו המצרים לתוכו, נפל פחדם על כל האמות, שנאמר (שמות טו, טו): "אז נבהלו אלופי אדום", כיון שבא עמלק ונודג להם, אף-על-פי שנטל את שלו מתחת ידיהו, הקינן לפני אמות העולם; נמצא, שהיתה לו עזות גדולה ביותר מכל העובדי עבודה זרה, שהעז פניו להיזקק לישראל תחלה בעת גדלתם. וכן המן הרשע, יפח שמו, עקר התגברותו ורשעותו היתה על-ידי עזות דסטרטא אחרא, שהיה עז פנים ביותר, כמו שכתוב: "ויאמר ממוכן", ודרשו חכמינו הקדושים (מגלה יב): זה המן, מכאן שהדיוט קופץ בראש; שזהו בחינת עזות דסטרטא אחרא, שהיא מלכותא בלא תגא, שקפץ בראש קדם לכל השרים. ועל-כן התפאר בעשרו ורצה להתגבר על ישראל, חס ושלום, על-ידי עשרו, כי (משלי יח, ג): "ועשיר יענה עזות"; ועל-כן אמר: "ועשרת אלפים כפר כסף אשקל" וגו', כי עקר התגברותו היתה על-ידי רבוי ממון שהיה לו, שמשם באה כל העזות, כי סבר שכלם כלום נגדו, כדרך העשירים, שחושבים שכל העולם כלו שלהם, ומתרפים ומבזים את אחרים, וזה היה המן-עמלק, שהיה עז פנים, הדיוט קופץ בראש מפני עשירותו, וסבר שאין לישראל, חס ושלום, שום עזות כלל. ועל-כן לא יוכלו, חס ושלום, לעמד כנגדו. כי אי אפשר לעמד כנגד העזי פנים שבכל דור ודור, כי אם על-ידי עזות דקדשה. כי זה לעמת זה, כשמתגברת עזות דסטרטא אחרא, ורוצים לרחק את נשמות ישראל ממנו: תברך, ולהכניס בהם ספקות באמונה, אי אפשר להתגבר עליהם, כי אם על-ידי עזות דקדשה, לא לפחד מהם בשום פנים ואופן, כי אלו הרשעים שבכל דור ודור, שהם מזרע המן-עמלק, סוכרין שכל העזות אצלם, ואין לבני ישראל הפשרים והתמימים שום עזות כלל, מחמת שהם הולכים בתמימות ופשיטות. על-כן

סוברים העזי פנים שאין להכשירים אמתיים שום עזות, ועל-כן רוצים, חס ושלום, להתגבר עליהם בעזותם הרעה, לבלבלם מעבודתם, חס ושלום. על-כן אמר השם יתברך להמן, שהיה עז פנים גדול מאד: רשע כבד קדמו שקליהם לשקליך, כי נתינת השקלים, שהוא צדקה, הוא סוד עזות דקדושה, כמובא בדברי רבנו ז"ל (לקוטי מוה"ר"ן, חלק א', סימן כב), הינו שפבר הקדימו ונתנו ישראל שקלים, שעל-ידי-זה זכו לקבל עזות דקדושה, שהוא סוד (תהלים כט, יא): "הנני"ה עז לעמו יתן". וכן (תהלים סח, כו): "אל ישראל הוא נתן עז ותעצומות לעם"; הינו כי אדרבה, בני ישראל הכשירים יש להם עזות גדלה ביותר, הינו עזות דקדושה, כי אי אפשר לקבל התורה ולקנס בקדושה, כי אם על-ידי עזות. כמו שאמרו חכמינו הקדושים (ביצה כה:): מפני מה נתנה תורה לישראל? מפני שהן עזין. ועל-כן על-ידי עזות דקדושה, בודאי יוכלו לעמד כנגד המן הרשע, וכן כנגד כל העזי פנים שבכל דור, הליצינים והמלעיגים המונעים מדרכי השם יתברך, כי אי אפשר לעמד כנגדם, כי אם על-ידי עזות דקדושה. ועל-כן עקר סוף מפלתו של המן היה, כשאמרה אסתר: "איש צר ואויב המן הרע הזה", שוהי עזות גדולה דקדושה, שהעזת פניה מאד כנגדו, ואמרה בפניו ובעיניו לפני המלך: "איש צר ואויב המן הרע הזה", כי עקר מפלתו היה על-ידי עזות דקדושה שיש לישראל, שזהו סוד כבד הקדימו שקליהם לשקליך.

וזהו למוד עמק, איך שהאדם לא צריך להתפעל משום עז פנים שבעולם, ובפרט מרשעים ארוירים הרוצים לעקר את נשמות ישראל מן הדת, ורחמנא לישבוך, כי צריכים להתגבר נגדם בעזות דקדושה, לא לפחד מהם כלל, וכמו שגלה לנו רבנו איש האלקי, הבעל-שם-טוב הקדוש, זכותו יגן עלינו: סגלה לרשעים — לא לפחד מהם. ולכן ממוכן זה המן-עמלק, שהיה עז פנים וחסוף גדול מאד, על-כן החציף וקפיץ בראש, ואמר: "לא על המלך לבד עתה ושתי המלכה, כי על כל השרים ועל כל העמים אשר בכל מדינות המלך אחשוורוש"; כי כן דרכם של העזי פנים, שעל-פירכ הם מתחזפים פניהם, ומדברים באפן כזה, כאילו שאינם דואגים על כבודם אלא על כבוד אחרים. ודבר זה שיהי בכל דור ודור, שאלו החזופים והעזי פנים, שהם מנזע המן-עמלק, שמעיוזים פניהם נגד צדיקים קדושים הדבוקים בו

כִּי־יֵצֵא דְבַר־הַמֶּלֶכָה עַל־כָּל־הַנָּשִׁים לְהַבְזוֹת
 בְּעֵלֵיהֶן בְּעֵינֵיהֶן בְּאִמְרֵם הַמֶּלֶךְ אַחַשְׁוֵרוּשׁ אֲמַר
 לְהֵבִיא אֶת־וְשֵׁתִי הַמֶּלֶכָה לְפָנָיו וְלֹא־בָאָה:

גנזי המלך

יתברך, אומרים, אשר אין כונתם על כבוד עצמם, אלא על כבוד ישראל; כמו שאמרו חכמינו הקדושים (פנחוימא קרב) על קרבן, שהתפאר והלך כל אותו הלילה, והיה מטעה את ישראל, ואומר להם: מה אתם סבורים, שאני עוסק לטל הגדלה לעצמי? ! אני מבקש שתהא הגדלה חוורת על כלנו. וכך עשה המן, שאמר: "לא על המלך לבדו עושה ושותי המלכה, פי על כל השרים ועל כל העמים, אשר בכל מדינות המלך אחשוורוש". ולכן אמר רבנו ז"ל (לקוטי מוהר"ן, חלק א, סימן י'), שקרב והמן הם בחינה אחת, עין שם; וזו דרכם של העניינים, שתמיד תפצים בכבוד, אבל מתביישים לומר את זה בפרים, ולכן הם אומרים כאלו הם דואגים בעבור וזולתם, ואי אפשר להכניעם, אלא על ידי עזות דקדושה, כמו שעשתה אסתר המלכה, שלא התפעלה ממנו כלל, אלא אמרה בפניו: "איש צר ואויב המן הרע הזה". וזו צריכה להיות עבודת כל בר ישראל — לא להתפעל מהרשעים ארורים הרוצים למנע ולעכב אותו מלהתקרב אל הקדוש ברוך הוא, אלא לעמד נגדם בעזות מצח, ועל ידי זה מנצחים את המלחמה, והבן למעשה.

זו כי יצא דבר המלכה על כל הנשים: צריך שתדע, אהובי, בני! אשר המן היה עו פנים גדול מאד, והוא הסית את אחשוורוש, ומשם בא, שיש רשעים ארורים, המסיתים ומדיחים את בני אדם לגרש את נשותיהם, שהרי כאלו הנשים מבזות את בעליהן, אשר זו הקלפה שניצאה לאחרונה — "שויון נשים", שכל זה עצת המן עצמלק, וצריכים להשמר בדבר זה מאד מאד; כי באמת גלה לנו רבנו ז"ל (לקוטי מוהר"ן, חלק א, סימן רסה), אשר האיש והאשה הם נשמה אחת בשמים, וכשיורדים אל זה העולם, הם צריכים למצא אחד את השני, ברנע שמוצאים זה את זה, עליהם לרצות שהם זיווג מהשמים, ואסור להם להתגרש, הפך דעת המן עצמלק, שהכשיל את נשמות

וְהַיּוֹם הַזֶּה תֵּאמְרָנָה | שָׁרוֹת פָּרְס־וּמְדֵי אֲשֶׁר שָׁמְעוּ אֶת־דְּבַר הַמֶּלֶכָה לְכָל שָׂרֵי הַמַּלְאָךְ וַיְכַדֵּי בַּזִּיּוֹן וַקְצָף:

גַּנְזֵי הַמֶּלֶךְ

יִשְׂרָאֵל בְּפָגַם הַבְּרִית, וְלָכֵן נִתַּן עֲצָה רָעָה לְאַחַשְׁוֵרוּשׁ: "כִּי יֵצֵא דְבַר הַמֶּלֶכָה עַל כָּל הַנָּשִׁים, לְהַבְזוֹת בְּעֲלֵיהֶן בְּעֵינֵיהֶן", שָׁזָה מֵה שְׁהִיּוֹם מְקוּמָמִים אֶת הַנָּשִׁים נֶגְדַּ בְּעֲלֵיהֶן, כְּדֵי שְׂחִתְגַּרְשׁוּ, וַחֲמָנָא לִישְׁבֹּן. וְאָמְרוּ חֲכָמֵינוּ הַקְּדוּשִׁים (מְדַרְשׁ אֲגָדָה): אָמַר, לֹא עַל הַמֶּלֶךְ לְבַדּוֹ עָוְתָה וְשָׂתִי הַמֶּלֶכָה, אָמַר רַבִּי יִצְחָק: אָמַר לוֹ, אֵין אָדָם יְכוּל לְדַבֵּר בְּתוֹף בֵּיתוֹ דְּבַר, בְּכָל הָעוֹלָם אִם אָדָם יֵאמַר לְאַשְׁתּוֹ: עֲשִׂי אֶת הַדְּבַר הַזֶּה, הִיא אוֹמְרַת לוֹ: וְשָׂתִי הַמֶּלֶכָה לֹא שְׁמַעָה לְמַלְךְ אַחַשְׁוֵרוּשׁ, וְאֲנִי אֲשַׁמַּע לָךְ?! וְהֵן מְבַזוֹת בְּעֲלֵיהֶן, שְׁנֵאמַר: "כִּי יֵצֵא דְבַר הַמֶּלֶכָה עַל כָּל הַנָּשִׁים לְהַבְזוֹת בְּעֲלֵיהֶן בְּעֵינֵיהֶן", וְנִתַּן לוֹ עֲצָה וְהַרְגָּה, וְשָׁלַח וַכְתֹּב לְכָל הָאֲרָצוֹת וְלְכָל הַמְּדִינוֹת וְלְכָל הָאֵיפְרָכִיּוֹת לְהִיּוֹת כָּל אִישׁ שׁוֹרֵר בְּבֵיתוֹ וּמְדַבֵּר כְּלָשׁוֹן עִמוֹ, שְׂזוֹ הַקְּלָפָה שְׁנַתְפַּשְׁטָה בְּדוֹרוֹת אֱלֹהֵי יִיְדֵי עֲצַת הַמֶּן־עַמְלָק — "שְׁוִיּוֹן נָשִׁים", כְּדֵי שְׂיַבְזוּ הַנָּשִׁים אֶת בְּעֲלֵיהֶן, וְזוֹ עֲזוּת וּפְרִיצוֹת גְּדוֹלָה מְאֹד, וַצְרִיכִים לְעַקֵּר אֶת זֶה, כִּי זוֹ עֲצַת בְּלָעַם — לְהַכְשִׁיל אֶת הַבְּעֲלִים בְּנֵאוֹף, וַחֲמָנָא לִישְׁבֹּן, אוֹי לְהֵם וְאוֹי לְנַפְשָׁם, וְהֵבֵן לְמַעֲשֵׂה.

יח וְהַיּוֹם הַזֶּה תֵּאמְרָנָה שָׁרוֹת פָּרְס וּמְדֵי: צְרִיף שְׁתַּדַּע, אַהוּבִי, בְּנִי! אֲשֶׁר הַקְּדוּשׁ־בְּרוּךְ־הוּא מְשַׁלֵּם לְאָדָם מְדָה כְּנֶגֶד מְדָה, וְלָכֵן צְרִיכִים מְאֹד מְאֹד לְהַשְׁמֵר אִיף מִתְּהַנְּגִים עִם אַחֲרִים, כְּדֵי שְׁלֹא יִתְפַּס בְּרִשְׁתּוֹ וּבְמַלְכָּתּוֹ שְׁשָׁם תַּחַת רְגְלָיו יִצְרוֹ הַרַע, כִּי בְּדֶרֶךְ כָּלֵל כְּשֵׁאָדָם מִצַּעַר אֶת הַזּוּלָת, הוּא אֵינוֹ יוֹדַע שִׁישְׁלָם עַל זֶה מְחִיר יָקָר מְאֹד, וַיְכַמְאֵר הַתַּנָּא הַקְּדוּשׁ (אֲבוֹת ב'): 'עַל דְּאִטְפַּת אִטְפּוּף, וְסוּף מְטִיפִיף יִטּוּפוּן'; כִּי כָּל מִי שְׁמַצַּעַר אֶת הַזּוּלָת עַל לֹא דְבַר, וְיִוָּרֵד לְחַיָּיו, לְבִסּוּף יִשְׁלָם מְחִיר גְּבוּהָ מְאֹד. וְהֵנָּה חֲכָמֵינוּ הַקְּדוּשִׁים דְּרָשׁוּ (אֶסְתֵּר רַבָּה, פְּרָשָׁה ד', סִימָן ח') פְּסוּקָ זֶה: "וְהַיּוֹם הַזֶּה תֵּאמְרָנָה שָׁרוֹת פָּרְס", רַב וְשְׁמוּאֵל, רַב אָמַר: כְּדָאֵי הַבְּזִיּוֹן הַזֶּה לְקַצְפִּיפָה הַזֹּאת, וְשְׁמוּאֵל אָמַר: כְּדָאֵי הַקְּצָפּוֹן לְבְזִיּוֹן הַזֶּה. אָמַר רַבִּי חֲנִינָא: כְּדָאֵי הוּא הַבְּזִיּוֹן שְׁבָנָה

ט אַם־עַל־הַמֶּלֶךְ טוֹב יֵצֵא דְבַר־מַלְכוּת מִלְפָּנָיו
וַיִּכְתֹּב בְּדַתִּי פָרְס־וּמְדֵי וְלֹא יַעֲבוֹר אֲשֶׁר לֹא־תָבוֹא
וְשִׁתִּי לְפָנָי הַמֶּלֶךְ אַחֲשֹׁרוּשׁ וּמַלְכוּתָהּ יִתֵּן הַמֶּלֶךְ
לְרַעוּתָהּ הַטּוֹבָה מִמֶּנָּה:

גְּזֵי הַמֶּלֶךְ

אַבְיָה אֶת כְּלֵי בֵּית־הַמִּקְדָּשׁ לְקַצְפוֹן שְׁקֶצֶף עֲלֶיהָ וְהִרְגָהּ, מִפְּנֵי שְׂאֲבִיָּה
בְּלֹא־שֹׂצַר מֶלֶךְ בְּכָל בְּזָה אֶת כְּלֵי בֵּית־הַמִּקְדָּשׁ, וְכֵן הִיא מְנַעֲתוֹ מִלְבָּנוֹת אֶת
בֵּית־הַמִּקְדָּשׁ, שְׂאֲמָרָה לוֹ לְבַטֵּל אֶת מְלֹאכֶת בְּנֵיתוֹ, וְלֹא יִבְנֶה אֶת מֶה
שֶׁהִחְרִיב נְבוּכַדְנֶאֱצַר וְקָנָה, וְגַם הִיא הִשְׁתַּמְשָׁה בְּכָלֵי בֵּית־הַמִּקְדָּשׁ וְהִתְלוּצְצָה
מֵהֶם, וְלָכֵן בָּא לָהּ הַעֲנָשׁ הַזֶּה, שֶׁהַמֶּלֶךְ יִהְרַגְנָהּ, וְהִיתָה בְּשִׂיחוֹת פִּיּוֹת שְׂרוֹת
פָּרַס וּמְדֵי, שְׂכֵלֶם אָמְרוּ: וַיְכַדֵּי בְזִיוֹן וְקֶצֶף, וַיְכַד נִגְזַר עֲלֶיהָ מִיתָה. וְדָבָר זֶה
אָדָם צָרִיף לְהַכְנִיס בְּעֶצְמוֹ הַיָּטִב, לְהַשְׁמֵר מְאֹד לֹא לְרַדֵּף אֶת שׁוֹם בַּר
יִשְׂרָאֵל, וּמִכָּל שֶׁכֵּן צָדִיק הַדְּבִיק בּוֹ יִתְבַּרֵּךְ, כִּי עֲוֹנוֹ יִשָּׂא. וְחַכְמֵינוּ הַקְּדוּשִׁים
אָמְרוּ (מַגִּלָּה יב): בְּמֵדָה שְׂאֲדָם מוֹדֵד — בָּהּ מוֹדְדִין לוֹ, מְלַמֵּד שֶׁהִיתָה וְשִׁתִּי
הַרְשָׁעָה מְבִיאָה בְּנוֹת יִשְׂרָאֵל, וּמִפְּשִׁיטוֹן עֲרֻמוֹת, וְעוֹשָׂה בָּהֶן מְלֹאכָה בְּשַׁבָּת.
וְלָכֵן גִּזַּר עֲלֶיהָ אַחֲשֹׁרוּשׁ שֶׁתָּבוֹא עֲרָמָה, וְלֹא רָצְתָה — וְהִרְגָהּ. וְכֵן אָמְרוּ
(פְּרָקִי דְרַבֵּי אֱלִיעֶזֶר, פְּרָק מו): וְלָמָּה נִגְזְרָה עֲלֶיהָ גְזֵרָה זוֹ? שֶׁהִיתָה מְבִיאָה בְּנוֹת
יִשְׂרָאֵל עֲרֻמוֹת וְעוֹשָׂה בָּהֶן מְלֹאכָה בְּשַׁבָּת, וְעַל זֶה נִגְזְרָה עֲלֶיהָ גְזֵרָה
שֶׁתִּשְׁחַט עֲרָמָה בְּשַׁבָּת. וְדָבָר זֶה רוֹאִים בְּחוּשׁ: כִּשְׂאֲדָם מִתְעַלְל בְּזוּלָת,
לְבִסוּף הוּא מֵת מִיתָה מְשֻׁנָּה. וְצָרִיכִים לְשׁוֹב בְּתִשׁוּבָה שְׁלֵמָה עַל דְּבָר זֶה,
שֶׁלֹּא יִהְיֶה לוֹ שׁוֹם חֶלֶק בְּדָבָרִים כָּאלוֹ, וְרַבִּים וְכֵן שְׁלָמִים אֵינָם נִזְהָרִים בְּזֶה,
עַד שֶׁמִּגִּיעַ לָהֶם עֲנֵשׁ קָשָׁה וּמָר מְאֹד, וְגַם אִזְ אֵינָם מְבִינִים מֶה זֶה וְעַל מֶה
זֶה קָפַץ עֲלֵיהֶם רִגְזוֹ שֶׁל מֶלֶךְ מְלִכֵי הַמְּלָכִים הַקְּדוּשׁ־בְּרוּךְ־הוּא. וְלָכֵן אֲשֶׁרִי
מִי שְׁחוֹרָר בְּתִשׁוּבָה שְׁלֵמָה עַל דְּבָרִים כָּאלוֹ, וְאִזּוֹ וְשָׁב וּמַחֲלֵל לוֹ, וְהֵבֵן
לְמַעֲשָׂה.

ט אַם עַל הַמֶּלֶךְ טוֹב יֵצֵא דְבַר מַלְכוּת מִלְפָּנָיו: צָרִיף שְׂתַדַּע, אֶהוּבִי, בְּנִי!
אֲשֶׁר אֵין שׁוֹם מְצִיאֹת בְּלַעֲדֵיו יִתְבַּרֵּךְ כָּלֵל, וְהוּא יִתְבַּרֵּךְ מִתְּחִיל וּמִהֵנָּה

ומקיים את כל הבריאה בלה, ודומם, צומח, חי מדבר — זה לבוש לגבי האין סוף ברוך הוא. ודבר זה אדם צריך תמיד להכניס במחשבתו, ולא יסית דעת מזה פרגע. והנה בעת בריאת העולם הלביש את עצמו, כפיכחול, בעשנה לבושים הנקראים עשר ספירות, כי בלי הלבוישים האלו לא היה אדם יכול לקבל את האור, עם כל זאת בשביל הבחירה והנסיין הקיים זה לעמת זה את הטמאה והחשך, כי אם לא היה טמאה וחשך, היה בטול הבחירה, וכלם היו רואים בכל דבר את אמתת מציאותו יתברך, והיו יוצאים מקלי המחין, והיו נעשים מלאכים, כי היו מבינים איה שהידיעה נמצאת בתוך הבחירה, שאין לשכל האנושי להשיגו אלא כשהוא מלאך, פמוכא בדברי רבנו ו"ל (לקוטי מוהר"ן, חלק א', סימן כא); כי זה עקר כח הבחירה, כל זמן שאין השכל כל-כף גדול להבין הידיעה והבחירה, אזי כח הבחירה על מקומו, כי יש בידו כח לבחור החיים או הפוכו, אבל כשיכנס המסקין הזה לפנים, ואז יתגדל השכל האנושי, ויתגלה לאנושי הידיעה והבחירה, אז תתבטל הבחירה, כי אז על-ידי גדולו של השכל, יצא מגדר האנושי, ויעלה לגדר מלאך, ואז תתבטל הבחירה. וזה עקר כח הבחירה, שאין יודע השכל של הידיעה והבחירה, כמו שיש מין נוקבא ומין דוכרא בקדשה, פן יש בקלפה דכר ונוקבא דנגה, דתי פרס ומדי, כי בקדשה מין נוקבא הוא שם ב"ן, ובקלפה הוא פל"ב, מי"ד פל"ב זה מד"י, מין נוקבא דקלפה, פנ"ס מין דוכרא דקלפה, נגד ספר דקדשה. והנה כל ענין המלכות — לגלות מלכותו יתברך בזה העולם, על-ידי הדבור, כי הדבור הוא בסוד מלכות, פמוכא בדברי רבנו ו"ל (לקוטי מוהר"ן, חלק א', סימן עג); וזה מה שאנחנו מבקשים ממנו יתברך, שהוא מלך מלכי המלכים הקדוש-ברוך-הוא, "אם על המלך טוב, יצא דבר מלכות מלפניו, ויכתב בדי פרס ומדי", שגם בקלפה זה לעמת זה של הקדשה, תתבטל, ותתגלה גם שם אמתת מציאותו יתברך, כי גם בתוך ההסתרה יכולים למצא תורה גבוהה מאד, פמוכא בדברי רבנו ו"ל (לקוטי מוהר"ן חלק א', סימן נו); ושם גנוזה תורה גבוהה עד מאד, כי דיקא בלבוישים והעצמות וההסתרות מסתתרים ומתעלמים ומתלבשים סודות ורזין דרזין, סתרי נסתרות הבריאה, שנה מה שאנו מבקשים: ויכתב בדי פר"ס ומד"י, מין נוקבא ומין דוכרא דקלפה, שגם משם תתגלה התורה הגנוזה, ונזכה ליחד יחוד גמור, שנה בטול מלכות

הַרְשָׁעָה, "אֲשֶׁר לֹא תָבוֹא וּשְׂתִי לִפְנֵי הַמֶּלֶךְ אַחֲשֹׁרוּשׁ, וּמִלְכוּתָהּ יִתֵּן הַמֶּלֶךְ לְרַעוּתָהּ הַטּוֹבָה מִמֶּנָּה". וְכַמוּכָא בְּתַקּוּנֵי (תקון כא): שְׂכִינְתָא אִיהִי מִצּוֹת הַעֲמֻדָת מְלָכָא, הֵדָא הוּא דְכְּתִיב (דברים יז, טו): "שׁוֹם תִּשִׂים עָלֶיךָ מֶלֶךְ", וְכַנְכוּל כָּל זְמַנָּא דְלִית שְׂכִינְתָא בְּאַתְרָהּא לִית מְלָכָא, וּבְגִין דְשְׂכִינְתָא אִיהִי מְלָכוֹת עַל כּוֹר נִשְׂ אַתְמַר בֵּיה: שׁוֹם תִּשִׂים עָלֶיךָ מֶלֶךְ, לְמִיּהוּי יִשְׂרָאֵל בְּהַ כְּלָהוּ בְּגֵי מְלָכִים, דְלִית מֶלֶךְ בְּלֹא מְלָכוֹת, דְּבְגִלוּתָא שְׂפָחָה תִירֵשׁ גְּבִירְתָּהּ, וּבְזַמְנָא דִּיִּתִי מְשִׁיחָא אַתְמַר: וּמִלְכוּתָהּ יִתֵּן הַמֶּלֶךְ לְרַעוּתָהּ הַטּוֹבָה מִמֶּנָּה", אִיהִי מְלָכוּתִיהָ אִיהִי כְּרִסְיָהּ אִיהִי עֲטֶרֶת דִּילֵיהָ, לְמִלְכָא דְאִית לֵיהָ מְאָנָא דִּיקָר, וְאִיהִי מְחַבְבָא לְגַבִּיּהּ, לְזַמְנִין שְׁוִי לֵיהָ עֲטֶרָה עַל רִישֶׁיהָ דְאָ תְּפַלִּין דְרִישָׁא, לְזַמְנִין קְשִׁיר לֵיהָ בְּאַצְבָּעָא וְדָא תְּפַלִּין דִּיד, לְזַמְנִין שְׁוִי לֵיהָ תְּחוּתִיהָ וְאַתְקָרִי כְּרִסְיָא דִּילֵיהָ, לְזַמְנִין עֶבֶד מִיגָה לְבוּשָׁא, וְכַעַן דְאִיהִי מְרַחֵקָא מִן מְלָכָא אַתְמַר בְּמִלְכָא (שְׁעִיָה ג, א): "אֲלֹבִישׁ שְׁמַיִם קְדֻרוֹת", וְשְׂכִינְתָא אַמְרַת (שיר השירים א, ו): "אֵל תִּרְאוּנִי שְׂאֲנִי שְׁחַרְחַרְתִּי", וּבְגֵי נִשָּׂא דְאִינִין שְׁטֵן מְסַתְּפִלִין בְּלְבוּשָׁא, וְאַחְרָנִין הֲכִי מְסַתְּפִלִין בְּגוּפָא, וּבְגִלוּתָא כְּלָהוּן שְׁטֵן, אֲבָל שְׂקָחָא חִפְיָא אֶסְתַּפֵּל מְלָגָאוּ, וְכֹד יְתִי פּוּרְקָנָא אַתְפִּשֵׁט מְלְבוּשִׁין דְקְדוּרָתָא, וְזִרְיק לֹון עַל אֲמִין דְעִלְמָא, הֵדָא הוּא דְכְּתִיב (שְׁמוֹת י, כג): "וַיְהִי חֹשֶׁךְ אֶפְלָה וְגו' וְלִכְל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל הָיָה אוֹר בְּמוֹשְׁבוֹתֵם", דְּבַהּ הוּא זְמַנָּא דְאַתְלַבֵּשׁ בְּאַלִּין לְבוּשִׁין, אַתְמַר בֵּיה: "וַיֵּאמֶר אֶסְתִּירָה פְּנֵי מַהֵם, לְבַתֵּר דְאַתְפִּשֵׁט מְנִיָּהוּ (שְׁמוֹת יד, לא): "וַיִּירָאוּ הָעַם אֶת הַנֹּי"ה", וְכָל יְנוּקִין אַחְזִין לֵיהָ בְּאַצְבָּעוֹ, הֵדָא הוּא דְכְּתִיב (שִׁם טו, ב): "זֶה אֵל"י וְאַנְוָהוּ", וּבְגִלוּתָא (תְּהִלִּים יח, יב): "יֵשֶׁת חֹשֶׁךְ סְתֵרוֹ", כִּי זֶה עֶקֶר הַגְּלוּת, שְׁנַעֲלִם וְנִסְתַּר הָאוֹר מִבְּנֵי־אָדָם, עַד שְׁלֹא יוֹדְעִים כְּלוֹם, מִי מְחִיָּה וּמַהוּהָ וּמְקַיִם אֶת כָּל הַבְּרִיאָה כְּלָהּ, כִּי עַל זֶה נֶאמַר: "אֲלֹבִישׁ שְׁמַיִם קְדֻרוֹת", וְכֵן "יֵשֶׁת חֹשֶׁךְ סְתֵרוֹ", כִּי הַכֹּל מְלַבֵּשׁ בְּלְבוּשִׁים וְהַעֲלָמוֹת וְהַסְתֵּרוֹת, שְׁוִי קִלְפַת פְּנִים וּמְדִי, מִן נְיוּקִין וּמִן דְיֻכְרִין דְקִלְפָּה, וּמְבַקְשִׁים מִמֶּנּוּ יִתְבַּרֵּךְ שִׁיְהִי עֲלִית הַמְּלָכוֹת בְּשִׁלְמוֹת, גְּלוּי אֲלִיקוּתָא יִתְבַּרֵּךְ, עַד שְׁאַפְלוּ תִינוּקוֹת נִרְאוּ בְּאַצְבָּעוּתֵיהֶם — "זֶה אֵלִי וְאַנְוָהוּ", מְרַב גְּלוּי אֲלִיקוּת שִׁיְהִי אֹז, שְׁוִי סוּד (יִזְאֵל ג, א): "וְהָיָה אַחֲרֵי־כֵן אֲשַׁפֵּךְ אֶת רוּחִי עַל כָּל בֶּשֶׂר וְנִבְאוּ בְּנִיכֶם וּבְנוֹתֵיכֶם" וְגו', וְזֶה עֶקֶר הַעֲבוּדָה — לְכַטֵּל אֶת הַקְּלָפוֹת לְגַמְרִי, וּמִלְכוּתָהּ יִתֵּן הַמֶּלֶךְ לְרַעוּתָהּ הַטּוֹבָה מִמֶּנָּה", שְׁוִי מִן נְיוּקָא וּמִן דְיֻכְרָא דְקְדוּשָׁה, זְעִיר אֲנַפִּין וְנוּקָא

כ וּנְשַׁמַּע פִּתְגָם הַמֶּלֶךְ אֲשֶׁר־יַעֲשֶׂה בְּכָל־מַלְכוּתוֹ כִּי
רָבָה הִיא וְכָל־הַנָּשִׁים יִתְּנוּ יָקָר לְבַעֲלֵיהֶן לְמַגְדוֹל
וְעַד־קִטּוֹן:

גנזי המלך

דיליה. ובימי שאול שבקשו ישראל מלך, היו יכולים אז למחוק לגמרי את
צמלק, שהוא כל"ב, כמאמרם ו"ל (פסיקתא דרב כהנא): צמלק עם-לק, שבא
ללוק דמן של ישראל ככלב, ומחמת שחמל על צמלק, והשאיר את אגג חי,
אשר ממנו יצא המן, שזה המן האגגי, ועל-כן נשלה המלכות משאול ונתנה
לנכדתו אסתר, כמאמרם ו"ל (אסתר ובה, פרשה ד', סימן ט'): "אם על המלך
טוב, יצא דבר מלכות", אמר לו: אדוני המלך, דבר אתה מוציא מפיד, ואני
מכניס את ראשה בדיסקוס, "ויכתב בדתי פריס ומדי ולא יעבר". אמר רבי
חנינא, ברין דרבי אבהו פתיב (א"יב ה, יח): "כי הוא יכאיב ויחפש למחץ
וידו תרפינה", בלשון שנשלה מלכות מזקנה, שאמר לו שמואל (שמואל-א'
טו, כח): "וינתנה לרעף הטוב ממך", בו בלשון חזרה לו המלכות, הך הוא
דכתיב: "וימלכותה יתן המלך לרעותה הטובה ממנה", ודיקא על-ידי אסתר
— נתלה המן. וזו כל עבודתנו — לגלות ולפרסם את אמתת מציאיותו
תברך אפלו בתוך ההסתרה, שעל-ידי-זה בעצמו תבטל צמלק, כמאמרם
ו"ל (ברכות נח.): "לך הרו"ה הפמלכה" — זו מלחמת צמלק; כי בזה שנגלה
את מלכות הקדוש-ברוך-הוא, בזה בעצמו נמחק המן צמלק. ואמרו חכמינו
הקדושים (פסיקתא רבתי): כל זמן שנוע צמלק קים, כפככול, כאלו הפנים
מכסות, נעקר ורעו מן העולם — נתגלה הפנים; הינו פי עקר קלפת צמלק
— להכניס באדם ספקות ובלבולים, כדי שלא יצליח לראות את אמתת
מציאיותו תברך, ויהיה נעלם ונסתר ונתכסה ממנו אורו תברך בלבושין
אוקמין, "אלביש שמים קדרות", ועל-ידי מרדכי ואסתר דיקא תגלה אמתתו
תברך, והבן למעשה.

כ וּנְשַׁמַּע פִּתְגָם הַמֶּלֶךְ אֲשֶׁר יַעֲשֶׂה בְּכָל מַלְכוּתוֹ, כִּי רָבָה הִיא, וְכָל הַנָּשִׁים
יִתְּנוּ יָקָר לְבַעֲלֵיהֶן לְמַגְדוֹל וְעַד קִטּוֹן: צְרִיף שְׂתַדַּע, אַהוּבִי, בְּנִי! אֲשֶׁר אֵין

עוד דער יותר יפה בתיי האדם כמו הסבלנות, שאדם צריך לקנות לעצמו מדה הקרה הזו — לסבל את כל מה שעובר עליו, וזה אי אפשר, אלא כשמתחזק באמונה פשוטה בו: תברך. כמוכא בדברי רבנו ז"ל (לקוטי מוהר"ן, חלק א', סימן קנה), שעל-ידי שאדם חזק באמונה, על-ידי-זה יש לו אריכת אפים, ומאריך אף על כל מה שעובר עליו, כי אמונה זה בחינת כח הגדל וכח הצומח, ושום רוחות רעות לא יכולים לעקר אותו מבית ומבחוץ, ומי שקונה לעצמו את המדה הקרה הזו של אריכת אפים, שהיא מדת הסבלנות, הוא יכול לעבר את זה העולם בשלום. וזה "ונשמע פתגם המלך אשר יעשה בכל מלכותו כי רבה היא", ברנע שאדם שומע בקול הקדוש-ברוך-הוא, הקורא אותו להתקרב אליו, כמוכא בדברי רבנו ז"ל (שיחות-הר"ן, סימן נב), אשר מפל הדברים צועק קול הקדוש-ברוך-הוא, וקורא אותו להתקרב אליו: תברך, אבל מצד הרע והטמאה שמתגברת על האדם, אינו זוכה לשמע את קולו: תברך, כמוכא בדברי רבנו ז"ל (לקוטי מוהר"ן, חלק א', סימן רז), אשר כל מה שאדם נודקן בחטאיו, קשה לו לשמע את קול הקדוש-ברוך-הוא הקורא אותו לשוב בתשובה שלמה, לכן בעת שיתבערו הקוצים מן הפרס, על-ידי גלוי אלקותו: תברך, אזי "ונשמע פתגם המלך" — מלכו של עולם, "אשר יעשה בכל מלכותו כי רבה היא", כי אי אפשר לתאר ולשער את גדל הגלויים והסודות שנמצאים בזה העולם לפני עיני האדם, ומחמת חטאיו המרבים, אינו זוכה לראות כלום, כמוכא בדברי רבנו ז"ל (לקוטי מוהר"ן, חלק א', סימן רנד): העינים רואות תמיד דברים עליונים מאד, אף זה הולך במהירות כזו, שלא בא אל שכלו, ולכן אינו רואה כלום. וזה עקר הנצרה של אדם, שאינו רואה את אמתת מציאותו: תברך בזה העולם, ומפל שפן שאינו שומע את קולו: תברך. ולכן לא בחנם שאמרו חכמינו הקדושים (מדרש תהלים, פרשה קמו, סימן ה'): אין צער גדול ואין יסורין גדולים וקשים כעורון עינים. ואמרו (חגיגה יב:): אוי להם לבריות שראות ואינן יודעות מה רואות, עומדות ואין יודעות על מה הן עומדות. כי ברנע שאדם מתרחק מהקדוש-ברוך-הוא, על-ידי-זה מר לו מאד מאד. ובפרט כשאדם חטא בפגם הברית, פגם המקרה, שהוא קרי, על-ידי-זה טועם מרירות הגיהנום בזה העולם. ואמרו חכמינו הקדושים (יבמות טו): זכה — עזרתו, לא זכה — כנגדו. אם אדם מזכך את עצמו, אשתו עוזרת לו, ואם אינו מזכך את

גנזי המלך

עצמו, אשתו כנגדו. וזה "וכל הנשים יתנו יקר לבעליהן למגדול ועד קטן", תכף יומיד כשאדם מתקן עון קר", שהוא אותיות יק"ר, על-ידי שזוכה לדבק את עצמו באין סוף ברוך הוא, "ונשמע פתגם המלך אשר יעשה בכל מלכותו כי רבה היא", אז ממילא האשה התבטל אליו לגמרי, "וכל הנשים יתנו יק"ר לבעליהן". ואמרו חכמינו הקדושים (אסתר ביה, פרשה ד', סימן י'): "ונשמע פתגם המלך" וגו', רבי לוי ורבי יצחק, רבי לוי אמר: פתגם גדול אנו עתידין לשמע מזה שנקנסה למלכות, מהו? אבל גדול ליהודים. ורבי יצחק אמר: פתגם גדול אנו עתידים לשמע מזה שנקנסה למלכות, מהו? שמחה וששון ליהודים; הינו שרואים בחוש איך הקדוש-ברוך-הוא ברא את עולמו זה לעמת זה, מצד אחד — רואים גלוי אלקות בתכלית המדרגה העליונה, עד שאדם יכול להתבטל לגמרי מהמציאות, ומצד שני יש העלמות והסתרות וכסויים, שמעלימים ומכסים ומסתירים את אמתת מציאותו ותברך, ורבים בבית, ובאמת הכל לטובה; אם אדם רק מבטל את עצמו לגמרי אליו תברך, ומטה און קשבת אל קולו תברך שקורא את האדם בכל יום ויום, "ונשמע פתגם המלך אשר יעשה בכל מלכותו כי רבה היא", כי הכל הולך קול גדול קול לו קול אליו, הוא שומע ונאחרים לא שומעים (יומא ד:): קול לו קול אליו; משה שמע וכל ישראל לא שמעו, ולכן חולקים בדבר זה רבי לוי ורבי יצחק, רבי לוי אמר: פתגם גדול אנו עתידין לשמע מזה שנקנסה למלכות, מהו? אבל גדול ליהודים, זה כשאדם מתרחק מהקדוש-ברוך-הוא, ואינו מקבל על עצמו את מלכותו תברך, אז יעשה אבל גדול, ומר מאד לאדם; כי ברגע שנגעלמת ונסתרת מהאדם אמתת מציאותו תברך, טועם טעם גיהנום בזה העולם. ורבי יצחק אמר: פתגם גדול אנו עתידים לשמע מזה שנקנסה למלכות, מהו? שמחה וששון ליהודים, זה כשאדם מתקרב אל הקדוש-ברוך-הוא, והוא מקבל על עצמו על מלכותו תברך, והוא מטה און קשבת לקולו תברך, אשר קורא את האדם בכל יום ובכל שעה ובכל רגע להתקרב אליו, כמובא בדברי רבנו ז"ל (לקוטי מוה"ר, חלק א', סימן נד), שהקדוש-ברוך-הוא מצמצם את עצמו מאין סוף עד אין תכלית, ומרמו לאדם רמזים שיתקרב אליו, ואז הוא מוצא את הקדוש-ברוך-הוא מכל פרט מפרטי הבריאה; כי באמת דומם, צומח, חי, מדבר, זה לבוש לגבי האין סוף ברוך הוא, ואשרי מי שמטה און קשבת

כא ויִיטב הַדָּבָר בְּעֵינֵי הַמֶּלֶךְ וְהַשָּׂרִים וַיַּעַשׂ הַמֶּלֶךְ כְּדַבַּר מִמוּכָן:

גִּנְזֵי הַמֶּלֶךְ

אֶל קוּלוֹ יִתְבַּרֵךְ שְׁקוּרָא אֶת הָאֲדָם, וּכְמֵאֲמָרָם ו'ל (אבות, פֶּרֶק ו'): 'אָמַר רַבִּי הוֹשֵׁעַ בֶּן לִוִּי: בְּכֹל יוֹם וַיּוֹם בַּת קוֹל יוֹצֵאת מֵהָרַב חוֹרֵב וּמְכַרְזוֹת וְאוֹמְרָת: אוֹי לָהֶם לְבָרִיּוֹת מֵעֶלְפוֹנָה שֶׁל תוֹרָה, שֶׁכֹּל מִי שְׁאִינוֹ עוֹסֵק בַּתּוֹרָה נִקְרָא נְזוּף'. וְהַתּוֹרָה הִיא חֻמְתּוֹ יִתְבַּרֵךְ, וְדִיקָא עַל יְדֵי הַקְדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא קוּרָא אֶת הָאֲדָם, שֶׁבַּהֲסִתְרָה שְׁבַתוֹף הִסְתְּרָה, גַּם מִשָּׁם יִמְצָא תוֹרָה, כְּמוֹכָא בְּדַבְרֵי רַבְנֵי ו'ל (לְקוּטֵי-מוֹהַר, חֶלֶק א', סִימָן נו), שְׁדִיקָא בְּמִקוּמוֹת שְׁנַעְלָם וְנִסְתָּר הַקְדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא, אִם רַק יִחַפֵּשׂ אַחֲרָיו יִתְבַּרֵךְ, יִמְצָא תוֹרָה גְבוּהָה מְאֹד, הָעֵקֶר שֶׁיַּעֲקֹר מֵעֲצָמוֹ אֶת עֲמֻלָּה. וּכְמֵאֲמָרָם ו'ל (אֶסְתֵּר רַבָּה, פֶּרֶשֶׁה ד', סִימָן י'): אָמַר רַבִּי יְהוּדָה בְּרַבִּי סִימָן: "וְנִשְׁמַע פִּתְגָם" מֶלֶךְ מְלָכֵי הַמְּלָכִים הַקְדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא, שְׁאֵמַר בְּחֻמְתּוֹ וּבַתְּבוּנָתוֹ (שְׁמוֹת יו, יד): "מַחֲהָ אֶמְחֶה אֶת זְכַר עֲמֻלָּךְ"; כִּי דִיקָא עַל-יְדֵי אֶסְתֵּר, שֶׁהִיא בְּחֵינַת (דְּכָרִים לֵא, יח): "וְנִאֲנִי הִסְתֵּר אֶסְתִּיר", שְׁזָה מְרַמֵּז עַל הִסְתְּרָה, כְּמֵאֲמָרָם ו'ל (חֲלִין קִלְטֵ:): אֶסְתֵּר מִן הַתּוֹרָה מִיָּנִין; נִמְצָא, שְׁדִיקָא אֶסְתֵּר מְגַלָּה אֶת הִהֲסִתְרָה שְׁבַתוֹף הִהֲסִתְרָה, וְעַל-יְדֵי-זֶה מוֹחֶקֶת אֶת הַמֶּן-עֲמֻלָּה, וְהָעֵקֶר — עַל-יְדֵי שְׁאֲדָם מְחִדִּיר בְּעֲצָמוֹ אֲמַתַּת מְצִיאֹתוֹ יִתְבַּרֵךְ, עַל-יְדֵי-זֶה נִמְחַק עֲמֻלָּה, כְּמֵאֲמָרָם ו'ל (בְּרַכּוֹת נח): "לֵךְ הַיְיָ הַמַּמְלָכָה" — זֶה מְלַחֶמֶת עֲמֻלָּה; כְּשְׁאֲדָם זֹכֶה לְהַחֲדִיר בְּעֲצָמוֹ שֶׁהַקְדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא מֶלֶךְ וּמְלַכּוֹתוֹ בְּכֹל מְשָׁלָה, עַל-יְדֵי-זֶה בְּעֲצָמוֹ מוֹחֶקֶם אֶת עֲמֻלָּה, וְאֵז זֹכִים לְשַׁמֵּעַ אֶת קוּלוֹ יִתְבַּרֵךְ, "וְנִשְׁמַע פִּתְגָם הַמֶּלֶךְ אֲשֶׁר יַעֲשֶׂה בְּכֹל מְלַכּוֹתוֹ כִּי רַבָּה הִיא", וּמִמִּילָא אֲשֶׁתוֹ תַתְּהַפֵּף אֵלָיו וְתַעֲזוֹר לוֹ — "וְכֹל הַנְּשִׁים יִתְנוּ יָקָר לְבַעֲלֵיהֶן", כִּי הָעֵקֶר תְּלוּי רַק כְּפִי שְׁאֲדָם מְבַטֵּל אֶת עֲצָמוֹ לְגַמְרֵי אֶל הָאִין סוֹף בְּרוּךְ הוּא. אֲשֶׁרֵי מִי שְׂוֹכֵה לְהַגִּיעַ לָזֶה, וְאִם עֲדִין לֹא הִגִּיעַ לָזֶה, צְרִיף לְהַתְּאָזֵר בְּסִבְלָנוֹת וְלֹא לְהַקְפִּיד עֲלֵיהָ, כִּי אִתָּה חֵיב, כִּי לֹא זְכִיתָ לְזַכֵּף אֶת עֲצָמְךָ, וְלָכֵן סָבַל סָבַל, וּשְׂתַק שְׂתַק, וּבְרַח לָךְ אֵלָיו יִתְבַּרֵךְ, וְאֵז הַכֹּל יִתְהַפֵּף לְטוֹבָה, וְהָבֵן לְמַעֲשֶׂה.

כא ויִיטב הַדָּבָר בְּעֵינֵי הַמֶּלֶךְ וְהַשָּׂרִים: צְרִיף שְׁתַּדַּע, אֲהוּבֵי, בְּנֵי! אֲשֶׁר

כב וַיִּשְׁלַח סִפְרִים אֶל־כָּל־מְדִינֹת הַמֶּלֶךְ אֶל־מְדִינָה
וּמְדִינָה כִּכְתָבָהּ וְאֶל־עַם וְעַם כָּל־שׁוֹנוֹ לֵהִיּוֹת כָּל־
אִישׁ שָׂרָר בְּבֵיתוֹ וּמְדַבֵּר כָּל־שׁוֹן עִמּוֹ: ֹ

גְּנוֹי הַמֶּלֶךְ

הַשְּׁנֵחַתוֹ שֶׁל הַקְּדוֹשׁ־בְּרוּךְ־הוּא בְּכָל פֶּרֶט מְפֹרָטֵי הַבְּרִיאָה, הִיא פְּלֵאֵי פְּלֵאוֹת, וְלֹא יְכִילֶהוּ הַרְעִיּוֹן, אִיךָ שֶׁהַקְּדוֹשׁ־בְּרוּךְ־הוּא מְשַׁלֵּם לְאִישׁ כַּמַּעֲשָׂהוּ, כִּי דִּיקָא וְשִׁתִּי הַמְרַשַּׁעַת, שֶׁהִתְעַלְלָה בְּבִנּוֹת יִשְׂרָאֵל, כַּמֶּאֱמָרָם וְ"ל (פֶּרָקִי דְּרַבִּי אֱלִיעֶזֶר, פֶּרָק מ"ח): וְלָמָּה נִגְזְרָה עֲלֶיהָ גְזֵרָה זוֹ? שֶׁהִיְתָה מְבִיאָה בְּנוֹת יִשְׂרָאֵל עֲרֻמוֹת, וְעוֹשָׂה בְּהֵן מְלֹאכָה בְּשַׁבָּת, וְעַל זֶה נִגְזְרָה עֲלֶיהָ גְזֵרָה שֶׁתִּשְׁחַט עֲרֻמָּה בְּשַׁבָּת, שֶׁנֶּאֱמַר: "אֵת וְשִׁתִּי וְאֵת אֲשֶׁר עָשִׂתָּה וְאֵת אֲשֶׁר נִגְזַר עֲלֶיהָ", כִּי הַקְּדוֹשׁ־בְּרוּךְ־הוּא מְשַׁלֵּם מִדָּה כְּנֶגֶד מִדָּה. וְאָמְרוּ חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים (אֶסְתֵּר רַבָּה, פֶּרָשָׁה ד', סִימָן י"א): "וַיִּיטֵב הַדְּבָר בְּעֵינֵי הַמֶּלֶךְ וְהַשָּׂרִים", גְּזַר וְהַכְּנִיס רֹאשָׁה בְּדִיִּסְקוֹס, וְכַף הַרְגָּה, וְאִף אֶחָד לֹא הִתְנַגֵּד, כֵּן יֵאבְדוּ כָּל אוֹיְבָיךָ ה'. וַיְכַבֵּר אָמְרוּ חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים (מִדְּרַשׁ אֲגָדָה): מִי שֶׁקָּם נֶגֶד יִשְׂרָאֵל — קָם נֶגֶד הַקְּדוֹשׁ־בְּרוּךְ־הוּא. וְלָכֵן לְבִסּוּף גַּעְקָר מִן הָעוֹלָם, וְדִיקָא עַל־יְדֵי אֱלוֹ הַרְשָׁעִים, כִּי מְמוּכָן זֶה הַמֶּן, וְהוּא אֲשֶׁר הִצִּיק לְעַם יִשְׂרָאֵל, דִּיקָא מְמוּנֵי יִצְאָה הַעֲצָה לְהַרְגֵּ אֶת וְשִׁתִּי, שֶׁהִצִּיקָה לְבִנּוֹת יִשְׂרָאֵל וְהַשְׁפִּילָה אוֹתָן. וְכֵן הוּא לְדוֹרוֹת, כָּל מִי שֶׁרוֹדֵף אֶת בְּרַיִת יִשְׂרָאֵל, וּבְפֶרֶט מִי שֶׁרוֹדֵף צְדִיק הַדְּבֹק בּוֹ יִתְבָּרַךְ, לְבִסּוּף גַּעְקָר מִן הָעוֹלָם בְּמִיתָה מְשֻׁנָּה, מִיתָה אֲכֹרִית, וְצְרִיף לְבַקֵּשׁ תְּמִיד אֶת הַקְּדוֹשׁ־בְּרוּךְ־הוּא, שְׁלֵא יִהְיֶה לוֹ שׁוּם חֵלֶק לְרוֹדֵף אֶת אֵינָה בְּרַיִת יִשְׂרָאֵל, וּמִכָּל שֶׁפֶן צְדִיק קְדוֹשׁ הַדְּבֹק בּוֹ יִתְבָּרַךְ, וְהֵבֵן לְמַעֲשֵׂהוּ.

כב לֵהִיּוֹת כָּל אִישׁ שָׂרָר בְּבֵיתוֹ וּמְדַבֵּר כָּל־שׁוֹן עִמּוֹ: צְרִיף שְׁתַּדַּע, אֶהוּבִי, בְּנֵי! אֲשֶׁר עָקַר הַתְּכֵלִית שְׁאֵלֶיהָ נִבְרָא הָאָדָם הוּא, שִׁפְיָר אֶת הַבּוֹרָא יִתְבָּרַךְ שָׁמוּ, כַּמֶּאֱמָרָם וְ"ל (תְּנַחֲמָא נְשָׂא טו): מִיּוֹם שֶׁבְּרָא הַקְּדוֹשׁ־בְּרוּךְ־הוּא אֶת עוֹלָמוֹ, נִתְאַוָּה שִׁיְהִיָּה לוֹ דִּיכָּה בַּתְּחִתּוֹנִים; הַקְּדוֹשׁ־בְּרוּךְ־הוּא רּוֹצֵה לְגוֹר בַּתּוֹכְנֵי, וְנִתְאַוָּה נִכִּיר אוֹתוֹ מִכָּל פֶּרָטֵי הַבְּרִיאָה, וְרַק בְּשִׁבְלֵי זֶה הוֹרִיד אֶת הַנְּשָׂמָה מֵעוֹלָם הָאֲצִילוֹת אֶל הָעוֹלָם הַגִּשְׁמִי וְהַחֲמִרֵי הַזֶּה, הַמְּלֵא הַעֲלָמוֹת

והסתרות, המלא כסויים שמעלימים ומכסים ומסתירים את אמתת מציאותו ותברך. עם כל זאת, מעלת הנשמה, שזוכה גם בתוך ההסתרה שבתוך הסתרה, לגלות את נקדת המלכות שגמצאת בו; כי בכל בר ישראל יש בחינת מלכות, כמו שגלה לנו רבנו ו"ל (לקוטי מוהר"ן, חלק א', סימן נו): כל אחד כפי בחינת המלכות שלו, יש אחד שהוא שורר בביתו, והוא צריך שלא להשתמש עם המלכות שיש לו להנאתו ולצרכו, אלא לגלות ולפרסם את מלכותו ותברך, כל אחד כפי גדל המלכות שיש לו, הינו יש אחד שהוא רק שורר בביתו, אזי הוא צריך לגלות ולפרסם את אמתת מציאותו ותברך, אשר רק לו המלוכה, ואין בלעדיו ותברך כלל, ויש אחד שהוא מושל ביותר, הינו על יותר אנשים, שהם נשמעים אליו, ולכן עליו להזהר לא להשתמש עם בחינת המלכות לצרכו, אלא לגלות ולפרסם להם, אשר המלוכה שיכת רק להקדוש-ברוך-הוא, "כי להנני" המלוכה ומושל בגויים", וכן יש אחד שהוא מושל על כל העולם כולו, ולכן הוא צריך לגלות ולפרסם לכלם את אמתת מציאותו ותברך, אשר רק לו המלוכה. והדבור נקרא מלכות, כמוכא (לקוטי מוהר"ן, חלק א', סימן עג), אשר הדבור הוא המלכות, והוא על דרך (פתח אליה) מלכות פה, נמצא שכל אחד צריך להשתמש עם הדבור שלו רק על קטב אחד — לגלות ולפרסם את אמתת מציאותו ותברך, שכלם יפירו אותו ותברך, ובפרט בביתו זו אשתו (יומא ב.), עמה הוא צריך לדבר הרבה רק ממנו ותברך, ועל-ידיה היא תתבטל אליו לגמרי, אבל תכף-וימזד כשאדם מפקיר את דבורו, ומדבר עמה כל העולה על רוחו, על-ידיה היא מתחלת לשלט עליו, וכמאמר הבעל-שם-טוב הקדוש ז"ע: כשאדם פוגם בדבורו, אזי סובל מאשתו, שהיא מושלת עליו, וכה אדם יכול למדד את עצמו איך הוא אוחז בתקון המלכות, תקון הדבור, אם אשתו שולטת עליו — סימן שגפגמה אצלו המלכות של הקדוש-ברוך-הוא, הינו האמונה הקדושה, שהיא בחינת מלכות, דלית לה מגרמא כלום, והקדוש-ברוך-הוא נקרא שלום (שבת י.); ולכן גלה לנו רבנו ו"ל (לקוטי מוהר"ן, חלק א', סימן רלט), שלו"ם ראשי תבות (עמוס ד'): "וימגיד לאדם מ'ה שייחו", ודרשו חכמינו הקדושים (תגייה ה:): אפלו שייחה קלה שבין איש לאשתו מגידין לו ביום הדין; כי באמת למה אין לאדם שלום-בית? כי הוא מפקיר את דבורו עם אשתו, ומדבר כל העולה על רוחו,

ומזה נגזרות לו אחר-כך כל מיני צרות ויסורים, כמאמרם ו"ל (אבות א): כל המרבה שיחה עם האשה, גורם רעה לעצמו ובוטל מדברי תורה, וסופו יורש גיהנום, עוד בזה העולם; כי ברגע שהאדם מפטפט עם אשתו כל העולה על רוחו, ובכרט שמספר לה את כל הכשלונות שיש לו בחיים, שבגיאדם מביים אותו וכדומה, על-ידי-זה נכנס בלבב הזול כלפיו. ולכן אם אדם זוכה, וכל דבורו שמדבר עם אשתו, שהיא בחינת המלכות שלו, שהוא שורר עליה, רק דבורי אמונה, על-ידי-זה יזכה לשלום אמתי, ולכן אפלו שיחה קלה של דבורי אמונה מגידין לו לאדם ביום הדין, הינו בשעה שדנים את האדם, אז מתגלה איך התנהג כל ימי חייו עם אשתו, אם דבר אהה רק דבורי אמונה והשגחה פריטית, והשגחה את השכינה בבית, אז יש להם שלום-בית נפלא, לא-כן אם הפקיר את דבורו ונבל את פיו, רחמנא לישזבן, ודבר את כל העולה על רוחו, שעל-ידי-זה בעצמו גרם לו גיהנום עוד בחייו, וכל שכן לאחר מותו.

ובזה אדם יכול למדד את עצמו איך הוא זכה בקדושה ובעלית המלכות, אם אשתו מבטלת אליו לגמרי, ועושיית רצונו, סימן שהדבור אצלו בשלמות, אכל אם היא מתנגדת לו, וכל מה שהוא רוצה היא עומדת לו בדרך ומונעת אותו, סימן שפגם בדבורו, ולא השתמש עם המלכות, אלא לצרכו ולהנאתו למלא תאוותו, ולכן סובל ממנה מה שסובל. וזה מה שיעץ הקן הרשע לאחשורוש: "וכל הנשים יתנו יקר לבעליהן למגדול ועד קטן", והסכים עמו אחשורוש. "וישלח ספרים אל כל מדינות המלך, אל מדינה ומדינה ככתבה ואל עם ועם פלשונו להיות כל איש שרר בביתו ומדבר בלשון עמו": כי הקן, שהוא מלכות דסטרא אחרא, הבין שאם לא יקלל האדם את דבורו, אין לו שליטה עליו, כי עקר כח הסטרא אחרא, הוא רק על-ידי פגם הדבור, כי תכף ומיד כשאדם מדבר כל העולה על רוחו, וכל שכן כשמנבל את פיו, ומדבר לשון הרע ורכילות וליצנות, כבר תפס אותו במצותו, וזה שאמר: "להיות כל איש שרר בביתו ומדבר בלשון עמו", תלה את השגחה בבית כפי הדבור, כי זה תלוי בזה, כפי שאדם מטמא את דבורו לדבר דבורים רעים, על-ידי-זה המלכות הרשעה שולטת בביתו, וכמו-כן אשתו שולטת עליו, ומדה טובה מרבה, אם אדם מקדש את דבורו,

אזי הוא זוכה שמלכות דקדשה שולטת בביתו, וזוכה שאשתו נעשית בטלה אליו לגמרי, כי הכל תלוי כפי הדבור שאדם מדבר עם אשתו, שזה "להיות כל איש שרר בביתו ומדבר כלשון עמו", איך כל איש שרר בביתו? אם הוא מדבר כלשון עמו. ועם ישראל הם העם הנבחר, שעליהם נאמר: "ורוממתנו מכל הלשונות".

ובאמת תמהו כבר על זה, מה חדש המן בעצתו שנתן לאחשורוש, כמאמרם ו"ל (מגלה יב): אמאי האי דשדיר לן להיות כל איש שרר בביתו פשיטא, אפלו קרחה בביתיה פרדשכא ליהוי, ופרש רש"י ו"ל: אומרים האמות — מה זה ששלח לומר לנו: להיות כל איש שרר בביתו? שאף הגרדן שרר בביתו, פרדשכא, פקיד ונגיד, אלא על-פי האמור ויבן היטב, כי צריכים זכות גדולה, שיהיה האדם שרר בביתו, ולא שאשתו תמשל בו, אשר חכמינו הקדושים אמרו (ביצה לב): מי שאשתו מושלת עליו — חזיו אינם חיים; והכל בא רק מחמת פגם האדם שפוגם בדבורו, כי זה תלוי בזה, "להיות כל איש שרר בביתו, ומדבר כלשון עמו", כי השקרה בפית תלויה כפי דבור לשון עמו, כי איש יהודי מדבר רק דבורי אמונה והשגחה פרטית, אשר בשביל זה נקרא יהודי, כמאמרם ו"ל (מגלה יג): כל הכופר בעבודה זרה — נקרא יהודי; ולהפך — אמות העולם, הדבור שלקחם מאד מזהם ומגשם, באשר נראה בחוש. ולכן צריך כל אדם לשמר על דבורו, שזה המלכות שלו, ובפרט בביתו תמיד ידבר רק דבורי אמונה והשגחה פרטית, ויגלה לאשתו איך שהקדוש-ברוך-הוא מנהיג את עולמו בהשגחה נוראה ונפלאה מאד, ודבר גדול ודבר קטן לא נעשה מעצמו, אלא בהשגחת המאציל העליון, ויחזק ויעודד אותה, ואף פעם שלא יצעק עליה, וכל שכן שלא יתפרע בכעס ורציחה, ולא יכניס אימה יתרה בתוך ביתו, שמאד הקפידו על זה חכמינו הקדושים (גיטין ו): אָמַר רב חסדא לעולם אל ישיל אדם אימה יתרה בתוך ביתו, שהרי פילגש בגבעה הטיל עליה בעלה אימה יתרה, והפילה כמה רכות מישראל, אמר רב יהודה אמר רב: כל המטיל אימה יתרה בתוך ביתו, סוף שהוא בא לידי שלש עברות: גלוי עריות, ושפיכות דמים, וחלול שבת, אמר רבה בר בר חנה: הא דאמרי רבנן, שלשה דברים צריך אדם לומר בתוך ביתו ערב שבת עם השקה: עשרתם, ערבבתם,

ב * אחר הדברים האלה כִּשְׁף חַמַּת הַמֶּלֶךְ אֲחַשְׁרוּשׁ זָכַר אֶת־וְשֵׁתִי וְאֵת אֲשֶׁר־עָשִׂתָה וְאֵת אֲשֶׁר־נִגְזַר עָלַיָּהּ:

גְּזוּי הַמֶּלֶךְ

הַדְּלִיקוּ אֵת הַנֵּר; צְרִיף לְמַמְרִינְהוּ בְּנִיחוּתָא, כִּי הֵיכִי דְלִיקְבְּלוּ מְנִיָּה, אָמַר רַב אָשִׁי: אָנָּא לֹא שְׂמִיעָא לִי הָא דְרַבְּהָ בַר בַּר חֲנִיָּה, וְקִנְיַמְתִּיה מִסְבָּרָא, אָמַר רַב אֲבָהוּ: לְעוֹלָם אַל יִשִּׁיל אָדָם אִמָּה יִתְרָה בְּתוּף בֵּיתוֹ, שְׁהָרִי אָדָם גְּדוּל הַטִּיל אִמָּה יִתְרָה בְּתוּף בֵּיתוֹ, וְהֶאֱכִילוּהוּ דְבַר גְּדוּל, וּמְנוּ? רַבִּי חֲנִינְא בֶן גַּמְלִיאֵל, הֶאֱכִילוּהוּ סְלָקָא דְעֵסָף, הִשְׁתָּא בְּהֶמְסֵן שֶׁל צַדִּיקִים, אִין הֶקְדוּשׁ בְּרוּךְ־הוּא מְבִיא תְּקֵלָה עַל גְּדָם, צַדִּיקִים עֲצֻמֵּן לֹא כָּל שָׁכֵן? אֵלָּא בְּקִשׁוּ לְהֶאֱכִילוּ דְבַר גְּדוּל, וּמַאי נִיְהוּ? אֲבָר מִן חַיִּי. הָרִי שְׁלֶךְ לְפָנָיִךְ, עַד פְּמָה צְרִיף אָדָם לְשֹׁמֵר כִּי־עַד מְדַבֵּר עִם אִשְׁתּוֹ, וְלֹא יִכְנִיס אִמָּה יִתְרָה בְּתוּף בֵּיתוֹ, אֵלָּא תָּמִיד יְדַבֵּר בְּנִחַת וְלֹא יִצְעַר אוֹתָהּ. וּכְמֵאמְרֵם ו'ל (בְּבֹא מִצִּיעָא נט). אָמַר רַב, לְעוֹלָם יִהְיֶה אָדָם וְהִיר בְּאוֹנָתָא אִשְׁתּוֹ, שְׁמַתוּף שְׂדֵמְעָתָה מְצוּיָה — אוֹנָתָה קְרוּבָה; וְדִיקָא עַל־יְדֵי שְׁהָאָדָם שׁוֹמֵר עַל דְּבוּרוֹ, וּמְדַבֵּר רַק דְּבוּרֵי אַמּוּנָה, עַל־יְדֵי־זָה זֹכָה שְׁהוּא שׁוֹרֵר בְּבֵיתוֹ, וְהָבֵן לְמַעֲשֵׂהָ.

פֶּרֶק ב'

א אחר הדברים האלה כִּשְׁף חַמַּת הַמֶּלֶךְ: צְרִיף שְׂתַדַּע, אַהוּבִי, בְּנִי! אֲשֶׁר חֲכַמְיָנוּ הֶקְדוּשִׁים אָמְרוּ (אסתר ובה, פֶּרֶשָׁה ג', סִימָן טו): אָמַר רַבִּי יוֹחָנָן, כָּל אוֹתָן הַשָּׁנִים מִשְׁעָה שְׁנֵהֲרַגְהָ וְשֵׁתִי עַד שְׁנֹכְנֶסָה אָסְתֵּר, לֹא שְׂכָכָה חַמַּתוֹ שֶׁל אֲחַשְׁרוּשׁ, אִיתִיבוּן וְהִתְכִּיב: "כִּשְׁף חַמַּת הַמֶּלֶךְ אֲחַשְׁרוּשׁ", אָמַר לָהֶם בְּשֶׁף חַמַּת הַמֶּלֶךְ אִין כְּתִיב כָּאֵן, אֵלָּא כִּשְׁף חַמַּת הַמֶּלֶךְ שְׂכִיכָה שְׂאִינְיָה שְׂכִיכָה, אִימְתִי שְׂכָכָה חַמַּתוֹ? כְּשֹׁנְצֻלֵב הָמֵן, הִדָּא הוּא דְכְּתִיב: "וַיִּתְּלוּ אֶת הָמֵן עַל הָעֵץ, אֲשֶׁר הֵכִין לְמִרְכָּבֵי, וַחַמַּת הַמֶּלֶךְ שְׂכָכָה", חַמַּתוֹ שֶׁל מֶלֶךְ מַלְכֵי הַמַּלְכִּים הֶקְדוּשׁ־בְּרוּךְ־הוּא, כִּי הֶקְדוּשׁ־בְּרוּךְ־הוּא מְשַׁלֵּם מִדָּה כְּגִדְרָא מִדָּה, וּכְמֵאמַר הַתָּנָא הֶקְדוּשׁ (אבות, פֶּרֶק ב'): אֵף הוּא רָאָה גְּלַגְלַת אַחַת שֶׁצָּפָה עַל פְּנֵי הַמַּיִם, אָמַר לָהּ: עַל דְּאִטְפַּת אִטְפּוּף, וְסוּף מְטִיפִיף יִטְפּוּף, כִּי גְּלַגְלַת חוֹזֵר

הוא בעולם, אךם חושב שהוא יכול לעשות רשעות לזולתו, ולהפטר מדין, ואינו יודע, שמה שהוא דן את חברו, בזה דנים אותו, וכמו שגלה לנו רבנו ז"ל (לקוטי-מוה"ר, חלק א', סימן קיג), שאדם דן את עצמו אפלו בלא דעתו, כי בזה שהוא דן את חברו, אזי הוא דן את עצמו. ולכן המרשעת ושתי התנקה לכןות ישראל, והעבדותן בשבת ערמות, כמאמרם ז"ל (מגלה יב:): "ביום השביעי כטוב לב המלך ביין", אטו עד השתא לא טוב לבה בחמרא, אמר רבא יום השביעי שבת היה, שישאל אוכלין ושותין — מתחילין בדברי תורה ובדברי תשבחות. אבל אמות העולם שאוכלין ושותין — אין מתחילין אלא בדברי תפלות. וכן בסעדתו של אותו רשע, הללו אומרים: מדיות נאות, והללו אומרים: פרסיות נאות. אמר להם אחשורוש: כלי שאני משתמש בו, אינו לא מדי ולא פרסי אלא פשדי, רצונכם לראותה? אמרו לו: הן, ובלבד שתהא ערמה, שבמדה שאדם מודד — בה מודדין לו. מלמד, שהיתה ושתי הרשעה מביאה בנות ישראל ומפשיטן ערמות, ועושה בהן מלאכה בשבת, הינו דכתיב: "אחר הדברים האלה, כשף חמת המלך אחשורוש, זכר את ושתי ואת אשר עשתה ואת אשר נגזר עליה", כשם שעשתה — כך נגזר עליה, ומי היה שנתן העצה להרג אותה? ממוכן, שהוא המן, כמאמרם ז"ל (מגלה יב:); ועכשו הגיע קצו שימלה, אחר שהסית את אחשורוש להרג את כל היהודים, כמו שכתוב (אסתר ג, ח): "ויאמר המן למלך אחשורוש, ישנו עם אחד מפזר ומפחד בין העמים, בכל מדינות מלכותך, ודתיהם שונות מכל עם, ואת דתי המלך אינם עושים, ולמלך אין שנה להניחם, וגרם לעם ישראל מה שגרם, עד שחזרו כלם בתשובה שלמה, וצעקו אל הקדוש-ברוך-הוא, ונתהפכה מדת הדין עליו עד שתלוהו, ואז חמת המלך, מלכו של עולם, שקכה; למדים מכאן, שפשאחד רוצה לעשות רע לזולת, מקבל את זה לבסוף על עצמו. ולכן צריכים מאד מאד להשמר לא לרדף את הזולת, כי מה שהוא עושה לחברו — מקדם או אחר-כך יקבל את זה בחזרה. כי (סוטה ו:): במדה שהאדם מודד בה מודדים לו; וכן אמרו (מדרש אגדה): "אחר הדברים האלה, כשף חמת המלך אחשורוש", כשהפיג את יינו בקש את ושתי. אמרו לו: הרגת אותה. אמר להם: ומי נתן לי את העצה להרג אותה? אמרו לו: שבעת שרבי פרס ומדי, יש אומרים טורדין, שפן אתה מוצא, שאין מןפיר אותן עוד, אלא "ויאמרו

ב וַיֹּאמְרוּ נַעֲרֵי־הַמֶּלֶךְ מִשְׂרָתָיו יִבְקְשׁוּ לַמֶּלֶךְ נַעֲרוֹת בְּתוּלוֹת טוֹבוֹת מֵרְאָה:

גַּנְזֵי הַמֶּלֶךְ

נַעֲרֵי הַמֶּלֶךְ מִשְׂרָתָיו" וגו', וַיֵּשׁ אוֹמְרִים, שְׁנֹתָנוּ עֲצָה לְכַסֵּל בְּנֵין הַבַּיִת, לְפִיכָף נִגְזַר עֲלֵיהֶם הַרְיָגָה וְנִהְרָגוּ. לְמַדִּים מִכָּאן, שֶׁכֵּל מִי שֶׁעוֹשֶׂה רָשָׁעוֹת לְזוּלוֹתָו, לְבִסּוּף נִתְהַפֵּף הַגְּלָגַל עָלָיו וְנִהְרָג וְנִעְקַר מִן הָעוֹלָם, וְהֵבֵן לְמַעֲשָׂה.

ב וַיֹּאמְרוּ נַעֲרֵי הַמֶּלֶךְ מִשְׂרָתָיו יִבְקְשׁוּ לַמֶּלֶךְ נַעֲרוֹת בְּתוּלוֹת טוֹבוֹת מֵרְאָה:
צְרִיף שְׂתַדַּע, אֶהוּבִי, בְּנִי! אֲשֶׁר אָדָם צְרִיף לְבַקֵּשׁ הַרְבֵּה מִמֶּנּוּ יִתְכַבֵּר, שְׂיִזְכֶּה לְקַדֵּשׁ וּלְטַהֵר אֶת עֲצָמוֹ בְּקִדְשַׁת הַבְּרִית, וְלֹא יִלֵּךְ אַחַר תַּאֲוֹת לְבוֹ. אָבֵל לְזֶה צְרִיכִים לְהִתְקַרֵּב אֶל הַצְּדִיק הָאֵמֶת, הַקְּדוֹשׁ וְהַפְּרוֹשׁ בְּקִדְשַׁת הַבְּרִית, שְׂאִין לוֹ שׁוֹם שְׂכִיחוֹת אֶל זֶה הָעוֹלָם כֻּלָּל. כַּמּוּבָא בְּדַבְרֵי רַבְּנוּ ז"ל (לְקוּטֵי־מוֹתֵר"ן, חֵלֶק ב', סִימָן עב), שֶׁהַצְּדִיק וְהַמְּנַהֵיג שֶׁמַּחֲלֵק גְּדֻלָּה לְנִשְׁמוֹת יִשְׂרָאֵל, צְרִיף שְׂיִהְיֶה פְּרוֹשׁ גְּדוֹל בְּקִדְשָׁה גְּדוּלָּה, וְאֵז דִּיקָא הוּא יָכוֹל לְהִיּוֹת מְנַהֵיג יִשְׂרָאֵל. כִּי עַל־יְדֵי פְּרִישׁוֹתָו וּקְדוּשָׁתוֹ הַגְּדוּלָּה, הוּא יָכוֹל לְחַזוֹת וּלְהַסְתַּכֵּל בְּכָל אֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל, וּלְחַלֵּק הַגְּדֻלָּה לְכָל אֶחָד עַל־יְדֵי הַהִסְתַּכְּלוֹת לְבוֹ, כִּי הַהִסְתַּכְּלוֹת הַזֹּאת תְּלוּיָהּ בְּקִדְשָׁה וּבְפְרִישׁוֹת גְּדוּלָּה, וְעַל־כֵּן מִשָּׁה רַבְּנוּ, שְׂהִיָּה קְדוֹשׁ וּפְרוֹשׁ גְּדוֹל מְאֹד עַל־פִּי הַדְּבוּר, כְּמוֹ שֶׁכְּתוּב (דְּבָרִים ה', כח): "וְאֵתָה פֹה עֲמֹד עִמָּדִי", עַל־כֵּן הִיָּה יָכוֹל לְחַזוֹת וּלְהַסְתַּכֵּל לְיִשְׂרָאֵל, וּלְחַלֵּק לָהֶם הַגְּדֻלָּה עַל־יְדֵי־זֶה, וְזֶהוּ "וְאֵתָה תְּחַזֶּה", אֵתָה דִּיקָא, כִּי רַק מִשָּׁה שְׂהִיָּה פְּרוֹשׁ גְּדוֹל מְאֹד בְּקִדְשָׁה גְּדוּלָּה, זָכָה לְהַסְתַּכְּלוֹת הַזֹּאת, כִּי הַסְתַּכְּלוֹת הַזֹּאת בְּחֵינֵת "וְאֵתָה תְּחַזֶּה", הִיא תְּלוּיָהּ רַק בְּקִדְשָׁה וּפְרִישׁוֹת מִתְּאֵנָה זֹאת, וְזֶה בְּחֵינֵת (מְלָכִים א' כב, לח): "וְהַזֹּנוֹת רְחִצּוּ", וְדָרְשׁוּ רַבּוֹתֵינוּ זְכוּרֵנָם לְכַרְכָּה (פְּנֵה־דָרִין ט): לְמַרְק שְׂפֵי חַיּוֹנוֹת, הֵינּוּ שֶׁכְּפִי מֵהָ שְׂרוֹחֲצִין אֶת עֲצָמָן מִתְּאֵנָה זֹאת, בְּחֵינֵת: "וְהַזֹּנוֹת רְחִצּוּ", כְּמוֹ־כֵן הוּא מְמַרְק וּמִצְחִצֵּחַ שְׂפֵי חַיּוֹנוֹת, בְּחֵינֵת "וְאֵתָה תְּחַזֶּה", בְּחֵינֵת "חַיּוֹת אִישׁ מֵהִיר בְּמִלְאֲכָתוֹ" וְכו', דְּהֵינּוּ בְּחֵינֵת הַסְתַּכְּלוֹת, כִּי עַקֵּר הַהִסְתַּכְּלוֹת הִיא עַל־יְדֵי קְדוּשָׁה וּפְרִישׁוֹת מִתְּאֵנָה זֹו, כִּי תְּאֵנָה זֹאת הִיא בְּחֵינֵת פָּגֵם הַעֵינַיִם, כְּמוֹ שֶׁכְּתוּב (דְּבָרִים טו): "וְלֹא תִתְּרוּ אַחֲרַי לְבַכְכֶּם וְאַחֲרַי עֵינֵיכֶם אֲשֶׁר אִתְּם זֹנִים אַחֲרֵיהֶם"; וְעַל־כֵּן צְרִיף

לקדש עצמו ביותר בפרישות גדולה מזאת התאנה, ואז יש לו עינים מזככות לחזות ולהסתפל ולתן הגדלה לכל אחד כראוי לו, על-ידי הסתכלות לבד, ואז נדקא הוא יכול להיות מנהיג ישראל, וכשאין לישראל מנהיג ומשגיח כזה באמת, כל העולם מערב ומבלבל, וכל הרוצה לטל את השם — נוטל, כמו שנוהג עכשו, בעזונותינו הרבים, כי ישראל צריכין שיהיה עליהם משגיח, שישגיח ויראה בהם, שיעמד כל אחד על מקומו הראוי לו באמת, והמשגיח הזה יהיה פרוש וקדוש גדול, בכחינת קדשת ופרישות משה, ואז יכול להנהיג את ישראל, לתן לכל אחד גדלה כראוי לו, על-ידי ההסתכלות לבד. לא-כן אם אדם אינו מתקרב לצדיק האמת, אלא אל תלמידיו שלא שמשו כל צרכם, שהם עדין פגומים בפגם הברית, ומתם יוצאות כל הצרות והמחלקת, וכמאמרם ו"ל (סוטה מו:): משרבו זחוחי הלב רבו מחלקת בישראל, משרבו תלמידי שמאי והלל שלא שמשו כל צרכן, רבו מחלקת בישראל, ונעשית תורה כשתי תורות; על-ידי התלמידים האלו שלא שמשו כל צרכם, וגורמים מחלקת, הם הפכניסים תאות נאוף באלו המקרבים אליהם. וזה "ויאמרו נערי המלך", התלמיד חכם נקרא מלך, כמאמרם ו"ל (גשין סב): רבנן איקרי מלכים, ותלמידיו נקראים "נערי המלך משרתי", הוא קדש ואין תלמידו קדש, הנאמר אצל גיחזי (סנהדרין א), שנאמר (מלכים ב' ד, כז): "ויגש גיחזי להדפה", שנתן ידו בהוד שביפניה בין ידיה, כי אף שאלישע היה גדול מאד בנבואה, וזכה להגיע לפי שנים מרבו אליהו, עם כל זאת תלמידו היה נואף גדול; ולכן צריכים להזהר כשמחקרבים לצדיק האמת, להשמר מתלמידיו שעדין לא שמשו כל צרכם, שהם יגרמו שגם אתה תפל בנאוף, שזה "יבקשו למלך נערות בתולות מראה", וצריכין לבקש רחמים רבים ממנו יתברך, שיהיה מקרב להצדיק האמת ותלמידיו, אשר זכו לשמשו כל צרכן, וגם הם פרושים מתאנה זאת.

ואל יקל בעיניך דבר זה, כי רבים חללים הפילו אלו התלמידים שלא שמשו את רבם כל צרכם, והם ההדיוטים הקופצים בראש, ומחורחרים ריב, והם עדין נואפים גדולים מאד, רחמנא לישון. ואף שהם גם-כן מקרבים אל הצדיק האמת, אשר לבסוף גם הם יהיה להם תקוה, מרב גדלת הצדיק האמת, שיכול לתקן את כל הנשמות הפגומות, עם כל זאת עד שלא נתקנו,

וַיִּפְקֹד הַמֶּלֶךְ פְּקִידִים בְּכָל־מְדִינֹת מְלָכוֹתָו
 וַיִּקְבְּצוּ אֶת־כָּל־נַעֲרֵה־בְּתוּלָה טוֹבֹת מְרָאָה אֶל־
 שׁוֹשַׁן הַבִּירָה אֶל־בֵּית הַנָּשִׁים אֶל־יַד הַגָּא סָרִיס
 הַמֶּלֶךְ שֹׁמֵר הַנָּשִׁים וְנִתּוֹן תַּמְרָקִיהֶן:

גנזי המלך

הם צריכים לשבת בין תנור לכירים, ולשוב בתשובה שלמה, ולא להיות הריוטים הקופצים בראש, ולהתערב במחלקת אשר לא להם. נזכר כלל זה, כי תצטרף את זה לימים הבאים, והבן למעשה.

ג וַיִּפְקֹד הַמֶּלֶךְ פְּקִידִים בְּכָל מְדִינֹת מְלָכוֹתָו וַיִּקְבְּצוּ אֶת כָּל נַעֲרֵה בְּתוּלָה טוֹבֹת מְרָאָה: צריך שתדע, אהובי, בני! אֲשֶׁר אָדָם צָרִיךְ לִשְׁמֹר לֹא לְבָזוֹת אֶת שׁוֹם בַּר יִשְׂרָאֵל, וּמִכָּל שָׁפֵן לֹא אֶת בְּנוֹת יִשְׂרָאֵל, כִּי הַקְדוּשׁ־בְּרוּךְ־הוּא לֹא יִמְחַל עַל דְּבַר כְּזֶה, וּכְמֵאמָרְם ו'ל (אסתר וכה, פְּרָשָׁה ה', סִימָן י'): "וַיִּפְקֹד הַמֶּלֶךְ פְּקִידִים בְּכָל מְדִינֹת מְלָכוֹתָו", מָה רָאָה? אָמַר רַב הוֹנָא, עַל־יְדֵי שְׁהִיּוּ מְבֹזוֹת בְּבָנוֹת יִשְׂרָאֵל כְּעוֹרוֹת, וְאִין כָּל בְּרִיָּה מִשְׁגִּיחָה עֲלֵיהֶם, לְפִיקֶךָ בָּאוּ לְיַד הַמַּסְפֵּק הַזֶּה, בְּרַגַע שֶׁבָּאוּ בְּבָנוֹת יִשְׂרָאֵל כְּעוֹרוֹת, וְלֹא רָצוּ לְהִתְחַתֵּן עִמָּהֶן, הִבִּיא עֲלֵיהֶם הַקְדוּשׁ־בְּרוּךְ־הוּא גְּזֵרָה רָעָה כְּזוֹ, שֶׁהַמֶּלֶךְ אַחֲשָׁרוּשׁ גָּזַר עֲלֵיהֶם, לְקַחַת אֶת בְּנוֹתֵיהֶם.

וְצָרִיכִים מְאֹד מְאֹד לְהִזָּהֵר בְּדַבְּרֵי זֶה — לֹא לְבָזוֹת אֶת שׁוֹם בַּר יִשְׂרָאֵל, כְּמוֹ שֶׁמְצִינֵנוּ בְּגְדוּלֵי יִשְׂרָאֵל בְּבַחְרוּתָם, שֶׁתִּכְרֹף־וּמִדָּ כִּשְׁהַצִּיעוּ לָהֶם אֵיזָה שְׂדוּף, וְאִם כְּבָר נִפְגְּשׁוּ — הִתְחַתְּנוּ, כִּי לֹא רָצוּ לְבָזוֹת אֶת בַּת יִשְׂרָאֵל, וַיִּצְאוּ מִהֶם גְּדוּלֵי יִשְׂרָאֵל, וְצָרִיכִים לְהִזָּהֵר בְּדַבְּרִים כְּאלוֹ מְאֹד מְאֹד, וְלֹא כְּאֲשֶׁר נְהוּג, שֶׁנִּפְגְּשִׁים עִם בְּנוֹת יִשְׂרָאֵל, וְאַחֲר־כֵּן עוֹזְבִים אֶת הַשְּׂדוּף, אֲשֶׁר עַל זֶה מְשַׁלְּמִים אַחֲר־כֵּן מַחִיר מְאֹד כָּבוֹד, כִּי אִסוּר לְבָזוֹת אֶת שׁוֹם בַּר יִשְׂרָאֵל, וּכְמֵאמָרְם ו'ל (פְּתוּבוֹת י:): אָמַר רַבִּי יוֹחָנָן מִשׁוֹם רַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן יוֹחָאי, נוֹחַ לוֹ לְאָדָם, שִׁמְסוֹר עֲצָמוֹ לְתוֹף כִּכְשֵׁן הָאֵשׁ, וְאֵל יִלְבִּין פְּנֵי חֲבָרוֹ בְּרַבִּים. וּמִכָּל שָׁפֵן שֶׁאִסוּר לְבָזוֹת בַּת יִשְׂרָאֵל, שֶׁהַעֲנֵשׁ עַל כֵּן גְּדוּל מִנְּשֵׂא. וְזוֹ הִיְתָה הַגְּזֵרָה שֶׁל אַחֲשָׁרוּשׁ, שֶׁגָּזַר עַל בְּנוֹת יִשְׂרָאֵל לְטַמֵּא אוֹתָן.

וּכְמֵאמָרָם ו"ל (מגלה יב): כַּל מֵאֵן דִּהְוָה לִיה בְּרִתָּא אִיטְמָרָה מִיגָה,
וְאָף-עַל-פִּי-כֵן לֹא הוּעִיל שׁוּם דְּבָר.

וּבְאָמַת בַּעֲנִין שְׂדוּכִים צְרִיכִים לְדַעַת, שֶׁהַכֹּל מִמֶּנּוּ יִתְבָּרַךְ, וְלֹא יוּעִיל שׁוּם
דְּבָר. וּכְמוֹ שֶׁגִּלָּה לָנוּ רַבְנוּ ו"ל (לקוטי מוה"ר, חלק א', סימן רסה),
שֶׁלְמַעֲלָה הַנְּשָׁמוֹת שֶׁל הַזּוּג הֵם אֶחָד, וְכֹל אֶחָד יֵשׁ לוֹ אֶת הַבַּת זוּג שְׁלוֹ,
וְלֹא יְכוּלִים לְהַחֲלִיף בְּשׁוּם פְּנִים וְאֶפֶן, וְצְרִיכִים רַחֲמִים רַבִּים לְבַקֵּשׁ מִמֶּנּוּ
יִתְבָּרַךְ, שְׁלֹא יִחַלְפּוּ הַזּוּגִים מִחֲמַת חֻטְאֵי הַמְּרִבִּים, כַּמּוּבָא (תקוני-זוהר, תקון
יד, דף ל), שֶׁעַל-יְדֵי הַחֻטָּאִים מִתְחַלְפִּים הַזּוּגִים, וּמִזֶּה יוֹצֵא, שֶׁהַרְבֵּה
מִתְחַתְּנִים וּמִתְגַּרְשִׁים, רַחֲמָנָא לְצִלּוֹ, עַד שְׂמוּצָאִים אֶת הַזּוּג הַנֶּכּוֹן שֶׁשִּׁיף
לְשֵׁרֵשׁ גְּשֻׁמְתָם, כִּי בַּעֲנִינֵי זּוּגִים אֵין שׁוּם בְּרִיָּה וְכוּלָּה לְהַתְּעַרְב, כִּי הַכֹּל
כְּבָר רָשׁוּם לְמַעֲלָה, מַה יִּהְיֶה עִם כָּל אֶחָד, וְכַמּוֹה זּוּגִים יִהְיֶה לוֹ וְכוּ', וְאִיף
יִסְתַּדֵּר אֲצִלוֹ הַזּוּג בִּימֵי חַיָּו וְכוּ'. וְכַעֲיֵן שֶׁאֲמָרוּ חֲכָמֵינוּ הַקְּדוּשִׁים (מדרש
אגדה): "וְיִפְקֹד הַמֶּלֶךְ פְּקִידִים וְיִקְבְּצוּ אֶת כָּל נַעֲרָה בְּתוּלָה", כַּמּוֹה טְרַחֲוֹת
גִּתָּן זֶה בְּעוֹלָם, וְכַמּוֹה אֵינְגְרִיּוֹת שֶׁל גְּשִׁים מִכָּל מְקוֹם בָּאוּ לְדָרְשׁוֹ, וְכַמּוֹה
בְּנֵי-אָדָם הֵיוּ נוֹתְנִין אֶת מְמוֹנָן לְהוֹלִיף אֶת בְּנוֹתֵיהֶן לְשֵׁם שִׁנְשָׂאוֹ לְמֶלֶךְ,
וְכַמּוֹה בְּנֵי-אָדָם הֵיוּ נוֹתְנִין אֶת מְמוֹנָן לְהַטְמִין אֶת בְּנוֹתֵיהֶן, וְהִיתָה אֶסְתֵּר
מִתְקַנֶּת מִלְּפָנֵי הַקְּדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא, שֶׁכֵּן הוּא אוֹמֵר: "וְהַנְּעָרָה אֲשֶׁר תִּיטֵב
בְּעֵינֵי הַמֶּלֶךְ", בְּעֵינֵי אַחְשׁוּרוֹשׁ אֵין כְּתִיב כָּאֵן, אֲלֵא 'בְּעֵינֵי הַמֶּלֶךְ', זֶה מִלְּכוּ
שֶׁל עוֹלָם, "וְיִיטֵב הַדְּבָר בְּעֵינֵי הַמֶּלֶךְ וַיַּעַשׂ כֵּן"; כִּי בְּעֵינֵי הַזּוּגִים הַכֹּל
נֶעְלָם וְנִסְתָּר מֵעֵינֵי בְּנֵי-אָדָם, וְזֶה גַם מַה שֶׁאֲנַחְנוּ מוֹצְאִים, שֶׁיֵּשׁ בְּנֵי-אָדָם
שֶׁמִּתְחַתְּנִים, וְאֵינָם מְרַצִּים מִבַּת זּוּגָן. וּבְאָמַת אֵין לָךְ עוֹד שְׁטוּת יוֹתֵר גְּדוּלָּה
מִזֶּה, כִּי אִם הַתְּחַתְּנֵת עִמָּה, עֲלִיד לְדַעַת, שְׂזֹאת בַּת זּוּגָךְ, וְאַתָּה צְרִיף לְהַשְׁלִים
עִם הַמַּצָּב, וְעֲלִיד רַק לְתַקֵּן אֶת מַעֲשִׂיךְ, וְאַז תִּזְכֶּה שֶׁתִּמְצָא חֵן בְּעֵינֶיךָ, וְהִיא
תִּהְיֶה לָךְ לְעוֹר, כַּמֵּאמָרָם ו"ל (בְּמִוֹת סג): אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר, מֵאִי דְכְּתִיב
(בְּרַשִׁית ב, יח): "אֲעֻשֶׂה לּוֹ עוֹר כַּנְּגִדוֹ", זְכָה — עוֹרְתוֹ, לֹא זְכָה — כַּנְּגִדוֹ;
כִּי הַכֹּל תְּלוּי בְּאָדָם בְּעַצְמוֹ, כִּי אִם הוּא מִתְקַן אֶת מַעֲשָׂיו, אֲזִ אֲשׁוּוֹ עוֹרְתָה
לוֹ, וְגַם מוֹצֵאת חֵן בְּעֵינָיו, וְלִהְפֹךְ — כִּשְׂאָדָם פּוֹגֵם בְּכְרִיתוֹ, רַחֲמָנָא לְצִלּוֹ,
הִיא כַּנְּגִדוֹ, וְגַם אֵינָה מוֹצֵאת חֵן בְּעֵינָיו. וְלִכֵּן הַעֲקָר תְּלוּי בְּאָדָם עַצְמוֹ, וְאָף
פַּעַם לֹא יִזְרַק אֶת הָאִשְׁמָה עֲלֶיהָ, כִּי אֲסוּר לְהִיּוֹת כְּפּוּי טוֹבָה לְהַקְּדוּשׁ-בְּרוּךְ-

וְהַנְעֻרָה אֲשֶׁר תִּיטֵב בְּעֵינֵי הַמֶּלֶךְ תִּמְלֹךְ תַּחַת וְשִׁמִּי וַיִּיטֵב הַדָּבָר בְּעֵינֵי הַמֶּלֶךְ וַיַּעַשׂ כֵּן: ֹ

גַּנְזֵי הַמֶּלֶךְ

הוא, פי בְּרַגַע שֶׁהָשֵׁם יִתְבַּרֵךְ נִתַּן לָהּ אִשָּׁה, אֶתֶּה צְרִיף לְשִׁמַח עִמָּה וְלֹא לְהִתְלוֹנֵן, וְכַמְאַמְרֵם ו"ל (עבודת ה' ה:): אָדָם הָרֵאשׁוֹן כְּפֹי טוֹבָה הָיָה, דְּכִתִּיב (בְּרֵאשִׁית ג, יב): "הָאִשָּׁה אֲשֶׁר נָתַתָּה עִמָּדִי" וְגו', בְּמִקוֹם לְהוֹדוֹת לְהַקְדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוא עַל הַחֹסֵד שֶׁעָשָׂה עִמּוֹ — כִּפֹּר בְּטוֹבָה. וְזָכַר כָּלֵל זֶה תְּמִיד, אֲהוּבִי, בְּנִי! וְאָז טוֹב לָהּ כֹּל הַיָּמִים, וְהֵבֵן לְמַעֲשָׂה.

ד וְהַנְעֻרָה אֲשֶׁר תִּיטֵב בְּעֵינֵי הַמֶּלֶךְ תִּמְלֹךְ תַּחַת וְשִׁמִּי, וַיִּיטֵב הַדָּבָר בְּעֵינֵי הַמֶּלֶךְ וַיַּעַשׂ כֵּן: צְרִיף שֶׁתַּדַּע, אֲהוּבִי, בְּנִי! אֲשֶׁר כֹּל מִקוֹם שֶׁכְּתוּב בְּמַגְלַת אֶסְתֵּר 'הַמֶּלֶךְ', זֶה טוֹבֵב עַל מַלְכוּ שֶׁל עוֹלָם, כְּמַאֲמְרֵם ו"ל (מִדְּרַשׁ אַגְדָּה): "וְהַנְעֻרָה אֲשֶׁר תִּיטֵב בְּעֵינֵי הַמֶּלֶךְ", בְּעֵינֵי אַחְשָׁרוֹשׁ אֵין כְּתִיב כָּאֵן, אֲלֵא בְּעֵינֵי הַמֶּלֶךְ — זֶה מַלְכוּ שֶׁל עוֹלָם. "וַיִּיטֵב הַדָּבָר בְּעֵינֵי הַמֶּלֶךְ וַיַּעַשׂ כֵּן", וְהַטַּעַם שֶׁלֹּא כְּתוּב בְּפִרוּשׁ שְׁמוֹ יִתְבַּרֵךְ בְּכֹל הַמְּגִלָּה, אֲלֵא בְּרֵאשִׁי תְּבוֹת וּבְסוֹפֵי תְּבוֹת וּבְאֲמֻצַּע תְּבוֹת, כְּמוֹכָא בְּדַבְרֵי רַבֵּנוּ ו"ל (לְקוּשִׁימוֹהֲרֵי, חֶלֶק א', סִימֵן נז), אֲשֶׁר אֲפִלוּ בְּכֹל הַהִסְתַּרְוֹת שֶׁבְתוֹךְ הַהִסְתַּרְוֹת, גַּם שֵׁם גַּנְזוֹ אֲלוֹפוֹ שֶׁל עוֹלָם. וְהַצְדִּיק הָאֲמֵת מַגְלָה אֶת הַהִסְתַּרְהָ שֶׁמְלַבֵּשׁ בּוֹ הַקְדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוא, וּמַגְלָה תוֹרָה גְבוּהָה, כִּי בְּמִקוֹמוֹת אֵלוֹ שֶׁנֶּעְלָם וְנִסְתָּר אֲוֵרוֹ יִתְבַּרֵךְ, שֵׁם דִּיקָא יְכוּלִים לְמַצֵּא תוֹרָה גְנוּזָה וְגִלוּי אֱלֻקוֹת בְּמִדְרָגָה עֲלִיוֹנָה מֵאֵד.

וְהִנֵּה יְדוּעַ, אֲשֶׁר נַעֲרָה הִיא בְּסוֹד הַשְּׂכִינָה, כְּמוֹכָא (וְהֵר בְּרֵאשִׁית נא): בְּזַמְנָא דְלֵא מִתְדַבְּקֵן בֵּיהּ יִשְׂרָאֵל לְתַמָּא לְאֲדֻלְקָא לִיהּ לְאֲתַחְתְּוֵא בְּגַהוּרָא חוּרָא אִיהוּ ד', וְלוֹזְמָנָא דְמִתְעַרֵי לִיהּ לְאֲתַחְתְּוֵא עִם נְהוּרָא חוּרָא, כְּדִין אֲקָרִי ה' מְגֻלָּן? דְּכִתִּיב (דְּבָרִים כב, כג): "כִּי יִהְיֶה נַעֲרָה בְּתוּלָה", נַעֲרָ כְּתִיב בְּלֵא ה', מֵאֵי טַעְמָא? בְּגִין דְלֵא אֲתַחְתְּוֹת בְּדְכוּרָא, וּבְכֹל אֲתֵר דְלֵא אֲשַׁתְּפַחוּ דְכַר וְנוֹקְבָא, הָא לֹא אֲשַׁתְּפַח וְסֻלְקָא מִתְּמֵן, וְאֲשַׁתְּאֵר ד' דְּהָא אִיהִי כֹל זְמָנָא דְאֲתַחְתְּוֹת בְּגַהוּרָא חוּרָא דְגַהִיר אֲקָרִיהּ ה', דְּהָא כְּדִין כֹּלֵא אֲתַחְתְּוֹת בְּחֻדָּא, אִיהִי אֲתַדְּבַקְתָּ בְּגַהוּרָא חוּרָא, וְיִשְׂרָאֵל מִתְדַבְּקֵן בֵּיהּ וְקָמָא תְּחוּתָה לְאֲדֻלְקָא לֵהּ, וְכְדִין כֹּלֵא חַד; הִינּוּ כְּתוּב נַעֲרָ וְקוּרָאִים נַעֲרָה, כִּי בְּתוּרָה שֶׁבְכַתְּבֵי, עֲדִין

לא יודעים את רצונו יתברך, אלא על-ידי תורה שבעל-פה, על ידה מתגלה רצונו יתברך, כי זה סוד היחוד בין דויכרא לנוקבא, ולכן הפתיב הוא גער, והקרי הוא גערה עם ה', שהיא השכינה, שאז מאיר עלמא עלאה בעלמא מתאה, שזה יחוד בין תורה שבכתב לבין תורה שבעל-פה, בין ו' שהוא התפארת, לבין ה' שהוא המלכות, וזה ו' ה"ה גערה אשר מיטב בעיני המלך", הינו כשמתחברת אות ו' שהיא התפארת עם אות ה' שהיא המלכות, יחוד גדשא בריף הוא ושכינתה, תורה שבכתב עם תורה שבעל פה, אז הוטב בעיני המלך, מלכו של עולם, "תמלך תחת ושתי", כי כל צדיק ואיש פשר המתגבר על יצרו, ומדביק את נשמתו בו יתברך, ומגלה את ההסתרה שבתוך הסתרה, הוא יהיה מלך מאן מלכי רבנן, ויקים אצלו (איוב כב, כח): "ותגור אמר ונקם לך", שזה "וייטב הדבר בעיני המלך ויעש בן", כי אצלו יתברך מאד מאד חשוב אדם שזוכה להתגבר על יצרו וכובש את הרע תחת הטוב, שזה יחוד בין גדשא בריף הוא לשכינתה, ואז פועל אצלו יתברך כל מה שרוצה, שזה מה שמובא (השקטות היתר 81): גערה בתולה עד לא אתקריב דכורא לגבה אקרי גער, לבתר אקרי גערה, פי ברגע שיש יחוד בין גדשא בריף הוא לשכינתה, שזה סוד י' כשמתחבר עם ד' געשה ה', הינו כשאדם מקדש ומטהר את מחשבתו, ומדביק עצמו בו יתברך, על-ידי זה געשה יחוד בין גדשא בריף הוא לשכינתה, תורה שבכתב עם תורה שבעל-פה, כמובא בדברי רבנו ז"ל (לקוטי מוהר"ן, חלק א', סימן מט), וזה בחינת ה"א, פי דל"ת היתה ואתחזרת ונעשית ה"א, פי דל"ת הוית לשון דלה ועניה, הינו כשמתמטם לבו בטפשות, ואין עני אלא בדעת (גדריס מא), אז היא בחינת דל"ת, וכשמקדש מחשבתו, ולית קדשה פחות מעשרה (מגלה כג), והיא בחינת יו"ד (תקון י'), שמשויף לתוף הדל"ת ונעשה ה'. וכל זה סוד (שיר השירים ח, ה): "מי זאת עולה", הינו מי' שהיא הבינה מתחברת עם 'זאת', שהיא המלכות, כשהדבור עם המחשבה מתחברים יחד, אז געשה יחוד בין ביתא עלאה וביתא מתאה, שזה סוד ו' ה"ה גערה אשר מיטב בעיני המלך", כביכול, בעיני המלך שהוא סוד האצילות, סוד העינים פידוע, טוב מאד לראות את היחוד השלם, אשר גער געשה גערה, יחוד כל העולמות, והבן למעשה.

ה איש יהודי היה בשושן הבירה ושמו מרדכי בן יאיר בן-שמעי בן-קיש איש מיני:

גנזי המלך

ה איש יהודי היה בשושן הבירה ושמו מרדכי: צריך שתדע, אהובי, בני!
 כשבר ישראל דבוק בהקדוש-ברוך-הוא, ומוסר את נפשו בשביל נשמות
 ישראל, ולומד אתם תורה, ומחדיר בהם אמונה, אזי הוא האיש שבשבילו
 נברא העולם, ושמו מתפרסם בכל העולם כלו. וזו היתה מעלת מרדכי
 הצדיק, שמסר את נפשו לגלות את אמתת מציאותו: תברך, ועל-ידי-זה
 נתפרסם שמו בכל העולם כלו. וזה מה שאמרו חכמינו הקדושים (אסתר ובה,
 פרשה ו', סימן ב'): "איש יהודי היה בשושן הבירה", 'איש' — מלמד שהיה
 מרדכי שקול בדורו כמשה בדורו, דכתיב ביה (במדבר יב, ו): "והאיש משה
 ענו מאד", מה משה עמד בפרץ, דכתיב (תהלים קו, כג): "ויאמר להשמידם,
 ולולי משה בחיורו עמד בפרץ" וגו', אף מרדכי בן, דכתיב "דורש טוב לעמו
 ודובר שלום לכל זרעו", מה משה למד תורה לישראל, דכתיב (דברים ד, ה):
 "ראה למדתי אתכם חקים ומשפטים", אף מרדכי בן, דכתיב: "דברי שלום
 ואמת", וכתיב (משלי כג, כג): "אמת קנה ואל תמכר" וכו'. 'יהודי' — למה
 נקרא שמו יהודי, ונהלא מיני הוא? לפי שיחד שמו של הקדוש-ברוך-הוא
 כנגד כל באי עולם, הןא הוא דכתיב: "לא יכרע ולא ישתחוה", וכי קנתרן
 היה ועובר על גזרת המלך? אלא כשצוה אשורוש להשתחוות להמן, חקק
 עבודת פוכבים על לבו, ונתפנן כדי שישתחוו לעבודת פוכבים. וכשהיה
 רואה המן, שאין מרדכי משתחוה לו — נתמלא חמה, ומרדכי אומר לו:
 יש אדון המתגאה על כל גאים, היאך אני מניחו ואשתחוה לעבודת
 פוכבים?! ולפי שיחד שמו של הקדוש-ברוך-הוא — נקרא יהודי, כלומר
 יהודי יחידי. ויש אומרים, שהיה שקול כאברהם בדורו, מה אברהם אבינו
 מסר את עצמו לתוך כבשן האש, והחזיר והפיר לבריות גדלתו של
 הקדוש-ברוך-הוא, הןא הוא דכתיב (בראשית יב): "ואת הנפש אשר עשו
 בחרן", אף מרדכי בימיו הפירו הבריות גדלתו של הקדוש-ברוך-הוא, הןא
 הוא דכתיב: "ורבים מעמי הארץ מתיהדים", ויחד שמו של הקדוש-ברוך-

הוא וקדשו, ולפיכך נקרא 'יהודי', דכתיב: "איש יהודי", אל תקרי יהודי אלא יחידי.

ונדבר זה שיהי על כל בר ישראל, אם הוא רק מגלה את הקדוש-ברוך-הוא לכל העולם כולו, ומוסר את נפשו בשבילו יתברך — נקרא איש יהודי, ושמו מתפרסם בעולם. ואמרו חכמינו הקדושים (פירוש רמב"ם אר"ה פ"ה ט"ז): "איש יהודי היה בשושן הברינה", רבי שמעיה אומר, וכי לא היה בשושן הברינה יהודי אלא מרדכי בלבד, והא כתיב: "והיהודים אשר בשושן", אם-כן היו יהודים בשושן וזולת מרדכי, אלא שהיה בן אבות אבטינאס, שהיה מזרע המלוכה, והיה עוסק בתורה, לפיכך נקרא שמו יהודי. "ושמו מרדכי", שהיתה תפלתו נכנסת לפני הקדוש-ברוך-הוא כריח מר דרור. "בן יאיר" שהיה מאיר פנים בהלכה, כי מאחר שהיה לומד תורה בגלוי, וכן התפלל להקדוש-ברוך-הוא תמיד, ועורר את כל עם ישראל להתפלל, כמו שקתוב (אסתר ד, א): "ויילבש שק ואפר ויצא בתוך העיר, וינעק ויעקו גדולה ומרה", ואמרו חכמינו הקדושים (מגלה יב): "איש יהודי היה בשושן הברינה גוי איש ימיני", מאי קאמר אי ליחוסא קאחתי ליחסיה ואזיל עד בנימין, אלא מאי שנא הני, תנא בלן על שמו נקראו: בן יאיר, בן שהאיר עיניהם של ישראל בתפלתו, בן שמעי, בן ששמעו אל תפלתו, בן קיש, שהקיש על שערי רחמים ונפתחו לו, וכל זה סובב על כל בר ישראל, אם מוסר את עצמו בעבור כל בר ישראל, לקרבם אליו יתברך, ולגלות את אמתת מציאותו יתברך, על-ידי-זה נקרא גם 'איש יהודי', שהוא סוד יו"ד ה"י, כי כל הכופר בעבודה זרה, שהוא גאון, נקרא 'איש יהודי', שהם אותיות יו"ד ה"י, שם המסיר את הגאון, והמן עשה עצמו עבודה זרה, שהוא הגאון, ולכן נרדף את מרדכי שהוא בסוד 'איש יהודי'. וזה סובב בכל דור, שנגד צדיק הדבוק בו יתברך, קם עליו רשע, המן-עמלק, לשבר אותו, כי הקדוש-ברוך-הוא חומל על הצדיק שנקרא 'איש יהודי', שלא יפל בישות וגאות, על-כן מקים עליו רשע ארוך טמא שיוגק מהמן-עמלק, כדי לשבר את הצדיק, שהיה בעיני עצמו כאין ממש, כי הרשע הוא הלבוש שמלביש את הצדיק בהלישות הדעת, כדי שהיה בעיני עצמו כלא כלום, שאז דיקא נקרא 'איש יהודי', ולכן לא תמצא צדיק הדבוק בחי החיים בו יתברך, שלא

וְאֲשֶׁר הִגְלָה מִירוּשָׁלַיִם עִם־הַגְּלָה אֲשֶׁר הִגְלָתָהּ עִם יְכַנְיָה מֶלֶךְ־יְהוּדָה אֲשֶׁר הִגְלָה נְבוּכַדְנֶצַּר מֶלֶךְ בָּבֶל:

גנזי המלך

יקום עליו איזה רשע שיונק מהמזון עמלק, והצדיק על־ידי שמעיקין ומצעירים אותו ושופכים את דמו, על־ידי־זה נעשה בן יאיר — שמאיר לו אורו יתברך, בן שמעי — שנשמעת ונתקבלת תפלתו בכל העולמות, בן קיש — שמקיש על דלתי רחמים, איש ימיני — שתמיד מטה כלפי חסד, ודן את כל אחד לכף זכות. וכל זה זוכה על־ידי שמתחזק ואינו נשבר משום דבר בעולם, והבן למעשה.

ו אשר הגלה מירושלים עם הגלה אשר הגלתה עם יכניה מלך יהודה, אשר הגלה נבוכדנצר מלך בבל: צריך שתבוע אשר מוכא בדברי רבנו ו"ל (לקוטי מוה"ר, חלק א', סימן ט), אשר עקר הגלות הוא מחמת חסרון אמונה, כי מי שיש לו אמונה בהקדוש־ברוך־הוא, לא שיף שתהיה לו גלות, כי מלא כל הארץ כבודו, והוא ממלא כל עלמין ובתוף כל עלמין וסובב כל עלמין, ובכל תנועה ותנועה שם אלופו של עולם, ואמר רבנו ו"ל (לקוטי מוה"ר, חלק ב', סימן נו): כשיש להאדם לב, אין שיף אצלו מקום כלל, כי אדרבה הוא מקומו של עולם וכו', כי האלקות הוא בלב, כמו שכתוב (תהלים עג): "צור לכבי", ואצל השם יתברך, נאמר (שמות לג): "הנה מקום אתי", שהוא מקומו של עולם, ואין העולם מקומו. נמצא, מי שיש לו לב ישראלי, אין ראוי לו לומר, שמקום זה אין טוב לפניו, כי אין שיף אצלו מקום כלל, כי אדרבה הוא מקומו של עולם, ואין העולם מקומו, אלא אמרו חכמינו הקדושים (מגלה יג) שגלה מעצמו, כלומר מדעתו, שחזר לארץ ישראל, ומשום כף נגלה פעם שנית וכן פעם שלישית, שזה מה שכתוב שלש פעמים בפסוק 'אשר הגלה', 'עם הגולה', 'אשר הגלה', והסבה שירד מצונו בגלות, כי היא הוא התחבר עם נשמות ישראל, שהגלה אותם נבוכדנצר הרשע, כי היה מלך אכזרי עד מאד, והתאכזר על נשמות ישראל, וכמאמרו ו"ל (שבת

קמט:): כֹּל יָמָיו שָׁל אוֹתוֹ רָשַׁע לֹא נִמְצָא שְׁחוֹק בְּפִי בְרִיָּה, וּמְרֻדֵי הַצְּדִיק, שְׁוֹקְרָא אִישׁ יִהְיֶה, עַל שֵׁם שִׁפְפֹר בְּעִבּוּדָה וְרָה, כְּמֵאמָרָם ו'ל (מגלה יג): וְאִמָּא קָרִי לִיה יִהְיֶה? עַל שׁוֹם שִׁפְפֹר בְּעִבּוּדָה וְרָה. וְלָכֵן יִרְדַּ מְרֻדֵי מַעְצָמוֹ אֶל הַגּוֹלָה, לְהִתְחַבֵּר עִם נִשְׁמוֹת יִשְׂרָאֵל, כְּדֵי לְהַחֲדִיר בָּהֶם אֲמוּנָה, וּלְחַזְקָם וּלְעוֹדָדָם וּלְשִׁמְחָתָם, וְזוֹ עִבּוּדָת כֹּל הַצְּדִיקִים הַשְּׁלֵמִים, שֶׁמְקַרְבִים אֲנָשִׁים אֵלָיו יִתְבָּרַךְ, אִין זֶה כְּדֵי לְהַרְבּוֹת כְּבוֹדָם, חַס וְשְׁלוֹם, כְּמוֹכָא בְּדַבְרֵי רַבְּנּוּ ו'ל (לקוטי מוה"ר, חלק א', סימן נג), אֶלָּא כְּדֵי לְהַשְׁלִים אֶת דַּעְתָּם.

כִּי בְּאֵמַת עֲלִיָּה לְדַעַת, שֶׁהַצְּדִיקִים הַדְּבּוּקִים בְּאִין סוֹף בְּרוּךְ הוּא, הֵם מְנַתְּקִים אֶת עַצְמָם מִהַדְּבֻקוֹת, וְהַכֹּל כְּדֵי לְקַרֵּב נִשְׁמוֹת יִשְׂרָאֵל אֵלָיו יִתְבָּרַךְ. כִּי כְּדֵי לְהֵם לְהִתְבַּשֵּׁל מִהַדְּבֻקוֹת, הָעֵקֶר לְהַגְבִּיחַ אֶת נִשְׁמוֹת יִשְׂרָאֵל אֵלָיו יִתְבָּרַךְ, וְזוֹ הַמְּרֻגָה הַכִּי עֲלִיוְנָה, שְׁאָדָם שֶׁנִּמְצָא בְּמַעֲלָה עֲלִיוְנָה, דְּבוּק בּוֹ יִתְבָּרַךְ, וּמִתְעַנֵּג בְּזוּי הַשְּׂכִינָה, וּמְסַלֵּק אֶת הַכֹּל, הָעֵקֶר לְקַרֵּב אֶת נִשְׁמוֹת יִשְׂרָאֵל, וְזוֹ הַמְּסִירוֹת נֶפֶשׁ הַכִּי גְדוּלָה שֶׁמְרָאִים הַצְּדִיקִים הַגְּדוּלִים. וְלָכֵן אָמְרוּ חֲכָמֵינוּ הַקְּדוּשִׁים עַל מְרֻדֵי שְׁגָלָה מַעְצָמוֹ, כִּי רָצָה לְחַזֵּק וּלְעוֹדֵד וּלְשִׁמְחַת אֶת נִשְׁמוֹת יִשְׂרָאֵל, וּלְהַחֲדִיר בָּהֶם אֲמוּנָה פְּשוּטָה בּוֹ יִתְבָּרַךְ.

וְדָבָר זֶה נֶעֱשֶׂה בְּכֹל דוֹר וְדוֹר, שֵׁישׁ צְדִיקִים הַדְּבּוּקִים תָּמִיד בְּאִין סוֹף בְּרוּךְ הוּא, וְאִין לְפָנָי מְרָאָה עֵינֵיהֶם רַק גְּלוּי שְׂכִינָה, וְאֶף-עַל-פִּי כֵן הֵם מְסַלְּקִים הַכֹּל, וְיִוְרְדִים לְעַמְקָא דְתַהוֹמָא רַבָּא, כְּדֵי לְהַגְבִּיחַ אֶת נִשְׁמוֹת יִשְׂרָאֵל. וְזוֹ מְסִירוֹת נֶפֶשׁ אֲמִתִּית; כִּי הַצְּדִיקִים הָאֵלּוּ, הַדְּבּוּקִים בְּאִין סוֹף בְּרוּךְ הוּא, וְיִוְרְדִים לְנוֹקְבָא דְתַהוֹמָא רַבָּא אֶל הַנִּשְׁמוֹת הַפְּגוּמוֹת, הֵם גּוֹרְמִים לְעַצְמָם, שִׁיאֲבֹד שְׁמָם, שְׁזוֹ מְסִירוֹת נֶפֶשׁ מִמֶּשׁ, כְּמוֹכָא בְּדַבְרֵי רַבְּנּוּ ו'ל (לקוטי מוה"ר, חלק א', סימן רט), כִּי הַשֵּׁם הוּא הַנֶּפֶשׁ, כְּמוֹ שֶׁכְּתוּב (בְּרֵאשִׁית ב, ט): "נֶפֶשׁ חַיָּה הוּא שְׁמוֹ", כִּי בְּדָרְךָ כָּלֵל דִּיקָא אֵלּוּ הַצְּדִיקִים, אֲשֶׁר יוֹרְדִים מִהַדְּבֻקוֹת שְׁלֵהֶם, וּמְקַרְבִים רַחוּקִים אֵלָיו יִתְבָּרַךְ, עֲלֵיהֶם מְדַבְּרִים כֹּל דְּבָר אֲסוּר, וּבּוֹדִים עֲלֵיהֶם כְּזָבִים, וְיֵשׁ לָהֶם שְׁפִיכוֹת דָּמִים מִזֶּה, וְזוּהִי מְסִירוֹת נֶפֶשׁ מִמֶּשׁ, כִּי עוֹסְקִים בְּזֶה לְשֵׁם שָׁמַיִם, לְשֵׁם אֵל עֲלִיּוֹן, לְקַרֵּב אֶת נִשְׁמוֹת יִשְׂרָאֵל אֵלָיו יִתְבָּרַךְ. וְזוּהוּ שְׁאָמְרוּ חֲכָמֵינוּ הַקְּדוּשִׁים (מגלה טו): עַל הַפְּסוּק (אֶסְתֵּר א, ג): "וְרָצָה לְרַב אֶחָיו", וְלֹא לְכָל אֶחָיו, מְלַמֵּד, שֶׁפָּרְשׁוּ מִמֶּנּוּ מְקַצָּת סְנֵהדְרִין, שְׁגַם הֵם חֲלָקוּ עֲלָיו. וְדָבָר זֶה נֶשְׁגָה בְּכֹל דוֹר וְדוֹר, שֶׁדִּיקָא אֵלּוּ

וַיְהִי אִמֵּן אֶת־הַדָּסָה הַיָּא אֶסְתֵּר בַּת־דָּדוֹ כִּי אֵין
 לָהּ אָב וְאִם וְהַנְּעִרָה יַפְת־תָּאֵר וְטוֹבַת מְרָאָה
 וּבְמֹת אַבִּיהָ וְאִמָּהּ לְקַחְהָ מֵרַדְכֵי לוֹ לְבַת:

גנזי המלך

הצדיקים המוסרים את נפשם לקרב רחוקים, הקדוש־ברוך־הוא בעצמו מעמיד עליהם התנגדות, כמוכא בדכרי רבנו ז"ל (לקוטי־מוהר"ן, חלק א', סימן רכח): כְּשֶׁהַקְּדוֹשׁ־בְּרוּךְ־הוּא מִסְתַּפֵּל בְּנִשְׁמָה שְׂתוּכַל לְהַחְזִיר בְּגִי־אָדָם בַּתְּשׁוּבָה וְלַעֲשׂוֹת גְּרִים, אָזִי הוּא יִתְבַּרֵּךְ בְּעֲצָמוֹ, כְּכִיכּוֹל, מְבַקֵּשׁ וְרוֹאֶה שֶׁתְּהִיָּה מִחֻלָּקַת עֲלָיו; אֲשֶׁרִי מִי שֶׁחֹזֵק בְּלִקְרַב רְחוּקִים אֵלָיו יִתְבַּרֵּךְ, וְאֵינוֹ מִסְתַּפֵּל עַל שׁוֹם מוֹנֵעַ וּמַעֲכָב, כִּי שִׁכְרוּ הַרְבֵּה מְאֹד, אֲשֶׁרִי לוֹ! וְהֵבֵן לְמַעֲשֵׂה.

ז וַיְהִי אִמֵּן אֶת־הַדָּסָה הַיָּא אֶסְתֵּר בַּת־דָּדוֹ, כִּי אֵין לָהּ אָב וְאִם: צָרִיף שֶׁתִּדַע, אַהוּבִי, בְּנִי! אֲשֶׁר אֵין שׁוֹם תְּכִלִּית בְּזָה הַעוֹלָם, רַק לְהַתְּפַלֵּל אֶל הַקְּדוֹשׁ־בְּרוּךְ־הוּא, וּכְמוֹ שֶׁגִּלָּה לָנוּ הַבַּעַל תְּפִלָּה (ספורי־מעשיות, מעשה יב), אֲשֶׁר אָדָם צָרִיף לַעֲסֹק רַק בַּתְּפִלָּה כָּל הַיּוֹם, לְבַקֵּשׁ וּלְהַתְּחַנֵּן בְּרַחֲמִים וּבְחַחְנוּנִים אֵלָיו יִתְבַּרֵּךְ. וְזֶה תְּלוּי כְּפִי מִדַּת הָאֱמוּנָה שְׁיֵשׁ בוֹ, כְּמוּכָא בְּדַכְרֵי רַבְנּוּ ז"ל (לקוטי־מוהר"ן, חלק א', סימן סב): אִם הִיָּה יוֹדֵעַ הָאָדָם יְדִיעָה בְּלִב שְׁלָם, שֶׁמֶלֶא כָּל הָאָרֶץ כְּבוֹדוֹ, וְהַקְּדוֹשׁ־בְּרוּךְ־הוּא עוֹמֵד בַּשַּׁעַת הַתְּפִלָּה וְשׁוֹמֵעַ הַתְּפִלָּה, בְּוֵדָאִי הִיָּה מִתְּפַלֵּל בְּהַתְּלַבְּבוֹת גְּדוּלָּה, וְהִיָּה מְדַקְדָּק מְאֹד לְכַנֵּן אֶת דְּבָרָיו. וּבִשְׂבִיל שֶׁאָדָם אֵינוֹ יוֹדֵעַ זֹאת יְדִיעָה בְּלִב שְׁלָם, בְּשִׂכִּיל זֶה אֵינוֹ מְדַקְדָּק כֹּל־כָּף. נִמְצָא, שֶׁעַקֵּר הַתְּפִלָּה הוּא רַק כְּשֶׁחֹזֵק בְּאֱמוּנָה. וְאִי אֶפְשָׁר לְזַכּוֹת לְאֱמוּנָה, אֲלֵא עַל־יְדֵי תְּקוּן הַבְּרִית, כְּמוּכָא בְּדַכְרֵי רַבְנּוּ ז"ל (לקוטי־מוהר"ן, חלק א', סימן לא) בְּסוּד (תהלים פט, כט): "וּבְרִיתִי נִאֲמַנָּת לוֹ", שֶׁאֵין קִיּוּם אֱמוּנָה אֲלֵא עַל־יְדֵי בְּחִינַת בְּרִית, וּמוּכָא בְּדַכְרֵי רַבְנּוּ ז"ל (לקוטי־מוהר"ן, חלק א', סימן ב), אֲשֶׁר עַקֵּר הַגְּאֻלָּה תְּהִיָּה עַל־יְדֵי תְּפִלָּה, כִּי תִרְבוּ שֶׁל מְשִׁיחַ תְּהִיָּה תְּפִלָּה. וְאִי אֶפְשָׁר לְזַכּוֹת לְתְּפִלָּה, אֲלֵא עַל־יְדֵי תְּקוּן הַבְּרִית.

והנה המן-עמלק מטמא את הברית, כמו שכתוב (דברים כה, יח): "אשר קרך בדרך" וגו'. ופרש רש"י: לשון מקרה, קרי וטמאה, שהיה מטמא אותם בטמאת פגם הברית. ועקר המלחמה נגד עמלק הוא על-ידי תפלה, כמו שכתוב (שמות יז, יא): "והיה כאשר ירים משה ידו ונבר ישראל" וגו', ואמרו חכמינו הקדושים (ראש השנה כט): וכי ידיו של משה עושות מלחמה או שוברות מלחמה? אלא לומר לה, כל זמן שהיו ישראל מסתכלין כלפי מעלה, ומשעבדין את לבם לאביהם שבשמים — היו מתגברים, ואם לאו — היו נופלים. וכתוב (שם יב): "ויהי ידיו אמונה עד בא השמש", ופרש רש"י: ויהי משה ידיו באמונה פרושות השמים בתפלה נאמנה ונוכחה, וכן תרגומו: ויהוה ידוהי פריסן בצלו, כי אי אפשר להכניע את עמלק, אלא על-ידי תפלה, ואי אפשר להגיע לתפלה אלא על-ידי תקון הברית, שמקבלים על-ידי הצדיק, אבל זה לצמת זה מתגברת קלפת המן-עמלק, להחליש דעת האדם לא להתפלל, כי כל זמן שאדם עוסק בתפלה, לא יכולים להפילו בנאוף ושקוץ תעוב וזהו. וכמוכא בדרך מוהרנ"ת ז"ל (לקוטי הלכות, נחלות, הלכה ד, אות טו), קלפת המן-עמלק, היא הקלפה המחלשת ומרשלת לב האדם מלהתפלל, מחמת שרואין אריכת הצרות והגלות, ורמנא לצלן, שסוברים, חס ושלום, פאלו כל התפלות לריק, חס ושלום, שזו השעות נמשכת מקלפת המן-עמלק, ועל-כן היתה הכניעתו על-ידי מרדכי ואסתר, שהם כלל התפלות של הצדיק האמתי, כי מרדכי היהודי זה צדיק הדור, שהוא משיח, שהוא ריח, שהוא כלול מכל התפלות, כי כל מלחמתו וכל הפכישות שלו הם על-ידי תפלה, כי מרדכי הוא בשמים ראש, מר דרור, שתרגומו: מרי נכיא. ושך של כל התפלות, שהם בסוד ריח, כמו שכתוב (ישעיה יא, ג): "והריחו ביראת ה' ה'". שזה נאמר על משיח, כי הוא בשמים ראש, מר דרור. ראש ובכור שהוא עבודת התפלה, הפך (במדר כה, ט): "ראשית גוים עמלק", שהוא ענין התרשלות מהתפלה, פאלו ענין לא התחלנו לפעל כלל. ומרדכי מחזק את לב כל אחד ואחד מישראל להתחיל בכל פעם מחדש להתחזק בתפלה, כי כבר פעלנו הרבה, אף ענין אנו צריכין לפעל הרבה מאד, עד שנגמור הבנין בשלמות, בסוד בנין המשכן, להחזיר השם יתברך אלינו, שיהיה הארת פנים בפנים. וינגד עצם הגדלה ונפלאות

הישועות שאנו צריכין לפעל, עדין לא התחלנו להתפלל כראוי כלל, ואף-על-פי-כן כבר צור לנו השם יתברך הרבה מאד.

אף בכל יום יום אנו צריכין להתחיל להתחזק ולהתגבר בתפלה מחדש, כי לגדלתו יתברך אין חקר, והוא מחזק לבנו לבטח בחסדו יתברך תמיד ולהתחזק בתפלה תמיד, כי אין שום תפלה לריק, חס ושלום, רק כל תפלה ותפלה עושה רשם, ונבגית ממנה קומת השכינה, שהיא סוד בגין בית-המקדש, עד שישתלם שעור קומתה, אז יקמרו רחמיו, וישוב אלינו הקדוש-ברוך-הוא, ויאר פניו אלינו, שכל זה הפך קלפת המן-עמלק, שהוא מעלים ומסתיר אמתת מציאותו יתברך, אף מרדכי הצדיק מגלה את ההסתרה, שזה סוד: "ויהי אמן את הדסה היא אסתר", כי היא מכניס בנשמות ישראל אמונה, שזה בחינת "אמן" לשון אמונה, "הדסה היא אסתר" שבתוך ההסתרה שנמצאים נשמות ישראל, גם-כן יוכלו להגאל, וכמו שאמרו חכמינו הקדושים (מדרש רבה אכה, פרשה ה', סימן ג'): "תומים היינו ואין אב, רבי ברקיה בשם רבי לוי אמר, אמר להם הקדוש-ברוך-הוא לישראל: אתם בכיתם ואמרתם לפני: תומים היינו ואין אב, חייכם אף הגואל שאני עתיד להעמיד מכם במדי לא יהיה לו אב ואם, הדא הוא דכתיב (אסתר ב'): "ויהי אמן את הדסה היא אסתר בת דודו, כי אין לה אב ואם"; ועל-כן באמת בשעת גזרה התחזק בתפלה הרבה, כמו שכתוב (אסתר ד, א'): "וימרדכי ידע את כל אשר נעשה ויקרע מרדכי את בגדיו ויזעק וזעק גדולה ומרה", ואמרו חכמינו הקדושים (מגלה יב'): "בן שמעי בן קיש, שהקיש על דלתות רחמים. וכן הכניס בלב כל ישראל להתחזק בתפלה, נמצא, שמרדכי הוא צדיק הדור, בחינת משיח, שהוא סוד ריח מר דרור, שרש כלל תפלות ישראל, שאליו צריכין כל ישראל לקשר תפלתם, כמובא בדברי רבנו ז"ל (לקוטי מוה"ר, חלק א', סימן ב'), ואסתר היא סוד כנסת ישראל, שהן התפלות של כל אחד ואחד מ'ישראל, מה שמתפללין בתקף אריכת גלותם וצרתם בגוף ונפש. והיא נקראת אסתר, על שם ההסתרה, כמו שכתוב (דברים לא, יח): "ואנכי הסתר אסתיר פני ביום ההוא", הינו שבעת אריכת הגלות נדמה כאלו השם יתברך מסתיר פנים ממנו, וכאלו התפלות הן לריק, חס ושלום, אכל כנסת ישראל לעם קדוש, שהם בחינת אסתר, הנמצאים

בהסתרה שבתוך הסתרה, הם מחזקים את עצמם בתפלה תמיד, אפלו בתוך ההסתרה שבתוך הסתרה, אפלו החלושי כח שבישראל, שאין להם כח לסדר תפלתם כראוי, עד שמתגברת עליהם מלכות הרשעה, מלכות אחשוורוש, שזה סוד (אסתר ב, טו): "ותלקח אסתר אל המלך אחשוורוש", גם אז הם מתגברים בתפלה תמיד, כמו שאמרו חכמינו הקדושים (מגלה טו:), שבשעה שבאה אסתר לתוך בית אחשוורוש ונסתלקה הימנה שכניה, צעקה אז (תהלים כב, ב): "אלי אלי למה עזבתני, רחוק מישועתי דברי שאגתי".

וזה רמז על כל אחד מישראל, כשיוֹרד, חס ושלום, אפלו למקומות שהסטרא אחרא מלכות הרשעה מתפשטת שם, והקדושה שהיא השכינה מסתלקת ממנו, צריך גם-כן לחזק לבו אז ולצעק: "אלי אלי למה עזבתני" וגו', וכל ההתחזקות של אסתר לצעק תמיד להשם יתברך היתה על-ידי מרדכי, המרמז על כך, כי מרדכי הוא צדיק הדור, עוסק תמיד ללמד עם כלל ישראל, שהם נמצאים בהסתרה שבתוך הסתרה, בחינת אסתר, שיחזקו עצמן בתפלה תמיד, אפלו בעת אריכת הגלות בכלל ובפרט בגוף ונפש, אפלו בתקף ההסתרה, שזה: "ויהי אמן את הדסה היא אסתר בת דוד"; כי אסתר נקראת הדסה על שם התפלות, שעוסקים בהם תמיד, אזי הם מעלין ריח טוב כהרס. כי גם התפלות של החלושי כח שבישראל, שהם בחינת אסתר, בבחינת הסתרה, גם הם מעלין ריח טוב לפני יתברך על-ידי הצדיק הדור, שהוא מרדכי, שאליו אנו מקשרין תפלתנו, שהוא מעלה גם תפלתנו לפני יתברך לריח ניחוח. כי כל החיות והגדול של אסתר, שהיא סוד כנסת ישראל, הוא על-ידי הצדיק הדור, שהוא בחינת משיח. כי הצדיק הוא מכניס בלב ישראל ומחזק לבם להתפלל תמיד אליו יתברך, והוא מקבל כל תפלתם שמקשרין אליו, ומעלה אותם לפני השם יתברך, ובוזגה מהם קומת השכינה, שזה "ויהי אמן את הדסה היא אסתר", שהוא מגדל ומעלה את תפלות ישראל שהם מתפללין בתקף ההסתרה, בעת אריכת הגלות, וזהו "היא אסתר בת דוד", כי גם תפלות אלו של חלושי כח שבישראל, שהם בסוד הסתרה, הן גם-כן יקרות מאד, ונקראות בת מלך פנימה. וזה "אסתר בת דוד", סוד ברמא דמלכא שנקרא דוד של הצדיק, כמו שקתוב (שיר השירים ה, טו): "זה דודי וזה רעי". וזה "כי אין לה אב ואם", אב ואם זה

סוד המחין, כי אב בחכמה ואם לכינה, הינו מחמת שאין להם מחין לאלו החלושי כח, על-כן צריך הצדיק לגדלם ולחזקם בכל פעם. וזה שאמרו חכמינו הקדושים (מגלה יג): "ומאמר מרדכי אסתר עושה, כאשר היתה באמנה אתו", מלמד שהיתה יושבת בחיקו של אחשורוש, וטובלת ויושבת בחיקו של מרדכי, הינו אף-על-פי שהתגבר עליה תקף מלכות הרשעה, היתה מחזקת עצמה בכל פעם, והיתה טובלת ויושבת בחיקו של מרדכי, דהינו שאשה יראת השם שהיא אסתר, סוד התפלה של החלושי כח, שהתגברה עליהם וזממת מלכות הרשעה, אף-על-פי-כן לא הניחה את מקומה, והיתה מחזקת עצמה בכל פעם להטהר ולהתקשר אל מרדכי שהוא הצדיק שבדור, לקים מאמר מרדכי, שמונחה ומחזקה להרבות בתפלה תמיד, יהיה אף שיהיה. ועל-ידי-זה וכינוי לתקף הגם של פורים, אשר כמהו לא נהיתה, ונקבעו מי הפורים לדורות, לעשות אותם מי משתה ושמחה. כי זכו מרדכי ואסתר אז על-ידי עצם קדושתם וגדלתם, על-ידי שהרבו בתפלה, והכניסו בישאאל להרבות בתפלות וצעקות אפלו לאחר גזר-דין, עד שבטלו הגזירה, ונתהפך הדבר, שטלו את המן-עמלק, שעשה את עצמו עבודה זרה. והיה להם גם נורא וישועה כזאת, עד שזכו להמשיך הארה הזאת בכל דור ודור, גם בימי הגלות האחרון מאד מאד, בעונותינו הרבים, בגוף ונפש בכלל ובפרט.

וזה גדל שמחת פורים, כי זה עקר השמחה, כשזוכין לידיע בברור, שהשם יתברך שומע תפלותינו תמיד, כאשר שמע תפלתנו בימי מרדכי ואסתר, כמו שכתוב (תהלים לא, ח): "אגילה ואשמחה בחסדך אשר ראית את עניי, ידעת בצרות נפשי, ולא הסתרתי ביד אויב, העמדת במרחב רגלי": על-ידי-זה אנו בטוחים, שגם עתה ישמע את שועתנו בכלל ובפרט, כמו שכתוב (תהלים יג, ח): "ואני בחסדך בטחתי יגל לבי בישועתך, אשירה להויה כי גמל עלי". ואת הלמוד הזה אנחנו מקבלים מהצדיק האמת, שהוא בחינת מרדכי, שהוא מחדיר בנו, שלא נתאש בשום פנים ואפן, אפלו שעובר עלינו מה שעובר — צרות ויסורים, מרירות ומכאובים, צריכים לבוא אליו יתברך בתפלות ובתחנונים. וזו עבודת הצדיקים, שלא מחיאים בשום פנים ואפן, אלא תמיד באים אליו יתברך בתפלה ובתחנונים.

ולכן הצדיקים נקראים: הדסה — סוד הדס, שהוא מוציא ריח טוב, בחינת

ח וַיְהִי בַּהֲשָׁמַע דְּבַר־הַמֶּלֶךְ וְדָתוֹ וּבַהֲקִבֵץ נְעֻרוֹת
רְבוֹת אֶל־שׁוֹשַׁן הַבֵּיִרָה אֶל־יַד הַגִּי וּתְלַקַּח אֶסְתֵּר
אֶל־בֵּית הַמֶּלֶךְ אֶל־יַד הַגִּי שְׁמֵר הַנְּשִׁים:

גנזי המלך

תקון הברית, שזה מה שאמרו חכמינו הקדושים (מגלה יג): "ויהי אמן את הַדְּסָה", קרי לה הַדְּסָה, וקרי לה אסתר. תניא רבי מאיר אומר אסתר שמה. ולמה נקרא שמה הַדְּסָה? על שם הצדיקים שנקראו הַדְּסָים. וכן הוא אומר (זכריה א, ח): "והוא עמד בין הַדְּסָים". רבי יהודה אומר, הַדְּסָה שמה, ולמה נקרא שמה אסתר? על שם שהיתה מסתרת דְּבָרֶיהָ, שְׁנֹאֵמַר: "אין אסתר מגדת את עמה" וגו'. וזה "והנערה יפת תאר וטובת מראה ובמות אביה ואמה לקחה מרדכי לו לבת", הינו שבִּעֲצָם נשמות ישראל נפיש מאד, אפלו שְׁנֹמְצָאִים בתקף חשף הגלות, כי מצד עצמם הם חלק אֶלּוֹק מַמְעַל, אֶבֶל כְּשֶׁנֶּסְתַּלַּק מֵהֶם הַמַּחֲיוֹן, שְׁזָה אֶבָא וְאֶמָא, שְׁזָה "ובמות אביה ואמה", אִזּוּ מְחֻזָּקָה וּמֵאֲמָצָה הַצַּדִּיק הַנֶּאֱמָת, שְׁהוּא בְּחִינַת מְרַדְּכִי, שְׁלֹא תַתִּיאֵשׁ, שְׁזָה "לקחה מרדכי לו לבת", כי הוא מחבר את התפלה, שהיא בת עין, כְּלָלִיּוֹת נשמות ישראל אליו, שְׁזָה מֵה שְׁמַתְקֻשְׁרִים בְּעַת הַתְּפִלָּה אֶל הַצַּדִּיקִים הַנֶּאֱמָתִיִּים. כַּמּוּבָא בְּדְבָרֵי רַבְנֵי ו'ל (לקוטי מוה"ר, חלק א, סימן ב), והוא מעלה את התפלות, ובונה מזה משכן. וזה מה שאמרו חכמינו הקדושים (מדרש אגדה): "ויהי אמן את הַדְּסָה, ובמות אביה ואמה לקחה מרדכי לו לבת", אל תקרא לבת, אלא לבית, ובית הוא אשתו של אדם, שְׁנֹאֵמַר (שמואל ב' יב, ג): "וְיָלַד אִין כֹּל, כִּי אִם כְּבִשָּׁה אַחַת, מִפְתּוֹ תֹאכַל וּמְכֹסוֹ תִשְׁתֶּה, וּבְחִיקוֹ תִשְׁכַּב, וְתִהְיֶה לוֹ לְבַת". כי התפלה היא בחינת אשה נראת השם, וְהִבֵּן לְמַעֲשֵׂה.

ח וַיְהִי בַּהֲשָׁמַע דְּבַר הַמֶּלֶךְ וְדָתוֹ וּבַהֲקִבֵץ נְעֻרוֹת רְבוֹת אֶל שׁוֹשַׁן הַבֵּיִרָה אֶל יַד הַגִּי, וּתְלַקַּח אֶסְתֵּר אֶל בֵּית הַמֶּלֶךְ אֶל יַד הַגִּי שְׁמֵר הַנְּשִׁים: צָרִיף שְׁתַּדַּע, אַהוּבִי, בְּנִי! שְׁרַבְנֵי ו'ל גְּלָה לְנֹו נֹוֹרָאוֹת נְפִלְאוֹת (לקוטי מוה"ר, חלק ב, סימן ח), אִיךָ שְׁהַצַּדִּיק הוּא הַבַּעַל כַּח, וְהוּא יָכוֹל לְהַתְּפַלֵּל בְּבַחֲבִינַת דִּין,

והוא נכנס בתוך בית הבליעה של הסטרא אחרא, עד שהוא מכרח להקיא את הנשמות שבלע, בסוד (איוב כ, טו): "חיל בלע ויקיאנו", כי הסטרא אחרא רוצה לבלע את תפלת ישראל, כי על-ידי כל תפלה שאדם מתפלל להקדוש-ברוך-הוא, בזה ממשיך על עצמו מחיזן עליונים, שיהיה נצל מתאנות נאוף, אבל הסטרא אחרא אורבת על כל נשמה לבלע אותה, וצריכים להתקרב אל הצדיק האמת, שיש בו רוח נבואה, ויח-הקדש, שיכול לברר את המדמה שנמצא אצל אדם, ועל-ידי ברור וזכוף המדמה, זוכין לאמונה ברורה ומזככת, עד שמרגיש חדוש העולם, איך שהקדוש-ברוך-הוא מחדש את עולמו בכל יום ובכל שעה ובכל רגע, ועל-ידי-זה זוכה לעשות בכל פעם התחלה חדשה. אבל צריכים לבקש הרבה ממנו תפלה, שיזכה להתקרב אל הצדיק האמת, שיכול לברר לו את המדמה, שיזכה לאמונה ברורה ומזככת, כי כשמתקרב למנהיג שאינו אמת, אזי אדרבה נתקלקל המדמה יותר, ויכול לבוא לאמונות פוזביות. ולכן צריכים לחפש ולבקש הרבה אחר הצדיק האמת, שיכול לברר אצלו את המדמה, שמשם באות כל התאונות רעות והמדות רעות, ובפרט תאונת נאוף, וכשזוכה להגיע לברור וזכוף המדמה, אז זוכה לאמונה ברורה ומזככת, שהוא חדוש העולם, שמרגיש שהקדוש-ברוך-הוא מחדש את הבריאה בכל יום ובכל שעה ובכל רגע מחדש, ועושה התחדשות חדשה, כי אינו מיאש עצמו בשום פנים ואופן, וכתב מוהרנ"ת ז"ל (לקוטי-הלכות, ברפת הרים, הלכה ד', אות א'): והנה על-פי הדברים האלה יבין המשפיל קצת, שאין שום יאוש בעולם כלל, כמו שאומר רבנו ז"ל (לקוטי-מוהר"ן, חלק ב', סימן עח), אשר אין דבר בזה להתיאש, כי כל זמן שאדם חי, הוא יכול לעשות התחלה חדשה, כי אין שום יאוש בעולם כלל, ומכל הנפילות והירידות יכולים לעלות, והירידה תהיה תכלית העליה. והכל בכח הצדיק האמת, שיכול להתפלל תפלה בבחינת דין, שהוא בעל כח גדול, שזאת התפלה היא עומדת להסטרא אחרא בבית הבליעה שלה, שעל-ידי-זה מכרחת הסטרא אחרא להוציא כל הקדשות שבלעה, ואף-על-פי שזה הענין אין מי שיחגור מתניו לעמד במלחמה זאת, כי אם הצדיק האמת הגדול במעלה מאד, שהוא בעל כח גדול שהוא בטוח בכחו, שלא תוכל הסטרא אחרא לבלע אותו, אדרבה, הוא יוציא על-ידי תפלתו כל הקדשות מהסטרא אחרא, כי יעמד בבית הבליעה שלה, עד שתצטרך

להקיא את כל מה שבִּלְעָה, אֲבָל אֶף-עַל-פִּי־כֵן בִּכְחַ הַצַּדִּיק הָאֲמִתִּי נִמְצָא
בַּחֲיִנָּה זֹאת גַּם בְּשָׂר בְּגִי־הָאָדָם.

וְזֶהוּ בַּחֲיִנַּת מַה שְּׁאֲנוּ רוֹאִים כִּמְה אֲנָשִׁים שֶׁהֵם רָשָׁעִים גְּדוֹלִים כִּמְה שְׁנַיִם,
וְעוֹבְרִים עֲבֻרוֹת גְּדוֹלוֹת וְחַמּוּרוֹת, רַחֲמָנָא לְצַלָּן, וְאַחֲרֵי־כֵן נִתְעוֹרְרִים
בְּתִשׁוּבָה, וְנִעְשִׂים בְּעֲלֵי תִשׁוּבָה גְּמוּרִים, כְּמוֹכָא כִּמְה מַעֲשִׂוֹת כְּאֵלֶּה
בְּגִמְרָא, וּמְדַרְשִׁים וּשְׂאָרֵי סְפָרִים. וְכַמְעַשֶׂה דְּרַבִּי אֱלִיעֶזֶר בֶּן דְּוִרְדִּיא (עֲבוּדָה
וְהָ יוֹ. וְנִתְּן צוֹצִיטָא (שֶׁבַת נו.)), וְכִיּוֹצֵא בְּאֵלֶּה מַעֲשִׂוֹת הֶרְבֵּה מְאֹד בְּכָל דּוֹר
וְדוֹר. וְלְכַאוּרָה תְּמוּהָ הַדְּבָר מְאֹד, הֲלֵא (אֲבוֹת פָּרָק ד'): עֲבָרָה גּוֹרֶרֶת עֲבָרָה,
וְכָל מַה שְּׁעוֹבֵר עֲבָרָה יוֹתֵר, הוּא נּוֹפֵל בְּיַד הַסְּטֵרָא אַחֲרָא יוֹתֵר, וּמֵאַיִן כָּא
שְׁלִבְסוּף? תִּגְבַּר נְגַד הַסְּטֵרָא אַחֲרָא וְיִחְזוֹר בְּתִשׁוּבָה? אֵיךְ הוּא עַל-פִּי כָל מַה
שְּׁאֲמַרְנוּ, שְׁכַל בְּרִי יִשְׂרָאֵל יֵשׁ לוֹ כַּחוֹת עֲלִיוֹנִים גַּם-כֵּן לְהִתְעוֹרֵר בִּכְחַ הַצַּדִּיק
הָאֲמִתִּי, לְצַאת מִהַחֲשֵׁךְ וְהַלְּלוּהוּ שְׁנֵפֵל לְשָׁם.

פִּי בְּאֲמַת כָּל אֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל יֵשׁ נִשְׁמָה יִקְרָה, שִׁישׁ לֵה כַח גְּדוֹל לְעַמּוֹד כְּנֶגֶד
הַיֵּצֵר הָרַע וְחִילוּתֵי, כִּי אִם לֹא הִיָּה כַח בְּאָדָם לְעַמּוֹד כְּנֶגֶד הַיֵּצֵר הָרַע,
לֹא הִיָּה הַקְּדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא נוֹתֵן לוֹ יֵצֵר הָרַע כְּזֶה, כִּי אֵין הַקְּדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא
כָּא בְּטוֹרוּנְיָה עִם בְּרִיּוּתֵי (עֲבוּדָה וְהָ י.ג.), וְכִמּוֹ שְׁאֲמַר רַבְּנּוּ ו"ל (לְקוּטִי-מוֹהֲרָן,
חֶלֶק ב'. סִימָן מו.), שְׁאֵיִן מִי שִׁיְהִי לוֹ מְנִיעוֹת שְׁלֵא יוֹכֵל לְעַמּוֹד בְּהֵם, וְכִמּוֹ
שְׁכַתוּב (בְּרֵאשִׁית ד. ז'): "וְאֵלֶיךָ תִּשׁוּקְתוֹ וְאַתָּה תִּמְשַׁל בּוֹ". אִם תִּרְצֶה תִּתְגַּבֵּר
עֲלָיו, עַיִן שָׁם בְּפִרְוֵשׁ רַש"י. עַל-כֵּן צְרִיכִין לְדַעַת וְלִהְאָמִין, שְׁכַבּוּדָאֵי כָל אֶחָד
וְאֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל אֶפְלוּ הַפְּחוֹת שְׁבַפְחוּתִים, הוּא בְּעַל כַח גְּדוֹל לְעַמּוֹד כְּנֶגֶד
הַיֵּצֵר הָרַע שְׁלוֹ. וְעַקֵּר כָּל הַחֲטָאִים וְהַתְּאוּוֹת שֶׁהָאָדָם נִלְכַּד בְּהֵם, חַס וְשְׁלוֹם,
הוּא רַק מִתְּמַת שְׁטוּת, שְׁאֵיִנו יוֹדֵעַ מַכְחוּ, וְכְמוֹכָא בְּדַבְרֵי רַבְּנּוּ ו"ל, בְּנִעִימַת
הַחֲרוּזִים שְׁלוֹ הַנְּדַפְסִים בְּתַחֲלַת סֵפֶר "לְקוּטִי-מוֹהֲרָן", וְזוֹ לְשׁוֹנוֹ: חֶזֶק
וְנִתְחַזַּק, וְאֵל תִּהְיֶה כְּפִיל הַגְּדוֹל וְכְגַמְל, אֶפְלוּ כְּשֶׁמְשַׁכְּחוּ בְּחֻטְמוֹ הַעֲכָבֵר לֹא
יִקְעַט בּוֹ, וְכָל זֶה מִתְּמַת שְׁטוּת, שְׁאֵיִנו יוֹדֵעַ מַכְחוּ, וְזֶהוּ מַה שְּׁכַתְּב רַבְּנּוּ
ו"ל (לְקוּטִי-מוֹהֲרָן, חֶלֶק ב'. סִימָן ח'), שְׁעַקֵּר תְּאוּת נְאוּף, שֶׁהִיא כְּלָל כָּל
הַחֲטָאִים, רַחֲמָנָא לְצַלָּן, גִּמְשָׁף רַק מִמַּחֲזִין דְּקַטְנּוּת וְכוּ', עַיִן שָׁם; כִּי
הַבְּעַל-דְּבָר מִתְגַּבֵּר עֲלָיו, עַד שְׁמִפִּילוּ לְבַחֲיִנַּת מַחֲזִין דְּקַטְנּוּת, חַס וְשְׁלוֹם,
דִּהְיֵנוּ שְׁנִקְטָן מַחוּ וְנִחְלַשׁ דַּעַתוֹ, עַד שְׁאֵיִנו יוֹדֵעַ מַכְחוּ, וְנִדְמָה לוֹ שְׂאֵי אֶפְשָׁר

לו לעמוד כנגד תאונה זאת, כי עקר הגבורה הוא בלב, כמו שאמר רבנו ז"ל (לקוטי מוהר"ן, חלק א', סימן רמט), ומי שלבו חזק, יוכל להתגבר בכחו כנגד כל התאוות שבעולם, ואפלו כנגד תאוות נאוף, כמו שראינו כמה צדיקים וכשרים, שעמדו בניסיון, רק עקר נפילת כל הנופלין לתאוות רעות, הוא רק מחמת בחינת מחין דקטנות, דהיגו שנגטן מחו, עד שאינו יודע מכחו, כי עקר הכח הוא על-ידי חכמה שבמת, כי חכמ"ה הוא אותיות כ"ח-מ"ה, ומ"ה בגימטריה אדם, כמובא בדברי רבנו ז"ל (לקוטי מוהר"ן, חלק ב', סימן פב), שעקר כח האדם הוא החכמה, כמו שכתוב (קהלת ז): "החכמה תעז לחכם מעשרה שליטים אשר היו בעיר". היגו שעקר הכח להיות עז כומר כנגד כל התאוות והפתויים, הוא רק על-ידי חכמה אמיתית, שהוא בחינת מחין דגדלות, כי המחין הם בחינת מחיצות פרוסות כנגד תאוות נאוף.

ולכן ראה, אהובי, בני! לזכר את הכלל הזה, שהאדם צריך להאמין מאד בכחו, וידע באמונה שלמה, שבודאי יש בכח שכלו ומחו לעמוד כנגד תאוות נאוף, שהיא עקרא דיצרא בישא (זהר ויקרא טו:), כי המח והשכל הוא הנשמה, כמו שכתוב (איוב לב, ח): "נשמת שדי תביגם". כמו שכתב רבנו ז"ל (לקוטי מוהר"ן, חלק א', סימן לה), שהנשמה היא השכל של כל בר ישראל, כי בתוף השכל מתלבשת הנשמה, ויש לה עשרה לבושים, שאלו עשרה מיני מתלבשות שונקנטיים באדם בכל רגע, שזה סוד העשר ספירות, שבהם מתלבשת הנשמה, שהיא חלק אלקי ממעל. והנשמה של איש הישראל, אפלו של הפחות שבפחותים, בודאי היא יכולה לעמוד כנגד כל העולם עם התאוות, כי אין זה דרך הענוה להקטין כחו, ולומר שאין לו נשמה גבוהה כמו הצדיקים והכשרים, כאלו אין בידו להיות איש פשוט או צדיק, כי ענוה כזו אסורה, והיא ענוה פסולה, ואין זו ענוה כלל, רק מחין דקטנות, שצריכין להתרחק מהם מאד, כמו שאמר רבנו ז"ל (לקוטי מוהר"ן, חלק ב', סימן כב): בענין הכנועה טועים העולם הרבה, כי אין זו ענוה להכניע את עצמו לקטנות, כי זו נקראת חנפה. וכן מובא בדברי רבנו ז"ל (לקוטי מוהר"ן, חלק א', סימן קצז), כי בודאי אין זו מעלת הענוה, להראות עצמו בכפיפת ראש בדרך שטות, כאלו הוא ענו, כי זו ענוה פסולה.

ועקר הענוה כשהיא בחכמה, היגו שאסור להטעות את עצמו, כאלו הוא

כבר לא שנה לשום דבר, כי אין זו עונה קלל, רק אדרבה, צריף כל אחד לומר בדעתו, שיש לו נשמה גבוהה מאד. כי הנשמה של הפחות שבפחותים שבישראל, היא גבוהה מאד מאד. וצריף לומר בדעתו, שאין נאה לו להיות כרוף אחר תאוות, חס ושלום, מפל שכן וכל שכן לעבר איזו עברה, חס ושלום, כמו שכתוב (דברי הימים ב' יז, ו): "ויגבה לבו בדרך ה'", שצריכין להגביה לבו בדרך ה', כי כל אחד מישראל רחוק בשששו מאד מאד מעברה, חס ושלום, כמו שאמר רבנו ז"ל (לקוטי מוהר"ן, חלק ב', סימן ז); כי כל אחד מישראל הוא בעל כח גדול לעמד כנגד כל העולם עם תאוותיהן, רק העקר שיזקה לידע מכחו.

נמצא, שבאמת כל אחד מישראל הוא בעל כח גדול, רק שלא כל אחד זוכה לידע מכחו, ולפי נפילת כל אחד לבחינת מחין דקטנות, דהיינו מה שאינו יודע מכחו, כמו־כן נופל לתאוות, והעקר לתאוות נאוף, שהוא עקר היצר הרע. וכל מה שאדם עובר עברה יותר, חס ושלום, יונק הסטרא אחרא ממנו יותר, וכולע אותו יותר, רחמנא לצלן, ועל־כן לפעמים הסטרא אחרא בולעת את האדם כל־כף, עד שהוא מגיע לעצם פנימיות קדשת יהדותו, והיא מתחזקת ומתגברת לבלע נקדה זאת גם־כן, ומביאה אותו לידי עברה גדולה, חס ושלום, כדי לבלע אותו לגמרי, חס ושלום, אבל תכף כשהיא רוצה לבלע את עצם פנימיות קדשתו, אזי זאת הנקדה עומדת להסטרא אחרא בבית הבליעה שלה, כי זאת הנקדה של פנימיות קדשתו, היא בעלת כח גדול מאד, ואי אפשר להסטרא אחרא לבלע אותה בשום אופן. ולא די שאינה יכולה לבלע אותה, אף גם זאת הנקדה טובה עומדת להסטרא אחרא בבית הבליעה שלה, עד שהיא מקרחת לתן הקאות, להקיא ולהוציא כל הקדשות שבלעה מזאת הנשמה. ומזה בא מה שלפעמים האדם נתעורר בתשובה אחר כמה עברות. וכן שמעתי מרבנו ז"ל (עין לקוטי מוהר"ן, חלק א', סימן כב), שלפעמים עברה מביאה את האדם לידי תשובה, היינו על־ידי שנוכד באינה עברה גדולה, רחמנא לצלן, על־ידי זה נתמרמר לבו, ונתעורר בתשובה, עד שנעשה בעל תשובה גמור. וכל זה על־ידי שלפעמים הסטרא אחרא מביאה אותו לידי עברה גדולה כל־כף, עד שהיא רוצה לבלע אותו לגמרי, ואז מתגברת פנימיות הנקדה שלו, שהיא בעלת כח גדול,

שֶׁהִסְטֵרְא אַחְרָא רֹצֵחַ לְכַלְעַ גַּם אוֹתָהּ, וְאֲזִי הִיא עוֹמֶדֶת לְהִסְטֵרְא אַחְרָא בְּבֵית הַבְּלִיעָה שְׁלָהּ, וְעַל־יְדֵי־זֶה לֹא דִי שְׂאִינָה בּוֹלַעַת אֶת הַקְּנֵדָה הַקְּדוּשָׁה הַזֹּאת, אִף גַּם הִיא מְכַרַחֶת לְהִקְיָא וּלְהוֹצִיא עַל־יְדֵי־זֶה כָּל הַקְּדוּשׁוֹת שְׁבָלְעָה, כְּמוֹ שֶׁכְּתוּב (איוב כ, טו): "חִיל בְּלַע וַיִּקְיָאֵנוּ", שְׁכָּל זֶה סוּד "וַיְהִי בַּהֲשִׁמְעַ דְּבַר הַמֶּלֶךְ וְדָתוֹ וַיְבַהֲקֵבֵן נְעֻרוֹת רַבּוֹת אֶל שׁוֹשַׁן הַבִּירְהָ אֶל יַד הִגִּי, וַתִּלְקַח אֶסְתֵּר אֶל בֵּית הַמֶּלֶךְ אֶל יַד הִגִּי שִׁמְר הַגְּשִׁימִים", שְׂאֲחֻשׁוּרוֹשׁ שֶׁהוּא מֶלֶךְ טַפְשׁ (מַגְלָה יב), מְקַבֵּץ אֶת כָּל הַקְּדוּשׁוֹת מִכָּל בֵּר יִשְׂרָאֵל, שְׂזָה "וַיְבַהֲקֵבֵן נְעֻרוֹת רַבּוֹת", שֶׁהֵם נְשִׁמוֹת קְדוּשׁוֹת, שְׁמִכְנִיס אוֹתָן בְּתוֹךְ הַטְּמָאָה, וְרוֹצֵחַ לְהִסְתִּיר אוֹתָן, הִינּוּ לְהִסְתִּיר אֶת קַדְשָׁתוֹן, שְׂזָה "וַתִּלְקַח אֶסְתֵּר לְבֵית־הַמֶּלֶךְ", אִף־עַל־פִּי־כֵן אֶסוּר לְהִתְיַאֵשׁ בְּשׁוּם פְּנִים וְאִפְּן, אֶפְלוּ כְּשׁוֹכְנֵס לְמִקְוֹמוֹת הַמְטַטְפִּים, כְּמוֹ שְׂאֲמָרוּ חֻכְמֵינוּ הַקְּדוּשִׁים (מַגְלָה טו): עַל אֶסְתֵּר: בִּינּוֹן שְׁוֹכְנֵסָה לְבֵית עוֹבְדֵי גִלוּלִים, הַתְּחִילָה לְצַעֵק (תְּהִלִּים כב, ב): "אֵלֵי, אֵלֵי, לְמָה עֲוֹבְדָתִי, רְחוֹק מִישׁוּעָתִי דְּבָרִי שְׂאֲגָתִי, אֱלֹהֵי אֲקָרָא יוֹמָם וְלַיְלָה תַעֲנֵה, וְלִילָה וְלֹא דוּמְיָה לִי"; כִּי הִרְבֵּה פְעָמִים אָדָם נּוֹפֵל בְּדַעְתּוֹ, בְּחֻשְׁבוֹ כְּאִלוֹ כָּל תְּפִלוֹתָיו הֵן לְרִיק, וְלֹא שׁוֹמְעִים לְתַפְלוֹתָיו כָּלֵל. עִם כָּל זֹאת עָלְיו לְזַכֵּר, שְׁלֹא בְּחֻנָּם יֵרֵד לְמִקְוֹמוֹת הַמְטַטְפִּים הָאֵלוֹ, אֲלֵא כְּדֵי לְהַעֲלוֹת גַּם מִשָּׁם נְשִׁמוֹת קְדוּשׁוֹת וּטְהוּרוֹת, שְׁגַם־כֵּן נִפְלוּ לְשָׁם, כִּי בְּשׁוּם פְּנִים וְאִפְּן אֶסוּר לְהַחֲלִישׁ אֶת דַּעְתּוֹ, אֶפְלוּ שְׁעוֹבֵר עָלְיו מַה שְׁעוֹבֵר, וְנוֹפֵל בְּכָל פַּעַם בִּירִידָה עֲמָקָה, עָלְיו לְזַכֵּר שֶׁהוּא צְרִיף לְהוֹצִיא מִשָּׁם נְשִׁמוֹת קְדוּשׁוֹת, שְׁגַם־כֵּן נִפְלוּ לְשָׁם, שְׂזָה "וַיְבַהֲקֵבֵן נְעֻרוֹת רַבּוֹת אֶל שׁוֹשַׁן הַבִּירְהָ". אֲבָל בְּנֻדָּאֵי אֵין שׁוּם אָדָם יְכוֹל לְסַמֵּךְ עַל זֶה, חֵס וְשְׁלוֹם, כִּי הָאוּמֵר: "אֲחֻטָּא וְאֲשׁוּב", אֵין מְסִיִּקִין בְּנִדּוֹ לְעֲשׂוֹת תְּשׁוּבָה (יִמָּא פה:), כִּי מִי יוֹדַע, אִם יִהְיֶה לוֹ פֶּחַ לְעַמֵּד שָׁם, כִּי לְפַעְמִים הַתְּגַבְּרוֹת הִסְטֵרְא אַחְרָא גְדוּלָה כָּל־כָּף, עַד שְׁבוֹלַעַת אוֹתוֹ לְגַמְרֵי, חֵס וְשְׁלוֹם, כְּמוֹ שְׁמַצִּינוּ כְּמָה אֲנָשִׁים, שְׁעֻבְרוּ עֲבֻרוֹת גְּדוּלוֹת, וְלֹא שָׁבוּ בְּתְשׁוּבָה לְבִסּוּף, כִּי יֵשׁ בְּזָה עֲנִינִים רַבִּים לְאֵין קֶץ. וְהֵם מְסוּד סְתָרֵי דְרַכֵּי הַבְּחִירָה, שְׁנָתָן הֵשֵׁם יִתְבָּרַךְ לְכָל אָדָם, שְׂאֵין מִי שְׂעִימַד עֲלֵיהֶם. אֲבָל אַחְרֵי שְׁכָּבֵר עֲבַר מַה שְׁעֻבֵר, חֵס וְשְׁלוֹם, צְרִיף לִידַע וּלְהִאָמֵן שְׂאֵין שׁוּם יְאוּשׁ בְּעוֹלָם כָּלֵל. וְאֶפְלוּ אִם כְּבָר רָצָה לְהִתְגַּבֵּר אֶלְפֵי פְעָמִים לְהִיּוֹת אִישׁ כְּשֵׁר, וְלֹא עָלְתָה בְּנִדּוֹ, וְנִפֵּל לְמָה שְׁנִפֵּל, אֶפְלוּ אִם נִפֵּל לְעֲבֻרוֹת גְּמוּרוֹת וְחִמּוּרוֹת, חֵס וְשְׁלוֹם, אִף־עַל־פִּי־כֵן עֲדִין יֵשׁ לוֹ תְּקוּנָה כָּל עוֹד נִשְׁמָתוֹ בּוֹ.

והעקר הוא האמונה, שתהיה לו אמונה שלמה בהשם יתברך, וישתדל בכל עז להתקרב לצדיק אמת, וישפך שיחו לפני השם יתברך, שיגלה לו את הצדיק האמת, כדי שיזכה על ידו לאמונה שלמה ולברור וזכוף המדמה, ואז בודאי יש לו תקנה לעולם, יהיה אף שיהיה; כי עקר הכח לעמד כנגד היצר הרע, הוא על-ידי אמונה, שהיא כולל ועקר כל התורה כלה, כמו שאמר חכמינו הקדושים (מכות כד): בא חבוקק והעמידן על אחת, שגאמר (חבוקק ב, ד): "וצדיק באמונתו יתיה". כי עקר האמונה הוא להאמין בחדוש העולם, להאמין שהשם יתברך ברא הכל יש מאין, והוא מחדש את הבריאה כלה בכל יום ובכל שעה ובכל רגע מחדש, כי כל זמן שהוא מקרב לצדיק האמת, שעל-ידי זה זוכה לאמונה שלמה, להאמין בכח מעשיו באמונת חדוש העולם, שהוא עקר האמונה, להאמין שהשם יתברך ברא הכל בכחו וגבורתו, על-ידי זה הכח יוכל להתגבר לעולם, כנגד כל הסטרין אחרנין. וסוף כל סוף ישוב בתשובה שלמה, והסטרין אחרת תחור ותקיא כל הקדשות שבליעה.

וזה כל מלחמת עמלק שבכל דור ודור, כי זה עקר הבחירה של כל אדם, לעמוד כנגד היצר הרע, שכל זה מלחמת עמלק, שהוא עקר זהמת הנחש, שמשם עקר היצר הרע, שכל זה ענין גס פורים, שהוא מלחמת המן-עמלק, שעקר הכניעתו היתה על-ידי לקיחת אסתר לבית אחשוורוש, כמו שכתוב: "ותלקח אסתר אל בית-המלך", שזהו בחינת תפלה בדין של הבעל כח, שעל-ידי זה עקר מפלת המן-עמלק. כי אסתר היא בחינת התפלה, בבחינת דין, כי התפלה היא בחינת אשה יראת ה', כידוע (עין זה בראשית כד); וכשהתפלה היא בבחינת דין, אזי היא נקראת אסתר, לשון הסתרה, שהוא בחינת דין, כמו שכתוב (דברים לא, יח): "ואנכי הסתר אסתיר" וגו', ואז כשהתפלה היא בבחינת דין, אזי הסטרין אחרת רוצה לבלעה כדרך תמיד, שהיא בולעת את התפלה שהיא בבחינת דין, וזהו "ותלקח אסתר אל בית המלך אחשוורוש", שאסתר בחינת התפלה, בבחינת דין, גלקתה לבית הסטרין אחרת, למלכות הרשעה, כי הסטרין אחרת רוצה לבלעה, אבל היא היתה בעלת כח גדול, ולא די שלא בלעה אותה, אדרבא, היא עמדה בבית הבליעה שלהם, עד שהסטרין אחרת נתנה הקאות על-ידי זה, כי על-ידי זה

וּתִיטֵב הַנְּעֶרָה בְּעֵינָיו וּתִשָּׂא חֶסֶד לְפָנָיו וַיְבַהֵל
 אֶת־תְּמָרוּקִיָּה וְאֶת־מְנוּחָה לְתַת לָהּ וְאֶת שִׁבְעַ
 הַנְּעֻרוֹת הָרְאִיּוֹת לְתַת־לָהּ מִבֵּית הַמֶּלֶךְ וַיִּשְׁנֶה
 וְאֶת־נְעֻרוֹתֶיהָ לְטוֹב בֵּית הַנָּשִׁים:

גִּנְי הַמֶּלֶךְ

שְׁנֵלְקָה אֶסְתֵּר, דְּהִינּוּ הַתְּפִלָּה, בְּבַחֲיַת דִּין, אֶל הַסְטֵרָא אַחְרָא, עַל־יַד־יְהוָה
 הִיָּה עֵקֶר מַפְלַת הַסְטֵרָא אַחְרָא, דְּהִינּוּ מַפְלַת הַמֶּן־עַמְלָק, וְלֹא דִי שְׂלֵא בְלַעו
 אֶת יִשְׂרָאֵל, כַּאֲשֶׁר עָלָה עַל מַחֲשַׁבְתָּם הַרְצָה, אֲדַרְבָּה, יִשְׂרָאֵל יִצְאוּ אִז
 מֵאַפְלָה לְאוּרָה, מִיָּגוֹן לְשִׁמְחָה. וְחֻזְרוּ לָהֶם כָּל הַקְּדָשׁוֹת שְׁבֻלְעוּ מֵהֶם, כְּמוֹ
 שְׁכַתוּב (אֶסְתֵּר ח, טו): "לִיהוּדִים הִיְתָה אוּרָה" זו תוֹרָה, "וְשִׁמְחָה" וְכוּ',
 "וַיִּקְרָ" — אֵלּוּ תַפְלִין וְכוּ' (מִגְלָה טו:); הִינּוּ שְׁכַל הַמְצוּוֹת וְהַקְּדָשׁוֹת
 שְׁהַסְטֵרָא אַחְרָא רְצָתָה לְבָלְעֵם, הַכַּל הַחֲזוּרָה אֶל הַקְּדָשָׁה, כִּי הַכְּרַחָה לְתַן
 הַקְּאוֹת עַל־יַד־יְדֵי לְקִיחַת אֶסְתֵּר לְבֵית אַחֲשֻׁרוּשׁ, שֶׁהִיא בַחֲיַת הַתְּפִלָּה, בְּבַחֲיַת
 דִּין, שְׁנֵלְקָה לְהַסְטֵרָא אַחְרָא, וְאִז לֹא דִי שֶׁהַחֲזוּרָה לְיִשְׂרָאֵל כָּל הַקְּדָשׁוֹת
 וְהַמְצוּוֹת וְכַל גְּדֻלָּתָם וְכַבּוּדָם וְחֲשִׁיבוּתָם, כְּמוֹ שְׁכַתוּב (אֶסְתֵּר ט, ג): "וְכַל
 עַבְדֵי הַמֶּלֶךְ וְהָאֲחֻשְׁרְפָּנִים וְהַפְּחוֹת וְגו', מְנַשְׂאִים אֶת הַיְהוּדִים" וְגו', עַד
 שְׁנֵכוּ אַחֲרֵיךְ עַל־יַד־יְהוָה לְבַגְנֵן בֵּית־הַמֶּלֶךְ שְׁבֻגָה כְּרֵשׁ בֶּן אֶסְתֵּר (עוֹרָא א,
 ה), וְהַחֲזוּר כָּל הַכְּלִים לְבֵית־הַמֶּלֶךְ (עֵזֶר וַיִּקְרָא רַבָּה, פֶּרֶשֶׁה יג, סִימֵן ה'), וְלֹא דִי
 בְּכַל זֶה, אֲפִי גַם עֲצָמוֹת חַיִּיתָם הַכְּרַחוּ לְהַקְיָא. וְזֵהוּ סוּד גְּרִים רַבָּה שְׁנַתְּגִירוּ
 אִז, כְּמוֹ שְׁכַתוּב (אֶסְתֵּר ח, יז): "וְרַבִּים מֵעַמִּי הָאֲרִץ מַתִּיְהוּדִים" וְגו'. וְכַל זֶה
 נַעֲשֶׂה דִקְא עַל־יַד־יְדֵי "וַתִּלְקַח אֶסְתֵּר לְבֵית הַמֶּלֶךְ", שְׁנֵה כָּלֵל נִשְׁמוֹת יִשְׂרָאֵל,
 כְּשִׁמְכִנְיָסִים אוֹתָם בְּעַמְקָא דְתַהוּמָא רַבָּה, עַל־יַד־יְהוָה לֹא רַק שֶׁהֶם חוֹרִים
 בְּתַשׁוּבָה לְבַסוּף, אֶלֹא מַחֲזוּרִים אֶת כָּלֵם בְּתַשׁוּבָה, וְהֵבֵן לְמַעֲשֶׂה.

ט וּתִיטֵב הַנְּעֶרָה בְּעֵינָיו וּתִשָּׂא חֶסֶד לְפָנָיו: צְרִיךְ שְׁתַּדַּע, אַהוּבִי, בְּנִי!
 שְׁחַמְכִינּוּ הַקְּדוּשִׁים אֶמְרוּ (פֶּרְקֵי דְרַבִּי אֱלִיעֶזֶר, פֶּרֶק מו): "וּתִיטֵב הַנְּעֶרָה
 בְּעֵינָיו" — זֶה אֶסְתֵּר, וְהִטָּה עָלֶיהָ הַקְּדוּשׁ־בְּרוּךְ־הוּא חֵן וְחֶסֶד בְּעֵינֵי כָל
 רוֹאֶיהָ, שְׁנֵאֲמַר (אֶסְתֵּר ב, טו): "וַתְּהִי אֶסְתֵּר נוֹשָׂא חֵן בְּעֵינֵי כָל רוֹאֶיהָ", וְזֶה

סוכב על כל בר ישראל, שושמתו היא חלק אלוך מפעל, שהוריד הקדוש-ברוך הוא נשמה מעולם האצילות אל העולם העשיה הגשמי והחמרי, המלא העלמות והסתרות, המלא פסויים, והכניס את הנשמה בתוך גוף עכור, הנמשך אחר תאוות משקצות ומתעבות. ויש לה נסיונות קשים ומרים, כי היא נמצאת בתוך הסתרה שבתוך הסתרה, כמוכא בדברי רבנו ז"ל (לקוטי-מוהר"ן, חלק א', סימן נו), שזה סוד (דברים לא, ו): "אנכי הסתר אסתיר", דהינו שאסתיר את ההסתרה, שלא ידעו כלל שהשם יתברך נסתר ממנו, ואזי בודאי אינו יכול למצא אותו יתברך, מאחר שאינו יודע כלל שצריך לבקש אותו יתברך, כי אינו יודע כלל שהשם יתברך נסתר ממנו, כי ההסתרה בעצמה נסתרת. וזו הצרה הכי גדולה שעוברת על הנשמה, בין שירדת לזה העולם, געלמה ונסתרה בתוך גוף עכור המלא תאוות ומדות רעות, וכן צריך להיות בעולם, שנגעלם שם אלקותו יתברך, ויש לו נסיונות קשים ומרים, כי בשביל הבחירה והנשיון נתנו פחות להסטרטא אחרת והקלפות, ונתפשטה הכפירות והאפיקורסות, ושקוץ תעוב זהים תאנת נאוף, אשר הורסת כל חלקה טובה. והנה הקדוש-ברוך-הוא מרחם על הנשמה הנקראת אסתר, שנגמצאת בתוך הסתרה, שזו נקרת יהודי, שכופרת בעבודה זרה, שנגמצאת בכל בר ישראל, והטה עליה הקדוש-ברוך-הוא חן וחסד בעיני כל רואיה, שנגאמר (אסתר ב, טו): "ותהי אסתר נושאת חן בעיני כל רואיה", כי כל בר ישראל יש לו חן מיחד, אפלו בתקף הגלות המרה, שנגמצאים בין שבעים אמות, ככשה אחת בין שבעים זאבים, וכמאמר ז"ל (וימא טו): "ואלו הן נוראותיו, שאלמלא מוראו של הקדוש-ברוך-הוא, היאך אמה אחת יכולה להתקיים בין האמות, וכמו שאמר רבנו ז"ל (לקוטי-מוהר"ן, חלק א', סימן א'), שמי שמתנהג על-פי התורה ולומד תורה, ומקיים את מצוותיו יתברך, נמשך עליו חן מיחד.

זוה מה שאנחנו רואים על נשמות ישראל, אף שהן בכחינת אסתר, הסתרה שבתוך הסתרה, עם כל זאת "ותיטב הנערה בעיני ותשא חסד לפניו", שזה הקיים שיש לעם ישראל בעת הגלות המרה, שמתפזרים בכל חלקי העולם, והכל כדי להעלות ונצויות דקדשה, למלא את העולם עם אלקותו יתברך, כי בכל מקום שבר ישראל בא, הוא מגלה שמה את הקדוש-ברוך-

הוא, ונעשה שם ארץ ישראל, כמוכא בדברי רבנו ז"ל (לקוטי מוהר"ן, חלק א', סימן סא), כי היכן שבר ישראל בא ולומד תורה ומקום מצוות, על-ידי-זה נעשה המקום בחינת ארץ ישראל. ואמר רבנו ז"ל (לקוטי מוהר"ן, חלק ב', סימן עו): ישראל הם נעשים אדונים לבעליהם, כמו שאמרו חכמינו הקדושים (סנהדרין קד:): כל מקום שהם הולכים, נעשים שרים לאדוניהם; כי בכל מקום שהם באין בגלות, בתחלה הם כבושים בגולה, אבל אחר-כך הם נעשים אדונים לבעליהם, כי אחר-כך הם כובשים את המקום שהוא שהם באים בגולה שם; כי ישראל הם מרימין ומעלין כל המקומות השפלים והנפולים, כמו שאמרו חכמינו הקדושים (מגלה ו:): עתידין בתי פרטיאות וקרקסאות, שילמדו בהן תורה ברבים, שגאמר (זכריה ט, ז): "ונשאר גם הוא לאלקינו" וכו', עין שם. כי ישראל מעלין ומנשאים כל המקומות הנפולים, ועל-כן נקראין ישראל בגלות בני הגולה, כי אף-על-פי שאחר-כך הם נעשים אדונים, ומקימין ומנשאים ומעלין הכל, אף-על-פיהן בתחלה הם בגלות, כי אף-על-פיהן הם נעים ונדים בגלות, אבל אחר-כך הם מעלין ומנשאים הכל, ועל-כן נקראין בני הגולה, כי זה אותיות ג'ו'ל'ה, ראשי תבות: ו'נשאר ג'ם ה'וא ל'אלקינו, כי אחר-כך הם מעלין ומנשאים הכל, בבחינת ו'נשאר גם הוא ל'אלקינו", אבל בין כך עובר על כל נשמה ונשמה מה שעובר, שזה "ויבהל את תמרוקיה", שעוברת בהלות ופחדים, וממקרת את עצמה בכל מיני ענשים קשים ומרים, צרות ויסורים, מרירות והרפתקאות, ואף-על-פיהן "ואת מנותה לתת לה", שזה כל הנקודות טובות שנמצאות אצל כל בר ישראל, כי אמרו (סנהדרין לו.) על הפסוק (שיר השירים ו, ז): "כפלח הרמון רקתך", אפלו ריגנין שבו מלאין מצוות כרמון; כמו שגלה לנו רבנו ז"ל (לקוטי מוהר"ן, חלק א', סימן רפב), שאצל כל בר ישראל יש נקודות טובות. "ואת שבע הנערות הראיות לתת לה מבית המלך", ואמרו חכמינו הקדושים (מגלה יג.): "ואת שבע הנערות", אמר רבא, שהיתה מונה בהן ימי שבת. וכן אמרו (מדרש אגדה): "ואת שבע הנערות הראיות לתת לה", נתן לה שבע נערות, כדי שתמנה בהם ימי השבוע, כדי שתכיר בהם יום שבת איזה הוא. דבר אחר: "ואת שבע הנערות הראיות לתת לה", שהיתה מקנה לאותן השפחות בימי השבוע, והיתה הראשונה קורא אותה יום ראשון, והשנייה שני, והשלישית שלישי, והרביעית רביעי, כך עד שבעה.

לֹא־הִגִּידָה אֶסְתֵּר אֶת־עַמָּהּ וְאֶת־מִלְדֻתָּהּ כִּי מַרְדְּכַי צִוָּה עָלֶיהָ אֲשֶׁר לֹא־תִגִּיד:

גַּנְזֵי הַמֶּלֶךְ

דָּבָר אַחֵר: "וְאֵת שְׁבַע הַנְּעֻרוֹת הַרְאִיּוֹת לְתֵת לָהּ", מהו "הַרְאִיּוֹת לְתֵת לָהּ"? שְׁהִיוּ בַעֲלוֹת סוּדָה, וְהִיתָה מִתְעַצֵּצַת עִמָּן, וְהִיתָה מוֹנֶה סְפִירַת יְמֵי נְדָתָה, לְכֹף נֹאמֵר "הַרְאִיּוֹת לְתֵת לָהּ", שְׁהִיוּ רֵאוּיוֹת לָהּ כְּמוֹהָ. וְעוֹד אָמְרוּ (שם), שְׁהוֹדִיעָה אוֹתָם שְׁהִיא יְהוּדִית, וְגִיּוּרָה אוֹתָן בַּסֵּתֵר. לְכֹף נֹאמֵר: "וְאֵת שְׁבַע הַנְּעֻרוֹת הַרְאִיּוֹת לְתֵת לָהּ", שְׁאֵפְלוּ נִשְׁמָה שְׁנוּפְלֵת בֵּין אַמּוֹת הָעוֹלָם, אֶף־עַל־פִּי־כֵן שׁוֹמֵרֵת שְׁבַת וְשׁוֹמֵרֵת נְדָה, וְעוֹד מְגִירַת גְּרִים, שְׁכַל זֶה מַעֲלַת נִשְׁמָה קְדוּשָׁה, שְׁבָאָה מֵעוֹלָם הָאֲצִילוּת. וְלָכֵן צְרִיכִים לְהִזְהֵר מֵאֵד מֵאֵד בְּמַעֲלַת וְיִקְרַת כָּל בַּר יִשְׂרָאֵל. וְאָמְרוּ חֲכָמֵינוּ הַקְּדוּשִׁים (וַיִּקְרָא רַבָּה, פְּרָשָׁה א'): אָמַר הַקְּדוּשׁ־בְּרוּךְ־הוּא לְמֹשֶׁה, כָּל מָה שְׁאֵתָה יְכוֹל לְשַׁבַּח אֶת יִשְׂרָאֵל — שְׁבַת, לְגַדְלָן וּלְפָאָרְן. כִּי אֲצִלוּ יִתְבָּרֵךְ מֵאֵד מֵאֵד חָשׁוּב כְּשֶׁמְחַפְּשִׁים וּמוֹצְאִים אֶת הַטּוֹב שֵׁישׁ בְּכָל יְהוּדִי, וְעַל־יְדֵי־זֶה יְכוֹלִים לְהַחֲזִירוֹ אֵלָיו יִתְבָּרֵךְ. וְזֶה "וַיִּשְׁנֶה וְאֵת נַעֲרוֹתֶיהָ לְטוֹב בֵּית הַנְּשִׁים", וְדָרְשׁוּ חֲכָמֵינוּ הַקְּדוּשִׁים (מַגֵּלָה יג): אָמַר רַבִּי, שְׁהֶאֱכִילָהּ מֵאֲכָל יְהוּדִי; כִּי אֵפְלוּ בְּתַקְּףָהּ הִי־יִרְדָּה וְהַנְּפִילָהּ נִזְהָרִין נִשְׁמוֹת יִשְׂרָאֵל לֹא לְשַׁקֵּץ אֶת עֲצָמָן בְּאֲכִילַת טְרֵפוֹת וּנְבִלוֹת. וּכְמֵאֲמָרָם ו'ל (שִׁיר הַשִּׁירִים, פְּרָשָׁה ו', סִימָן ד'): הַקְּדוּשׁ־בְּרוּךְ־הוּא מִזְהִיר לָהֶם לְיִשְׂרָאֵל וְאוֹמֵר לָהֶם: אַל תִּנְבְּלוּ עֲצָמְכֶם בְּדָבָר רַע, וְאַנִּי נוֹתֵן לָכֶם שְׂכָר טוֹב, הֵדָא הוּא דְכַתִּיב (וַיִּקְרָא יא, מג): "אַל תִּשְׁקָצוּ אֶת גִּפְשֵׁיחֵיכֶם בְּכָל הַשְּׂרָץ הַשְּׂרָץ וְגו', כִּי אֲנִי ה' וְגו', אֲנִי ה' נֹאמֵן לְשֵׁלֶם לָכֶם שְׂכָר טוֹב לְעוֹלָם הַבָּא, וְהִבֵּן לְמַעֲשֵׂה.

י לֹא הִגִּידָה אֶסְתֵּר אֶת עַמָּהּ וְאֵת מִלְדֻתָּהּ כִּי מַרְדְּכַי צִוָּה עָלֶיהָ אֲשֶׁר לֹא תִגִּיד: צְרִיף שְׁתַּדַּע, אֶהוּבִי, בְּנִי! אֲשֶׁר אֶסְתֵּר הִיא סוּד הַסֵּתֵרָה שְׁבַתוֹף הַסֵּתֵרָה, כְּמוֹ שְׁכַתּוּב (דְּבָרִים לא, יח): "וְאֲנִי הַסֵּתֵר אֶסְתִּיר" וְגו'; וְדָרְשׁוּ חֲכָמֵינוּ הַקְּדוּשִׁים (הַלֵּל קל"ט): אֶסְתֵּר מִן הַתּוֹרָה מִנֵּין? שְׁנֹאמֵר: "וְאֲנִי הַסֵּתֵר אֶסְתִּיר" וְגו', הִינּוּ שְׁהַשְׁגָּחְתוּ יִתְבָּרֵךְ הַפְּרָטִית מִסֵּתֵרֵת בְּתוֹף הַתּוֹרָה (לְקוּשֵׁי־הַלְכוֹת, תַּעֲנִית, הַלְכָה ד', אוֹת כד); כִּי בְּאֵמַת אֵין שׁוּם מְצִיאוֹת בְּלְעֲדָיו

יתברך כלל, והוא יתברך נמצא ואין בלעדיו נמצא, והכל משגח בהשגחה פרטית, אף בשביל הבחירה והנסיחון, הקדוש-ברוך-הוא מסתתר בתוך הטבע, שיהיה נדמה לאדם, שיש כאן טבע, מקרה ומזל. ולכן כל מה שנסתרת ביותר, מתגברים הסטרא אחרא והקלפות ביותר, שמזה נשתלשל, שלקחו את אסתר לבית המלך אחשורוש, כי בשביל הבחירה והנסיחון תופסים את הקדשה ואת ההשגחה בתוך הטבע, עד שלא רואים את ההשגחה כלל.

וזה סוד "לא הגידה אסתר את עמה ואת מולדתה", שלא יתגברו ביותר על-ידי-זה, חס ושלום, פי ההשגחה היתה נסתרת אז מאד, עד שלא הכירו אותה כלל, שזה (אסתר ב. ז): "כי אין לה אב ואם", שהם המחזין י"ה, כי אז התגבר המן-עמלק מאד על נשמות ישראל, להכניס בהם ספקות, על-ידי אחשורוש שנהנו מסעדתו, על-ידי-זה נסתרה ההשגחה לגמרי. ודבר זה סובב בכל דור ודור, שמחמת קלקול הדורות, שבגני-אדם חוטאים, על-ידי-זה נגלם ונסתר המחזין מהאדם, עד שעל-פירב אדם כל-כף מתאש, שאינו יודע מהיכן הוא בא, ומאיזה מקום הוא נמשך. וכמוכא בדברי רבנו ו"ל (לקוטי-מוהר"ן, חלק א', סימן יז): אגא ברזיה קלה שבזים, שהנשמה שבאה מכל העולמות, מתולוננת שהיא באה ממקום גבוה כזה, ולכסוף היא צריכה ללכת לכליון ולהפסד, שזה "לא הגידה אסתר את עמה ואת מולדתה", כי לא בכל פעם יכולים לגלות את ההסתרה, ולגלות מהיכן הנשמה באה — מרום גבהי מרומים, כדי שלא יתגברו הקלפות והסטרא אחרא ביותר, עד שאייר האור הגדול של הצדיק האמת, שהוא בחינת מרדכי, שיכול לגלות את ההסתרה שבתוך הסתרה, כמוכא בדברי רבנו ו"ל (לקוטי-מוהר"ן, חלק א', סימן נז): כי מרדכי יש לו כח כזה לרדת אפלו בעמקא דתהומא רבה, ולגלות את גדל ההארה שמאירה דיגא בתוך ההסתרה; כי מרדכי בטל את עצמו לגמרי אליו יתברך, והיה ענו מאד, ועל-כן היה לו כח להמשיך אלקותו יתברך, כמוכא בדברי רבנו ו"ל (לקוטי-מוהר"ן, חלק א', סימן ע'), כי כל מה שצדיק מבטל את עצמו ביותר, על-ידי-זה יש לו כח להמשיך על עצמו ביותר אלקותו יתברך. וכן יוכל להמשיך על אחרים, כי כל מה שאדם יותר בטל ומבטל בעיני עצמו, על-ידי-זה יש לו כח המושך להמשיך אלקותו

וּבְכָל-יּוֹם וַיּוֹם מְרַדְּכִי מִתְהַלֵּךְ לִפְנֵי חֲצַר בֵּית-
הַנְּשִׂימִים לְדַעַת אֶת-שְׁלוֹם אֶסְתֵּר וּמִה-יַעֲשֶׂה בָּהּ:

גנזי המלך

יתברר בעולם. וזה שאמרו חכמינו הקדושים (מדרש אגדה): "לא הגידה אסתר את עמה ואת מולדתה", ולמה אמר לה מרדכי שלא תגיד? שהיה בורח מן השנרה ומן הגדלה. אמר מרדכי, שאם תאמר: "זה הוא שגדל אותי", ויתן לי שורה, אמר לו הקדוש-ברוך-הוא; אפה בורח מן השנרה, חיף שאני מגדלך, שהיה המלך אמר לה: "מי את, ואצל מי גדלת, ואעשה אותם שרים ושלטונים, ומלכים אעמיד מהם", "ולא הגידה אסתר", ודיקא על-ידי שאסתר, שזה מרמוז על ההסתרה, לא רצתה לגלות "את עמה ואת מולדתה, כי מרדכי צוה עליה אשר לא תגיד", כי מרב ענוה שהיתה בהם, על-ידי-זה זכו לגלות את ההסתרה שבתוך הסתרה, ולהמשיך אלקותו יתברר בעולם, שעל-ידי-זה בעצמו נתבטל המן-עמלק. וכמאמרם "ל (בנכות נח): לך ה' הממלכה — זו מלחמת עמלק; בזה שמגלים את אמתת מציאותו יתברר, בזה נמחק עמלק — הספקות מן העולם, והבן למעשה.

יא ובכל יום ויום מרדכי מתהלך לפני חצר בית הנשימים לדעת את שלום אסתר ומה יעשה בה: צריך שתדע, אהובי, בני! אשר רבנו ו"ל גלה לנו (לקוטי מוהר"ן, חלק א', סימן נו), שיש שתי הסתרות, וכשהשם יתברר נסתר בהסתרה אחת, גם-כן קשה מאד למצאו, אף אף-על-פי-כן, כשהוא נסתר בהסתרה אחת, אפשר להתייגע ולחתר עד שימצא אותו יתברר, מאחר שידע שהשם יתברר נסתר ממנו, אכל כשהשם יתברר נסתר בהסתרה שבתוך הסתרה, דהינו שההסתרה בעצמה נסתרת ממנו, דהינו שאינו יודע כלל שהשם יתברר נסתר ממנו, אזי אי אפשר כלל למצא אותו, מאחר שאינו יודע כלל מהשם יתברר, כמו שכתוב (דברים לא, יח): "ואנכי הסתר אסתיר", דהינו שאסתיר ההסתרה, שלא ידעו כלל שהשם יתברר נסתר, ואזי בנודאי אינו יכול למצא אותו יתברר, מאחר שאינו יודע כלל, שצריך לבקש אותו יתברר, כי אינו יודע כלל שהשם יתברר נסתר ממנו, כי ההסתרה בעצמה נסתרת.

אבל באמת, אפלו בכל ההסתרות, ואפלו בהסתרה שבתוך הסתרה, בנדאי גם שם מלבש השם יתברך, כי בנדאי אין שום דבר שלא יהיה בו חיות השם יתברך, כי בלעדי חיותו לא היה לו קיום כלל. ועל-כן בנדאי בכל הדברים ובכל המעשים ובכל המחשבות, מלבש שם השם יתברך, כבכּוּל, ואפלו אם, חס ושלום, עושין דבר עברה, שהוא שלא פרצון השם יתברך, עם כל זה בנדאי יש שם חיות השם יתברך, אף שהוא בהעלם ובצמצום גדול, והתורה היא החיות של כל דבר.

נמצא, שבכל הדברים ובכל המחשבות, אפלו במחשבה, דבור ומעשה של עברה, חס ושלום, יש שם גם-כן התלבשות התורה, אף שהוא בהעלם ובצמצום גדול, כי 'עבר ושנה נעשה לו כהתר', כמו שאמרו חכמינו הקדושים (יומא פו); דהינו שעל-ידי העברות הוא מהפך דברי אלקים חיים, ועושה צרופים אחרים בתורה, עד שנעשה מאסור התר, כמו שפתיח (ושעיה ה, כ): "הוי האמרים לרע טוב ולטוב רע", נמצא, שאפלו בתוך העברות, מלבשת שם חיות השם יתברך, דהינו אותיות התורה, רק שהוא בהעלם, דהינו מחמת העברות, הפך הצרופים של התורה, עד שנעשה מאסור התר, שזה 'עבר ושנה נעשה לו כהתר', וזה בחינת הסתרה אחת. וכשהשם יתברך נסתר ממנו בהסתרה אחת, דהינו שנעשה לו כהתר, גם-כן קשה מאד למצאו, מאחר שפכר נעשה לו כהתר, אבל עם כל זה אפשר להתנגע ולחתר, עד שימצא אותו יתברך שמו, מאחר שעל-כל-פנים יודע שנעשה לו כהתר, על-כן אף שהשם יתברך נסתר ממנו, וכבר נעשו לו העברות כהתר, עם כל זה אפשר ששייב אל לבו זה בעצמו, דהינו מה שגפול והגיע לבחינת נעשה לו כהתר, ויבקש ויחתר עד שיצא מזה, מאחר שעל-כל-פנים יודע מזה שנעשה לו כהתר.

אבל דע, שיש עוד בחינת הסתרה בתוך הסתרה, דהינו שההסתרה בעצמה נסתרת, שאינו יודע כלל שהשם יתברך נסתר ממנו, דהינו שאינו יודע כלל שגהפך אצלו האסור להתר, רק כל הדברים רעים דומות לו למישור גמור, חס ושלום, הינו אם, חס ושלום, אחר שעבר ושנה, עושה יותר עברות, חס ושלום, אזי נסתר ממנו אפלו זאת שידע שנעשה לו כהתר, רק

שאינו יודע כלל משום נדנוד אסור, והכל הוא ישר בעיניו, וזה בחינת הסתרה שבתוך הסתרה, שההסתרה בעצמה נסתרת. ובאמת גם בתוך ההסתרה שבתוך ההסתרה, גם שם מלבש השם 'תברך', דהינו אותיות התורה, כי בלעזרו אין חיות לשום דבר כלל, רק שעל-ידי רבוי העברות הפך דברי אלקים חיים לגמרי, עד שגהפך אצלו מחכמות התורה לפתיות, עד שאינו יודע כלל אפלו זה בעצמו, שנעשה לו כהתר, שזה בחינת הסתרה שבתוך הסתרה. וזה פרוש: "ויבכל יום יום מרדכי מתהלך לפני חצר בית הנאשים"; "מרדכי" זה בחינת המלכות, שנקרא מר דרור (חליו קלט:), שהמרות הינו המלכות יש לה דרור וחרות, "ויבכל יום יום" זה בחינת התורה, שעל ידה ממשיכין החיות להימים והמדות, כמו שכתוב (תהלים לט, ה): "ומדת ימי מה היא", "חצר בית", זה בחינת חיצוניות ופנימיות, הינו מחשבות ודבורים, שבכלם נסתר השם 'תברך שם, אף המחשבות והדבורים של הרוחקים מהשם 'תברך, וזה "חצר בית הנאשים", מלשון שגשו וקפצו ממקומו של עולם, שנתרחקו מהשם 'תברך. ויש שפכר היו קצת אצל השם 'תברך, אף שפכר שפכו אותו 'תברך. וזה "הנאשים" — לשון שכחה, כמו שכתוב (בראשית מא, נא): "כי נשני אלקים" וגו', שפכר שפכו את השם 'תברך, ויש שגם עתה זוכרים את השם 'תברך, אף שנשתה גבורתם, ואין לאל ידם להתגבר על יצרם, ובשביל זה נקראים בשם נשים, מחמת שלשה טעמים: א. שגשו וקפצו. ב. לשון שכחה. ג. שנשתה גבורתם, ועל-ידי כל זה הם רחוקים מהשם 'תברך, והשם 'תברך נסתר מהם. "ומרדכי", הינו בחינת המלכות, הוא יכול להוכיח ולהזהיר אותם על-ידי עסק התורה, שהוא בחינת ימים ומדות, שעל-ידי-זה זוכין לדעת, שעל-ידי הדעת הזו מגלין ההסתרה שבתוך הסתרה, ועושין ממנה תורה, ואזי אורייתא מכרזת קמיהו (משלי א, כב) "עד מתי פתים תאהבו פתי" (והר שמיני לו), וזה "לדעת את שלום אסתר", שעל-ידי-זה עושה דעת, מהסתרה שבתוך הסתרה, שהיא בחינת אסתר, בחינת "הסתר אסתר", וימה יעשה בה", שעושה מההסתרה בחינת מה, הינו תורה, כמו שכתוב (דברים ו, כ): "מה העדת"; כי מזה בעצמו, שיודע שגם בתוך ההסתרה שבתוך הסתרה, יש שם השם 'תברך, מזה בעצמו נעשה דעת, דהינו תורה, ואזי אורייתא מכרזת קמיהו; כי הצדיק האמת, שהוא בחינת מרדכי, הוא יכול לגלות מההסתרה שבתוך הסתרה

יב וּבַהֲגִיעַ תֹּרֵן נַעֲרָה וְנַעֲרָה לְבוֹא | אֶל־הַמֶּלֶךְ
 אַחֲשֹׁרוֹשׁ מִקֵּץ הַיּוֹת לָהּ כִּדְת הַנָּשִׁים שְׁנַיִם עָשָׂר
 חֹדֶשׁ כִּי כֵן יִמְלֹאוּ יְמֵי מְרוֹקִיהֶן שִׁשָּׁה חֳדָשִׁים
 בְּשִׁמּוֹן הַמֶּר וְשִׁשָּׁה חֳדָשִׁים בְּבִשְׂמִים וּבַת־מְרוֹקֵי
 הַנָּשִׁים:

גנזי המלך

אֵת אַמֶּתֶת מְצִיאֹתוֹ יִתְבָּרֵךְ, עַל־יְדֵי שְׁמַגְלָה תֹרָה מִתּוֹךְ הַסֵּתֶרָה דִּיקָא; כִּי
 הַצְדִּיק מוֹרִיד אֵת עֲצָמוֹ לְמִקּוֹמוֹת הַנְּמוּכִים, שֶׁהִיא בְּחֵינַת נָשִׁים, שֶׁנִּשְׁתַּתָּה
 גְּבוּרָתָם, הֵינּוּ אֵלּוֹ הַנְּשֻׁמוֹת שֶׁשָּׂכַחוּ מִמֶּנּוּ יִתְבָּרֵךְ, אוֹ שֶׁהִתִּיאֲשׁוּ, וְנִדְמָה לָהֶם
 שֶׁכָּבֵר לֹא יְכוּלִים לְחַזֵּר אֵלָיו יִתְבָּרֵךְ, מֵרַב הַהֵסֵתֶרָה שֶׁבְּתוֹךְ הַסֵּתֶרָה שֶׁנִּפְלוּ
 לָשֵׁם. וְהַצְדִּיק הַאֲמֵת, שֶׁהוּא בְּחֵינַת מְרַבְכֵי, יוֹרֵד אֲלֵיהֶם, וּמַגְלָה גַם שֵׁם
 תֹרָה עֲמֻקָּה, שֶׁהוּא גִלּוּי אֱלֻקוֹתָיו יִתְבָּרֵךְ, תְּכֵלִית מְדַרְגָּה עֲלִיוֹנָה, וְעַל־יְדֵי־זֶה
 הוּא מְקַרֵּב נְשֻׁמוֹת יִשְׂרָאֵל אֵלָיו יִתְבָּרֵךְ, וְהֵבֵן לְמַעֲשֵׂהוּ.

יב וּבַהֲגִיעַ תֹּרֵן נַעֲרָה וְנַעֲרָה לְבוֹא אֶל הַמֶּלֶךְ אַחֲשֹׁרוֹשׁ מִקֵּץ הַיּוֹת לָהּ כִּדְת
 הַנָּשִׁים שְׁנַיִם־עָשָׂר חֹדֶשׁ: צְרִיף שְׁתַּדַּע, אֶהוּבֵי, בְּנִי! אֲשֶׁר כָּל הַתַּאֲוֹת
 רְעוֹת, וּבִפְרֹט תַּאֲוֹת נְאוּף, זֶה בָּא כְּשֶׁהָאָדָם נוֹפֵל מִתַּחַת לְמִקּוֹם וּמִתַּחַת
 לְזִמְן, כִּי בְּאֲמַת בֵּר יִשְׂרָאֵל צְרִיף לְהִתְקַדֵּשׁ וּלְהַגִּיעַ לְמַדְרַגָּה כְּזוֹ, עַד שֶׁיִּהְיֶה
 בְּטֹל וּמְבֹטֵל אֶל הָאֵין סוֹף בְּרוּךְ הוּא, וַיַּעֲלֶה וַיַּגְבִּיֵה אֵת הַמִּקּוֹם וְהַזִּמְן אֶל
 לְמַעֲלָה מִהַמִּקּוֹם וּלְמַעֲלָה מִהַזִּמְן, שֶׁשֵּׁם כָּבֵד לֹא שִׁיכּוֹת שׁוּם תַּאֲוֹת; כִּי
 בְּרִגַע שֶׁהָאָדָם בְּטֹל וּמְבֹטֵל אֶל הָאֵין סוֹף בְּרוּךְ הוּא, וְאֵינוֹ רוֹאֶה רַק רוֹחַנִּיּוֹת
 חַיּוֹת אֱלֻקוֹתָיו יִתְבָּרֵךְ, שֵׁם הוּא בְּטוֹל הַזִּמְן וּבְטוֹל הַמִּקּוֹם, וּכְבֵּר לֹא שִׁיכּוֹת
 שׁוּם תַּאֲוָה, כִּי הוּא מִתְעַנֵּג בְּעִרְבּוֹת יְדִידוֹת זִיו שְׂכִינַת עֲזֵו יִתְבָּרֵךְ. וְלִהְפֹּךְ
 — כָּל הַתַּאֲוָה שֶׁל נְאוּף הִיא רַק עַל־יְדֵי בְּחֵינַת הַזִּמְן, שֶׁכָּלוּל מִשְׁנַיִם־עָשָׂר
 חֹדֶשׁ, כִּי י"ב חֳדָשֵׁי הַשָּׁנָה, הֵם כְּנֶגֶד שְׁנַיִם־עָשָׂר מַזְלוֹת, וְכֵן י"א שְׁעוֹת הַיּוֹם
 וְי"ב שְׁעוֹת הַלַּיְלָה, הֵכֵל תְּלוּי כְּפֵי הַמַּזְלוֹת, שֶׁהִטְבִּיעַ הַקְּדוֹשׁ־בְּרוּךְ־הוּא
 בְּטַבַּע הָעוֹלָם, שֶׁזֶה הַזִּמְן וְהַמִּקּוֹם. וְכַמוֹכָא בְּדַבְרֵי רַבְּנֵי ו"ל (לְקוּיטִי־מוֹתֵרֵן).

חלק א', סימן נו) על הפסוק (תהלים לט, ה): "ומדת ימי מה היא", שהימים הם המדות והצמצומים; ולכן אם האדם מקשר בתוך ימיו ושעותיו את האלקות שבתורה, על-ידי-יה הוא עולה אל למעלה מהמקום ואל למעלה מהזמן, כי התורה מגביהה את האדם מהמקום והזמן אל למעלה מהמקום ולמעלה מהזמן, כי התורה מקשרת את האדם אל האין סוף ברוך הוא, ושם הוא בטול הזמנים, רק גלוי אלקות. וזה "מקץ היות לה בדת הנשים שנים-עשר חדש", כי אצל כל הנערות נאמר בהן: "כל אשר תאמר ינתן לה לבוא עמה", שמלאו את כל תאוותן בחמדת הזמן, אבל אסתר היתה צדקת גדולה ונוראה מאד, ונכתה להגיע אל בטול אמת, עד שונכללה לגמרי באין סוף ברוך הוא, ולא נגע בה אחשורוש כלל, כמו שאמרו חכמינו הקדושים (אסתר רבה, פרשה ב', סימן טו), על-פני נאמר בה "לא בקשה דבר", כי בטלה עצמה אז בתכלית הבטול, עד שלא נגע בה כלל, רק אדרבה, נתהפך מההפך אל ההפך, מבחינת (קהלת ה, ט): "עת אשר שלט האדם באדם לרע לו"; כי הפכה אותו אל רצונה. וכל זאת בתקף קדשת מרדכי בעלה, שהיה משמרה בכל עת, והיתה טובלת מחיקו של אחשורוש ויושבת בחיקו של מרדכי, כמו שאמרו חכמינו הקדושים (מגלה גי'); ואז לא די שלא התגברה מלכות הרשעה, בחינת תחת הזמן, על-ידי שגלקחה אסתר לבית אחשורוש, אף גם נתהפך להפך, שאסתר דיקא העלתה כל הנצוצות ממלכות הרשעה, מבחינת תחת הזמן, והחזירה פלם למרדכי, עד שהעלה וקשר הכל אל בחינת למעלה מהזמן, עד שנתהפך חייב מערכת המזלות, שהם סדר הזמן, שהיה מחיב להמשיך להרג ולאבד את כל היהודים, חס ושלום, בייג באדר, ונתהפך מההפך אל ההפך, "אשר שלטו היהודים המה בשונאייהם", באותו יום בייג באדר דיקא, כי זכו אל בחינת בטול הזמן, וזכו לעלות ולקשר הזמן אל בחינת למעלה מהזמן, ששם נתהפך הכל לטובה (לקוטי-תלכות, מילה, הלכה ד, אות כד); כי כשהאדם זוכה לבטל את עצמו לגמרי אל האין סוף ברוך הוא, אז רואה שאין שום זמן כלל, שזה הגלוי יגלה משיח לכל העולם, כמובא בדברי רבנו ז"ל (לקוטי-מוהר"ן, חלק ב', סימן סא); כי הוא לפי גדל שכלו ששייג, יראו שאין שום זמן כלל. כי כל הזמן נכלל בו יתברך, ומי שאוחז בזה, על-ידי-זה נתבטלת אצלו תאוות נאוף, שתלויה בזמן ובמקום. וזה שאמרו חכמינו הקדושים (מגלה טו): פנין שהגיעה אסתר לבית אחשורוש,

ג. וּבִזָּה הַנְּעִרָה בָּאָה אֶל־הַמֶּלֶךְ אֶת־כָּל־אֲשֶׁר תֹּאמַר
יִנְתֵּן לָהּ לָבוֹא עִמָּה מִבֵּית הַנְּשִׁים עַד־בֵּית הַמֶּלֶךְ:

גנזי המלך

והנה הבית מלא צלמים, נסתלקה הימנה שכינה, התחילה לצעק (תהלים כב):
"אלי אלי למה עזבתני", ועל־ידי־זה נתבטל כל הזמן והמקום, ועלתה
למעלה מהמקום ולמעלה מהזמן. ולכן לא היה אחשורוש יכול לשלט בה.

נדבר זה סובב על כל אחד, כשמתגברת עליו תאות נאוף, רחמנא לישונן,
עקר העצה לצעק ולזעק, ולהתחנן אליו יתברך, שיצילו מהמת תאות
נאוף, כי אי אפשר להנצל מזה אלא על־ידי שצועקים להקדוש־ברוך־הוא
ע' קלין, כמובא בדברי רבנו ו"ל (לקויט־מותר"ן, חלק א', סימן לו), וזה מה
שעשתה אסתר, כיון שנקנסה אל בית אחשורוש, ורצה להכשילה, וכן היה
הבית מלא צלמים, התחילה לצעק: "אלי אלי למה עזבתני", ועל־ידי
הצעקה שצעקה אליו יתברך, על־ידי־זה העלתה את הזמן והמקום אל
למעלה מהזמן והמקום, ונכללה באין סוף ברוך הוא, ודיקא על־ידי־זה לא
יכול היה אחשורוש לעשות לה שום רע. וצריך כל בר ישראל להחזיר את
זה היטב היטב בעמק לבבו, אשר אי אפשר להנצל מהתאנה הזו, אלא
כשזוכים להפלת למעלה מהזמן, באין סוף ברוך הוא, שאז כבר אינו רואה
רק ארץ אנפין דקדושה, כמובא (לקויט־מותר"ן, חלק א', סימן רמב), וזכה להפלת
באין סוף ברוך הוא, והבן למעשה.

ג. וּבִזָּה הַנְּעִרָה בָּאָה אֶל הַמֶּלֶךְ אֶת כָּל אֲשֶׁר תֹּאמַר יִנְתֵּן לָהּ לָבוֹא עִמָּה:
צריך שתדע, אהובי, בני! אשר אחשורוש היה נואף גדול, וכמאמרם
ו"ל (מגלה יב): שניהם לדבר עברה נתחברו; ולכן אחר־כך פשעוה לקבץ
את כל הנערות אליו, כפנתו גם־כן היתה לנאוף, והנה משדל אותן לבוא
אליו, על־ידי "את כל אשר תאמר ינתן לה לבוא עמה", כי הן מלאו את
כל תאות לבן בחמדת הזמן (עין לקויט־הלכות מילה, הלכה ד', אות כד); אבל
אסתר הצדקת לא בקשה דבר, כי בטלה עצמה או לגמרי בתכלית הבטול,
עד שלא נגע בה כלל, רק אדרבה נתהפף מהפף אל ההפך, בבחינת (קהלת
ח, ט): "עת אשר שלט האדם באדם לרע לו", כי הפכה אותו אל רצונה.

ודבר זה נעשה בכל דור ודור, שאחשורוש הרשע עומד בגזרותיו, שגזר
 על בנות ישראל לטמאן בנאוף, רחמנא לישזבן, ולולא כח מרדכי, שהוא
 בחינת הצדיקים שבכל דור ודור, שמוחים ומתריעים נגד גזרותיו המרות,
 כבר מזמן היו נאבדות בנות ישראל. וכמו שקורה בדורותינו אלו, על-ידי
 גזרת גיוס בנות, שהיא גזרה חמורה מאד, שגזרו מלכות הרשעה לגייס את
 בנות ישראל, וכל פונתן השמאה היא רק להרבות זנות, ולהכשיל את בני
 ובנות ישראל בטמאת נאוף, ואשר יצאו חכמי התורה, צדיקי אמת, ופסקו
 על הגזרה הזו — ה'רג ואל יעבר! כי ראו והבינו ברוח קדשם את טמאת
 פונת מלכות הרשעה, מלכות אחשורוש, להכשיל את בנות ישראל בונות,
 ומשדלים אותן "את כל אשר תאמר ינתן לה לבוא עמה", והכל כפי
 להמשיך אותן אל מצודתם השמאה. וצריכים להזהיר על זה מאד מאד את
 בנות ישראל, שלא תלכדנה ברשת הסטרא אחרא והקלפות, וכן צריכים
 רחמים רבים על בנות ישראל, שלא תלכדנה לעבד בין הגויים המזומים
 בתאות נאוף, וכן אצל קלי הדעת, פי בנגל ללכד את בנות ישראל בזנות
 ונאוף, רחמנא לישזבן, וכבר יצאו קלקולים רבים מזה, שבנות ישראל הלכו
 לעבד אצל גויים טמאים ומטמאים, וכן אצל קלים וריקים ופוחזים, רשעי
 ישראל, שבקלות פתו את בנות ישראל לעברות. ואל יקל דבר זה בעיניך,
 אהובי, בני! כי רבים חללים הפילה ההפקרות הזו, הן שבנות ישראל
 התגיסו לצבא, רחמנא לצלן, והן שהלכו לעבד אצל גויים ורשעי ישראל,
 קלים וריקים ופוחזים, רחמנא לישזבן, ולבסוף נכשלו בעברות חמורות, פי
 נשים דעתן קלות עליהן (שבת לג:); ובנגל לשדל אותן על-ידי דבורים
 המושכים את לבן. והיו כמה קלקולים שיצאו מדברים באלו, שגששים
 נשואות הצרכו להתגרש, או עזבו את בעליהן וברחו, רחמנא לצלן, עם
 הנואף הזה ששדל אותן. או לאננים ששומעות דברים חמורים באלו,
 ואשרי האב השומר את בתו, ואינו מכניסה בנסיון קשה כזה, וצריכים
 לבקש רחמים רבים על דבר זה, וכן לעורר את בנות ישראל, שלא תתפתנה
 אחר יצן הרע, פי כל זה מצודת הסטרא אחרא, להפיל את בנות ישראל
 לפח של זנות ונאוף, ואשרי מי ששומר על בנותיו בעתים הללו, שהדור
 כל-כך מפקר, ובנגל יכולים לפתות את בנות ישראל, והבן למעשה.

דַּ בְּעָרְבִי | הִיא בָּאָה וּבִבְקָר הִיא שָׁבָה אֶל־בֵּית
הַנְּשִׁים שְׁנֵי אֶל־יַד שֶׁעֲשִׂגּוּ סָרִיס הַמֶּלֶךְ שֹׁמֵר
הַפִּילִגְשִׁים לֹא־תָבֹא עוֹד אֶל־הַמֶּלֶךְ כִּי אִם־חַפְצֵי
בֵּה הַמֶּלֶךְ וְנִקְרָאָה בְּשֵׁם:

גְּזוּי הַמֶּלֶךְ

יד בְּעָרְבִי הִיא בָּאָה וּבִבְקָר הִיא שָׁבָה: צָרִיךְ שֶׁתִּדַע, אֶהוּבִי, בְּנִי! אֲשֶׁר כָּל
נְשִׂמָה הִיא חֵלֶק אֶלֶזֶק מִמַּעַל מִמַּשׁ, וְשׁוֹלְחִים אוֹתָהּ כְּכֹל יוֹם מִחַדָּשׁ אֶל
זֶה הָעוֹלָם הַגָּשְׁמִי וְהַחֲמָרִי, לְסַגֵּל בּוֹ מִצְוֹת וּמַעֲשִׂים טוֹבִים, וְאִם אָדָם זוֹכֵה
לְלַמֵּד כְּכֹל יוֹם הַתּוֹרָה הַקְּדוּשָׁה, וְכֵן עוֹסֵק בַּתְּפִלָּה וּבִיְחֻדִים קְדוּשִׁים, לִיְחַד
שְׁמוֹ יִתְבָּרַךְ, וְלִקְשֹׁר וּלְשַׁלֵּב עוֹלָמוֹת, וְלִהְיוֹת עַל עֲצוּמוֹת חַיִּית וּדְבָקוֹת
הַבּוֹרָא יִתְבָּרַךְ שְׁמוֹ, אֵינן עוֹד תַּעֲנוּג יוֹתֵר גְּדוֹל מִזֶּה, אֲבָל בּוֹ בְּזִמְנֵי יֵשׁ לוֹ
גַּם בַּחִירָה לֹא לִפְלִי בְּנוֹקְבָא דְתַהוֹמָא רַבָּה, וְלִהְיוֹת בַּחֲלֻקוֹ שֶׁל "שֶׁעֲשִׂגּוּ סָרִיס
הַמֶּלֶךְ שֹׁמֵר הַפִּילִגְשִׁים", וְלִהְיוֹת בְּעִבְרוֹת חֲמוּרוֹת, רַחֲמָנָא לִישׁוֹבֵן, כִּי
הַבְּחִירָה חֲפְשִׁית, וְכַמוֹבָא בְּדַבְרֵי רַבְּנֵי ו"ל (לְקוּטִי־מִוֵּתְרֵן, חֵלֶק א', סִימָן פד),
אֲשֶׁר כְּכֹל יוֹם מְאִיר הָאוֹר הַגָּנוּז לְהַתְעַנֵּג בְּזוּי שְׂכִינַת עֲזוֹ יִתְבָּרַךְ, אֲבָל יֵשׁ
גַּם נְחִשִׁים וְעַקְרָבִים שְׂמַבְלִבְלִים אֶת מַחֲשַׁבְתּוֹ, שֶׁהֵם כָּלֵל הַהֲרַוּרִים רְעִים
וְהַרְעִינּוֹת הַמְּגַנְיִים, וְהַדְּמִינּוֹת וְהַהֲבִלִים שְׂמַטְעִים אוֹתוֹ מְאֹד, זֶוּז הַבְּחִירָה.
וְלָכֵן כָּל מָה שְׂאָדָם מִסְּגֵל כְּכֹל יוֹם "בְּעָרְבִי הִיא בָּאָה", הַנְּשִׂמָה בָּאָה לְעוֹלָם
הָעֲלִיּוֹן, וְנוֹתַנָּה דִין וְחֻשְׁבוֹן עַל כָּל מָה שֶׁעָשָׂה בַּיּוֹם הַזֶּה, "וּבִבְקָר הוּא
שָׁבָה", מַחֲזִירִים אוֹתָהּ חֲזָרָה אֶל זֶה הָעוֹלָם, "אֶל בֵּית הַנְּשִׁים שְׁנֵי", עוֹד
פַּעַם לְבַחֵר בְּטוֹב אוֹ בְּרַע, וְכַמוֹבָא (וְהֵר פְּקוּדֵי רסב): "בְּעָרְבִי הִיא בָּאָה", הִינּוּ
דְּכַתִּיב (מְשַׁלֵּי לא, טו): "וַתִּקֶּם בְּעוֹד לִילָה וַתִּתֵּן טָרֶף לְבֵיתָהּ חֹק לְנַעֲרוֹתֶיהָ".
מָה הוּא רַבּוּיָא דְּבִרְכָאן וְהַקְּדוּשָׁה וְתוֹסַפֵּת קְדוּשָׁה דְּקָא גְּטִילָא כְּמָה דְּאֵת אָמֵר
(בְּרַאשִׁית מט, כז): "וְלַעֲרֹב חֵלֶק שָׁלֵל". דְּפִלִּיגַת חֵלְקָא לְכֻלָּא, וְאַפְלוּ לְסַטְרָא
אַחְרָא חֵלְקָא בְּלַחֲדָהּ. וְרָזָא דָא רָזָא לְבְנֵי מְהִימְנוּתָא, חוֹלְקָא דְּסַטְרָא אַחְרָא
מְסַאָבָא. כָּל אֵינּוֹן חוֹבִין וְכֹל אֵינּוֹן חֲשָׂאִין דְּהָהוּא בְּרַ גֵּשׁ, דְּקָשֶׁר קָשְׁרִין
דִּיחֻדָּא דְּאִתְּוּדָהּ עֲלֵיהּ, כְּלָהוּ שְׂרִינְ עֲלֵיהּ דְּסַטְרָא אַחְרָא, וְאֵינּוֹן חוֹלְקָא

ואחסנתא דסטרא אחרא מסאבא, ואי לא אודי עליה אשתפח מקטרנא ויכיל ליה, ואי אודי על כל חובוי בההיא צלותא דקשיר קשרין דייחודא ואתברכאן עלאי ותתאי; הינו "בערב היא באה" הנשמה עולה למעלה, ואם סגלה תורה ומצוות ומעשים טובים, תפלה ויחודים קדושים, שהמשיך אדם על עצמו ועל כל העולם אורו יתברך, אז הוא מקבל שכר, בבחינת (בראשית מט. כו): "ולערב יחלק שלל", כי רק זה מה שנשא לאדם. אבל אם חטא ועשה דברים מתעבים, רחמנא לישזבן, אין עצה אחרת, רק להתנדות על כל מה שהוא עשה, ותכף ימיר כשמתנדת ומודה על החטאים שעשה ביום הזה ומתחרט, אזי נופל על ראש הסטרא אחרא, ומגרשים אותם החוצה, ולו מוחלין על כל עוונותיו. ואמרו (והר וברא קו.): אמר רבי שמעון, הכצעקתה, מאן הכצעקתה דא גזרת דינא, דתבעא דינא כל יומא, דהכי תנינן כמה שנין קמא גזרת דינא, ותבעא מקמי קדשא ברין הוא על דזבינו אחוי דיוסף ליוסף, בגין דגזרת דינא צוחת על דינא, ועל דא הכצעקתה הבאה אלי, מאי הבאה אלי, דא הוא רנא, כמה דאת אמר (אסתר ב. יד): "בערב היא באה ובבקר היא שבה", ונדא הוא הבאה אלי תדיר, כגונא דא "קץ כל בשר בא לפני", כי כשאדם חוטא, נגזר עליו גזר דין חמור מאד, והמקטרג מקטרג בין ביום ובין בלילה, כמו שהיה בעת שמכרו את יוסף, שהוא סוד הצדיק, כמו שכתוב (עמוס ב. 1): "על מקרם בכסף צדיק ואביון בעבור געלים", שאז "בערב היא באה" עם קטרוג גדול, וכן "בבקר היא שבה", עם קטרוג גדול, כי כרגע שמתרחקים מהצדיק, אז יכולים לבוא לטעיות גדולות, פי הצדיק מעורר מהשנה, כמובא בדברי רבנו ז"ל (לקושי-מותרין, חלק א, סימן ס), ולכן צריכים בכל לילה לשוב בתשובה שלמה, ולבקש רחמים ממנו יתברך על כל מה שעשה כל היום, באפן שנשמתו תעלה נקיה, שזה "בערב היא באה", הנשמה חוזרת ובאה לעולם העליון נקיה, וכן "בבקר היא שבה" נקיה עם התחדשות חדשה.

אבל עליך לדעת, אהובי, בני! אם אתה רוצה שתתקבל תפלתך ברחמים וברצון לפני אדון כל, עליך ללמד הרבה תורה. וכמובא בדברי רבנו ז"ל (לקושי-מותרין, חלק א, סימן א): כדי שתתקבלנה התפלות צריכים ללמד תורה. וכן מובא (והר וברא רב): רבי חזא פתח ואמר (משלי יג. יב): "תוחלת

טו וּבַהֲגִיעַ תּוֹר־אֶסְתֵּר בַּת־אֲבִיחַיִל | דָּד מְרַדְּכִי אֲשֶׁר
 לָקַחְתָּ לָּו לְבַת לָבוּא אֶל־הַמֶּלֶךְ לֹא בִקְשָׁה דָבָר כִּי
 אִם אֶת־אֲשֶׁר יֹאמַר הִגִּי סֵרִיס־הַמֶּלֶךְ שִׁמְר הַנְּשִׂימ
 וְתִהְיֶי אֶסְתֵּר נִשְׂאת חֵן בְּעֵינַי כָּל־רְאִיָּה:

גִּנְזֵי הַמֶּלֶךְ

ממשכה מחלה לב, ועץ חיים תאנה באה, דא הוא דתנו, דלית ליה לבר
 נש לאסתכלא בבעותיה לגבי קדשא ברין הוא, אי אתי אי לא אתי, מאי
 טעמא, בגין דאי איהו אסתכל ביה, פמה מאריהון דדינא אתו לאסתכלא
 ביה בעובדוי, ורזא איהו, דהא ההוא אסתכלותא דאיהו מסתכל בההוא
 בעותא, גרים ליה למחלת לב, מאי "מחלה לב", דא איהו מאן דקאים תדיר
 עליה דבר נש לאסטאא לעילא ותתא, "ועץ חיים תאנה באה", תנינן מאן
 דכעי דקדשא ברין הוא יקבל צלותיה, ישתדל באוריחא דאיהי עץ חיים,
 וכדין "תאנה באה", מאן תאנה, דא הוא דרגא דכל צלותין דעלמא בגדיה,
 ועאיל לון קמי מלכא עלאה, כתיב הקא באה, וכתיב הקס "בערב היא
 באה", ודא הוא "תאנה באה", באה קמי מלכא עלאה, לאשלקא רעותא
 דההוא בר נש. ולכן אשרי מי שמתמיד בלמוד התורה הקדושה ועוסק
 בתפלה, שאז יזכה שיקבל אותו מלך מלכי המלכים חננה, אבל אם לא
 יעסק בתורה ובתפלה, אזי יתקיים אצלו: "לא תבוא עוד אל המלך, כי אם
 תפץ בה המלך ונקראא בשם"; כי הפל תלוי איך שיזכה לחדד יחודים
 קדושים בבטול כל הרגשותיו אליו ותברך, על-ידי למוד תורה ועסק
 התפלה, והבן למעשה.

טו וּבַהֲגִיעַ תּוֹר אֶסְתֵּר בַּת אֲבִיחַיִל דָּד מְרַדְּכִי: צְרִיף שְׂתַדַּע, אַהוּבִי, בְּנִי! אֲשֶׁר
 אָסְתֵּר הִיא סוּד הַמַּלְכוּת, נִשְׁמַת יִשְׂרָאֵל, כַּאֲשֶׁר מִגִּיעַ זְמַנָּה לְהַכְנִס אֶל
 מֶלֶךְ מַלְכֵי הַמַּלְכִּים הַקְּדוּשׁ־בְּרוּךְ־הוּא, לֹא בִקְשָׁה דָבָר, שְׁזָה "לָבוּא אֶל
 הַמֶּלֶךְ לֹא בִקְשָׁה דָבָר", כִּי כְּשֶׁהִנְשָׂמָה מִבְּשֻׁלֵת אֶת עֲצָמָה לְגַמְרֵי אֶל הָאֵין
 סוּף בְּרוּךְ הוּא, שְׁמָה לֹא שִׁיף שׁוּם דְּבוּר, כִּי הוּא רְצוֹן שְׁבָרְצוֹנוֹת, רְעוּא
 דְּרַעוּיִן, שְׁזָה מַה שְׁנֹאמַר אֲצֵל יַעֲקֹב אֲבִינוּ, כְּמוֹכָא (וְהוּר פְּקוּדֵי רַגְו): "וּבַהֲגִיעַ

תד אֶסְתֵּר", וְדָא הוּא עַת רְצוֹן, וּמִכַּאן וְהִלָּאָה, שְׂרָאן הִיכְלִין לְאַתְחַבְּרָא וּלְאַתְקַשְׂרָא אֲלֵין בְּאַלְיִן; וְאִין עוֹד מִדְרָגָה יוֹתֵר גְּדוּלָּה מְזוּ, כְּמוֹ הַבְּטוּל אֶל הָאֵין סוֹף בְּרוּךְ הוּא, שְׂאֹז הַנְּשֻׁמָּה יְכוּלָּה לְנַקֵּם בְּסִטְרָא אַחְרָא, בְּסוּד (קְהֵלֶת ח, ט): "עַת אֲשֶׁר שְׁלַט הָאֲדָם בְּאֲדָם לְרַע לֹ"; שְׁנָה "כִּי אִם אֲשֶׁר יֹאמֵר הַגִּי סָרִיס הַמֶּלֶךְ שִׁמֹּר הַנְּשִׁים", כִּי בּוֹ בְּרַגַע שְׂאָדָם זֹכֶה לְבַטֵּל אֶת עֲצֻמוֹ לְגַמְרֵי אֶל הָאֵין סוֹף בְּרוּךְ הוּא, וְאִין לֹ שׁוּם רְצוֹן, וְרוּצָה רַק אֶת רְצוֹנוֹ יִתְבַּרֵךְ, הוּא מְקַשֵּׁר אֶת הָעוֹלָם הַזֶּה בְּעוֹלָם הַבָּא, שְׁנָה סוּד הַיְחִיד בֵּין חֻמְכָּה לְמַלְכוּת, הַחַיִּית וְהַנִּיּוֹן שֶׁהוּא סוּד ח'ן, כְּמוֹכָא בְּדַבְרֵי רַבְנּוּ ו'ל (לְקוּטֵי מוֹהְרֵן, חֶלֶק א', סִימָן א'), שְׂזוּ הֵיטְהָ מְדַרְגַת יַעֲקֹב, וְהָהּ שְׂאָמְרוּ חֻמְכֵינוּ הַקְדוּשִׁים עַל אֶסְתֵּר (אֶסְתֵּר רַבָּה, פְּרָשָׁה ו', סִימָן ט'): "וַתְּהִי אֶסְתֵּר נוֹשֵׂאת חַן בְּעֵינֵי כָל רוֹאֵיהָ", בְּעֵינֵי הָעֲלִיּוֹנִים וּבְעֵינֵי הַתַּחְתּוֹנִים, כְּפִי דְאָמַר (מִשְׁלֵי ג, ד): "וּמִצָּא חַן וְשָׂכַל טוֹב בְּעֵינֵי אֱלֹהִים וְאָדָם", וְאֶסְתֵּר הִיא סוּד הַמַּלְכוּת, סוּד נְקֻדַת בֵּית־הַמֶּקְדָּשׁ, שְׂמִשְׁם יוֹצֵא הָאוֹר לְכָל הָעוֹלָם כְּלוּ, וּכְמִאֲמָרָם ו'ל (בְּרַשִׁית רַבָּה, פְּרָשָׁה ג'): מִהֵיכָן נִבְרְאת הָאוֹרָה? מִמָּקוֹם בֵּית־הַמֶּקְדָּשׁ; וְכֵן אָמְרוּ (שְׁמוֹת רַבָּה, פְּרָשָׁה לו'): כִּשְׁם שֶׁהִשְׁמָן מֵאִיר, כִּף בֵּית־הַמֶּקְדָּשׁ מֵאִיר לְכָל הָעוֹלָם; וְלָכֵן בֵּית־הַמֶּקְדָּשׁ הוּא נְקֻדַת הָאוֹר, בְּסוּד מְאוּרֵי אוֹר, כְּמוֹכָא בְּדַבְרֵי רַבְנּוּ ו'ל (לְקוּטֵי־מוֹהְרֵן, חֶלֶק ב', סִימָן סו): וְלָכֵן הַנְּשֻׁמָּה, אִף שְׁהִיא נִסְתָּרֶת, עִם כָּל זֹאת מְגַלָּה אוֹר כְּזֶה, שְׂמִמְנוֹ מֵתִים כָּל הַקְּלָפוֹת, וְזֶה הָאוֹר שֶׁהִמְשִׁיכָה אֶסְתֵּר עַל הַמֶּן, עַד שְׁנֶאֱבָד מִן הָעוֹלָם. וּמוֹכָא בְּדַבְרֵי מוֹהְרֵן ת' ו'ל (לְקוּטֵי־הַמַּלְכוּת, הַמַּלְכוּת מִתְּנָה וּמִתְּנָה שְׂכִיב מְרַע, הַלְכָה ג', אוֹת ה'): אֶסְתֵּר הִיא בְּחַיִּינַת בֵּית, כְּמוֹ שְׂכֵתוֹב: "לְקַחְהָ מִרְדְּכֵי לוֹ לְבַת". וְדַרְשׁוּ חֻמְכֵינוּ הַקְדוּשִׁים (מְגִלָּה ג'): אָמַר רַב אֲחָא, עֵיבַרְתָּה מֵת אֲבִיךָ, יְלֻדְתָּה מֵתָה אִמָּה, "וּבִמְוֹת אֲבִיךָ וְאִמָּה לְקַחְהָ מִרְדְּכֵי לוֹ לְבַת". תְּנָא מִשׁוּם רַבִּי מְאִיר, אֵל תִּקְרִי לְבַת אֶלָּא לְבֵית, כִּי אֶסְתֵּר הִיא סוּד בֵּית־הַמֶּקְדָּשׁ, שֶׁהוּא סוּד הַמַּלְכוּת, כְּמוֹ שְׂכֵתוֹב (שְׁמוֹת טו, יז): "מִקְדָּשׁ אֲדָנִי כּוֹנֵנִי דִידֵךְ הַנִּי"ה יִמְלֹךְ" וְגו', וְאָמְרוּ חֻמְכֵינוּ הַקְדוּשִׁים (תַּנְחוּמָא וְנִקְהֵל): בְּאִינְהּ מְקוֹם הִזְה מְקוֹם מִקְדָּשֵׁנוּ, הַנִּי "מְכוֹן לְשִׁבְתֶּךָ פְּעֻלַת הַנִּי"ה, מִקְדָּשׁ אֲדָנִי כּוֹנֵנִי דִידֵךְ", אֵל תִּקְרִי מְכוֹן אֶלָּא מְכוֹן כְּנֻגַד כְּפַסַּא הַכְּבוֹד, נִמְצָא שְׂבִית־הַמֶּקְדָּשׁ הוּא בְּסוּד מַלְכוּת, בְּסוּד שְׁם אֲדָנִי, וְזֶהוּ סוּד אֶסְתֵּר, שֶׁהִיא גַם־כֵּן סוּד מַלְכוּת, "וַתִּלְבַּשׁ אֶסְתֵּר מַלְכוּת". וְהַמֶּן הַרְשַׁע הוּא כְּנֻגַדָּה, כִּי הוּא רֹאשׁ כָּל חוּצוֹת, "וְרַשִׁית גּוֹיִם עֲמַלְק", וְעַקֵּר

ראשיתו והתגבורתו על אותן שהם מחוץ לקדשה, כי צמלק התגבר רק על אותן שהיה הענן פולטן, ועל-כן נקרא "ראש כל חוצות", כי הם מחוץ לענני כבוד, שהם סוד סכה, וסכה היא סוד בית-המקדש, שנקרא "ספת שלום", שמשם עקר בנין הבתים ודירות ישראל, כמו שכתוב (בראשית לג, יז): "ויצקב נסע סכתה ויבן לו בית".

נמצא, שכל אותן ישראל שהיו בתוך הענני כבוד, הם בתוך בית וגבול הקדשה, ונקללין בהראש-בית. אבל אלו שהיה הענן פולטן, שהם מחוץ למחנה, מחוץ לבית הקדשה, על אלו מתגבר המן-צמלק, ורוצה להיות ראש כל חוצות לכבשם, חס ושלום, תחת ממשלתו, לכלי להניחם לשוב אל השם ותברך, לשוב לתוך מחנה הקדשה. ומשה רבנו, שהוא סוד הצדיק האמת שבכל דור, הוא לוחם תמיד מלחמת צמלק, בשביל להציל אלו האבני קדש, הנשפכים ומתגלגלים בראש כל חוצות, כמו שכתוב (איכה ד, א): "תשתפכנה אבני קדש בראש כל חוצות", להוציאם מרשות צמלק, להכניסם אל בית הקדשה. ועל-כן זאת המלחמה היא מלחמה קשה וגדולה מכל המלחמות שבעולם, כי צמלק שהוא הבעל-דבר, הוא הסמ"ך-מ"ם הרשע, המלביש את עצמו ברעי-בנים, וררבי עשו, מערבב את העולם, עד שאי אפשר בשום אופן לידע את האמת היכן היא, כי השקר מתדמה לאמת בכל הבחינות, וזהו חבלי של משיח, שהיא הקטגוריה בין התלמידי חכמים. והתקון לזה הוא רק תמימות ופשיטות, שמי שרוצה לחוס על נפשו לבל תאבד תקותו, חס ושלום, כפי מה שכל אחד יודע בנפשו נגעי לבבו ומכאוביו, הוא צריך להתנהג בתמימות ובאמת, ולזעק מאד להשם ותברך, שיורהו האמת לאמתו, שיידע במי להתדבק, באפן שיזכה לשוב אליו ותברך באמת. וזה שגלה לנו רבנו ז"ל (לקושי"מ ה"ו, חלק ב, סימן סו), שהתקון לזה הוא לקום בחצות, ולהתאבל מאד על חרבן בית-המקדש, שגורם על-ידי מעשיו הרעים, ואף שבית-המקדש כבר חרב, אבל מי יודע אם הוא לא המעצב בנין בית-המקדש, כי כל המעצב בנין בית-המקדש — כאלו החריבו. ומי שיתנהג בדרך הזה, בדרך הישן, אשר דרכו בו אבותינו מעולם, דהינו לקום בחצות, ולפשפש במעשיו, ולהתאבל על חרבן נפשו ונשמתו, שגורם חרבן בית-המקדש, ויצעק מאד להשם ותברך כראוי לו לצעק על

וּתְלַקַּח אֶסְתֵּר אֶל־הַמֶּלֶךְ אַחֲשֵׁרוּשׁ אֶל־בֵּית מְלִכּוֹתוֹ בַּחֹדֶשׁ הַעֲשִׂירִי הוּא־חֹדֶשׁ טֵבֵת בְּשַׁנַּת־ שֵׁבַע לְמַלְכוּתוֹ:

גנזי המלך

נפשו, כפי מה שידוע בעצמו אפן מעמד נשמתו, להיכן הורידה במעשיו, אזי בודאי יזכה לידע האמת לאמתו. כי החפץ באמת, מוסרין לו מלאך של אמת.

וזה סוד מה שעשה מרדכי, כשראה גדל ממשלת המן, שהוא הראש כל חוצות, שאז נאמר (אסתר ד, א): "ומרדכי ידע את כל אשר נעשה", כי מרדכי הצדיק הוא הראש-בית שבכל דור ודור, ידע את כל אשר נעשה בעולם, איך השטן מערבב את העולם כלו, עד שאי אפשר בשום אפן לידע היכן האמת. ואז "ויקרא מרדכי את בגדיו ויצא בתוף העיר, ויזעק וזעה גדולה ומרה", וכן כל ישראל הפשרים "מקום אשר דבר המלך ודתו מגיע, אבל גדול ליהודים, וצום וכבי ומספד, שק ואפר יצע לרבים", ואפר דיקא להכניע מאורי אש, שהם המפרסמים של שקר, שהם ראש כל חוצות, ועל-ידי-זה זכו "לשום לאבלי ציון פאר תחת אפר", שזהו מה שזכו אחר-כך, שנפל המן לפני מרדכי, "ומרדכי" שהוא הראש-בית האמת, יצא מלפני המלך בלבוש מלכות תכלת וחור", שהם פאר כלליות הגנוני. וזהו "ליהודים היתה אורה", סוד מאורי אור, וכל זה נעשה דיקא על-ידי אסתר, שלקחה מרדכי לו לבת, אל תקרי לבת אלא לבית, שהוא סוד בית-המקדש, והוא בטול אל האין סוף ברוך הוא, לבוא אל המלך מלכי המלכים הנקדוש-ברוך-הוא, "לא בקלשה דבר", שהוא סוד הבטול אל האין סוף ברוך הוא, ששם לא שיה שום דבור. ולכן הכניעה את המן, "ותיה אסתר נושאת חן בעיני כל ראייה", בעיני עליונים ותחתונים, והבן למעשה.

טז ותלקח אסתר אל המלך אחשורוש: צריך שתדע, אהובי, בני! אשר תכמינו הקדושים דרשו (מגלה יג.): בחדש העשירי הוא חדש טבת, ירח שנהגה גוף מן הגוף, שכל זה הוא בחינת התגברות תאנות נאוף, שמתגברת

על כל נשמה, שזה סוד "ותלקח אסתר", סוד הנשמה שנסתרת אצל האדם, שלוקחים אותה בכח אל המלך וכן וכסיל, שהוא אחשורוש, היצר הרע המתגבר על האדם, והאדם צריך להיות חזק ואמיץ לצאת מהתאנה המגונה הזו של תאוות נאוף, הגוף נהנה מן הגוף, שזו התגברות תאוות נאוף, שפאה לאדם על-ידי שנגסם מזו, כמובא בדברי רבנו ו"ל (לקוטי מוה"ר ז, חלק ב, סימן ח'), כי יש ג' מחזין פרוסים נגד תאוות נאוף המתגברת על האדם, עד שהנשמה, שהיא בחינת אסתר, מנחת בהסתרה שבתוך הסתרה, ונלקחה אל בית מלכות דסטרא אחרא, ואי אפשר לצאת מזה אלא על-ידי עזרת ועקשנות דקדושה, וכמובא בדברי מוה"ר ז"ל (לקוטי הלכות, ברכת הרי"ט, הלכה ד, אות א'), אשר אין שום יאוש בעולם כלל, ומכל הנפילות והירידות יכולים לעלות, והירידה תהיה תכלית העליה, והכל בכח הצדיק האמת, אשר יכול להכנס בבית הבליעה של הסטרא אחרא, עד שתצטרף להקיא הקאות, בסוד (איוב כ, טו): "חיל בלע ויקיאנו", כי זו גדלת הצדיק האמת, שיכול להכנס בתוך בית הבליעה של הסטרא אחרא, ולהוציא משם את כל הנשמות שבלעה הסטרא אחרא, על-ידי תאוות נאוף, שזה היה כח מרדכי להוציא את אסתר, שהיא כלל נשמות ישראל הנמצאים בהסתרה, בבחינת (דברים לא): "ואנכי הסתר אסתר" וגו', שזה "ותלקח אסתר אל המלך אחשורוש", שהוא היצר הרע, "בחודש העשירי הוא חודש טבת", שאז התגברות הסטרא אחרא, הגוף נהנה מהגוף, שזו תאוות נאוף, והצדיק בחינת מרדכי, יכול להוציא גם את הנשמות האלו, וזה מה שאנו רואים, כמה אנשים שהם רשעים גדולים כמה שנים, ועוברים עברות גדולות וחמורות, ורמנא לצלון, ואחר-כך נתעוררים בתשובה ונעשים בעלי תשובה גמורים, כמובא כמה מעשיות כאלה בגמרא ומדרשים ושאר ספרים. וכמעשה דרבי אלעזר בן דורדיא (עבודה זרה יז), ונתן צווייתא (שבת נו:), וכיוצא באלה מעשיות הרבה מאד בכל דור ודור. ולכאורה תמוה הדבר מאד, הלא (אבות פ"ק ד): עברה גוררת עברה, וכל מה שעובר עברה יותר, הוא נופל בידי הסטרא אחרא יותר, ומאין בא שלבסוף יתגבר נגד הסטרא אחרא ויחזר בתשובה? אף זה הוא גדל כח הצדיק האמת, שגננס לבית הבליעה של הסטרא אחרא, ויכול להוציא משם את כל הנשמות שנבלעו בכטון הסטרא אחרא, בסוד: "ותלקח אסתר אל המלך אחשורוש, אל בית מלכותו", שהיא מלכות דסטרא אחרא;

גנזי המלך

קיט

כי באמת בכל אחד מישראל יש נשמה יקרה, שיש לה כח גדול לעמד כנגד היצר הרע וחילותיו, כי אם לא היה כח באדם לעמד כנגד היצר הרע, לא היה הקדוש ברוך הוא נותן לו יצר הרע כזה, כי אין הקדוש ברוך הוא בא בטרוניה עם בריותיו (עבודה זרה ג), וכמו שאמר רבנו ז"ל (לקוטי מהר"ן, חלק ב, סימן מו), שאין מי שיהיה לו מניעות שלא יוכל לעמד בהם; וכמו שכתוב (בראשית ד, ז): "ואליך תשוקתו, ואתה תמשל בו". אם תרצה — תתגבר עליו, עין שם בפרוש רש"י.

על-בן צריכין לדעת ולהאמין, שבנדאי כל אחד ואחד מישראל, אפלו הפחות שבפחותים, הוא בעל כח גדול לעמד כנגד היצר הרע שלו. ועקר כל התטאים והתאוות שהאדם נלכד בהם, חס ושלום, הוא רק מחמת שטות שאינו יודע מכחו, כי עקר תאות גאוף, הגוף נהנה מהגוף, שהוא כלל כל התטאים, רחמנא לצלן, נמשך רק ממחין דקטנות, כי הבעל-דבר מתגבר עליו, עד שמפילו לבחינת מחין דקטנות, חס ושלום, דהינו שנגטן מחו ונחלש דעתו, עד שאינו יודע מכחו, ונדמה לו שאי אפשר לו לעמד כנגד תאוה זאת, כי עקר הגבורה הוא בלב, כמו שאמר רבנו ז"ל (לקוטי מהר"ן, חלק א, סימן רמט), שעקר הגבורה הוא בלב, ומי שלבו חזק, יוכל להתגבר בכחו כנגד כל התאוות שבעולם, ואפלו כנגד תאות גאוף, כמו שראינו בפה צדיקים וישרים שעמדו בנסיון, רק עקר נפילת כל הנופלין לתאוות רעות, הוא רק מחמת בחינת מחין דקטנות, דהינו שנגטן מחו, עד שאינו יודע מכחו, כי עקר הכח הוא על-ידי חכמה שבמח, כי חכמה היא אותיות כ"ח-מ"ה, ומ"ה בגימטריה אדם, שעקר כח האדם הוא החכמה, כמו שפתיב (קהלת ז, ט): "החכמה תעז לחכם מעשרה שליטים אשר היו בעיר", הינו שעקר הכח להיות "עז כגמר" כנגד כל התאוות והפתויים, הוא רק על-ידי חכמה אמיתית, שהיא בחינת מחין דגדלות, כי המחין הם מחיצות פרוסות כנגד תאות גאוף.

הפלל, אהובי, בני! שהאדם צריך להאמין מאד בכחו, וידע באמונה שלמה, שבנדאי יש בכח שכלו ומחו לעמד כנגד תאות גאוף, שהוא עקרא דיצרא בישא (עין זהר ויקרא טו:), כי המח והשכל הוא הנשמה, כמו שפתיב (איוב לב, ח): "ונשמת שדי תביגם". והנשמה של איש הישראלי,

אפלו של הפחות שבפחותים, בודאי היא יכולה לעמד כנגד כל העולם כלו עם התאוות, כי אין זו דרך הענוה להקטין כחו ולומר, שאין לו נשמה גבוהה כמו הצדיקים והכשרים, כאלו אין בידו להיות איש כשר או צדיק, כי ענוה כזו אסורה, והיא ענוה פסולה, ואין זו ענוה כלל רק מחזין דקטנות, שצריכין להתרחק מזה מאד, כמובא בדברי רבנו ז"ל (לקוטי מוה"ר, חלק ב, סימן כב); כי אנחנו מתנגעים בתורה ובתפלה, כדי לצאת מקטנות המחזין, ולכן אין זו מעלה לפל בדתו, רק אדרבה, צריך כל אחד לומר בדתו, שיש לו נשמה גבוהה מאד, כי הנשמה של הפחות שבפחותים שבישראל, היא גבוהה מאד מאד. וצריך לומר בדתו, שאין נאה לו להיות כרוף אחר תאוות, חס ושלום, מפל שפן וכל שפן לעבר איזו עברה, חס ושלום, כמו שקטוב (דברי הימים י, יז): "ויגבה לבו בדרכי הו'ה", שצריכין להגביה לבו בדרכי השם יתברך, כי כל אחד מישראל רחוק בשורשו מאד מאד מעברה, חס ושלום, כמו שאמר רבנו ז"ל (לקוטי מוה"ר, חלק ב, סימן ז); כי כל אחד מישראל הוא בעל כח גדול לעמד כנגד כל העולם עם תאוותיו, רק העקר שיזכה לידע מכחו.

נמצא, שבאמת כל אחד מישראל הוא בעל כח גדול, רק שלא כל אחד זוכה לידע מכחו, ולפי נפילת כל אחד לבחינת מחזין דקטנות, דהינו מה שאינו יודע מכחו, כמו-כן נופל לתאוות. והעקר — לתאות נאוף, שהוא עקר היצר הרע. וכל מה שאדם עובר עברה יותר, חס ושלום, יונק הסטרא אחרא ממנו יותר, ובוולע אותו יותר, רחמנא לצלן, ועל-כן לפעמים הסטרא אחרא בולעת את האדם כל-כף, עד שהוא מגיע לעצם פנימיות קדשת יהדותו, והיא מתחזקת ומתגברת לבלע נקדה זאת גם-כן, ומביאה אותו לידי עברה גדולה, חס ושלום, כדי לבלע אותו לגמרי, חס ושלום, אבל תכף כשהיא רוצה לבלע את עצם פנימיות קדשתו, אזי זאת הנקדה עומדת להסטרא אחרא בבית הבליעה שלה, כי זאת הנקדה של פנימיות קדשתו, היא בעלת כח גדול מאד, ואי אפשר להסטרא אחרא לבלע אותה בשום אופן. ולא די שאינה יכולה לבלע אותה, אף גם זאת הנקדה טובה עומדת להסטרא אחרא בבית הבליעה שלה, עד שהיא מקרחת לתן הקאות להקיא ולהוציא כל הקדשות שבליעה מזאת הנשמה. ומזה בא, מה שלפעמים האדם

נתעורר בתשובה אחר כמה עברות. כי לפעמים עברה מביאה את האדם לידי תשובה, הינו על-ידי שגלפד באיזו עברה גדולה, רחמנא לצלן, על-ידי-זה נתמרמר לבו ונתעורר בתשובה, עד שנעשה בעל תשובה גמור. וכל זה על-ידי שלפעמים הסטרא אחרא מביאה אותו לידי עברה גדולה כל-כף, עד שהוא רוצה לבלע אותו לגמרי, ואז מתגברת פנימיות הנקדה שלו, שהוא בעל כח גדול, שהסטרא אחרא רוצה לבלע גם אותה, ואזי היא עומדת להסטרא אחרא בבית הקליעה שלה, ועל-ידי-זה לא די שאינה בולעת את הנקדה הקדושה הזאת, אף גם היא מכרחת להקיא ולהוציא על-ידי-זה כל הקדשות שבליעה. אבל בודאי אין שום אדם יכול לסמך על זה, חס ושלום, כי האומר 'אחטא ואשוב', אין מספיקין בידו לעשות תשובה (וימא פה:) כי מי יודע אם יהיה לו כח לעמוד שם, כי לפעמים התגברות הסטרא אחרא גדולה כל-כף, עד שבולעת אותו לגמרי, חס ושלום, כמו שמצינו כמה אנשים שעברו עברות גדולות ולא שבו בתשובה לבסוף, כי יש בזה ענינים רבים לאין קץ. והם מסוד סתרי דרכי הבחירה, שגתן השם תברך לכל אדם, שאין מי שיעמד עליהם. אבל אחרי שפבר עבר מה שעבר, חס ושלום, צריך לידע ולהאמין, שאין שום יאוש בעולם כלל. ואפלו אם פבר רצה להתגבר אלפי פעמים להיות איש פשר, ולא עלתה בידו, ונפל למה שגפלו, אפלו אם נפל לעברות גמורות וחמורות, חס ושלום, אף-על-פי-כן עדין יש לו תקנה כל עוד נשמתו בו. והעקר היא האמונה, שתהיה לו אמונה שלמה בהשם תברך, וישתדל בכל עז להתקרב לצדיק אמת, וישפף שיחו לפני השם תברך, שיגלה לו את הצדיק האמת, כדי שיזכה על ידו לאמונה שלמה, ואז בודאי יש לו תקנה לעולם, יהיה איה שיהיה, כי עקר הכח לעמוד בנגד היצר הרע, הוא על-ידי אמונה, שהיא כלל ועקר כל התורה בלה. כמו שאמרו חכמינו הקדושים (מכות כד): בא חבוקוק והעמידן על אחת, שנאמר (חבוקוק ב, ד): "וצדיק באמונתו יחיה". כי עקר האמונה הוא להאמין בחדוש העולם, להאמין שהשם תברך ברא הכל יש מאין, כי השם תברך ברא הכל בכ"ח אתון דעבדא דבראשית (עין תפניי-זהר, תקין יח).

וזאת האמונה, היא עקר הכח של ישראל, להתגבר בנגד כל הקלפות

והתאוות והסטרין אחרנין בגשמיות וברוחניות, כי כל זמן שהוא מקרב לצדיק האמת, שעל-ידי-זה זוכה לאמונה שלמה להאמין בכח מעשיו, שהיא בחינת אמונת חידוש העולם, שהוא עקר האמונה, להאמין שהשם יתברך ברא הפל בכחו וגבורתו, בכ"ח אתון של מעשה בראשית, על-ידי זה הפל יוכל להתגבר לעולם כנגד כל הסטרין אחרנין, וסוף כל סוף ישוב בתשובה שלמה, והסטרין אחרת תחזור ותקיא כל הקדשות שבליעה. וזה סוד מלחמת צמלק שבכל דור ודור, כי זה עקר הבחירה של כל אדם, והבחירה של כל אדם לעמד כנגד היצר הרע, זה סוד מלחמת צמלק, שהוא עקר זיהמת הנפש, שמשם עקר היצר הרע. וזה סוד פורים, שהוא מלחמת המן-צמלק, שעקר הכניעתו היה על-ידי לקיחת אסתר לבית אחשוורוש, שזהו בחינת תפלה, בבחינת דין, של הבעל כח, שעל-ידי-זה עקר מפלת המן-צמלק; כי אסתר היא סוד התפלה של דין, כי התפלה היא בחינת אשה יצאת ה', כידוע (עין יזר, חלק א' כד), וכשהתפלה היא בבחינת דין, אנו היא נקראת אסתר, לשון הסתרה, שהיא בחינת דין, בחינת (דברים לא, יח): "ואנכי הסתר אסתיר" וגו', ואז קשה התפלה היא בבחינת דין, אנו הסטרין אחרת רוצה לבלעה כדרכה תמיד, שהיא בולעת את התפלה, שהיא בבחינת דין, כמובא בדברי רבנו י"ל (לקוטי-מהר"ן, חלק א', סימן ח').

וזה סוד "ותלקח אסתר אל בית המלך אחשוורוש", שאסתר בחינת התפלה, בבחינת דין, נלקחה לבית הסטרין אחרת, למלכות הרשעה, כי הסטרין אחרת רוצה לבלעה. אבל היא היתה בעלת כח גדול, ולא די שלא בלעה אותה, אדרבא, היא עמדה בבית הבליעה שלה, עד שהסטרין אחרת נתנה הקאות על-ידי-זה, כי על-ידי-זה שנקחה אסתר, דהינו התפלה בבחינת דין, אל הסטרין אחרת, על-ידי-זה היה עקר מפלת הסטרין אחרת, דהינו מפלת המן-צמלק, ולא די שלא בלעו את ישראל, כאשר עלה על מחשבתם הרעה, אדרבא, ישראל יצאו אז מאפלה לאורה, מיגון לשמחה, וחסרו להם כל הקדשות שבלעו מהם, כמו שכתוב (אסתר ח, טז): "לילהודים היתה אורה", 'אורה' זו תורה, 'ושמחה' זה יום טוב, 'ויקר' אלו תפלין (מגלה טז); הינו שכל המצוות והקדשות שהסטרין אחרת רצתה לבלעם, הפל החזירה אל הקדשה, כי הכרתה לתן הקאות על-ידי לקיחת אסתר לבית אחשוורוש,

וַיֵּאָהֵב הַמֶּלֶךְ אֶת־אֶסְתֵּר מִכָּל־הַנְּשִׁים וַתִּשְׂאֶתְחַן וַחֲסַד לְפָנָיו מִכָּל־הַבְּתוּלוֹת וַיִּשֶׂם כֶּתֶר־מַלְכוּת בְּרֹאשָׁהּ וַיְמַלִּכָהּ תַּחַת וְשֵׁתִי:

גנזי המלך

שְׁהִיא סוּד הַתְּפִלָּה שֶׁל דִּין, וְאִזּוּ לֹא דֵי שֶׁהַחֲזִירָה לְיִשְׂרָאֵל כָּל הַקְּדָשׁוֹת
וְהַמְצֻוֹת, וְכָל גְּדֻלָּתָם וְכַבּוּדָם וְחַשְׁבֻּכּוֹתָם, כְּמוֹ שֶׁכְּתוּב (אֶסְתֵּר ט, א): "וְכָל
עַבְדֵי הַמֶּלֶךְ וְהָאֲחַשְׁדָּרְפָּנִים וְהַפְּחוֹת וְגו' מִנְּשִׂאִים אֶת הַיְהוּדִים" וְגו', עַד
שֶׁזָּכּוּ אַחֲרָיָה עַל־יְדִי־וָה לְכַנֵּן בֵּית־הַמֶּקְדָּשׁ שֶׁבָּנָה כְּרֶשׁ בֶּן אֶסְתֵּר (עֲזָרָא א,
ה), וְהַחֲזִיר כָּל הַכֵּלִים לְבֵית־הַמֶּקְדָּשׁ (עֲזָרָא וּבְרָא רַבָּה, פְּרָשָׁה יג, סִימָן ה'). וְלֹא דֵי
בְּכָל זֶה, אִף גַּם עֲצֻמִּיּוֹת חַיּוּתָם הִכְרַחוּ לְהִקְיָא, שֶׁזֶּה סוּד הַגְּרָמִים הַרְבִּים
שֶׁנִּתְגַּבְּרוּ אִזּוּ, כְּמוֹ שֶׁכְּתוּב (אֶסְתֵּר ח, יז): "וַרְבִּים מִצַּמִּי הָעָרֶץ מִתְּהִידִים" וְגו',
וְהֵבֵן לְמַעֲשֵׂה.

יז וַיֵּאָהֵב הַמֶּלֶךְ אֶת אֶסְתֵּר מִכָּל הַנְּשִׁים: צְרִיף שֶׁתַּדַּע, אֶהוּבִי, בְּנִי! אֲשֶׁר
מוּבָא בְּדַבְרֵי רַבְּנֵי ז"ל (לְקוּטִי־מוֹתֵרִין, חֶלֶק א', סִימָן כב), אֲשֶׁר הָאָדָם צְרִיף
לְרַחֵם מְאֹד עַל בֶּשֶׂר הַגּוֹף, לְהִרְאוֹת לוֹ מִכָּל הָאֲרָה וּמִכָּל הַשְּׂגָה שֶׁהַנְּשִׂמָה
מִשְׁגָּת, שֶׁהַגּוֹף גַּם־כֵּן יֵדַע מִזֹּאת הַשְּׂגָה, כְּמוֹ שֶׁכְּתוּב (יִשְׁעִיָּה נח, ז):
"וּמִבְּשָׂרָךְ לֹא תִתְעַלֵּם", מִבְּשָׂרָךְ דִּיקָא, שְׁלֹא תַעֲלִים עֵינֶיךָ מִבְּשָׂרָךְ, הֵינּוּ בֶּשֶׂר
גּוֹפֶךְ, כִּי צְרִיכִין לְרַחֵם מְאֹד עַל הַגּוֹף — לְרִאוֹת לְזַכּוֹ, כְּדֵי שִׁיּוּכַל לְהוֹדִיעַ
לוֹ מִכָּל הַהֲאָרוֹת וְהַהֲשֻׁגוֹת שֶׁהַנְּשִׂמָה מִשְׁגָּת, כִּי הַנְּשִׂמָה שֶׁל כָּל אָדָם רוֹאֶה
וּמִשְׁגָּת תְּמִיד דְּכָרִים עֲלִיוֹנִים מְאֹד, אֲבָל הַגּוֹף אֵינּוּ יוֹדַע מִהֶם. עַל־כֵּן צְרִיף
כָּל אָדָם לְרַחֵם מְאֹד עַל בֶּשֶׂר הַגּוֹף, לְרִאוֹת לְזַכּוֹ הַגּוֹף, עַד שֶׁתּוּכַל הַנְּשִׂמָה
לְהוֹדִיעַ לוֹ מִכָּל מַה שֶׁהִיא רוֹאֶה וּמִשְׁגָּת תְּמִיד, וּכְשֶׁהַגּוֹף הוּא בְּבַחֲבִינָה זוּ,
הִיא טוֹבָה לְהַנְּשִׂמָה, שֶׁלְּפַעֲמִים נּוֹפֶלֶת מִמְּדַרְגְּתָהּ, וּכְשֶׁהַגּוֹף צַח וְאוֹר, תּוּכַל
הַנְּשִׂמָה לְהִתְרוֹמֵם וּלְחַזֵּר לְמַדְרְגָתָה עַל־יְדֵי הַגּוֹף, הֵינּוּ עַל־יְדֵי תַעֲנוּגֵי הַגּוֹף,
תּוּכַל לְזַכֵּר וּלְעַלּוֹת לְתַעֲנוּגִים שְׁלֵה; כִּי מֵאַחַר שֶׁהַגּוֹף גַּם־כֵּן טוֹב וְכָשֶׁר,
אֵינּוּ נִלְכָּד בְּהַתַּעֲנוּגִים, עַל־כֵּן תּוּכַל הַנְּשִׂמָה לְחַזֵּר עַל־יְדֵי תַעֲנוּגֵי הַגּוֹף
לְמַעַלְתָּהּ, לְתַעֲנוּגִים שְׁלֵה, וְכֵן גַּם־כֵּן עַל־יְדֵי הַרְשִׁימוֹת שִׁישׁ בְּהַגּוֹף, עַל־יְדֵי

הארות שהאירה בו הנשמה מקדם, תוכל עתה לזכר ולעלות ולחזור למדרגתה, וזה בחינת (איוב יט, כו): "מבשרי אֶחָזָה אֱלוֹהִים", מבשרי דיקא, הינו על-ידי בשר הגוף יחזוה אלוה, הינו השגות אלקות, הינו שהאדם בגוף יראה יחזוה השגות עליונות, שהנשמה משגת תמיד. אבל כשיש להגוף עזות מבחינת (ישעיה נו, יא): "וְהַפְלֵבִים עֲזִי נֶפֶשׁ", אין הנשמה יכולה לסמוך עצמה ולהתקרב אל הגוף, להודיע לו מההשגות שלה, פי תוכל להלכד בתקף ועזות הגוף, מה שהגוף עו וחזק בהתאוות, וצריך לזה עזות דקדושה, וכשמשביר עזות ותקיפות הגוף, על-ידי זה תוכל הנשמה לקרב עצמה אל הגוף, פי לא תהיה נלכדת שם.

והנה אמשורוש, שהוא מלכות דסטרא אחרא, היה מלא נאוף, שמשם נמשכת העזות של הגוף, ועל-כן התגבר על נשמות ישראל בנאוף, והכשילם בהסתכליות רעות, בזה שאמר (אסתר א, יא): "להביא את ושתי המלכה לפני המלך בכתור מלכות" וגו', ודרשו על זה חכמינו הקדושים (והקרא נביא, פרשה יב, סימן ב'): בקש להכניסה ערמה, ולא קבלה עליה, לפיכך קצף עליה והרגה. אשר דבר זה הוא עזות וחציפות גדולה מאד, אשר לא נראה ונשמע דבר זה מעולם, שתתגבר תאות הגוף עליו כל-כף. ומובא בדברי מוהרנ"ת ז"ל (לקוטי-הלכות, ערוכי תחומין, הלכה ד, אות ו'), אשר גם המן הרשע החציף מאד נגד ישראל בעזות הגוף, על-ידי כפירות ואפיקורסות, פי עקר התגברותו הוא על-ידי פגם אמונה, כמו שאמרו חכמינו הקדושים (מגלה י'): שעשה עצמו עבודה וזה, שהוא פגם אמונה. פי הוא מזרע עמלק, שהיה כופר גדול, כמובא בדברי רבנו ז"ל (לקוטי-מוהר"ן, חלק ב, סימן ט); ועקר התגברותו היתה על-ידי שהתגבר עם עזות דסטרא אחרא, שהיא עזות הגוף, פי המן היה עו פגים ביותר, שהעיו פניו נגד מרדכי אדונו, שנמכר לו לעבד, והוא סלק הבושה מעל פניו, והחציף והעיו בעזות כזאת, שעשה עצמו אליל, ושפלם יכרעו וישתחוו לו, ואשר גם מרדכי אדונו ישתחנה לו, שפל זה הוא תקף עזות דסטרא אחרא, שהוא בחינת עזות מלכותא בלא תגא, בחינת (ישעיה נו, יא): "וְהַפְלֵבִים עֲזִי נֶפֶשׁ". ועל-כן רצו אז להביא את ושתי המלכה לפני המלך ערמה בשבת, לפני כל השרים והעמים, אשר דבר כזה לא נשמע בעולם, לעשות עזות כזאת, לסלק הבושה לגמרי מעל פניהם.

אף הם רצו או להגביר, רחמנא לצלן, עזות דסטרא אחרא בעולם, ועקר העזות היא בתארה זו של נאוף, שמשם נמשכת גם הפירות והאפיקורסות. והם רצו או לסלק הבושה לגמרי, ולהגביר תקף עזות דסטרא אחרא בעולם, ועל-כן צוו להביאה ערמה בשבת, כי שבת היא בחינת 'בשפת פנים לגן-עדן', בחינת עזות דקדושה, והם רצו, חס ושלום, לפגם בבחינת בושה דקדושה, שהיא קדשת שבת, ולהגביר תקף עזות דסטרא אחרא, אשר דבר כזה לא נשמע בעולם. והנה אף היא לדבר עברה נתפונה, כמו שאמרו חכמינו הקדושים (מגלה יב:), אף לא עלתה בינה ובינם, כי השם יתברך ברחמיו, לא הניח להם לגמר מחשבתם הרעה באותן הימים, כי בא גבריאל ועשה לה נוב, כמו שאמרו חכמינו הקדושים (שס), כדי שלא תעלה בינם מחשבתם הרעה — להגביר תקף עזות דסטרא אחרא בעולם. ונהפוך הוא, כי ושתי המרשעת היא עקר עזות דסטרא אחרא, ועל-כן היתה פושטת בנות ישראל, ועושה בהן מלאכה בשבת, וכל זה להגביר עזות דסטרא אחרא, על-ידי פגם קדשת שבת, ועל-כן היתה עושה בהן מלאכה ערמות, כדי להגביר עזות דסטרא אחרא בשבת דיקא, והשם יתברך מפר מחשבת ערמים, ונגזר עליה בשביל זה, שתהרג ערמה בשבת, כי שבת בעצמה נקמה בה והכניעה אותה והרגה אותה, על-ידי העזות דסטרא אחרא דיקא, ומגיה וביה אבא לזייל בי נרגא, כי העזות דסטרא אחרא בעצמה הרגה אותה ונקמה בה, כי מפתה היתה על-ידי עזות דסטרא אחרא, שנתגברה או על ידה כל-כף, עד שאצוו להביאה ערמה בשבת, ואף היא לדבר עברה נתפונה, והיתה חפצה בזה מאד, אף השם יתברך לא הניח לגמר מחשבתם, ונהרגה על-ידי-זה.

נמצא, שעקר מפתה היה על-ידי העזות בעצמה. כי כף הם דרכי השם יתברך, כי פעל אדם ישלם לו, שהעברה בעצמה נוקמת בהאדם, ואז היתה צמיחת קרן ישועת ישראל, שמאז התחיל להקדים רפואה למכה, כי "תחת הסרפד יעלה הדס", כי תחת ושתי מלכה אסתר, שהיתה ההפך ממנה מהפוך אל הפוך. כי אסתר המלכה היתה צנועה גדולה ביותר מאד מאד, כמו שאמרו חכמינו הקדושים (מגלה יג:): בשכר צניעות שהיתה בה ברחל, זכתה ויצא ממנה שאול, ובשכר צניעות שהיתה בו בשאול, זכה

ויצאה ממנו אסתר. נמצא, שכל עקר השתלשלות יחוס אסתר, שהיו כלם צנועים גדולים, וכן היא היתה צנועה ביותר. וצניעות זה בחינת בלש אנפין. ואסתר שמרה את השבת ביותר, כמו שאמרו חכמינו הקדושים (מגלה ג.) : ואת שבע הנערות וגו', אמר רבא שהיתה מונה בהן ימי שבת. נמצא, שסבב השם יתברך ברחמי, שנכנע תקף עזות דסטרא אחרא, ונתגבר תקף קדשת בלש פנים וצניעות דקדשה, עד שמלכה אסתר תחת ושתי, שזה "ויאהב המלך את אסתר מכל הנשים ותשא חן וחסד לפניו מכל הבתולות וישם כתר מלכות בראשה וימליכה תחת ושתי"; ודרשו חכמינו הקדושים (אסתר רבה, פרשה ו', סימן יא) : "ויאהב המלך את אסתר מכל הנשים, ותשא חן וחסד" וגו', רבי חלבו אמר : מלמד שאף הנשואות הביאו לפניו, לכה נאמר "מכל הנשים ומכל הבתולות", "וישם כתר מלכות בראשה וימליכה תחת ושתי", עד שהמליכו את אסתר, היתה איקונין של ושתי קימת, בין שנשא את אסתר בת טובים, בת גנוסים, אמר : תיחות ושתי תיסק אסתר, הךא הוא דכתיב : "וימליכה תחת ושתי"; כי אסתר היא בנושה דקדשה, שעל-ידי זה נדבף עזות הגוף, ויכולים להאיר גם לגוף הארת הנשמה.

ומזה תבין, אהובי בני ! אשר בכל דור דור מתגבר אחשורוש והמן, שהם קלל ליצני הדור, נואפים ככלבים, שגורמים רעות וצרות רבות, חרופים וגדופים, עלבונות ובזיונות וחלישות הדעת, לצדיקים הדבוקים באין סוף ברוך הוא, ועם תקף זהמתם, הם לא מתבישים לצאת עם עזות נגד הצדיקים האמתיים, אך לבסוף הם נופלים נפילה אחר נפילה עד שנתבטלים לגמרי, כמו שקרה לושתי, שגהרנה ונתבטלה, היקא על-ידי העזות של נאוף. ודבר זה נעשה בכל דור דור, שמצד אחד מתגברת עזות הגוף על האדם, להעלים ולהסתיר את נשמתו, שהיא אור אלקי, על-ידי תאות הגוף, עזות דסטרא אחרא, על-ידי שקרן, תעוב, ערם וזהום. ומצד שני מתהפך מההפך אל ההפך "ויאהב המלך את אסתר מכל הנשים ותשא חן וחסד לפניו מכל הבתולות, וישם כתר מלכות בראשה, וימליכה תחת ושתי"; שזה מה שאנחנו מוצאים, שאף שהעני פנים, ראשי הערכיב, ימח שמם, מתגברים על נשמות הצדיקים — להעלימם ולהסתירם מן העולם, על-ידי עזותם, עזות דסטרא אחרא, שהם נואפים ככלבים, כמו אחשורוש

וַיַּעַשׂ הַמֶּלֶךְ מִשְׁתֶּה גָדוֹל לְכָל־שָׂרָיו וְעַבְדָּיו אֶת מִשְׁתֵּה אֶסְתֵּר וְהַנְּחִיחַ לַמְּדִינֹת עֲשֵׂה וַיִּתֵּן מִשְׂאֵת כִּיד הַמֶּלֶךְ:

גְּנֵי הַמֶּלֶךְ

וכן ושתי, ששניהם לךבר עברה נתפנונו, אף-על-פי-כן לא עוזר להם שום דבר, כי לבסוף נתהפך מההפך אל ההפך, כי החן האמתי של הצדיקים עולה למעלה למעלה, ונתקיים אצלם: "ותשא חן וחסד לפני וגו'", וישם כתר מלכות בראשה" וגו', כי שמם של הצדיקים עולה מעלה מעלה, ואת ושתי שהיא נאופ, ואת המן שהוא כפירות ואפיקורסות, שניהם נתבטלו מן העולם, על-ידי שמונככים את הגוף מכל התאוות, ומאירים גם להגוף הארות הנשמה, שהוא גלוי אלקותו יתברך, ומזה בעצמו נחקק המן-עמלק, כמאמרם ו"ל (ברכות נח): "לך הו"ה הממלכה" — זו מלחמת עמלק. ויבזה שמוגלים את אמתת מציאותו יתברך גם בגוף הגשמי והחמרי, על-ידי-זה מוחקים את עמלק, שהוא הנאופ והכפירות מן העולם, והבן למעשה.

יח ויעש המלך משתה גדול לכל שריו ועבדיו: צריך שתדע, אהובי בני! אשר אין שום מציאות בלעדיו יתברך כלל, והוא יתברך מחיה ומנהיג ומקים את כל הבריאה כלה, ודומם, צומח, חי, מדבר, זה לבוש לגבי אין סוף ברוך הוא, וכשאדם זוכה להגיע למדרגה זו, לעלות ולהגביה את כל הבריאה כלה אליו יתברך, על-ידי-זה נעשה שמחה גדולה בכל העולמות, ואפלו אלו הצדיקים, שסבלו סבל רב כל ימי חייהם מרשעים אורוים, רשעי ערב-רב, שנתעברו בנשמות ישראל, כי לא יחלק וירדף אחד את זולתו, אלא אם-כן יש לו שרש של גוי ערל טמא, כי נשמות ישראל הם בשרשם אחד, מאחדים באחדותו יתברך, ושמה אין שום פרוי, ואם רואים שאחד רודף את השני, צריכים לדעת, שיש פסול במשפחתו. וכמאמרם ו"ל (קדושין עא): כשאני רוצה להשתדף עם איזו משפחה, ואיני יודע אם הם פגומים או באים ממשפחת פסולים מגעלים בזהמת נאופ, היכי נעביד, אמר ליה זיל בתר שתיקותא, כי האי דדקדי בגי מערבא, כי מינצו בי תרי בהדי הדדי חזו הי

מנִייהו דקָרִים וְשִׁתִּיק, אָמְרִי הִי מִיחָס טְפִי. וְלִכְּן אִם אַתָּה רוֹאֵה שְׂאֵחַד רוֹדֵף אֶת הַשֵּׁנִי, וּמִדְּבַר עֲלָיו כֹּל דְּבַר אֶסוּר, וּבִפְרָט מִי שְׂחֹלֵק וְרוֹדֵף אֶת הַצַּדִּיק הַדְּבּוּק בְּאֵין סוֹף בְּרוּךְ הוּא, כְּבִטּוּל כֹּל הַרְצָשׁוֹתָיו, וְהוּא בְּטֵל וּמִבְטָל לְגַמְרֵי אֱלֹיו יִתְבָּרַךְ, צְרִיכִים לְדַעַת שְׂזָה שְׂרוּדֵף אוֹתוֹ הוּא נוֹאֵף, טָמֵא מְטָמֵא, "שֶׁשָּׁךְ תִּשְׁקָצְנוּ כִּי טָמֵא הוּא", וְאֵף שְׁנִרְאָה לֵךְ שֶׁהוּא רַב רַבָּנָן, צַדִּיק וּמִקְבֵּל וְכוּ', אִם הוּא יוֹרֵד לְחַיּוֹ שֶׁל הַזּוּלָת, וּמַעֲוֹרֵר עֲלָיו תְּמִיד מִחֻלְקָת, תִּדְעֵה שְׂזָה נוֹלָד בְּפִסּוּל, וְאֵת מַעֲשֵׂיו הַמְּגַנִּים שֶׁל אִמּוֹ הוּא מְגַלֶּה, רַחֲמָנָא לִישׁוּבָן, אוֹי לוֹ וְאוֹי לְנַפְשׁוֹ!

וְדָבָר זֶה מְצוּי מְאֹד בְּדוֹרוֹת אֵלּוּ, שֶׁהִתְעַרְבוּ בֵּין נִשְׂמוֹת יִשְׂרָאֵל וְשְׂעִים אֲרוּרִים, הַרוֹדְפִים אֶת הַצַּדִּיקִים בְּגֵאָנָה וְכוּ', וְאֵף שֶׁהֵם מִחֻדְשִׁים חֲדוּשִׁים וְלוֹמְדִים בְּרַבִּים, הֵם 'שְׂדֵי'ן יְהוּדָאִין', כְּמוֹכָא בְּדַבְרֵי רַבְנּוּ ו'ל' (לְקוּטִי־מוֹהָר'וֹ, חֵלֶק א', סִימָן כח), וְכֹל לְמוֹדֵם שֶׁל הַתְּלַמִּידֵי חֻכְמִים, שְׂדֵי'ן יְהוּדָאִין, הוּא בָּא מֵאֲלָפִין נְפוּלִין. וְלִכְּן אֵלּוּ הַצַּדִּיקִים שְׂפוֹבְלִים חֲרוּפִין וְגִדּוּפִין, עֲלֻבוֹנוֹת וּבְיוֹנוֹת וְשִׁפְכוֹת דְּמִים, מִהִטְמָאִים הַמְטְמָאִים הָאֵלּוּ, תְּלַמִּידֵי חֻכְמִים 'שְׂדֵי'ן יְהוּדָאִין, אֵין עֲצָה אַחֲרָת, רַק לְבָרִחַ אֱלֹיו יִתְבָּרַךְ, וְלִהְיוֹת בְּבַחֲיִנַת תּוֹלְעַת, וְכִמוֹ שְׂאֵמֵר דּוֹד הַמְּלֶךְ (תְּהֵלִים כב, ז): "וְאֵנְכִי תוֹלְעַת וְלֹא אִישׁ, חֲרַפְתָּ אֲדָם וּבְכוּוֹי עָם: כָּל רֹאֵי יִלְעָגוּ לִי יִפְטִירוּ בְּשִׁפְהָ נִייעוּ רֵאשׁ"; וְלִכְּן אֵלּוּ הַצַּדִּיקִים, שְׂעוֹכְרַת עֲלֵיהֶם מִדַּת הַגְּבוּרָה, שְׂרוּדְפִים אוֹתָם עַל לֹא דְבַר, וּכְשִׁזּוֹכִים לְהַתְחַזֵּק אֶפְלוּ בְּתַכְלִית הַהַעֲלֵם וְהַהִסְתֵּר שֶׁהֵם נִמְצָאִים, כִּי כָּלֵם מַעֲלִימִים וּמִסְתִּירִים אוֹתָם, עַל-יְדֵי־זֶה זּוֹכִים אַחֲרָךְ, שְׂמֶלֶךְ מַלְכֵי הַמְּלָכִים הַקְּדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא מְגַבִּיָּה אוֹתָם, וְזוֹכִים לִינֵק מְאוּרֹד יִתְבָּרַךְ, בְּסוֹד הַיְחוּד הַעֲלִיּוֹן, זְעִיר וְנוֹקְבָא. וְזֶה "וַיַּעַשׂ הַמֶּלֶךְ מִשְׁתֵּה גְדוֹל לְכָל שְׂרָיו וְעַבְדָּיו, אֶת מִשְׁתֵּה אֶסְתֵּר וְהַנְּחָה לְמַדְיָנוֹת עֲשָׂה, וַיִּתֵּן מִשְׁאֵת כִּי־ד הַמֶּלֶךְ"; הֵינּוּ הַמְּלֶךְ, מַלְכוּ שֶׁל עוֹלָם, עוֹשֶׂה מִשְׁתֵּה גְדוֹל, שֶׁהוּא סוֹד שְׂתִיָּה, שְׂתִיָּה ג'ה, שֶׁהֵם הַמּוֹחִין, וְאֵלּוּ הַצַּדִּיקִים זּוֹכִים לְהַמְתִּיק אֶת כָּל הַדִּינִים מֵעַל כָּלֵל יִשְׂרָאֵל, כִּי בְּזֶה שֶׁהֵם מוֹסְרִים אֶת נַפְשָׁם, שֶׁהוּא שְׂמָם, עַל-יְדֵי־זֶה מַמְתִּיקִים אֶת כָּל הַדִּינִים שְׁנֹגְזוּרֵי עַל נִשְׂמוֹת יִשְׂרָאֵל, כְּמוֹכָא בְּדַבְרֵי רַבְנּוּ ו'ל' (לְקוּטִי־מוֹהָר'וֹ, חֵלֶק א', סִימָן רס), בְּסוֹד הַשֵּׁם הוּא הַנְּפָשׁ, כְּמוֹ שְׂכַתּוּב (בְּרַאשִׁית ב, יט): "נִפְשׁ חַיָּה הוּא שְׂמוֹ", שְׂכָל זֶה הוּא "וְהַנְּחָה לְמַדְיָנוֹת עֲשָׂה", שְׂאֵלּוּ

ט ובהקבץ בתולות שנית ומרדכי ישב בשער המלך:

גנזי המלך

הצדיקים הסובלים עלבונות ובזיונות ושפיכות דמים, גורמים ניקח לעלאין וניקח לתתאין, וממשיכים חסדים ורחמים גמורים, "וימתן משאת פיד המלך", וזה שאמרו חכמינו הקדושים (בראשית רבה, פרשה נג, סימן י'): "ויעש המלך משתה גדול", גדולי עולם היו שם, הינו בשביל גדולי עולם הצדיקים, שעוברים העולם והסתור מרשעים ארורים, והקדוש-ברוך-הוא נמצא אתם תמיד, וראוי להם להתחזק, כי בוא יבואו על שכרם. וזה שאמרו חכמינו הקדושים (בראשית רבה, פרשה נג, סימן יח): "ויעש המלך משתה גדול", גדול עולמים היה שם, הנדא הוא דקתיב (דברים ל, ט): "כי לשוב הניח לישוש עליך לטוב", כי הקדוש-ברוך-הוא נמצא עם הצדיקים הסובלים עלבונות ובזיונות ושפיכות דמים, מרשעים ארורים, רשעי ערב-רב, תלמידי חכמים, 'שדין יהודאין', העקר שיתחזקו, ולא תפעלו מאלו הרשעים הארורים, וזה "ויעש המלך משתה גדול", עולה מספר ה' פעמים רי"ו, שהוא סוד הגבורה, עם שם טפטי"ה וארבע תבות, שהוא שם המתשקה שושמרת על ידה, כי שם כו"ו, שהם אותיות אחרי הני"ה במלואו כזה: כ"ף וא"ו זי"ן וא"ו עולה טפטי"ה, וכל זה זוכים הצדיקים הבטלים אליו תתברך בעת צרתם, שצריכים לקבל מרשעים ארורים, טמאים מטמאים, רשעי ערב-רב, תלמידי חכמים, שדין יהודאין, ובלבד, אהובי, בני, שתק שתק! ואז תבוא על שכרך, והבן למעשה.

ט ובהקבץ בתולות שנית, ומרדכי ישב בשער המלך: צריך שתדע, אהובי, בני! אשר מובא בדברי רבנו ו"ל (לקוטי מוה"ר, חלק א', סימן נו), שמרדכי הוא הצדיק, אשר יכול לרדת לכל ההסתרות, ולגלות גם שם תורה, כי דיקא במקומות הנמוכים, שם מתלבשת תורה עמקה, עמק עמק מי ימצאנה. ובאמת נשמת האדם היא חלק אלוה ממעל, בסוד בתולה, שהוא סוד סתימת הנוקבא, לבל ישלט זר במעין חתום, רק יסוד צדיק יכול לפתח את הבתולים, לגלות את האור האין סוף ברוך הוא, שיש בתוך הנשמה. ולכן

כַּ אֵין אֶסְתֵר מַגִּדַת מוֹלַדְתָּהּ וְאֶת־עַמָּהּ כַּאֲשֶׁר צִוְּהָ
עָלֶיהָ מֵרַדְכִי וְאֶת־מֵאֲמֵר מֵרַדְכִי אֶסְתֵר עֲשֵׂהָ
כַּאֲשֶׁר הִיְתָה בְּאִמְנָה אֶתּוֹ: ֹ

גְּנֵי הַמֶּלֶךְ

מֵרַדְכִי, הוּא אֹר יֶסוּד אַבָּא, וְלִכְן דִּיקָא הוּא יְכוּל לְרַדַּת לְנוּקְבָא דְתַהוּמָא רַבָּה, וְלַהֲעֵלוֹת וְלַהֲגַבִּיחַ אֶת הַנְּשָׁמוֹת, וְלִקְרַב אוֹתָן אֶל הַקְּרוֹשׁ־בְּרוּךְ־הוּא, וְלַגְלוֹת לְהֵן אֶת פְּנִימִיּוֹת וְרִזֵּי סִתְרֵי תוֹרָה, כִּי יְכוּל לִפְתּוֹחַ אֶת הַבְּתוּלִים, וְהוּא סוּד גְּנֵי מַאֲד, הַיּוֹדֵעַ סוּד זֶה, יְכוּל לִקְרַב אֶת כָּל הַנְּשָׁמוֹת הַנְּפֹלוֹת, וְלַגְלוֹת עַל יָדֵן תוֹרָה עֲמָקָה; כִּי בְּמִקוּמוֹת אֵלֶּיךָ יֵשׁ תוֹרָה עֲמָקָה מַאֲד, רִזֵּי וְסִתְרֵי תוֹרָה, וְזֶה "וּבַהֲקִבֵץ בְּתוּלוֹת שְׁנִית, וּמֵרַדְכִי יֵשׁ בְּשַׁעַר הַמֶּלֶךְ"; הֵינּוּ אֶפְלוּ הַנְּשָׁמוֹת שֶׁכָּבַר נָפְלוּ, שֶׁהֵן בְּסוּד בְּתוּלוֹת, שֶׁנֶּר לֹא נִנְעָ בֵּה, כִּי הַנְּשָׁמָה, אֶפְלוּ שֶׁהִיא מְקַסָּה בְּכָל מִינֵי כְּפוּיִים שֶׁל הַסְּטָרָא אַחְרָא, הִיא לֹא גִנְעַת אֲלֵיהֶם. וְכִמוּ שֶׁגִּלְהָ לְנוּ רַבְּנֵי ו"ל (לְקוּטִי־מִוֵּהָר"ן, חֶלֶק א', סִימָן פ'), שֶׁאֶפְלוּ אֵלֶּיךָ הַנְּשָׁמוֹת הַרְחוּקוֹת מַאֲד, אִם רַק יִרְצוּ לְהַעֲבִיר אוֹתָן עַל דְּתָן, אֲזִי הֵן יְכוּלוֹת לְלַכֵּת עַד מִסִּירוֹת גִּפְשׁ, כִּי נִקְדַּת הַיְהוּדוֹת לֹא מְגִיחָה אוֹתָן, שֶׁנֶּה סוּד בְּתוּלָה, שֶׁנֶּר לֹא יִנְעָ בֵּה, וְלִכְן "וּמֵרַדְכִי יֵשׁ בְּשַׁעַר הַמֶּלֶךְ", שֶׁהוּא יֶסוּד אַבָּא הַפּוֹתַח אֶת שַׁעְרֵי הַמֶּלֶךְ, וּבְכָל פַּעַם שֶׁמִּתְקַבְּצוֹת אֵלֶיךָ הַנְּשָׁמוֹת הַקְּדוּשׁוֹת הַבְּאוֹת לְהַתְחַמֵּם אֲצֵל הַצַּדִּיק, בְּסוּד "וּבַהֲקִבֵץ בְּתוּלוֹת שְׁנִית", הוּא מְאִיר בְּהֵן אֶת הָאוֹר אֵין סוּף בְּרוּךְ הוּא, גְּלוּי אֲלֵקוּתוֹ? תִּבְרָךְ, וּמְחַזְקֵן וּמַעוֹדְדֵן, וּמְשַׁמְחֵם וּמְקַרְבֵן אֵלֶיךָ תִּבְרָךְ, וְהֵבֵן לְמַעֲשֵׂה.

כַּ אֵין אֶסְתֵר מַגִּדַת מוֹלַדְתָּהּ וְאֶת עַמָּהּ, כַּאֲשֶׁר צִוְּהָ עָלֶיהָ מֵרַדְכִי: צִרְיָן שְׁתַּדַּע, אֶהוּבִי, בְּנִי! אֲשֶׁר מוּבָא בְּדַבְרֵי רַבְּנֵי ו"ל (לְקוּטִי־מִוֵּהָר"ן, חֶלֶק א', סִימָן ר'), שֶׁסוּד א' — אֵלוֹפּוֹ שֶׁל עוֹלָם, כְּלוּל מִשְׁלֵשׁ נְקֻדוֹת: נְקֻדָּה עֲלִיוֹנָה זֶה הַצַּדִּיק, בְּאֲמָצַע אֵלֶּיךָ הַבְּזוּיוֹנוֹת וְהַשְּׁפִיכוֹת דְּמִים שֶׁאֲדָם צִרְיָן לְסִבְל, נְקֻדָּה תַּחְתּוֹנָה זֶה הַנְּשָׁמָה, הֵינּוּ כִּי הַנְּשָׁמָה נִמְצָאָת כָּאֵן לְמִטָּה בְּהַסְתַּרָה שְׁבַתְאוּף הַסְתַּרָה, וְנִפְלָה לְמָקוֹם שֶׁנִּפְלָה, וְאִי אֶפְשָׁר לָהּ לְהַתְעַלּוֹת, אֲלָא עַל־יַדֵּי הַצַּדִּיק, שֶׁהוּא יְכוּל לְהַעֲלוֹת אֶת כָּל הַנְּשָׁמוֹת חֲנוּרָה אֵלֶיךָ תִּבְרָךְ, אֲבָל כְּרִי שֶׁהִנְקֻדָּה הַתַּחְתּוֹנָה שֶׁל הָא' שֶׁהִיא הַנְּשָׁמָה, תִּקְבַּל מִהַנְּקֻדָּה הַעֲלִיוֹנָה שֶׁל

הא', שְׁזָה הַצַּדִּיק, הוּא צָרִיף לַעֲבֹר אֶת הו', שֶׁהוּא קו הָאֲמֻצָּעִי, שֶׁהוּא בַּחֲנִינְת שָׁמַיִם — אִשׁ וַיִּמֵּם, שֶׁהֵם הַבְּזִיוֹנוֹת (בְּכַא מְצִיעָא נח:); דְּאֲזִיל סַמְקָא וְאָתִי חוּרָא; כִּי אִי אֶפְשָׁר בְּשׁוּם פְּנִיִם וְאֶפֶן לְקַבֵּל מִהַצַּדִּיק, אֲלֵא שְׁסׁוּבֵל עֲלׁוֹנוֹת וּבְזִיוֹנוֹת וְשִׁפְכוֹת דְּמַיִם. וּמוּבָא בְּדַבְרֵי מוֹהֲרַנְ"ת ו"ל (לְקוּשְׁיֵי הַלְכוֹת, אֲבָדָה וּמְצִיעָא, הַלְכָה ב', אוֹת ג'), שְׁזָה סוּד פּוּרִים, סוּד מְרַדְכֵי וְאֶסְתֵּר, כִּי הֵמֶן-עֲמֻלָּק בְּקֵשׁ לְאֲבֹד אֶת כָּל הַיְהוּדִים; כִּי עָקֹר הַכְּנָעַת עֲמֻלָּק הוּא עַל-יְדֵי מַלְכוּת דְּקַדְשָׁה, דְּהִינּוּ מֶלֶךְ יִשְׂרָאֵל שְׁנֻצְטוּהָ לְהַכְרִית וְרָעוּ שֶׁל עֲמֻלָּק, אֲבָל עַל-יְדֵי מַלְכוּת שֶׁל אֲמוֹת הָעוֹלָם הוּא מִתְגַּבֵּר, חֲסִי וְשְׁלוֹם, וְעַל-כֵּן הָיָה אִזּוּ יִשְׂרָאֵל בְּסַפְּנָה גְדוֹלָה, אֲשֶׁר לֹא הִיְתָה כְּזוֹאת, כִּי עֲמֻלָּק הוּא מַעוֹלָם רְצוּעַת מְרָדוֹת לְיִשְׂרָאֵל (בַּמְדַּבֵּר רַבָּה, פְּרָשָׁה יט, סִימָן כ'), אֲךָ תְּמִיד הָיָה רוֹצֵה לְהַתְּגַבֵּר בְּעַת שֶׁהָיָה לְיִשְׂרָאֵל מַלְכִים, דְּהִינּוּ בִימֵי מִשָּׁה רַבְנּוּ, שֶׁהָיָה יִשְׂרָאֵל בְּמַעֲלָה עֲלִיוֹנָה, וְהָיָה מִתְגַּבְּרִים נְגִדוּ, וְכֵן בִּימֵי שְׁאוּל הַמֶּלֶךְ, הַתְּגַבְּרוּ יִשְׂרָאֵל עֲלָיו וְהַכְּנִיעוּ אוֹתוֹ, אֲךָ עֲכָשׁוּ רָצָה לְהַתְּגַבֵּר, בִּימֵי מַלְכוּת הַרְשָׁעָה בִּימֵי אַחֲשֵׁרוּשׁ מֶלֶךְ עַבְוִים, וְעַל-כֵּן הַתְּגַבְּרוּתוֹ אִזּוּ הִיְתָה בְּתַקְפָּה גְדוֹלָה, אֲשֶׁר לֹא הִיְתָה כְּזוֹאת, כִּי לֹא דִּי שְׁאֵל הָיָה מֶלֶךְ יִשְׂרָאֵל לְהַכְּנִיעוֹ, אֲךָ גַּם לְהַפִּיךָ הַתְּגַבְּרוּ בִּיּוֹתֵר עַל-יְדֵי מֶלֶךְ עַבְוִים, שֶׁהוּא אַחֲשֵׁרוּשׁ. וְעַל-כֵּן הָיָה מִתְגַּבְּרֵי מְאֹד, וְרָצָה לְאֲבֹד אֶת כָּל הַיְהוּדִים, וְעַל-כֵּן הִפִּיל פּוּר בְּיַרְח שְׁמַת בּו מִשָּׁה, שֶׁהוּא סוּד גְּקָדָה הַעֲלִיוֹנָה, כִּי כְּשֶׁהִגְקָדָה הַעֲלִיוֹנָה מְאִירָה בְּגְקָדָה הַתַּחְתּוֹנָה, אִזּוּ נִכְרַת וְרָעוּ שֶׁל עֲמֻלָּק, וְעַל-כֵּן רָצָה לְהַתְּגַבֵּר, חֲסִי וְשְׁלוֹם, בְּעַת שֶׁנִּסְתַּלַּק מִשָּׁה, שֶׁזָּהוּ סוּד הַתְּעַלְמוֹת גְּקָדָה הַעֲלִיוֹנָה, חֲסִי וְשְׁלוֹם. וְעָשָׂה הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ עִמּוֹ גְּסִיִּים וְנִפְלְאוֹת, עַל-יְדֵי מְרַדְכֵי וְאֶסְתֵּר, שֶׁהֵם סוּד גְּקָדָה הַעֲלִיוֹנָה וְגְקָדָה הַתַּחְתּוֹנָה. וְאֶסְתֵּר שֶׁהִיא סוּד גְּקָדָה הַתַּחְתּוֹנָה נִלְקַחָה אֶל הַמֶּלֶךְ אַחֲשֵׁרוּשׁ, זֶה סוּד "וְאֲצִיעָה שְׁאוּל הַנֶּגֶד", שֶׁנִּפְלָה לְעַמְקֵי הַקְּלָפוֹת, שֶׁזוֹ הַנְּשֻׁמָּה, שֶׁנִּפְלָה בְּשְׁאוּל תַּחְתִּית וּמִתַּחְתּוֹ, עַל-יְדֵי הֵמֶן-עֲמֻלָּק. אֲבָל אֶסְתֵּר, שֶׁהִיא סוּד גְּקָדָה הַתַּחְתּוֹנָה שֶׁל הָא', שֶׁהִיא הַנְּשֻׁמָּה שְׁנוֹפֶלֶת בְּעַמְקֵי עַמְקִים, בְּשְׁאוּל תַּחְתִּית, אִינָה מִתְאַשֶּׁת כָּלָל, אֲלֵא גַּם שֵׁם מִחַפְּשֵׁת אַחֲרָיו יִתְבָּרַךְ, יוֹדַעַת אֲשֶׁר מַלְכוּתוֹ יִתְבָּרַךְ בְּכָל מְשָׁלָה, שֶׁבַּחֲנִינְת אֶסְתֵּר שֶׁהִיא הַגְּקָדָה הַתַּחְתּוֹנָה, נִכְנָסֶת וּמִסְתַּרֶת עֲצֻמָּה אֶפְלוּ בְּמַלְכוּת הַרְשָׁעָה, סוּד "וְאֲצִיעָה שְׁאוּל הַנֶּגֶד", שִׁוְדַעַת שֶׁגַּם שֵׁם נִמְצָא הַקְּדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא, וְעַל-יְדֵי-זֶה הִיא עוֹסֶקֶת לְהַכְּנִיעַם וּלְהַשְׁפִּילֵם. כִּי אֶסְתֵּר הַצַּדִּיקָה הִיְתָה מוֹצֵאת אוֹתוֹ יִתְבָּרַךְ, וּמִתְדַבְּקֶת בּוֹ

יתברך, אפלו כשנלקחה אליו. וכמו שאמרו חכמינו הקדושים (מגלה טו:), שבשעה שנכנסה לביתו של אחשורוש, שהיה מלא גלולים, נסתלקה הימנה שכניה, והיתה צועקת (תהלים כב, ב): "אלי אלי למה עזבתני" וגו', ועל-ידי-זה בעצמו מצאה אותו יתברך גם שם, כי במקומות הללו, בעמקי השאול תחתית ומתחתיו, כשנופלים שם, אם לא מתנאשים, אלא מבקשים ומחפשים אתריו יתברך, על-ידי-זה בעצמו מתדבקים בו יותר. ועל-כן על-ידי אסתר, שנלקחה אל המלך אחשורוש, שזה סוד: "ואציעה שאול הנד", שלא התנאשה, אלא מצאה את הקדוש-ברוך-הוא גם בתקף ההעלמה וההסתרה, על-ידי-זה נכרת המן-עמלק; כי עקר כריתות ורעו של עמלק הוא על-ידי נקדה התחתונה, שמשתקקת לעלות על הנקדה העליונה, שזה בעצמו היחוד בין מרדכי ואסתר, נקדה עליונה ונקדה תחתונה. אכל כרי לקבל מהצדיק, ההכרח לעבר עלבונות ובזיונות ושפיכות דמים, שזה מה שעבר על אסתר המלכה, שהצרכה להכנס אל טמא מטמא כמו אחשורוש, בית מלא גלולים ואלילים, וצעקה בקולי קולות: "אלי אלי למה עזבתני" וגו', ולא התנאשה בשום פנים ואפן, אלא מצאה גם שם את הקדוש-ברוך-הוא. וכל זה היה רק בזכות הצדיק האמת מרדכי, שהוא נקדה העליונה, שלא היה מעלים עין ממנה, והיה מאיר נקדה העליונה בנקדה התחתונה. כי מה שנקדה עליונה מתחזקת, אפלו שנגמצאת במדור הקלפות, זה רק מכח הצדיק האמת, שהוא נקדה עליונה, שהוא מחזק את הנקדה התחתונה. ואם הנקדה התחתונה שהיא הנשמה, סובלת עלבונות ובזיונות ושפיכות דמים, ואינה עונה למחרפה ולמבזה כלום, אלא היא אוהזת בפלך השתיקה, על-ידי-זה עולה למעלה, הינו שמתאחדת נקדה התחתונה בנקדה עליונה, על-ידי הדמימה והשתיקה בעת שהיא סובלת עלבונות ובזיונות, שזה הו', שהוא בין ה' עליונה וה' התחתונה שבא, סוד אלופו של עולם.

זה סוד "אין אסתר מגדת את מולדתה ואת עמה, פאשר צוה עליה מרדכי", כי הצדיק האמת, בחינת מרדכי, אומר לה לשתיק, ולא לענות למחרפה ולמבזה שום דבר, שזה סוד דמימה ושתיקה, סוד (תהלים לו, ז): "דום להנך" והתחלול לו", ודרשו על זה חכמינו הקדושים (שין ט). והוא יפיל לך חללים חללים; כי כששוחקים למחרפו ולמבזו, על-ידי-זה ממילא נחזק

הרע מן האדם, וזוהי לקבל הארה נוראה ונפלאה מהצדיק האמת. וכל זה הוא מלמד אותנו, שאם אנחנו רוצים לקבל ממנו, ההכרח לשמע עלבונות, ובזיונות ושפיכות דמים, חרופים וגדופים, ואם ישתקו, ויקימו (ההלים לו, ז): "יום לתוהו" והתחולל לו", שזה בחינת 'ידם וישתק', על-ידי זה באמת לקבלו ממנו, ויהיה היחוד בין נקדה עליונה ונקדה תחתונה, שזה סוד חבור בין מרדכי לבין אסתר. וזה מה שאמרו חכמינו הקדושים (אסתר רבה, פרשה ו, סימן יב): "אין אסתר מגדת מולדתה", מלמד שתפשה שתיקה בעצמה כרחל וזקנתה, שתפשה פלך שתיקה, עמדו כל גדולי ורעה בשתיקה. רחל תפשה פלך שתיקה, ראתה סבלנותיה ביד אחותה ושתקה. בנימין בנה תפש בשתיקה, תדע שאבנו שהיתה בחשן היתה ישפה, כלומר יודע היה במכירת יוסף ושותק, ישפה"ה ושותק. שאול בן בנה (שמואל א' י, טז): "ואת דבר המלוכה לא הגיד לו". אסתר — "אין אסתר מגדת מולדתה ואת עמה", ועל-ידי זה זכתה, שעל ידה נתלה המן עמלק, ונמחקה מלכות דסטרא אחרא. וזה שאמרו חכמינו הקדושים (מגלה יג): "ולמה נקרא שמה אסתר? על שם שהיתה מסתרת דבריה, שגאמר: "אין אסתר מגדת את עמה" וגו'. כי דיקא כשעובר על האדם צרות ויטורים ובלבולים ומכאובים, עלבונות ובזיונות ושפיכות דמים, בשביל להתקרב אל הצדיק האמת, ואינו משיב למחרפו ולמבאו שום דבר, על-ידי זה יכול להתעלות בתכלית העליה. וכן בכל פרט, כשאדם סובל עלבונות ובזיונות ושפיכות דמים מרשעים ארורים, שמציקים ומצערים אותו, והוא שותק, ואינו משיב למחרפו ולמבאו שום דבר, על-ידי זה זוכה לרוח-הקדש ברור, כמוכא (זהר תחת קפג): "ותלבש אסתר מלכות", דאתלבשת במלכות עלאה קדישא ודאי לבשה רוח-הקדש. מאי טעמא זכתה להאי אתר, בגין דנטרא פומיה דלא לתנאה מידי. הך הוא דכתיב: "אין אסתר מגדת מולדתה", ואוליפנא כל מאן דנטיר פומיה ולישגיה זכי לאתלבשא ברוח דקדשא, וכל מאן דסטי פומיה למלה בישא הא ודאי ההוא מלה בישא עליה. ולכן, אהובי, בני! ראה להתחזק ביתר שאת וביתר עז. ואם אתה רוצה לקבל מהצדיק האמת, שתק, למחרפך ולמבוא נפשך, ועל-ידי זה תזכה שזאיר בך הצדיק האמת את אורו הגנוז, ותהיה נכלל בו, כי על-ידי הדמימה והשתיקה, מתחברים יחד נקדה עליונה ונקדה תחתונה, והבן למעשה.

בַּיָּמִים הָהֵם וּמַרְדֵּכִי יוֹשֵׁב בְּשַׁעַר־הַמֶּלֶךְ קָצַף^א
בְּגִתָּן וְתָרַשׁ שְׁנֵי־סָרִיסֵי הַמֶּלֶךְ מִשְׁמָרֵי הַסֹּף
וַיִּבְקְשׂוּ לְשַׁלַּח יָד בַּמֶּלֶךְ אַחֲשׁוּר־שׁ:

גנזי המלך

כא בימים ההם ומרדכי יושב בשער המלך: צריך שתדע, אהובי, בני! אשר הקדוש-ברוך-הוא מחיה ומנהיה ומקיים את כל הבריאה פלה, ודומם, צומת, חי, מדבר, זה לבוש לגבי האין סוף ברוך הוא, בזה יציל אותו הקדוש-ברוך-הוא מכל צרותיו, ונצל מכל אויביו ושונאיו. כי בזה שאדם מחדיר בעצמו אמתת מציאותו ותברך, בזה נסתר בסתר צל כנפיו ותברך, כמובא בדברי רבנו ז"ל (לקוטי מו"ק, חלק א', סימן נה), שעל-ידי שממשיכים על עצמו יד ה', שיודע שכל פרט ופרט משגח ממנו ותברך, על-ידי-זה נתקיים אצלו (ישעיה נא, טו): "ויבצל ידי כפיתיד"; כי נסתר בצלו ותברך, ואז אף אחד לא יכול לעשות לו שום דבר. ובדאי מרדכי הצדיק קיים את זה בשלמות, בשעה שעמד עליו המן הרשע, כמובא בדברי מוהרנ"ת ז"ל (לקוטי-הלכות, פורים, הלכה ה', אות ה'), שהמן המשיך רע-עין על עם ישראל בכללייתו, ועל מרדכי בפרטיותו, וכמו שכתוב (אסתר ה, יג): "וכל זה איננו שוה לי, בכל עת אשר אני ראה את מרדכי היהודי יושב בשער המלך"; כי לא היה יכול לסבל אותו. ובדאי מרדכי הסתיר את עצמו בסתר צל כנפיו ותברך, ועל-ידי-זה ראה במפלתו. וכך צריך כל בר ישראל להתנהג בשעה שעומד עליו איזה רשע ארור וטמא, שישתיר את עצמו בסתר צל כנפיו ותברך, ומשיף על עצמו אורו ותברך, וידע אשר דבר גדול ודבר קטן אינו נעשה מעצמו, אלא בהשגחת המאציל העליון, ועל-ידי-זה גחלים אתה מפיל על ראש שונאיך. ואמרו חכמינו הקדושים (אסתר ובה, פרשה יג, סימן ה'): רבי ברכיה בשם רבי לוי אמר, כתיב (תהלים מו, ט): "לכו תזו מפעלות הנני", אשר שם שמות בארץ, הקציף עבדים על יד אדונייהם, לתת גדלה לצדיקים, הדיא הוא, דכתיב: "קצף בגתן ותרש" וגו', לתת גדלה למרדכי; כי הרבה פעמים קם על אדם איזה רשע מרשע, ולבסוף מהרשעות שרופה לעשות לאדם, יוצא מזה טוב, שזה הקציף עבדים על יד אדונייהם, לתת גדלה לצדיקים.

וְדַבֵּר זֶה שֶׁיְהִי בְּכָל מְקוֹם וּבְכָל זְמַן, אִם אָדָם יֵשֶׁתְּ אֶת יְהוָה בְּשׂוֹם אִפְּוֹ, אִזּוֹ יִרְאֶה נְסִים וּנְגִלִים שֶׁיַּעֲשֶׂה עִמּוֹ הַקְּדוֹשׁ-בְּרוּךְ-הוּא, כִּי בְּאֵמַת הַצְּדִיק הַדְּבֹק בְּאֵין סוֹף בְּרוּךְ הוּא, בּוֹ מְקַנָּא הַסֵּמ"ך-מ"ם מְאֹד וּבִפְרָט מִי שֶׁמֻּזְקָה אֶת הַרְבִּים וּמְחִזְרִם בְּחִשּׁוּבָה, עֲלֵיו מַעֲוָר הַסֵּמ"ך-מ"ם בְּכָל פַּעַם מִחֻלְקַת חֻדְשָׁה, וְרוֹצֵה יֵשֶׁתְּ אֶת הַקְּדוֹשׁ-בְּרוּךְ-הוּא אֶת מִסְתֵּיר אֶת עֲצֻמוֹ בְּסִתְרוֹ עַל כְּנָפָיו יְחַבְּרֵהוּ, וְתִמְיֵד מְשִׁים אֶת הַקְּדוֹשׁ-בְּרוּךְ-הוּא לְפָנָיו עֵינָיו, וּמְדַבֵּק אֶת עֲצֻמוֹ בּוֹ יְחַבְּרֵהוּ, עַל-דִּי-זֶה כָּל אֵלוֹ שֶׁקָּמִים עֲלָיו — נוֹפְלִים בְּנִפְלְיָה אַחַר נִפְלְיָה, וְלוֹ יֵשׁ תְּקוּמָה, וּבְעֵין שְׂאֵמְרוֹ חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים (מְגִלָּה יג.) עַל הַפְּסוּק (אֶסְתֵּר ב, כא): "בַּיָּמִים הַהֵם וּמְרַדְּבֵי יוֹשֵׁב בְּשַׁעַר הַמֶּלֶךְ קִצֵּף בְּגָתָן וְתָרַשׁ", אָמַר רַבִּי חַיָּא בַּר אֲבָא, אָמַר רַבִּי יוֹחָנָן: הַקִּצֵּף הַקְּדוֹשׁ-בְּרוּךְ-הוּא אֲדוֹן עַל עֲבָדָיו לַעֲשׂוֹת רְצוֹן צְדִיק, וּמִנּוּ? יוֹסֵף, שְׂנֵאֲמַר (בְּרַאשִׁית מא): "וְיִשָּׁם אֶתְנֵנוּ נַעַר עֲבָרִי" וְגו', עֲבָרִים עַל אֲדוּגִיָּהֵן לַעֲשׂוֹת גַּם לַצְּדִיק, וּמִנּוּ? מְרַדְּבֵי, דְּכַתִּיב: "וַיִּזְדַּע הַדָּבָר לְמַרְדְּכָי" וְגו'; רוֹאִים מִזֶּה, שֶׁבְּכָל פַּעַם שֶׁהַצְּדִיק צָרִיף לְהַתְּעַלּוֹת אוֹ לְרֵאוֹת גַּם, הוּא נוֹפֵל בְּצָרָה, וּכְמוֹ שְׂאֵמְרֵי רַבֵּנוּ וְ"ל (סְפָר-הַמִּדּוֹת, אוֹת יִשׁוּעָה, סִימָן טו): כִּשְׂאֵדָם בָּא לְאִיָּהֵן נִסְיוֹן, יַדַּע כִּשְׂעֵמֶד בְּנֵה הַנְּסִיוֹן, שֶׁהַקְּדוֹשׁ-בְּרוּךְ-הוּא יַעֲשֶׂה לוֹ גַּם; וְעַקֵּר הַנְּסִיוֹן — לְרֵאוֹת אֵל מִי יִפְנֶה בַּעַת צָרָה. וְלָכֵן אָמַר רַבֵּנוּ וְ"ל (סְפָר-הַמִּדּוֹת, אוֹת נִסְיוֹן, סִימָן א'): הַנְּסִיוֹן הוּא בְּשִׁבְלֵי לְגַדֵּל וּלְפָרְסֵם אֶת הָאָדָם.

וְלָכֵן אֲשֶׁרֵי הָאָדָם הַזּוֹכֵה לְהַחְזִיק מֵעַמֵּד בַּעַת צְרוּתָיו, וְאֵינוֹ נִשְׁבֵּר מִכָּל מַה שֶׁעוֹבֵר עֲלָיו, וְעַל-דִּי-זֶה יִהְיֶה נֹצֵל מִכָּל צְרוּתָיו. וְזֶה מַה שֶׁקָּרָה לְמַרְדְּבֵי הַצְּדִיק, שֶׁהֵמָּן חָשַׁב מִחֻשְׁבוֹת, אִיף לְהַעֲבִיר אֶת מְרַדְּבֵי וְלְתַלּוֹתוֹ עַל הָעֵץ, וְחָשַׁב שֶׁיִּצְלִיחַ בְּמִזְמֵתוֹ, וּלְבַסּוֹף לֹא יֵשֶׁתְּ שְׂלֵא הַצְּלִיחַ, אֲלָא שֶׁנַּעֲשֶׂה מְרַדְּבֵי מִשְׁנֵה לְמַלְךָ, וְנִתְעַלָּה עַל כָּלֵם. וְהַכֵּל הִיָּה בְּדָרְךָ גַּם, כְּמוֹ שְׂאֵמְרוֹ חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים (מְדַרַּשׁ אֲגָדָה): "בַּיָּמִים הַהֵם וּמְרַדְּבֵי יוֹשֵׁב בְּשַׁעַר הַמֶּלֶךְ קִצֵּף בְּגָתָן וְתָרַשׁ", אָמַר רַבִּי לִוִּי: לְמַה קִּצֵּף בְּגָתָן וְתָרַשׁ? אֲלָא כִּשְׂנֹכְנֶסָה אֶסְתֵּר לְמַלְכוּת, אֲמָרָה לְאַחַשְׁוֵרוּשׁ, לְמַה אֵין אִתָּה עוֹשֶׂה כְּשֶׁם שֶׁהִיוּ הַמְּלָכִים הַרְאֵשׁוֹנִים עוֹשִׂים, שֶׁהִיוּ מוֹשִׁיבֵין אֶדָם צְדִיק יְהוּדִי, יוֹשֵׁב בְּשַׁעַר הַמֶּלֶךְ; וְבוֹכְרֵנְצָר הוֹשִׁיב אֶת דְּנִיָּאל עַל פְּתַחוֹ, שָׂאֵם יָגִיעַ לוֹ דְּבָר, הִיָּה אוֹמֵר לוֹ, שְׂנֵאֲמַר (דְּנִיָּאל ב, מט): "וְדְנִיָּאל בְּתַרְע מְלָכָא", אָמַר לָהּ: מִפְּיָה אֵת יְהוּדִי

כב וַיִּזְדַּע הַדָּבָר לְמַרְדֳּכָי וַיִּגַּד לְאַסְתֵּר הַמַּלְכָּה וַתֹּאמֶר אֶסְתֵּר לְמַלְךְ בְּשֵׁם מַרְדֳּכָי:

גנזי המלך

בשער? אמרה לו: יש פאן אדם צדיק וכשר ושמו מרדכי יהודי. בגתן ות'רש היו יושבין בשער, בינון שהעבירן המלך, והושיב את מרדכי, שם קצפו, שנאמר: "קצף בגתן ות'רש", מה עשו? אמרו: הואיל והעבירנו המלך ממקומנו, גלף ונהרג את המלך בצנעה, ויהי הכל אומרין, כשהיו בגתן ות'רש משמרין את המלך, היו משמרין אותו יפה, עכשו שהושיב שם יהודי — גהרג. והיו עומדין ומשיחין, ולא היו יודעים שמרדכי מיושבי לשפת הגזית הנה, והנה יודע בשבעים לשון, ושמע אותם שהיו אומרים: נטמין נחש בקיתון המלך, ויעמד וישתה וימות. ושמע מרדכי הדבר, שנאמר: "ויזדע הדבר למרדכי ויגד לאסתר המלכה", ויש אומרים ברוח-הקדוש נאמר לו; מפל זה רואים, איך שאסור להתנאש, אפלו שנדמה לו שהשונא הכי גדול יצליח לעשות לו רע, חס ושלום, עליו לברח רק אליו יתברך, ולהסתתר בסתר על כנפיו יתברך, ועל-ידי-זה תהיה מפלה לשונאיו, והוא יעלה מעלה מעלה, והבן למעשה.

כב וַיִּזְדַּע הַדָּבָר לְמַרְדֳּכָי: צריף שתדע, אהובי, בני! אשר הצדיקים דבקים כל-כף בו יתברך, עד שמתגלים להם סודות וזיון עלאין וסתרי נסתרות; פי כשאדם מבטל את עצמו לגמרי לגבי האין סוף ברוך הוא, ומנתק את מוח-מחשבתו לגמרי מהכלי העולם הזה, ומדביק את עצמו באמתת מציאיתו יתברך בבטול כל הרגשותיו, ומציר בדעתו, איך שהכל לכל רוחניית חיות אלקותו יתברך, ואשר אין שום מציאיות, רק אור אין סוף ברוך הוא, אז שופע עליו אור זויו ודעת אלקי, שזה סוד הנבואה, או רוח-הקדוש, או דעת עליון, שהוא מתלבש בו, הכל כפי הבטול, שהוא בטל אל האין סוף ברוך הוא. ויש בזה הרבה דרגות, כל אחד כפי עבודתו ויגיעתו וטרחתו בעבודת השם יתברך, וכפי הכנתו שמכין את עצמו, בן נשפע עליו האור האין סוף ברוך הוא, כפי הספירות והמדרגות שאוחז בהן. ויש חלוקים גדולים בין נבואה ובין רוח-הקדוש, ובין ידיעה שנתנדע לו

ידיעות, שזה למעלה מדיעת בשר ודם, וזה "ויודע הדבר למרדכי", ותכף-ומיד כשמתורע ומתגלה לאדם אילו סודות התורה, צריך לגלותם לאחרים, וכמו שאמר רבנו ז"ל (לקוטי-מוהר"ן, חלק א', סימן כא), שמי שמתגלה לו סגלה, הינו דבר נסתר בתורה, מהישר שיגלה את זה לעם סגלה, וזה "ויגד לאסתר המלכה". ומוכא בדברי רבנו ז"ל (לקוטי-מוהר"ן, חלק א', סימן נו), שאסתר היא בחינת הסתרה שבתוך הסתרה, שהצדיק האמת, בחינת מרדכי, מגלה גם שמה את אמתת מציאותו תכפר, ושם גנוזה תורה נסתרת. וכן דבר זה שיהי לכל צדיק, שתכף-ומיד כשמתגלים לו אילו רזין וסתרי נסתרות, שיגלה אותם גם לאחרים, כדי לקרבם אליו תכפר, כי לא גלו לו את הסוד הזה, אלא כדי שיגרב גם אחרים אליו תכפר, ויגלה להם אמתת מציאותו תכפר, עם כל זאת מי ששומע דבר תורה מצדיק, ההכרח שיאמר בשם אומרו, שזה "ותאמר אסתר למלך בשם מרדכי", ודרשו על זה חכמינו הקדושים (מגלה טו): כל האומר דבר בשם אומרו — מביא גאלה לעולם, שגאמר: "ותאמר אסתר למלך בשם מרדכי".

והענין הוא, כי כל צדיק וצדיק, כפי עבודתו ויגיעתו וטרחתו בעבודת השם ותכפר, ממשיך את אורו תכפר למטה בעולם הזה הגשמי והחמרי, ומשרה שכינתו תכפר בעולם, כי כך אמרו חכמינו הקדושים (סוטה ג): בתחלה, היתה השכינה עם כל אחד ואחד, בין שחטאו, סלקו את השכינה מן העולם; והצדיקים שבכל דור ודור, על-ידי יגיעתם וטרחתם בעבודת השם תכפר משיגים רחמיית אלקות, ומחדשים חדושי תורה, ועל-ידי-זה הם מכניסים את השכינה בלבבות בני-אדם. ולכן צריכים לומר דבר בשם אומרו, כדי שגם אחרים יתקרבו אל הצדיק הזה, המגלה את הדבורים האלו, כדי שעוד בני-אדם יוכלו להתקרב אליו. ובזה מתקרבת הגאלה; כי כל מי שמתקרב אל הצדיק הגדול במעלה נוראה ונפלאה מאד, אשר מגלה דברים נוראים ונפלאים עד מאד, הוא גם-כן מתעורר אליו תכפר. ולכן צריכים לגלות לעוד אנשים את הצדיק הגדול והנורא הזה, וכמו שאמר רבנו ז"ל (לקוטי-מוהר"ן, חלק ב', סימן סח), שאילו התלמידים צריכים לעשות עוד תלמידים, ואלו התלמידים צריכים לעשות עוד תלמידים, וכן מדור דור. וזה שאמרו חכמינו הקדושים (תנחומא במדבר): אמר רבי חזקיה ורבי ירמיה בר

כג וַיִּבְקֶשׁ הַדָּבָר וַיִּמְצָא וַיִּתְּלוּ שְׁנֵיהֶם עַל־עֵץ וַיִּכְתֹּב בְּסֵפֶר דְּבָרֵי הַיָּמִים לְפָנֵי הַמֶּלֶךְ: פ

גנזי המלך

אבא בשם רבי יוחנן, כל שאינו אומר דבר בשם אומרו, עליו הפתוב אומר (משלי כב, כב): "אל תגזול דל, כי דל הוא". וצריך אדם כשהוא שומע דבר, לומר אותו בשם אומרו, אפלו משלישי של הלכה, ששנו רבותינו, אומר רבי נחום הלבלר: מקבל אני מרבי מיאשא, שקבל מאבא, שקבלו מן הזוגות, שקבלו מן הדקנים הלכה למשה מסיני. ומי שאינו אומר דבר בשם אומרו, עליו הפתוב אומר: "אל תגזול דל", וכל האומר דבר בשם אומרו — מביא גאולה לעולם; ממי אתה למד? מאסתר, ששמעה הדבר מפרדכי ואמרה לאחשורוש, שנאמר: "ותאמר אסתר למלך בשם מרדכי", על־ידי כן זכתה שנגאלו ישראל על ידה. הוי — אם שמעת דבר, הוי אומר בשם אומרו. ולכן הוא דבר גדול מאד להגיד בשם אומרו, כי בזה הוא יקרב עוד אנשים אל הצדיק הזה, שגם הם יחזרו בתשובה, ויגאלו מתאוותיהם וממדותיהם הרעות, ויחזרו אליו יתברך, והבן למעשה.

כג וַיִּבְקֶשׁ הַדָּבָר וַיִּמְצָא: צריך שתדע, אהובי, בני! אשר אדם צריך תמיד לחזר בתשובה שלמה על פגם אמונה, כי צריך תמיד לחפש ולבקש ולמצא בעצמו היכן הוא מחזיק באמונה, כמובא בדברי רבנו ז"ל (לקוטי מוה"ר, חלק ב, סימן ה'); כי כל מה שאדם סובל, זה רק מחמת חסרון אמונה, כי המאמין האמתי, שמאמין אשר אין בלעדיו יתברך כלל, ובכל תנועה ותנועה שם אלוֹפּוֹ של עולם, על־ידי־זה נצל מכל צרותיו. וכן אומר רבנו ז"ל (לקוטי מוה"ר, חלק א', סימן סא), שאדם צריך להתחזק באמונת חכמים, כי כשיש לו אמונת חכמים, הוא יודע איך להתנהג. ועל־כן אדם צריך תמיד לחזר בתשובה על פגם אמונת חכמים, וכן צריך לחזר בתשובה שלמה על פגם אמונה שאין לו בעצמו, כי יש צדיקים, שיש עליהם מחלקת, מחמת שאין להם אמונה בעצמן, ואינם מאמינים בחדושי תורה שלהם שהם מחדשים, ואינם מאמינים שיש להשם יתברך שעשועים גדולים מחדושים שלהם, ועל־ידי־זה שאין להם אמונה בחדושים של עצמן, על־ידי־זה הם

מתרשלין בהחדושין שלקהם, ועל-כן באה עליהם מחלקת, ועל-ידי-זה הם שבים בתשובה, וחוזרים ונחשבים אצלן חדושין שלקהם, וחוזרים ומחדשים, ונעשה מזה ספר, ולפעמים נעשה מזה ספר למעלה, שעל-ידי שנה שואל ומקשה, על-ידי-זה משיב ומתרח, ועל-ידי-זה נעשה ספר למעלה, כמו שכתוב (מלאכי ג, טו): "אז נדברו יראי ה' איש אל רעהו ויקשב ה' וישמע ויכתב ספר", נמצא כשנה שואל וזה משיב, מזה נעשה ספר, ועל-ידי-זה נמתקים כל הצמצומים, שהם הדינים, וכל מקום שיש איזה דין וצמצום, נמתק על-ידי-זה, על-ידי תקון אמונת חכמים, שעל-ידי-זה נתרבין הספרים של התורה הקדושה, כי כל ההמתקות של כל הצמצומים והדינים, הוא על-ידי השכל, כי כלם במחשבה אתגבריו, כמוכא (זהר פקודי רנד), שהשכל הוא שרש הדינים, ושם נמתקים הדינים, כי אין הדין נמתק אלא בשורשו (עץ חיים, שער יג, פרק יא), וכל דין וצמצום צריך שיהיה נמתק בשכל השיף לו, ששם שרשו, ויש לכל צמצום וצמצום שכל, שעל ידו נמתק הדין. וזה "ויבקש הדבר וימצא ויתלו שניהם על עץ, ויכתב בספר דברי הימים לפני המלך".

פי הנה יש שתי קלפות, והן: בגתן ות'רש, שכל ענינם — להכניס באדם פחדים יתרים ולשבר אותו, ולהראות לו כאלו הוא כבר לא שנה לשום דבר, שנה פגם אמונה בעצמו, שאינו מאמין בעצמו, וכן הוא פגם אמונת חכמים, לא להאמין בחכמי התורה, וכן הוא פגם באמונה בו יתברך. ולכן כל פונתם להתגבר על המלך ולהעבירו, שנה כפירות, ורמנא לצלן, המלך זה הקדוש-ברוך-הוא, מלכו של עולם, וכן המלך הוא התלמיד חכם שנגקרא מלך, 'מאן מלכי רבנן', וכן כל בר ישראל נקרא בן מלך, והם רוצים רק להגביר את הנחש הקדמוני בעולם, שפפר בעקר. וזהו שאמרו חכמינו הקדושים (מדרש אגדה): "ויבקש הדבר וימצא", יש אומרים: שמעו בגתן ות'רש שגאמר למלך, והעבירו הנחש מתוך הקיתון, וב'רא הקדוש-ברוך-הוא נחש אחר לתוך הקיתון בשביל מרדכי, לכה נאמר: "ויבקש הדבר וימצא", אין אומרים "וימצא" אלא ל'דבר האבוד ונמצא, שגאמר (ויקרא ה, כב): "או מצא אבדה". ויש אומרים: בקשו לחנקו ומצא אותו, לכה נאמר "וימצא", פי הם עוררו את הנחש הקדמוני להעביר את המלך, מה עשה הקדוש-ברוך-הוא, כדי שינצל הצדיק? הביא נחש אחר, כי אין הדין נמתק אלא בשורשו,

ג * אַחַר | הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה גִּדְּלַת הַמֶּלֶךְ אַחֲשֵׁרוּשׁ
 אֶת־הַמֶּן בְּיַד־הַמֶּדְתָּא הָאֲגָגִי וַיִּנְשְׂאָהוּ וַיִּשֶׂם אֶת־
 כִּסְאוֹ מֵעַל כָּל־הַשָּׂרִים אֲשֶׁר אָתּוֹ:

גִּנְזֵי הַמֶּלֶךְ

ועל־ידי־זה נתלו שניהם — בגתן ותָרש על העץ, שָׁזָה עץ הדַעַת טוב וְרַע, שָׁרְצוּ לְהַגְבִּיר בְּעוֹלָם, לְהַפְרִיד בֵּין טוֹב וּבֵין רַע, כַּמּוּבָא בְּדַבְרֵי מוֹהֲרַנְתָּא ו"ל (לקוטי־תלכות, כלאי הפרס, הלכה ב'); ועל־ידי מַרְדֵּכֵי הַצַּדִּיק, שָׁגְלָה אֶת אֲמַתַּת מְצִיאֹתוֹ יִתְבָּרַךְ, שָׁזָה תַקְוָה הָאֲמוּנָה בּוֹ יִתְבָּרַךְ, וְכֵן הַגְּבִיר אֶת הָאֲמוּנַת חַכְמִים, כִּי כֹלֵם הַתְּחִילוֹ לְהֶאֱמִין בּוֹ, כִּי רָאוּ אֶת הָאוֹתוֹת וְהַמּוֹפְתִים שֶׁנַּעֲשׂוּ עַל יָדוֹ, וְכֵן חִזַּק אֶת כָּל בַּר יִשְׂרָאֵל, עַל־ידי־זה נִתְבַּטְּלוּ שְׁתֵּי הַקְּלָפוֹת: בַּגְּתָן וְתָרֶשׁ, וְנִתְלוּ שְׁנֵיהֶם עַל הָעֵץ אַחַד אַחַד. וּכְמֵאמָרָם ו"ל (פרקי דרבי אליעזר, פרק מט): "וַיִּתְלוּ שְׁנֵיהֶם עַל עֵץ", וְנִתְלוּ שְׁנֵיהֶם עַל עֵץ אַחַד זֶה אַחַר זֶה, שֶׁנֶּאֱמַר "עַל עֵץ", וְאִין כְּתוּב עַל עֲצִים, כִּי שְׁנֵיהֶם — חֶטְאָם הִיָּה, שָׁרְצוּ לְהַגְבִּיר אֶת עֵץ הַדַּעַת טוֹב וְרַע, וְעַל־ידי־זה יִפְרִידוּ בֵּין טוֹב וּבֵין רַע, שָׁזָה עֵקֶר פֶּגַם אֲמוּנָה בְּהַקְדוּשׁ־בְּרוּךְ־הוּא. וְצָרִיכִים לְדַעַת, אֲשֶׁר דְּבַר גְּדוֹל וְדַבָּר קָטָן לֹא נַעֲשֶׂה מַעֲצָמוֹ, אֲלֵא בְּהַשְׁגַּחַת הַמַּאֲצִיל הַעֲלִיּוֹן, וְכֵן זֶה פֶּגַם אֲמוּנַת חַכְמִים, כִּי צָרִיכִים לְהֶאֱמִין בַּחַכְמִים אֲפִלוּ שֶׁהֵם אוֹמְרִים עַל יָמִין שְׂמָאל וְעַל שְׂמָאל יָמִין, כְּמֵאמָרָם ו"ל (ספרי שופטים), וְכֵן אֲמוּנָה בַּעֲצָמוֹ, כִּי אֲדָם צָרִיךְ לְדַעַת, שֶׁכֹּל מַה שֶׁעוֹבֵר עָלָיו — בֵּין בְּטִיבוֹ וּבֵין בְּעִיקּוֹ, תָּמִיד יִמְצָא בּוֹ הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, כַּמּוּבָא בְּדַבְרֵי רַבְנּוּ ו"ל (לקוטי־מוֹהֲרַנְתָּא, חֵלֵק א', סִימָן ג'), שֶׁצָרִיךְ תָּמִיד שִׁיחֶיָּה שְׁלוֹם בְּמַדּוּתִיו, שְׁלֵא יִפְרִישׁ בֵּין טוֹב וּבֵין רַע. וְכֹל זֶה נַעֲשֶׂה עַל־יְדֵי "וַיִּקְרַב בְּסֵפֶר דְּבָרֵי הַיָּמִים לִפְנֵי הַמֶּלֶךְ"; כְּשׁוֹזֻכִים לְהֶאֱמִין בַּחֲדוּשִׁים שְׁלוֹ שׁוֹזֻכָה לְחַדֵּשׁ, שָׁזָה מַה שֶׁכְּתוּב (מלאכי ג, טז): "אֲזוּ נִדְּבָרוּ יִרְאֵי הַנְּזִי"ה אִישׁ אֶל רַעְהוּ וַיִּקְשַׁב הַנְּזִי"ה וַיִּשְׁמַע וַיִּקְרַב מִזֶּה סֵפֶר"; שֶׁנַּעֲשֶׂה מִזֶּה סֵפֶר; אֲשֶׁרֵי מִי שׁוֹזֻכָה לְקִים אֶת זֹאת בְּשִׁלְמוֹת, וְהָבֵן לְמַעֲשֶׂה.

פֶּרֶק ג'

א אַחַר הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה, גִּדְּלַת הַמֶּלֶךְ אַחֲשֵׁרוּשׁ אֶת הַמֶּן בֶּן הַמֶּדְתָּא הָאֲגָגִי:

גנזי המלך

קמא

צריך שתדע, אהובי, בני! אשר מוכא בדברי רבנו ו"ל (לקוטי מוה"רן, חלק א', סימן נו), שלראות במפלתם של רשעים — אי אפשר, אלא על ידי ארץ ישראל, שהוא גלוי אמונה, ועל ידי נצלים מהרשעים, ולא עוד אלא רואים במפלתם, כי הרשעים ממשיכים רע-עין על שונאיהם, ולבסוף — אם מתחבאים בסתר צל כנפיו יתברך, וממשיכים על עצמם יד השם, שזה בחינת (רשעה נא, טו): "ובצל ידי פסיתיך וגו', על ידי נצלה לבסוף נופל רע על הרשעים. והנה המן הרשע רצה לעקר את נשמות ישראל, ורצה להמשיך עליהם רע-עין, כי הוא לא היה יכול לסבל את נשמות ישראל, ובפרט את מרדכי הצדיק, שלא רצה להשתחוות לו; כי מרדכי הוא גלוי אמונה, ומי שתוק באמונה, הוא בן חורין אמתי, ולא צריך להיות משעבד לאף אחד; כי ברגע שאדם מבטל את עצמו לגמרי לאין סוף ברוב הוא, ומבטל את כל ישותו אליו יתברך, ויודע ועד אשר עצם עצמייתו אלקותו יתברך הוא נמצא ואין בלעדיו נמצא, על ידי נצלה נמתקים ממנו כל הדינים, ולא יכולים לעשות לו שום דבר, כי הוא נעשה בן חורין אמתי, וזה כחו של מרדכי. ולכן אמרו חכמינו הקדושים (הלין קלט): מרדכי מן התורה מנין? דכתיב (שמות ל'): "מר דרור", שהוא בחינת דרור, כמו צפור דרור, שאמרו חכמינו הקדושים (שבת קו:): לפי שאינה מקבלת מרות, דתנא דבי רבי ישמעאל, למה נקרא שמה צפור דרור? מפני שדרה בבית כבשדה, הינו הארת מרדכי שהוא גלוי האמונה, כי נקרא איש יהודי על שם שפפר בעבודה ורה, הוא מכניס באדם שיהיה בן חורין, שזה "מר דרור", לשון צפור דרור, כי ברגע שיש לאדם אמונה בו יתברך, הוא אינו משעבד לאף אחד, וכמו שאמר רבנו ו"ל (לקוטי מוה"רן, חלק א', סימן נו): פשיש לבר ישראל לב, לא שיה אצלו מקום, כי הוא יודע שהוא יתברך מקומו של עולם, ואין העולם מקומו, ולשלמות הזו אדם צריך להגיע; ולכן אפלו שעדין רואים, שאפלו הרשעים מצליחים, ועולים מעלה מעלה, ולא-כן הצדיקים, שנרדפים מהרשעים, יורדים מטה מטה — אסור להתנאש, אלא לזכר, שלבסוף הרשעים יפלו נפילה אחר נפילה, אם רק מסתתרים בסתר צל כנפיו יתברך. וזה שאמרו חכמינו הקדושים (מדרש אבא גיריון, פרק ג', סימן א'): "אחר הדברים האלה גדל המלך אחשוורוש את המן", לא נתגדל המן אלא לרעתו, שזה שמנשאים את הרשע לגדלה, אין זה אלא לרעתו, כדי שתהיה לו מפלה. וזה מה שנקרה להמן,

שקדם נתנו לו גדלה, ואחר-כך תלו אותו, כמאמרם ו"ל (אסתר רבה, פרשה ז', סימן א'): "אחר הדברים האלה גדל המלך אחשוורוש את המן בן המדתא וגו', זה שאמר הכתוב (תהלים לו): "כי רשעים יאבדו ואויבי ה' יגו' פרים", שאין מפשטין אותן לטובתן אלא לטבחה, כן המן הרשע לא נתגדל אלא למפלתו, ואף שבהתחלה הכל היה מסתר בתכלית ההסתר, כי חשבו שהנה אבד מנוס ותקוה, וכאלו המן יצליח, אבל דיקא אז בכח מרדכי, שאף שגדלו את המן, כמו שכתוב: "אחר הדברים האלה גדל המלך אחשוורוש את המן בן המדתא האגגי ויגשאהו, וישם את כסאו מעל כל השרים אשר אתו", וחשבו כאלו פני השם מסתרים בעושי רע, אבל לבסוף תלו אותו (לקוטי-הלכות פורים, הלכה ה', אות יא). וכל זה צריך להיות התחזקות לכל בר ישראל, אף שרואה שבהתחלה אלו הרשעים מצליחים ומגשאים אותם, והצדיקים הדבקים בו יתברך — משפילים אותם, ומדברים עליהם כל דבר אסור, אין להתיאש מזה, כי הכל נסיון שמנסים את בר ישראל, לראות אל מי יפנה בעת צרותו, אף שמגשאים בין כך את הרשעים, שזה "אחר הדברים האלה גדל המלך אחשוורוש את המן בן המדתא האגגי ויגשאהו, וישם את כסאו מעל כל השרים אשר אתו", אבל זה הכל ממנו יתברך, כמובא (לקוטי-הלכות, ברפת הרי"ת, הלכה ד', אות כב), שהקדוש-ברוך-הוא הקדים רפואה למכה, וכמאמרם ו"ל (מדרש פנים אחרים א', סימן ו'): מאי "אחר הדברים האלה"? אחר שברא הקדוש-ברוך-הוא רפואה למכתן של ישראל, דאמר רבי שמעון, אין הקדוש-ברוך-הוא מכה את ישראל, אלא אם-כן ברא להם רפואה למכה, כי קדם מנסים את הצדיק בכל מיני נסיונות, וכן מנסים את נשמות ישראל בכל מיני נסיונות קשים ומרים, על-די שהרשעים מתגשאים ומתגזאים על עם נל, אבל לבסוף זו מפלתם. ולכן אסור להתיאש בשום פנים ואופן, כי סופם של כל אלו שקמים על עם ישראל בכלליות, ועל הצדיק האמת בפרטיות — מר מאד, כי גדלתם של הרשעים זו מפלתם.

ולכן, אהובי, בני! אל תתיאש מכל מה שעובר עליך, כי גדול אדוננו ורב להושיע, ובוודאי תראה נסים נגלים שייעשה עמך הקדוש-ברוך-הוא, אם לא תתיאש בכל העובר עליך, ואף שאתה רואה, שעכשו הרשעים מצליחים, אל תשים לב לזה, כי גם אצל המן היה אותו דבר, שרצה להרג

ב וְכָל־עַבְדֵי הַמֶּלֶךְ אֲשֶׁר־בְּשַׁעַר הַמֶּלֶךְ כֹּרְעִים
 וּמִשְׁתַּחֲוִים לְהֵמָּן כִּי־כֵן צִוְּהֵלוּ הַמֶּלֶךְ וּמְרַדְכֵי לֹא
 יִכְרַע וְלֹא יִשְׁתַּחֲוֶה:

גנזי המלך

ולאבד את כל עם ישראל, ובין כך גדלו אותו, ולבסוף תלו אותו על העץ. וכמו שאמרו חכמינו הקדושים (מדרש תהלים, פרק יג, סימן ג): "אחר הדברים האלה גדל המלך אחשוורוש", אמר רבי עקיבא, עד היכן גדלו? עד עץ של חמשים אמה, כי כל הגדלה שיש לרשעים זה רק, שיפלו מפלה אחר מפלה, וכל הצער שעובר על הצדיקים זה רק מתמת הנסיון שמנסים אותם בכל מיני נסיונות קשים ומרים. אשרי מי שמחזיק מעמד, ואינו נשבר משום דבר! והבן למעשה.

ב וְכָל עַבְדֵי הַמֶּלֶךְ אֲשֶׁר בְּשַׁעַר הַמֶּלֶךְ, כֹּרְעִים וּמִשְׁתַּחֲוִים לְהֵמָּן: צריך שתדע, אהובי, בני! אשר אדם צריך למסור את עצמו לגמרי אל הקדוש-ברוך-הוא, ולבטל את כל רצונותיו אליו יתברך. ואמר רבנו ז"ל (לקוטי מוהר"ן, חלק א', סימן קעז), אשר עקר השלמות, שאדם מבטל את עצמו לגמרי אל האין סוף ברוך הוא, ומבטל את כל רצונותיו אל רצונו יתברך, שזו שלמות המלכות. ותכף-ומיד כשיש לאדם רצונות אחרים מבלעדי רצונו יתברך, זה כבר יראות נפולות. וכמוכא (לקוטי-הלכות, בכור בהמה טהורה, הלכה ד, אות ז), אשר הקן רצה להגביר יראות הנפולות מאד, וצוה לכרע ולהשתחוות לפניו, כאלו אין שום יראה עלאה, חס ושלום, רק רצה שיתיראו ממי שיש לו גדלה והתנשאות בזה העולם, "ומרדכי לא יכרע ולא ישתחוה", כי אמר שהוא מזרע בנימין שלא השתחוה לעשו, ועל-כן אין לו כח להפחידו ביראות הנפולות; כי מי שדבוק בו יתברך, הוא אינו מפקח משום בריה שבעולם, רק ממנו יתברך בעצמו, ואינו מקניע את עצמו אל שום בריה שבעולם. וזה עקר גדלת בר ישראל, שאינו מתפעל משום נכרא, שזה "ומרדכי לא יכרע ולא ישתחוה", כי ברגע שהאדם מחליט בדעתו, שהוא אינו נכנע לאף אחד, ואינו משתחוה לאף אחד, על-דבריו הוא ממשוף על עצמו אור נזיו וחיית ודבקות הבורא יתברך שמו. וזו עקשנותם

שָׁל עִם יִשְׂרָאֵל בְּמִשְׁפַּח כָּל הַדּוֹרוֹת, שְׂלֵא רִצּוֹ לְהִכְנַע אֶל אַמּוֹת הָעוֹלָם, שְׁעַל זֶה כָּבַר הַעֵיד בְּלִעָם הַרְשָׁע, וְאָמַר (בַּמִּדְבָּר כג. ט): "הֵן עִם לְכָרְדָּד יִשְׁכֵּן וּבְגוֹיִם לֹא יִתְחַשֵּׁב" וְגו', וְזוֹ הִי הַקְּנֵאת הַמֶּן, שְׂלֵא הִיָּה יְכוֹל לְסַבֵּל, אֲשֶׁר "וּמְרַדְכִי לֹא יִכְרַע וְלֹא יִשְׁתַּחֲוֶה", כִּי הוּא רָאָה שְׁמִרְדְּכִי מְקַבֵּל אֶת הַרוּחַ חַיִּים שְׁלוֹ רַק מִהַתּוֹרָה, כְּמוֹכָא (לְקוּשִׁי-הַלְכוֹת, הַעוֹשָׂה שְׁלִיחַ לְגִבּוֹת חוֹב, הַלְכָה ג', אוֹת יב), וְעַל דְּבָר זֶה לֹא יְכוֹל הַמֶּן לְמַחֵל, כִּי הוּא מִתְקַנָּא מְאֹד בְּנִשְׁמוֹת יִשְׂרָאֵל שְׂאִינָן רוֹצוֹת לְהִכְנַע אֲלֵיוּ.

וְדָבָר זֶה סוֹבֵב בְּכָל דוֹר וְדוֹר, שְׂאֻמּוֹת הָעוֹלָם אֵינָן יְכוֹלוֹת לְסַבֵּל, שְׁעַם יִשְׂרָאֵל הֵם עִם קָשָׁה עֲרָף, וְלֹא רוֹצִים לְהִכְנַע בְּשׁוּם פְּנִים וְאִפְּן אֶל אַמּוֹת הָעוֹלָם, אֲפֹלוּ שְׁכַל עַבְדֵי הַמֶּלֶךְ אַחֲשׁוּרוּשׁ כּוֹרְעִים וּמִשְׁתַּחֲוִים לְהַמֶּן, עִם כָּל זֹאת מְרַדְכִי הַצַּדִּיק הַחֲדָדִיר בְּעַם יִשְׂרָאֵל שְׂלֵא יִכְנָעוּ אֲלֵיוּ. וְאָמְרוּ חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים (פְּרָקִי דְרַבִּי אֲלֵיעֲזָר, פְּרָק מט), וְצָנְהָ הַמֶּלֶךְ לְהִיּוֹת כָּל עִם וְעַם כּוֹרְעִים וּמִשְׁתַּחֲוִים לְפָנָיו, מָה עָשָׂה הַמֶּן? עָשָׂה לוֹ צֵלָם מְרַקָם עַל בְּגָדוֹ וְעַל לְבוֹ, וְכַל מִי שֶׁהִיָּה מִשְׁתַּחֲוֶה לְהַמֶּן — מִשְׁתַּחֲוֶה לְעַבּוּדָה זָרָה שְׁעָשָׂה, וְרָאָה מְרַדְכִי וְלֹא קָבַל — לְהִשְׁתַּחֲוֹת לְעַבּוּדָה זָרָה, שְׁנֵאָמַר: "וּמְרַדְכִי לֹא יִכְרַע וְלֹא יִשְׁתַּחֲוֶה", וְנִתְמַלֵּא עֲלָיו חֲמָה, וְאָמַר: הִיְהוּדִים הִלְלוּ שׁוֹנְאֵי אֲבוֹתַי הִיוּ מַעוֹלִים; כִּי זֶה טָבַע הַגּוֹיִים וְאֻמּוֹת הָעוֹלָם, שְׂאִינָם יְכוֹלִים לְסַבֵּל שְׁעַם יִשְׂרָאֵל אֵינָם נִכְנָעִים אֲלֵיהֶם, וְאֵינָם מִתְפַּעְלִים מֵהֶם, וּמְגִלִּים לְכָלֶם, שֶׁהֵם הִיְהוּדִים מֵאֲמִינִים בּוֹ יִתְבַּרְךָ, וְלִכֵּן אֵינָם כּוֹרְעִים וּמִשְׁתַּחֲוִים לְהֶם, וְאֵינָם נִכְנָעִים וְאֵינָם מִתְעַרְבִים בִּינֵיהֶם. וּבִזְוָה יוֹבֵן גַּם לְמָה פְּתוּב: "וּמְרַדְכִי לֹא יִכְרַע וְלֹא יִשְׁתַּחֲוֶה" — לְשׁוֹן עֲתִיד? לְהוֹרוֹת, שְׁעַם יִשְׂרָאֵל אֵף פִּעַם לֹא יִכְרַעוּ וְלֹא יִשְׁתַּחֲוֶוּ לְעַבּוּדָה זָרָה, וְלֹא יִכְנָעוּ אֶל הַמֶּן-עַמְלָק שְׁכָבֵל דוֹר וְדוֹר. וְזוֹ הַצִּלְחַתָּם — שְׂאֵינָם מִתְעַרְבִים בֵּין הַגּוֹיִים, וְאֵינָם לוֹמְדִים מִמֵּשְׁעֵיהֶם. וְדָבָר זֶה הַכְּנִיס בְּנוֹ מְרַדְכִי הַצַּדִּיק, בְּזֶה שֶׁהָרָאָה קָבַל עִם וְעָדָה, אֲשֶׁר אִינוּ מִשְׁתַּחֲוֶה לְהַמֶּן, וְזוֹ הִיָּה הַצִּלְחַתוֹ. וְכֵן הִיא הַצִּלְחַת כָּל בַּר יִשְׂרָאֵל, שְׂאִינוּ נִכְנָעוּ וְאִינוּ מִתְפַּעֵל מִשׁוּם אִמָּה וְלִשׁוֹן, אֲלֵא אוֹתוֹ בְּאֻמוֹנָה פְּשׁוּטָה בּוֹ יִתְבַּרְךָ, וְעַל-יְדֵי-זֶה עוֹבֵר עַל הַכֹּל, וְהֵבֵן לְמַעֲשָׂה.

וַיֹּאמְרוּ עַבְדֵי הַמֶּלֶךְ אֲשֶׁר-בְּשַׁעַר הַמֶּלֶךְ לְמַרְדֳּכָי מְדוּעַ אַתָּה עוֹבֵר אֶת מִצְוֹת הַמֶּלֶךְ:

גַּנְזֵי הַמֶּלֶךְ

ג מדוע אתה עובר את מצות המלך: צריף שתדע, אהובי, בני! אשר אדם צריף להיות דבוק בהקדוש-ברוך-הוא, ולהיות מסור אליו לגמרי, כי באמת אין שום מציאות בלעדיו יתברך כלל, כי הוא יתברך מחיה ומתנה ומקיים את כל הבריאה כלה, ואמר רבנו ז"ל (שיחות-הר"ן, סימן נב): מכל הדברים צועק כבוד השם יתברך, כי מלא כל הארץ כבודו, ואפלו מספוגי הגויים צועק גם כן כבוד השם יתברך, כמו שכתוב (תהלים צו, ג): "ספרו בגוים כבודו". ואמר רבנו ז"ל (לקוטי-מוהר"ן, חלק א', סימן נד), שהקדוש-ברוך-הוא מצמצם את עצמו מאין סוף עד אין תכלית, לרמוז לאדם רמזים אף להתקרב אליו יתברך, ובכל יום ויום שולח לו מחשבה, דבור ומעשה אחר, כדי לקרבו אליו. וזה ויֹאמְרוּ עַבְדֵי הַמֶּלֶךְ, "כל מקום שנאמר במגלה 'המלך', זה סובב על מלכו של עולם, כמאמר ז"ל (מגלה טו, א): וכל בני העולם פלו הם עבדי המלך, כי כל מה שברא הקדוש-ברוך-הוא — לכבודו ברא (אבות, פ"ק ר); "אשר בשער המלך", והם כלם יושבים בשער מלכו של עולם, לעשות שליחותו יתברך, כי כלם הם חלק אלוך ממעל, לעשות רצונו יתברך. ולכן איש הישראלי, שכופר בעבודה זרה, שנקרא מרדכי, כמאמר ז"ל (מגלה יג), ולכן כל עבדי המלך — מלכו של עולם, אומרים 'למרדכי מדוע אתה עובר את מצות המלך'; כי מכל הדברים צועק כבוד השם יתברך, ומעורר את האדם לחזר אליו יתברך, וצועק אליו: "מדוע אתה עובר את מצות המלך", ובר ישראל שדבוק בו יתברך, שומע את הכרוזים האלו בכל יום ובכל רגע ובכל שעה — "מדוע אתה עובר את מצות המלך"? וכן מובא (והר שלח קעה): ועל דא כנור הנה תלוי לעילא מערסא דדוד, דהא ודאי איהו כנור דדוד מנגן מאליו למלכא קדישא עלאה, ובגין כך גנזי על על קיעא, ומרקיעא עד כורסיא, והכא כתיב מצנה, כמה דאת אמר (מלכים"ב יח, לו): "מצות המלך היא", וכן "מדוע אתה עובר את מצות המלך"; הינו שהכנור של דוד שנשב מאליו, היה כרוזים מהשמים לעוררו

וּלְקָרְבוֹ אֵלָיו יִתְבַרֵךְ, שְׂיִחְזֹר תְּמִיד אֶל דְּבָקוֹת עֲלִיוֹנָה, לְהִיּוֹת בְּטֵל וּמְבֹטֵל
 אֶל הָאֵין סוּף בְּרוּךְ הוּא, וְלִכְּנֹן שְׁמֵעַ דְּוַד הַמֶּלֶךְ מִהַכְּנוּר שְׁלוֹ: "מִדּוּעַ אַתָּה
 עוֹבֵר אֶת מִצְוַת הַמֶּלֶךְ", וְכֵן הוּא (רַעְיָא מִהֵימְנָא קְרוּשִׁים פּב:), מֵאֵן דְּאִיהוּ
 מֵאִלְנָא דְחַיִּי אִיהוּ בְּן עוֹלָם הֵבֵא בְּן מִסְטָרָא דְבִין י"ה בִּינָה הַיְרִית מְלֻכּוּתָא
 דְּאִיהוּ ה'. וְאִיךְ יְרִית לָהּ, אִי עֲבִיד צְוּיָה דְּאַבָּא וְאַמָּא, בְּגִין דְּאִיהוּ מְלֻכּוּתָא
 מִצְוַת הַמֶּלֶךְ, וְעֲלִיָּה אֶתְמַר: "מִדּוּעַ אַתָּה עוֹבֵר אֶת מִצְוַת הַמֶּלֶךְ", אִיהוּ מִצְוָה
 וְצְוּיָא דְמִלְכָא עַל עֲשֵׂה וְעַל לֹא תַעֲשֶׂה, מִצְוָה מְדֹאֲרִיתָא, הֵינּוּ בִּינָה
 אוֹתִיּוֹת בִּין י"ה, שֶׁהוּא סוּד אַבָּא וְאַמָּא, הַמְחִיז, הַמְעוֹרְרִים אֶת הָאָדָם תְּמִיד
 לְקָם אֶת מִצְוַת הַמֶּלֶךְ, שְׁמִצְוַת עֲשֵׂה וּמִצְוַת לֹא תַעֲשֶׂה וְהַמְחִיז, צוֹעֲקִים אֶל
 הָאָדָם: "מִדּוּעַ אַתָּה עוֹבֵר אֶת מִצְוַת הַמֶּלֶךְ", כִּי הָאָדָם צָרִיךְ לְמַסֵּר אֶת נַפְשׁוֹ
 תְּמִיד אֵלָיו יִתְבַרֵךְ, לְהִיּוֹת בְּטֵל וּמְבֹטֵל תְּמִיד אֶל הָאֵין סוּף בְּרוּךְ הוּא, עַד
 שְׁהַמְחִיז שְׁלוֹ, שֶׁהֵם סוּד אַבָּא וְאַמָּא, סוּד בִּינָה, יוֹכִיחוּ אוֹתוֹ תְּמִיד: "מִדּוּעַ
 אַתָּה עוֹבֵר אֶת מִצְוַת הַמֶּלֶךְ"? ! כִּי עַל-יְדֵי מְסִירַת נַפְשׁוֹ לְגַמְרֵי אֵלָיו יִתְבַרֵךְ,
 עַל-יְדִיּוֹהַ נְדָבְקַת נִשְׁמַתּוֹ בּוֹ יִתְבַרֵךְ, וְאִזּוֹ זוֹכָה לְשִׁמְעַ פְּרוּזִין עֲלָאִין עַל כָּל
 שְׂעֵל וְשְׂעֵל וְעַל כָּל פְּסִיעָה וּפְסִיעָה: "מִדּוּעַ אַתָּה עוֹבֵר אֶת מִצְוַת הַמֶּלֶךְ";
 וְהַעֲקֹר, שְׂיִהְיֶה בְּלֵב אָמֵת לְמַסֵּר אֶת נַפְשׁוֹ לְגַמְרֵי אֵלָיו יִתְבַרֵךְ, אֲשֶׁר זֶה
 מְדַרְגַת הַצְּדִיקִים, שְׁמוּכְנִים וּמְזַמְנִים לְמַסֵּר אֶת נַפְשָׁם בְּכָל רֵגַע לְגַמְרֵי אֵלָיו
 יִתְבַרֵךְ, וְאִזּוֹ מִי שְׂזוּכָה לְהַחְזִיק בְּמַדְרַגָּה זֶה, הוּא שׁוֹמֵעַ פְּרוּזִים מְלַמְעֵלָה
 שְׁקוֹרְאִים אוֹתוֹ, וְכַמּוּבָא (הַקְדָּמַת תְּקוּנַיִי הַיְהוּדִי): וּמֵאֵן דְּלֹא מְסַר נַפְשִׁיהּ אוֹ
 גּוֹפִיָּהּ אוֹ מַמּוּנֵיהּ בְּרַחֲמֵי דְמֵאֲרִיָּה בְּשַׁעַת הַשְּׂמַד כְּאֵלוֹ אַחֲזוֹר עֲלֵמָא לְתַהוּ
 וְבַהּוּ. וּבְגִין דָּא קָרָא סְמִיךְ לִיָּה (בְּרֵאשִׁית א. ב): "וְהָאֲרִץ הִיְתָה תַהוּ וּבַהּוּ",
 וְאַהֲבַת הַשֵּׁם אִיהִי מְלֻכּוּת כְּלִילָא מְכַל סְפִירָן, וְאִיהִי פְקוּדָא דְקַדְשָׁא בְּרִיךְ
 הוּא בְּכָל תְּרִי"ג פְּקוּדִין, וּבְגִינָה אֶתְמַר "מִדּוּעַ אַתָּה עוֹבֵר אֶת מִצְוַת הַמֶּלֶךְ".

אַבָּל אָדָם צָרִיךְ לְהַזְהֵר בְּדַבְרֵים אֵלּוֹ מְאֹד, כִּי הֵן אָמֵת שְׁכַל הָעוֹלָם כְּלוּ זֶה
 לְבוּשׁ לְגַבֵּי הָאֵין סוּף בְּרוּךְ הוּא, עִם כָּל זֹאת יֵשׁ בַּחֲרִירָה, כִּי בְּשִׁבִיל
 הַבְּחִירָה וְהַנְּסִיּוֹן נִתֵּן הַקְּדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא כַחוֹת לְהַשְׁמָאָה וְלַעֲבוּדָה וְנָה,
 וְכַמּוּמָרָם ו'ל (עֲבוּדָה וְנָה נד:): שְׂאֵלוֹ פִּילוֹסוֹפִין אֶת הַזְּקֵנִים בְּרוּמֵי, אִם
 אֵלֵהֶם אֵין רְצוֹנוֹ בְּעֲבוּדַת כּוֹכְבִים, מִפְּנֵי מָה אֵינוֹ מְבַטְלָהּ? אֶמְרוּ לָהֶם:
 אֵלוֹ לְדַבֵּר שְׂאִין הָעוֹלָם צוֹרֵךְ לוֹ הֵיוּ עוֹבְדִין, הֵרִי הוּא מְבַטְלָהּ, הֵרִי הֵן

ד וַיְהִי בְּאַמְרֵם [בְּאַמְרֵם] אֵלָיו יוֹם וַיּוֹם וְלֹא שָׁמַע אֱלֹהִים
וַיִּגִּידוּ לְהֵמָּן לְרֹאוֹת הַיַּעֲמָדוֹ דְּבָרֵי מַרְדֳּכָי כִּי־הִגִּיד
לָהֶם אֲשֶׁר־הוּא יְהוּדִי:

גנני המלך

עובדין לחמה וללכנה, לכוכבים ולמזלות, יאבד עולם מפני השוטים! אלא עולם כמנהגו נוהג, ושוטים שקלקלו — עתידין לתן את הדין. ולכן אף שהאדם צריך לקבל רמזים מכל דבר בעולם, אכל צריך לשמר את עצמו מאד לא להמשיך אחר עבודה זרה ודרכי האמורי, כמובא בדברי רבנו ו"ל (לקוטי מוהר"ן, חלק א', סימן יח). וזו היתה טמאת המן-עמלק, שעשה את עצמו עבודה זרה, ורצה שפלים ישתחוו אליו, ומרדכי שהוא איש יהודי, שכופר בעבודה זרה, לא רצה בשום פנים ואפן להשתחוות אליו, וכן הורה לכל עם ישראל להיות חזקים באמונה, ולא להמשיך אחר הכפירות והאפיקורסות, דרכי האמורי. וזה שאמרו חכמינו הקדושים (אסתר רבה, פרשה ז, סימן ח'): מה אמר להם מרדכי, למי שאומר לו: "מדוע אתה עובר את מצות המלך?" רבי לוי אמר: אמר להם מרדכי, משה רבנו הזהיר לנו בתורה (דברים כז, טו): "ארור האיש אשר יעשה פסל ומסכה", ורשע זה עושה עצמו עובדת כוכבים, וישעיהו הנביא הזהירנו (ישעיה ב, כב): "חדלו לכם מן האדם אשר נשמה באפו, כי במה נחשב הוא", ולא עוד אלא שאני איסגנטירין של הקדוש-ברוך-הוא, שכל השבטים נולדו בחוצה לארץ וזקני נולדו בארץ ישראל, ועל-ידי-זה אני אראה במפלתו של המן, וכמובא בדברי רבנו ו"ל (לקוטי מוהר"ן, חלק א', סימן נה), שלראות במפלתן של הרשעים אי אפשר, אלא על-ידי בחינת ארץ ישראל, כמו שכתוב (תהלים ק, א): "שב לימיני עד אשית אויביך היום ורגליך", ימין זה בחינת ארץ ישראל, בחינת בגימין — בן-ימין, שנולד בארץ ישראל, וכך ידע מרדכי הצדיק, שתהיה מפלה להמן הרשע, בן יאבדו כל אויביך השם, והבן למעשה.

ד ויהי באמרים [באמרים] אליו יום ויום: צריך שתדע, אהובי, בני! אשר רבנו ו"ל אמר (לקוטי מוהר"ן, חלק א', סימן ערב) על הפסוק (תהלים צה, ז):

"היום אם בקלו תשמעו", זה כלל גדול בעבודת השם יתברך, שלא ישים לנגד עיניו, כי אם אותו היום, הן בעסק פרנסה והצטרכותו, צריך שלא יחשב מיום לחברו, וכן בעבודתו יתברך, לא ישים לנגד עיניו, כי אם אותו היום ואותה השעה, כי פשוטו להכנס בעבודת השם יתברך, נדמה להאדם כאלו הוא משא כבד, ואי אפשר לו לישא משא כבד כזה, אכל פשיחשב, שאין לו רק אותו היום, לא יהיה לו משא כלל, וגם שלא ירחיק את עצמו מיום ליום, לאמר: "מחר אתחיל", "מחר אתפלל בכונה ובכח כראוי", וכיוצא בזה בשאר העבודות, כי אין לאדם בעולמו, כי אם אותו היום ואותה השעה שעובד בו. כי יום המחרת הוא עולם אחר לגמרי. וזה פרוש "היום אם בקלו תשמעו", 'היום' דיקא, אם אתה רוצה לשמע בקולו יתברך, עליך לזכר שאין לך רק היום הזה. והנה המן צמלק מכניס ספקות באדם, כי צמלק גימטריה ספק, וכתוב (שמות יז, ז): "ה'יש ה'ה'ה בקרבנו אם אין", ויבוא צמלק עם ישראל וגו', ופרש רש"י: 'תמיד אני ביניכם ומזמן לכל צרכיכם, ואתם אומרים: "ה'יש ה'ה'ה בקרבנו אם אין"; חייכם, שהכלב בא ונשף אתכם, ואתם צועקים לי, ותדעו היכן אני וכי, עין שם; הרי שכל קלפת המן צמלק, היא להכניס ספקות באדם, והעקר להכניס בו כאלו היום הזה לא היום שלו, וכיום הזה הוא כבר לא יצליח, ובפרט פשיחש לו ביום הזה איזה בלבול הדעת, איזו צרה, איזה ריב, איזו מחלוקת, כבר מתבלבל לו כל היום, ובאמת אינו כן, כי האדם צריך לדעת, שכל יום הוא יום, וחבל לבטל את היום בלא כלום, כי כל יום יום זה דור שלם, כמו שכתוב (קהלת א, ד): "דור הלך ודור בא", ודרשו על זה חכמינו הקדושים (קהלת ד, ב): "פרשה א, סימן ה): רבי יודן בשם רבי לוי אומר: אין לך בכל יום יום שאין גולדין בו ששים רבוא ומתים בו ששים רבוא, ומה טעם "דור הלך ודור בא"? כי כל יום יום הוא דור חדש. ולכן אסור להתבלבל מיום ליום, ואפלו שעובר על כל אחד בכל יום צרות ויסורים, מרירות והרפתקאות, ענשים קשים ומרים, עניות ונדחקות ומחלוקת, עם כל זאת עליו לזכר, שכל יום יום זה יום, וחבל שהיום ילך לאבוד, כי מה שתתפס ביום הזה, איזה טוב אמתי ונצחי — זה שלך. אבל קלפת המן צמלק רק דוחה מיום ליום, וזה מה שאנאמר במלחמת צמלק (שמות יז, ט): "וצא הלחם בצמלק מחר" וגו', כי עקר המלחמה להלחם עם קלפת צמלק, שדוחה את

האדם, ואמרת לו: "מחר תהיה איש פשר", "מחר תלמד בהתמדה", "מחר תתפלל בכונה", "מחר תקים את המצוות בשמחה", העקר לא היום. וזו הקלפה הכי קשה, ששוכרת את האדם. וכן בפרנסה תמיד שוכרת אותו, שהיום כבר לא תקבל פרנסתך, פי אתה לא יצלח וכו'.

אבל הצדיק, שהוא בחינת מרדכי איש יהודי, הפופר בעבודה נרה, הוא אינו מטעה את עצמו, ואינו דוחה מיום ליום, אלא יודע שכל יום הוא יום, ובכל יום יום יכולים להצליח עד מאד, בין בגשמי ובין ברוחני. וזה "ויהי באמרים [כאמרים] אליו יום ויום", שהסטרא אחרא והקלפות דברו עם מרדכי, שהוא איש יהודי, איש הישראלי, הפופר בעבודה נרה, שתדחוף מיום ליום, כי היום הזה אינו היום שלך, וביום הזה לא תצליח, "ולא שמע אליהם מרדכי", שהוא איש יהודי. "ויגידו להמן" עמלק, שהוא מקרר את האדם, שהיום הזה זה אינו יום, וביום הזה כבר לא יכולים להצליח; כי כן עובר על כל אדם, כשדוחים אותו מיום ליום, אז הוא נשבר לגמרי. לא-כן מי שמאמין, אשר הוא יתברך גמצא, ואין בלעדיו גמצא, וכל יום יום הוא בריאה חדשה, ויכולים להצליח בכל יום יום, אזי הוא רוצה "לראות היעמדו דברי מרדכי", אם באמת מצליחים בדרך זו. כי המן-עמלק מכניס ספקות באדם (שמות יז, ז): "היש הני"ה בקרבנו אם אין", עד שרוצה לסלק את השכינה לגמרי מהאדם, עד שנדמה לו, שפבר אבר מנוס ותקנה ממנו, וממנו כבר לא יהיה שום דבר, ולא יצליח — לא בגשמיות ולא ברוחניות, כי עבר לו רב היום ורב הלילה. ובאמת אינו כן, "פי הגיד להם", מרדכי הצדיק האמת מגלה לכלם "אשר הוא יהודי", עדין יש בך גדת הידות, ואתה יכול למצא את הקדוש-ברוך-הוא גם במקומך שאתה נמצא שם, כי צריכים לחפש ולבקש בעצמו גדות טובות, פמוכא בדברי רבנו ז"ל (לקוטי-מהר"ן, חלק א', סימן רפב). ואמרו חכמינו הקדושים (סנהדרין לו.) על הפסוק (שיר השירים ג, ז): "כפלת הרמון בנתך", אפלו ריגנין שפך מלאין מצוות פרמון. ולכן אסור להתיאש בשום פנים ואפן, ולדעת אשר כל יום יום הוא יום. וזה שאמרו חכמינו הקדושים (מדרש אגדה): "ויהי באמרים" פתיב, וקרי "כאמרים", הרי כ"ב, שרצה לבטל את התורה שהיא כ"ב אותיות, פי זה עקר קלפת המן-עמלק — לקרר את האדם פאלו היום הזה

ה וַיֵּרָא הַמֶּן כִּי־אֵין מַרְדֳּכָי פֶּרַע וּמִשְׁתַּחֲוֶה לּוֹ וַיִּמְלֵא

הַמֶּן חֲמָה:

גִּנְזֵי הַמֶּלֶךְ

הוא כבר לא היום שלך, והיום הזה לא תצליח עם הכ"ב אותיות שלך, שהם כלל דבורי התורה ודבורי התפלה הכלולים בכ"ב אותיות. הוּו מצלת איש יהודי, שכופר בעבודה זרה, ומאמין באמונה אמתית, שאין בלעדיו תחברך כלל, ודבר גדול ודבר קטן אינו נעשה מעצמו, אלא בהשגחת המאציל העליון, שאז אפלו יבוא אל האדם מיום ליום לדחות אותו, הוא לא ישמע אליו, שנה וייהי באמרם אליו יום יום ולא שמע אליהם". ואמרו חכמינו הקדושים (בראשית נב, פ, פ"א פ, סימן ו'): "וייהי בדברה אל יוסף יום יום", רבי יודן בשם רבי בנימין אמר: בניה של רחל נסן שנה ויגדלתן שנה, נסן שנה וייהי בדברה אל יוסף יום יום", "וייהי באמרם אליו יום יום", "ולא שמע אליה", "ולא שמע אליהם"; הינו שמרדכי שבא מבנימין — בנה של רחל, היה אצלו אותו נסיון כמו שהיה אצל יוסף בנה של רחל, גם אצל יוסף הסיתו אותו הקלפות והסטרטא אחרא יום יום לחטא, וגם פה אצל מרדכי הסיתו אותו המן-עמלק להשתחוות אליו, "ולא שמע אליהם".

וכך צריך כל בר ישראל להתנהג, ששום דבר בעולם לא יוכל לשבר אותו, אלא ידע, אשר כל יום יום הוא יום, ואסור להשבר משום דבר, אלא לחפש ולבקש את הטוב בכל יום יום, כי אין לך יום שלא יכולים לעשות בו טוב אמתי ונצחי הרבה, הן בקיום מצוות מעשיות, והן בלמוד התורה הקדושה, והן בתפלה ובקשה ותחנונים אליו ותחברך. אשרי מי שפחדיר בעצמו ידיעות אלו, ואז טוב לו כל הימים.

ה וַיֵּרָא הַמֶּן כִּי אֵין מַרְדֳּכָי פֶּרַע וּמִשְׁתַּחֲוֶה לּוֹ, וַיִּמְלֵא הַמֶּן חֲמָה: צריך שתדע, אהובי, בני! אשר רבנו ז"ל אמר (לקוטי מוה"ר, חלק א', סימן רנד): העינים הם דברים עליונים וגבוהים מאד, והם רואים תמיד דברים גדולים ונוכחים, ואם היה אדם זוכה לעינים כשרות, היה יודע דברים גדולים רק ממה שעניו רואות, כי הן רואות תמיד, אף שאין יודע מה רואה, כמו למשל: כשמעבירין דבר לפני עיני האדם בהעברה ובמהירות גדולה, אזי

אין האדם יודע מה ראה, והנה אף שבשעה שהעבירו את הדבר לפני עיניו, בנדאי ראה אותו בראיה גמורה, עם כל זה אין יודע מה ראה, כי אף שעניו ראו הדבר בשלמות, עם כל זה מחמת המהירות, לא היה פנאי כדי שביא הראות להדעת, שיודע מה ראה, כי ליודע הדבר שראה, זה תלוי בדעת, ולזה צריך קצת זמן, שיששה קצת הדבר הנראה לפני עיניו, כדי שיבוא יושיט כח הראות להדעת את הדבר הנראה, כדי שיודע בהדעת מה ראה, ומחמת המהירות לא ראה הדבר רק בכח הראות, אבל לא היה זמן להושיט הדבר להדעת, ועל-כן אינו יודע מה ראה. וכן האדם רואה בעיניו תמיד דברים גדולים (הינו מראות וחוזיונות), אף שהוא כמו שמעבירין לפניו בהעברה בעלמא ובמהירות גדולה, על-כן אינו יודע מה ראה. ולכן צריך אדם לקדש ולטהר את עיניו, כי בזה תלוי כל קדשת האדם, כי חכמינו הקדושים אמרו (סנהדרין מה): אין יצר הרע שולט אלא במה שעניו רואות.

והנה המן-עמלק, כל ענינו הוא פגם הברית, כמו שכתוב (דברים כח, יח): "אשר קרף בדרך ויזנב בד כל הנחשלים אחריך" וגו'; ואמרו חכמינו הקדושים (פסיקתא דרב כהנא), שכל אלו שהיה הענן פולטן — תפסם עמלק, הינו מי שנכשל בפגם הברית, שבא על-ידי פגם העינים, כמאמרם ו"ל (ספרי שלח): אחרי עיניכם — זו זנות, מגיד שהעינים הולכות אחר הלב. וכן אמרו (במדבר ובה, פרשה י', סימן ב'): מה ראה הקדוש-ברוך-הוא לשאל מישראל הלב והעינים שיהיו אחריו? לפי שהעברה תלוי בהם, הן הוא דכתוב (במדבר טו, ט): "ולא תחורו אחרי לבבכם" וגו', עינא ולבא תרי סרטורי דחטא אינון. ואמרו חכמינו הקדושים (ברכות יב'): אחרי לבבכם — זו מינות. וכן הוא אמר (תהלים יד, א): "אמר נבל בלבו אין אלהים", אחרי עיניכם — זה הרהור עברה; נמצא, שכל מה שהאדם עוקר את עצמו ממנו תברך, ובא לידי כפירות ואפיקורסות, זה רק כשמשמא את העינים, והעינים הולכות אחר הלב. ולכן אמרו חכמינו הקדושים (ירושלמי ברכות, פרק א, הלכה ה'): לבא ועינא תרין סרטורי דחטא, אמר הקדוש-ברוך-הוא: אי יהבית לי ליבא ועינא, אנא ידע דאת לי; והנה המן עשה את עצמו עבודה נרה, שזה הרהור הלב, ולכן מרדכי לא רצה להשתחוות אליו, ונה "וירא המן פי אין מרדכי כדע ומשתחוה לו", ודרשו על זה חכמינו הקדושים (אסתר ובה, פרשה

ד', סימן ט') אָמַר רַבִּי אֵיבּוֹ (תהלים סט, כד): "תַּחֲשַׁכְנָה עֵינֵיהֶם [שֶׁל רָשָׁעִים] מִרְאוֹת", לְפִי שֶׁמֵרְאִית עֵינֵיהֶם שֶׁל רָשָׁעִים מוֹרִידוֹת אוֹתָם לְגִיהֶנוֹם, הֵדָא הוּא דְכְתִיב (בְּרַאשִׁית ו, ב): "וַיִּרְאוּ בְנֵי הָאֱלֹהִים אֶת בְּנוֹת הָאָדָם", (בְּרַאשִׁית ט, כב): "וַיִּרְא חָם אָבִי פְנֵעוֹן", (בְּרַאשִׁית כח, ח): "וַיִּרְא עֶשׂוֹ פִי רַעוֹת בְּנוֹת כְּנָעַן", (בַּמִּדְבָּר כב, ב): "וַיִּרְא בְּלֶק בֶּן צְפוֹר", (שֵׁם כד, א): "וַיִּרְא בַלְעָם פִּי טוֹב בְּעֵינַי הַנְּזִי"ה לְכַרְךָ אֶת יִשְׂרָאֵל", "וַיִּרְא הֶמָּן כִּי אֵין מִרְדְּכִי כֹרַע וּמִשְׁתַּחֲוֶה לוֹ", אֲבָל מִרְאִית עֵינֵיהֶם שֶׁל צְדִיקִים תֵּאָר, לְפִי שֶׁמֵרְאִית עֵינֵיהֶם שֶׁל צְדִיקִים מַעֲלָה אוֹתָם לְמַעְלָה הָעֲלִיוֹנָה, הֵדָא הוּא דְכְתִיב (בְּרַאשִׁית יח, ב): "וַיִּשָּׂא עֵינָיו וַיִּרְא וְהִגָּה שְׁלֹשָׁה אָנָּשִׁים", (בְּרַאשִׁית כב, יג): "וַיִּרְא וְהִגָּה אֵיל", (בְּרַאשִׁית כט, ב): "וַיִּרְא וְהִגָּה בְּאָר בִּשְׂדֵה", (שְׁמוֹת ג, ב): "וַיִּרְא וְהִגָּה הַסֵּנֶה", (בַּמִּדְבָּר כה, ז): "וַיִּרְא פִּינְחָס", לְפִיכָּךְ הֵם שְׂמֹחִים בְּמִרְאִית עֵינֵיהֶם, שֶׁנֶּאֱמַר (תהלים קו, מב): "יִרְאוּ יִשְׂרָאֵל וְיִשְׁמְחוּ", כִּי הַצְדִיקִים מְקַדְּשִׁים אֶת עֵינֵיהֶם, וּמְמִילָא הֵם זוֹכִים לְעֵינַי ה', כְּמוֹ שֶׁאָמַר רַבְּנּוּ ו"ל (לְקוּטֵי-מוֹהֲרָן, חֶלֶק א', סימן צח) עַל הַפְּתוּב (תהלים לד, ט): "עֵינַי הַנְּזִי"ה אֶל צְדִיקִים", שֶׁהַצְדִיק יֵשׁ לוֹ עֵינַי הַשָּׁם, וְלָכֵן הוּא דְבוֹק תְּמִיד בּוֹ יִתְבַּרְךָ, עַד שֶׁזוֹכֶה לְרֵאוֹת רַק אֲרִיף אֲנַפִּין דְקַרְדְּשָׁה, כְּמוֹכָא בְּדַבְרֵי רַבְּנּוּ ו"ל (לְקוּטֵי-מוֹהֲרָן, חֶלֶק א', סימן רמב), שֶׁרַק רוֹאֶה אֶתֵּת מְצִיאָתוֹ יִתְבַּרְךָ, שֶׁזוֹ יִחַידָה שְׁבִנְפֶשׁ, אֲרִיף אֲנַפִּין דְקַרְדְּשָׁה, שֶׁבְּכָל מְקוֹם שֶׁרַק מְסֻתָּבֵב רוֹאֶה אֲלֵקוֹת, מַה שְׂאִין בֶּן הֶמָּן-עַמְלָק, הֵיכָן שֶׁרַק רָאָה — רָאָה אֲרִיף אֲנַפִּין דְקַלְפָּה, שֶׁהִיא הַשְּׂמָאָה, זְהֵמַת נַאֲרַף, שֶׁמִּשָּׁם בָּא הַפְּעַס, כְּמוֹכָא בְּדַבְרֵי רַבְּנּוּ ו"ל (שִׁחוֹת-הַר"ן, סימן רמט), כְּמוֹ שֶׁפְּתוּב (בְּרַאשִׁית לח, ז): "וַיְהִי עַר כְּכוֹד וְהוֹדָה רַע בְּעֵינַי הַשָּׁם", מַדּוּעַ רַע וְלֹא רָשָׁע? אֵלֶּא מִי שֶׁחוֹטֵא בְּפָגַם הַבְּרִית, פָּגַם עַר, הוּא אִישׁ רַע וּבְלִיעַל, וְתְּמִיד הוּא כְּעַס, וְזֶה שֶׁנֶּאֱמַר אֲצֵל הֶמָּן: "וַיִּמְלֵא הֶמָּן חֲמָה", וְדַרְשׁוּ חֲכָמֵינוּ הַקְדוּשִׁים (מְדַרְשׁ אַבָּא גִרְיִין, פָּרָק ג', סימן ז'): מַה עָשָׂה הֶמָּן כְּשֶׁעָבַר וְלֹא עָמַד מִרְדְּכִי מִמְּקוֹמוֹ, וְלֹא שָׂאל בְּשִׁלוֹמוֹ? בָּא לוֹ מִצַּד אַחֵר, וְעָשָׂה עֲצָמוֹ כְּאִלוֹ שָׂאל מִרְדְּכִי בְּשִׁלוֹמוֹ, וְאָמַר לִיה: מְרִי עֲלִיף שְׁלוֹם, אָמַר לִיה מִרְדְּכִי: "אֵין שְׁלוֹם אָמַר הַנְּזִי"ה לְרָשָׁעִים" (יְשֻׁעָה נה, כא), מִיֵּד "וַיִּמְלֵא הֶמָּן חֲמָה", כִּי עַל-יְדֵי פָגַם הַבְּרִית בְּאִים לִידֵי פְעַס וְרִצְיָחָה, וְעַקַּר הַתְּקוּן זֶה רַק אֲמוּנָה, כִּי עַל-יְדֵי שֶׁהָאָדָם מִתְחַזֵּק בְּאֲמוּנָה בּוֹ יִתְבַּרְךָ, עַל-יְדֵי-זֶה נִצּוֹל מִתְּאַוַּת נַאֲרַף וּמְכַפִּירוֹת וְאִפְסִיקוּרְסוֹת, וְכְמוֹכָא בְּדַבְרֵי רַבְּנּוּ ו"ל (לְקוּטֵי-מוֹהֲרָן, חֶלֶק א', סימן לו): כְּשֶׁמִּתְגַּבְּרַת עַל הָאָדָם תֵּאָוַת

וַיִּבְזוּ בְּעֵינָיו לְשַׁלַּח יָד בְּמַרְדֵּכַי לְבַדּוֹ כִּי־הִגִּידוּ לוֹ
 אֶת־עַם מַרְדֵּכַי וַיִּבְקַשׁ הַמֶּן לְהַשְׁמִיד אֶת־כָּל־
 הַיְהוּדִים אֲשֶׁר בְּכָל־מְלָכוֹת אַחֲשֻׁרוּשׁ עִם מַרְדֵּכַי:

גנזי המלך

נאוף, עקר העצה לקרות אז "שמע ישראל הוי"ה אלקינו הוי"ה אה"ד", שזה גלוי אמונה, שעל־ידי־זה מתבטלת תאונת נאוף לגמרי. ולכן המן־עמלק שעשה את עצמו עבודה ורה, וכן הכשיל את אותן האנשים שהיה העגן פולטן, לא רצה מרדכי להשתחוות אליו, ונקרא "איש יהודי" — שִׁכְפַּר בעבודה ורה, ועל־ידי־זה נצול ממנו, והבן למעשה.

וַיִּבְזוּ בְּעֵינָיו לְשַׁלַּח יָד בְּמַרְדֵּכַי: צריך שתדע, אהובי, בני! אשר רבנו ו"ל אמר (לקוטי־מוהר"ו, חלק ב', סימן א'), אשר יש שלש עבודות שמפסידים עבודת התפלה. א. אל תהי בו לכל אדם, שלא לבזות שום אדם. ב. עבודה ורה, ואפלו קלקול האמונה שאין האמונה בשלמות, הוא גם־כן בחינת עבודה ורה. ג. שמירת הברית, הינו מי שאיננו שומר הברית כראוי; כי כל שלש מדות אלו הן בחינת עבודות דסטרא אחרא, ומפסידין עבודת התפלה. בזוי אנשים הוא בחינת עבודה, כמו שמצינו באחי יוסף, על שבוז אותו ולא האמינו שהוא יהיה מלך, על־ידי־זה נפלו לבחינת עבודות, ואמרו לו: "הננו לך לעבדים" (בראשית נ, יח). עבודה ורה, כמו שכתוב (שמות כ, ב): "אנכי הוי"ה אלוקיך, אשר הוצאתיך מארץ מצרים מבית עבדים", כי ארץ מצרים מלאה גלולים ועבודה ורה, ועל־כן נקראת בית עבדים, בחינת עבודת הנ"ל. שמירת הברית — מי שפוגם בו, הוא גם־כן בחינת עבודות, בבחינת חם, שנאמר בו (בראשית ט, כה): "ארור פנען עבד עבדים יהיה לאחיו"; וצריך לצאת משלש עבודות אלו, דהינו משלש מדות רעות האלו, ואז זוכין לעבודת התפלה, לבוא להתפלל תמיד אליו יתברך. והנה המן היה הפך מכל העבודות האלו, כמוכא (לקוטי־הלכות, גביית חוב מלקוחות והלכות אפוחיקי, הלכה ה', אות ח'), ועל־כן חתר תחת נשמות ישראל להכשילם בפגם הברית, שזה בחינת (דברים כח, יח), "אשר קרך בדרך", לשון מקרה פגם

הברית. וכן עשה את עצמו עבודה זרה, שרצה שפלים ישתחוו לו, וכן בנה את מרדכי ואת כלל ישראל, שהיה "ויבזו בעיניו לשלח יד במרדכי לבדו, כי הגידו לו את עם מרדכי", ואמרו חכמינו הקדושים (אסתר ב'ה, פ'שה ז', סימן י'): "ויבזו — בזוי בן בזוי, מה להלן פתיב (בראשית כה, לד): "ויבזו עשו את הבכורה", וכאן פתיב: "ויבזו בעיניו", כי כל הענין של המן-עמלק הוא לחרף ולבזות את נשמות ישראל, ולבטל מהם את התפלה, כי עמלק גימטריה ספ"ק, שפכניס באדם ספקות, כמו שכתוב (שמות יז, ז) "היגש הנך"ה בקרבנו אם אין", כי הוא כולל מפל השלש עבודות המפסידים עבודת התפלה, שהם: עבודה זרה, גלוי עריות ושפיכות דמים, ולכן נאמר בו: "ויבזו בעיניו לשלח יד במרדכי לבדו, כי הגידו לו את עם מרדכי, ויבקש המן להשמיד את כל היהודים אשר בכל מלכות אחשורוש עם מרדכי", שהיה מרדכי הצדיק מבנה בעיניו כל-כף, עד שלא נחשב בעיניו אפלו להגנם בו לבדו להרגו ולאבדו, כי כל-כף היה מבנה בעיניו, על-כן רצה להתגבר להשמיד להרג ולאבד את כל היהודים, דהינו שפיכות דמים, וגם פגם הברית בא מהמן-עמלק. לא-כן הצדיק האמת, שהוא מרדכי, מכניס בעם ישראל אמונה פשוטה בו: יתברך, שעל-ידי-זה זוכים לכבוד את הוולת. כי המאמין האמתי שמאמין, אשר אין בלעדיו יתברך כלל, והכל לכל אלקות גמור הוא, הוא יכבד את כלם, כי הוא יודע, אשר כל בר ישראל הוא חלק אלוך ממעל, ואסור לבזות את אף אחד. וכן הצדיק מכניס קדושה וטהרה בנשמות ישראל, שלא יכשלו, חס ושלום, בפגם הברית. אבל המן הוא בדייק הנהפך מזה, והוא מתקנא בנשמות ישראל ומבנה אותם, כמו שכתוב: "ויבזו בעיניו לשלח יד במרדכי לבדו, כי הגידו לו את עם מרדכי", שהם כופרים בעבודה זרה, ואינם רוצים להפגע אליו, ולכן "ויבקש המן להשמיד את כל היהודים אשר בכל מלכות אחשורוש עם מרדכי"; ודרשו חכמינו הקדושים (מגלה יג): אמר רבא, בתחלה במרדכי לבדו, ולבסוף בעם מרדכי. ומנו רבנן: ולבסוף בכל היהודים.

אבל גדל כח הצדיק, שהוא מרדכי, שהכניס אמונה בין נשמות ישראל, וחיזק אותם להתפלל אל הקדוש-ברוך-הוא, על-ידי-זה זכה לנצח את המן, עד שנתהפך ותלווה על העץ. וזה שאמרו חכמינו הקדושים (מדרש

בַּחֹדֶשׁ הָרִאשׁוֹן הוּא חֹדֶשׁ נִסָּן בְּשַׁנַּת שְׁתַּיִם
 עֲשָׂרָה לַמֶּלֶךְ אַחֲשֵׁרֹוּשׁ הַפִּיל פּוֹר הוּא הַגּוּרָל
 לְפָנַי הַמֶּן מִיּוֹם | לְיוֹם וּמַחֲדָשׁ לְחֹדֶשׁ שְׁנַיִם-עָשָׂר
 הוּא-חֹדֶשׁ אֲדָר: ֹ

גְּנֵי הַמֶּלֶךְ

תהלים קיט): "כַּמְעַט כְּלוּנִי בְּאַרְצָךְ" וגו', מהו 'כְּלוּנִי'? בְּקִשׁוֹ הַרְשָׁעִים לְכַלּוֹתָנוּ מִן הָעוֹלָם, אֵלּוּלֵי כַּמְעַט רַחֲמֵת עָלֵינוּ, וְכֵן הוּא אֹמֵר (אסתר ו, א): "בְּלִילָהּ הַהוּא נִדְרָה שְׁנַת הַמֶּלֶךְ", אֵלּוּלֵי לֹא נִדְרָה שְׁנַתוֹ כַּמְעַט הָיָה מְכַלֵּין אוֹתָנוּ, שְׁנֵאמַר: "לְהַשְׁמִיד אֶת כָּל הַיְהוּדִים", לְכֵךְ נֵאמַר "כַּמְעַט כְּלוּנִי בְּאַרְצָךְ", וְדָבָר זֶה צְרִיכִים לְהַכְנִיס טוֹב בְּדַעְתּוֹ, אֲשֶׁר קָלַפַּת הַמֶּן-עֲמֶלֶק מְבַזָּה אֶת גְּשָׁמוֹת יִשְׂרָאֵל, וְעָלֵינוּ לִזְכֹּר הַיֵּטֵב אֶת מַעֲשֵׂי עֲמֶלֶק, כִּמּוֹ שְׁכַתּוּב (דְּבָרִים כה, יז): "זְכוּר אֶת אֲשֶׁר עָשָׂה לָךְ עֲמֶלֶק בְּדֶרֶךְ בְּצֵאתְכֶם מִמִּצְרָיִם" וגו', "וַיְהִי בְּהִנִּיחַ הַיּוֹנִי"ה אֶלְקִיף לָךְ מִכָּל אוֹיְבֶיךָ מִסְבִּיב, בְּאַרְצָךְ אֲשֶׁר הִנֵּי"ה אֶלְקִיף נוֹתֵן לָךְ גַּחְלָה לְרַשְׁתָּהּ, תִּמְחָה אֶת זְכֹר עֲמֶלֶק מִתַּחַת הַשָּׁמַיִם לֹא תִשְׁכַּח", וְהִבֵּן לַמַּעֲשָׂה.

ז בַּחֹדֶשׁ הָרִאשׁוֹן הוּא חֹדֶשׁ נִסָּן: צְרִיף שְׁתַּדַּע, אַהוּבִי, בְּנִי! שְׁהֵמֵן הַרְשַׁע הַפִּיל פּוֹר בַּחֹדֶשׁ נִסָּן, וּמִשָּׁם הַתְּחִילָה מִפְּלַתוֹ, כִּי עַל חֹדֶשׁ נִסָּן נֵאמַר (שְׁמוֹת יב, ב): "הַחֹדֶשׁ הַזֶּה לָכֶם רֵאשׁ חֲדָשִׁים, רֵאשׁוֹן הוּא לָכֶם לְחֹדֶשִׁי הַשָּׁנָה". וּמִצְוָה זוֹ הִיא קְדוּשַׁת הַחֹדֶשׁ, כַּמּוּבָא (חֲנוּךְ מִצְוָה ד') לְקַדְּשׁ חֲדָשִׁים וּלְעַבֵּר שְׁנַיִם, שְׁדָבָר זֶה תְּלוּי בַּחֲכָמִים. וְאִמַּר רַבְנּוּ ו'ל' (לְקוּטֵי-מוֹהַר"ו, חֶלֶק א', סִימָן סא), שְׁמִי שְׁפוּגִים בְּאֵמוּנַת חֲכָמִים נִדּוּן בְּצוּאָה רוֹתַחַת, הִינּוּ בְּמוֹתְרוֹת, שְׁעוּלִים לוֹ עֲנָנִים סְרוּחִים וּמְסַבִּיבִים לוֹ אֶת מַחוּ, כִּי הִיִּסוּד בִּיְהוּדוֹת זֶה אֵמוּנַת חֲכָמִים, שְׁהֵם יוֹדְעִים אֶת סוּד הָעֵבוּר, וְהֵם יוֹדְעִים אִיף לְקַדְּשׁ אֶת הַחֲדָשִׁים. וְלָכֵן בְּזָה שְׁהֵמֵן הַתְּחִיל לַעֲשׂוֹת אֶת הַגּוּרָל בַּחֹדֶשׁ נִסָּן, זוֹ כְּכַר הִיְתָה תְּחִלַּת מִפְּלַתוֹ.

וּבְזָה תְּבִין, אַהוּבִי, בְּנִי, מֵהַשְׁפָּרֵשׁ רַש"י עַל "בְּרֵאשִׁית בְּרָא": אִמַּר רַבִּי יִצְחָק, לֹא הָיָה צְרִיף לְהַתְּחִיל אֶת הַתּוֹרָה אֲלֵא מִ"הַחֹדֶשׁ הַזֶּה לָכֶם",

שהיא מצוה ראשונה שנוצטוו בה ישראל, ומה טעם פתח ב"בראשית"? משום (ההלים קיא, ו): "כח מעשי הגיד לעמו לתת להם נחלת גוים"; שאם יאמרו אמות העולם לישראל, לסטים אתם שפכשפתם ארצות שבעה גוים, הם אומרים להם: כל הארץ של הקדוש-ברוך-הוא היא, הוא בראה ונתן לאשר ישר בעיניו, ברצונו נתנה להם, וברצונו נטלה מהם ונתנה לנו. נמצא, שהמן הרשע התחיל את הגורל בחדש ניסן, ורצה לקטרג על נשמות ישראל, בזה בעצמו היתה תחלת מפלתו. ואמרו חכמינו הקדושים (אסתר ובה, פרשה ו, סימן יז): בתחלה הפיל פור בימים שנאמר מיום ליום, הפיל פור ביום אחד בשבת, עמד שרו לפני הקדוש-ברוך-הוא ואמר: רבנו של עולם, בי נבראו שמים וארץ, ואמרת (ירמיה לג, כה): "אם לא בריתי יומם ולילה, חקות שמים וארץ לא שמתי", יש ברית בבשרם, דכתיב (בראשית יז, ט): "ואתה את בריתי תשמר" וכתיב (שם פסוק ג): "והיתה בריתי בבשרכם", ויש ברית בפיהם זו תורה, דכתיב (יהושע א, ח): "לא ימוש ספר התורה הזה מפידך", ואמרת (ירמיה לא, לו): "אם ימדו שמים מלמעלה ויחקרו מוסדי ארץ למטה וגו', וכתיב (שם פסוק לה): "גם זרע ישראל ישבתו מהיות גוי לפני כל הימים", ורשע זה מבקש לאבדן, עקר שמים וארץ תחלה, ואחר-כך אתה מקלה אותן. הפיל פור ביום שני, ועמד שרו לפני הקדוש-ברוך-הוא, ואמר: רבנו של עולם, ביום שני הכדלת בין מים העליונים למים התחתונים, וכן ישראל מבדלים הם מן האמות, הדא הוא דכתיב (ויקרא כ, כו): "ואבדיל אתכם מן העמים להיות לי", ורשע זה רוצה לאבדן, הפך עליונים ותחתונים, ואחר כלה אותם. יום שלישי הפיל פור, ועמד שרו לפני הקדוש-ברוך הוא ואמר: רבנו של עולם, יום שלישי בו נבראו זרעים, וישאל מפרשין מהם תרומות ומעשרות, ובו נבראו אילנות, וישאל מקלסין לפניך בהן, הדא הוא דכתיב (ויקרא כג, מ): "לקחתם לכם ביום הראשון פרי עץ הדר וגו', ובו נקרו המים לים, ולישראל נגזרו שנים-עשר גזרים בינם, ועכשו אם ישראל בטלים, אנו היאך קימין?! יום רביעי הפיל פור, ועמד שרו לפני הקדוש-ברוך-הוא, ואמר לפניו: רבנו של עולם, יום רביעי בו נבראו המאורות להשתמש לאורן של ישראל, הדא הוא דכתיב (שעזיה ס, ג): "והלהו גוים לאורך, ומלכים לנגה ורחוק", ובו נבראו הפוכבים, וכניף נמשלו לכוכבים, אם תאבדם, היאך אנו קימין?! הפיל פור יום

ח וַיֹּאמֶר הַמֶּן לַמֶּלֶךְ אַחֲשׁוּרוֹשׁ יִשְׁנוּ עִם־אֶחָד מִפְּזָר
וּמִפְּרָד בֵּין הָעַמִּים בְּכֹל מְדִינֹת מַלְכוּתְךָ וּדְתִיהֶם
שָׁנוֹת מְכַל־עַם וְאֶת־דְּתֵי הַמֶּלֶךְ אֵינָם עֹשִׂים וְלַמֶּלֶךְ
אִיד־שׁוּה לְהַנִּיחָם:

גִּנְזֵי הַמֶּלֶךְ

חמישי ועמד שרו לפני הקדוש-ברוך-הוא, ואמר לפניו: רבוננו של עולם, יום חמישי בו נבראו עופות ובהמות, ומתקיימת ציונת להקריב קרבנות, ובהם אתה מכפר ומתרצה לבריות, ואם הם בטלים, מי מקריב קרבן? ! הפיל פור ביום ששי, עמד שרו לפני הקדוש-ברוך-הוא, ואמר לפניו: רבוננו של עולם, יום ששי בו נברא אדם הראשון, וקראת לבניך בשמו, הָדָא הוּא דְכְתִיב (חזקאל לז, לא): "ואתן צאני צאן מרעיתי אדם אתם", ואם אתה מבקש לעקור עקר כל האדם, ואחר-כך ישלט בהם, ביום שבת הפיל פור, עמד שרו לפני הקדוש-ברוך-הוא, ואמר לפניו: רבוננו של עולם, יום שבת בו נגמרו כל מעשיך ונשתכללו, הָדָא הוּא דְכְתִיב (בראשית ב, ב): "ויכל אלהים ביום השביעי", וכתיב (שמות לא, יז): "ביני ובין בני ישראל אות היא לעולם", ואם אתה מבקש לעקר אותם, עקר את השבת ובטל אותה, ואחר-כך אתה מכילה אותם, בֵּינון שְׂרָאָה אוֹתוֹ רְשַׁע שְׂאִין הַגּוֹרֵל נוֹפֵל בוּ בְיָמִים, חֲזַר לְחַדְשִׁים וְכוּי, עֵינֵן שָׁם. כִּי קִדְּם רְצָה לְחַפֵּס אֶת עַם יִשְׂרָאֵל בְּיָמִים, אֲבָל כְּשֶׁרָאָה שְׂלֵא יְכוּל, אֲזִי הִלֵּךְ אֶל הַחֲדָשִׁים, וְאָמְרוּ חֲכָמֵינוּ הַקְּדוּשִׁים (מגלה יב): "הפיל פור הוא הגורל", תָּנָא בֵּינון שְׁנַפֵּל פּוּר בְּחֻדָּשׁ אֲדָר, שְׂמַח שְׂמַחָה גְדוּלָה, אָמַר לִי פוּר בִּירַח שְׁמַח בּוּ מִשָּׁה. וְלֹא הִיָּה יוֹדַע, שְׁבִשְׁבָעָה בְּאֲדָר מַת וּבְשִׁבְעָה בְּאֲדָר נוֹלַד. כִּי הוּא חָשַׁב שְׂמִשָּׁה רַבְּנוּ נִסְתַּלַּק, וְעַל־יְדִיָּוָה נִפְגְּמָה אֲצֵל נִשְׁמוֹת יִשְׂרָאֵל הָאֲמוּנַת חֲכָמִים, וְלֹא יָדַע אֲשֶׁר בוּ בְיָוִם נוֹלַד מִשָּׁה, כִּי אֲצֵל עַם יִשְׂרָאֵל חֲזָקָה מְאֹד הָאֲמוּנַת חֲכָמִים, וְנִדְּיקָא עַל־יְדִיָּוָה הִיָּתָה מִפְּלֵת הַמֶּן, וְהִבֵּן לְמַעֲשָׂה.

ח יִשְׁנוּ עִם אֶחָד מִפְּזָר וּמִפְּרָד: צְרִיף שְׂתַדַּע, אֶהוּבִי, בְּנִי! אֲשֶׁר עָקַר הַכַּחַשׁ שֶׁל הַטְּמָאָה הוּא רַק הַפְּרוּר, לְהַפְרִיד בֵּין נִשְׁמוֹת יִשְׂרָאֵל, שְׁזוּ קָלַפְתָּ

המן-עמלק, להכניס ספקות בין עם ישראל, כמו שכתוב (שמות יז, ז): "ה'יש
הר"ה בקרבנו אם אין, ויבוא עמלק וילחם עם ישראל" וגו'; כי תכה-וימיד
כְּשֵׁישׁ סְפָקוֹת בוּ תִּבְרָךְ, שָׁזָה עוֹלָם הַפְּרוּד, שְׁהוּא נִפְרָד מִמֶּנּוּ יִתְבָּרַךְ,
עַל-יְדֵי-זֶה יֵשׁ מִלְחָמוֹת בֵּין נַשְׁמוֹת יִשְׂרָאֵל. וְאִמְרוּ חֲכָמֵינוּ הַקְּדוּשִׁים (מגלה
י:): "יִשְׁנֹנוּ עִם אֶחָד", אָמַר רַבָּא לִיכָא דִּידַע לִישְׁנָא בִישָׂא כְּהָמָן. אָמַר לִיה
תַּאנִּי כְּלִינְהוּ אָמַר לִיה מְסַתְּפִינָא מְאֵלְהִיו, דְּלָא לִיעֲבִיד בִּי כְּדַעְבַּד בְּקַמְאִי,
אָמַר לִיה יִשְׁנֹנוּ מִן הַמְּצוּת, אָמַר לִיה אֵית בְּהוּ רַבְּנָן, אָמַר לִיה עִם אֶתְד הֵן,
שָׁמָּא תַאמַר קְרַחָה אָנִי עוֹשָׂה בְּמִלְכוּתְךָ "מְפֹרְיָן" הֵם בֵּין הַעַמִּים, שָׁמָּא
תַאמַר אֵית הַנְּגָא מִיְנֵיהוּ "מְפֹרְדָּ" כְּפִרְדָּה זֹו שְׁאִינָה עוֹשָׂה פְּרוּת, וְשָׁמָּא
תַאמַר אִיכָא מְדִינְתָא מִיְנֵיהוּ, תְּלָמוּד לֹוּמַר: "בְּכָל מְדִינוֹת מְלְכוּתְךָ, וְדַחֲתִימָה
שְׁנוֹת מִכָּל עַם", דְּלָא אֶכְלִי מִיְנָן, וְלָא נְסִבִי מִיְנָן, וְלָא מְנַסְבִי לָן, "וְאָת דְּתִי
הַמְּלֶךְ אֵינָם עוֹשִׁים", דְּמַפְקִי לְכֵלָא שְׁתָּא בְּשֵׁה"י פַּה"י (שַׁבַּת הַיּוֹם, פֶּסַח
הַיּוֹם), "וְלִמְלֶךְ אֵין שׁוּהָ לְהַיְיָחִים", דְּאֶכְלוּ וְשְׁתוּ וּמְכוּז לִיה לְמַלְכוּת. וְאֶפְלוּ
נוֹפֵל וְזוּב כְּבוֹסוֹ שֶׁל אֶתְד מֶהֵן, זוֹרְקוֹ וְשׁוֹתְהוּ. וְאִם אֲדוּנֵי הַמְּלֶךְ נוֹגַע בְּכוֹסוֹ
שֶׁל אֶתְד מֶהֵן, חוֹבְטוֹ בַּקַּרְקַע וְאִינוּ שׁוֹתְהוּ. הָרִי שָׁפֵל קְלַפֵּת הַמֶּן-עַמְלָק
הִזְתָּה לְזוֹרַע שְׁנָאָה בֵּין עַם יִשְׂרָאֵל, וּמָה שֶׁהִסִּית לְאַחַשְׁרוּשׁ נֶגֶד עַם יִשְׂרָאֵל,
כֵּן הוּא מְסִית בֵּין נַשְׁמוֹת יִשְׂרָאֵל, כִּי כָל הַכֶּחַ שֶׁל הַטְּמָאָה זֶה רַק פְּרוּד,
לְהַפְרִיד בֵּין נַשְׁמוֹת יִשְׂרָאֵל. וְאִמְר הַבַּעַל-שֵׁם-טוֹב הַקְּדוּשׁ זִי"ע: אִם יִתְאַחַדוּ
אֶפְלוּ עֲשֶׂרָה יְהוּדִים יַחַד, וְיִשְׁבוּ בְּלֵב אֶתְד וּבִפֶּה אֶתְד, שׁוּם מְלֶאךָ וְשֶׁרָף
לֹא יוּכְלוּ לְהִתְקַרֵּב אֲלֵיהֶם. כָּל-כֶּף חָשׁוּב לְמַעְלָה אַחַדוּת בֵּין נַשְׁמוֹת יִשְׂרָאֵל.
וְעַקֵּר כַּח הַטְּמָאָה שֶׁהוּא הַסְּמ"ך-מ"ם — רַק לְהַפְרִיד בֵּין נַשְׁמוֹת יִשְׂרָאֵל.
וְזֶה מָה שְׁאַנְחָנוּ סוֹבְלִים כְּכָר אֶלְפִים שְׁנָה, רַק מַחְמַת שְׁנָאת חֲנָם. כְּמֵאמְרָם
ו"ל (וימא ט): עֲדִין מְרַקַּד בֵּינָן; כִּי כָל הַצָּרוֹת וְהַיְסוּרִים, הַמְּרִירוֹת, הַמַּחְלוֹת
וְהַחֲלָאִים רְעִים וְהַרְדִּיפוֹת שְׁאַנְחָנוּ נְדַפִּים מֵאֲמוֹת הָעוֹלָם, זֶה רַק מַחְמַת
הַפְּרוּדִים שֵׁישׁ בֵּין נַשְׁמוֹת יִשְׂרָאֵל. וְעַל זֶה אוֹרֵב הַסְּמ"ך-מ"ם יוֹתֵר מִהַכֵּל,
כִּי הוּא יוֹדַע אֲשֶׁר אִם נַשְׁמוֹת יִשְׂרָאֵל תִּהְיֶינָה מְאַחַדוֹת, אֵין לוֹ כְּכָר מָה
לְעֲשׂוֹת, כִּי כָל הַעֲנָן שֶׁל הַטְּמָאָה זֶה רַק פְּרוּדִים. וְאִמְר רַבְּנוּ ו"ל
(לְקוּיִטְמוֹתֵר"ו, חֶלֶק א', סִימָן ד'): אֶת"ד גִּימְטְרִיָּה אֶהְבֵּיהּ. כִּי עַל-יְדֵי שֶׁהֶאֱדָם
מַחְזִיק תְּמִיד בְּאַחַדוּתוֹ תִּבְרָךְ, וּבִטֵּל וּמְבָטֵל אֶל הָאֵין סוּף בְּרוּךְ הוּא,
עַל-יְדֵי-זֶה הוּא אוֹהֵב אֶת כָּל בֵּר יִשְׂרָאֵל. וְכְּמֵאמַר הַבַּעַל-שֵׁם-טוֹב הַקְּדוּשׁ

אם-על-המלך טוב יכתב לאבדם ועשרת אלפים כפר-כסף אשקול על-ידי עשי המלאכה להביא אל-גנזי המלך:

גנזי המלך

זי"ע: מי שאוהב את האב אוהב את הבנים. וזה "ויבא עמלק וילחם עם ישראל ברפידים", רפידים אותיות פרידים, וגם אותיות ר"ף ידיים, כי זה תלוי בזה, ברגע שנגנשו בהם ספקות ונפרדו ממנו יתברך, על-ידי זה בא פרוד לכבות ביניהם, ועל-ידי זה בא רפיון ידים. ולכן עלינו למסר את נפשנו על נקדה זו של אהבה ואחדות בין נשמות ישראל, ובזה בעצמו נבטל את גזרת המן, שאמר: "ישנו עם אחד מפזר ומפרד בין העמים בכל מדינות מלכותך, ודתיהם שונות מכל עם", כי זה מה שפואב לו ולכל אמות העולם, שעם ישראל דתיהם שונות מכל עם, "ואת דתי המלך אינם עושים". ואמר וחקמינו הקדושים על כף (מדרש תהלים טו): "ודתיהם שונות מכל עם", מה כושי משנה בעורו, אף ישראל משנים בכל האמות. ולכן בנה שנתאחד יחד. לא יוכלו לנו בשום פנים ואופן, וצריכים לדון אחד את השני לכף זכות, וזהו למעשה.

ט יכתב לאבדם: צריך שתדע, אהובי, בני! אשר אין שום מציאות בלעדיו יתברך כלל, והוא יתברך מחיה וממהנה את כל הבריאה בלה, כי הקדוש-ברוך הוא צמצם את עצמו בתוך הבריאה, וכל מה שעובר על בני-אדם בין בגשמיות ובין ברוחניות — הכל ממנו יתברך, כי הכל לכל אלקות גמור הוא, ובידיעות אלו מתבטלים ממנו כל הקלפות וההסתרות, "יתפרדו כל פועלי און". והנה עקר כח המן-עמלק היה להכניס באדם ספקות, כמו שכתוב (שמות יז, ט): "היש הוי"ה בקרבנו אם אין, ויבוא עמלק וגו', ומשם לקח המן את כחו, שבא אל המלך מלכי המלכים הקדוש-ברוך הוא, וקטרג ואמר: "אם על המלך טוב יכתב לאבדם, ועשרת אלפים כפר כסף אשקול על-ידי עושי המלאכה להביא אל גנזי המלך", ונדשו חקמינו הקדושים (מגלה יג): אמר ריש לקיש, גלוי וידוע לפני מי שאמר והיה

העולם, שעתיד המן לשקל שקלים על ישראל, לפיכך הקדים שקליהן לשקליו, והנינו דתנו באחד באחד משמיעין על השקלים. כי הנה השקל הוא סוד יחוד בין חכמה למלכות, כמובא (רעיא מהימנא, כי תשא קפו): עשרים גרה השקל דא יוד, ולפי מה שכתב בפרד"ס בפרוש הרעיא מהימנא, דהשקל הוא עשרים, הנינו פעמים יוד, יוד עלאה דא חכמה, יוד תתאה דא מלכות (עין קהלות יעקב, ערך שקל). ומובא בדברי רבנו י"ל (לקוטי מוהר"ן, חלק א', סימן א'), שאיש הישראלי צריך להסתכל בהשכל שיש בכל דבר, ולקשר את עצמו אל החכמה והשכל הממחיה ומקים ומנהיג את כל פירטי הבריאה, שהוא חיות אלקות הממחיה את כל פרט מפרטי הבריאה, שזה חכמה העליונה, שאדם מקשר את עצמו לחכמת אלקות. אף מחמת שהאור הזה הוא אור גדול ונורא, אי אפשר להשיגו אלא על ידי מלכות, שהוא הדבור והצמצום. ולכן המן צמלק בא לקטרג על נשמות ישראל עם השקלים דיקא, כדי לעורר קטרוג על נשמות ישראל שהם אינם מיוחדים חכמה עם מלכות, כי המן צמלק הוא מזרע עשו, שעליו נאמר (בראשית כה, לו): ויבז עשו את הבכורה, שהוא השכל, וכן עליו נאמר (ישעיה כד, כג): וחתרה הלבנה ובושה החמה, כי הוא ההפך מהיחוד של חכמה ומלכות, ולכן חשב המן צמלק שייכל לקטרג לפני מלך המלכים הקדוש ברוך הוא על נשמות ישראל, לזאת אמר לו הקדוש ברוך הוא: רשע, כבר הקדימו שקליהם לשקליך, שזה מה שהקדוש ברוך הוא צוה את נשמות ישראל להקדים באחד באחד משמיעים על השקלים, להכניע את הקטרוג של המן, ולכן דיקא בחדש אדר משמיעים על השקלים, שאז מיוחדים בין חכמה למלכות, ומתחברים יחד נשמות ישראל באהבה, אחדות ורעות, ומקדשים את הדבור, וכמו שאמר רבנו י"ל (השקטות חיי מוהר"ן): אדר ראשי תבות (תהלים קיט, קס): ר'אש ד'ברך א'מת, כי כל המתלקת והמריבות והפרודים שיש בין נשמות ישראל, הוא דיקא קשמתרחקים מהאמת, כי כשבר ישראל דבוק בו ותרבו, ומבטל את עצמו לאין סוף ברוך הוא, שזה עקר החכמה (תהלים צו, ט): ח'ילו מ'פניו כ'ל ה'ארץ, ראשי תבות חכמה, שאדם אינו מפתח משום בריה שבעולם רק ממנו ותרבו, אז הוא שומר את דבורו, ואוהב את כל בר ישראל, ובזה מכניעים את המן צמלק, שאמר (אסתר ג, ח): ישנו עם מפזר ומפרד, שמשם יוגן כל כחו, להפריד בין החכמה לבין

וַיִּסַּר הַמֶּלֶךְ אֶת־טִבְעֹתוֹ מֵעַל יָדוֹ וַיִּתְּנָהּ לְהֵמָן בְּיַהֲמֻדְתָּא הָאֲגָגִי צָרַר הַיְהוּדִים:

גַּנְזֵי הַמֶּלֶךְ

המלכות, כי אין מלך בלא עם, ועקר שלמות המלך, שמכניס חכמה בעם ומתאחדים יחד. ולכן דיקא על-ידי מחצית השקל, שכל בר ישראל גותן, הוא מתאחד עם שאר נשמות ישראל, ועל-ידי-זה מתבטלת קלפת המן-עמלק, כי מתחברת ומתיחדת חכמה ומלכות, שזה חמה ולבנה, וזוכים לגאולה.

וזה שאמרו חכמינו הקדושים (אגדת אסתר): "אם על המלך טוב יכתב לאבדם", זה שאמר דוד מלך ישראל (תהלים סו, יב): "הרפכת אנוש לראשנו באנו באש ובמים", אמרה כנסת ישראל לפני הקדוש-ברוך-הוא: רבון העולמים, כל זמן שאמות העולם עומדין עלי, אינן מבקשין ממני לא כסף ולא זהב, אלא לכלות אותי מן העולם וכו', צמד עלי המן הרשע, ובקש לעקר גופי ולקרקע ביצתי, ולא גזר על מחצה והניח מחצה, אלא להשמיר, להרג ולאבד את כל היהודים, שנאמר: "יכתב לאבדם", אמר לו אחשוורוש: מתירא אני מגואלם, אמר לו: אין להם גואל, וריח הקדש צונחת ואומרת (ירמיה נ, לד): "כי גואלם חזק הוי"ה צבאות שמו", לכך נאמר "הרפכת אנוש לראשנו", ודבר זה צריך כל בר ישראל להחזיר בעצמו, לקשר את החכמה עליונה אל המלכות, שזה בעצמו סוד השקל עשרים גרה פעמים יו"ד, יו"ד עלאה דא חכמה, יו"ד תתאה דא מלכות, ועל-ידי-זה מתבטלת קלפת המן-עמלק המקטרגת על נשמות ישראל. וצריך לזכור, שכל מה שעובר על האדם, זו השגחה פרטית, ואסור להתלונן. ודיקא בנה תלויה גאלתו הפרטית של כל בר ישראל, והבן למעשה.

י ויסר המלך את טבעתו מעל ידו: צריך שתדע, אהובי בני! אשר חכמינו הקדושים אמרו (מגלה יד): אמר רבי אבא בר כהנא: גדולה הסרת טבעת יותר מארבעים ושמונה נביאים ושבע נביאות שנתנבאו להן לישראל, שכלן לא החזירו למוטב, ואלו הסרת הטבעת החזירתן למוטב. ורואים בחוש,

שהקדוש־ברוך־הוא אב הרחמן, ומרחם על כל בר ישראל, ורוצה רק את הטוב של כל אחד ואחד, כי "רחמיו על כל מעשיו" כתיב, וכל היסורים והמיררות שרק סובלים, זה רק לטובה, כמאמרם ו"ל (ברכות ה.): כל שהקדוש־ברוך־הוא חפץ בו — מנפאו ביסורים, ואם קבלם — יראה ורע יאריך ימים; כי היסורים שהקדוש־ברוך־הוא שולח, זה רק כדי להחזירו למוטב, כמאמרם ו"ל (מנחות גג): מה זית אינו מוציא את שמנו אלא על־ידי כתיבת, אף ישראל אינם חוזרים למוטב, אלא על־ידי יסורים. ואמרו (בראשית רבה, פרשה ט', סימן ח'): אמר רב הונא, הנה טוב מאד — זו מדת הטוב, והנה טוב מאד — זו מדת יסורין, וכי מדת טובה מאד, אמתמה? אלא שעל ידה הבריות באים לחיי העולם הבא. וכן שלמה אומר (משלי ו, כג): "וידרך חיים תוכחות מוסר", אמר: צא וראה איזוהי דרך מביאה את האדם לחיי העולם הבא? הוי אומר: זו מדת יסורין. ולכן כל מה שעובר על האדם צרות ויסורים, זה אינו לנקם בו, חס ושלום, אלא להחזירו למוטב, והאדם מספן, במקום שיתעורר תכף־ומיד בתשובה, כשעוברת עליו איזו צרה, הוא מקשה צרפו, ומתרחק יותר ממנו יתברך, וככל שמתרחק יותר, הוא מקבל יותר מכות, עד שיש בגי־אדם, שמרב צרות ויסורים ומכאובים שעוברים עליהם, נתעקם לבם בכל מיני עקמומיות וספקות, ויש שבאים לקשות עליו יתברך, רחמנא לצלן, והכל בא מפני שלא התעוררו בתשובה תכף־ומיד; כי באמת אמרו חכמינו הקדושים (ערכין טו): עד היכן תכלית יסורין? אמר רבי אלעזר, כל שארגו לו בגד ללבש ואין מתקבל עליו. ואמרו (שם): אפלו נתבוננו למוג בחמין ומגו לו בצונן, בצונן ומגו לו בחמין. ואמרו (שם): אפלו הושיט ידו לכיס לטל שלש, ועלו בידו שמים. ופרש הבעל־שם־טוב הקדוש ז"ע, שאם אדם שם לבו אפלו על דבר קטן בזה, שארגו לו בגד ללבש ואין מתקבל עליו, או מגו לו חמין ונתהפף לצונן, או הושיט ידו לכיס לטל שלש, ועלו בידו שמים, והוא כבר מתבונן — למה נעשה הפך רצוני, וחזור בתשובה שלמה, זה תכלית היסורין, כי כל מה שקורה עם האדם, זה רק כדי שיתעורר בתשובה. ולכן קדם הקדוש־ברוך־הוא שולח על האדם יסורים קלים ודברים פעוטים, וכשהאדם שם לבו למה נאָרע לו דבר זה הפך רצונו, וחזור בתשובה, אז נמתקים ממנו כל הדינים. ואם הוא אינו מתעורר תכף־ומיד מדבר קטן ופעוט, אזי מכים אותו יותר חזק, וכן

בכל פעם, ככל שהיא מקשה ערפו לא לחזור אליו יתברך, רחמנא לישבון, הוא מקבל מכות, והקדוש־ברוך־הוא אב הרחמן, שולח בכל דור ודור צדיקים אמתיים הדבקים בו יתברך, שהם בחינת נביאים, המעוררים ומחזקים ומעודדים ומשמחים את נשמות ישראל לחזר בתשובה שלמה, ולקרובם אליו יתברך, ואם הם אינם זוכים להתקרב אליו, או מבעיטם בו, על־ידי־זה שולח אליהם יסורים. וזה מה שאמרו חכמינו הקדושים: גדולה הסרת טבעת יותר מארבעים ושמונה נביאים ושבע נביאות שנתנבאו להן לישראל, שפלו לא החזירום למוטב, ואלו הסרת הטבעת החזירתן למוטב; כי תכף־ומיד כשרק הסיר אַחֲשֵׁרֹשׁ אֶת טבעתו מידו ונתנה להמן, לעשות ביהודים פטוב בעיניו, חזרו למוטב ועשו תענית, כמו שכתוב (אסתר ד, א): "צום ובכי ומספד שק ואפר יצע לרבים", ואם היו חוזרים תכף־ומיד בתשובה לפני הסרת הטבעת, לא היו צריכים להגיע אל כל הצרות האלו, שסבלו מהמן־עמלק. וזה שאמרו חכמינו הקדושים (אסתר ובה, פרשה ז, סימן כ) על הפסוק: "ויסר המלך את טבעתו ונתנה להמן", רבנו אמרין, אַחֲשֵׁרֹשׁ שונא את ישראל יותר מהמן הרשע, מנהגו של עולם, דרכו של לקוח לתן ערבון למוכר, ברם הכא המוכר נותן ערבון, הַדָּא הוּא דְכָתִיב: "ויסר המלך את טבעתו מעל ידו ונתנה להמן", כי היה רשע מרשע "צורך היהודים". ואמרו חכמינו הקדושים (מדרש לך טוב): מעולם הם צוררים היהודים, כמו שכתוב (בראשית כז, מא): "וישטם עשו את יעקב", וכן עמלק ונלחם עם ישראל, וכן בא המן בן המדתא ללחם עם ישראל.

ולכן, אהובי, בני! עליך לזכר, שכל מה שעובר עליך בגשמיות וברוחניות, הפל כדי לעורר אותך, שתחזר בתשובה שלמה לפניו יתברך, וחקך־ומיד כשעובר עליך אפלו דבר קטן, כדי שתתעורר בתשובה, על־ידי־זה גמתקו ממך כל הדינים, שלא תצטרך לעבר שום סבל; כי המאמין האמתי, המאמין שדבר גדול ודבר קטן אינו נעשה מעצמו, אלא בהשגחת המאציל העליון, על־ידי־זה פוטר מעצמו את כל הצרות, כי הוא יתברך רוצה רק בטובתן של ישראל, כמו שכתוב (תהלים קמה): "טוב הַנְּזִי"ה לכל ורחמי על כל מעשיו", ומה שעובר על בני־אדם זה רק כדי להמשיכם אליו יתברך, והבן למעשה.

א וַיֹּאמֶר הַמֶּלֶךְ לְהֵמָּן הַכֹּסֵף נָתַן לָךְ וְהָעָם לַעֲשׂוֹת בּו כְּטוֹב בְּעֵינַיִךְ:

גִּנְזֵי הַמֶּלֶךְ

יא וַיֹּאמֶר הַמֶּלֶךְ לְהֵמָּן: צָרִיף שְׂתַדַּע, אֱהוּבִי, בְּנִי! אֲשֶׁר אֵין שׁוּם מְצִיאֹת
בְּלַעֲדֵיךָ יִתְבָּרַךְ כָּלֵל, וְהוּא יִתְבָּרַךְ מִחַיָּה וּמֵהוּיָה וּמִקִּיָּם אֶת כָּל הַבְּרִיאָה
כְּלָה, וְדוּמָם, צוּמָת, חַי, מְדַבֵּר, הֵם לְבוּשׁ לְגַבֵּי הָאֵין סוּף בְּרוּךְ הוּא, וּבְכָל
תְּנוּעָה וַתְּנוּעָה שֵׁם אֶלּוּפּוֹ שֶׁל עוֹלָם, וַתְּכַלִּית יְרִידַת הַנְּשֻׁמָּה לְזֶה הָעוֹלָם,
כְּדֵי שֶׁיִּחְזוֹר וַיִּשְׁתַּקֵּק אֵלָיו יִתְבָּרַךְ, כִּי אֵין עוֹד דְּבָר יוֹתֵר חָשׁוּב לְמַעַלָּה אֲצִלוֹ
יִתְבָּרַךְ כְּמוֹ הַרְצוֹן, וְכַמוּבָא (לְקוּטֵי-הַלְכוּת, עֵרַב, הַלְכָה ג'), אֲשֶׁר הָעֵקֶר הוּא
הַרְצוֹן, שְׂצָרִיף הָאָדָם לְהַרְגִיל אֶת עַצְמוֹ לְכֹסֵף וּלְהַשְׁתַּקֵּק וּלְהַתְנַעֲנַע בְּכָל
עֵת לְהֵשֵׁם יִתְבָּרַךְ וּלְתוֹרָתוֹ וּלְמִצְוֹתָיו, וּלְהַשְׁתַּדֵּל תָּמִיד שֶׁיִּהְיֶה לוֹ רְצוּנוֹת
טוֹבִים וְחֻזְקִים דְּקַנְשָׁה. כְּמוֹ שְׂאֵמֶר רַבְּנֵי וי"ל (שִׁיחֹת-הַר"ן, סִימָן נא), שְׂעֵקֶר
עֲבוּדַת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ הוּא הַרְצוֹן, כִּי לַעֲבֹד אֶת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ אֵינִי יוֹדֵעַ מִי
הוּא זֶה, שְׁיֻכַּל לֹמֵר שֶׁיַּעֲבֹד אוֹתוֹ, וְאֶפְלוּ מִלֵּאף וּשְׂרָף אֵינוֹ יְכוּל לְהַתְפָּאֵר,
שְׁיֻכַּל לַעֲבֹד אֶת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, רַק הָעֵקֶר הוּא הַרְצוֹן לְהֵשֵׁם יִתְבָּרַךְ,
וְאֶף-עַל-פִּי שְׂנֵדָמָה שֶׁהִכַּל רוֹצִים לְהַתְקַרֵּב לְהֵשֵׁם יִתְבָּרַךְ, כִּי הַכֹּל תְּפַצִּים
לִירְאָה אֶת שְׂמֻךְ, אֶף-עַל-פִּי-כֵן לֹא מְבַעֵיָא שְׂאֵין אָדָם אֶחָד דּוֹמָה לְחַבְרוֹ
בְּעֵנֵן הַרְצוֹן, כִּי אִם גַּם בְּאָדָם אֶחָד אֵין יוֹם אֶחָד דּוֹמָה לְחַבְרוֹ בְּעֵנֵן הַרְצוֹן,
כִּי בְּכָל פַּעַם מִשְׁתַּנִּים לְאָדָם הַרְצוּנוֹת, הִנֵּה הוּא בּוֹעֵר לְהַקְדֹּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא,
וּמוֹכֵן לְהַכְּלִל בְּאֵין סוּף בְּרוּךְ הוּא, וְהִנֵּה מִתְקַרְרִים לוֹ כָּל הַרְצוּנוֹת, וְנִחְשָׁף
מִמֶּנּוּ הַכֹּל.

יב וְצָרִיף שְׂתַדַּע, אֱהוּבִי, בְּנִי! כִּי בְּאֵמַת עֵקֶר תְּכַלִּית הַטוֹב שֶׁל הַנְּשֻׁמָּה
הַקְּדוּשָׁה הוּא, שְׂתוּזָה לְתַכְלִית שְׁלֵמוֹת הַרְצוֹן, שֶׁהוּא רְצוֹן
שְׂבָרְצוּנוֹת, שְׂתוּזָה הַנְּשֻׁמָּה שֶׁיִּהְיֶה לָּהּ רְצוּנוֹת חֻזְקִים אֲמַתִּיִּים לְהֵשֵׁם יִתְבָּרַךְ,
עַד שְׂתוּזָה לְהַכְּלִל בְּרַעְוָא דְרַעְוִין, שֶׁהוּא רְצוֹן שְׂבָרְצוּנוֹת, שֶׁהוּא הַשְׁלֵמוֹת
וְהַמַּעַלָּה הָעֲלִיוֹנָה מִכָּל הַמַּעַלוֹת. כְּמוֹ שְׂמַצִּינוּ, שְׂמַשָּׁה רַבְּנֵי שֶׁהוּא מְבַחַר
מִן הָאֲנוּשִׁי, וּמִי לְנוּ גְדוֹל מַמְשָׁה, רַבֵּן שֶׁל כָּל הַנְּבִיאִים וְהַצְּדִיקִים הָאֲמַתִּיִּים
שֶׁל כָּל הַדּוֹרוֹת, וּבִסּוּף בַּעַת הַסְּתַלְקוֹתוֹ, שְׂאָז זָכָה בְּדַאִי לְתַכְלִית שְׁלֵמוֹת

המעלה, שאי אפשר להשיג, וכל עקר עצם הפלגת מעלתו הוא, שזכה בעת הסתלקותו הקדושה להכלל ברצון דרעיון, שהוא רצון שברצונות, כמבאר בזוהר הקדוש (תרוימה קנו), שהסתלקות משה היתה בשבת במנחה, בעת רצון ונצח דרעיון. ומצא, ששלמות הרצון הוא גבה מן הכל, וכל עקר התכלית של כל התורה והמצוות הוא לזכות לרצון, ולהכלל ברצון העליון. כי משה רבנו הוא בעצמו סוד התורה והמצוות, ועל-כן משה רבנו גימטריה תרי"ג, כי הוא בעצמו כלליות תרי"ג מצוות התורה, ותכלית שלמות מעלת משה רבנו הוא, שנקלל ברצון שברצונות ברצון דרעיון.

נמצא, שתכלית כל המצוות, שהם בחינת משה רבנו, עקר התכלית הוא לזכות לרצון בשלמות, כי כל המצוות אנו עושין, שיהיו לרצון לפניו, כמו שאמרנו חכמינו הקדושים (ספרי שלח א'): נחת רוח לפני שאמרתי ונעשה רצוני; הינו שנוזקה על-ידי המצוות להכלל ברצון העליון. וזה "ויאמר המלך" — זה מלך המלכים הקדוש-ברוך-הוא, שאומר "להמן" — שהם כלל הקלפות, העלמות וההסתרות, "ההפסך" — שהם הפסופין והרצונות, "נתון לך" — בשביל הבחירה והנפיון מסרו את כל הרצונות והפסופים אל הקלפות, ומשם נמשך, שיש לאדם רצונות וכסופין לעבר עברות, ורמנא לישזבן, וכן יש לו רצונות וכסופין להכלי העולם הזה, והכל בשביל הבחירה והנפיון, כדי "והעם לעשות בו פטוב בעיניך", שכל זה הוא סוד הבחירה שמוסרים לאדם בידו. אם אינו זוכה, אז כל הרצונות והכסופין שלו הם על הכלי העולם הזה, תאות נאוף, תאות אכילה ושתייה, ותאות ממון, שבכל זה כל העולם נלכד, ואם הוא זוכה, אזי הפסופין והרצונות שלו הם רק אל הקדוש-ברוך-הוא, ואינו רוצה שום רצון אחר מבלעדי רצונו יתברך, כי נכלל לגמרי בו יתברך, וכבר אין לו פסופין אל שום דבר, רק אל הבורא יתברך שמו, וזה רצון שברצונות, רצון דרעיון, שמתגלה אליו חידה דנפש, שכבר אינו רוצה רק את הקדוש-ברוך-הוא, שזו המדרגה הכי עליונה, שהאדם אינו רוצה שום דבר אחר, אלא את הבורא יתברך; כי עקר ירידת הנשמה לזה העולם העכור והשפל, הוא רק בשביל הרצון, כדי שתזכה לרצון בשלמות, ובשביל זה הכרחי הנשמה לירד ולהתרחק ממקום מעלתה, ולבוא לעולם הנשמי הגס הזה, ולהתלבש

בגוף גשמי, בחמר עב ומגשם בזה עולם העשייה, בתכלית הרחוק ממקום כבודה. וכל זה הנה בשביל הרצון, כי הקדוש-ברוך-הוא רצה לזכות את ישראל, שיוכזו לכל טוב, לטוב האמתי בשלמות העולה על הכל. והשם יתברך יודע, שעקר תכלית הטוב הוא לזכות לרצון בשלמות, על-פני הכרתה הנשמה להתרחק ממקום כבודה, ולירד לזה העולם הגשמי, כדי שיתגבר הרצון ביותר. כי זה יודע בחוש, שכל מה שנתרחקו יותר, מתגבר הרצון ביותר. כי הנה, כל זמן שהוא אצל אביו, אף-על-פי שאהבתו חזקה מאד, אף-על-פי-כן אין שרף לומר, שיש לו רצון ונגעויעים לאביו, מאחר שהוא אצלו תמיד. אבל כשהנה נוסע מאביו לאיזה מקום, אז הוא מתגעגע ברצון חזק לאביו, וכל מה שנהנה נרחק יותר מאביו, מתגברים ביותר הרצונות והכסופים והגעויעים לאביו. ועל-פני הכרתה הנשמה לירד ממקומה הגבוה מאד מאד, ולהתלבש בזה העולם הגשמי, הרחוק בתכלית הרחוק משרש נשמת ישראל, כדי שיתגבר הרצון של הנשמה ביותר, מחמת שהיא רחוקה מאד משלחן אביה; כי כל מה שרחוקו יותר מאביו, מתגבר הרצון יותר.

ובבאמת זה עקר הנסיון והבחירה של האדם, כי באמת כל מה שרחוקו יותר, הרצון מתגבר ביותר, וכל זמן שהרצון בשלמות כראוי, בודאי יזכה על-ידי זו ההתרחקות דיקא למעלה נפלאה, כי יזכה להפיל ברצון העליון, ברצון שברצונות, על-ידי רצונו החזק מאד, שזכה בזה העולם הרחוק דיקא, אבל גם ההפך — הבחירה חזקה מאד, שמשם נמשך, שהאדם נופל במקום שנופל, ונמשך אחר השמאה, שכל זה הוא הבחירה והנסיון, שנה סוד "ויאמר המלך" — זה מלך מלכי המלכים הקדוש-ברוך-הוא, שאומר "להמן" — שהם כלל הקלפות, העלמות וההסתרות, "הכסף" — שהם הכסופין והרצונות, "נתון לך" — בשביל הבחירה והנסיון מסרו את כל הרצונות והכסופים אל הקלפות, ומשם נמשך שיש לאדם רצונות וכסופין לעבר עברות, רחמנא לישכון. וכן יש לו רצונות וכסופין להבלי העולם הזה, והכל בשביל הבחירה והנסיון, כדי "והעם לעשות בו פטוב בעיניך", שכל זה מוסרים לאדם, אף שהוא רחוק כל-כך ממנו יתברך, עם כל זאת הוא בוחר בטוב, ותפץ רק לחזר אליו יתברך, שזו המעלה הכי עליונה מהכל. כי דיקא מחמת גדל ההתרחקות זכה לרצון חזק בשלמות,

וַיִּקְרְאוּ סִפְרֵי הַמֶּלֶךְ בַּחֲדָשׁ הָרִאשׁוֹן בְּשִׁלּוּשָׁה
 עֶשֶׂר יוֹם בּוֹ וַיִּכְתַּב כָּכָל־אֲשֶׁר־צִוָּה הַמֶּן אֶל
 אַחַשְׁדֶּרְפָּנִי הַמֶּלֶךְ וְאֶל־הַפְּחֹת אֲשֶׁר ׀ עַל־מְדִינָה
 וּמְדִינָה וְאֶל־שָׂרֵי עַם וְעַם מְדִינָה וּמְדִינָה כִּכְתָבָה
 וְעַם וְעַם כָּל־שׁוֹנֵי בְּשֵׁם הַמֶּלֶךְ אַחַשְׁוֶרֶשׁ נִכְתָּב
 וְנִחַתָּם בְּטַבַּעַת הַמֶּלֶךְ:

גנזי המלך

אשר רק בשביל זה נרד לזה העולם, כדי לזכות פאן דיקא לרצון העליון, מחמת שזה העולם רחוק ביותר, בתכלית הרחוק, אבל השם יתברך נמן בחירה לאדם, ועל-כן את זה לעמת זה עשה אלקים, כי ברא בזה העולם כמה דברים, והלביש בהם חיותו יתברך, ונמן בחירה להאדם, דהינו שיש גם רצונות לתאוות עולם הזה, שאלו הרצונות הם מתנגדים כנגד רצון דקדושה, כי עקר כל התאוות הם רצונות נפולים, ועל-כן נקראים תאוות, שהוא בחינת חמדה ורצון, וכשמתגברים, חס ושלום, התאוות של העולם הזה, שהם רצונות דסטרא אחרא, אזי, חס ושלום, נפגם הרצון דקדושה, עד שחס ושלום, יכול לשפח לגמרי את הרצון דקדושה, עד שישפח מלקסוף ולהשתוקק להשם יתברך. וזו הבחירה שמסרו לאדם — אם לטוב אם להפוך, והבן למעשה.

יב מדינה ומדינה ככתבה ועם ועם כלשונו: צריך שתדע, אהובי, בני! אשר הקדוש-ברוך-הוא מנהיג את עולמו בקסד וברחמים, בצדק ובמשפט, ודבר גדול ודבר קטן אינו נעשה מעצמו, אלא בהשגחת המאציל העליון, ואין שום דבר שיקרה עם האדם לבד, אלא הכל משגח בהשגחה פרטי פרטית, ונאפלו הגזרות רעות שנגזרו, רחמנא לישזבן, הכל מלמעלה, "ויקראו ספרי המלך בחדש הראשון בשלושה-עשר יום בו", שהוא יום לפני ערב פסח, הינו ב"ג ניסן, כי בערב פסח אם זוכים לחזר בתשובה, שחטים את הסמ"ך-מ"ם, שהוא שרו של עשו, אשר המן-עמלק יוצא משם,

כמוכא (רעיא מהימנא פנחס רמט): דאוקמוה מארי מתניתין בניסן נגאלו ובניסן עתידין להגאל, ובי"ד היליה (שמות יז, טז): "ויאמר כי יד על כס זה", תמן אומי לאעברא מעלמא ורעא דעשו עמלקים וכו'; ואם היו חוזרים בתשובה יום לפני זה, הינו ביום י"ג, לא היו צריכים לסבל מהמן-עמלק, שכתב אז בכל ממלכות הארץ ולכל גדולי אמות העולם, להרג ולאבד כל ישראל, וכן הוא בכל פעם, אם חוזרים בתשובה שלמה אליו יתברך, לא צריכים לבוא אל פחד של אמות העולם המפחידים בהרג ובאבדון, ולכן דיקא בשלשה-עשר יום, שהוא יום לפני ערב פסח, שאז הוא הזמן לשחט ולאבד את ורעא דעשו עמלקים, נזדרו המן-עמלק, "ויכתב ככל אשר צוה המן אל אחשדרפני המלך ואל הפחות אשר על מדינה ומדינה ואל שרי עם ועם, מדינה ומדינה ככתבה ועם ועם כלשונו בשם המלך אחשורש נכתב ונחתם בטבעת המלך", להרג ולאבד את כל היהודים.

ואמר רבנו ז"ל (לקוטי מוהר"ן, חלק א', סימן יז), כי אם יש אויר הנח והנהך, אז שומעים את דברי הצדיק האמת, המגלה את אמתת מציאיתו ותברך, ומדבר דבורי אמונה, שאז הדבורים הולכים ונכתבים בתוך ספריהם, ומוצאים הפך אמונתם. ולכן הוא דבר גדול מאד לדבר תמיד רק דבורי אמונה והשגחה פרטית, ולא להתבלבל משום בריה שבעולם, ואפלו שרואים שנגזרה גזרה מרה, צריכים רק לדבר ממנו תברך, ועל-ידי-זה בעצמו יתבטל כתב המן-עמלק, כי אם מדברים רק דבורי אמונה והשגחה פרטית, ומגלים לכלם, אשר אין בלעדיו תברך כלל, אזי הדבורים האלו נכתבים לכל עם ועם כלשונו, ולכל מדינה ומדינה ככתבה, כי הדבור יש לו כח גדול מאד. ולכן צריכים לדבר רק דבורי אמונה, ולשמו מאד מאד לא להוציא מפיו דבורים של כפירות ואפיקורסות, שזה גורם, שהנחש — שמשם יונק המן-עמלק, יהיו לו כנפים לעוף, כמוכא בדברי רבנו ז"ל (לקוטי מוהר"ן, חלק א', סימן טז): כשמדברים לשון-הרע, נותנים כנפים לנחש, והוא עף וגורם מה שגורם, וזה היה אז בימי המן-עמלק, שדברו לשון-הרע, ובמקום דבורי אמונה דברו כל דבר אסור, ולא חזרו בתשובה שלמה. ועל-ידי-זה בא, שכתב המן "אל אחשדרפני המלך ואל הפחות אשר על מדינה ומדינה, ואל שרי עם ועם, מדינה ומדינה ככתבה, ועם ועם כלשונו,

בשם המלך אחשורש נכתב ונחתם בטבעת המלך, כל מיני דברי שטנה ושאגה על עם ישראל, כמובא (ילקוט אסתר, רמז תתנד), "ויקראו ספרי המלך", שלח להם: עם בזוי יש בינינו, דומים כמשעזים, חפצים ברעתנו, ואומר: "אבדו גוים מארצו", "לעשות נקמה בגויים", וכפני טובה הם, פרעה קבלם בסכר פנים יפות וזנבם בשני רעבון, והוציאו עליה "גלגלה נובחה להני"ה" — ואנו חוזרים, והשאלום פלי כסף וזהב ומרגליות ורגדים, וטענו כל אחד ואחד מהם צ' תמורים, ולא חזרו ונדפו אחריהם בשביל ממונם, והיה להם נביא אחד משה בן עמרם שמו, נטל מקלו ולחש עליו, והכה בים ויבש, ואיני יודע במה יבשו והעבירן בתוכו, נכנס פרעה אחריהם, ונשקע הוא וכל חילו, עמלק זקני פתיב: "ויבא עמלק", מהיכן בא? מבלעם, אמר לו: יש לך זכות אבות, אם אין אתי יכול להם, אין כל בריה יכולה להם, מה עשה להם אותו משה? היה לו תלמיד אחד יהושע בן-נון שמו, אכזרי בלא רחמים, איני יודע אם בכשפים בא עליהם. מה עשה משה? נטל אבן וישב עליה, איני יודע מה היה לוחש, עד שנפלו עמלקים לפניו. באו לארץ סיחון ועוג גבורי עולם, ואיני יודע כמה מהם הרגום, וכן למלכי מדי, וכן לשלשים ואחד מלכים וכן לסיסרא וסנחריב. ושוב היה להם מלך אחד ושמו דוד, והיה מכלה לכל הממלכות, ואיש ואשה לא יחיה דוד, עמד בנו וכוהן להם בית אחד, והיו נכנסים בו, ואיני יודע מה היו עושים ויוצאים והורגים כל הבאים עליהם למלחמה, ומתוך טובה יתרה שהיה להם לא חשבו כל אמה ביניהם, עד שבא נבוכדנאצר והרג מהם, והשליף בקולריו, והביאם בינינו, ולא הועילו כשפיהם, ואפלו כן לא שנו מעשיהם המכערים המשחקים עלינו ועל יראתנו, ואנו תעובין ביניהם ואינם מתחננים בנו, ועוד דברים רבים, שאין אנו יכולים לספר, והפלנו גורל להשמידם ב"ג לחדש אדר, וכשביאו לידיכם האגרות, השמידו והשחיתו ולא תשאירו מהם פלטה, עיני שם.

ודבר זה קורה בכל דור ודור ובכל מדינה ומדינה ממדינות המלך, מלכו של עולם ברוך הוא, שהקדוש-ברוך-הוא שולח לעם ישראל יסורים, כדי שיחזרו אליו בתשובה שלמה, והכל מלבש בלבוש גשמי וטבע, שקמים עמלקים, זדים רשעים, להשמיד להרג ולאבד את כל היהודים, רחמנא

וְנִשְׁלַח סְפָרִים בְּיַד הַרְצִים אֶל־כָּל־מְדִינֹת הַמְּלָךְ
 לְהַשְׁמִיד לְהַרְג וּלְאַבֵּד אֶת־כָּל־הַיְהוּדִים מִנְּעַר
 וְעַד־זָקֵן טָף וְנָשִׁים בְּיוֹם אֶחָד בְּשִׁלּוּשֵׁי עֶשֶׂר
 לְחֹדֶשׁ שְׁנַיִם־עָשָׂר הוּא־חֹדֶשׁ אָדָר וּשְׁלָלָם לְבוֹז:

גְּנֵי הַמְּלָךְ

לישון, והכל כדי שנתזר בתשובה שלמה. ולכן אשרי מי שזוכה לעשות התעוררות בין גשמות ישראל, שיחזרו תמיד אליו ותברך, ולא נצטרך לבוא לזה, שאמות העולם יפחידו אותנו בשום פחד ואימה; אשרי מי שחוזר בתשובה שלמה מבעוד מועד, ואינו צריך לחכות שיחזרו אותו מלמעלה, והבן למעשה.

יג ונשלוח ספרים ביד הרצים: צריך שתדע, אהובי, בני! אשר הוא יתברך מחיה ומתהוה ומקיים את כל הבריאה פלה, ונדבר גדול ונדבר קטן אינו נעשה מעצמו אלא בהשגחת המאציל העליון, וכל מה שקורה בעולם אינו נעשה לבד אלא בהשגחתו הפרטית. והנה המן הרשע אמר: "ונשלוח ספרים ביד הרצים אל כל מדינות המלך להשמיד, להרג ולאבד את כל היהודים מנער ועד זקן, טף ונשים ביום אחד", והיתה אז גזרה נוראה מאד, אבל בזכות תפלת מרדכי ואסתר בטלו את הגזרה הזו, כמאמרם ז"ל (מדרש תהלים כב, ו) על הפסוק (תהלים כב, ב): "אלי אלי למה עזבתני". יום ראשון אלי, יום שני אלי, יום שלישי למה עזבתני, וכיון שאמרה בקול גדול "אלי אלי למה עזבתני" — מיד נענית, "אלהי אקרא יומם ולא תענה", אמרה להקדוש־ברוך־הוא: כף עשית במצרים לאבותינו, לא כיון שצעקו — שמעת, שנאמר (שמות ג, ז): "ואת צעקתם שמעתי", ואיוהי צרה גדולה — זו או של מצרים? פרעה אמר: "כל הבן הילוד היאורה תשליכוהו וכל הבת תחיון" (שמות א, כב), והמן אמר: "מנער ועד זקן טף ונשים ביום אחד" (אסתר ג, י); פרעה אמר: כל מי שאינו משלים מלאכתו ישימו אותו בתוף הבגנו, ומי שהשלים מלאכתו לא היו עושין לו פלום, אבל המן גזר "להשמיד, להרג ולאבד את כל היהודים" (אסתר שם ג); אותן שהיו במצרים,

פִּינָן שְׁצַעְקוּ, מִיַּד שְׁמַעְתָּ אוֹתָן, אָבֵל אָנוּ צָמְנוּ זֶה שְׁלֹשֶׁת יָמִים, וְהַתְּפִלָּנוּ
 וְצַעֲקָנוּ וְקָרָאנוּ וְלֹא עִנִּיתָנוּ, וְאִם אֵין בְּנוּ מַעֲשִׂים טוֹבִים, עֲשֵׂה עִמָּנוּ בְּשִׁבִיל
 קִדְשֵׁת שְׁמֶךָ, וְיִאֲמַרְךָ קְדוֹשׁ יוֹשֵׁב תְּהִלּוֹת יִשְׂרָאֵל". כִּי בְּאֲמַת אֵי אֶפְשֶׁר לְבַטֵּל
 שׁוּם גְּזֵרָה רְעוּה, אֲלֵא עַל-יַדֵי תְּפִלָּה וּבִקְשָׁה, שֶׁהָאֲדָם מֵתְּפַלֵּל לְהַקְדוֹשׁ-בְּרוּךְ-
 הוּא, אֲשֶׁר אֵין עוֹד דְּבָר יוֹתֵר חָשׁוּב אֲצָלוֹ יִתְבָּרַךְ כְּמוֹ תְּפִלָּה, וְכִמוֹ שְׁגִלָּה
 לָנוּ רַבְּנוּ וְ"ל (לקוטי מוה"ר"ן, חֶלֶק ב', סִימָן כה): הַהֲתַבּוּדוֹת הֵיא מַעֲלָה עֲלֵינוּה
 וּגְדוּלָּה מִן הַכֹּל. הֵינּוּ כְּשֶׁהָאֲדָם קוֹבֵעַ לַעֲצוּמוֹ זְמַן פְּנוּי, וּמְדַבֵּר לְהַקְדוֹשׁ-
 בְּרוּךְ-הוּא בְּשִׁפְתַי הָאֵם שְׁלוֹ, הַדְּבּוּרִים הָאֵלוֹ עוֹשִׂים רַעַשׁ גְּדוֹל בְּשָׂמִים,
 וְגוֹרְמִים שְׁעִשׂוּעִים כְּאֵלוֹ, שְׁלֵא עָלוּ שְׁעִשׂוּעִים כְּאֵלוֹ מִימּוֹת עוֹלָם, וְלָכֵן לֹא
 בְּחִנָּם שְׁאֲמָרוּ חֲכָמֵינוּ הַקְדוֹשִׁים (תַּנְחוּמָא וַבְּרָא א'): אֲמַר לְהֵן הַקְדוֹשׁ-בְּרוּךְ-
 הוּא לְיִשְׂרָאֵל, הוּוּ וְהִירִין בְּתַפְלָה, שְׁאֵין מִדָּה אַחֲרַת יָפָה הֵימְנָה, וְהֵיא גְדוּלָּה
 מִכָּל הַקְּרַבְּנוֹת, שְׁנֶאֱמַר (שְׁעִיָּה א, יא): "לִמָּה לִי רַב זְבַחִיכֶם" וְגו'. וְגִלָּה לָנוּ
 הָאִישׁ הָאֵלֶקִי רַבִּי שְׁלֹמֹה אֶלְקָבֶץ זִי"ע, בְּסִפְרוֹ "מְנוֹת הַלֵּוִי", שֶׁבְּפִסּוּק הַמָּר
 הַזֶּה, שָׁבוּ כְּתוּב כִּדְת מַה לַעֲשׂוֹת עִם עַם יִשְׂרָאֵל, "מַנְעֵר וְעַד זָקֵן טָף
 וְנָשִׁים", דו"ק וְתִשְׁכַּח, שֶׁבְּכָל הַפִּסּוּק הָאֶרְךָ הַזֶּה נִכְתְּבוּ כָּל אוֹתִיּוֹת
 הָאֵלֶ"ף-בֵּי"ת הַפְּשׁוּטוֹת וְהַכְּפּוּלוֹת, וְכֹל זֶה לְהוֹרוֹת, כִּי אוֹתִיּוֹת הַתּוֹרָה
 עוֹמְדוֹת לְהִגֵּן בְּעַדְנוּ, כִּי דִּיקָא בְּתוֹךְ הַפִּסּוּק הַמָּר הַזֶּה: "וְנִשְׁלַח סִפְרִים בְּיַד
 הַרְצִים אֶל כָּל מְדִינּוֹת הַמֶּלֶךְ לְהַשְׁמִיד, לְהַרְגַּ וּלְאַבֵּד אֶת כָּל הַיְּהוּדִים מִנְעֵר
 וְעַד זָקֵן, טָף וְנָשִׁים בְּיוֹם אֶחָד, בְּשִׁלּוּשֵׁה-עֶשֶׂר לַחֹדֶשׁ שְׁנַיִם-עֶשֶׂר הוּא חֹדֶשׁ
 אָדָר וְשִׁלְלָם לְבוֹד", י"ש בּוּ כָּל אוֹתִיּוֹת הָאֵלֶ"ף-בֵּי"ת הַפְּשׁוּטוֹת וְהַכְּפּוּלוֹת,
 כִּי אוֹתִיּוֹת הַתּוֹרָה וְהַתְּפִלָּה מְגוֹנוֹת עַל גְּשֵׁמוֹת יִשְׂרָאֵל. וְלָכֵן בְּכָל הַמְּצַבִּים
 הַכִּי קָשִׁים שָׂרַק עוֹבֵר עַל גְּשֵׁמוֹת יִשְׂרָאֵל, עֲלֵיהֶם לְהַתְּמִיד בְּלַמּוּד הַתּוֹרָה
 הַקְדוֹשָׁה, שְׁאֲמָרוּ חֲכָמֵינוּ הַקְדוֹשִׁים (תַּנְא דְּבִי אֱלֵהוּ רַבָּה, פְּרָשָׁה ד', סִימָן ג'):
 שְׁכָרוּ שֶׁל מִשָּׁה הַצִּדִּיק שְׁעָמַד בְּתַפְלָה בְּאַרְבַּעַה וַחֲמִשָּׁה מְקוּמוֹת, וְהִצִּיל אֶת
 יִשְׂרָאֵל מִן הַמֵּיתָה, מַעֲלָה עֲלָיו הַכְּתוּב כְּאֵלוֹ בְּרָא אוֹתָן, לָכֶךָ נֶאֱמַר (שְׁעִיָּה
 סג, יא): "וַיִּזְכֹּר יְמֵי עוֹלָם מִשָּׁה עִמּוֹ", כֶּף כָּל חֲכָם וְחָכֵם מִיִּשְׂרָאֵל, שֵׁישׁ בּוּ
 דְּבַר תּוֹרָה לְאֲמַתָּה, וּמִתְאַנַּח עַל כְּבוֹדוֹ שֶׁל הַקְדוֹשׁ-בְּרוּךְ-הוּא וְעַל כְּבוֹדוֹ שֶׁל
 יִשְׂרָאֵל כָּל יְמָיו, וּמִתְאַנָּה וּמְחַמֵּד עַל כְּבוֹד יְרוּשָׁלַיִם, וְעַל כְּבוֹד
 בֵּית-הַמִּקְדָּשׁ, וְעַל יְשׁוּעָה שְׁתַּצְמִיחַ בְּקִרְבּוֹ, וְעַל כְּנוּס גְּלִיּוֹת — רִיחַ-הַקֶּדֶשׁ
 בְּדַבְּרֵיו, כְּמוֹ שְׁכָתוּב (שם): "הַשֵּׁם בְּקִרְבּוֹ אֶת רִיחַ קֶדְשׁוֹ". מִכָּאֵן אֲמָרוּ: כָּל

יד פת־שגן הכֹּתֵב לְהַנְתֵּן דַּת בְּכָל־מְדִינָה וּמְדִינָה
גְּלוֹי לְכָל־הָעַמִּים לְהִיּוֹת עֲתָדִים לַיּוֹם הַזֶּה:

גְּזֵי הַמֶּלֶךְ

תלמיד חכם שעוסק בתורה בכל יום תמיד, בשביל להרבות כבוד שמים, אין צריך — לא חרב ולא חנית ולא רמח ולא כל דבר שיהיה לו שומר, שהקדוש ברוך־הוא משמרו בעצמו, ומלאכי השׁרת עומדין לו סביב סביב, וחרבות ביד פלן ומשמרים אותו, שנאמר (תהלים קמט, ו): "רומוות אל בגרונם" וגו'.

ולכן ראה מה לפניך, אהובי, בני! שבתקף הגזרות שגזר המן־עמלק "להשמיד, להרג ולאבד את כל היהודים מנער ועד זקן, טף ונשים ביום אחד", על־ידי הכ"ב אותיות אל"ף־י"ב־י"ת שיש בפסוק זה, שהן מרמזות על אותיות התורה ועל אותיות התפלה — נצלו, ודבר זה שיהי לך הדורות, אשר אי אפשר להנצל מהמן־עמלק, אלא על־ידי אותיות האל"ף־י"ב־י"ת, שהן אותיות תורה ותפלה הנאמרים בלב אמת, שדבר זה בוקע את כל הרקיעים, כמובא בדברי רבנו ז"ל (לקוטי־מוה"ר, חלק א, סימן ט' וסימן קיב); כי דבור אמת שובר את כל המחיצות ומאיר בכל החשכות, והבן למעשה.

יד פת־שגן הכֹּתֵב לְהַנְתֵּן דַּת בְּכָל מְדִינָה וּמְדִינָה: צריך שתדע, אהובי, בני! אשר אמרו חכמינו הקדושים (ספ"ה ט): מאורות לוקין על כותבי פלסתר, ורואים שיש אנשים רשעים ארורים, המחרפים ומבזים את זולתם עם כתבי פלסתר, ומדביקים אותם על הקירות, ושולחים אותם לאנשים, וזו היתה עצת המן: "פת־שגן הכֹּתֵב לְהַנְתֵּן דַּת בְּכָל מְדִינָה וּמְדִינָה גְּלוֹי לְכָל הָעַמִּים לְהִיּוֹת עֲתָדִים לַיּוֹם הַזֶּה", לכתב תכף־ומיד את הכתב, קדם שיתחרט המלך אחשוורוש. ולכן צריכים לזכור דבר זה מאד, אשר בעתים הללו התרה הרצועה, ואפלו בין אלו שקורין את עצמם יראי השם, וכותבים כתבי פלסתר על זולתם בעלום שם, אשר הם בכלל ארור (דברים כז, כד): "ארור מפה רעהו בפתר", כי חושבים שהם יכולים להעלים את עצמם, ואינם יודעים, שיהיה להם סוף כמו המן שנחלה על העץ. ולכן אתה, אהובי, בני!

טו הרצים יצאו דחופים בדבר המלך והדת נתנה בשושן הבירה והמלך והמזן ישובו לשמות והעיר שושן נבוכה: פ

גנזי המלך

ראה להשמר מאד, שלא יהיה לך אף פעם חלק בלהדביק כתבי פלסתר, מעשה המן הרשע, שהודרו עם "פתשגן הפתב", וכנגד זה טוב להיות ממוזכי הרבים, לגלות ולפרסם את אמתת מציאותו ותברך, ולהפיץ תורה ברבים, שזה ישאר לך תמיד, וזכה מאירים את האורות בעולם. וזכור דבר זה כל ימי חיך, כי יש יצר הרע גדול להיות מכה את רעהו בסתר על-ידי כתבי פלסתר, שהם בכלל ארור — אוי להם ואוי לנפשם! ותשתדל מאד שלא יהיה לך אף פעם חלק עם רשעים כאלו, רק תתחבר עם צדיקים המגלים את אמתת מציאותו ותברך, ואז טוב לך כל הימים, והבן למעשה.

טו הרצים יצאו דחופים בדבר המלך: צריך שתדע, אהובי, בני! אשר כל דבר שקורה בזה העולם, הכל בהשגחה פרטית, דבר גדול ודבר קטן אינו נעשה מעצמו, אלא בהשגחת המאציל העליון, ואדם מקבל את הענש שלו בדיוק כפי שהוא עשה לאחרים, ולא יועיל לו שום דבר, ובפרט כשהוא דן את הזולת, הוא דן את עצמו, פמוכא בדברי רבנו י"ל (לקוטי מוה"ר), חלק א', סימן ריג) על-פי מאמרם ו"ל (אבות פרק ג'): ונפרעין מן האדם מדעתו ושללא מדעתו; כי שמעתי בשם הבעל-שם-טוב הקדוש זי"ע, כי קדם כל גזר דין שבעולם, חס ושלום, מאספין כל העולם אם מספימין להדין ההוא, ואף את האיש בעצמו שנגזר עליו הדין, חס ושלום, שואלין אותו, אם הוא מספיים, אזי נגמר הדין, חס ושלום. והענין, כי בנדאי אם ישאל לו בפרוש על עצמו, בנדאי יכחיש ויאמר שאין הדין בן, אף מטעין אותו ושואלין אותו על פיוצא בו, והוא פוסק הדין, ואזי נגמר הדין. וכענין שמצינו בדרך המלך, עליו השלום: "בבוא אלי נתן הנביא" וגו'. וספר לו מעשה האורח (שמואל-ב' יז) ענה ואמר: "חי הנני" וגו' ואת הכבשה" וגו', אזי נפסק הדין על דוד, כאשר יצא מפיו. וזהו ונפרעין מן האדם מדעתו, כלומר ששואלין

דעתו, ואף-על-פי-כן הוא 'שלא מדעתו', כי אינו יודע שהדין הוא עליו. וזה שאמרו (זהר פקודי רג.) "הרצים יצאו דחופים בדבר המלך", רצים מסטרא דא (מצד זה הקדשה), ורצים מסטרא דא (ויש רצים מצד זה הסטרא אחרא), ובגינהון (ובשבילם) (אסתר ט, טו): "העיר שושן צהלה ושמחה" או "נבוכה", אי מקדמי אלין דהבא, (אם מקדמים אלו הרצים דקדשה שבכאן). העיר שושן שמחה, ואי מקדמי אליו דסטרא אחרא (ואם מקדמים אלו הרצים דסטרא אחרא) "העיר שושן נבוכה". ואמרו חכמינו הקדושים (אסתר רבה פרשה ז', סימן כה): והמלך והמן ישבו לשתות, אמר רבי חנין, מאן דאמר רחמנא ותרן הוא יתורתון מעוהי, אכל מאריף ריחיה וגבי ידיה. אמר להם לשבטים: אתם מכרתם את אחיכם מתוך מאכל ומשתה, כף אני אעשה לכם, הלא הוא דכתיב: "והמלך והמן ישבו לשתות", הנה אחד מישראל יוצא לשוק, ומבקש לקח ליטרא בשר או אגדה של ירק, הנה הפרסי חונקו, ואומר לו: למחר אני הורגך ומבזבז את ממונך, הלא הוא דכתיב: "והעיר שושן נבוכה", אמר רבי יששכר דכפר מנדי, ומה אם מי שמחל ואמר (בראשית מה, ח): "לא אתם שלחתם אותי הנה, כי האלהים יגו", ראה עד היכן היא מתקנת, שהרי עד מי מרדכי אותו ענש של מכירת יוסף קים, מי שאינו מוחל — על אחת כמה וכמה. ולכן צריכים מאד מאד להזהר לא לדון את שום בריה שבועולם לכף חוב, כי בזה אתה דן את עצמך, כי "הרצים יצאו דחופים בדבר המלך", אלו השלוחים להזיק את בני-אדם יוצאים דחופים "בדבר" — כפי הדבור שלך, "המלך" — שהוא המלכות, כפי שאתה מדבר — כף יפל על עצמך. ומה שעשו ליוסף, שזרקו אותו לבור מתוך אכילה ושתייה, כמו שכתוב (בראשית לו, כד): "ויקחהו וישלכו אתו הברה וגו' וישבו לאכל לחם וגו', הצרכו עכשו לשלם בפחד ובצום ובכיות, והמלך והמן ישבו לשתות", כי מה שאדם מתכנן על אחרים — זה נופל עליו. ולכן צריכים להזהר בדברים אלו מאד, לא להציק לזולת, כי כל מה שאדם רוצה להזיק ולהציק לאחרים, לבסוף זה יפל על ראשו, וכמאמר התנא הקדוש (אבות פ"ק ב'): 'על דאטפת אטפוד, וסוף מטיפיף יטופין', כי מקבלים בתורה כל אשר עושים לזולת, והבן למעשה.

ד * ומרדכי ידע את כל אשר נעשה ויקרע מרדכי
את בגדיו וילבש שק ואפר ויצא בתוך העיר
ויזעק וזעקה גדולה ומרה:

 גנזי המלך

פּרָק ד'

א ומרדכי ידע את כל אשר נעשה: צריך שתדע, אהובי, בני! אשר מובא
בדברי רבנו ו"ל (לקוטי מוה"ר, חלק א', סימן ב'), שעקר כלי זינו של משיח
הוא התפלה, ומשם עקר חיותו, וכל מלחמתו שיעשה וכל הכבישות שיקבש
— הכל משם, כי משיח יכניס בעולם גלוי אלקותו ותברך, כמו שכתוב
(ישעיה יא, א): "וַיֵּצֵא חֹטֵר מִגֹּזַע יִשְׂרָאֵל וַיְנַחֵהוּ עַל־יְרוּשָׁלַיִם וַיִּחַר הַיְרוּשָׁה, רוּחַ חֲכָמָה
וּבִינָה, רוּחַ עֲצָה וּגְבוּרָה, רוּחַ דַּעַת וַיִּרְאֵת הַנְּהוּ"ה" וגו', "כי מלאה הארץ
דעה את הנהו"ה" וגו'. ולכן מאחר שיהיה גלוי אלקות בתכלית מדרגה
עליונה, אז כלם ידברו רק אליו ותברך. וכמו שכתוב (צפניה ג, ט): "כי אז
אהפוך אל עמים שפה כרונה לקרא כלם בשם הנהו"ה לעבדו שכם אחר",
ובזה תלוייה כל הגאולה.

ועקר המניעה שנמנעים להתפלל אליו ותברך, זה רק מחמת שהאדם חושב
שיש הסתרת פנים, עד שיש מעמנו בני ישראל שטועים, חס ושלום
בלבם, שכל התפלות הן לריק, וזה אינו, כי הצדיקים שבכל דור ודור, הם
מעלים אותם ומקימים אותם, ובונים את קומת השכינה, וממשיכים את
הארת פני השם ותברך בנה העולם, אך כפי שהאדם משיף בעצמו אמתת
מציאותו ותברך, צריך להיות נקי מכל מיני פגם הברית, כי כשהאדם פוגם
בברית, רחמנא לישכון, הוא מלא מחשבות זרות והרהורים רעים, ומזה
נתהיים עננים שמכסים את העינים, עיני השכל, עד שאינו רואה את אמתת
מציאותו ותברך, כי על-ידי פגם הברית, שבא על-ידי צמלק, כמו שכתוב
(דברים כה, כח): "אשר קרך בדרך, ויזנב בך כל הנחשלים אחריך" וגו',
על-ידי-זה נשמטם מחו ונדעתו, ונעשה לבו מלא קשיות ועקמומיות, עד

שעקר לגמרי ממנו יתברך, וזו כל הגלות, כמוכא בדברי רבנו ז"ל (לקוטי מוה"ר, חלק א, סימן ד), שעקר הגלות הוא רק מחמת חסרון אמונה, ועל-ידי-זה אדם מסתובב נע ונד, ואינו מוצא את המקום שלו, כי מי שיש לו אמונה ברורה ומזככת בו יתברך, אז תמיד ידבר אליו יתברך, כי עקר מה שמונע את האדם מלדבר אל הקדוש-ברוך-הוא, זה רק מחמת חסרון האמונה. וכמוכא בדברי רבנו ז"ל (לקוטי מוה"ר, חלק א, סימן סב), אשר באמת אם היה יודע האדם ידיעה בלב שלם, אשר מלא כל הארץ כבודו והקדוש-ברוך-הוא עומד בשעת התפלה, בודאי היה מתפלל בהתלהבות גדולה, והיה מנדקק מאד לבון את דבריו, אף בשביל שהאדם אינו יודע זאת ידיעה בלב שלם, בשביל זה אינו מנדקק כל-כך, ואינו מתפלל אליו יתברך. וזה עקר הגלות, שהאדם אינו מוצא את עצמו בשום מקום, אכל בו ברנע שהאדם דבוק בו יתברך, ויודע ועד אשר אין בלעניו יתברך כלל, הוא תמיד מדבר אליו יתברך, ונגאל מכל צרותיו. אכל דבר זה מכניס הצדיק בלבבות ישראל. ולכן אמר רבנו ז"ל (ספר-המדות, אות צדיק, סימן קנא):

ביאת המשיח תלוי בקרבת הצדיק.

וזה היה הנס בפורים, שאז התגבר על גשמות ישראל המן-עמלק בפגם הברית, שהכשילם במה שהכשילם, עד שעל-ידי-זה התגברה הגלות מאד, והיה עם ישראל בצרה גדולה מאד, רק מרדכי הצדיק שבדור, הוא ידע את כל מה שנעשה, שזה בחינת "ומרדכי ידע את כל אשר נעשה, ויזכרע מרדכי את בגדיו, וילבש שק ואפר ויצא בתוף העיר, ויזעק זעקה גדולה ומרה", כי הוא ידע את שרש השמאה של המן-עמלק, וידע שאין תקנה אחרת נגד קלפת המן-עמלק — רק תפלה! וכמוכא (לקוטי-הלכות, גלות, הלכה ד, אות ט); אכל קלפת המן-עמלק היא קלפה כל-כך חזקה, שמחלשת ומרשלת לב האדם מלהתפלל, מחמת שרואין אריכת הצרות והגלות, רחמנא לצלן, עד שיש בני-אדם, שכל-כך נפלו בדעתם בחלישות הדעת ובכפירות ואפיקורסות, עד שסוברים, חס ושלום, כאלו כל התפלות לריק, שזו השעות נמשכת מקלפת המן-עמלק. ועל-כן היתה הכנעתו, על-ידי מרדכי ואסתו, שהם בחינת כלל התפלות של הצדיק האמתי ונקטת ישראל. כי מרדכי היהודי זה בחינת צדיק הדור, שהוא סוד משיח, שהוא בחינת ריח, שהוא

כלול מכל התפלות, כי כל מלחמתו וכל הכבישות שלו הם על ידי תפלה. כי מרדכי הוא סוד "בשמים ראש מר דרור" שתרגומו 'מרי דכנא', כמו שדרשו חכמינו הקדושים (חלין קלט:), הינו שהוא ראש ושש של כל התפלות, שהם סוד ריח, שזה סוד משית, שנאמר בו (ישעיה יא, ג): "והריחו ביראת הוי"ה", כי הוא סוד "בשמים ראש מר דרור", שמחזק את לב כל אחד ואחד משראל להתחיל בכל פעם מחדש להתחזק בתפלה, כי כבר פעלנו הרבה, אך עדין אנו צריכין לפעל הרבה מאד, עד שנגמור הבגין בשלמות, שזה בגין המשפן, להחזיר הארת השם יתברך אלינו, בסוד פנים בפנים, וכנגד עצם הגדלה ונפלאות הישועה שאנו צריכין לפעל, עדין לא התחלנו להתפלל כראוי כלל. ואף על פי כן כבר עזר לנו השם יתברך הרבה מאד. אך בכל יום יום אנו צריכין להתחיל להתחזק ולהתגבר בתפלה מחדש, כי לגדלתו יתברך אין חקר, והצדיק האמת, שהוא סוד מרדכי הצדיק, הוא מחזק לבנו לבטח בחסדו יתברך תמיד, ולהתחזק בתפלה תמיד, כי אין שום תפלה לריק, חס ושלום, רק כל תפלה ותפלה עושה רשם, ונבנית ממנה קומת השכינה, שהוא סוד בגין בית המקדש, שנבנה לאט על ידי כל תפלות ישראל, שמתפללים ומבקשים ומתחננים אליו יתברך, עד עת בא דברו, שאז ישתלם שעור קומתה של השכינה הקדושה, ואז יכמרו רחמיו יתברך, וישוב אלינו, ונזכה להפירו פנים אל פנים, שנרגיש את אמתת מציאותו יתברך, איך שאין בלעדיו יתברך כלל, שכל זה הוא הפך קלפת המן עצמלק.

ועל כן מרדכי הצדיק האמת, הוא מכניע ועוקר קלפתם הרעה של המן עצמלק, ועל כן באמת בשעת הגזרה התחזק בתפלה הרבה, ועזר את כלל נשמות ישראל להתפלל אל הקדוש ברוך הוא, וגלה להם, אשר אין עצה אחרת להנצל מכל הצרות והיסורים ומכל הענשים קשים ומרים והדינים שעוברים על כל אחד, אלא על ידי תפלה ובקשה, שזה "ומרדכי ידע את כל אשר נעשה, ויקרע מרדכי את בגדיו, ויזעק וזעה גדולה ומרה", וכמו שאמרו חכמינו הקדושים (מגלה יב:): "בן יאיר — בן שהאיר עיניהם של ישראל בתפלתו, בן שמעי — בן ששמע אל תפלתו, בן קיש — שהקיש על שערי רחמים ונפתחו לו. ואסתור היא בחינת ננסות

ישראל, שאלו התפלות של כל אחד ואחד מישראל, מה שמתפללין בתקף אריכת גלותם וצרתם בגוף ונפש. והיא נקראת אסתר — על שם ההסתרה. וכמו שאמרו חכמינו הקדושים (חלין קלט): אסתר מן התורה מנין? שנאמר (דברים לא, יח): "ואנכי הסתר אסתיר פני", הינו שבבעת אריכת הגלות נדמה כאלו השם יתברך מסתיר פנים ממנו, וכאלו התפלות הן לריק, חס ושלום. אבל כנסת ישראל עם קדוש, שהם בסוד אסתר, הסתרה, הם מחזקים את עצמם בתפלה תמיד, אפלו בתקף ההסתרה שבתוך הסתרה, אפלו החלושי כח שבִּישׂרָאֵל, שאין להם כח לסדר תפלתם כראוי, עד שמתנגרת עליהם מלכות הרשעה, שהיא מלכות אחשוורוש, שזה "ותלקח אסתר אל המלך אחשוורוש", גם אז הם מתגברים בתפלה תמיד, כמו שאמרו חכמינו הקדושים (שומר טוב, תהלים כב), שִׁבְשַׁעַה שִׁבְאַה אֶסְתֵר לְתוֹךְ בֵּית אַחֲשֻׁרוּשׁ וְנִסְתַּלְקָה הַיְמָנָה שְׂכִינָה, צַעֲקָה אֶז: "אלי אלי למה עזבתני, רחוק מישועתי דברי שאגתי, אלהי אקרא יומם ולא תענה, ולילה ולא דומיה לי" וגו'.

וזו רמז על כל אחד מישראל, כשיוֹרֵד, חס ושלום, אפלו למקומות שהסטרטא אחרא, שהן מלכות הרשעה, מתפשטת שם, והקנשה, שהיא השכינה מסתלקת ממנו, צריך גם-כן לחזק לבו אז ולצעק: "אלי, אלי, למה עזבתני" וגו', וכל ההתחזקות שהתחזקה אסתר לצעק אל השם יתברך, הנה על-ידי מַרְדֵּכִי הַמְרַמֵּז על כך; כי מַרְדֵּכִי שהוא צדיק הדור, עוסק תמיד ללמד עם כלל ישראל, שהם בסוד אסתר, הסתרה, שיחזקו עצמן בתפלה תמיד, אפלו בעת אריכת הגלות בכלל ובפרט בגוף ונפש, אפלו בתקף ההסתרה, כמו שכתוב (אסתר ב, ז): "ויהי אמן את הַדָּסָה היא אסתר בת דוד". כי אסתר נקראת הַדָּסָה, על שם התפלות שעוסקים בהם תמיד, שהם מעלין ריח טוב כהנס. כי גם התפלות של החלושי כח שבִּישׂרָאֵל, שהם בסוד אסתר, הסתרה, גם הם מעלין ריח טוב לפני יתברך, על-ידי צדיק הדור שהוא מַרְדֵּכִי, שאליו אנו מקשרין תפלתנו, שהוא מעלה גם תפלתנו לפני יתברך לריח ניחוח. כי כל החיות והגדול של אסתר, שהיא כנסת ישראל, הוא על-ידי צדיק הדור, שהוא בסוד משיח, כי הצדיק הוא מכניס בלב ישראל, ומחזק לבם להתפלל תמיד, והוא מקבל כל תפלתם שמקשרין אליו, ומעלה אותם לפני השם יתברך, ובונה מהם קומת השכינה.

ב ויבוא עד לפני שער־המלך כי אין לבוא אל־ שער המלך בלבוש שק;

גנזי המלך

וזה "כי אין לה אב ואם", אב ואם זה סוד המחזין, כי אב בהכמה ואם
לבינה, הינו מחמת שאין להם מחזין לאלו החלושי כח, על־כן צריך
הצדיק לגדלם ולחזקם בכל פעם. וזה שאמרו חכמינו הקדושים (מגלה ג):
"ומאמר מרדכי אסתר עושה כאשר היתה באמנה אתו", מלמד שהיתה
יושבת בחיקו של אחשורוש וטובלת ויושבת בחיקו של מרדכי; הינו
אף־על־פי שהתגבר עליה תקף מלכות הרשעה, היתה מחזקת עצמה בכל
פעם, והיתה טובלת ויושבת בחיקו של מרדכי; דהינו שאשה יראת ה' היא
שהיא אסתר, לשון הסתרה, שזה סוד התפלה של החלושי כח, שהתגברה
עליהם וזמת מלכות הרשעה, אף־על־פי־כן לא הניחה את מקומה, והיתה
מחזקת עצמה בכל פעם להטהר, ולהתקשר לצדיק האמת שהוא מרדכי,
לקים מאמר מרדכי, שמזרזה ומחזקה להרבות בתפלה תמיד, יהיה אף
שהיה, שזה שך לכל בר ישראל, אפלו שנזפל בשאל תחתית ומתחתיו,
ונתלכלך בחטאים ועוונות מגנים, ונזפל בחיקו של אחשורוש, מלכות
הרשעה, פגם הברית, שמשמאו המן־עמלק, אינו מיאש עצמו, אלא
תקף־ומיד אחר־כך הוא טובל וכא יושב בחיקו של מרדכי, שהוא הצדיק
הדור, והוא מחזקו ומעודדו ומשמחו לצעק אל הקדוש־ברוך־הוא, כי רק
זה עקר הישועה, וכזה תלויה כל הגאולה להגאל גאלת עולם, והבן למעשה.

ב פי אין לבוא אל שער המלך בלבוש שק: צריך שתדע, אהובי בני! אשר
אצלו יתברך נאמר (דברי הימים א' טז, כח): "עז וחדנה במקומו", פי מי
שתמיד שמת, סימן שהשכינה שורה בו, כי כך אמרו חכמינו הקדושים (שבת
ל:): ללמדך, שאין שכינה שורה — לא מתוך עצבות, ולא מתוך עצלות,
ולא מתוך שחוק, ולא מתוך קלות ראש, ולא מתוך שיחה, ולא מתוך דברים
בטלים, אלא מתוך דבר שמחה של מצוה. ולכן כשהאדם רוצה להתקרב
אליו יתברך, ולבוא אל שער המלך מלכי המלכים הקדוש־ברוך־הוא, הוא
מכרח להיות רק בשמחה, כי השמחה מרחבת את הדעת, ומקרבת את האדם

אליו יתברך, וכל זמן שהאדם בעצבות ובמרירות ובדכאון, הוא רחוק ממנו יתברך, כמובא (לקוטי-הלכות, העושה שליח לגבות חוב, הלכה ב', סימן טו); כי השמחה שהאדם שמח, בזה הוא ממשיך על עצמו שמחה וחדנה עלאה, כמובא (זהר תצוה קפד:) על הפסוק (תהלים ק, ב): "עבדו את ה' בהשמחה", חדנה דבר גש משיך לגביה חדנה אחרא עלאה. ולכן כל זמן שיש בו עדין איזו אחיזה מעצבות, הוא אינו יכול להפיל באין סוף ברוך הוא, שזה "ובוא עד לפני שער המלך, כי אין לבוא אל שער המלך בלבוש שק", כי שם אין שום עצבות כלל, רק עו וחדנה במקומו. וכל זמן שיש בו איזו עצבות, סימן שהוא רחוק ממנו יתברך, ואין לו שום שיכות אל הקדושה, כי השק הוא קלפה המכסה את הקדושה, כמובא (פרי עץ חיים, שער עולם העשיה, פרק ד) בסוד "כי אין לבוא אל שער המלך בלבוש שק", והוא סוד ארבע-מאות איש שהלכו עם עשו, ולכן ש"ק עולה ת' (עין קהלות יעקב, ערך שק), שעל-ידי לבישת שק מבטלין את הארבע-מאות איש שהלכו עם עשו, עם כל זאת אי אפשר להכנס "אל שער המלך בלבוש שק", כי שם צריכים להכנס רק על-ידי שמחה, כי כשהאדם חוטא, גורם שאותם הארבע-מאות איש שבקלפה יתגברו עליו, ויכניסו אותו בעצבות ובמרירות.

ולכן ראה, אהובי, בני! להתחזק להיות בשמחה תמיד, ולמסר את נפשך על נדנת השמחה. ואמר רבנו ו"ל (לקוטי-מוהר"ן, חלק א', סימן קסט), אשר האדם על-ידי שמחה, זוכה שהקדוש-ברוך-הוא בעצמו שומר אותו מפגם הברית. ולכן ראה לזכר "כי אין לבוא אל שער המלך בלבוש שק", אלא מתוך שמחה, כי ככל שהאדם שמח, הוא נכלל באין סוף ברוך הוא. ומובא בדברי רבנו ו"ל (לקוטי-מוהר"ן, חלק א', סימן כד): כשהאדם עושה מצוה בשמחה, יש פח בהמצוה להעלות אותו ממדרגת הקלפות שבועולם העשיה, ויעלה אל עולם היצירה, ומעולם היצירה אל עולם הבריאה, עד שיוזכה להגיע אל עולם האצילות, בבחינת מטי ולא מטי. כי אין עוד דבר המרחיב את הדיעת להשיג השגת אלקות, כמו מדת השמחה. וזכר כלל זה, אהובי, בני! כי תצטרך את זה לימים הבאים, כי בזה העולם עובר על כל אחד ואחד מה שעובר, עד שאי אפשר להחזיק מעמד, אלא על-ידי שמחה, והבן למעשה.

וּבְכָל־מְדִינָה וּמְדִינָה מְקוֹם אֲשֶׁר דְּבַר־הַמֶּלֶךְ וּדְתוֹ
מְגִיעַ אָבֵל גָּדוֹל לַיהוּדִים וְצוּם וּבְכִי וּמִסְפַּד שֶׁקֶ
וְאָפֶר יֵצַע לְרַבִּים:

גַּנְזֵי הַמֶּלֶךְ

ג אָבֵל גָּדוֹל לַיהוּדִים וְצוּם וּבְכִי וּמִסְפַּד, שֶׁקֶ וְאָפֶר יֵצַע לְרַבִּים: צָרִיף שְׁתַּדַּע, אָהוּבִי, בְּנִי! אֲשֶׁר כְּשֶׁעַם יִשְׂרָאֵל נִמְצָאִים בְּצָרָה, אֶפְלוּ בְּסוּף הָעוֹלָם, כְּכֹר כָּל נִשְׁמוֹת יִשְׂרָאֵל מְרִגְשִׁים אֶת הַצָּרָה, שָׁזָה סוּד: "וּבְכָל מְדִינָה וּמְדִינָה, מְקוֹם אֲשֶׁר דְּבַר הַמֶּלֶךְ וּדְתוֹ מְגִיעַ, אָבֵל גָּדוֹל לַיהוּדִים"; כִּי כָּל־נִשְׁמוֹת יִשְׂרָאֵל הֵם קוֹמָה שְׁלֵמָה, וּכְמוֹ אָדָם, כְּשֶׁמִּקְבֵּל מִכָּה בְּאַצְבַּע הַקֶּטְנֶה בְּרִגְלוֹ, כְּכֹר עוֹלָה לוֹ הַפָּאָב עַד הַמַּחַ, וְאֵינּוּ יְכוּלִּים לְהִתְרַפֵּז מִרַב צָעַר וְעִגְמַת גִּפְשׁ וְיִסּוּרִים, כִּף נִשְׁמוֹת יִשְׂרָאֵל, אֶפְלוּ כְּשֶׁנִּמְצָאִים בְּאִיזוֹ מְדִינָה שִׁימְצָאוּ, אִם חֵס וְחִלְלֵהּ, קוֹרָה אִיזָה אֶסוֹן לַיהוּדִי אַחַד, כְּכֹר כָּל נִשְׁמוֹת יִשְׂרָאֵל מְרִגְשִׁים אֶת הָאֶסוֹן, כִּי כָּל־כְּלוּלִים זֶה בְּזֶה, וּבְכַעַת צָרָה כָּל־עַשִׂים אַחִים. וּכְמוֹ שְׁפָתוֹב (מְשַׁלֵּי יו, יז): "וְאָח לְצָרָה יוֹלַד". וְדָרְשׁוּ עַל זֶה חֲכָמֵינוּ הַקְּדוּשִׁים (מְדַרְשׁ אַגְדָּה): "אִישׁ יְהוּדִי הָיָה בְּשׁוּשַׁן הַבִּירָה", זֶה שְׁאָמַר הַכְּתוּב: "וְאָח לְצָרָה יוֹלַד". כְּשֶׁבָאוּ יִשְׂרָאֵל לְאוֹתָהּ הַצָּרָה הַחֲזָקָה, בְּקֶשׁ מְרַדְכִי עֲלֵיהֶם רַחֲמִים, וְעַל יָדוֹ נִעְשׂוּ נִסִּים. כִּי הַצַּדִּיק כָּלוּל מְכֻלֵּי נִשְׁמוֹת יִשְׂרָאֵל, וְהוּא מְרַגֵּשׁ אֶת הַצָּעַר קָדָם לְכָל־עַם, וְלָכֵן הוּא מִתְפַּלֵּל לְהַקְדוּשׁ־בְּרוּךְ־הוּא, וּמִיַּחַד יְחוּדִים קְדוּשִׁים לְהַמְשִׁיף אֶת הַשְּׁגָחָתוֹ הַפְּרָטִית לְזֶה הָעוֹלָם, שָׁזָה שִׁ"ק וְאָפֶר עוֹלָה כְּמִסְפֵּר: ע"ב, ס"ג, מ"ה, ב"ן, קס"א, קמ"ג, קנ"א, שֶׁהֵם הַשְּׁמוֹת שֶׁל הַד' עוֹלָמוֹת וְהַכְּתָרִים שֶׁלָּהֶם, לְהַמְתִּיק בָּהֶם אֶת הַדֵּינִים, "יֵצַע לְרַבִּים", שִׁיתְרַבָּה וְיִתְרַחַב גְּבוּל הַקְּדוּשָׁה, כִּי זוֹ עֲבוּדַת הַצַּדִּיקִים.

וּבְכָאֵמַת צָרָה הַשִּׁיבְתָ לְרַבִּים, רַק הַצַּדִּיק הַגָּדוֹל בְּמַעֲלֵה נוֹרָאָה וְנִפְלְאָה מְאֹד יְכוּלֵי לְהַמְתִּיק אֶת זֶה, כְּמוֹ מְרַדְכִי, שֶׁהוּא עוֹרֵר אֶת כָּל־נִשְׁמוֹת יִשְׂרָאֵל שִׁיתְפַּלְלוּ אֵלָיו וְיִתְבַּרְךְ, וְלְהַמְשִׁיף עַל עַצְמָם הָאֲרֵת זִיו שְׁכִינַת עֲזוֹ וְתִבְרָךְ. וְאָמְרוּ (וְהָרַ בְּשִׁלַח נה:): רַבִּי חֲזַקִּיָּה פִתַח וְאָמַר: בְּהָאֵי קָרָא דְכְּתִיב (מְשַׁלֵּי יו, יז): "בְּכָל עַת אֲהִב הֲרַע וְאָח לְצָרָה יוֹלַד", "בְּכָל עַת אֲהִב הֲרַע"

ד ותבואנה ותבואנה נערות אסתר וסריסיה ויגידו לה
 ותתחלחל המלכה מאד ותשלח בגדים להלביש
 את-מרדכי ולהסיר שקו מעליו ולא קבל:

גנזי המלך

דא קדשא בריה הוא, דכתיב ביה (שם כו, ט): "ורצה ורע אביך אל תעזב",
 "ואח לצרה וילד" בשעתא דיעיקון לך שנגאך, קדשא בריה הוא מה אמר
 (תהלים קכב, ח): "למען אחי ורעי אדברה נא שלום בך", דישאל אקרון
 אחים ורעים לקדשא בריה הוא. "וילד" מהו, וכי השתא וילד? אלא בשעתא
 דעקתא וילד בעלמא, אח יהא לקבלך לישנא לך מכל אינון דעקין לך; כי
 צריכים בעת צרה רק לברח אליו יתברך, ולבקש ולהתחנן ממנו יתברך, כי
 רק זוהי העצה — לדבק את עצמו באין סוף ברוך הוא, ולהתבודד עמו
 יתברך, וליחד יחודים קדושים. ואמר האיש האלקי רבי אליעזר מגרמיליא
 זי"ע, למה כתוב: אבל, צום, בכי, ומספד, שק, ואפר, ששה דברים
 שיצטערו בהם? לפי שנהנו ששה ימים מסעדתו של אותו רשע, ולכן הצרכו
 לסבל את הסבל הזה. וכן כל מה שקורה לכל בר ישראל, צריך לדעת שיש
 קשר בין דבר אחד למישנהו, וצריכים לברח רק אליו יתברך, ולבקש רחמים
 על כלל נשמות ישראל, ועל-ידיה ימתיק את כל הדינים מהם, והבן
 למעשה.

ד ותתחלחל המלכה מאד, ותשלח בגדים להלביש את מרדכי: צריך שתדע,
 אהובי, בני! אשר מרדכי ידע ברוח-הקדש את שרש השטמאה של
 המן-עמלק, שזו קלפה עצומה המעלימה ומסתירה את אמתת מציאותו
 יתברך, כמובא בדברי רבנו ז"ל (לקוטי מוה"ר, חלק א', סימן נו), אשר מרדכי
 הוא מלכות דקדשה, מאסף לכל המחנות, מקרב את כלם אליו יתברך,
 ולהפך — המן-עמלק הוא מלכות דסטרא אתרא, מאסף ממון, כל הראש
 שלו זה רק איך להשיג ממון, והתאנה הזו היא התאנה הכי קשה, כמובא
 בדברי רבנו ז"ל (ספורי-מעשיות, מעשה יב, מהבעל תפלה), שהגבור שמע מהמלך,
 שמכל התאות יכולים להוציא, רק לא מתאות ממון; כי באמת כשהאדם

נופל בתאות ממון, כבר לא יכולים לדבר אתו ביראת שמים, כי כל ראשו מנח רק בכסף, איך משיגים עוד ועוד ממון, ועל-ידי-זה נופלת ממנו כל היראת שמים. ומרדכי הבין דבר זה מתוך קלפת המן-עמלק, שזו קלפה וטמאה עצומה, ואין מי שיהיה נקי ממנה, כי תאות ממון מכלה את האדם לגמרי. וכמוכא בדברי רבנו ז"ל (לקוטי-מוהר"ן, חלק א', סימן כג), אֲשֶׁר מִי שֶׁנִּכְנַס בְּתַאוֹת מָמוֹן, אֵינוֹ יָכוֹל לְצַאת מִזֶּה, וְהוּא תָּמִיד בְּעַל חוּב, וְנוֹסֵתֵר בְּהִסְתָּרָה שֶׁבְּתוֹךְ הִסְתָּרָה, וּמְרִים לוֹ הַחַיִּים מֵאֵד מֵאֵד. וְעַל-כֵּן לֹא בְּחֻסִּים שֶׁהַלְבִּישׁ מְרַדְכִי אֶת עֲצָמוֹ עִם שֶׁק, כִּי הוּא רָצָה לְהַמְתִּיק אֶת הַדֵּינִים בְּשֵׁרֶשׁם, שֶׁזֶה סוּד (שמות לו, א): "אֲשֶׁר נִתָּן הַגִּוִּי"ה חֲכָמָה וְתוֹבָנָה" וְגו', שֶׁהוּא סוּד יְחוּד אֶלֶף, אֶלֶף לַמֶּד, אֶלֶף לַמֶּד ה"ה, אֶלֶף לַמֶּד ה"ה יו"ד, אֶלֶף לַמֶּד ה"ה יו"ד מ"ם, שֶׁמִּסְפָּרָם בְּדִיוֹק אֲשֶׁר נִתָּן, שֶׁמִּשֵּׁם בָּאִים הַדֵּינִים קָשִׁים וּמְרִים וְהַסְּבַל שֶׁסּוֹבְלִים בְּיַסּוּרִים. וְכִשְׁמַצְרִיפִים הַגִּוִּי"ה פְּשׁוּט, שֶׁהוּא רַחֲמִים, נִמְתָּקִים הַדֵּינִים. וְזֶה אֲשֶׁר נִתָּן הַגִּוִּי"ה עוֹלָה מְכֻנָּן וְתַתְּחִלְחֵל הַמֶּלֶךְ"ה מֵאֵד, כִּי אֶסְתֵּר רְצָתָה, שֶׁיֵּאָחַד עִכְשָׁו אֶת נַשְׁמוֹת יִשְׂרָאֵל בְּבַגְדֵים לְבָנִים, מַחֲזִין נְקִיִּים, כְּמוֹכָא בְּדַבְרֵי רַבְנּוֹ ז"ל (לקוטי-מוהר"ן, חלק א', סימן ט), שֶׁזֶה הַפֶּךָ דֵּם נְדוּת, זֶה שֶׁאֲמָרוּ חֲכָמֵינוּ הַקְּדוּשִׁים (מגלה טו): "וְתַתְּחִלְחֵל הַמֶּלֶךְ מֵאֵד", מֵאִי וְתַתְּחִלְחֵל? שֶׁפָּרְסָה נְדָה, כִּי הִיא יִרְעָה, אֲשֶׁר תַּאוֹת מָמוֹן הִיא דֵּם נְדָה, מְרָה שְׁחוּרָה, פְּנִים דִּסְטָרָא אַחְרָא, (בראשית ג, יז): "בְּעֵצְבוֹן תֵּאבְלָנָה", וְלִכְן רְצָתָה אֶסְתֵּר, שִׁיּוֹרֵיד אֶת שְׁקוֹ מַעְלִיו, אֲלֹא יִלְבִּישׁ אֶת עֲצָמוֹ בְּבַגְדֵים לְבָנִים, אֲבָל מְרַדְכִי יַדַּע בְּרוּח־הַקְּדוֹשׁ, שֶׁאִי אֶפְשָׁר לְהַמְתִּיק אֶת הַדֵּינִים אֲלֹא בְּשֵׁרֶשׁם, וְלִכְן הַלְבִּישׁ אֶת עֲצָמוֹ בְּשֶׁק וְאֶפְר, שֶׁזֶהוּ שֶׁ"ק וְאֶפְר" שְׁעוֹלָה כְּמִסְפָּר: ע"ב, ס"ג, מ"ה, כ"ן, קס"א, קמ"ג, קנ"א, שֶׁהֵם הַשְּׁמוֹת שֶׁל הַד' עוֹלָמוֹת וְהַכְּתָרִים שֶׁלָּהֶם, לְהַמְתִּיק בָּהֶם אֶת הַדֵּינִים. וְכַעֲזֵן שֶׁאֲמָרוּ חֲכָמֵינוּ הַקְּדוּשִׁים (זקנו אסתר, רמז תתרנו): "וְתַשְׁלַח בְּגָדִים לְהַלְבִּישׁ אֶת מְרַדְכִי וְלְהַסִּיר שְׁקוֹ מַעְלָיו וְלֹא קָבַל", אָמַר: אֵינִי מִזִּיד הַשֶּׁק, עַד שֶׁיַּעֲשֶׂה הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ-הוּא נִסִּים כְּמוֹ שֶׁעָשָׂה לְרַאשׁוֹנִים, בְּעֵצְבֵק כְּתִיב (בראשית לו, לד): "וַיֵּשֶׁם שֶׁק בְּמַתְנֵיוֹ", וּבְאַחֲזָב כְּתִיב (מלכים א' כא, כז): "וַיְהִי כִשְׁמוֹעַ אַחָאֵב אֶת הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה, וַיִּקְרַע בְּגָדָיו וַיֵּשֶׁם שֶׁק עַל בְּשׂוֹ" וְגו', וְכֵן בִּירוֹם כְּתִיב (מלכים ב' ו, ל): "וַיְהִי כִשְׁמֹעַ הַמֶּלֶךְ אֶת דְּבָרֵי הָאִשָּׁה, וַיִּקְרַע אֶת בְּגָדָיו, וְהוּא עָבַר עַל הַחֲמָה, וַיֵּרָא הָעַם וְהָיָה הַשֶּׁק עַל בְּשׂוֹ מִבֵּית" וְגו'; כִּי מְרַדְכִי הַבֵּינ,

ה ותקרא אסתר להתך מסריסי המלך אשר העמיד לפניה ותצוהו על־מרדכי לדעת מה־זה ועל־מה־זה:

גנזי המלך

אשר כְּדִי להַנְצִל מֵהַמֶּן־עֲמֶלֶק, שֶׁהִיא תֵּאוֹת מִמוֹן, צְרִיכִים לְצַעֵק ק"מ קְלִין, שְׁעוּלָה בְּגִימְטְרִיָּה מִמוֹ"ן עִם אוֹתִיּוֹתָיו, כְּנֶגֶד ק"מ קְלִין שֶׁהַשְּׂכִינָה צוֹנַחַת: "קְלִינִי מֵרֵאשִׁי קְלִינִי מֵזֹרְעִי", שֶׁהֵם שְׁתֵּי פְעָמִים ע', וְלִכְּנֵן הַלְבִּישׁ עֲצָמוֹ דִּיקָא ש"ק וְאַפְ"ר, כְּפוּלִים, כְּנֶגֶד שְׁתֵּי פְעָמִים ע' קְלִין. וְלִכְּנֵן הַלְבִּישׁ עֲצָמוֹ דִּיקָא ש"ק וְאַפְ"ר, הַעוּלָה כְּמִסְפֵּר הַשְּׂמוֹת שְׁמִישִׁיף מְשִׁיחַ בְּעוֹלָם, כְּמוֹבָא (לְקוּטִי־מוֹתֵר"ן, חֶלֶק א', סִימָן ב'), שֶׁזֶה זֹכִים עַל־יְדֵי תְקוּן הַבְּרִית, תְּקוּן הַמַּחֲזִין, כְּדִי לְהַמְשִׁיף עַל עֲצָמוֹ הַיְחודִי: ע"ב, ס"ג, מ"ה, ב"ן, קס"א, קמ"ג, קנ"א, שֶׁהֵם הַשְּׂמוֹת שֶׁל הַד' עוֹלָמוֹת וְהַתְּתָרִים שֶׁלָּהֶם. וּבְכַאֲמַת זָכָה אֹז לְהַצִּיל אֶת גְּשָׂמוֹת יִשְׂרָאֵל מִגְּזֵרַת הַמֶּן, וְנִהְפָּךְ הוּא — שְׁנִתְּלָה הַמֶּן עַל הַעֶזְרָא, וְהָבִין לְמַעֲשֵׂהָ.

ה ותקרא אסתר להתך: צריך שתדע, אהובי, בני! ששכמנינו הקדושים אמרו (מגלה טו): הַתֶּךְ זֶה דְּנִיָּאל. וְכֵן אָמְרוּ (יומא עו): אִם יְהִי כָל חֲכָמֵי אֲמוֹת הָעוֹלָם בְּכַף מֵאֲזוּנִים, וְדְנִיָּאל אִישׁ חֲמוּדוֹת בְּכַף שְׁנֵינָה, לֹא נִמְצָא מְכַרֵּעַ אֶת כָּלָם?! אָמַר הַקְּדוֹשׁ־בְּרוּךְ־הוּא, מִי הוּא זֶה שֶׁמְלַמֵּד זְכוֹת עַל בְּנֵי? אָמְרוּ לְפָנָיו: רְבוּנוֹ שֶׁל עוֹלָם, גְּבִרְיָאֵל. כִּי אֶסְתֵּר רְצָתָה לְלַמֵּד זְכוֹת עַל גְּשָׂמוֹת יִשְׂרָאֵל, וְלִכְּנֵן קָרָאָה אֶת דְּנִיָּאל, שֶׁאַפְלוּ מִלְּאֶף גְּבִרְיָאֵל, שֶׁהוּא הַמְּלֶאֶךְ שֶׁל מִדַּת הַגְּבוּרָה לְלַמֵּד עֲלֵיוֹ זְכוֹת. כִּי אֶסְתֵּר הִיא בְּסוֹד הַסְּתֵרָה, כְּמוֹבָא בְּדַבְרֵי רַבְּנֵי יו"ל (לְקוּטִי־מוֹתֵר"ן, חֶלֶק א', סִימָן נו), שֶׁעַל יְדֵי מִתְגַּלְּהָ, שָׁגַם בְּהַסְּתֵרָה שְׁבִתוֹף הַסְּתֵרָה, שֶׁם גִּנְזוּ אֱלוֹפּוֹ שֶׁל עוֹלָם. וּכְמֵאֲמָרָם יו"ל (חֲלִין קִלְטוּ): אֶסְתֵּר מִן הַתּוֹרָה, מִנֵּיִן? שְׁנֵאֲמַר (דְּבָרִים לא, יח): "וְאֵנִכִּי הִסְתֵּר אֶסְתִּיר", וְלִכְּנֵן אֶסְתֵּר רָאָתָה מֵהַשְּׁעֵשֶׂה שְׂאוֹל, שֶׁהֵינִיחַ אֶת אֲנִי וְיֵצֵא מִמֶּנּוּ הַמֶּן, וְהִיָּתָה כְּנוֹתָה לְכַשֵּׁל אֶת טְמֵאֵת הַמֶּן־עֲמֶלֶק לְגַמְרֵי. וְלִכְּנֵן שֶׁלָּחָה אֶל מְרַדְּכִי אֶת הַתּוֹף דִּיקָא, שֶׁזֶה מְרַמֵּז עַל שֵׁם נוֹרָא מְאֹד תְּכ"ה, שֶׁבִּשְׁמֵם הַזֶּה הִרְגַּ מִשָּׁה אֶת הַמְּצָרִי, כִּי הִיא רְצָתָה לְהַמְשִׁיף אוֹר רַב שֶׁל אֲרִיף אֲנִפִּין דִּקְנֵשָׁה, שְׂאֵת הָאוֹר הַזֶּה הַקְּלָפוֹת אֵינָן יְכוּלוֹת לְקַבֵּל, וְתַכְפֵּי וּמְיָד מִתּוֹת. אֶף מְרַדְּכִי הַלְבִּישׁ אֶת עֲצָמוֹ בְּשֶׁק, כְּדִי לְהִרְגֵּ אֹתוֹן בְּלְבוּשִׁים, כִּי לֹא רְצָה לְכַלּוֹת אֶת הַקְּלָפוֹת בְּפַעַם אַחַת.

גנזי המלך

קפה

וְזֶה הִיָּה הוֹכֵחַ בִּיגִינֵיהֶם; כִּי מִרְדְּכִי בָּא מִשְׂאוֹל הַמֶּלֶךְ, שִׁטְעָה וְהַשְׂאִיר אֶת אַגַּג חִי, וּמִמֶּנּוּ יֵצֵא הַמֶּן, שֶׁהֵצִיף לְיִשְׂרָאֵל, אֲבָל אֶסְתֵּר הַבִּינָה אֶת הַטְּמֵאָה שֶׁל הַמֶּן-עֲמֵלֵק, כִּי הִיא עַל שֵׁם הַהֶסְתֵּרָה שֶׁבְּתוֹךְ הַסְּתֵרָה, וְלִכֵּן רָצְתָה לְהִמְשִׁיךְ אֹרֹךְ יָמֶיהָ, וְלִהְיוֹת אֶת הַקְּלֹפֹת בְּפִעֵם אַחַת.

וְזֶה "וַתִּשְׁלַח בְּגָדִים לְהַלְבִּישׁ אֶת מִרְדְּכִי לְהִסִּיר אֶת שָׂקוֹ", כִּי הִיא הַחֲזִיקָה, שְׂאֵם יִמְשִׁיךְ אֶת אֹרֹךְ הַחַשְׂמַ"ל הַעוֹלָה מִלְּבוּשָׁה, כְּמוֹכָא בְּדַבְרֵי רַבְנֵי ו'ל' (לְקוּטִי-מִוֶּהֲרָן, חֵלֶק א', סִימָן ל"ה), עַל-דִּי-זֶה תְּבַטֵּל לְגַמְרֵי אֶת קְלֵפֹת הַמֶּן-עֲמֵלֵק מִן הָעוֹלָם, אֲבָל הוּא הַחֲזִיק שְׂצָרִיכִים לְלַכֵּת בְּצַמְצוּם. וְזֶה שֶׁשְּׂאֵלָה אוֹתוֹ "לְדַעַת מַה זֶה וְעַל מַה זֶה", וְדָרְשׁוּ חֲכָמֵינוּ הַקְּדוּשִׁים (מַגִּילָה טו.): שְׁלַחָה לוֹ, שְׂמָא עֲבָרוּ יִשְׂרָאֵל עַל חֲמִשָּׁה חֲמִשֵּׁי תוֹרָה, וְכָתִיב בְּהֵם (שְׁמוֹת ל"ב, טו): "מִזֶּה וּמִזֶּה הֵם כְּתָבִים"; הֲלֹא גַם בְּמִקּוֹם שֶׁנֶּעְלָם וְנִסְתָּר אֱלֹקוֹתוֹ יִתְבָּרֵךְ, שֵׁם גְּבוּרָה תוֹרָה גְּבוּרָה מְאֹד, כְּמוֹכָא בְּדַבְרֵי רַבְנֵי ו'ל' (לְקוּטִי-מִוֶּהֲרָן, חֵלֶק א', סִימָן נו), שֵׁשׁ בְּמִקּוֹם מְדוּר הַקְּלֹפֹת גְּבוּזוֹ אֹרֹךְ יָמָיו וְנִפְלָא מְאֹד וְתוֹרָה גְּבוּרָה, וְאֵם מְגִלִּים אֶת זֶה, אֲזִי מִתְבַּטְּלוֹת הַקְּלֹפֹת לְגַמְרֵי. וְלִכֵּן הִיא הַחֲזִיקָה, שְׂצָרִיכִים לְהוֹרִיד אֶת הָאֹרֹךְ הַגְּדוֹל וְהַנּוֹרָא בְּפִעֵם אַחַת, וְלִכְלוֹתוֹ לְגַמְרֵי. וְלִבְסוּף הִיא צְדָקָה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (אֶסְתֵּר ה', א): "וַתִּלְבַּשׁ אֶסְתֵּר מְלֻכּוֹת", וְאָמְרוּ חֲכָמֵינוּ הַקְּדוּשִׁים (מְדָרַשׁ אֲנֵדָה): הַלְבִּישָׁה הַקְּדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא מְעִין מְלֻכּוֹת שֶׁל מַעֲלָה, שֶׁכֵּן הוּא אוֹמֵר (תְּהִלִּים קמ"ג): "מְלֻכּוֹתַי מְלֻכּוֹת כָּל עוֹלָמִים". וּמִבְּאֵר בְּדַבְרֵי רַבְנֵי ו'ל' (לְקוּטִי-מִוֶּהֲרָן, חֵלֶק א', סִימָן ע"ח), שֶׁזֶּה גְּלוּי אֱלֹקוֹתוֹ יִתְבָּרֵךְ בְּלֵי שׁוּם לְבוּשִׁים, כְּשֶׁמֵּדַת מְלֻכּוֹת תְּהִיָּה גְּדוּלָה, וְיִהְיֶעֱלֶה אוֹרָה מִחֲמַת תְּקוּן מַעֲשֵׂינוּ, אֲזִי נוֹכַח לְהַכִּיר אֶת בּוֹרְאָנוּ עַל כָּל, דִּהְיֵנוּ לְמַעֲלָה מִכָּל הָעוֹלָמוֹת. וְלֹא כְּמוֹ עֲכָשׁוּ, כִּי עֲכָשׁוּ הוּא בְּהִתְלַבְּשׁוֹת הָעוֹלָמוֹת. וְזוֹ הִיָּתָה כְּפִנְתָּה שֶׁל אֶסְתֵּר, שֶׁשְּׁלַחָה אֶת הַתִּי"ד דִּיקָא, שֶׁהוּא שֵׁם תְּכֵ"ה, לְהַכּוֹת אֶת הַקְּלֹפֹת וְלִבְטֹלָן לְגַמְרֵי, עַד שֶׁתִּתְגַּלֶּה מְלֻכּוֹתוֹ לְעֵינֵי כָל, וְזֶה הַתִּי"ף זֶה דִּיקָא, כִּי אָמְרוּ חֲכָמֵינוּ הַקְּדוּשִׁים (שִׁיר הַשִּׁירִים רַבָּה, פָּרָשָׁה ג', סִימָן ד'): שְׂאֵמֵר דִּיקָא לְיִשְׂרָאֵל: אִם זָכִיתֶם, אִין אֲמוֹת מוֹשְׁלוֹת בְּכֶם; כִּי בְּגִלוּי הָאֹרֹךְ הָאִין סוּף בְּרוּךְ הוּא, שֶׁתִּתְגַּלֶּה שֶׁהַכֵּל לְכָל אֱלֹקוֹת גְּמוּר הוּא, עַל-דִּי-זֶה נִתְבַּטְּלִים כָּל הַקְּלֹפֹת לְגַמְרֵי. וּבְכַרְט קְלֵפֹת הַמֶּן-עֲמֵלֵק, שֶׁהִיא פְּנֵם הַבְּרִית, נִכְרַתָּת מִן הָעוֹלָם. וְזוֹ הִיָּתָה כְּפִנְתָּה שֶׁל אֶסְתֵּר, אֲשֶׁר "וַתִּקְרָא

וַיֵּצֵא הַתֶּף אֶל־מַרְדֳּכָי אֶל־רְחוֹב הָעִיר אֲשֶׁר לִפְנֵי שַׁעַר־הַמֶּלֶךְ: ־ וַיַּגְדִּילוּ מַרְדֳּכָי אֶת כָּל־אֲשֶׁר קָרְחוּ

גַּנְזֵי הַמֶּלֶךְ

אָסֶתֶר לַהֲתֵף וְגו', שֶׁהוּא שֵׁם קָדוֹשׁ וְנוֹרָא לְכֹלֹת אֶת כָּל הַקְּלֹפֹת, וְהֵבֵן לַמַּעֲשֵׂה.

ו וַיֵּצֵא הַתֶּף אֶל מַרְדֳּכָי אֶל רְחוֹב הָעִיר: צָרִיף שְׂתַדַּע, אֶהוּבִי, בְּנִי! אֲשֶׁר חֲכַמְיָנוּ הַקְּדוֹשִׁים אָמְרוּ (תַּעֲנִית טו): וְלָמָּה מוֹצִיאִין אֶת הַתִּבְּיָה לְרְחוֹבָהּ שֶׁל עִיר? אָמַר רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ בֶּן לֹוִי, לֹאמַר, כָּלִי צָנוּעַ הֵיחָה לָנוּ וְנִתְבָּהַר בְּעוֹנָנוּ. וְלָמָּה מִתְבַּסֵּין בְּשָׂקִים? אָמַר רַבִּי חִזְיָא בַר אֲבָא, לֹאמַר, הָרִי אָנוּ חֲשׂוֹבִין כְּבַהֲמָה. וְלָמָּה נֹתְנִין אֶפְרַם מְקַלָּה עַל גַּבֵּי תִּבְיָה? אָמַר רַבִּי יְהוֹנָדָה בֶּן פִּזְי, כְּלוֹמַר (תְּהִלִּים צא, טו): "עֲמֹו אֲנֹכִי בְּצָרָה", רִישׁ לְקִישׁ אָמַר (ישעיה סג, ט): "בְּכָל צָרָתְךָ לֹו צַר". כִּי גַם מַרְדֳּכָי יֵצֵא לְרְחוֹבָהּ שֶׁל עִיר לְזַעַק וְלַצָּעַק וּלְהִתְחַנֵּן אֵלָיו יְתִבְרֵף. וְלָכֵן יֵצֵא הַתֶּף אֶל מַרְדֳּכָי אֶל רְחוֹב הָעִיר דִּיקָא, כִּי שֵׁם הֵיחָה מְקוֹמוֹ, כִּי הוּא יַדַּע מְרָאשׁ, שְׂאִי אֶפְשֶׁר לְבַטֵּל גְּזֵרַת הַמֶּן־עַמְלָק, אֲלָא שְׂיֵצֵא לְרְחוֹבָהּ שֶׁל עִיר. וְעַל דֶּרֶךְ שְׂאֲמְרוּ חֲכַמְיָנוּ הַקְּדוֹשִׁים (תַּעֲנִית טו): סֵדֶר תַּעֲנִיּוֹת כִּיצַד? מוֹצִיאִין אֶת הַתִּבְּיָה לְרְחוֹבָהּ שֶׁל עִיר, וְצוֹעֲקִים וְזוֹעֲקִים לְהִשְׁעֵ. וְלָכֵן יֵצֵא הַתֶּף אֶל מַרְדֳּכָי אֶל רְחוֹב הָעִיר דִּיקָא.

וּבְאֵמֶת פְּנֵת מַרְדֳּכָי הֵיחָה לְצֵאת אֶל רְחוֹב הָעִיר דִּיקָא, לְגִלּוֹת וּלְפָרְסֵם לְכֻלָּם אֶת אֵמֶת מְצִיאֹתוֹ יְתִבְרֵף. לֹא כְמוֹ שֶׁרְצָה הַמֶּן־עַמְלָק לְהִכְנִיס סְפָקוֹת בְּנִשְׁמוֹת יִשְׂרָאֵל, וּלְקַרְרֵם מִהֶאֱמוּנָהּ הַקְּדוּשָׁה. וְלָכֵן יֵצֵא דִיקָא "אֶל רְחוֹב הָעִיר", לְגִלּוֹת וּלְפָרְסֵם לְכֻלָּם אֶת הָאִין סוּף בְּרוּף הוּא בְּרִישׁ גְּלִי, וּבְהָהּ בַּעֲצָמוֹ תִּהְיֶה מְפֻלָּה לְהַמֶּן־עַמְלָק, וְהֵבֵן לַמַּעֲשֵׂה.

ז וַיַּגְדִּילוּ מַרְדֳּכָי אֶת כָּל־אֲשֶׁר קָרְחוּ: צָרִיף שְׂתַדַּע, אֶהוּבִי, בְּנִי! אֲשֶׁר הַמֶּן־עַמְלָק הֵיחָה מְכַשֵּׁף גְּדוֹל, וְרְצָה לְטַמֵּא אֶת מַרְדֳּכָי וְאֶת כָּלִל יִשְׂרָאֵל בְּטַמְאָת עַמְלָק, שֶׁהִיא הַקְּרִירוֹת, כְּמוֹ שְׂכֵתוֹב (דְּבָרִים כה, יח): "אֲשֶׁר קָרְף

וְאֵת | פְּרִשְׁת הַכֶּסֶף אֲשֶׁר אָמַר הַמֶּן לְשָׂקוֹל עַל־גַּנְזֵי הַמֶּלֶךְ בִּיהוּדִים לְאֲבָדָם:

גַּנְזֵי הַמֶּלֶךְ

בְּדֶרֶךְ. וְאָמְרוּ חֲכָמֵינוּ הַקְּדוּשִׁים (אָסְתֵר וּבִיה, פְּרִשְׁתָּה ח', סִימָן ה'): "וַיִּגְדֹּל לוֹ מְרַדְכֵי אֵת כָּל אֲשֶׁר קָרְהוּ", אָמַר לְהַתֵּד: לֵךְ אָמַר לָהּ, בֶּן בְּנוֹ שֶׁל 'קָרְהוּ' בָּא עֲלֵיכֶם, הִנָּה הוּא דְכֵתִיב (דְּבָרִים כה, יח): "אֲשֶׁר קָרַף בְּדֶרֶךְ". וּמוּבָא בְּדֶרְכֵי רַבְנוּ י"ל (לְקוּטִי־מוֹהַר"ן, חֶלֶק ב', סִימָן פח), אֲשֶׁר עַל־יְדֵי פֶגַם הַבְּרִית הָאֲדָם מֵאֲבָד אֲבֹדוֹת, כְּמוֹ שֶׁכְּתוּב (תְּהִלִּים קיב, י): "תַּאֲנוֹת רָשָׁעִים תֵּאבְדוּ", וַיֵּשׁ מִלְּאֲכִים הַמְּמַנִּים מֵהַסְּטָרָא אַחְרָא, שֶׁהֵם אוֹחֲזִים בְּיָדָם שׁוֹפְרוֹת, וְהֵם עוֹמְדִים וְחוֹפְרִים וּמְבַקְשִׁים תְּמִיד אַחַר אֲבֹדוֹת, וּכְשֶׁהֵם מוֹצְאִים אִיזוֹ אֲבָדָה, נַעֲשֶׂה רַעַשׁ וְשִׁמְחָה גְדוֹלָה, שֶׁזוֹ קִלְפַת הַמֶּן־עֲמָלֶק, הַמְחַלֶּשֶׁת דַּעַת הָאֲדָם. כִּי מִי שֶׁנִּשְׁכַּל בַּפֶּגַם הַבְּרִית — הוֹצֵאת זָרַע לְבִטְלָה, עַל־יְדֵי־זָה נִשְׁבָּר לְגַמְרִי, כִּי מֵאֲחֵר שֶׁהִטְפָּה לֹא הִתְלַבְּשָׁה בְּכֵלִי, אֲלֵא יֵצֵא לְבִטְלָה, עַל־יְדֵי־זָה נִשְׁבָּר כְּלֵי מַחוּ, וְקָשָׁה לוֹ לְקַבֵּל אֶת הָאוֹר, וְהוּא מְבַהֵל וּמְבַלְבֵּל מְאֹד, וְנִשְׁבָּר מִכָּל דְּבַר שֶׁרַק עוֹבֵר עָלָיו. כִּי מִי שֶׁדְּבוּק בּוֹ יִתְבַרֵּךְ, וְשׁוֹמֵר עַל טַפַּת זָרַעוֹ שֶׁלֹּא תִצָּא לְבִטְלָה, אֲלֵא עַל־יְדֵי הַזְּיוּג, שֶׁהוּא בְּחֵינַת יְסוּד וּמְלָכוּת, אֲזַי יֵשׁ לוֹ כְּלֵי שְׁלֵם לְקַבֵּל בּוֹ אֵת כָּל הָאוֹרוֹת, וְאִינוּ נִשְׁבָּר מִשׁוּם בְּרִיָּה שֶׁבְּעוֹלָם, שֶׁזוֹ מְדַרְגַת גְּדוּלֵי מַפְלְגֵי הַצְּדִיקִים, אֲף שֶׁקָּמִים עֲלֵיהֶם רָשָׁעִים אֲרוּרִים, טְמֵאִים וּמְטֵמְאִים, וּמְחַלְשִׁים אֶת דַּעְתָּם, עַל־יְדֵי הַדְּבוּרִים רָעִים שֶׁמְדַבְּרִים עֲלֵיהֶם, וְסוֹבְלִים מֵהַרְשָׁעִים חֲרוּפִים וְגִדּוּפִים, עֲלֻבוֹנוֹת, בְּזִיוּנוֹת וּשְׁפִיכוֹת דָּמִים, עִם כָּל זֹאת מֵאֲחֵר שֶׁהַצְּדִיקִים נוֹטְרִים הַבְּרִית, וְהַיְסוּד מְחַבֵּר בְּמְלָכוּת, לְכֹן אֵין לְהֶמֶן־עֲמָלֶק שְׁלִיטָה עֲלֵיהֶם לְהַחְלִישׁ אֶת דַּעְתָּם, כִּי הֵם עוֹבְרִים עַל הַכֹּל, וְזֶה "וַיִּגְדֹּל לוֹ מְרַדְכֵי אֵת כָּל אֲשֶׁר קָרְהוּ", כִּי מְרַדְכֵי הוּא הַצְּדִיק הָאֲמֵת, הַמְּגַלֵּה אֶת אֲמַתַּת מְצִיאֹתוֹ יִתְבַרֵּךְ, וּמְדַבֵּר דְּבוּרֵי אֲמוּנָה, שֶׁבְּזָה מְחִזֵּר אֶת אַחֲרִים בְּתִשׁוּבָה, כְּמוּבָא בְּדֶרְכֵי רַבְנוּ י"ל (לְקוּטִי־מוֹהַר"ן, חֶלֶק א', סִימָן יז): וַיִּדַע הַיֵּטֵב כִּנּוּת הַמֶּן־עֲמָלֶק, שְׂרוּצָה לְטַמֵּא אוֹתוֹ וְאֵת נַשְׁמוֹת יִשְׂרָאֵל בְּמַקְרָה, שֶׁזֶּה "אֲשֶׁר קָרְהוּ", לְשׁוֹן מַקְרָה וְטַמְאָה, "וְאֵת פְּרִשְׁת הַכֶּסֶף אֲשֶׁר אָמַר הַמֶּן לְשָׂקוֹל", שְׂרָצָה לְקַחַת אֶת הַכֶּסֶפִּים טוֹבִים שֶׁיֵּשׁ לְכָל בֵּר יִשְׂרָאֵל אֵלָיו

יתברר, ולקחתם על-ידי המשקל, שהוא סוד הדיעת המכריע, כמובא (לקוטי-תורה, כי תשא), כי בענין כסופין ורצונות, שאצל כל אדם, הרי הוא עומד על המשקל, פעם כוסף ומשתוקק אחריו יתברר, בבטול כל הרגשותיו מצד נקדת נשמתו, שהיא נקדת היהדות, שרוצה להפיל באין סוף ברוך הוא, ומצד שני הוא כוסף ומשתוקק אחר הכל הכול של העולם הזה ותאוותיו, ומשתוקק וכוסף אחר כסף וזהב, שבהם כלולים כל העבודה ונה שבעולם, כמובא בדרברי רבנו ו"ל (לקוטי-מוהר"ן, חלק א', סימן כג): ועל-כן לקח המן את הכסף "לשקל על גנזי המלך", לקטרג על נשמות ישראל לפני מלך מלכי המלכים הקדוש-ברוך-הוא, כי הוא היצר הרע, והוא מלאך המות, והוא המקטרג, ולכן רצה לקחת את הכסופים והרצונות של בר ישראל, על-ידי-זה "ביהודיים לאבדם" — שני ירדי"ן, שזה המשקל, יר"ד הוא חיות הקדשה, ולהפך יר"ד הוא חיות דטמאה. כי כשתהפך אות יר"ד, יהיה נעשה דוי", בסוד (ישעיה א, ה) "כל ראש לחלי וכל לבב דוי", וזה מה שהתאונן הנביא ירמיהו (ירמיה ח, יח): "מבליגיתי עלי גזן עלי לבי דוי", ואמר (איכה א, כב): "כי רבות אנחותי ולבי דוי"; שזה "ביהודיים לאבדם", כי בגנל לכל בנוקבא דתהומא רבא, ולאבד את עולמו: עולם הזה ועולם הבא. ומובא בדרברי מוהר"ן ו"ל (לקוטי-הלכות, ברפת הפרות, הלכה ה', אות ד), וזה בחינת לקיחת אסתר לבית אחשורוש. והשם יתברך הפך הדבר לטובה, שעל-ידי-זה דיקא היה תקף הגס של פורים. כי האשה היא בבחינת אבדה, כמו שאמרו חכמינו הקדושים (קרושין ב:): משל למי שאבדה לו אבדה וכו', בעל אבדה מחזר אחר אבדתו. ואז היה בימי הגלות, שגלו מארץ ישראל, שזהו עקר בחינת האבדה, כמו שכתוב (דברים יא, יז): "ואבדתם מהרה מעל הארץ" וגו', וסבר המן-עמלק, שחס ושלום, אפס תקנה, כי הוא מוצע עמלק, שרודף תמיד אחר האבדות שזאבדו קדשות מנשמות ישראל, ועל-כן אמר (אסתר ג, ט): "כתב לאבדם ועשרת אלפים" וגו', "ביהודים לאבדם" וגו', ועקר הצנה היתה דיקא אחר שגלקחה אסתר לבית אחשורוש, כי הסטרא אחרא סברה, שמאחר שהאשה יראת הו"ה (משלי לא, ל) בעצמה. שבה כלולים כל האבדות, כי היא סוד השכינה, כלליות נשמות ישראל, שהיא סוד המלכות, היא בעצמה גלקחה אל הסטרא אחרא, לבית אחשורוש, תהיה נאבדת שם, חס ושלום, עם כל האבדות הפוללים בה.

ובקמת היתה עת צרה גדולה מאד, אשר כמהו לא נהיתה (עין שער הפנונת בריש, ענין פורים) ועל-כן אמרה אסתר (אסתר ד, טו): "וכאשר אבדתי אבתי". אבל השם יתברך חמל עלינו, והפך הדבר לטובה בכח מרדכי הצדיק, שלא הניח את מקומו לחפש ולבקש אחר אבדתו, שזהו בחינת (שם ב, יא): "ויבכל יום ייום מרדכי מתהלך לפני חצר בית הנשים לדעת את שלום אסתר", שהיא בחינת אבדתו, "וימה יעשה בה". ואסתר הצדקת גם-כן לא ייאשה עצמה מן הרחמים, ועל-ידי-זה לא די שלא אבדה ביניהם, אף גם על ידה דיקא וכו' לתקף הגם, להקניע ולהפיל את המן-עמלק מפלה גדולה, ולמצא אבדות רבות. כי כל ישראל חזרו אז להשם יתברך, כמו שכתוב (שם ט, כז): "קימו וקבלו". ודרשו על זה חכמינו הקדושים (שבת פח.): קימו מה שקבלו כבר, שהיה קבלת התורה מחדש ומאחבה גדולה אליו יתברך, עד שאפלו הנצוצות הנדחים והנאבדים בין אמות העולם חזרו להשם יתברך. שזהו סוד הגרים שנתגירו אז, כמו שכתוב (שם ת, יז): "ורבים מעמי הארץ מתנהגים"; כי כשזוכין לחפש ולבקש היטב אחר האבדות, אזי נתהפך הכל לטובה. כי דיקא על-ידי רבוי האבדות הגדולות שאבד, על-ידי-זה דיקא לא די שמוצאין אותם, אף גם על-ידי-זה מוצאין עוד הרבה אבדות מאד שצאבדו מימות עולם. וכעין שאמרו חכמינו הקדושים (מדרש אגדה): משל למי שאבדה לו פרוטה, ואינו יכול למצאה, וחזר ואבד זהב וכו', ועל-ידי שנותנין לו גר לבקש אחר הזהב, מצא גם הפרוטה וכו'.

נמצא, שהאבדה הגדולה גורמת שיהיו נמצאים גם שאר כל האבדות. והכל בכח הצדיק הגדול, שהוא בבחינת מרדכי, שמחפש תמיד אחר כל האבדות, ומחזק לב כל אחד לבל יתאשו עצמן בשום אופן מלבקש ולחפש אחר האבדות בתפלה ובתחנונים, לשפף שיח ותפלה אליו יתברך, ולהתעצב מאד מאד אחרי הקדשה שאבד על-ידי חטאתיו, ולצפות לישועה תמיד, שעל-ידי-זה יזכו, שעל ידם ימצאו כל האבדות של כל העולם, ולכן צריכים לבקש הרבה שיזכה להתקרב אל הצדיק האמת, שהוא בחינת מרדכי, הפופר בעבודה ונה, ומרבה לדבר רק דבורי אמונה, כי נגדו עומד המן וכו' ומכפיש את שמו. וצריכים רחמים להיות בחלקו של מרדכי תמיד, והבן למעשה.

וְאֵת־פִּתְשֵׁגֶן כְּתִבֵּהֶדֶת אֲשֶׁר־נָתַן בְּשׁוֹשַׁן
 לְהַשְׁמִידֵם נָתַן לוֹ לְהִרְאוֹת אֶת־אֶסְתֵּר וּלְהַגִּיד לָהּ
 וּלְצִוּוֹת עָלֶיהָ לָבוֹא אֶל־הַמֶּלֶךְ לְהִתְחַנֵּן־לוֹ וּלְבַקֵּשׁ
 מִלְּפָנָיו עַל־עֲמָה:

גִּנְזֵי הַמֶּלֶךְ

ח לבוא אל המלך להתחנן לו, ולבקש מלפניו על עמה: צריך שתדע, אהובי, בני! אשר בכל מקום שכתוב במגלה 'המלך', זה סובב על מלך מלכי המלכים הקדוש-ברוך-הוא. ורבנו ז"ל אמר (לקוטי-מוהר"ן, חלק א', סימן רג) מספורי דברים של הנשים יכולים לידע מעמד השכינה, איך היא אוהבת כעת. וזה שכתוב אצל מרדכי, שהיה מתהלך לפני חצר בית הנשים, לידע את שלום אסתר. ואסתר היא השכינה, כי מרדכי היה משיג זאת, לידע את שלום השכינה מחצר בית הנשים, על-ידי ספורי דבריהן. ולכן פִּינֵן שְׂרָאָה שֶׁכָּבֵד נִגְזְרָה וְגִזְרָה לְמִטָּה וְגַם לְמַעְלָה, אִזְּבָא לְהִתְחַנֵּן לְפָנֵי הַשְּׂכִינָה, שְׁהִיא אֶסְתֵּר. וְשִׁלַּח לְהִרְאוֹת לָהּ אֵת פִּתְשֵׁגֶן הַכֶּתֵב אֲשֶׁר נָתַן בְּשׁוֹשַׁן לְהַשְׁמִידֵם, וְזֶה כָּבֵד לְאַחַר הַגְּזֵר־דִּין, וְלִכְּנֵן "וּלְהַגִּיד לָהּ וּלְצִוּוֹת עָלֶיהָ לָבוֹא אֶל הַמֶּלֶךְ לְהִתְחַנֵּן לוֹ וּלְבַקֵּשׁ מִלְּפָנָיו עַל עֲמָה", וְדָרְשׁוּ חֻכְמֵינוּ הַקְּדוּשִׁים (שְׁמוֹת רַבָּה, פְּרָשָׁה ל', סימן ד'): מֵאַחַר שְׁהִיא מְסֵרָה אֵת נַפְשָׁהּ בְּעִבּוּר נִשְׂמוֹת יִשְׂרָאֵל, נִקְרָאוּ עַל שְׁמָהּ, שְׁזָה מַה שְּׁנֶאֱמַר: "וּלְבַקֵּשׁ מִלְּפָנָיו עַל עֲמָה".

ובאמת עליך לרעת, אהובי, בני! אשר בכל צרה שעוברת על האדם, אין לו עצה אחרת, אלא לבוא אל השכינה הקדושה, ולשפף את נפשו אליו יתברך, ולספר את כל אשר עם לבבו, וישפף לבו רק לפניו יתברך, כי אין עוד דבר שיכול לעזור, כמו שבאים אל השכינה. ואמר רבנו ז"ל (לקוטי-מוהר"ן, חלק א', סימן רנט): כִּשְׁהָאָדָם מִתְבוּדֵד וּמִפְרֵשׁ שִׁיחְתּוֹ וְצִעְרוֹ לְפָנֵי הַשֵּׁם יִתְבָּרֵךְ, וּמִתְדַרְדַּר עַל גִּדְלֵי הַפְּגָמִים שֶׁעָשָׂה, אִזִּי גַם הַשְּׂכִינָה כִּנְגִידוֹ מִפְרֵשֶׁת לְפָנָיו שִׁיחְתָּהּ וְצִעְרָהּ וּמִנְחַמַת אוֹתוֹ, כִּי כָל פְּגָם וּפְגָם שֶׁפָּגַם בְּנִשְׁמָתוֹ, פָּגַם אֶצְלָה גַם־כֵּן כְּפִיכּוֹל, וְזֶה בְּחִינַת (דְּבָרִים כו'): "אֵת הַיְיָ" הַאֲמַרְתָּ וַהַיְיָ" הַאֲמִירָךְ" וגו', והיא מנחמת אותו, שתבקש תחבולות לתקן

ט וַיְבֹא הַתֶּןּוּ וַיַּגֵּד לְאַסְתֵּר אֶת דְּבָרֵי מַרְדֳּכָי:

גנזי המלך

כל הפגמים. נמצא, שאין עצה אחרת לאדם בעת צרתו, אלא לבוא ולהתחנן אל השכינה, שנקראת אסתר, שהיא סוד נקדת היהדות, "ולהגיד לה ולצוות עליה לבוא אל המלך", מלך מלכי המלכים הקדוש-ברוך-הוא, "להתחנן לו ולבקש מלפניו על עמה", עם ישראל, שנמצאים בצרה גדולה מאד. ואשרי בר ישראל שקם בחצות לילה, לאונן וילקונן על חרבן בית-המקדש, מקום האור, ועל גלות ישראל, ועל שפיכת דמים כמים, ועל צערם הקשה שקל-כף סובלים. ומי שזוכה להצטער בצרת ישראל, הקדוש-ברוך-הוא מנכהו אחר-כך לראות בישועתם ובנחמתם. וכמו שאמרו חכמינו הקדושים (תענית יא.): "יצער אדם עצמו עם הצבור, שכן מצינו במשה רבנו, שצער עצמו עם הצבור, שנאמר (שמות יז, יב): "וידי משה לפני ה' ויגח וישמו תחתיו וישב עליה"; וכי לא היה לו למשה פר אחד או כסת אחת לישב עליה? אלא כך אמר משה: הואיל וישראל שרויין בצער, אף אני אהיה עמהם בצער, וכל המצער עצמו עם הצבור, זוכה ורואה בנחמת צבור. וכן אמרו חכמינו הקדושים (שם): בזמן שישראל שרויין בצער, ופרש אחד מהן, באין שני מלאכי השרת שמלוין לו לאדם, ומניחין לו ידיהן על ראשו, ואומרים: פלוני זה שפרש מן הצבור, אל יראה בנחמת צבור. ולכן כל בר ישראל מחיב להשתתף בצערם של ישראל ובגלות השכינה, ולבקש ולהתחנן מלפניה, שתבוא אל מלך מלכי המלכים הקדוש-ברוך-הוא, וימתקו כל הדינים מעל עם ישראל, ובכוח זה נזכה לראות בנחמת ציון וירושלים, ובשמחתם ובישועתם ובגאולתם של ישראל, והבן למעשה.

ט וַיְבֹא הַתֶּןּוּ וַיַּגֵּד לְאַסְתֵּר אֶת דְּבָרֵי מַרְדֳּכָי: צריך שתדע, אהובי, בני! אשרי תכיה הוא שם מע"ב שמות, שבהם מכניעים את השונאים והצרים. וזה סוד (איוב כב, כה): "והיה שדי" בצריך", רצה לומר, שהיה שם שדי" בצריך — לנקם מהן, על-ידי אותיות שאחורי שדי", שזה הת"ך, שהוא תפ"ה, וזה שאמר: והיה שדי", אם אתה צריך לנקם משנאיך, הוא על-ידי שם תפ"ה, שהם אותיות אחר שדי", והשם הזה מכניס את האדם תחת פניפי

וַתֹּאמֶר אֶסְתֵּר לְהִתְּךָ וּתְצַוְהוּ אֶל־מַרְדֳּכָי:

גנזי המלך

הַשְּׂכִינָה (ראשי תבות הַת"ף). וכן ראשי תבות: כִּיאחד הַשְּׂרִים תִּפְלוּ; שְׁבִשֵׁם זֶה מְנַצְחִים אֶת כָּל הַקָּמִים עֲלָיו, כִּיאחד הַשְּׂרִים הַרְאִשׁוֹנִים, שְׁקֶטְרָגוּ עַל בְּרִיאַת הָאָדָם וְנִפְלוּ לְמַטָּה, כִּף יִפְלוּ כָּל הַקָּמִים עֲלֵינוּ (עֵין קְהִלוֹת יַעֲקֹב, עֶרֶךְ תַּכ"ה); וְהִנֵּה אֶסְתֵּר הִיא הַשְּׂכִינָה, שְׂרוּצָה רַק אֶת הַטּוֹב לְעַם יִשְׂרָאֵל בְּנִיָּה, וּמַרְדֳּכָי הוּא הַצַּדִּיק, שְׁמַעוֹרֵר וּמְחַזֵּק אֶת נַשְׁמוֹת יִשְׂרָאֵל, וְזֶה "וַיִּבֹא הַתֵּרֶף", שֶׁהוּא שֵׁם הַמְּצִיל אֶת נַשְׁמוֹת יִשְׂרָאֵל, "וַיַּגִּד לְאֶסְתֵּר" שֶׁהִיא הַשְּׂכִינָה, "אֶת דְּבָרֵי מַרְדֳּכָי", שֶׁהוּא הַצַּדִּיק, הַמְּחַזֵּק וּמְקַרֵּב אֶת נַשְׁמוֹת יִשְׂרָאֵל אֵלָיו יְהִבְרָךְ, שְׁלֵא יִתְפַּחְדוּ כָּלֵל. כִּי בּוּ בְּרַגַע שֶׁהָאָדָם דְּבוּק בּוֹ יְהִבְרָךְ, וְאִינוּ מְסִיחַ דַּעְתּוֹ כְּרַגַע מִמֶּנּוּ יְהִבְרָךְ, עַל־יְדִיָּוָה אֵין לוֹ מַה לְּפַחֵד מִשּׁוֹם בְּרִיָּה שְׁבַעֲוֹלָם. שְׁזֶה סוּד (תְּהִלִּים ט, יא): "וַיִּבְטְחוּ בְּךָ יוֹדְעֵי שְׁמֶךָ, כִּי לֹא עֹבְרַת דּוֹרְשֵׁיךָ הַנְּיָה"; בְּרַגַע שֶׁהָאָדָם בּוֹטֵחַ רַק בּוֹ יְהִבְרָךְ, וּמֵיחַד יְחִידִים קְדוֹשִׁים, וּבִפְרֹט יְחִיד שֵׁם זֶה תַּכ"ה, שֶׁהוּא שֵׁם מַע"ב שְׁמוֹת, וַיּוֹצֵא גַם מִפְּסוּק זֶה: "כִּי לֹא עֹבְרַת דּוֹרְשֵׁיךָ הַנְּיָה" (סוֹפֵי תְּבוֹת תַּכ"ה); וְכָל הָאוֹמֵר פְּסוּק זֶה בְּכָל יוֹם, יִנְצֵל מִשׁוֹנְאֵיו. וְלָכֵן דִּיקָא שֵׁם זֶה הַת"ף בָּא "וַיַּגִּד לְאֶסְתֵּר", שֶׁהִיא הַשְּׂכִינָה, "אֶת דְּבָרֵי מַרְדֳּכָי", שֶׁהוּא מְחַזֵּק וּמַעֲוֹדֵד אֶת נַשְׁמוֹת יִשְׂרָאֵל לְהִתְחַזֵּק בְּבִשְׂחוֹן חֲזָק, שְׁעַל־יְדִיָּוָה יְתַבְּטְלוּ מִמֶּנּוּ כָּל שׁוֹנְאֵיו, וְאֵין לָהֶם מַה לְּפַחֵד מִהֶמֶן עֲמַלְק. וְזֶה שְׁאֵמְרוּ חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים (מְנַחוֹת כ"ט): כָּל הַתּוֹלָה בְּטַחוֹנוֹ בְּהַקְּדוּשׁ־בְּרוּךְ־הוּא, הָרִי לוֹ מַחֲסֵה בְּעוֹלָם הַזֶּה וְלַעוֹלָם הַבָּא. וְאֵין לוֹ מַה לְּדַאֵג כָּלֵל, כִּי הוּא תְּמִיד יִכַּסּ וַיִּתְחַבֵּא אֲצֵלוֹ יְהִבְרָךְ, וְהֵבֵן לְמַעֲשֵׂה.

י וַתֹּאמֶר אֶסְתֵּר לְהִתְּךָ וּתְצַוְהוּ אֶל מַרְדֳּכָי: צְרִיךְ שְׂתַדַּע, אַהוּבִי, בְּנִי! אֲשֶׁר כָּל מַה שֶׁהִיָּה בֵּין מַרְדֳּכָי לְאֶסְתֵּר, הִיָּה יְחִיד בֵּין קְדָשָׁא בְּרִיךְ הוּא וּשְׂכִנְתִּיהָ עַל־יְדֵי הָאֵי טְמִיר וְנִעְלָם, שֶׁהוּא הַצַּדִּיק הָאֵמֶת, שְׁעוֹסֵק לְחַבֵּר אֶת נַשְׁמוֹת יִשְׂרָאֵל אֵלָיו יְהִבְרָךְ, לְהַעֲלוֹת אֶת הַשְּׂכִינָה מַגְלוֹת, לְגִלוֹת וּלְפָרְסֵם לְדָרֵי מַעְלָה וּלְדָרֵי מַטָּה אֶת אֲמַתַּת מְצִיאֹתוֹ יְהִבְרָךְ, כַּמּוּבָא בְּדְבָרֵי רַבְנּוּ וַ"ל (לְקוּשִׁי־מִוְהַר"ן, חֶלֶק ב', סִימָן ז'), אֲשֶׁר הַצַּדִּיק הָאֵמֶת לוֹמֵד עִם דְּרִי מַעְלָה, אִיָּה מְקוּם כְּבוֹדוֹ, שְׁלֵא יִחְשְׁבוּ שֶׁכָּבֵד הִגִּיעוּ לְאִיזוֹ דְּרָגָה, וְכֵן לוֹמֵד עִם דְּרִי מַטָּה מְלֵא כָּל הָאֶרֶץ כְּבוֹדוֹ, שְׁלֵא יִתְיַאֲשׁוּ אֲפִלוּ שֶׁהִגִּיעוּ כְּבֵד לְעַמְקָא דְּתַהוּמָא

רבא — אסור להתיאש, כי לגדלתו אין חקר, וזה "ותאמר אסתר לתתך", שהוא שם המכניע את הקלפות והשונאים, "ותצוהו על מרדכי", הינו כי גם הצדיק המקרב את בני-האדם לעבודת השם יתברך, צריך התחזקות עצומה, וכמוכא בדברי רבנו ו"ל (לקוטי-מוה"ר, חלק א', סימן נט): הצדיק בונה "היכל-הקדש", וצריך לשמר מאד שלא יתאחזו בו הרע של בני-אדם שגרב, כי כל אלו הנפשות שהצדיק מקרב, הרי הוא מוציא אותם מהשאל תחתית ומתחתיו, שעברו את כל העברות שבעולם, והוא צריך לרדת אליהם, ולהלביש את עצמו בכל מיני לבושים, כדי שיוכל להגיע אליהם, ומזה בא, שאנשים חושבים, שהצדיק הוא החבר שלהם, ולכן הם מזלזלים בו, ואינם יודעים, שהוא חכם בחכמה אלקית, ומלביש את עצמו בכל מיני לבושים, ומדבר אתם בכל מיני לשונות, כמוכא בדברי רבנו ו"ל (לקוטי-מוה"ר, חלק ב', סימן צא), שהצדיק מדבר אפלו שיחת חלין ודבורים של מה בכך, העקר לקרב את כלם אליו יתברך, ולכן הם מזלזלים בו, וזה "ותאמר אסתר אל התך", שהשכינה שהיא אסתר, בסוד הסתרה, שהיא נעלמת ונסתרת עכשו מעין כל, היא אומרת להשם כה"ת, שהוא השם היוצא מפסוק (תהלים ט, יא): "ויבטחו בך יודעי שמך, כי לא עזבת דורשך הנה" (סופי תבות כה"ת), שמכניע את השונאים, "ותצוהו אל מרדכי", שיהיה חזק מאד בדעתו, ואל יחלש כהוא זה מכל מה שעובר עליו מהשונאים שלו. כי אם יבטח בו יתברך, לא יכולים לעשות לו שום דבר, כי השם הנה תכ"ה הורג את הקלפות והמשחיתים הקמים עליו, ובשם הנה הרג משה רבנו את המצרי. שזה מה שאמרו השונאים שלו, שהם דתן ואבירם (שמות ב, יד): "הלהרגני אתה אמר, באשר הרגת את המצרי", ואת המצרי הוא הרג עם שם תכ"ה, כי ברגע שאמר להם (שם יג): "ויאמר לרשע למה תכ"ה רעד", אזי הם פחדו שהוא רוצה להרג אותם עם השם הנה. ולכן "ותצוהו על מרדכי", שלא יפחד ויתחזק, ויתחזק בשם תכ"ה, שזה "ותאמר אסתר לתתך" דיקא, וזה צריך כל צדיק שקמים עליו שונאים, להתחזק ולא לפחד, ולבטח רק בהקדוש-ברוך-הוא, כמאמר הבעל-שם-טוב הקדוש זי"ע: סגלה להנצל מרשעים — לא לפחד מהם, שזה (תהלים פב, ז): "אכן כאדם תמותו ויכחד השרים תפלו", הינו שאדם צריך להיות כל-כך חזק בדעתו, לא להתפעל מהרשעים ולא לפחד מהם, אלא ידע אשר הם

יא כָּל־עַבְדֵי הַמֶּלֶךְ וְעַם מְדִינֹת הַמֶּלֶךְ יִדְעִים אֲשֶׁר
 כָּל־אִישׁ וְאִשָּׁה אֲשֶׁר יָבֹא־אֶל־הַמֶּלֶךְ אֶל־הַחֲצָר
 הַפְּנִימִית אֲשֶׁר לֹא־יִקְרָא אַחַת דָּתוֹ לְהַמִּית לְבַד
 מֵאֲשֶׁר יוֹשִׁיטְלוֹ הַמֶּלֶךְ אֶת־שַׂרְבִיט הַזֶּהב וְחִיה
 וְאֲנִי לֹא נִקְרָאתִי לְבֹא אֶל־הַמֶּלֶךְ זֶה שְׁלוֹשִׁים יוֹם:

גנזי המלך

סוף הכלל בגני-אדם וגם הם ימותו, אז מה צריכים לפחד מהם? ! וזה "כ'אחד השירים ת'פלו" — ראשי תבות שם תכ"ה, והבן למעשה.

יא כל עבדי המלך ועם מדינות המלך: צריך שתדע, אהובי, בני! אשר כל הנפוח בין מרדכי ואסתר מרמוז על יחוד צדיק וקנסת ישראל, שהיא השכינה; כי מצד אחד השכינה שוכנת בין נשמות ישראל, כמו שכתוב (ויקרא טו, טז): "השכן אתם בתוך טמאתם", והיא תמיד רוצה לעזור לנשמות ישראל, אף מחמת עביות ונשמיות וחקריות בשר הגוף, שמעלים ומכסה את הנשמה, בשביל זה נשמות ישראל סובלות סבל גדול מאד. וכמוכא בדברי רבנו ז"ל (לקוטי מוהר"ן, חלק א', סימן כב), אשר האדם צריך לזכך את בשר גופו, עד שגם על-ידי הלבוש של הנשמה, שהוא בשר הגוף, יזכה לחיות אלקותו ותברך, שנה סוד (איוב יט, כו): "מבשרי אחזה אלוך", מבשר הגוף הנשמי והחמרי, גם-כן אנכה לראות אלקותו ותברך. וזה השכינה מקוננת ומצטערת: למה בני ישראל אינם זוכים להרגיש, אף שכל העולם כלו אמתת מציאיותו ותברך, ובתוף הלבוש נמצא הקדוש-ברוך-הוא, בסוד (תהלים צג, א): "הנני מלך גאות לבש", והשכינה היא בחינת אסתר, בסוד הסתרה, כמו שכתוב (דברים לא, יח): "ואנכי הסתר אסתיר" וגו', ומצד שני הצדיק מוסר את נפשו בעבור נשמות ישראל, ורוצה לקרנם אליו ותברך, וליחד קרשא בריו הוא ושכנתיה, ולהמשיך אור גדול ונורא מאד על שכנית צו ותברך, על-ידי גדל היחודים והתפלות שמיוחד ומתפלל, כפי להמשיך אור וחיות ודבקות בנשמות ישראל. והשכינה, שהיא סוד אסתר, אומרת

להצדיק שהוא מרדכי: "כל עבדי המלך" — מלך מלכי המלכים הקדוש-ברוך-הוא, "ועם מדינות המלך" — שרי מעלה הממונים על כל מדינה ומדינה, "יודעים אשר כל איש ואשה" — יחוד ועיר אנפין ונוקבא, "אשר לבוא אל המלך" — ביחודין עלאין, הינו על-ידי וווג גשמי, יחודא תתאה, נעשה יחודא עלאה, כמובא בדברי רבנו ז"ל (לקוטי-מוהר"ן, חלק ב', סימן לב), שעל-ידי-זה מורידין נשמות עליונות שהם למעלה מששים רבוא נשמות, כמובא בדברי רבנו ז"ל (לקוטי-מוהר"ן, חלק א', סימן רעג), שיש שמולידים נשמות, שהם למעלה מהעולמות. ואל זה זוכים כשהוא נכנס "אל החצר הפנימית", הינו כשמבטל את עצמו ואת כל ישותו אליו יתברך, שעל-ידי-זה נמתקים כל הדינים. כי כשנכללים לגמרי באין סוף ברוך הוא, מהפכים את היש לאין, ואז נמשכת לאדם ישועה.

אף השכינה מזוהרת את הצדיק מאד, שלא יכנס בכל עת שהוא רוצה, בסוד (ויקרא טז, ב): "ואל לבוא בכל עת אל הקדש". שזה "אשר לא יקרא אחת דתו להמית". ולכן השכינה, שהיא בחינת אסתר, הסתרה, אומרת למרדכי, שהוא הצדיק הרוצה להוציא את עם ישראל מהשואל תחתית ומתחתיו, ולהאיר בהם אורו יתברך, שיזכו אל בטול אמת כזה, אל האין סוף ברוך הוא, שידעו שאי אפשר להתקרב אל הקדוש-ברוך-הוא, "לכד מאשר יושיט לו המלך את שרביט הזהב". כי שרביט הוא סוד היסוד, שהוא תקון הברית, שזה נקרא (יחזקאל לד, כה): "ברית שלום", כי אי אפשר להתקרב אל הקדוש-ברוך-הוא, אלא כשאותו בשלמות תקון הברית, תקון המחין, שמשם נמשך השלום על האדם. וזה אשר שרביט עם החמש אותיות, גימטריה שלום במלוי כזה: ש"ן ל'מ"ד ו'ו" מ"ם, ו'חזיה", שאז נקרא חי, כי בלי תקון הברית תקון המחין, חיי אינם חיים. שזה מה שאמרו חכמינו הקדושים (ברכות יח:): "רשעים בתייהם קרויים מתים", "ואני מתלוננת השכינה, עדין נמצאת בגלות, כמובא בדברי רבנו ז"ל (לקוטי-מוהר"ן, חלק ב', סימן פד), בסוד (יחזקאל א, א): "ואני בתוך הגולה". ומובא בדברי רבנו ז"ל (לקוטי-מוהר"ן, חלק א', סימן כב): אני זו הנשמה. ומאחר שעדין "לא נקראתי לבוא אל המלך" מלכי המלכים הקדוש-ברוך-הוא, "זה שלשים יום", שזה סוד התשובה, כמובא בדברי רבנו ז"ל (לקוטי-מוהר"ן, חלק

ב וַיִּגִּידוּ לְמַרְדֳּכָי אֶת דְּבָרֵי אֶסְתֵּר: פ

גִּנְזֵי הַמֶּלֶךְ

א, סימן י), שֶׁבְכָל שְׁלֹשִׁים יוֹם מִשְׁתַּלְשֵׁל הַרְהוּר תְּשׁוּבָה לְכָל הַנִּבְרָאִים, שְׁמַתְחִילִים לְהַתְחַרֵּט וּלְהַתְבַּיֵּשׁ בְּמָה שֶׁעָשׂוּ. וְזֶה הוֹכֵחַ בֵּין הַשְּׂכִינָה שֶׁהִיא אֶסְתֵּר, שֶׁהִיא נִמְצָאת עִשְׂוּ בַּהֲסַתְרָה, לְבֵין מַרְדֳּכָי הַצַּדִּיק, שְׁמוּרִיד אֶת עֲצָמוֹ אֶל כָּל־ל גְּשָׁמוֹת יִשְׂרָאֵל, לְהַגְבִּיהֶם וּלְהַחֲדִיר בָּהֶם, אֲשֶׁר אֵין שׁוּם יְאוֹשׁ בְּעוֹלָם כָּל־ל. כְּמוֹכָא בְּרַבְרִי רַבְּנֵי ו"ל (לְקוּטִי-מוֹהַר"ן, חֶלֶק ב', סִימָן עח), וַיֵּשׁ לוֹ תַקְנָה לְתַקֵּן אֶת הַכֹּל, וְהָבֵן לְמַעֲשֵׂה.

ב וַיִּגִּידוּ לְמַרְדֳּכָי אֶת דְּבָרֵי אֶסְתֵּר: צָרִיךְ שֶׁתִּדַע, אֶהוּבִי, בְּנִי! אֲשֶׁר רַבְּנֵי ו"ל אָמַר (לְקוּטִי-מוֹהַר"ן, חֶלֶק א', סִימָן ב'), שֶׁצָּרִיכִים לְקַשֵּׁר אֶת הַתְּפִלָּה אֶל הַצַּדִּיק, וְהוּא מַעֲלָה אֶת זֶה שִׁיפָא בְּשִׁיפָא, הֵינֵנו שְׁמִיחַד מִזָּה יַחֲדִים קְדוּשִׁים, וּבִנְיָה מִזָּה אֶת הַמִּשְׁכָּן. כִּי כָל תְּפִלָּה וַתְּפִלָּה שֶׁבֵר יִשְׂרָאֵל מִתְּפַלֵּל לְהַקְדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא, עַל-יְדֵי-זֶה נִבְּנָה הַמִּשְׁכָּן, שֶׁהוּא מְקוֹם הַשְּׂרָאָת הַשְּׂכִינָה. וּבְאֵמַת כָּל בֵּר יִשְׂרָאֵל צָרִיךְ לִנְכֹף אֶת עֲצָמוֹ כָּל-כֹּף, עַד שֶׁתְּמִיד יִרְגִישׁ אֶת הַשְּׂכִינָה שֶׁשׁוֹרָה בּוֹ, וְזוֹ הַתְּכִלִּית שֶׁהָאֲדָם נִבְרָא בְּזֶה הַעוֹלָם, שֶׁיִּרְגִישׁ תְּמִיד אֶת הַקְדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא, וְאֵין עוֹד תַּעֲנוּג יוֹתֵר גְּדוֹל מִזֶּה, שֶׁהָאֲדָם מְסֻתָּבָב עִם מַחְשְׁבוֹת, שֶׁמֵּלֵא כָל הָאָרֶץ כְּבוֹדוֹ, וְאֲשֶׁר הוּא יִתְבָּרֵךְ מִמֵּלֵא כָל עֲלָמִין וְסוֹבָב כָּל עֲלָמִין וַתְּבוֹף כָּל עֲלָמִין, וְהַכֹּל לְכָל אֱלֻקוֹת גְּמוּר הוּא. וְלִכְּל זֶה זוֹכִים עַל-יְדֵי תְּפִלָּה. כִּי כָל תְּפִלָּה וַתְּפִלָּה שֶׁכָּל אֶחָד מִתְּפַלֵּל, זֶה אָבֵר מִהַשְּׂכִינָה, שֶׁהֵם אֲבָרֵי הַמִּשְׁכָּן, שְׂאֵין שׁוּם אֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל יִכּוֹל לְאַעֲלָא שִׁיפָא בְּשִׁיפָא, כָּל חַד לְדוּכְתִיָּה, אֲלֵא מִשָּׁה בְּלַחֲוֵד, וּבִשְׁבִיל זֶה צָרִיךְ לְהִבְיָא וּלְקַשֵּׁר אֶת הַתְּפִלוֹת אֶל צַדִּיק הַדּוֹר, כְּמוֹ שֶׁכְּתוּב (שְׁמוֹת לט, ג): "וַיִּבְיֵאוּ אֶת הַמִּשְׁכָּן אֶל מִשָּׁה", וְהוּא יוֹדֵעַ לְאַעֲלָא שִׁיפָא בְּשִׁיפָא, וְלַעֲשׂוֹת אוֹתָהּ קוֹמָה שְׁלֵמָה, כְּמוֹ שֶׁכְּתוּב (שָׁם מ, יח): "וַיִּקַּם מִשָּׁה אֶת הַמִּשְׁכָּן", וְזֶה "וַיִּגִּידוּ לְמַרְדֳּכָי אֶת דְּבָרֵי אֶסְתֵּר", הֵינֵנו הַדְּבוּרִים שֶׁל כָּל בֵּר יִשְׂרָאֵל שֶׁמְדַבֵּר אֵלָיו יִתְבָּרֵךְ, אֲף שֶׁהוּא נִמְצָא עִשְׂוּ בַּהֲסַתְרָה שֶׁבְּתוֹךְ הַסְּתֵרָה, בְּסוּד "וַיִּאֲכִי הַסְּתֵר אֶסְתֵּרִי פְּנֵי בְיֹם הַהוּא", עִם כָּל זֹאת לֹא מִתְיַאֲשָׁים, אֲלֵא בְּאִים וּמִתְקַשְּׂרִים אֶל הַצַּדִּיק, שֶׁהוּא בְּחִינַת מַרְדֳּכָי, שֶׁזֶה "וַיִּגִּידוּ לְמַרְדֳּכָי אֶת דְּבָרֵי אֶסְתֵּר",

יג ויאמר מרדכי להשיב אל־אסתר אל־תדמי בנפשו להמלט בית־המלך מכל־היהודים:

גנזי המלך

וצריך כל בר ישראל לדעת, אשר אין בלעניו תחברך כלל, כי דבר גדול ודבר קטן אינו נעשה מעצמו, אלא בהשגחת המאציל העליון. ואם זוכה לקשר את עצמו אל הצדיק שבדור, על־ידי־זה כל תפלה, כל תחנה, כל בקשה תעלה לשרשה. ולבסוף יבנה לעצמו את המשכן, שהוא מקום השראת השכינה שמשרה בו, והבן למעשה.

יג אל תדמי בנפשו: צריך שתדע, אהובי, בני! אשר מובא בדברי רבנו ז"ל (לקוטי־מוה"ר, חלק א', סימן נד), אשר צריכים לשמר מאד על הזקרון, לזכר בעלמא דאחי, שהאדם צריך להחזיר בעצמו, אשר אין בלעניו תחברך כלל, והוא תחברך מתיזה ומהנה ומקים את כל הבריאה כלה, ודומם, צומח, חי, מדבר, זה עצם עצמיות חיות אלקותי תחברך, והקדוש־ברוך־הוא מצמצם את עצמו מאין סוף ועד אין תכלית, ומרמו רמזים לאדם, אף להתקרב אליו, כי הוא תחברך מתלבש בלבושים גשמיים וחקריים, עסקי העולם הזה, שבאים לו עסקים עם כל מיני טפוסי אנשים בכל יום ובכל שעה ובכל רגע מתדש, והאדם צריך לזכר את המח־מחשבה שלו, לזכר בעלמא דאחי, ולידע ולהבין ולהשפיל, שהכל רמזים שהוא תחברך מרמו לו להתקרב אל הקדוש־ברוך־הוא על־ידי־זה, אכל לזה צריכים לב רחב, לב אמת. ולזכות לכל זה צריכים טוב עין, שזו גקדת המשח, יחידה דיחידה, שיש בכל בר ישראל, שזו גקדת דוד, מלכות ישראל, שנאמר בו (שמואל־א' טז, יב): "פה עינים וטוב ראי", ונרשו חכמינו הקדושים (ויקרא רבה, פרשה כ', סימן א'): אמר רבי יצחק, טוב ראי בהלכה, כל הרואה אותו היה נזכר לתלמודו. ואמרו חכמינו הקדושים (סנהדרין צג): "והנני עמו", שהלכה כמותו בכל מקום. כי הוא זכה בשלמות לברור וזכוף המדמה. ועל־ידי טוב עין, נצול ממייתת הלב, שזו התגברות כח המדמה. וכשהאדם זוכה לברור וזכוף המדמה, אזי זוכה לנבואה ורוח־הקדש, שזה מה שזכה דוד המלך. וכשבר ישראל מדבק את עצמו באין סוף ברוך הוא ויצא מהדמיון, אזי זוכה לראות ולצפות

בעולמות העליונים, על-ידי שמות ויחודים, כל אחד כפי שמדביק את נפשו באור האין סוף ברוך הוא. כי כשהאדם מסיר כל מחשבותיו מעניני העולם הזה, ומקבל רק רמזים ממנו יתברך, כי אפלו בגשמיות הכלי העולם הזה, הוא שומע רק את הקול הפנימי, כמוכא בדברי רבנו ז"ל (שיחות הר"ן, סימן נב): מפל הדברים צועק כבוד הקדוש-ברוך-הוא, ומקרב אותו אליו יתברך. ואז כשזוכה להגיע להתפשטות הגשמיות, אזי מהפך את דמיונו הנטבע בכל גוף גשמי וחקרי, ומתחיל לצייר אורות עליונים, ומדבק נפשו בעולמות העליונים, והמתחשבה עולה מעלה מעלה, עד שפגיעה אל מקור עליון, והוא רואה ושומע בדמיונו הרוחני מלאכי מעלה, והוא מטיל ביניהם עם נפש המשפלת, והוא שומע אותם ורואה אותם, אף-על-פי-כן מרב דבקתו בו יתברך, אינו מתפעל מהם, אלא ממשיך לעלות מעלה מעלה בצרופי שמות ויחודים להגיע בית המלך, עד שעולה דרך העשר ספירות פנים ואחור, וממשיך בהם אור האין סוף ברוך הוא, עד שמרגיש אור נורא ונפלא מאד, שעומד לפני מלך מלכים הקדוש-ברוך-הוא, ומרב אהבתו ותשוקתו ובטולו אליו יתברך, שומע קול אלקי, כמו שכתוב (במדבר ז, פט): "וישמע את הקול מדבר אליו", ואמרו חכמינו הקדושים (במדבר רבה, פרשה יד, סימן כ): קול לו קול אליו אוציא את ישׂראל, ולא אוציא את הזקנים, אוציא את הזקנים, ולא אוציא את בני אהרן, אוציא את בני אהרן, ולא אוציא את אהרן עצמו, תלמוד לומר 'קול לו', אוציא את כלם ולא אוציא את מלאכי השרת, שאין משה יכול להכנס לרשותן ולמקומן עד שיקרא, תלמוד לומר קול לו, קול אליו משה היה שומע את הקול, ואין כל אלו שומעין את הקול. ודבר זה בלתי אפשרי להסביר לאדם שעדין מנח בגשמיות ועביות וחקריות, וכח המדמה מתגבר עליו, ויש לו רע-עין על זולתו, שיש לו מיתת הלב, כמו שכתוב אצל גבל, שהיה רע-עין (שמואל א' כה, לד): "וימת לבו בקרבו", כי גבל היה קמצן, רע-עין, כמוכא (תקוני-זהר, הקדמה ב) דאיהו קמצן גבל בממוניה, גבל שמיה, דלאו איהו גדיב ולא איהו מזרעא דאבהן דאתמר עליהו (תהלים מז, י): "גדיבי עמים נאספו", דהא קמצן איהו עני בדעת. מה שאין פן מי שהוא טוב עין, שמאירה בו נקדת הפשית, הוא יוצא מחמרו הגשמי, וזוכה לדבק את עצמו באור האין סוף ברוך הוא, ומתבטל מפל וכל, וזוכה לזכרון, לזכר בעלמא דאתי. ומגדל הדבקות באין

סוף ברוך הוא, זוכה לשמע כרוזין עלאין, ומבין את כל הרמזים שמרמזים לו, והוא יכול לעמד בין כל האנשים ולשמע את כל ספורם, ולעשות מזה תורה, וכמו שאמר רבנו ו"ל (שיחות הר"ן, סימן רד): מי שקבי בספריו הקדושים ובתורתו, על-ידי-זה יכול לקשר את כל ספורי העולם שמספרים, ויעשה מהם תורה, הינו כי בודאי, בכל הספורים שהעולם מספרים יש בהם תורה, אבל אי אפשר להבין את הפנימיות שלהם, כי אם מי שדבוק בו יתברך, ולכן מי שקבי בדבריו ו"ל, גם הוא יכול בקלות להבין בכל ספורי העולם, את הרמזים שמרמזים לו מלמעלה, ויבין סודות ורוזין עלאין.

פי באמת זו המדרגה הכי גבוהה שהאדם צריך לזכות לזה, וזה "ויאמר מרדכי", שהוא הצדיק האמת המגלה תורה נוראה ונפלאה מאד, ומדבר דבורי אמונה, כמוכא בדברי רבנו ו"ל (לקוטי מוהר"ן, חלק א', סימן יז): "להשיב אל אסתר", שהיא השכינה המסתרת עכשו, נקדת היהדות, נקדת המשיח, יחידה דיחידה, שנמצאת בכל בר ישראל, שעכשו היא בהסתרה שבתוך הסתרה, בסוד (דברים לא, יח): "ואנכי הסתר אסתיר פני ביום ההוא", "אל תדמי", אל תשארי בדמיונות שמתגברים ומתפשטים על לב בר ישראל, "בנפשך", שהיא נפש בר ישראל, המתקררת מלהשתוקק אחריו יתברך במשך זמן הגלות, עד שרוצה "להמלט בית המלך מפל היהודים", כי בעת הגלות, הצער והקטנות שעם ישראל נמצאים בו, הם רוצים לברח מהמצאות והאמת, שהוא "בית המלך" מלכי המלכים הקדוש-ברוך-הוא, הרי כל בר ישראל נקרא בן מלך, כמוכא בדברי חכמינו הקדושים (שבת קיא, א): כל ישראל בני מלכים הם. כי עם ישראל הם בני יתברך, כמו שכתוב (דברים יז, א): "בנים אתם לה' אלקיכם". וזה מה שמחזק הצדיק האמת, שהוא בחינת מרדכי, שמדבר דבורי אמונה, שקולו הולך מסוף העולם ועד סופו. "ויאמר מרדכי להשיב אל אסתר", שהצדיק מדבר אל שכינת עזו יתברך, שהם נשמות ישראל, "אל תדמי בנפשך להמלט בית המלך מפל היהודים", שלא יתגברו על נפשך הדמיונות של הבל, הכלי העולם הזה, כדי להמלט ולברח מבית המלך מלכי המלכים הקדוש-ברוך-הוא. כי הגיע הזמן כבר, שקל יהודי יכפר בעבודה זרה, וכמאמרם ו"ל (מגלה ג), שכל הכופר בעבודה זרה — נקרא יהודי. ועבודה זרה נקרא מי שסור ממנו

כִּי אִם־הַחֲרָשׁ תַּחֲרִישִׁי בַּעַת הַזֹּאת רֹחַ וְהַצִּלָּה
 יַעֲמֹד לַיהוּדִים מִמָּקוֹם אַחֵר וְאֶת וּבֵית־אָבִיךָ
 תֵּאבְדוּ וּמִי יוֹדֵעַ אִם־לָעֵת כֹּזֵאת הִגַּעַת לַמְּלָכוֹת:

גִּנְזֵי הַמֶּלֶךְ

תְּבַרַךְ, כְּמוֹ שְׂכֵתוֹב (דְּבָרִים יא, טו): "וְסִרְתָּם וְעַבְדְתָם אֱלֹהִים אֲחֵרִים",
 תִּכְפֹּר־וּמִיד כְּשֶׁהָאֵדָם סָר מִמֶּנּוּ תְּבַרַךְ, הוּא כָּבֹר עוֹבֵד אֱלֹהִים אֲחֵרִים.
 וְכַמוּבָא בְּדָבְרֵי רַבְנּוּ ז"ל (לְקוּטִי־מוֹהַר"ו, חֶלֶק א', סִימָן קח): הִרְהוּרֵי עֲבוּדָה זָרָה
 שְׂגִימִים אֶצֶל כָּל אָדָם, כִּי תִכְפֹּר־וּמִיד כְּשֶׁנוֹפֵל בְּדַעְתּוֹ, וְשׁוֹכַח מִמֶּנּוּ תְּבַרַךְ,
 זֶה קִלְקוּל הָאָמוּנָה, וְכִשְׁנֹתְקִלְקֵלֵת הָאָמוּנָה, נִמְצָא מִחֲזִיר פְּגִיז מִהֶשֶׁם תְּבַרַךְ.
 כְּמוֹ שְׂכֵתוֹב (יִשְׁעִיָה א, ד): "נִזְרוּ אַחֲרַי".

וְלִכְּנֹן הַצַּדִּיק מְחִזֵּק אֶת כָּל בַּר יִשְׂרָאֵל שֶׁנִּקְרָא יְהוּדִי, שְׂכּוֹפֵר בְּעֲבוּדָה זָרָה,
 שֵׁיִצֵּא מִכַּח הַמִּדְבָּרָה, וְיָבֹא אֶל הַשָּׂכֵל, כְּמוּבָא בְּדָבְרֵי רַבְנּוּ ז"ל
 (לְקוּטִי־מוֹהַר"ו, חֶלֶק א', סִימָן כה), וְיַעֲלֶה מֵעוֹלָם אֶל עוֹלָם, וְיִכְנַס אֶל בֵּית־הַמֶּלֶךְ
 מִלְּכּוֹ שֶׁל עוֹלָם, וְיִבִּין אֶת כָּל הַרְמִזִּים שֶׁהִקְדוּשׁ־בְּרוּךְ־הוּא מְרַמֵּז לוֹ, וְיִזְכֶּה
 לְהִיּוֹת דְּבוּק בְּאֵין סוֹף בְּרוּךְ הוּא, עַד שְׁאוּר מִחֲשֻׁבְתּוֹ הַנִּקְרָא מִשְׂכָּל, עוֹלָה
 מִן הַמִּשְׁכָּל, שֶׁהוּא הַנֶּפֶשׁ הַמִּשְׁכָּלֵת, עַד הַשָּׂכֵל עֲצָמוֹ, שֶׁהוּא הַשֶּׁרֶשׁ הַעֲלִיּוֹן
 אֲשֶׁר לְנַפְשׁוֹ, וּמִתְדַבְּקִים וְנִעֲשִׂים אִיֶּחָד, הוּא עַל־יְדֵי הַהִשְׁכָּלָה, שֶׁהוּא הָאוּר
 וְהַחַיִּית שֶׁל הָאוּר הָאֵין סוֹף בְּרוּךְ הוּא, הַנִּמְשָׁךְ עַל עוֹשֵׂי רְצוֹנוֹ, וּמִשְׁפִּיעַ
 עֲלֵיהֶם שֶׁפַע וְאוֹר וְחַיִּית וְדַבְּקוּת, וְשׁוֹמֵעַ אֶת קוֹלוֹ תְּבַרַךְ. אֲשֶׁרֵי מִי
 שֶׁמִּטָּה אֵין מִשְׁכָּלֵת אֶל דְּבָרֵי הַצַּדִּיק הָאָמֵת, שְׂאֵז אֵירֵעַלֵי אֹר עֲלִיּוֹן וְנַעֲלֵם
 מֵאֵד, וְהִבֵּן לְמַעֲשֵׂה.

יֵד כִּי אִם הַחֲרָשׁ תַּחֲרִישִׁי בַּעַת הַזֹּאת: צְרִיךְ שְׂתַדַּע, אֶהוּבִי, בְּנִי! אֲשֶׁר אָדָם
 צְרִיךְ תְּמִיד לְרוֹן לְכַף זְכוֹת אֶת הַזְּוִילֵת, כְּמוּבָא בְּדָבְרֵי רַבְנּוּ ז"ל
 (לְקוּטִי־מוֹהַר"ו, חֶלֶק א', סִימָן רפב); וּבִפְרָט אֵלוֹ הַצַּדִּיקִים הַדְּבּוּקִים בְּאֵין סוֹף
 בְּרוּךְ הוּא, תְּמִיד צְרִיכִים לְלַמֵּד זְכוֹת עַל הַרְחוּקִים, וְלִתְמַתִּיק אֶת הַדֵּינָיִם
 מֵעַל נִשְׁמוֹת יִשְׂרָאֵל, וְלִהְיוֹת פְּלִפִּי חֶסֶד, וּמִי שֵׁיכּוֹל לְמַצֵּא אֶת הַנְּקֻדּוֹת
 טוֹבוֹת אֶצֶל כָּל בַּר יִשְׂרָאֵל, הוּא יְכוֹל לְהִיּוֹת חַנּוּן, כִּי הוּא יְכוֹל לְקַבֵּץ אֶת

כל הטוב מכל עם ישראל, והוא יכול לבוא אליו ותברך, ולבקש עליהם
 רחמים. ואמר רבנו ז"ל (לקוטי מוה"ר, חלק א, סימן ה'), שהצדיקים עוסקים
 תמיד להתפלל בעבור נשמות ישראל, להמתיק מהם את כל הגזרי דינים,
 ואם הם רואים שזה כבר אחר גזר דין, אזי מלבישים את תפלותיהם באיזה
 מאמר וספור, כדי שלא יבינו המלאכים המקטרגים, שזה (דניאל ד, די):
 "בגורת עירין פתגמא ומאמר קדישין שאלתא", הינו כשיש גזר דין, וקשה
 להתפלל בפרוש. ומכל שכן בדבקות ויחודים, כדי שלא יקטרגו המקטרגים,
 אזי הצדיקים מלבישים את תפלתם ושאלתם, ששואלים ומבקשים אותו
 תברך רחמים ותחנונים על עם ישראל, על ידי אמירת מאמר ודברי תורה,
 ובה מלבשת תפלה לאל עולם. ואמרו חכמינו הקדושים (אסתר רבה, פרשה
 ח, סימן ו'): "כי אם החרש תחרישי", אם תשקיע עכשו שלא ללמד סגוריה
 על אמתך, סופך לשתק לעתיד לבוא, ואין לך פתחון פה, למה שאת יכולה
 לעשות טובה בימך ולא עשית. ומה את סבורה, שהקדוש ברוך הוא מניח
 את ישראל? מכל מקום מעמיד להם גואל, הנא הוא דתיב: "רוח והצללה
 יעמד ליהודים ממקום אחר"; כי באמת בכל צרה וצוקה שעוברת על
 בן-אדם, הקדוש ברוך הוא אינו מניח אותו, ואם אדם אינו מתיאש, וכא
 לצעק ולזעק ולהתחנן אליו ותברך, אזי מוציא אותו מהצרה שגפלה אליה.
 כי באמת כל הצרות שעוברות על האדם, הן רק כדי לשבור את לבבו,
 ולהכניע את חמרו, שיבוא אליו ותברך בלב אמת, בלב נכון, בלב טהור,
 ולבקש ולהתחנן ברחמים ובתחנונים מלפניו ותברך, וכמאמרם ז"ל (מנחות
 יג:): מה זית אינו מוציא שמנו אלא על ידי כתיית, אף ישראל אין חוזרין
 למוטב, אלא על ידי יסורים. כי כל הצרות והיסורים שבאים ממנו ותברך,
 זה רק לטובתו. וכמובא בדברי רבנו ז"ל (לקוטי מוה"ר, חלק א, סימן ד):
 כשהאדם יודע שכל מאורעותיו הם לטובתו, זאת הבחינה היא מעין עולם
 הבא, כי כל מה שבא לאדם, זה רק לטובתו. וזה מה שאמרו חכמינו
 הקדושים (בראשית רבה, פרשה ט, סימן ג): "טוב מאד" — זו מדת יסורים,
 שעל ידה הבריות באים לחיי העולם הבא. כי כשעוברים על האדם צרות
 ויסורים, שקמים עליו רשעים ארורים, ומציקים לו ושוכרים אותו, והוא בא
 לפניו ותברך בלב אמת, אז מיד מדת המלכות עולה עד אין סוף, ונמתקים
 ממנו כל הדינים. כי המלכות עולה עד הפתח, ושם נמתקים כל הדינים,

ומאיר עליו אור העולם הבא. ולכן אמר מרדכי הצדיק לאסתר, שהיא הסתרה, דהיגו פי לפעמים הצדיקים נופלים בדעתם, והם שרויים בהסתרה ובהעלם בלי מחזן, וחושבים שעכשו לא יכולים להמתיק את הדינים, פי המקטרגים מקטרגים, ואי אפשר לעשות שום דבר, לא כן מרדכי שהוא הצדיק האמת, ראש כל הצדיקים, מחזק ומעודד את כל נשמות ישראל, שהם בכלל צדיקים, כמו שכתוב (ישעיהו ס, כא): "ועמך כלם צדיקים", שאל יאשו עצמם מן הרחמים, אלא יעשו איזו פעלה שבעולם, אפלו תפלה בלי יחודים, תפלה בקטנות — גדולה מאד, "כי אם החרש תחרישי בעת הזאת", הינו בעת שיתגברו הקטרוגים על נשמות ישראל, ואין מי שימתיק מהם הדינים, צריכים הצדיקים לדעת, אשר "רנח והצלה יעמד ליהודים ממקום אחר", כי הקדוש ברוך הוא לא יעזב את נשמות ישראל, פי כבר נשבע שלא יחליפם באמה אחרת, כמאמרם ו"ל (איכה רבה, פרשה א', סימן ג'): ויכשם שנשבענו לו, כך נשבע לנו שאין ממירנו באמה אחרת.

ולכן צריך כל צדיק וצדיק למסור את נפשו בעבור כל בר ישראל, פשוטו כמשמעו, כי אם לא, "רנח והצלה יעמד ליהודים ממקום אחר", ממזל עלאה ימשיך הקדוש ברוך הוא רחמים על נשמות ישראל, "ואת ובית אביך תאבדו", הינו נשמת הצדיק שלא רוצה להציל את נשמות ישראל, להמתיק מהם את הדינים, לבסוף אבוד יאבדו, "ומי ידע אם לעת קזאת הגעת למלכות"; כי באמת צריכים לדעת, שכל הצרות הן על ידי שאין המלכות ביחוד עם הפתח, על ידי פגם התחתונים, והצדיקים הם מיחדים פתח מלכות, שמורידים את אור האין סוף ברוך הוא עד למטה מעשרה טפחים, עשר ספירות, להמתיק מהם את כל הדינים והענשים. וזו מעלת גדולי הצדיקים, שמוסרים את נפשם בעבור הזולת, ומוכנים להתבזות בעבור הזולת, ודיקא על ידי זה הם זוכים אחר כך למלכות, שהוא רוח הקדש, שנה סוד (אסתר ה, א): "ותלבש אסתר מלכות", ודרשו חכמינו הקדושים (מגלה טו), שלבשה רוח הקדש. הינו שהצדיקים, על ידי שמוסרים את נפשם בעבור נשמות ישראל בפעל ממש, הקדוש ברוך הוא משלם להם תורה, שמאיר עליהם רוח הקדש, אור הנבואה, וזה שכרם, אבל אם לא ימסרו את נפשם בעבור נשמות ישראל, הצדיק הגדול במעלה נזרקה

טו ותאמר אסתר להשיב אל-מרדכי:

גנזי המלך

ונפלאה מאד, שהוא בחינת מרדכי מודיע להם, "ומי יודע אם לעת פזאת הגעת למלכות", הגעתם לעת פזאת, שיכולים להציל נשמות ישראל ולא עשיתם, לזאת לא תזכו לרוח-הקדש, שהיא המלכות העולה למעלה, והבן למעשה.

טו ותאמר אסתר להשיב אל מרדכי: צריך שתדע, אהובי, בני! אשר אסתר היא נשמות ישראל, שמסתרת אצל כל בר ישראל, נקנת חיות אלקותו ותברך, ולכן אסתר שהיא נקנת היהדות המסתרת אצל כל בר ישראל, "אומרת להשיב אל מרדכי", שהוא הצדיק האמת, שאצלו מנחים כל האבדות, פמובא בדברי רבנו ו"ל (לקוטי-מוהר"ן, חלק א', סימן קפח), שצריך לנסע אל הצדיק לחזר אחר אבדתו, כי קדם שיוצא האדם לאויר העולם, מלמדים ומראים לו כל מה שצריך לעשות ולעבוד ולהשיג בזה העולם, וכיין שיוצא לאויר העולם, מיד נשכח מאתו, כמו שאמרו חכמינו הקדושים (נדה ל:): וכיין שבא לאויר העולם, בא מלאף וסטרף על פיו, ומשכחו כל התורה פלה. ולכן צריכים לחפש את האבדה שלו, כי האבדה נקראת שכחה, כמאמר ו"ל (אבות, פרק ה'): מהיר לשמע ומהיר לאבד וכו', וכל האבדות נמצאות אצל הצדיק. ולכן צריכים לבוא אל הצדיק, ולקבל ממנו את האבדה. וזה "ותאמר אסתר להשיב אל מרדכי", הינו נקנת היהדות שרש נשמות ישראל הדבוקה באין סוף ברוך הוא, אשר היא מסתרת אצל כל אחד ואחד, אומרת "להשיב אל מרדכי", אם רוצה להשיב את האבדות שאבד, שילף אל הצדיק הנקרא מרדכי, ואמרו חכמינו הקדושים (מדרש אגדה): מהו להשיב? דברי נחומין, דבר אחר: דברים טובים, שנאמר (משלי כה, יג): "ונפש אדוניו ישיב", כי אצל הצדיק יש דברי נחומין ודברים טובים, איך להתחזק ואיך להתחזק מעמד בזה העולם ולא להשבר. ולכן הוא דבר גדול מאד להיות מקרב אל הצדיק האמת הדבוק בחי החיים בו ותברך, אשר תמיד יחזק אותו ויעודד אותו, וישמח אותו, ויקרב אותו אל הקדוש-ברוך-הוא, והבן למעשה.

טו לך כְּנוֹס אֶת־כָּל־הַיְהוּדִים הַנִּמְצָאִים בְּשׁוֹשָׁן
 וְצוּמוּ עָלַי וְאֶל־תֹּאכְלוּ וְאֶל־תִּשְׁתּוּ שְׁלֹשַׁת יָמִים
 לַיְלָה וַיּוֹם גַּם־אֲנִי וְנִעַרְתִּי אָצוּם כֵּן וּבִכְן אָבוֹא
 אֶל־הַמֶּלֶךְ אֲשֶׁר לֹא־כָדַת וְכֹאֲשֶׁר אֲבִדְתִּי אֲבִדְתִּי:

גנזי המלך

טז לך כְּנוֹס אֶת כָּל הַיְהוּדִים: צְרִיף שְׂפָדַע, אֶהוּבִי, בְּנִי! אֲשֶׁר אֵין עוֹד
 שְׁלָמוֹת כְּמוֹ שְׁעַם יִשְׂרָאֵל מִתְאַדְדִּים יַחַד, שְׂאֹז אֵין שׁוּם אִמָּה וְלִשׁוֹן
 יְכוּלָה לָהֶם, וְכַמוּבָא בְּדַבְרֵי רַבְּנֵי יו"ל (סְפָר־הַמִּדּוֹת, אוֹת פָּחוֹד, סִימָן כ"ד):
 כְּשִׁישְׂרָאֵל בְּאַחַדְיוֹת, הָאֲמוֹת מִתְפַּתְדִּין מֵהֶם, וְלִכֵּן דִּקְדָּקָה אֶסְתֵּר וְאִמְרָה:
 "לֶךְ כְּנוֹס אֶת כָּל הַיְהוּדִים", כִּי עָקֵר הֵנִס שֶׁל פּוּרִים, שֶׁהוּא מִפְּלַת
 הַמֶּן־עֲמֵלֶק, הִיָּה עַל־יְדֵי הַכְּנִיסָה וְהַקְּבוּץ (לְקוּטֵי־הַלְכוֹת, צִיצִית, הַלְבָּה ז', אוֹת יא),
 שֶׁקְּבָצָה אֶסְתֵּר אֶת כָּל הַיְהוּדִים בַּיַּחַד, שָׂזוּ הַמַּעֲלָה הַגְּדוּלָּה מֵאֹד, כְּשֶׁעַם
 יִשְׂרָאֵל מִתְקַבְּצִים יַחַד, וְעַל־יְדֵי־זֶה גִּתְרַבִּים הַבְּתִים שֶׁל הַתְּפִלָּה עַד אֵין חֲקָר,
 עַד שֶׁעַל־יְדֵי־זֶה מְכַנְסִים מִתּוֹכָם אֶת כָּל הַרְחוּקִים וְכָל הַנִּדְחִים, פְּמוּבָא
 בְּדַבְרֵי רַבְּנֵי יו"ל (לְקוּטֵי־מוֹהַר"ן, חֶלֶק ב', סִימָן ח'), שֶׁעַל־יְדֵי שְׂמִתְקַבְּצִים יַחַד
 גְּשָׁמוֹת יִשְׂרָאֵל, בּוֹנִים בְּתִים רַבִּים, וְנִצְטַרְפִּים צְרוּפִים חֲדָשִׁים, עַד שֶׁכֻּלָּם
 יְכוּלִים לַחְזוֹר בְּתִשׁוּבָה שְׁלָמָה, שֶׁזֶה הַפֶּה מִחֻשְׁבֹּתוֹ הַרְצָה שֶׁל הַמֶּן, וְעַל־כֵּן
 גָּפַל נִפְיָה אַחֵר נִפְיָה, עַד שֶׁתְּלוּ אוֹתוֹ עַל הַעֵץ; כִּי כָל הַעֲנִין שֶׁל הַמֶּן הִיָּה
 לְהַפְרִיד בֵּין גְּשָׁמוֹת יִשְׂרָאֵל, שֶׁקְטָרַג "לִשְׁנוֹ עִם אֶחָד מִפְּנֵי וּמִפְּנֵי בֵּין
 הַעֲמִים", מִפְּנֵי וּמִפְּנֵי יִקָּא, שִׁישְׂרָאֵל הֵם מִפְּנֵי בֵּין הַעֲמִים, וְאֵי אִפְשָׁר
 לְקַבְּצֵם בְּקַבּוּץ הַקְּדוּשׁ, וְעַל־יְדֵי־זֶה רָצָה לְהַתְגַּבֵּר עַל יִשְׂרָאֵל, חֵס וְשְׁלוֹם,
 וְעַל־כֵּן אִמְרָה אֶסְתֵּר "לֶךְ כְּנוֹס אֶת כָּל הַיְהוּדִים", וְעַל־יְדֵי־זֶה הִיָּתָה לוֹ
 מִפְּלָה. וְכֵן הוּא בְּכָל דוֹר וְדוֹר, כְּשֶׁעַם יִשְׂרָאֵל מִתְאַדְדִּים יַחַד, עַל־יְדֵי־זֶה
 הֵם יְכוּלִים לְהַתְגַּבֵּר עַל הַשּׁוֹנְאִים שְׁלָהֶם, כִּי כָל הַכֹּחַ שֶׁל הַקְּלָפוֹת וְהַסְטֵרָא
 אֲחֵרָא, הוּא לְפָרֵד וּלְפָזֵר אֶת גְּשָׁמוֹת יִשְׂרָאֵל, שְׁלֵא יִתְקַבְּצוּ יַחַד בְּקַבּוּץ
 הַקְּדוּשׁ שֶׁל הַצִּדִּיק הָאֲמֵת, שְׁעוֹסֵק לְקַבֵּץ אֶת גְּשָׁמוֹת יִשְׂרָאֵל יַחַד, וּבִפְרֻט
 בְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה, שְׂאֹז מִמְּלִיכִים אֶת הַקְּדוּשׁ־בְּרוּךְ־הוּא, וְעַל־יְדֵי־זֶה נִמְחַק

עמלק, כמאמרם ו"ל (ברכות נח): "לך הגוי"ה הממלכה" — זו מלחמת עמלק; על-ידי שממליכים את הקדוש-ברוך-הוא, בזה בעצמו לוחמים נגד עמלק, שרוצה להפריד בין נשמות ישראל. וזה שאמרו חכמינו הקדושים (מדרש תהלים, פרשה כב, סימן ה'): "לך בנוס", מכאן שעקרו של צום באספה, וכן הוא אומר (יואל א, יד): "קדשו צום קראו עצרה אספו וקנים", כי כשעושים עצרת תפלה, צריכים לקבץ את נשמות ישראל יחד, ורק על-ידי-זה נשמעת התפלה למעלה; כי כשעם ישראל מתאחדים יחד, אזי שכליים פורטיים נקללים בשכל הכולל, כמובא בדברי רבנו ז"ל (לקוטי-מזרחי, חלק א', סימן סא), ועל-ידי-זה נמתקים כל הדינים; כי כשעם ישראל מתאחדים יחד, נותנים פח להצדיק להתפלל להקדוש-ברוך-הוא, ולהמתיק את כל הדינים. וכמובא (אסתר רבה, פרשה ח', סימן ו'), ועל אותה צרה "ויתפלל מרדכי אל הגוי"ה ויאמר": גלוי וידוע לפני כסא כבודך אדון העולמים, כי לא מנכהות לב ומרום עין עשיתי אשר לא השתחויתי להמן, כי אם מיראתך פעלתי זאת, לבלתי השתחוות לו, כי נראתי מפניך לבלתי תת כבודך לבשר ודם, ולא רציתי להשתחוות לזולתך, כי מי אני, אשר לא אשתחוה להמן על תשועת עמך ישראל, כי לוחך הייתי מנצל רגליו, ועמה אלהינו הצילנו נא מידו, ויפל בשחת אשר ברה, וילכד ברשת אשר טמן לרגלי חסידיך, וידע המרגזי הזה, כי לא שכחתם ההבטחה שהבטחתנו (ויקרא כו, מד): "וَأף גם זאת בהיותם בארץ אויביהם לא מאסתים ולא געלתים לכלותם, להפר בריתי אתם, כי אני הגוי"ה אלהיהם". מה עשה מרדכי? קבץ את התינוקות, וענה אותם מלחם ומים, והלבישן שק והושיבם באפר, והיו יוצעים ובוכין ועוסקין בתורה, ובצעת ההיא היתה אסתר נפחדת מאד, מפני הרעה אשר צמחה בישראל, ותפשט בגדי מלכותה ואת תפארתה, ותלבש שק ותפרע שער ראשה ותמלא אותו עפר ואפר, ותענה נפשה בצום, ותפל על פניה לפני השם, ותתפלל ותאמר: השם אלהי ישראל אשר משלת מימי קדם, וכראת את העולם, עזר נא אמתך, אשר נשארתי יתומה בלי אב ואם, ומשולה לעניה שואלת מבית לבית, בן אנכי שואלת רחמיך מחלון לחלון בבית אחשוורוש, ועמה השם הצליחה נא לאמתך העניה הזאת, והצילה את צאן מרעיך מן האויבים האלו אשר קמו עלינו, כי אין לך מעצור להושיע ברב או במעט, ואתה אבי יתומים, עמד נא לימין יתומה הזאת, אשר

וַיַּעֲבֹר מֶרְדֵּכִי וַיַּעַשׂ כְּכֹל אֲשֶׁר-צִוְתָהּ עָלָיו אֶסְתֵּר: ֹה ה' א וַיְהִי | בַּיּוֹם הַשְּׁלִישִׁי וַתִּלְבַּשׁ אֶסְתֵּר

גַּנְזֵי הַמֶּלֶךְ

בַּחֲסֻדָּךְ בְּטַחָה, וַתִּגַּה אוֹתִי לְרַחֲמִים לִפְנֵי הַאִישׁ הַזֶּה כִּי יֵרֵאתִיו, וְהַשְׁפִּילְהוּ
לִפְנֵי, כִּי אַתָּה מַשְׁפִּיל גֵּאִים.

יז וַיַּעֲבֹר מֶרְדֵּכִי: צָרִיף שְׂתַדַּע, אֶהוּבִי, בְּנִי! אֲשֶׁר מוּבָא בְּדַבְּרֵי רַבְּנֵי ו"ל
(לקוטי־מוֹתֵר"ן, חֶלֶק ב', סִימָן ה'), שֶׁהַצְּדִיק מְסַלֵּק וּמְשַׁלֵּיף אֶת עַצְמוֹ וְכָל
הַשְּׂגָתוֹ, הַעֲקֹר לַעֲשׂוֹת אֶת רְצוֹנוֹ יִתְבָּרֵךְ, וְכֵן נוֹפֵל וְיוֹרֵד אֶל נַשְׁמוֹת יִשְׂרָאֵל
לְהַגְבִּיהֶם, כִּי הַצְּדִיק יוֹרֵד אֶל הַצְּנוֹר שֶׁל הַרְשָׁע, וְשׁוֹבֵר אֶת הָרַע שְׁבוּ, כְּמוּבָא
בְּדַבְּרֵי רַבְּנֵי ו"ל (לקוטי־מוֹתֵר"ן, חֶלֶק א', סִימָן ח'), שֶׁזֶּה "וַיַּעֲבֹר מֶרְדֵּכִי", שֶׁהוּא
לְשׁוֹן עֲבָרָה, כְּמֵאמָרָם ו"ל (מַגֵּלָה טו.), שֶׁהַעֲבִיר יוֹם רֵאשׁוֹן שֶׁל פֶּסַח בַּתְּעֻנִית.
הֵינּוּ בְּשִׁבְלֵי צְרוֹת יִשְׂרָאֵל בְּשֵׁל אֶת הַחֹג, עֵינֵן שָׁם. וְלִכְּנֵן הַצְּדִיק מוֹרִיד אֶת
עַצְמוֹ תְּמִיד אֶל נַשְׁמוֹת יִשְׂרָאֵל, לְהַעֲלוֹתָם וְלְהַגְבִּיהֶם וְלְהַבְיָאֵם אֶל תְּכִלְתָּם
הַנִּצְחִית, זֶה "וַיַּעַשׂ כְּכֹל אֲשֶׁר צִוְתָהּ עָלָיו אֶסְתֵּר", שֶׁהִיא נִשְׁמַת יִשְׂרָאֵל,
הַנִּמְצָאָת בְּהַסְתַּרְתָּה שְׁבַתוֹף הַסְתַּרְתָּה, וְהִיא מִתְחַנְּנֶת תְּמִיד אֶל הַצְּדִיק, שִׁיּוֹצִיא
אוֹתָהּ מֵעֲמָקָא דְתַהוֹמָא רַבָּה, וְזֶה שְׂאֵמֶר רַבְּנֵי ו"ל (לקוטי־מוֹתֵר"ן, חֶלֶק ב', סִימָן
ח'), שֶׁהַצְּדִיק נִכְנָס בְּבֵית הַבְּלִיעָה שֶׁל הַסְטֵרָא אַתְרָא, בְּסוּד (אִיּוֹב כ, טו): "תִּיל
בְּלַע וַיִּקְיָאֵנוּ", וְהַהֲכָרֵם לַסְטֵרָא אַתְרָא לְהַקִּיא אֶת כָּל הַקְדוּשָׁה שְׁבָלְעָה. וְלִכְּנֵן
הִיא מַעֲלָה גְדוֹלָה מְאֹד, לְהֵיטֵר מְקַרֵּב אֶל הַצְּדִיק הָאָמֵת, שֶׁהוּא נִכְנָס בְּתוֹךְ
מְדוּר הַקְּלָפוֹת, וּמְשַׁלֵּף אֶת עַצְמוֹ מִדְּבַקוֹתוֹ, וְיוֹרֵד אֶל הַנַּשְׁמוֹת שֶׁנִּפְלוּ
בְּעַמְקֵי עַמְקִים, בְּשִׂאֹל תַּחְתִּית וּמִתַּחְתִּיו, וּמַגְבִּיָּה אוֹתָם, וּמְחַזֵּר אוֹתָם אֶל
הַקְדוּשָׁת־בְּרוּךְ־הוּא, וְהֵבֵן לְמַעֲשֵׂה.

פֶּרֶק ה'

א וַיְהִי בַּיּוֹם הַשְּׁלִישִׁי וַתִּלְבַּשׁ אֶסְתֵּר מְלֻכוֹת: צָרִיף שְׂתַדַּע, אֶהוּבִי, בְּנִי!
שֶׁהָאֲדָם צָרִיף לְהַחְזִיק מֵעַמְד בְּכָל מָה שֶׁעוֹבֵר עָלָיו — בֵּין בְּנִשְׁמִיּוֹת
וּבֵין בְּרוּחַנִיּוֹת, וְאָסוּר לְהַתְיָאֵשׁ בְּשׁוּם פְּנִים וְאִפְּן, כִּי אִפְלוּ שְׂמִינִיעַ

מְלָכוֹת וּתְעַמֵּד בַּחֲצַר בֵּית־הַמֶּלֶךְ הַפְּנִימִית נֹכַח בֵּית הַמֶּלֶךְ וְהַמֶּלֶךְ יוֹשֵׁב עַל־כִּסֵּא מְלָכוֹתוֹ בְּבֵית הַמְּלָכוֹת נֹכַח פֶּתַח הַבַּיִת:

גַּנְזֵי הַמֶּלֶךְ

לְהִסְתַּרָּה שְׂבִתוֹף הַסֵּתֶרָה, גַּם שֵׁם עַלְיוֹ לְהִתְחַזֵּק, וּלְחַפֵּשׂ וּלְמַצֵּא אֶת הַקְּדוּשֵׁי בְרוּךְ־הוּא, כִּי הוּא יִתְבַּרֵּךְ מֵרַחֵם עַל כָּל בְּרִיּוֹתָיו. וְאָמְרוּ חֲכָמֵינוּ הַקְּדוּשִׁים (אֶסְתֵּר וּבִה, פָּרָק ט', סִימָן ב'): לְעוֹלָם אֵין יִשְׂרָאֵל נִתְּוֵינָן בְּצָרָה יוֹתֵר מִשְׁלֹשָׁה יָמִים, שֶׁהָרִי בְּאַבְרָהָם כְּתִיב (בְּרֵאשִׁית כב, ד): "בַּיּוֹם הַשְּׁלִישִׁי וַיִּשָּׂא אֲבָרָהָם אֶת עֵינָיו וַיֵּרָא אֶת הַמָּקוֹם מֵרְחוֹק", הַשְּׂבָטִים (בְּרֵאשִׁית מב, יז): "וַיֵּאָסֶף אוֹתָם אֶל מִשְׁמֵר שְׁלֹשֶׁת יָמִים". יוֹנָה — שְׁנֵאֲמַר (יוֹנָה ב, א): "וַיְהִי יוֹנָה בַּמַּעַי הַדָּג שְׁלֹשָׁה יָמִים וּשְׁלֹשָׁה לַיְלוֹת". וְהַמַּתִּים אֵינָן חַיִּים אֲלָא לְשְׁלֹשֶׁת יָמִים, שְׁנֵאֲמַר (הוֹשֵׁעַ ו, ב): "בַּיּוֹם הַשְּׁלִישִׁי יִקְמְנוּ וְנִחַיָּה לְפָנָיו", וְגַם הִנֵּס הַזֶּה נַעֲשֶׂה בְּסוֹף שְׁלֹשָׁה יָמִים לְתַעֲנִיתָם, הַדָּא הוּא דְכְּתִיב: "וַיְהִי בַיּוֹם הַשְּׁלִישִׁי וַתִּלְבַּשׂ אֶסְתֵּר אֶסְתֵּר מְלָכוֹת". וְאָמַר מוֹהֲרַנְדְּתַ"ל (לְקוּשֵׁי־הַלְכוֹת פּוּרִים, הַלְכָה ה', אוֹת יא), שֶׁזֶּה שְׁנוֹלְקָהָ אֶסְתֵּר לְבֵית הַמֶּלֶךְ, וְהִזְיָה נִרְאָה שֶׁהִיא צָרָה גְדוֹלָה מְאֹד, כִּי הָרִי הִיא צִעֲקָה אֲז (תְּהִלִּים כב, ב): "אֵלֵי, אֵלֵי, לְמָה עֲזַבְתָּנִי", עִם כָּל זֹאת דִּיקָא מְזָה יִצְאָה לְשׁוּעָה גְדוֹלָה, כִּי מִתּוֹף הַסֵּתֶרָה שֶׁצִּעֲקָה אֵלָיו יִתְבַּרֵּךְ, עוֹרְרָה זְכוֹת אָבוֹת. וְעַל־כֵּן גָּזְרוּ תַעֲנִית שְׁלֹשָׁה יָמִים, שֶׁהֵם כְּנֶגֶד שְׁלֹשָׁה אָבוֹת, שֶׁזֶּה סוּד "וַתִּלְבַּשׂ אֶסְתֵּר מְלָכוֹת". וְאָמְרוּ חֲכָמֵינוּ הַקְּדוּשִׁים (מַגִּלָּה ד,): שֶׁלְּבִשָׁה וְרוּחַ־הַקֹּדֶשׁ, שֶׁזֶּה סוּד (וְהָרַח שֶׁלַח קעֵד): בְּאַתֵּר דְּאַבוּהוֹן תַּמָּן שְׁכִינְתָא תַּמָּן; עַל־כֵּן בַּיּוֹם הַשְּׁלִישִׁי דִיקָא, שֶׁזֶּה נֶגֶד שְׁלֹשָׁה אָבוֹת, שְׁנוֹתְעוֹרְרוּ עַל־יְדֵי תַפְלָתָם וְנַעֲקָתָם, שֶׁאֲז לְבִשָׁה אֶסְתֵּר מְלָכוֹת, שֶׁהִיא הַשְּׂכִינָה וְרוּחַ־הַקֹּדֶשׁ, וְעַל־יְדֵי־זֶה הִתְהַ מַּפְלָה לְהֵמָן וּלְכָל שׁוֹנְאֵי יִשְׂרָאֵל.

וְדָבָר זֶה שֶׁיְד אֲצֵל כָּל בַּר יִשְׂרָאֵל, כְּשׁוֹנְנֵס בַּעַת צָרָה, אֲסוּר לוֹ לְהִתְיַאֵשׁ בְּשׁוּם פְּנִים וְאִפְּן, אֲלָא לְהִתְחַזֵּק בְּאַמוּנַת חַדוּשׁ הָעוֹלָם, שֶׁהַקְּדוּשֶׁ־בְּרוּךְ־הוּא מַחְדָּשׁ וּמְהַנֶּה וּמְקַיֵּם אֶת הַבְּרִיאָה בְּכָל רֵגַע מַחְדָּשׁ, שְׁעַל־יְדֵי־זֶה בְּעַצְמוֹ נִמְשַׁכֶּת עַל הָאָדָם נְבוּאָה וְרוּחַ־הַקֹּדֶשׁ, כַּמּוּבָא (לְקוּשֵׁי־הַלְכוֹת, בְּרִכּוֹת

הרית, הלכה ד', אות ז'; כי יש עשר מדרגות של נבואה, כנגד עשרת הדבורות, שהיא קבלת התורה. וכשהאדם חזק באמונת חדוש העולם, ומדבק את עצמו באין סוף ברוך הוא, אפלו בעת צרתו, אז דיקא זוכה לראות נסים נגלים שעושה עמו הקדוש-ברוך-הוא. וזה שטלו את עשרת בני המן, שהם עשרה פתרון דמסאבותא, שעקר ההגברותם היא כפירות ואפיקורסות שמכניסים בלב, להחליש אמונת חדוש העולם. פי אדם צריך לדעת, שאין בלעדיו יתברך כלל, והוא יתברך מתייה ומנהיה ומקיים את כל הבריאה כלה, ודומם, צומח, חי, מדבר, זה לבוש לגבי האין סוף ברוך הוא. שכל זה הוא בחינת חדוש העולם, שהאדם יודע שהקדוש-ברוך-הוא מחדש את הבריאה בכל רגע מחדש. ואת הכח הזה אנו מקבלים דיקא על-ידי קבלת התורה, ועל-ידי זכות אבותינו הקדושים, כמאמרם ו"ל (בראשית רבה, פרשה נו, סימן א): "ויהי ביום השלישי ותלבש אסתר מלכות", לכשה מלכות בית אביה. באיזו זכות? רבנן ורבי לוי, רבנן אמרי: בזכות יום השלישי של מתן תורה, שנאמר (שמות יט, טז): "ויהי ביום השלישי בהיות הבקר", ורבי לוי אמר: בזכות של יום שלישי של אברהם אבינו, שנאמר: "ביום השלישי וירא את המקום מרחוק", ובזכות הזו של קבלת התורה ובזכות האבות, "ותעמד בחצר בית המלך הפנימית נכח בית המלך, והמלך יושב על כסא מלכותו בבית המלכות". ואמר (והו בהר קט): "ותעמד בחצר בית המלך הפנימית נכח בית המלך", ובכל אתר המלך סתם דא קדשא בריך הוא, "ותעמד אין עמידה אלא צלותא". נכח בית המלך, נכח בית-המקדש, דכל ישראל צריכין לצלואה צלותא דלהון לתמן למהוי נכח בית-המקדש. הכא מאן חצר הפנימית, ודאי תרין אינון חצרות בית הו"ה וכו', עין שם. שכל זה מרמז, אשר בר ישראל שנפול בהסתרה שבתוף הסתרה, ועוברים עליו כל מיני צרות ויסורים והתפתאות, דינים, וענשים קשים ומרים, עד שנעלמת ונסתרת ממנו אמתת מציאותו יתברך, ונדמה לו כאלו סוף העולם, עם כל זאת אסור לו להתיאש בשום פנים ואפן, אלא לבוא אליו יתברך בזכות התורה ובזכות האבות הקדושים, ויבקש ויתחנן לפניו יתברך, שלא יפל בדעתו מפל מה שעובר עליו — בין בגשמיות ובין ברוחניותו, ויחזיק מעמד אפלו בזמנים הכי קשים שלו, שעוברים עליו צרות כאלו, שנדמה לו, שכבר אבד את שני העולמות, עם כל זאת אסור להתיאש מן הרחמים, אלא לבוא

וַיְהִי כִּרְאוֹת הַמֶּלֶךְ אֶת־אֶסְתֵּר הַמַּלְכָּה עֹמֶדֶת
 בַּחֲצַר נִשְׂאָה חַן בְּעֵינָיו וַיּוֹשֶׁט הַמֶּלֶךְ לְאֶסְתֵּר
 אֶת־שַׂרְבִיט הַזֶּהָב אֲשֶׁר בְּיָדוֹ וַתִּקְרַב אֶסְתֵּר וַתִּגַּע
 בְּרֹאשׁ הַשַּׂרְבִיט׃

גְּנוֹי הַמֶּלֶךְ

אליו יתברך בלב נשבר ונדכה, ועל־ידי־זה ניקא ותלבש ברוח־הקדש, ששכינת עזו יתברך תחופף עליו, ויזכה לראות שועה גדולה. העקר לא להתיאש בשום פנים ואפן, ואפלו במצבים הכי קשים, כי זה עקר הנשיון של כל בר ישראל, שבאים עליו כל מיני צרות ויסורים ומכאובים, וזוכה להחזיק מעמד, שאז ניקא עומד נכח בית המלך מלכי המלכים הקדושים־ברוך־הוא, והוא מוציא אותו מהצרות. ובלבד, אהובי, בני! שלא תתיאש במצבים הכי קשים שיעברו עליך, כי הרבה הרבה צריך לעבר על כל בר ישראל, שרוצה להתקרב אליו יתברך, אבל השמאה והזהמה של הבלי העולם הזה, מתפשטת עליו, שזו קלפת המן־עמלק, המסככת אותו עם כל מיני ספקות ובלבולים. ואשרי מי שמחזיק מעמד ולא נשבר, ואז טוב לו כל הימים, והבן למעשה.

ב ויהי כראות המלך את אסתר המלכה עומדת בחצר: צריך שתדע, אהובי, בני! אשר אסתר היא השכינה, נשמתן של ישראל, ותמיד מרגישה את עצמה, שעדין לא התחילה כלום, וזה "עומדת בחצר", שמרגישה שעדין לא נכנסה בפנים, כי כך דרכן של צדיקים, שתמיד מרגישים שעדין לא התחילו כלום. וזה "ויהי כראות המלך את אסתר המלכה עומדת בחצר, נשאה חן בעיניו", הינו המלך, מלכו של עולם, שרואה את נקדת השכינה, שהיא נשמות ישראל, שממעיטין את עצמם, ותמיד חושבים שעדין לא התחילו כלל, ועומדים פתח החצר, על־ידי־זה מקבלים מתנה ממנו יתברך. שזה "ויושט המלך לאסתר את שרביט הזהב אשר בידו". ומובא (לקוטי הלכות, בכור בהמה טהורה, הלכה ד, אות טז), שכל זה סוד ההארה וההתקרבות מהשם יתברך, שמגיע לפעמים להאדם הנמוך מאד, שאף־על־פיי־כן השם

גנזי המלך

יתברר שולח לו התקרות מרחוק, בסוד הושטת "שרביט הזהב", שגמשך בגס אמות הרבה, כמו שאמרו חכמינו הקדושים (מגלה טו:), שבא מלאך, ומתח את השרביט, שהיתה שתי אמות, והעמידה על שתיים-עשרה, ואמרי לה על שש עשרה, ואמרי לה על עשרים וארבעה, במתניתא תנא על ששים וכו', עין שם. ועל-ידי-זה נפל המן מפלה גדולה בלי שעור, ומרדכי נתעלה ונתגדל בתכלית הגדלה, וזכה להמשיך הארה הזאת בכל שנה ושנה, שאפלו בתקף הגלות הזו אף-על-פי שמלכות העכו"ם מושלים עלינו, שהם יראות הנפולות מאד, ששוכרים את האדם, ומראים לו שהוא עדין לא התחיל כלל, ונמצא בחוץ לגמרי, וכאלו אבד מנוס ותקנה ממנו, עם כל זאת מצא חן בעיני המלך מלכי המלכים הקדוש-ברוך-הוא, בסוד "ויושט המלך לאסתר את שרביט הזהב אשר בידו", שכל זה הוא הארת מרדכי, יסוד אבא, שממש נמשכת הארת היראה עלאה מאד, שגדע כל אחד, שאין להתירא משום בריה שבעולם, כי אם ממנו יתברך לבד. וזהו עקר הגס של פורים, שהוא גדול ביותר מכל הנסים, אפלו מהגס של יציאת מצרים וכו', כמובא בכתבים, כי אז ביציאת מצרים נבע פרעה, שהוא מלכות הרשעה, דהינו שבטלו אז את היראה הנפולה שניקן ממנה פרעה. אבל בימי אחשורוש, שהיתה מלכות הרשעה קימת, אף-על-פי-כן זכו ליראה נפלאה כזאת ולגס כזה, שלא יראו ולא פחדו משום בריה שבעולם רק ממנו יתברך לבד. ונתקיים (אסתר ח, יז): "כי נפל פחד היהודים עליהם". וזהו חדוש נפלא ונורא ביותר.

ועל-ידי תקף הגס הזה אנו קימים עתה בגלות המרה הזו, שגם בתקף ממשלתם של אמות העולם ופחדם בגשמיות וברוחניות, מה שהיצר הרע וחילותיו תופסין כפה בני-אדם בגלות כמו שתופסין, רחמנא לצלן, ואף-על-פי-כן גם שם אנו יודעין, שאין להתירא משום פחד בעולם, כי אם ממנו יתברך לבד, עד שאנו באים לשמחה גדולה ועצומה על-ידי-זה, בחינת שמחת פורים. וכל זה רק על-ידי כח מרדכי ואסתר, שהם בחינת התנוצצות משיח, שממשיך גם עתה יראה נפלאה כזאת, שייכל כל אחד גם במקומו לזכר את השם יתברך, ולהתירא רק מלפניו יתברך לבדו, שכל זה הוא סוד "ותקרב אסתר ותגע בראש השרביט", שגשמות ישראל, אפלו

שהם נמצאים בגלות גדולה, על-ידי הארת מרדכי ואסתר, נמשכת עליהם דבקות אמת באין סוף ברוך הוא, שזה "שרביט הזהב". ולכן שרביט עם האותיות גימטריה שלום במלוי פנה: שי"ן למ"ד ו"ו מ"ם. ונדע דשלום הוא בחינת יסוד, וראש השרביט הוא זעיר אנפין, וזה ונתגע בראש השרביט", שנעשה יחוד "כמצר איש וליות" (מלכים א' ז, לו), וזה (תהלים כג, ד): "גם כי אלף בגיא צלמות לא אירא רע כי אתה עמדי, שבטך ומשענתך הפה ינחמני", שאיני מתגרא משום רע אפלו בגיא צלמות, כי אם ממך לבד, וזוהי נחמתי ושמחתי, כי "שבטך ומשענתך הפה ינחמני". כי גם יראת הענש מהשם תתברך, שהיא בחינת שבטך — לשון שבט ורצועה, זה לא מפחיד אותי, אדרבה זו שמחה, מאחר שידע שהכל ממנו תתברך, ויבדאי ירחם עלי ויתהפך הכל לטובה.

וזה סוד הושטת "שרביט הזהב", כי "שרביט" הוא סוד שבט מלכות, שהוא סוד הדינים, מורא מלכות, שהוא מפקד ממלכות העפוי"ם. אכל על-ידי שרביט של זהב נמתקים כל הדינים, כי נעשה יחוד בין זעיר ונוקבא, מרדכי ואסתר, שהם ממשיכים את גלוי אמתת מציאיותו תתברך, שאז לא יראים ומתפתחים משום בריה שבועולם. כי ידוע שזהב הוא שרש הדינים שהם גבוהים מאד, והם יקרים מכסף שהוא חסד גדול, הינו שבהשרש העליון הדין יקר מחסד. כי הדין והיראה הוא חסד נפלא, ועל ידו דיקא נמתקין כל הדינים, בסוד המתקת הדינים בשרשן. שזהו י"ג מדות של רחמים, שהן שערות דדיקנא דאינון קשין לאכפאי דינין, כידוע בזהר ובכתבים. וזה סוד הושטת "שרביט הזהב", שהיא התקרבות נפלאה, שפמשיכה דעת והארה נפלאה על האדם הרחוק מאד, כי מאיר עליו מדעת עליון מאד, שהוא סוד יראה עלאה דלעילא, עד שיזכה זה הרחוק מאד, גם כן ליראה עם דעת, דהינו שעל-ידי היראה עלאה דעילא, גם כן יזכה אליו ותברך. כי מאחר שתמיד מרגיש שהוא עדין נמצא בחוץ "בחקצרו", שאז "נשאה חן בעיניו", כי אצלו תתברך מאד יקר, שעדין מחזיק את עצמו שהוא בחוץ, ואינו מתגאה, אלא הוא רועד וזוחל מפחד עליון, ועל-ידי זה זוכה שנעשה על ידו היחוד העליון. וזה סובב על כל הרחוקים, שאפלו שהם נמצאים בחוץ, גם כן יכולים להתקרב אליו ותתברך, על-ידי הושטת

שרביט הזהב אליהם; כי יש בגי' אדם הרבה, כשמשעינים בספרי מוסר, שמתדברים מעצם מרירות הענשים של גיהנום, הם מתפתחים מאד. אבל הבעל-דבר מתגרה בם ומפילים על-ידי' זה לעצבות גדולה יותר מבתחלה, עד שלפעמים נופלים על-ידי' זה יותר, חס ושלום. ויש שנופלים, חס ושלום, כל-כף, עד שבאים לכפירות, חס ושלום. וכל זה מחמת שאין להם דעת מצדיקי אמת, להחיות את עצמן, ונדמה להם שכבר נשקעו בדרכיהם כל-כף, חס ושלום, עד שאי אפשר להם לשוב עוד. ועל-כן כל מה שרואין יראות ענשים, נופלים בעיני עצמן יותר ויותר. וזה בחינת מלחמת עמלק, אשר מכניס ספקות באדם. כי עמל"ק גימטריה ספ"ק. אבל השם יתברך חומל על עמו, ושולח עלינו הארה על-ידי צדיקי הדור שבכל דור ודור, יש צדיקים הדבקים באין סוף ברוך הוא, ובטלים ומבטלים לגמרי בעצם עצמיות אלקותו יתברך, ונמשכת עליהם היראה לטובה, שזה סוד: "וישיט המלך לאסתר את שרביט הזהב אשר בידו", כי משיח הוא בסוד שני למלך, והוא ימצא את כל הטוב שבכל בר ישראל, ועל-ידי' זה ימשיך את היראה בשכל עליון כל-כף, עד שתגיע היראה לטובה, אפלו להגרוע שבגורעים, שאפלו רחוק מאד מאד, שמרגיש את עצמו שעדין עומד בחצר, שזה סוד "עומדת בחצר", ועל-ידי' זה "נשאה חן בעיניו" של מלך מלכי המלכים הקדוש-ברוך-הוא. ועל-ידי' זה נמשכת להאדם, שהיה רחוק ממנו יתברך — דעת האמת, להבחין האמת, שגם הוא יש לו תקנה, כי רחמיו יתברך רבים מאד מאד. ועל-כן בודאי לא פל על-ידי יראת הענש, אדרבה, מיראת הענש יחזק את עצמו למצא בעצמו נקדות טובות, ולשמח את עצמו בהן, שהוא מרע ישראל על-כל-פנים, ולהמשיך על עצמו חיות ושמחה על-פי כל הדרכים והעצות שהנהיגנו רבנו ז"ל (לקוטי-מוהר"ן). חלק א', סימן רכב), למצא בעצמו את הנקדות טובות שיש בו עדין, ולא להתיאש בשום פנים ואפן. שזה "ותקרב אסתר ותגע בראש השרביט", שהוא חוד גדשא בריך הוא ושכינתיה, יסוד ומלכות, מרדכי ואסתר, ואז הוא אינו מפחד ומתירא רק ממנו יתברך, שזו השמחה הכי גדולה, שכל זה הוא סוד שמחת פורים, שאז וכינו שיתגלה עלינו מלך מלכי המלכים הקדוש-ברוך-הוא, על-ידי "וישיט המלך לאסתר את שרביט הזהב אשר בידו", שהיא הארה שהקדוש-ברוך-הוא מאיר על כל אלו שעדין רחוקים, ועדין הצדיקים

ג וַיֹּאמֶר לָהּ הַמֶּלֶךְ מֵהַלֵּךְ אֶסְתֵּר הַמַּלְכָּה וּמֵהַ בְּקִשְׁתָּהּ עֲדַחְצֵי הַמַּלְכוּת וַיִּנְתֵּן לָּהּ:

גנזי המלך

שאַיִנִּים וְחוֹקִים, אֲבָל הֵם מְחֻזְקִים אֶת עֲצָמָם בְּרַחוּקִים, כְּאִלוּ הֵם נִמְצְאִים
בְּחוּץ דִּיקָא, וְהֵבֵן לְמַעֲשֵׂה.

ג וַיֹּאמֶר לָהּ הַמֶּלֶךְ, מֵהַ לֵּךְ אֶסְתֵּר הַמַּלְכָּה וּמֵהַ בְּקִשְׁתָּהּ עַד חֲצֵי הַמַּלְכוּת
וַיִּנְתֵּן לָּהּ: צָרִיךְ שְׂתַדַּע, אַהוּבִי, בְּנִי! אֲשֶׁר הֵיכֵן שְׂפָתוֹב בְּמַגְלַה 'הַמֶּלֶךְ',
זֶה סוֹבֵב עַל מֶלֶךְ מַלְכֵי הַמַּלְכִּים הַקְדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא, מְלִפּוֹ שֶׁל עוֹלָם. וְאֶסְתֵּר
הִיא נִקְרָאת חַיּוֹת אֱלֻקוֹת, הַמְּסַתֶּרֶת אֶצֶל כָּל בַּר יִשְׂרָאֵל, שֶׁזֶה חֵלֶק מֵהַשְּׂכִינָה
שֶׁהִיא הַמַּלְכוּת, וְכַשְׁבֵּר יִשְׂרָאֵל בָּא בְּלֵב נִשְׁבֵּר, לֵב אִמָּת, אֵלָיו יִתְבָּרֵךְ,
וּמִתְחַנֵּן וּמְבַקֵּשׁ עַל נַפְשׁוֹ, שְׂיַחֲסֵם וַיִּרְחַם עָלָיו הַקְדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא, וַיִּצְיָלוּ
מִכָּל צָרָה וְצוּקָה, וּמִכָּל נִגַע וּמַחְלָה, אִזּוֹ אוֹמֵר לוֹ הַמֶּלֶךְ מְלִפּוֹ שֶׁל עוֹלָם:
"מֵהַ לֵּךְ אֶסְתֵּר הַמַּלְכָּה", הֲרִי אִם תִּמְשִׁיכִי בְּחַיִּינַת מִ"ה בְּעֲצָמָךְ, שֶׁזֶה סוֹד
הַבְּטוּל, שֶׁהָאֲדָם מְבַטֵּל אֶת עֲצָמוֹ אֵלָיו יִתְבָּרֵךְ, כְּמוֹכָא בְּדַבְרֵי רַבְנּוֹ ז"ל
(לְקוּשִׁי-מוֹהַר"ו, חֵלֶק ב', סִימָן פב), שֶׁעַקֵּר הַחֲכָמָה הוּא לְהִיּוֹת בְּטֵל וּמְבַטֵּל אֵלָיו
יִתְבָּרֵךְ, שֶׁזֶה חֲכָמָה, "כ"ח-מ"ה מֵהַ פְּחִינוּ, וְכַשְׁהָאֲדָם מְבַטֵּל אֶת עֲצָמוֹ, זוֹכֵה
לְהַגִּיעַ אֶל שַׁעַר גֵּי, שֶׁזֶה מִ"ה ל"ך, עַל-יְדֵי בְּחַיִּינַת מִ"ה, מֵהַ אָנוּ, מֵהַ חַיִּינוּ,
מֵהַ פְּחִינוּ, זוֹכִים אֶל ל"ך, שֶׁהוּא חֲמִשִּׁים שְׁעָרֵי בִּינָה, "עַד חֲצֵי הַמַּלְכוּת
וַיִּנְתֵּן לָּהּ", שֶׁזֶה סוֹד מֵהַ שְׂאֲמָרוֹ חֲכָמֵינוּ הַקְדוּשִׁים (עֲקָצִין א): עֲתִיד
הַקְדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא לְהַנְחִיל לְכָל צַדִּיק וְצַדִּיק שְׁלֵשׁ-מֵאוֹת וּנְעֻשָׁה עוֹלָמוֹת.
שְׂאֲמָר (מְשָׁלִי ח, כא): "לְהַנְחִיל אוֹהֲבֵי יֵשׁ וְאַצְרוּחִיָּהֶם אֲמֵלֵא"; כִּי בְּאֵמַת סוֹד
הַפֶּתֶר הוּא תַרְנִי"ג מְצוּת דְּאוֹרֵיחָא, וְזוֹ מְצוּת דְּרַבְּנָן, הַעוֹלָה בְּיַחַד כְּתוּר.
וְאֲמָרוֹ חֲכָמֵינוּ הַקְדוּשִׁים (קְדוּשִׁין ט): שְׂכַר מְצוּהָ בְּהֵאֵי עֲלָמָא לִיבָא, עִם כָּל
זֹאת אִם אָדָם מוֹסֵר אֶת נַפְשׁוֹ בְּעַבְרוֹ יִתְבָּרֵךְ, וּמְבַטֵּל אֶת עֲצָמוֹ לְגַמְרֵי אֶל
הָאִין סוֹף בְּרוּךְ הוּא, עַד שְׁנַעֲשֵׂה בְטֵל וּמְבַטֵּל בְּעֵינֵי עֲצָמוֹ, בְּחַיִּינַת מִ"ה, אִזּוֹ
זוֹכֵה אֶל שַׁעַר גֵּי, שֶׁהוּא ל"ך, עַל-יְדֵי-זֶה יְכוֹל לְקַבֵּל עוֹד בְּעוֹלָם הַזֶּה חֲצֵי
הַמַּלְכוּת, שֶׁהוּא חֲצֵי הַפֶּתֶר, שְׁעוֹלָה י"ש. וְלָכֵן "וַיֹּאמֶר לָהּ הַמֶּלֶךְ" מְלִפּוֹ
שֶׁל עוֹלָם, "מֵהַ לֵּךְ", עַל-יְדֵי שְׂתַהֲיָה בְטֵל וּמְבַטֵּל בְּעֵינֵי עֲצָמָךְ בְּסוֹד מִ"ה,

וַתֹּאמֶר אֶסְתֵר אִם־עַל־הַמֶּלֶךְ טוֹב יָבוֹא הַמֶּלֶךְ וְהָמֵן הַיּוֹם אֶל־הַמִּשְׁתֶּה אֲשֶׁר־עָשִׂיתִי לוֹ:

גַּנְזֵי הַמֶּלֶךְ

אז תגיע אל שער נ', שהוא ל"ה, ותפעל אשר "עד חצי המלכות וינתן לך", שהוא ש"י עולמות, שזוכין הצדיקים גם בעולם הזה, שמהפכים אין אל יש, כי הלא הפל אין סוף ברוך הוא, והעולמות הם בסוד יש, ותחעננג בזיו שכינת עזו יחברך, והבן למעשה.

ד ותאמר אסתר אם על המלך טוב: צריך שתדע, אהובי, בני! אשר רבנו ז"ל אמר (לקוטי מוה"ר, חלק א', סימן רעז): כשיש מחלקת על האדם, אין לעמד עצמו כנגד השונאים, לומר: כמו שעושה לי, בן אעשה לו כנגדו, כי זה גורם שהשונא יבוא למבקשו, לראות בו, חס ושלום, מה שהוא רוצה לראות בו, רק אדרבה ראוי לדון אותם לכף זכות, ולעשות להם כל הטובות, בחינת: "ונפשי כעפר לכל תהיה", כמו העפר שהכל דשין עליו, והוא נתן להם כל הטובות: אכילה ושתיה ונהב וקסף ונאבנים טובות, הפל היה מן העפר, כמו־כן אף־על־פי שהם חולקים עליו ומבקשים רעתו, אף־על־פי־כן יעשה להם כל הטובות כמו העפר. והוא כמשל, כשאחד חותר תחת בית חברו, אם הוא יעמיד עצמו ויחתר גם־כן כנגדו, אזי בודאי בנקל יבוא החותר למבקשו, אבל כשאחד חותר וחברו עומד בפנים, ושופך עפר ועושה תל כנגדו, אזי מפר מחשבתו, ואינו יכול השונא לבצע מבקשו. כמו־כן אין לעמד כנגד השונאים לעשות כנגדם, שזהו בחינת, שחותר גם־כן כמו השונא, שעל־ידי־זה יבוא למבקשו בנקל, אבל על־ידי בחינת עפר, בחינת "ונפשי כעפר", על־ידי־זה מפר מחשבת השונא, ואזי "כורה שחת בה יפל", כי נופל ונשאר בשחת שפרה על חברו, על־ידי העפר שגשפף עליו, כי חברו עומד ושופך עליו עפר כנגדו, על־ידי בחינת "ונפשי כעפר", וזה מה שעשתה אסתר עם המן, שאמרה: "אם על המלך טוב יבוא המלך והמן היום אל המשתה אשר עשיתי לו". ואמרו חכמינו הקדושים (מגלה טו): מה ראתה אסתר, שזמנה את המן? רבי אליעזר אומר: פחים טמנה לו, שגאמר (תהלים טו, כג): "יהי שלחנם לפניהם לפח", רבי יהושע אומר: מבית אביה

למדה, שנאמר (משלי כה, כא): "אם רעב שנאף האכילהו לחם" וגו'. ובאמת זהו נסיון גדול מאד, כי כשעוברים על האדם צרות ויסורים, חלישות הדעת, חרופין וגדופין ומכאובים משונאים, קשה וכבד לו לעשות טובות לשונאו, כי כזאב לו מאד על מה ולמה ירדפו אותו.

ובאמת אם אדם מדבק את עצמו באין סוף ברוף הוא, ומחפש רק אחר רוחניות חיות אלקותו יתברך, על ידי יתרה בעצמו בורח אליו יתברך, ונכלל לגמרי בו יתברך, ועל ידי יתרה יראה בשונאים מה ששונאים רצו לראות בו, ויקים אצלו (תהלים ז, טו): "בור כרה ויחפרהו ויפל בשחת יפעל". ודרךשו על זה חכמינו הקדושים (מדרש תהלים ז, סימן יב): כל מה שהרשעים חופרין — לעצמן הם חופרים, ולבסוף "יפל בשחת יפעל, ישוב עמלו בראשו", זה המון, שכל מה שחשב על מרדכי — הושב לו על ראשו. וכל זה על ידי ששורדפים את הצדיק, הוא בורח ונכלל באין סוף ברוף הוא. וזה סוד נפלא, "כיבוא המלך והמון היום", ראשי תבות הנו"ה; כי באמת גלה לנו רבנו ז"ל (לקוטי מוה"ר, חלק א, סימן פד), אשר בכל יום מתגלה האור הגנוז שמאיר האור האין סוף בגלוי נורא ונפלא מאד, אבל יש נחשים ועקרבים, שהם מחשבות זרות ובלבולים שמבלבלים אותו, עד שאינו זוכה להשיג את הטוב הגנוז שביום הזה, אם לא שיתגבר ויעשה חסד עם הזולת, שעל ידי יתרה שגששה ותרון — מאריך ימיו, שמאיר בכל יום ויום האור הגנוז. וזה שצריך כל צדיק לידע, כשורדפים אותו רשעים ארורים, ומציקים לו, ומדברים עליו כל דבר אסור, שיברח אליו יתברך, וידבק את עצמו באין סוף ברוף הוא, ורק יעסק במדת החסד, ועל ידי יתרה יאיר עליו מלך הפבור בהארה נוראה ונפלאה מאד.

כי באמת בכל יום יש בו טוב ויש בו רע, וכמו שכתוב (דברים יא, כו): "ראה אנכי נתן לפניהם היום ברכה וקללה", שבכל יום שהקדוש ברוך הוא נותן לאדם מתנה, יש בו ברכה וקללה, אם זוכה לבחור בטוב, אוי יש לו ברכה, ואם אינו זוכה לבחור בטוב, אוי יש לו קללה, שזה שאמרה אסתר, שהיא השכינה, המסתתרת גם בעת הקטנות: "כיבוא המלך והמון היום", הגינו שבכל יום ויום בא ונתגלה המלך מלכי המלכים הקדוש ברוך הוא בגלוי אלקותו יתברך, המאיר בכל יום. ולהפך גם הקלפות והסטרוא אחרא,

ה וַיֹּאמֶר הַמֶּלֶךְ מִהֲרוּ אֶת־הַמֶּן לַעֲשׂוֹת אֶת־דְּבַר אֶסְתֵּר וַיָּבֵא הַמֶּלֶךְ וְהַמֶּן אֶל־הַמִּשְׁתֶּה אֲשֶׁר־עָשְׂתָה אֶסְתֵּר:

גנזי המלך

שָׁהם הַמֶּן־עַמְלֵק, הַמַּכְנִיס סִפְקוֹת בְּאָדָם (שמות יז, ז): "הַיֵּשׁ הַגִּזְ"ה בְּקֶרֶבְנוּ אִם אֵין". וּבְאֵמַת אֵין שׁוּם מְצִיאוֹת בְּלַעֲדֵיו יִתְבַּרֵךְ כָּלֵל, וּבְכָל תְּנוּעָה וּתְנוּעָה שׁוּם אֱלוֹפוֹ שֶׁל עוֹלָם, וְגַם הֶרַע הוּא כִּסָּא לְהַטּוֹב, שׁוּה סוּד שׁוּם הַגִּזְ"ה בְּרוּךְ הוּא, הַיּוֹצֵא דִיקָא מִפְּסוּק זֶה, שְׁבַתוּךְ "הַיּוֹם" נִמְצְאִים שְׁנֵי הַפְּכִים: "יִבּוֹא הַמֶּלֶךְ וְהַמֶּן הַיּוֹם", שְׁבַכְל יוֹם בָּא כְּפִי רְצוֹן וּבְחִירַת הָאָדָם: אוֹ הַמֶּלֶךְ — מִלְּפּוֹ שֶׁל עוֹלָם, אוֹ זֶה לַעֲמַת זֶה הַמֶּן־עַמְלֵק, שֶׁהוּא הַסִּפְקוֹת וְהַבְּלִבוֹלִים. וְלָכֵן כְּשֶׁעוֹבְרִים עַל הָאָדָם צְרוֹת וְיִסּוּרִים וּמְכַאֲבִים, חֲרוּפִין וְגִדּוּפִין מִשׁוֹנְאֵיו, עַקֵּר הַעֲצָה — לְהִיּוֹת כְּטַל וּמְבַשֵּׁל אֶל הָאֵין סוּף בְּרוּךְ הוּא, וְאִזּוֹ יֵאִיר עֲלָיו מֶלֶךְ הַכְּבוֹד בְּהָאָרֶה נוֹרְאָה וְנִפְלְאָה מֵאֵד, וְיִמְתְּקוּ מַעְלָיו כָּל הַדִּינִים, וְהִבֵּן לַמַּעֲשֵׂה.

ה וַיֹּאמֶר הַמֶּלֶךְ מִהֲרוּ אֶת הַמֶּן לַעֲשׂוֹת אֶת דְּבַר אֶסְתֵּר: צְרִיךְ שְׁתַּדַּע, אֶהוּבִי, בְּנִי! אֲשֶׁר הַמֶּלֶךְ הוּא מֶלֶךְ מְלָכֵי הַמְּלָכִים הַקְּדוּשׁ־בְּרוּךְ־הוּא, שֶׁהַלְבִּישׁ אֶת עֲצָמוֹ בְּעוֹלָמוֹת: בְּרִיאָה, יְצִירָה, עֲשִׂיהַ. אֲשֶׁר כָּל הַלְבוּשׁ הַזֶּה הוּא בְּעֲצָמוֹ הַשְּׂכִינָה, כִּי כְּבִכּוֹל לְגַבֵּי הָאֵין סוּף בְּרוּךְ הוּא זֶה הַלְבוּשׁ שֶׁהוּא יִתְבַּרֵךְ מִתְּלַבֵּשׁ, וְהוּא בְּחִינַת אֶסְתֵּר — הַסִּתְרָה, בְּסוּד (דְּבָרִים לא, יח): "וְאֵנְכִי הַסִּתֵּר אֶסְתִּיר פְּנֵי בָיִם הַהוּא", זֶה לַעֲמַת זֶה נִגְדַּת הַקְּדוּשָׁה — שְׂכִינַת עֲזוֹ יִתְבַּרֵךְ, הַמְּסַתְרַת כָּבֵל פֶּרֶט וּפְרֵט בְּזֶה הָעוֹלָם, יֵשׁ הַמֶּן־עַמְלֵק, שְׁמַכְנִיס סִפְקוֹת בְּאָדָם, וְכָל מְגַמַּת הַשְּׂכִינָה, שְׁתַּגְּלֶה לְעֵין כָּל, שְׁכַלְס יַדְעוּ אֲשֶׁר אֵין בְּלַעֲדֵיו יִתְבַּרֵךְ כָּלֵל, וְדָבָר גְּדוֹל וְדָבָר קָטָן אֵינוֹ נַעֲשֶׂה מַעֲצָמוֹ, אֵלֶּא בְּהַשְׁגַּחַת הַמַּאֲצִיל הָעֲלִיוֹן, וּבְכָל תְּנוּעָה וּתְנוּעָה שׁוּם אֱלוֹפוֹ שֶׁל עוֹלָם מִמֶּשׁ. וְאֶסְתֵּר מִתְחַנְנַת לְמֶלֶךְ מְלָכֵי הַמְּלָכִים, שְׁתַּהֲיֶה מִפְּלֶה לְהַמֶּן. וְלִזְאוֹת עֲשִׂתָה אֶת הַמִּשְׁתֶּה, כִּי דִיקָא בְּעַת הָאֲכִילָה, נַעֲשֶׂה יַחֲוֵד בֵּין קַדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְשְׂכִינְתָּהּ, כְּמוֹכָא בְּדַבְרֵי רַבְּנוּ ז"ל (לְקוּשְׁתֵּי־מוֹהַר"ן, חֵלֵק א', סִמָּן סב), בְּסוּד (רוּחַ

ב, יד): "לענת האכל גשי הלוס", וַיָּקָא בַּעַת הָאֲכִילָה, אֲזַּ מִתְּגַלָּה הַמְּלָכוֹת, שְׁהִיא הַשְּׂכִינָה, וְעַל-יְדֵי-זֶה יֵשׁ מַפְלָה לְהִמְן-עַמְלָק. כִּי בַּעַת גְּלוֹי הָאוֹר הָאֵין סוּף בְּרוּךְ הוּא, מִתְּבַטְּלוֹת כָּל הַקְּלָפוֹת, כִּי מֵרֵב אוֹר הַקְּלָפוֹת מִסְתַּנְּרוֹת וּמִתְּבַטְּלוֹת. וְזֶה "וַיֹּאמֶר הַמֶּלֶךְ מִהֲרוּ אֶת הִמְן לַעֲשׂוֹת אֶת דְּבַר אֶסְתֵּר", כִּי מֶלֶךְ מַלְכֵי הַמְּלָכִים עוֹשֶׂה אֶת רְצוֹן הַשְּׂכִינָה, נִשְׁמָתָן שֶׁל יִשְׂרָאֵל, אִם הֵם דְּבָקִים בּוֹ יִתְּבַרַךְ, וַיִּדְּקָא "וַיִּבֹא הַמֶּלֶךְ וְהִמְן אֶל הַמַּשְׁתֶּה אֲשֶׁר עָשְׂתָה אֶסְתֵּר", וְשֵׁם יֵשׁ לְהִמְן מַפְלָה. וְאָמְרוּ חֲכָמֵינוּ הַקְּדוּשִׁים (מְדַרְשׁ אֲנָה): אָמַר דָּוִד (תְּהִלִּים טו, ד): "יִרְבּוּ עֲצוּבוֹתֶם אַחַר מִהֲרוּ", "מִהֲרוּ אֶת הִמְן לַעֲשׂוֹת אֶת דְּבַר אֶסְתֵּר", הֵינּוּ עַל-יְדֵי שְׁנִתְּגַלָּה הַשְּׂכִינָה מִתּוֹךְ הַסְתַּרְתָּהּ, עַל-יְדֵי-זֶה נוֹפְלוֹת וְנִתְּבַטְּלוֹת הַקְּלָפוֹת, שֶׁהֵם הִמְן-עַמְלָק, הַמַּכְנִיסוֹת סִפְּקוֹת בְּאָדָם, וּבְלִבָּד שִׁיְהִיָּה בְּלֵב אֲמֵת, לֵב נְכוֹן. וּמוֹכָא בְּדַבְּרֵי רַבְּנּוּ ו'ל (לְקוּטִי-מוֹהַר"ן, חֵלֶק ב, סִימָן עז), שֶׁכָּל אֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל, אֶפְלוּ צַדִּיק גְּדוֹל, צָרִיךְ שִׁיְהִיָּה לוֹ אֵינָה צַעַר בְּכָל יוֹם. וְמִי שֶׁדַּעְתּוֹ יוֹתֵר גְּדוֹלָה, צָרִיךְ לִסְבֹּל צַעַר יוֹתֵר גְּדוֹל, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (קֹהֶלֶת א, יח): "וַיִּסְרִיף דַּעַת יוֹסִיף מְכָאוֹב", וְהַהִמְתַּקָּה הִיא עַל-יְדֵי אֲכִילָה בַּקְּדָשָׁה וּבִירְאָת שְׁמַיִם; כִּי כְּשֹׂאֵבֵל בַּקְּדָשָׁה, מִמְּשִׁיף עַל עֲצָמוֹ הִירְאָה, שְׁהִיא מִדַּת הַשְּׂכִינָה, וְנִתְּבַטְּל מִמֶּנּוּ הַצַּעַר. וְזֶה הַסַּעֲדָה שֶׁעָשְׂתָה אֶסְתֵּר, כְּדִי לִבְטֹל אֶת הִמְן-עַמְלָק, הַגּוֹרֵם צַעַר וַיִּסּוּרִים לְכָל בֵּר יִשְׂרָאֵל, עַל-יְדֵי הַסַּפְּקוֹת וְהַבְּלוּלִים שֶׁמַּכְנִיס בּוֹ — הֵי"שׁ הַיְי"ה בַּקְּרָבֵנוּ אִם אֵין".

וְעַכְשָׁיו בֵּא וַיְרָא נִפְלְאוֹת תּוֹרַתְנוּ הַקְּדוּשָׁה, אֵיךְ שֶׁעַל-יְדֵי אֲכִילָה בַּקְּדָשָׁה, בְּדַבְּקוֹת הַבּוֹרָא יִתְּבַרַךְ שְׁמוֹ, וְלִיחַד יַחֲוִדִים קְדוּשִׁים בְּכָל לַעֲיֶסָה וְלַעֲיֶסָה, עַל-יְדֵי-זֶה יְכוּלִים לַחְזוֹר בְּתִשׁוּבָה שְׁלֵמָה, וְלַעֲשׂוֹת יַחֲוִד בֵּין קְדָשָׁא בְּרִיךְ הוּא וּשְׁכִנְתָּיהּ. וְלִכְּן מִהֲר"ו אֶת הִמְן לַעֲשׂוֹת אֶת דְּבַר אֶסְתֵּר, הֵינּוּ שֶׁהִמְן יָבוֹא אֶל הַמַּשְׁתֶּה, וְשֵׁם תְּהִיָּה מַפְלָתוֹ, עוֹלָה בְּדִיּוּק כְּמִסְפֵּר (נִחְמָיָה ט, טו): וְהֵם וְאַבְתְּחִינ"ו הַזִּיד"ו וַיִּקְש"ו אֶת עַרְפָּם, וְל"א שְׁמַע"ו אֶל מַצּוֹתֵי"ךְ, שֶׁאֶפְלוּ שֶׁנִּפְלוּ בְּמָקוֹם שֶׁנִּפְלוּ, וְהַזִּידוּ וְהַקְשׁוּ אֶת עַרְפָּם, וְלֹא שְׁמַעוּ אֶל מַצּוֹתָיו יִתְּבַרַךְ, אִם רַק מִתְּקַדְּשִׁים בַּעַת הָאֲכִילָה, וּמְדַקְדְּקִים מְאֹד מְה אוֹכְלִים, שְׁלֹא יְהִיָּה בְּהֵם שׁוֹם סִפְּקוֹת בְּכִשְׁרוֹתָם, וְיְהִיָּה הַמַּאֲכָל מְבָרַךְ, עַל-יְדֵי-זֶה יְכוּלִים לִזְכּוֹת בַּעַת הָאֲכָל לְהֵאָרֵת הַרְצוֹן. כְּמוֹכָא בְּדַבְּרֵי רַבְּנּוּ ו'ל (לְקוּטִי-מוֹהַר"ן, חֵלֶק ב, סִימָן ד), שֶׁאֲזַּ מִתְּגַלָּה רְצוֹן הַעֲלִיּוֹן. כִּי בַּעַת שֶׁהֲאָדָם

וַיֹּאמֶר הַמֶּלֶךְ לְאַסְתֵּר בְּמִשְׁתֵּה הַיַּיִן מַה־שָּׂאלְתֶךָ
וַיִּנְתֶּן לָהּ וּמַה־בְּקָשְׁתֶךָ עַד־חֲצֵי הַמַּלְכוּת וְתַעֲשֵׂ׃

גַּנְזֵי הַמֶּלֶךְ

אוֹכֵל, אֵז מִתְחַבֵּרֶת גְּשָׁמִיּוֹת וְרוֹחַנִּיּוֹת גַּם יַחַד, וְעַל־יַד־יָנֹה נֵשׁ מִפְּלֵה לִסְטְרָא אַחְרָא וְהַקְּלָפוֹת הַמֶּן־עַמְלָק, שְׁזָה סוּד (שְׁמוֹת כ"א, י"ד): "וְכִי יוֹד אִישׁ עַל רַעְהוּ לְהַרְגוֹ בְּעָרְמָה מֵעַם מְזֻבְחֵי תַקְחָנוּ לְמוֹת", הֵינּוּ אִישׁ זֶה יֵצֵר הָרַע, כְּמוֹבָא (וְהוּר מִשְׁפָּטִים צ"ה): יֵצֵר הָרַע דְּאִיהוּ אִישׁ זָר שְׂבָא בְּמִזִּיד לְהַרְגַּ אֶת רַעְהוּ, שְׁהוּא הַיֵּצֵר טוֹב, וּמִלְבִּישׁ אֶת עֲצָמוֹ בְּעָרְמָה, הַעֲצָה לְהַרְגַּ אוֹתוֹ הוּא עַל־יַד־יְדִי אֲכִילָה דְקַרְשָׁה, שְׁזָה "מֵעַם מְזֻבְחֵי תַקְחָנוּ לְמוֹת", נִמְצָא, שְׁאֶפְלוּ הָאֲדָם שְׁנַפֵּל לְמָקוֹם שְׁנַפֵּל, וְעֵשָׂה מַה שְׁעֵשָׂה, אִם יִקְבֵּל עַל עֲצָמוֹ לְשֹׁמֵר קְרֻשְׁתַּת הַמַּאֲכָלִים, לְשֹׁמֵר לְאֹכֵל רַק מַאֲכָלִים קְדוּשִׁים הַמְּבָרְכִים, עַל־יַד־יָנֹה "וַיִּבְא הַמֶּלֶךְ וְהָמֶן אֶל הַמִּשְׁתֶּה אֲשֶׁר עָשְׂתָה אֶסְתֵּר", שְׁדִיקָא מֶלֶךְ מַלְכֵי הַמְּלָכִים הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ־הוּא מְבִיא אֶת הָמֶן, שְׁהוּא הַסְטְרָא אַחְרָא, "אֶל הַמִּשְׁתֶּה אֲשֶׁר עָשְׂתָה אֶסְתֵּר", שְׁהִיא הַשְּׂכִינָה שְׁמַתְגַּלִּית בְּעַת הָאֲכִילָה דִּיקָא וְשֵׁם מִפְּלָתוֹ, וְהָבֵן לְמַעֲשָׂה.

וַיֹּאמֶר הַמֶּלֶךְ לְאַסְתֵּר בְּמִשְׁתֵּה הַיַּיִן מַה שָּׂאלְתֶךָ וַיִּנְתֶּן לָהּ: צְרִיף שְׁתַּדַּע, אָהוּבֵי, בְּנֵי! שְׁבֹזָה הָעוֹלָם צְרִיכִים הַתְּחַזְּקוֹת תְּזַקֵּה בְּכָל יוֹם וַיּוֹם, כְּפִי הַצְּרוֹת וְהִיסוּרִים שְׁעוֹבְרִים עַל כָּל אַחַד וְאֶחָד, הַהִכְרַח לְהַתְּחַזֵּק, וְהַגַּה אֲמֵרוֹ תְּכַמְּנֵנוּ הַקְּדוּשִׁים עַל יַיִן (יִמָּא ע"ו): וְאֶמְאִי קְרִי לִיה יַיִן, וְאֶמְאִי קְרִי לִיה תִּירוּשׁ? יַיִן — שְׁמַבִּיא יִלְלָה לְעוֹלָם, תִּירוּשׁ — שְׁכָל הַמַּתְגַּרָּה בּוֹ נַעֲשֵׂה רֵשׁ, רַב פְּהֵנָא רְמִי כְּתִיב תִּירוּשׁ וְקִרְיָנָא תִּירוּשׁ, זְכָה — נַעֲשֵׂה רֵאשׁ, לֹא זְכָה — נַעֲשֵׂה רֵשׁ. וְלָבֵן דִּיקָא בְּעַת שְׁתִּיתַת הַיַּיִן, אֵז הִיא הַבְּחִירָה לְאֲדָם, אִם לְהִיּוֹת בְּטַל וּמְבַטֵּל אֶל הָאִיִן סוּף בְּרוּךְ הוּא, וְלְהַמְשִׁיף עַל עֲצָמוֹ מִיַּיִן הַמְשֻׁמֵּר, שְׁהֵם אִירוֹת צַחְצַחוֹת שְׁמֵאִירִים בְּכָל הָעוֹלָמוֹת, אוֹ חֶסֶם וְשִׁלּוּם, שְׁיַפֵּל בְּשִׁכְרוֹת וַיִּשְׂכַּח אֶת כָּל הַמְצוּוֹת, כְּמוֹבָא בְּדַבְּרֵי רַבְּנֵנוּ ז"ל (לְקוּטֵי־מִוֶּהָרִין, חֲלָק ב', סִימָן כ"ו), שְׁעַל־יַד־יְדֵי שְׁכָרוֹת שׁוֹכְחִים אֶת כָּל הַמְצוּוֹת, וְנוֹפְלִים לְעַמְקָא דִּתְהוּמָא רַבָּא. וְזָה שְׁשׂוֹאֵל הַמֶּלֶךְ — מַלְכוֹ שֶׁל עוֹלָם, אֶת אֶסְתֵּר — נְשִׁמוֹת יִשְׂרָאֵל, דִּיקָא בְּעַת שְׁתִּיתַת הַיַּיִן, "מַה שָּׂאלְתֶךָ וַיִּנְתֶּן לָהּ", כִּי אֲמֵרוֹ

וַתַּעַן אֶסְתֵּר וַתֹּאמֶר שְׂאֵלְתִי וּבִקְשָׁתִי:

גנזי המלך

חַכְמֵינוּ הַקְּדוּשִׁים (ירושלמי מגלה, פֶּרֶק א', הַלְכָה ד'): כֹּל מִי שֶׁהוּא פּוֹשֵׁט יָדוֹ לְטַל — נוֹתֵינֵן לוֹ. וּפְרָשׁוּ הַצְּדִיקִים תַּלְמִידֵי הַבַּעַל-שֵׁם טוֹב הַקְּדוֹשׁ, וְנִכְתַּם תַּגֵּן עַלֵינוּ, שֶׁהַפְּרוּשׁ הוּא, שְׂבִיּוֹם פּוֹרִים מֵאִיר אֹר נוֹרָא וְנִפְלָא כְּנֶה, מֵחִין דְּאָבָא, שְׂכַל מִי שֶׁרַק פּוֹשֵׁט יָדוֹ, וּמִבְקָשׁ מִמֶּנּוּ יִתְבַּרֵךְ — נוֹתֵינֵן לוֹ. וְלִכְּן דִּיקָא בַּעַת מִשְׁתָּה הֵיִן, אֹמֵר הַמֶּלֶךְ מְלִכּוֹ שֶׁל עוֹלָם, אֶל נִשְׁמוֹת יִשְׂרָאֵל, שֶׁהֵם בְּחִינַת אֶסְתֵּר הַמְּנַחִים בַּהֶסְתֵּרָה, "מֵה שְׂאֵלְתָךְ וַיִּנְתֵּן לָךְ", כֹּל מֵה שְׂתַּבְקָשִׁי עֲכָשׁוּ תִּבְקְבְּלִי, "וּמֵה בִקְשָׁתְךָ עַד חֲצֵי הַמְּלָכוּת וַתַּעֲשֵׂ", כִּי עֲכָשׁוּ בַּעַת מִשְׁתָּה הֵיִן אָדָם יְכוֹל לַעֲלוֹת מַעְלָה מַעְלָה, עַד שְׂיַגִּיעַ אֶל סוּד מְטִי וְלֹא מְטִי, הַמּוּבָא בְּדַבְרֵי רַבְנּוּ ז"ל (לְקוּטִי-מוֹתֵרִין, חֶלֶק א', סִימָן כד), שְׂעַל-יָדֵי שֶׁהָאָדָם שִׁמְחָה הוּא יְכוֹל לְצַאת מִהַקְּלָפוֹת שְׂמִסְבָּבִים אוֹתוֹ, וַיַּעֲלֶה לְמַעְלָה מִנְּפִשׁוֹ, רִוּחַן וְנִשְׁמָתוֹ. עַד שְׂיַגִּיעַ אֶל עוֹלָם הָאֲצִילוֹת, בְּבַחֲנֵינֵי מְטִי וְלֹא מְטִי, שָׁזָה חֲצֵי הַמְּלָכוּת דְּאֲצִילוֹת, כִּי אִי אֶפְשָׁר לְהַשִּׁיג אֶת כָּל מְלָכוּת דְּאֲצִילוֹת, כִּי מֵרַב הָאוֹר יִהְיֶה שְׂבִירַת הַכְּלִים, וְאִזּוּ לֹא יִהְיֶה שׁוּם דְּבַר. וְלִכְּן צְרִיכִים תְּמִיד לְדַעַת, שְׂעַקֵר הַשְּׁלֵמוֹת הוּא לִידַע שְׂאִינּוּ יוֹדַע כְּלוּם, כַּמּוּבָא בְּדַבְרֵי רַבְנּוּ ז"ל (לְקוּטִי-מוֹתֵרִין, חֶלֶק א', סִימָן פג), אֲשֶׁר תְּכַלִּית הַיְדִיעָה שְׂלֹא גִדַע, וְעַל-יָדֵי יְדִיעוֹת אֱלוֹ, אֵף פַּעַם לֹא יִפֹּל הָאָדָם, אֶפְלוּ שְׂעוּבָר עַלְיוּ מֵה שְׂעוּבָר — מִשְׁבָּרִים וְגַלִּים, הַעֲלָמוֹת וְהַסְתֵּרוֹת. בְּרַגַּע שֶׁהָאָדָם מְדַבֵּק אֶת נַפְשׁוֹ בְּאֵין סוֹף בְּרוּךְ הוּא, וּבְפֶרֶט בְּיוֹם הַפּוֹרִים, בַּעַת מִשְׁתָּה הֵיִן, אִזּוּ כְּשׂוֹזָה — נַעֲשֶׂה רֵאשׁ, וּמִשִּׁיג מֵחִין דְּאָבָא עַל-יְדֵי-יָהּ, "עַד חֲצֵי הַמְּלָכוּת וַתַּעֲשֵׂ", שֶׁהוּא מְטִי וְלֹא מְטִי, זֶה יְכוֹלִים לְהַשִּׁיג, לְדַעַת שְׂאִינּוּ יוֹדַע כְּלָל; כִּי בְּאֵמַת מֵה הָאָדָם יוֹדַע מֵה זֶה עַלְיָהּ וּמֵה זֶה יְרִידָהּ, צְרִיכִים רַק לְדַבֵּק אֶת עַצְמוֹ תְּמִיד בְּאֵין סוֹף בְּרוּךְ הוּא, וְלֹא לְהַתְּבַלְבֵּל מִשׁוּם דְּבַר, אֶפְלוּ שְׂעוּבָרִים עַלְיוּ צְרוֹת וַיְסוּרִים, עֲנָשִׁים קָשִׁים וּמְכַאוּבִים, עִם כָּל זֹאת אֲסוּר לְהַתְּבַלְבֵּל וּלְהַשְׁבֵּר, אֶלֹא לַעֲשׂוֹת בְּכָל פַּעַם הַתְּחִלָּה חֲדָשָׁה, וְעַל-יְדֵי-זֶה עוֹבְרִים עַל הַכָּל, וְהֵבֵן לְמַעֲשֵׂה.

ז וַתַּעַן אֶסְתֵּר וַתֹּאמֶר שְׂאֵלְתִי וּבִקְשָׁתִי: צְרִיף שְׂתַדַּע, אֶהוּבִי, בְּנִי! אֲשֶׁר כָּכֵל בַּר יִשְׂרָאֵל מִסְתַּרְתְּ שְׂכִינַת עֲזוֹ יִתְבַּרֵךְ, וְהִיא מִשְׁתַּקְּקַת מֵאֵד לְחֹזֵר אֵלָיו

ח אִם־מִצָּאתַי חֵן בְּעֵינֵי הַמֶּלֶךְ וְאִם־עַל־הַמֶּלֶךְ טוֹב
 לָתֵת אֶת־שְׂאֵלָתִי וְלַעֲשׂוֹת אֶת־בְּקִשְׁתִּי יָבוֹא הַמֶּלֶךְ
 וְהָמֵן אֶל־הַמִּשְׁתָּה אֲשֶׁר אֶעֱשֶׂה לָהֶם וּמָחָר אֶעֱשֶׂה
 כַּדְּבַר הַמֶּלֶךְ:

גנזי המלך

יתברר בכסופין חוקים, וצוּעַקַת בְּקוֹל מֶר מֵאֵד לַחֲזוֹר אֶל אֲבִיהַ שְׁבִשְׁמִים,
 שׁוֹאֵלֶת וּמִבְקֶשֶׁת וּמִתְחַנְנֶת, לַחֲזוֹר אֵלָיו יִתְבַּרֵּךְ, וְאֶלְמֵלֵא אָדָם הִיָּה שׁוֹמֵעַ אֶל
 קוֹל צַעֲקַת וְנִהְיֵמַת נִשְׁמָתוֹ, לֹא הִיָּה יְכוֹל לִסְבֹּל אֶת הַצַּעֲקָה הַזֹּאת, מִגְדֹּל
 הַכְּסוּפִין וְהַרְצוּנוֹת שֶׁהִיא נִכְסֶפֶת וְרוֹצֶה רַק לְצִאֵת מִהַגּוֹף הַגִּשְׁמִי וְהַחֲמִרִי,
 שֶׁהַכְּנִיסוֹ אוֹתָהּ בּוֹ. וְלָכֵן הִיא תָּמִיד שׁוֹאֵלֶת וּמִבְקֶשֶׁת, עוֹנֶה וְאוֹמֶרֶת, שְׁרוּצָה
 לְתַנּוֹן אֶת מַעֲשֶׂיהָ. וְלָכֵן לֹא בַחֲנָם שֶׁהוֹדִירָנוּ רַבְּנוּ ו'ל כָּל־כֶּף עַל עֲגִיזַת תְּפִלָּה
 וּבְקִשָּׁה, וְאָמַר (לְקוּשִׁי־מוֹהַר"ן, חֶלֶק ב', סִימָן כה): הַהִתְבַּרְדּוּת הִיא מַעֲלָה עֲלִיוֹנָה
 מֵהַפֶּל, דִּהְיִינוּ שֶׁהָאָדָם יִקְבַּע לַעֲצָמוֹ עַת כָּבֵל יוֹם, וַיְדַבֵּר אֶל הַקְּדוֹשׁ־בְּרוּךְ־
 הוּא כַּאֲשֶׁר יְדַבֵּר אִישׁ אֶל רַעְהוּ וְהָבֵן אֶל אָבִיו, וְדַבֵּר זֶה מַעֲלָה שְׁעִשׂוּעִים
 גְּדוֹלִים לַמַּעֲלָה, שְׁעִדִּין לֹא הָיוּ שְׁעִשׂוּעִים כְּאֵלוֹ מִימוֹת עוֹלָם. וְאָמַר רַבְּנוּ
 ו'ל (לְקוּשִׁי־מוֹהַר"ן, חֶלֶק ב', סִימָן ק), שֶׁכָּל הַצַּדִּיקִים הַגְּדוֹלִים בְּמַעֲלָה, לֹא זָכוּ
 לְהִגִּיעַ לְמִדְרַגָּתָם, אֶל־עַל־יְדֵי שֶׁהִרְגִּילוּ אֶת עַצְמָם לְדַבֵּר אֶל הַקְּדוֹשׁ־בְּרוּךְ־
 הוּא, כַּאֲשֶׁר יְדַבֵּר אִישׁ אֶל רַעְהוּ, כִּי זֶה הַשַּׁעַר לְהַכְּנִס אֵלָיו יִתְבַּרֵּךְ, כְּמוֹכָא
 בְּדַבְּרֵי רַבְּנוּ ו'ל (לְקוּשִׁי־מוֹהַר"ן, חֶלֶק ב', סִימָן פד), אֲשֶׁר הַתְּפִלָּה הִיא הַפֶּתַח
 וְהַשַּׁעַר לְהַכְּנִס בֵּה אֶל הַקְּדוֹשׁ־בְּרוּךְ־הוּא, כִּי אִזּוֹ כְּשֶׁהָאָדָם מְדַבֵּר אֵלָיו
 יִתְבַּרֵּךְ, נִשְׁמָתוֹ מִבִּיעָה אֶת רְצוֹנָה וְכִסּוּפָה לַחֲזוֹר אֶל שְׂרָשָׁה, וְהָבֵן לַמַּעֲשֶׂה.

ח אם מצאתי חן בעיני המלך: צריך שתדע, אהובי בני! אשר מוכא בדברי
 רבנו ו'ל (לְקוּשִׁי־מוֹהַר"ן, חֶלֶק א', סִימָן ה), אֲשֶׁר בְּעַת גְּזֵרָה צָרִיכִים לְהַלְבִּישׁ
 אֶת הַתְּפִלָּה בְּמֵאֶמֶר, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (דְּנִיאל ד, יד): "בְּגִזְרַת עִירִין פִּתְגָמָא, וּמֵאֶמֶר
 קְדִישִׁין שְׂאֵלְתָא", כְּדִי שְׁלֵא יִקְטַרְגּוּ, וְזֶה מֵה שְׁעִשְׂתָּה אֶסְתֵּר, שֶׁדַּבְּרָה אִזּוֹ אֶל
 מֶלֶךְ מְלִכֵי הַמְּלָכִים הַקְּדוֹשׁ־בְּרוּךְ־הוּא, "אִם מִצָּאתִי חֵן בְּעֵינֵי הַמֶּלֶךְ, וְאִם
 עַל הַמֶּלֶךְ טוֹב לָתֵת אֶת שְׂאֵלָתִי וְלַעֲשׂוֹת אֶת בְּקִשְׁתִּי", וְאַחֲשׂוּרוֹשׁ חֶשֶׁב שֶׁהִיא

מדברת אליו, אבל אסתר דברה אז אליו יתברך. "יבוא המלך והמון", ראשי תבות: יה"ו, שהוא סוד ט"ל אורות, פמוכא בדברי רבנו ז"ל (לקוטי מוהר"ן, חלק א', סימן יא), אשר השלש אותיות ראשונות של הנו"ה במלוי אלפין, הם בגימטריה ט"ל, עין שם. והיא רצתה להכניע את המן-עמלק שגורם לפגם הברית, ואי אפשר להשיג את ט"ל אורות, אלא על-ידי קדשת הברית. ולכן אמרה: "יבוא המלך והמון", שהוא ראשי תבות יה"ו, סוד ט"ל. "ומחר אעשה כדבר המלך", ואמרו חכמינו הקדושים (מדרש אגדה): מה ראתה אסתר לומר "ומחר אעשה כדבר המלך"? אלא שכל ורעו של עמלק למודים הם לפל במחר. וכן הוא אמר (שמות יז, ט): "מחר אנכי נצב על ראש הגבעה וגו', וכן בשאול (שמואל א' ט, טז): "כעת מחר אשלח לך איש וגו', כי עקר קלפת עמלק, שדוחה את האדם למחר, ואסתר שהיא סוד השכינה, לוחמת נגדו, כי מי שפגום בברית, הוא תמיד שבור, ונדמה לו שהיום הזה אינו יום, ודוחה את זה למחר, אבל מי שזוכה לתקן הברית, יודע, שכל יום ויום הוא יום, וצריכים לחטף בו טוב אמתי ונצחי, וכמו שפרש רבנו ז"ל (לקוטי מוהר"ן, חלק א', סימן ערב) את הפסוק (תהלים צה, ז): "היום אם בקלו תשמעו", אם אתם רוצים לשמע בקולו יתברך, תרעו שאין לכם רק את היום הזה, כי בכל יום ויום מתגלה האור הגנוז שמאיר בו אור אין סוף ברוך הוא, פמוכא בדברי רבנו ז"ל (לקוטי מוהר"ן, חלק א', סימן פד), אבל הגושים והעקרבים, שהם המחשבות זרות, שבאים מפגם הברית, זה מה שמונע מהאדם להשיג את האור אין סוף ברוך הוא. וזה שנאמר במלחמת עמלק (שמות יז, ט): "וצא הלחם בעמלק מחר", כי אי אפשר להכניע את קלפת עמלק, אלא על-ידי שמתדירים בעצמם, שאין לו רק את היום הזה, שאז האדם מרגיש ט"ל אורות. וזה שבקשה אסתר מהמלך — מלכו של עולם: "אם מצאתי חן בעיני המלך, ואם על המלך טוב לתת את שאלתי ולעשות את בקשתי", שאזכה להכניע את המן-עמלק, "יבוא המלך והמון", שהוא שם יה"ו במלוי אלפין, שהוא ט"ל אורות, שזוכים על-ידי תקון הברית, "אל המשתה אשר אעשה להם", כי ניקא בעת אכילה נעשה יחוד בין קדשא בריך הוא ושכינתה, פמוכא בדברי רבנו ז"ל (לקוטי מוהר"ן, חלק א', סימן סב), ועל-ידי היחוד הזה נכלית הסטרא אחרא לגמרי. ומוכא (קהלות יצקב, ערך משתה): משתה ראשי תבות: שיהמה

ט וַיֵּצֵא הַמֶּן בַּיּוֹם הַהוּא שֶׁמֶח וְטוֹב לֵב וְכִרְאוֹת הַמֶּן
 אֶת־מַרְדֵּכַי בְּשַׁעַר הַמֶּלֶךְ וְלֹא־קָם וְלֹא־זָע מִמֶּנּוּ
 וַיִּמְלֵא הַמֶּן עַל־מַרְדֵּכַי חֲמָה:

גַּנְזֵי הַמֶּלֶךְ

מ'מתיקים ת'קף ה'דינים, שזו היתה פונתה של אסתר — להמתיק את הדינים מנשמות ישראל, שנמשכו על־ידי המן, "ומתוך אעשה כדבר המלך", על־ידי שאנתק עצמי מיום מחר, ואדע שהיום הזה הוא יום, ולא אדחה מיום לחברו, על־ידי־זה ימתקו כל הדינים. כי כל הדין הוא כשארם חושב שהיום הזה אינו יום, והיום הזה אינו טוב, וביום הזה כבר לא ישיג את האור אין סוף, זה בעצמו הדין, אבל תכף־ומיד כשארם יודע, שאין לו רק את היום הזה, על־ידי־זה נמתקים כל הדינים, והבן למעשה.

ט וַיֵּצֵא הַמֶּן בַּיּוֹם הַהוּא שֶׁמֶח וְטוֹב לֵב: צָרִיף שְׂתַדַּע, אֶהוּבִי, בְּנִי! אֲשֶׁר
 רַבְּנוּ ז'ל אָמַר (לקוטי־מורה"ן, חלק א', סימן רעז): דַּע, כְּשֵׁיט מַחֲלֶקֶת עַל
 הָאָדָם, אֵין לַעֲמֹד עֲצָמוּ כְּנֶגֶד הַשׁוֹנְאִים, לוֹמַר: כְּמוֹ שְׁעוֹשֶׂה לִי, כֵּן אֶעֱשֶׂה
 לוֹ כְּנֶגְדּוֹ, כִּי זֶה גוֹרֵם שֶׁהַשׁוֹנֵא יָבוֹא לְמִבְקָשׁוֹ, לְרְאוֹת בּוֹ, חֵס וְשְׁלוֹם, מֵה
 שֶׁהוּא רוֹצֵה לְרְאוֹת בּוֹ, רַק אֲדַרְבָּה, רְאוּי לְדוֹן אוֹתָם לְכַף זְכוּת, וְלַעֲשׂוֹת
 לָהֶם כָּל הַטּוֹבוֹת: אֲכִילָה וְשִׁתְיָה וְזָהָב וְכֶסֶף וְאַבְנִים טוֹבוֹת, הַכֹּל הִזְיָה מִן
 הָעֵפֶר, כְּמוֹ־כֵן אֶף־עַל־פִּי שֶׁהֵם חוֹלְקִים עָלָיו וּמִבְקָשִׁים רַעְתּוֹ, אֶף־עַל־פִּי־כֵן
 יַעֲשֶׂה לָהֶם כָּל הַטּוֹבוֹת כְּמוֹ הָעֵפֶר. וְהוּא כְּמִשְׁלַל כְּשֶׁאֲחַד חוֹתֵר תַּחַת בֵּית
 הַחֵבֵר, אִם הוּא יַעֲמִיד עֲצָמוּ וְיַחַתֵּר גַּם־כֵּן כְּנֶגְדּוֹ, אֲזִי בְּנֵדָאִי בְּגֻלָּל יָבוֹא
 הַחוֹתֵר לְמִבְקָשׁוֹ. אֲבָל כְּשֶׁאֲחַד חוֹתֵר וַחֲבָרוּ עוֹמֵד בְּפָנָיִם, וְשׁוֹפֵף עֵפֶר וְעוֹשֶׂה
 חֵל כְּנֶגְדּוֹ, אֲזִי מִפֶּר מַחֲשָׁבְתּוֹ, וְאִינוּ יָכוֹל הַשׁוֹנֵא לַעֲשׂוֹת מִבְקָשׁוֹ. כְּמוֹ־כֵן
 אֵין לַעֲמֹד כְּנֶגֶד הַשׁוֹנְאִים לַעֲשׂוֹת כְּנֶגְדָם, שְׁזֵהוּ בְּחִינַת "וְנִפְשִׁי כְּעֵפֶר",
 עַל־יְדִי־זֶה מִפֶּר מַחֲשָׁבַת הַשׁוֹנֵא, וְאֲזִי כּוֹרֵה שַׁחַת בַּהּ יִפֹּל, כִּי נוֹפֵל וְנִשְׁאָר
 בְּהַשַּׁחַת שְׁכָרָה עַל חֵבֵרוֹ, עַל־יְדִי הָעֵפֶר שֶׁנִּשְׁפָּף עָלָיו, כִּי חֲבָרוּ עוֹמֵד וְשׁוֹפֵף
 עָלָיו עֵפֶר כְּנֶגְדּוֹ, עַל־יְדִי בְּחִינַת "וְנִפְשִׁי כְּעֵפֶר", וְזֶה מֵה שֶׁעֲשֶׂתָה אֶסְתֵּר עִם
 הַמֶּן, שֶׁהִזְמִינָה אוֹתוֹ אֶל הַסַּעֲדָה, לְקַיֵּם (משלי כה, כב): "כִּי גָחֳלִים אַתָּה חוֹתֵה

על ראשו, והווי"ה ישלם לך", ולכן הקן יצא "שמח וטוב לב" והתגאה מאד, כמאמרם ז"ל (אסתר בבה, פרשה ט, סימן ב), וכיון שאכלו ושתו, אמר הקן: המלך מגדל אותי ואשתו מכבדת אותי, ואין בכל המלכות גדול ממני, ושמח בלבבו מאד, הנדא הוא דכתיב: "ויצא הקן ביום ההוא שמח וטוב לב", אף הוא לא ידע, שכל זה לרעתו — להפילו, כדרךם של רשעים, שחושבים בשעה שהולך להם בטוב, כאלו כל העולם כלו שלהם, והם יכולים לעשות עם כל מי שבא תחת ידיהם מה שהם רוצים, ואינם יודעים ואינם מבינים, שיבוא היום שיתהפך הגלגל עליהם, ויגדלתם זו מפלתם. "וכראות הקן את מרדכי בשער המלך, ולא קם ולא זע ממנו, וימלא הקן על מרדכי חמה", כי מרדכי הוא הצדיק האמת, שאינו מתפעל מהרשעים, אלא הוא דבוק בחי החיים בו יתברך. וכמאמרם ז"ל (מגלה יג), שנקרא מרדכי איש יהודי, שפפר בעבודה ורה, והקן עשה את עצמו עבודה ורה, ולכן "ולא קם ולא זע ממנו", ונה מה שהוציא את הקן מדעתו — "וימלא הקן על מרדכי חמה". ודבר זה שיהי בכל דור ודור, אין עוד דבר שיוכל כל-כף להכניע את הרשעים, כמו להראות להם שלא מפתדים מהם. וכמו שאמר הפעל-שם טוב הקדוש ז"ע: סגלה לנצח את הרשעים — להראות להם שאין מתיראים מהם; ולכן ראה, אהובי, בני! אף שעוברים עליך כל מיני צרות ויסורים משונאים ומחולקים המבקשים את רעתך, אתה ראה להשפיע עליהם רק טוב, כדגמת אהוד שחותר תחת חברו, והוא שופך עליו צפר, שאף פעם לא יוכל להגיע אל מבקשו, עם כל זאת כשיראה אותך הרשע המציק לך, ואתה תראה לו שאינך מפחד ממנו, אז ימלא כעס ורציחה עליך, עם כל זאת אל תפחד ממנו; כי העקר בזה העולם לא לפחד משום בריה שבעולם, ובפרט כשהאדם מתחזק באמונה פשוטה בו יתברך, אז אף אהוד בעולם אינו יכול לעשות לו שום דבר; כי בזה שמחדיר בעצמו אמונה, נכנס בו לב אמין וחזק, ואף אהוד אינו יכול לו כלל, אלא פחדו ואימתו נופל על שונאיו ומתנגדיו. והעקר — שיהיה לך לב אמת, לב חזק, שתהיה דבוק בו יתברך, ואז תראה אף שתעבר על הכל, ושום בריה שבעולם לא תוכל לך. ואף שלעת עתה נראה, כאלו הקן-עמלק מוציא כעסו ורציחתו עליך, אם רק תראה שאינך מפחד ממנו, אזי תהיה לו מפלה גדולה מאד, אתה ראה מצדך רק לעשות טובות לכל מתנגדיך והחולקים עליך, ותראה

וַיִּתְאַפֵּק הַמֶּן וַיָּבֹא אֶל־בֵּיתוֹ וַיִּשְׁלַח וַיָּבֵא אֶת־ אֶהְבִּיּוֹ וְאֶת־זָרְשׁ אִשְׁתּוֹ:

גַּנְיַי הַמֶּלֶךְ

לְהֵם שְׂאִינְךָ מַתְּיָרָא מֵהֵם, וְאִז תִּרְאֶה אִיךָ שִׁיפְלוּ נְפִילָה אַחַר נְפִילָה, וַיִּתְבַּטְּלוּ מִלְּפָנֶיךָ לְגַמְרִי, וְהִבֵּן לַמַּעֲשֶׂה.

י וַיִּתְאַפֵּק הַמֶּן: צָרִיךְ שֶׁתֵּדַע, אֶהוּבִי, בְּנִי! אֲשֶׁר מְסוּר בְּמִסּוּרָה, וַיִּתְאַפֵּק דִּין, "וַיִּתְאַפֵּק הַמֶּן וַיָּבֹא אֶל בֵּיתוֹ", וְאִינְךָ (בְּרֵאשִׁית מִג, לא): "וַיִּתְאַפֵּק וַיֵּאמֶר שִׁימוּ לְחֵם", כִּי מוּכָא בְּדַבְרֵי רַבְנּוּ ו"ל (לְקוּשִׁי־מוֹהַר"ן, חֶלֶק א', סִימָן סח), אֲשֶׁר הֵיצֵר הָרַע שֶׁל כַּעַס וְרִצְיָה מִתְגַּבֵּר מְאֹד עַל הָאָדָם, וּמוֹנֵעַ מִמֶּנּוּ אֶת פְּרִנְסָתוֹ. וְהַתְּאֵוָה לְכַעַס כַּל־כֵּף חֲזָקָה, שֶׁאֶפְלוּ שִׁיזְדַּע שְׁהוּלְךָ לְאֵבֶד אֶת כֶּסֶפוֹ, עִם כָּל זֹאת כְּשֶׁבָאָה עָלָיו תְּאֵוַת הַכַּעַס וְהַרְצִיחָה, לֹא אִכְפַּת לוֹ מֵעוֹם דָּבָר. וְהִגָּה הַכַּעַס בָּא מִקְלָקוּל הַדַּעַת, שֶׁבָּא עַל־יַדֵּי הַמֶּן־עַמְלָק, הַמְכַשִּׁיל אֶת הָאָדָם בְּכַעַס; כִּי מִי שֶׁפָּגַם בְּבְרִית, הוּא כַּעֲסָן גְּדוֹל מְאֹד, כְּמוּכָא בְּדַבְרֵי רַבְנּוּ ו"ל (שִׁיחוֹת הַר"ן, סִימָן רמט), וְלִכְּן כְּתִיב אֲצֵל יוֹסֵף: "וַיִּתְאַפֵּק וַיֵּאמֶר שִׁימוּ לְחֵם", בְּזֶה שֶׁהִתְאַפֵּק וְלֹא הָיָה בְּכַעַס, עַל־יַדֵּי־זֶה אָמַר "שִׁימוּ לְחֵם", בָּאָה לוֹ פְּרִנְסָה בְּשִׁפְעוֹ, וּכְמוֹ־כֵן כְּשֶׁבֵר יִשְׂרָאֵל מִתְאַפֵּק בְּסַבְלָנוּת גְּדוּלָה, וְאִינוּ בָּא לִידֵי כַּעַס, עַל־יַדֵּי־זֶה הוּא מְכַנִּיעַ אֶת הַקְּלָפָה לִילִי"ת, שֶׁהִיא בְּסוּד וַר"ש אִשְׁתּוֹ שֶׁל הַמֶּן־עַמְלָק, וְלִכְּן כָּל מִי שִׁיזְדַּע שֶׁמִּתְגַּבֵּר עָלָיו יִצְרוּ בְּתֵאוֹת גְּאוּף, שְׁנוּבַעַת מִקְלַפַּת הַמֶּן־עַמְלָק, עָלָיו לְעַבֵּד עַל גְּדֻת הַסְּבָלָנוּת, לְסַבֵּל אֶת כָּל אֲשֶׁר עוֹבֵר עָלָיו, וְעַל־יַדֵּי־זֶה דִּיקָא יִכְנַס אֶל תוֹף הַטְּמָאָה, וַיְכַנִּיעַ אוֹתָהּ וְאֶת הַקְּלָפָה לִילִי"ת, וְזֶה וַר"ש רֵאשִׁי תְּבוּת: שְׁעֵרוֹת, רֵאשׁ, וְזִקָן, כְּמוּכָא (קַהֲלוֹת יַעֲקֹב, אוֹת וַר"ש), כִּי הִיא בְּטְמָאָה נִגְדַּת הַקְּדוּשָׁה, כִּי הַקְּדוּשָׁה הִיא בְּסוּד רֵאשׁ, שְׁהוּא הַמַּחֲזִין, שְׁעֵרוֹת שֶׁהֵם הַצְּנוּרוֹת הַמְּמַשְׁכִּינִן אֶת הַמַּחֲזִין, וְזִקָן הֵם י"ג מְדוֹת הַרְחָמִים, וְהַקְּלָפָה וְהַסְטֵרָא אֶתְרָא הֵם זֶה לְעַמַּת זֶה, שְׁרוּצִים לְטַמֵּא אֶת הַמַּחֲזִין וְאֶת הַשְׁעֵרוֹת, וְלְהַמְשִׁיךְ דֵּינִים קָשִׁים, וְלְבַטֵּל אֶת י"ג מְדוֹת הַרְחָמִים. וְלִכְּן בְּזֶה שֶׁהָאָדָם מִתְאַפֵּק נוֹזֶכֶה לְסַבְלָנוּת, עַל־יַדֵּי תַקָּף הָאֱמוּנָה, כְּמוּכָא בְּדַבְרֵי רַבְנּוּ ו"ל (לְקוּשִׁי־מוֹהַר"ן, חֶלֶק א', סִימָן קנה), אֲשֶׁר עַל־יַדֵּי אֱמוּנָה זֹכִים לְכַח הַגְּדוּל וְכַח הַצּוּמַח, וְסוּבֵל כָּל הַבָּא עָלָיו, עַל־יַדֵּי־זֶה דִּיקָא מְכַנִּיעַ

וַיִּסְפָּר לָהֶם הַמֶּן אֶת־כְּבוֹד עֲשָׂרוֹ וְרַב בְּנָיו וְאֵת
כָּל־אֲשֶׁר גָּדְלוֹ הַמֶּלֶךְ וְאֵת אֲשֶׁר נִשְׂאוֹ עַל־הַשָּׂרִים
וְעַבְדֵי הַמֶּלֶךְ:

גנני המלך

את המן־עמלק. וזה "ויתאפק המן", בזה שהאדם מתאפק בסבלנות, לבלי להיות בכעס, על־ידי־זה הוא מכניע את המן־עמלק, "ויבוא אל ביתו", הוא נכנס בתוך הקלפות ומכניעם שם, "וישלח ויבא את אהביו ואת זרש אשתו", ולא די שהוא מכניע אותם, אלא גם את נוקבא דסטרא אחרא, שהיא זרש, שהיא נוקבא מסבא דקלפה, שהיא יעצה: "יעשו עץ גבה חמשים אמה", כנגד שער החמשים, ועל־ידי שהאדם זוכה להתאפק בסבלנות גדולה מכל מה שעובר עליו — זו הצלחתו, וממשיך עליו שפע בפרנסה, ומכניע את כל הקלפות, ויתפרדו כל פועלי און. וזכר זאת, אהובי, בני! כי העקר לבטל את עצמו לגמרי אל האין סוף ברוך הוא, וליחד יחודים קדושים. בעת שרע ומר לך, תסתם את עיניך מכל הבלי העולם הזה, ותציר בדעתך את שמותיו הקדושים: ע"ב, ס"ג, מ"ה, ב"ן, מעילא לתמא, ומתתא לעילא. ועל־ידי־זה ימשך עליך אור וזיו וחיות ודבקות הבורא יתברך שמו, ותנקה להכניס לפני ולפנים; כי העקר תלוי כפי מדת ההתאפקות, שהאדם מתאפק בעת שרע ומר לו מאד, לא לכעס על זולתו ולהחזיק מעמד, והבן למעשה.

יא וַיִּסְפָּר לָהֶם הַמֶּן אֶת כְּבוֹד עֲשָׂרוֹ: צריך שתדע, אהובי, בני! אשר רבנו ו"ל אמר (לקוטי מוהרי"ן, חלק א', סימן ח'), שעקר הרוח חיים מקבלים רק מהצדיק, אבל כנגד הצדיק, שהוא רב דקדושה, עומד רב דסטרא אחרא, שהוא עשוי, רכרבי עשוי, שממנו מקבלים כל הרשעים כחם, ואסור להתגרות עמָהם, כי כחם גדול מאד בשעתה, אבל לבסוף יפלו. אבל עד שנופלים לוקח הרבה זמן, ורבים חללים הפילה, שבלי סוף אנשים מתרחקים מהצדיק על־ידי אלו הרשעים, רכרבי עשוי, שהם כנגד הצדיק, המגלה שהרוח חיים בא מהקדוש־ברוך־הוא, והם ממלאים את הסרונות שחסר לכל אחד. וידוע, אשר מעשו יוצא עמלק, וזה כל הענין של מלחמת המן־עמלק בכל

דור נדור, כמובא (לקוטי-הלכות, העושה שלים לגבות חובו, הלקח ג', אות י'); כי עקר מלחמתו היא נגד התקרבות לצדיקי אמת, כי עקר החיות דקדושה בגשמיית וברוחניות הוא על-ידי הצדיק האמת, שהוא הרב האמת, שאצלו כל הרוח חיים של התורה, שהוא משלים כל החסרונות שבעולם, והוא מכפר כל העוונות, שהם עקר החסרונות, כמו שכתוב (מלכים' א', כא): "והייתי אני ובני שלמה חטאים", ופרש רש"י 'חסרים', כי (סוטה ג): אין אדם עובר עברה, אלא אם-כן נכנס בו רוח שטות, שהוא רוח הטמאה, רוח דהרב דקלפה, ורוח שטות הוא הפך הדעת, ועל-כן יש לו כל החסרונות, כי דעת חסרת — מה קניית (גדרים מא.), והצדיק הרב האמת, יכול לתקן כל זאת, כי הוא יכול לירד לתוך הרע של כל אחד ואחד, ולהוציאו משם, ולהחזירו למוטב, ולהמשיך עליו בכל עת ורגע רוח חיים דקדושה בכל נשימה ונשימה, בפרט על-ידי אנהה שמתאנח אדם על גדל רחוקו, על-ידי-זה הצדיק יכול להשלים לו כל החסרונות, ולהחיותו בכל עת בגשמיית וברוחניות, עד שיזכה לתכלית האמת, ששם פלו טוב, באין מחסור דבר, כמו שכתוב (תהלים לד, יא): "ודרשי הני"ה לא יחסרו כל טוב".

ועל-כן עקר קיום העולם על-ידי הצדיק, כמאמרם ז"ל (תניגה יב): הארץ עומדת על עמוד אחד וצדיק שמו. וכן אמרו (יומא לח): בשביל צדיק אחד כל העולם נברא. וכן הוא (סנהדרין קג): שקולה נשמה של צדיק אחד כנגד כל העולם פלו, אבל לעמת זה יש בכל דור נדור מתנגדים וחולקים על הצדיק האמת, שיניקתם מהרב דקלפה שהוא עשו המן-עמלק, שאמר (בראשית לג, ח): "יש לי רב", בחינת רב רבי עשו, שכל אחד ואחד שאינו חפץ בהאמת לאמתו אומר: יש לי רב, שבוחר לו רב מי שטוב בעיניו, שאינו יכול להוציאו ממקומו ולהקימו מגפילתו, אדרבא הוא מרחקו מהצדיק שהוא נקדת האמת, כי הוא יונק מהרב דקלפה, שהם אלופי עשו, ורבי עשו, ואלו החולקים ממשיכים הרוח חיים שלהם מהם, דהיגו מהרב דסטרא אחרא והוא גדול בשעתו ומצליח מאד, כי נדמה שיש להם כל הגדלה, אבל הוא רק לפי שעה, כי לסוף כלה ונאכד, כי אנשי השם כלא היו, וכל החיות שממשיכין להשלים החסרונות שלהם, אף-על-פי שנדמה שנשלם החסרון שלהם ברבוי גדול יותר מדאי, אבל הוא רק לשעה קלה,

פי תכף ומיד חסר להם יותר ויותר, פי (גדרים מא.): דעת חסרת — מה קניתי; כנראה בחוש, שכל מי שאינו פשוט וישר באמת לאמתו, הוא רודף אחר פרנסה ועשירות, וכל ימיו מלאי חסרונות, וכל מה שיש לו יותר, חסר לו יותר, וכמו שאמרו חכמינו הקדושים (קהלת ובה, פרשה א', סימן לב): אין אדם מת וחצי תאנתו בידו, יש לו מנה — מבקש מאתים, ועל-פירב חסר לו בפשיטות, כי נדמה לו שפרוים ופרוים, ולכסוף כשפא אל החשבון, אין בידו מאומה, ונשאר בעל חוב גדול, כמו שכתוב (משלי יב, כז): "לא יחרף רמיה צידו", והוא בבחינת (חצי א, ו): "והמשתפר משתפר אל צרור נקוב", ובפרט עתה, ששכיח זה המעשה הרבה בין העשירים, שעל-פירב נשארים בעלי חובות, ואפלו מי שאינו בעל חוב, חסר לו הרבה לפי רבוי הוצאותיו, שמנהיג ביתו בכל פעם בגדולות יותר, עד שאין מספיק לו כל מה שפרוים, וראשו פבד עליו בכל פעם מרבוי החסרונות שלו, שנדמה לו שחסר לו מההכרחיות שלו כפי מה שמנהיג עצמו ואת ביתו. וכל זה נראה בחוש למי שבקי קצת בהנהגת העולם, שאינם מסתכלים על התכלית באמת לאמתו, ואינם מתקברים לצדיקי אמת, וכל זה מחמת שהמשכת החיות שלהם, שבחינת שלמות החסרונות, נמשך להם מהרב דקלפה, שהוא בעצמו כל חסרון, כי לבו חסר מכל. כי יניקתם מבחינת מארת חסר, בחינת (משלי ג, לג): "מארת הנו"ה בבית רשע", בחינת (ושעיה נו, יא): "והכלבים עזי נפש לא ידעו שבעה", שהם אינם שבעים לעולם מהעשירות שלהם ולעולם חסר להם הרבה, וכל זה מחמת שיונקים מהרב דקלפה, וזהו "והכלבים עזי נפש לא ידעו שבעה המה רועים" וגו', שהם הרועים והמנהיגים דסטרא אחרא שהחיות הנמשך מהם להשלים החסרונות הוא כלו חסרון, לא ידעו שבעה. וזה המן שהוא עמלק מרע עשו, שהוא עקר הרב דקלפה, שרוחו היה גדול מאד מאד בשעתו, שזה מה שנאמר עליו "ויספר להם המן את כבוד עשרו רב בגיו, ואת כל אשר גדלו המלך, ואת אשר נשאו על השרים ועבדי המלך": ומרדכי ידע שהכל הכל, הוא עבודה זרה וע וקלפה, שלא יכול לעזר לאף אחד להשלים את חסרונותיו, ועל-כן לא רצה להשתחוות אליו, ועל-כן נתקנא בו המן הרבה. וזהו "ויספר להם המן את כבוד עשרו רב בגיו", רב דיקא, דהינו שבגיו שהם עשרת בגי המן, הם סוד עשרה פתרין דמסאבותא, שהם כנגד עשרת הדברות, שהם כלל התורה, ששם הרוח חיים

דקדשה. ובניו עשרה היו לעמת זה בקלפה, שמשם הרוח חיים דסטרא אחרא, שנמשך מהרב דקלפה, שזה "ורב בניו", רב דיקא שהוא הרב דקלפה. וזהו כבוד עשרו, כי העשירות מצפון, כמו שכתוב (איוב לו, כב): "מצפון ונהב יאתה", וצפון חסר, ומשם צריכין להשלים כל החסרונות. והמן התפאר בעשירות שלו, שיש לו עשר גדול להשלים כל החסרונות, כי הנסף יענה את הפל, וכל מה שחסר לאדם יכול לקנות בכסף. נמצא, שעשירות היא שלמות החסרונות. אבל באמת העשירות והממון דסטרא אחרא אינו עשירות כלל, כי בכל פעם חסר לו יותר, כמאמרם ו'ל (אבות, פ"ק ב'): מרבה נכסים — מרבה דאגה; וכמו שאנו רואין מינה וביה בהמן עצמו, שאפלו בעת עצם גדלתו בשעתו, שהיתה השעה משחקת לו מאד והתפאר והתגאה הרבה לפני אשתו ואוהביו בכבוד עשרו ורב בניו, ספר להם בעצמו גדל מכתו וכאבו וחסרונו, כמו שאמר: "וכל זה איננו שנה לי, בכל עת אשר אני רואה את מרדכי היהודי"; נמצא, שאפלו בעת גדלתו הרמה היה מלא כעס ומכאובות. וכן הוא מכה מהלכת ברב בני-אדם, שאינם מסתכלים על התכלית כל אחד ואחד כפי מה שלא טהר את עצמו עדין מקלפת וזהמת המן-עמלק, שהיא זהמת הנחש, כמו-כן הוא מלא יסורים וחסרונות תמיד, אפלו בעת גדלתו. ובפרט מי שיש קנאה בלבו על גדלת ועשירות חברו, שאז כל הון דעלמא אינו מספיק לו, כי יש שענינם רעה כל-כף, שאפלו אם הוא מרויח אלפים, נפשו מרה לו על מה שחברו מרויח איזה רוח. מכל שכן כשרואה מי שמרויח יותר ממנו, שזה נמשך מהרב דקלפה, שאומר: "וכל זה איננו שנה לי, בכל עת אשר אני רואה את מרדכי היהודי", נמצא, שאפלו שהתפאר המן בעשירותו, שזה "ויספר להם המן את כבוד עשרו ורב בניו, ואת כל אשר גדלו המלך, ואת אשר נשאו על השרים ועבדי המלך". עם כל זאת היה מלא מרירות, על שאין מרדכי היהודי משתחוה לו. ולכן צריכים להזהר מאד מאד לא להתבלבל משום בריה שבעולם. ובפרט מהמתנגדים הרשעים, שמתנגדים על הצדיק האמת, אשר רק על ידו נשלמים כל החסרונות, ואפלו שהם נובחים ככלבים, ומרדכים כל דבר אסור על הצדיק האמת, אסור להתפעל מהם, כי סוף כל סוף השקר פל, והאמת תצוץ למעלה, וכמו שקרה עם המן, שהוא נתלה על העץ אשר הכין למרדכי, ודיקא מרדכי ירש את בית המן, בן הוא בכל פעם, הצדיק רואה לבסוף במפלת שונאו, והבן למעשה.

וַיֹּאמֶר הַמֶּלֶךְ אֶף לֹא הִבִּיֵּאתָ אֶתְּךָ הַמַּלְכָּה עִמָּךְ
 הַמֶּלֶךְ אֶל־הַמִּשְׁתֶּה אֲשֶׁר־עָשִׂיתָ כִּי אִם־אוֹתִי וְגַם
 לְמַחֵר אֲנִי קָרוֹאֶלְךָ עִם־הַמֶּלֶךְ:

גנני המלך

יב אף לא הביאה אסתר המלכה עם המלך אל המשתה אשר עשתה כי
 אם אותי: צריך שתדע, אהובי, בני! אשר חכמינו הקדושים אמרו
 (אסתר רבה, פרשה ט', סימן ג'): ארבעה פתחו בראי וברו באף, ואלו הן: נחש,
 ושר האופים, ועדת קרח, וקהן. נחש (בראשית ג, א): "ויאמר אל האשה,
 אף כי אמר אלהים." שר האופים (בראשית מ, טז): "אף אני בחלומי". עדת
 קרח (במדבר טז, יד): "אף לא אל ארץ". המן: "אף לא הביאה אסתר
 המלכה". ומוכא בדברי רבנו ז"ל (לקוטי מוה"ר, חלק א', סימן סח): על־ידי
 פעם נשבר החומה ונעשה חמה, ומאין בא שאדם הוא בכעס? מחמת גאון
 וגדלות שנוכסה בו, אז הוא נכנס בכעס, ולבסוף הוא געקר מן העולם,
 וכעס וגאון באים מחמת קנאה, שמקנא בזולתו. וכמאמר ז"ל (במדבר
 רבה, פרשה ט', סימן ז'): אין קנאה אלא לשון פעס; וזה אשר קנא"ה ראשי
 תבות: קרח, נחש, אופה, המן; כי כל אלו הארבעה נתגאו, ועל־ידי־זה
 באו לידי פעס וקנאה בזולת, ועל־ידי־זה געקרו מן העולם. קרח נתקנא
 במשה, נחש נתקנא בחנה, אופה נתקנא בשר המשקים, והמן נתקנא
 במרדכי, וכל זה הביא אותם לידי פעס, עד שגעקרו מן העולם. וזו הייתה
 קלפת המן, שפלו־כף התגאה בכבודו, עד שאמר: "אף לא הביאה אסתר
 המלכה עם המלך אל המשתה אשר עשתה כי אם אותי, וגם למחר אני
 קרוא לה עם המלך", וחשב שלעולם יהיה ככה, על־ידי־זה געקר מן
 העולם. ואמרו חכמינו הקדושים (מדרש אגדה): בשעה שאמר המן "אף לא
 הביאה אסתר המלכה עם המלך אל המשתה אשר עשתה כי אם אותי, וגם
 למחר אני קרוא לה עם המלך", באותה שעה בת קול יוצאת וצוחת: מה
 בידך הגדלה הזו, למחר אותו האיש יהיה נצל. רואים מזה אל מה הגאון
 והקנאה והפעס יכולים להביא את האדם, עד שיהיה געקר מן העולם. ולכן
 עקר עבודת בר ישראל להמשיך על עצמו אור חיו וחיית ודבקות

י. וְכַל־זֶה אֵינְנו שׁוֹה לִי בְכַל־עֵת אֲשֶׁר אָנֹכִי רֹאֵה
אֶת־מַרְדְּכָי הַיְהוּדִי יוֹשֵׁב בְּשַׁעַר הַמְּלָךְ:

גנזי המלך

הבורא יתברך שמו, ותמיד רק יחשב ממנו יתברך, שאז שום ברנה בעולם לא תוכל לו, כי מי שמחזיר בעצמו אמתת מציאיותו יתברך, הוא נשמר מכל רע. וכמאמרם ו"ל (דבר ארץ רבה, פרק ב'): אין ישיבה למעלה ולא שגאה ולא תחרות ולא קנאה. מי שכבר דבוק בחי החיים בו יתברך אצלו כבר לא שיף שום קנאה ושגאה ותחרות וכבוד, כי מאחר שנכלל באין סוף ברוך הוא, שם כבר אין תאנה לכל הדמיונות וההבלים האלו. ואמר חכמינו הקדושים (מדרש אגדה): קשה היא גסות הרוח, כשהקדוש ברוך הוא מבקש להכשיל את הרשעים, בתחלה הוא מוסיף להן גדלה, כדי שתגבה רוחן, שנאמר (משלי טו, יח): "לפני שבר גאון ולפני כשלון גבה רוח" וגו'. וכן את מוצא בהמן, עד שלא באדנו הקדוש ברוך הוא הוסיף לו גדלה, והוסיף לו גבהות, שנאמר: "ויספר להם המן את כבוד עשרו" וגו', "ויאמר להם המן אף לא הביאה אסתר המלכה" וגו', ואף אסתר לא נתפונה אלא לך, שנאמר (משלי יח, יב): "לפני שבר יגבה לב איש", ואומר (איוב יב, כג): "משגיא לגוים ויאבדם".

ולכן ראה, אהובי, בני, מה לפניה! שלא תהיה לך שום קנאה על שום ברנה שבועולם, כי הקנאה אוכלת את האדם, כמאמרם ו"ל (שבת קנב:): כל מי שיש לו קנאה בלבבו — עצמותיו מרקיבין; ודבר זה שיף עוד בחיים חיותו, כי כל הצרות שבאות לאדם זה רק מחמת קנאה, כי קנאה מביאה לידי שגאה ושגאה מביאה לידי רשעות עד רציחה, רחמנא לישזבן. ואמר החכם: כל שגאה יש תקנה לרפאותה, חוץ משגאה ממי שגחלה מקנאה; ותכף וימדי כשבר ישראל מחזיר בעצמו אמתת מציאיותו יתברך, ואינו רוצה שום דבר מלבד להיות נכלל באין סוף ברוך הוא, אז אף פעם לא יחסר לו שום דבר, והגן למעשה.

יג וכל זה איננו שנה לי: צריך שתדע, אהובי, בני! אשר המן היה מכשף גדול מאד, ורצה להפיל את מרדכי שהוא הצדיק האמת, על ידי פשוף,

אָבֵל הוּא לֹא יָדַע אֶת מַעֲלַת מֶרְדְּכַי שֶׁנִּקְרָא עַל שֵׁם דָּרוּר, שֶׁנִּקְלַל בְּעוֹלָם הַחַרוּת, וּבְמֵאמָרָם ז"ל (חֲלוּ קִלְטוּ): מֶרְדְּכַי מִן הַתּוֹרָה מִנֵּין? דְּכֹתִיב (שְׁמוֹת ל, כג) "מֶר דָּרוּר", וְלָכֵן דִּיקָא בְּנֵה שְׂאֵמֶר: "וְכֵל זֶה אֵינְנוּ שְׁנֵה לִי", נִתְגַּלְהַ צְרוּף שֵׁם הַנְּי"ה בְּסוּפוֹ, שֶׁהוּא צְרוּף חֲדָשׁ תַּמּוּז, שֶׁהוּא חֲשֵׁב שֶׁבַחֲדָשׁ הַזֶּה נִשְׁתַּבְּרוּ הַלְלוּחוֹת, וְיֻכַּל לְהַמְשִׁיךְ אֶת הַדֵּינִים עַל עַם יִשְׂרָאֵל. אָבֵל לֹא יָדַע שֶׁדִּיקָא שֵׁם גְּנוּי שֵׁם הַנְּי"ה בְּרוּף הוּא וּבְרוּף שְׁמוֹ.

זוּ דַּרְכָם שֶׁל הַרְשָׁעִים, שֶׁחוֹשְׁבִים שִׁיכוֹלִים לְהַתְגַּבֵּר עַל הַצְדִּיק וּלְהַכְנִיעוֹ. וְאִף שֶׁהֵם חוֹשְׁבִים שֶׁהֵגֵה כְּכֹר תַּפְסוּ אוֹתוֹ, אָבֵל לְבִסּוּף מִתְגַּלְהַ אֲלֵיהֶם שֵׁם הַנְּי"ה בְּרוּף הוּא. וְזֶה אֲשֶׁר "זֶה אֵינְנוּ שְׁנֵה לִי", סוֹפֵי תְּבוּת הַנְּי"ה, וְהוּא הַרְשָׁע הַמְּזַעְמֵלֵק לֹא הִיָּה יָכוֹל לְהַסְתַּכֵּל בַּגְּדֵלַת מֶרְדְּכַי, וְרֻצָּה לְהַכְנִיס בּוֹ רַע עֵינַי, כְּמוּבָא בְּדַבְרֵי רַבְּנוּ ז"ל (לְקוּטֵי-מוֹהַר"ן, חֶלֶק א', סִימָן נה), שֶׁהַרְשָׁעִים מְכַנִּיטִים רַע עֵינַי: וְלָכֵן אָמַר "בְּכֵל עַת אֲשֶׁר אָנִי רוֹאֶה אֶת מֶרְדְּכַי הִיְהוּדִי יוֹשֵׁב בְּשַׁעַר הַמֶּלֶךְ", כִּי נִתְקַנָּא בַּגְּדֵלְתוֹ, וּבַפְּרָט נִתְקַנָּא שֶׁמֶרְדְּכַי אֵינוֹ רוֹצֵה לְהִשְׁתַּחֲוֹת אֵלָיו, כְּמוּבָא (לְקוּטֵי-הַלְכוֹת הַעוֹשֶׂה שְׁלִיחַ לְגִבּוֹת חוּבוֹ, הַלָּכָה ג', אוֹת יב), אֲשֶׁר זֶה הִיָּה עַקֵּר קְלַפַּת הַמְּזַעְמֵלֵק, שֶׁלֹּא הִיָּה יָכוֹל לְסַבֵּל אֶת גְּדֵלַת מֶרְדְּכַי, שֶׁאֵינוֹ רוֹצֵה לְהַכְנִיעַ אֶת עַצְמוֹ אֵלָיו. כִּי בְּאֵמַת נִקְדַּת הַיְהוּדוֹת אֲצֵל כָּל בַּר יִשְׂרָאֵל עוֹמְדַת חֲזָקָה וְתַקִּיפָה, וְאֵינָה רוֹצֵה לְהַכְנִיעַ אֶת עַצְמָה אֶל הַשְּׂמָאָה, שֶׁהִיא קְלַפַּת הַכְּפִירוֹת וְהַאֲפִיקוֹרְסוֹת שֶׁמִּתְפַּשְּׁטֵת בְּעוֹלָם. וְאָמְרוּ חֲכָמֵינוּ הַקְדוּשִׁים (מַגִּלָּה טו:): "וְכֵל זֶה אֵינְנוּ שְׁנֵה לִי", מְלַמֵּד שֶׁכָּל גְּנוּיֵי שֶׁל אוֹתוֹ רָשָׁע חֲקוּקִים עַל לְבוֹ, וּבִשְׁעָה שְׁרוּאָה אֶת מֶרְדְּכַי יוֹשֵׁב בְּשַׁעַר הַמֶּלֶךְ, אָמַר: "כָּל זֶה אֵינְנוּ שְׁנֵה לִי", כִּי מֵרַב קִנְיָה שִׁישׁ לְרָשָׁעִים עַל הַצְדִּיקִים, אֵין יְכוֹלִים לְסַבֵּל בַּגְּדֵלְתָם. וְזֶה שֶׁאָמְרוּ חֲכָמֵינוּ הַקְדוּשִׁים (מִדְּרַשׁ אֲגֻדָּה): אֵינוֹ עָרַב לִי מֵה שֶׁאֲנִי אוֹכֵל וְשׁוֹתָה, לְמוּדִים הֵם הַרְשָׁעִים שְׂאוּכֵלִים וְאֵינֵן שְׁבַעֵינַי, וְצְדִיקִים אוֹכֵלִים מְעֻדִים וְנִפְשָׁם שְׁבַעוֹת, וְכֵן הוּא אוֹמֵר (מִשְׁלֵי יג, כה): "צְדִיק אֲכַל לְשֶׁבַע נִפְשׁוֹ וּכְטֵן רָשָׁעִים תַּחֲסֹר"; כִּי הַצְדִּיקִים הָאֲמֵתִים, שֶׁהֵם בְּחִינַת מֶרְדְּכַי, מֶר דָּרוּר, הֵם חַיִּים בְּעוֹלָם הַחַרוּת, מֵאַחַר שֶׁדְּבָקִים בְּחֵי הַחַיִּים בּוֹ יִתְבָּרַךְ, עַל-כֵּן לֹא יְכוֹלִים לְעַשׂוֹת לָהֶם שׁוּם דְּבָר, כִּי גַם כְּשֶׁנִּדְמָה שֶׁרָשָׁעִים מִתְגַּבְּרִים וּמִתְפַּשְּׁטִים עֲלֵיהֶם, גַּם שֵׁם נִמְצָא שֵׁם הַנְּי"ה גְּנוּי בְּסוֹפֵי תְּבוּת, "וְכֵל זֶה אֵינְנוּ שְׁנֵה לִי", סוֹפֵי תְּבוּת הַנְּי"ה, לְהוֹרוֹת שֶׁאֲפִלוֹ שֶׁנִּדְמָה

וַתֹּאמֶר לוֹ זָרַשׁ אֲשֶׁתּוֹ וְכָל־אֹהֲבָיו יַעֲשׂוּ־עִץ גְּבֹהַּ
חֲמִשִּׁים אַמָּה וּבִבְקָר | אָמַר לַמֶּלֶךְ וַיִּתְּלוּ אֶת־
מַרְדֳּכָי עָלָיו וּבִא־עַם־הַמֶּלֶךְ אֶל־הַמִּשְׁתָּה שָׂמַח
וַיִּיטֵב הַדָּבָר לַפְּנֵי הַמֶּן וַיַּעַשׂ הָעֵץ: פ

גְּבוּי הַמֶּלֶךְ

שהצדיק הוא כבר בסוף, והסטרא אחרא, בחינת קלפת המן-צמלק, רוצה לתפס אותו, בו ברגע נתגלה לו שם הנ"ה אפלו בסופו, וזה אשר "זה איננו שוה לי" עולה כמספר (בראשית מו, כג): "ויבג"י ד"ן חשי"ם", שאמרו חכמינו הקדושים (מדרש אגדה), שהרג את עשו, הינו דיקא המן-צמלק שרצה להתגבר על מרדכי, שהיא מלכות דקדשה, שהיא בחינת מחנה דן מאסף לכל המחנות, כמובא בדברי רבנו ז"ל (לקוטי מוה"ר, חלק א, סימן נו): והמן-צמלק הוא מלכות דסטרא אחרא, וכשרוצה להתגבר על מרדכי, דיקא שם יש לו מפלה, וזה שאמר: "וכל זה איננו שוה לי", דיקא שם מרמו בסופי תבות שם הנ"ה, שבשם הזה נכנעת קלפת המן-צמלק, והבן למעשה.

יד יעשו עץ גבה חמשים אמה: צריך שתדע, אהובי, בני! אשר המן-צמלק היה מכשף גדול, ונדע שכל כחו של מרדכי הוא משער החמשים דקדשה, שמי שזוכה להגיע לשם, נכלל באין סוף ברוך הוא, והוא כבר לא יכול לפל, כי נעשה בטל ומבטל לאין סוף ברוך הוא, ואי אפשר לנתקו מהקדשה כלל, והוא היה זה לעמת זה שער החמשים של השמאה, ולכן רצה לעשות עץ גבה חמשים אמה, ועל-ידי-זה להתגבר עליו. ומובא בדברי מוהר"ם ז"ל (לקוטי-הלכות, פורים הלכה ג, אות י'), כי מרדכי הוא בסוד (שמות ל, כג) "מר דרור" (חלין קלט), דרור לשון חרות, בחינת יובל, שהיא שנת החמשים (ויקרא כה, י'), בחינת חמשים שערי בינה (תקוני-זהר עו: זהר ח"ב קיד, קכג), ובינה מקננת בכורסיא (עין תקוני זהר כג, עט), שהיא בחינת "פסאות למשפט", ועל-כן מרדכי זכה לתקן פסאות למשפט, הינו שלא יהיו כבר שום קשיות וספקות עליו ותברך, אפלו שעוברים עליו דברים כאלו שהוא לא יכול להבין, שזה תקון המשפט, כמובא בדברי רבנו ז"ל (לקוטי מוה"ר,

חלק ב', סימן ה'), שאדם צריך לעבד את הקדוש־ברוך־הוא בתמימות ובכפישיות, להשליך ממנו את כל השכל, ולידע שלא יודעים כלל, איך מתנהג הקדוש־ברוך־הוא עם האדם, שזה תקון המשפט, שהוא בעצמו סוד שער הממשים. וזו היתה מדרגת מרדכי, שעלה עד שער הממשים, ששם עקר החרות מר דרור, כי אחיות מרדכי היתה במקום גבה מאד מאד, שהוא סוד התגלות חכמה סתימאה, שהוא נתגלה בעת השנה והדרומיטא ניקא, כי ניקא בעת השנה, הינו כשמשלקין כל החכמות, שהוא בחינת שנה, אז נתגלה הארת מרדכי, שהיא התגלות חכמה סתימאה, הינו שנתגלה החכמה הסתומה ונעלמה מעין כל, הינו בחינת השגת צדיק ורע לו רשע וטוב לו, שעל־ידי־זה נתקנין בחינת "כסאות למשפט", כי זה בחינת תקון המשפט. והמן הרשע שרצה להתגבר על מרדכי על־ידי פגם המשפט, הינו פגם "כסאות למשפט", חס ושלום, על־כן היתה עצתו לעשות "עץ גבה חמשים אמה", לתלות את מרדכי עליו, כי רצה לפגם בבחינת חמשים שערי בינה, שהם בחינת "כסאות למשפט", שפגם זה היתה אחיזתו, וזהו סוד הגורל שהפיל, כי שם הוא שרש הגורל, הינו כי בבינה, שהוא בחינת "כסאות למשפט", שם הוא סוד הגורל, כי משם יוצא המשפט לכל באי עולם, ונותנין לכל אחד כפי גורלו ומשפטו.

ועל־כן המן, שהיה נאחו מפגם המשפט, מפגם הגורל, על־ידי שפגם שאול ורצה להעלות טפת עשו וישמעאל אל המזבח כנ"ל, על־כן "הפיל פור הוא הגורל", כי רצה להפך הגורל והמשפט על ישראל לרעה, חס ושלום, על־ידי שפגם המשפט והגורל, ועל־כן עשה עץ חמשים אמה, כי רצה לשלט במרדכי על־ידי פגם המשפט, שהוא בחינת יובל, בחינת חמשים שערי בינה. כי על־ידי פגם המשפט, חס ושלום, נתעורר, חס ושלום, עמלק, שהוא משפט מעקל, ואחר־כך כשזכו ברחמי השם יתברך לתקון המשפט, על־ידי מרדכי, נתהפכה מחשבתו הרעה על ראשו (אסתר ט, כה), ונתלו אותו על העץ אשר הכין למרדכי" (שם ט, י); כי נתקן בחינת "כסאות למשפט", ומה שהיה נפגם — נתקן. ואז נעקר המן־עמלק משרש אחיזתו, ונתלה על העץ הגבה חמשים אמה; כי משם בעצמו נעקר ונפל לשאול תחתיות, כי נתקן המשפט, ונתגרש ונפרד משם המן־עמלק. שזה בחינת תליה, שמעלין

ו * בְּלִילָה הַהוּא נִדְדָה שְׁנַת הַמֶּלֶךְ וַיֹּאמֶר לְהַבְיָא אֶת־סֵפֶר הַזְכָּרֹת דְּבָרֵי הַיָּמִים וַיְהִי וַיִּקְרְאוּ לְפָנָי הַמֶּלֶךְ:

גַּנְזֵי הַמֶּלֶךְ

אותו עד ראש העץ שְׁגָבָה חֲמָשִׁים אָמָה, וּמִשָּׁם דִּיקָא מוֹרִידִין וּמְפִילִין אוֹתוֹ, כְּדֵי לַעֲקֹר אוֹתוֹ מִן הַקִּדְשָׁה לְגַמְרֵי, הֵינּוּ מִבְּחִינַת חֲמָשִׁים שְׁעָרֵי בֵּינָה הַמְּלָכִים בְּ"כִסְאוֹת לְמִשְׁפָּט", שִׁמְשָׁם רְצָה לִינֵק עַל־יְדֵי פָגַם הַמִּשְׁפָּט, וּכְגַגְדָּה זֶה עָשָׂה עֵץ גְּבֵה חֲמָשִׁים אָמָה. וְעַתָּה שָׂזְכוּ לְתַקּוֹן הַמִּשְׁפָּט, מִשָּׁם בְּעֶצְמוֹ הֵיחָה מִפְּלֹתוֹ, כִּי נִעְקַר מִשָּׁם וְהוֹרֵד לְשֵׁאוֹל תַּחֲתוֹת, שְׂזָה בְּחִינַת תְּלִיָּה, שְׁמַעֲלִין אוֹתוֹ עַד רֹאשׁ הָעֵץ, וּמִשָּׁם מוֹרִידִין וּמְפִילִין אוֹתוֹ, כְּדֵי לַעֲקֹר אוֹתוֹ מִשְׁרָשׁוֹ. וְכֵן נִתְהַפֵּף הַגּוֹרֵל וְהַמִּשְׁפָּט לְרַעָה עַל זָרַע עֲמֶלֶק, הַכֹּל עַל־יְדֵי תַקּוֹן הַמִּשְׁפָּט, שֶׁהוּא בְּחִינַת גּוֹרֵל, וְאִזּוּ נִעְקָרוּ וְנִמְחָחוּ הֵם עַל־יְדֵי אוֹתוֹ הַגּוֹרֵל דִּיקָא, כִּי נִתְקַן הַגּוֹרֵל שֶׁהוּא בְּחִינַת תַקּוֹן הַמִּשְׁפָּט. וְזוֹ גְּדֻלַּת בַּר יִשְׂרָאֵל, שֶׁבְּתַקְנָה הַצָּרָה שְׁעוֹבָרַת עֲלָיו, אֲסוּר לוֹ לְהִתְיַאֵשׁ, אֲלֵא לְבָרַח אֵלָיו יִתְבַּרֵּךְ, וְלִהְגִיעַ לְשַׁעַר הַחֲמָשִׁים, וְלִהְפַלֵּל בְּאֵין סוּף בְּרוּךְ הוּא. אָבֵל עַד שְׁמַגִיעִים לָזֶה, צָרִיכִים לְבַקֵּשׁ רַחֲמִים רַבִּים, רַחֲמִים מְרַבִּים אֵלָיו יִתְבַּרֵּךְ, שְׂזָה מֶה שְׂאֲמָרוֹ חֲכָמֵינוּ הַקְּדוּשִׁים (מִדְּרַשׁ תְּהִלִּים, פָּרָשָׁה ל', סִימָן ו'): "יַעֲשׂוּ עֵץ", זֶה שְׂאֲמָרוֹ הַכְּתוּב (תְּהִלִּים ל, ו'): "בְּעָרֶב גְּלִין כְּכִי וְלִבְקָר רֹנָה", בְּעָרֶב גְּלִין כְּכִי, זֶה מְרַבְּכִי כְּשֶׁאֲמָרָה וְרַשׁ לְהִמָּן "יַעֲשׂוּ עֵץ גְּבֵה חֲמָשִׁים אָמָה", וְלִנּוּ כֹל יִשְׂרָאֵל בְּכִבְיָה וְיִלְלָה, וְלִבְקָר רֹנָה, "וַיִּתְּלוּ אֶת הַמָּן" (אָסֶתֶר ז, ט), וּכְתִיב (שָׁם ח, טו): "לְיִהוּדִים הֵיחָה אוֹרְהָ וְשִׁמְחָה"; כִּי עַל־יְדֵי רַבּוּי תַפְּלָה וּבִקְשָׁה שֶׁהִקְדִּימוֹ עִם יִשְׂרָאֵל וְהַשְׁלִיכוּ אֶת חֲכָמָתָם הַמְדַמָּה, וְלֹא שְׂאֵלוֹ שׁוּם שְׂאֵלוֹת, וְלֹא הִקְשׂוּ שׁוּם קִשְׁיוֹת עֲלָיו יִתְבַּרֵּךְ, אֲלֵא הִתְפַּלְּלוּ אֵלָיו יִתְבַּרֵּךְ בְּתַמִּימוֹת וּבְפִשְׁטוּת, עַל־יְדֵי־זֶה זָכוּ לְתַקּוֹן הַמִּשְׁפָּט, עַד שֶׁהִגִיעוּ לְשַׁעַר הַחֲמָשִׁים, וּמִשָּׁם הִפִּילוּ אֶת הַמָּן־עֲמֶלֶק, כֵּן יֵאבְדוּ כָּל אוֹיְבֵיךָ הַשָּׁם, וְהָבֵן לְמַעֲשָׂה.

פָּרָק ו'

א בְּלִילָה הַהוּא נִדְדָה שְׁנַת הַמֶּלֶךְ: צָרִיף שְׁתַּדַּע, אַהוּבִי, בְּנִי! אֲשֶׁר בָּנּוּ וְ"ל

גלה לנו נוראות נפלאות (לקוטי-מוהר"ן, חלק ב', סימן סא), אשר ה' יתברך הוא למעלה מן הזמן; כי כל הזמן הוא רק תחת הבריאה, שהוא דבר מצמצם, אבל, בפניכול, אצל הקדוש-ברוך-הוא אין שום זמן כלל, וזה הענין הוא באמת דבר נפלא ונעלם מאד, ואי אפשר להבין זאת בשכל אנושי, איך שבאמת אין שום זמן כלל. ודיקא על-ידי הדעת הזו, אשר אין שום זמן כלל, יגאל משיח את כל עם ישראל, כי הוא יאיר בכלם את אמתת מצויאותו יתברך בגלוי רב כזה, עד שיתבטל כל הזמן לגמרי, שזה סוד שנאמר אצלו (תהלים ב, ז): "בני אתה אני היום ילדתיך"; והדבר תמיה ונפלא מאד, איך יכול להיות שהוא עכשו נולד, אלא מחמת גודל עצם שכלו של משיח, לפי גדל מדרגתו שייאחז בזה, ומחמת הפלגת עצם מעלת שכלו, שיגדל אז מאד מאד, על-כן יהיה כל הזמן שעבר עליו מיום בריאת העולם עד אותו יום, כלו אין נאפס ממש, ויהיה ממש כאילו נולד היום, כי יתבטל כל הזמן בשכלו, שיהיה גדול מאד מאד. וזה היה הגם על-ידי מרדכי, שגם הוא זכה להכלל באין סוף ברוך הוא, כי היה אז בטול הזמנים, כי המן שמח כשנפלא לו הגורל בארץ, מחמת שאז מת משה, וחסב שעכשו יוכל להתגבר על עם ישראל, כמובא (אסתר רבה, פרשה יז, סימן ג'), כי משה היה למעלה מהזמן, ולכן יכול היה להוריד לנו את התורה, שהיא מקשרת בין הזמן והמקום אל למעלה מן הזמן והמקום, והמן חשב, מאחר שנסתלק משה בארץ, אז אין כבר מי שיקשר את עם ישראל אל למעלה מן הזמן, אבל לא ידע שמרדכי הצדיק היה גדול מאד, עד שגם הוא היה יכול להגביה את נשמות ישראל אל למעלה מהזמן, כי גם הוא היה בבחינת משיח, כמאמרו ז"ל (בראשית רבה, פרשה ל', סימן ח'): מרדכי היה מתקן לגאולה; וכן אמרו חכמינו הקדושים (אסתר רבה, פרשה ר', סימן ב'): מרדכי שקול בדורו כמשה בדורו; ולכן גם הוא הגביה את עם ישראל אל למעלה מהזמן. וזה "בלילה ההוא נדדה שנת המלך", כי השנה היא תחת הזמן. ולכן מובא בספרים, שהנעור בלילה נצל מפרת, כי עקר הזמן הוא בחינת שנה, ששם הוא סטרא דמותא, ועל-כן כשנעור בלילה ומנדד שינה מעיניו, והוא עוסק בתורה ובעבודת ה' יתברך, על-ידי-זוהי מבטל הזמן שהוא שנה, ומקשר הזמן אל למעלה מן הזמן, שהם שלמות הדעת דקדושה (עין לקוטי-הלכות, מילה, הלכה ד', אות ח'); ולכן היה הגם על-ידי נדוד שנה דיקא, כי רצה המן להפיל את עם ישראל לבחינת עבדות,

ב וַיִּמְצָא כְּתוּב אֲשֶׁר הִגִּיד מֶרְדֵּכַי עַל־בְּגַתָּא וְתַרְשׁ שְׁנֵי סָרִיסֵי הַמֶּלֶךְ מִשְׁמַרְי הַסּוֹף אֲשֶׁר בִּקְשׁוּ לְשַׁלַּח יָד בַּמֶּלֶךְ אַחְשׁוּרוּשׁ:

גַּנְזֵי הַמֶּלֶךְ

שהוא תחת הזמן (שם אות יד); כמו שאמרו חכמינו הקדושים (קדושין מט:):
עשרה קבין שנה ירדו לעולם, תשעה נטלו עבדים; ועקשו הכנים מרדכי
לעם ישראל את הדעת הזו, לבטל את עצמו לגמרי אל האין סוף ברוך הוא,
ולא לפחד מהמן הרשע, שכל כחו הוא בחינת עבדות תחת הזמן, והאיר
בכלם את הארת למעלה מהזמן, ועל־כן היה הגס על־ידי נדוד השנה דיקא,
כמו שכתוב: "בלילה ההוא נדדה שנת המלך", הינו בחינת בטול הזמן. כי
עקר הזמן הוא בבחינת שנה (שם אות כב); וזה שאמרו חכמינו הקדושים
(מגלה טו:): "בלילה ההוא נדדה שנת המלך", אמר רבי תנחום נדדה שנת
מלכו של עולם, ורבנו אמרי נדודו עליונים, נדודו תחתונים. רבא אמר: שנת
המלך אחשורוש משש, הינו שמרדכי המשיך את הארת למעלה מהזמן,
ועל־ידי־זה נדודו עליונים ונדודו תחתונים, כי מחמת רב גלוי האין סוף ברוך
הוא, בטול הזמנים, על־ידי־זה נדדה גם שנת המלך אחשורוש, ודיקא
על־ידי־זה היה הגס, כי הכל בא רק מחמת בטול הזמנים, שנעשה על־ידי
בטול אל האין סוף ברוך הוא, שהאיר מרדכי הצדיק בעם ישראל. וזה
שאמרו חכמינו הקדושים (אסתר רבה, פרשה י', סימן א'): "בלילה ההוא נדדה
שנת המלך", נדודו שמים כסאו של מלך מלכי המלכים הקדוש־ברוך־הוא,
שראה את ישראל בצרה, וכי יש שנה לפני המקום והלא כבר נאמר (תהלים
קכא, ד): "הנה לא יגום ולא יישן שומר ישראל"? אלא בזמן שישאר שרויין
בצער, ואמות העולם בשלונה, לכה נאמר (תהלים מד, כד): "עורה למה תישן
ה'", כי הטבע הוא בחינת שנה למטה מהזמן, והמשכת ההשגחה הוא גלוי
אלקות בטול הזמן, והבן למעשה.

ב וַיִּמְצָא כְּתוּב אֲשֶׁר הִגִּיד מֶרְדֵּכַי: צריך שתדע, אהובי, בני! אשר מרדכי
הוא הצדיק המדבר דבורי אמונה, פמובא בדברי רבנו ז"ל (לקוטי־מהר"ן,

וַיֹּאמֶר הַמֶּלֶךְ מִה־נַּעֲשֶׂה יָקָר וַגְּדוּלָה לְמַרְדֳּכָי עַל־זֶה וַיֹּאמְרוּ נַעֲרֵי הַמֶּלֶךְ מִשְׁרָתָיו לֹא־נַעֲשֶׂה עִמּוֹ דָּבָר:

גנזי המלך

חלק א', סימן ז', והדבורים הולכים מסוף העולם ועד סופו, עד שמגיעים אל הכי רחוקים, ומקרבים אותם אליו. והנה בגתן ותָרשׁ, היו שתי קלפות, דבר ונוקבא דקלפּה, שהעבירם מרדכי, כי הרי הם קטרגו על אסתר שהיא מלכות, כמאמרם ז"ל (מגלה יג.): בגתן ותָרשׁ שני טרסאים הוו, והיו מספרין בלשון טרסי, ואומרים: "מיום שבאת זו לא ראינו שנה בעינינו, בא ונטיל ארס בפסל כדי שימות", כי לא יכלו לראות בגדלתה של אסתר שהיא מלכות דקדשה, כי השמאה לא יכולה לסבל את הקדשה. וכלל זה ידוע, שהאור והחשף אינם מתחברים יחד, הינו השמאה והטהרה אינם עולים בקנה אחד, ולכן כשפר ישראל מדבר דבורי אמונה וגלוי אלקות, אזי מעט מהאור דוחה הרבה מהחשף, ומכל שכן כשהצדיק בחינת מרדכי, מדבר דברי אמונה, על-ידי זה הוא מפיל את הקליפות לעמקא דתהומא רבא, עד שנעשים כלא ממש. וזה "וימצא כתוב, אשר הגיד מרדכי", שהוא הצדיק, שדבר דבורי אמונה, על-ידי זה הכניע את שתי הקלפות "בגתנא ותָרשׁ", שהם רצו להתאחד במלכות דקדשה. ולכן כל בר ישראל כשרואה שבוערות בו הקלפות של גאון, וכפרות ואפיקורסות, ואי אפשר להכניעם, אלא על-ידי רבוי דבורים, שידבר דבורי אמונה, שדיקא על-ידי זה הכניע את השמאה, ותהיה להם מפלה גדולה, ויפלו נפילה אחר נפילה, עד שיהיו כלא, והבן למעשה.

ג ויאמר המלך מה נעשה יקר וגדלה למרדכי על זה: צריך שתדע, אהובי, בני! אשר מדת הקנאה היא המדה הכי גרועה, וכל הצרות שהאדם סובל, וכל המחלקת שרק קורית בעולם — כרוכה בקנאה, שאחד מקנא בגדלת זולתו, ועל-ידי זה הוא רוצה לחלק עליו, והוא רודפו עד חרמה, ובכל מקום שרק תראה מחלקת, תכף-ומיד תבדק ותראה שיש שם קנאה, ונתכמינו

הקדושים אמרו (שבת קנב:): כל מי שיש לו קנאה בלבו — עצמותיו מרקיבין; וזה עוד בחיים חיותו של האדם, רואים שהקנאה אוכלת אותו, עד שלא יכול לסבל בגדלת חברו, ומזה בא שהוא שונא אותו, ואחר-כך הוא מתיר את דמו. והנה מרדכי הכניע את הקליפות בנתן ותנש, שהם דכר ונוקבא דקלפה, כי בזה שגלה את מזימתם הרעה, שהם רוצים להעלים ולהסתיר ולהעביר את המלך מן העולם, על זה רצה המלך מלכי המלכים הקדוש-ברוך-הוא לשלם לו שכר, ושאל את המלָאכים: איזה שכר מגיע למרדכי? ויאמרו גערי המלך משרתיו לא נעשה עמו דבר; אשר זו קנאת המלָאכים, כמובא בדברי רבנו ז"ל (לקוטי מוה"ר, חלק ב', סימן א'): כשבר ישראל זוכה להיות דבוק בחי החיים בו יתברך, ומגלה ומפרסם לכלם את אמתת מציאותו יתברך, אז מתקנאים בו המלָאכים, שיש לו ממשלה עליהם, כי הוא נעשה יותר גדול מהם, עד שאמרו חכמינו הקדושים (דברים רבא, פרשה א', סימן יב): אמר רבי אבא, לעתיד לבא עתידה מחיצתן של צדיקים להיות לפנים ממלְאכי השרת, והם שואלים להם, מה הלכות חדש הקדוש-ברוך-הוא היום? אמר רבי לוי בר חנינא: ואל תחמה, אף בעולם הזה היתה מחיצתן לפנים ממלְאכי השרת, כי כל מי שזוכה להכנס יותר ברוחניות, ומשיג את האור אין סוף ברוך הוא, על-ידי-זה מתגברת עליו הקנאה. ולכן אִנְחָנו מוצאים, שבגדולי מבחרי הצדיקים קנאו מאד, ורדפו אותם עד חרמה, והכל רק מחמת קנאה שהיתה כלפיהם. ובאמת המלך מלכו של עולם, שואל את המלָאכים: "מה נעשה יקר וגדלה", שעולה שם"ד כמספר השטן, כי מרדכי נקרא איש יהודי, על שם שכופר בעבודה זרה, והוא עוקר את הכפירות והאפיקורסות מן העולם, כי זו עבודתו של הצדיק — לגלות ולפרסם את אמתת מציאותו יתברך לכל העולם כלו. וכשמהלך מלכי המלכים הקדוש-ברוך-הוא מתיעץ עם המלָאכים, שזה "גערי המלך משרתיו", בדת מה לעשות עם הצדיק המגלה את האמונה, ומכלה את הקלפות והסטרך אחרא הבאה מהשטן, אזי אומרים "לא נעשה דבר", כי מרב קנאה לא יכולים לסבל ביקר וגדלה של הצדיק. ולכן בכל מקום שיש מריבות ומחלוקת על הצדיק, הכל בא רק מחמת קנאה.

עלי-כן ראה להתחזק, אהובי, בני! ואל תסתפל על שום בריה שבועולם,

וַיֹּאמֶר הַמֶּלֶךְ מִי בַחֲצַר וְהֵמֶן בָּא לַחֲצַר בֵּית־
הַמֶּלֶךְ הַחִיצוֹנָה לֵאמֹר לְמֶלֶךְ לְתִלּוֹת אֶת־מַרְדֳּכָי
עַל־הַעֵץ אֲשֶׁר־הֵכִין לוֹ:

גנזי המלך

אֵלָּא תִּבְרַח רַק אֵלָיו יִתְבָּרַךְ, וְתִמְשִׁיךְ לְגִלּוֹת וּלְפָרְסִים אֶת אֲמַתֵּת מְצִיאֹתָו
יִתְבָּרַךְ, וְלֹא לְהִתְפַּעֵל מִשׁוּם דָּבָר שֶׁבְּעוֹלָם, יִהְיֶה אִיךָ שִׁיְהִיָּה וְיִהְיֶה מֶה
שִׁיְהִיָּה. וְעֲלִיד דְּלַעַת, שֶׁכָּל מֶה שֶׁנִּגְזַר לְמַעֲלָה — זֶה מֶה שִׁיְהִיָּה, וְלֹא תוֹעִיל
שׁוּם הַשְׁתַּדְּלוֹת שֶׁל בֶּשֶׁר וְדָם. וְתִאֲמִין, אֲהוּבִי, בְּנִי! שְׂגַם הַהִשְׁתַּדְּלוֹת
שֶׁאֲחֵרִים עוֹשִׂים בְּשִׁבִילֶךָ, זֶה גַם־כֵּן מִמֶּנּוּ יִתְבָּרַךְ. וְלִכֵּן אַתָּה צָרִיךְ לְהִיּוֹת
רַק בְּטֵל וּמִבְטָל אֵלָיו יִתְבָּרַךְ, וְלֹא לְרִצּוֹת רִצּוֹן אַחֵר רַק רִצּוֹנוֹ יִתְבָּרַךְ, שֶׁזֶה
בְּטוֹל הַיְשׁוּת לְגַמְרִי, שְׂאִין אָדָם רוֹצֵה כְּלוּם, רַק לְהִמְשִׁיךְ עַל עֲצָמוֹ אֹר וְזוּי
וְחַיּוֹת וְדַבְּקוֹת הַבוֹרָא יִתְבָּרַךְ שָׁמוּ, וְאִזּוּ דִּיקָא עַל־יַד־יְהוָה לְבִסּוּף יַפֵּל הַמֶּן,
שֶׁהֵם כָּלֵל הַשׁוֹנְאִים שְׁלֶךָ, הֵם יִתְלוּ בְּתִלְיָה שֶׁהֵכִינוּ לָךְ, וְאַתָּה תִּצָּא בְּשָׁלוֹם.
וְזִכֹּר כָּלֵל זֶה, כִּי כָּל מִי שֶׁנִּכְנַס בְּעִבּוֹדַת הַבוֹרָא יִתְבָּרַךְ שָׁמוּ, וְרוֹצֵה לְגִלּוֹת
וּלְפָרְסִים אֶת אֲמַתֵּת מְצִיאֹתָו יִתְבָּרַךְ, בְּתַחֲלָה מְקַנְאִים בּוֹ וּמְקַטְרְגִים עָלָיו,
וּמְסִיתִים וּמְדִיחִים אוֹתוֹ, וְאִין לָךְ מֶה לְהִתְפַּעֵל מֵהֶם כָּלֵל, רַק רְאֵה לְבָרַח
אֵלָיו יִתְבָּרַךְ בְּבִטּוֹל כָּל עֲצָמִיּוּתָךְ, וְאִזּוּ תִרְאֶה אִיךָ שֶׁהִקְדוּשׁ־בְּרוּךְ־הוּא
בְּעֲצָמוֹ יִגְן עָלֶיךָ וְיִשְׁמַר אוֹתָךְ, וְתִתְבָּרַךְ בְּאֵלֶיךָ הַבְּרָכוֹת, בְּסוּד (דְּבָרִים א, יא):
"הַיְהוָה אֱלֹהֵי אֲבוֹתֵיכֶם יוֹסֵף עֲלֵיכֶם כָּכֶם אֵלֶיךָ פְּעָמַיִם, וַיְבָרֶךְ אֶתְכֶם כַּאֲשֶׁר
דִּבֶּר לְכֶם", וְהֵבֵן לְמַעֲשֵׂה.

ד וַיֹּאמֶר הַמֶּלֶךְ מִי בַחֲצַר: צָרִיךְ שֶׁתִּדַע, אֲהוּבִי, בְּנִי! אֲשֶׁר מִדַּת הַדִּין
מִתְגַּבְּרַת וּמִתְפַּשְׁטֵת מְאֹד עַל כָּל אֶחָד וְאֶחָד, וְזֶה הַמֶּן־עֲמֵלֵךְ, שֶׁהוּא
הַמְקַרֵּר אֶת הָאָדָם, וְאֲחֵר־כֵּן מְכַשִּׁילוֹ בְּפִגְם הַבְּרִית, וְאֲחֵר־כֵּן עוֹלָה לְמַעֲלָה
וּמְקַטְרֵג, כַּמְאֲמָרם ז"ל (בְּכָא בְּתָרָא טו): הוּא שְׁטֵן הוּא יֵצֵר הַרַע הוּא מִלְאָךְ
הַמְנוֹת, קֹדֶם הוּא מְסִית אֶת הָאָדָם לְחַטָּא, וְאֲחֵר־כֵּן הוֹרֵג אוֹתוֹ, וְאֲחֵר־כֵּן
מְקַטְרֵג עָלָיו, וְזֶה "וַיֹּאמֶר הַמֶּלֶךְ", מִלְכּוֹ שֶׁל עוֹלָם, "מִי בַחֲצַר", מִי בָא
לְקַטְרֵג עַל בְּנִי, "וְהֵמֶן בָּא לַחֲצַר בֵּית הַמֶּלֶךְ הַחִיצוֹנָה", כִּי לֹא גוֹתְנִים רְשׁוֹת

ה וַיֹּאמְרוּ נַעֲרֵי הַמֶּלֶךְ אֵלָיו הֲנֵה הַמֶּן עִמָּד בַּחֲצַר וַיֹּאמֶר הַמֶּלֶךְ יָבוֹא:

גנזי המלך

למקטרגים להפגס, אלא עד החצר הראשונה, ואם בר ישראל בא אליו יתברך בלב נשבר ונדבא, ומבטל את כל ישותו לגמרי, ובוכה ומבכה שמים וארץ, וחוזר בתשובה שלמה, ומתנודה על עוונותיו, על-ידי-זה הוא יכול להפגס גם בחצר הפנימית, ששמה המקטרגים אינם יכולים להפגס, ונקדוש-ברוך-הוא מוחל לו על כל עוונותיו. וכמוכא (זהר פנחס רלא): מאן דמפרש חוביה בי דינא בדלין מניה בגין דבר נש קריב לגרמיה, ולא אתדן על פומיה ותו לא שביק למקטרגא לאולפא עליה חובא מומא דבר נש יקדים וימא ולא יהיב דוכתא לאתרא למימר, כדין קדשא בריך הוא מחיל ליה, הדיא הוא דכתיב (משלי כח, ג): "ומודה ועזב ירחם". ולכן הזהירנו רבנו ז"ל מאד על ענין תפלה והתבודדות, שאדם יתבודד תמיד אליו יתברך, ויתודה על חטאיו, ועל-ידי-זה הוא נכנס בחצר המלך הפנימית, ששם המקטרגים לא יכולים להפגס, לא כן המקטרגים נכנסו אל חצר המלך החיצונה, "לאמר למלך לתלות את מרדכי על העץ אשר הכין לו"; ודרשו חכמינו הקדושים (אסתר רבה, פרק י, סימן ב), תנא: לו הכין, ועליו נאמר (תהלים ז, יא): "ולו הכין כלי מות חציו לדולקים יפעל בור כנה ויחפרהו ויפל בשחת יפעל", כי מרדכי הוא הצדיק, המעורר את כל בר ישראל להקדים את המקטרגים, ולבוא לפני מלך מלכי המלכים הקדוש-ברוך-הוא, בחצר בית המלך הפנימית ולהתודות, ועל-ידי-זה כשיבואו המקטרגים, הם יפלו נפילה אחר נפילה, ומה שרצו לראות על הצדיק ועל כל בר ישראל — זה יקרה להם, שזה "על העץ אשר הכין לו". ודבר זה רואים בחוש, שקאלו שמקטרגים על נשמות ישראל, ורוצים להזיק להם, אם רק בורחים אליו יתברך בלב נשבר ולב נדכה, על-ידי-זה מתהפף הכל על ראשם, ונהבן למעשה.

ה ויאמרו נערי המלך אליו, הנה המן עמד בחצר: צריך שתדע, אהובי, בני! אשר בשביל הבחירה והנסיין מלך מלכי המלכים הקדוש-ברוך-הוא

צריף, כביכול, לשמע למקטרגים, שהם מקטרגים על האדם. ולכן בשעה שהם באים ואומרים: "הנה המן עומד בחצר" לקטרג על נשמות ישראל, "ויאמר המלך יבוא", והוא כמו שאמר רבנו ז"ל (לקוטי מוה"ר, חלק א', סימן קטו), כי מי שהוא הולך בגשמיות כל ימיו, ואחר-כך נחלהב ורוצה לילך בדרך השם יתברך, אזי מדת הדין מקטרגת עליו, ואינו מניח אותו לילך בדרך השם יתברך, ומזמין לו מניעה. והשם יתברך חפץ חסד הוא, ומסתיר את עצמו כביכול, בהמניעה הזאת. ומי שהוא בר דעת, הוא מסתכל בהמניעה, ומוציא שם את הבורא ברוך הוא, כמו דאיתא בירושלמי (תענית ג.): אם יאמר לך אדם היכן אלקיך, תאמר לו בכרך גדול שבארס, שנאמר (שעיה כא, יא) "אלו קרא משעיר"; ומי שאינו בר דעת, כשוראה המניעה, חוזר תכף לאחוריו. ומי שיש לו דעת, הוא יודע, אשר בשביל הבחירה והנפיון, ההכרח שיהיו לאדם מניעות לחזור בתשובה, ובפרט מי שהרבה לחטא, בודאי ינסו אותו לראות אל מי יפנה בעת צרה ואף יתחזק, כי אם לא תהיה בחירה לאדם, הוא בגדר מלאך, והקדוש-ברוך-הוא ברא את העולם הזה בשביל בעלי בחירה.

ובבאמת צריף שתדע, מה שהשם יתברך בעצמו מסתיר את עצמו בתוך המניעה, כי השם יתברך אוהב משפט, אך מאחר שבבאמת הוא יתברך אוהב ישראל, ואותה האהבה שאוהב את ישראל, היא גדולה יותר מהאהבה של המשפט, מה עושה השם יתברך, כי הוא מכרת, כביכול, להסכים על המניעות, למנעו מן האמת, מחמת הדין והמשפט שעליו, כי הוא אוהב משפט, אבל אף-על-פי-כן באמת לאמתו, רצונו וקפצו יתברך, שאף-על-פי-כן תקרב האדם אליו יתברך, כי הוא אוהב ישראל יותר מהמשפט. על כן השם יתברך נותן רשות להזמין לו מניעות, אבל הוא יתברך בעצמו מסתיר את עצמו, כביכול, בתוך המניעות. ומי שהוא בר דעת, יכול למצא את השם יתברך בתוך המניעות בעצמן. כי באמת אין שום מניעה בעולם כלל, כי בתקף המניעות בעצמן נסתר השם יתברך, ועל-ידי המניעות בעצמן ניקא כולין להקרב להשם יתברך, כי שם נסתר הוא יתברך. וזה "ויאמרו גברי המלך אליו", שהם שליחי מדת הדין, "הנה המן עומד בחצר", לקטרג על נשמות ישראל, "ויאמר המלך יבוא",

וַיְבוֹא הָמֶן וַיֹּאמֶר לוֹ הַמֶּלֶךְ מִה־לַּעֲשׂוֹת בְּאִישׁ
 אֲשֶׁר הַמֶּלֶךְ חָפֵץ בִּיקְרוֹ וַיֹּאמֶר הָמֶן בְּלִבּוֹ לְמִי
 יִחְפֹּץ הַמֶּלֶךְ לַעֲשׂוֹת יָקָר יוֹתֵר מִמֶּנִּי:

גנזי המלך

שפכניכול, הקדוש-ברוך-הוא מסכים עם מדת הדין והמשפט, למנע ולעבב את האדם מלחזור בתשובה, אבל באמת גם בתוך המניעה והעפובים, שם אלופו של עולם מסתתר, ובר דעת אמתית אינו בורח ממנו ותברך, והבן למעשה.

ו ויבוא המן, ויאמר לו המלך, מה לעשות באיש אשר המלך חפץ ביקרו: צריך שתדע, אהובי, בני! אשר מדת הגאות והישנות הורסת את האדם לגמרי, וכל הצרות שרק עוזרים על בני-אדם, זה רק מחמת מדת הגאונה שנוטעת בו, וזה מה שהורס אותו לגמרי. ורואים בני-אדם, שבאמת יכולים לזכות לזכרים גדולים מאד, אך מדת הישות והגאות והפניות שיש בהם, זה מה שמפילים לנוקבא דתהומא רבא, כי הישות והגאות זה אשר בונה מחצה בינו לבינו ותברך. כי אדם צריך לבוא לבטול כזה, שיהיה מבטל בעיני עצמו לגמרי, עד שלא ירצה שום רצון אחר מבצעדי רצונו ותברך, ואז יהיה דבוק בו ותברך. אבל כרגע שהוא רוצה איזה רצון אחר, על-ידי-זה נופל בנפילה אחר נפילה, וזה "ויבוא המן", שהוא הבעל גאות, כמובא בדברי רבנו ז"ל (לקוטי מוה"ר, חלק א, סימן י), והוא חושב, שעל-ידי שהתענה על-ידי-זה כבר בא לאיזו דרגה, ואינו יודע, שזה שק מלא חורים (שם, סימן יז), "ויאמר לו המלך", מלכי המלכים הקדוש-ברוך-הוא, כדת "מה לעשות באיש אשר המלך חפץ ביקרו", כי הקדוש-ברוך-הוא לא ימנע את הטוב מההולכים בדרךיו, ורוצה לנשא ולהגביה את כל מי שמוסר נפשו בעבורו, "ויאמר המן בלבו, למי יחפץ המלך לעשות יקר יותר ממני", ובה נלמד, כי בר ישראל אמתית, אשר יש לו לב נשבר ונדקא, והוא בטל ומבטל באין סוף ברוך הוא, הוא מחזיק את עצמו ללא כלום, ואפלו שהקדוש-ברוך-הוא רוצה לעשות לו יקר וגדלה, הוא בורח מזה, כמו שכתוב אצל

וַיֹּאמֶר הַמֶּן אֶל־הַמֶּלֶךְ אִישׁ אֲשֶׁר הַמֶּלֶךְ חָפֵץ בִּיקְרוֹ:

גַּנְזֵי הַמֶּלֶךְ

מִשֶׁה רַבְּנֵנוּ, שֶׁאָמַר הַקְּדוֹשׁ־בְּרוּךְ־הוּא (שְׁמוֹת ד, יג): "שְׁלַח נָא בְיַד תְּשֻׁלַּח", כִּי מִי שֶׁהוּא בָּטֹל וּמִבְטָל בְּעֵינֵי עַצְמוֹ, אֶפְלוּ שְׂיִכְרִיוֹ בְּשָׂמִים לֶחֶת לוֹ יִקָּר וַיִּגְדֹּלָהּ, הוּא אֵינוֹ רוֹצֵה, כִּי מַרְגִּישׁ אֶת עַצְמוֹ הַכִּי יָרֹד וְשֶׁפֶל, לֹא־כֵן הַמֶּן, שֶׁהוּא הַבַּעַל גַּאֲוָה, אוֹמֵר בְּלִבּוֹ "לְמִי יַחְפֹּץ הַמֶּלֶךְ לַעֲשׂוֹת יָקָר וַיִּגְדֹּלָהּ יוֹתֵר מִמֶּנִּי". וְנִרְשָׁו עַל זֶה חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים (מִדְּרַשׁ אֲנָדָה): הַתְּחִיל מִתְּנַצָּה — לְמִי יַחְפֹּץ הַמֶּלֶךְ? מִי גְדוֹל מִמֶּנִּי? מִי מַכְבֵּד מִמֶּנִּי? ! כָּל מַה שֶׁאֲנִי שׂוֹאֵל — לַעֲצָמֵי אֲנִי שׂוֹאֵל. אָמַר לוֹ: "אֲדַנִּי הַמֶּלֶךְ, אִישׁ אֲשֶׁר הַמֶּלֶךְ חָפֵץ בִּיקְרוֹ, כִּבִּיאוֹ לְבוֹשׁ מַלְכוּת אֲשֶׁר לְבֹשׁ בּוֹ הַמֶּלֶךְ", בְּיוֹם שְׁמֵלֶךְ, "וְסוֹס אֲשֶׁר רָכַב עָלָיו הַמֶּלֶךְ" בְּיוֹם שְׁמֵלֶךְ, וְכִתֵּר מַלְכוּת שֶׁנִּתֵּן בְּרֵאשׁוֹ בְּיוֹם שְׁמֵלֶךְ וְכוּ', וְזֶה הִיָּה תְּחִלַּת מַפְלָתוֹ.

וְלִכְּנֵן רָאָה, אֶהוּבִי, בְּנִי! לֵהִיּוֹת בָּטֹל וּמִבְטָל אֵלָיו יִתְבַּרֵךְ, וְלֹא תִרְצָה שׁוֹם רִצּוֹן אַחֵר מִבְּלַעֲדֵי רִצּוֹנוֹ יִתְבַּרֵךְ, וְתַמִּיד תִּבְכֶּה לְפָנָיו יִתְבַּרֵךְ, שְׂעִיעוֹר לָךְ לַעֲקוֹר מֵעַצְמָךְ אֶת הַיִּשׁוֹת וְהַגְּאוֹת שֶׁנִּכְנְסוּ בְּלִבְךָ מִחֲמַת הַעֲוֹנוֹת, כִּי הַיִּשׁוֹת וְהַגְּאוֹת בָּאוֹת לְאֲדָם רַק מִחֲמַת הַעֲוֹנוֹת, כִּי מִי שֶׁזוֹכֶה לֵהִיּוֹת בָּטֹל וּמִבְטָל אֵלָיו יִתְבַּרֵךְ, הוּא תַמִּיד בּוֹכֶה וּמִבְכֶּה שְׂמִים וְאָרֶץ, שְׂיִרְחֵם עָלָיו הַקְּדוֹשׁ־בְּרוּךְ־הוּא, שְׁלֹא יִדְחֶה מִשְׁנֵי הָעוֹלָמוֹת, וְאֶפְלוּ שְׂמִכְטִיחִים לוֹ כָּל חִלְלֵי דְעֻלְמָא, וְכָל יָקָר שֶׁבְּעוֹלָם — אֵינוֹ חָפֵץ בְּזֶה, כִּי בּוֹרַח מִהַכְּבוֹד וְהַפְּרָסוּם. וְלִכְּנֵן רָאָה מַה לְּפָנָיִךְ, וְתִבּוֹא בְּכָל יוֹם אֵלָיו יִתְבַּרֵךְ בְּלֵב נִשְׁבָּר וְנִדְכָּא, וְעַל־יְדִי־זֶה יֵאִיר עָלֶיךָ אוֹרוֹ יִתְבַּרֵךְ בְּהֶאֱרָה נִנְרָאָה וְנִפְלְאָה מְאֹד, וְהֵבֵן לְמַעֲשֵׂהוּ.

ז וַיֹּאמֶר הַמֶּן אֶל הַמֶּלֶךְ: צְרִיךְ שְׁתַּדַּע, אֶהוּבִי, בְּנִי! אֲשֶׁר הָאֲדָם צְרִיךְ לְכַשֵּׁל אֶת עַצְמוֹ לְגַמְרֵי אֵלָיו יִתְבַּרֵךְ, וּכְכֹל שֶׁמִּבְטָל אֶת עַצְמוֹ אֵל עַצְמוֹתוֹ יִתְבַּרֵךְ, עַל־יְדִי־זֶה נִשְׁפָּע עָלָיו אוֹר וְחַיִּית וּדְבָקוֹת הַבוֹרָא יִתְבַּרֵךְ שְׂמוֹ, עַד שֶׁנִּם הַסְּטָנָא אֲחִירָא, שֶׁהוּא הַמֶּן, צְרִיכִים לְהַפֵּךְ בְּזִכּוֹתוֹ אֶל הַמֶּלֶךְ, וְכִמוֹ שֶׁאָמַר

החכם מכל אדם (משלי טו, ז): "ברצות הוי"ה דרכי איש גם אויביו ישלים אתו". ואמרנו בזהר (תולדות קמדת): תא חזי פמה אית ליה לבר נש לאתתקנא שביליו ביה בקדשא בריך הוא, בגין למעבד פקודי דאורייתא, דהא אוקמוה דנדאי תרי מלאכין שליחן אית לבר נש מלעילא לאנדונא בהדיה. חד לימינא וחד לשמאלא, ואינון סהדין ביה בבר נש בכל מה דאיהו עביד אינון משתפחי תמן. וקרין לון יצר טוב ויצר רע. אתי בר נש לאתדכא וילאשתדלא בפקודי דאורייתא, והוא יצר טוב דאנדוג ביה, ככר איהו אתתקף על ההוא יצר הרע ואשתלים בהדיה, ואתהפך ליה לעבדא. וכד בר נש אזיל לאסתאבא ההוא יצר הרע אתתקף ואתגבר על ההוא יצר טוב וקא אוקמינא, ודאי כד ההוא בר נש אתי לאתדכא. כמה תקיפו אתתקף בר נש כד אתגברא ההוא יצר טוב, כדן אויביו ישלים אתו, דההוא יצר הרע אתפניא קמיה דיצר טוב, ועל דא אמר שלמה (משלי יב, ט): "טוב נקלה ועבד לו"; מאי "ועבד לו"? דא יצר הרע. וכדן כד אזיל בר נש בפקודי דאורייתא כדן "גם אויביו ישלים אתו", דא יצר הרע ודאתא מטטרוי, תא חזי בגין דיעקב אבטח ביה בהקדוש-ברוך-הוא, וכל ארחוי הוו לשמיה, על דא "אויביו ישלים אתו". ודא סמאל חילא ותוקפא דעשו דאשלים עמיה דיעקב, ובגין דאשלים עמיה דיעקב ואודי ליה על אינון ברכאן, כדן אשלים עמיה עשו. וזה "ויאמר המן אל המלך", שגם הסטרא אתרא שהוא היצר הרע מסטרא דעשו, אומר למלך מלכי המלכים הקדוש-ברוך-הוא, "איש אשר המלך חפץ ביקרו". מגיע לו שכר, כי ברנע שהאדם מבטל את עצמו לגמרי לאין סוף ברוך הוא, ההכרח להסטרא אתרא להחבטל, כי בשעה שהאדם מבטל את עצמו מכל וכל אל עצם עצמיות אלקותו יתברך, על-גידיוהו היצר הרע שהוא הסמ"ד-מ"ם, שרו של עשו מתבטל, והוא מקבל את הברכות.

ועתה בוא וראה נפלאות תורתנו הקדושה, אשר (בראשית כו, כו): "ויאמר אלי"ו יצחק אבי"ו, גש"ה ג"א ושק"ה ל"י בני"ו, עולה בדיוק כמספר "איש אשר המלך חפץ ביקרו", כי דיקא אז רצה יצחק לברך את יעקב, כדן אתבטל ואתפניא סטרא דעשו, דהוא סמ"ד-מ"ם, המן-עמלק, ויעקב יוצא מברך, וכך תהיה הגאולה, שסמ"ד-מ"ם, שרו של עשו,

ח יביאו לבוש מלכות אשר לבשו המלך וסוס
אשר רכב עליו המלך ואשר נתן בתר מלכות
בראשו:

גנזי המלך

שִׁמְמוֹנוּ יֵצֵא עֲמֶלְקָה, שִׁמְמוֹנוּ יֵצֵא הַמֶּן, יֵצְטָרְכוּ לְהִתְבַּטֵּל לְגַמְרִי, וְזֶה אֲשֶׁר
(משלי ו, יא): "וּבִכְאֵה כְּמַהֲלֵךְ רֹאשׁוֹ וּמִחֶסֶד־ךָ כְּאִי"שׁ מְגִזִּין", עוֹלָה בְּדַוִּיקָה
כְּמִסְפֵּר "אִי"שׁ אֲשֶׁר הַמֶּלֶךְ חָפֵץ בִּיקָרֵהוּ", אֲתָנוּן דְּדִין קְאֲתָנוּן דְּדִין, מְכַבֵּן
מִמֶּשׁ. וְדָרְשׁוּ חֲכָמֵינוּ הַקְּדוּשִׁים (מִדְרַשׁ מִשְׁלֵי, פָּרָק ו, סִימָן י'): "וּבֵא כְּמַהֲלֵךְ
רֹאשׁוֹ", זֶה מֶלֶךְ הַמִּשְׁתִּי, שְׁעֵתִיד לְבֵא בְּרֹאשׁוֹ שֶׁל יִשְׂרָאֵל, שְׁנֹאמֵר (מִיכָה ב,
ג): "וַיַּעֲבֹר מִלְכָם לִפְנֵיהֶם וְהוֹ בְּרֹאשָׁם", כִּי דִיקָא כְּשִׁמְתְּבִטְלִים לְגַמְרִי אֶל
הָאִין סוּף בְּרוּךְ הוּא, אֹז כְּלָם נַעֲשִׂים כְּלֵא, וְנִתְבַּטְּלִים לְגַמְרִי, וְנִגְאֵל מִכָּל
צְרוּתָיו, וְכִמוּ שְׁהוּא בְּפִרְטִיּוֹת, בֵּן יְהִיָּה בְּכָל־לִיּוֹת, וְהִבֵּן לְמַעֲשֵׂהָ.

ח יביאו לבוש מלכות אשר לבשו בו המלך: צריף שתדע, אהובי, בני! אשר
אמרנו חכמינו הקדושים (פרקי דרבי אליעזר, פרק מט): אמר המן, אדבר דברים
שאהיה מלך כמהו. אמר לו: אם רצית לעשות יקר לאיש אשר המלך חפץ
ביקרו, יביאו לבוש מלכות אשר לבשו בו המלך ביום שהמליכוהו, וסוס
שרכבת בו ביום שמלכתו, ואת הכתר שנתן בראשו ביום שמלכתו. וכעס
המלך על הכתר הרבה מאד, אמר המלך: הנשע הזה לא דיו שאמר אלי
על המלבוש ועל הסוס, אלא אף על הכתר שבראשי, אם בן מה הניח לי? !
ואמר רבנו ז"ל (לקוטי מוהר"ן, חלק א, סימן י'), שהמן הוא הבעל גאונה
שמחפש כבוד. כי יש בעלי גאונה שאינם רוצים לבוא אל הצדיק ולהתבטל
אליו, ולכן הם מחזיקים את עצמם לישות בפני עצמם, ולכסוף הם נתלים,
כי אין עוד דבר שמנחק את האדם מהקדוש-ברוך-הוא כמו מדת הגאונה
והישות, ולהפך — ככל שהאדם מבטל את עצמו לגמרי אל האין סוף ברוך
הוא, ואינו רוצה שום דבר, רק להקלל באמתת מצויאותו ותברך, ואינו חפץ
שום דבר, אזי הקדוש-ברוך-הוא מגביהו ומעלהו, לא-כן אם האדם רץ אחר
הכבוד, ותובע את הכבוד בפיו, הכבוד מתרחק ממנו, כמאמרו ז"ל (מתחומא

ט וַנְתּוֹן הַלְבוּשׁ וְהַסּוּס עַל־יַד־אִישׁ מִשָּׂרֵי הַמֶּלֶךְ
הַפְּרָתָמִים וְהַלְבִּשׁוּ אֶת־הָאִישׁ אֲשֶׁר הַמֶּלֶךְ חָפֵץ
בִּיקְרוֹ וְהִרְפִּיבֵהוּ עַל־הַסּוּס בְּרַחֲבֵי הָעִיר וְקָרְאוּ
לְפָנָיו כִּכָּה יַעֲשֶׂה לָאִישׁ אֲשֶׁר הַמֶּלֶךְ חָפֵץ בִּיקְרוֹ:

גנזי המלך

ויקרא: על הפסוק (משלי כט, כג): "גִּצְאוֹת אָדָם תִּשְׁפִּילֵנּוּ וּשְׁפַל רוּחַ יִתְמַךְ כְּבוֹד", כל מי שרודף אחר שְׂרָרָה, הִשְׂרָרָה בִּוְרַחַת מִמֶּנּוּ, וְכָל מִי שְׁבוֹרַח מִשְׂרָרָה, הִשְׂרָרָה רוֹדֶפֶת אַחֲרָיו, וְזוֹ קִלְפַת הַמֶּן־עֲמֶלֶק, שְׂרָצָה רַק כְּבוֹד וַיִּשׂוֹת, שֵׁם וְכֹסֶף, וּלְבָסוּף נִתְּלָה עַל הָעֵץ. וְדִיָּקָא עַל־יַד־יְשָׁמֵר: "וְאֲשֶׁר נִתְּן כְּתוֹר מַלְכוּת בְּרֵאשׁוֹ", בְּזֶה הַחֲלִיט הַמֶּלֶךְ לְתוֹלוֹתוֹ עַל הָעֵץ. וְזֶה מוֹסֵר הַשְּׂכָל לְכָל בַּר יִשְׂרָאֵל, בְּרִגְעַ שְׂרוּצָה יִשׂוֹת וְכְבוֹד, שֵׁם וְכֹסֶף, זֶה מַה שֶׁמִּשְׁפִּיל אוֹתוֹ, וּמוֹרִידוֹ עַד הַשְּׂאוֹל. וְלָכֵן הַצְּדִיקִים הָאֱמִתִּיִּים, הַדְּבָקִים בְּאֵין סוּף בְּרוּף הוּא, אֵינָם רוֹצִים שׁוּם דְּבָר, רַק לְהַפְלִל בְּעֵצָם עֲצָמֵי אֱלֹקוֹתוֹ יִתְבָּרַךְ. וְהַקְּדוֹשׁ־בְּרוּךְ־הוּא בְּעֲצָמוֹ מְפָרְסָמוּ. וְכַמְּאָמְרָם ו'ל (שְׁמוֹת רַבָּה, פְּרָשָׁה ח', סִימָן ב'): 'אִם יוֹשֵׁב אָדָם בְּזוּיָת וְעוֹסֵק בַּתּוֹרָה, אָנִי מְרַאֲהוּ לְבָרִיּוֹת'. וְדָבָר זֶה הֵיחָד בְּכָל הַדּוֹרוֹת אֲצֵל הַצְּדִיקִים הָאֱמִתִּיִּים, שֶׁהַתְּחַבָּאוּ בַּסֵּתֵר צֵל כְּנִפְיֵי יִתְבָּרַךְ, וְלֹא רָצוּ שׁוּם דְּבָר, רַק לַעֲשׂוֹת אֶת רְצוֹנוֹ יִתְבָּרַךְ, אֹז הַקְּדוֹשׁ־בְּרוּךְ־הוּא גִלָּה אוֹתָם, וּפְרָסָמָם בְּכָל הָעוֹלָם כְּלוּ, וְהֵבִן לְמַעֲשֵׂה.

ט וַנְתּוֹן הַלְבוּשׁ וְהַסּוּס עַל־יַד־אִישׁ מִשָּׂרֵי הַמֶּלֶךְ: צְרִיף שְׂתַדַּע, אַהוּבִי, בְּנִי!
אֲשֶׁר בְּזֶה הָעוֹלָם הָאָדָם צְרִיף לְבַטֵּל אֶת עֲצָמוֹ לְגַמְרֵי אֵל הָאֵין סוּף בְּרוּף הוּא, וְכָל מַחְשַׁבְתּוֹ צְרִיכָה לְהִיּוֹת דְּבוּקָה בְּעֵצָם עֲצָמֵי אֱלֹקוֹתוֹ יִתְבָּרַךְ, וְיִבְזֹא אֵל הַבְּטוּל הַשֵּׁלֶם, וְאֹז מְלִבִּישׁ אֶת עֲצָמוֹ בְּלִבוֹשֵׁין נְהוֹרִין, שְׁגָם גּוֹפּוֹ הַגִּשְׁמִי מֵאִיר לוֹ אֶת הָאוֹר הָאֵין סוּף בְּרוּף הוּא. כַּמּוּבָא בְּדָבָרֵי רַבְנּוּ ו'ל (לְקוּשִׁי־מִהֲרַ"ן, חֵלֶק א', סִימָן כב), בְּסוּד (אִיּוֹב יט, כו): "מִמְבֹּשְׂרֵי אֶחָזָה אֱלֹהִים", אֲפִלוּ מִבֶּשֶׂר הַגּוֹף אָנִי זוֹכֶה לְהַשִּׁיג רוֹחַנִּיּוֹת אֱלֹקוֹת. וְכָל זֶה זוֹכִים דִּיָּקָא עַל־יַד־יְשָׁמֵר שֶׁהָאָדָם בְּטֵל וּמְבַטֵּל בְּעֵינָיו עֲצָמוֹ לְגַמְרֵי. וְצְרִיף שְׂתַדַּע, אַהוּבִי, בְּנִי!
שְׂאֵי אֲפֹשֶׁר לְזוֹכֹת לְזֶה, אֱלֹא עַל־יַד־יְשָׁמֵר שְׂמִיּוֹתֵינוּ וְשׁוֹבְרִין אוֹתוֹ, עַד שְׁנַעֲשֶׂה

בעיני עצמו כלא ממש, או על-כל-פנים כתולעת הרוחשת על הארץ, בטלה ומבטלת לבוֹרָאָה. וכשֶׁהָאָדָם מגיע למצב כְּזֶה, שְׁשׁוֹבְרִים אותו מִכָּל הַצְּדוּדִים, וְרוֹדְפִים אותו עד חֲרָמָה, ואין לוֹ אֵל מִי לִפְנוֹת אֵלָּא אֵל הָאֵין סוֹף בְּעַצְמוֹ, בּוֹ בְּרָגַע נִכְלָל בְּעַצֵּם עֲצָמִיּוֹת אֱלֻקוֹתוֹ יְתִבְרַךְ, וְזֶה "הַאִישׁ אֲשֶׁר הַמֶּלֶךְ חָפֵץ בִּיקְרוֹ", כִּי אֲצִלוֹ יְתִבְרַךְ מֵאֵד מֵאֵד חָשׁוּב מִי שֶׁבִטֵּל וּמִבִּטֵּל בְּעֵינֵי עַצְמוֹ לְגַמְרִי, וְאֵז דִּיקָא מֵאִיר עֲלֵיו מֶלֶךְ הַכְּבוֹד בְּעַצְמוֹ. שְׁזֶה סוֹד שֵׁם קְדוֹשׁ וְנוֹרָא ככ"ה, שֶׁהוּא רֵאשִׁי תְבוּת: כִּתְרָ כֵּל הַיְכָתָרִים; כִּי מִי שְׁזוֹכָה לְהִיּוֹת בִּטֵּל וּמִבִּטֵּל לְגַמְרִי בְּעֵינֵי עַצְמוֹ, וּמִשְׁפִּילִין אֹתוֹ עַד עֶפֶר בַּחְרוּפִין וְגִדְרוּפִין, וְהוּא נַעֲשֶׂה בִּטֵּל וּמִבּוֹטֵל בְּעֵינֵי עַצְמוֹ, בּוֹ בְּרָגַע נַעֲשֶׂה כְּתָר, כְּכִכּוֹל, לוֹ יְתִבְרַךְ, כְּמֵאמְרָם ו"ל (רַעֲיָא מְהִימְנָא צוֹ טו): נִשְׁמָה יְתִרָה נִשְׁמַת כֵּל חַי, כְּתָר בְּרֵאשׁ צִדִּיק דְּאִיהוּ יוֹם שְׁבַת, וּבְהֵאֵי נִשְׁמָה יְתִרָה תְּהִלָּה יֵה דְאִינוּן אַבָּא וְאֵמָא דְעֲלִיָּה אֲתָמֵר (ישעיה טו, א) "עֵין לֹא רָאָתָה אֱלֹהִים זֹלְתָךְ", בְּגִין דְּאִיהוּ מְרַכְּבָה לְעִלְתַּת הַעֲלוֹת דְּאִיהוּ מְכַסֶּה וְלֹא שְׁלִיט עֲלֵיהּ עֵינָא. וּבְגִין דָּא "עֵין לֹא רָאָתָה"; וְאָדָם כְּזֶה זוֹכָה לְשַׁלֵּט עַל גּוֹפּוֹ, שֶׁהוּא הַסּוֹס, שְׁזֶה "וְהַרְפִּיכֶהוּ עַל הַסּוֹס בְּרָחוּב הָעִיר", כִּי מִי שֶׁהוּא בִּטֵּל וּמִבִּטֵּל אֵל הָאֵין סוֹף בְּרוּךְ הוּא, וְגוֹפּוֹ הַגְּשָׁמִי נַעֲשֶׂה כְּלִי וּלְבוּשׁ לְהַנְשָׁמָה, אֲזִי נִשְׁמַתוֹ כְּמוֹ שֶׁאָחַד רוֹכֵב עַל הַסּוֹס, וְזוֹכָה לְרֵאוֹת אֱלֻקוֹתוֹ יְתִבְרַךְ בְּרָחוּב הָעִיר בְּתַכְלִית הַגְּשָׁמִיּוֹת, אֲשֶׁרֵי מִי שְׁזוֹכָה לְהַגִּיעַ אֵל בִּטּוֹל אָמַת כְּזֶה, שְׂאֵז הוּא מְקַבֵּל לְבוּשׁ קְדוֹשׁ מִגֵּן-עֲדָן, שְׁזֶה סוֹד מְלִבוֹ"ש, שְׁעוֹלָה חֲשַׁמ"ל, וְנִדְבָרָה לְגַמְרִי, כִּי הוּא פּוֹשֵׁט אֶת גּוֹפּוֹ הַמְּצוֹרָע, כְּמוֹכָא בְּדַבְרֵי רַבְּנּוּ ו"ל (לְקוּטִי-מוֹתֵרֵין, חֲלָק ב', סִימָן פג), וּמְלַבִּישׁ אֶת עַצְמוֹ בְּגוֹף קְדוֹשׁ מִגֵּן-עֲדָן, וְדָבָר זֶה לֹא יִכְלִהוּ הַרְעִיּוֹן, אִיךָ שְׂאָדָם גְּשָׁמִי, הַמְּנַח בְּטַנוּף מַעֲשִׂיו, מְלַבֵּשׁ בַּחֲמֵר עַב וְגַס, יְכוֹל לְזַכֵּךְ אֶת עַצְמוֹ, עַד שֶׁיַּגִּיעַ לְבִשְׁרׁ קָדֵשׁ, וְיִזְכָּה לְהִיּוֹת כְּלִי לְשִׁכְנֵת עֲזוֹ יְתִבְרַךְ, שֶׁהוּא יְתִבְרַךְ לְשֵׁרָה בּוֹ בְּקִבְעוֹת. הֵינּוּ שִׁיחֵיהּ מְרַכְּבָה לְהַשְׁכִּינָה, כְּמוֹ רוֹכֵב עַל סוֹס, וְהוֹלֵךְ בְּרָחוּב הָעִיר, וּמִתְבּוֹגֵן בְּרוּחַיְתִיּוֹת חַיּוֹת אֱלֻקוֹת הַמְּחִיָּה וּמְהִיָּה וּמְקַיֵּם אֶת גְּשָׁמִיּוֹת הָעוֹלָם הַזֶּה, וְשׁוֹמֵעַ כְּרוּזִין מִלְּמַעְלָה: "כְּכֶה יַעֲשֶׂה לְאִישׁ אֲשֶׁר הַמֶּלֶךְ חָפֵץ בִּיקְרוֹ", אֵין עוֹד תַּעֲנוּג יוֹתֵר גְּדוֹל מִזֶּה, עַד שֶׁמַּגִּיעַ לְמַדְרָגָה כְּזֹו, שְׂאָמְרוּ חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים, (אבות ד'): יָפָה שְׂעָה אַחַת בַּתְּשׁוּבָה וּמַעֲשִׂים טוֹבִים בְּעוֹלָם הַזֶּה מִכָּל חַיֵּי הָעוֹלָם הַבָּא, שְׂעָה אַחַת שְׂהָאָדָם מִסְתַּוָּב בְּגְשָׁמִיּוֹת הָעוֹלָם הַזֶּה, וּמִתַּעֲנֵג בְּזִיו שְׁכִינַת עֲזוֹ יְתִבְרַךְ,

דִּיקָא מתוך החשף והאפלה רואה אור, זה חשוב אצלו יתברך יותר מכל חיי העולם הבא. אשרי מי שמגיע לזה, ואז עולמו יראה בחייו, וכבר נטל ממנו חיוו דהאי עלמא לגמרי, ובלבד שיחזיק מעמד. כי מי שמשפילים אותו כל-כף, ושוכרים אותו עד עפר, והוא מרגיש את עצמו כתולעת הרוחשת על הארץ, ואם זה לא מספיק, גם דורכים עליו, עד שנעשה כלא ממש, בו ברנע זוכה להגיע לבטול פנה, שאין לפני מראה עיניו רק אמתת מציאותו יתברך, אשרי הצדיקים הזוכים להגיע לכל זה. ועתה בא וראה נפלאות תורתנו הקדושה, סודות ורמזי רמזים, סתרי נסתרות, אשר "בכ"ה יעשה לאי"ש אשר המלך חפ"ץ ביקרו"ו", עולה בדיוק כמספר (משלי כז, כ): "בכשי"ם לכווש"ף ומחיר שד"ה עתודי"ם", ודרשו על זה חכמינו הקדושים (תגינה יג), שנה סוד מעשה מרפכה, 'בכשי"ם לכווש"ף' — דברים שהן כפשונו של עולם יהיו תחת לכווש"ף; כי מבחוץ לא מפניום כלום אצל הצדיקים האלו. כמוכא בדברי רבנו ז"ל (לקוטי מוה"ר ז, חלק ב, סימן טז), אשר איש כשר נראה בחוץ כמו אחר, כמו כל אדם, ואדרבה חושבים עליהם, על הכשרים, שהם אנשים פשוטים, אבל מבפנים הם בטלים ומבטלים לגמרי אל האין סוף ברוך הוא, עד שנעשו מרפכה לשכינת עזו יתברך. ואל כל זה זכו דיקא על-ידי ששפכו את דמם כמים, ומבזים ומתקרפים אותם ברכים, ומדברים עליהם כל דבר אסור, וקלים וריקים ופוזזים מתלווצצים מהם ומדברים עליהם, כמו שכתוב (תהלים ט, יג): "ישחיו בי ישיבי שער ונגינות שתי שכר", ורק כן הגיע דוד המלך למדרגתו, שממנו יצא הגואל צדק. אשרי מי שמחזיק מעמד, ואינו קורא תגר נגדו יתברך בעת ששופכים את דמו, אלא הוא בורח אז אליו יתברך, אזי דיקא יתגלה אליו מלך הכבוד, ויגלה לו סתרי נסתרות, כמוכא בדברי רבנו ז"ל (לקוטי מוה"ר ז, חלק א, סימן סה), שבבעת הבטול עולה למעלה למעלה, ואחר-כך הוא חוזר עם תורה, ואם זוכה לירד בכל פעם עם תורה, סימן שהיה בטל בבטול גמור, אשרי לו, אבל אל זה צריכים התחזקות עצומה, כי לא כל אהד יכול להחזיק מעמד בעת שבאים עליו בזיונות, חרופין וגדופין, כי רבים וכן שלמים נתרחקו דיקא בעת שסבלו עלבונות, ולכן אשרי מי שמחזיק מעמד, ובורח רק אליו יתברך, והבן למעשה.

וַיֹּאמֶר הַמֶּלֶךְ לְהֵמָּן מַהֲרָה קַח אֶת־הַלְבוּשׁ וְאֶת־
 הַסּוּס כַּאֲשֶׁר דִּבַּרְתָּ וַעֲשֵׂה־כֵן לְמַרְדֳּכַי הַיְהוּדִי
 הַיּוֹשֵׁב בְּשַׁעַר הַמֶּלֶךְ אֶל־תִּפְּל דָּבָר מִכָּל אֲשֶׁר
 דִּבַּרְתָּ:

גַּנְזֵי הַמֶּלֶךְ

י וַיֹּאמֶר הַמֶּלֶךְ לְהֵמָּן, מהר קח את הלבוש ואת הסוס: צריך שתדע, אהובי,
 בני! אשר אין עוד שלמות בזה העולם, כמו הבטול שהאדם מבטל את
 עצמו לגמרי אל האין סוף ברוך הוא, וככל שהאדם מונף את עצמו ביותר,
 עד שנעשה בעיני עצמו כאין ממש, על-ידי-זה הרע שבו נעשה כפסא לטוב,
 ומשמש אותו. כי הגוף משמש את הנשמה, כמו הנתיק לספר תורה, ואם
 בר ישראל בא בלב אמת, לב נשבר ונדכה אליו יתברך, דיקא מתוך מרירות
 נפשו שסובל מרשעים ארורים הרודפים אותו, ומתקרפים ומגדפים ומשפילים
 אותו, ומוציאים דבה עליו, ומרבים לשון-הרע ושקרים עליו, והני אנשי
 טפשי, מאמינים לקלי עולם, וגם הם מתחילים לרדף את הצדיק, הדבוק בו
 יתברך, ועל-ידי-זה לבו נשבר ונקרע לאלהי שקרים וקרעים, ונתבטל לגמרי
 בעיני עצמו, אז דיקא הרשעים, שהם המן, צריכים להתהפך ולהודות על
 צדקתם, וזה "ויאמר המלך", מלך מלכי המלכים הקדוש-ברוך-הוא,
 "להמן", שהם הרשעים והשונאים, מוציאי דבה, וכמאמרם ו"ל (מגלה יג):
 ליכא דידע לישנא בישא כהמן, מהר קח את הלבוש ואת הסוס כאשר
 דברת", הינו רשע מרשע ארור טמא, אתה דברת כל דבר רע על הצדיק
 האמת, שהוא מטעה את הבריות, אדרכה אתה רשע, "קח את הלבוש ואת
 הסוס", שזה פסא לנשמה, כי הצדיקים הם מרפבתו של מקום, וכן הם
 מלבשים עם אור האין סוף ברוך הוא, ונעשה כן למרדכי היהודי היושב
 בשער המלך". ההכרח לאלו הרשעים אחר-כך להודות לכלם, שמרדכי
 היהודי, שהוא הצדיק האמת, שחזור תמיד בתשובה, כי הוא יושב בשער
 המלך, כי הצדיקים האמתיים תמיד מדמים בעצמם, שעדין לא עשו כלום,
 והם יושבים בשער המלך, כי אינם זוכים להפגס עדין לפגי ולפגים. "אל

יא וַיִּקַּח הַמֶּן אֶת־הַלְבוּשׁ וְאֶת־הַסּוּס וַיִּלְבַּשׂ אֶת־
מַרְדֳּכָי וַיִּרְפִּיבֶהוּ בְּרַחוּב הָעִיר וַיִּקְרָא לִפְנָיו כַּכָּה
יַעֲשֶׂה לְאִישׁ אֲשֶׁר הַמֶּלֶךְ חָפֵץ בִּיקָרוֹ:

גנזי המלך

תפל דבר מכל אשר דברת", כי כל מה שאלו הרשעים רוצים להשפיל את הצדיקים הקדושים הדבוקים באין סוף ברוך הוא, לבסוף הם בעצמם צריכים להודות בהצדיקים, ואלו הם החולקים, הם הרשעים. וכמו שאמרנו תקמינו הקדושים על קרח (תנחומא קרח): שמעי דהווי קאמרי: משה אמת ותורתו אמת והן בדאין, ודבר זה שיף בכל דור ודור. כי דיקא אלו הרשעים, לבסוף צריכים להודות ולגלות ולפרסם את גדלת הצדיקים. ואם זה לא הולך בטוב, אזי הם מקבלים את ענשם, עד שכלם מודים שקבלו את הענש רק על-ידי הצדיקים; אשרי מי שנוהר בכבוד הצדיקים, ואינו מקטרג ומדבר עליהם, אלא זוכה לשמש אותם, ואז טוב לו בזה ובבא לנצח, ואוי לרשעים האוררים, המצייקים ומצערים את הצדיקים, שעל-ידי זה הם מצייקים ומצערים את השכינה, ואש הגהנום לא תכלה עליהם, רחמנא לישכון, אוי להם ואוי לגפשם, והבן למעשה.

יא ויקח המן את הלבוש ואת הסוס: צריך שתדע, אהובי, בני! כשאדם זוכה והוא בטל ומבטל להאין סוף ברוך הוא, על-ידי זה הרע נעשה פסא לטוב, וזה מה שנקרה עם מרדכי, שהוא הצדיק, איש יהודי, נקרת היהדות שמאירה בכל בר ישראל, אשר בשביל זה נקראים צדיקים, כמו שכתוב (ישעיהו ס, כא): "ועמף כלם צדיקים", ותכף ומיד כשבר ישראל נכלל לגמרי באין סוף ברוך הוא, ונעשה בעיניו כלא ממש, בו ברגע זוכה לעלות מעשרה פתרון דמסאבותא, מעמקי הקלפות. וזה שמוכא בדברי הארזי"ל לבנן באמירת פת"ר, שהוא ראשי תבות: כ"תו כ"ל ה'פתרים, והיא סגלה נפלאה להוציא את כל הנשמות שנפלו בקליפה ולעשות מהם פסא לשכינה. וכאן היתה מפתו של המן-עמלק, "ויקח המן את הלבוש ואת הסוס, וילבש את מרדכי, וירפיהו ברחוב העיר, ויקרא לפניו, ככה יעשה לאיש

יב וַיֵּשֶׁב מֶרְדֵּכִי אֶל־שַׁעַר הַמֶּלֶךְ וְהָמֶן נִדְחַף אֶל־ בֵּיתוֹ אֲבָל וַחֲפוּי רֹאשׁ:

גנזי המלך

אשר המלך חפץ ביקרו", ודבר זה קורה אצל כל אחד שרק חוזר בתשובה אמתית, ומשפיל את עצמו לגמרי ונעשה בעיני עצמו כלא ממש, שזה עקר התשובה, שאפלו שהוא שומע חרופין וגדופין, ויושב ודומם — זה עקר התשובה, כמובא בדברי רבנו ז"ל (לקוטי מוה"ר, חלק א', סימן ו'), שעקר התשובה, שישמע בזיונו וידם וישתק; כי ברגע ששופכים את דם האדם, על־ידי בזיונות, והוא שותק, ההכרח שהרע מתבטל לגמרי, ונשארו רק הטוב, וכרוזין יוצאים לפניו: "ככה יעשה לאיש אשר המלך חפץ ביקרו", ואמרו חכמינו הקדושים (מדרש אגדה): אמר רבי לוי, המן קרא "ככה יעשה לאיש אשר המלך חפץ ביקרו". וישאל עונין: "לא המלך שבארץ, אלא המלך שבשמים"; כי הרגע שהאדם מבטל את עצמו לגמרי, ובפרט שסובל חרופין וגדופין, ושופכים את דמיו כמים, לבסוף שונאיו נופלים תחתיו, והם מביאים לו את הלבוש ואת הסוס אל מרדכי. ולכן, אהובי, בני! ראה לחזק את עצמך בכל מה שעובר עליך, אפלו שעובר עליך מה שעובר, ואלף טעמי מיתה אמה טועם — אל תשבר, רק בא תבוא בלב אמת, בלב נשבר, אליו תברך ואז יאיר עליך מלך הכבוד בעצמו בהארה נפלאה מאד, והבן למעשה.

יב וַיֵּשֶׁב מֶרְדֵּכִי אֶל שַׁעַר הַמֶּלֶךְ: צריף שתדע, אהובי, בני! אשר דרכם של צדיקים, אף שהקדוש־ברוך־הוא עושה להם גס, ורואים במפלת הרשעים, אף־על־פיריכן הם אינם שמחים, כמו שאמרו חכמינו הקדושים (אבות, פרק ד'): שמואל הקטן אומר (משלי כד, יז): "בנפל אויבך אל תשמח, ובקשלו אל יגל לבך, פן יראה ה' וירע בעיניו, והשיב מעליו אפו". וזה שאמרו חכמינו הקדושים (אסתר רבה, פרשה י', סימן ו'): "וַיֵּשֶׁב מֶרְדֵּכִי אֶל שַׁעַר הַמֶּלֶךְ", מלמד ששב לשקו ולתעניתו; כי באמת אויבי הצדיק, הם הם עוונותיו, וכשהצדיק מהרהר, חס ושלום, איזה הרהור רע, ומכל שכן כשפגם באיזה דבור רע, ומכל שכן וכל שכן שעשה מעשה רע, בו ברגע

הוא בורא קלפות ומשחיתים שמציקים ומצערם אותו. וכעין שאמר רבנו ז"ל (ספר-המדות, אות נאוף, סימן כו): על-ידי הוצאת זרע לבשלה בורא קלפות המתלבשים בבגדי-אדם מתנגדים, וחולקים עליו, ועושים לו יסורים. ולכן כששכב בתשובה שלמה, עקר התשובה — שזרק את עצמו אליו יתברך, כמוכא בדברי רבנו ז"ל (לקוטי-מהר"ן, חלק א', סימן לה): תשובה היא להשיב את הדבר למקום שנטל משם, והוא סוד המוכא בתקונים (תקון כא): זרקא דאזדריקת לאתר דאיתנטילת מתמן, ומאן ההוא אתר? הוא חכמה, הינו שאדם צריך לזרק את עצמו בחזרה אליו יתברך, אל חכמתו יתברך, שזה שרש כל הבריאה, כמו שכתוב (תהלים קד, כג): "כֹּלֶם בַּחֲכָמָה צִשִּיתָ וְגו', כִּי זֶה עֵקֶר הַחֲכָמָה — לְקִנּוֹת שְׁלֵמוֹת, וְהַשְׁלָמוֹת הֵיא רַק חֲכָמַת אֱלֹקֹת, הֵינוּ שִׁינְיִים בְּעֵצְמוֹ אִמְתַּת מְצִיאֹתוֹ יִתְבַּרֵךְ, וְיֵדַע שֶׁהֵיא יִתְבַּרֵךְ מַחִיָּה וּמִהֵנָּה וּמְקִיָּם אֵת כֹּל הַבְּרִיאָה כְּלָה, וְהַכֹּל לְכֹל אֱלֹקֹת גְּמוּר הֵיא, וְזֶה עֵקֶר הַתְּשׁוּבָה, שֶׁמְקִדִּים שְׁעֵשֶׂה תְּשׁוּבָה, הֵינָה מִחַ-מִּחְשַׁבְתּוֹ בְּהִמָּה, מְלֵא הַרְהוּרִים רְעִים, מְלֵא מַחְשָׁבוֹת זְרוֹת, וְכֵן דָּבָר כֹּל הָעוֹלָה עַל רוּחוֹ, וְעֵשֶׂה מַעֲשִׂים מְגִינִים, וְעַל-יְדֵי-זֶה שֶׁכַּח לְגַמְרֵי מִמֶּנּוּ יִתְבַּרֵךְ, וְזֶה מֵה שֶׁהֵבִיא אוֹתוֹ שִׁיקוּמוֹ נִגְדוּ כֹּל הַשׁוֹנְאִים הַמִּתְנַגְּדִים, וְיִצְיָקוּ לוֹ וְיִצְעֲרוּ אוֹתוֹ. אֲבָל כְּשִׁחֲזַר בַּתְּשׁוּבָה, אִזּוֹ נוֹפֵל כֹּל הָרַע עַל הַשׁוֹנְאִים. וּמַעֲלַת גְּדֻלַּת הַצְּדִיקִים, שֶׁאִפְלוּ שִׂישׁ כְּבֹר מִפְּלֵה לְרַשְׁעִים, אֵינָם שִׁמְחִים בְּמַפְלֵתָם, אֲלֵא חוֹזְרִים וּמְשִׁיכִים לְהַתְּפִלֵּל אֵלָיו יִתְבַּרֵךְ, וְזֶה "וְיֹשֵׁב מְרֻדְכִי אֵל שַׁעַר הַמֶּלֶךְ", הַצְּדִיק שֶׁהֵיא בְּחֵינַת מְרֻדְכִי, הַמְּדַבֵּר תָּמִיד דְּבוּרֵי אֱמוּנָה, כְּמוֹכָא בְּדַבְרֵי רַבְּנוּ ז"ל (לקוטי-מהר"ן, חלק א', סימן יז), הֵיא חוֹזֵר וְשָׁב אֵל "שַׁעַר הַמֶּלֶךְ", לְבַקֵּשׁ וּלְהַתְּחַנֵּן אֵלָיו יִתְבַּרֵךְ, וְשָׁב אֵל שְׁקוֹ וְתַעֲנִיתוֹ, כִּי זֶה דְרָךְ הַצְּדִיקִים, שֶׁאִפְלוּ כְּשׁוֹזְכִים כְּבֹר לְרֵאוֹת בְּמַפְלֵת הַרְשָׁעִים שֶׁמְצִיקִים לָהֶם, הֵם לֹא שִׁמְחִים בָּהּ, אֲלֵא הֵם בּוֹכִים וּמְבַכִּים שָׁמַיִם וָאָרֶץ, שִׁיזְכוּ לְחֹזֵר בַּתְּשׁוּבָה שְׁלֵמָה בֵּיתֵר שֵׁאת וּבִיתֵר עוֹ, כִּי לֹא בַחֲנָם קָמוּ עֲלֵיהֶם שׁוֹנְאִים מְרוּרִים כְּאֵלוֹ. אֲבָל "וְהִמָּן נִדְחָף אֵל בֵּיתוֹ אֲבָל וַחֲפוּי רֹאשׁ", הֵינוּ קְלֵפַת הַמָּן-עַמְלֵק, שֶׁהֵיא הָרַע שֶׁנֶּאֱחָזוּ בַצְּדִיק, נִדְחָף "אֲבָל וַחֲפוּי רֹאשׁ", כִּי כָּל שֶׁהַצְּדִיק חוֹזֵר בַּתְּשׁוּבָה, וְעוֹלָה מְעֵלָה מְעֵלָה, וְיֹשֵׁב בְּשַׁעַר הַמֶּלֶךְ, כֵּן הֵמָּן שֶׁהֵיא הָרַע, נִדְחָף אֵל שֵׁלשׁ קְלֵפוֹת הַטְּמָאוֹת, וּמְרֻדְכִי הַצְּדִיק עוֹלָה מְעֵלָה מְעֵלָה.

יג וַיִּסְפָּר הַמֶּן לְזַרְשׁ אֶשְׁתּוֹ וּלְכָל־אֶהָבָיו אֵת כָּל־
 אֲשֶׁר קָרְהוּ וַיֹּאמְרוּ לוֹ חַכְמָיו וְזַרְשׁ אֶשְׁתּוֹ אִם
 מִזְרַע הַיְהוּדִים מְרַדְּכִי אֲשֶׁר הַחֲלוֹת לְנַפֵּל לְפָנָיו
 לֹא־תוּכַל לוֹ כִּי־נָפֹל תִּפּוֹל לְפָנָיו:

גַּנְזֵי הַמֶּלֶךְ

וּלְכֹן, אַהוּבִי, בְּנִי! רֹאֵה לְהִתְחַזֵּק בְּיָתֵךְ שָׂאת וּבִיָּתֵךְ עוֹז, עַל כָּל מַה שֶּׁעוֹבֵר
 עָלֶיךָ, וְתוֹדַע, אֲשֶׁר אֵין בְּלַעֲדָיו יְתִבְרֵךְ כָּלֵל, וּבְכָל תְּנוּעָה וְתַנּוּעָה שֶׁם
 אֲלוֹפּוֹ שֶׁל עוֹלָם, וְדָבָר גְּדוֹל וְדָבָר קִטָּן אֵינוֹ גֹּעֶשֶׁה מַעֲצָמוֹ, אֲלֵא בְּהַשְׁגַּחַת
 הַמַּאֲצִיל הַעֲלִיּוֹן, וּבְכָל שִׁתְּחַדִּיר בְּעַצְמָךְ יְדִיעוֹת אֱלוֹ, אִז תִּרְגִּישׁ אֹר וְזִיו
 וְחַיּוֹת וְדַבְּקוֹת הַבּוֹרָא יְתִבְרֵךְ שְׁמוֹ. וְצָרִיךְ שִׁתְּדַע, שְׂאִי אֶפְשָׁר לְהַשִּׁיג שׁוּם
 חַיּוֹת וְדַבְּקוֹת, אֲלֵא עַל־יְדֵי שְׁחֹזֵר בְּכָל פַּעַם אֵלָיו יְתִבְרֵךְ, וּמִקָּמָם "וַיִּשָּׁב
 מְרַדְּכִי אֶל שַׁעַר הַמֶּלֶךְ", אֶפְלוֹ שֶׁהֵגִיעַ כָּבֵד לְאִיזוֹ דְּרָגָה, וְרָאָה בְּמַפְלַת
 הַרְשָׁעִים, שֶׁמַּצִּיקִים וּמַעֲיָקִים לוֹ, עִם כָּל זֹאת הוּא אֵינוֹ מִתְקַרֵּר, אֲלֵא חוֹזֵר
 וּבָא בְּכָל פַּעַם אֵלָיו יְתִבְרֵךְ, לְבַקֵּשׁ עַל נַפְשׁוֹ, שְׂחִיחוֹס וְיִרְחַם עָלָיו
 הַקְּדוֹשׁ־בְּרוּךְ־הוּא, כִּי אֵיךְ בָּא אֶל יְרִיכָה כְּזוֹ, שִׂיֵּהוּ לוֹ שׁוֹנָאִים מְרוֹיִם
 כְּאֵלוֹ, הַרוֹצִים רַק לְרֹאוֹת בְּמַפְלַתוֹ וּבְנַפִּילָתוֹ, כִּי הֵם מַצִּיקִים וּמַצְעִרִים אוֹתוֹ
 מְאֹד. וְלָכֵן הַצְּדִיקִים הַדְּבָקִים בּוֹ יְתִבְרֵךְ, יֵשׁ לָהֶם שׁוֹנָאִים מְרַבִּים, אֵךְ הֵם
 תְּמִיד חוֹזְרִים אֵלָיו יְתִבְרֵךְ, וְאֶפְלוֹ שֶׁכָּבֵד יֵשׁ לְהַשׁוֹנָאִים מַפְלָה, "וְהַמֶּן גִּדְחָף
 אֶל בֵּיתוֹ אָבֵל וַחֲפוּי רֹאשׁ", אֶף־עַל־פִּי־כֹן הֵם אֵינָם מְנִיחִים אֵת מְקוֹמָם,
 וְחוֹזְרִים וּבָאִים אֵלָיו יְתִבְרֵךְ. וְכֵן תִּתְנַהֵג גַּם אַתָּה אַהוּבִי בְּנִי, תְּמִיד תִּתְחַזֵּר
 בְּתַשׁוּבָה שְׁלִימָה אֵלָיו יְתִבְרֵךְ, וּבְכָל פַּעַם שִׁתְּרָאָה, שֶׁשׁוֹנָאִיךָ וְרוֹדְפֶיךָ נוֹפְלִים
 תַּחְתָּךְ, תִּבְקֵשׁ וְתִתְחַנֵּן עוֹד, עַד שִׁתְּנַפֵּךְ לְהַכְלִיל לְגַמְרֵי בְּאֵין סוּף בְּרוּךְ הוּא,
 וְהֵבֵן לְמַעֲשֵׂה.

יג וַיִּסְפָּר הַמֶּן לְזַרְשׁ אֶשְׁתּוֹ וּלְכָל אֶהָבָיו אֵת כָּל אֲשֶׁר קָרְהוּ: צָרִיךְ שִׁתְּדַע,
 אַהוּבִי, בְּנִי! אֲשֶׁר מוּבָא בְּדַבְרֵי רַבְּנּוֹ ו"ל (לְקוּטִי מוֹתְרָן, חֶלֶק א', סִימָן נה):
 לְרֹאוֹת בְּמַפְלַתָן שֶׁל רְשָׁעִים אִי אֶפְשָׁר, אֲלֵא עַל־יְדֵי בְּחִינַת אַרְץ יִשְׂרָאֵל, כְּמוֹ
 שְׂכָתוּב (תְּהִלִּים קי, א): "שָׁב לִימִינֵי עַד אֲשִׁית אוּבִיךָ הַדָּם לְרַגְלֶיךָ", יְמִין הִיא

בחינת ארץ ישראל, בחינת בנְיָמין, בן-ימין, שנולד בארץ ישראל. והנה חכמינו הקדושים אמרו (מגלה טו): אי משאר שבטים קאתי — יכלת ליה, ואי משבט יהודה ובנְיָמין ואפרים ומנשה — לא יכלת ליה. יהודה דכתיב (בראשית מט, ח): "יָדָךְ בְּעַרְףְּ אִיכִיד", אינך דכתיב בהו (תהלים פ, א): "לפני אפרים ובנימין ומנשה עוררה את גבורתך", נמצא, שהם בעצמם אמרו לו: "אם מזרע היהודים מרדכי", אם הוא יוצא מאחד מהארבעה שבטים האלו, "לא תוכל לו", אלא "נפל תפל לפניו". כי באמת מרדכי היה משבט בנימין, ונקרא איש יהודי, שפפר בעבודה זרה, כי ברגע שהאדם חזק באמונה, שנה סוד ארץ ישראל, שעליה נאמר (דברים יא, יב): "תמיד עיני הווי"ה אלך בה מראשית השנה ועד אחרית שנה", כי שם מאירה ההשגחה בשלמות. ולכן מרדכי הצדיק, שהיה משבט בנימין, דיקא על ידו יכולים לראות במפלתן של רשעים, שהוא המן. וזה שנה לכול בר ישראל, אם הוא מתחזק באמונה פשוטה בו יתברך, ומכניס את עצמו לגמרי באין סוף ברוך הוא, ויודע ועד אשר כל העולם כלו אמתת מציאיתו יתברך, ואין בלעדיו יתברך פלל, על-ידי-וה יש לכל מתנגדיו מפלה גדולה מאד, כי לשהאדם חזק באמונה, על-ידי-וה יש לו שמירה, כי אמונה היא בחינת מלכות, השומרת את בר ישראל מקל מיני צרות; כי מי שמכניס את עצמו בתוך אמונה, הקדוש-ברוך-הוא שומר אותו מקל רע. וזה "ויאמרו לו חכמי וזרש אשתו, אם מזרע היהודים מרדכי, אשר החלות לנפל לפניו, לא תוכל לו", כי גם הקלפות והספטר אחרא בסוד (רמיה ד, כב): "חכמים הפה להרע", ההכרח להודות להם, שמי שחזק באמונה, שנקרא איש יהודי, הכופר בעבודה זרה, על-ידי-וה "באשר החלות לנפל לפניו לא תוכל לו", כי על-ידי תוקף האמונה, שהיא בחינת ארץ ישראל, על-ידי-וה זוכים לראות במפלתן של רשעים. וזה "כי נפל תפל לפניו", ודרשו חכמינו הקדושים (מגלה טו): דרש רבי יהודה בר אלעאי: שתי נפילות הללו, למה? אמרו לו: "אמה זו משולה לעפר ומשולה לכוכבים, כשהן יורדין — יורדין עד עפר, וכשהן עולין — עולין עד לכוכבים"; כי הכל תלוי כפי נקדת האמונה שיש בכל בר ישראל. אם אדם חזק באמונה, ובכל מה שעובר עליו הוא בורח רק אל הקדוש-ברוך-הוא, הם לא יכולים לעשות לו שום דבר, כי הוא עולה עד למעלה למעלה, אבל אם, חס ושלום, נפגמת האמונה, על-ידי-וה יש

עוֹדֵם מְדַבְּרִים עִמּוֹ וְסָרִיסֵי הַמֶּלֶךְ הִגִּיעוּ וַיְבַהֲלוּ
לְהַבִּיא אֶת־הַמֶּן אֶל־הַמִּשְׁתָּה אֲשֶׁר־עָשְׂתָה אֶסְתֵּר:

גנזי המלך

לְרַשְׁעִים שְׁלִיטָה עָלָיו. וְלִכְּן אָמְרוּ לוֹ אוֹהֲבָיו, אִם הֵם מִשְׁכַּט בְּגִימִין, שֶׁהוּא
בֶּן־גִּימִין, בְּבַחֲיַנַּת אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, עַל־יְדֵי־זֶה רַק יַעֲלֶה מֵעֵלָה מֵעֵלָה, וְלֹא תוּכַל
לוֹ. וְרַבְּנּוּ אֲלֵיעֶזֶר מִגְּרַמְיָא ו'ל אָמַר: כְּתִיב הִכָּא "הַחֲלוּת לְנַפְל", וְכְתִיב
הֵתָם (דְּבָרִים ג, כד): "אִתָּה הַחֲלוּת לְהִרְאוֹת אֶת עַבְדְּךָ", כִּי זְכוּת מִשָּׁה עֲמָדָה
לְמַרְדֵּכִי, כִּי אֶצֶל מִשָּׁה כְּתִיב (דְּבָרִים לד, ט): "וְלֹא קָם גְּבִיא", וְאֶצֶל מְרִדְכִי
כְּתִיב (אֶסְתֵּר ה, ט): "וְלֹא קָם וְלֹא זָע", כִּי זְכוּתוֹ שֶׁל מִשָּׁה עֲמָדָה לְמַרְדֵּכִי.
וְכָף הֵיחָה גְפִילָה לְהַמֶּן־עַמְלָק, וְכַמוֹכֵן בְּכָל דוֹר וְדוֹר, עַל־יְדֵי כָּל צַדִּיק
וְצַדִּיק שְׁעוֹמֵד חִזֵּק בְּאִמּוּנָה, וּמְגַלָּה וּמְפָרְסֵם אֶת הָאִמּוּנָה לְעַם יִשְׂרָאֵל,
וְעוֹמֵד עַל הַמִּשְׁמֶרֶת, שְׁלֵא יִתְגַּבְּרוּ הַקְּלָפוֹת הַמַּעֲלִימוֹת וּמִכְסוֹת אֶת הַקְּדוּשָׁה־
בְּרוּךְ־הוּא, שֶׁהֵם עַמְלָקִים, עַרְב רַב, דִּיקָא עַל דָּם, וְנִצְלוּ נַשְׁמוֹת יִשְׂרָאֵל
מֵהַמֶּן־עַמְלָק, וַיִּזְכּוּ לְרִאוֹת בְּמַפְלְתוֹ, וַיִּתְבַּשְׁלוּ הַקְּלָפוֹת לְגַמְרִי, עַל־יְדֵי תַקְּוָה
הָאִמּוּנָה, וְהֵבֵן לְמַעֲשֵׂה.

יָד עוֹדֵם מְדַבְּרִים עִמּוֹ: צְרִיף שְׁתַּדַּע, אֶהוּבִי, בְּנִי! אֲשֶׁר אֲסוּר לוֹ לְאָדָם
לְהִתְיַאֵשׁ, אֲפֵלוּ בְּמַצָּבִים הִכִּי קָשִׁים שָׁרַק עוֹבְרִים עָלָיו בְּחַיָּיו, וְכַמוֹ
שְׁגִלָּה לְגוֹ רַבְּנּוּ ו'ל (לְקוּטִי־מוֹהֲר"ן, חֶלֶק ב', סִימָן עח), אֲשֶׁר אֵין שׁוּם יְאוּשׁ
בְּעוֹלָם כָּלֵל, כִּי הִגָּה הַמֶּן חֲשֵׁב שֶׁכָּבַר יַעֲשֶׂה לְמַרְדֵּכִי מַה שְׁעֲשֶׂהוּ, וְלְכַסּוֹף
נִתְהַפֵּף עָלָיו הֶרַע שֶׁחֲשֵׁב לַעֲשׂוֹת לְמַרְדֵּכִי, וְנַפְל עַל רֵאשׁוֹ, וְאִם לֹא דִי בְּזוּה,
"וַיְבַהֲלוּ לְהַבִּיא אֶת הַמֶּן אֶל הַמִּשְׁתָּה", וּפֶה הֵיחָה לוֹ הַמַּפְלָה לְגַמְרִי. וְנִדְבַר
זֶה סוֹכֵב אֶצֶל כָּל בֵּר יִשְׂרָאֵל, שֶׁהִגָּה הַמֶּן־עַמְלָק רוּצָה לְכַלֵּעַ אוֹתוֹ לְגַמְרִי,
וְלְכַסּוֹף הַקְּדוּשָׁה־בְּרוּךְ־הוּא מִרְחַם עָלָיו וּמַצִּילוֹ מִמּוֹנוֹ. אִם אָדָם דְּבוּק בְּיוֹתֵר
בו יִתְבַּרֵּךְ, אֲזוֹ רוּאָה בְּשׁוֹנְאָיו מַה שֶׁהֵם רְצוּ לְרִאוֹת בוֹ. וְזֶה שֶׁאָמְרוּ חֲכָמֵינוּ
הַקְּדוּשִׁים (מְגִילָה טז): "וַיְבַהֲלוּ", מְלַמֵּד שֶׁהִבְיָאוּהוּ בְּבִהְלָה, שְׁעוֹד לֹא הָיָה
לוֹ זְמַן לְרַחֵץ מִשְׁנוּפוֹ, וְכַמוֹכֵן עוֹבֵר עַל כָּל בֵּר יִשְׂרָאֵל, הַחֲפִיץ לַעֲשׂוֹת אֶת
רְצוֹנוֹ יִתְבַּרֵּךְ, וְלִלְמַד אֶת הַתּוֹרָה הַקְּדוּשָׁה, עָלָיו מִתְגַּבְּרִים הַמֶּן־עַמְלָק וְכָל
מְרַעֲזֵי בִישׂוּן, וְאִם אָדָם מִתְחַזֵּק בְּאִמּוּנָה פְּשוּטָה בו יִתְבַּרֵּךְ, וּבוֹרַח רַק אֵלָיו

ז * וַיָּבֵא הַמֶּלֶךְ וְהַמֶּן לְשֵׁתוֹת עִם־אֶסְתֵּר הַמַּלְכָּה:

גְּנֵזֵי הַמֶּלֶךְ

יתברר, אֲזִי לבסוף הכל מתהפך על ראשו, והם נופלים תחתיו בנפילה אחר נפילה, כי העקר שצריכים להתחזק באמונה פשוטה בו יתברר. וחקמינו הקדושים אמרו (בראשית ובה, פְּרָשָׁה ב', סימן ד'): "ובהו" זו גלות מדי, ויבהילו להביא את המן", לשון בלהות, שםפחידים את האדם. ודבר זה שיך בכל דור ודור, מי שרוצה להפגס בעבודת השם יתברר, מפחידים אותו בכל מיני פחדים, ומחלישים את דעתו שלא ילך. ולכן צריכים התחזקות עצומה, ולידע שכל הקרירות שמקררים את האדם, זה בא מהמן-עמלק, שהוא קלפה עצומה, אבל אם לא מפחידים ממנו, רואים במפלתו שנופל נפילה אחר נפילה, והבן למעשה.

פֶּרֶק ז'

א וַיָּבֵא הַמֶּלֶךְ וְהַמֶּן לְשֵׁתוֹת עִם אֶסְתֵּר הַמַּלְכָּה: צָרִיף שְׂתַדַּע, אֶהוּבִי, בְּנִי! אֲשֶׁר מְרַדְכִי הוּא הַצַּדִּיק הָאֵמֶת, בְּבַחֲנֵית (מגלה י'): מֶר דְּרוֹר; כִּי אֲצִלוֹ מַאֲיִה נִקְדַּת הַיְהוּדוֹת, כְּמֵאֲמָרָם ו"ל (מגילה יג.): כֹּל הַכּוֹפֵר בְּעִבּוּדָה וְרָה נִקְרָא יְהוּדִי. וְלִכֵּן כֹּל בֵּר יִשְׂרָאֵל יֵשׁ בּוֹ נִקְדַּת צַדִּיק, שֶׁהוּא בַחֲנֵית מְרַדְכִי, אִם יִתְחַזֵּק בְּאֵמוּנָה פְּשׁוּטָה בּוֹ יִתְבַּרֵּךְ, וַיִּכְפֹּר בְּעִבּוּדָה וְרָה, אֲזִי הוּא יִהְיֶה דְרוֹר, הֵינּוּ בֵּן חוֹרִין, כְּמוֹ (ביצה כד.): צִפּוֹר דְּרוֹר, שְׂדֵרָה בְּבֵית כְּבֻשָׁה. לֹא כֵּן אֶסְתֵּר, הִיא הַנְּשֻׂמָה, שְׂמִנְחַת בְּהִסְתָּרָה שְׂבִתוֹף הַסְתָּרָה, כְּמֵאֲמָרָם ו"ל (תלין קלט): אֶסְתֵּר מִן הַתּוֹרָה מִנִּין, שְׂנֵאֲמַר (דברים לא, יח): "וְאֵנֹכִי הַסְתֵּר אֶסְתִּיר", כְּמוֹכָא בְּדַבְרֵי רַבְּנּוּ ו"ל (לקוטי-מוה"ר, חלק א, סימן נו): כְּשֵׁאֲדָם נִמְצָא בְּהִסְתָּרָה אַחַת, גַּם־בֵּן קָשָׁה לְמִצָּא אֶת הַקְּדוֹשׁ־בְּרוּךְ־הוּא, אֲבָל אִם אָדָם נִמְצָא בְּהִסְתָּרָה שְׂבִתוֹף הַסְתָּרָה, הֵינּוּ שְׂגָם הַהִסְתָּרָה נַעֲלַמַת וְנִסְתָּרַת מִמֶּנּוּ, אֲזִי קָשָׁה וְכָבֵד לוֹ מְאֹד מְאֹד לְצִאֵת מִשָּׁם. וְלִכֵּן מְרַדְכִי שְׂגָלָה אֶת אֲלֻקּוֹתָו יִתְבַּרֵּךְ, עַל־יְדֵי־זֶה עֲזָבוּ הַמֶּן־עַמְלֵק, כִּי כְּשִׁמְגָלִים וּמְפַרְסְמִים לְכֻלָּם אֶת אֲמַתָּת מִצִּיאֻתָו יִתְבַּרֵּךְ, בַּחֲנֵית (אסתר ד, א): "וַיֵּצֵא בְּתוֹף הַעִיר, וַיַּעַק וַעֲקָה גְדוּלָה וּמְרָה", שְׁעוֹרֵר אֶת כָּלֵל נִשְׂמוֹת יִשְׂרָאֵל לְעַק וְלַהֲרִיעַ אֵלָיו יִתְבַּרֵּךְ, כִּי הוּא גֵלָה וּפְרָסָם לְכָל, אֲשֶׁר אֵין בְּלַעֲזֵיו יִתְבַּרֵּךְ כָּלֵל, וְכִשְׁעוֹבֵר

על האדם אינה משבר בחייו, עליו רק לעסוק בתפלה. ולכן קשה האדם חזק בתפלה, ההכרח שקליפת המן-עמלק תעוב אותו, כי עקר הפלי זין של בר ישראל הוא תפלה, כמובא בדברי רבנו ז"ל (לקוטי מוהר"ן, חלק א', סימן ב'), שנה (שמות יז, יג): "ויחלש יהושע את עמלק ואת עמו לפי חרב", הינו שפיו נעשה החרב, להחליש את המן-עמלק. ויצן שמרדכי איש יהודי, נקדחת היהדות, אמונה ברוח בן יתברך, לחס נגד המן, ולכן הוא עוב אותו. לא-כן אסתר, שהיא בחינת הסתרה, בה עדין מתאחזת הקלפה, שהוא אחשוורוש והמן, וזה "ויבא המלך והמן לשמות עם אסתר המלכה", ובהזיהויה להמן אחר-כך מפלה. וכמו שאמרו חכמינו הקדושים (אגדת אסתר): "אל המשתה אשר עשתה אסתר", זה שאמר הכתוב (משלי ט, ב): "טבחה טבחה מסכה יינה אף ערכה שלחנה", אמר רבי אבהו, זו אסתר המלכה, בשעה שהגיע צער לישראל בימי מרדכי, מה עשתה אסתר המלכה? עמדה והתקינה סעדה לאחשוורוש ולהמן הרשע, ושפדה אותם ביותר, והמן הרשע סובר בעצמו שחלקה לו כבוד, והוא לא היה יודע שפרשה לו מצודה, שמתוך שישפדם היין, קנתה לו מיתה. "אף ערכה שלחנה", שערכה לה שלחן בעולם הזה ולעולם הבא. ואיזה? זה שם טוב שקנתה לה בעולם הזה ובעולם הבא. כיצד? כל המועדים עתידין להבטל, אבל ימי הפורים אינם בטלים לעולם, שגאמר (אסתר ט, כח): "ימי הפורים האלה לא יעברו מתוך היהודים", ועתה בא וראה נפלאות תורתנו הקדושה, אשר פסוק זה "ויבא המלך והמן לשמות עם אסתר המלכה", עולה בדיוק בפסוק "לא מרבכם מכל העמים חשק הני"ה בכם ויבחר בכם, כי אתם המעט מכל העמים", ודרשו חכמינו הקדושים (חלין פט): אמר להם הקדוש-ברוך-הוא לישראל: חושקני בכם! שאפלו בשעה שאני משפיע לכם גדלה, אתם ממעטין עצמכם לפני; כי דיקא נשמה שנמצאת בהסתרה שבתוך הסתרה, בחינת אסתר, וממעטת ומשפילה את עצמה, על-ידי-זה הקדוש-ברוך-הוא לבסוף מגביהה, ומתקיים על שונאיה (משלי כה, כב): "כי גדלים אתה חתה על ראשו". ורחמינו הקדושים דרשו (תנחומא עקב) על פסוק: "כי אתם המעט", בזכות שאתם ממעיטים את עצמכם לפני, לפיכך אני אוהב אתכם. כי זו מעלת בר ישראל, שאפלו הקלפות רוצות לתפס אותו, הוא בורח אליו יתברך, וממעט את עצמו, ועל-ידי-זה הקדוש-ברוך-הוא אוהב את כל בר ישראל, שאפלו

ב וַיֹּאמֶר הַמֶּלֶךְ לְאֶסְתֵּר גַּם בַּיּוֹם הַשְּׁנַיִ בְּמִשְׁתֵּה הַיּוֹן מֵה־שְׂאֵלְתֶךָ אֶסְתֵּר הַמַּלְכָּה וְתַנְתֵּן לִי וּמֵה־ בְּקִשְׁתֶּךָ עַד־חֲצֵי הַמַּלְכוּת וְתַעֲשֵׂה:

גִּנְזֵי הַמֶּלֶךְ

בְּשַׁעַה שְׁעוֹבֵר עָלָיו מֵה שְׁעוֹבֵר, הוּא בּוֹרֵחַ רַק אֵלָיו יִתְבָּרֵךְ, וְעַל־יְדִי־וָה נֶצַל,
כִּמוֹ שֶׁקָּרָה לְאֶסְתֵּר, וְהֵבֵן לְמַעֲשֵׂה.

ב וַיֹּאמֶר הַמֶּלֶךְ לְאֶסְתֵּר גַּם בַּיּוֹם הַשְּׁנַיִ: צְרִיף שְׂפִדְע, אֶהוּבִי, בְּנִי! כְּשֶׁאָדָם
מִחֻזֵּק אֶת עֲצָמוֹ, וְאִפְלוּ שְׁנַמְצָא בַּמְדוּר הַקְּלֹפּוֹת אֵינּוּ נִשְׁבֵּר, אֲלֵא מִחֻזֵּק
מִעֲמֵד, לְבִסּוֹף הוּא מְנַצֵּחַ. וְכִמוֹ שֶׁאָמַר רַבֵּנוּ ו'ל' (לְקוּטִי־מוֹדֵר", חֵלֶק ב', סִימָן מו),
שֶׁצְרִיף לְהִיּוֹת עֲקֹשֶׁן גְּדוֹל בְּעִבּוּדַת הַשֵּׁם יִתְבָּרֵךְ; כִּי הָרִי הָאָדָם נִמְצָא בְּזֶה
הַעוֹלָם הַמְּלֵא קְלֹפּוֹת וְהַסְּתָרוֹת, וְכִנְקֵל לוֹ לִפְלֵ בְּנוֹקְבָא דְהַהוּמָא רַבָּה, וְלִבְנֵי
צְרִיכִים לְהִיּוֹת עֲקֹשֶׁן גְּדוֹל לֹא לְהִשְׁבֵּר מִכָּל מַה שְׁעוֹבֵר עָלָיו, אֲלֵא לְהַחֲזִיק
מִעֲמֵד, וְאִזּוֹ דִּיקָא יֹאמֵר מֶלֶךְ מַלְכֵי הַמַּלְכִּים הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ־הוּא לְאֶסְתֵּר, שֶׁהִיא
נִשְׁמוֹת יִשְׂרָאֵל, הַנִּמְצָאֵת בְּהַסְּתֵרָה שְׁבִתוֹף הַסְּתֵרָה "גַּם בַּיּוֹם הַשְּׁנַיִ", הִינּוּ
שְׁכַבְיָכוֹל הַקְּדוּשׁ־בְּרוּךְ־הוּא רוֹאֵה שֶׁהַנְּשִׂמָה שְׁנַמְצָאֵת בְּהַסְּתֵרָה בְּתוֹף הַסְּתֵרָה,
מִתְעַקֵּשֶׁת יוֹם אַחַר יוֹם לֹא לַעֲזוֹב אֶת מְקוֹמָהּ, עַל־יְדִי־וָה הוּא אוֹמֵר לָהּ: "מֵה
שְׂאֵלְתֶךָ אֶסְתֵּר הַמַּלְכָּה וְתַנְתֵּן לִי", מֵה שֶׁרַק תְּבַקְשִׁי תִקְבְּלִי, כִּי אֲצִלוּ יִתְבָּרֵךְ
מֵאֵד מֵאֵד חֲשׁוֹב כְּשֶׁאָדָם מִתְעַקֵּשׁ, אִפְלוּ שְׁנִלְקַח כְּכַר לְבֵית אַחֲשׁוּרוּשׁ, שֶׁהוּא
מְקוֹם הַטְּמָאָה וְהַזְּהָמָה, עִם כָּל זֹאת אֵינּוּ מִתְפַּעֵל מִהַסְּטֵרָא אַחֲרָא, וּמְקַיֵּם (מִשְׁלֵי
כה, כב): "כִּי גְחִלִּים אִתָּה חֲתָה עַל רֵאשׁוֹ" וְגו', וְהוּא כֹּא עוֹד פִּעֵם אֵלָיו יִתְבָּרֵךְ
בְּעֲקֻשְׁנוֹת גְּדוֹלָה מֵאֵד, אֲזִי לְבִסּוֹף הַקְּדוּשׁ־בְּרוּךְ־הוּא עוֹזֵר לוֹ, וּמְמַלֵּא כָּל
מִשְׂאֵלוֹת לְבוֹ לְטוֹבָה. וְזֶה לְמוֹד עִמָּךְ מֵאֵד מֵאֵד בְּהַתְחַזְּקוֹת, אִיף שֶׁאֲסוּר לוֹ
לְאָדָם לְהַתְיַאֵשׁ אִפְלוּ בְּמִצְבִּים הַכִּי קָשִׁים, רַק לְבוֹא בְּכָל יוֹם אֵלָיו יִתְבָּרֵךְ
בְּעֲקֻשְׁנוֹת גְּדוֹלָה, וְלִבְקֵשׁ וְלִהַתְחַנֵּן לְפָנָיו יִתְבָּרֵךְ, שֶׁיַּחֲוֶס וְיַרְחֵם עָלָיו, וְיִוצִיאֵהוּ
מִבֵּית אַחֲשׁוּרוּשׁ, מִבֵּית הַטְּמָאָה, וְאִזּוֹ אִם יִהְיֶה עֲקֹשֶׁן גְּדוֹל לְבוֹא לְפָנָיו יִתְבָּרֵךְ
יוֹם אַחַר יוֹם, הַקְּדוּשׁ־בְּרוּךְ־הוּא יִמְלֵא אֶת כָּל מִשְׂאֵלוֹת לְבוֹ לְטוֹבָה, וְיִרְאֶה
יְשׁוּעוֹת וְנִסִּים נְגִלִים שֶׁיַּעֲשֶׂה עִמּוֹ הַקְּדוּשׁ־בְּרוּךְ־הוּא, וְהֵבֵן לְמַעֲשֵׂה.

וַתַּעַן אֶסְתֵּר הַמַּלְכָּה וַתֹּאמֶר אִם־מִצְאָתִי חַן
 בְּעֵינֶיהָ הַמֶּלֶךְ וְאִם־עַל־הַמֶּלֶךְ טוֹב תִּנְתְּנֵנִי לִי נַפְשִׁי
 בְּשִׂאלָתִי וְעַמִּי בְּבִקְשָׁתִי:

גִּנְזֵי הַמֶּלֶךְ

ג וַתַּעַן אֶסְתֵּר הַמַּלְכָּה: צְרִיף שְׂתַדַּע, אֲהוּבִי, בְּנִי! אֲשֶׁר אֶסְתֵּר הִיא הַשְּׂכִינָה, גִּשְׁמָתָן שֶׁל יִשְׂרָאֵל, וְהִיא מְבַקֶּשֶׁת וּמִתְחַנְנֶת לִפְנֵי מֶלֶךְ מַלְכֵי הַמַּלְכִּים הַקְּדוֹשׁ־בְּרוּךְ־הוּא: "אִם מִצְאָתִי חַן בְּעֵינֶיךָ הַמֶּלֶךְ", תִּצְלֵל אוֹתָנוּ, כַּמּוּבָא (בַּתְּרַגוּם): וְנִקְּפַת אֶסְתֵּר יַת עֵינָהּא כְּלַפֵּי שְׂמִיָּא, וְאִתִּיבַת אֶסְתֵּר מַלְכָּתָא וְאָמַרְתָּ אֵין אֲשַׁפְחִית רַחֲמִין לְדַמְיָךְ מַלְכָּא רַמָּא וְאֵין קְדָם מַלְכָּא דְאַרְעָא שְׂפִיר תִּתְיַהֵב לִי שְׂוִיב נַפְשִׁי מִן דְרִי דְסַנְאָה בְּשִׂאלָתִי וּפְרָקֵן עַמִּי מִן דְרִי דְכַבֵּל דְרַבְבִּיָּה בְּכַעְוֹתֵי. הָרִי מְבֹאֵר לִפְנֵיךָ, שְׂמָה שְׂהִיא בְּקֶשֶׁה, הִיא הַתְּחַנּוּנָה אֲזִי לְמֶלֶךְ מַלְכֵי הַמַּלְכִּים הַקְּדוֹשׁ־בְּרוּךְ־הוּא, וּבְאִמַּת מוּבָא בְּדַבְרֵי רַבְּנּוּ ו'ל' (לְקוּשִׁי־מוֹהַר"ן, חֵלֶק א', סִימָן ה'): כְּשִׁישׁ גְּזוּרוֹת רְעוֹת, עַל־יְדֵי־זֶה הַצְּדִיקִים מַלְבִּישִׁים אֶת תְּפֹלוֹתֵיהֶם בְּמֵאֵמֶר, כְּמוֹ שְׂכַתוּב (דְּנִיָּאל ד, יד): "בְּגִזְרוֹת עִירִין פְּתַגְמָא", הֵינּוּ לְאַחַר גְּזוּר דִּין, אֲזִי "וּמֵאֵמֶר קְדִישִׁין שְׂאֵלְתִין", הַצְּדִיקִים מַלְבִּישִׁים אֶת שְׂאֵלְתָם בְּמֵאֵמֶר, הֵינּוּ שְׂהֵם מְדַבְּרִים עִם בְּשֶׁר וְדָם, וְהֵהוּא חוֹשֵׁב שֶׁהַצְּדִיק מְדַבֵּר עִמוֹ, אֲבָל בּוֹ בְּרַגַּע מִחֲשַׁבְתָּם דְּבוּקָה בּוֹ יִתְבַרֵךְ, וְהֵם מְבַקְשִׁים מִמֶּנּוּ יִתְבַרֵךְ כֹּל מַה שְׂהֵם צְרִיכִים, וְזֶה מַה שְּׂעֲשֶׂתָה אֶסְתֵּר הַמַּלְכָּה, הִיא דְבַרָּה לִפְנֵי הַמֶּלֶךְ אַחֲשֹׁרוּשׁ, אֲבָל בְּאִמַּת כֹּל בְּנִתְּהָ הִיְתָה לִפְנֵי מֶלֶךְ מַלְכֵי הַמַּלְכִּים הַקְּדוֹשׁ־בְּרוּךְ־הוּא, "תִּנְתְּנִי לִי נַפְשִׁי בְּשִׂאלָתִי וְעַמִּי בְּבִקְשָׁתִי". וְהֵהִפְרַשׁ בֵּין שְׂאֵלָה לְבֵין בְּקֶשֶׁה הוּא, שְׂאֵלָה אִם יִתֵּן — יִתֵּן, וְאִם לֹא — לֹא, בְּקֶשֶׁה שׂוֹאֵל וּמְבַקֵּשׁ וּמִתְחַנֵּן בְּרַחֲמִים וּבְתַחֲנוּנִים, וְזֶה כְּכֹר יוֹתֵר מִשְׂאֵלָה שְׂהִיא בְּלִשׁוֹן שְׂאֵלָה — אִם כֵּן אוֹ לֹא, בְּקֶשֶׁה הִיא שְׂאִינוּ עוֹזֵב עַד שְׂעוֹשִׁים אֶת רְצוֹנּוֹ. וְלָכֵן אִמְרָה הַצְּדִיקָת אֶסְתֵּר: "תִּנְתְּנִי לִי נַפְשִׁי בְּשִׂאלָתִי", הֵינּוּ אֶת נַפְשִׁי כְּכֹר מְסַרְתִּי אֵלָיו יִתְבַרֵךְ בְּמַסִּירוֹת נַפְשׁ לְגַמְרִי, אֲבָל אֶת עַמִּי אֲנִי לֹא יְכוּלָּה לְהַפְקִיר, וְלָכֵן "וְעַמִּי בְּבִקְשָׁתִי", אֲנִי מְבַקֶּשֶׁת וּמִתְחַנְנֶת לִפְנֵיךָ, שְׂתַנְתְּנִי לָהֶם נַפְשָׁם וְלִהְצִילֵם.

דַּ כִּי נִמְכַרְנוּ אֲנִי וְעַמִּי לְהַשְׁמִיד לַהֲרוֹג וְלֵאבֹד וְאֵלֹהִים
לְעַבְדִּים וְלִשְׁפָחוֹת נִמְכַרְנוּ הַחֲרֻשְׁתִּי כִּי אֵין הַצָּר
שׁוּה בַנְּזֻק הַמֶּלֶךְ: ֵ

גְּנוֹי הַמֶּלֶךְ

וְכֵן הִיא דְרָכָם שֶׁל הַצְּדִיקִים הַדְּבָקִים בְּאֵין סוֹף בְּרוּךְ הוּא, שְׁאֵת נַפְשָׁם הֵם מוֹסְרִים לְגַמְרֵי אֱלֹהֵי יְתָרְךָ, בְּסוּד (תהלים כה, א): "לְדוֹר אֱלֹהֵי הַנְּגִי"ה נַפְשֵׁי אָשָׂא", שֶׁהוּא סוּד הַבְּטוּל אֶל הָאֵין סוֹף בְּרוּךְ הוּא בְּעַת נְפִילַת אַפִּים, שְׂאֵז מוֹסְרִים אֶת נַפְשָׁם לְגַמְרֵי אֱלֹהֵי יְתָרְךָ, בְּבְטוּל כֹּל הַמְּצִיאוֹת, וּבְמַסִּירוֹת נַפְשׁ שְׁלֵמָה, אֲבָל בְּעֵבוֹר עִם יִשְׂרָאֵל הֵם מִתְחַנְּגִים וּמְבַקְשִׁים מִלְּפָנָיו יְתָרְךָ, שְׁיַחֲסוּ וִירַחֲסוּ עֲלֵיהֶם וְיַצִּילֵם, וְכִמוֹ שֶׁכְּתוּב אֲצֵל מִשֶּׁה רַבְּנוֹ (שְׁמוֹת לב, לב): "וְעַתָּה אִם תִּשָּׂא חַטָּאתָם, וְאִם אֵין, מִחֲנִי נָא מִסַּפְרְךָ אֲשֶׁר כְּתָבְתָּ"; כִּי מִשֶּׁה רַבְּנוֹ הִיָּה מוֹכֵן לְמִסֹּר אֶת נַפְשׁוֹ בְּעֵבוֹר כָּלֵל יִשְׂרָאֵל, וְאִף שֶׁהִבְטִיחַ לוֹ הַקְּדוֹשׁ-בְּרוּךְ-הוּא, (סג): "וְאַכְלֶם וְאַעֲשֶׂה אוֹתְךָ לְגוֹי גְּדוֹל", עִם כָּל זֹאת מִשֶּׁה רַבְּנוֹ לֹא רָצָה, אֲלֵא הִיָּה מוֹכֵן שְׁיִמְחַק אוֹתוֹ הַקְּדוֹשׁ-בְּרוּךְ-הוּא. וְזוֹ דְרָכָם שֶׁל גְּדוּלֵי וּמְבַחְרֵי הַצְּדִיקִים, שֶׁמְפַקְדִים אֶת עַצְמָם בְּעֵבוֹר כָּלֵל נִשְׁמוֹת יִשְׂרָאֵל, וְלֹא אֲכַפֵּת לָהֶם מַעֲצָמָם. וְלָכֵן הַצְּדִיקַת אָסְתֵר בָּאָה לְפָנָי מֶלֶךְ מַלְכֵי הַמְּלָכִים הַקְּדוֹשׁ-בְּרוּךְ-הוּא, וְאַמְרָה: "וְאִם עַל הַמֶּלֶךְ טוֹב", שְׁיִמְצֵא נְקֻדַּת טוֹבוֹת בְּנִשְׁמוֹת יִשְׂרָאֵל, אֵז "תִּתֶנּוּ לִי נַפְשֵׁי בִשְׂאֵלְתִי וְעַמִּי בְּבִקְשָׁתִי", אֶת נַפְשֵׁי אֲנִי רַק מוֹסְרֵת בִּשְׂאֵלָה, אֲבָל אֶת עַמִּי אֲנִי מְבַקְשֵׁת וּמִתְחַנְּגַת שְׁתַּנִּיחַ לָהֶם. אֲשֶׁרֵי הַצְּדִיקִים וְאֲשֶׁרֵי הַדְּבָקִים בָּהֶם, שֶׁהֵם מוֹחֲלִים וּמוֹתְרִים עַל נַפְשָׁם, הַעֲקָר שֶׁיְהִיָּה טוֹב לְנִשְׁמוֹת יִשְׂרָאֵל, וְהֵבֵן לְמַעֲשֶׂה.

דַּ כִּי נִמְכַרְנוּ אֲנִי וְעַמִּי לְהַשְׁמִיד לַהֲרוֹג וְלֵאבֹד: צְרִיךְ שְׁתַּדַּע, אֶהוּבֵי, בְּנִי!
אֲשֶׁר רַבְּנוֹ ו'ל אָמַר (לְקוּטֵי-מוֹתֵר'וֹ, חֶלֶק ב', סִימָן טו), אֲשֶׁר הַצְּדִיק הוּא הֲרֵאשׁ בֵּיתוֹ, שֶׁמֵּאִיר לְנִשְׁמוֹת יִשְׂרָאֵל אֶת אוֹרוֹ יְתָרְךָ, שְׁזֶה בְּחִינַת מְאוּרֵי אוֹר, וְכַשְׁנִעֲלֵם וְנִסְתַּר הִפְי וְהַפֶּאָר וְהַחֵן שֶׁל כָּל הָעוֹלָם, שֶׁהוּא נִשְׁמַת הַצְּדִיק, עַל-יְדֵיָּהּ נִתְגַּבְּרַת קְלַפַּת הַמֶּן-עַמְלֵק, שֶׁהוּא מְאוּרֵי אֵשׁ, כְּמוֹבָא (לְקוּטֵי-הַלְכוּת, תַּפְלִין, הַלְכָה ו', אוֹת ט); וְזֶה עַקְר הַמְּלִחְמָה בְּכָל דוֹר וְדוֹר, כְּמוֹ שֶׁכְּתוּב

(שמות יז, טז): "מלחמה להגוי"ה בעמלק מדור דר", כי הצדיק האמת לוחם מלחמות השם, ומאיר לנשמות ישראל את המחין, ששישגו אשר אין בלעדיו יתברך כלל. ולהפך קלפת עמלק מטמאת את נשמות ישראל בפגם הברית, על-ידי שמעוררת את המאורי אש, שהוא כלל תאות נאוף הבוערת באדם, עד ששורפת אותו מאד, כי תאות נאוף היא תאנה מגנה מאד, ומי שנוחפס בה, קשה לו מאד מאד לצאת ממנה, ורב העולם נתפסו בתאנה המגנה הזאת, על-ידי קלפת המן-עמלק, שמעלימה ומסתירה את הצדיק האמת, המגלה את המאורי אור, והם המן-עמלק, מגבירים את המאורי אש לשרף את האדם בתאות נאוף. וזה מה שאמרה אסתר, שהיא מלכות דקדשה, נשמות ישראל, שגפלו בחיקו של אחשוורוש, והמן-עמלק חשבו שגבר נלכדו נשמות ישראל במצודתם, ודיקא שם בכח הצדיק האמת, המאיר בהם את המאורי אור, הם באים אל מלך מלכי המלכים הקדוש-ברוך-הוא, וזעקים אליו יתברך, שיחוס וירחם עליהם, "כי נמכרנו אני ועמי להשמיד להרג ולאבד", כי קלפת המן-עמלק אינה מקרנת את עצמה בזה שפחטיא את נשמות ישראל בפגם הברית, על-ידי המאורי אש, שבווערת בהם תאות נאוף באש שורפת, אלא היא רוצה "להשמיד ולהרג ולאבד" אותם לגמרי, כי השמאה, שהיא הסטרא אחרא, רוצה לכלות את נשמות ישראל לגמרי. "ואלו לעבדים ולשפחות נמכרנו החרשתי, כי אין הצר שנה בגזק המלך", כי אם אדם נפל בעמקא דתהומא רבא, שהיא תאות נאוף, שזה בחינת עבדות, שעושה מעשה עבד ושפחה, עדין יכול לצאת משם, אם יצעק ויזעק אליו יתברך, ויתחנן לפניו יתברך, שיוציאו מהשאל תחתית שגפלו אליו, ולבסוף יזכה לצאת, כי אין צעה נגד קלפת המן-עמלק, אלא צעה וזעקה, שאדם צריך לצעק ולזעק אליו יתברך ע' קלין, כמובא בדברי רבנו ז"ל (לקוטי מוה"ר, חלק א', סימן לו): בשמתגברת קלפת המן-עמלק, שהיא תאות נאוף, צריכים לצעק ע' קלין, עד שזוכין לצאת ממנה, שזה בחינת (שמות יז, יג): "ויחלש יהושע את עמלק ואת עמו לפי חרב", הינו שנהפה נעשה חרב שהוא התפלה, כמובא בדברי רבנו ז"ל (לקוטי מוה"ר, חלק א', סימן ב'): כי עקר חרבו של בר ישראל הוא תפלה, וזה (תהלים קמט, ו): "חרב פפיות בידם, ואמרו על זה חקמינו הקדושים (שחר טוב קמח): פיהם של ישראל חרבם; כי עקר כח עם ישראל להכניע את המאורי אש שבווער בהם

בתאנות נאוף, הוא על-ידי זעקה וצעקה, שזה מה שנאמר אצל מרדכי (אסתר ד. א): "ויזעק זעקה גדולה ומרה, וילבש שק ואפר"; כי אי אפשר להכניע את המן-עמלק רק על-ידי זעקה גדולה ומרה, לזעק ולצעק אליו ותברך, ואז אם אדם אינו מחינאש, אלא משליף את עצמו על הארץ, וזועק ובוכה לפניו ותברך, שיחוס וירחם עליו, ויוציאו מאש תבערת תאנות נאוף, על-ידי-זה יכול לצאת לבסוף, אם יהיה עקשן גדול מאד לבקש ולהתחנן ממנו ותברך, שיאיר עליו המאורי אור, הינו אורו ותברך, שיגיש אף שכל העולם כלו הוא אמתת מציאותו ותברך, שזה בחינת מאורי אור, וככל שמאיר לאדם האור אין סוף ברוך הוא, כך מקרר את המאורי אש, שהיא תבערת אש נאוף. אבל קלפת המן-עמלק רוצה לכלות את נשמות ישראל לגמרי, ואז "אין הצר שזה בגנוק המלך", כי כל זמן שבר ישראל חי, עדין יש לו תקנה לתקן, ואפלו שכבר נפל לעמקי צמקים, לשאול תחתיית, לתאנות נאוף, ועשה כל המעשים המגנים, אם רק יקח את עצמו בידים, ויזעק ויצעק אליו ותברך בכל יום, ויבקש ויתחנן ממנו ותברך, שימחל לו ויוציאו מתאנות נאוף, לבסוף יזכה לצאת, והרע יתהפך להיות כסא להטוב. אבל אם יכלו לגמרי את נשמות ישראל, "אין הצר שזה בגנוק המלך", כי בר ישראל נברא להוריד את השכינה בזה העולם, ולהמשיך את המאורי אור, עד שיאיר לכלם אורו ותברך, אבל אם יכלו את נשמות ישראל, מחזירים את כל העולם כלו לתהו ובהו. ובאמת כל הבריאה היתה רק (ישעיה מה, יח): "לא תהו כראה לשבת צרה אני הנו"ה ואין עוד".

ולכן ראה, אהובי, בני! לחזק את עצמך בכל מיני התחזקות, אף שעובר עליך מה שעובר, והמאורי אש, שהיא תאנות נאוף, בוערת בך, ברח לך רק אליו ותברך, ותזעק ותתחנן אליו ותברך, שיחוס וירחם עליך, ויוציאך מהמאורי אש, ויאיר עליך מאורי אור. ואז אם תהיה עקשן גדול בתפלה, לא לעזוב את מקומך, תראה נסים נגלים שיעשה עמך הקדוש-ברוך-הוא, העקר לא להתיאש, אפלו שאתה נמצא בעמקא דתהומא רבא, כי מי שחזק לא להניח אפלו מקצת ההתעוררות שנקנסה בו, לבסוף אם יהיה עקשן גדול — יתהפך הרע, ויהיה נעשה כסא לטוב, והבן למעשה.

ה וַיֹּאמֶר הַמֶּלֶךְ אַחֲשֵׁרוּשׁ וַיֹּאמֶר לְאַסְתֵּר הַמַּלְכָּה
מִי הוּא זֶה וַאֲיִזָּה הוּא אֲשֶׁר-מְלֹאוֹ לְבוֹ לַעֲשׂוֹת כֵּן:

גנזי המלך

ה וַיֹּאמֶר הַמֶּלֶךְ אַחֲשֵׁרוּשׁ וַיֹּאמֶר לְאַסְתֵּר הַמַּלְכָּה, מִי הוּא זֶה וַאֲיִזָּה הוּא:
צְרִיף שְׂתַדַּע, אֱהוּבִי, בְּנִי! אֲשֶׁר חֲכַמְיֵנו הִקְדוּשִׁים אָמְרוּ (מגלה טו):
”וַיֹּאמֶר לְמָה לִּי”, אָמַר רַבִּי אֲבָהוּ: בַּתְּחִלָּה עַל-יְדֵי תַרְגּוּמָן, בִּינֵן דְּאִמְרָה לִי
בַת מְלָכִים אָנָּה, מַדְבִּית שְׂאוּל קְאֵתִינָא, מִיַּד ”וַיֹּאמֶר לְאַסְתֵּר הַמַּלְכָּה”; כִּי
בְּאֵמַת כְּשֶׁבֶר יִשְׂרָאֵל בָּא לְהַתְּפַלֵּל אֶל הַקְּדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא, צְרִיף לְפָרֵשׁ בְּפָרְטֵי
פְּרָטִיּוֹת כָּל מַה שֶּׁהוּא צְרִיף, וְכַמוֹ שְׂמוּבָא בְּזֵהָר (וישלח טט) עַל הַפְּסוּק
(בְּרֵאשִׁית לב, יב): ”הַצִּילֵנִי גַּם מִיַּד אֲחִי מִיַּד עֲשׂוֹ כִּי יָרָא אֲנֹכִי אֹתוֹ”, מִכָּאֵן
מֵאֵן דְּצִלֵי צְלוֹתֶיהָ, דְּבַעֲי לְפָרְשָׁא מְלוֹי כְּדָקָא יֵאוּת. הַצִּילֵנִי גַּם, וְאִי תִימָא
דְּהָא שׁוֹבַת לִי מְלָכָן. מִיַּד אֲחִי, וְאִי תִימָא קְרִיבִין אוּחְרָנִין סְתָם אֲחִין אֲקָרוּן.
מִיַּד עֲשׂוֹ, מֵאִי טַעְמָא? בְּגִין לְפָרְשָׁא מְלָה כְּדָקָא יֵאוּת. וְלָכֵן תַּכְף-וּמִיַּד כְּשֶׁבֶר
יִשְׂרָאֵל מְגַלָּה שֶׁהוּא בֶּן מְלָךְ, אוֹמֵר לוֹ הַמֶּלֶךְ מְלָכִי הַמְּלָכִים הַקְּדוּשׁ-בְּרוּךְ-
הוּא: ”מִי הוּא זֶה וַאֲיִזָּה הוּא אֲשֶׁר מְלֹאוֹ לְבוֹ לַעֲשׂוֹת כֵּן”, תַּסְפֵּר לִי בְּפָרְטֵי
פְּרָטִיּוֹת מִי מַעֲיֵק לָךְ וּמִי מַצִּיק לָךְ. וְכַמוֹ שְׂאֵמֵר רַבְנֵנוּ ו”ל (לקוטי-מוֹהַר”ן, חֶלֶק
א, סִימָן רנט): כְּשֶׁהָאָדָם מֵתְבוֹדֵד וּמְפָרֵשׁ שִׁיחְתּוֹ וְצִעְרוֹ לְפָנֵי הַשָּׁם יִתְבַּרַךְ,
וּמִתְבַּרַךְ וּמִתְחַרֵּט עַל גְּדֹל הַפְּגָמִים שֶׁעָשָׂה, אֲזִי גַם הַשְׂכִּינָה כְּנִגְדוֹ מְפָרֶשֶׁת
לְפָנָיו שִׁיחְתָּה וְצִעְרָה, וּמִנְחָמָת אוֹתוֹ, כִּי כָּל פְּגָם וּפְגָם שֶׁפָּגַם בְּנִשְׁמָתוֹ, פְּגָם
אֲצִלָּה גַם-כֵּן כְּכִיכּוֹל, וְהִיא מְנַחֶמֶת אוֹתוֹ, שֶׁתְּבַקֵּשׁ תְּחִבּוּלוֹת לְחַתֵּן כָּל
הַפְּגָמִים. וְלָכֵן כְּשֶׁבֶר יִשְׂרָאֵל בָּא לְהַתְּבוֹדֵד אֶל הַקְּדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא, וְלַסְפֵּר לוֹ
אֵת כָּל צִעְרוֹ, הַקְּדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא בְּעֲצָמוֹ אוֹמֵר לוֹ: בּוֹא תְּגַלֶּה לִּי ”מִי הוּא
זֶה וַאֲיִזָּה הוּא, אֲשֶׁר מְלֹאוֹ לְבוֹ לַעֲשׂוֹת כֵּן”, שְׂרוּצָה לְשֶׁבֶר וְלַהֲכַנִּיעַ אוֹתָךְ.
כִּי אֲצִלּוֹ יִתְבַּרַךְ מֵאֵד מֵאֵד חֲשׁוֹב כְּשֶׁבֶר יִשְׂרָאֵל מְנַצֵּחַ אוֹתוֹ בַּתְּפִלָּה. וְכַמוּבָא
בְּדַבְרֵי רַבְנֵנוּ ו”ל (לקוטי-מוֹהַר”ן, חֶלֶק א, סִימָן קכד): ”שִׁיר מְזֻמָּר לְמַנְצַח”, וְזָמְרוּ
לְמִי שֶׁמְנַצְחִין אוֹתוֹ וְשִׁמְחוּ (פְּסָחִים קיט); כִּי כְּשֶׁמְדַבֵּר לְפָנֵי הַקְּדוּשׁ-בְּרוּךְ-
הוּא, וּמְפָרֵשׁ שִׁיחְתּוֹ בְּטַעֲנוֹת וּבִבְקָשׁוֹת, רוּצָה לְנַצֵּחַ אֵת הַקְּדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא
כְּכִיכּוֹל, וְהַשָּׁם יִתְבַּרַךְ יֵשׁ לוֹ תַעֲנוּג מְזָה, עַל-כֵּן שׁוֹלַח לוֹ דְּבוּרִים, שְׂיוֹכֵל
לְנַצֵּחַ אוֹתוֹ כְּכִיכּוֹל, כְּדִי לְקַבֵּל הַתַּעֲנוּג. כִּי בְּלֹא זֶה בְּרֵאֵי לֹא הִיָּה אֲפֻשֵׁר

וַתֹּאמֶר אֶסְתֵּר אִישׁ צַר וְאוֹיֵב הֵמֶן הִרְעָה הַזֶּה וְהֵמֶן נִבְעֵת מִלִּפְנֵי הַמֶּלֶךְ וְהַמְּלָכָה:

גנזי המלך

לְבֶשֶׁר וְדָם לְנִצַּחַת אֶת הַקְּדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא. אִף הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ עֲצָמוֹ שׁוֹלַח
וּמִזְמִין לוֹ דְּבוּרִים וּטְעָנוֹת לְנִצַּחַת אוֹתוֹ. וְלִכְּן הַקְּדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא בְּעֲצָמוֹ, מֶלֶךְ
מַלְכֵי הַמַּלְכִּים, שׁוֹאֵל לְאֶסְתֵּר, שֶׁהִיא הַנְּשֻׁמָּה הַמִּנְחַח בְּהַסְתַּרָּה שְׁבַתְרוּךְ
הַסְתַּרָּה, "מִי הוּא זֶה וְאֵי זֶה הוּא אֲשֶׁר מְלֹאוֹ לְבוֹ לַעֲשׂוֹת כֵּן", תִּפְרָשׁ לִי,
בְּאֵר הַיֵּטֵב מִי מְצִיק לָךְ, וּמִי מְצַעֵר אוֹתְךָ, וְאֲנִי אֶעֱזֹר לָךְ. וְעַתָּה בּוֹא וּרְאֵה,
אֲהוּבִי, בְּנִי! נִפְלְאוֹת תּוֹרַתְנוּ הַקְּדוּשָׁה, אִיךָ אֲשֶׁר מִ"י הוּא" זֶה וְ"אֵי זֶה
הוּא" אֲשֶׁר מְלֹא"וֹ לְבִ"וֹ לַעֲשׂוֹת כֵּן, עוֹלָה בְּדִיּוּק כְּמִסְפַּר פְּסוּק (תְּהִלִּים
לח, טו): כִּי לִ"ךְ הַיְיָ הַחֲלֵת", אִתָּה תַעֲנֶה אֲדָנָי אֱלֹהֵי, כִּי
הַקְּדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא רּוֹצֵה שֶׁהָאָדָם יִפְרָשׁ אֶת שִׁיחָתוֹ בְּפִרְטֵי פִרְטִיּוֹת, וְיִגְלֶה
לְפָנָיו אֶת כָּל לְבוֹ, מִי הוּא אֲשֶׁר מְצִיק לוֹ, וְאֵז הַקְּדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא יַעֲנֶה לוֹ,
כִּי הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ חַפֵּץ חֶסֶד לְהִיטִיב לְכָר יִשְׂרָאֵל, שֶׁבָּא לְהַתְחַנֵּן אֵלָיו, וְזֶה גַם
אֲשֶׁר פְּסוּק (תְּהִלִּים קמו, יא): רּוֹצֵה הַיְיָ הַחַיִּים אֶת יִרְאֵיוֹ אֶת הַמִּיחַלְלִים
לְחֶסֶד"ו, עוֹלָה בְּדִיּוּק כְּמִסְפַּר זֶה, כִּי הַקְּדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא רּוֹצֵה לַעֲזוֹר לִירְאֵי
הַשֵּׁם הַחּוֹשְׁבִים שְׁמוֹ וּמִיחַלְלִים לְחֶסֶד"ו. וְהוּא פְּלֵא, וְהֵבֵן לְמַעֲשֵׂה.

ו וַתֹּאמֶר אֶסְתֵּר אִישׁ צַר וְאוֹיֵב הֵמֶן הִרְעָה הַזֶּה: צָרִיךְ שְׂתַדַּע, אֲהוּבִי, בְּנִי!
אֲשֶׁר חֲכָמֵינוּ הַקְּדוּשִׁים דָּרְשׁוּ (מִדְרָשׁ אֲגָדָה): אִישׁ צַר וְאוֹיֵב, צַר לְעֵלְיוֹנִים,
וְאוֹיֵב לְתַחְתּוֹנִים, צַר לְאֲמוֹת, וְאוֹיֵב לְבְנֵיהֶם; כִּי בְּאֲמַת כָּל הַקְּלָפוֹת וְהַסְטָרָא
אֲחֵרָא נִבְרָאוּ רַק כְּדֵי שֶׁתִּהְיֶה לְאָדָם בְּחִירָה, כִּי לֹאֵל הֵם, הַכֹּל הֵיוּ רוֹאִים
אֶת אֱלֻקוֹתוֹ יִתְבָּרַךְ פְּנִים בְּפְנִים, כְּמוֹ שֶׁיְהִי בַעַת הַגְּאֻלָּה, שְׁנֹאמַר אֲז (יִשְׂעִיָּה
נב, ח): "כִּי עֵין בְּעֵין יִרְאוּ בְּשׁוּב הַיְיָ צִיּוֹן", כִּי תִהְיֶה הַתְּגַלּוֹת גְּדוּלָּה
בְּאֲמַת מְצִיאֹתוֹ יִתְבָּרַךְ, אֲבָל בְּשִׁבִיל הַבְּחִירָה וְהַנְּסִיּוֹן, כְּדֵי שֶׁלֹּא יִיכָלוּ
לְרַאוֹת אֶת הָאוֹר כִּי טוֹב תִּכְף-וּמְזֵד, בְּרָא הַקְּדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא אֶת הַקְּלָפוֹת
וְהַסְטָרָא אֲחֵרָא וְאֵת הַמְּשַׁחֲחִיתִים, שֶׁמֵּהֶם יוֹצֵא הֵמֶן-עַמְּלֵק, הַמְּקַרֵּר אֶת הָאָדָם
מִלְּהַתְקַרֵּב אֵלָיו יִתְבָּרַךְ. וְלִכְּן אָמַר רַבְּנּוֹ ו"ל (לְקוּטִי-מִהַרְבֵּן, חֶלֶק ב', סִימָן ט),
שְׁעַמְלֵק הוּא אֲבָן גִּנָּף לְפַל עַל יָדוֹ, וְהוּא כּוֹפֵר בְּכָל, וְעַל-יְדֵי קִיּוֹם מְצוּוֹת

מעשיות, מזככות את הגוף, עד שעל-ידי-זה נחלש עמלק. וזה שכתוב במשה רבנו במלחמת עמלק (שמות יז, יב): "וַיְהִי יָדָיו אֲמוֹנָה", כי על-ידי אמונה, הוא החליש את עמלק, דהיינו החכמות והחקירות שמכניס עמלק בעולם, "הַיֵּשׁ הַגִּזִּי" בקרבנו אם אין, וזה "וַיְהִי יָדָיו אֲמוֹנָה", יָדָיו הֵינּוּ מְצוּת מְעֻשׂוֹת, שֶׁהֵן אֲמוֹנָה, כְּמוֹ שֶׁכְּתוּב (תהלים קיט, טו): "כָּל מְצוּתֶיךָ אֲמוֹנָה", כי על-ידי אמונה ומצוות מעשיות מכניעים את קלפת עמלק, שהיא ספק, שמכניס ספקות באדם. ולכן אמרה אסתר — הנשמה המנחת בהסתרה: "איש צר ואויב המן הרע הזה", כי הוא צר לעליונים ואויב לתחתונים, מאחר שמעלים ומסתיר את אמתת מציאותרו יתברך, שזה עקר הגלות, כמוכא בדברי רבנו ז"ל (לקוטי-מורה"ו, חלק א', סימן טו), שעקר הגלות זה חסרון אמונה. וכן הוא צר לאמות ואויב לבניהם, כי מוכא בדברי רבנו ז"ל (לקוטי-מורה"ו, חלק א', סימן כא), אשר לעתיד בעת הגאולה, גם אמות העולם ישיגו רוחניות אלקות, והמן-עמלק הוא אשר מעכב גם מאמות העולם להשיג רוחניות אלקות, על-ידי הספקות והכפירות והשתוף, רחמנא לישכון, שמכניס בהם, לכן הוא גם צר לאמות ואויב לבניהם.

ודבר זה אמה צריך, אהובי בני, להכניס בדעתך תמיד! אשר הקלפות והסטרא אחרא, שגבראו על-ידי עוונותיך, הם בבחינת "איש צר ואויב המן הרע הזה"; כי הרבה פעמים האדם נשקע בחטאי ויעוונותיו, עד שנגמרה לו הרע לטוב, ולכן אסתר, שהיא הנשמה, שמנחת בהסתרה, מוכירה תמיד לידע, אשר המן הוא הרע הזה, והוא איש צר ואויב, כי שונא את האדם, כי הסטרא אחרא והקלפות לא די שהם מעלימים ומסתירים מהאדם את אמתת מציאותרו יתברך, אלא רוצים לעקרו לגמרי משני עולמות. ובדיעות אלו "והמן נבעת מלפני המלך והמלכה", ועל-ידי ידיעות אלו, שיודעים שהמן הוא איש צר ואויב, ורוצה להפריד בין המלך והמלכה, קדשא בריך הוא ושכנתיה, זה בעצמו מכניס באדם שמחה, שהוא יודע את פונתם הרעה של הקלפות והסטרא אחרא, שהוא המן-עמלק. וזה מה שמוכא בזהר (תצוה קפה): "וכדין 'והמן נבעת מלפני המלך והמלכה', כדין נהירו דאנפין, וכל חידו אשתבח וישראל נפקי לחירו בההוא יומא. כי על-ידי ידיעות אלו, שיודעים מי הוא האיש צר ואויב של האדם, ומהי פונת

וְהַמֶּלֶךְ קָם בַּחֲמָתוֹ מִמִּשְׁתֵּה הַיַּיִן אֶל־גִּנַּת הַבַּיִתָּן
וְהָמֵן עָמַד לְבַקֵּשׁ עַל־נַפְשׁוֹ מֵאַסְתֵּר הַמַּלְכָּה כִּי
רָאָה כִּי־כָלְתָה אֵלָיו הַרְעָה מֵאֵת הַמֶּלֶךְ:

גנזי המלך

הספרא אחרא והקלפות, להעלימו ולהסתירו, זה בעצמו תקף השמחה; כי מי שיודע מיהם אויביו, על-ידי-זה הוא יכול להשמר מהם, ועל-ידי-זה הוא נצל מהם, והבן למעשה.

ז והמלך קם בחמתו ממשתה היין אל גנת הביתן: צריך שתדע, אהובי, בני! אשר אין שום מציאות בלעדיו יתברך כלל, ודומם, צומח, חי, מדבר, הם לבוש לגבי האין סוף ברוך הוא, וכשאדם מתדיר בעצמו ידיעות אלו, כל התיים שלו הולכים בצורה אחרת, כי הוא דבוק תמיד רק בו יתברך, וזהו זיוג הקדשה, וכמוכא בדברי רבנו ז"ל (לקוטי-מדרשו, חלק א, סימן ט), שהתפלה שאדם מתפלל אליו יתברך, הוא סוד הזיוג, כי על-ידי תפלה שאדם מתפלל אליו יתברך, נכלל בו יתברך, שזה סוד (דברים י, כא): "הוא תהלתך והוא אלהיך", על-ידי תפלה הוא מתאחד, כככול, עמו יתברך, שזה סוד היחוד והזיוג, ומוכא בזהר (ויקהל קצר), שבעת תצות, שאז הוא עת רצון גדול מאד. וכשנשמות ישראל בוכות ומככות שמים וארץ על גלות השכינה וצרות ישראל, אז נתקיים: "והמלך קם בחמתו ממשתה היין אל גנת הביתן", בשעתא הקדשא בריך הוא עאל בגנתא דערן כרין כל אינון אילנין דגנתא וכל אינון נשמתין דצדיקיא, פתחי ואמרי (תהלים כד, ז): "שאו שערים ראשיכם וגו', מי זה מלך הכבוד וגו', שאו שערים ראשיכם וגו'. ובשעתא דנשמתהון דצדיקיא די בארעא אהדרו לגופיהו כרין אתקיפו בהו כל אינון מלאכין, ואמרי (שם קלד, א): "הנה ברכו את הנוה"ה כל עבדי הנוה"ה" וכו'; כי בו ברנע שנשמות ישראל בוכות ומככות על חרפן-בית-המקדש ועל גלות וצרות ישראל, גם המלאכים, מלאכי מעלה, מתחברים אליהם, והמלך מלכי המלכים הקדוש-ברוך-הוא "קם בחמתו", כככול, מדת הדין מתגברת אז (תהלים קמט, ז): "לעשות נקמה בגוים תוכחות בלאמים". ודיקא

אז "והמן עמד לבקש על גפשו מאסתר המלכה, כי ראה כי בלתה אליו הרעה מאת המלך"; כי אמות העולם אז נכנעים ובאים לבקש מנשמות ישראל, הינו השרים של אמות העולם באים אל נשמות ישראל, שקמים בחצות, ובוכים על חרבן בית-המקדש וצרות ישראל, ומבטיחים שהם יעזרו להם, כי אז בעת חצות, הוא עת רצון גדול בשמים, כמובא בדברי רבנו ו"ל (לקוטי-מהר"ן, חלק א', סימן קמט); ובאמת הכל יפצה פיהם, כי הקדוש-ברוך-הוא יודע את האמת, שאינם מתפננים לאשר הם מדברים. ולכן מי שזוכה לקום בכל לילה בחצות, הוא גורם מפלה להקלפות והסטרך אחרא, להמן-עמלק, המכניס ספקות באדם, ה"ש הוי"ה בקרבנו אם אין. ולכן דבר גדול מאד לקום בכל לילה בעת חצות, ולומר תקון חצות, ולבכות על גלות וצרות ישראל, כי אז הוא עת רצון בשמים לישראל, ועת צער ודין לאמות העולם. ולכן כל מי שיש לו איזה דין ומשפט עם איזה ערל טמא, עליו לעמוד בעת חצות, ולבקש ולהתחנן על גפשו, ועל-ידי-זה "והמלך גם בחמתו", כבכול יורד דין וחמה על הערל טמא שמציק לו. ולכן חצות הוא כמו פדיון, שממתיק את הדינים, ואף שאמות העולם מבטיחים אז שיעזבו את נשמות ישראל, הכל שקר וכזב, בסוד (תהלים לא, ט): "תאלמנה שפתי שקר הדברות על צדיק עתק בגאונה ובוז"; כי ישראל קדושים ונקראים צדיקים, כמו שכתוב (ישעיה ס, כא): "ועמך כלם צדיקים", והקדוש-ברוך-הוא מסתפל אז בצרתם של ישראל. וכמובא בדברי רבנו ו"ל (ספר-המודות, אות המתקת דין, סימן מה): על-ידי תקון חצות נמתק הדין; וכן אמר רבנו ו"ל (שם אות תפלה, סימן נח): על-ידי תקון חצות, מזכירים את הקדוש-ברוך-הוא את השוכות שהבטיח את ישראל; ולכן אשרי מי שזוכה לקום בחצות, שאז הוא מכניע את המן-עמלק, שהם הספקות הנכנסים לאדם, וזה "כי ראה כי בלתה אליו הרעה", סופי תבות: "יה הוי"ה, כי על-ידי שמות האלו, נמתקים כל הדינים, ונופל הרע על אמות העולם, שהם צריכים להכנע, שזה מה שאמר פרעה (שמות ט, כז): "וישלח פרעה ויקרא למשה ולאהרן, ויאמר אליהם חטאתי הפעם יהנה הצדיק, ואני ועמי הרשעים", שהוא ראשי תבות הוי"ה ו"ה, שהוא צריך להודות, שיש הוי"ה יחוד ו"ה קדשא ברך הוא ושכנתיה, ועל-ידי-זה היתה מפלתו, פן תהיה לנו, שזוכה לראות במפלתן של רשעים, על-ידי קימת חצות, וקמתו כל הדינים מעל כלל ישראל, והבן למעשה.

וְהַמֶּלֶךְ שָׁבַּ מִגִּנַּת הַבַּיִתָּן אֶל־בַּיִת ׀ מִשְׁתֵּה הַיַּיִן
וְהָמֶן נָפַל עַל־הַמֶּטֶה אֲשֶׁר אֶסְתֵּר עָלֶיהָ וַיֹּאמֶר
הַמֶּלֶךְ הֲגַם לְכַבּוֹשׁ אֶת־הַמֶּלֶכֶה עִמִּי בַּבַּיִת הַדָּבָר
יָצָא מִפִּי הַמֶּלֶךְ וּפְנֵי הָמֶן חָפוּ:

גִּנַּת הַמֶּלֶךְ

ח וְהַמֶּלֶךְ שָׁבַּ מִגִּנַּת הַבַּיִתָּן: צָרִיף שְׂתַדַּע, אַהוּבִי, בְּנִי! אֲשֶׁר תַּכְמִּינוּ
הַקְדוּשִׁים אָמְרוּ (מגלה טו): "וְהַמֶּלֶךְ קָם בַּחֲמָתוֹ" וגו' "וְהַמֶּלֶךְ שָׁבַּ מִגִּנַּת
הַבַּיִתָּן", מְקִישׁ שִׁיבָה לְקִימָה, מֵה קִימָה בַּחֲמָה אֶף שִׁיבָה בַּחֲמָה, דְּאִזְל
וְאֲשַׁכַּח לְמַלְאָכֵי הַשָּׁרָת דְּאִידְמוּ לֵיהּ כְּגַבְרֵי וְקָא עָקְרֵי לְאֵלֵגֵי דְבוּסְתַנִּי, וְאָמַר
לְהוּ: מֵאִי עוֹבְדֵיכֻוּ? אָמְרוּ לֵיהּ: דְּפָקְדִינָן הָמֶן, אֲתָא לְבֵיתֵיהּ וְהָמֶן נָפַל עַל
הַמֶּטֶה, נָפַל? נָפַל מִכְּעֵי לֵיהּ! אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר: מְלַמֵּד שָׂבָא מְלֹאָף וְהַפִּילוּ
עָלֶיהָ. אָמַר: וַיִּי מִבֵּיתָא וַיִּי מִבְּרָא. וְדָבָר זֶה רוֹאִים בַּחוּשׁ, כְּשֶׁהָאָדָם מְבַטֵּל
אֶת עֲצָמוֹ לְגַמְרֵי אֶל הָאִין סוּף בְּרוּף הוּא, וְאִינוּ רוֹצֵה שׁוּם דְּבָר, רַק אֶת
אֲמַתָּת מִצִּיאֹתוֹ וְתַבְרַף, הַקְדוּשׁ־בְּרוּף־הוּא מוֹלִיכֻוּ עַל הַדְרָף הַנְּכֻזָּנָה. וְהִנֵּה,
אֶסְתֵּר מְרַמֶּזֶת עַל הַנְּשֻׁמָּה שֶׁל כָּל בַּר יִשְׂרָאֵל, אֲשֶׁר מְסַתְּרֶת בַּהֶסְתֵּרָה
שְׁבַתוּף הַסְתֵּרָה, וְהַקְלִיפּוֹת, שֶׁהֵן הַתְּאֻוֹת, וּבַפְּרָט תְּאֻוֹת נְאוּף, שֶׁהִיא
הַמְדוּרָה שֶׁל שְׂבָעִים אַמּוֹת, כַּמּוּבָא בְּדָבְרֵי רַבְנּוּ ו"ל (לְקוּשִׁי־מוֹדֵרָן, חֶלֶק א',
סִימָן ט), מְתַבְּרֶת וּמְתַפְּשֶׁטת עַל נִשְׁמוֹת יִשְׂרָאֵל לְשׁוּף אוֹתָן לְגַמְרֵי, עַד
שֶׁהֶמֶן־עַמְלֶק, נּוֹפֵל עַל הַמֶּטֶה, שֶׁהוּא זְוִיג דְּסִטְרָא אַחְרָא, שְׂרוּצִים לְטַמָּא אֶת
נִשְׁמוֹת יִשְׂרָאֵל, וְאִם הַנְּשֻׁמָּה, שֶׁהִיא בַּחֲיַנְתָּ אֶסְתֵּר, אֵינָה מְתִיאֶשֶׁת, אֶלֹא
צוּעֻקַת אֵלֶיּוֹ וְתַבְרַף, הַקְדוּשׁ־בְּרוּף־הוּא בְּעֲצָמוֹ מְסַבֵּב סְבוּת, שְׂתַהֲיָה
לְהָמֶן־עַמְלֶק מִפְּלֵה, עַד שֶׁתַּחַבְטֵל וַיִּנְקַתוּ לְגַמְרֵי מִהַקְדָּשָׁה. וְזֶה נָפַל עַל־
הַמֶּטֶה, שֶׁהוּא שֵׁם קְדוּשׁ וְנוּרָא, מַע"ב שְׁמוֹת, ל'לֵיה', שֶׁהוּא הַשֵּׁם הַמְּכַנִּיעַ
אֶת הַגְּאוּהַ שֶׁל הָאָדָם. וְהָמֶן רָצָה לְהַתְּגַבֵּר עַל אֶסְתֵּר, שֶׁהִיא הַשְּׂכִינָה, נִשְׁמוֹת
יִשְׂרָאֵל, וְלִהְיֵטִיל בָּהּ זְהֻמָּה כְּמוֹ הַנְּחַשׁ בַּחֲנוּה, וְזֶה אֲשֶׁר לְכַבּוֹשׁ"ש עוֹלָה כְּמִסְפָּר
נְח"ש. אֲבָל בּוֹ בְּרַגְעַ עַד נִכְנַס מֶלֶךְ מְלָכֵי הַמְּלָכִים הַקְדוּשׁ־בְּרוּף־הוּא, וְהִצִּיל אֶת
אֶסְתֵּר, עַל־יְדֵי מַדַּת הַדִּין שֶׁהוּצִיא עַל הָמֶן. שֶׁזֶה "וַיֹּאמֶר הַמֶּלֶךְ הֲגַם לְכַבּוֹשׁ

ט וַיֹּאמֶר חֲרִבוֹנָה אַחַד מִן־הַסְּרִיסִים לִפְנֵי הַמֶּלֶךְ גַּם
הִנֵּה־הָעֵץ אֲשֶׁר־עָשָׂה הָמוֹן לְמַרְדְּכָי אֲשֶׁר דְּבַר־טוֹב
עַל־הַמֶּלֶךְ עָמַד בְּבֵית הָמוֹן גְּבוּהַ חֲמִשִּׁים אַמָּה
וַיֹּאמֶר הַמֶּלֶךְ תִּלְהוּ עָלָיו:

גִּנְזֵי הַמֶּלֶךְ

את המלכה עמי בבית", שאתה רוצה לעשות מעשה נח"ש, העולה לכבוד"ש",
"ופני המן חפוי", שבזוה היתה מפתו. ולכן צריך כל בר ישראל למסר את
עצמו תמיד רק אליו יתברך, ולצדק ולזעק לפניו יתברך, שיחוס וירחם עליו,
ובפרט בעת שמתגבר עליו יצרו בתאוות נאוף, שהמן-עמלק נופל עליו,
ורוצה להכניס בו זממת הנחש, אין עצה אחרת, אלא למסר את עצמו לגמרי
אל האין סוף ברוך הוא, ולבקש ממנו יתברך רחמים ותחנונים, שיחוס
וירחם עליו, ואז המלך בעצמו יאמר: ווי מבייתא ווי מברא, שהוא רואה
ששבית ומבחוץ הסטרא אחרא מתגברת ומתפשטת על גשמות ישראל. ולכן,
צריכים לדון אותם לכף זכות, ובזכות זה ינצלו מדינה של גיהנום, והבן
למעשה.

ט וַיֹּאמֶר חֲרִבוֹנָה אַחַד מִן־הַסְּרִיסִים לִפְנֵי הַמֶּלֶךְ: צָרִיךְ שְׂתַדַּע, אֱהוּבִי, בְּנִי!
אֲשֶׁר כָּל הַגָּס שֶׁקָּרָה בִּימֵי אַחֲשֵׁרוּשׁ, הַכֹּל הָיָה מְלֻבָּשׁ בְּלִבוּשׁ טָבֵעַ, שְׁזָה
סוּד סְפוּרֵי־מַעֲשִׂיֹת שְׁגָלָה רַבָּנוּ י"ל, שְׁנִרְאָה שֶׁהֵם כְּסִפּוּר פְּשוּט, אֲכָל הוּא
נִמְשָׁךְ מִשְׁנֵים קַדְמוֹנִיּוֹת, הֵינּוּ מַעֲתִיק דְּעִתִּיקִין (עַן לְקוּטִי־מוֹתְרִין, חֶלֶק א', סִימָן
ס); וְלִכֵּן כָּל סְפוּר הַמְּגָלָה שְׁנִרְאָה כְּסִפּוּר שֶׁל טָבֵעַ, אֲכָל הַכֹּל מִשְׁנַח
בְּהַשְׁגָּחַ פְּרִטִית בְּלִבוּשׁ עַל גְּבִי לְבוּשׁ, שְׁזוּ מְגַלַת אֲסֵתֵר, מְגָלָה אֵת הַהִסְתַּרְתָּה
שְׁהִיְתָה אִז. כִּי בַעַת הַגְּלוּת וְהַצָּרָה יֵשׁ הַסְתַּרְתָּה שְׁבִתוֹף הַסְתַּרְתָּה, כְּמוּכָא בְּדַבְרֵי
רַבְּנוּ י"ל (לְקוּטִי־מוֹתְרִין, חֶלֶק א', סִימָן נו); וְלִכֵּן מוּכָא בְּדַבְרֵי הָאִישׁ הָאֱלָקִי
הַמְּהַר"ל מִפְּרָאג בְּסִפּוּר (אוֹר חֲדָשׁ קַצֵּד), עַל הַפְּסוּק: "וַיֹּאמֶר חֲרִבוֹנָה אַחַד מִן
הַסְּרִיסִים", מֵה שְׁהִצְרָךְ לוֹמֵר הַכְּתוּב, שְׁהִיָּה אַחַד מִן הַסְּרִיסִים, מִפְּנֵי שְׂאֵם
הָיָה זֶה עַל־יְדֵי אַחַר שְׂאִינּוּ הַמֶּלֶךְ וְיוֹעֲצוֹ, הָיָה הַגָּס עַל־יְדֵי אוֹתוֹ אִישׁ אֲשֶׁר
עָץ לְמֶלֶךְ לַעֲשׂוֹת זֹאת, וְכֹאֵלוֹ לֹא הִיְתָה הַגְּאֵלָה עַל־יְדֵי אֲסֵתֵר הַמֶּלֶכָה, וְדַבְּרֵי

זה אינו ראוי להיות דבֵר שהוא שִׁיף אֶל הַגְּאֻלָּה, שְׁלֵא הִיְתָה עַל-יְדֵי אֶסְתֵר, וְלִכְפֹּף לֹא הָיָה עַל-יְדֵי אֶחָד מִן הַיּוֹעֲצִים אֲשֶׁר הַמֶּלֶךְ שׂוֹאֵל לַעֲצוֹתוֹ, רַק הָיָה זֶה עַל-יְדֵי אֶחָד מִן הַסְּרִיסִים, שֶׁהָיָה אֶצֶל הַמֶּלֶךְ, וְסִפֵּר לוֹ הַמַּעֲשֶׂה בְלִבְדּוֹ, כְּמוֹ שֶׁדָּרָךְ הַסְּרִיסִים לְסִפֵּר הַדְּבָר אֲשֶׁר הָיָה, וְלֹא הִיְתָה זוֹ עֲצָה כָּלֵל. וְלִכְפֹּף אָמְרוּ בִירוּשָׁלַיִם (מַגִּלָּה פֶרַק ג', הַלְכָה ז'), שְׁגַם-כֵּן צָרִיף לומר "וְגַם תִּרְבּוּנָה זְכוּר לטוֹב", וְנִרְאָה כִּי דַעַת הִירוּשָׁלַיִם, כִּי תִרְבּוּנָה זֶה הָיָה אֲלֵיהֶוּ זְכוּר לטוֹב, מִפְּנֵי שֶׁקָּשָׁה, דְּאִיף אֶפְשָׁר לומר שֶׁתִּבְאֵה הַגְּאֻלָּה הַזֹּאת עַל-יְדֵי תִרְבּוּנָה, אֶפְלוּ אִם תֵּאמֶר, שְׁלֵא הָיָה הַדְּבָר שֶׁסִּפֵּר תִּרְבּוּנָה, רַק סִפּוּר דְּבָרִים בְּלִבְדּוֹ, וְלֹא הִיְתָה זוֹ הַעֲצָה, מִכָּל מְקוֹם אֵין רְאוּי שֶׁתִּבְאֵה הַגְּאֻלָּה, כִּי אִם עַל-יְדֵי אֶסְתֵר וּמִרְדֵּכִי, וְלִכְפֹּף אָמְרוּ, כִּי גַם זֶה עַל-יְדֵי אֲלֵיהֶוּ זְכוּר לטוֹב, וְהָיָה זֶה גַם-כֵּן מִן הַשְּׂמִימִים. כִּף דַּעַת הִירוּשָׁלַיִם. וְאֶפְלוּ אִם תֵּאמֶר דְּלֹאוּ אֲלֵיהֶוּ הָיָה, סִבֵּר הִירוּשָׁלַיִם כִּי אֲלֵיהֶוּ הָיָה עוֹשֶׂה שְׁלִיחוֹתוֹ עַל-יְדֵי תִרְבּוּנָה, כִּי גַם אֲלֵיהֶוּ שְׁלִיחַ הוּא אֶל מַה שֶׁהִשֵּׂם יִתְבָּרַךְ רוֹצֵה לַעֲשׂוֹת, וְכִינֵן שְׁלֵא הָיָה עוֹשֶׂה רַק שְׁלִיחוֹת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ. אֵין לומר בְּזֶה שֶׁהִיְתָה עַל יְדוֹ גַם-כֵּן הַגְּאֻלָּה. וְלִכְפֹּף צָרִיף לומר "וְגַם תִּרְבּוּנָה זְכוּר לטוֹב", כִּי הָיָה שְׁלִיחַ אֲלֵיהֶוּ. וְמַה גִּלָּה תִרְבּוּנָה, שֶׁהוּא הָיָה אֲלֵיהֶוּ, לְאַחֲשׁוּרוֹשׁ: "גַם הִנֵּה הָעֵץ אֲשֶׁר עָשָׂה מִרְדֵּכִי אֲשֶׁר דְּבַר טוֹב עַל הַמֶּלֶךְ עִמָּד בְּבֵית הַמֶּן גְּבַהַ חֲמֻשִׁים אִמָּה, וַיֵּאמֶר הַמֶּלֶךְ תִּלְהֶוּ עֲלֵיו", כִּי הַמֶּן הָיָה מְכֻשֵׁף גְּדוֹל מְאֹד, וְהוּא חָשַׁב שִׁיכָּל לְהַפִּיל אֶת מִרְדֵּכִי עַל-יְדֵי נִי שַׁעֲרֵי טְמָאָה, שֶׁזֶה הָעֵץ שֶׁהִכִּין לְמִרְדֵּכִי שֶׁהָיָה גְּבַהַ חֲמֻשִׁים אִמָּה, אֲבָל הוּא לֹא יָדַע, שֶׁמִּרְדֵּכִי הָיָה כֹּל-כֹּף גְּדוֹל, כִּי הָיָה דְּבוּק לְגַמְרֵי בְּאֵין סוּף בְּרוּף הוּא, עַד שֶׁהָיָה כְּטִל וּמְכַטֵּל בְּעֵצִים עֲצָמִיּוֹת אֶלְקוּתוֹ יִתְבָּרַךְ, שֶׁזֶה סוּד שַׁעֲרֵי נִי שֶׁל הַקִּדְשָׁה. וְלָכֵן נִתְקַדְּשׁ אֶצֶל הַמֶּן (תְּהִלִּים ז, טו): "בּוֹר כִּרְה וַיִּחַפְּרֶהוּ וַיִּפֹּל בְּשַׁחַת יַפְעַל", הוּא רָצָה לְתַלּוֹת אֶת מִרְדֵּכִי, וְלִכְסוֹף הוּא נִתְלָה. וְהַכֵּל הָיָה סִפּוּר מְלֻבָּשׁ בְּדָרָךְ הַטְּבַע, אֲבָל גִּלָּה לָנוּ רַבְנוּ וְ"ל (לְקוּסְטִימוֹנְרִין, חֵלֶק ב', סִימָן יז), שְׁגַם הַטְּבַע הוּא הַשְּׁגָחָה, כִּי בְּאַמַּת אֵין אָנוּ יְכוּלִים לְהִכִּין מַה הַטְּבַע וְמַה הַהֲשָׁגָה, כִּי גַם הַטְּבַע הוּא כִּפְסָא לְהַשְּׁגָחָה. וְזֶה כֵּל סִפּוּר הַמְּגִלָּה, שֶׁהַכֵּל מְלֻבָּשׁ בְּלִבוּשׁ עַל גְּבִי לְבוּשׁ. וְכֵן קוֹרֵה עִם כֵּל כִּי יִשְׂרָאֵל עַד הַיּוֹם הַזֶּה, שָׁעַם כֵּל אֶחָד וְאֶחָד עוֹבֵר סִפּוּר שְׁלֵם בְּמִשְׁךְ כֵּל יְמֵי חַיָּו, שֶׁהוּא סִפּוּר מִסְּפּוּרֵי-מַעֲשִׂוֹת מְשֻׁנִּים קְדֻמוֹנִיּוֹת, וְהַכֵּל מְלֻבָּשׁ בּוֹ אוֹר הַהֲשָׁגָה הַפְּרָטִית, וְאֶפְלוּ שֶׁאֶחָד נִכְנָס בְּצִרְחָה גְּדוֹלָה מְאֹד, וַיָּבֵא אֶחָד

וַיִּתְּלוּ אֶת־הַמֶּן עַל־הַעֵץ אֲשֶׁר־הָכִין לְמַרְדְּכָי וְחַמַּת

הַמֶּלֶךְ שָׁכְכָה: פ

גַּנְזֵי הַמֶּלֶךְ

להצילו, שָׁזָה בַחֲנִינָת חֲרֻבּוֹנָה, צָרִיכִים לְדַעַת, שְׁאַלְיָהּ מְלָכֶשׁ בּוּ. וְדָבָר זֶה מִנִּפְלְאוֹת תַּמִּים דַּעִים, אִיךָ שֶׁהַקְּדוֹשׁ־בְּרוּךְ־הוּא מִנְהִיג עִם כָּל אֶחָד בְּאִפְּן אַחֵר לְגַמְרֵי, וְהֵבֵן לְמַעֲשֵׂה.

י וַיִּתְּלוּ אֶת הַמֶּן עַל הַעֵץ אֲשֶׁר הָכִין לְמַרְדְּכָי וְחַמַּת הַמֶּלֶךְ שָׁכְכָה: צָרִיךְ שֶׁתִּדְעַ, אֶהוּבִי, בְּנֵי! אֲשֶׁר רַבְּנוּ ו'ל אָמַר (לְקוּשִׁי־מוֹתֵרֵן, חֶלֶק ב', סִימָן ה'), שֶׁהַעֲקָר הוּא תַקוּן הַמִּשְׁפָּט, כִּי עַל־יַדֵּי קַלְקוּל הַמִּשְׁפָּט, נִתְגַּבְּרַת טְמֵאת פְּגָם הַבְּרִית, שְׁבָאָה עַל־יַדֵּי הַמֶּן־עַמְלָק. וְזֶה שְׂרָצָה לְהִתְגַּבֵּר עַל עַם יִשְׂרָאֵל בְּשַׁעַר הַחַמְשִׁים שֶׁל הַטְּמֵאָה, וְלָכֵן עָשָׂה עֵץ גְּבוּהַ חַמְשִׁים אַמָּה, וְהָכִין לְמַרְדְּכָי שֶׁהוּא הַצַּדִּיק הָאֲמֵת, שֶׁמְבַרֵּר אֶת הַמִּשְׁפָּט, וְזוֹכֵה לְתַקוּן הַמִּשְׁפָּט, לְהַחֲדִיר בְּנִשְׁמוֹת יִשְׂרָאֵל, לִידַע שֶׁכָּל מֶה שֶׁעוֹבֵר עַל הָאֲדָם — הַכֹּל לְטוֹבַת, שְׁזָה בְּעֲצָמוֹ תַקוּן הַמִּשְׁפָּט, שְׁלֹא יַעֲלוּ עַל לְבוֹ שׁוֹם קְשִׁיּוֹת וּסְפָקוֹת עָלָיו יִתְבַּרֵּךְ, וְאִפְלוּ שְׁעוֹבְרִים עָלָיו צְרוֹת וְיִסּוּרִים וּמְרִירוֹת, עַד שֶׁגִּדְמָה לוֹ, כְּאִלוֹ אָבִד מְנוּס וְתַקְוָה מִמֶּנּוּ, עַל־יַדֵּי הַצַּדִּיק הָאֲמֵת זוֹכִים לְתַקוּן הַמִּשְׁפָּט, שְׁאִין לוֹ קְשִׁיּוֹת וּסְפָקוֹת עָלָיו יִתְבַּרֵּךְ, וּמְאִירִים לוֹ הַמַּחֲזִין בְּהֶאֱרָה נוֹרָאָה וּנְפִלְאָה מְאֹד, שְׁזָה סוּד שַׁעַר הַחַמְשִׁים שֶׁל הַקְּדוּשָׁה, שֶׁשָּׁם הוּא סוּד הַבְּטוּל אֶל הָאֵין סוּף בְּרוּךְ הוּא, לִידַע וְלַהוֹדִיעַ וְלַהֲנַדֵּעַ, שֶׁבְּלַעֲדָיו יִתְבַּרֵּךְ אֵין שׁוֹם דְּבָר כָּלֵל, וּבְכָל תְּנוּעָה וְתַנּוּעָה שֶׁם אֵלּוּפּוֹ שֶׁל עוֹלָם, וְהֵמֶן הִרְשַׁע רָצָה לְהִתְגַּבֵּר עַל מְרַדְּכָי, עַל־יַדֵּי פְגָם הַמִּשְׁפָּט, לְהַכְנִיס בּוֹ סְפָקוֹת. וְלָכֵן הָכִין לוֹ עֵץ גְּבוּהַ חַמְשִׁים אַמָּה, שְׁזָה סוּד "עֵץ הַדַּעַת טוֹב וְרַע". וּכְמֵאֲמָרֵם ו'ל (חֲלִין קִלְט): הַמֶּן מִן הַתּוֹרָה, מִנֵּין? שְׁנֵאֲמַר (בְּרֵאשִׁית ג, יא): "הַמֶּן הַעֵץ"; הֵינּוּ, זֶהוּ הַעֵץ שֶׁהָכִין הַמֶּן לְמַרְדְּכָי לְהַפִּילוֹ, שְׁיַעֲשֶׂה הַפְּרָשׁ בֵּין טוֹב לְרַע, שְׁזָה בְּעֲצָמוֹ סוּד חַמְשִׁים שְׁעָרֵי טְמֵאָה, שְׁנֹכְנְסִים בְּאֲדָם סְפָקוֹת, וּכְמוֹ שֶׁכְּתוּב (שְׁמוֹת יז, ז): "הַיֵּשׁ הַנֶּזֶק" בְּקַרְבְּנוֹ אִם אֵין, "כִּשֶׁהָאֲדָם נַעֲשֶׂה מִסְּפָק, רַחֲמֵנָא לִישׁוּבָן. אָבֵל כִּחַ מְרַדְּכָי הָיָה כָּל־כָּךְ גְּדוּל, עַד שֶׁזָּכָה לְהַשְׁיג אֶת שַׁעַר הַחַמְשִׁים דְּקִדְשָׁה, כִּי מְרַדְּכָי הוּא (שְׁמוֹת ל, כג): "מֶר דְּרוּר", כְּמֵאֲמָרֵם ו'ל (חֲלִין קִלְט): מְרַדְּכָי

ח * ביום ההוא נתן המלך אחשוורוש לאסתר
 המלכה את בית המן צרר ^{היהודים} ומרדכי
 בא לפני המלך כיהגידה אסתר מה הוא לה:

גנזי המלך

מן התורה מנין? "מר דרור", שהוא לשון חרות, סוד שער החמשים, ששם
 נעשה בטל ומבטל אל האין סוף ברוף הוא, ונעשה בן חורין, שיוצא מן
 הגלות לגמרי. וזה "ויחלו את המן על העץ אשר הכין למרדכי", כי על ידי
 גדל תקף קדשת מרדכי, שזכה להכלל בחמשים שערי בינה, שהוא בטול
 אל האין סוף ברוף הוא, עצם עצמיות אלקותו יתברך, על ידי זה נתבטל
 עץ הדעת טוב ורע, שהוא שער חמשים של הטמאה, וחלו אותו על העץ
 הזה. ומרדכי זכה להגיע אל עץ החיים, שחי לעולם, וזה "וחמת המלך
 שככה", שככה עולה מש"ה, כי מרדכי ינק ממשנה רבנו, שהוא תקן את
 המשפט בשלמות, שלא יהיו שום קשיות וספקות עליו יתברך, וכמובא
 בדברי רבנו ו"ל (לקוטי מוה"ר, חלק א', סימן נו), אשר משה הוא דעת של שער
 חמשים, ולכן דיקא על ידי משה זכה מרדכי להמתיק ולהשיב את מדת
 הדין ששרתה אז, ונתהפף הכל על ראש המן, וזהו למעשה.

פרק ח'

א ביום ההוא נתן המלך אחשוורוש לאסתר המלכה את בית המן: צריך
 שתדע, אהובי, בני! אשר רבנו ו"ל אמר (לקוטי מוה"ר, חלק א', סימן ח'),
 שהצדיק האמת נכנס בבית הבליעה של הסטרא אחרא, ואזי הוא מכרח לתן
 הקאות, הינו שהסטרא אחרא מכרח להקיא ולהוציא כל הקדשות שבלע,
 בסוד (איוב כ, טו): "חיל בלע ויקאנו", ולא די שהוא מקיא ומוציא כל
 הקדשה שבלע, אף גם הוא מכרח להקיא ולהוציא עצמיות החיות שלו
 ממש, שזה "מבטנו יורישנו אל", הינו שמוציא ומקיא עצמות חיותו ממש,
 שזה סוד הגרים המתגירים, שהם היו תחלה בעצמיות הסטרא אחרא ממש,
 ועלשו חוזרים אל הקדשה, כי הסטרא אחרא מכרח להקיא ולהוציא עצם
 חיותו ממש שהם הגרים. כל-כף גדלה גדלתו של הצדיק, וזה "ביום ההוא

נתן המלך אחשורוש לאסתר המלכה את בית המן צרר היהודים, כי מרדכי הוא סוד הארה מיסוד אבא, שמאיר גלוי אלקותו יתברך בתוף הגלות, שהאדם צריך לדעת, שאפלו בתקף הקטנות והירידות, וחלישות הדעת שלו, גם שם נמצא אלופו של עולם, וכשהאדם נמצא בשפל המצב, והסטרא אחרא בלעה אותו, ונכשל בעוונות חמורים, רחמנא לישכון, והוא אינו מתאש כלל, אלא בא בלב אמת, בלב נכון, אליו יתברך, ומאמין אשר הוא יתברך נמצא, ואין בלעדיו נמצא, אזי יתפרדו כל פועלי און, וזוכה בכח הצדיק האמת, שנוכח בתוף הבליעה של הסטרא אחרא, ולא די שמוציא אותו משם, אלא מוציא גם נפשות שנובלעו שם, שהם הגרים שמתגירים, שזה "בית המן צרר היהודים", חוזר אל אסתר, שהיא סוד ההסתרה בתוף הסתרה, כמובא בדברי רבנו ז"ל (לקוטי מוה"ר, חלק א', סימן נו); ואז "ומרדכי בא לפני המלך, כי הגידה לו אסתר מה הוא לה", כי מתגלה היפי והפאר והחן של כל העולם, שהוא הצדיק האמת, המאיר את אורו יתברך בתוף החשכות, בבחינת 'מאורי אור', כמובא בדברי רבנו ז"ל (לקוטי מוה"ר, חלק ב', סימן סז).

ולכן, אהובי, בני! אפלו שתעבר עליך מרירות דמיררות, קטנות וחלישות הדעת, והסטרא אחרא בלעה אותך לגמרי, עד שנראה לך שאתה אבוד לגמרי, כי הרבה פעמים אדם נופל בדעתו, ונדמה לו כאלו אבד את שני העולמות גם יחד, פי כלם עזבו אותו ונשארו לבד, ואם אז נתחזק וקא אל הצדיק האמת, שהוא בחינת מרדכי, ומאיר בו אורו יתברך בהארה נוראה ונפלאה מאד מיסוד אבא, התגלות אלקות בהארה נוראה ונפלאה מאד, שידע אשר אין בלעדיו יתברך כלל, ובכל תנועה ותנועה שם אלופו של עולם, אז בו ברגע נחקים אצלו: "ביום ההוא נתן המלך אחשורוש את בית המן צרר היהודים", דיקא בית המן צרר היהודים, שבבלע כבר את כל הנשמות, וכפשע ביניהם לבין המנות, כי כבר הכין עץ גבה חמשים אמה, שהוא בחינת שער נ' של השמאה. עם כל זאת, כשבר ישראל מחזק את עצמו באמונה פשוטה בו יתברך, אשר דבר גדול ודבר קטן אינו נעשה מעצמו, אלא בהשגחת המאציל העליון, וכל מה שעובר עליו בין בגשמי ובין ברוחני — הכל ממנו יתברך, בו ברגע הסטרא אחרא צריכה להקיא

וַיִּסֶר הַמֶּלֶךְ אֶת־טַבְעֹתָו אֲשֶׁר הָעֵבִיר מֵהֶמֶן וַיִּתְּנָהּ לְמַרְדֳּכָי וַתִּשֶׂם אֶסְתֵּר אֶת־מַרְדֳּכָי עַל־בֵּית הַמֶּן: פ

גִּנְזֵי הַמֶּלֶךְ

את כל הקדשה שבלעה, ונחזר בית המן אל אסתר, עם כל הנשמות שבלע, ולא רק אלו הנשמות, אלא עצמיות הסטרא אחרא, שמנחים בתוך בית המן צורך היהודים, חוזר אל אסתר, והיא מגלה לכלם מי זה מרדכי הצדיק האמת, שהוא בחינת היפי והחן והפאר של כל העולם, שהוא בחינת מאורי אור, שמאיר את אורו ותברך לכל נשמות ישראל. כי אחר שהסטרא אחרא ההכרח לה להקיא את כל הקדשה שבלעה, ולא עוד אלא שגם מעצמה היא צריכה להקיא את הנפשות שבתוכה, שהם הגרים שמתגירים, אז היא יכולה לגלות לכלם מי הוא מרדכי הצדיק האמת, המסחה ומחזק את כל העולם כולו. כי קדם קשה לגלות ולפרסם את הצדיק האמת, כדי שלא יתגרו בו הסטרא אחרא, כי הם מאד חפצים להזיק לו, ותכף ימיד שנתהפך מהפך אל ההפך, שדיקא המלך אחשוורוש, אח וראש, וכמאמרם ו"ל (מגלה א): אחיו של ראש, וכן גילו של ראש וכו', וכל שזוכרו אמר: אח לראשו; מכרח למסר "את בית המן צורך היהודים" אל אסתר, אז דיקא "ומרדכי בא לפני המלך, כי הגידה אסתר מה הוא לה", שהחיה אותה בעת גלותה; כי כשהאדם יורד ונופל ונשלף לעמקא דתהומא רבא, וצר ומר לו, וסובל עניות ונדחקות ומרירות גדולה, עד שכלם רודפים אותו, והוא מחזק עצמו באל עולם, ויודע ועד, אשר אין בלעדיו ותברך כלל, והוא בוטח רק בו ותברך, ואף שרואה שהוא מסבב עם צרות ויסורים, עם כל זאת הוא אינו מתנאש, אלא בורח אל מלך הכבוד, אז בו ברגע נפתח לו האור האין סוף, ונגאל מכל צרותיו, והבן למעשה.

ב ויסר המלך את טבעתו: צריך שתדע, אהובי בני! אשר רבנו ו"ל אמר (לקוטי מוה"ר, חלק א', סימן נ): שיש לכל אחד בחינת מלכות, והוא צריך להשתמש עם המלכות רק בעבורו ותברך, לא להנאתו ולצרכו. וצריכים להמשיך אריכות ימים לתוך המלכות, וזה נעשה על-ידי עסק התורה, כשהאדם לומד תורה, על-ידי זה מחיה את המלכות. והנה המן עמלק, הוא

מלכות הרשעה, שרופה רק להכניע את המלכות דקדשה. וזה שגרם שיכניסו את אסתר, שהיא נשמות ישראל, מלכות דקדשה, אל אחשורוש, על-ידי שהוא יעץ להרג את ושתי. ומוכא בדברי מוהרנ"ת ז"ל (לקישי-הלכות, קריאת התורה, הלכה א'), אשר לכאורה תמוה, כי לפי גדל הרשעות של ושתי הרשעה, מאין בא, שהמן יהיה קטגור גדול עליה, לגדל הרשעות של המן הרשע, והיה ראוי שיהיה סגור גדול עליה, כי היא דגמתו ברשעות. אך הנראה, שמתשבת הסטרא אחרא היתה על הסוף, כדי שתלקח אסתר אל בית המלך, כדי שיכבשו המלכות דקדשה אצלם. ובאמת בסוף, זה דיקא היתה אצלם מפתו. וכל מה שהתגברו כדי להביא המלכות יותר בהסתרה אצלם, שזה בחינת אסתר, שנקלחה לבית המלכות, על-ידי-זה דיקא היתה מפתם העצומה, כאשר נתגלגל בסוף. ולהפך מלכות דקדשה עלתה עליה גדולה מאד, ואז הוציאה עמה כל נצוצות הקדשה שבלעו, ועשו מזה תורה חדשה, הינו המגלה, שדמוה חכמינו הקדושים (מגלה טו:) להתורה בכל דיניה, הן בכתובתה ושרטוטתה וקריאתה; כי אחר-כך כשנתהפך, והוציאו בלעו מפיו, בחינת (איוב כ, טו): "חיל בלע ויקיאנו", מאי כתיב: "ותשם אסתר את מרדכי על בית המן"? שנתהפך מהפך אל ההפך, להמן היתה מפלה גדולה, ואסתר שהיא המלכות דקדשה, עלתה מעלה מעלה, ולא עוד, אלא מכל הספור שקרה אז, נעשה מכל זה תורה, הינו המגלה שנעשתה מהמעשה הזה, שזה המשכת אריכות ימים בתוך המלכות, שנעשה על-ידי תורה דיקא, ועל-כן בפורים קורין אז פרשת צמלק, אף שאין בה אלא ט' פסוקים, כי אדרבה, על-ידי-זה היתה מפתו, וזה החסרון אנו משלימין בקריאת המגלה שקורין אחר-כך, שהיא נעשית מבחינה זו. ועל-כן לא נמצא בשום פעם שנקרא ט' פסוקים, אלא בפורים, שקורין פרשת צמלק, כי אז היתה מפתו. והמפלה היתה דיקא על-ידי בחינה זו, שהמשיכו אריכות ימים שהוא תורה, בתוך המלכות, ואז באמת נשלם החסרון בתוספת מרבה מאד; כי על-ידי-זה נעשה מגלה שלמה. וזהו בחינת המגלה שקורין אחר-כך, שהיא גם-כן בחינת קריאת התורה בכל דיני הכתיבה והקריאה. כי לא נמצא שום קריאה בצבור, כי אם קריאת התורה וקריאת המגלה, כי היא בחינת קריאת התורה ממש כנ"ל. וזה שאמרו חכמינו הקדושים (שבת פח.): קימו מה שקבלו כבר, כי אז נשלמה קבלת התורה, כי על ידה נשלמה התורה שהיתה חסרה.

ג ותוסף אסתר ותדבר לפני המלך ותפל לפני
 רגליו ותבך ותתחנןלו להעביר את רעת המן
 האגגי ואת מחשבתו אשר חשב על היהודים:

גנזי המלך

רואים מזה, שאם האדם חזק בלמוד התורה הקדושה, אפלו שעובר עליו
 מה שעובר, על-ידי-זה הוא ממשיך אריכות ימים אל תוך המלכות,
 ואז המלכות דקדשה מתגברת על המלכות דסטרא אחרא, והיא מתבטלת.
 שזו היתה מפתח המן, וזה "ויסר המלך את טבעתו אשר העביר מהמן ויתנה
 למרדכי", כי קדם לכן אמרו חכמינו הקדושים (מגלה יד): גדולה הסרת
 טבעת יותר מארבעים ושמונה נביאים ושבע נביאות שנתנבאו להן לישראל,
 שפלן לא החזירום למוטב, ואלו הסרת הטבעת החזירתן למוטב; כי קדם
 מסר המלך את טבעתו להמן, שזה הכניס בהם מורא, וחזרו בתשובה,
 ועלשו לקח המלך את טבעתו ויתנה למרדכי, כי נתהפך מן ההפך אל
 ההפך. מכל זה רואים, כשבר ישראל נתחזק בתקף הקטנות והדחקות שלו,
 ולומד תורה הקדושה, על-ידי-זה הוא ממשיך אריכות ימים בתוך המלכות,
 ואז הכל נתהפך מן ההפך אל ההפך. וזה מה שאמרו חכמינו הקדושים (תנא
 דבי אליהו רבה, פרק יח): בוא וראה כמה גדול כחה של תורה, שמטהרת את
 פושעי ישראל בזמן שעושים תשובה, אפילו מעבודה ורה שבידים; וזה קרה
 בימי המן, שרצה להתגבר עם המלכות דסטרא אחרא, על מלכות דקדשה,
 על-ידי שקימו וקבלו, שקימו מה שקבלו כבר, שהדר קבלוה בימי
 אחשוורוש; הינו, שהיתה קבלת התורה מאהבה, על-ידי-זה נתבטל המן-
 עצמק, מלכות דסטרא אחרא, ועלתה מלכות דקדשה, והבן למעשה.

ג ותוסף אסתר ותדבר לפני המלך: צריך שתדע, אהובי, בני! אשר רבנו
 ו"ל אמר (לקוטי מוה"ר, חלק א, סימן ב'), אשר עקר חרבו של משיח הוא
 התפלה; הינו שמשיח יכניס לעם ישראל את כל ענין התפלה, עד שידעו
 כלם, שאין עצה אחרת להנצל מכל הצרות שעוברות על כל אדם ואחד, רק
 על-ידי תפלה, לבוא ולהתפלל אליו ותברך. והתפלה צריכה להיות בשני

אָפּנים: תּוֹדָה וְהוֹדָאָה, וּשְׂאֵלַת צְרִכָיו, שְׁנֵה (תהלים קמט, ו): "חֲרֹב פּפִיּוֹת בְּיָדֶם", הֵינּוּ שְׁמֵי פִיּוֹת, שְׁחֹרֵב הַתּפִּלָּה צְרִיף שִׁיְהִי בֵּה שְׁנֵי כַחֲוֹת, בְּצַד אַחַד לַתּוֹדָה לְהַקְדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא עַל הָעֶבֶר, וְעַל-יְדֵי-זֶה יִתְרַחֵב לְבוֹ לְבַקֵּשׁ עַל הָעֶבֶר, וְצְרִיכִים אֶת זֶה בְּיוֹתֵר, כִּי בְּלֹא זֶה אֵי אֶפְשֶׁר לְהִתְפַּלֵּל, כִּי כְּשֶׁאָדָם בָּא לְהִתְפַּלֵּל אֵלָיו יִתְבָּרֵךְ, וּמִבְקֵשׁ וּמִתְחַנֵּן מִמֶּנּוּ יִתְבָּרֵךְ כָּל מַה שְּׁצָרִיךְ, בְּלִי שְׂיִקְדִים תּוֹדָה וְהוֹדָאָה, בְּזֶה הוּא? פֶּל אַתְר-כֶּף בְּדַעְתּוֹ, כְּשִׁירָאָה שְׂלֹא נַעֲנֶה בַתְּפִלָּתוֹ. כִּי בְּאֵמַת קְלַפַּת הַמֶּן-עֲמֻלֶק מְכַנְּסָה בְּאָדָם קְרִירוֹת לְקַרֵּר אוֹתוֹ, כְּאִלוֹ עֲדִין לֹא שְׁמַעוּ אֶף פַּעַם בַּתְּפִלָּתוֹ, וּכְאִלוֹ אֶף פַּעַם לֹא פָעַל שׁוּם יִשׁוּעָה, וְלִכֵּן תִּכְּף-וּמִיד פֶּשֶׁרֶק מִבְּקֵשׁ, וּנְכַנְּסִים בְּדַעְתּוֹ קְרִירוֹת וּסְפָקוֹת, וְנִדְמָה לוֹ שְׂלֹא 'מֵלֹאוֹ אֶת בְּקִשְׁתּוֹ, אֲבָל אִם אָדָם נוֹתֵן תּוֹדָה לְהַקְדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא עַל כָּל הַחֲסָדִים וְהַרְחָמִים גְּמוּרִים שֶׁעָשָׂה אִתּוֹ עַד עַכְשָׁו, עַל-יְדֵי-זֶה מִתְרַחֵב לְבוֹ לְבַקֵּשׁ וּלְהִתְחַנֵּן לְהֵבָא, כִּי הוּא רוֹאֶה שְׂפָכֵר עֶזֶר לוֹ הַקְדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא עַד עַכְשָׁו בְּהַרְבֵּה יִשׁוּעָה, כִּי זֶה בְּכֻלּוֹ הַתּוֹדָה וְהוֹדָאָה שְׂאָדָם נוֹתֵן לְהַקְדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא עַל שְׁעֶזֶר לוֹ, וְזֶה מְכַנְּסִים בּוֹ כַּחַ לְבַקֵּשׁ וּלְהִתְחַנֵּן גַּם לְהֵבָא, וְזֶה "וּתּוֹסֶף אֶסְתֵּר וּתְבַרֵּךְ לִפְנֵי הַמֶּלֶךְ, וַתִּפֹּל לִפְנֵי רַגְלָיו וַתִּבְרַךְ וַתִּתְחַנֵּן לוֹ לְהַעֲבִיר אֶת רַעַת הַמֶּן הָאֲגָגִי וְאֶת מַחֲשַׁבְתּוֹ אֲשֶׁר חָשַׁב עַל הַיְהוּדִים"; אֶף שְׂאָסְתֵּר הַמִּלְכָּה רָאֵתָה כְּבָר אֶת גְּדֹל הַנְּסִים שֶׁעָשָׂה עִמָּהֶם הַקְדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא, שֶׁהַכְּנִיעוּ אֶת הַמֶּן-עֲמֻלֶק, וְתִלּוּ אוֹתוֹ עַל הָעֵץ, וְהִרְגוּ אֶת שׁוֹנְאֵיהֶם, עִם כָּל זֹאת הִיא לֹא קַרְרָה אֶת דַּעְתָּה, אֲלֵא הִיא הוֹסִיפָה לְהִתְפַּלֵּל וּלְדַבֵּר לִפְנֵי הַמֶּלֶךְ מַלְכֵי הַמַּלְכִּים הַקְדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא, לְהַעֲבִיר אֶת רַעַת הַמֶּן הָאֲגָגִי, אֶף שֶׁהוּא כְּבָר תִּלּוּ עַל הָעֵץ, וְהַשׁוֹנְאִים נָפְלוּ פַחַת רַגְלֵי הַיְהוּדִים, עִם כָּל זֹאת הִיא לֹא קַרְרָה אֶת דַּעְתָּה, אֲלֵא הוֹסִיפָה לְהִתְפַּלֵּל.

וְזוֹ צְרִיכָה לְהִיּוֹת עַבּוּדַת כָּל בַּר יִשְׂרָאֵל, אֶף שֶׁהוּא רוֹאֶה כְּבָר נִסִּים נְגִלִים שֶׁעָשָׂה עִמּוֹ הַקְדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא, וְעַלְיוֹ לַתּוֹדָה וְהוֹדָאָה לְהַקְדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא עַל כָּל הַחֲסָד וְהַטּוֹב שֶׁעָשָׂה עִמּוֹ, עִם כָּל זֹאת עֲדִין צְרִיכִים לַצֶּעֶק הַרְבֵּה אֵלָיו יִתְבָּרֵךְ. כִּי אִם מִתְרַשְׁלִים בַּתְּפִלָּה, לְבִסּוּף וְכוּלִים לִפְל בְּכַפִּירוֹת וְאִפְיִקוּרְסוֹת לְגַמְרֵי. כִּי הַיָּצֵר הֲרַע בּוֹעֵר בְּאָדָם מְאֹד, וְרוֹצֵה רַק לְהַטְבִּיעוֹ בַּחֲשָׁף שְׁלוֹ, וְהוּא אוֹרֵב מְאֹד עַל כָּל אָדָם; כִּי כָּל זְמַן שְׂאָדָם חֵי, הוּא נִמְצָא בְּסַכְּנָה גְדוֹלָה מְאֹד, כִּי הַיָּצֵר הֲרַע בּוֹעֵר בּוֹ עַד הַרְגַע הָאֲחֻרוֹן, וְלִכֵּן צְרִיכִים

תמיד לבוא ולהתפלל להקדוש-ברוך-הוא. ואל יאמר "כבר התפללתי וראיתי ישועות גדולות מאד, ולכן מה לי עוד להתפלל?!" אלא על כל בר ישראל להתחזק ולתת תודה והודאה להקדוש-ברוך-הוא, שבאמת כבר ראה הרבה ישועות, עם כל זאת צריכים עדין לישועות רבות. ולכן ראוי לכל בר ישראל להשתטח בכל יום בפשוט ידים ורגלים, ולבכות ולהתחנן אליו יתברך, שיחוס וירחם עליו, שלא יאבד את עולמו ברגע, כי כל זמן שאדם חי, הוא נמצא בסכנה גדולה מאד, כפי רבוי פגעי ומקרי הזמן שעובר על כל אחד, אדם נמצא בסכנה, שלא יחזר לסורו, כי אף אחד אינו בטוח בחייו, שישאיר עד הסוף, וכמו שכתוב (איוב טו, טו): "הן בקדשיו לא יאמין" וגו', ונרשו על זה חכמינו הקדושים (מדרש תהלים טז, טימן ב): אמר דוד לפני הקדוש-ברוך-הוא, רבונו של עולם, אף-על-פי שהייתי מלך — המלכותי עלי. אמר לו הקדוש-ברוך-הוא: איני מחזיק לך טובה, "טובתי בל עליך". ולמי היא טובתי? "לקדושים אשר בארץ המה", שאין הקדוש-ברוך-הוא קורא לצדיק — 'קדוש', עד שינתן בארץ, למה? שיצטר הרע מצד לו, ואין מאמין בו בעולם הזה, עד יום מותו, וכן אמר שלמה (קהלת ז, כ): "כי אדם אין צדיק בארץ אשר יעשה הטוב ולא יחטא", לפיכך אינו קוראו קדוש, עד שינתן בארץ. לכה נאמר: "לקדושים אשר בארץ", ואפלו אבות העולם לא נקראו קדושים, עד שנתנו בארץ, שנאמר: "הן בקדשיו לא יאמין".

ולכן צריך כל בר ישראל לבכות ולהתחנן אליו יתברך בכל יום מחדש, שיצילו מהיצר הרע שבוצר בו, ויזכה לקים את מצוותיו יתברך, וילמד את תורתו הקדושה, שזה "ותוסף אסתר ותדבר לפני המלך ותפל לפני רגליו ותבקד ותתחנן לו", אף שראתה כבר הרבה נסים שעשה הקדוש-ברוך-הוא עמה ועם כלל ישראל, אף-על-פי-כן לא קררה את דעתה, אלא תמיד בקשה ממנו יתברך. וכך צריכים להתנהג בכל יום ויום מחדש, לבוא ולהתחנן לפני הקדוש-ברוך-הוא, וכשבר ישראל חזק בזה מאד, אז יראה נסים נגלים שיעשה עמו הקדוש-ברוך-הוא, כי מה שתפלה פועלת, שום דבר בעולם לא יוכל לפעל, כי תפלה עולה על הכל, ואם אדם חזק תמיד להתפלל אליו יתברך, נצול מכל רע, וממשיך על עצמו ישועות רבות, וקבן למעשה.

ד ויִוֹשֵׁט הַמֶּלֶךְ לְאַסְתֵּר אֶת שְׂרָבֵיט הַזֶּהָב וַתִּקַּם אֶסְתֵּר וַתַּעֲמִד לִפְנֵי הַמֶּלֶךְ:

גנזי המלך

ד ויִוֹשֵׁט הַמֶּלֶךְ לְאַסְתֵּר אֶת שְׂרָבֵיט הַזֶּהָב, וַתִּקַּם אֶסְתֵּר וַתַּעֲמִד לִפְנֵי הַמֶּלֶךְ:
צָרִיף שְׂתַדַּע, אֶהוּבִי, בְּנִי! אֲשֶׁר רַבְּנוּ ו' לְאָמֵר (לְקוּטִי-מִהַרְבֵּן, חֶלֶק א', סִימָן
קפה), שְׁעָקֵר הַשְּׁלֵמוֹת, שְׁאָדָם צָרִיף לְקִנּוּת לַעֲצָמוּ מִדַּת הַיִּרְאָה, לְפָחַד רַק
מִמֶּנּוּ יִתְבַּרֵּךְ. וַיֵּשׁ שְׂגֵי מִינֵי יִרְאוֹת, יִרְאָה אַחַת שֶׁהוּא גְּרָא מִהַשֵּׁם יִתְבַּרֵּךְ
מִגְדֻלְתּוֹ וּמְרוֹמְמוֹתוֹ, בְּגִין דְּאִיהוּ רַב וְשְׁלִיט יִתְבַּרֵּךְ שְׁמוֹ, וַיֵּשׁ יִרְאָה שְׂגִינָה,
שֶׁהוּא מִפְּחַד מִבְּשׂוֹר וְדָם, מִשׁוֹר אוֹ מַחֲזֵה רַעָה, שְׁיִכּוּלִים לְהַזִּיק לוֹ, וְזוֹ לֹא
הַשְּׁלֵמוֹת, כִּי אָדָם צָרִיף רַק לְפָחַד מִמֶּנּוּ יִתְבַּרֵּךְ, וְלֹא לְפָחַד מִשׁוּם בְּרִיָּה
שְׁבַעֲעוֹלָם, כִּי הַמַּאֲמִין הָאֲמִתִּי, שְׁמַאֲמִין שְׁאִין בְּלַעֲדֵי יִתְבַּרֵּךְ כָּלֵל, אֲזִי אִין
לוֹ שׁוּם יִרְאָה וְפָחַד מִשׁוּם גְּבָרָא שְׁבַעֲעוֹלָם, וְזֶה מַה שְׁבוֹנָה לוֹ אֶת כָּל
הַמַּחֲוִין, כִּי הַיִּרְאָה זֶה הַכָּלִי לְקַבֵּל בּוֹ אֶת כָּל הַהִשְׁגוֹת הָעֲלִיּוֹנוֹת. וּמִבְּאָר
בְּדַבְּרֵי מוֹהַרְבֵּן ת' ו' ל' (לְקוּטִי-הַלְכוּת, בְּכוֹר בְּהִמָּה, הַלְכָה ד', אוֹת ב' וְאוֹת יו', יח),
אֲשֶׁר כָּל עֵקֶר הַשְּׁגוֹת אֱלָקוֹת וַיִּדְעַת הַבוֹרָא יִתְבַּרֵּךְ, אִינוּ נִתְפַּס בְּמַח וְלֵב,
כִּי אִם עַל-יְדֵי הַיִּרְאָה, שֶׁהוּא עֵקֶר הַהִשְׁאָרָה וְהַקִּיּוּם שֶׁל הַדַּעַת וְהַחֲקֵמָה
הַקְּדוּשָׁה, בְּבַחֲיַנַּת (אֲבוֹת ג, ט): 'כֹּל שִׁירְאָת חֲטָאוֹ קוֹדֶמַת לְחַקְמָתוֹ —
חַקְמָתוֹ מִתְקַיְמָת' וְכוּ'; כִּי זֶה יְדוּעַ, שֶׁהַשֵּׁם יִתְבַּרֵּךְ מְרוֹמָם וּמְנַשָּׂא לְמַעְלָה
מִכָּל הַחַקְמוֹת וְהַמַּחְשְׁבוֹת, עַד שְׁאִי אֶפְשָׁר לְתַפְסוֹ בְּשׁוּם מַחְשְׁבָה וַיִּדְעָה
כָּלֵל, כְּמוֹבָא (פֶּתַח אֱלֹהִים): 'לִית מַחְשְׁבָה תְּפִיסָא בְּךָ כָּלֵל, רַק בְּחִסְדוֹ הַגְּדוֹל
חִמַּל עָלֵינוּ, וְנִתְּנָן בְּנוֹ כֹּחַ לְקַבֵּל פְּחָדוֹ וּמוֹרָאוֹ וְאִימָתוֹ עָלֵינוּ, וְרַק
עַל-יְדֵי-זֶה אָנוּ יוֹדְעִים מִמֶּנּוּ יִתְבַּרֵּךְ. וְזֶה בְּחִינַת (תְּהִלִּים קיא, י'): "רְאִישִׁית
חַקְמָה יִרְאֵת הַיְּהוָה", וּכְתִיב (מִשְׁלֵי א, ט): "יִרְאֵת הַיְּהוָה רְאִישִׁית דַּעַת". כִּי
עֵקֶר הַדַּעַת וְהַחֲקֵמָה, שֶׁהוּא לִידַע מִמֶּנּוּ יִתְבַּרֵּךְ, שְׂרָק זֶה נִקְרָא דַּעַת וְחַקְמָה,
כְּמוֹ שְׁכַתוֹב (יְרֵמִיָּה ט, כב): "אַל תְּהַלֵּל חַקִּם בְּחַקְמָתוֹ וְגו', כִּי אִם בְּזֹאת
יִתְהַלֵּל הַמֵּתְהַלֵּל, הַשֶּׁבֶל וַיְדוּעַ אֲתִי", וּכְתִיב (דְּבָרִים ד, לט): "וַיִּדְעַת הַיּוֹם
וְהַשְּׁבוֹת אֶל לִבְכָּה, כִּי הַיְּהוָה הוּא הָאֱלֹקִים" וְכוּ'. וְעַקֵּר זֶה הַדַּעַת וְהַחֲקֵמָה,
לִידַע מִמֶּנּוּ יִתְבַּרֵּךְ — אִי אֶפְשָׁר לְקַבֵּל, כִּי אִם עַל-יְדֵי הַיִּרְאָה, כִּי יִדְעַת
וְהַשְׁגַּת אֱלָקוֹתוֹ יִתְבַּרֵּךְ אִין נִמְשָׁךְ עַל הָאָדָם, כִּי אִם בְּבַחֲיַנַּת (חֻזְקָא א, יד):

"והחיות רצוא ושוב", דהינו על-ידי הרשימו שגשאר מהבטול אל האיניסוף, כי בטול הוא למעלה מהמחשבה, אף אחר-כך כששב מהבטול, נשאר רשימו מזריחת התנוצצות אורו יתברך, ועל-ידי הזריחה של הרשימו הזאת נופל פחד ויראה ואימה גדולה על האדם. וזאת היראה היא עקר ההשגרה והקיום, שגשאר ונתפס בלב האדם מזריחת התנוצצות אורו הקדוש יתברך, כמו מלך גדול ואדיר שעובר במדינה, שנופל יראה ופחד ואימה גדולה על כל מי שעובר לפניו, אף-על-פי שאינו רואה אותו, בחינת אימת מלכות; כי עקר המלכות היא בחינת יראה ואימה, אף-על-פי שהמלך יושב על פסא מלכותו בחדרי חדרים, רחוק מאד מאד מבני מדינתו, אף-על-פי-כן פחדו ואימתו על כל בני מדינתו, בחינת מוראה של מלכות. כמו-כן להבדיל אלה אלפי ורבי רבבות הבדלות, השם יתברך ברוך הוא, הוא מרום ומגשאר ורחוק מאד מכל המחשבות והידיעות שבעולם, ואין נתפס במחשבתו, כי אם פחדו ויראתו ואימתו הגדולה, שהיא בחינת מלכות, כי כל ידיעתנו ממנו יתברך, היא רק בחינת מלכות, שאנו יודעים ומאמינים שהוא יתברך מלך מנהיג ומושל, שזהו בחינת יראה, בחינת מוראה של מלכות. והנה בימי מרדכי ואסתר, אז התגברה מלכות הרשעה, יראה דסטרא אחרא, שהפחידו את גשמות ישראל על-ידי המן-צמלק, שגור להשמיד, להרג ולאבד את כל היהודים, מנער ועד זקן, טף ונשים ביום אחד. ובאמת היה אז פחד גדול מאד, שעם ישראל יראו ופחדו מאד מאמות העולם, אבל מרדכי הרגיש תכף כונת הסטרא אחרא, שהיא בחינת המן, כמו שכתוב (אסתר ד, א): "ומרדכי ידע את כל אשר נעשה", שידע כונתם עד הסוף, והוא מתחיל תכף לעוררם לתשובה, כמו שכתוב (שם ד, א): "ויצא בתוך העיר, ויזעק וצקה גדולה ומרה", ועקר צעקתו, שהוא מודיע לאסתר, שהיא בחינת כלל ישראל, שעדין לא התנאש מן הרחמים, ותבוא לפני המלך, איך שהיא רחוקה ממנו, שלא נקראת אליו זה שלשים יום, שהם כלל החדש, שצריכין ישראל להקביל פני אביהם שבשמים, על-כל-פנים פעם אחת בחדש. אבל לפעמים נתרחקין כל-כף, עד שאין זוכין לבא לפניו אפילו פעם אחת בחדש, כמו שכתוב (אסתר ד, יב): "ויאני לא נקראתי וגו'". אף-על-פי-כן אסור להתנאש, אלא צריכין לנקש על דלתות הרחמים, אוילי יחוס אוילי ירחם, וכמו שאמרו רב

הודתה אסתר למרדכי ואמרה (אסתר ד, טו): "ובכן אבא אל המלך אשר לא פדת", ודרשו חכמינו הקדושים (מגלה טו), 'שלא פדת של תורה', כי אני יודע בעצמי, על-פי דת של תורה, בודאי איני ראוי לבוא לפני המלך להתפלל לפניו, כפי מה שאני יודע חטאתי ועוונותי. אף אף-על-פי-כן אבוא לפניו שלא פדת, "וכאשר אבדתי אבדתי" (אסתר ד, טז); הינו אם, חס ושלום, אינו לרצון תפלותי והתבודדותי עתה לפניו, מרובי קלקולי, כאשר אבדתי על-ידי מעשי הרעים אבדתי, ויעשה השם יתברך עמי מה שירצה, אני תמיד איחל ואצעק להשם יתברך, אולי ירחם. ואז חמל השם יתברך על מרדכי ועל עמו, "ויושט המלך לאסתר את שרביט הזהב". שכל זה הוא סוד ההארה וההתקרבות מהשם יתברך, שמגיע לפעמים לאדם הנמדך מאד, אף-על-פי-כן השם יתברך שולח לו התקרבות מרחוק, בסוד 'הושטת שרביט הזהב', שגמ'שך בגס אמות הרבה, כמו שדרשו חכמינו הקדושים (מרש אגדה), על-ידי-זה נפל המן מפלה גדולה בלי שעור, ומרדכי נתעלה ונתגדל בתכלית הגדלה, ונקה להמשיך הארה הזאת בכל שנה ושנה, שאפלו בתקף הגלות הזו, אף-על-פי שמלכות העכו"ם מושלת עלינו, שהיא נמשכת מבחינת יראות הנפולות מאד, אף-על-פי-כן תהיה נמשכת עלינו הארת מרדכי, שהיא הארת היראה עלאה מאד, שגדע כל אחד שאין להתייר, כי אם ממנו יתברך לבד. וזהו עקר הגס של פורים, שהוא גדול ביותר מכל הגסים, אפלו של יציאת מצרים וכו' כמובא, כי אז ביציאת מצרים נכנס פרעה שהוא מלכות הרשעה, דהינו שבטלו אז יראה נפולה שינק ממנה פרעה וכו'. אכל בימי אחשורוש, שהיתה מלכות הרשעה קימת, אף-על-פי-כן זכו ליראה נפלאה כזאת ולגס כזה, זהו חדוש נפלא ונורא ביותר.

ועל-ידי תקף הגס הזה אנו קימים עתה בגלות המרה הזו, שגם בתקף ממשלתם ופחדם בגשמיות וברוחניות, מה שהיצר הרע וחילותיו תופסין כמה בגי-אדם בגלות כמו שתופסין, ונחמא לצלן, אף-על-פי-כן גם שם אנו יודעין שאין להתייר משום ברנה שבעולם, כי אין מה לפחד מאיש, כי אם ממנו יתברך לבד, עד שאנו באים לשמחה גדולה ועצומה על-ידי-זה, שכל זה הוא סוד שמחת פורים, וכל זה רק על-ידי כח מרדכי ואסתר, שהם בחינת התנוצצות משיח, שממשיך גם עתה יראה נפלאה כזאת, שיוכל כל

אחד גם במקומו הירוד והנפול שנמצא שם, לזכר את השם יתברך ולהתירא מלפניו יתברך לבר. וזה מה שכתוב (תהלים כג, ד): "גם כי אלף בגיאי צלמות לא אירא רע כי אתה עמדי, שבטך ומשענתך המה ינחמוני", שאיני מתירא משום רע, אפלו בגיאי צלמות, כי אם ממך לבר, וזו נחמתי ושמתתי, כי "שבטך ומשענתך המה ינחמוני", כי גם יראת הענש מהשם יתברך, שהוא סוד 'שבטך' הוא שמחה, מאחר שידע שהכל ממנו יתברך, ובדואי ירחם עלי ויתהפף הכל לטובה, שכל זה הוא סוד הושטת שרביט הזקב, "ויושט המלך לאסתר את שרביט הזקב", כי שרביט היא בחינת שבט מלכות, שהוא בחינת דינים, בחינת מורא מלכות, אבל הוא שרביט של זקב, כי זקב הוא שרש הדינים, שהם גבוהים מאד והם יקרים מפרץ, שהוא חסד גדול, הינו שבהשרש העליון הדין יקר מחסד, כי הדין והיראה הוא חסד גפלא, ועל ידו דיקא נמתקין כל הדינים, בבחינת המתקת הדינים בשרשן, שזהו בחינת שלש-עשרה מדות של רחמים, שהם בחינת שערות דדיקנא דאינון קשין לאכפיא דינין. וזה סוד הושטת שרביט הזקב, שהוא התקרבות גפלאה, שמשכיכה דעת והארה נפלאה על האדם הרחוק מאד, כי מאיר עליו מדעת עליון מאד, שהוא יראה עלאה דעלאה, עד שיוכה זה הרחוק מאד גם-כן ליראה עם דעת; דהינו על-ידי היראה יתקרב להשם יתברך, ולא יתרחק, חס ושלום, על-ידי-זה יותר; כי יש בגי-אדם הרבה כשמענינים בספרי מוסר, שפודברים מעצם מרירת הענשים של גיהנום, הם מתפחדים מאד. אבל הפעל-דבר מתגרה בהם, ומפילם על-ידי-זה לעצבות גדולה יותר מבתחלה, עד שלפעמים נופלים על-ידי-זה יותר, חס ושלום. ויש שנופלים, חס ושלום, כל-כך, עד שבאים לכפירות, חס ושלום, וכל זה מחמת שאין להם דעת מצדיקי אמת להתיות את עצמן, ונדמה להם, שכבר נשקעו בדרכיהם כל-כך, חס ושלום, עד שאי אפשר להם לשוב עוד, ועל-כן כל מה שרואין יראת הענש, נופלים בעיני עצמן יותר ויותר. שזה סוד מלחמת עמלק, שמקרה את נשמות ישראל בכל פעם, עד שיתיאשו לגמרי. אבל השם יתברך חומל על עמו, ושולח עלינו הארה, על-ידי צדיקי הדור, מבחינת היראה של משים, שימשיך היראה בשכל עליון כל-כך, עד שתגיע היראה לטובה, אפלו להגרוע שבגורועים, שאפלו הרחוק מאד מאד, תהיה לו דעת אמתית להבחין האמת, שגם הוא יש לו תקנה, כי רחמיו יתברך רבים מאד מאד.

ה וַתֹּאמֶר אִם־עַל־הַמֶּלֶךְ טוֹב וְאִם־מִצָּאתַי חַן לְפָנָיו
 וְכִשֵּׁר הַדָּבָר לְפָנָי הַמֶּלֶךְ וְטוֹבָה אֲנִי בְעֵינָיו יִכְתֹּב
 לְהֵשִׁיב אֶת־הַסְּפָרִים מִחֲשַׁבַּת הַמֶּן בְּיַד־הַמַּדְתָּא
 הָאֲגָגִי אֲשֶׁר כָּתַב לְאַבְדֹתְךָ אֶת־הַיְהוּדִים אֲשֶׁר בְּכָל־
 מְדִינֹת הַמֶּלֶךְ:

גנני המלך

ועל-כן בנדאי לא יפל על-ידי יראת הענש, אדרבה, מיראת הענש יחזק את עצמו למצא בעצמו נקדות טובות, ולשמח את עצמו בפה שהוא מורע ישראל על-כל-פנים, ולהמשיך על עצמו חיות ושמחה על-פי כל הדרךים והעצות שהזהירו רבנו ו"ל. נמצא, שדיקא על-ידי יראת הענש יבוא לשמחה גדולה, כי יראת הענש תכריחהו לקים דברי הצדיקים האמתיים, שמוזהרים מאד את הגרוע שבגורעים, שיחזק את עצמו בשמחה תמיד, על-פי דרכי עצותיהם הקדושות, וזהו תקף השמחה של פורים, מחמת שאז נמשכת היראה משכל עליון גדול ונורא מאד, הארת אורו יתברך שמאיר ממנו יתברך, שכל זה הוא סוד הושטת שרכיט הזהב, "ויושט המלך לאסתר את שרכיט הזהב", שהיא בחינת התקרבות על-ידי היראה עלאה מאד, שהיא בחינת שרכיט הזהב, שהיא מדת הדין. ולכן, אהובי, בני! אפלו שעוברת עליך מדת הדין, ועוברים עליך כל מיני צרות ויסורים, מרירות ומכאובים רעים, אל תשבר ואל תתיאש, אדרבה תראה להתחזק יותר ויותר, כי זו היא שרכיט הזהב, שפכיכול קורא אותך על נדה, כי כל הצרות והיסורים שאדם סובל, הם רק לנסות את האדם, לראות למי יפנה בעת צרה. וכבר אמרו חכמינו הקדושים (מנחות ג): מה בית אינו מוציא שמנו אלא על-ידי כתיבתו, אף ישראל אינם חוזרין למוטב אלא על-ידי יסורין, שזה סוד שרכיט הזהב, והכל כדי לקרב ולא לרחק, והבן למעשה.

ה להשיב את הספרים מחשבת המן: צריך שתדע, אהובי, בני! אשר רבנו ו"ל אמר (לקוטי מוהר"ן, חלק א', סימן סא): יש ספרים ועתידים להיות ספרים,

וכלם נצרכים לעולם, ומי שלועג על ספרים חדשים שיוצאים לעולם, המדברים מגלוי אלקותו יתברך, סימן שהוא מלא צוואה, כי כף אמרו חכמינו הקדושים (ערוכין כא.): הלוועג על דברי חכמים — נדון בצוואה רותחת, ועשנין סרוחים עולין אל מחו ומסבבים אותו. ולכן בכל מקום שתמצא איזה רשע ארוך טמא, שלועג מספר קדוש המגלה את אמתת מציאותו יתברך, או מברר הלכה לעבדה ולמעשה, או מפלפל פלפולי דאורייתא, אשר קדשא בריך הוא חדי בפלפולא דאורייתא, וזה לועג מהספרים, נמצא, שהוא מלא טנפת ומותרות, שכל זה היה פגם המן צמלק, שכתב ספרים מלאים כפירות ואפיקורסות, "לאבד את היהודים אשר בכל מדינות המלך", כי ספרי המינות והכפירות היוצאים בעולם, הם "מחשבת המן בן המדתא האנגי", הם גורמים שנשמות ישראל יעקרו לגמרי מתכליתם הנצחית; כי הצדיקים האמתיים הדבקים באין סוף ברוך הוא, הם מגלים ומפרסמים את אמתת מציאותו יתברך בגלוי רב ונפלא מאד, וכן ספרי מוסר וחסידות שנתגלו בעולם, על ידי החכמים והצדיקים האמתיים, מושכים את לבם של נשמות ישראל אליו יתברך, כי הם מחזקים ומעודדים ומשמחים את נשמות ישראל. וכן בעלי פוסקים הזוכים לחדש חדשים דאורייתא, לברר הלכה לעבדה למעשה, ומגלים נפלאות נוראות בנגלות התורה, כל אלה הספרים, הם רק מקרבים נשמות ישראל אליו יתברך, והנה המן צמלק, שהם כלל המינים והאפיקורסים שבכל דור ודור, לועגים וצוחקים מהספרים הקדושים. וזה סימן שהם מלאים טנוף וצוואה, ומלאים במותרות. ולמה צריך כל מחבר ספר להאריך בהקדמה של ספרו, ולהתנצל — למה ומה הביא אותו לחבר את הספר הזה, כאלו הוא חיב לאיזו בריה דין וחשבון, אשר זה גם כן פגם אמונה, שאינו מאמין, שיש להקדוש ברוך הוא נחת רוח מחדושו, בשביל זה באה עליו מחלקת. אבל אם חכמי ישראל וצדיקי הדור היו מאמינים בחדושים שלהם, אזי היו מרבים בספרים, כמו שכתוב (קהלת יב): "עשות ספרים הרבה אין קץ", מאחר שאין קץ להגלות הפנה, ובכל יום מתרבים ספרי פסולים, מלאי שקוץ, תעוב, זהום וערם, מינות ואפיקורסות וליצנות מכל אשר קדוש לעם ישראל, ועל זה אין אף אחד שידיבר ויתלוצץ, אבל כשבר ישראל, תלמיד חכם וצדיק, מוציא איזה ספר, כבר יש על זה בקרת. האיך זה סימן, שלבו של המבקר מלא

תועבה, טנוף וצואה? וזה אשר בקשה אסתר: "ותאמר אם על המלך טוב ואם מצאתי חן לפניו, וכשר הדבר לפני המלך, וטובה אני בעיניו, יכתב להשיב את הספרים מחשבת המן בן המדתא האגגי, אשר כתב לאבד את כל היהודים אשר בכל מדינות המלך", הינו אסתר, שהיא כלל נשמות ישראל, שכינת עזו ותברך, מבקשת את מלך המלכים הקדוש-ברוך-הוא: ראה גם ראה, שבכל יום יוצאים כל מיני שקרץ, תעוב וזהום, ספרי פסולים של מינים ואפיקורסים, המלאים טנוף וצואה, ומדברים כלפי מעלה, רחמנא לישזון, וגורמים "לאבד את כל היהודים אשר בכל מדינות המלך", ועל זה אין אף אחד שילעג ויתלוצץ. ולכן השכינה מבקשת א"ם ע"ל המלך, ואשר עולה כמספר רל"ו, שעור קומת כל העולמות, בסוד: ע"ב, ס"ג, מ"ה, ב"ן, עם ד' אותיות הַרְי"ה ברוך הוא, שאלו האורות הנמשכים מגוקבא דפרדשקא, רוחו של משיח, כמובא בדברי רבנו ז"ל (לקוטי מוה"ר), חלק א', סימן ב'), על-ידי-זה ימחק עמלק, שמכניס ספקות באדם — "הי"ש הַרְי"ה בקרבנו אם אין" (שמות יז, ז), וזה מה שאמר הקדוש-ברוך-הוא למשה (שם יד): "כתב זאת זכרון בספר ושם באנני יהושע כי מחה אמחה את זכר עמלק מתחת השמים", כי דינק על-ידי שכוחבים רבוי ספרים, המגלים את אמתת מציאותו ותברך, וכן מבררים את ההלכות שבתורה, ומחדשים חדושים אמתיים, על-ידי-זה מבטלים את ספרי המינות והאפיקורסות שיש בעולם.

ולכן ראה, אהובי, בני, מה לפניך! אל תקוץ בשום ספר חדש שיוצא לעולם, כי כלם נצרכים לנשמות ישראל, כי יש נשמות שמחיות את עצמן בפשיט, ויש נשמות שמחיות את עצמן ברמזים, ויש נשמות שמחיות את עצמן בדרושים, ויש נשמות שמחיות את עצמן בסודות, שכל זה סוד פרד"ס: פ'שט, ר'מז, ד'ירש, ס'וד, שכל אחד נמשך אחר חלק אחר מהתורה, אשריהם ואשרי חלקם של נשמות ישראל, שהם מעינים בחלקי התורה, כל אחד כפי שרש נשמתו, ואוי להם לרשעים האוררים, גואפים ככלבים, המתלוצצים מספרים חדשים שיוצאים בכל דור ודור, כי הם בעצמם שרשם מהמן עמלק, אשר הספרים שלהם מלאים כפירות ואפיקורסות, כמובא בדברי רבנו ז"ל (לקוטי מוה"ר, חלק א', סימן כח), אשר

וְכִי אֵיכָכָה אוֹכַל וְרֵאִיתִי בְרַעַה אֲשֶׁר יִמְצָא אֶת־ עַמִּי וְאֵיכָכָה אוֹכַל וְרֵאִיתִי בְּאֲבָדֵן מוֹלַדְתִּי: ֹ

גַּנְזֵי הַמֶּלֶךְ

לש שדים יהודאין, והם תלמידי חכמים, אכל תורתם היא מהשדים, כי תורתם של אלו התלמידי חכמים, אין לה פח להרריף את האדם בדרך הטוב, כי מבישא לא הוי טובה, ולא עוד אלא שהם מכניסים בפירות ואפיקורסות באגשים שמענינים בדבריהם, וצריכים להתרחק מהם כמו שמתרחקים מבעלי ראתן, ופרש רש"י: שרץ שיש לו במחו (עין תבחות עו); וזו הגלות הכי גדולה, שכל נואף ואפיקורס, מלא דעות פזכות, מחבר ספרים, שזו "מחשבת המן בן המדחא", וגורם "לאבד את היהודים אשר בכל מדינות המלך", מלכו של עולם. ולכן דיקא כל מי שיכול לחבר ספרים המגלים את אמתת מציאותו? תברך, ומחזקים ומעודדים ומשמחים את גשמות ישראל, וכן התלמידי חכמים האמתיים, שיכולים לברר ההלכה ועבדה למעשה, וכן אלו שיכולים לפלפל פלפולים אמתיים, ראוי להם לחבר ספרים, ולא להתפעל משום ברירה שבעולם, ובזה שיתבררו ספרים, יתבטלו ספרי המן-עמלק. וכל אלו הלצים המתלוצצים מספרים חדשים, יתגלה קלונם ברבים, שמלאים טנוף וזהום, והם נואפים גדולים עד מאד, כי לא ילעג אדם על ספר קדוש שמדבר מאמתת מציאותו? תברך, אם לא שעבר קדם עברה חמורה, רחמנא לצלן, וזה ברור למי שמבין דבר מתוך דבר. אשרי מי שבורח מספרי מינים ואפיקורסים, והוא מחבר את עצמו לספרי יראים ושלמים, ואז טוב לו בזה ובכא כל הימים, והבן למעשה.

ו כי איככה אוכל וראיתי ברעה אשר ימצא את עמי ואיככה אוכל וראיתי באבדן מולדתי: צריך שתדע, אהובי, בני! אשר רבנו ז"ל אמר (שיחות-הר"ן סימן רמט), אשר החטא של פגם הברית נקרא רע, כמו שכתוב (בראשית לח, ו): "ויהי ער בכור יהודה רע בעיני הנז"ה", הינו שהוא תמיד רע, שקורין בייו, הינו שהוא תמיד בכעס, והוא איש רע ובליעל, כי החטא המגנה הנה עושה את האדם רע וכעסן, והורס אותו לגמרי, עד שאמרו בזהר (ושב קפח): בכל אינון חובין דאסתאב בהו בר נש בהאי עלמא, דא איהו חובא

דִּאסְתָּאב בֵּיה בַר נֶשׁ יִתִּיר בְּהַאי עֲלָמָא וּבְעֲלָמָא דְאַתִּי. מֵאן דְּאֹשִׁיד וְרַעִיָּה בְּרִיקְנָא, וְאֶפִּיק וְרַעָא לְמַגְנָא בְּיָדָא אוּ בְּרַגְלָא וְאִסְתָּאב בֵּיה, כְּמָה דְאַתְּ אָמַר (תְּהֵלִים ה, ה): "כִּי לֹא אֶל חֶפֶץ רָשָׁע אֶתָּה, לֹא יִגּוּרְךָ רַע", בְּגִין דָּא לֹא עָאֵל לְפָרְגוּדָא, וְלֹא חֲמֵי סָבַר אֶפִּי עֲתִיק יוֹמִין. כְּמָה דְתִגְיִנן כְּתִיב הֵכָא "לֹא יִגּוּרְךָ רַע", וּכְתִיב "וַיְהִי עַר בְּכוֹר יְהוּדָה רַע בְּעֵינֵי הַגּוֹי"ה". וּבְגִין כֶּף כְּתִיב (יִשְׁעִיָּה א, טו): "וַיִּדְיֻכֶם דְּמִים מְלֹאֵי", הִינּוּ שְׁעַל-יְדֵי הַחֲטָא הֵזָה אֵינּוּ זוֹכָה לְרִאוּת פְּגִי הַשְּׂכִינְיָה. וְכֵן אָמְרוּ בְּזֵהר (וַיְחִי רִיט:): כֹּל מֵאן דְּאֶפִּיק וְרַעִיָּה בְּרִיקְנָא אֶקְרִי רַע, וְלֹא חֲמֵי אֶפִּי שְׂכִינְתָּא, דְּכְתִיב (תְּהֵלִים ה, ה): "כִּי לֹא אֶל חֶפֶץ רָשָׁע אֶתָּה, לֹא יִגּוּרְךָ רַע". וּכְתִיב (בְּרֵאשִׁית לח, ז): "וַיְהִי עַר בְּכוֹר יְהוּדָה רַע", אוּף הֵכָא "אוּי לְרָשָׁע רַע", וַיִּי לְהֵהוּא חֲיָבָא דְאִיהוּ רַע, דְּעַבַד גְּרַמִּיָּה רַע, כִּי גְמוּל יְדִיו יַעֲשֶׂה לוֹ, לְאֶכְלָלָא מֵאן דְּוַי בְּיָדוֹי לְאֶפְקָא וּלְחַבְלָא וְרַעִיָּה בְּרִיקְנָא, וְהַאי טְרַדִין בְּהֵהוּא עֲלָמָא יִתִּיר מְכָלָא, תָּא חַזִי דְהָא כְּתִיב "אוּי לְרָשָׁע רַע". בִּינּוּ דְכְתִיב אוּי לְרָשָׁע, אֶמְאֵי רַע? אֵלָא כְּמָה דְאַמְיָא דְעַבַד גְּרַמִּיָּה רַע. וּכְתִיב "לֹא יִגּוּרְךָ רַע", וְכִלְהוּ סְלֶקִין וְהַאי לֹא סְלִיק, וְאִי תִימָא שְׂאָר חֲכִיבִין דְקִטְלוּ בְּגֵי נֶשָׂא, תָּא חַזִי כִלְהוּ סְלֶקִין וְהוּא לֹא סְלִיק, מֵאִי טַעְמָא? אֵינּוּן קִטְלוּ בְּגֵי נֶשָׂא אַחְרָא, וְהַאי קִטְלֵי בְּגֵי מַמְשָׁ. וְלָכֵן הַשְּׂכִינְיָה, שְׁהִיא בְּחִינַת אִסְתָּר, הַמְּרַחֶמֶת עַל נִשְׁמוֹת יִשְׂרָאֵל, רוֹאֶמֶת וְצוֹעֶקֶת אֵלֶיּוּ יִתְבָּרַךְ, "כִּי אֵיכָבָה אוּכַל וְרֵאִיתִי בְּרַעְיָה אֲשֶׁר יִמְצָא אֶת עַמִּי, וְאֵיכָבָה אוּכַל וְרֵאִיתִי בְּאֶבְדֵן מוֹלְדֵתִי", כִּי הַחֲטָא הֵזָה נִקְרָא רַע, וְאִיף אֲנִי יוֹכֵלָה לְרִאוּת אִיף נִשְׁמוֹת קְדוֹשׁוֹת שֶׁל בְּנֵי הַנְּעוּרִים, נִכְשְׁלִים בַּחֲטָא הַמְּגַנֶּה הֵזָה, שְׁעַל-יְדֵי-זֶה מְאֻבְדִים נִשְׁמוֹת, שְׁזֶה "בְּאֶבְדֵן מוֹלְדֵתִי", כִּי מְכָל טַפְּהָ הִיָּה יוֹכֵל לְהַנְלֹד וְלָד, כְּמוּכָא בְּדַבְרֵי רַבְנּוּ ו"ל (לְקוּטִי-מוֹתֵרִין, חֲלֵק א, סִמּוֹן קמא), וְהַטְּפוֹת הָאֵלוּ הוֹלְכוֹת אַחַר מִשְׁתּוֹ, וְאוּי לְאוֹתָהּ בּוֹשֶׁה וְאוּי לְאוֹתָהּ חֲרַפְהָ, עִם כֹּל זֹאת אָמַר רַבְנּוּ ו"ל (שִׁיחוֹת-הַר"ן, סִמּוֹן עא), שְׁגַם אֶת הַחֲטָא הֵזָה יוֹכֵלִים לְתַקֵּן, אִם אָדָם יַעֲשֶׂה תְּשׁוּבָה שְׁלֵמָה בְּלֵב שְׁלֵם וּבְלֵב אֲמֶת, מְכָל שְׁפָן מִי שְׁיֻזְכָּה לְבוֹא אֵל צִיּוֹנוֹ הַקְּדוֹשׁ בְּעִיר אוּמָן, וַיִּתֵּן פְּרוּטָה לְצַדִּיקָה, וַיֹּאמֶר שָׁם אֶת הַעֲשָׂרָה מִזְמוֹרֵי תְּהֵלִים, הַנִּקְרָאִים 'תְּקוּן הַכְּלָלִי', אֶפְלוּ אִם עֲצוּמוֹ וּגְבַהּוּ חֲטָאֵי וּפְשָׁעֵי, יוֹצִיאֻ מִהֶשְׁאוֹל תַּחֲתִית, כְּמוּכָא בְּדַבְרֵי רַבְנּוּ ו"ל (שִׁיחוֹת-הַר"ן, סִמּוֹן קמא); וְזוֹ צְרִיכָה לְהִיּוֹת עֲבוּרַת הַצַּדִּיקִים כְּכֹל דּוֹר וָדוֹר, לְחַזֵּק וּלְעוֹדֵד וּלְשַׂמֵּחַ אֶת נִשְׁמוֹת יִשְׂרָאֵל, שְׁנַפְלוּ בַּחֲטָא הַמְּגַנֶּה הֵזָה, וּלְקַרְבֵם אֵלֶיּוּ

וַיֹּאמֶר הַמֶּלֶךְ אַחֲשֹׁרוּשׁ לְאַסְתֵּר הַמַּלְכָּה וּלְמַרְדֳּכָי
הַיהוּדִי הִנֵּה בֵּית־הַמֶּן נִתְּנִי לְאַסְתֵּר וְאֹתוֹ תָּלוּ
עַל־הַעֵץ עַל אֲשֶׁר־שָׁלַח יְדוֹ בַיהוּדִים:

גְּנֵי הַמֶּלֶךְ

יתברר. פי השכינה, שהיא בחינת אסתר, שנמצאת עכשו בהסתרה שבתוך הסתרה, כמובא בדברי רבנו ז"ל (לקוטי מוהר"ן, חלק א', סימן נו), צועקת אל מלך מלכי המלכים הקדוש-ברוך-הוא, "כי איכבה אוכל וראיתי ברעה אשר ימצא את עמי, ואיכבה אוכל וראיתי באבדן מולדתי". ולכן אשרי מי שפחזק ומעודד ומשמת את נשמות ישראל, שגכשלו בחטא המגנה הזה, ומקרבם אליו יתברר, והבן למעשה.

ז וַיֹּאמֶר הַמֶּלֶךְ אַחֲשֹׁרוּשׁ לְאַסְתֵּר הַמַּלְכָּה וּלְמַרְדֳּכָי הַיהוּדִי: צְרִיף שְׂתַדַּע, אֱהוּבִי, בְּנִי! אֲשֶׁר בָּזָה הָעוֹלָם עוֹבֵר עַל כָּל אֶחָד עֲנֹשִׁים קָשִׁים וּמְרִים, לְמַעַן נִסוֹת אֶת הָאָדָם אֵל מִי יִפְנֶה בַּעַת צָרְתוֹ, וּכְמוֹ שְׂכַתוּב (דְּבָרִים ח, טו): "לְמַעַן עֲנֹתְךָ וּלְמַעַן נִסְתָּךְ לְהִיטֵבְךָ בְּאַחֲרִיתְךָ" וגו', כִּי מְנַסִּים אֶת כָּל אֶחָד לְרְאוֹת אִיךָ יִחְזִיק מֵעַמֵּד, וְאִיךָ יַעֲמֹד בַּעַת צָרָה. וְלָכֵן, בְּשַׁעַת שְׁעוֹבְרִים עַל עַם יִשְׂרָאֵל פְּחָדִים גְּדוֹלִים מִהֶמְן־עַמְלָק, שְׂרָצָה לְהִרְגַּ מַּנְעֵר וְעַד זָקֵן, טַף וְנָשִׁים בְּיוֹם אֶחָד, וּמְרָדְכִי הַצַּדִּיק יֵצֵא בַחֲרוֹץ, וְהוֹעִיק אֶת כָּלֵל נִשְׁמוֹת יִשְׂרָאֵל שְׂיֵצְאוּ לַחֲרוֹץ, וְיִזְעַקוּ אֵל הַקְּדוֹשׁ־בְּרוּךְ־הוּא בְּצַר לָהֶם, וְעַל־יְדֵי־זֶה פָּעִלוּ, שִׁמְתָקוֹ מֵהֶם כָּל הַדַּיָּנִים, וְיִתְהַפֵּךְ מֵהַפֶּךְ אֶל הַהֶפֶךְ, וְאֵת הֶמֶן תָּלוּ עַל הָעֵץ, וְלֹא עוֹד, אֲלֵא שְׂמֵרְדְּכִי וְאַסְתֵּר קָבְלוּ אֶת בֵּית הֶמֶן.

כִּי בְּאֵמַת כָּל זְמַן שֶׁהָאָדָם נִמְצָא בְּזֶה הָעוֹלָם, הוּא מְנַח בְּסִפְנֵה גְדוּלָה מְאֹד, שֶׁלֹּא יִפֹּל לְנִקְבֵּא דִתְהוּמָא וְבֵּא, כִּי הֶמֶן־עַמְלָק מְכַנֵּס סִפְקוֹת בְּאֵדָם: "הַיֵּשׁ הַזֶּה" בְּקִרְבָּנוּ אִם אֵין" (שְׁמוֹת יז, ט), וְבוֹ בְּרִגַע שֶׁנִּכְנַס בּוֹ בְּאֵדָם אִפְלוּ סִפְקֵי סְפִיקָא בְּאֵמוּנָה הַקְּדוּשָׁה, חֵס וְשְׁלוֹם, עָלָיו לִידַע שְׂדָנִים אוֹתוֹ בּוֹ בְּרִגַע בְּכָל הָעוֹלָמוֹת, וְיֵצֵא דִינּוֹ לְהַשְׁמִידוֹ וּלְכַלּוֹתוֹ מִן הָעוֹלָם. כִּי בְּרִגַע שֶׁהָאָדָם מְסַפֵּק בְּאִיזוֹ סִפְקֵי אוֹ סִפְקָא בְּאֵמוּנָה, רַחֲמָנָא לְצַלָּן, זֶה נִפְלְאוֹ וְרִידוֹתוֹ, וְזֶה מֵהַ שְׂרָצָה הֶמֶן־עַמְלָק לְהַכְנִיס בְּנִשְׁמוֹת יִשְׂרָאֵל — סִפְקוֹת בְּאֵמוּנָה,

ועל-ידי-זה יהיה נגזר עליהם כליה, רחמנא לישזבן. אבל מרדכי הצדיק, ידע מה שצעשה בכל העולמות העליונים, ולכן "ויקרא את בגדיו, וילבש שק ואפר, ויצא בתוך העיר, ויזעק וזעקה גדולה ומרה", כי הראה לכלל נשמות ישראל, אשר אין עצה אחרת לנשמה שנמצאת בנה העולם, אלא רק לזעק ולהתחנן לפניו יתברך. ואפלו שנמצא במצבים הכי קשים, והשקר והחשף מסבכים אותו, אין לו עצה אחרת, אלא לצעק ולזעק ולהתחנן אל המלך מלפניו של עולם. וכמוכא בדברי רבנו ז"ל (לקוטי מוה"ר, חלק ב', סימן יב): כשנתעסק לב בר ישראל בספקות ובעקמומיות, עליו לצעק אז "איה מקום כבודו", איה המקום שאוכל למצוא אותך, ובזה שיצעק איה המקום שאוכל למצא אותך, על-ידי-זה בעצמו יעלה בתכלית העליה, שזה סוד מאמר סתום, ואז מתהפך מן ההפך אל ההפך, וכל אלו שמציקים ומצערים אותו, הם נופלים נפילה אחר נפילה, ולא נשאר מהם שריד ופליט, ומה גם שמוציאים את בלעם מפיהם, בסוד (איוב כ, טו): "חיל בלע וינקאנו מבטנו ירשנו אל"; ודבר זה צריכים לזכור במשך כל התיים, שעובר על כל אדם כל מיני ירידות ונפילות, קטנות וחלישות הדעת, כי הנשמה היא חלק אלוך ממעל, דבוקה באין סוף ברוך הוא, והיא מתלבשת בגוף גשמי ועכור, וכמעט שתאבד לגמרי, כי בעולם הזה הכל בהעלם ובהסתר גדול, כי הסטרא אחרא מתפשטת בעולם, ובנקל לנשמה שתלך לאבוד, על-ידי הספקות שמכניס המן-עמלק, לולא שאדם זוכה להיות מקרב אל הצדיק האמת, שהוא בחינת מרדכי ואסתר, הארת ידן ורגליו, כמוכא בדברי רבנו ז"ל (לקוטי מוה"ר, חלק א', סימן י'), אדם נאבד לגמרי, ובזה שהאדם זוכה להיות מקרב אליהם, על-ידי-זה הם מוציאים אותו מכל הקלפות, ומאירים עליו אור מיסוד אבא, עד שנהפך מן ההפך אל ההפך, שהמלך בעצמו אומר להם: "הנה בית המן נתי למי לאסתר ואתו תלו על העין על אשר שלח ידו ביהודים"; כי על-ידי גדל כח הצדיק, מהפך מן ההפך אל ההפך, ויש לסטרא אחרא מפלה, והנשמה יוצאת לחרות, ולכן אשרי מי שמקרב אל הצדיק האמת, שיוכל להוציא גם אותו, ויתבטלו כל הרע והקלפות והסטרא אחרא שנדבקו בו, ויזכה להכלל בו יתברך, והבן למעשה.

ח וְאַתֶּם כָּתְבוּ עַל־הַיְהוּדִים כְּטוֹב בְּעֵינֵיכֶם בְּשֵׁם
הַמֶּלֶךְ וְחַתְמוּ בְּטַבַּעַת הַמֶּלֶךְ כִּי־כָתַב אֲשֶׁר־נִכְתַּב
בְּשֵׁם־הַמֶּלֶךְ וְנַחְתוּם בְּטַבַּעַת הַמֶּלֶךְ אֵין לְהָשִׁיב:

—גנזי המלך—

ח וְאַתֶּם כָּתְבוּ עַל הַיְהוּדִים כְּטוֹב בְּעֵינֵיכֶם בְּשֵׁם הַמֶּלֶךְ, וְחַתְמוּ בְּטַבַּעַת
הַמֶּלֶךְ: צָרִיף שְׁתַּדַּע, אַהוּבִי, בְּנִי! שְׁרַבְנוּ ו"ל אָמַר (לְקוּשְׁטִי־מִוְהַרְזוֹ, חֶלֶק א',
סִימָן כב), שֵׁשׁ חוֹתֶם וְיֵשׁ חוֹתֶם בְּתוֹף חוֹתֶם, כְּדִי שְׁלֹא יִינָקוּ הַקְּלָפוֹת
וַיִּקְלְקְלוּ אֶת הָאֱמוּנָה. וְהִנֵּה הַמֶּן־עַמְלָק אָרַב עַל נַשְׁמוֹת יִשְׂרָאֵל לְהַכְשִׁילָן
בַּפְּגָם הַבְּרִית וּבַכְּפִירוֹת וְאֶפִּיקוֹרְסוֹת, לְהַכְנִיס בָּהֶם סַפְקוֹת — "הַיֵּשׁ הַזֶּה"
בְּקַרְבָּנוּ אִם אֵין" (שְׁמוֹת יו'), וְזֶה עָקַר מַפְלַת הָאָדָם — כְּשִׁמְתַקְלָלֵת אֶצְלוֹ
הָאֱמוּנָה, אֲזִי הוּא הוֹלֵף בְּגִלוֹת, כַּמּוֹכָא בְּדַבְרֵי רַבְּנוּ ו"ל (לְקוּשְׁטִי־מִוְהַרְזוֹ, חֶלֶק
א', סִימָן מ'), שֶׁהָעָקַר שְׁאָדָם הוֹלֵף לְגִלוֹת מִמְקוֹם לְמִקוֹם, זֶה רַק מִחֲמַת
חֶסְרוֹן אֱמוּנָה. וְזֶה בַחֲנִינַת מְרַדְּכֵי וְאֶסְתֵּר, שֶׁהֵם שְׁפִי הַחוֹתָמוֹת: חוֹתֶם
הַחֲצִיזוֹן וְחוֹתֶם הַפְּנִימִי, כִּי הֵם אֲשֶׁר חִזְקוּ אֶת הָאֱמוּנָה אֶצֶל כָּלֵל נַשְׁמוֹת
יִשְׂרָאֵל, וְעַל־יְדֵי־זֶה הֲצִילוּ אוֹתָם מִכְּלִיָּה. כִּי אֲזִי הִיְתָה גְּזֵרַת כְּלִיָּה עַל
נַשְׁמוֹת יִשְׂרָאֵל, רַחֲמָנָא לִישְׁזַבּוֹן, עַל־יְדֵי שְׁנֵהֲנוּ מִסְעֲדָתוֹ שֶׁל אַחְשׁוּרוּשׁ,
שְׁעַל־יְדֵי־זֶה הִתְגַּבְּרָה עֲזוֹת הַגּוֹף לְכַסּוֹת אֶת הַנְּשֻׁמָּה הַמְּאִירָה אֶת אֲמַתַּת
מְצִיאָתוֹ יִתְבַּרַךְ, בְּסוּד (אִיּוֹב יט, כו): "וּמִבְּשָׂרִי אֶחְזֶנָּה אֱלוֹהִים", הִינֵנו מְבַשֵּׁר
הַגּוֹף גַּם־כֵּן יְכוּלִים לְרְאוֹת אֶת אֱלֹקוֹתוֹ יִתְבַּרַךְ, אִם זוֹכִים לְזַכֵּף אֶת בְּשַׁר
הַגּוֹף, שְׁזֹו עֲבוֹדַת הַצַּדִּיקִים הַנִּקְרָאִים 'רַעֲיָא מְהֵימְנָא', שֶׁהֵם רוֹעִים אֶת
הָאֱמוּנָה. וּבִימֵי הַמֶּן הִנֵּה מְרַדְּכֵי ה'רַעֲיָא מְהֵימְנָא', שֶׁהוּא הַכְּנִיס אֶת
הָאֱמוּנָה בְּנַשְׁמוֹת יִשְׂרָאֵל, וְעַל־יְדֵי־זֶה נֶצְלוּ מִגְּזֵרַת כְּלִיָּה, וְנִהַפְּךָ הוּא,
שֶׁהַכֵּל הַתְּהַפֵּף עַל הַמֶּן־עַמְלָק, וְתָלוּ אוֹתוֹ עַל הָעֵץ. וְזֶה "וְאַתֶּם כָּתְבוּ עַל
הַיְהוּדִים כְּטוֹב בְּעֵינֵיכֶם בְּשֵׁם הַמֶּלֶךְ", כִּי הַכְּתָב שְׁפוֹתְבִים זֶה הַסְּמִיכָה
שְׁנִסְמָךְ, כַּמּוֹכָא בְּדַבְרֵי רַבְּנוּ ו"ל (לְקוּשְׁטִי־מִוְהַרְזוֹ, חֶלֶק א', סִימָן סא), בְּסוּד
(בַּמְדָּבָר יא, כו): "וְתַנַּח עֲלֵיהֶם הָרוּחַ וְהִמָּה בְּכַתְבִּים", עַל־יְדֵי הַכְּתָב זוֹכִים
לְהִיּוֹת נִסְמָכִים, שְׁזֶה מֵה שְׁאָמַר הַמֶּלֶךְ מַלְכֵי הַמְּלָכִים הַקְּדוּשׁ־בְּרוּךְ־הוּא
לְמַרְדְּכֵי וְאֶסְתֵּר: "וְאַתֶּם כָּתְבוּ עַל הַיְהוּדִים כְּטוֹב בְּעֵינֵיכֶם בְּשֵׁם הַמֶּלֶךְ",

וַיִּקְרְאוּ סִפְרֵי־הַמֶּלֶךְ בַּעֲת־הַהִיא בַּחֹדֶשׁ הַשְּׁלִישִׁי
 הוּא־אֶחָד־שִׁוּן בְּשָׁלוֹשָׁה וְעֶשְׂרִים בּוֹ וַיִּכְתֹּב כָּכָל־
 אֲשֶׁר־צִוָּה מַרְדֳּכָי אֶל־הַיְהוּדִים וְאֵל הָאֲחַשְׁדָּרְפָּנִים
 וְהַפָּחוֹת וְשָׂרֵי הַמְּדִינֹת אֲשֶׁר ׀ מֵהֵדוּ וְעַד־כּוֹשׁ
 שִׁבְעַ וְעֶשְׂרִים וּמֵאָה מְדִינָה מְדִינָה וּמְדִינָה כִּכְתָבָהּ
 וְעַם וְעַם כָּל־שָׁנוּ וְאֶל־הַיְהוּדִים כִּכְתָבָם וְכָל־שׁוֹנָם:

גנזי המלך

פי כפיכול הקדוש-ברוך-הוא הסמיכם שיהיו בבחינת רציא מהימנא. וזה
 "וּחֲתָמוּ בַטְּבַעַת הַמֶּלֶךְ", שִׁירָאוּ לַחֲתֹם אֶת הַכְּתָב בְּחֹתֶם בַּחוּף חֹתֶם, שְׁלֹא
 יִיָּקֻוּ מִהֶם הַחִיצוֹנִים. "כִּי כָתֹב אֲשֶׁר נִחְתָּם בְּשֵׁם הַמֶּלֶךְ, וְנִחְתָּם בַטְּבַעַת
 הַמֶּלֶךְ אִין לְהַשִּׁיב", שְׁנֵה בְחִינַת חֹתֶם בַּחוּף חֹתֶם (לקוטי־הַלְכוֹת, עֲרוּכֵי תַחֲמוּין,
 הַלְכָה ד', אות כא), כִּי הַחֲדוּשִׁי תוֹרָה שֶׁהַצְּדִיקִים כּוֹתְבִים וּמְחַדְּשִׁים, יֵשׁ בָּהֶם
 כַּחַ לְהַחֲדִיר אֲמוּנָה פְּשוּטָה בּוֹ יִתְבַּרֵךְ, וּמֵה גַם שֵׁיִשׁ בָּהֶם חֹתֶם בַּחוּף חֹתֶם,
 שְׁאֵדָם לֹא יוּכַל לִפְלֹ יוֹתֵר אֶל קְלַפַּת הַמֶּן־עַמְלָק, שֶׁמְכַשִּׁילָה אוֹתוֹ בַּפְּגָם
 הַבְּרִית וּכְפִירוֹת וְאֶפְיקוֹרְסוֹת. וְלָכֵן אֲשֶׁרֵי מִי שֶׁמְתַמִּיד בְּסִפְרֵיהֶם, וְאִז לְרַב
 טוֹב הַצֶּפּוֹן וְהַגְּנוּז יִזְכֶּה, וְהֵבֵן לְמַעֲשֵׂה.

ט מְדִינָה וּמְדִינָה כִּכְתָבָהּ וְעַם וְעַם כָּל־שׁוֹנוֹ: צְרִיף שְׁתַּדַּע, אֶהוּבֵי, בְּנִי! אֲשֶׁר
 רַבְנוּ ז"ל גָּלָה לָנוּ נוֹרָאוֹת נִפְלְאוֹת בְּעִנְיַן תַּפְּלָה וְהַתְּבוּדוּרוֹת, וְאָמַר
 (לקוטי־מוֹהַר"ן, חֶלֶק ב', סִימָן כה): הַהַתְּבוּדוּרוֹת הֵיא מַעֲלָה עֲלֵינוּ מֵהַכֹּל, דְּהֵינּוּ
 שֶׁהָאָדָם מְרַגֵּיל אֶת עַצְמוֹ לְלִבְתּוֹ בְּמָקוֹם פְּנוּי, שְׂאִין שֵׁם בְּנֵי־אָדָם, וּמִתְחִיל
 לְדַבֵּר אֵלָיו יִתְבַּרֵךְ בְּלִשׁוֹן שְׂרָגִיל בָּהּ, וּמְסַפֵּר לְפָנָיו יִתְבַּרֵךְ אֶת פְּנִימִיּוֹת לְכַבּוֹ,
 וְאֶת כָּל מַה שֶׁעוֹבֵר עָלָיו, הוּא גוֹרֵם שֶׁעֲשׂוּעִים גְּדוּלִים לְמַעֲלָה, שְׁלֹא עָלוּ
 שֶׁעֲשׂוּעִים כָּאֵלוּ מִימֹת עוֹלָם. וּבְזֶה שֶׁהָאָדָם מְדַבֵּר עִם הַקְּדוֹשׁ־בְּרוּךְ־הוּא,
 הוּא מִיַּחַד אֶת כָּל הַעוֹלָמוֹת כְּלָם, כִּי הַדְּבִיר הוּא לְשׁוֹן זְוִיג, כְּעִין שְׂאָמְרוּ
 תְּכַמְיֵנו הַקְּדוֹשִׁים (תְּבִבוֹת ג.): רְאוּהָ מְדַבֵּרֶת עִם אֶחָד וְכוּ', כִּי בְּזֶה שֶׁהָאָדָם
 מְדַבֵּר עִמוֹ יִתְבַּרֵךְ, הוּא נִכְלָל לְגַמְרֵי בְּאִין סוּף בְּרוּךְ הוּא, וְזוֹ שְׁלֵמוֹת הַיְחִוּד

של כל העולמות, שזוכה לחבר וליחד את העולמות גם יחד; כי כשבר ישראל נמצא בעולם העשׂיה הגשמי והחמרי, הפלא העלמות והסתרות, ומלא קלפות, ועם כל זאת הוא מדבק את עצמו באין סוף ברוך הוא, וממשיך את שכניתו עזו ותברך למטה, על-ידי הדבור שמדבר עמו ותברך, על-ידי-יזה גורם יחוד עליון. וענין תפלה והתבודדות, שיהי לכל עם ועם כלשנו, וליהודים כלשונם. ולכן אמר רבנו ז"ל (לקוטי מוהר"ן, חלק א', סימן ב'), שמשׂיח יכבש את העולם על-ידי חרב התפלה; כי על-ידי תפלה כלם יכולים להיות סמוכים וקרובים אל השם ותברך. וזה מה שפיעלו מדרכי ואסתה, בעת שקמו על עם ישראל המן צמלק, וגורו להשמיד ולהרג ולאבד מנער ועד זקן, טף ונשים ביום אחד, שעל-ידי גדל אמונתם בו ותברך, שהחידירו בעם ישראל את גדל כח התפלה, להתבודד אליו ותברך, על-ידי-יזה נמתקו כל הדינים, ונתהפף מההפף אל ההפף, ואת המן תלו על העץ. וכן כל אלו שרצו להרע לנשמות ישראל — נהרגו. וזה גדל כח התפלה.

ולכן ראה, אהובי, בני! להתחזק ביתר שאת וביתר עז, להתפלל תמיד אל הקדוש-ברוך-הוא, וכל מה שרק עובר עליך תתבודד אליו ותברך, ומה גם שתראה לגלות ולפרסם את כל הענין של תפלה והתבודדות "בכל מדינה ומדינה ככתבה, ועם ועם כלשנו, וליהודים ככתבם וכלשונם", כי ענין התפלה גלה לנו רבנו ז"ל (לקוטי מוהר"ן, חלק ב', סימן ח'), הוא ממשיך חדוש העולם, כי בזה שהאדם תמיד מדבר עם הקדוש-ברוך-הוא, זוכה להגיע לדיבורות פזו, עד שנתחדש אצלו הבריאה בכל פעם מחדש. ודבר זה יכניס משיח בעולם, ויען שכלם הלכו ונתבדרו בגלות, הם צריכים לגלות ולפרסם לכלם — כל אחד כפי כתבו וכלשנו את מעלת התפלה והתבודדות, כדי להוסיף בתים אל התפלה, וזו תהיה הגאולה. ולכן הגס של פורים אף פעם לא תבטל, כמו שכתוב (אסתר ט, כח): "וימי הפורים האלה לא יעברו מתוך היהודים, וזכרם לא יסוף מזרעם", כי בעת הגאולה יתגלה ויתפרסם לכלל העולם פלו מעלת התפלה והתבודדות, והבן למעשה.

וַיִּכְתָּב בְּשֵׁם הַמֶּלֶךְ אַחֲשֵׁרוֹשׁ וַיַּחֲתֵם בְּטַבַּעַת הַמֶּלֶךְ וַיִּשְׁלַח סְפָרִים בְּיַד הַרְצִים בְּסוּסִים רַכְבֵּי הָרֶכֶשׁ הָאֲחֻשְׁתָּרָנִים בְּנֵי הַרְמָכִים:

גנזי המלך

י ויכתב בשם המלך אחשורוש: צריך שתדע, אהובי, בני! אשר כל העולם פלו הוא חידה אחת גדולה, פי כל הבריאה היא פליאה גדולה מאד, פי תכלית הבריאה היתה בגין דאשתמודעון ליה (והר בא מב), שגנקה להכיר אותו ותברך, ובאמת אם נכנס אדם בתקירות, יכול לפל בעמקא דתהומא רבה, וזה בכלל מה שאמרו חכמינו הקדושים (תגיגה יא): כל המסתכל בארבעה דברים, ראוי לו כאלו לא בא לעולם: מה למעלה, מה למטה, מה לפנים, ומה לאחור. וכל שלא חס על כבוד קונו, ראוי לו שלא בא לעולם. והוא מה שאמר האריז"ל (עץ חיים, היכל א', שער א', ענף א'); פי הקדוש ברוך הוא רצה להקרא מלך, ואין מלך בלא עם, ומה גם אם לא היה עם, לא היה נקרא רחום וחנון וכו', כי על מי ירחם, ועל מי יחונן בשעה שאין ברואים?! ובאמת לא שיהי לתקר, פי אז הוא נופל בעמקמיות, שמסבכת לו המוח והלב בקשיות וספקות, ויכול לפל בשאול תחתית ומתחתיו, כמובא בדברי רבנו ז"ל (לקוטי מוהר"ן, חלק ב', סימן יב), אשר יש אנשים שנפלו בנפילה אחר נפילה, עד שהגיעו בעקמומיות, ולבם סתחרר וכו', שהם מלאים קשיות וספקות אחריו יתברך, רחמנא לצלן. פי מי שהולך אחר חקמות, הוא נופל מאד. ולכן הזהירנו רבנו ז"ל (לקוטי מוהר"ן, חלק ב', סימן יט), שאסור ללמד ספרי תקירות, ובכלל אסור להיות חוקר, אלא לזרק את הדעת והשכל, ולהיות איש תם וישר, ירא אלקים וסר מרע, בלי שום קשיות וספקות אחריו יתברך, פי עמלק הוא חוקר, והוא אכן נגף לפל על ידו. ולכן לא שיהי להכנס בקשיות ובספקות, מה ועל מה נקרא העולם, וכביכול הקדוש ברוך הוא מה מרויח, שיהיה נקרא מלך על-ידי בריאת עם או לא, או שיקרא רחום וחנון או לא. ולכן העקר לסלק את דעתו, ורק להתאמין בו יתברך, ולידע שאנחנו לא יודעים כלל, ואי אפשר לבשר ודם טפה סרוחה, גם ועב, שביין את דרכי

המקום ברוך הוא וברוך שמו. ולכן אומר רבנו י"ל (לקוטי-מנחת-א"י, סימן טו), שבשביל זה עם ישראל נקראים עבריים, שהם עוברים מעבר לעבר על-ידי אמונה, כי בתקף האמונה שיש בכל בר ישראל, הוא אינו חוקר ואינו רוצה לדעת שום דבר, ואינו שואל שום שאלה, מה ומי ואימת, מה למעלה מה למטה, מה לפנים ומה לאחור, אלא יודע ועד שהקדוש-ברוך הוא מנהיג את עולמו בהשגחה פרטית, ודבר גדול ודבר קטן אינו נעשה מעצמו, אלא בהשגחת המאציל העליון, ואפלו גרגר עפר משגח ממנו ותברך, היכן שהגרגר הזה יהיה מנח, באיזה חלק מחלקי העולם, וכן כל ענה מקל אילן כבר נגזר מראש אם יתלש, להיכן הוא יפל, כל-כף גדלה השגחתו הפרטי פרטית, ודבר זה אי אפשר להסביר לשום בריה שבעולם, ודבר זה לא יכילהו הרעיון כלל, אלא על-ידי אמונה ברוחה ומצפנת בו ותברך, שאז יכולים להגיע גם להבנת דבר נפלא זה.

והנה כל המגלה היא סתומה מאד, כי היא ספור משנים קדמוניות, וכל מה שעבר על עם ישראל, שעמד עליהם המן הרשע, ורצה להרג ולהשמיד ולאבד את כל היהודים, מנער ועד זקן טף ונשים ביום אחד, שבאמת הכל היה בהשגחה פרטית, אבל היה מלבש בספור טבע, ועקר התכלית הוא, שהקדוש-ברוך הוא רוצה שנסתכל עליו, שנתחזר אליו, שזה מה שאמרו חכמינו הקדושים (בראשית רבה, פרשה ט'): "טוב מאד" זו מדת יסורים, שעל ידה הבריות באים לחיי העולם הבא. ולכן הקדוש-ברוך הוא מסבב סבות בכל דור ודור, שיקום על עם ישראל המן-עמלק, שמחדיר כפירות ואפיקורסות וספקות לאנשים (שמות יו, ד): "הגש הנני"ה בקרבנו אם אין", אשר משם באים כל הצרות והיסורים, כמו שכתוב (דברים לא, יז): "הלא על פי אין אלהי בקרבי מצאני הרעות האלה", כי בו ברגע שהאדם מחדיר בעצמו אמתת מציאותו ותברך, ויודע אשר בכל תנועה ותנועה שם אלופו של עולם, בו ברגע יתפרדו כל פעלי און, וימצא את אמתת מציאותו ותברך, וירחב לבו, כי יתגלה אליו מלך הכבוד. וזה "ויכתב בשם המלך אחשורוש", שקדם הכל היה נכתב בשם מלך מלכי המלכים הקדוש-ברוך הוא, אחשורוש שהוא אח וראש, כמאמרם י"ל (מגלה יא): אחיו של ראש, וכן גילו של ראש, שייסבלו ממלך טפש, והכל היה בשביל הבחירה והנפסיון,

לנסות את כל בר ישראל להיכן יפנה בעת צרה. ולכן, כל הגזרות רעות שנגזרו מלמעלה — הפל לטובה, כדי לזכך אותנו, כמאמרם ו"ל (מנחות ג:): מה זית אינו מוציא שמנו אלא על-ידי כתיח, אף ישראל אין חוזרין למוטב אלא על-ידי יסורים. ואז כשחוזרין בתשובה, על-ידי שהצדיק האמת, שהוא בחינת מרדכי, יוצא לחוץ, וזועק זעקה גדולה ומרה, ומכניס בלב כל בר ישראל, שגם-כן יפנו רק להקדוש-ברוך-הוא, על-ידי-זה נמתקים כל הדינים. "ויחתם בטבעת המלך", חותם בתוך חותם, לשמר את כל בר ישראל, ולא עוד אלא "וישלח ספרים בידי הרצים בפוסים וכבי הרכש האחשתרנים בני הרמכים". ואמרו חכמינו הקדושים (מגלה י:): אטו אנן האחשתרנים בני הרמכים מי ידעין? אלא מצות קריאה לפרסומי ניסא; הינו אף שהרבה תבות אנחנו לא יודעים מה הן, ואף-על-פי-כן קוראים אותן לפרסומי ניסא, כמו-כן עובר על בני-אדם צרות ויסורים, קרירות ומכאובים, קטנות וחלישות הדעת, והוא אפלו אינו יודע למה מגיע לו הצער והיסורים האלו, עם כל זאת אם האדם מכניס את עצמו באמונה ברורה ומזככת בו יתברך, ויודע שכל מה שקורה אתו — בין בגשמיות ובין ברוחניות, בין מהקורבים ובין מהרחוקים, הפל ממנו יתברך, דבר גדול ודבר קטן אינו נעשה מעצמו אלא בהשגחת המאציל העליון, בו ברגע מאיר עליו מלך עליון בעצמו ומרחם עליו. ובלבד, אהובי, בני! שיהיה לך לב אמת, לב נכון, לקבל את כל דברי אלו, ואז אינך יכול לתאר ולשער לאילו מדרגות תגיע, אם רק תשתק ולא תענה שום דבר למחרפיך ולמבוי נפשך ולמצערים אותך. אתה ברח לך רק אליו יתברך, והדבק את עצמך לגמרי באין סוף ברוך הוא, ולא יהיה אכפת לך שום דבר אשר קורה בזה העולם, אלא תחדיר בעצמך את האמת, שאחר הבריאה וכללת בקדם הבריאה, כמובא בדברי רבנו ו"ל (לקוטי-מוהר"ן, חלק א', סימן נא), שזה עקר שלמות האמת, אתה הוא קדם שבראת העולם, אתה הוא משבראת העולם. ואם תדם ותשתק למחרפיך ולמבוי נפשך, זה עקר התשובה, כמובא בדברי רבנו ו"ל (לקוטי-מוהר"ן, חלק א', סימן ר), שאז תזכה להיות אדם היושב על הכסא; הינו שתהיה בטל ומבטל אל האין סוף ברוך הוא, עד שתגיע למדרגה זו, להבין ולהשפיל, שכל הבריאה פלה היא כפא לאלקותו יתברך, וכל הספורים שקורים בזה העולם — הן מאמות העולם, והן להכדיל מגשמות

יא אֲשֶׁר נָתַן הַמֶּלֶךְ לַיהוּדִים | אֲשֶׁר בְּכָל־עִיר־וְעִיר
 לְהַקְהֵל וְלַעֲמֹד עַל־נַפְשָׁם לְהַשְׁמִיד וְלַהֲרֹג וְלֹאֲבֹד
 אֶת־כָּל־חַיִּל עִם וּמְדִינָה הַצָּרִים אֹתָם טַף וְנָשִׁים
 וּשְׁלָלָם לְבוֹז:

גְּנוּי הַמֶּלֶךְ

ישראל, הכל ספור שלם שהוא לבוש לגבי האין סוף ברוך הוא, והבן למעשה.

יא אֲשֶׁר נָתַן הַמֶּלֶךְ לַיהוּדִים אֲשֶׁר בְּכָל עִיר וְעִיר לְהַקְהֵל וְלַעֲמֹד עַל נַפְשָׁם: צָרִיף שְׂתַדַּע, אֶהוּבִי, בְּנִי! אֲשֶׁר כָּל מַה שְׁעוֹבֵר עַל כָּל אָדָם בְּזֵה הָעוֹלָם, הוּא בְּחֻשְׁבוֹן צֶדֶק, דְּבַר גְּדוֹל וְדָבָר קָטָן אֵינּוּ נַעֲשֶׂה מַעֲצָמוֹ, אֲלֹא בְּהַשְׁגַּחַת הַמַּאֲצִיל הַעֲלִיּוֹן. וְאִם בְּנִי־אָדָם הֵיךְ יוֹדְעִים אִיךְ שֶׁהַקְדוֹשׁ־בְּרוּךְ־הוּא מַשְׁגִּיחַ עַל כָּל פֶּתַט וּפֶרֶט מִהַבְרִיאָה, תְּמִיד הֵיךְ רְצִים אֲחֵרָיו יְתַבְרָךְ. וְעַקֵּר הַרְחוּק שְׁבִנֵי־אָדָם מִתְרַחֲקִים מִמֶּנּוּ יְתַבְרָךְ, זֶה רַק מִפְּאֵת שְׂאִין לָהֶם אֲמוּנָה בְּעֶצְמָם, וְכַמוֹכָא בְּדַבְרֵי רַבְּנּוֹ ז"ל (לְקוּטִימוֹהֲר"ן, חֶלֶק א', סִימָן סא): כְּמוֹ שְׂאֲדָם צָרִיף לְהֶאֱמִין בּוֹ יְתַבְרָךְ, כִּי צָרִיף לְהֶאֱמִין בְּעֶצְמוֹ, שְׁגָם הוּא חֲשׁוֹב בְּשִׂמְיָם, וְרַב בְּנִי־אָדָם מִתְרַחֲקִים מִמֶּנּוּ יְתַבְרָךְ, מִפְּנֵי שְׂאִין לָהֶם אֲמוּנָה בְּעֶצְמָם, וְכַמוֹ שְׂאֲמָרוֹ חֲכָמֵינוּ הַקְדוֹשִׁים (סוֹטָה מ:): עַל הַפְּסוּק (זְכַרְיָה ד. י'): "כִּי מִי בּוֹ לִיּוֹם קְטָנוּת", מִי גָרַם לְצַדִּיקִים שֶׁיִּתְבַּזְּבוּ שְׁלַחֲנָם לְעֹתִיד לְבוֹא? קְטָנוּת שֶׁהֵיְתָה בָּהֶן, שְׁלֹא הֶאֱמִינוּ בְּהַקְדוֹשׁ־בְּרוּךְ־הוּא; הֵינּוּ שְׁלֹא הֶאֱמִינוּ שֶׁהַשֵּׁם יְתַבְרָךְ נִהְיָה גַם מַעֲבֹדְתָם, וְזֶה מַה שְׁבִזְבוּ אֶת שְׁלַחֲנָם. כִּי כְּמוֹ שְׂאֲדָם צָרִיף לְהֶאֱמִין בְּהַקְדוֹשׁ־בְּרוּךְ־הוּא, כִּי גַם צָרִיף לְהֶאֱמִין בְּעֶצְמוֹ, שִׂישׁ בּוֹ כַּחַת הַנֶּפֶשׁ בְּלִתי רַגִּילִים. וְרַב בְּנִי־אָדָם שֶׁמִּתְרַחֲקִים מִמֶּנּוּ יְתַבְרָךְ, זֶה רַק מִפְּנֵי שְׂאִין לָהֶם אֲמוּנָה בְּעֶצְמָם, שְׁגָם הֵם חֲשׁוֹבִים אֲצֵלוֹ יְתַבְרָךְ. וְרוֹאִים בְּחֹשֶׁךְ, שֶׁהֵנָּה קָם הַמֶּן־עַמְלָק, וְגִזַּר גְּזֵרָה לְהַשְׁמִיד לְהֲרֹג וְלֹאֲבֹד מִנְּעַר וְעַד זָקֵן טַף וְנָשִׁים בְּיוֹם אֶחָד, וְעַל־יְדֵי שְׂמַרְדֵּכִי וְאַסְתֵּר הַחַדִּירוֹ אֲמוּנָה פְּשׁוּטָה בְּנִשְׁמוֹת יִשְׂרָאֵל, עַל־יְדֵי־זֶה נִתְהַפְּףָה מִהַתְּפָף אֶל הַתְּפָף, עַד "אֲשֶׁר נָתַן הַמֶּלֶךְ לַיהוּדִים אֲשֶׁר בְּכָל עִיר וְעִיר לְהַקְהֵל וְלַעֲמֹד עַל נַפְשָׁם לְהַשְׁמִיד וְלַהֲרֹג וְלֹאֲבֹד אֶת כָּל חַיִּל

יב ביום אחד בכל־מדינות המלך אחשוורוש בשלושה עשר לחדש שנים־עשר הוא־חדש אדר:

גנזי המלך

עם ומדינה הצרים אתם טף ונשים ושללם לבוז; כי על־ידי תקף האמונה שהצדיק האמת מחדיר בנשמות ישראל, על־ידי־זה נבנית אצלם האמונה בעצמם, עד שאינם מפחדים משום בריה שבעולם, ונתהפף מההפך אל ההפך, כל אלו שהרעו להם, ורצו לראות במפלתם, עכשו מתהפך מההפך אל ההפך. ודבר זה צריך להחדיר בעצמו תמיד, שאין לאדם בזה העולם רק את הקדוש־ברוך־הוא, וככל שהוא בטל ומבטל לאין סוף ברוך הוא, כמו־כן גתבטלים ממנו כל המונעים שמנעו אותו ורצו לראות במפלתו, ומתהפכת כל מחשבתם על עצמם. ולכן אין עצה אחרת, רק להחדיר בעצמו אמונה פשוטה בו יתברך, ולידע אשר גם הוא חשוב למעלה בכל העולמות, וככל תנועה ותנועה שהוא עושה למענו יתברך, נעשה מזה יחודים עליונים. על־ידי ידיעות אלו יזכה לראות במפלת הרשעים שרצו להכחידו ולבטלו מהעולם. וכמוכא בדברי רבנו ז"ל (לקוטי־מוהר"ן, חלק א', סימן נה), שלראות במפלתם של הרשעים אי אפשר, אלא על־ידי ארץ ישראל, שהיא בחינת אמונה, ואז רואה במפלת הרשעים שרצו להרע לו, אשרי מי שאינו מטעה את עצמו בזה העולם, אלא בתקף צרתו וקטנותו וירידתו, הוא מחדיר בעצמו אמונה פשוטה בו יתברך, שעל־ידי־זה יכולים לעבר את זה העולם בשלום, והבן למעשה.

יב בשלושה־עשר לחדש שנים־עשר הוא חדש אדר: צריך שתדע, אהובי, בני! אשר הקן הרשע הפיל פור הוא הגורל לפני הקן מיום ומחדש לחדש שנים־עשר הוא חדש אדר, כי אמר: "בחדש הזה מת מושיען של ישראל שהוא משה, ולכן בחדש הזה אוכל להכניע אותם". אבל לא ידע את גדל כחו של משה, כמאמרם ז"ל (מגלה יג): כיון שנפל פור בחדש אדר, שמח שמחה גדולה, אמר: "נפל לי פור בירח שמת בו משה". ולא היה יודע, שבשבעה באדר מת ובשבעה באדר נולד. וכמו שאמר רבנו ז"ל (לקוטי־מוהר"ן, חלק א', סימן רטו), שמשה נקבר מול בית פעור, כדי להכניע את

יג פתשגן הכתב להנתן דת בכל־מדינה ומדינה
 גלוי לכל־העמים ולהיות היהודים עתידים
 ליום הזה להנקם מאיביהם:

גנזי המלך

הטמאה, ומוציא משם גרים, שזה מה שגאמר (אסתר ח, יז): "ורבים מעמי
 הארץ מתהידיים" וגו', כי זה גדל כחו של הצדיק האמת, שמהפך מההפך
 אל ההפך. ולכן המן הרשע חשב להרג ולאבד ולהשמיד את נשמות ישראל,
 בזה בעצמו היתה לו מפלתו, על־ידי מרדכי ואסתר, שגלו ופרסמו את
 הקדוש־ברוך־הוא, ועל־ידי־זה רבים מעמי הארץ נתגירו, ודיקא בשלשה־
 עשר בחודש, שהוא נגד י"ג מדות הרחמים שהמשיכו על נשמות ישראל,
 על־ידי־זה היה מפלתו של המן, ותלו אותו על העץ. וכן הוא בכל דור
 ודור, על־ידי שאדם זוכה להתקרב אל הצדיק האמת, שהוא בחינת מרדכי,
 שממשיך על מקרביו י"ג מדות הרחמים, שהם י"ג תקוני דיקנא, על־ידי־זה
 נופל פחד על השונאים והם מתבטלים לגמרי, והכן למעשה.

יג פתשגן הכתב: צריך שתדע, אהובי, בני! אשר אדם צריך לדעת, אשר
 כל מה שגאנרע עמו בין בגשמי ובין ברוחני — הכל משגח ממנו יתברך,
 ודבר זה לא יכילהו הרעיון, ואסור להתיאש בשום פנים ואפן, אפלו אם
 האדם רואה, שזה כבר אחר גזר דין, ואי אפשר לעשות שום דבר, "כי כתב
 אשר נכתב בשם המלך ונחתום בטבעת המלך אין להשיב", עם כל זאת,
 אסור להתיאש בשום פנים ואפן, כי תמיד יכול להתהפך לטובה, וכמו
 שאמרו חכמינו הקדושים (ברכות י): אפלו חרב חדה מנחת על צנארו של
 אדם, אל למנע עצמו מן הרחמים; ודבר זה לא יכילהו הרעיון, איך יכול
 להיות שנגזר על האדם מיתה, רחמנא לצלן, ובטוח שהוא לא יצא מזה,
 עם כל זאת אינו מתיאש מן הרחמים, רק מבקש ומתחנן ומפציר בתפלה
 לפני יתברך, אזי הכל מתהפך לטובה, כאשר ראינו בעינינו, ובאזנינו
 שמענו ספורי נסים ונפלאות באלו, שאדם לא התיאש מן הרחמים, אפלו
 במצבים הכי קשים, ולבסוף הכל התהפך לטובה, ונתהפך מההפך אל

יד הרצים רכבי הרקש האחשתרנים יצאו מבהלים ודחופים בדבר המלך והדת נתנה בשושן הבירה: פ

גנזי המלך

ההפך, כמו המן, שכבר הוציא את כתביו בכל מדינה ומדינה, להרג ולאבד ולהשמיד את היהודים, עם כל זאת על-ידי גדל כח התפלה שהקניס מרדכי בנשמות ישראל, שצצק צצקה גדולה ומרה, לבסוף נתהפך, אשר "פתשגן הכתב להנתן דת בכל מדינה ומדינה גלוי לכל העמים, להיות היהודים עתידים ליום הזה להנקם מאיביהם", שנתהפך מההפך אל ההפך, כנגד הפתכים של המן הרשע, יצאו כתבים חדשים ליהודים להנקם מאיביהם. וזה דבר שהוא למעלה מהשכל, כמו-כן קורה עם כל בר ישראל, אם הוא חזק באמונה פשוטה בו יתברך, וכל מה שעובר עליו בין בגשמי ובין ברוחני, הוא מבקש רק מפניו יתברך, אזי מתהפך מההפך אל ההפך; אשרי מי שחזק בזה, ואז טוב לו כל הימים, והבן למעשה.

יד הרצים רכבי הרקש האחשתרנים יצאו מבהלים ודחופים בדבר המלך: צריך שתדע, אהובי בני! אשר בנה העולם עוברים על כל אחד משברים וגלים, ענשים קשים ומרים, דינים והרפתקאות, עד שאין אדם שיהיה נקי מזה, וכמו שגלה לנו רבנו ו"ל (לקוטי מוה"ר, חלק א', סימן קיט), אשר אין נמצא עולם הזה כלל — או גן-עדן או גיהנום, והנראה שאכן הוא הגיהנום, כפי רבוי הצרות שעוברים על בני-אדם. ובאמת, מי שרק שם לב לכל מה שקורה בנה העולם, יודע ועד, שדבר גדול ודבר קטן אינו נעשה מעצמו, אלא הכל בהשגחת המאציל העליון, ובכל יום ויום יוצאים כרוזים מלמעלה להזהיר את האדם, שישמר את עצמו מהסמ"ך-מ"ם, שרודף אחריו להחטיאו ולהכשילו ולהפילו. ואין מי שיזכה לשמע את הכרוזים האלו, אלא צדיק שמוסר את נפשו כל רגע בעבורו יתברך, ונתק את מוח מחשבתו מהבלי העולם הזה, והדביק את עצמו באין סוף ברוך הוא, ונקא צדיק בנה שאין לו הסתכלות ושמיצה ודבור בנה העולם, הוא זוכה שמאיר עליו אורו

יתברר בהארה נוראה ונפלאה מאד, עד ששומע את הפרושים היוצאים בכל יום מלמעלה, וכן זפי הראות רואים את הרצים שיוצאים מבהלים ודחופים בדבר המלך מלכי המלכים הקדוש-ברוך-הוא, לטוב או להפך, כי זפי הראות מבחינים בכל דבר אשר קורה בעולם, שהכל הוא שלוחים מלמעלה, ודבר זה לא יכילהו הרעיון, כי אי אפשר להסביר את זה לבני-אדם המנחים בהכלי העולם הזה, כי אין להם משג ברוחניות, וכעין שפצינו בזהר (נחמי רמד.), אשר רבי חזקיה ורבי יוסי הלכו ביחד, חמו חד חזיא דהנה קמסחר בארץ, סטו מארץ ארץ בר נש ארץ לגבייהו, קטיל ליה חזיא, אהדרו רשייהו וחמו ליה לשהוא בר נש דמית. אמרו ודאי הנהוא נחש שליחותא דמריה קא עביד, ברין רחמנא דשזבינא, עין שם. ועין בזהר (שמות י:): רבי יוסי נפק לארץ, ונהו רבי ארץ בר יעקב אזיל עמיה עד דהו אזיל, שתיק רבי יוסי והרהר במלי דעלמא, ורבי ארץ הרהר במלי דאורייתא, חמא רבי יוסי חד חזיא דהנה רהיט אבתריה, אמר רבי יוסי לרבי ארץ, חזית האי חזיא דרהיט אבתרי, אמר ליה רבי ארץ אנא לא חמינא ליה, רהט רבי יוסי וחזיא אבתרוי, נפל רבי יוסי ודמא שנת ונחת מחוטמוי, שמע דהו אמרין: "רק אתכם ידעתי מכל משפחות האדמה" וגו'. אמר רבי יוסי, ומה על שעתא חזיא, כן, מאן דמתיאש מינה על אחת כמה וכמו, עין שם.

למדים מכאן, שזפי הראות רואים כל פרט מפרטי הבריאה, איך שהכל משגח ממנו יתברר, והכל הולך בחשבון צדק, כי הקדוש-ברוך-הוא עושה שליחותו על-ידי דומם, או צומת, או חי, או מדבר; לפעמים אדם נתקל באבן ונופל, ולפעמים נקרע בשרו על-ידי צומת — קוצים וכדומה, ולפעמים על-ידי נחש או שאר חיה רעה, ולפעמים על-ידי אדם, שהוא שליח ממנו יתברר לנקם בו, שכל זה בכלל "הרצים יצאו מבהלים ודחופים בדבר המלך", כי הכל משגח ממלך מלכי המלכים הקדוש-ברוך-הוא, ואם אדם מכניס ידיעות אלו בתוך לבו ודעתו, אזי נשתנה לגמרי, וזוכה למדרגות גבוהות עד מאד, כי רואה ומביט ומבין דבר מתוך דבר, ונתגלה לו עולם אחר לגמרי, עולם החרות, ורואה על כל שצעל ופסיעה גלוי אלקות במדרגה נשגבה עד מאד, שזו מדרגת הצדיקים הגדולים, שרואים ושומעים אלקות, והבן למעשה.

טו ומרדכי יצא מלפני המלך בלבוש מלכות תכלת
 וחור ועטרת זהב גדולה ותכריך בויץ וארגמן
 והעיר שושן צהלה ושמחה:

גנזי המלך

טו ומרדכי יצא מלפני המלך: צריך שתדע, אהובי, בני! אשר רבנו ו"ל
 אמר (לקוטי"מותר"ן, חלק ב', סימן ח'), אשר קול הצדיק שמוכיח את האדם
 לשם שמים, על-ידי-יְהוָה ממשיך עליו חוט של חסד, כמאמר ו"ל (תמיד
 כח.): המוכיח את חברו לשם שמים מושכים עליו חוט של חסד, שגאמר
 (משלי כח, כג): "מוכיח אדם אחרי חן ימצא", ועל-ידי-יְהוָה הוא מכניס ריח
 טוב בנשמות, ועל-ידי-יְהוָה חוננים בתשובה מאהבה. אף לבא לזה, לבחינת
 קול הזה, שיקול לעורר את כל ברי ישראל לשוב אליו יתברך בתשובה של
 אהבה, הוא על-ידי תפלה, כי עקר התפלה היא רחמים ותחנונים, ועקר
 הרחמים תלוי בדעת, כמו שכתוב (ישעיה יא, ט): "לא ירעו ולא ישחיתו
 בכל הר קדשי, כי מלאה הארץ דעה את הו' פנים לים מכסים"; כי
 לעתיד תגדל הדעת, ואז לא יהיה שום הזק ואכזריות, כי תתפשט
 הרחמנות על-ידי הדעת. כי עקר הרחמים תלוי בדעת, ולפעמים כשהסטרא
 אחרת יונקת מן הרחמנות, אזי הם ממשיכין לעצמן הרחמנות, ואזי
 נתמעטת הרחמנות אצלנו, ואפלו מעט הרחמנות שנשארה, היא בבחינת
 אכזריות, כי על-ידי שהם יונקים מן הרחמנות, נתקלקלת הרחמנות ונעשה
 אכזריות, כי (משלי יב, ט): "רחמי רשעים אכזרי", ועל-כן גם מעט הרחמנות
 הנשארת אצלנו היא בבחינת אכזריות, כי נתקלקלת על-ידי שיונקים מן
 הרחמנות, חס ושלום, על-ידי-יְהוָה גם מעט הרחמנות הנשארת אצלנו,
 נפגמת ונעשית אכזריות, ועל-ידי-יְהוָה שנתקלקלת הרחמנות ונעשית
 אכזריות — נפגמת הדעת, בבחינת (פסחים טו): 'כל הפועל — חכמתו
 מסתלקת ממנו'; ואזי נקטנת הדעת ונעשית בבחינת מחין דקטנות, ואזי
 הם יונקים, חס ושלום, מפגם הדעת, בבחינת (בראשית ג, א): "והנחש היה
 ערום", הינו דעת דסטרא אחרת, שיונקת על-ידי נפילת הדעת דקדושה,
 שנפגמת על-ידי אכזריות וכעס. ומזה באה, חס ושלום, תאות נאוף,

כי המלח הוא מחיצה פרוסה בפני תאנה זו, כי (סוטה ג): 'אין אדם עובר
 עברה, אלא אם-כן נכנס בו רוח שטות'; אבל כשהמלח והדעת שלם, הוא
 מגן בפני התאנה הזאת; כי יש שלשה מחין, וכל אחד ואחד הוא בחינת
 מחיצה פרוסה בפני זאת התאנה, ומאלו השלשה מחין נמשכים שלשה
 מיני רחמנות, כי יש שלשה מיני רחמנות, בבחינת מה שאמרו חכמינו
 הקדושים (בראשית רבה וזרא, פרשה נד, והובא בפרוש רש"י שם), על פסוק (בראשית
 כא, כג): "אם תשקר לי ולניני ולנכדי", 'עד כאן רחמי האב על הבן', שהם
 בחינת שלשה מיני רחמנות, והם נמשכין משלשה מחין, כי 'מח הבן ממח
 האב' (תקין יח); ונה בחינת שלש תפלות ביום, כי כל תפלה ותפלה היא
 בחינת מח מיוחד מאלו השלשה מחין, שהם בחינת שלשה מיני רחמנות
 התלוים במח, כי עקר התפלה היא רחמים ותחנונים, ועל-כן כשהדעת
 נפגמת, חס ושלום, מזה באה, חס ושלום, תאנת נאוף, ואזי כשנפגמת
 הרחמנות והדעת, אזי אי אפשר להתפלל בבחינת רחמים ותחנונים, ואז
 התפלה בבחינת דין, וכשהתפלה בבחינת דין, אז הסטרא אחרא בולעת
 את התפלה, חס ושלום; כי עקר יניקת הסטרא אחרא היא מבחינת דינים,
 שהם מחין דקטנות, בחינת אלקים בידוע, ועל-כן הם נאחזין, חס ושלום,
 בתפלה זו, שהיא בחינת דין, ובולעין אותה, חס ושלום. ואז כשהתפלה
 בבחינת דין, אז צריכין בעל כח גדול, שיוכל להתפלל תפלה בבחינת דין,
 כמו פנחס בעת שקנא על מעשה זמרי, כמו שכתוב (תהלים קו, ל): "ויצמד
 פנחס ויפלל". ודרשו חכמינו הקדושים (פנהדרין מד,): 'שעשה פלילות עם
 קונו', הינו תפלה בבחינת דין, כי קנא על מעשה זמרי, שהיא בחינת (איוב
 לא, יא): "כי היא זמה והוא עון פלילים", הינו שהוא עון שצריכין לזה
 תפלה בבחינת דין, שהוא בחינת פלילים, בחינת יצמד פנחס ויפלל; כי
 כשיש פגם תאנת נאוף, חס ושלום, שאז התפלה בבחינת דין, והסטרא
 אחרא בולעת אותה, חס ושלום, אז צריכין בעל כח גדול, שיתפלל תפלה
 בבחינת דין, כמו בעת שהיה מעשה זמרי, שהצרו פנחס להתפלל תפלה
 בבחינת דין, כי כשהבעל כח מתפלל תפלה בבחינת דין, ואזי הסטרא
 אחרא רוצה לבלע אותה, כי היא בולעת תמיד התפלות שהם בבחינת דין,
 ואזי כשהיא רוצה לבלע זאת התפלה של הבעל כח, שהיא בבחינת דין,
 אזי זאת התפלה היא עומדת בבית הבליעה שלו, בבחינת (שם)

מא, יד): "בצנארו ילין עז"; הינו התפלה של הבעל כח, שהיא בחינת משה עז, היא עומדת לו בצנארו, בבית הבליעה שלו, ואזי הוא מכרח לתן הקאות, הינו שהסטרא אחרא מכרחה להקיא ולהוציא כל הקדשות של הדעת והרחמנות והתפלות שבלעה, בבחינת (שם כ, טו): "חיל בלע ויקאנו", ולא די שהוא מקיא ומוציא כל הקדשה שבלע, אף גם הוא מכרח להקיא ולהוציא עצמות החיות שלו ממש, בבחינת: "מבטנו ירשנו אל"; הינו שמוציא ומקיא עצמות חיותו ממש.

ונהו בחינת גרים שמתגזרין, שהם היו תחלה מעצמות הסטרא אחרא ממש, ועכשו חוזרין אל הקדשה, פי הסטרא אחרא מכרחה להקיא ולהוציא עצם חיותו ממש, שזהו בחינת גרים, ונהו בחינת (תהלים קי, ב): "משה צדך ישלח ה' מציון רדה בקרב אביך", 'בקרב' דיקא, בחינת: "מבטנו ירשנו אל", כי משה עז, הינו התפלה של הבעל כח, היא יורדת בקרבו ממש, פי על ידה הוא מוציא ומקיא עצמות חיותו ממש מקרבו ומבטנו, בחינת 'מבטנו ירשנו אל', וינה יוכן כל ענין מרדכי, שהתגבר על המן, והוציא ממנו את כל הקדשות שבלע, פי המן-עמלק הוא הקלפה שמתפשטת על נשמות ישראל, והוא בולע את קדשתם, עד שנדמה לכל אחד ואחד שאבד מנוס ותקוה ממנו, והצדיק האמת, שהוא בחינת מרדכי, מלביש עצמו בלבושים נפלאים ונוראים מאד, שזה בחינת "ומרדכי יצא מלפני המלך בלבוש מלכות תכלת וחור ועטרת זהב גדולה ותכריף בוץ וארגמן", שזה כביכול הלבוש של הקדוש-ברוך-הוא, כמאמרם ו"ל (מדרש תהלים, פרשה צג, סימן א'): הקדוש-ברוך-הוא, הוא גאה ללבושו, ולבושו גאה לו, כמו שנאמר (תהלים צג, א): "הנוי"ה מלך גאות לבש", שבעה לבושין לבש הקדוש-ברוך-הוא, אחד במלחמת הים, שנאמר (שם): "הנוי"ה מלך גאות לבש", זה מלבוש כנגד מלחמות הים, שנאמר (שמות טו, א): "אשירה להנוי"ה כי גאה גאה", ואחד שלבש בסיני, שנאמר (תהלים כט, יא): "הנוי"ה עז לעמו יתן", כנגד עז שנתן לעמו בסיני. ואחד כנגד בבל, שנאמר (ישעיה נט, יז): "וילבש בגדי נגם תלבשת", וכן הוא אומר (ירמיה נא, יא): "כי נקמת הנוי"ה היא נקמת היכלו", ואחד כנגד מדי, שנאמר (ישעיה נט, יז): "וילבש צדקה פשרנו", וכן הוא אומר (אסתר ח, טו): "ומרדכי יצא מלפני המלך", ואחד כנגד יון, שנאמר

(ישעיה שם): "ויצעט במקעיל קנאה", כִּף הָיָה בְּנֵי חֲשׂוֹמָנָאִים לְבוּשִׁים בְּגָדִים שֶׁל קִנְיָה, וְאֶחָד כְּנָגֵד אֲדוּם, שֶׁנֶּאֱמַר (ישעיה סג, א): "מִי זֶה בָּא מֵאֲדוּם חֲמוּץ בְּגָדִים מִבְּצֻרָה זֶה הַדּוֹר בְּלִבוּשׁוֹ", וְהַשְּׁבִיעִי לַיָּמוֹת הַמְּשִׁיחַ, שֶׁנֶּאֱמַר (דניאל ז, ט): "לְבוּשָׁה כְּתֹלַג חָזַר וַיִּשְׁעַר רֵאשֵׁה פְּעָמָר נִקְא"; וְאוֹתָם לְבוּשִׁים הַלְּבִישׁ עֲצָמוֹ מְרֻדְכֵי הַצְּדִיק, כִּי כְּדֵי שַׁיכּוּל לְרֹדֵת וּלְהַכְנִס לְבֵית הַבְּלִיעָה שֶׁל הַסְּטָרָא אַחְרָא, צְרִיכִים לְהַלְבִּישׁ אֶת עֲצָמוֹ, כְּכִכּוּל, בְּלִבוּשִׁים שֶׁהֵם הַסְּפִירוֹת. כִּי בְּאֵמֶת כָּל הָעוֹלָם כְּלוּ הוּא אֹר הָאֵין סוּף בְּרוּךְ הוּא, כִּי הַכֵּל לְכָל אֱלֻקוֹת גְּמוּר הוּא, וְאֵי אֶפְשֶׁר בְּשׁוּם פְּנִים נְאֻפֵן לְהַשְׁיִגּוֹ, אֲלֵא עַל-יְדֵי לְבוּשִׁים, שֶׁנֶּהוּ כָּלֵל הַסְּפִירוֹת הַקְּדוּשׁוֹת, שֶׁכְּנָגֵד כָּל סְפִירָה יֵשׁ שֵׁם מִיְחָד וּתְפִלָּה מִיְחָדָת, אֲשֶׁר אֵלוֹ הַתְּפִלוֹת פּוֹתַחֹת שְׁעָרִים וּפְתָחִים, לְהוֹצִיא אֶת הַנְּשָׁמוֹת שֶׁנִּפְלוּ בְּעַמְקֵי עֲמָקִים מִהַשְׁאוּל תַּחְתִּיּוֹת, וּלְהַאֲוִיר לָהֶם אֶת אוֹרוֹ יִתְבַּרְךָ, כְּדֵי לְכַשֵּׁל בְּהֵם אֶת הַמְּחִיצָה הַמַּעֲלִימָה וּמַסְתִּירָה אֶת אֲמַתַּת מְצִיאֹתוֹ יִתְבַּרְךָ.

וְזֶה בַּחֲנִינָת "וְהַעִיר שׁוֹשֵׁן צְהֵלָה וְשִׁמְחָה", "וַיִּמְרְדְּכֵי יֵצָא מִלְּפָנֵי הַמֶּלֶךְ בְּלִבוּשׁ מַלְכוּת תְּכֵלֶת וְחוּר" וְגו'; כִּי (לְקוּשְׁי־הַלְכוּת, צִיצִית, הַלְכָה ה', אוֹת כה): גְּדֻלַּת מְרֻדְכֵי שֶׁהוּא הַגֶּס הַגְּדוֹל וְהַנּוֹרָא מְאֹד שֶׁל פּוֹרִים, הַכֵּל הִיָּה עַל-יְדֵי בַּחֲנִינָת הַתְּפִלָּה בְּבַחֲנִינָת דִּין, שֶׁל הַבְּעַל כַּח, שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה מְכַנְיַעִין אֶת עֲמָלֵק, שֶׁהוּא הַמֶּן הַרְשָׁע, יִמַּח שְׁמוֹ, שֶׁזֶּהוּ בַּחֲנִינָת קְרִיעַת יָם סוּף וּמִלְחַמַּת עֲמָלֵק וְכו'. וְעַל-כֵּן הִיָּה עֵקֶר הַגֶּס עַל-יְדֵי שְׁגֻלְקָתָהּ אֶסְתֵּר לְבֵית הַמֶּלֶךְ, כִּי לְקִיַּחַת אֶסְתֵּר לְבֵית אַחְשֶׁרֹשׁ, זֶהוּ בַּחֲנִינָת הַתְּפִלָּה בְּבַחֲנִינָת דִּין, שֶׁל הַבְּעַל כַּח, שֶׁזֶּהוּ בַּחֲנִינָת לְקִיַּחַת שָׂרָה לְבֵית אַבִּימֶלֶךְ וּפְרָעָה, רַק שֵׁם הִיָּה רַק לְפִי שְׁעָה קְלָה, כִּי אִזּוֹ לֹא הִיָּה קֶטְרוּג וְדִין גְּדוֹל כֵּל-כֵּף כְּמוֹ בִּימֵי אַחְשֶׁרֹשׁ, בְּקוּם עֲלִינוֹ אֲדָם בְּלִיעַל הַמֶּן הַרְשָׁע, יִמַּח שְׁמוֹ, שֶׁהוּא עֲמָלֵק, שֶׁהוּא זְהֵמַת הַנְּחַשׁ בְּעֲצָמוֹ, אֲשֶׁר הֵשֵׁם יִתְבַּרְךָ בְּעֲצָמוֹ לֹחֵם עִמּוֹ תְּמִיד בְּשִׁבִיל יִשְׂרָאֵל, כְּמוֹ שְׁכָתוּב (שְׁמוֹת יז, טו): "מִלְחָמָה לְהוֹי"ה בְּעֲמָלֵק מִדֵּר דֵּר"; וּמַחְמַת תַּחֲקֵן הַדִּין שֶׁהַתְּגַבְּרָה זְהֵמַת הַנְּחַשׁ מְאֹד, שֶׁהוּא הַמֶּן הַרְשָׁע, יִמַּח שְׁמוֹ, עַל-כֵּן הַכְּרַחָה אֶסְתֵּר שֶׁתְּהִיָּה נִתְפַּסֶּת לְבֵית הַמֶּלֶךְ, וְגַם הוּא לֹא נִגַּע בָּהּ כְּמוֹכָא בַּתְּקוּנִים. וּבְגִדְל כַּחָה, הוֹצִיאָה מִהַסְּטָרָא אַחְרָא כָּל הַקְּדוּשׁוֹת וְהַנְּצוּצוֹת הַקְּדוּשׁוֹת, עַד שֶׁהַסְּטָרָא אַחְרָא, שֶׁהוּא הַמֶּן וּבֵיתוֹ נִפְלוּ בְּמִפְלָה שְׁאֵין לָהּ תְּקוּמָה, וְנִמְנוּ כָּל בֵּיתוֹ וּרְכוּשׁוֹ לְמְרֻדְכֵי הַיְּהוּדִי, שֶׁכָּל זֶה הִיָּה עַל-יְדֵי הַצְּדִיקָת

אֶסְתֵּר הַמַּלְכָּה, כְּמוֹ שִׁכְתוּב (אֶסְתֵּר ח, ב): "וַתִּשֶׂם אֶסְתֵּר אֶת מַרְדְּכַי עַל בֵּית הַמֶּן", וְעַל-יְדֵי-זֶה עָלוּ כָּל נְצוּצוֹת הַקְּדוּשִׁים הַמְּלַבְּשִׁים בְּעִשְׂרוֹת שְׁהִיָּה כְּבוֹשָׁה אֲצֵל הַסְטֵרָא אַחְרָא, אֲצֵל הַמֶּן וּבֵיתוֹ, יִמַּח שָׂמֶם, כְּלָם חֲזָרוּ וְעָלוּ אֶל הַקְּדוּשָׁה, לְמַרְדְּכַי הַיְהוּדִי, שְׂכָל זֶה נַעֲשֶׂה עַל-יְדֵי בְּחִינַת הַתְּפִלָּה, בְּבַחֲבִינַת דִּין שֶׁל הַבְּעַל כַּח, שְׁעִמְדָה בְּבֵית הַבְּלִיעָה שְׁלֵהֶם, שְׁעַל-יְדֵי-זֶה הִיא מַפְּלַת הַמֶּן עֲמַלְק, שְׁזָהוּ בְּחִינַת לְקִיחַת אֶסְתֵּר לְבֵית הַמֶּלֶךְ לְעִנְיַן שְׂרָה, וְעַל-כֵּן הִיָּה הַגֵּס עַל-יְדֵי גְדוּד הַשְּׁנָה, כְּמוֹ שִׁכְתוּב (שֵׁם ו, א): "בְּלִילָהּ הַהוּא נִגְדָה נִדְּחַת הַמֶּלֶךְ", שְׁאֵז הַתְּחִיל עַקֵּר תַּקְּףָה הַגֵּס, כִּי גְדוּד הַשְּׁנָה זֶה בְּחִינַת בְּרוּר הַמְּדוּמָה, כִּי כְּשֶׁהַמְּדוּמָה מְבָרֵךְ הַיֵּטֵב, אֵין צְרִיכִין לִישׁוֹן, כִּי עַקֵּר הַשְּׁנָה הוּא בְּשִׁבִיל לְבָרֵר הַמְּדוּמָה, אֲבָל כְּשֶׁהַמְּדוּמָה מְבָרֵךְ, אֵין צְרִיף שְׁנָה, וְעַל-יְדֵי הַתְּפִלָּה בְּבַחֲבִינַת דִּין, שְׁהִיא בְּחִינַת לְקִיחַת אֶסְתֵּר לְשֵׁם, עַל-יְדֵי-זֶה נִתְּבָרֵר הַמְּדוּמָה, וְעַל-כֵּן הִיָּה אֵז גְּדוּד הַשְּׁנָה, שְׁזָה נִמְשָׁף מְבָרוּר הַמְּדוּמָה, וְעַל-יְדֵי-זֶה הִיָּה תַקְּףָה הַגֵּס. כִּי עַקֵּר הַגֵּס שֶׁל פּוּרִים הוּא לְהַכְנִיעַ עֲמַלְק, שְׁהוּא עַקֵּר הַכְּפִירוֹת וְהַאֲפִיקוֹרְסוֹת, כְּמוֹכָא בְּדַבְרֵי רַבְּנוּ ו'ל (לְקוּטִי-מִוֵּהֲר"ו, חֶלֶק ב', סִימָן ט), אֲשֶׁר הַמֶּן-עֲמַלְק הוּא אֲבָן נִגְף לִישְׂרָאֵל, לְהַפִּילֵם בְּכַפִּירוֹת וְאֲפִיקוֹרְסוֹת, וְהַצְדִּיק הַאֲמַת לִוְחֵם עִמּוֹ, וְכָל עֲבוּדָתוֹ הִיא לְגִלוֹת אֲמוּנַת חֲדוּשׁ הָעוֹלָם, שְׁעַקֵּר מַפְּלַת עֲמַלְק הוּא עַל-יְדֵי הַתְּגַלוֹת הַאֲמוּנָה הַקְּדוּשָׁה, וְעַל-כֵּן הִיָּתָה עַקֵּר מַפְּלַת הַמֶּן-עֲמַלְק עַל-יְדֵי גְדוּד הַשְּׁנָה, שְׁהִיא בְּחִינַת בְּרוּר הַמְּדוּמָה, שְׁעַל-יְדֵי-זֶה נִתְּגַלְתָּה הַאֲמוּנָה הַקְּדוּשָׁה, שְׁזָהוּ עַקֵּר מַפְּלַת עֲמַלְק וְהַמֶּן, וְעַל-יְדֵי כֵּל זֶה זֹכִינ׳ן לְאוּר הַצִּיצִית. וְזָהוּ (שֵׁם ח, טו): "וּמַרְדְּכַי יֵצֵא מִלְּפָנֵי הַמֶּלֶךְ בְּלוּשׁ מְלָכוּת תְּכֵלֶת", זֶה בְּחִינַת צִיצִית, שִׁישׁ בְּהֵן תְּכֵלֶת, שְׁהֵם עַקֵּר תַּקּוּן נוֹי כֵּל הַמְּלַבוּשִׁי כְּבוֹד, הִיָּנוּ שְׁאֵז נִתְּגַלָּה עַל מַרְדְּכַי אוּר הַצִּיצִית, שְׁהוּא בְּחִינַת לְבוּשׁ מְלָכוּת תְּכֵלֶת וְחוּר וְכו', כִּי עַל-יְדֵי הַתְּפִלָּה בְּבַחֲבִינַת דִּין, עַל-יְדֵי-זֶה הִיא מַפְּלַת הַמֶּן, וְנִתְּגַלָּה הַאֲמוּנָה הַקְּדוּשָׁה וְכו', עַד שְׁזֹכִינ׳ן לְחוּט שֶׁל חֶסֶד, שְׁהוּא בְּחִינַת אוּר הַצִּיצִית, שְׁהוּא בְּחִינַת לְבוּשׁ מְלָכוּת תְּכֵלֶת וְחוּר וְכו', וְזָהוּ (שֵׁם טו) "לְיַהוּדִים הִיָּתָה אוֹרָה וְשִׁמְחָה" נִגוּ', כִּי אֵין עוֹד שִׁמְחָה כְּשִׁמְחַת הַאֲמוּנָה, עַל-כֵּן בְּזֶה שְׁגָלָה וּפְרָסֵם מַרְדְּכַי הַיְהוּדִי אֶת הַקְּדוּשָׁה-בְּרוּךְ-הוּא הוּא בְּעוֹלָם, וְהַלְבִּישׁ אֶת עֲצָמוֹ בְּלוּשִׁים, שְׂכָל זֶה הוּא בְּחִינַת "וּמַרְדְּכַי יֵצֵא מִלְּפָנֵי הַמֶּלֶךְ בְּלוּשׁ מְלָכוּת תְּכֵלֶת וְחוּר וְעִטְרַת זָהָב, גְּדוּלָה וְתַכְרִיף, בּוּץ וְאַרְגָּמָן", שְׁמִזָּה בָּאָה הַשִּׁמְחָה הַעֲצוּמָה, שְׁהַצְדִּיק מְלַבֵּשׁ אֶת עֲצָמוֹ

טו לַיהוּדִים הֵיטָה אוֹרָה וְשִׁמְחָה וְשִׁשּׁוֹן וִיקָר:

גנזי המלך

בלבושים, שעל-ידי-זה נהגלה לכלם האמונה הקדושה, שנה ברור ונכוח המדמה, שעל-ידי-זה נעשית שמחה, שנה בחינת "והעיר שושן צהלה ושמחה", בחינת תקף השמחה של הפורים. כי עקר השמחה נמשך מבחינת חוט של חסד, שהוא בחינת לבוש מלכות תכלת וכו', בחינת ציצית, כי החוט של חסד הוא בחינת הנוגון שלעתיד, שמשם כל השמחות, ונהו שאמרו חכמינו הקדושים (מגלה יג): אסתר חוט של חסד משוף עליה, כי בקתה לחוט של חסד, והבן למעשה.

טז לַיהוּדִים הֵיטָה אוֹרָה וְשִׁמְחָה וְשִׁשּׁוֹן וִיקָר: צריף שתדע, אהובי, בני! אשר מוכא בדברי רבנו ז"ל (לקוטי מוהר"ן, חלק א', סימן ט', וסימן קיב), אשר לשמסבבים את האדם הקלפות והסטרך אחרא, אשר הן המחשבות זרות, המונעות מאתו את התפלה, אין עצה אחרת, אלא לדבר דבורי אמת, ויאמר את הדבורים בתמימות ובפשטות כפי האמת שלו, ובלבד שיהיה בלב אמת, בלב נכון. וצריף שתדע, אהובי, בני! כי לא בנקל זוכים לזה, וכלשונו של רבנו ז"ל (שם): והמשפיל המבין, יש לו להתפלל כל ימיו, שיזכה פעם אחת כל ימי חייו לדבר דבור אחד של אמת לפני השם יתברך כראוי, כי השקר מסבב מאד מאד את האדם, עד שקשה לו לצאת מהשקר, אלא על-ידי שינדבר דבור אמת כפי בחינתו, שאז יאיר לו הקדוש-ברוך-הוא אורו יתברך, איך לצאת מהחשך והשקר שמסבבים אותו. כי על-ידי דבורי אמת זוכה למצא את הפתח לצאת משם; כי עקר האור המאיר הוא הקדוש-ברוך-הוא, כמו שכתוב (תהלים כז, א): "הוֹי"ה אוֹרִי וְיִשְׁעִי", וצריכים לדבר דבורי אמת כפי בחינתו, הינו שלא יטעה את עצמו לילך בגדולות ובנפלאות ממנו, שאז אינו כבר אמת, אלא שהוא מחפה את האמת עם שקר. ואת האמת הזו מקבלים על-ידי הצדיק (לקוטי-הלכות, דגים, הלכה ג', אות יח), שעקר מפלת המן-עמלק הוא על-ידי תפלה, כשמגבירים ומעוררים האמת על עצמו, שאז זוכים למצא הפתחים לצאת מן החשך, מקלפת המן-עמלק, לצאת מאפלה לאורה, שנה "לַיהוּדִים הֵיטָה אוֹרָה וְשִׁמְחָה וְשִׁשּׁוֹן וִיקָר", כי אפלו הפחות

שפפחותים והקל שבקלים שרחוק לגמרי, עם כל זאת, אם יהיה מקרב אל הצדיק האמת המאיר באמת, על-ידי כל דבור ודבור שינדבר אל הקדוש-ברוך הוא עם אמת, על-ידי-זה יאיר לו לצאת מהחשך שגלכד בו, כי על-ידי מרדכי ואסתר, האיר לעם ישראל האור מתוך החשך, וזה מה שאמרו תכמינו הקדושים (מדרש תהלים, פרשה כב, סימן ט): וזה שאמר הכתוב (שעני ט, א): "העם ההולכים בחשך ראו אור גדול", בדרו של מרדכי הכתוב מדבר, שאין לה שעה רעה ואפלה לישראל כמו בשושן הבירה, שנגזר עליהם להשמיד להרג ולאבד, וראו אור גדול, שנגמח להם גואל וגאלם, ואיזה? זה מרדכי, דכתיב: "ומרדכי יצא מלפני המלך", מה כתיב בתריה? "ליהודים היתה אורה". כי ניקא מרדכי, שהוא הצדיק, האיר את האמת בתוך נשמות ישראל, עד שעל-ידי-זה יצאו מהחשך, ונפקע החשך, ונשברו כל המחיצות המסבכות את כל בר ישראל, וראו אור אף לצאת מהחשך, והאיר עליהם האור האין סוף. וזה מה שאמרו תכמינו הקדושים (מגלה טו): "אורה" זו תורה, "ששון" זו מילה, "ויקר" אלו תפלין; כי ברגע שמאיר לו לאדם אורו יתברך, הוא זוכה למחין, שהוא בחינת תפלין, כמובא בדברי רבנו ו"ל (לקוטי מוה"ר, חלק א', סימן לח), כי התפלין הם בסוד המחין, ונצל מפגם יקר, שכל זה זוכים על-ידי שמחה, כמובא בדברי רבנו ו"ל (לקוטי מוה"ר, חלק א', סימן קסט), אם אדם תמיד בשמחה, הקדוש-ברוך הוא ישמר את בריתו שלא יבוא לידי פגם, שזה "ששון" זו מילה, ועל-ידי-זה זוכה לתפלה, כמובא בדברי רבנו ו"ל (לקוטי מוה"ר, חלק א', סימן כ'), שעל-ידי תקון הברית זוכים לתפלה בלי מחשבות נרות, והתורה והתפלה מאירין זה לזה. ולכן "ליהודים היתה אורה" — זו תורה.

כי צריך שתדע, אהובי בני! אשר אי אפשר להשיג שום השגה והארה בחיות אלקות, אם לא על-ידי עסק תורה לשמה, לנדבקה בו, כי הוא חייב וארץ ימיו, הן בגמרא ופוסקים, והן בספרי הזיהר והתקונים ובכתבי הארז"ל, ובלי תורה — הפל הכל ודמיון גדול מקלפת ג"ה. וצריכים לשמח מאד מאד עם כל נקדה קטנה שיש בו, שזו האמת לפי בחינתו, כי כל דבור ודבור צריך להיות יקר בעיניו, שזו האמת שלו, וכמו שאמר הפעל-שם טוב הקדוש זי"ע לאיש אחד: אם תרצה שיהיה לך עולם הנה

וּבְכָל־מְדִינָהּ וּמְדִינָהּ וּבְכָל־עִיר וְעִיר מְקוֹם אֲשֶׁר
 דִּבְרַהֲמֶלֶךְ וְדָתוֹ מִגִּיעַ שְׂמֵחָה וְשִׁשׁוֹן לַיהוּדִים
 מִשְׂתָּהּ יוֹם טוֹב וְרַבִּים מֵעַמֵּי הָאָרֶץ מְתִיבֵיהֶם
 כִּי־נָפַל פַּחַד־הַיהוּדִים עֲלֵיהֶם:

גנזי המלך

ועולם הבא, תאמין באמונה שלמה, שבכל תנועה ותנועה שם אלופו של
 עולם, ואין שום מקרה בעולם קלל, ועל-ידי-זה תקבל את כל הבא עליך
 בשמחה, שהמלך העליון גדול ונורא מאד, משגיח מעצמו עליך, ואו יאיר
 עליך מלך כבוד בהארה נוראה ונפלאה מאד, ויקים אצלך: "לַיהוּדִים הַיְתָה
 אוֹרָה וְשִׂמְחָה", כי זה עקר השמחה, שהאדם יודע שהקדוש-ברוך-הוא
 צופה ומביט בעניו ובחלישות הדעת שלו, וכשמקבל הכל בשמחה, יהיה
 לו עולם הזה ועולם הבא גם יחד, והבן למעשה.

יו ורבים מעמי הארץ מתנהדים: צריך שתדע, אהובי, בני! שרבנו ו"ל אמר
 (לקיטת-מוהר"ן, חלק א', סימן יז), שיש אויר הנח והנף, אזי הדבור שהצדיק
 מדבר דבורי אמונה, הולך מסוף העולם ועד סופו, עד שמגיע אפלו בספרי
 העפזים, והם מתגירים, כי הם מוצאים בספריהם הפך האמונה שלהם. וזה
 (אסתר ו, ב): "וַיִּמְצָא כְּתוּב אֲשֶׁר הִגִּיד מֶרְדֳּכָי", מרדכי הוא הצדיק, שנקרא
 איש יהודי, שכופר בעבודה זרה, ועל-ידי שהוא מדבר דבורי אמונה,
 הדבורים הולכים מסוף העולם ועד סופו, עד שנגחק בספריהם, והם
 מוצאים שם את טעותם. אבל לזה צריכים אויר הנח והנף, שזה זוכים
 על-ידי צדקה, שאחד נכלל בשני, ואו הדבור נחבל אצל כלם. וזה "ובכל
 מדינה ומדינה ובכל עיר ועיר מקום אשר דבר המלך ודתו מגיע, שמחה
 וששון ליהודים משתה יום טוב", ומאחר שמרדכי ואסתר גרמו לכך,
 שיהיה אויר הנח והנף בין כלל נשמות ישראל, כי הרי היה ליהודים שמחה
 וששון, משתה יום טוב, שאין לה עוד קרבת לכבות יותר מזו, ועל-ידי-זה
 גרמו שהדבורים של מרדכי, שהוא הצדיק האמת, שדבר דבורי אמונה, ילכו
 מסוף העולם ועד סופו, עד שיתקים: "ורבים מעמי הארץ מתנהדים",

ט * ובשנים עשר חדש הוא חדש אדר בשלושה עשר יום בו אשר הגיע דבר המלך ודתו להעשות ביום אשר שברו איבי היהודים לשלוט בהם ונהפוך הוא אשר ישלטו היהודים המה בשנאייהם:

גנזי המלך

על-ידי שמצאו בספרים הפך אמונתם הכוזבת, על-ידי-נה גנפל פחד היהודים עליהם", ורבים נתגירו. וזו המעלה של הצדיק האמת, המדבר תמיד דבורי אמונה והשגחה פרטית, שעל-ידי-נה הוא גורם שהדבורים שלו הולכים מסוף העולם ועד סופו, וגורם שיתגירו אמות העולם, ויחזרו לקבל על עצמם על מלכותו יתברך, והבן למעשה.

פרק ט'

א ונהפך הוא אשר ישלטו היהודים המה בשנאייהם: צריך שתדע, אהובי, בני! אשר עקר השוניא של האדם הוא המן-עמלק, שנמצא אצל כל אהד ואהד, כי החמירות והגשמיות שנמצאים אצל האדם, הם מכניסים בו מרירות דמרירות, עד שנופל בדעתו לגמרי, ונשבר ונעשה כלא, ואלו כל הצרות שעוברות על כל אדם בזה העולם, כי מרב מרירות ושברון לב ועצבות שנוכנסו בו מכל מה שעובר עליו, על-ידי-נה אינו יכול להתרפא ולחשב ממנו יתברך, ונעשה אצלו מחלקת, הינו שלבו אינו שלם עם דעתו, וכמוכא בדברי רבנו ז"ל (לקוטי-מוהר"ן, חלק א', סימן לג), שצריך לבקש שיהיה שלום לכל אדם במדותיו, הינו שלא יהיה מחלק במדותיו ובמאנעותיו, שלא יהיה לו חלוק בין בטיבו ובין בעיקו, תמיד ימצא בו את השם יתברך, כמו שכתוב (תהלים נו, א): "באלהים אהלל דבר בהנ"ה אהלל דבר". ואמר רבנו ז"ל (לקוטי-מוהר"ן, חלק א', סימן כז), ששלום בעצמו בא לאדם במרירות, כמו שכתוב (שעיה לח, יז): "הנה לשלום מר לי מר", והקדוש-ברוך-הוא מרחם ומשליך את עונותיו של אדם, עד שנמשך עליו שלום אמתי, ועל-ידי-נה הוא יוכל להחזיק מעמד בכל מה שעובר עליו. וכתב מוהרנ"ת ז"ל (לקוטי-הלקות, קרטה וכתבת קעקע, הלכה ג', אות יב), כי העקר בעבודת השם

הוא שלום, שִׁיְהִיָּה שְׁלוֹם בְּמֵאֲרָעוֹתָיו וּבְמֵדוּתָיו, וְשׁוּם דְּבָר בְּעוֹלָם לֹא יִכָּל לְשֹׁבֵר אוֹתוֹ. וּבִשְׂבִיל זֶה הִיָּתָה עֲקָר בְּרִיאַת הָאָדָם. כִּי הָאָדָם כְּלוֹל מִחֲמֹר וְצוּרָה, גּוֹף מִן הַתַּחְתּוֹנִים וּנְשָׁמָה מִן הָעֲלִיוֹנִים, וְהֵם שְׁנֵי הַפְּכִים. וּכְשֶׁהוֹלֵךְ, חֹס וְשְׁלוֹם, אַחֲרֵי שְׂרִירוֹת לְבוֹ, אֲזַי הוּא הַעֲדָר הַשְּׁלוֹם, כְּמוֹ שֶׁכְּתוּב (תְּהִלִּים לח, ד) "אֵין שְׁלוֹם בְּעַצְמֵי מִפְּנֵי חֲטָאֵתִי", אֲכַל כִּשְׂכּוּפָה אֶת גּוּפוֹ וּמִכְשָׁלוֹ לְהִנְשָׁמָה — זֶהוּ שְׁלוֹם, שֶׁנַּעֲשֶׂה שְׁלוֹם בֵּין הַנְּשָׁמָה וְהַגּוּף. וְעַל־יְדֵי עֲבוֹדָתוֹ הוּא מְקַשֵּׁר כָּל הָעוֹלָמוֹת יַחַד לְהֵשֶׁם יִתְבָּרַךְ, דְּרִי מַעְלָה עִם דְּרִי מְטָה, וְעוֹשֶׂה שְׁלוֹם בֵּין כָּלֵם, בֵּין כָּל הַהִפְכִים, כִּי מְקַשֵּׁר כָּלֵם יַחַד לְהֵשֶׁם יִתְבָּרַךְ שֶׁזֶהוּ שְׁלוֹם. וְזֶה שֶׁפָּרַשׁ רַש"י עַל פְּסוּק (בְּרֵאשִׁית ב, ד): "וַיַּפֵּחַ בְּאַפְיוֹ" וְגו', שֶׁבִשְׂבִיל זֶה נִבְרָא הָאָדָם בְּשֵׁשִׁי מִן הָעֲלִיוֹנִים וְתַחְתּוֹנִים. כִּי בְּרֵאשׁוֹן בְּרָא שְׁמַיִם וָאָרֶץ, בְּשֵׁנֵי רְקִיעַ לְעֲלִיוֹנִים וְכו', עַל־כֵּן הַעֲבָר בְּשֵׁשִׁי לְבָרָא הָאָדָם, שֶׁהוּא כְּלוֹל מִן הָעֲלִיוֹנִים וְהַתַּחְתּוֹנִים, וְאִם לֹא יֵשׁ קִנְיָה בְּמַעֲשֵׂה בְּרֵאשִׁית וְכו', עֵינֵי שָׁם.

נִמְצָא, שֶׁהָאָדָם שֶׁהוּא מְחַבֵּר וְכְלוֹל מִן הָעֲלִיוֹנִים וְתַחְתּוֹנִים, הוּא מְחַבֵּר הַכֹּל וְעוֹשֶׂה שְׁלוֹם בֵּין כָּל מַעֲשֵׂה בְּרֵאשִׁית, כִּי בִשְׂבִיל זֶה הִיָּתָה עֲקָר בְּרִיאַת הָאָדָם, כְּדִי שִׁיעֲשֶׂה שְׁלוֹם בְּעוֹלָם, דִּהְיִנוּ שִׁיעֲלָה וַיִּגְבִּיָּה כָּל הַמְּדַרְגּוֹת הַתַּחְתּוֹנוֹת לְהֵשֶׁם יִתְבָּרַךְ, וַיַּעֲלָה כָּל הַנְּצוּצוֹת לְשָׁרְשׁוֹ, שֶׁזֶהוּ שְׁלוֹם, שֶׁמְחַבֵּר שְׁנֵי הַפְּכִים יַחַד, שֶׁמְקַרֵּב הַרְחוּקִים לְמַעְלָה לְהֵשֶׁם יִתְבָּרַךְ. כִּי עֲקָר הַשְּׁלוֹם הוּא בֵּין שְׁנֵי הַפְּכִים, כְּמוֹכָא בְּדַבְּרֵי רַבְנֵי ו"ל (לְקוּיִטְרִימוֹבֵר, חֶלֶק א', סִימָן פ'), וְעַל־יְדֵי חֲטָא עֵץ הַדַּעַת טוֹב וְרַע נִתְקַלְקַל הַשְּׁלוֹם, כְּמוֹ שֶׁכְּתוּב (בְּרֵאשִׁית ג, טו): "וַאֲיִבָּה אֲשִׁית" וְגו', כִּי עֵץ הַדַּעַת טוֹב וְרַע זֶה מִחֲלָקַת שֶׁנַּעֲשֶׂה בֵּין הָרַע וּבֵין הַטוֹב, וְהַתְּכִלִּית הִיא לְהַפְּךְ אֶת הָרַע שִׁיְהִיָּה כְּפֹא לְטוֹב, שֶׁזֶה תְּכִלִּית הַשְּׁלוֹם בֵּין הַרְחוּקִים בְּיֹתֵר, וְעַל־כֵּן מַעֵץ הַדַּעַת טוֹב וְרַע, מִשֶּׁם הַשְּׁתַלְשָׁלוֹת כָּל הַמְּחִלְקַת שֶׁבְּעוֹלָם, שֶׁכָּלֵם נִמְשָׁכִין מִשֶּׁם, שֶׁהוּא זֶהמַת הַנְּחַשׁ, שֶׁהוּא הַשּׁוֹנֵא הַגְּדוֹל, שֶׁאֵינוֹ חַפֵּץ בְּשְׁלוֹם, שֶׁזֶה הַמִּן־עֲמַלְק, אֲשֶׁר שָׂרְשׁוֹ הוּא מַעֵץ הַדַּעַת, כְּמֵאֲמָרָם ו"ל (חֲלִיוֹ קֵלֶט): הַמִּן מִן הַתּוֹרָה, מִנֵּינִי? (בְּרֵאשִׁית ג, יא): "הַמִּן הָעֵץ"; וְהַמִּן־עֲמַלְק הוּא זֶהמַת הַנְּחַשׁ, וְהוּא אוֹרֵב תְּמִיד לְקַלְקַל הַשְּׁלוֹם, וְלַעֲוֹר מִחֲלָקַת עַל הַצַּדִּיק הָאֲמֵת, כִּי הוּא מְזַרַע עֲשׂוֹ, שֶׁרָדַף אֶת יַעֲקֹב אַחֲרָיו, שֶׁהוּא עֲקָר הַשְּׁלוֹם, כְּמוֹ שֶׁכְּתוּב (בְּרֵאשִׁית לג, יח) "וַיִּבֹא יַעֲקֹב

גְּנֵי הַמֶּלֶךְ

שיא

שֶׁלֶם" וגו'; כי עֲמֶלֶק הוּא פֶגֶם הַבְּרִית, כְּמוֹ שֶׁכְּתוּב (דְּבָרִים כה, יח): "אֲשֶׁר קָרָךְ בְּדֶרֶךְ וַיִּזְנֵב בְּךָ כָּל הַנְּחָשִׁים אַחֲרֶיךָ" וגו'. וְעַל־יְדֵי פֶגֶם הַבְּרִית נִתְקַלְקַל הַשְּׁלוֹם, כִּי אֵי אֶפְשָׁר לְקַבֵּל הַשְּׁלוֹם, שֶׁהוּא רְפוּאָה לְכָל הַדְּבָרִים, כִּי אִם עַל־יְדֵי מְרִירוֹת, שֶׁבָּאָה לְאָדָם כָּל־כֶּף קָשָׁה, שִׁיְהִיָּה שְׁלוֹם בְּמֵאוֹרְעוֹתָיו וּבְמִדּוֹתָיו, כִּי מִשֵּׁם בָּאוֹת כָּל הַמַּחְלוֹת וְהַחֲלָאִים רָעִים, שָׂאִין הַיְסוּדוֹת מִשְׁתַּיִם יָחַד, וּמִזֶּה נֶעֱשֶׂה הָאָדָם חוֹלָה, שִׁיְסוּד אֶחָד מִתְגַּבֵּר עַל יְסוּד שְׁנֵי וְכו', וְלִפְעָמִים הַחוֹלָאֹת מִתְגַּבְּרֹת כָּל־כֶּף, עַד שֶׁאֵי אֶפְשָׁר לְחוֹלָה לְסַבֵּל מְרִירוֹת הַרְפוּאוֹת, וְאֵז הַרְפוּאִים מֵיֵאֲשִׁין אוֹתוֹ. כֵּן כְּשֶׁהַעוֹנוֹת שֶׁהֵם חֲלִי הַנֶּפֶשׁ, גּוֹבְרִים מְאֹד, אִזְ אֵינּוּ יְכוּל לְסַבֵּל מְרִירוֹת הַרְפוּאוֹת, וְאִז (וְשַׁעֲיָה מח, כב): "אֵין שְׁלוֹם אִמֵּר הַיְיָ"ה לְרָשָׁעִים". וְזֶה שֶׁשִּׁבַּח חִזְקִיָּהוּ אֶת הַקְּדוֹשׁ־בְּרוּךְ־הוּא, שֶׁהִשְׁלִיךְ כָּל חַטָּאוֹתָיו אַחַר כְּתַפְּיוֹ, כְּדִי שֶׁלֹּא יִצְטָרֵךְ לְהִלְבִּישׁ אֶת הַשְּׁלוֹם בְּמִרְרוֹת הַרְבֵּה. וְזֶהוּ (וְשַׁעֲיָה לח, יז): "הִגַּה לְשְׁלוֹם מִרְ לִי מִרְ וְאִתָּה חֲשַׁקֶת נִפְשִׁי מִשַּׁחַת בְּלִי כִּי הִשְׁלַכְתָּ אַחֲרַי גִּוְךָ כָּל חֲטָאֵי".

נִמְצָא, כְּשִׁישְׁרָאֵל רְחוּקִים מִהֵשֵׁם יִתְבָּרֵךְ, שֶׁזֶהוּ פֶגֶם הַשְּׁלוֹם, בְּחִינַת "אֵין שְׁלוֹם בְּעַצְמִי", וְאֵין שְׁלוֹם בֵּין הַעוֹלָמוֹת עֲלִיוֹנִים וְתַחְתּוֹנִים וְכו', וְאַחֲרֵיכֵן כְּשִׁישְׁרָאֵל צְרִיכִין לְקַבֵּל הַרְפוּאָה, שֶׁהוּא הַשְּׁלוֹם, צְרִיכִין לְסַבֵּל מְרִירוֹת מִקֶּדֶם, כִּי דֶרֶךְ הַשְּׁלוֹם שִׁיתְלַבֵּשׁ בְּמִרְרוֹת. וְאֵלוֹ כָּל הַגְּלִיּוֹת וְהַצָּרוֹת שִׁישְׁרָאֵל סוֹבְלִין, כִּי כָּל זֶה הוּא הַמְרִירוֹת שֶׁסּוֹבְלִין, כְּדִי לְקַבֵּל אַחֲרֵיכֵן עַל־יְדֵי־זֶה הַרְפוּאָה שֶׁהוּא הַשְּׁלוֹם. וְזוֹ גְלוֹת מִצְרַיִם, שֶׁהִיא מְרִירוֹת, כְּמוֹ שֶׁכְּתוּב (שְׁמוֹת א, יד): "וַיִּמְרְרוּ אֶת חַיֵּיהֶם" וגו', וְכָל זֶה הָיָה לְתַקֵּן חֲטָא אָדָם הַרְאוּשׁוֹן כִּיִּדְוַעַז, שֶׁגְלוֹת מִצְרַיִם הָיְתָה עַל חֲטָא אָדָם הַרְאוּשׁוֹן, שֶׁהוּא פֶגֶם הַבְּרִית, פֶּגֶם הַשְּׁלוֹם. וּמִחֲמַת שֶׁהָיוּ צְרִיכִין לְתַקֵּן חֲטָא וּפֶגֶם זֶה, וְלְהַמְשִׁיךְ שְׁלוֹם מִחֲדָשׁ, עַל־כֵּן הִצְרִיכוּ לְסַבֵּל מְרִירוֹת הַרְבֵּה, כְּדִי לְקַבֵּל הַשְּׁלוֹם עַל־יְדֵי־זֶה, כִּי אַחֲרֵיכֵן זָכוּ לְבֹא לְאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל וִירוּשָׁלַיִם שֶׁהוּא שְׁלוֹם, כִּי עַל שֵׁם זֶה נִקְרָאת יְרוּשָׁלַיִם — עַל שֵׁם יְרָא שְׁלֵם. וְעֲמֶלֶק הוּא מְעוֹלָם רְפוּעַת מְרִדוֹת לְיִשְׂרָאֵל, וְהוּא אוֹרֵב תָּמִיד בְּעַת שִׁישְׁרָאֵל צְרִיכִין לְזַכּוֹת לְרְפוּאָה שֶׁהוּא שְׁלוֹם. וְאִז הוּא מְקַטְרֵג עֲלֵיהֶם, עַל שֶׁלֹּא סָבְלוּ עֲדִין מְרִירוֹת כְּפִי הַרְאוּי לָהֶם; כִּי בְּאֵמַת לֹא סָבְלוּ כְּרְאוּי, כִּי הֵשֵׁם יִתְבָּרֵךְ דִּלְגַּע עַל הַקָּץ בְּמִצְרַיִם, שֶׁזֶהוּ "וְאִתָּה הִשְׁלַכְתָּ אַחֲרַי גִּוְךָ כָּל חֲטָאֵי", כִּי הֵשֵׁם יִתְבָּרֵךְ צָפָה

וראה, שאי אפשר לישראל לסבל הגלות עוד, כמו שכתוב (שמות יב, ח): "ולא יכלו להתמהמה", הינו שאם לא היה השם יתברך ממהר להוציאם ממצרים קדם הקץ, היו חס ושלום, נשארים שקועים שם, שזה מה שאמר רבנו ז"ל (לקוטי מוה"ר, חלק א', סימן כו), שכשהשם יתברך רואה שאי אפשר לאדם לסבל מרירות הרפואות, אזי הוא ברחמיו משליך חטאתיו אחר כתפיו, כדי שלא יחלבש השלום במרירות הרבה, כי אם כפי יכלתו.

וזהו ממש ענין גלות מצרים, שהיה מכרח, כפיכחול, לנלג על הקץ ולמעט מרירות הגלות, כי לא היה אפשר להם לסבול עוד כנ"ל. ועמלק הוא אורב לישראל, ומקטרג על זה תמיד, ויורד ומסטיין ועולה ומקטרג; הינו בשעה שהאדם צריך לקבל הרפואה, שהוא השלום, ואז הוא צריך לסבל מרירות מקדם, אז הוא מסית את האדם, ואינו מניחו לעמד בנפיון, שייסבל מעט המרירות, ומסיתו לבעט במרירות שהוא מכרח לקבל בשביל רפואתו, ואחר-כך הוא עולה ומקטרג על שאין שולחין לו מרירות כראוי לו. ובאמת האדם הוא אז בסכנה גדולה, כי השם יתברך חמל עליו, והקל מרירותו בשביל רפואת נפשו, אזי, חס ושלום, מתגבר הקטרוג, ושולחין לו מרירות הרבה, שאינו יכול לקבלו בשום אופן, ואז "אין שלום אמר ה' לרשעים"; כי בודאי אף-על-פי שהשם יתברך גומל לחיבים טובות, והוא מקל על בעלי תשובה, ואינו מקביד עליהם, שייצטרכו לסבל מרירות כראוי להם לפי חטאתם, אף-על-פי-כן לפטר בלא כלום אי אפשר, כי על-פל-פנים ההכרח שייסבל מעט מרירות כפי יכלתו בשביל תשובתו ורפואת נפשו, שהוא השלום שמתלבש במרירות. ואם אינו חס על נפשו, ואינו רוצה לסבל שום מרירות לצורך רפואת נפשו, אזי חס ושלום, שולחין עליו מרירות הרבה כראוי לו. וזו מלחמת עמלק, שהוא אורב על ישראל בעת הזאת שהם עיפים ויגעיים, "ואתה עיף ויגע" וגו', ואז אורב עליהם ומקגר אותם, שלא יהיו חס ושלום, להיטים אחר השם יתברך, לסבל מרירות הרפואות "אשר קרך בדרך", שהוא מקגר את נשמות ישראל. ועל-כן נסמכה מלחמת עמלק למסעות ונסיונות של ישראל, כמו שכתוב (שמות יז, ט): "היגש הנה" בקרבנו אם אין, ויבא עמלק" וגו', כי כל הנסיונות שהיו לישראל אז, שלא היה להם מים בריפדים, וכן מרירות המים במנה, כל זה היה המרירות שצריכין

גנזי המלך

שיג

לסבל, כְּדֵי לְקַבֵּל הַשְּׁלוֹם עַל-יְדֵי-זֶה, וּמַחֲמַת שִׁישְׁרָאֵל לֹא קִבְּלוּ הַמְּרִירוֹת כְּרֹאֵי, וְהִרְהִרוּ אַחֲרָיו יִתְבַּרֵךְ, עַל-כֵּן בָּא עֲמֶלֶק וְלַחֵם עִמָּהֶם בְּעַת הַהִיא, שֶׁהוּא הַקְּטוּרִג שֶׁקְּטַרְג עֲלֵיהֶם, כִּי מִלְחַמְתּוֹ הָיְתָה לְמַעַלָּה וְלִמְטָה. וְעַל-כֵּן הַשֵּׁם יִתְבַּרֵךְ שׁוֹנֵא אוֹתוֹ כָּל-כֶּף יוֹתֵר מִכָּל הָעַמִּים, כִּי הוּא אוֹרֵב לְיִשְׂרָאֵל מְאֹד תָּמִיד בְּעַת שֶׁהֵם בְּסַכְּנָה גְדוֹלָה, בְּעַת הַלַּחֲץ וְהַדְּחַק, בְּעַת שֶׁהֵם צָרִיכִים לְסַבֵּל מְרִירוֹת הַרְפּוּאוֹת, וְכָל זֶה עֵבֶר עַל עִם יִשְׂרָאֵל מִהֶמֶן הַרְשָׁע, יַמַּח שָׂמוּ וְזָכְרוּ, כִּי יִשְׂרָאֵל הָיוּ אִזּוֹ בְּגָלוּת בְּכָל, וְנִתְגַּרְשׁוּ מִירוּשָׁלַיִם מִמְּקוֹם הַשְּׁלוֹם, וְהָיוּ מְכַרְחִים לְסַבֵּל מְרִירוֹת הַגְּלוּת, כְּדֵי לְהַמְשִׁיף הַשְּׁלוֹם מִחֲדָשׁ, שֶׁמִּתְלַבֵּשׁ בַּמְּרִירוֹת, וְלָשׁוּב לִירוּשָׁלַיִם, וְכָל הַנְּסִיווֹת שִׁישׁ לְאָדָם כְּשֶׁרוּצָה לְהִנְסֵי בְּדַרְכֵי הַשֵּׁם וְלָשׁוּב אֵלָיו יִתְבַּרֵךְ, כָּלֵם הֵם הַמְּרִירוֹת שֶׁצָּרִיכִין לְסַבֵּל בְּשִׁבִיל הַרְפּוּאָה שֶׁהוּא הַשְּׁלוֹם.

וְיִשְׂרָאֵל לֹא עָמְדוּ אִזּוֹ בַּנְּסִיוֹן, כִּי נִכְשְׁלוּ בְּנִשְׁיֵם נִכְרִיּוֹת וּפְגָמוּ בְּכִרִית שְׁלוֹם. וְעַל-כֵּן סִמּוּף לְסוּף הַגְּלוּת, שֶׁהָיוּ צָרִיכִים לָשׁוּב לִירוּשָׁלַיִם, שֶׁהוּא שְׁלוֹם, אִזּוֹ הַתְּבַבֵּר עֲלֵיהֶם הֶמֶן-עֲמֶלֶק בַּקְּטוּרִג גְּדוֹל, שֶׁתְּבֹא עֲלֵיהֶם, חֵס וְשְׁלוֹם, מְרִירוֹת גְּדוֹלָה כְּרֹאֵי לָהֶם, חֵס וְשְׁלוֹם. עַד שֶׁנִּתְעוֹרַר הַקְּטוּרִג, עַד שֶׁנִּגְזַר עֲלֵיהֶם לְהַשְׁמִיד, לְהַרְג וּלְאַבֵּד, חֵס וְשְׁלוֹם, כִּי מַחֲמַת שְׁלֹא קִבְּלוּ מְרִירוֹת הַגְּלוּת כְּרֹאֵי, עַל-כֵּן קְטַרְג עֲלֵיהֶם, עַד שֶׁנִּתְפַּשְׁטָה עֲלֵיהֶם מְרִירוֹת גְּדוֹלָה שְׂאֵי אֶפְשֶׁר לְסַבֵּלָה, עַד שֶׁהָיָה הַהִכָּרַח לְהַשְׁמִידֵם, חֵס וְשְׁלוֹם. וְעַל-כֵּן בְּאֵמַת הָיְתָה עַת צָרָה גְּדוֹלָה, אֲשֶׁר כְּמוֹהוּ לֹא נִהְיְתָה, אֲבָל הַשֵּׁם יִתְבַּרֵךְ חִמַּל עֲלֵינוּ בְּכָל דּוֹר וָדוֹר, וְשִׁלַּח לָנוּ אִזּוֹ אֶת מֶרְדֵּכִי וְאַסְתֵּר. "וּמֶרְדֵּכִי יָדַע אֶת כָּל אֲשֶׁר נַעֲשָׂה" גּו', "וַיֵּצֵא בְּתוֹךְ הָעִיר בַּיּוֹצֵק וְעָקָה גְּדוֹלָה וַיִּמְרָה", וְגִזְרוּ תַעֲנִיַת שְׁלֹשָׁה יָמִים, וְצָעֲקוּ בְּקוֹל מֵר לְהַשֵּׁם יִתְבַּרֵךְ, וְעַל-יְדֵי-זֶה הִמְתִּיקוּ הַמְּרִירוֹת. וְעַל שֵׁם זֶה נִקְרָא מֶרְדֵּכִי מֵר דְּרוֹר, הַמְתַּקַּת הַמְּרִירוֹת, 'מֵר' לְשׁוֹן מְרִירוֹת, 'דְּרוֹר' לְשׁוֹן חֲרוֹת שֶׁהוּא שְׁלוֹם, כְּמוֹ שֶׁכְּתוּב (ישעי' נה, יב): "כִּי בְשִׁמְחָה תֵצֵאוּ וּבְשְׁלוֹם תּוֹבְלוּן"; הֵינּוּ מֶרְדֵּכִי הוּא מֵר דְּרוֹר, שְׁמוּצִיא לְחֲרוֹת וְלִשְׁלוֹם, וּמִמְתִּיק כָּל מִינֵי מְרִירוֹת שֶׁבְּעוֹלָם. וְעַל-כֵּן הָיָה לוֹ כֹּחַ לְהַמְתִּיק עַל-יְדֵי תַפְלָתוֹ וְזַעֲקָתוֹ הַמְּרָה, אֶפְלוּ הַמְּרִירוֹת שֶׁהָיְתָה מַגִּיעָה לְיִשְׂרָאֵל אִזּוֹ, עַד שֶׁהִמְתִּיק הַכָּל, וְהַמְשִׁיף שְׁלוֹם עַל יִשְׂרָאֵל, כְּמוֹ שֶׁכְּתוּב (אסתר ט, ל): "דְּבָרֵי שְׁלוֹם וְאַמֶּת", (אסתר י, א): "וְדַבֵּר שְׁלוֹם לְכָל זֶרְעוֹ", עַד שֶׁנִּתְהַפְּךְ

ונקמו בשונאייהם. וכל שאר האמות כלם פנו לישראל בשלום גדול, כי נפל פחד מרדכי עליהם, עד שחזרו לאמונת ישראל, כמו שכתוב (אסתר ח, יז): "ורבים מעמי הארץ מתיהדים", וזה רבוי השלום שנתרבה אז, עד שנמשכו כלם להשם ותברך. כי על-ידי השלום יכולין להמשיך כל העולם לעבודתו ותברך. וזה שזכו עם ישראל אז על-ידי מרדכי ואסתר, להפך מן ההפך אל ההפך, כי מקדם היתה להם מרירות גדולה מאד, ולבסוף נתקיים אצלם, "יום בו אשר הגיע דבר המלך ודתו להעשות ביום אשר שברו אויבי היהודים לשלום בהם ונהפך הוא אשר ישלטו היהודים המה בשנאייהם", כי נתהפך מההפך אל ההפך, כמאמרם ו"ל (פנחומא תולדות): אתה מוצא ישראל אומרים לפני הקדוש-ברוך-הוא: רבון העולמים, ראה היאך העפום משתעבדין בנו, אין להם מלאכה אחרת, אלא יושבין ומתיעצין עלינו, שנאמר (איכה ג, כג): "שבתם וקימתם הביטה אני מנגינתם", אמר להן הקדוש-ברוך-הוא: מה הן מועילין, גוררין עליכם גזרות, ואני מבטלן ושוכרן, שנאמר: "אני מנגינתם", כמה דאף אמר (בראשית יד, כ) "וברוך אל עליון אשר מגן צריך" וגו', (שמות א, כב): "יניו פרעה לכל עמו לאמר, כל הבן היילוד היארה" וגו', ור"ח הקדש צונחת (איכה ג, לו): "מי זה אמר ותהי אדני לא צנה", פרעה צנה, השם לא צנה אלא "וכאשר יענו אותו פן ירבה וכן יפריץ", המן בקש להשמיד את כל היהודים, והשם ותברך לא בקש אלא "ונהפך הוא אשר ישלטו היהודים".

ולכן, בשעה שעוברים על האדם כל מיני מרירות ויסורים והרפתקאות, צרות ועצבות, עליו להחזיק מעמד ולא להשבר, אלא תמיד יזכר, שאחר המרירות תבוא המתיקות, כי זו המרירות שהוא סובל, זה רק בשביל קאב עוונותיו, ולכן הוא צריך לסבל מרירות. וזה שאמרו חכמינו הקדושים (מדרש תהלים, פרשה כב, סימן טו): המן הרשע היה עומד כל הלילה ומתקן קורה של חמשים אמה, לתלות את מרדכי עליו, ובבקר נתלה הוא ובניו עליו, שנאמר: "ויחלו את המן על העץ אשר הכין למרדכי", וכתוב: "ותלו אותו ואת בניו על העץ", ישראל נגזר עליהם "להשמיד, להרג ולאבד", ונהפכו הדברים על שונאייהם, שנאמר: "ונהפך הוא אשר ישלטו היהודים", והבן למעשה.

בְּנִקְהֵלוֹ הַיְהוּדִים בְּעָרֵיהֶם בְּכָל־מְדִינֹת הַמֶּלֶךְ
 אַחֲשׂוּרוֹשׁ לְשַׁלַּח יָד בַּמְּבֻקְשֵׁי רַעְתֶּם וְאִישׁ לֹא־
 עָמַד לַפְּנֵיהֶם כִּי־נִפְל פַּחַדִּם עַל־כָּל־הָעַמִּים:

גְּנֹזֵי הַמֶּלֶךְ

ב נקהלו היהודים בעריהם בכל מדינות המלך: צריך שתדע, אהובי, בני!
 אשר רבנו ו"ל אמר (לקוטי־מורה"ו, חלק ב', סימן ח'), אשר צריכים לקבץ את
 נשמות ישראל, ולהוסיף נפשות אל הקבוץ הקדוש של ישראל העוסקים
 בהפלה, כי כל מה שנתוספת עוד נפש אחת אל הקבוץ של עם ישראל,
 על־ידי־זה מעלה שעשועים גדולים מאד למעלה, כי על־ידי רבוי הבתים
 של נשמות ישראל, נעשים יחודים גדולים בכל העולמות, כי כל בר ישראל
 שנתוסף אל בית התפלה, זה מאד מאד חשוב בשמים. ולכן המן הרשע,
 ימח שמו, רצה להפריד בין נשמות ישראל, שזה מה שאמר: "ישנו עם
 מפוזר ומפחד בין העמים", וכן בכל דור דור אלו הרשעים הארוורים,
 העוסקים להפריד את עם ישראל, הם מזרע המן־עמלק, שכל עונגם רק
 להפריד בין נשמות ישראל. ולכן עקר הגס בפורים היה על־ידי אסתר,
 שאמרה "לך כגס את כל היהודים", כי זה עקר הגאולה להגאל מפל
 השונאים, דיקא על־ידי שמחזיקים את עצמם ביחד, כי אז שים אמה ולשון
 לא יכולים לשלט עלינו.

וזה שמוכא בדברי מוהרנ"ת ו"ל (לקוטי־הלכות, יציאת הלקח ו', אות יא), אשר
 על־כן צריכין לתן מחצית השקל דיקא ולא שקל שלם, להורות שכל
 אחד מישראל צריך לחברו להצטרף עמו בצרופים, כי כל אחד מישראל
 בעצמו, הוא רק בחינת מחצית, ואין לו שלמות, כי אם על־ידי שנוצטרף
 לחברו, שעל־ידי־זה נעשין רבוי הצרופים, גם מחצית השקל הוא עשרה
 גרה כי עשרים גרה השקל, כי אין קדשה פחותה מעשרה, וכל אחד מישראל
 כלול מעשר קדשות שבארץ ישראל, שהם בחינת (מגלה כג'): אין עדה
 פחותה מעשרה, שעל־כן אין אומרים דבר שבקדשה בפחות מעשרה, כי
 הקדשה היא תמיד בבחינת עשרה פירוע, ועל־ידי־זה עקר בחינת קדשת

הצרופים הקדושים שנתקבצים נשמות ישראל ביחד, כי עקר התחלת הצרופים של בתי התפלה צריך להתחיל לפחות מעשרה, כדי שייכלו לומר דבר שבקדושה, כי אבל בי עשרה שכינתא שריא, ואחר-כך כשנתוספת עוד נפש אחת וכל נפש כלולה מעשר, אזי נכלל עשר בעשר ועשר בעשר, ועל-ידי-זה נעשין עצם רבוי הצרופים שיש להקדוש-ברוך-הוא נחת רוח מזה, כי כל כח הצרוף לצרף הנפשות שמתפללין בכונה לצרפם בצרופים, הוא על-ידי כח העשר קדשות, שמשם נמשכין כל הצרופים הקדושים, וזהו בחינת מחצית השקל, שהוא עשרה גרה, וצריכין תמיד לצרפו לחברו, ונעשה בחינת עשרים גרה השקל, שהם בבחינת עשרה עשרה הפך, פמוכא בספרי קבלה, שהן עשר קדשות מתתא לעילא ועשרה מעילא לתתא, שעל-ידי כל הקדשות האלו מתניחין ומצטרפין נפשות ישראל בצרופים הרבים, וכל זה נמשך בכח הבעל כח הגדול, שמתפלל תפלה בבחינת דין, שהיא בבחינה אחת עם התפלה של רבוי הנפשות וכו', וזה מרמז בסוד כתבת גר"ה, שהוא בגימטריה יצחק, שהוא בגימטריה פנחס פמוכא, כי יצחק הוא בחינת גבורות, שהוא בחינת התפלה, בבחינת דין, וזהו בחינת מה שאמרו חכמינו הקדושים (מגלה יג): גלוי ודוע לפני מי שאמר והיה העולם, שעתידי המן לשקל שקלים על ישראל, לפיכך הקדים שקליהן לשקליו, שעל-ידי השקלים מפילין המן-עמלק, כי כבר קדמו שקליהם לשקליו. כי עקר מפתח המן-עמלק הוא על-ידי התפלה בבחינת דין, שהיא בחינת התפלה של רבוי נפשות, שהיא בחינת תקון השקלים, על-ידי-זה היתה מלחמת עמלק, כי כל התגבורות עמלק היתה לגרש ולרחק, חס ושלום, מהקבוץ הקדוש, את הנפשות החלושות שבישראל, בבחינת (דברים כה, יח): "ויגוב בך כל הנחשלים אחריך, ואתה עין ויגע" וגו', וכמו שאמרו חכמינו הקדושים (תנחומא תצא, אות י'), שכל מלחמתו היתה על אותן שהיה העין פולטן, ועל-כן הכנעתו ומפלתו היתה על-ידי שנתקבצו יחד נשמות ישראל. וזה שדקדקה אסתר ואמרה: "לך כנס את כל היהודים" וגו', 'כנס' דיקא, וכן אחר-כך כתיב כמה פעמים לשון כנסו וקבוץ, כמו שכתוב: "להקהל ולעמד על נפשם", וכתוב "נקהלו היהודים בעריהם בכל מדינות המלך אחשורוש לשלח יד במבקשי רעתם", כי זהו בעצמו היה הישועה שלהם, שנקהלו יחד, ועל-ידי-זה גרמו לצרופים חדשים. וזה מה שעזר להם להגם

וְכָל־שָׂרֵי הַמְּדִינֹת וְהָאֲחֻשְׁדָּרָפָנִים וְהַפַּחֹת וְעַשְׂיָא
 הַמְּלָאכָה אֲשֶׁר לְמֶלֶךְ מִנְשָׂאִים אֶת־הַיְהוּדִים כִּי־
 נָפַל פַּחַד־מֶרְדֵּכִי עֲלֵיהֶם:

גְּנֵזֵי הַמֶּלֶךְ

במבקשי רצתם. וכן אמרו חכמינו הקדושים (מגלה ב.): זמן קהלה לכל הוא; כי עקר הגס של פורים, שהוא מפלת המן-צמלק, היה על-ידי הגניסה והקבוץ, שעל-ידי-זה נתרבין הבתים של התפלה עד אין חקר, עד שנתכנסו לתוכם כל הרחוקים וכל הנדחים, שכל זה הוא הפך מחשבתו הרצה. ועל-כן נפל מאד על-ידי-זה שנקהלו היהודים יחד.

וזה שמוכא בפוסקים, שמצוה לחזר אחר רב עם בקריאת המגלה, ואפלו אם יש לו מאה אנשים וכו', כי עקר תקף הגס של פורים, שהוא מפלת המן-צמלק, הוא על-ידי הקבוץ הקדוש של ישראל שמתקבצים יחד, ובה בעצמו מוחקים את צמלק, כי כל ענינו זה רק להפריד ולפגל את גשמות ישראל, ועל-כן כל מה שמתקבצין ונתוספין אנשים רבים יותר בשעת קריאת המגלה, שהוא פרסומי נסא, מתגדל הגס ביותר, ונמשכת מפלת המן-צמלק ביותר ויותר. כי זה ידוע, שעקר קריאת המגלה ופרסומי נסא וכל המצוות של פורים הם, שנוקה על-ידי-זה להפיל את קלפת המן-צמלק בכל דור ודור, בכל שנה ושנה, בכל אדם בפריטיות, וכמו שכתוב במגלה בפרוש: "והימים האלה נזכרים ונעשים בכל דור ודור, משפחה ומשפחה, מדינה ומדינה, ועיר ועיר" וגו', ועל-כן מצוה רבה להשתדל לשמע המגלה מהקבוץ של ישראל היותר גדול, שזה פרסומי נסא, לפרסם את הגס הגדול שעשה עמנו הקדוש-ברוך-הוא, "אשר נקהלו היהודים בעריהם בכל מדינות המלך אחשורוש, לשלח יד במבקשי רצתם, ואיש לא עמד לפניהם כי נפל פחדם על כל העמים", כי ברגע שמתאחדים גשמות ישראל ביחד, אין שום אמה ולשון יכולה לשלט עליהם, וכמו שאמר רבנו ו"ל (ספר-המדות, אות פחה, סימן כד): כשישראל באחדות, האמות מתפחדים מהם, והבן למעשה.

ג כי נפל פחד מרדכי עליהם: צריך שתדע, אהובי, בני! אשר רבנו ו"ל אמר

(לקוטי-מוהר"ן, חלק א', סימן קפה), שעקר השלמות היא היראה, כמו שכתוב (דברים י, יב): "מה הנהי' אלהיך שואל מעמך כי אם ליראהו וגו', וכן כתיב (קהלת יב, יא): "סוף דבר הכל נשמע את האלהים ירא, כי זה כל האדם", וזה עקר השלמות, שהאדם יירא ויפחד רק ממנו ותברך, ולא משום בריה שבעולם. אבל לזכות לזה אי אפשר, אלא על-ידי הצדיק האמת, שהוא בחינת מרדכי, שהוא כופר בעבודה זרה, שאמרו חכמינו הקדושים (מגלה ג). שכל הכופר בעבודה זרה נקרא יהודי; כי הוא המגלה ומפרסם את אמתת מציאותו ותברך, ועל-ידי-זה נופל יראה ופחד ממנו ותברך, וזה "כי נפל פחד מרדכי עליהם", כי מאחר שהוא מגלה לכלם את אמתת מציאותו ותברך, ואיך שדבר גדול ודבר קטן אינו נעשה מעצמו, אלא בהשגחת המאציל העליון, ועל-ידי-זה נופל פחד ויראה על אמות העולם. וזה תקף השמחה של פורים (לקוטי-הלכות, בכור בהמה טהורה, הלכה ד', אות כ); שאז מתגלה שכל העליון, מחין דאבא, שמשם באה יראה נפולה, שעל-ידי-זה באה שמחה גדולה. כי אם האדם מכניס בעצמו אמתת מציאותו ותברך, על-ידי-זה ננקטת בו שמחה עצומה, כי אז הוא מוריד ממנו את כל היראות נפולות והפחדים של הבל, משר, או מחיה רעה, או מלקטים, שהפחד שובר את האדם, ומחליש את פחו, ומכניס בו עצבות ומרירות. אבל תכף-ומיד כשהאדם מחדיר בעצמו רק את אמתת מציאותו ותברך, אזי נתבטלות ממנו כל היראות חיצונות, ונמשכת עליו שמחה עצומה. ולכן מרדכי, שהוא הצדיק האמת, שהכניס את תקף היראה בעם ישראל, שיראו ויפחדו רק ממנו ותברך, על-ידי-זה נתבטלו כל היראות חיצונות, וכלל נשמות ישראל פחדו רק ממנו ותברך, ועל-ידי-זה בעצמו נפל פחד מרדכי על כל אמות העולם. וכבר אמר רבנו ז"ל (ספר המדות, אות פחד, סימן כה): כששוכחים את השם ותברך, ואינם נשענים עליו, על-ידי-זה מתפחדים מאמות. ולכן עקר עבודת הצדיק האמת, שהוא בחינת מרדכי, שכופר בעבודה זרה, על-ידי-זה מפיל אימה ופחד על אמות העולם, שלא יגעו בנשמות ישראל. ולכן אשרי מי שזכה להתקרב אל הצדיק האמת, שהוא מחדיר בו אמונה ברוחה ומזככת, שעל-ידי-זה נגאל מכל צרותיו. וזה הסימן אם אדם מקרב אל הצדיק האמת או לא, אם עדין יש לו פחד מאיזה בשר ודם, או משר, או מחיה רעה, או מלקטים, סימן שהוא עדין רחוק מהצדיק האמת המחדיר

ד כִּי־גָדוֹל מַרְדֳּכָי בְּבֵית הַמֶּלֶךְ וְשָׁמְעוּ הוֹלֵךְ בְּכָל־ הַמְּדִינֹת כִּי־הָאִישׁ מַרְדֳּכָי הוֹלֵךְ וְגָדוֹל: פ

גִּנְזֵי הַמֶּלֶךְ

בו אמונה. וכמוכא בדברי רבנו ז"ל (ספר-המדות, אות פחד, סימן לג): מי שיש לו פחד, הוא סימן שהקדוש-ברוך-הוא הסתיר פנים ממנו, וסימן שדינים שורים עליו. ולכן, אשרי מי שמקרב את עצמו להצדיק האמת, שהוא בחינת מרדכי, שמחזיר בו אמונה, ואז נעשה כצפור דרוו, שנה מרדכי — מרדכי דרוו; כי על-ידי התקרבות אל הצדיק, נעשה האדם בן חורין כצפור דרוו, ואינו מפחד משום בריה שבעולם, ואדרבה, מפחדים ממנו, והבן למעשה.

ד כי גדול מרדכי היהודי בבית המלך, ושמעו הולך בכל המדינות: צריף שפדע, אהובי, בני! אשר רבנו ז"ל אמר (לקוטי-מוהר"ן, חלק א, סימן יז), אשר הצדיק האמת שהוא בחינת מרדכי, מדבר דבורי אמונה, אזי קולו הולך מסוף העולם ועד סופו, כי הצדיק האמת הוא כופר בעבודה זרה, וכמו שאמרו חכמינו הקדושים (מגלה יג): כל הכופר בעבודה זרה נקרא יהודי; ולכן מרדכי הצדיק נקרא יהודי, כי הוא גלה ופרסם את אמת מציאותו ותברך בכל העולם, ועל-ידי-זה "ושמעו הולך בכל המדינות", כי בשמצדיק מדבר דבורי אמונה והשגחה פרטית, הוא מתפרסם בכל העולם כלו; כי באמת אין שום מציאות בלעדיו ותברך כלל, והכל לכל אלקות גמור הוא, ודבר זה מבאר ומפרסם לכל, אף מרב האור אין פלים לקבל את זה, ולכן ההקרח להתקרב אל הצדיק האמת, שהוא מגלה לאט לאט את האור הזה, כל אחד כפי הפלים שלו, וכמו שכתוב (במדבר כו, טו): "פקד הוי"ה אלהי הרוחות לכל בשר איש על העצה", ופרש רש"י: 'אלהי הרוחות למה נאמר? אמר לפני: רבונו של עולם, גלוי וידוע לפניך דעתו של כל אחד ואחד, ואינן דומין זה לזה, מנה עליהם מנהיג שיהא סובל כל אחד ואחד לפי דעתו; הינו, כי הצדיק יכול להמשיך את האור האין סוף ברוך הוא כל אחד ואחד כפי דעתו ותקמתו, וכפי הפלים שמכין.

כי באמת הצדיק נכלל לגמרי באין סוף ברוך הוא, שנה סוד הארת מחין דאבא, שמאיר ביום הפורים, כי כל זמן שלא נעשה התקון השלם

על-ידי משיח צדקנו, אי אפשר לעשות את היחוד העליון כאן למטה בעולם העשוי, עד שכל בר ישראל יהיה בטל ומבטל אל האין סוף ברוך הוא, אלא בימי מרדכי, אז נתגלה שביל דק, אשר נתקם אצלו "כי האיש מרדכי הולך וגדול", כי הוא גלה את בחינת הגדלה, שהוא עצם אלקותו יתברך, פמוכא בדרברי רבנו ז"ל (לקוטי מוהר"ן, חלק א', סימן רנ), שהגדלה היא גלוי השגחתו הפרטי פרטית, עד שלא ירגיש שום צער ועגמת נפש, מרב גלוי אלקות שמשגי, ושני הפכים מתחברים בנושא אחד. וזה שאמרו חכמינו הקדושים (בראשית רבה, פרשה לט, סימן יא): "כי גדול מרדכי בבית המלך ושמעו הולך בכל המדינות", יצא לו מוניטין, ומה מוניטין שלו? שק נאפר מיפן ועטרת זהב מיפן, שזה גדל נפלאות ההשגחה, שמצד אחד — עובר על בר ישראל כל-כף הרבה צרות ויסורים ומרירות, דינים וענשים קשים, ומצד שני — הוא יכול להתחזק בהארת מרדכי, שהוא השביל דביק שמתגלה היחוד העליון גם בעולם העשוי הגשמי והחמרי, שגם אנשים קטני ערך ירגישו את אמתת מציאותו יתברך. ולכן ימי הפורים האלו לא יתבטלו לעולם, כי אז מאירה הארת שער החמשים, ששם הוא בטול אל האין סוף לגמרי. ודבר זה יכול כל בר ישראל לזכות להגיע אליו, כמאמרם ז"ל (ויקרא רבה, פרשה לו, סימן ב'): מה הגפן הזה, שרביט אחד יוצא ממנו, ומכבש כמה אילנות, כף ישראל, צדיק אחד יוצא מהן, ושולט מסוף העולם ועד סופו. שזה מה שנאמר: "כי גדול מרדכי בבית המלך, ושמעו הולך בכל המדינות, כי האיש מרדכי הולך וגדול"; כי על-ידי שהאדם מדביק את עצמו באין סוף ברוך הוא, ומאיר בו שער החמשים, והוא אינו מנתק את מח מחשבתו ממנו יתברך כלל, על-ידי-זה יכול לזכות להציל את כל העולם כלו. ולכן ראוי לכל בר ישראל להתחזק בכל מה שעובר עליו, ולא יניח את עצמו בשום פנים ואפן לפל, אלא יזכה לבא בכל פעם מחדש אליו יתברך, ויבקש ויתחנן על נפשו, ועל-ידי-זה אם יהיה עקשן גדול מאד, לא להניח את מקצת התעוררותו ועבודתו שהתחיל, סוף כל סוף יגיע למה שצריך להגיע, ויכול לזכות את נשמות ישראל, להצילם ממה שצריכים להנצל, ולהאיר בהם את האור האין סוף ברוך הוא. וידוע, שרבנו ז"ל הקפיד מאד כשאחד אמר לו: "איך אנחנו יכולים להדמות אליכם"? והקפיד על זה רבנו ז"ל ואמר: זו הטעות שלכם, שאתם חושבים, שלהיות

ה וַיִּכְפוּ הַיְהוּדִים בְּכָל־אֵיבֵיהֶם מִכַּת־חֶרֶב וְהָרָג וְאִבְדָּן וַיַּעֲשׂוּ בְשֵׁנָאֵיהֶם כְּרָצוֹנָם:

גִּנְזֵי הַמֶּלֶךְ

איש צדיק תלוי ביחוס, אין זה תלוי אלא ביגיעה ועבודה, וצריך שיעברו עליו הרבה נסיונות קשים ומרים, והעקר שיופנה להחזיק מעמד, ולא להשבר משום דבר שבעולם. וכמו שעבר על מרדכי הצדיק, שבתחלה עמד עליו המן הרשע, ורצה להכניע אותו, עד שהכין עץ גבוה חמשים אמה לתלותו עליו, עם כל זאת מרדכי הצדיק התחזק בתפלה וצעקה וזעקה אליו יתברך, עד שנתהפך מההפך אל ההפך, שהמן נתלה על העץ, ושמו הקדוש של מרדכי היהודי, נתפרסם בכל העולם, "ושמעו הולך בכל המדינות כי האיש מרדכי הולך וגדול"; ונדבר זה שנה אצל כל בר ישראל, אף שבתחלה מר לו מאד, ועוברים עליו כל מיני צרות ויסורים ומכאובים, אף לבסוף נתפרסם בכל העולם בלו, וכל אויביו נופלים תחת רגליו, והבן למעשה.

ה וַיִּכְפוּ הַיְהוּדִים בְּכָל אֵיבֵיהֶם מִכַּת חֶרֶב וְהָרָג: צריך שתדע, אהובי, בני! אשר כל אדם שחוטא, על-ידי-זה הוא בורא קלפות ומשחיתים, כמוכא בדברי רבנו ז"ל (לקוטי-מוהר"ן, חלק א', סימן קמא); והם מציקים ומרעים לו בחייו, ומפל שפן אחר מיתתו, וכמאמרם ז"ל (ברכות ו'): אבא בנגמין אומר: אלמלי נתנה רשות לעיני לראות, אין כל ברירה יכולה לעמד מפני המזיקין. אמר אביי: אינהו נפיש מינן, ומיימי עלן, כי כסלא לאוגיא. אמר רב הונא: כל חד וחד מינן, אלפא משמאליה ורבבתא מימיניה. עם כל זאת כשבר ישראל עושה תשובה, ובפרט בעת קריאת שמע שעל המטה, ומתודה אז, גלה הארצין"ל (שער הפניות, ענין דרשי הלילה, דרוש ה'), שעל-ידי הודוים והיחודים נמתקים כל העונות, שזה "ויכפו היהודים בכל איביהם מכת חרב והרג ואבדן ויעשו בשנאיהם כרצונם", שזה סוד (תהלים קמט, ז): "לעשות נקמה בגוים תוכחות בלאמים"; כי באמת כשהאדם מוסר את נפשו על קדוש השם אליו יתברך, הן בעת קריאת שמע שעל המטה, בשעה שאומר את הפסוק: "בגדף אפקיד רוחי פדית אותי אל אמת", והן בעת תחנון, בשעה שאומר את הפסוק: "לדרוד אליך הנני"ה נפשי אשא", ומכון אז למסור

וּבְשׁוֹשַׁן הַבִּירָה הִרְגוּ הַיְהוּדִים וְאִבְדַּחֲמֵשׁ מֵאוֹת
 אִישׁ: וְאֵת | פְּרִשְׁנֵדְתָּא וְאֵת | דְּלִפּוֹן וְאֵת | אֶסְפֵּתָא:
 ח וְאֵת | פּוֹרְתָא וְאֵת | אֲדִלְיָא וְאֵת | אַרִידְתָּא: ט וְאֵת |
 פְּרַמְשֵׁתָא וְאֵת | אַרִיסִי וְאֵת | אַרִידִי וְאֵת | וַיִּזְתָּא:
 י עֶשְׂרֵת בְּנֵי הַמֶּן בְּיַהֲמֵדְתָּא צִרְרַה הַיְהוּדִים הִרְגוּ
 וּבְבִזָּה לֹא שִׁלְחוּ אֶת־יָדָם:

גְּבוּי הַמֶּלֶךְ

נִפְשׁוּ עַל קְדוּשַׁת הַשֵּׁם, הַקְּדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא מוֹחֵל לוֹ עַל כָּל עֲוֹנוֹתָיו, אֶפְלוּ
 שְׁעֵשָׂה מֵהַ שְׁעֵשָׂה, כִּי אִזּוּ הוּא הוֹרֵג אֶת כָּל הַקְּלֹפֹת וְהַמְשַׁחִיתִים שֶׁבָּרָא
 מִרַב עֲוֹנוֹתָיו. וְהִנֵּה פָּגַם הַבְּרִית בָּא עַל־יְדֵי הַמֶּן-עֲמֵלֵק, שֶׁנֶּאֱמַר אֶצְלוּ (דְּרִיִּים
 כה, יח): "אֲשֶׁר קָרָךְ בְּדִרְךָ". וְאֶמְרוּ חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים (מגלה טו), אֲשֶׁר נִכְשְׁלוּ
 בְּגִשִׁים נְכָרִיּוֹת, וְכֵן הִיְתָה פְּרִיצוֹת גְּדוּלָה עַל־יְדֵי וְשֵׁתֵי הַמְרַשְׁעֵת וְשֶׁאֵר עֲנִינֵי
 נְאוּף, שְׁעַל־יְדֵי־זֶה נִכְשְׁלוּ בְּמָה שֶׁנִּכְשְׁלוּ, וְלִכֵּן עַל־יְדֵי הַתְּשׁוּבָה שֶׁהַחֲדִיר
 בָּהֶם מְרַדְּכֵי הַצַּדִּיק — חֲזָרוּ בְּתְשׁוּבָה, וּמְסָרוּ אֶת נַפְשָׁם עַל קְדוּשַׁת הַשֵּׁם,
 וְעַל־יְדֵי־זֶה נִחְקָנִים אֶצְלָם "וַיִּכּוּ הַיְהוּדִים בְּכָל אֲבִיבֵיהֶם מִכַּת חֶרֶב וְהָרָג וְאִבְדָּן
 וַיַּעֲשׂוּ כַּשְׁנֵאֵיהֶם כְּרַצוֹנָם", וְדָבָר זֶה שֶׁיֵּף בְּכָל דוֹר וְדוֹר וּבְכָל עֵת וָעֵת, וּבְכָל
 אָדָם וְאָדָם, וְהֵבֵן לְמַעֲשֵׂה.

י עֶשְׂרֵת בְּנֵי הַמֶּן: צִרְיָה שְׂתַדַּע, אֶהוּבִי, בְּנֵי! אֲשֶׁר רַבְנוּ ו'ל אָמַר (לקוטי־מדרשׁ),
 חֵלֵק בִּי, סִימֵן ח, אֲשֶׁר הַצַּדִּיק הָאֵמֶת הוּא הַבַּעַל כַּח, שֶׁמִּתְפַּלֵּל בְּכַחֲנֵת דִּין,
 וְעַל־יְדֵי־זֶה הוּא מִכְנִיעַ אֶת קְלִפַּת עֲמֵלֵק, הַרוֹצֵה לְבַלַּע אֶת כָּל הַקְּדוּשָׁה שֶׁל
 נְשָׁמוֹת יִשְׂרָאֵל, עַד שֶׁמִּפִּילָה אוֹתָם לְמַחֲזִין דְּקַטְנוּת, שְׂאִינִם יוֹדְעִים מִכַּחַס; כִּי
 בְּאֵמֶת יֵשׁ לְכָל בֶּרֶ יִשְׂרָאֵל כַּח וּמַח לְעַמּוּד נֶגֶד תְּאוֹת נְאוּף, שְׂרוֹצֵה הַמֶּן עֲמֵלֵק
 לְהַכְשִׁילוֹ בְּזָה, אִף הָאָדָם אֵינוֹ יוֹדַע מִכַּחֲו, וְהוּא נוֹפֵל בְּחִלְשׁוֹת הַדַּעַת, וְזֶה
 מֵהַ שְׁהוֹרֵס אוֹתוֹ לְגַמְרֵי. וְלִכֵּן הוּא דְּבָר גְּדוֹל מְאֹד לְהִתְקַרֵּב אֶל הַצַּדִּיק הָאֵמֶת,

וצריכים לחפש ולבקש אחריו, כי על ידו זוכים להגיע אל ברור וזכוף האמונה, עד שזוכים לחדוש העולם, שהאדם יודע, שהוא יתברך מחדש את הבריאה בכל יום ובכל שעה ובכל רגע מחדש, שעל-ידי-זה האדם מברר את המדמה שלו, וזוכה להתחדש בכל פעם, ולידע מכחו, כי כל קלפת צמלק היא להחליש את הדעת של האדם, ולהפיל אותו בזקנה ובנאוש, עד שיחשב כאלו אבד מנוס ותקנה ממנו, וכאלו הוא כבר אינו יכול להתחדש, מאחר שגכשל כל-כף הרבה בעברות חמורות, אשר אין יכולים לצאת מזה.

ובאמת זו טעות גדולה, כי הצדיק האמת, שהוא בעל כח האמתי, לוחם נגד קלפת צמלק, ומברר את המדמה אצל כל אלו שגפלו במצדתו, ומחדיר בהם את האמונה בו יתברך, שלא יתיאשו בשום אפן שבעולם. וכתב מוהרנ"ת ז"ל (לקוטי-הלכות, ברכות הרי"ט, הלכה ד', אותיות א', ב', ג', ד', ט'): הקלל שהאדם צריך להאמין מאד בכחו, יידע באמונה שלמה, שבנדאי יש בכח שכלו ומחו לעמד כנגד תאוות נאוף, שהיא עקרא דיצרא בישא (והו יקרא טו:); כי המוח והשכל הוא הנשמה, כמו שכתוב (איוב לב, ח): "ונשמת שדי חבינם", כמובא בדברי רבנו ז"ל (לקוטי-מוהר"ן, חלק א', סימן לה), והנשמה של איש הישראלי, אפלו של הפחות שבפחותים, בנדאי היא יכולה לעמד כנגד כל העולם עם התאוות, כי אין זו דרך הענוה להקטין כחו ולומר, שאין לו נשמה גבוהה כמו הצדיקים והכשרים, כאלו אין בידו להיות איש קשר או צדיק, כי ענוה כזו אסורה, והיא ענוה פסולה, ואין זו ענוה כלה, רק מחין דקטנות, שצריכין להתרחק מזה מאד, רק אדרבא, צריך כל אחד לומר בדעתו, שיש לו נשמה גבוהה מאד, כי הנשמה של הפחות שבפחותים שבישראל, היא גבוהה מאד מאד. וצריך לומר בדעתו, שאין נאה לו להיות כרוף אחר תאוות, חס ושלום, מכל שגן וכל שגן לעבר איזו עברה, חס ושלום, כמו שכתוב (דברי-הימים ב' יז, ח): "ויגביה לבו בדרכי ה'", שצריכין להגביה לבו בדרכי השם, כי כל אחד מישראל רחוק בשרשו מאד מאד מעברה, חס ושלום, כמובא בדברי רבנו ז"ל (לקוטי-מוהר"ן, חלק ב', סימן ז'), כי כל אחד מישראל הוא בעל כח גדול לעמד כנגד כל העולם עם תאוותיהן, רק העקר שזיכה לידע מכחו.

נמצא, שבאמת כל אחד מישראל הוא בעל כח גדול, רק שלאו כל אחד

זוֹכָה לִידַע מִכַּחוֹ, וּלְפִי נְפִילַת כָּל אֶחָד לְבַחֲיַנַּת מַחֲזִין דְּקַטְנוּתוֹ, דְּהִינּוּ מַה שְּׂאִינּוּ יוֹדַע מִכַּחוֹ, כְּמוֹ-כֵן נוֹפֵל לְתַאֲוֹת, וְהַעֲקָר — לְתַאֲוֹת נְאוּף, שֶׁהִיא עֵקֶר הַיִּצְרָה הַרַע. וְכֵן מַה שְּׂאָדָם עוֹבֵר עַבְרָה יוֹתֵר, חַס וְשְׁלוֹם, יוֹגֵן הַסְטֵרָא אַחֲרָא מִמֶּנּוּ יוֹתֵר, וְכוּלָּע אוֹתוֹ יוֹתֵר, רַחֲמָנָא לְצַלָּן. וְעַל-כֵּן לְפַעְמִים הַסְטֵרָא אַחֲרָא בּוֹלְעַת אֶת הָאָדָם כָּל-כָּף, עַד שֶׁהִיא מְגִיעָה לְעֵצָם פְּנִימִיּוֹת קִדְשָׁת יְהוּדוּתוֹ, וְהִיא מִתְחַזְקַת וּמִתְגַבְּרַת לְכַלֵּעַ נִקְדָּה זֹאת גַּם-כֵּן, וּמְבִיאָה אוֹתוֹ לִידֵי עַבְרָה גְדוּלָּה, חַס וְשְׁלוֹם, כְּדֵי לְכַלֵּעַ אוֹתוֹ לְגַמְרֵי, חַס וְשְׁלוֹם. אָבֵל תַּכְף כְּשֶׁהִיא רוֹצֶה לְכַלֵּעַ אֶת עֵצָם פְּנִימִיּוֹת קִדְשָׁתוֹ, אִזִּי זֹאת הַנִּקְדָּה עוֹמְדַת לְהַסְטֵרָא אַחֲרָא בְּבֵית הַבְּלִיעָה שְׁלָה, כִּי זֹאת הַנִּקְדָּה שֶׁל פְּנִימִיּוֹת קִדְשָׁתוֹ, הִיא בְּעֵלְת כַּח גְּדוּל מָאד, וְאִי אֶפְשָׁר לְהַסְטֵרָא אַחֲרָא לְכַלֵּעַ אוֹתָהּ בְּשׁוּם אוֹפֵן. וְלֹא דֵי שְׂאִינָה יְכוּלָה לְכַלֵּעַ אוֹתָהּ, אִף גַּם זֹאת הַנִּקְדָּה טוֹבָה עוֹמְדַת לְהַסְטֵרָא אַחֲרָא בְּבֵית הַבְּלִיעָה שְׁלָה, עַד שֶׁהִיא מְכַרְחַת לְמַן הַקְּאוֹת לְהִקְיֵי וּלְהוֹצִיא כָּל הַקְּדָשׁוֹת שֶׁבְּלִיעָה מִזֹּאת הַנִּשְׁמָה. וּמִזֶּה בָּא מַה שְׁלַפְעָמִים הָאָדָם נִתְעוֹרֵר בְּתִשׁוּבָה אַחֵר כְּמַה עַבְרוֹת, כְּמוֹ שְׂאָנּוּ רױאִים, שְׁלַפְעָמִים עַבְרָה מְבִיאָה אֶת הָאָדָם לִידֵי תִשׁוּבָה, הִינּוּ עַל-יַדֵּי שְׁנֹלְכַד בְּאִיּוֹ עֲבִירָה גְדוּלָּה, רַחֲמָנָא לְצַלָּן. עַל-יַדֵּי־זֶה נִתְמַרְמַר לְבוֹ, וְנִתְעוֹרֵר בְּתִשׁוּבָה, עַד שֶׁנִּשְׁעֶשֶׂה בְּעַל תִּשׁוּבָה גְּמוּר. וְכֵן זֶה עַל-יַדֵּי שְׁלַפְעָמִים הַסְטֵרָא אַחֲרָא מְבִיאָה אוֹתוֹ לִידֵי עַבְרָה גְדוּלָּה כָּל-כָּף, עַד שֶׁהִיא רוֹצֶה לְכַלֵּעַ אוֹתוֹ לְגַמְרֵי, וְאִזִּי מִתְגַבְּרַת פְּנִימִיּוֹת הַנִּקְדָּה שְׁלוֹ, שֶׁהוּא בְּעַל כַּח גְּדוּל, שֶׁהַסְטֵרָא אַחֲרָא רוֹצֶה לְכַלֵּעַ גַּם אוֹתָהּ, וְאִזִּי הִיא עוֹמְדַת לְהַסְטֵרָא אַחֲרָא בְּבֵית הַבְּלִיעָה שְׁלָה, וְעַל-יַדֵּי־זֶה לֹא דֵי שְׂאִינָה בּוֹלְעַת אֶת הַנִּקְדָּה הַקְּדוּשָׁה הַזֹּאת, אִף גַּם הִיא מְכַרְחַת לְהִקְיֵי וּלְהוֹצִיא עַל-יַדֵּי־זֶה כָּל הַקְּדָשׁוֹת שֶׁבְּלִיעָה, בְּבַחֲיַנַּת: "חֵיל בְּלַע וַיִּקְאָנוּ".

אָבֵל בְּרַדְיֵי אֵין שׁוּם אָדָם יְכוּל לְסַמֵּךְ עַל זֶה, חַס וְשְׁלוֹם, כִּי (יִמָּא פּה):
הַאוּמֵר אַחֲטָא וְאָשׁוּב, אֵין מְסַפִּיקִין בְּיַדוֹ לְעֲשׂוֹת תִּשׁוּבָה; כִּי מִי יוֹדַע אִם יִהְיֶה לוֹ כַּח לְעַמֵּד שָׁם, כִּי לְפַעְמִים הַתְּגַבְּרוֹת הַסְטֵרָא אַחֲרָא גְדוּלָּה כָּל-כָּף, עַד שֶׁבוֹלְעַת אוֹתוֹ לְגַמְרֵי, חַס וְשְׁלוֹם, כְּמוֹ שְׁמַצִּינוּ כְּמַה אֲנָשִׁים, שֶׁעָבְרוּ עַבְרוֹת גְּדוּלוֹת, וְלֹא שָׁבוּ בְּתִשׁוּבָה לְכַסּוֹף, כִּי יֵשׁ בְּזֶה עֲנִינִים רַבִּים לְאֵין קֶץ, וְהֵם מְסוּד סִתְרֵי דְרַבִּי הַבַּחֲיָרָה, שְׁנַתֵּן הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ לְכָל אָדָם, שְׂאִין מִי שֶׁיַּעֲמֵד עֲלֵיהֶם. אָבֵל אַחֲרֵי שֶׁכָּבַר עֲבַר מַה שֶׁעָבַר, חַס וְשְׁלוֹם, צְרִיף לִידַע

ולהאמין, שאין שום יאוש בעולם כלל, ואפילו אם כבר רצה להתגבר אלפי פעמים להיות איש פשר, ולא עלתה בידו, ונפל למה שנפול, אפלו אם נפל לעברות גמורות וחמורות, חס ושלום, אף-על-פי-כן עדין יש לו תקנה כל עוד נשמתו בו. והעקר היא האמונה, שתהיה לו אמונה שלמה בהשם יתברך, וישתדל בכל עז להתקרב לצדיק אמת, וישפוך שיחו לפני השם יתברך, שישגלה לו את הצדיק האמת, כדי שישוכה על ידו לאמונה שלמה. ואז בודאי יש לו תקנה לעולם, יהיה איה שיהיה; כי עקר הכח לעמד כנגד היצר הרע הוא על-ידי אמונה, שהיא כלל ועקר כל התורה כלה, כמו שכתוב (מכות ד):

בא חבקיב והעמידן על אחת, שנאמר (חבקיב ב, ד): "וצדיק באמונתו יחיה"; כי עקר האמונה הוא להאמין בחדוש העולם, להאמין שהשם יתברך ברא הכל יש מאין, וזאת האמונה הוא עקר הכח של ישראל להתגבר כנגד כל הקלפות והתאוות והסטרין אחרנין בגשמיות וברוחניות. וכמו שאיתא בתקונים (תקון כב): ובהאי כח מתחקפין ישראל על אדום, כי כל זמן שהוא מקרב להצדיק האמת, שעל-ידי-זה זוכה לאמונה שלמה, להאמין ב"כח מעשי", שהוא בחינת אמונת חדוש העולם, שהוא עקר האמונה, להאמין שהשם יתברך ברא הכל בכחו ובגבורתו, בכ"ח אתנו של מעשה בראשית, על-ידי זה הכח, יוכל להתגבר לעולם כנגד כל הסטרין אחרנין, וסוף כל סוף ישוב בתשובה שלמה, והסטרין אחרא תחזר ותקיא כל הקדשות שבלעה.

וזהו בחינת חקן הגס של פורים, שהוא גס נפלא, אשר כמהו לא נהיתה. וכמבאר בדברי חכמינו הקדושים (אסתר רבה, פרשה י', סימן י'), מגדל הפלגת הגס של פורים (עין יומא כט), אשר אין דגמתו בכל הגסים שעברו עד ביאת משיח צדקנו. וכמו שאמרו חכמינו הקדושים (מדרש משלי, פרשה ט, סימן ב'): 'כל המועדים בטלים וימי הפורים לא נבטלים' (עין ירושלמי מענית ב, ב); כי המן הרשע, ימח שמו, "בקש להשמיד ולהרג ולאבד את כל היהודים", כי (והר כי תצא רפא): המן-עמלק הוא זממת הנחש, בחינת (בראשית ג, א): "והנחש היה צרום", שיוניק מהדעת, שעל-ידי-זה נקטן המת, בבחינת מחין דקטנות, שעל-ידי-זה עקר התגברות תאות נאוף, שהוא עקר היצר הרע, עקר הכנעתו על-ידי התפלה בבחינת דין, של הבעל כח, שעומדת להסטרין אחרא בחינת עמלק, בבית הבליעה שלו, עד שמכרח לתן

הקאות להקיא את כל הקדשה שבלע; כי הצדיק האמת, שהוא בחינת מרדכי, דיקא הוא יכול להכנס בבית הבליעה של המן-עמלק ולהכניעו, ולהוציא ממנו את כל הקדשות שבלע. ועקר כלל כל הסטרא אחרא וזממת הנחש הוא עמלק, שכולל כל הסטרא אחרא וכל הקלפות וכל העכו"ם שיונקים ממנו, כמו שכתוב (במדבר כד, כ): "ראשית גוים עמלק", שעמלק כלול מכלם, וכלם יונקים ממנו. ועל-כן השם יתברך בעצמו צריך ללחם עמו, כמו שכתוב (שמות יז, טו): "מלחמה להנני"ה בעמלק מדור דר"; ועל-כן לא היה יכול אפלו משה רבנו להכניעו לגמרי. וכמו שכתוב (שם פסוק יג): "ויחלש יהושע את עמלק" וגו', ופרש רש"י, שחתך ראשי גבוריו ולא הרגו לגמרי. מכאן שעשו על-פי הדבור, כי מלחמת עמלק היתה על-ידי התפלה בבחינת דין, של הבעל כח, שהוא הצדיק האמת. ואף-על-פי שמשה רבנו, עליו השלום, בודאי היה בעל כח גדול מאד, אף-על-פי-כן לא היה יכול להכניעו לגמרי, כי קלפת עמלק חזקה מאד, ומגיעה עד אין תכלית, ואין מי שיכול לעקרה לגמרי, כי אם השם יתברך, בעת שיבוא משיח צדקנו, על-כן הכרח משה ללחם עמו בחכמה גדולה על-פי הדבור, לחתך רק ראשי גבוריו ולא להכניעו לגמרי. ועל-כן "מלחמה לה" בעמלק מדור דר", כי השם יתברך בעצמו, כביכול, צריך ללחם עמו בכל דור ודור, כי אין מי שיבדע איך להתנהג עמו כי אם השם יתברך בעצמו, וזהו בחינת חקף הגם של פורים, שהוא מפלת המן-עמלק, כי המן-עמלק רצה להתגבר אז בכל כחו, עד שרצה לבלע את ישראל לגמרי, כי בקש להשמיד להרג ולאבד את כל היהודים, והנה לו כח על-ידי שששאו נשים נכריות, שהוא פגם תאות נאוף, שעל-ידי-זה עקר כחו, גם השתחוו לאלים, שהוא פגם אמונה, גם (מגלה יב.) נהנו מסעדתו של אותו הישע, שהוא פגם תאות אכילה, בחינת התגברות מזונא דגופא, שהוא פגם אכילת עץ הדעת, שעל-ידי כל זה מתגברת זממת הנחש, ועל-ידי-זה התגבר עליהם המן-עמלק, שהוא עקר זממת הנחש, כמו שאמרו רבותינו, וזכרונם לברכה (חלוין קלט): המן מן התורה מנין? שנאמר (בראשית ג, יא): "המן העץ"; נמצא, שהמן הוא עקר פגם עץ הדעת, וכל יניקתו היתה על-ידי שחמל שאול על אגג וקנו, שעל-ידי-זה נולד המן, כמו שאמרו חכמינו הקדושים (מגלה ג.), כי מה שחמל שאול על אגג, זה בחינת רחמנות דסטרא אחרא, שמשם עקר יניקת זממת הנחש, בחינת (בראשית ג, א): "והנחש היה ערום"; והמן בגדל

התגברותו או חשב מחשבה רעה, כי ראה שישראל מרודים מאד מאד בתקף הגלות, ויש עליהם פגמים וקטרוגים כאלה, עד שאז אם היתה מתגברת עליהם בכח איזו קלפה קטנה בעלמא, גם כן היה קשה לעמד כנגדה, לגדל חלישות ישראל אז, אבל הוא ברשעתו, ימח שמו, התחכם אז, והתגבר עליהם אז בכל מיני כחות שיש לו, וקבץ זרש אשתו וכל אוהביו וכל עשרת בניו, שהם כל העשרה בתרין דמסאבותא, ורצה להתגבר אז על מרדכי וישראל, בכח כל החמשים שערי טמאה, שהם כלל כל הסטרא אחרא, שעמלק כלול מהם. ועל-כן עשה עץ גבוה חמשים אמה, ובכח פלם רצה להתגבר על ישראל אז בעת חלישותם הגדולה, בעת תקף הגלות, בעת שהיו רחוקים מארץ ישראל.

פי עקר הכנעת עמלק הוא על-ידי ארץ ישראל, כמו שכתוב (דברים כה, יט):
 "בארץ אשר הני"ה אלהיך נותן לך נחלה לרשתה תמחה את זכר עמלק,"
 'בארץ' דיקא, כי ארץ ישראל היא על-ידי כח מעשיו, שמשם מקבלין עקר הכח לעמד כנגדו, דהינו שמארץ ישראל הוא עקר הכח של הצדיק הבעל כח, שיכול להתפלל תפלה בבחינת דין, שעל-ידי-זה מכניע המן-עמלק, עד שזוכה לגלות אמונת חדוש העולם, שעל-ידי-זה יהיה חדוש העולם שלעתידי, שאז יתנהג כל העולם בבחינת ארץ ישראל, דהינו לגלות כח מעשיו של השם יתברך, שהשם יתברך ברא הכל בכ"ח אתנו, ועל-כן עקר הכנעת עמלק הוא בארץ ישראל דיקא, כי משם עקר הכח לעמד כנגדו, אבל אז בסוף גלות בבל, שהיו ישראל בגלות רחוקים מארץ ישראל, והיו חלופים אז מאד, והוא התגבר עליהם בכל כחותיו, ורצה לבלע את ישראל, חס ושלום, לגמרי, על-כן באמת היתה אז עת צרה גדולה, אשר פמדה לא נהיתה.

אבל השם יתברך חמל על עמו, ושלח לנו אז את מרדכי ואסתר. ומרדכי הוא בחינת משיח, שכלול מכל הריחות טובים, שנמשכין על-ידי התפלה בבחינת דין, של הבעל כח, כי מרדכי הוא בחינת (שמות ל, כג):
 "בשמים ראש מר דרור", שתרגומו מרי דיקא, כמו שאמרו חכמינו הקדושים (תלין קלט:), הינו שהוא ראש לכל הבשמים והריחות של שמן המשחה, שהיו בחינת משיח, שנקרא בשם משיח, על שם שנמשח בשמן המשחה, כי משיח הוא עקר הכח של שמן המשחה, כי משיח הוא כלל כל

הריחות טובים שבעולם. ועל-כן על-ידי שמן המשחה, נתקדשין הדברים בקדשותן, דהינו המשכן ומזבח וכלי שרת וכהנים גדולים ומלכים (פריהות ה'); פי כל הקדשות מקבלין על-ידי הריח טוב, שהוא בחינת משיח, שגדל וצומח על-ידי הקול המשקה את הגן, שנמשך על-ידי התפלה בבחינת דין, של הבעל כח, שעל-ידיה הפל יכולין להוכיח ולהפך עונות לזכות, חל לקדש, בבחינת "נרדי נתן ריחו"; כי עקר הקדשה היא בחינת הנשמה, שהיא חלק אלוק ממעל. ועל-כן בכחו היתה יכולה אסתר לירד לבית אחשורוש, שהוא בית הסטרא אחרא, שהיה בחינת התפלה בבחינת דין, שהסטרא אחרא רוצה לבלעה, אבל בכחו הגדול של מרדכי היהודי, על-ידיה לא די שלא בלע אותה, אדרבה היא עמדה להם בבית הבליעה שלהם, עד שהכרחו להקיא ולהוציא כל הקדשות שבלעו. והמן-עמלק נפל מאד מאד, ותלו אותו ואת בניו על העץ, כי נפל ונכנע המן-עמלק מאד, על-ידי התפלה בבחינת דין של הבעל כח, שהיא בחינת אסתר, וזהו בחינת מפלת עשרת בני המן, שהם עשרה פתרון דמסאבותא, שעקר התגבורתם היא בחינת כפירות שמכניסין בלב, להחליש אמונת חדוש העולם, חס ושלום. ועל-כן הם עשרה כנגד עשרת הדברות, שהן עשר מדרגות של נבואה, שעל-ידיה עקר האמונה, לזכות להאמין בחדוש העולם, שהשם יתברך ברא את העולם בעשרה מאמרות (אבות ה, א), והם רוצים לפגם בכל זה, חס ושלום, אבל על-ידי התפלה בבחינת דין של הבעל כח, שהוא הצדיק האמת, על-ידיה זוכין לעשר מדרגות של נבואה, ונתגלה אמונת חדוש העולם, שהשם יתברך ברא את הכל בעשרה מאמרות, ועל-כן אז נופלים יחד כל עשרת בני המן, כל עשרה פתרון דמסאבותא, פי נופלים על-ידי בחינת עשרת הדברות, עשרה מאמרות שנתגלגלן אז. וזה שאמרו חכמינו הקדושים (שבת פח), ששפורים חזרו וקבלו את התורה מחדש, כמו שכתוב: "קיימו וקבלו", פי על-ידי התפלה בבחינת דין, בחינת אסתר, על-ידיה זוכין לבחינת נבואה, בחינת ריח-הקדש, בחינת "ותלבש אסתר מלכות", כמו שדרשו חכמינו הקדושים (מגלה ג), שלבשה ריח-הקדש, וזוכין לעשר מדרגות של נבואה, שהיא בחינת עשרת הדברות, בחינת קבלת התורה, ודיקא על-ידיה תלו את עשרת בני המן, שהם היו עשרה פתרון דמסאבותא, ורק רצו להפיל את נשמות ישראל, ונתהפך עליהם מהפך אל ההפך, והבן למעשה.

א ביום ההוא בא מספר ההרוגים בשושן הבירה לפני המלך:

נגזי המלך

יא ביום ההוא בא מספר ההרוגים בשושן הבירה: צריך שתדע, אהובי, בני! אשר מוכא בספרי קבלה, אשר שושן הוא סוד המלכות, שהוא האמונה הקדושה, כשהאדם מכניס בעצמו אמתת מציאותו יתברך, ויודע ועד, אשר אין בלעדיו יתברך כלל, והוא חי עם אמונה, נושם אמונה, וכל חיותו היא רק אמונה, כמו שכתוב (חבקים ב, ד) "וצדיק באמונתו יחיה", כל חיותו זה רק אמונה. ודרשו על זה חכמינו הקדושים (מכות כד): בא חבוקי והעמידן על אחת, שנאמר (חבקים ב, ד): "וצדיק באמונתו יחיה"; הינו שכל התורה כלה תלויה רק באמונה, כי זה יסוד כל התורה כלה, כמו שכתוב (תהלים קיט, פו): "כל מצוותיך אמונה", כל המצוות צריכות להביא את האדם אל אמונה, ואמרו חכמינו הקדושים (מכילתא בשלח), שאין הגליות מתכנסות אלא בשכר אמונה; ותכף ימדי כשהאדם חזק באמונה, על ידיה הוא הורג את כל הקלפות שמסבכות אותו. כי באמת אם אדם חוטא, בורא קלפות ומשחיתים, שהם מסבכים אותו, אבל אם האדם חושב על תכליתו הנצחית, איך שיבוא היום, ויצטרך לעזב את זה העולם, ותמיד שם את היום האחרון לפני עיניו, בבחינת (תהלים קמו, ד): "תצא רוחו יושב לאדמתו ביום ההוא אברו עשתנתיו", ודרשו על זה חכמינו הקדושים (מדרש תהלים קמו, ג): משל למה הדבר דומה? לנאד נפוח ומלא רוח ועומד בארץ, מי שראוה אותו מרחוק מתירא ממנו, סבור שהוא כלום, מה עשה? הגיע אצלו וראוהו שהוא נאד, ונגע בו ונפל, ויצא הרוח שבו שמלאו, אמר אותו האיש: מזה הייתי מתירא? לא הייה בו כלום, אבל הרוח היא המעמדת אותו. כך אמר הקדוש ברוך הוא: אין הנבשר כלום, שנאמר (שעיה מ, ו): "כל הנבשר חציר וגו', וכן הוא אומר (איוב כה, ו): "אף כי אגוש רמה וגו', אינו עומד אלא על הרוח, יצאה הרוח, מיד נעשה עפר, וכן הוא אומר: "תצא רוחו ישוב לאדמתו וגו', כי אדם שאין לו אמונה בו יתברך, הוא אינו חושב על תכליתו הנצחית, והוא מלא גאווה, ונדמה לו שכל העולם שיה אלו, ולבסוף נתקם אצלו: "תצא רוחו ישוב לאדמתו", ונעשה עפר, וזה "ביום ההוא"

יב וַיֹּאמֶר הַמֶּלֶךְ לְאַסְתֵּר הַמַּלְכָּה בְּשׁוֹשֵׁן הַבֵּיָרָה
הֲרַגוּ הַיְהוּדִים וְאַבְדַּד חֲמֵשׁ מֵאוֹת אִישׁ וְאֵת עֲשָׂרַת
בְּנֵי־הֶמֶן בְּשָׂאֵר מְדִינֹת הַמֶּלֶךְ מִה עָשׂוּ וּמֵה
שְׂאֵלֹתָי וַיִּנְתֵּן לָּהּ וּמֵה־בְּקִשְׁתָּהּ עוֹד וְתַעֲשׂ:

גנזי המלך

— כְּשֶׁהָאָדָם חוֹשֵׁב תָּמִיד עַל הַתְּכָלִית הַנִּצְחִית, שְׂכִיבֵא הַיּוֹם אֲשֶׁר יִתְקִים
אֶצְלוֹ: "תִּצַּע רוּחוֹ יָשׁוּב לְאֲדָמְתּוֹ", עַל־יְדֵי־זֶה "בֵּא מִסְפֵּר הַהֲרוּגִים בְּשׁוֹשֵׁן
הַבֵּיָרָה לִפְנֵי הַמֶּלֶךְ"; הֵינּוּ עַל־יְדֵי תִקְוָה הָאֲמוּנָה שֶׁיֵּשׁ לוֹ, שְׂזָה בַּחֲנִינַת בְּשׁוֹשֵׁן
הַבֵּיָרָה, עַל־יְדֵי־זֶה מְכַלֶּה אֶת כָּל הַקְּלֹפֹת שֶׁמְסַבְּבוֹת אוֹתוֹ, כִּי הוּא עוֹמֵד
לִפְנֵי מֶלֶךְ מַלְכֵי הַמַּלְכִּים הַקְּדוֹשׁ־בְּרוּךְ־הוּא, כִּי אֶצְלוֹ יִתְבָּרֵךְ מֵאֵד מֵאֵד
חֲבִיבָה אֲמוּנָה, כְּמוֹ שֶׁאָמַר רַבְּנּוּ ו"ל (סֵפֶר־הַמִּדּוֹת, אוֹת אֲמוּנָה, סִימָן ו'): עַל־יְדֵי
אֲמוּנָה, הָאָדָם חֲבִיב לַהֲשֵׁם יִתְבָּרֵךְ כְּאִשָּׁה לְבַעֲלָהּ; כִּי עַל־יְדֵי תִקְוָה הָאֲמוּנָה
נִתְיַחַד אֶצְלוֹ בַּחֲנִינַת קִדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא וְשְׂכִינְתֵיהָ, כִּי הַמְּלָכוֹת הֵיא הַשְּׂכִינָה,
וְאָמַר רַבְּנּוּ ו"ל (שֵׁם, סִימָן לג'): עַל־יְדֵי אֲמוּנָה יִסְלַח לָּהּ הַקְּדוֹשׁ־בְּרוּךְ־הוּא עַל
עוֹנוֹתֶיהָ; וְאִם הֵיזוּ בְּנֵי־אָדָם יוֹדְעִים אֶת מַעֲלַת הָאֲמוּנָה, הֵיזוּ מִתְחַזְּקִים בְּזֶה
מֵאֵד מֵאֵד, כִּי הָאֲמוּנָה הֵיא מִדַּת הַמְּלָכוֹת, הַמְּדַבְּקַת עֲצָמָה בְּקוֹנָה, כִּי אֲמוּנָה
הֵיא הַשְּׂכִינָה, וּמִי שֶׁחִזַּק בְּאֲמוּנָה, נַעֲשֶׂה כְּלִי לְהַשְׂרָאת הַשְּׂכִינָה, וְהִבֵּן
לְמַעֲשֶׂה.

יב בְּשׁוֹשֵׁן הַבֵּיָרָה הֲרַגוּ הַיְהוּדִים וְאַבְדַּד חֲמֵשׁ מֵאוֹת אִישׁ וְאֵת עֲשָׂרַת בְּנֵי הֶמֶן:
צְרִיף שְׂתַדַּע, אֶהוּבִי, בְּנִי! אֲשֶׁר מְבַאֵר בְּדַבְּרֵי רַבְּנּוּ ו"ל (לְקוּטֵי־מוֹהַר"ן, חֵלֶק
א, סִימָן מט), שְׂאֹר הַהֲתַלְהָבוֹת שֶׁל בֵּר יִשְׂרָאֵל הוּא עַד אֵינן סוּף, וְצְרִיכִים
לְצַמְצֵם אֶת הַתְּלַהּבוֹת הַלֵּב, כְּדֵי שְׂיֻכַּל לְקַיֵּם אֶת הַמְּצֻוֹת בְּתַמִּימוֹת
וּבְפִשְׁטוּת, וְשָׁלֵא יִתְבַּטַּל מִהַמְּצִיאוֹת, כִּי אִם אֵינן צְמַצְמוּ, הָאָדָם יְכוּל
לְהַתְּלַהֵב יוֹתֵר מִהַמְּדָה, וְעַל־יְדֵי רְבוּי הָאוֹר גּוֹרֵם לְשִׁכְיִרַת הַכֹּלִים. וּמְבַאֵר
בְּדַבְּרֵי מוֹהַר"ן ו"ל (לְקוּטֵי־הַלְּכוֹת תְּפִלַּת הַמְּנַחֶה, הֵלְקָה ו', אוֹת יט), אֲשֶׁר כָּל זֶה
הוּא עֲנָן פּוֹרִים וּמְלַחֶמֶת הֶמֶן עֲמַלְק; כִּי כָּל עֲבוֹדַת הַצְּדִיק לְגַלוֹת מְלָכוּתוֹ
יִתְבָּרֵךְ לְכָל בְּאֵי עוֹלָם, לְמַגְדוֹל וְעַד קִטָּן מְרוּם כָּל דְּרָגִין עַד סוּף כָּל דְּרָגִין,

גְּזֵי הַמֶּלֶךְ

שלא

להוציא אֶפְלוּ הַנְּשָׁמוֹת וְהַנְּצוּצוֹת שֶׁנָּפְלוּ לְמָקוֹם שֶׁנָּפְלוּ, לְכַרְרֵם וּלְקַבְּצֵם וּלְטַהְרֵם וּלְזַכְּכֵם, וְלַהֲעֲלוֹתָם אֶל תְּכֵלֶת הַמַּדְרָגָה הָעֲלִיּוֹנָה. וְעַקֵּר עֲבוּדַת הַצַּדִּיק הִיא לְצַמְצֵם אֶת הָאוֹר הַמְּאִיר בְּלֵב הָאָדָם, שֶׁזֶה מֵה שֶׁמֵּלֵחַ אֶת לְבוֹ. עִם כָּל זֹאת צָרִיכִין לְצַמְצֵם אֶת אוֹר הַהִתְלַחֲבוּת, שֶׁלֹּא יֵצֵא חוּץ מִהַמְּדָה, וְלַהֲתַגְבֵּר מְאֹד לְהַמְשִׁיךְ עַל עֲצָמוֹ מִחֻשְׁבוֹת טוֹבוֹת, וְלִסְלַק מִחֻשְׁבוֹת רְעוּת, שֶׁהֵם עֵקֶר הַיְצָרִין רָעִים, עַד שֶׁתִּתְגַּלֶּה מְלֻכוֹתוֹ עַל-יְדֵי-יְהוָה. אֶפְלוּ מִי שֶׁפָּגַם בְּזֶה כְּמוֹ שֶׁפָּגַם, עַד שֶׁנָּפַל לְמַחְשְׁבוֹת רְעוּת מְאֹד מְאֹד, שֶׁהוּא מֵהַעֲשָׂרִים וְאַרְבָּעָה דְּבָרִים הַמְּעַכְבִּין אֶת הַתְּשׁוּבָה, כְּמוֹבָא (רמב"ם הלכות תשובה, פ"ק ד', ה'לכה ב'), אֶף-עַל-פִּי-כֵן יֵאִיר בּוֹ בְּנִפְלְאוֹתָיו, שֶׁיִּתְגַּבֵּר בְּכָל פַּעַם עַל הַמַּחְשְׁבוֹת רְעוּת, וְלֹא יִפֹּל בְּדַעְתּוֹ מִהַמַּחְשְׁבוֹת שֶׁעוֹבְרוֹת עָלָיו בְּכָל פַּעַם, כְּאִלוּ אֵין לוֹ כָּכָר תְּקוּהָ, מֵאַחַר שֶׁחֻטָּא כָּל-כָּף, וְהַכְּנִיס בְּדַעְתּוֹ הִרְהוּרִים מְגִנִּים וּמַחְשְׁבוֹת שֶׁל נְאוּף, עִם כָּל זֹאת צָרִיכִים לְהִתְחַזֵּק, וְלֹא לְהִתְנַאֵשׁ בְּשׂוֹם פְּנִים וְנֶאֱפוֹן, אֲלֵא לְדַעַת, שֶׁיֵּשׁ לוֹ תְּקוּהָ טוֹבָה לְתַמְנָן הַכֹּל, אִם רַק יֵשׁוּב אֵלָיו יִתְבַּרֵּךְ בְּלֵב אֱמֶת, לֵב יִשְׂרָאֵל וְצָרִיף שֶׁתִּדַּע, אֲשֶׁר כָּל נִקְדָּה וְנִקְדָּה טוֹבָה שָׂרַק עוֹשֶׂה בְּשִׁבּוּל יִתְבַּרֵּךְ, וְכֵן כָּל הַעֲתִיקָה שֶׁנֶּעְתְּקַת מִחֻשְׁבֹּתוֹ מֵרַע לְטוֹב, הַכֹּל יִקָּר מְאֹד בְּעֵינָיו יִתְבַּרֵּךְ, וְכֵלָם יִתְקַבְּצוּ לְעוֹרָתוֹ, וְיַעֲזְרוּ לוֹ לְחֹזֶר בְּתְשׁוּבָה שְׁלֵמָה, אִם יִהְיֶה עֵקֶשׁן גְּדוֹל, וְלֹא יַעֲזוּב אֶת עֲצָמוֹ בְּשׂוֹם פְּנִים וְנֶאֱפוֹן. וְהִמְזַעֲמֵלֵק שֶׁכָּלוּל מִכָּל הַקְּלָפוֹת, כְּמוֹבָא (עין זוהר פי תצא רפא:) הוּא בְּהַפָּךְ מִכָּל זֶה, וְכָל כְּנֻתָה לְהִרַע מִתְחַלְהָ וְעַד סוּף, כִּי יוֹגֵק מִהַסִּיגִים שֶׁל בְּחִינַת שְׁבִירַת כְּלָיִם, שֶׁהֵם בְּחִינַת מְלָכֵי אֲדוּם, שֶׁכָּלוּל מִכָּל הַסִּיגִים (עין בספר הַגְּלִגּוּלִים פ"ק מ"ט), שֶׁזֶהוּ בְּחִינַת עֲשָׂרַת בְּנֵי הַמֶּן, שֶׁהֵם עֲשָׂרָה כְּתוּרִין דְּמִסְאָבוֹתָא, כְּמוֹבָא (במקוניה נח. מקוניה מזהר חדש קנו.); כִּי זֶה יְדוּעַ בְּעֵץ חַיִּים מַעֲגֵן מְלָכֵי אֲדוּם וְכוּ', שֶׁעַקֵּר הַשְּׁבִירָה הִיְתָה מֵרַבּוּי הָאוֹר, כְּמוֹ שֶׁהִתְחַלֵּל סִפֵּר ה'עץ חיים" בְּזֶה: "כְּשֶׁעָלָה בְּרִצּוֹנוֹ וְכוּ' הִיְתָה הָאוֹר אֵין סוּף, וְלֹא הִיְתָה מְקוּם לְבְרִיאַת הָעוֹלָם וְכוּ', וְצַמְצֵם וְכוּ', וּמֵרַבּוּי הָאוֹר הִיְתָה שְׁבִירַת כְּלָיִם, שֶׁהֵם בְּחִינַת מְלָכֵי אֲדוּם שֶׁמֵּתוּ" וְכוּ'. וְכָל עֲבוּדָתָנוּ לְתַמְנָן זֹאת.

וְזֶה עֵקֶר נִפְלְאוֹת מַעֲלָתוֹ שֶׁל הַבַּעַל בְּחִירָה, שֶׁיֵּשׁ בְּכַחוֹ לְכַחֵר בֵּין טוֹב לְבִין רַע וְכוּ', כִּי אֵי אֶפְשָׁר לְתַמְנָן, כִּי אִם עַל-יְדֵי הַבַּעַל בְּחִירָה, שֶׁיֵּשׁ לוֹ יֵצֵר הִרַע כְּזֶה, שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה יֵשׁ בְּחִירָה וְכוּ'. כִּי בְּהִכְרַח שֶׁיִּהְיֶה אֲתַעְרוּתָא דִּלְתַמָּא,

כי כל השבירה היתה על-ידי שלא היתה אתערוותא דלתתא. ועקר אתערוותא דלתתא היא על-ידי הבעל בחירה דיקא. אבל מזה בעצמו היא כל הבחירה, כי כל כח היצר הרע הוא מהשבירה, שהיתה על-ידי שלא היה אתערוותא דלתתא, והבן מאד. ועל-כן בכל עת ורגע שמתעורר הבעל בחירה באיזו נקדה בעלמא לשוב למקורו, ולהיות נכלל באין סוף ברוך הוא, אז נתעורר תכף כנגדו היצר הרע, שהוא מהסיגים, ומבלבלו ומונעו בכמה מיני בלבולים שונים, בבחינת (תהלים קז, כו): "יעלו שמים ירדו תהומות", שהם בחינת רבוי אור, שמסיתו להתלהב יותר מדאי בלי צמצום הראוי לו, ומכל שכן וכל שכן כשמסיתו להסתכל במה דלית ליה רשו בחינת 'מה למעלה מה למטה' וכו', שזה גם-כן קלקול המחקרים שנופלים על-ידיה לעמקא דתהומא רבא, כי על-ידי שחוקרים מה שלמעלה משכלם והשגתם, על-ידיה נשבר אצלם הצמצום, ונעשה אצלם רבוי אור, שגורם רבוי חשך, שזה כלל הכפירות והאפיקורסות המצוי ביניהם וכו'. וכן אצל כל אחד ואחד, אם הוא אינו מתחזק באמונה פשוטה בו יתברך, לידע ולהודיע ולהנדה שאינו יודע כלל, שזה הצמצום, כי אמונה זה הצמצום, כי מסלק את דעתו וחקמתו ובינתו לגמרי. אבל תכף-וימיד כשמשתמש בחקמתו, על-ידיה נופל בחלישות הדעת, ובתוף כף מסיתו בגשמיות בהרהורים רעים מגשמים ומזממים מאד וכו'. ומחמת שהנקודות טובות שבלבו אי אפשר לכבותם, בבחינת (שיר השירים ח, ז): "מים רבים לא יוכלו לכבות את האהבה", על-כן מתעוררים בלבו בכל פעם הרהורי תשובה, ותכף שרוצה לשוב — מבלבלו בבחינת רבוי אור.

ובל זה מעשה המן-עמלק, שכלול מכל הרע, כי הוא בבחינת (בראשית ו, ה): "וכל יצר מחשבות לבו רק רע כל היום" — סופי תבות עמלק, בבחינת (במדבר כה, כ): "ראשית גוים עמלק ואחריתו עדי אבד", שמתגבר מראשית ועד אחרית, והכל לרעתו, כי על-ידיה דיקא יהיה נמכה ונאבד לעד, בחינת "עדי אבד", בחינת (קהלת ח, ט): "עת אשר שלט וכו' לרע לו". ותכף קשרוהא שהאדם רוצה לנתק מחשבתו מהרע להטוב, אז בא ומבלבלו. וזה סוד כל מלחמת הצדיק עם עמלק, בשביל החלושי כח שבשוראל. וזה (דברים כה, יז): "זכור את אשר עשה לך עמלק וגו', שצריכין

לִכְרוֹ הַיֵּטֵב אֶת כָּל "אֲשֶׁר עָשָׂה לָךְ עֲמֶלְק" וגו', "אֲשֶׁר קָרַף בְּדֶרֶךְ וַיִּגְוֶב בְּךָ כָּל הַנְּחָשִׁים אַחֲרֶיךָ" וגו', שְׁעָרָה פְּגָמוֹ, שְׁמַקְרָר כָּל הַנְּחָשִׁים, שֶׁהֵם הַחֲלוּשֵׁי כַח, וּמִרְאָה לָהֶם כְּאִלוֹ אֶבֶר מְנוּס וְתִקְוָה מֵהֶם, וְכִבֵּר לֹא יְכוּלִים לַחֲזוֹר בַּחֲשׂוֹבָה אִף פַּעַם. וְעַל-כֵּן אֵי אֶפְשֶׁר לַעֲמֹד בְּגֵדוֹ, כִּי אִם בְּכַח הַצְּדִיקִים הַגְּדוֹלִים, בְּחֵינַת מִשָּׁה וַיְהוֹשֵׁעַ, רַבִּי וְחַלְמִידִים וְכוּ', כִּי אֵי אֶפְשֶׁר לְהַכְנִיעוֹ וּלְכַשְׁלוֹ בְּפַעַם אֶחָד, כִּי (יֹאֵל ב, ג): "חֲנוּן וְרַחוּם הוּא", (מִיכָה ז, יח): "חֲפִץ חֶסֶד", וְרוּצָה בְּקִיּוּם הָעוֹלָם וְכוּ', וְשִׁיתְּבָרְרוּ כָּל הַנְּצוּצוֹת, בְּבַחֲיִנַת אֲתֵרוֹתָא דְלַתְמָא דִּיקָא לַעֲשׂוֹת עִמָּהֶם גַּפְלָאוֹת, שְׂיַעֲלוּ מֵהֶם שְׂעוֹשִׁיעִים לְפָנָיו יִתְבָּרַךְ, עַל-יְדֵי בְּחֵינַת בְּחִירְתָם דִּיקָא, וְשִׂיִּצְמָצְמוּ הַהִתְלַהֲבוֹת וְכוּ', וַיְהִי יָקָר בְּעֵינֵיהֶם כָּל הַעֲתִיקָה וְהַנּוֹעָה שְׁמַנְתִּיקִים מִחֲשַׁבְתָּם מֵרַע לְטוֹב וְכוּ', שְׁנֵה עָקָר הַתְּשׁוּבָה. וְעַל-כֵּן (תַּנְחומָא תַּצָּא יא): "מִלְחָמָה לְהַנִּיחָה בְּעֲמֶלְק מִדֵּר דֵּר", רַבִּי אֱלִיעֶזֶר אוֹמֵר: מִדּוֹרוֹ שֶׁל מִשָּׁה עַד דּוֹרוֹ שֶׁל שְׁמוּאֵל, וְרַבִּי יְהוֹשֻׁעַ אוֹמֵר: מִדּוֹרוֹ שֶׁל שְׁמוּאֵל עַד דּוֹרוֹ שֶׁל מֶרְדֵּכַי וְאַסְתֵּר, וְרַבִּי יוֹסִי אָמַר: מִדּוֹרוֹ שֶׁל מֶרְדֵּכַי וְאַסְתֵּר עַד מֶלֶךְ הַמְּשִׁיחַ; כִּי אֵי אֶפְשֶׁר לְמַחֲוֹת זִכְרָה עֲמֶלְק בְּפַעַם אַחַת, כִּי סָעֲרָה בְּזוֹרַע שֶׁל הַקְּדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא וְכוּ' (תַּנְחומָא יב); כִּי צְרִיכִין לְחוּס גַּם עַל הַנְּצוּצוֹת הַנְּעֻלְמִים בּוֹ, בְּחֵינַת (בְּרַאשִׁית כה, כח): "כִּי צִיד בְּפִירוֹ", שְׁנֵה בְּחֵינַת מַה שְׂאֲמָרוּ (גִּשְׁיוֹן נו:): מִבְּנֵי בְּנֵי שֶׁל הַמֶּן לְמִדּוֹ תּוֹרָה בְּבִנְיָ-בְּרַק, שְׂמַשֵּׁם הִיָּה כָּל כַּחוֹ; כִּי בְּכָל מְקוֹם שְׁנַעֲלֵם טוֹב הַרְבֵּה, מִתְּהַבֵּרַת הַקְּלִפָּה הַרְבֵּה. וְעֲמֶלְק וְהַמֶּן רְצוּ לַעֲקוֹר עֲצָמָן לְגַמְרֵי, אֲשֶׁר "לֹא יִזְכָּר שֵׁם יִשְׂרָאֵל עוֹד". וּבִיּוֹתוֹר הַתְּנַבֵּר הַרְשָׁע הַמֶּן (אַסְתֵּר ג): "לְהַשְׁמִיד, לְהַרְגֵּ וּלְאַבֵּד", אֲבָל הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ "מִפָּר מִחֲשׁבוֹת עֲרוּמִים" (אֵיבֹב ה, יא); כִּי לֹא דִבֵּר הַשֵּׁם לְמַחֲוֹת שֵׁם יִשְׂרָאֵל (מְלָכִים-ב' יד, כז), אֶפְלוּ הַנְּשִׁמוֹת שְׁשָׁרְשִׁים מִקְדָּשָׁת יִשְׂרָאֵל הַכְּבוֹשִׁים אֲצִלוּ, אֵינּוּ מוֹחָה אוֹתָם בְּשׁוּם אֶפְסָן, עַל-כֵּן אֵינּוּ מוֹחָה זָכְרוּ בְּפַעַם אַחַד, רַק "מִלְחָמָה לָהּ" בְּעֲמֶלְק מִדֵּר דֵּר", שְׂעַל-יְדֵי-זֵה יֵשׁ בְּחִירָה לְכָל אַחַד, וְעַל-יְדֵי-זֵה דִּיקָא יִתְבָּרְרוּ וַיִּצְאוּ הַנְּשִׁמוֹת הַכְּבוֹשִׁים אֲצִלוּ, וְאֵז יִמְחָה שְׁמוֹ וְזָכְרוּ לְגַמְרֵי מִתַּחַת הַשָּׁמַיִם וְכוּ', כִּי אֵז יְהִיָּה (ישַׁעְיָה כה, ח): "בַּלַּע הַמַּנּוֹת לְנִצְחָה"; וְעַל-כֵּן "מִלְחָמָה לָהּ" בְּעֲמֶלְק מִדֵּר דֵּר" דִּיקָא.

וְזֵה "וַיֹּאמֶר הַמֶּלֶךְ לְאַסְתֵּר הַמַּלְכָּה", הַמֶּלֶךְ זֶה מֶלֶךְ מַלְכֵי הַמְּלָכִים הַקְּדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא, שְׂאוֹמֵר לְאַסְתֵּר הַמַּלְכָּה, שֶׁהִיא הַשְּׂכִינָה, "בְּשׁוֹשֵׁן

יג וַתֹּאמֶר אֶסְתֵר אִם־עַל־הַמֶּלֶךְ טוֹב יִנָּתֵן גַּם־מִחֶרֶד לַיהוּדִים אֲשֶׁר בְּשׂוֹשֵׁן לַעֲשׂוֹת כְּדַת הַיּוֹם וְאֵת עֲשֵׂרֶת בְּנֵי־הַמֶּן יִתְּלוּ עַל־הָעֵץ:

גַּנְזֵי הַמֶּלֶךְ

הַבִּירָה הֶרְגוּ הַיְהוּדִים וְאָבָד חֲמֵשׁ מֵאוֹת אִישׁ, אֱלוֹ הַחֲמֵשֶׁה פְּרָצוּפִים: אָרִיף אֲנָפִין, אָבָא וְאָמָא, זְעִיר וְנוֹקְבָא, שְׂפָל אַחַד כְּלוּל מֵעֶשֶׂר, וְכַל עֶשֶׂר כְּלוּל מֵעֶשֶׂר, כִּי כָל סְפִירָה יֵשׁ בָּהּ עֶשֶׂר סְפִירוֹת, שְׁזָה סוּד הַצְּמֻצּוֹם, שְׁנֻצְטֻמְצֻם הָאוֹר אֵין סוֹף בְּרוּף הוּא בְּתוֹף הַעוֹלָמוֹת, שְׁהֵם הַסְּפִירוֹת. "וְאֵת עֲשֵׂרֶת בְּנֵי הַמֶּן", שְׁהֵם עֲשָׂרָה כְּתָרִין דְּמִסְאָבוּתָא, "תְּלוּ", וְעַל־יְדֵי־זֶה הַכְּנִיעוּ אוֹתָם, שְׁהֵם כְּלָל הַמַּחְשָׁבוֹת זָרוֹת וְרַעוּת הַנִּכְנָסוֹת בְּאָדָם, וְעַל־יְדֵי מְרָכְזֵי וְאֶסְתֵר, שְׁהוּא בְּחִינַת הַצְּדִיק וְהַתְּלִמִּידִים הַמְּקַרְבִּים אֵלָיו, עַל־יְדֵי־זֶה יְכוּלִים לְהַמְשִׁיךְ אֶת הָאוֹר הָאֵין סוֹף בְּרוּף הוּא בְּכָל בֵּר יִשְׂרָאֵל, בְּכַחֲנִית צְמֻצּוֹם. וְזֶה שְׁשׂוֹאֵל "בְּשָׂר מְדִינוֹת הַמֶּלֶךְ מָה עָשׂוּ מָה שְׂאֵלְתָךְ וַיִּנָּתֵן לָךְ וּמָה בְּקִשְׁתָּךְ עוֹד וְתַעֲשׂוּ"; כִּי הַצְּדִיק עוֹסֵק לְצַמְצֻם אֶת הָאוֹר לְכָל אַחַד וְאֶחָד הַמְּקַרְבֵּי אֵלָיו, כְּדֵי שְׁלֹא יִתְּלֶהֱב יוֹתֵר מְדָאֵי, שְׂאֵז לֹא יוֹכֵל לְהַשְׁיֵג כְּלוּם, כִּי רַבּוּי אוֹר גּוֹרֵם רַבּוּי חֲשָׁךְ, וְהֵבֵן לְמַעֲשֵׂה.

יג וַתֹּאמֶר אֶסְתֵר אִם עַל הַמֶּלֶךְ טוֹב יִנָּתֵן גַּם מִחֶרֶד לַיהוּדִים אֲשֶׁר בְּשׂוֹשֵׁן לַעֲשׂוֹת כְּדַת הַיּוֹם: אֲהוּבִי, בְּנֵי! אֲשֶׁר אָדָם צְרִיף לְהִיּוֹת כְּטֵל וּמִבְטָל אֵל הָאֵין סוֹף בְּרוּף הוּא, וְתִמִּיד עָלָיו לְחַשֵּׁב רַק מִמֶּנּוּ יִתְּבַרֵךְ, וְעַל־יְדֵי־זֶה יַעֲבִיר מִמֶּנּוּ אֵת כָּל הַקְּלָפוֹת הַמְּסַבְּבוֹת אוֹתוֹ, כִּי אִם אָדָם חוּטֵא, אֲזַי מְסַבְּבִים אוֹתוֹ קְלָפוֹת וּמִשְׁחִיתִים. וְאָמְרוּ חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים (בְּרֻכּוֹת ו): אֵל מְלִי וְנִתְּנָה רְשׁוּת לַעֲיֵן לְרֵאוֹת, אֵין כָּל בְּרִיָּה יְכוּלָה לַעֲמֹד מִפְּנֵי הַמַּזְדִּיקִין; אָמַר אַבְיִי: אֵינָהּ נְפִישֵׁי מֵינָן, וְקִימִי עֲלֵן כִּי פְסָלָא לְאוּגֵינָא. אָמַר רַב הוּנָא: כָּל חַד וְחַד מֵינָן, אֵלְפָא מִשְׁמָאֲלִיָּה וְרַבְבְּתָא מִימִינָהּ. וְלָכֵן צְרִיף אָדָם לְדַעַת, שְׂבָכָל יוֹם וּבְכָל שַׁעָה עָלָיו לְהַתְּפַלֵּל אֵל הַקְּדוֹשׁ־בְּרוּךְ־הוּא, שְׂיִצְלַל מִהַקְּלָפוֹת וְהַמִּשְׁחִיתִים הָאֵלוֹ שְׁמִסּוּבְבִים אוֹתוֹ. וְזֶה "וַתֹּאמֶר אֶסְתֵר, אִם עַל הַמֶּלֶךְ טוֹב, יִנָּתֵן גַּם מִחֶרֶד לַיהוּדִים אֲשֶׁר בְּשׂוֹשֵׁן לַעֲשׂוֹת כְּדַת הַיּוֹם"; אֶסְתֵר

ד וַיֹּאמֶר הַמֶּלֶךְ לְהַעֲשׂוֹת כֵּן וַתִּנְתֵּן דָּת בְּשׂוֹשֵׁן וְאֵת עֲשֻׂרַת בְּנֵי־הַמֶּן תִּלּוּ:

גנזי המלך

היא השכינה, נשמתן של ישראל, שמבקשת את מלך מלכי המלכים הקדוש-ברוך-הוא, שלא רק היום נזכה לכלות את הקלפות והמשחיתים, אלא גם מחר נזכה להכניעם, כמו שאנו מכניעים אותם היום. פי אדם צריך לדעת, שהוא אינו בטוח בעצמו יום אחד, כפי רבוי הקלפות המסבבים אותו, בנגל הם יכולים להפילו בכפירות ואפיקורסות. ולכן עליו לבקש, שקמו שהיום הוא מתחזק באמונה פשוטה בו ותיברך, ועל-ידי זה הוא מדבר אליו ותיברך, ומכלה את כל הקלפות שברא על-ידי עוונותיו, כמו-כן יזכה גם מחר. כמובא בדברי הארז"ל, שלפעמים באמצע הלילה בעת השנה מתעברת בו איזו נשמה של איזה רשע, שהוא יחטיא אותו למחר. ולכן צריכים לבקש מיום לחברו, כי אף אחד אינו בטוח עד הרגע האחרון שנושם בזה העולם, וזה "ואת עשרת בני המן יתלו על העץ", ולכאורה כבר תלו אותם, ומה זה לשון עתיד 'יתלו', הרי הם תלויים כבר? אלא אלו הם עשרה פתרין דמסאבותא, שצריכים לבקש בכל יום שיתבטלו לגמרי, הן היום והן מחר והן לאחר זמן, כי כל זמן שאדם חי מתגרים בו הקלפות, ובפרט מי שחטא כבר בפגם הברית, שנגשל במה שנגשל, המן-עמלק מסבב אותו בעקממיות וספקות (שמות יז, ד): "היגש הנה"ה בקרבנו אם אין"; ולכן צריכים תמיד לבקש את הקדוש-ברוך-הוא, שלא יפשל, חס ושלום, באילו ספקות, ויזכה לקדש ולטהר את עצמו בקדשה לעיונה, והבן למעשה.

יד וַיֹּאמֶר הַמֶּלֶךְ לְהַעֲשׂוֹת כֵּן: צריך שתדע, אהובי, בני! אשר יש מדרש פליאה; כתיב (דברים כב, ו) "כי יקרא קן צפור לפניך בדרך וגו'", "שלח תשלח את האם ואת הבנים תקח לך", אמר הקדוש-ברוך-הוא אם שלחתם — "למען ייטב לך", ואם לאו (ישעיה נט, יח) "כעל גמלות כעל ישלם וגו'", למה? "כי לא מחשבותי מחשבותיכם", אין מחשבותי כמחשבותיכם. אתם תהיו עסוקים במעשיכם, ותמצאו קן, ותשלחו את האם, ובזכות שאתם משלחים האמהות ונוטלים בנים, אני אתלה שונאיכם בעץ, שגאמר (יהושע

(ח): "ואת מלך העי תלה על העץ", וכן המן ועשרת בניו תלו על העץ. ויש לומר, כי הנה מבאר בדברי מוהרנ"ת ז"ל (לקוטי-הלכות, שלוח תקן, הלכה ד'): כשהאדם עוסק בעבודת השם יתברך, עליו להשליך את שכלו המדמה, ולא יחשב הרבה, אלא יקים את כל המצוות של הקדוש-ברוך-הוא בתמימות ובפשטות גמורה. ורב האנשים שמרתקים מהקדוש-ברוך-הוא, זה רק כשמשתמשים בשכלם, ואז נכנסת בהם כפירות ואפיקורסות. ולכן הזהירנו התורה הקדושה: "שלת תשלח את האם", אמא זה בינה, שצריכים לשלח את השכל, ואז "ואת הבנים תקח לך", הינו מעשים טובים, כי תולדותיהם של צדיקים — מעשים טובים. וכל זמן שהאדם משתמש עם חכמתו, עדין הוא רחוק מלהשיג השגות אלקות, ומכל שכן לקיים מצוות ומעשים טובים, כי מי שמשתמש עם החכמות שלו, לבסוף בא לידי כפירות גדולות, כמוכא בדברי רבנו ז"ל (לקוטי-מוהר"ן, חלק ב', סימן יב): כשהאדם הולך אחר שכלו וחקמתו, בא לידי טעיות גדולות; כי העקר בעבודת השם יתברך הוא תמימות ופשטות, והשליך את שכלו המדמה. והנה, המן-עמלק וכל שונאי ישראל, כל מגמתם לקרר את נשמות ישראל ממנו יתברך, כשישתמשו עם חכמתם המדמה, ועל-ידי-זה יפלו לבסוף בכפירות גמורות, רחמנא לישזבן. ולכן אמר הקדוש-ברוך-הוא: בזכות שאתם משלחים האמהות ונוטלים הבנים, אני אתלה שונאיכם על העץ; כי כל הפגם של עץ הדעת טוב ורע היה, שהאדם עשה הפרש בין טוב לרע, כמוכא (לקוטי-הלכות, פלאי הפגם, הלכה ב'); כי האדם צריך לזכות להגיע אל עץ החיים, להיות נקלל בחי החיים, ואז "וחי לעולם", כי ברגע שאין האדם חוקר מה טוב ומה רע, הוא נקלל באין סוף ברוך הוא, ואז נאמר עליו: "וחי לעולם", כי חיים נצחיים הם רק להקדוש-ברוך-הוא, כמוכא בדברי רבנו ז"ל (לקוטי-מוהר"ן, חלק א', סימן כא), ומי שנקלל בו יתברך, גם-כן חי לעולם, וכמו שכתוב (דברים לב, מ): "כי אשא אל שמים ידי ואמרת חי אנכי לעולם"; אם אדם רק מסתכל על הקדוש-ברוך-הוא, ולא אכפת לו בין טוב לרע, אז הוא חי לעולם, כי אין הפרש אצלו בין חיים למיתה, מה שאין בן כשהאדם עושה הפרש בין טוב לרע, זה הפגם של עץ הדעת. כמוכא בדברי רבנו ז"ל (לקוטי-מוהר"ן, חלק א', סימן ד'): כשהאדם יודע שכל מארעותיו הם לטובתו, זאת הבחינה היא מעין עולם הבא, כי אין הפרש אצלו בין טוב לרע. ופגם

טו וַיִּקְהֵלוּ הַיְהוּדִים אֲשֶׁר־בְּשׁוֹשַׁן גַּם בַּיּוֹם
 אַרְבַּעַה עָשָׂר לַחֹדֶשׁ אֲדָר וַיַּהֲרֹגוּ בְּשׁוֹשַׁן שְׁלֹשׁ
 מֵאוֹת אִישׁ וַכְּבֹדָה לֹא שָׁלְחוּ אֶת־יָדָם:

גְּנוֹי הַמֶּלֶךְ

עץ הדעת היה, שֶׁעָשׂוּ הַפָּרֶשׁ בֵּין טוֹב לְרַע, שָׂזוּ הִיטָה קְלַפֵּת הַקֶּזַי. וְלִכְן אָמְרוּ חֲכָמֵינוּ הַקְּדוּשִׁים (חֲלִיזוֹ קַלְטוֹ): הַקֶּזַי מִן הַתּוֹרָה מִיֵּן? שְׁנָאֵמַר (בְּרֵאשִׁית ג. יא): "הַקֶּזַי הַעֵץ"; נִמְצָא, שֶׁזֶה בְּעֵצְמוֹ פָּגַם הַקֶּזַי, שֶׁרָצָה לְהַכְנִיס בְּאֶדָם חֲכָמוֹת. וְכַמוּכָא בְּדַבְרֵי רַבְנֵי ז"ל (לְקוּטֵי־מוֹהֲרֵי, חֶלֶק ב', סִימָן ט), שֶׁעֲמֵלֶק הוּא אָבֹן נֶגֶף לְהַפִּיל אֶת הָאָדָם עַל־יְדֵי חֲכָמוֹת. וְלִכְן הִזְהִירָנוּ הַתּוֹרָה: "שְׁלַח תְּשַׁלַּח אֶת הָאֵם", שֶׁהִיא הַבִּינָה, וְאִזּוֹ "וְאֵת הַבָּנִים תִּקַּח לָךְ", הֵינּוּ מַעֲשִׂים טוֹבִים, כִּי תוֹלְדוֹתֵיהֶם שֶׁל צְדִיקִים — מַעֲשִׂים טוֹבִים. וְאִזּוֹ אִם תִּקְרָמוּ אֶת זֶה, אֲנִי תוֹלָה אֶת שׁוֹנְאֵיכֶם עַל הַעֵץ, שֶׁתִּהְיֶה לָהֶם מִפְּלֵה. וְזֶה "וַיֹּאמֶר הַמֶּלֶךְ לְהַעֲשׂוֹת כֵּן וַתִּגְמַל דָּת בְּשׁוֹשַׁן, וְאֵת עֲשָׂרַת בְּנֵי הַקֶּזַי תִּלּוֹ", כִּי כִּן עוֹלָה חֲמָשִׁים, הֵינּוּ עַל־יְדֵי שַׁעַר הַחֲמָשִׁים, שֶׁהוּא סוּד הַבִּינָה, עַל־יְדֵי־זֶה תִּהְיֶה מִפְּלֵה לְכָל שׁוֹנְאֵיו, וְזֶה דָּת רַאשֵׁי תְּבוֹת תִּקְוֵי ד'קָנָא, שְׁנִמְשָׁךְ מֵאֲרִיךְ שֶׁהוּא רְצוֹן הַעֲלִיזוֹן, רַעוּא דְרַעְיוֹן, שֶׁזֶה דָּת בְּמֵלוֹי ד'לָת תִּי"ו, גִּימְטְרִיָּה: מְקִי"ף כְּת"ר, כִּי הַבִּינָה יוֹנְקַת מִשָּׁם, וְעַל־יְדֵי־זֶה הִיא יוֹרְדַת עַד הַמְּלָכוֹת, הַנִּקְרָאֵת שׁוֹשַׁן הַבִּינָה, וּמִשָּׁם נִמְשַׁכַת מִפְּלֵה לְכָל שׁוֹנְאֵיו. וְלִכְן "וְאֵת עֲשָׂרַת בְּנֵי הַקֶּזַי", שֶׁהֵם עֲשָׂרֵה כְּתָרִין דְּמִסְאָבוּתָא, "תִּלּוֹ", כִּי בְּמִקּוֹם שְׁנִמְשַׁכַת הַקְּדוּשָׁה, שֶׁהִיא הָאֶרֶץ הָאֵין סוּף בְּרוּךְ הוּא, מִשָּׁם נִתְבַּטְּלִים כָּל הַקְּלָפוֹת, וְזֶה אֲשֶׁר קִדְ"שׁ עוֹלָה בְּמִכְנֹן דָּת, כִּי בְּמִקּוֹם הַקְּדוּשָׁה, שָׁם מֵאִיר תִּקְוֵי ד'קָנָא, וְהִבֵּן לְמַעֲשֵׂה.

טו וַיִּקְהֵלוּ הַיְהוּדִים: צְרִיךְ שְׁתַּדַּע, אֲהוּבִי, בְּנֵי! אֲשֶׁר אֶפְלוּ שְׁנַתְּנָה רְשׁוֹת לַיהוּדִים לְעֲשׂוֹת כְּטוֹב בְּעִינֵיהֶם לְשׁוֹנְאֵיהֶם, עִם כָּל זֹאת רוֹאִים אֶת רַחֲמֵנוּתָם, אֲשֶׁר "וַכְּבֹדָה לֹא שָׁלְחוּ אֶת יָדָם", וְדָרְשׁוּ עַל זֶה חֲכָמֵינוּ הַקְּדוּשִׁים (מַגֵּלָה ז. ט): אָסְתֵר בְּרוּחַ־הַקְּדֹשׁ נִאֲמָרָה; וּפְרָשׁ רַש"י: הִיאךְ יָדְעוּ מָה עָשׂוּ הַרְחוּקִים?! כִּי בְּאֵמַת בֵּר יִשְׂרָאֵל הוּא חֶלֶק אֱלוֹהִים מִמֶּעַל, וּכְשׁוֹזָכָה לְהִיּוֹת

דבוק בחיי החיים בו יתברך, ולמראה עיניו תמיד אמתת מציאותו יתברך, אז יירא ויפחד לקחת דבר שאינו שיף אליו, כי יודע, אשר הקדוש-ברוך הוא צופה ומביט על כל מעשיו, ולא יעשה שום עול לשום בן אדם. שזה בעצמו 'אסתר ברוח-הקדש נאמרה', כי אסתר היא בחינת הסתרה, כמוכא בדברי רבנו ו"ל (לקוטי-מוהר"ן, חלק א', סימן נו), אשר אסתר הוא לשון הסתרה שבתוך הסתרה, כמאמרם ו"ל (חלין קלט): אסתר מן התורה מנין? שנאמר (דברים לא, יח): "ואנכי הסתר אסתיר פני ביום ההוא"; וצריכים להמשיך את אמתת מציאותו יתברך בהסתרה שבתוך ההסתרה, ודיקא שם מוצאים תורה גבוהה מאד מאד. וזו מעלת בר ישראל, שאפלו שנתנה להם רשות להרג בשונאיהם, אבל אף פעם לא יגעו במה שלא שיף אליהם. וזה מה שאמרו חכמינו הקדושים (יבמות ט:): שלשה סימנים יש באמה זו: הרחמנים, והבישנין, וגומלי חסדים; כי ברגע שהאדם דבוק בו יתברך, ואינו מסיח דעת ממנו יתברך, על-ידי-זה הוא מרחם על הזולת ומתבייש ממנו, וגומל חסד עמו, ומכל שכן שלא יקח מה שאינו שיף אליו, שזה "ויבבזה לא שלחו את דם", אף שהתירו להם להרג את שונאיהם, עם כל זאת הם חוקים לא לגעת בדברים שאינם שכיחים אליהם. ודבר זה אמה צריף, אהובי בני! לחקק בעצמך תמיד, וכן לגלות את זאת לאחרים, שמה שאינו שיף אליך, אף פעם אל תגע בזה, ועל-ידי-זה בעצמו יתגלה אליך רוח-הקדש, שזה 'רוח הבאה מן הקדש', כמוכא בדברי רבנו ו"ל (לקוטי-מוהר"ן, חלק א', סימן כא), שגשפע על האדם שפע גדול בדעת, ועל-ידי-זה נמשכת עליו קדשה עליונה מלמעלה, ומבין הרבה דברים אשר למעלה משכל אנושי. וכל זה על-ידי שלא נוגעים בכסף או בזהב או בשאר דברים השכיחים לזולת. ורואים, שרב בני-אדם מזוללים בדברים אלו, ועל-ידי-זה באים לרעות רבות. כי רחמנא לצלן, בני אדם מורים התר לעצמם לגעת בכסף של השני, או לזים כסף ואינם משלמים, שאז נכנסים בכלל "לזה רשע ולא ישלם", כי אין לה רשעות יותר גדולה מזו, כשנוגעים בכסף הזולת, שאז עוקרים עצמם ממנו יתברך. ולכן ראה, אהובי בני, מה לפניה! והקדוש-ברוך-הוא הולך בתם עם אלו ההולכים אתו בתמימות, והבן למעשה.

טו וְשָׂאֵר הַיְהוּדִים אֲשֶׁר בְּמַדִּינֹת הַמֶּלֶךְ נִקְהְלוּ |
 וְעָמַד עַל־נַפְשָׁם וְנוּחַ מֵאִיְבֵיהֶם וְהָרוּג בְּשִׁנְאֵיהֶם |
 חֲמֹשֶׁה וְשִׁבְעִים אֶלֶף וּבְבִזָּה לֹא שָׁלְחוּ אֶת־יָדָם:

בְּנֵי הַמֶּלֶךְ

טז נקהלו ועמד על נפשם ונוח מאיביהם והרג בשנאיהם: צריך שתדע, אהובי, בני! אשר אין עצה נגד הרשעים האויבים והשונאים, אלא על־ידי האחדות, שזה "נקהלו ועמד על נפשם", כי ככל שמתאחדים יחד נשמות ישראל, על־ידי־זה נעשה "הרג בשנאיהם", ויש מנוחה מהאויבים. ודבר זה תלוי בכל פרט ופרט בחיים, כי כלל זה אתה צריך לדעת, אשר הטוב והרע לעולם לא יתערבו, ולכן כל מי שדבוק בו יתברך בדבקות אמת, והוא בטל ומבטל אל האין סוף ברוך הוא, ואין לו שום מחשבות של התנהרות וגאות, אלא הוא בעיני עצמו כלא ממש, ומרגיש כתולעת הרוחשת על הארץ, האדם הזה יהיו לו הרבה שונאים ואויבים, שרק ירצו לעקר אותו, כי השקר והאמת אינם מתערבים יחד. ולכן לא בחנם שכל הצדיקים שלחמו מלחמת השם, שמסרו נפשם לגלות ולפרסם את אמתת מציאوتו יתברך, ולהחדיר אמונה פשוטה בנשמות ישראל, קמו עליהם רשעים ארורים וחלקו עליהם, ומה הצילים? על־ידי שנקהלו אליהם קבוץ של נשמות קדושות, שגם־כן רצו את האמת, ברגע שנתקנים אצלם: "נקהלו ועמד על נפשם ונוח מאיביהם והרג בשנאיהם"; כי בכל דור ודור יש צדיק אמת הלוחם בשביל האמת, ונקהלים סביבו קבוץ אנשים שרוצים ומבקשים את האמת, ואוחזים עמו יחד, על־ידי־זה לבסוף "ונוח מאיביהם והרג בשנאיהם", כי בזכות התלמידים שמתאחדים יחד עם רבם האמתי, על־ידי־זה יש מפלה לשונאים שרוצים להרע להצדיק האמת.

ולכן ראה, אהובי, בני, מה לפניך! ותמיד תתחבר אל הצדיק האמת, המבקש את האמת, ואל תסתפל על הרשעים הארורים העומדים עליו, כי זה בעצמו סימן שהוא צדיק אמת, כי מי שלוחם בשביל האמת, ההכרח שיהיו לו שונאים ואויבים, ובזה שמתחברים ומתקהלים עמו,

בְּיוֹם־שְׁלוֹשָׁה עָשָׂר לַחֹדֶשׁ אָדָר וְנוּחַ בְּאַרְבַּעָה עָשָׂר בּוֹ וַעֲשֵׂה אֹתוֹ יוֹם מְשֻׁתָּה וְשִׁמְחָה:

גנזי המלך

על־ידי־זה יש לו פת, כי התלמידים מוסיפים כח לרבים, אם הם מחזיקים את עצמם עמו ביחד. ואתה בוא וראה נפלאות תורתנו הקדושה, אשר נקחלו ונעמד על גפשינו ונוח מאביהם והרג בשנאיהם, עולה בדיוק כמספר מי יקום לי ע"ם מרעים ממי יתצ"ב לי ע"ם פועלי און, אשר פסוק זה אמר הקדוש־ברוך־הוא בעת הסתלקות משה רבנו, כמאמרם ו"ל (סוטה יג), שהיה משה מטל בכנפי שכינה, ומלאכי השרת אומרים (דברים לג, כא): "צדקת הויה עשה ומשפטיו עם ישראל", והקדוש־ברוך־הוא אומר (תהלים צד, טז): "מי יקום לי עם מרעים מי יתצ"ב לי עם פועלי און", ואמר רבנו ו"ל (לקוטי־מורה"ן, חלק ב, סימן צא), שהצדיק מקשר חכמה עלאה עם חכמה תפאה, ועל־ידי־זה הוא מקרב רחוקים אליו יתברך. ובאמת עקר השלמות לקרב רחוקים ולהחזיר אמונה, זה רק על־ידי שמתחברים יחד עם הצדיק, וכמוכא בדברי רבנו ו"ל (לקוטי־מורה"ן, חלק א, סימן סא), שכל אחד הוא שכל פרטי, וכשבאים אל הצדיק מתחברים השכליים פרטיים, כי כל אחד הוא שכל פרטי, והצדיק הוא שכל כללי, ולכן כשכל השכליים פרטיים, באים אל השכל הכללי, על־ידי־זה נעשית שמחה גדולה מאד, שזה נקחלו ונעמד על גפשינו ונוח מאביהם והרג בשנאיהם, דיקא שנתקלהים ונתחברים יחד השכליים פרטיים, נשמות ישראל, אל השכל הכולל, על־ידי־זה נתבטלים כל השונאים. וכיון שנסתלק הצדיק, הקדוש־ברוך־הוא מתאונן, ווי ממי יקום לי ע"ם מרעים ממי יתצ"ב לי ע"ם פועלי און. ולכן אשרי מי שזוכה להתאחד יחד עם הצדיק, ואז טוב לו בזה ובכא. וכמוכא בדברי רבנו ו"ל (ספר־המדות, אות צדיק, סימן נג): קרבת הצדיקים טוב בעולם הזה ובעולם הבא, והבן למעשה.

זו ועשה אתו יום משתה ושמחה: צריך שתדע, אהובי, בני! אשר עקר חג הפורים הוא יום משתה ושמחה, כי המן רצה לכלות את נשמות ישראל,

מַצַּר וְעַד זָקֵן טַף וְנָשִׁים בְּיוֹם אֶחָד, כִּי הוּא שָׁנָא אֶת נַשְׁמוֹת יִשְׂרָאֵל בְּתַכְלִית הַשָּׁנָא, כִּי שָׁנָא עֲמֶלְק שְׁשׁוֹנָאִים אֶת נַשְׁמוֹת יִשְׂרָאֵל, זֶה עוֹלָה עַל כָּל הַשָּׁנָאוֹת שְׁשׁוֹנָאִים אֲמוֹת הָעוֹלָם אֶת נַשְׁמוֹת יִשְׂרָאֵל, וּכְמֵאמָרָם ו"ל (במדבר רבא, פְּרָשָׁה יט, סִימָן כ'): מֵעוֹלָם רְצוּעַת מְרֻדוֹת הָיָה עֲמֶלְק לְיִשְׂרָאֵל; וּמֵאֵז שִׁינְאוֹ נַשְׁמוֹת יִשְׂרָאֵל מֵאַרְץ מִצְרַיִם כְּכֹר נִטְפֵל אֲלֵיהֶם עֲמֶלְק, לְהִלָּחֵם בָּהֶם. וּכְמֵאמָרָם ו"ל (תַּנְחומָא כִּי תַצֵּא): אָמַר רַבִּי חוּנְיָא, מָשַׁל לָמָּה הַדְּבָר דְּדוּמָה? לְאַמְבִּטְיָה רוֹתַחַת שְׁלֵא הִיְתָה בְרִיָּה יְכוּלָה לִירֹד בְּתוֹכָהּ, בָּא בֶן בְּלִיעַל אֶתְרַד וְקַפֵּץ לְתוֹכָהּ, אַף-עַל-פִּי שְׁנִכְנָה, הַקִּירָה לְפָנֵי אַחֲרִים. אַף כָּאֵן, כִּינֵן שִׁינְאוֹ יִשְׂרָאֵל מִמִּצְרַיִם, הַקְדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא קָרַע הַיָּם לְפָנֵיהֶם, וְנִשְׁתַּקְעוּ הַמִּצְרַיִם לְתוֹכּוֹ, נָפֵל פַּחְדָּן עַל כָּל הָאֲמוֹת, שְׁנֵאמַר (שְׁמוֹת טו, טז): "אֵז נִבְהָלוּ אֱלוֹפֵי אֲדוּם" וְגו', כִּינֵן שָׁבָא עֲמֶלְק וְנִדְוַג לָהֶם, אַף-עַל-פִּי שֶׁנִּטַּל אֶת שְׁלוֹ מִתַּחַת יָדָּן, הַקִּירוּ לְפָנֵי אֲמוֹת הָעוֹלָם. וְלָכֵן "מִלְחָמָה לְהַנְיָה" בְּעֲמֶלְק מִדַּר דִּר", כִּי הוּא הַמְקַרֵּר אֶת נַשְׁמוֹת יִשְׂרָאֵל, וּמְכַנְּיֵם בָּהֶם סַפְקוֹת "הַיֵּשׁ הַרְיָה" בְּקַרְבָּנוֹ אִם אֵין", אֲשֶׁר מֵשֶׁם סוֹבְלִים כָּלֵל יִשְׂרָאֵל מֵהַ שְׁסוֹבְלִים. כִּי בְּאֲמַת אִם אָדָם הָיָה מֵאֲמִין בְּהַקְדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא, וְהָיָה יוֹדֵעַ שֶׁכָּל הָעוֹלָם כְּלוּ אֱלֻקוֹתָו; יִתְבַּרַךְ, אַף פַּעַם לֹא הִיְתָה שׁוּם אָמָה וְלִשׁוֹן יְכוּלָה לְגַשֵּׁת אֲלֵיהֶם, כִּינֵן שֶׁהַכְּנִיִּס עֲמֶלְק סַפְקוֹת בָּהֶם, עַל-יְדֵי-זֶה נִחְלָשׁוּ. וּבְאֲמַת אָמְרוּ תַּכְמִינוּ הַקְדוּשִׁים (בְּרֻכּוֹת נח): "לֵךְ הַנְיָה הַמְמַלְכָה" — זֶה מִלְחָמַת עֲמֶלְק; הֵינּוּ בְּזֵה שְׁמַגְלִים אֶת אֲמַתַּת מִצִּיאוֹתָו; יִתְבַּרַךְ, בְּזֵה בְּעֲצֻמוֹ לוחֲמִים בְּעֲמֶלְק, שְׁרוּצָה לְהַכְּנִיִּס סַפְקוֹת וּקְרִירוֹת בְּנַשְׁמוֹת יִשְׂרָאֵל. וְכֵן אָמְרוּ (מְכִילֵתא בְּשַׁלַּח): לְכַשִּׁיב הַקְדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא עַל כֶּסֶף מְלֻכּוֹתָו, וְתָהָא הַמְמַשְׁלָה שְׁלוֹ, בְּאוֹתָהּ שְׁעָה "מִלְחָמָה לְהַנְיָה בְּעֲמֶלְק"; כִּי בְּרַגַּע שְׁמַגְלִים אֶת אֲמַתַּת מִצִּיאוֹתָו; יִתְבַּרַךְ, בְּזֵה נִמְחַק עֲמֶלְק. וְלָכֵן בַּחַג הַפּוּרִים, שְׂאֵז הוּא הַיּוֹם שֶׁנִּמְחַק הַמֶּן-עֲמֶלְק, וְתָלוּ אוֹתוֹ עַל הָעֵץ, אֵז הוּא יוֹם מִשְׁתָּה וְשִׁמְחָה, כִּי אֵין עוֹד שְׁמָחָה יוֹתֵר גְּדוּלָה מִזֹּו, שְׂזוּכִים לְרֹאוֹת בְּמַחֲיַת הַמֶּן-עֲמֶלְק. וְאָמְרוּ תַּכְמִינוּ הַקְדוּשִׁים (פְּסִיקְטָא רַבְתֵּי יב, סִימָן ה'): כָּל זְמַן שֶׁזָּרַע שֶׁל עֲמֶלְק קִיָּם, כְּבִכּוֹל, כָּאֱלוֹ הַפְּנִים מְכֻסּוֹת, נִעְקָר וְרַעוּ מִן הָעוֹלָם — נִתְגַּלוּ הַפְּנִים שֶׁהָיוּ כָּאֱלוֹ מְכֻסּוֹת; (שְׁעִיָּה ל, כ'): "וְלֹא יִגְנַף עוֹד מוֹרְיָד וְהָיוּ עֵינֵיךָ רֹאוֹת אֶת מוֹרְיָד" וְכוּ'; כָּל זְמַן שֶׁזָּרַעוּ שֶׁל עֲמֶלְק בְּעוֹלָם — לֹא הֵשֵׁם שְׁלָם וְלֹא הִכְפֵּסָ שְׁלָם, נִעְקָר וְרַעוּ שֶׁל עֲמֶלְק — הִכְפֵּסָ שְׁלָם וְהֵשֵׁם שְׁלָם. וְלָכֵן בַּחַג הַפּוּרִים, אֵז הוּא יוֹם

יח והיהודים אשר בשושן נקהלו בשלושה עשר בו ובארבעה עשר בו ונזח בחמשה עשר בו ועשה אתו יום משתה ושמחה: על־כֵּן היהודים הפרזים הישבים בערי הפרזות

גנזי המלך

משתה ושמחה, שזוכים לראות במפלתו, שעל־ידי־זה מתגלה כבודו יתברך. ולכן בפורים מאיר מחין דאבא, שהוא גלוי אלקות בתכלית מדרגה עליונה, והבן למעשה.

יח והיהודים אשר בשושן: צריך שתדע, אהובי, בני! אשר עקר הגס היה בעיר הבירה, בשושן. ולכן עזרות המקפות חומה מימות יהושע, הם הם שמחים ביום חמשה עשר בו, שזה יום מלוי הלבנה, ועל זה אנחנו מתפללים בכל יום ובכל שעה, שנופך למלוי הלבנה, שיקים (ישעיה ל, כו): "והיה אור הלבנה כאור החמה", כמו שהיה בתחלת הבריאה, שיהיו שני המאורות שנים, שבו טמון סוד נורא ונפלא מאד, שתתבטל הבחירה לגמרי, ויאיר אורו יתברך בהארה נוראה ונפלאה מאד, בחינת שמש, כמוכא בדברי רבנו ז"ל (לקוטי מוה"ר, חלק א, סימן א), שעכשו אור השמש שהוא אור החכמה, גלוי אלקות, גדול מאד, וצריכים את הצמצום שהוא המלכות, בחינת לבנה, שמשם הבחירה, שיוכל להשיג קצת מהאור. אבל בעת תקון השלם, כשתתבטל קלפת צמלק, אז נזכה שיקים אצלנו: "והיה אור הלבנה כאור החמה", ויהיו שני המאורות שנים בקומתם, כי גם הצמצום יודבק, עד שיאיר אורו יתברך בהארה נוראה ונפלאה מאד, ולא נצטרך יותר את הצמצום, ואז יהיה יום משתה ושמחה, כי אין עוד שמחה כשמחת גלוי אלקותו יתברך. ועל־כֵּן אשרי מי שמכניס את עצמו בגלוי אלקותו יתברך, וזו תהיה השמחה הנצחית, והבן למעשה.

יט שמחה ומשתה ויום טוב ומשלוח מנות איש לרעהו: צריך שתדע, אהובי, בני! אשר רבנו ז"ל אמר (לקוטי מוה"ר, חלק א, סימן ו), אשר האדם צריך לעשות תשובה בכל יום, אפלו שכבר יודע בעצמו שעשה תשובה, עם כל

עֲשִׂים אֶת יוֹם אַרְבַּעַה עֶשֶׂר לְחֹדֶשׁ אֲדָר שְׂמֵחָה וּמְשִׁתָּה יוֹם טוֹב וּמְשָׁלַח מְנוֹת אִישׁ לְרֵעֵהוּ: פ

גנזי המלך

זאת עליו לעשות תשובה על תשובה, כי בכל פעם משיגים השגות אלקות מחדש, ולכן צריכים לחזור בתשובה על שהטעה את עצמו, שפכר השיג השגת אלקות. וכשילך בדרך זו, תמיד יבנס לפני ולפנים, ויעלה מעלה מעלה. אבל קדם שעולים לרום המעלות, ההכרח לסבל בזיונות ושפיכות דמים, שמחרפים ומבזים אותו, ועל-ידי שהוא שותק, על-ידי-זה נכנע הדם שבחלל הפנוי, עד שנעשה בעיני עצמו כלא כלום, ואז נעשה עיל בלא בר, נבנס תמיד אימתי שרצה. וזה סוד אות א', שהוא אלופו של עולם, "למעלה, " למטה, ו' באמצע, כדי שהנקדה התחתונה שהיא הנשמה " למטה, תעלה אל הנקדה העליונה, שהוא הצדיק, " למעלה, צריכים לעבר את ו', שהוא סוד הבורשה, וזה סוד (מלכים-א' י, יט): "שש מעלות לכסא"; ומוקבא בדרך-מוהנ"ת ו"ל (לקוטי-הלכות, אבדה ומציאה, הלכה ב', אות ד), אשר זה סוד שלש מצוות של פורים: א) שמחה ומשתה. ב) משלות מנות איש לרעהו. ג) מתנות לאביונים. "שמחה ומשתה" זה סוד נקדה העליונה, ששם מקור השמחה וההנאה, סוד בתי גואי, שאין שם עצבות רק עז והנאה ושמחה. וזה כל הענין של משתה, עד שמגיעים אל שכרות, כי אז צריכים להשתכר, עד שייגיע למדרגת "עד דלא ידע בין ארוה המן לברוה מרדכי"; כי צריך לשמח ולהשתכר בפורים, עד שיעלה למעלה למעלה כבטול אל האין סוף ברוך הוא, ששם מתגלה הצדיק האמת, שהוא הנקדה העליונה, ששם נאמר: "במפלא ממך אל תדרש במקסה ממך אל תחקר"; שזה סוד "עד דלא ידע", הינו תכלית הידיעה שלא יודעים. "משלח מנות איש לרעהו" זה סוד הנא"ו באמצע, ואות ו' היא כלליות הגנוין בסוד (ישעיה מט, ג): "ישדאל אשר בך אתפאר", שהם כלולים מגנוין סגיאין, שהם השש ספירות: חסד, גבורה, תפארת, נצח, הוד, יסוד. "משלח מנות איש לרעהו", שצריכים בפורים להקלל זה בזה, ולשלח מנות איש לרעהו, כדי שישכילו

זו בזה הספירות, שמרמזות על כל בר ישראל, ואזי הגון שיש בכל אחד מישראל נכלל בחברו, ונכלליו הגונים זה בזה, בסוד הנא"ו ספירות, ואף שסופרים בין פה בזיונות אחד מהשני, יודעים שזה רק לטובה, כדי להכניע את הרע שבדם שנמצא בחלל השמאלי. "מתנות לאביונים" זה סוד נקדה התחתונה שהיא המלכות, דלה ועניה, שבשביל זה צריכים להרבות בצדקה לכל עני ואביון, וצריך להאיר במלכות על-ידי מתנות לאביונים, צדקה כדורע, וקריאת המגלה שהוא סוד אמתה של תורה, וכמו שאמרו חכמינו הקדושים (מגלה טו): מלמד שצריכה שרטוט באמתה של תורה.

נמצא, שהשולש נקדות שבתוף האל"ף אלופו של עולם, נתגלות בפורים, שאלו השולש מצוות שיש בפורים. ועל-ידי הדבור שמספרים הגס בקריאת המגלה, על-ידי-וזה נתקשרות ונכללות כל השולש נקדות יחד, כי הדבור מקשר בין נקדה העליונה לבין נקדה התחתונה; כי התורה כלולה מכל השולש נקדות, כי התורה כלולה מבחינת משה ויהושע, שהם תורה שבכתב ותורה שבעל פה, שזה הרב והתלמיד, שזה סוד נקדה העליונה ונקדה התחתונה. וזה (אבות פרק א'): 'משה קבל תורה מסיני ומסרה ליהושע'; כי נקדה העליונה מאירה בנקדה התחתונה. והתורה בעצמה היא סוד נא"ו, כמובא בדברי רבנו ז"ל (לקוטי מוה"ר, חלק א', סימן א'), כי הלחות ארפן נא"ו ורחבן נא"ו (בבא בתרא יד.); וזה נעשה אצל כל בר ישראל, אם הוא מבטל את עצמו לגמרי אליו יתברך, וחוזר בתשובה בכל פעם מחדש, וסובל עלבונות ובזיונות, חרופים וגדופין מאינשי דלא מעלי — ושותק, בסוד: 'ואין אסתר מגדת', כי הנשמה שהיא נמצאת בהסתרה שבתוף הסתרה שותקת, וסובלת עלבונות ובזיונות, על-ידי-וזה היא נתעלית בתכלית העליה, שזה "שמחה ומשחה ויום טוב ומשלוח מנות איש לרעהו", שנתגלה דיקא בפורים, שאז מאיר מחין דאבא בהארה נוראה ונפלאה מאד, אשרי מי שממשיך על עצמו ידיעות אלו על כל השנה — לדם ולשתק למחורפי ולמבזי נפשו, ויזכה להכלל באין סוף ברוך הוא תמיד, ועל-ידי-וזה ימשך עליו מחין דאבא, והבן למעשה.

וַיִּכְתֹּב מֶרְדֳּכָי אֶת־הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה וַיִּשְׁלַח סְפָרִים אֶל־כָּל־הַיְהוּדִים אֲשֶׁר בְּכָל־מְדִינֹת הַמֶּלֶךְ אֲחֻשׁוּרוֹשׁ הַקְּרוּבִים וְהַרְחוּקִים:

גִּנְזֵי הַמֶּלֶךְ

כ ויכתב מרדכי את הדברים האלה, וישלח ספרים אל כל היהודים: צריף שפדע, אהובי, בני! אשר הצדיק האמת, שהוא בחינת מרדכי, שמגלה את אמתת מציאותו יתברך, אשר על שם זה נקרא יהודי, שכופר בעבודה זרה, הוא כותב תמיד ספרים חדשים, ומגלה את אמתת מציאותו יתברך בגלוי רב ונפלא מאד, ושלחם לכל היהודים, וכמוכא בדברי רבנו ז"ל (לקושיימוהר"ן, חלק א', סימן א'): יש ספרים ועתידין להיות ספרים, וכלם צריכים לעולם, ומי שלועג על רבוי ספרים, סימן שיש לו צואה בראש, והמותרות עולים לו בראשו, ומסבבים אותו, שזה מה שאמרו חכמינו הקדושים (ערובין כא'): על הפסוק (קהלת יב, יב): "עשות ספרים הרבה אין קץ ולהג הרבה יגיעת בשר", אמר רב פפא בריה דרב אחא בר אדא משמיה דרב אחא בר עולא: מלמד שכל המלעיג על דברי חכמים — גדון בצואה רותחת. והיא מדה כנגד מדה, כי הוא אינו מאמין בדבריהם ומלעיג עליהם, ודבריהם הם אף למותר אצלו, על-כן גדון במותרות, שעולים עשנים סרוחים אל המוח, ומערבבים ומבלבלים דעתו. ולכן, אהובי, בני! בכל פעם כשתראה ליצנים רשעים ארוזים, המתלוצצים מספרים חדשים שנתחדשו בתורה: הן בפשט, הן ברמז, הן בדרש, הן בסוד, תדע שהם בעלי עברה, רחמנא לישזבן, כי לא ילעיג אדם על ספר המגלה אמתת מציאותו יתברך, אלא כשעבר קדם עברה חמורה, ומכל שכן שלא יקרע אדם ספר לפני שעבר עברה חמורה מאד.

ועל-כן ראה, אהובי, בני! לשמר את עצמך מרשעים ארוזים, טמאים ומטמאים, הלועגים על ספרים חדשים המתחדשים בכל דור, ומגלים את אמתת מציאותו יתברך. ותדע שאלו הליצנים, מלאים צואה רותחת, ואסור לעמד על ידם, ועליהם אמרו חכמינו הקדושים (ברכות כה):

כא לְקַיִם עֲלֵיהֶם לְהִיּוֹת עֲשִׂים אֶת יוֹם אַרְבַּעַת עָשָׂר
 לְחֹדֶשׁ אֲדָר וְאֵת יוֹם חֲמִשָּׁה עָשָׂר בּוֹ בְּכָל־שָׁנָה
 וְשָׁנָה:

גנזי המלך

פי חזיר בצואה עוברת דמי, ואסור להזכיר דברים שבקדשה על ידם. וכבר אמר רבנו ז"ל (לקוטי מוהר"ן, חלק א', סימן מג), שאלו הרשעים, הכל פיהם מטמא, ומולידיים גאוף בשמע את דבריהם. ולכן, תשמר מאד לא לעמד על יד רשעים כאלו, ואין עוד עון יותר חמור מהלועג על ספרים חידשים המתחידשים בכל דור ודור בתורה. וכמוכא (הקדמת לקוטי הלכות): מה מכנה שם לחברו — אין לו חלק לעולם הבא, המכנה שם על ספר שמגלה את אמתת מציאותו ותברך — בודאי שאין לו חלק לעולם הבא, ועגשו קשה מאד מאד. ולכן, אהובי, בני! בכל מקום שתמצא אנשים ליצינים, רשעים ארורים, המתלוצצים מדברי חכמינו הקדושים — תברח מהם כמו שבורחים מאש שורפת, כי מסכן מאד לעמד בקרבם, ובודאי יבאו על ענשם, ויתגלה קלונם ברבים. ובאמת לא צריכים להתפעל מהם, וכך צדיק ותלמיד חכם, שזוכה לחדש חדושי תורה, אסור לו למנע את עצמו מלהדפיס את חדושי מפני רשעים ארורים, טמאים מטמאים, אשר מלאים צואה בראשם, אלא ילמדו מהצדיק האמת, שהוא בחינת מרדכי, שעליו נאמר: "ויכתב מרדכי את הדברים האלה וישלח ספרים אל כל היהודים", כי הצדיק שהוא בחינת מרדכי, כותב את כל הדברים שנתגלו לו כפי שגש נשמחו, ומחבר ספרים ושולחם לכל היהודים אשר במדינות המלך, מלכו של עולם, והבן למעשה.

כא לקיים עליהם להיות עשים את יום ארבעה-עשר לחדש אדר ואת יום חמשה-עשר בו בכל שנה ושנה: צריך שתדע, אהובי, בני! אשר רבנו ז"ל אמר, כי פורים הוא בסוד הרב, ושושן פורים הוא בסוד התלמיד, ולכן שניהם יום טוב; כי באמת דיקא על-ידי משה ויהושע, שהוא הרב והתלמיד, נמחק המן-עמלק בכל דור ודור, כמו שכתוב (שמות יז, ט): "ויאמר משה אל

כב כִּימִים אֲשֶׁר־נָחוּ בָהֶם הַיהוּדִים מֵאִיבֵיהֶם וְהַחֹדֶשׁ
 אֲשֶׁר נֶהְפָּךְ לָהֶם מִיגוֹן לְשִׂמְחָה וּמֵאֲבֵל לְיוֹם טוֹב
 לַעֲשׂוֹת אוֹתָם יְמֵי מְשִׁתָּה וְשִׂמְחָה וּמְשַׁלַּח מָנוֹת
 אִישׁ לְרֵעֵהוּ וּמִתְּנוּת לְאֲבִינָיִם:

גנזי המלך

ה'הושע, בחר לנו אנשים, וצא הלחם בעמלק" וגו', שדיקא על-ידי משה
 ויהושע, הרב והתלמיד, נחקק ונתבטל המן-עמלק, המכניס פטריות וספקות
 באדם — "היש הגוי" בקרבנו אם אין". ומובא בדברי רבנו ז"ל
 (לקוטי-מוהר"ן, חלק א', סימן ר'), אשר משה הוא נקדה עלינה, ויהושע הוא
 נקדה תחתונה, שדיקא על ידם נעשה יחוד העליון בין העולם העליון לעולם
 התחתון, הינו, כי עקר השלמות בזה העולם, לחבר את שני העולמות גם
 יחד: העולם הזה והעולם הבא, שזה סוד "בראשית ברא אלהים את השמים
 ואת הארץ", כי צריכים לחבר את השמים והארץ גם יחד, שהוא עלמא
 עלאה בעלמא תתאה, לגלות ולפרסם את אמתת מציאותו יתברך. אמה הוא
 קדם שבראת העולם ואתה משבראת העולם. וזו תכלית השלמות שאין
 שלמות אחריה. אבל מלחמת עמלק היא, שרוצה להכניס ספק באדם,
 שבשביל זה עמלק עולה ספ"ק. וכל אחד צריך לעקר מעצמו את הספקות
 והכפירות והאפיקורסות שוננסה בתוך לבו, וכל זה נעשה על-ידי פורים
 ושושן פורים, שהוא יום ארבעה-עשר יום חמשה-עשר, שזה נגד הרב
 והתלמיד, משה ויהושע, שדיקא על-ידי שניהם זוכים לחזק את זכר עמלק
 מן העולם, והבן למעשה.

כב והחדש אשר נהפך להם מיגון לשמחה, ומאבל ליום טוב: צריך שתדע,
 אהובי, בני! אשר רבנו ז"ל אמר (לקוטי-מוהר"ן, חלק ב', סימן כד): מצנה
 גדולה להיות בשמחה תמיד, ולהתגבר להרחיק העצבות והפכה שחורה
 בקל כחו. וכל המחלות והחלאים רעים שבאים לאדם, הם רק מחמת קלקול
 השמחה, ואדם צריך להתגבר בכל הכחות להיות רק בשמחה, כי טבעו
 שהוא תמיד נמשך אחר העצבות והעצלות. ולכן צריך למסור את נפשו

להגיע אל מדת השמחה, כי כל הצרות שאדם סובל, הן רק מחמת המרירות והדכאון, שהוא ממרמר ועצוב ומיאש מחייו, וזה מה שגורם לו לריב עם הזולת, כי מי שתמיד שמח, הוא נריו גדול וותרן, ואוהב את כל אחד, ומשלים עם כלם. אבל תכף-ומיד כשהאדם נופל בעצבות ובעצלות, אזי הוא רב עם כלם, כי אין לו מה לעשות בזמנו, ועל-ידי-זה תמיד שרוי בדכאון, כי הוא בודד בלא חברים. וזו היתה קלפת המן-עמלק, שרצה להתגבר עם המרה שחנה שלו על כלל נשמות ישראל ולהפריד ביניהם, שזה מה שאמר: "ישנו עם אחד מפזר ומפחד בין העמים", כי עמלק לא יכול לסבל כשיש אחדות בין עם ישראל, ולכן הוא עושה כל מיני פעולות שבעולם שיריבו ביניהם, וברגע שישנן מריבות, הם נופלים בעצבות ובמרה שחנה ובדכאון, ושוכחים מהקדוש-ברוך-הוא, ואז החיים ממרמרים מאד. כי ברגע שאדם מוציא את הבורא ותברך שמו מחייו, אין הוא יודע מה לעשות, ומסתובב בעולם הדמיון והתהוה, ומרים חזיו פלענה, והיכן שמסתובב הוא מתקוטט עם הזולת, כי מחמת חסר מעש, ההכרח לו לריב עם זולתו. אשר זו קלפת המן-עמלק — להכניס ספקות באדם. ולכן מרדכי הצדיק לחם נגדו, והכניס בעם ישראל את האמונה, לידע שאין בלעדיו ותברך כלל, כי מרדכי נקרא 'איש יהודי', על שם שפפר בעבודה ורה, אשר עבודה ורה היא עצבות ועצלות, וכמאמרם ו"ל (שבת פב.): מנין לעבודה ורה, שמטמאת במשא כנדה? שנאמר (ישעיה ל, כב): 'תזרם כמו דנה צא תאמר לו': ולכן המן עשה עצמו עבודה ורה, ורצה שכלם ישתחוו לו, כי זו דרכה של השמאה, שאינה יכולה לסבל את מי שאינו רוצה להשתחוות אליה, ולהכניע עצמו כלפיה, כי גאות זו עבודה ורה, וכמאמרם ו"ל (סוטה ה.): כל אדם שיש בו גסות הרוח אמר הקדוש-ברוך-הוא, אין אני והוא יכולין לדור בעולם; וברגע שהאדם מוציא את הקדוש-ברוך-הוא מחייו, אזי נמשכות עליו כל הצרות שבעולם. וכמו שכתוב (דברים לא, יז): 'ואמר ביום ההוא, הלא על פי אין אלהי בקרבי מצאני הרעות האלה'. ולכן תכף-ומיד כשמרדכי, שהוא הצדיק האמת גלה לעם ישראל, אשר אין עצה אחרת רק לעצק ולזעק אל הקדוש-ברוך-הוא, כמו שכתוב: 'ויילבש שק ואפר ויצא בתוך העיר ויזעק ויעקה גדולה ומרה'. ואסתר עסקה בלאחד את כלל נשמות ישראל, כמו שאמרה אל מרדכי: "לך כנס את כל היהודים",

כג וְקָבַל הַיְהוּדִים אֶת אֲשֶׁר־הִחְלוּ לַעֲשׂוֹת וְאֵת אֲשֶׁר־כָּתַב מְרֹדֶכִי אֲלֵיהֶם:

גִּגְזֵי הַמֶּלֶךְ

דיקא על-די-דיוה היתה מפלה להמן-עמלק. וזה "והחדש אשר נהפך להם מיגון לשמחה ומאכל ליום טוב, לעשות אותם ימי משתה ושמחה ומשלוח מנות איש לרעהו ומתנות לאֲבוֹנִים", בדיוק ההפך ממה שהמן-עמלק רצה מעם ישראל שיהיו נפרדים זה מזה ורבים ביניהם, ותהיה להם עצבות ומרירות ודכאון, ולכן תכף-ומיד בשמרדכי ואסתר החדירו בעם ישראל את האמונה והאחדות, מזה נעשה חג הפורים. ועקר המצוה הוא משלוח מנות איש לרעהו — לחזק את האחדות, ומתנות לאֲבוֹנִים — לעזר לעניים, ולהיות בשמחה, ובזה מכניעים את כל הקלפות. ולכן אשרי האדם הזוכה תמיד לשמח ולעזר לחולת, והבן למעשה.

כג וקבל היהודים את אשר החלו לעשות ואת אשר כתב מרדכי אליהם: צריך שתדע, אהובי, בני! אשר רבנו ו"ל אמר (לקיט"ו מהר"ן, חלק א', סימן קכג): העקר והיסוד שהכל תלוי בו — לקשר עצמו לצדיק שבדור, ולקבל דבריו על כל אשר יאמר כהוא זה, דבר קטן ודבר גדול, ולכלי לנטות, חס ושלום, מדבריו ימין ושמאל, כמו שאמרו רבותינו, זכרונם לברכה (ספרי פ'שת שופטים): אפלו אומר לך על ימין שמאל ועל שמאל ימין תקבל; ולהשליך מאתו כל החכמות ולסלק דעתו כאלו אין לו שום שכל, בלעדי אשר יקבל מהצדיק והרב שבדור, וכל זמן שגשאר אצלו אינה שכל עצמו — אינו בשלמות, ואינו מקשר להצדיק. וישראל בעת קבלת התורה, היו להם חכמות גדולות, כי אז היו עובדי עבודה ורה שבימיהם, שהיתה טעותם על-פי חכמות וחקירות גדולות פידוע, ולולי שהיו ישראל משליכין מעצמן החכמות, לא היו מקבלים התורה, כי היו יכולים לכפר בכל, חס ושלום, ולא היה מועיל להם כל מה שעשה משה רבנו עמהם, ואפלו כל האותות והמופתים הנוראים שעשה לעיניהם לא היה מועיל להם, כי גם עתה נמצאים אפיקורסים הפורים על-ידי שטות וטעות חכמתם. אך ישראל עם קדוש ראוי האמת, והשליכו החכמות, והאמינו בהשם יתברך ובמשה עבדו,

כִּי הָמֵן בְּהַמְדָּתָא הָאֲגָגִי צָרַר כָּל־הַיְהוּדִים
חָשַׁב עַל־הַיְהוּדִים לְאַבְדֵם וְהַפִּיל פּוּר הוּא הַגּוּרָל
לְהֵם וּלְאַבְדֵם:

גנזי המלך

ועל־ידי־זה קבלו את התורה. וזה (דברים לב, ו): "עם נבל ולא חכם", ותרנגומו: 'עמא דקבילו אורייתא ולא חכימו'; ובאמת מה הקשר בין הפסוק לתרגום? אלא עקר קבלת התורה — על־ידי 'ולא חכימו', הינו על־ידי שהשליכו מאתם כל החכמות, והלכו בתמימות ובפשיטות. וזה "וקבל היהודים את אשר החלו לעשות ואת אשר כתב מרדכי אליהם"; כי מרדכי החדיר בעם ישראל את התמימות והפשיטות ולצעק ולזעק אליו ותברך בלי שום חכמות כלל, והוא יצא לחוץ עם שק ואפר ויזעק וזעקה גדולה וימרה, כי הוא ראה שאין עצה אחרת איה להנצל מהמן־עמלק הפכנים ספקות באדם, אלא על־ידי צעקה, לצעק ולזעק אליו ותברך, שיחוס וירחם עלינו. ועל־ידי־זה שקבלו את דבריו הקדושים, והתחילו להתבודד אליו ותברך, על־ידי־זה וכו' לקבל את התורה מחדש. וכמאמרם ו"ל (שבת פד): הדור קבלוה בימי אחשוורוש, דכתיב: "קִיְמוּ וְקַבְּלוּ הַיְהוּדִים", קִיְמוּ מֵהַ שִׁקְלוֹ כָּכֹר; כִּי אִזּוֹ וְכוּ יִשְׂרָאֵל לְקַבֵּל הַתּוֹרָה מֵאַהֲבָה, וימה גם שמרדכי הצדיק זכה לחדש חדושין נוראים ונפלאים בתורה הקדושה וכתבם, וכל עם ישראל קבלו את חדושיהו והתחזקוהו שחזק את נשמות ישראל בעת שהיה להם מצר בצרה גדולה מהמן הרשע, ולכן "וקבל היהודים את אשר החלו לעשות", שזו קבלת התורה שקבלו עכשו בחשק חדש. וימה גם שקבלו את ספריו וחדושיהו של מרדכי הצדיק, שזה "ואת אשר כתב מרדכי אליהם", כי כל צדיק וצדיק מחבר ספרים, ומחדיר אמונה ברורה ומזככת בנשמות ישראל, ומחזק ומאמץ ומעודד ומשמח אותם לקיים את התורה מחדש. אשרי מי שזוכה להתקרב לצדיק שבדור, ולקבל את כל דבריו אשר יאמר כהוא זה, והבן למעשה.

כד כי המן בן המדתא האגגי צרר כל היהודים: צריך שתדע, אהובי, בני!

אֲשֶׁר קִלְפַת הַמֶּן-עֲמֶלֶק רֹצֵה רַק לְכָלוֹת אֶת נַשְׁמוֹת יִשְׂרָאֵל, וְזוֹ קִלְפָּה
 עֲצוּמָה מְאֹד, כִּי עֲמֶלֶק מְעוֹלָם הִיָּה רְצוּעַת מַרְדּוֹת לְיִשְׂרָאֵל (בַּמִּדְבָּר רַבָּה, פֶּרֶשֶׁה
 יט, סִימָן יא), כִּי קִלְפַת עֲמֶלֶק מְכַנְסֵת סַפְקוֹת בְּאָדָם (שְׁמוֹת יז, ז): "הַיֵּשׁ הַיְדֵי"ה
 בְּקַרְבָּנוּ אִם אֵין", וְזוֹ הַצָּרָה הַכִּי גְדוֹלָה שֶׁרַק יְכוּלָה לְהִיּוֹת לְכָל בֵּר יִשְׂרָאֵל.
 וְלָכֵן אָמַר רַבְּנֵי ו"ל (לְקוּטֵי-מוֹהֲרֵן, חֶלֶק ב', סִימָן יט), שֶׁעֲמֶלֶק הוּא אֲבוֹן גִּנְיָ
 לְיִשְׂרָאֵל, עַל-יְדֵי הַחֲקִירוֹת וּכְפִירוֹת וְאֶפִיקוֹרְסוֹת שֶׁמְכַנְסִים בְּלֵב הָאָדָם וְעַל
 יְדוּ נּוֹפְלִים. וְזוֹ הַצָּרָה הַכִּי גְדוֹלָה שֶׁיְכוּלָה לְהִיּוֹת, כְּשֵׁישׁ לְאָדָם סַפְקוֹת
 בְּאֶמּוּנָה. וְכִמוֹ שֶׁאָמַר רַבְּנֵי ו"ל (שִׁיחוֹת-הֶרֶן, סִימָן לז), שֶׁאֶפִיקוֹרְסוֹת הֵיא מִשָּׂא
 גְּדוֹל לְאָדָם. וְכֵן אָמַר רַבְּנֵי ו"ל (שֵׁם, סִימָן לב), שֶׁעַל-יְדֵי אֶמּוּנָה יֵשׁ לְאָדָם
 הֵיכָן לְהִתְחַבֵּא, לֹא-כֵן כְּשֶׁנִּכְנַסְתָּ בּוֹ כְּפִירוֹת וְאֶפִיקוֹרְסוֹת, הוּא אָבוּד לְגַמְרֵי.
 וְצָרִיכִים לְהִשְׁמַר מְאֹד מְאֹד מִזֶּה. וְלָכֵן הִתְקַרַח לְזִכְרֹ, אֲשֶׁר "הַמֶּן צוֹרֵר כָּל
 הַיְהוּדִים חֹשֵׁב עַל הַיְהוּדִים לְאָבְדָם", עַל-יְדֵי כְּפִירוֹת וְאֶפִיקוֹרְסוֹת, שֶׁרָצָה
 לְהַכְנִיס בָּהֶם טָבַע, מְקַרָּה וּמְזֹל, שֶׁזֶּה "וְהַפִּיל פּוֹר הוּא הַגּוֹרֵל", שֶׁהָאָדָם
 יִחְשַׁב שֶׁהֵכַל כְּבָר גָּמֹר וְחַתוּם, וְזֶה גּוֹרֵל הָאָדָם, אֲשֶׁר אֵין לָּהּ עוֹד כְּפִירוֹת
 וְאֶפִיקוֹרְסוֹת יוֹתֵר גְּדוֹלָה מִלְחָשֵׁב, שֶׁאֵין כְּבָר מֵה לְעֲשׂוֹת בְּעַת צָרָה, כִּי כֹּף
 רָצָה הַגּוֹרֵל, כִּי הַמְּאֵמִין הָאֱמֵתִי, שֶׁמְאֵמִין, אֲשֶׁר אֵין בְּלַעֲדֵיו יִתְבַרֵּךְ כָּלֵל,
 וְהֵכַל לְכָל אֱלֻקוֹת גָּמֹר הוּא, יוֹדֵעַ וְעוֹד עַל-יְדֵי תַּחְףּ הָאֶמּוּנָה, שֶׁהַקְּדוּשָׁה-
 בְּרוּיָהּ הוּא מְחַדֵּשׁ בְּכָל יוֹם תְּמִיד מַעֲשֵׂה בְּרָאשִׁית, וּבְכָל יוֹם וּבְכָל שְׁעָה וּבְכָל
 רִגַע הַכֹּל מִשְׁתַּנֵּה מִן הַקְּצָה אֶל הַקְּצָה. וְלָכֵן כָּל בֵּר יִשְׂרָאֵל צְרִיף לְהִתְחַזֵּק
 בְּאֶמּוּנָה פְּשוּטָה בּוֹ יִתְבַרֵּךְ, לִידַע אֲשֶׁר דָּבָר גְּדוֹל וְדָבָר קָטָן אֵינוֹ נַעֲשֶׂה
 מַעֲצָמוֹ, אֲלֵא בְּהַשְׁגַּחַת הַמְּאֲצִיל הַעֲלִיּוֹן, וְכֹל מֵה שֶׁקּוֹרָה עִם הָאָדָם, זֶה לֹא
 מְפַנֵּי הַגּוֹרֵל, חֵס וְשְׁלוֹם, אֲשֶׁר מִחֲשׁבוֹת כְּאֵלוֹ הֵם כְּפִירוֹת וְאֶפִיקוֹרְסוֹת, חֵס
 וְשְׁלוֹם, אֲלֵא יֵשׁ בְּזֶה הַשְּׁגַחַה שְׁלֵמָה, כְּמוֹ שֶׁאָמַר רַבְּנֵי ו"ל (סְפָרֵי-הַמִּדּוֹת, אוֹת
 אֶמּוּנָה, סִימָן ג): כִּי בְּאוֹתוֹף שְׁנוּי מַעֲשֵׂה, אֵל תֹּאמַר מְקַרָּה הוּא, אֲלֵא תֹאמַר כִּי
 זוֹ הַשְּׁגַחַת הַשֵּׁם יִתְבַרֵּךְ; וְאִם עוֹבְרִים עַל הָאָדָם אֵילוֹ צְרוֹת וְיִסּוּרִים, זֶה רַק
 כְּדֵי לְעוֹרֵר אוֹתוֹ לְחֹזֵר בְּתִשׁוּבָה שְׁלֵמָה. וְכִמְאֵמְרָם ו"ל (מִנְחֹת נג): מֵה זֵית
 אֵינוֹ מוֹצִיא שְׁמֵנוֹ אֲלֵא עַל-יְדֵי כְּתִית, אִף יִשְׂרָאֵל אֵינֶם חוֹזְרִים לְמוֹטָב, אֲלֵא
 עַל-יְדֵי יִסּוּרִין. וְלָכֵן בְּשַׁעַה שְׁבָאִים עַל הָאָדָם צְרוֹת וְיִסּוּרִים, עֲלֵיו לְפַשְׁפֵּשׁ
 בְּמַעֲשָׁיו, וְלְחֹזֵר בְּתִשׁוּבָה שְׁלֵמָה אֵלָיו יִתְבַרֵּךְ, וּלְבַקֵּשׁ מִמֶּנּוּ יִתְבַרֵּךְ, שֶׁיַּחֲסוּ
 וַיַּחֲסוּ עֲלָיו, וַיִּתְחַזַּק בְּכָל מִיַּי אֶפְנִים שְׁבַעוֹלָם, כִּי כֹּף אָמְרוּ חֲכָמֵינוּ

כַּה וּבָבֶאֱהָ לִפְנֵי הַמֶּלֶךְ אָמַר עַם־הַסֵּפֶר יָשׁוּב
מִחֲשֻׁבְתּוֹ הִרְעָה אֲשֶׁר־חָשַׁב עַל־הַיְהוּדִים עַל־
רֵאשׁוֹ וְתָלוּ אֹתוֹ וְאֶת־בְּנָיו עַל־הָעֵץ:

גְּנֵי הַמֶּלֶךְ

הַקְדוּשִׁים (ספרי ואתחנן): יְהֵא אַדָּם שְׁמַח בְּיַסוּרִים יוֹתֵר מִן הַטּוֹבָה, שְׂאֵלוּ
אַדָּם בְּטוֹבָה אֵין נִמְחַל לוֹ עוֹן שְׁבִידוֹ, וּבְיַסוּרִים נִמְחַל לוֹ. וְאֵת זֶה רָצָה
הַמֶּן־עֲמֶלֶק לַעֲקוֹר מִנְשַׁמּוֹת יִשְׂרָאֵל, עַל־יְדֵי שְׁרָצָה לְהַחֲדִיר בְּהֵם כְּפִירוֹת
וְאֶפִיקוֹרְסוֹת, כְּאֵלוֹ הַכַּל גּוֹרֵל, וּבְכָר נִגְזֵר מֵרֵאשׁ מַה יִּהְיֶה בְּסוֹף, וְאֵין תְּקָנָה,
כִּי הַכַּל אֲבוֹד, חַס וְשְׁלוֹם, וְזֶה גּוֹרֵלוֹ. וְדָבָר זֶה בֶּא מְרַדְּכֵי הַצַּדִּיק לַעֲקוֹר
מִנְשַׁמּוֹת יִשְׂרָאֵל, וְלָכֵן נִקְרָא עַל שֵׁם "מֶר דְּרוֹר", שֶׁהוּא עוֹלָם הַחֲרוֹת, כִּי מִי
שְׁמַחְדִּיר בְּעֲצָמוֹ אֲמוּנָה, הוּא יוֹצֵא מִהַגְּלוּת, וְחַי חַיִּים טוֹבִים וְנִעְמִים, כְּמוֹ
שְׂאֵמֵר רַבֵּנוּ ו'ל (לְקוּיִטִּי־מוֹהֲרָן, חֶלֶק א', סִימָן ז'), שְׁעָקֵר הַגְּלוּת מִמַּחַמַּת חֶסֶד וְסוֹדֵן
אֲמוּנָה; אֲשֶׁרֵי מִי שְׁמַחְזֵק אֶת עֲצָמוֹ בְּאֲמוּנָה פְּשׁוּטָה בּוֹ תִּתְבַּרֵּךְ, וְעַל־יְדֵי־זֶה
הוּא יִכְנִיעַ אֶת קְלַפַּת הַמֶּן־עֲמֶלֶק, וְהֵבֵן לְמַעֲשֵׂה.

כַּה וּבָבֶאֱהָ לִפְנֵי הַמֶּלֶךְ אָמַר עַם הַסֵּפֶר יָשׁוּב מִחֲשֻׁבְתּוֹ הִרְעָה: צְרִיף שְׁתַּדַּע,
אַהֲבֵי, בְּנֵי! אֲשֶׁר רַבֵּנוּ ו'ל אָמַר (לְקוּיִטִּי־מוֹהֲרָן, חֶלֶק א', סִימָן סא): יֵשׁ
סְפָרִים וְעֵתִיּוֹת לְהִיּוֹת סְפָרִים, וְכֻלָּם צְרִיכִים לְעוֹלָם, וּמִי שְׁלוּעֵג עַל רַבּוּי
סְפָרִים, סִימָן שֵׁישׁ לוֹ צוּאָה בְּרֵאשׁ, וְהַמּוֹתְרוֹת עוֹלִים לוֹ בְּרֵאשׁוֹ וּמִסְבָּבִים
אוֹתוֹ. שְׁנֵה מַה שְׂאֵמְרוֹ חֲכָמֵינוּ הַקְדוּשִׁים (עֲרוּכִין כא): עַל הַפְּסוּק (קֹהֶלֶת יב,
יב): "עֲשׂוֹת סְפָרִים הִרְבָּה אֵין קֵץ, וְלִהְיֵה הִרְבָּה יִגִּיעַת בְּשֵׁר", אָמַר רַב פֶּפְאֵ
בְּרִיהֵ דְרַב אֲחָא בְּרֵאשׁ אֲחָא בְּרֵאשׁ מִשְׁמִיהֵ דְרַב אֲחָא בְּרֵאשׁ: מְלַמֵּד שְׁכָל הַמְּלַעֲיָג
עַל דְּבָרֵי חֲכָמִים נִדוֹן בְּצוּאָה רוֹתַחַת; וְהִיא מִדָּה כְּנִגְדַּ מִדָּה, כִּי הוּא אֵינוֹ
מֵאֲמִין בְּדַבְרֵיהֶם, וּמְלַעֲיָג עֲלֵיהֶם, וְדַבְרֵיהֶם הֵם אֵף לְמוֹתֵר אֲצֵלוֹ, עַל־כֵּן נִדוֹן
בְּמוֹתְרוֹת, שְׁעוֹלִים עֲשִׂנִים סְרוּחִים אֶל הַמַּח, וּמְעַרְבָּבִים וּמְכַבְּלִים דַּעְתּוֹ.
וְכַתֵּב עַל זֶה מוֹהֲרָנִי ו'ל (לְקוּיִטִּי־הַלְכוֹת, פְּעֻנִית, הַלְכָה ד', אוֹת כ'), אֲשֶׁר זֶה תִּקְרָה
הַגֵּס שֶׁל פּוּרִים, שְׁנָזְכוּ עַל־יְדֵי גְדֵל הַגֵּס, שְׁיִתְחַדֵּשׁ סֵפֶר הַקְדוּשׁ הַזֶּה, שֶׁהִיא
הַמְּגִלָּה הַקְדוּשָׁה, שְׁקוֹרִין בְּרַבִּים, וּמְכַרְכִּין עֲלֶיהָ תַּחֲלָה וְסוֹף, שְׁמִיּוֹם מִתֵּן

תורה לא נתחדש ספר כזה, שיקראו בו בצבור בבכרה תחלה וסוף, ועל-ידי
שנתחדש ספר כזה, המגלה ומפרסם אלקותו ותברך בעולם, על-ידי-זה אנו
ממשיכין עלינו בכל דור ודור קדשת הספרים של גדולי הצדיקים האמתיים,
שמחדשים ספרים נפלאים בכל דור ודור, כדי להציל את הדור.

כי בכל דור ודור צריכים ספרים חדשים כפי הדור וכפי התפשטות הטמאה
והזהמה שבדור, כי כנגד כל אור שיוצא בעולם, בא נגדו חשך גדול,
ולכן בכל דור ודור יש צדיקים שהקדוש-ברוך-הוא מגלה על ידם את
אמתותו יתברך, אף זה לעמת זה קמים עליהם רשעים ארורים, נואפים
ככלבים מזרע המן האנגי, ולכן בכל דור ודור צריכים הצדיקים ללחם עם
המן-עמלק ועם בניו, ולחבר ספרים קדושים, כדי לגלות את אמתת מציאותו
יתברך. ועקר מעלת הספרים הקדושים ההם הוא, שהם בחינת קיום התורה,
שזוכין על ידם להתעוררות אמתית ולעצות אמתיות נוראות, לזכות על ידן
כל אחד לקיים את התורה באמת בתמימות, שעל-ידי ספרים אלו עקר
שלמות התורה, שעל-ידי-זה נכללת בבחינת קדש קדשים, שעל-ידי-זה
נמתקים כל הדינים שבעולם. וזה "ויבבאה לפני המלך אמר עם הספר ישוב
מחשבתו הרעה אשר חשב על היהודים על ראשו", 'עם הספר' דיקא,
שדיקא על-ידי הספר הזה, שמגלה את אמתת מציאותו יתברך בגלוי רב
ונורא מאד, עד שאפלו הכי רחוקים יכולים להתקרב על ידו אליו יתברך,
על-ידי-זה דיקא "ישוב מחשבתו הרעה על ראשו", כי על-ידי שנתוסף ספר
חדש על-ידי-זה נמתקין כל הדינים שבעולם, עד שזוכין לעצות שלמות,
עצות עמקות מאד, שהם סוד קיום התורה, כמו שכתוב: "קימו וקבלו",
כמו שאמר חכמינו הקדושים (שבת פח.): הדור קבלוה בימי אחשורוש;
ועל-ידי-זה ממשיכין סוד קיום התורה בכל דור ודור, על-ידי הספרים
הקדושים שמחדשים הצדיקי אמת שבכל דור, שהם שלמות התורה, שתהיה
נכללת בבחינת קדש הקדשים, שעל-ידי-זה עקר קיום התורה, כי זוכין
לעצה שלמה ולהנהגות ישרות על ידם. ולכן צריכים מאד מאד להזהר לא
לעג על שום ספר חדש, כי זו היתה "מחשבתו הרעה אשר חשב על
היהודים" המן הרשע, ומה הנה ענשו? "ישוב מחשבתו הרעה על ראשו"
דיקא, שזה המותרות והעשנים סרוחים שעולים במח של מי שלו עג על

כַּו עַל־כֵּן קָרְאוּ לַיָּמִים הָאֵלֶּה פּוּרִים עַל־שֵׁם הַפּוּר
עַל־כֵּן עַל־כָּל־דְּבָרֵי הָאֲגֵרָת הַזֹּאת וּמַה־רָאוּ עַל־
כֹּכָה וּמַה הִגִּיעַ אֲלֵיהֶם:

גְּנוֹי הַמֶּלֶךְ

ספרים חדשים, ומסבכים אותו; כי מי שמתלווץ מספרים חדשים היוצאים בעולם, הוא נדון בצוואה רותחת, שראשו מלא צוואה, וילבסוף תהיה לו מפלה גדולה מאד. "ותלו אותו ואת בניו על העץ", כי יתגלה קלונו ברבים, מה שהוא עשה בפגם הברית, שזה בניו, כמובא בדברי רבנו ז"ל (לקוטי-מוהר"ן, חלק א', סימן קמא), אשר על-ידי פגם הברית, רחמנא לישזבן, נעשים בניו ממש. ולכן מי שלועג על ספרים חדשים, יקום אצלו: "ישוב מחשבתו הרעה אשר חשב על היהודים על ראשו" דיקא, שעולים עשנים סרוחים אל מחו ומסבכים אותו. "ותלו אותו ואת בניו על העץ", כי נתגלה קלונו ברבים, מה שהוא עשה בחדרי חדרים; כי זה כלל — מי שלועג על ספרים חדשים, סימן שהוא פגום בברית, כי אם רבנו ז"ל אמר בפרוש, שיש ספרים וצחידין להיות ספרים, וכלם נצרכים לעולם, ואם הוא לוועג על זה, סימן שהוא פגום מאד במותרות וצוואה, והבן למעשה.

כו עַל־כֵּן קָרְאוּ לַיָּמִים הָאֵלֶּה פּוּרִים: צְרִיף שְׁתַּדַּע, אֶהוּבִי, בְּנִי! אֲשֶׁר רִבְנוּ ז"ל אָמַר (לקוטי-מוהר"ן, חלק א', סימן כב), שֵׁשׁ בְּחִינַת 'נַעֲשֶׂה וְנִשְׁמַע', נַעֲשֶׂה: זֶה נִגְלוֹת הַתּוֹרָה, וְנִשְׁמַע: זֶה נִסְתָּרוֹת הַתּוֹרָה. וְכָתַב עַל זֶה מוֹהַרְבֵּי"ת ז"ל (לקוטי-הלכות, עריכי תחומין, הלכה ד', אות יב), אֲשֶׁר זֶה סוּד קְרִיאַת הַמִּגְלָה, כִּי הַמִּגְלָה הִיא גְבוּהָה מְאֹד מְאֹד, כְּמוֹכָא בְּפִתְכִים (פרי עץ חיים, שער הפורים, פרק ה, ט), כִּי הִיא בְּבְחִינַת דְּבָרֵי תּוֹרָה, שֶׁהֵם בְּסוּד נִשְׁמַע, שְׁזֶה 'דְּבָרֵי הָאֲגֵרָת הַזֹּאת'; כִּי בְּאֵמַת בְּמִגְלָה כְּתוּבִים רַק ב' ג' מְצוּוֹת, שֶׁהֵן: מְשֻׁלַּח מְנוֹת וּמִתְנוֹת לְאֶבְיוֹנִים וּשְׂמִיחָה וּמִשְׂתָּה וְכו', וְהַמִּגְלָה בְּעֲצָמָה אֲרֵכָה מְאֹד, שֶׁמִּסְפַּרְתָּ כָּל מַעֲשֵׂה אַחֲשֵׁרוֹשׁ וְהֵמֶן וְנִשְׁתִּי וְכו', וְכָל זֶה הוּא נִסְתָּרוֹת שְׁבִתּוֹרָה, כִּי סְפוּרֵי הַתּוֹרָה גְבוּהִים יוֹתֵר מִהַתּוֹרָה עֲצָמָה, דְּהִינּוּ מִמְצוּוֹת הַתּוֹרָה בְּעֲצָמָן, כִּי הֵם בְּחִינַת דְּבָרֵי תּוֹרָה, סוּד 'נִשְׁמַע', וְזוּ מִגְלַת אֶסְתֵּר,

כז קִיְמוּ וְקִבְלוּ הַיְהוּדִים | עֲלֵיהֶם | וְעַל-זֶרְעָם וְעַל-
כָּל-הַנְּלוּיִם עֲלֵיהֶם וְלֹא יַעֲבֹר לְהִיּוֹת עֲשִׂים אֶת-
שְׁנֵי הַיָּמִים הָאֵלֶּה כְּכַתְּבָם וְכִזְמָנָם בְּכָל-שָׁנָה וּשְׁנָה:

גְּנֵזֵי הַמֶּלֶךְ

שְׁנֵי הַיָּמִים הַסְּתֵרָה וְהַהֶעֱלֵם שֶׁבְּתוֹךְ הַתּוֹרָה, שֶׁזֶּה בְּחִינַת נִסְתָּרוֹת — נִסְתָּר דִּיקָא. וְאִזּוֹ אָנוּ זֹכִינ׳ בְּפוּרִים לְקִרְוֹת אֶת הַמַּגְלָה, וּמִבְּחִינַת דְּבָרֵי תוֹרָה שֶׁהֵם בְּחִינַת 'נִשְׁמַע', עוֹשִׁין מִזֶּה בְּחִינַת 'עֲשֵׂה', הֵינּוּ לְקַיֵּם אֶת הַמִּצְוֹת בְּפִשְׁטוּת, שֶׁזֶּה לְקַיֵּם אֶת יְמֵי הַפוּרִים הָאֵלֶּה, שֶׁזֶּה "עַל-בֶּן קְרָאָה לְיָמִים הָאֵלֶּה פּוּרִים, עַל שֵׁם הַפוּר, עַל-בֶּן עַל כָּל דְּבָרֵי הָאֲגֵרָת הַזֹּאת וּמָה רָאוּ עַל כִּכָּה וּמָה הִגִּיעַ אֲלֵיהֶם"; כִּי כָל קְרִיאַת הַמַּגְלָה שֶׁקּוֹרְאִים בְּיָמֵי הַפוּרִים, שֶׁאִזּוֹ מִתְגַּלֶּה הָאֲרֵת מֵחִין דְּאֵבָא, שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה מְכַנִּיעִים אֶת הַמֶּן-עַמְלֵק, שֶׁהֵם כָּלֵל הַסְּפָקוֹת, וְלָכֵן דִּיקָא מְגִלַת אֶסְתֵר נִקְרָאת "הָאֲגֵרָת הַזֹּאת", 'אֲגֵרָת' דִּיקָא, שֶׁגְּנוּזִים בַּה סוּדוֹת עֲלִינוּיִם, סְתֵרֵי נִסְתָּרוֹת, עַד שֶׁגַּם הַסְּטֵרָא אֲחֵרָא וְהַקְּלָפוֹת אֵינָם יוֹדְעִים שֶׁבַּה מִתְגַּלִּים סוּדוֹת הַתּוֹרָה הַקְּדוּשָׁה, שֶׁזֶּה מְגִלַת אֶסְתֵר. הַמַּגְלָה אֶת הַהִסְתָּרוֹת שֶׁיֵּשׁ בְּתוֹךְ הַתּוֹרָה, שֶׁזֶּה סוּד 'וְנִשְׁמַע', וְעוֹלָם עַד אֵין סוּף, עַד שֶׁמֵּרַב עִמָּךְ הַפֶּשֶׁט וְקֶצֶר הַפֶּשֶׁט שׁוֹאֲלִים: "וּמָה רָאוּ עַל כִּכָּה וּמָה הִגִּיעַ אֲלֵיהֶם", לְעֵלוֹת לְשֶׁשׁ כְּתוּר עֲלִיוֹן הַכּוֹלָל כָּל הַכְּתָרִין, שֶׁמִּשָּׁם מִתְגַּלֶּה אֲמַתַּת מְצִיאֹתוֹ תְּבַרְךָ. סוּד סְתֵרֵי נִסְתָּרוֹת שֶׁל הַתּוֹרָה הַקְּדוּשָׁה, שֶׁבְּזֶה מְכַלִּין אֶת כָּל הַקְּלָפוֹת, וְהֵבֵן לְמַעֲשֵׂה.

כז קִיְמוּ וְקִבְלוּ: צְרִיף שְׂתַדַּע, אֶהוּבֵי, בְּנֵי! אֲשֶׁר כָּל בַּר יִשְׂרָאֵל צְרִיף לְהַכְנִיס בְּעֲצָמֹו תְּמִיד יְדִיעָה זו, שֶׁאֵין לְמַעַלָּה וְאֵין לְמַטָּה וְאֵין פְּנִים, וְאֵין אַחֲרֵי, הַכֹּל לְכָל אֲלֵקוֹת גְּמוּר הוּא. וְזֶה זֹכִים עַל-יְדֵי שְׂפִתְמִירִים בְּלִמּוּד הַתּוֹרָה הַקְּדוּשָׁה. כִּי תִכְרֶה-וּמִיָּד כְּשֶׁהֲאָדָם לֹא מֵד תּוֹרָה הַקְּדוּשָׁה, וְנִכְנָס בְּתוֹכָהּ, אֲזִי כָּל הַבְּרִיאָה בְּלֵה נִמְסָה בְּיָדוֹ, שֶׁזֶּה מַעֲלַת חֲכָמֵי יִשְׂרָאֵל, שֶׁכָּל הַשְּׂבַע נִמְסָר בְּיָדָם, כִּי הֵם לֹא מְדִים אֶת הַתּוֹרָה הַקְּדוּשָׁה, וְכִפִּי שֶׁהֵם פּוֹסְקִים כְּאֵן לְמַטָּה, כִּי פּוֹסְקִים לְמַעַלָּה. וְכִמוּ שֶׁגְּלוּ לָנוּ רַבְּנֵי י"ל (לְקוּשְׁטֵי-מִהַר"ן, חֶלֶק ב', סִימָן מא), שֶׁעַל-יְדֵי שֶׁהֲאָדָם פּוֹסֵק בְּאִסּוּר וְהִתֵּר, וּמִקְבָּלִים דַּעְתוֹ, כְּמוֹ-כֵן יֵשׁ לוֹ דַּעַת

בשמים ופוסק למעלה. וזה שאמרו חכמינו הקדושים (מכות כג.): "קִימו וקבלו היהודים", קימו למעלה מה שקבלו למטה; וכן הוא (רות רבא, פנשה ד', סימן ה'): המגלה הזאת אין נאמרה מפי בית-דין, מסיני נאמרה, אלא שאין מקדם ומאחר בתורה. ומגזין שהסקים הקדוש-ברוך-הוא עליהם? רב אמר: "קִימו וקבלו היהודים" לא כתיב, וקבל כתיב, רבן של יהודים קבל; וראים מכל זה, כשבר ישראל לומד תורה לשמה, לשם אל עולם, נכלל בתורה, ומה שפוסק פה למטה, כך פוסקים למעלה.

והנה אז כשהתגבר עליהם המן-צמלק, ורצה לבלות את כלל נשמות ישראל מנער ועד זקן, טף ונשים ביום אחד, ועל-ידי ששם ישראל עשו השוכה שלמה, כמאמרם ו"ל (מגלה יד.): גדולה הסרת טבעת יתור מארבעים ושמנה נביאים ושבע נביאות שנתנבאו להן לישראל, שפלן לא החזירום למוטב, ואלו הסרת הטבעת החזירתן למוטב; כי מרב צער ופחד שהפיל עליהם המן הרשע, בלם ברחו אל הקדוש-ברוך-הוא, ועל-ידי זה קבלו את התורה מחדש, כמאמרם ו"ל (שבת פח.): "קִימו וקבלו היהודים", קימו מה שקבלו כבר, שקבלו את התורה מתוך אהבה, ומכח זה יש לעם ישראל כחות לעבר במשך כל ימי הגלות, שסובלים מאמות העולם, רשעים ארורים, רוצחים בדם קר ללא שום סבה, רק מחמת שנקראים יהודים, ומה מתזיק את נשמות ישראל? דיקא על-ידי שבורחים אל התורה, ומקבלים אותה בכל יום מחדש. ולכן לא בחנם אשר "קִימו וקבלו היהודים עליהם ועל זרעם ועל כל הגלויים, ולא יעבור להיות עשים את שני הימים האלה ככתבם וכוונתם בכל שנה ושנה"; כי דיקא שני הימים האלו פורים וששן פורים, ונתנים חקף וחזק לנשמות ישראל, על-ידי שמקבלים את התורה אז מחדש, ועל אף כל הדיפות וההשמדות והרציחות שנשמות ישראל סובלים מכל מיני עמלקים, עם כל זאת הם מוסרים את נפשם על קדוש השם, ודבקים בתורה הקדושה, אשר זה מה שמתזיק אותם. ולא יועיל לשום ערל טמא ארוך להעבירם על הדת. ובפרט בסוף קץ הימים, שאנחנו מחכים להגאל וגאלה שלמה, מאד מתפשטים הערבי-רב, ורוצים להעביר את נשמות ישראל על דתם, אבל הם לא יצליחו, ואדרבה, לבסוף תבטלו לגמרי, כי הכח הרוחני התגבר על הכח הגשמי, וכל מה שמתרבים ושיבות, שבהם

כח וְהַיָּמִים הָאֵלֶּה נִזְכָּרִים וְנַעֲשִׂים בְּכָל־דָּוָר וְדָוָר
 מִשְׁפָּחָה וּמִשְׁפָּחָה מְדִינָה וּמְדִינָה וְעִיר וְעִיר וַיְמִי
 הַפְּוֹרִים הָאֵלֶּה לֹא יַעֲבְרוּ מִתּוֹךְ הַיְּהוּדִים וְזַכְרָם
 לֹא־יִסּוּף מִזְרָעָם: ֹ

גנזי המלך

לומדים תורה עם תינוקות של בית רבן, יתבטלו כל הרשעים, רשעי הערב-רב. וכמאמרנו"ל (איכה רבה פתיחתא, סימן ב'): אמר רבי אבא בר כהנא, לא עמדו פילוסופין לאמות העולם כבלעם בן בעור וכאבנימוס הגרדי, אמרו להם: יכולין אנו להודג לאמה זו. אמרו להם: לכו וחרו על בתי כנסיות שלהם, שאם התינוקות מצפצפין בקולם אי אתם יכולים להם, ואם לאו — אתם יכולין להם. שכן הכטיחם אביהם, ואמר להם (בראשית כז, כב): "הקול קול יעקב והידיים ידי עשו", כל זמן שקולו של יעקב בבתי כנסיות ובבתי מדרשות, אין הידיים ידי עשו, וכל זמן שאין קולו מצפצף בבתי כנסיות ובבתי מדרשות, הידיים ידי עשו; וזה מה שיקרב את גאלתנו, והבן למעשה.

כח והימים האלה: צריך שתדע, אהובי בני! אשר קריאת המגלה היא חובה גדולה מאד, כי בה מתגלים סתרי נסתרות של התורה הקדושה, וכמובא בדברי רבנו ז"ל (לקוטי מוהר"ן, חלק א', סימן נו), אשר במקום הסתרה שבתוך הסתרה, שם מתגלה תורה גדולה עד מאד. וזה סוד "מגלת אסתר", הינו שנתגלה האור הגנוז שנמצא בהסתרה שבתוך הסתרה. ולכן אסור להתנאש אפלו שגפלו כבר במקום שגפלו, כי גם משם יכולים להתקרב אליו יתברך, שכל זה הוא מצנות קריאת מגלה, שחייב כל אחד לשמע, כדי שיהיה לו כח להתקרב אליו יתברך, אפלו שנמצא עדין בתכלית הרחוק. וכל מה שנתוספים יותר אנשים, מעלתו גדולה מאד, וכמובא (לקוטי הלכות ציצית, הלכה ז', אות יב), אשר זה שכתוב בשלחן ערוך (ארח חיים, סימן תרצ), שמצוה לחזר אחר רב עם בקריאת המגלה, ואפלו אם יש לו מאה אנשים וכו', כי עקר תקף הגם של פורים, שהוא מפלת המן-עמלק, הוא על-ידי

הקבוץ הקדוש של ישראל, שמתקבצים יחד לשמע את ספור המגלה. ועל-כן כל מה שמתקבצין ונתוספין אנשים רבים יותר בשעת קריאת המגלה, שהוא פרסום נסא, מתגדל הגס ביותר, ונמשכת מפלת המן-עמלק ביותר ויותר.

כי זה ידוע, שעקר קריאת המגלה ופרסומי נסא, וכל המצוות של פורים הן, שגזקה על-ידי-זה להפך את קלפת המן-עמלק בכל דור ודור, בכל שנה ושנה, בכל אדם בפרטיות, שזה "והימים האלה נזכרים ונעשים בכל דור ודור, משפחה ומשפחה, מדינה ומדינה, ועיר ועיר", ועל-כן מצוה רבה להשתדל לשמע המגלה מהקבוץ של ישראל היותר גדול, כי כל גלוי המגלה, שמגלה את התורה שנמצאת בתוך הסתרה שבתוך הסתרה, וזה מה שמכניס באדם תקנה לא להתיאש בשום פנים ואפן מכל מה שעובר עליו על-ידי המן-עמלק, כי כמו שאז היתה התגברות גדולה ממנו, ולכסוף התהפך מההפך אל ההפך, והמן-עמלק נתלה על העץ שהכין למרדכי, כך הוא בכל דור ודור, שכל בר ישראל נקרא בקחינת מרדכי היהודי, על שם שפפר בעבודה זרה. ולכן יש לו כח להתגבר במסירות נפש הכי גדולה על כל המונעים ומעכבים מלהתקרב אליו יתברך. ולכן הוא דבר גדול מאד לבוא לשמע את קריאת המגלה, וככל שמתקבצים יותר אנשים, נותנת כח לאדם, שיוכל להתגבר על כל התאוות והמדות רעות הנמצאות בו, שנמשכות מהמן-עמלק; כי על-ידי רבוי האנשים ששומעים, יש יותר כח להתגבר מאד, כי כשמתקבצים יחד קבוץ גדול, על-ידי-זה נעשים צרופים, כמובא בדברי רבנו ז"ל (לקוטי מוה"ר, חלק ב, סימן ח): ככל שסמסופים נשמות יחד, על-ידי-זה נתרבים הצרופים, כי כל בר ישראל הוא בית, וכשנתחברים הבתים יחד, על-ידי-זה יש בהם כח להכניע את המן-עמלק. כי כשמתרבים הבתים, על-ידי-זה עולים צרופים חדשים למעלה, וזה נותן תקף ועז להתגבר ביהר שאת וביהר עז על הקלפות שרוצות להתגבר על האדם, ולכן אין עוד דבר גדול מלהתאחד עם נשמות ישראל באחדות אחת, ולהכלל ביחד באחד יחיד ומיוחד, הנה הנה ויהיה, עד שיהיה נכלל למעלה למעלה מכל העולמות, ויגיע אל עצם עצמותו יתברך, והבן למעשה.

וּתְכַתֵּב אֶסְתֵּר הַמַּלְכָּה בַּת־אַבְיָחַיִל וּמְרַדְּכַי הַיְהוּדִי אֶת־כָּל־תַּקְוָה לְקַיִם אֶת אַגְרַת הַפּוּרִים הַזֹּאת הַשְּׁנִית:

גְּנֵזֵי הַמֶּלֶךְ

כט ותכתב אסתר: צריך שתדע, אהובי, בני! אשר אז בימי מרדכי ואסתר היתה התגברות והתפשטות הטמאה על עם ישראל, על-ידי המן-צמלק, ימח שמו, שרצו לעקר את כלל נשמות ישראל, מנער ועד זקן, טף ונשים ביום אחד. ומובא בדברי מוהרנ"ת ו"ל (לקוטי-הלכות, תחומין, הלכה ד', אות ו'), אשר עקר התגברות המן היתה על-ידי שנכשלו ישראל אז בנשים נכריות, כמאמרם ו"ל (אסתר רבה, פרשה ד', סימן יא); ומובא בכתבים (עין פרי עץ חיים, שער הפורים, פרק ו'), אשר זה סתם את כל אור האין סוף ברוך הוא מנשמות ישראל, עד שנפלו במקום שנפלו וכו', ונחשף האור מהם. כי פגם הברית ובפרט נשג"ז, חס ושלום, זה עקר עזות דסטרא אחרא, כי העפום הם בעצמן עזות דסטרא אחרא, כמו שכתוב (ישעיה נו, יא): "והכלבים עזי נפש לא ירעו שבעה", ואמרו חכמינו הקדושים (סוטה ג): "כל העובר עברה אחת בעולם הזה, מלפפתו והולכת לפניו ליום הדין, שנאמר (איוב ו, יח): "ילפתו ארחות הרקס, יעלו בתהו ויאבדו", רבי אליעזר אומר: קשורה בו ככלב; הינו מי שפגם בברית, ובפרט בנשג"ז, הרי היא קשורה בו ככלב. ועל-כן פגם הברית, חס ושלום, ובפרט נשג"ז, זה עקר תקף העזות דסטרא אחרא. וזהו בעצמו בחינת פגם החותם, בחינת נדות, כי הם נקראים נשג"ז, ומחמת שנתגבר אז הפגם מאד, על-כן נתגבר המן הרשע, שהיה מבחינה זו, מבחינת עזות דסטרא אחרא, וזממת הנחש, דם נדות, ועל-כן רצה להתגבר על ישראל, חס ושלום, להעבירם לגמרי, חס ושלום, כי המן צמלק היה הפך חותם דקדושה האמור בדברי רבנו ו"ל (לקוטי-מוהר"ן, חלק א', סימן כב), שזה סוד: "ונחתום בטבעת המלך", בחינת פגם חותם דקדושה, שעל-ידי זה מתגבר, חס ושלום, חותם דסטרא אחרא. ובאמת היו אז ישראל בסכנה גדולה מאד מאד, אשר כמהו לא נהיתה, אף השם יתברך ברחמיו שלח אז את שני הצדיקים: מרדכי ואסתר, אשר מעלתם גבוהה מאד מאד, כי מרדכי

ואסתר הם בחינת שני הפתרים, שהם 'נשמע ונעשה', נסתר ונגלה, כי אסתר היא בחינת נסתר, ומרדכי היא בחינת נגלה, פמוכא בדברי רבנו ז"ל (לקושיימוהו"ז, חלק א, סימן י'), ועל ידם היה תקף הגס, ונתהפף הדבר מהפך אל הפך, וזכו אז לקבלת התורה, כמו שכתוב: "קִימוּ וְקַבְלוּ", ודרשו על זה חכמינו הקדושים (שבת פח.): "קִימוּ מֵהַ שְׂקָבְלוּ כְּבוֹד, וְנַעֲשֶׂה עַל-יְדֵי-זוֹה פוּרִים, עַל שֵׁם הַפּוּר, "שִׁמְחָה וּמְשֻׁתָּה יוֹם טוֹב" לְדוּרֵי דוּרוֹת, אֲשֶׁר זֶה "וְהַיָּמִים הָאֵלֶּה נִזְכָּרִים וְנַעֲשִׂים בְּכָל דּוֹר וְדוֹר, מִשְׁפָּחָה וּמִשְׁפָּחָה, מְדִינָה וּמְדִינָה, וְעִיר וְעִיר", כִּי זֶה עֶקֶר עֲבוּדַת אִישׁ הַיִּשְׂרָאֵלִי בְּכָל דּוֹר וְדוֹר, בְּכָל אָדָם וּבְכָל זְמַן, שְׂצָרִיכִין לְעַבֵּד אֶת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ בַּתּוֹרָה וּתְפִלָּה, עַד שְׂיִזְכֶּה לְבַחֲבֵינַת קְבֻלַּת הַתּוֹרָה בְּכָל עַת וְעַת, דֵּהֵינּוּ שְׂיִזְכֶּה בְּכָל פַּעַם בְּפַעַם לְעֲלוֹת לְמַדְרַגַת 'נַעֲשֶׂה וְנִשְׁמַע' מַחְדָּשׁ, דֵּהֵינּוּ שְׂיִהְיֶה נַעֲשֶׂה מִהַנְּשַׁמַּע בַּחֲבִינַת נִסְתָּר, שְׂיִהְיֶה נַעֲשֶׂה מִמּוֹנוּ בַּחֲבִינַת נַעֲשֶׂה, בַּחֲבִינַת נְגָלָה, וְיִזְכֶּה לְבַחֲבֵינַת נִשְׁמַע גְּבוּהַ יוֹתֵר, וְכֵן בְּכָל פַּעַם בְּפַעַם. וְזֶה "וּתְכַתֵּב אֶסְתֵּר הַמֶּלֶכָה בֵּת אֲבִיחַיִל וּמְרַדְכֵי הַיְהוּדִי אֵת כָּל תַּקְוָה לְקַיֵּם אֶת אַגְרַת הַפָּרִים הַזֹּאת הַשְּׁנִית", שְׁכָל זֶה סוּד קְבֻלַּת הַתּוֹרָה מַחְדָּשׁ בְּכָל פַּעַם, כִּי בְּכָל שָׁנָה וְשָׁנָה מִתְחִלְלָה לְהֵאִיר הָאֲרַת הָאוֹר הָאֵין סוֹף בְּגִלּוּי רַב וְנוֹרָא מְאֹד, שְׁזֶה סוּד קְבֻלַּת הַתּוֹרָה בְּכָל פַּעַם, כִּי אֲנוּ צָרִיכִין תְּמִיד לְקַבֵּל אֶת הַתּוֹרָה בְּכָל יוֹם, כְּמוֹ שְׂכַתּוּב (דְּבָרִים ו, ו): "אֲשֶׁר אֲנִי מְצַוֶּה הַיּוֹם", וְדָרְשׁוּ עַל זֶה חֲכָמֵינוּ הַקְּדוּשִׁים (פְּסִיקְטָא זוֹטָא וְאֶתְחִינּוּ): בְּכָל יוֹם יְהִי בְּעֵינֵינוּ פְּחַדְשִׁים. וְקִדְּם שְׂזוֹכִין לְבַחֲבֵינַת גְּבוּהַ יוֹתֵר, דֵּהֵינּוּ לְבַחֲבֵינַת 'נַעֲשֶׂה וְנִשְׁמַע' גְּבוּהַ יוֹתֵר, צָרִיף שְׂתִּיחֶיהָ יְרִידָה קְדָם הַעֲלִיָּה, וְהִירִידָה בְּעֲצָמָהּ הִיא תְּקִלַּת הַעֲלִיָּה. נִמְצָא, שְׂאֲחֵר-כֶּף כְּשִׂזְכִּין לְעֲלִיָּה עַל-יְדֵי הַיְרִידָה, נַעֲשֶׂה מִהִירִידָה עֲצָמָה תּוֹרָה. וְעַל-כֵּן נִקְרָאת הַתּוֹרָה מְכֻשְׁלָה, כְּמוֹ שְׂכַתּוּב (יִשְׁעִיָּה ג, ו): "וְהַמְכֻשְׁלָה הַזֹּאת תַּחַת יָדְךָ", וְדָרְשׁוּ עַל זֶה חֲכָמֵינוּ הַקְּדוּשִׁים (טִי"ן מג.): אֵין אָדָם עוֹמֵד עַל דְּבָרֵי תּוֹרָה, אֲלָא אִם-כֵּן נִכְשַׁל בְּהֵן; וְזֶהוּ עֶקֶר כָּל הַנְּסִיווֹת וְהַצְּרוּפִים שֶׁהָאָדָם נִתְּנָסֶה וְנִצְטָרֵף בְּעוֹלָם הַיָּהּ בְּכָל עַת וְזְמַן, כִּי הָאָדָם צָרִיף לְחַדֵּשׁ תְּמִיד בַּתּוֹרָה וְעַבּוּדָּה, שְׂזֵהוּ בַּחֲבִינַת קְבֻלַּת הַתּוֹרָה בְּכָל פַּעַם, בַּחֲבִינַת 'נַעֲשֶׂה וְנִשְׁמַע' מַחְדָּשׁ גְּבוּהַ יוֹתֵר, כִּי אֶפְלוּ מִי שְׂאִינוּ זוֹכֶה לְחַדֵּשׁ מִמֶּשׁ חֲדוּשִׁין דְּאוֹרֵיתָא וְהַשְׁגוֹת שֶׁהֵם בַּחֲבִינַת 'נַעֲשֶׂה וְנִשְׁמַע', אֶף-עַל-פִּי-כֵן גַּם הַעֲבוּדָה בְּעֲצָמָה שֶׁל אִישׁ הַיִּשְׂרָאֵלִי, כְּשֶׁהוּא אִישׁ כְּשֶׁר בְּאֵמַת, כְּשִׂזְכֶּה בְּכָל פַּעַם לְהַתְּעוֹרֵר בְּיוֹתֵר לְעַבּוּדוֹתוֹ יִתְבָּרַךְ בְּאֵמַת

בהתעוררות חֲדָשָׁה, גם זה הוא בחינת קבלת התורה מחדש, בחינת 'נְעֻשָׁה וְנִשְׁמָע' מחדש, שְׁמַקְבֵּל עַל עֲצָמוֹ לְקַיֵּם אֶת הַתּוֹרָה מִחֲדָשׁ, וְכָל אֲשֶׁר דִּבֶּר הַשֵּׁם יַעֲשֶׂה וְיִשְׁמַע, וְעַל-יְדֵי-זֶה בְּעֲצָמוֹ יְכוּל לְזַכּוֹת לְהַשְׁגוֹת גְּבוּהוֹת וְנוֹרָאוֹת מִמֶּשׁ, עַל-יְדֵי פְּשִׁיטוֹתוֹ וְחִמְיָמוֹתוֹ שִׁיתְנַהֵג כַּל-כָּף בְּכַשְׁרוֹת בְּאַמַּת, בהתעוררות חֲדָשָׁה בְּכָל פַּעַם, עַד שִׁזְכָּה לְבַחֲנֵינָה קְבֻלַּת הַתּוֹרָה מִמֶּשׁ בְּחִינַת 'נְעֻשָׁה וְנִשְׁמָע' בְּאַמַּת, דְּהִינּוּ שִׁזְכָּה לְהַשִּׁיג וּלְהַבִּין מַה שֶּׁהִיָּה נִסְתָּר מִמֶּנּוּ תַּחֲלָה. וְכֵן מִדְּרָגָה לְדְרָגָה עַד אֵין סוּף, שְׂזוּהִי בְּחִינַת 'נְעֻשָׁה וְנִשְׁמָע', וְזֶה "וַתִּכְתֹּב אֶסְתֵּר הַמֶּלֶכָה וְגו' לְקַיֵּם אֶת אַגְרַת הַפָּרִים הַזֹּאת הַשְּׂנִיָּת", כִּי צָרִיכִים לְהַתְחִיל בְּכָל פַּעַם מִחֲדָשׁ, שִׁזְהָ בְּחִינַת הַשְּׂנִיָּת, הִינּוּ לְשֵׁנוֹת בְּכָל פַּעַם מִחֲדָשׁ, אֲבָל אֵין הָאָדָם זוֹכֵה לְמִדְּרָגָה גְבוּהָה יוֹתֵר, כִּי אִם עַל-יְדֵי שְׂתִּהְיָה לוֹ יְרִידָה קָדָם הַעֲלִיָּה. וְזֶה בְּכָל אָדָם וּבְכָל זְמַן וּבְכָל דְּרָגָה וְדְרָגָה, אֶפְלוּ מִי שֶׁצָּרִיף לְזַכּוֹת לְאִיזוֹ דְּרָגָה קְטַנָּה אֶפְלוּ לְהַתְעוֹרְרוֹת חֲדָשָׁה, צָרִיף שְׂתִּהְיָה לוֹ מִקְדָּם אִיזוֹ יְרִידָה לְפִי מִדְּרָגָתוֹ. וְהִירִידָה הִיא בְּחִינַת הַנְּסִיּוֹנוֹת וְהַצְּרוּפִים שִׁישׁ לוֹ מִקְדָּם, שְׁעוֹלָה מִדְּרָגָה לְדְרָגָה.

וְהִנֵּה בְּאַמַּת בְּשַׁעַת הִירִידָה שִׁישׁ קָדָם הַעֲלִיָּה, שֶׁהִיא בְּחִינַת קְבֻלַּת הַתּוֹרָה מִחֲדָשׁ, בְּחִינַת 'נְעֻשָׁה וְנִשְׁמָע' גְּבַהּ יוֹתֵר אֲזִי בְּשַׁעַת יְרִידָה, הָאָדָם הוּא בְּאַמַּת בְּסַפְנָה גְדוֹלָה, כִּי הִרְבֵּה נָפְלוּ עַל-יְדֵי יְרִידָתָם, רַחֲמָנָא לְצַלֵּן, וְצָרִיף אֲזִי לְהִיּוֹת בְּגִבּוֹר חֲזָק בַּל יִמָּט, וְגַם צָרִיף סִיעָתָא דְשִׁמְיָא שִׁזְכָּה לְהַחְזִיק עֲצָמוֹ בְּשַׁעַת הִירִידָה, שְׁלֵא יִפֹּל לְגַמְרִי, חַס וְשְׁלוֹם, רַק יִחְזִיק עֲצָמוֹ בְּכָל עוֹ, עַד שִׁזְכָּה לְשַׁבֵּר וּלְבַטֵּל מַה שֶׁצָּרִיף לְבַטֵּל וּלְשַׁבֵּר כְּפִי הִירִידָה שְׁלוֹ, עַד שִׁזְכָּה בְּרַחֲמֵי יִתְבַּרֵּךְ לְבַחֲנֵינָה עֲלִיָּה, וְאֲזִי זוֹכֵה שְׂתִּתְהַפֵּף הִירִידָה לְעֲלִיָּה, כִּי הִירִידָה הִיא תְּכִלִּית הַעֲלִיָּה. וְדָבָר זֶה הוּא בְּכָל אָדָם וּבְכָל זְמַן וּבְכָל לְבַב וּבְכָל פֶּה הֵן בְּכָלִּיּוֹת יִשְׂרָאֵל וְהֵן בְּפִרְטִיּוֹת אֶצֶל כָּל אָחָד וְאָחָד מִיִּשְׂרָאֵל, בְּכָל פַּעַם שֶׁצָּרִיף לְצַאת מִבְּחִינַת 'נְעֻשָׁה וְנִשְׁמָע', זֶה לְבַחֲנֵינָה 'נְעֻשָׁה וְנִשְׁמָע' גְּבַהּ יוֹתֵר. וְעַמְלָק מְעוֹלָם רְצוּעַת מְרָדוֹת לְיִשְׂרָאֵל, כְּמֵאמָרָם ו'ל (בַּמִּדְבָּר בְּהַ, פֶּרֶשׁה יֵט, סִימָן יא); וְלָכֵן הוּא מִתְגַּבֵּר בְּכָל פַּעַם יוֹתֵר וְיוֹתֵר, וּבְפִרְטֵי כְּשׂוֹרְצִים לְקַבֵּל אֶת הַתּוֹרָה מִחֲדָשׁ. וְקָדָם מִתֵּן תּוֹרָה בָּא עַמְלָק לְהִלָּחֵם עִם יִשְׂרָאֵל, כְּמוֹ שֶׁכְּתוּב (שְׁמוֹת יז, ח): "וַיָּבֵא עַמְלָק וַיִּלָּחֵם" וְגו', כִּי הוּא הַשּׁוֹנֵא הַגָּדוֹל בְּיוֹתֵר שְׂאוֹרֵב עַל יִשְׂרָאֵל תְּמִיד בְּכָל לְבַב וּבְכָל פֶּה. וְכַמוֹ-כֵן תְּמִיד בְּכָל דוֹר וְדוֹר, בְּכָל

ל וַיִּשְׁלַח סַפְרִים אֶל־כָּל־הַיְהוּדִים אֶל־שֶׁבַע וְעֶשְׂרִים וּמֵאָה מְדִינָה מְלָכוֹת אַחֲשֻׁרוּשׁ דְּבַר־י שְׁלוֹם וְאַמֶּת:

גְּנֹזֵי הַמֶּלֶךְ

עת וזמן, בכל פעם שישראל צריכין לעלות מדרגה לדרגה, דהינו מנעשה ונשמע' זה לגבה ממנו, שאז צריך שתהיה לו ירידה קדם העליה, אז בשעת הירידה, שאז האדם באמת בסכנה, אז הוא אורב לישראל, ומתכונן בתקף רשעתו ושבגותו החזקה לישראל, וכא אז ניקא להלחם עם ישראל, כמו שכתוב (שם): "ויבא עמלק וילחם עם ישראל ברפידים", ברפיון ידים, שרפו ידיהם מן התורה, כמאמרם ו"ל (סנהדרין קי-); כי אז קדם קבלת התורה, ואז מקדם צריך שתהיה בחינת ירידה, שזה ענין רפיון ידים מן התורה, כמו שכתוב (דברים כה, יח): "ואתה ענין ויגע ולא ירא אלהים", ירא אלהים. וכל זה נעשה בכל דור ודור, בכל עת שצריכין לעלות מבחינת נעשה ונשמע' זה לבחינת גבה יותר, אזי צריכין ללחם מלחמת עמלק בעת הירידה שקדם העליה. וזה מה שכתבה אסתר באגרת הפרים השנית, כדי שיידעו איהו להתחזק בכל המצבים הקשים ביותר, ולא להתנאש בשום פנים ואופן, והבן למעשה.

ל וַיִּשְׁלַח סַפְרִים אֶל כָּל הַיְהוּדִים: צריך שתדע, אהובי בני! אשר העקר בזה העולם הוא אמונת חכמים, כמובא בדברי רבנו ו"ל (לקוטי מוה"ר ז, חלק א, סימן סא); ועמלק רוצה רק לעקר את נשמות ישראל על-ידי פגם אמונת חכמים, כמובא בדברי מוהרנ"ת ו"ל (לקוטי הלכות, יבום, הלכה ג, אות טו). אשר זה כל ענין פורים, כי המן הרשע עמד על ישראל על-ידי פגם אמונת חכמים, שהכניס ספקות על חכמי ישראל, וכוזה פגמו מאד. כי אמונת חכמים היא כלל כל התורה כלה, ואם פוגמים בזה, אזי מתגבר עמלק, שהוא קלפה גדולה מאד, שמכניס ספקות באדם (שמות יז, ז): "היגש הנך"ה בקרבנו אם אין". כי משם עקר אחיזתו, כמו שאמרו חכמינו הקדושים (חליו קלט): המן מן התורה מנין? שנגמר (בראשית ג, יא): "המן העץ אשר צויתוך לבלתי אכל ממנו אלת"; נמצא שאחיזתו היא מבחינת עין הדעת טוב ורע, שהוא בחינת פגם אמונת חכמים. כי המן הוא זממת הנחש מזרע עמלק,

מזרע עשו הרשע, שהוא השונא הגדול שמתגבר על-ידי פגם אמונת חכמים, כי ברנע שונקנסים ספקות על חכמי התורה, חכמי ישראל, המגלים לנו את אמתת מציאותו יתברך, אז מתגבר, חס ושלום, השונא הגדול, שהוא עשו, שיצא ממונו המן-עמלק צורר היהודים, השונא והמקטרג הגדול, בחינת: "איש צר ואויב המן הרע", ועל-כן רצו המן וזרעו לבטל בנגן בית-המקדש, שהוא בחינת תקון אמונת חכמים, והם רצו לבטל תקון זה, חס ושלום; כי עקר אחיזתו מפגם אמונת חכמים, שזה סוד עץ הדעת טוב ורע. וזה שאמרו חכמינו הקדושים (מגלה יב.): למה נתחייבו ישראל שבאותו הדור כליה? על שהשתחוו לצלם, וחד אמר: על שנהגו מסעדתו של אותו רשע, הינו הך, ולא פליגי, כי זה תלוי בזה, כי השתחוו לצלם, הינו על-ידי פגם אמונה, בחינת פגם אמונת חכמים, שזה עקר האמונה. כי עקר אמונתנו הקדושה אין זוכין, כי אם על-ידי אמונת חכמים, שהם ממשיכין האמונה הקדושה. גם אז כשהשתחוו לצלם של נבוכדנצר, היה עקר הפגם באמונת חכמים, שלא למדו מחנניה, מישאל ועזריה, שמסרו נפשם על קדוש השם, ולא למדו מהם, וזה ענין פגם אמונת חכמים, וכן היה פגם ההשתחוויה שהשתחוו לצלם, כי על-ידי זה פגמו בירכין, ששם השתחוויה, וזהו פגם אמונת חכמים, שהוא בחינת רגלין. וזה סוד (ברכות ו.): 'ברכי דרבנן דשלהי מינייהו', כי עקר התגברותו הוא על-ידי בחינת ברפי דרבנן, בחינת אמונת חכמים. וזה סוד (בראשית לב, כה) "ותקע כף ירך יעקב", כי עקר התגברות שרו של עשו הוא רק על-ידי פגם ירך יעקב, שהוא ענין אמונת חכמים, וזהו 'וחד אמר: מפני שנהגו מסעדתו', הינו פגם האכילה, כי על-ידי פגם אמונת חכמים, בחינת עבודה נרה שהשתחוו לצלם, על-ידי זה נפגמה האכילה. כי ברנע שאין לאדם אמונה, על-ידי זה כבר אינו מקפיד על פשרות המאכלים. וזה עקר מלחמת עמלק, שיצא ממונו המן, כמו שכתוב (שמות יז, ח): "ויבא עמלק וילחם עם ישראל ברפידים", ודרשו על זה חכמינו הקדושים (סנהדרין קו.): 'ברפיון ידים', שזה ענין פגם אמונת חכמים. ועל-כן עקר הכנעתו היתה על-ידי אמונה, שעל-ידי זה נתקנין הידים, שזה 'ויהי ידיו אמונה' הנאמר במלחמת עמלק, וזה (שמות יז, יא): "והיה באשר ידים משה ידו וגבר ישראל" וגו', כי עקר הכנעתו על-ידי תקון הידים, שזהו תקון אמונת חכמים, וזה שנאמר במלחמת הכנעני מלך ערד, שהוא עמלק,

כמו שפרש רש"י שם (במדבר כא, ב): "וידר ישאל נדר", כי הכרחו לדר נדר, שעל-ידי-זה מתקנין אמונת חכמים, שעל-ידי-זה מכניעין את עמלק, וזהמת הנחש, שעקר אחיזתו על-ידי פגם אמונת חכמים, ועל-כן היה עקר מלחמת עמלק על-ידי יהושע, כמו שכתוב (שמות יז, ב): "ויאמר אל יהושע צא הלחם בעמלק", וכמוכא (והר בשלח סה), שעקר מלחמת עמלק היה צריף להיות על-ידי יהושע דיקא, כי יהושע הוא סוד תורה שבצל-פה, שהוא אמונת חכמים, ועל-כן על ידו עקר הכנעת עמלק. ועל-כן (שמות יז, טז): "מלחמה לה' בעמלק מדר דר", כי אמונת חכמים נתחדשת בכל דור ודור, כי זה עקר אמונת חכמים — להאמין בהחכמים שבכל דור ודור, כמו שכתוב (דברים יז, ט): "ובאת אל השופט אשר יהיה בימים ההם" דיקא, כמו שאמרו חכמינו הקדושים (ראש השנה כה:): "אין לה אלא שופט שבקימיה"; כי בכל דור ודור שולח לנו השם יתברך חכמים כפי הדור, והם מחדשין פמה הלכות, ודורשין פמה חדושים ודרשות חדשות, בשלש עשרה מדות שהתורה נדרשת בהן, והכל כפי אותו הזמן ואותו הדור, וכמו דרשותיהם וחדושיהם כף מתנהג העולם. ואנו צריכין להאמין בהם, ולכלי לנטות מדברי החכמים האמתיים שבכל דור ודור. וזה עקר תקון העולם, כי על-ידי-זה עקר הברור והתקון של חטא אדם הראשון לבטל וזהמת הנחש, כי עקר התקון והברור של חטא עץ הדעת טוב ורע, הוא על-ידי החכמים, שהם תורה שבצל-פה, ועל-כן הפורץ גדר חכמים, גאמר עליו (קהלת י, ח): "הפורץ גדר ישכנו נחש", בחינת דילמא 'חויא דרבנן טקיגיה' (עבודה זרה כו:), כי עקר וזהמת הנחש, פגם עץ הדעת טוב ורע, כשפוגמין, חס ושלום, באמונת חכמים, תורה שבצל-פה, שהוא וזהמת הנחש, חטא אדם הראשון, שזה החטא אינו מתברר, כי אם בכל דור ודור עד ביאת המשיח.

ועקר הברור בכל דור הוא על-ידי החכמים שבכל דור ודור, על-כן הוא מתגבר ביותר על זה — להכניס כפירות, חס ושלום, בלב האדם, שיהיהרו אחר החכמים שבדור, לבטל אמונת חכמים, כי משם עקר אחיזתו, חס ושלום, כי המון-העם ואנשים פשוטים, שאין להם כח לתקן ולברר וזהמת הנחש בעצמם, על-כן עקר התקון והברור שלהם הוא רק כשזוכין לאמונת חכמים ולהתקרב להם, שעל-ידי-זה עקר תקונם וברונם, על-ידי

האמונה, ועל-כן מתגבר על זה מאד הסמ"ך-מ"ם, שהוא עשור-עמלק, בכל דור ודור, ועל-כן "מלחמה לה' בעמלק מדר דר", כי בכל דור ודור יש מלחמה זו לזכות לאמונת חכמים אמתיים שבאותו הדור דיקא. וזה עקר התקון של חטא אדם הראשון בכל דור ודור. וזה ענין קריאת המגלה — בשביל פרסומי נסא (מגלה ג); כי צריך לפרסם הגס בפה דיקא, על-ידי קריאת המגלה בצבור, כי עקר הגס היה שנתרבה השלום, שהוא הפך ממש מהתגברות השנאה והמחלוקת, שבא מהשונא הגדול שהוא עשו, שממנו יוצא הקן, שעקר התגברותו בא מפגם אמונת חכמים, וילהפך — כשזוכין לתקון אמונת חכמים על-ידי גדר, על-ידי-זה זוכין לשלום גדול, כי עקר השלום נעשה על-ידי אמונת חכמים, תורה שבצל-פה, שמבקרין ההלכה על-ידי דרושיהם שדורשין את התורה, ועל-ידי-זה נעשה שלום גדול. וזה היה עקר תקף הגס של פורים, כמו שכתוב: "וישלח ספרים אל כל היהודים שבע ועשרים ומאה מדינה מלכות אחשורוש דברי שלום ואמת"; וכמו שמסימת המגלה: "דרש טוב לעמו ודובר שלום לכל ורעו", כי עקר הוא השלום שהוא תקון כל העולמות, והוא ההפך ממש משנאת עשו הקן, איש צר ואויב, ועל-ידי השלום עקר הכנעתו, כי יניקתו רק משנאה ומחלוקת, והשלום נעשה על-ידי אמונת חכמים. וזה "דרש טוב לעמו ודובר שלום", "דרש טוב לעמו" — זה תקון תורה שבצל-פה, אמונת חכמים, שדורשין את התורה, ומבקרין ההלכה, וזה בחינת: "דרש טוב לעמו"; כי כל זמן שאין מבקרין ההלכה, אז הוא בבחינת: "ודרש רעה תבואנו" (משלי יא, כז); כי אז עדין מערב טוב ורע, אבל כשמבקרין ההלכה, אזי נתברר הטוב מהרע, ואזי הוא בבחינת 'דרש טוב', ועל-ידי-זה שמבקרין ההלכה בחינת "דרש טוב", על-ידי-זה נחבטלת המחלוקת ונתרבה השלום. וזה בחינת קריאת המגלה — לפרסם תקף הגס, שהוא בחינת שלום בפה דיקא, בבחינת שלום שיש לו פה; כי עקר שלמות השלום — כשזוכין לשלום שיש לו פה, שזה עקר השלום, ובפורים זוכין לכל זה. ועל-כן "וישלח ספרים אל כל היהודים שבע ועשרים ומאה מדינה מלכות אחשורוש, דברי שלום ואמת". ועל-כן קורין את המגלה בפה דיקא, כי המגלה נקראת "דברי שלום ואמת", כי זה עקר פרסום הגס, ועל-כן צריכין לקרותה בפה דיקא. וזה מה שאמרו חכמינו הקדושים (ערוכין נד.) על פסוק (משלי ד, כב): "כי

לְקַיִם אֶת־יְמֵי הַפָּרִים הָאֵלֶּה בְּזִמְנֵיהֶם כַּאֲשֶׁר קָיִם
עֲלֵיהֶם מֶרְדֵּכִי הַיְהוּדִי וְאַסְתֵּר הַמַּלְכָּה וְכַאֲשֶׁר
קִיְמוּ עַל־נַפְשָׁם וְעַל־זֶרַעַם דְּבָרֵי הַצּוּמוֹת וְזַעֲקָתָם:

גְּנֵזִי הַמֶּלֶךְ

חיים הם למצאייהם", למוציאיהם בפה, כי התורה נקראת שלום, כמו שכתוב (שם ג, יז): "וכל נתיבותיה שלום"; ועקר שלמות השלום כשהוא בבחינת שלום שיש לו פה, ועל-כן צריך לקרות את התורה, שהיא בחינת שלום — בפה דיקא. ולכן את המגלה צריכים לקרא בקול גדול מאד, כדי שהכל ישמעו ויתעוררו, והבן למעשה.

לא דברי הצומות וזעקתם: צריך שתדע, אהובי, בני! אשר האדם צריך להכניס בעצמו אמתת מציאותו יתברך, ובכל דבר שרק עובר עליו יחפש ויבקש אתרו יתברך. וכמו שאמר רבנו ז"ל (לקוטי מוה"ר, חלק ב, סימן יב): כשהאדם הולך אחר שכלו וחקמתו, יכול לפל לטעיות גדולות, עד כדי פפירות ופיקורסות, רחמנא לאלן, ואז צריך לצעק ולזעק: "איה מקום כבודו", איה המקום שאוכל למצא את הקדוש-ברוך-הוא. ובזה שהאדם צועק איה אמה, איה המקום שאוכל לחזר אליך, על-ידי-זה עולה בתכלית העליה. וזה הנה בימי הזמן, שעשה את עצמו לעבודה זרה, וכלם השתחוו לו, וכן נקשלו במאכלות אסורים, ועל-ידי-זה נפלו למקום שגפלו, ולולא ששלח הקדוש-ברוך-הוא את מרדכי ואסתר, שהם היו הצדיקים שבדור, בחינת זינן ורגלזין, פמוכא בדברי רבנו ז"ל (לקוטי מוה"ר, חלק א, סימן י), שהכניסו רוח חיים בנשמות ישראל, ונגזרו צום, תענית ותפלה, כמו שכתוב: "ויצעק וזעקה גדולה ומרה", ועל-ידי-זה התדיר בעם ישראל אמונה ובטחון בו יתברך, שהתחילו לחפש אתרו יתברך, וזו היתה גאלתם, כי כשהאדם נמצא במצב גרוע, שנופל בדעתו בקשיות ובספקות אתרו יתברך, זה עקר הגלות, וכשהאדם צועק "איה מקום כבודו", ומחפש ומבקש אתרו יתברך, הוא עולה בתכלית העליה, שהוא המאמר סתום, שנתגלה עליו הפתח עליון. וזה שאמרו חכמינו הקדושים (מדרש תהלים כב, כא): "בך בטחו אבותינו" —

אלו מרדכי ואסתר. "אליך ועקוב" "דברי הצומות וזעקתם", הינו שהתחדירו בנשמות ישראל לא להתיאש אפלו שנפלו במה שנפלו, ונכשלו במה שנכשלו, עד עבודה זרה ואכילת מאכלות אסורים, עם כל זאת על-ידי שצמו וזעקו אליו ותברך: "איה מקום כבודו", על-ידי-זה עלו בתכלית העליה, עד שנהפך מן ההפך אל ההפך, כי המן-עמלק רצה להכניס בנשמות ישראל נוי"ן שערי טמאה, שזה כפירות ואפיקורסות, אשר מי שנופל שם, עליו נאמר (משלי ב, יט): "כל באיה לא ישובון ולא ישיגו ארחות חיים", ועל-ידי כח הצדיק האמת הוא מרדכי, שהתחיר בעם ישראל אמונה פשוטה. כי על שם זה נקרא איש יהודי, שפפר בעבודה זרה, על-ידי-זה נתהפך מההפך אל ההפך, והאיר עליהם נוי"ן שערי קדשה, שעל-ידי-זה נתלה המן על עץ גבה חמשים אמה; כי "זה לעמת זה עשה אלקים" (קהלת ז, יד). המן רצה להפיל את נשמות ישראל בשער נוי"ן דקלפה, ומרדכי העלה את נשמות ישראל לשער נוי"ן דקדשה, עד שיהיו בטלים ומבטלים לגמרי באין סוף ברוך הוא. ודבר זה שיהו בכל דור ודור, על-ידי שזוכים להיות מקרבים לצדיק האמת, על-ידי-זה יש בכחו להעלות נשמות ישראל אל תכלית המדרגה העליונה. ולכן אשרי מי שזוכה להתחזק את עצמו בהצדיק האמת, ואז אפלו שיהיה רחוק כמו שיהיה רחוק, בכחו הגדול של הצדיק יעלה אותו עד אין סוף. ורואים את גדל כח הצדיק, שהארתו נמשכת עד סוף כל הדורות. וכמו שאמר רבנו ז"ל על עצמו (תהי"מיה"ו, סימן שו): 'מיין פיערל וועט שוין טלואין ביז משית וועט קומען' [האש שלי תוקד עד ביאת משיח]; כי דבר נצחי נשאר נצחי. ולכן גם דברי מרדכי ואסתר נשארו לדורות. "לקים את ימי הפרים האלה בזמניהם כאשר קים עליהם מרדכי היהודי ואסתר המלכה, וכאשר קימו על נפשם ועל זרעם דברי הצומות וזעקתם", כי דבר נצחי נשאר לנצח, וזה שאמר רבנו ז"ל (תהי"מיה"ו, סימן רכט): "נצחתי ונצחתי", כי מדתו נצח, ודבריו חיים וקיימים עד היום, ואורו הולך ומתפשט בכל תפוצות ישראל, ובגוי-אדם מתחזקים בדבריו הקדושים, ואשרי מי שנותן יד וכתף להפיץ את אורו הגנוז, ולפרסמו בכל העולם בלו, שעל-ידי-זה מכניע את כל הקלפות של לבן, בלעם והמן, וכל הטמאות, ונתגלה אמתתו ותברך, והבן למעשה.

לב ומאמר אֶסְתֵר קִיָּים דְּבָרֵי הַפְּרִים הָאֵלֶּה וְנִכְתָּב

בִּסְפָר: פ

גִּנְזֵי הַמְּלָךְ

לב ומאמר אֶסְתֵר קִיָּים: צְרִיף שְׁתַּדַּע, אֶהוּבִי, בְּנִי! אֲשֶׁר רָשִׁי הַקְּדוֹשׁ פֶּרַשׁ על פְּסוּק זֶה: אֶסְתֵר בִּקְשָׁה מֵאֵת חַכְמֵי הַדּוֹר לִקְבָּעָה, וְלִכְתָּב סֵפֶר זֶה עִם שָׂאֵר הַכְּתוּבִים, וְזוֹה "וְנִכְתָּב בִּסְפָר", וְזוֹה מֵה שְׂאֵמְרוּ חַכְמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים (מגלה ז): שְׁלַחָה לָהֶם אֶסְתֵר לַחַכְמִים: "כְּתַבּוּנִי לְדוֹרוֹת"; וְהַעֲנִין הוּא, שְׂאֵסְתֵר רְצָתָה שְׁסַפְּרָה יִכְתַּב לְדוֹרֵי דוֹרוֹת, לְמַעַן הַדּוֹרוֹת הַבָּאִים, שְׂיִרְאוּ וְיִשְׁפִּילּוּ וְיִבְיִנוּ אֶת גְּדֹל הַנְּסִים וְהַנְּפִלְאוֹת, שְׁעָשָׂה עִמָּהֶם הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ-הוּא, וְשִׁיכְלוּ גִשְׁמוֹת יִשְׂרָאֵל לְהַתְחַזֵּק אֶפְלוּ בַּמַּצְבִּים הַכִּי גְרוּעִים, כִּי אֶצְלָם נִתְקַיָּים מֵאֲמָרָם ו'ל (בְּרִכּוֹת י): אֶפְלוּ חֶרֶב חִדָּה מִנְּחַת עַל צְנֹארוֹ שֶׁל אָדָם, אֵל יִמְנַע עֲצָמוֹ מִן הַרְחָמִים; כִּי הֵמֵן הִרְשַׁע הָיָה כִּלְכָּף בְּטוֹחַ שְׁתַּפֵּס אֶת מְרַדְּכִי, עַד שֶׁהִכִּין לוֹ עֵץ גְּבֵה חֲמִשִּׁים אַמָּה, וּמִשְׁכַּנְּעָה הָיָה שְׁלֵמַחַר תּוֹלִים אוֹתוֹ, וְיִלְבְּסוּף הוּא נִתְלָה. וְדָבָר זֶה רְצָתָה אֶסְתֵר שְׂיִכְתַּב לְדוֹרֵי דוֹרוֹת, לְמַעַן יִדְעוּ דוֹרוֹת הַבָּאִים, שְׂאֵסְטוֹר לְהַתִּיאֵשׁ בְּשׁוֹם פְּנִים וְאֶפְלוּ כְּשׁוֹרְאִים שְׁנִגְזְרָה עַל הָאָדָם אִיוֹ גְּזֵרָה רָעָה, עֲלֵיו לְבַקֵּשׁ רַחֲמִים מִמֶּנּוּ יִתְבַּרַךְ, כְּמוֹ שְׁעָשָׂה מְרַדְּכִי, שְׂיִצְא וְיִזְעַק וְעָקָה גְדוּלָה וּמְרָה, אִף שֶׁהִיָּה כְּבֹר לְאַחַר גְּזֹר דִּין. וְלִכֵּן רְצָתָה אֶסְתֵר שְׂיִכְתַּבוּ אֶת סִפְרָהּ לְדוֹרוֹת, לֹא כְּדֵי לְעוֹרֵר קִנְיָאָה, כְּמוֹ שְׂאֵמְרוּ לָהּ חַכְמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים (מגלה ז) שְׁלַחוּ לָהּ: קִנְיָאָה אֶת מַעוֹרְרַת עֲלִינוּ לְבִין הָאֲמוֹת; אֲלָא הִיא רְצָתָה, שְׂכָלֵל גִּשְׁמוֹת יִשְׂרָאֵל בְּכָל הַדּוֹרוֹת יִרְאוּ אִיף בַּמַּצְבִּים הַכִּי קָשִׁים שְׁעוֹבְרִים עַל הָאָדָם, וְכוֹלִים לְהַתְחַזֵּק וְלִהְיוֹת חַיִּים מְעֻמָּד, וְעוֹד לְהַפִּיף מֵהַפִּיף לְהַפִּיף, שֶׁהָרַע יִפֹּל עַל הַשׁוֹנְאִים.

וְזוֹה לְמוֹד עֲמַק עֲמַק עַד מֵאֵד. וְלִכֵּן זָכְתָה אֶסְתֵר שְׂקַבְעוּיָהּ בֵּין כ"ד סִפְרֵי קִדְשׁ. כְּדֵי שְׂיִדְעוּ גִשְׁמוֹת יִשְׂרָאֵל אִיף שְׂצָרִיכִים לְהַתְחַזֵּק אֶפְלוּ בַּמַּצְבִּים הַכִּי קָשִׁים שָׂרַק עוֹבְרִים עֲלֵיהֶם. וְלִכֵּן תִּקְנֵנוּ חַכְמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים לְקַרְא אֶת הַמְּגִלָּה כָּל שָׁנָה וְשָׁנָה בְּיוֹם הַפּוּרִים, כְּדֵי שְׁנִזְכֹּר הֵיטֵב אִיף שְׂאֵסְטוֹר לְהַתִּיאֵשׁ בְּשׁוֹם פְּנִים וְאֶפְלוּ. וְלִכֵּן תִּקְנֵנוּ חַכְמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים לְקַרְא אֶת הַמְּגִלָּה עַד כְּדֵי כָּף, שְׂאֵמְרוּ (מגלה ג:ג): תִּלְמוּד תּוֹרָה וּמִקְרָא מְגִלָּה — מִקְרָא מְגִלָּה עֲדִיף;

י א וַיִּשֶׂם הַמֶּלֶךְ אֶחָשֵׁרֶשׁ | אֶחָשֻׁרוּשׁ | מִסַּעֲלֵה־הָאֲרָץ

וַאֲפֵי הַיָּמִים:

בְּגוֹי הַמֶּלֶךְ

וְכֵן אָמְרוּ (שם): 'בְּהַיָּמִים בְּעִבְדוֹתָן, וְלוֹיִים בְּדוֹכָנָן, וְיִשְׂרָאֵל בְּמַעֲמָדָן, כְּלָן מִבְּטָלִין עֲבוֹדָתָן, וְכֵאֵיִם לְשִׁמְעַע מִקְרָא מְגִלָּה'. וְכֵל-כֶּף לְמָה? כִּי מְגִלַת אֶסְתֵּר הִיא בְּחִינַת סְפָרִי-מַעֲשִׂיּוֹת מְשֻׁנִּים קְדָמוֹנִיּוֹת, שֶׁהוּא בְּחִינַת עֲתִיק, כְּמוֹכָא בְּדַבְרֵי רַבְנּוּ ו'ל' (לְקוּטִי-מוֹהַר"ן, חֶלֶק א', סִימָן ס'), שֶׁמְעוֹרְרִים מֵהַשְּׁנָה, הֵינּוּ כִּי כָּל סְפּוֹר מְגִלַת אֶסְתֵּר, וְכֵן כָּל עֲנִין מְצוֹת נֵר חֲנֻכָּה הוּא בְּחִינַת הַתְּעוֹרְרוֹת הַשְּׁנָה עַל-יְדֵי סְפָרִי-מַעֲשִׂיּוֹת שֶׁל שְׁנַיִם קְדָמוֹנִיּוֹת, כְּמוֹכָא (לְקוּטִי-הַלְכוֹת, קְדוּשִׁין, תְּלַכָּה ב', אוֹת ב'): וְלָכֵן בְּקִשָּׁה אֶסְתֵּר דִּיקָא כְּתוּבֵי לְדוֹרוֹת, וְקָבְלוּ חֲכָמֵינוּ הַקְּדוּשִׁים אֶת דְּבָרֶיהָ, עַד שֶׁעֲדִיף מִקְרָא מְגִלָּה מִתְלַמּוֹד תוֹרָה וּמַעֲבֹדָה בְּבֵית-הַמֶּקְדָּשׁ, כִּי כְּשֶׁנּוֹפְלֵת עַל אָדָם עֲצוּבוֹת וּמְרִירוֹת וּמְרָה שְׁחָרָה, מִכָּל מַה שֶׁעוֹבֵר עָלָיו, הוּא נִשְׁבֵּר כֶּל-כֶּף, שְׂאֵין לוֹ כָּבֵד חֶשֶׁק לְלַמֵּד תוֹרָה, וְאֵין לוֹ רְצוֹן לְהַתְּפַלֵּל לְהַקְּדוֹשׁ-בְּרוּךְ-הוּא, שֶׁזֶה בְּחִינַת קֶרְבָּנוֹת, כִּי הַתְּפִלָּה — בְּמָקוֹם קֶרְבָּן; וְלָכֵן אָמְרוּ חֲכָמֵינוּ הַקְּדוּשִׁים, שֶׁמִּקְרָא מְגִלָּה עֲדִיף מִתְלַמּוֹד תוֹרָה וְעִבְדוֹת בֵּית-הַמֶּקְדָּשׁ, כִּי עַל-יְדֵי שְׂאָדָם קוֹרָא אֶת הַמְּגִלָּה, שֶׁהִיא סְפָרִי-מַעֲשִׂיּוֹת שֶׁל שְׁנַיִם קְדָמוֹנִיּוֹת, הוּא מֵתְעוֹרֵר מֵהַשְּׁנָה הַעֲמֵקָה שֶׁנִּפְלָה עָלָיו, שֶׁזֶה כָּלל הַיָּאוֹשׁ וְהַמְרָה שְׁחָרָה שֶׁנִּקְרָא בְּחִינַת שְׁנָה, וּמֵאַחֵר שְׂרוּאָה אֶת גְּדֵל הַנְּסִים וְהַנְּפִלְאוֹת שֶׁקָּרוּ לְעַם יִשְׂרָאֵל בֵּן יוֹם לְיוֹם, אֵיךְ שֶׁנִּתְהַפֵּף מִהַפֵּךְ לְהַפֵּךְ, וְכָל מַה שֶׁהַשְּׁנָה רָצָה לְרְאוֹת בּוֹ, גִּתְהַפֵּף וְנִפְלַע עַל רֹאשׁ שׁוֹנְאֵיו. זֶה מְכַנֵּס בּוֹ תְּקֵנָה, שֶׁגַם לוֹ יִתְהַפֵּף מִהַפֵּךְ לְהַפֵּךְ. וְלָכֵן לְמָה לוֹ לְהִיּוֹת בְּעֲצוּבוֹת וּבְמְרִירוֹת, בְּדַכָּאוֹן וּבִיָּאוֹשׁ, לְהִתְיַאֵשׁ מֵהַחַיִּים שְׁלוֹ, כִּי כְּמוֹ שֶׁהָיוּ אֵז נְסִים וְנִפְלְאוֹת, כֶּף יְכוֹל לְהִיּוֹת אִתּוֹ גַּם-כֵּן נְסִים וְנִפְלְאוֹת. וְזֶה הַשַּׁעַם שֶׁבְּקִשָּׁה אֶסְתֵּר "כְּתוּבֵי לְדוֹרוֹת", כְּדֵי לְחַזֵּק וּלְאַמְּץ וּלְשַׁמַּח וּלְעוֹדֵד אֶת הַדּוֹרוֹת הַעֲתִידִים, שֶׁיִּתְחַזְּקוּ בְּכָל הַמְּצָבִים הַקָּשִׁים בְּיוֹתֵר שְׁלֵהֶם, וְאֵל יִתְיַאֲשׁוּ מִן הַרְחָמִים, וְהֵבִין לְמַעֲשֵׂה.

פָּרָק י'

א וַיִּשֶׂם הַמֶּלֶךְ אֶחָשֻׁרוּשׁ: צְרִיף שְׂתַדַּע, אֶהוּבֵי, בְּנֵי! מַה שֶׁחֲכָמֵינוּ הַקְּדוּשִׁים

דָּרְשׁוּ עַל זֶה (מגלה יא): אַח וְרֵאשׁ — כֹּל שֶׁזֹּכְרוּ אָמַר אַח לְרֵאשׁוֹ. וְרֵבִי חֲנִינָא אָמַר: שֶׁהַכֹּל נֶעֱשׂוּ רִשְׁיֵי בְּמִיּוֹ, שֶׁנֶּאֱמַר: 'וַיִּשֶׁם הַמֶּלֶךְ אַחֲשָׁרוֹשׁ מִס', הוּא אַחֲשָׁרוֹשׁ, הוּא בְּרִשְׁעוֹ מִתְחַלְתּוֹ וְעַד סוּפוֹ; כִּי הִנֵּה אַחֲשָׁרוֹשׁ הוּא הַקְּלִפָּה הַמְתַּלְבְּשֶׁת עַל הָאָדָם, וַיּוֹגֵק מֵהֶסֶם"ף"מ"ם שֶׁנִּבְרָא לְהַעֲלִים וּלְהַסְתִּיר וּלְכַסּוֹת אֶת אֲמַתּוֹ מִצִּיּוֹתָיו וְיִתְבַּרְךָ. וְכֹל הַפֶּחַ לְהַכְנִיעוֹ זֶה רַק עַל-יְדֵי מְרָדְכֵי הַיְהוּדִי, שֶׁדָּרְשׁוּ חֻכְמֵינוּ הַקְּדוּשִׁים (מגלה יג): וְאֲמַי קָרִי לִי הַיְהוּדִי? עַל שֵׁם שֶׁכָּפַר בְּעַבְדָּה וְרָה, שֶׁכָּל הַכּוֹפֵר בְּעַבְדוּת וְרָה נִקְרָא יְהוּדִי; וְאָמַר רַבְּנֵי ו'ל' (לְקוּשִׁי-מוֹהֲרָן, חֵלֶק א', סִימָן יז), אֲשֶׁר הִצְדִּיק מְדַבֵּר דְּבוּרֵי אֲמוּנָה, וְהַדְּבוּרִים הוֹלְכִים מִסּוֹף הָעוֹלָם וְעַד סוּפוֹ, עַד שֶׁמִּגִּיעִים אֶל אֱלוֹ שְׁצָרִיכִים לְשַׁמֵּעַ אוֹתָם. וְעַל-יְדֵי-זֶה מִתְגַּיְרִים גֵּרִים; כִּי הַדְּבוּר שֶׁל הִצְדִּיק הַמְּגַלָּה אֶת הַקְּדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא — עוֹשֶׂה פְּעֻלוֹת, וּמַעוֹרֵר בְּגִי-אָדָם אֵלָיו וְיִתְבַּרְךָ, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (אֶסְתֵּר ט'): 'וַיִּשְׁמְעוּ הוֹלֵךְ בְּכָל הַמְּדִינֹת'; כִּי הַדְּבוּר שֶׁל הִצְדִּיק הוֹלֵךְ בְּכָל מְקוֹם, עַד שֶׁמִּגִּיעַ אֶפְלוֹ לְאֲמֹת הָעוֹלָם, וּמוֹצֵאִים בְּסַפְרֵיהֶם הַפֶּחַ אֲמוּנָתָם, שֶׁזֶה (אֶסְתֵּר ו'): 'וַיִּמְצָא כְּתוּב אֲשֶׁר הִגִּיד מְרָדְכֵי', כִּי הוּא הַמְּבַטֵּל אֶת אַחֲשָׁרוֹשׁ, שֶׁעָלָיו אָמְרוּ: 'הוּא אַחֲשָׁרוֹשׁ, הוּא בְּרִשְׁעוֹ מִתְחַלְתּוֹ וְעַד סוּפוֹ'.

וְהִצְדִּיק, שֶׁהוּא בְּחִינַת מְרָדְכֵי, הוּא מְבַטֵּל אֶת קְלַפּוֹ וְטַמְאָתוֹ לְגַמְרֵי, עַל-יְדֵי דְבוּרֵי הָאֲמוּנָה שֶׁמְדַבֵּר וּמְגַלָּה, וְעַל-יְדֵי-זֶה מְכַנִּים בְּשֵׁחוֹן בְּנִשְׁמוֹת יִשְׂרָאֵל הַשּׁוֹמְעִים דְּבָרָיו, וְכָבֵר לֹא אוֹמְרִים: 'אֵח וְרֵאשׁ — כֹּל שֶׁזֹּכְרוּ אָמַר אַח לְרֵאשׁוֹ'; כִּי כָּבֵר אֵין מְפַתְחִים מִמֶּנּוּ. וְכֵן אָמַר רַבְּנֵי ו'ל' (לְקוּשִׁי-מוֹהֲרָן, חֵלֶק א', סִימָן קלב): יֵשׁ צְדִיק שֶׁהוּא מְפָרֵס גְּדוּל בְּמִדְיָנָה אַחַת, וּבְמִדְיָנָה הַסְּמוּכָה אֵינוֹ חֹשֵׁב כְּלָל, וְחֹשֵׁב בְּמִדְיָנָה אַחֶרֶת הוּא מְפָרֵס, הוּא עֲנֵן הַכְּתוּב (בְּזֵהר תַּצֵּא יפ): מִעֵינַי דְּנִפְיָק מֵאֶתֶר חַד וְאֲזַלִּי מִתְּחֹת דְּאַרְעָא עַד שְׁנוּבְעַ וַיּוֹצֵא בְּרַחוּק בְּמְקוֹם אַחֵר, וְאֵף בְּמְקוֹם שֶׁהוֹלֵךְ תְּחֹת אַרְעָא וּמִשְׁקָה שְׂרִישֵׁי אֵילָנָא; כִּי הִנֵּה הִצְדִּיק יְכוֹל לְשַׁכַּח בֵּין אֲנָשִׁים, וְלֹא יִהְיֶה חֹשֵׁב בְּעִינֵיהֶם כְּלָל, מֵאַחַר שֶׁהוּא מְדַבֵּר אִתָּם דְּבָרֵי חֲלִין, וְנִעֲשֶׂה חַל בְּעִינֵיהֶם, אֲבָל בְּאוֹתוֹ רַגַע בְּמְקוֹם אַחֵר הַדְּבוּרִים עוֹשִׂים רִשְׁם גְּדוּל מְאֹד, וּמַעוֹרְרִים אֶת בְּגִי-אָדָם לְחֹשֵׁב בְּתִשְׁבּוּכָה שְׁלֵמָה, וּלְהִתְקַרֵּב אֵלָיו וְיִתְבַּרְךָ, וְיִכְדַּגְּמַת שְׁבַמְקוֹם פְּלוּנֵי הִצְדִּיק מְדַבֵּר עִם אֲנָשִׁים שְׁצָרִיף לְנַהֵג כְּפֹ, וְאֵלוֹ אֲנָשִׁים

שנמצאים במקום רחוק, הדבור עושה רשם אצלם; כי באמת כל מה שהצדיק מדבר — עושה רשם, והולך מסוף העולם ועד סופו. ואף שפה אינו עושה פעלה, אבל במקום אחר עושה פעלה, שזה בחינת (אסתר ו'): "וימצא כתוב אשר הגיד מרדכי", כי כל מה שהצדיק מדבר אינו הולך לריק, הן שמדבר דבורי אמונה, זה הולך ונחקק באויר העולם, עד שנוכתב גם בספריהם, והם מוצאים הפך אמונתם ובאים ומתגזרים. וכמו-כן כשהצדיק מדבר דבורים קשים כדרכנות וכו', אף שבמקומו לא מבינים את זאת, ועוד מקשים עליו קשיות, עם כל זאת הדבור עושה רשם, שבמקום אחר שנמצאים רשעים הרודפים את הצדיקים, אזי הצדיקים נוטלים את הכח מאדום, כמובא בדברי רבנו ו"ל (לקוטי מוה"ר"ן, חלק א', סימן כ'), שהכח הזה לענש את הרשעים אי אפשר, אלא בשמקבלים אותו מאדום, כי זה הכח שלו, כמו שכתוב (בראשית כו, מ): "ועל חרבך תחיה".

נמצא, כשהצדיק מדבר דבורים קשים, הדבור הולך מסוף העולם ועד סופו, והיכן שיש רשעים הרודפים אנשים קשרים וצדיקים, אזי הנרדפים מקבלים כח מהצדיק, שדבר שצריכים לקחת את הכח מאדום, ובהם הם מכניעים את הרשעים הקמים עליהם. וזה "וישם המלך אחשורוש", שהוא ברשעו מתחלתו ועד סופו, וכן כל שזוכרו אמר אה לראשו, וכן שהכל נעשו רשין בזמיו, כי הוא שם "מס על הארץ", מ"ס אותיות ס"מ הנוגים באדם, אזי העצה להפילו — על-ידי "ואי היים", שזה מה שמזכירים בכל יום אלהי אברהם, אלהי יצחק, ואלהי יעקב — ראשי תבות וא"י [אברהם, יצחק, יעקב]. וכמובא בדברי רבנו ו"ל (לקוטי מוה"ר"ן, חלק א', סימן נה): כשמזכירים את האבות, על-ידי-זה ממשיכים קדשת ארץ ישראל, ששם משכן השכינה. ומובא בזהר (שלח קעד): באתר דאית תפן אבות, אית תפן שכינתא; ואז זוכה לראות במפלתם של רשעים, כי השכינה נקראת גם כמובא בדברי רבנו ו"ל (לקוטי מוה"ר"ן, חלק א', סימן לח): המלכות נקראת גם שפל הנחלים הולכים לתוכו; נמצא, שאי אפשר להפיל את הס"מ, שהוא המלאך הממנה להעלים ולהסתיר את אמתת מצויותו תבונה, אשר ממנו יוגן אחשורוש, שהוא ממרר את האדם, כי הוא נקרא אחשורוש על שם: אה וראש — כל שזוכרו אמר אה לראשו, ותקונו להנצל ממנו — דיקא

ב וְכָל־מַעֲשֵׂה תַקְפוֹ וּגְבוּרָתוֹ וּפְרִשְׁת גְּדֻלַּת מַרְדְּכָי
אֲשֶׁר גָּדְלוֹ הַמֶּלֶךְ הִלּוּא־הֵם כְּתוּבִים עַל־סֵפֶר דְּבָרַי
הַיָּמִים לְמַלְכֵי מְדֵי וּפְרָס:

גנזי המלך

על־ידי שְׂמַנְגִּלִּים אֶת זְכוּת הָאֲבוֹת, שָׁזָה וְאִי־י: אֲבָרְהָם, יִצְחָק, יַעֲקֹב. וְאֶצֶּל
יַעֲקֹב כְּתוּב ו' — וְאֱלֹהֵי יַעֲקֹב, כִּי הוּא קָבַל בְּשִׁלְמוֹת מֵאֲבָרְהָם וְיִצְחָק,
וְעַל־יְדִי־זָה זָכָה לְהִתְגַּבֵּר עַל שָׂרוֹ שֶׁל עֶשָׂו, שֶׁהוּא הַסִּמְיָה־מַ'ם, וְהַפִּילּוֹ.
וְדָבָר זֶה שֶׁיָּד אֶצֶּל כָּל בַּר יִשְׂרָאֵל, אִם הוּא מִמִּשְׁיָף עַל עֲצָמוֹ אֶת הָאֶרֶת
הַשְּׂכִינָה, וְיִודַע וְעַד, אֲשֶׁר אֵין בְּלַעֲדָיו יִתְבָּרַךְ כָּלֵל, עַל־יְדִי־זָה יִרְאֶה בַּמַּפְלָת
הַרְשָׁעִים הַקָּמִים עָלָיו. וְזֶה שֶׁאִמְרוּ חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים (מִדְּרַשׁ תְּהִלִּים כב):
וּכְשֶׁנֶּפֶל הַמֶּן, וְחִזְרָה הַגְּדֻלָּה לְמַרְדְּכָי — חִזְרוּ בָלֵם, שֶׁנֶּאֱמַר: "וַיִּשֶׂם הַמֶּלֶךְ
אֲחַשְׁוֵרוּשׁ מִסַּע הָאָרֶץ וְאִי הַיָּם", וְהָבֵן לְמַעֲשֵׂה.

ב וְכָל מַעֲשֵׂה תַקְפוֹ וּגְבוּרָתוֹ וּפְרִשְׁת גְּדֻלַּת מַרְדְּכָי אֲשֶׁר גָּדְלוֹ הַמֶּלֶךְ, הִלּוּא
הֵם כְּתוּבִים עַל סֵפֶר: צָרִיף שְׂתַדַּע, אֶהוּבֵי, בְּנֵי! אֲשֶׁר כָּל סֵפֶר מַגֵּלַת אֶסְתֵּר
— מִפִּי הַגְּבוּרָה נֶאֱמַר. כְּמֵאֲמָרָם ו"ל (רוּת רבָּה, פָּרָשָׁה ד', סִימָן ה'): רַב וְרַב
חֲנִינָא וְרַב יוֹנָתָן וְרַב קַפְרָא וְרַבֵּי יְהוֹשֻׁעַ בֶּן לִוִּי אָמְרוּ: הַמַּגֵּלָה הַזֹּאת אֵין
נֶאֱמְרָה מִפִּי בֵית־דִּין, מִסִּינֵי נֶאֱמְרָה, אֲלֵא שֶׁאֵין מִקְדָּם וּמֵאַחַר בַּתוּרָה. וּמִנֵּין
שֶׁהַסִּפִּים הַקְּדוֹשִׁים בְּרוּךְ־הוּא אֲלֵיהֶם? רַב אָמַר (אֶסְתֵּר ט, כז): "קִימוּ וּקְבִלוּ
הַיְהוּדִים" לֹא כְּתוּב, וְקַבְּלֵי כְּתוּב. וְהִגֵּה רַבְנוּ ו"ל אָמַר (לְקוּשִׁי־מוֹהֲרָן, חֶלֶק א',
סִימָן יז), שֶׁהַצְּדִיק מַגֵּלָה אֶת הַהִתְפָּאָרוֹת שֶׁהַקְּדוֹשׁ־בְּרוּךְ־הוּא מִתְּפָאֵר עִם
נְשֻׁמוֹת יִשְׂרָאֵל, אִיף שֶׁכָּל בַּר יִשְׂרָאֵל חָשׁוּב אֶצְלוֹ יִתְבָּרַךְ, שָׁזָה הַתְּפִילִין שֶׁל
הַקְּדוֹשׁ־בְּרוּךְ־הוּא, שְׂכָתוּב שָׁם: "וַיִּמְי כְּעַמְּךָ יִשְׂרָאֵל גּוֹי אֶחָד בְּאָרֶץ" (בְּרוֹכּוֹת
ו:); וְעַל־יְדֵי שֶׁמִּתְגַּלֶּה הַהִתְפָּאָרוֹת שֶׁהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ מִתְּפָאֵר עִם כָּל בַּר יִשְׂרָאֵל,
עַל־יְדִי־זָה מִתְגַּלֶּה הִירְאָה וְהֶאֱהָבָה; כִּי כְּשִׁינְדָעִים שֶׁהַקְּדוֹשׁ־בְּרוּךְ־הוּא
מִתְּפָאֵר עִם כָּל בַּר יִשְׂרָאֵל, אֲזֵי יִרְאִים מִמֶּנּוּ יִתְבָּרַךְ, כִּי הָרִי הוּא צוֹפֵה וּמִבֵּיט
עַל כָּל אֶחָד, כִּי הוּא מִתְּפָאֵר בָּהֶם, שָׁזוֹ הִירְאָה שֶׁנִּכְנָסֶת בְּאָדָם, מִחֲמַת שְׂמִבִּין
שֶׁהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ מִתְּפָאֵר עִמּוֹ וְעִם כָּל מֵה שְׁעוֹשָׂה, אֲזֵי הוּא מִתְנַרָּא מִמֶּנּוּ, וְלֹא

יעשה דבר נגד רצונו יתברך. וכן נכנסת בו אהבה עצומה, שאוהב את הקדוש-ברוך-הוא, מאחר שידע שיש לבורא יתברך התפארות ממונו, וכל מה שהוא עושה חשוב בעיניו יתברך. והיראה והאהבה הזו מגלה הצדיק האמת. אף לפעמים נחשבת אצל האדם היראה והאהבה, מחמת פסילות השכל שזנב בו, על-ידי מעשים רעים שהוא עושה, נחשף שכלו בפסילות, דהיינו דעות נפסדות וחקמות נכריות, כמו שכתוב (ירמיה ד, כב): "חקמים המה להרע ולהיטיב לא ידעו"; כי על-ידי מעשיהם הרעים, אינם יכולים להשתמש כלל בשכלם להיטיב, כי אם להרע, ועל-ידי פסילות השכל, על-ידי-זה אינם יכולים לראות ולהבין אור הצדיק.

והתקוין לזה, להכניע ולבטל פסילות השכל, הוא על-ידי מזבח, הינו אכילה דקדושה, כמו שאמרו חכמינו הקדושים (ברכות נה): 'ש'לחנו של אדם מכפר כמזבח'; ועל-כן על-ידי אכילה בכשרות — נכנעת הפסילות ונתרומם השכל, וזוכה ליראה ואהבה. וזה מה שאמרו חכמינו הקדושים (זבחים גג): 'מזבח בחלקו של טורף', זה בחינת אכילה, כמו שכתוב (תהלים קיא, ה): 'טרף נתן ליראי'. ועל-ידי שאוכלים בקדושה, הינו שנוהרים שלא לאכל שום מאכלות אסורים, על-ידי-זה זוכים לזכוף הדעת, שמשם מקבלים את האהבה והיראה, שהוא אור הצדיק, שכל ענינו לגלות ולפרסם את אמתת מציאותו יתברך, ותמיד מדבר דבורי אמונה, אשר על-ידי-זה הדבורים הולכים מסוף העולם ועד סופו, בבחינת (אסתר ט'): 'ושמעו הולך בכל המדינות', עד שגם העכו"ם מוצאים בספריהם הפך אמונתם ומתגירים, שזה (אסתר ו'): 'וימצא כתוב אשר הגיד מרדכי': כי הדבורים אשר הגיד מרדכי, שהם דבורי אמונה של הצדיק האמת, נמצאים כתובים בספריהם. כי הדבור של הצדיק הולך למרחוק, עד שזנב ונחנק בספריהם, ומוצאים הפך אמונתם ומתגירים. וכל זה נעשה על-ידי האהבה שיש בין נשמות ישראל, שאז נעשה אור הנח והנף, שדבורו של הצדיק יכול ללכת מסוף העולם ועד סופו. וזה נעשה על-ידי צדקה שאחד עוזר לשני ומתאחדים יחד. וזה סוד מתנות לאביונים שנותנין בפורים, שעל-ידי-זה נתרבה האהבה והשלום, שעל-ידי-זה נעשה אור הנח והנף, שעל-ידי-זה נכתבין דברי מרדכי בספריהם. בבחינת: 'וימצא כתוב אשר הגיד מרדכי'. וזה סוד

קריאת המגלה, שזה סוד הכתב, שנעשה על-ידי מרדכי, שנכתב ונחקק בספריהם, שעל-ידי-זה נעשה הנס; כי על-ידי-זה נעשין גרים, כמו שכתוב (אסתר ה, יז): "ורבים מעמי הארץ מתייהדים", שעל-ידי-זה נשלם פגם המזבח, שעל-ידי-זה נשלמת הדעת, שעל-ידי-זה נתגלה אור הצדיק המגלה ההתפארות של ישראל. ועל-ידי כל זה נעשה מפלת המן, שניקתו מפגם המזבח. ועל-כן עקר תקוין המגלה נתקנה ונעשית שתהיה כתובה בספריהם, וכמו שמוכא, שבשביל זה אין שום שם בפרוש בכל המגלה, מחמת זה שתהיה כתובה בספריהם, כי כל עקר סוד המגלה הוא סוד הכתב, שנחקק ונכתב בספריהם שנעשה על-ידי מרדכי, שעל-ידי-זה נעשה כל מפלת המן. וזה שכתוב: "וכל מעשה תקפו וגבורתו ופרשת גדלת מרדכי הלוא הם כתובים על ספר דברי הימים למלכי מדי ופרס", שזה לא מצינו במקומות אחרים, כי אין דרך המקרא לכתב, רק שיתר הדברים נכתבים בספרי המלכים של ישראל ויהודה. אמנם כאן, שהמקרא מפרש, שכל מעשה תקפו וגבורתו של הנס וגדלת מרדכי כתובים עקר בספריהם, כי שם רואים גדלת מרדכי, ותקפו הנס שנעשה, ולכן נכתב בספרי מלכי מדי ופרס דיקא, שהם ספריהם שפצאו כתובים שם דברי מרדכי, שהם דברי אמונה, שעל ידו הוציא הטוב שהיה כבוש ביניהם כל-כף הרבה זמן כמו שהיה אז, ונעשה נס גדול כזה על-ידי הכתב דיקא, שהוא מגלת אסתר, שתקנו חכמינו הקדושים, והסכים הקדוש-ברוך-הוא על זה. וזה שאמרו חכמינו הקדושים (מגלה טו), שבשעשה שבא המן למרדכי להרפיבו על הסוס, מצאו שהיה עוסק בהלכות קמץ של מנחה, ואמר לו: אתי קמץ מנחה דידכו ובטיל עצרת אלפים כפר כסף. ולמה הזכיר קמץ מנחה דיקא? כי הם סוד הקרבנות, שהם שלמות המזבח, שעל-ידי-זה היתה מפלת המן.

וזה סוד "משלוח מנות איש לרעהו", הכל בשביל להרבות השלום, שעל-ידי-זה נעשה אור הנח והנח, שגם כל הצדקה של מתנות לאביונים, הכל בשביל שתתרבה האהבה בין נשמות ישראל, ויתאחדו יחד, ועל-ידי-זה יהיו נשמעים להם ולכל העולם כלו דבוריו של הצדיק, שהם דבורי אמונה, עד שאפלו הגויים יתגורו, בחינת "רבים מעמי הארץ מתייהדים". ועל-כן מצוה גדולה לאכל בפורים ולהרבות בסעודה מאד, כי

כִּי מֵרַדְכֵי הַיְהוּדִי מְשֻׁנָּה לַמֶּלֶךְ אַחֲשֻׁרוּשׁ וְגָדוֹל לַיְהוּדִים וְרָצוּי לְרַב אֶחָיו דָּרַשׁ טוֹב לְעַמּוֹ וְדַבֵּר שְׁלוֹם לְכָל־זָרְעוֹ:

גִּנְיֵי הַמֶּלֶךְ

עקר שלמות הדעת ותקונו והכניעת הפסילות, שמשם ניקת המן, הוא על-ידי אכילה כשהיא בכשרות, שזה נעשה על-ידי הצדקה ומקרא מגלה, ועל-פן נוהגין לעשות עקר הסעדה סמוך לערב, אחר שעשו התקונים של פורים, שעל ידם נשלם הדעת, שלמות המזבח, ולכן אז התרה האכילה, והיא מצוה גדולה להרבות בסעדה, כי אז האכילה היא עקר שלמות הדעת, וזה "וכל מעשה תקפו וגבורתו ופרשת גדלת מרדכי אשר גדלו המלך, הלא הם כתובים על ספר"; הינו שתקפו וגבורתו של מרדכי הם כתובים על ספר דברי הימים למלכי מדי ופרס דיקא, כי הצדיק מגלה את אמתת מציאותו ותברך לכל העולם בלו, ודבוריו הולכים מסוף העולם ועד סופו, עד שמוצאים בספריהם הפך אמונתם ומתגירים, והבן למעשה.

ג כי מרדכי היהודי משנה למלך אחשורוש וגדול ליהודים: צריך שתדע, אהובי, גני! אשר מרדכי הצדיק זכה להחזיר בנשמות ישראל את אמתת מציאותו ותברך בגלוי רב ונורא מאד, כמובא בדברי רבנו ז"ל (לקוטי מוה"ר ו, חלק א, סימן נו), שמרדכי נכנס לתוך ההסתרה שבתוך ההסתרה, ומגלה את אמתת מציאותו ותברך, שזה בחינת (אסתר ב, יא): "ובכל יום יום מרדכי מתהלך לפני חצר בית הנשים לדעת את שלום אסתר"; כי נשים הוא מלשון שששו וקפצו ממקומו של עולם, שנתרחקו מהשם ותברך, ונעלם ונסתר מהם אמתת מציאותו ותברך, הינו שהנשמות נפלו במקום שנפלו, עד שנעלם ונסתר מהם אמתת מציאותו ותברך, שזה בחינת 'אסתר' — לשון הסתרה, כמאמרם ז"ל (חלין קלט): אסתר מן התורה מנין? שנאמר (דברים לא, יח): "ואנכי הסתר אסתיר", ומרדכי שהוא הצדיק, יורד תמיד אליהם, ומתענג לדעת את שלום אסתר, למצא את הקדוש-ברוך-הוא שנקרא שלום, כמאמרם ז"ל (שבת י): 'שמו של הקדוש-ברוך-הוא שלום'. כי כל ענגנו של

מַרְדְּכֵי הַצַּדִּיק, שֶׁהוּא "דוֹרֵשׁ טוֹב לְעַמּוֹ", הֵינּוּ לְמִצַּא אֶת הַטּוֹב שֶׁבְּכָל בַּר יִשְׂרָאֵל, וּכְמֵאמָרָם ו"ל (פָּרָקֵי דְרַבֵּי אֱלִיעֶזֶר, פָּרָק ט): כִּי מַרְדְּכֵי הָיָה אִישׁ טוֹב וּמִבְקֵשׁ שְׁלוֹם, שֶׁנֶּאֱמַר: "כִּי מַרְדְּכֵי הִיְהוּדִי מִשְׁנֵה לַמְּלֶכֶת אַחְשָׁרוּשׁ וְגִדּוּל לַיהוּדִים, וְרָצִי לְרַב אֶחָיו, דוֹרֵשׁ טוֹב לְעַמּוֹ, וְדוֹכֵר שְׁלוֹם לְכָל זְרַעוֹ", וְעָלְיו הַכְּתוּב אוֹמֵר (תְּהִלִּים לו, לו) "שֶׁמֶר תָּם וַיְרֵאָה יִשְׂרָאֵל, כִּי אַחֲרִית לְאִישׁ שְׁלוֹם". וְהַטּוֹב שֶׁבְּכָל בַּר יִשְׂרָאֵל זֶה אֱלֻקוֹתוֹ יְחַבְּרֶהוּ, כְּמוֹ שֶׁכְּתוּב (תְּהִלִּים קמח, ט): "טוֹב הַיְנָנִיָּה לְכָל", כִּי כָל הַטּוֹב שֶׁנִּמְצָא בְּכָל מְקוֹם, הַכֹּל הוּא מִמֶּנּוּ יְחַבְּרֶהוּ (לְקוּטֵי-הַלְכוֹת, הַשְּׂפָמַת הַבְּקָר, הַלְכָה א', אוֹת ב'); אֲבָל נִגַּד מַרְדְּכֵי הֵיטָה הַתְּנַגְרוֹת גִּדּוּלָה מְאֹד, כְּמֵאמָרָם ו"ל (מַגְלָה טו): "כִּי מַרְדְּכֵי הִיְהוּדִי מִשְׁנֵה לַמְּלֶכֶת אַחְשָׁרוּשׁ וְגִדּוּל לַיהוּדִים, וְרָצִי לְרַב אֶחָיו", 'לְרַב' אֶחָיו וְלֹא 'לְכָל' אֶחָיו, מִלְּמַד שֶׁפָּרְשׁוּ מִמֶּנּוּ מִקְצַת סִנְהֶדְרִין. כִּי כָל מִי שֶׁעוֹסֵק לְקָרֵב רְחוּקִים, הַקְּדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא בְּעֶצְמוֹ רוֹאֶה שֶׁתְּהִיָּה עָלָיו מַחְלָקָת, וְכַמוּכָא בְּדַבְּרֵי רַבְנּוּ ו"ל (לְקוּטֵי-מוֹתְרִין, חֶלֶק א', סִימָן קכח): כְּשֶׁהַקְּדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא מִסְתַּכֵּל בְּנִשְׁמָה, שֶׁתּוֹכַל לְהַחְזִיר בְּגִי-אָדָם בְּתִשׁוּבָה וְלַעֲשׂוֹת גָּרִים, אִזִּי הוּא יְחַבְּרֶהוּ בְּעֶצְמוֹ, כְּבִיכּוּל, מִבְּקֵשׁ וְרוֹאֶה שֶׁתְּהִיָּה מַחְלָקָת עָלָיו, כִּי אֵין מְקַבְּלִין גָּרִים לִימּוֹת הַמְּשִׁיחַ וְלֹא בִימֵי שְׁלֹמֹה מִשׁוּם שֶׁלְחַן מְלָכִים' (בְּמִוֹת כד); כִּי אִזּוֹ אֵינָן מְתַגְרִין מֵאַהֲבָה, רַק מִחֻמַּת שְׂרוּאִין גְּדֻלַּת יִשְׂרָאֵל. וְעַקֵּר הַגָּרִים הוּא כְּשֶׁמִּתְגָּרִין בְּעַת שֶׁיִּשְׂרָאֵל סוֹחֲפִים בְּעֵי וּבְדַחַק, כְּמוֹ שֶׁכְּתוּב (ישַׁעְיָה נד, טו): "מִי גַר אֶתְךָ" — בְּעֵינֵיהֶם (עֵין בְּמִוֹת כד); וְעַל-כֵּן בְּהִכְרַח שֶׁתְּהִיָּה מַחְלָקָת עַל מִי שֶׁמִּחְזִיר בְּגִי-אָדָם לְמוּטָב וּמְגִיר גָּרִים, כְּדִי שֶׁלֹּא תְהִיָּה לוֹ שׁוּם שְׁלוֹה, כִּי אִזּוֹ מִי שֶׁמִּתְקָרֵב אֵלָיו — הוּא בְּאֶמְתָּה, וְאִזִּי יְכוּל לְגִיר גָּרִים בְּאֶמְתָּה, לֹא מִשׁוּם שְׁלוֹם וְנַחַת. וְלָכֵן עָבַר עַל מַרְדְּכֵי הַצַּדִּיק מֵהַ שֶׁעָבַר, עַד שֶׁפָּרְשׁוּ מִמֶּנּוּ חֶלֶק גִּדּוּל מִהַסִּנְהֶדְרִין, כִּי חֶלְקוֹ עָלָיו, וְאֶף-עַל-פִּיכֵן הוּא לֹא הִתְפַּעֵל מֵאֶף אֶחָד, כִּי הוּא עָסַק לְקָרֵב נִשְׁמוֹת יִשְׂרָאֵל לְהַחְזִירָם לְמוּטָב, לְגִיר גָּרִים וְלַעֲשׂוֹת בְּעֵלֵי תִשׁוּבָה, כְּמוּכָא בְּדַבְּרֵי רַבְנּוּ ו"ל (לְקוּטֵי-מוֹתְרִין, חֶלֶק א', סִימָן יד), שֶׁצָּרִיכִים לְהַשְׁקוֹת אוֹתָם שֶׁבְּחֻץ עִם תּוֹרָה, בְּבַחֲנִית (מְשַׁלֵּי ה, טו): "עֲפּוּצוּ מִעֵינֵיכֶם חוּצָה". וְלָכֵן נִקְרָא מַרְדְּכֵי "דוֹרֵשׁ טוֹב לְעַמּוֹ", שֶׁהִיָּה פוֹתַח דְּבָרִים וְדוֹרֵשׁ, כְּמֵאמָרָם ו"ל (אֶסְתֵּר וְבָה, פָּרָשָׁה ו', סִימָן ב'): "דוֹרֵשׁ טוֹב לְעַמּוֹ וְדוֹכֵר שְׁלוֹם לְכָל זְרַעוֹ", מֵהַ מִשָּׁה לְמַד תּוֹרָה לְיִשְׂרָאֵל, דְּכַתִּיב (דְּבָרִים ד, ה): "רֵאָה לְמַדְתִּי אֶתְכֶם חָקִים וּמִשְׁפָּטִים", אֶף מַרְדְּכֵי כֵן, דְּכַתִּיב (אֶסְתֵּר ט, ל): "דְּבָרֵי

גְּנֵזֵי הַמֶּלֶךְ

שְׁנַע

שְׁלוֹם וְאַמֶּת". וְכֵן אָמְרוּ חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים (מִנְחוֹת טו): פְּתִיחָה זֶה מֶרְדְּכַי, לְמַה נִּקְרָא שְׁמוֹ פְּתִיחָה? שְׁפוּתַח דְּבָרִים וְדוֹרְשָׁן; כִּי הָיָה יְכוֹל לִקְרֹב אֶת כָּל נִשְׁמוֹת יִשְׂרָאֵל וְאֵלָיו יִתְבָּרַךְ עַל-יְדֵי הַדְּרָשׁוֹת שֶׁלוֹ, שֶׁקָּשְׂרָם בְּשָׂרָשֵׁי נִשְׁמוֹתֵיהֶם, כַּמּוּבָא בְּדָבָרֵי מוֹהֲרָנֵ"ת ו"ל (לְקוּשֵׁי-הַלְכוֹת עֲרֵלָה, הַלְכָה ה', אוֹת יח); וְזֶה שֶׁמְסִימֵת הַמַּגְלָה: "דוֹרֵשׁ טוֹב לְעַמּוֹ, וְדוֹבֵר שְׁלוֹם לְכָל זָרְעוֹ", דוֹרֵשׁ טוֹב לְעַמּוֹ זֶה סוּד הַדְּרָשׁוֹת הַתּוֹרָה שֶׁזָּכָה מֶרְדְּכַי, שֶׁהָיָה פּוֹתֵחַ בְּדָבָרִים וְדוֹרְשָׁן, שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה הָיָה יְכוֹל לִקְרֹב נַפְשׁוֹת לְהִשָּׁם יִתְבָּרַךְ, וְזֶהוּ "דוֹרֵשׁ טוֹב לְעַמּוֹ", הֵם בְּנֵי יִשְׂרָאֵל, שֶׁכֻּלָּם מִשְׂרָשִׁין בְּאוֹתִיּוֹת הַתּוֹרָה, שֶׁהָיָה מֶרְדְּכַי מְאִיר בָּהֶם הָאָרֶה בְּכָל פַּעַם מִשְׂרָשֵׁי אוֹתִיּוֹת הַתּוֹרָה שֶׁדָּרַשׁ בָּהֶם, שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה עוֹרְרָם לְתִשְׁבּוּכָה בְּכָל פַּעַם, וְעַל-יְדֵי-זֶה נִתְרוֹמַם הַכְּבוֹד דִּקְדוּשָׁה לְשָׂרְשׁוֹ, וְעַל-יְדֵי-זֶה נִמְשָׁף שְׁלוֹם. וְזֶה "וְדוֹבֵר שְׁלוֹם לְכָל זָרְעוֹ"; כִּי עַל-יְדֵי-זֶה נִמְשָׁף שְׁלוֹם, וְזֶהוּ "לְכָל זָרְעוֹ", כִּי זוֹכָה שֶׁהָיָה נִמְשָׁף הַשְּׁלוֹם לְכָל זָרְעוֹ, שֶׁהִמְשִׁיף נִשְׁמוֹת בְּהִירוֹת וְזִכּוֹת לְזָרְעוֹ, עַל-יְדֵי שֶׁהֵאִיר שָׂרָשֵׁי אוֹתִיּוֹת הַתּוֹרָה בְּזֶה שֶׁלְמַד עִם הַרְחוּקִים, וְאִזִּי הַשְּׁלוֹם הִנְמָשָׁף עַל-יְדֵי-זֶה, בְּיָדָיו נִמְשָׁף בְּיֹתֵר לְזָרְעוֹ, שֶׁנִּמְשָׁכוּ לְזֶה הָעוֹלָם עַל-יְדֵי-זֶה. וְזֶהוּ "וְדוֹבֵר שְׁלוֹם לְכָל זָרְעוֹ". וְזֶה (יִשְׁעִיָה נד, י): "וְכָל בְּנֵיךָ לְמוֹדֵי הַיְוָה רַב שְׁלוֹם בְּנֵיךָ", כִּי הִתְלַמְּדוּ חֲכָמִים זוֹכִים לְכָנִים תְּלַמְּדוּ חֲכָמִים, עַל-יְדֵי שֶׁמְבָרְכִין בְּתוֹרָה תְּחִלָּה, שֶׁזֶה סוּד מֶרְדְּכַי, שֶׁהָיָה פּוֹתֵחַ בְּדָבָרִים וְדוֹרְשָׁם, עַל-יְדֵי-זֶה "וְרַב שְׁלוֹם בְּנֵיךָ", כִּי עַל-יְדֵי-זֶה מִמְשִׁיף שְׁלוֹם, שֶׁהוּא שְׁמוֹ שֶׁל הַקְּדוֹשׁ-בְּרוּךְ-הוּא, וּמַגְלָה אֶת הַהִסְתָּרָה שֶׁבְּתוֹךְ הַהִסְתָּרָה, שֶׁזֶה סוּד מַגְלַת אֶסְתֵּר, הֵינּוּ שֶׁהַצְּדִיק מַגְלָה אֶת הַהִסְתָּרָה שֶׁבְּתוֹךְ הַהִסְתָּרָה, שֶׁגַּם שָׁם נִמְצָא אֱלֻקוּתוֹ יִתְבָּרַךְ, וְאָף שִׁישׁ עָלָיו מִחֻלְקֵת, שֶׁזֶה בְּחִינַת "וְרָצִי לְרַב אֲחִיו" וְלֹא לְכָל אֲחָיו, וְאָף-עַל-פִּיכֵן אֵינּוּ מִתְפַּעֵל מֵהֶם, כִּי הוּא דְּבוֹק בּוֹ יִתְבָּרַךְ, שֶׁנִּקְרָא שְׁלוֹם. וְלִכֵּן הוּא "וְדוֹבֵר שְׁלוֹם לְכָל זָרְעוֹ", וְהֵבֵן לְמַעֲשֵׂה.

הספר הקדוש הזה נדפס
לעילוי נשמת
הגאון הצדיק
רבי מנחם זאב זי"ע
בן הגאון הקדוש
רבי אלכסנדר זי שא הי"ד
נפטר די בתשרי ה'תשס"ג
ת.ג.צ.ב.ה.

מִגְּלֵת אֶסְתֵּר

סדר ברכות המגילה

קוראים את המגילה בערב אחר תפילת ערבית,
וביום אחר קריאת התורה, הקורא מברך שלש
ברכות:

בְּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵינוּ מְלֶכֶךְ
הָעוֹלָם, אֲשֶׁר קִדְּשָׁנוּ
בְּמִצְוֹתָיו וְצִוָּנוּ עַל מִקְרָא מְגִלָּה:

בְּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵינוּ מְלֶכֶךְ
הָעוֹלָם, שֶׁעָשָׂה נִפְסִים
לְאַבֹּתֵינוּ בַּיָּמִים הָהֵם בְּזִמְנֵי הַזֶּה:

בְּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵינוּ מְלֶכֶךְ
הָעוֹלָם, שֶׁהַחֵינּוּ וְקִיַּמְנוּ
וְהִגִּיעָנוּ לְזִמְנֵי הַזֶּה:

בשחרית יכוין בברכת "שהחיינו" גם על מצות
מתנות לאביונים, ומצות משלוח מנות איש
לרעהו, ומצות סעודת פורים.

א * ויהי בימי אֲזוּשְׁרוּשׁ הַיּוֹם הַזֶּה אֲזוּשְׁרוּשׁ הַמֶּלֶךְ
בַּהָיָה וְעַד־כּוֹשׁ שֶׁבַע וְעֶשְׂרִים וּמֵאָה בְּיָמָיו:
ב בַּיָּמִים הָהֵם פָּשְׁעַת א הַמֶּלֶךְ אֲזוּשְׁרוּשׁ עַל
פֶּסַא מַלְכוּתוֹ אֲשֶׁר בְּשׁוֹשֵׁן הַבִּירָה: ג בְּשַׁנַּת
שְׁלוֹשׁ לְמַלְכוֹ עָשָׂה מִשְׁתֵּה לְכָל־שָׂרָיו וְעַבְדָּיו
זוּיָל א פָּרַס וּמְדֵי הַפְּרִתְמִים וְשָׂרֵי הַמְּדִינֹת
ז לְפָנָיו: ח בְּהִרְאֵתוֹ אֶת־עֶשֶׂר כְּבוֹד מַלְכוּתוֹ
וְאֶת־יָקָר הַתְּפָאֶרֶת גְּדוֹלָתוֹ יָמִים רַבִּים שְׂמוֹנִים
וּמֵאָת יוֹם: ט וּבְמָלוּתוֹ א הַיָּמִים הָאֵלֶּה עָשָׂה
הַמֶּלֶךְ לְכָל־הָעָם הַנְּמַצָּאִים בְּשׁוֹשֵׁן הַבִּירָה
לְמַגְדוֹל וְעַד־קֶטֶן מִשְׁתֵּה שֶׁבַעַת יָמִים בְּזוֹצֵר
גִּזְתָּ בֵיתָן הַמֶּלֶךְ: י זוּר א כְּרַפֵּס וּתְכִלֶּת אֲזוּז
בְּזוֹבְלֵי־בוּץ וְאַרְגָּמָן עַל־גְּלִילֵי כֶסֶף וְעַמּוּדֵי
שֵׁשׁ מִטּוֹת א זָהָב וְכֶסֶף עַל רִצְפַת בְּהַטְוֵשׁ
וְדָר וְסוּזָרֶת: יא וְהַשְׁקוֹת בְּכָל־יְהוָה וּבְכָל־יָמֵם
בְּמַכְלִים שׁוֹנִים וַיֵּין מַלְכוּת רַב כִּיֹּד הַמֶּלֶךְ:
יב וְהַשְׁתַּיָּה כֹּדֶת אֵין אֲנֵס כִּי־כֵן א יִסַּד הַמֶּלֶךְ עַל
פְּלִרְב בֵּיתוֹ לַעֲשׂוֹת כְּרִצּוֹן אִישׁ־וְאִישׁ: יג
יד וְשִׁתֵּי הַמַּלְכָּה עָשְׂתָה מִשְׁתֵּה נְשִׁים בֵּית
הַמַּלְכוּת אֲשֶׁר לְמֶלֶךְ אֲזוּשְׁרוּשׁ: יד בַּיּוֹם

השביעי כטוב לב-המלך ביין אמר למהובן
בוֹתָא זורבנא בגתא ואבגתא ותר וכרפס
שבעת הסריסים המשרתים את-פני המלך
אזשורוש: ^א להביא את-ושתי המלכה לפני
המלך בכתר מלכות להראות העמים
והשרים את-יפיה פיטובת מראה היא:
^ב ותמאן המלכה ושתי לבוא בדבר המלך
אשר ביד הסריסים ויקצף המלך מאד
וזמתו בערה בו: ^ג ויאמר המלך לזוכמים
ידעי העתים כי-כן דבר המלך לפני כל-ידעי
דת ודין: ^ד והקרב אליו פרשנא שתר אדמתא
תרשיש מרס מרסנא ממוכן שבעת שרי אפרס
ומדי ראי פני המלך הישבים ראשנה
במלכות: ^ה כדת מה-לעשות במלכה ושתי
על אשר לא-עשתה את-מאמר המלך
אזשורוש ביד הסריסים: ^ו ויאמר ^{מגלו} ממוכן
לפני המלך והשרים לא על-המלך לבדו
עוֹתָה ושתי המלכה כי על-כל-השרים ועל-
כל-העמים אשר בכל-מדינות המלך
אזשורוש: ^ז כי-יצא דבר-המלכה על-כל-

הַנָּשִׁים לְהַבְנוֹת בְּעֲלִיהֶן בְּעֵינֵיהֶן בְּאִמְרָם
הַמֶּלֶךְ אֲזוּשׁוּרוּשׁ אָמַר לְהָבִיא אֶת־וְשֹׁתֵי
הַמַּלְכָּה לִפְנֵי וְלֹא־בָאָה: ^א וְהַיּוֹם הַזֶּה
תִּאמְרָנָה | שָׂרוֹת פָּרְס־וּבְמֵדֵי אֲשֶׁר שָׁמְעוּ אֶת־
דְּבַר הַמַּלְכָּה לְכֹל שָׂרֵי הַמֶּלֶךְ וְכֹדֵי בְּוִיזוֹן
וְקֶצֶף: ^ב אִם־עַל־הַמֶּלֶךְ טוֹב יֵצֵא דְבַר־מַלְכוּת
מִלִּפְנֵי וַיִּכְתֹּב בְּדַתִּי פָּרְס־וּבְמֵדֵי וְלֹא יַעֲבוֹר
אֲשֶׁר לֹא־תָבוֹא וְשֹׁתֵי לִפְנֵי הַמֶּלֶךְ אֲזוּשׁוּרוּשׁ
וּמַלְכוּתָהּ יִהְיֶה הַמֶּלֶךְ לְרַעוּתָהּ הַטּוֹבָה מִמֶּנָּה:
^ג וְנִשְׁמַע פְּתָגָם הַמֶּלֶךְ אֲשֶׁר־יַעֲשֶׂה בְּכֹל־
מַלְכוּתוֹ כִּי רַבָּה הִיא וְכֹל־הַנָּשִׁים יִתְּנוּ יָקָר
לְבַעֲלֵיהֶן לְמַגְדוֹל וְעַד־קָטָן: ^ד וַיִּיטֹב הַדָּבָר
בְּעֵינֵי הַמֶּלֶךְ וְהַשָּׂרִים וַיַּעַשׂ הַמֶּלֶךְ כַּדְּבַר
בְּמוֹכָן: ^ה וַיִּשְׁלַח סִפְרִים אֶל־כָּל־מְדִינֹת
הַמֶּלֶךְ אֶל־מְדִינָה וּבְמִדְיָנָה כִּכְתָבָהּ וְאֶל־עַם
וְעַם כָּל־שׁוֹנֵי לְהַיּוֹת כָּל־אִישׁ שָׂרָר בְּבֵיתוֹ
וּבְדָבָר כָּל־שׁוֹן עִמּוֹ: ^ו אֲזוּר הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה
כִּשְׁךָ זִמְמַת הַמֶּלֶךְ אֲזוּשׁוּרוּשׁ זָכַר אֶת־וְשֹׁתֵי
וְאֶת אֲשֶׁר־עָשְׂתָה וְאֶת אֲשֶׁר־נִגְזַר עָלֶיהָ:
^ז וַיֹּאמְרוּ זַעֲרֵי־הַמֶּלֶךְ מִשְׂרָתָיו יִבְקְשׁוּ לְמֶלֶךְ

נְעֻרוֹת בְּתוּלוֹת טוֹבוֹת מֵרְאָה: וַיִּפְקֹד הַמֶּלֶךְ
פְּקִידִים בְּכָל־מְדִינֹת מְלָכוֹתָו וַיִּקְבְּצוּ אֶת־כָּל־
נְעֻרֵי־בְּתוּלָה טוֹבֹת מֵרְאָה אֶל־שׁוּשַׁן הַבִּירָה
אֶל־בֵּית הַנְּשִׁים אֶל־יָד הַגָּא סָרִיס הַמֶּלֶךְ שֶׁמֶר
הַנְּשִׁים וְנָתַן תִּמְרָקֵיהֶן: וְהַנְּעֻרָה אֲשֶׁר תִּיטֵב
בְּעֵינַי הַמֶּלֶךְ תִּמְלֹךְ תְּזוּת וְשִׁתִּי וְיִיטֵב הַדָּבָר
בְּעֵינַי הַמֶּלֶךְ וַיַּעַשׂ כֵּן: ׀ אִישׁ יְהוּדִי הָיָה
בְּשׁוּשַׁן הַבִּירָה וְשֵׁמוֹ מָרְדֳּכָי בֶּן יֵאִיר בֶּן־שִׁמְעִי
בֶּן־קֵישׁ אִישׁ יְמִינִי: אֲשֶׁר הִגְלָה מִירוּשָׁלַיִם
עַם־הַגְּלוּתָה אֲשֶׁר הִגְלָתָה עִם יְכִנְיָה מֶלֶךְ־
יְהוּדָה אֲשֶׁר הִגְלָה זְבוּכַד־נֶצַר מֶלֶךְ בָּבֶל: וַיְהִי
אֲמֵן אֶת־הַדָּסָה הִיא אֶסְתֵּר בֶּת־דָּדוֹ כִּי אֵין לָהּ
אָב וְאָם וְהַנְּעֻרָה יִפְתֵּת־תָּאֵר וְטוֹבֹת מֵרְאָה
וּבְבוֹת אֲבִיָּה וְאִמָּה לְקַוּוּה מָרְדֳּכָי לֹו לְבַת:
׀ וַיְהִי בְּהַשְׁמַע דְּבַר־הַמֶּלֶךְ וְדָתוֹ וּבְהַקְבֵּץ
נְעֻרוֹת רַבּוֹת אֶל־שׁוּשַׁן הַבִּירָה אֶל־יָד הַגָּי
וּתְלַקּוּז אֶסְתֵּר אֶל־בֵּית הַמֶּלֶךְ אֶל־יָד הַגָּי
שֶׁמֶר הַנְּשִׁים: ׀ וְתִיטֵב הַנְּעֻרָה בְּעֵינָיו וְתִשָּׂא
וְזָסַד לְפָנָיו וַיְבַהֵל אֶת־תִּמְרוּקֵיהָ וְאֶת־מִנּוֹתָהּ
לְתַת לָהּ וְאֶת שִׁבַע הַנְּעֻרוֹת הָרָאיוֹת לְתַת־לָהּ

מִבַּיִת הַמֶּלֶךְ וַיִּשְׁנֶה וְאֶת־נְעוּרוֹתֶיהָ לְטוֹב בַּיֵּית
 הַנָּשִׁים: ^א לֹא־הִגִּידָה אֶסְתֵּר אֶת־עַמּוּהָ וְאֶת־
 מוֹלַדְתָּהּ כִּי מְרַדְּכֵי צִוּהָ עָלֶיהָ אֲשֶׁר לֹא־תִגִּיד:
^ב וּבְכָל־יְוֹם וְיוֹם מְרַדְּכֵי מִתְהַלְּךְ לִפְנֵי וּזְצֹר
 בַּיֵּית־הַנָּשִׁים לְדַעַת אֶת־שְׁלוֹם אֶסְתֵּר וּמֵה־
 יַעֲשֶׂה בָּהּ: ^ג וּבַהֲגִיעַ תֶּרֶם נְעֻרָה וְנְעֻרָה לָבוֹא |
 אֶל־הַמֶּלֶךְ אֲזוּשׁוּרוּשׁ מִקֵּץ הַיּוֹת לָהּ כְּדַת
 הַנָּשִׁים שְׁנַיִם עָשָׂר זֹרֵשׁ כִּי כֵן יִמְלֹאוּ יַמֵּי
 מְרוֹקִיהֶן שִׁשָּׁה זֹרֵשִׁים בְּשָׁמֹן הַבּוֹר וְשִׁשָּׁה
 זֹרֵשִׁים בְּבִשְׂמִים וּבִתְמָרוֹקֵי הַנָּשִׁים: ^ד וּבֹהֶה
 הַנְּעֻרָה בָּאָה אֶל־הַמֶּלֶךְ אֵת כָּל־אֲשֶׁר תֹּאמֹר
 יִגְתֵּן לָהּ לָבוֹא עִמָּהּ מִבַּיִת הַנָּשִׁים עַד־בַּיֵּית
 הַמֶּלֶךְ: ^ה בְּעֶרֶב | הִיא בָּאָה וּבִבְקָר הִיא שָׁבָה
 אֶל־בַּיֵּית הַנָּשִׁים שְׁנֵי אֶלְיָד שִׁעֲשִׂגוּ סְרִיס
 הַמֶּלֶךְ שִׁמֹּר הַפִּילִגְשִׁים לֹא־תָבוֹא עוֹד אֶל־
 הַמֶּלֶךְ כִּי אִם־זֹפֶץ בָּהּ הַמֶּלֶךְ וְנִקְרָאָה בְּשֵׁם:
^ו וּבַהֲגִיעַ תֶּרֶם־אֶסְתֵּר בֵּית־אֲבִיוֹזִיל | דָּד מְרַדְּכֵי
 אֲשֶׁר לָקְזוּלוּ לָבֵת לָבוֹא אֶל־הַמֶּלֶךְ לֹא
 בִּקְשָׁה דָּבָר כִּי אִם אֶת־אֲשֶׁר יֹאמֹר הִגִּי
 סְרִיס־הַמֶּלֶךְ שִׁמֹּר הַנָּשִׁים וְתִהְיֶי אֶסְתֵּר נִשְׂאֵת

וְזוֹן בְּעֵינַי כָּל־רְאִיָּה: ^ט וַתִּלְקַח אֶסְתֵּר אֶל־
 הַמֶּלֶךְ אֶזְרוּשְׁתָּר אֶל־בֵּית מַלְכוּתוֹ בַּזֹּדֶשׁ
 הָעֲשִׂירִי הוּא־זוֹדֶשׁ טַבַּת בְּשַׁנַּת־שִׁבְעַת
 לְמַלְכוּתוֹ: ^י וַיֵּאָהֵב הַמֶּלֶךְ אֶת־אֶסְתֵּר מִכָּל־
 הַנָּשִׁים וַתִּשָּׂא־וּזוֹן וְזוֹסֵד לְפָנָיו מִכָּל־הַבְּתוּלוֹת
 וַיִּשֶׂם כֶּתֶר־מַלְכוּת בְּרֹאשָׁהּ וַיְמַלִּיכָהּ תְּזוּת
 וַיִּשְׁתִּי: ^{יא} וַיַּעַשׂ הַמֶּלֶךְ מִשְׁתֵּה גְדוֹל לְכָל־שָׂרָיו
 וַעֲבָדָיו אֶת מִשְׁתֵּה אֶסְתֵּר וַהֲנִיזָה לְמוֹדֵיעוֹת
 עֲשֵׂה וַיִּתֵּן מִשְׂאֵת כִּי־ד הַמֶּלֶךְ: ^{יב} וּבַהֲקַבֵּץ
 בְּתוּלוֹת שְׁנֵי־ת וּמֶרְדֵּכִי יוֹשֵׁב בְּשַׁעַר־הַמֶּלֶךְ:
^{יג} אִין אֶסְתֵּר מַגִּדַת מוֹלְדָתָהּ וְאֶת־עַמָּהּ כִּאֲשֶׁר
 צִוָּה עָלֶיהָ מֶרְדֵּכִי וְאֶת־מֵאֵמֶר מֶרְדֵּכִי אֶסְתֵּר
 עֲשֵׂה כִּאֲשֶׁר הִיָּתָה בְּאִמְנָה אֶתּוֹ: ^{יד} בַּיָּמִים
 הָהֵם וּמֶרְדֵּכִי יוֹשֵׁב בְּשַׁעַר־הַמֶּלֶךְ קֶצֶף בְּגִתָּן
 וַתִּרְשׁ שְׁנֵי־סָרִיסֵי הַמֶּלֶךְ מִשְׁמַרְי הַסֶּף וַיִּבְקֶשׁוּ
 לְשָׁלוֹן יָד בַּמֶּלֶךְ אֶזְרוּשֶׁרֶשׁ: ^{טו} וַיִּנְדַע הַדָּבָר
 לְמֶרְדֵּכִי וַיִּגֵּד לְאֶסְתֵּר הַמַּלְכָּה וַתֹּאמֶר אֶסְתֵּר
 לְמֶלֶךְ בְּשֵׁם מֶרְדֵּכִי: ^{טז} וַיִּבְקֶשׁ הַדָּבָר וַיִּמְצָא
 וַיִּתְּלוּ שְׁנֵיהֶם עַל־עֵץ וַיִּכְתֹּב בְּסֵפֶר הַבְּרִי
 הַיָּמִים לְפָנָי הַמֶּלֶךְ: ^{יז} אֶזְרוֹר א הַדָּבָרִים

הָאֱלֹהִים גָּדֹל הַמֶּלֶךְ אֲזוּשׁוּרוּשׁ אֶת־הַמֶּן בְּךָ
הַמְדַתָּא הָאֲנָנִי וַיִּנְשֵׂאֵהוּ וַיִּשֶׂם אֶת־כֶּסֶּאֱוֹ מֵעַל
כָּל־הַשָּׂרִים אֲשֶׁר אֵתוּ: וְכָל־עַבְדֵי הַמֶּלֶךְ
אֲשֶׁר־בְּשַׁעַר הַמֶּלֶךְ כָּרְעִים וּמִשְׁתַּזְזוּיִם לְהַמֶּן
כִּי־כֵן צִוְּהֵלוּ הַמֶּלֶךְ וּמְרַדְּכִי לֹא יִכְרַע וְלֹא
יִשְׁתַּזְזוּהָ: וַיֹּאמְרוּ עַבְדֵי הַמֶּלֶךְ אֲשֶׁר־בְּשַׁעַר
הַמֶּלֶךְ לְמֶרְדֵּכִי מִדּוּעַ אַתָּה עוֹבֵר אֶת מִצְוַת
הַמֶּלֶךְ: וַיְהִי ^{בְּאֵמָרָם} כְּאֹמְרָם אֵלָיו יוֹם וַיּוֹם וְלֹא
שָׁמַע אֵלֵיהֶם וַיִּגִּידוּ לְהַמֶּן לִרְאוֹת הַיַּעֲמֹדוּ
דְּבָרֵי מֶרְדֵּכִי כִי־הִגִּיד לָהֶם אֲשֶׁר־הוּא יְהוּדִי:
וַיֵּרָא הַמֶּן כִּי־אֵין מֶרְדֵּכִי כָרַע וּמִשְׁתַּזְזוּהָ לוֹ
וַיִּמְלֵא הַמֶּן זִמְבָּה: וַיָּבֹו בְּעֵינָיו לְשַׁלּוֹז יָד
בְּמֶרְדֵּכִי לְבַדּוֹ כִּי־הִגִּידוּ לוֹ אֶת־עַם מֶרְדֵּכִי
וַיִּבְקֶשׁ הַמֶּן לְהַשְׁמִיד אֶת־כָּל־הַיְהוּדִים אֲשֶׁר
בְּכָל־מַלְכוּת אֲזוּשׁוּרוּשׁ עִם מֶרְדֵּכִי: בְּזוֹדֶשׁ
הָרֵאשׁוֹן הוּא־זוֹדֶשׁ נִיֶּסֶן בְּשַׁנַּת שְׁתַּיִם עֶשְׂרֵה
לְמֶלֶךְ אֲזוּשׁוּרוּשׁ הַפֶּיֶל פּוּר הוּא הַגּוֹרֵל לִפְנֵי
הַמֶּן מִיּוֹם ׀ לְיוֹם וּמִזוֹדֶשׁ לְזוֹדֶשׁ שְׁנַיִם־עָשָׂר
הוּא־זוֹדֶשׁ אֲדָר: ם וַיֹּאמֶר הַמֶּן לְמֶלֶךְ
אֲזוּשׁוּרוּשׁ יִשְׁנֵו עַם־אֲזוּד מִפּוּר וּמִפְּרָד בֵּין

הָעַמִּים בְּכֹל מַדְיָנֹת מְלֹכֹתָּהּ וְדַתֵּיהֶם שְׁנוֹת
מִכְּלָעַם וְאֶת־דַּתִּי הַמֶּלֶךְ אֵינָם עֹשִׂים וְלִמְלֶכֶךְ
אֵין־שׁוּה לְהַגִּיוּם: ^א אִם־עַל־הַמֶּלֶךְ טוֹב יִכְתֹּב
לְאֲבָדָם וְעֲשֶׂרֶת אֲלָפִים כֶּסֶף־כָּסֶף אֲשֶׁקֹּל
עַל־יְדֵי עֹשֵׂי הַמְּלָאכָה לְהַבִּיא אֶל־גִּנּוּי הַמֶּלֶךְ:
וַיִּסַּר הַמֶּלֶךְ אֶת־טַבְעֵתוֹ מֵעַל יָדוֹ וַיִּתְּנָהּ לְהַמָּן
בֶּן־הַמְּדֵתָא הָאֲגָגִי צַרַר הַיְהוּדִים: ^ב וַיֹּאמֶר
הַמֶּלֶךְ לְהַמָּן הַכֶּסֶף נָתַן לְךָ וְהָעַם לַעֲשׂוֹת בּוֹ
כְּטוֹב בְּעֵינֶיךָ: ^ג וַיִּקְרָאוּ סִפְרֵי הַמֶּלֶךְ בַּיּוֹדֵשׁ
הָרִאשׁוֹן בְּשָׂלוֹשָׁה עָשָׂר יוֹם בּוֹ וַיִּכְתֹּב כָּכֹל־
אֲשֶׁר־צִוָּה הַמֶּן אֶל אֲזֻשְׁדָרְפָנֵי־הַמֶּלֶךְ וְאֶל־
הַפּוֹזוֹת אֲשֶׁר | עַל־מְדִינָה וּבְמְדִינָה וְאֶל־שְׂרֵי עַם
וְעַם מְדִינָה וּבְמְדִינָה כְּכַתְּבָהּ וְעַם וְעַם כְּלִשׁוֹנָו
בְּשֵׁם הַמֶּלֶךְ אֲזֻשְׁוֹרֶשׁ נִכְתָּב וְנִזְוָתָם בְּטַבְעֵת
הַמֶּלֶךְ: ^ד וְנִשְׁלוּזוּ סִפְרִים בְּיַד הָרָצִים אֶל־כָּל־
מְדִינֹת הַמֶּלֶךְ לְהַשְׁמִיד לְהָרַג וּלְאַבֵּד אֶת־
כָּל־הַיְהוּדִים מִנְעַר וְעַד־זָקֵן טָף וְנָשִׁים בְּיוֹם
אֶזְרָד בְּשָׂלוֹשָׁה עָשָׂר לַיּוֹדֵשׁ שְׁנַיִם־עָשָׂר הוּא־
זוֹדֵשׁ אָדָר וּשְׁלָלָם לְבוֹז: ^ה פָּתַשְׁעָן הַכְּתָב
לְהַגִּתָּן דָּת בְּכָל־מְדִינָה וּבְמְדִינָה גְלוּי לְכָל־

הַעַמִּים לְהַיּוֹת עֲתִידִים לַיּוֹם הַזֶּה: טו הַרְצִים
יֵצְאוּ דְחוּפִים בְּדַבַּר הַמֶּלֶךְ וְהָדַת נִתְּנָה בְּשׁוֹשַׁן
הַבִּירָה וְהַמֶּלֶךְ וְהַמֶּן יֵשְׁבוּ לְשִׁתּוֹת וְהָעִיר שׁוֹשַׁן
נְבֻכַדְנֶצַּר: פ ז א וּמֶרְדֵּךְ כִּי יָדַע אֶת־כָּל־אֲשֶׁר נַעֲשֶׂה
וַיִּקְרַע מֶרְדֵּךְ אֶת־בְּגָדָיו וַיִּלְבַּשׁ שָׂק וְאָפֶר וַיֵּצֵא
בְּתוֹךְ הָעִיר וַיַּעַק וְעָקָה גְדוּלָה וּמָרָה: ב וַיָּבֹא
עַד לִפְנֵי שַׁעַר־הַמֶּלֶךְ כִּי אֵין לָבֹא אֶל־שַׁעַר
הַמֶּלֶךְ בְּלִבּוֹשׁ שָׂק: ג וּבְכָל־מְדִינָה וּמְדִינָה
מִקּוֹם אֲשֶׁר דְּבַר־הַמֶּלֶךְ וְדָתוֹ מֵעַתָּה אֲבָל גְּדוּלַת
לִיְהוּדִים וְצוּם וּבְכִי וּבְמִסְפַּד שָׂק וְאָפֶר יַעַע
לְרַבִּים: ד וְתַבִּיאִיהָ וְתַבִּיאָנָה נַעֲרוֹת אֶסְתֵּר וְסָרִיסֶיהָ
וַיִּגְדּוּ לָהּ וַתַּתְּנוּ לָזוֹל הַמַּלְכָּה מְאֹד וַתִּשְׁלַח
בְּגָדִים לְהַלְבִּישׁ אֶת־מֶרְדֵּךְ וּלְהַסִּיר שָׂקוֹ
מֵעָלָיו וְלֹא קִבֵּל: ה וַתִּקְרָא אֶסְתֵּר לְהַתִּיר
מִסָּרִיסֵי הַמֶּלֶךְ אֲשֶׁר הָעַמִּיד לִפְנֵיהָ וַתַּצְוֶהוּ
עַל־מֶרְדֵּךְ לִדְעַת מַה־זֶּה וְעַל־מַה־זֶּה: ו וַיֵּצֵא
הַתֵּר אֶל־מֶרְדֵּךְ אֶל־רִזְזוּב הָעִיר אֲשֶׁר לִפְנֵי
שַׁעַר־הַמֶּלֶךְ: ז וַיִּגְדְּלוּ מֶרְדֵּךְ אֶת כָּל־אֲשֶׁר
קָרָהוּ וְאֵת א פָּרְשֵׁת הַכֶּסֶף אֲשֶׁר אָמַר הַמֶּן
לְשָׂקוֹל עַל־גִּזְיֵי הַמֶּלֶךְ בִּיְהוּדִים לְאַבְדָּם:

וְאֶת־פֶּתֶשֶׁן כְּתַב־הִדָּת אֲשֶׁר־נָתַן בְּשׁוֹשָׁן
 לְהַשְׁמִיד־ם נָתַן לוֹ לְהַרְאוֹת אֶת־אֶסְתֵּר וּלְהַגִּיד
 לָהּ וּלְצִוּוֹת עָלֶיהָ לָבוֹא אֶל־הַמֶּלֶךְ לְהַתְּוֹנֵן־לוֹ
 וּלְבַקֵּשׁ מִלְּפָנָיו עַל־עַמּוּהָ: ־ וַיָּבֹא הֵתֶר וַיַּגִּד
 לְאֶסְתֵּר אֵת דְּבָרֵי מְרֹדֶכִי: ־ וְתֹאמֶר אֶסְתֵּר
 לְהֵתֶר וְתַצְוֶהוּ אֶל־מְרֹדֶכִי: ־ כָּל־עַבְדֵי הַמֶּלֶךְ
 וְעַם מוֹדֵיעוֹת הַמֶּלֶךְ יָדְעִים אֲשֶׁר כָּל־אִישׁ
 וְאִשָּׁה אֲשֶׁר יָבֹא־אֶל־הַמֶּלֶךְ אֶל־הוֹצֵר
 הַפְּנִימִית אֲשֶׁר לֹא־יִקְרָא אֲזוּת דָּתוֹ לְהַבְּיִית
 לְבֶד מֵאֲשֶׁר יוֹשִׁיט־לוֹ הַמֶּלֶךְ אֶת־שַׂרְבִּית
 הַזָּהָב וְזָזִיה וְאֲנִי לֹא נִקְרָאתִי לָבוֹא אֶל־הַמֶּלֶךְ
 זֶה שְׁלוֹשִׁים יוֹם: ־ וַיִּגִּדוּ לְמְרֹדֶכִי אֵת דְּבָרֵי
 אֶסְתֵּר: ־ פ' וַיֹּאמֶר מְרֹדֶכִי לְהַשִּׁיב אֶל־אֶסְתֵּר
 אֶל־תְּדַבְּרֵי בְּנַפְשֶׁךָ לְהַמְלִיט בֵּית־הַמֶּלֶךְ מִכָּל־
 הַיְהוּדִים: ־ כ' אִם־הֲזֹרֵשׁ תְּזוֹרֵי־שִׁי בַּעַת הַזֹּאת
 רוּזוֹ וְהַצְּלָה יַעֲמוּד לַיהוּדִים מִמְּקוֹם אֲזוּר וְאֵת
 וּבֵית־אֲבִיךָ תֵּאבְדוּ וּבְמִי יוֹדַע אִם־לַעַת כֹּזֵאת
 הַנְּעִת לַמְּלָכוֹת: ־ וְתֹאמֶר אֶסְתֵּר לְהַשִּׁיב
 אֶל־מְרֹדֶכִי: ־ לך' כְּנֹס אֶת־כָּל־הַיְהוּדִים
 הַנִּמְצָאִים בְּשׁוֹשָׁן וְצוּמוּ עָלַי וְאֶל־תֵּאכְלוּ וְאֶל־

תִּשְׁתּוֹ שְׁלֹשֶׁת יָמִים לַיְלָה וַיּוֹם גַּם־אֲנִי וְנִגְדַרְתִּי
 אֲצוּם כֵּן וּבִכָּן אָבוֹא אֶל־הַמֶּלֶךְ אֲשֶׁר לֹא־
 כִּדָּת וּכְאֲשֶׁר אֲבָדְתִי אֲבָדְתִי: ^ז וַיַּעֲבֹר מִרְדֵּכָי
 וַיַּעַשׂ כְּכֹל אֲשֶׁר־צִוְתָהּ עָלָיו אֶסְתֵּר: ^ח הָא וַיְהִי |
 בַּיּוֹם הַשְּׁלִישִׁי וַתִּלְבַּשׁ אֶסְתֵּר מַלְכוּת וַתַּעֲמֹד
 בַּחוּצַר בַּיַּת־הַמֶּלֶךְ הַפְּנִימִית נֹכַח בַּיַּת הַמֶּלֶךְ
 וְהַמֶּלֶךְ יוֹשֵׁב עַל־כִּסֵּא מַלְכוּתוֹ בַּבַּיִת הַמַּלְכוּת
 נֹכַח פֶּתַח הַבַּיִת: ^ט וַיְהִי כִּרְאוֹת הַמֶּלֶךְ אֶת־
 אֶסְתֵּר הַמַּלְכָּה עֹמֶדֶת בַּחוּצַר נִשְׂאָה זֶזֶן בְּעֵינָיו
 וַיּוֹשֵׁט הַמֶּלֶךְ לְאֶסְתֵּר אֶת־שַׁרְבִיט הַזֶּהָב אֲשֶׁר
 בְּיָדוֹ וַתִּקְרַב אֶסְתֵּר וַתִּגַּע בְּרֹאשׁ הַשַּׁרְבִיט: ^י
^{יא} וַיֹּאמֶר לָהּ הַמֶּלֶךְ מַה־לָּךְ אֶסְתֵּר הַמַּלְכָּה
 וּמַה־בִּקְשָׁתְךָ עַד־זֹצִי הַמַּלְכוּת וַיַּעֲתֵן לָךְ:
^{יב} וַתֹּאמֶר אֶסְתֵּר אִם־עַל־הַמֶּלֶךְ טוֹב יָבוֹא
 הַמֶּלֶךְ וְהָמֵן הַיּוֹם אֶל־הַמִּשְׁתָּה אֲשֶׁר־עָשִׂיתִי
 לּוֹ: ^{יג} וַיֹּאמֶר הַמֶּלֶךְ מַה־רוּ אֶת־הָמֵן לַעֲשׂוֹת
 אֶת־דְּבַר אֶסְתֵּר וַיָּבֹא הַמֶּלֶךְ וְהָמֵן אֶל־
 הַמִּשְׁתָּה אֲשֶׁר־עָשִׂתָה אֶסְתֵּר: ^{יד} וַיֹּאמֶר הַמֶּלֶךְ
 לְאֶסְתֵּר בְּמִשְׁתֵּה הַיַּיִן מַה־שְּׂאֵלְתְךָ וַיַּעֲתֵן לָךְ
 וּמַה־בִּקְשָׁתְךָ עַד־זֹצִי הַמַּלְכוּת וַתַּעַשׂ: ^{טו} וַתַּעַן

אֶסְתֵּר וְהִיא אָמְרָה שְׂאֵלְתִי וּבִקְשָׁתִי: ^ה אִם־מִצְאָתִי
זוּן בְּעֵינֵי הַמֶּלֶךְ וְאִם־עַל־הַמֶּלֶךְ טוֹב לָתֵת אֶת־
שְׂאֵלְתִי וְלַעֲשׂוֹת אֶת־בִּקְשָׁתִי יָבֹא הַמֶּלֶךְ וְהָמֶן
אֶל־הַמִּשְׁתֶּה אֲשֶׁר אַעֲשֶׂה לָהֶם וּמִזֶּזֶר אַעֲשֶׂה
כַּדְבַר הַמֶּלֶךְ: ^ו וַיֵּצֵא הָמֶן בַּיּוֹם הַהוּא שְׂמוֹן
וְטוֹב לֵב וְכִרְאוֹת הָמֶן אֶת־מֶרְדֳּכָי בְּשַׁעַר
הַמֶּלֶךְ וְלֹא־קָם וְלֹא־זָע מִפָּנָיו וַיִּמְלֹא הָמֶן עַל־
מֶרְדֳּכָי זָמְזוּמָה: ^ז וַיִּתְאַפֵּק הָמֶן וַיָּבֹא אֶל־בֵּיתוֹ
וַיִּשְׁלֹז וַיָּבֹא אֶת־אֶהָבִי וְאֶת־יֹרֵשׁ אִשְׁתּוֹ:
^ח וַיִּסְפָּר לָהֶם הָמֶן אֶת־כְּבוֹד עֲשָׂרוֹ וְרַב בָּנָיו
וְאֵת כָּל־אֲשֶׁר גָּדְלוֹ הַמֶּלֶךְ וְאֵת אֲשֶׁר נִשְׂאוֹ
עַל־הַשָּׁרִים וְעַבְדֵי הַמֶּלֶךְ: ^ט וַיֹּאמֶר הָמֶן אֶף
לֹא־הִבִּיאָה אֶסְתֵּר הַמַּלְכָּה עִם־הַמֶּלֶךְ אֶל־
הַמִּשְׁתֶּה אֲשֶׁר־עָשְׂתָה כִּי אִם־אוֹתִי וְגַם־לְמוֹזֵר
אֲנִי קְרוֹא־לָהּ עִם־הַמֶּלֶךְ: ^י וְכִלְזָה אֵינְנוּ שׂוֹהֵה
לִי בְּכִלְעֵת אֲשֶׁר אֲנִי רֹאֶה אֶת־מֶרְדֳּכָי
הַיְהוּדִי יוֹשֵׁב בְּשַׁעַר הַמֶּלֶךְ: ^{יא} וְהִיא אָמְרָה לוֹ יֹרֵשׁ
אִשְׁתּוֹ וְכָל־אֶהָבָיו יַעֲשׂוּ־עֵץ גְּבוּהַ זְמִשִּׁים אֲמֹהַ
וּבְבִקָּר וְאָמַר לְמוֹזֵר וַיִּתְּלוּ אֶת־מֶרְדֳּכָי עַל־יוֹ
וּבְאֵעִם־הַמֶּלֶךְ אֶל־הַמִּשְׁתֶּה שְׂמוֹן וַיִּטַּב

הדָּבָר לִפְנֵי הַמֶּלֶךְ וַיַּעַשׂ הָעֵץ: פו א בְּלִילָה הַהוּא
גִּדְדָה שְׁנַת הַמֶּלֶךְ וַיֹּאמֶר לְהָבִיא אֶת־סֹפֵר
הַזְכָּרֹנוֹת דְּבָרֵי הַיָּבִימִים וַיְהִי נִקְרְאִים לִפְנֵי
הַמֶּלֶךְ: ב וַיִּמָּצֵא כְּתוּב אֲשֶׁר הִגִּיד מֶרְדֳּכָי
עַל־בְּגִתָּנָא וְתָרַשׁ שְׁנֵי סָרִיסֵי הַמֶּלֶךְ מִשְׁמֵרֵי
הַסֹּף אֲשֶׁר בִּקְשׂוּ לְשַׁלּוֹז יָד בַּמֶּלֶךְ אֲזוּשׁוּרוּשׁ:
ג וַיֹּאמֶר הַמֶּלֶךְ מִה־נַּעֲשֶׂה יִקָּר וּגְדוּלָה
ד לְמֶרְדֳּכָי עַל־זֶה וַיֹּאמְרוּ נַעֲרֵי הַמֶּלֶךְ מִשְׁרָתָיו
ה לֹא־נַעֲשֶׂה עִמּוֹ דָּבָר: ד וַיֹּאמֶר הַמֶּלֶךְ מִי בּוֹזֵר
וְהַמֶּלֶךְ בָּא לְוֹזֵר בֵּית־הַמֶּלֶךְ הַזֵּי צוֹנֵה לֹאמֹר
ו לְמֶלֶךְ לְתַלּוֹת אֶת־מֶרְדֳּכָי עַל־הָעֵץ אֲשֶׁר־הִכִּין
ז לו: ה וַיֹּאמְרוּ נַעֲרֵי הַמֶּלֶךְ אֵלָיו הִנֵּה הַמֶּלֶךְ עֹמֵד
ח בּוֹזֵר וַיֹּאמֶר הַמֶּלֶךְ יָבֹא: ו וַיָּבֹא הַמֶּלֶךְ וַיֹּאמֶר
ט לו הַמֶּלֶךְ מִה־לַּעֲשׂוֹת בְּאִישׁ אֲשֶׁר הַמֶּלֶךְ זוֹפֵן
י בִּיקְרוּ וַיֹּאמֶר הַמֶּלֶךְ בְּלָבוּ לְבִי יִזְזַף הַמֶּלֶךְ
יא לַעֲשׂוֹת יִקָּר יוֹתֵר מִמֶּנִּי: י וַיֹּאמֶר הַמֶּלֶךְ אֶל־
יב הַמֶּלֶךְ אִישׁ אֲשֶׁר הַמֶּלֶךְ זוֹפֵן בִּיקְרוּ: יג יָבִיאוּ
יד לְבוּשׁ מַלְכוּת אֲשֶׁר לְבִשְׁבוּ הַמֶּלֶךְ וְסוּס אֲשֶׁר
טו רָכַב עָלָיו הַמֶּלֶךְ וְאֲשֶׁר נָתַן כֶּתֶר מַלְכוּת
טז בְּרֵאשׁוֹ: טז וְנָתַן הַלְּבוּשׁ וְהַסּוּס עַל־יַד־אִישׁ

מִשְׂרֵי הַמֶּלֶךְ הַפְּרָתִימִים וְהַלְבִּשׁוּ אֶת־הָאִישׁ
 אֲשֶׁר הַמֶּלֶךְ זֹפַץ בִּיקְרוּ וְהִרְכִּיבֵהוּ עַל־הַסּוּס
 בְּרוּזוּב הָעִיר וְקִרְאוּ לְפָנָיו כַּכָּה יַעֲשֶׂה לְאִישׁ
 אֲשֶׁר הַמֶּלֶךְ זֹפַץ בִּיקְרוּ: ^ו וַיֹּאמֶר הַמֶּלֶךְ לְהַמָּן
 מִהֵרָ קוּז אֶת־הַלְבוּשׁ וְאֶת־הַסּוּס כִּי־אֲשֶׁר
 הַפְּרָתָה וַעֲשֶׂה־יָכֵן לְמַרְדֵּכִי הַיְּהוּדִי הַיּוֹשֵׁב
 בְּשַׁעַר הַמֶּלֶךְ אֲל־תִּפְּל דְּבַר מִכָּל אֲשֶׁר
 דִּבַּרְתָּ: ^ז וַיִּקְוֹז הַמָּן אֶת־הַלְבוּשׁ וְאֶת־הַסּוּס
 וַיִּלְבֹּשׂ אֶת־מַרְדֵּכִי וַיִּרְכִּיבֵהוּ בְּרוּזוּב הָעִיר
 וַיִּקְרָא לְפָנָיו כַּכָּה יַעֲשֶׂה לְאִישׁ אֲשֶׁר הַמֶּלֶךְ
 זֹפַץ בִּיקְרוּ: ^ח וַיֵּשֶׁב מַרְדֵּכִי אֶל־שַׁעַר הַמֶּלֶךְ
 וְהַמָּן גִּדְּוֹף אֶל־בֵּיתוֹ אֲבָל וּזְזוּפוֹי רָאשׁ: ^ט וַיִּסְפָּר
 הַמָּן לְוָרֵשׁ אֲשֶׁתּוֹ וּלְכָל־אֶהֱבָיו אֵת כָּל־אֲשֶׁר
 קָרָהוּ וַיֹּאמְרוּ לוֹ זִכְרָמִינוּ וּוְרֵשׁ אֲשֶׁתּוֹ אִם מוֹרַע
 הַיְּהוּדִים מַרְדֵּכִי אֲשֶׁר הַזּוֹלֹת לְנַפְּל לְפָנָיו
 לֹא־תוֹכַל לוֹ כִּי־נַפּוּל תַּפּוּל לְפָנָיו: ^י עוֹדָם
 מְדַבְּרִים עִמּוֹ וְסָרִיסֵי הַמֶּלֶךְ הִגִּיעוּ וַיִּבְהִלּוּ
 לְהִבִּיא אֶת־הַמָּן אֶל־הַמִּשְׁתָּה אֲשֶׁר־עָשְׂתָה
 אֶסְתֵּר: ^{יא} וַיָּבֵא הַמֶּלֶךְ וְהַמָּן לְשִׁתּוֹת עִם־
 אֶסְתֵּר הַמְּלִכָּה: ^{יב} וַיֹּאמֶר הַמֶּלֶךְ לְאֶסְתֵּר גַּם

בַּיּוֹם הַשְּׁנִי בְּמִשְׁתֵּה הַיַּיִן מִה־שְׂאֵלְתָךְ אֶסְתֵּר
הַמְּלֻכָּה וְתִנְחַן לָךְ וּמִה־בִּקְשֶׁתְךָ עַד־וּזְצִי
הַמְּלֻכּוֹת וְתַעֲשׂ: ־ וְתַעַן אֶסְתֵּר הַמְּלֻכָּה וַתֹּאמֶר
אִם־מִצְּאֵתִי זֶזֶן בְּעֵינֶיךָ הַמֶּלֶךְ וְאִם־עַל־הַמֶּלֶךְ
טוֹב תִּנְחַן־לִי נַפְשִׁי בְּשְׂאֵלְתִי וְעַמִּי בְּבִקְשָׁתִי:
ד כִּי נִמְכְּרָנוּ אֲנִי וְעַמִּי לְהַשְׁבִּיד כְּהָרוּג וּלְאֵבֶד
וְאֵלּוֹ לְעִבָדִים וְלִשְׁפוּזוֹת נִמְכְּרָנוּ הַיּוֹרֶשֶׁתִי כִּי
אֵין הַצָּר שׁוּדָה בְּנוֹק הַמֶּלֶךְ: ־ וַיֹּאמֶר הַמֶּלֶךְ
אֲזוּשׁוּרוּשׁ וַיֹּאמֶר לְאֶסְתֵּר הַמְּלֻכָּה מִי הוּא זֶה
וְאִיזָה הוּא אֲשֶׁר־מְלָאוּ לְבוֹ לַעֲשׂוֹת כֵּן:
ו וַתֹּאמֶר אֶסְתֵּר אִישׁ צָר וְאוֹיֵב הֵבֵן הָרַע הַזֶּה
וְהֵבֵן נִבְעֵת מִלִּפְנֵי הַמֶּלֶךְ וְהַמְּלֻכָּה: ־ וְהַמֶּלֶךְ
קָם בְּזוּמָתוֹ מִבִּישְׁתָּה הַיַּיִן אֶל־גִּנַּת הַבַּיִת וְהֵבֵן
עָמֵד לְבַקֵּשׁ עַל־נַפְשׁוֹ מֵאֶסְתֵּר הַמְּלֻכָּה כִּי
רָאָה כִּי־כִלְתָּהּ אֵלָיו הָרָעָה מֵאֵת הַמֶּלֶךְ:
ח וְהַמֶּלֶךְ שָׁב מִגִּנַּת הַבַּיִת אֶל־בַּיִת מִשְׁתֵּה
הַיַּיִן וְהֵבֵן נִפְלַעַל־הַמַּטָּה אֲשֶׁר אֶסְתֵּר עָלֶיהָ
וַיֹּאמֶר הַמֶּלֶךְ הֲגַם לְכַבּוֹשׁ אֶת־הַמְּלֻכָּה עַמִּי
בַּבַּיִת הַדָּבָר יֵצֵא מִפִּי הַמֶּלֶךְ וּפְנֵי הֵבֵן זָפוּ:
ט וַיֹּאמֶר זָרְבוּנָה אֲזוּד מִן־הַסְּרִיסִים לִפְנֵי

הַמֶּלֶךְ גַּם הִנְהִיחַ עֵץ אֲשֶׁר־עָשָׂה הַמֶּן לְמֹרְדֳכָי
אֲשֶׁר דִּבֶּר־טוֹב עַל־הַמֶּלֶךְ עִמּוֹד בְּבֵית הַמֶּן
גְּבוּהַ זֹמְשִׁים אִמָּה וַיֹּאמֶר הַמֶּלֶךְ תִּלְהוּ עִלְיוֹ:
וַיִּתְּלוּ אֶת־הַמֶּן עַל־הָעֵץ אֲשֶׁר־הֵכִין לְמֹרְדֳכָי
וַיִּזְמַת הַמֶּלֶךְ שְׂכָכָה: פ ח * בַּיּוֹם הַהוּא גִּתָּן
הַמֶּלֶךְ אוֹזְשׁוּרוֹשׁ לְאַסְתֵּר הַמְּלֻכָּה אֶת־בֵּית
הַמֶּן צַהֵר הַיְהוּדִים וּמֹרְדֳכָי בָּא לִפְנֵי
הַמֶּלֶךְ כִּי־הִגִּידָה אֶסְתֵּר מַה הוּא־לָהּ: וַיִּסֶּר
הַמֶּלֶךְ אֶת־טַבַּעְתּוֹ אֲשֶׁר הָעֵבִיר מִהַמֶּן וַיִּתְּנָהּ
לְמֹרְדֳכָי וַתֵּשֶׁם אֶסְתֵּר אֶת־מֹרְדֳכָי עַל־בֵּית
הַמֶּן: וַתִּסְּף אֶסְתֵּר וַתְּדַבֵּר לִפְנֵי הַמֶּלֶךְ וַתִּפְּלֵ
לִפְנֵי רַגְלָיו וַתִּבְכֶּה וַתִּתְּנוּזְזוּן־לוֹ לְהַעֲבִיר אֶת־רַעַת
הַמֶּן הָאֲנָגִי וְאֵת מוֹזְשִׁבְתּוֹ אֲשֶׁר יוֹשֵׁב עַל־
הַיְהוּדִים: וַיּוֹשֵׁט הַמֶּלֶךְ לְאַסְתֵּר אֶת שַׁרְבִיט
הַזָּהָב וַתִּקֶּם אֶסְתֵּר וַתַּעֲמֹד לִפְנֵי הַמֶּלֶךְ:
וַתֹּאמֶר אִם־עַל־הַמֶּלֶךְ טוֹב וְאִם־מִצָּאתִי וְזָן
לִפְנָיו וְכִשֶּׁר הַדְּבָר לִפְנֵי הַמֶּלֶךְ וְטוֹבָה אֲנִי
בְּעֵינָיו יִכְתֹּב לְהָשִׁיב אֶת־הַסְּפָרִים מוֹזְשִׁבַת
הַמֶּן בֶּן־הַמְּדִתָּא הָאֲנָגִי אֲשֶׁר כָּתַב לְאַבְדֹת אֶת־
הַיְהוּדִים אֲשֶׁר בְּכָל־מְדִינֹת הַמֶּלֶךְ: כ

אִיכָכָה אוֹכַל וְרֵאִיתִי בְרָעָה אֲשֶׁר־יִמָּצֵא
 אֶת־עַמִּי וְאִיכָכָה אוֹכַל וְרֵאִיתִי בְּאֶבְדָּן
 מוֹלְדֵתִי: ^ו וַיֹּאמֶר הַמֶּלֶךְ אֲזוּשׁוּרֶשׁ לְאֶסְתֵּר
 הַמַּלְכָּה וּלְמֶרְדֳּכָי הַיְהוּדִי הַזֶּה בֵּית־הַמָּוֶן נָתַתִּי
 לְאֶסְתֵּר וְאֵתוֹ תָּלוּ עַל־הָעֵץ עַל אֲשֶׁר־שָׁלוּז יָדוּ
 בַיהוּדִים ^ה בַּיהוּדִים: ^ה וְאַתֶּם כְּתַבּוּ עַל־הַיְהוּדִים
 כְּטוֹב בְּעֵינֵיכֶם בְּשֵׁם הַמֶּלֶךְ וְזוֹתָמוּ בְּטַבַּעַת
 הַמֶּלֶךְ כִּי־כָתַבְתָּ אֲשֶׁר־נִכְתַּב בְּשֵׁם־הַמֶּלֶךְ
 וְנִזְזוּתוֹם בְּטַבַּעַת הַמֶּלֶךְ אֵין לְהַשִּׁיב: ^ו וַיִּקְרָאוּ
 סִפְרֵי־הַמֶּלֶךְ בַּעַת־הַהִיא בּוֹזְדֵשׁ הַשְּׁלִישִׁי
 הוֹאִיזְדֵשׁ סִיּוֹן בְּשָׁלוּשָׁה וְעֶשְׂרִים בּוֹ וַיִּכְתַּב
 כָּכָל־אֲשֶׁר־צִוָּה מֶרְדֳּכָי אֶל־הַיְהוּדִים וְאֶל
 הָאֲזוּשְׁדָרְפָנִים־וְהַפּוּזוֹת וְשָׂרֵי הַמְּדִינֹת אֲשֶׁר
 מֵהַדוּ וְעַד־כּוּשׁ שֶׁבַע וְעֶשְׂרִים וּבִמְאֹד מְדִינָה
 מְדִינָה וּמְדִינָה כְּכַתְּבָהּ וְעַם וְעַם כְּלָשָׁנוּ וְאֶל־
 הַיְהוּדִים כְּכַתְּבָם וְכָל־שׁוֹנָם: ^ז וַיִּכְתַּב בְּשֵׁם
 הַמֶּלֶךְ אֲזוּשׁוּרֶשׁ וַיִּזְזוּתָם בְּטַבַּעַת הַמֶּלֶךְ וַיִּשְׁלָחוּ
 סִפְרִים בְּיַד הָרָצִים בְּסוּסִים רַכְבֵּי הָרָכֶשׁ
 הָאֲזוּשְׁתָּרְנִים בְּגֵי הַרְמָכִים: ^ח אֲשֶׁר נָתַן הַמֶּלֶךְ
 לַיהוּדִים | אֲשֶׁר בְּכָל־עִיר־וְעִיר לְהַקְהִיל

וְלַעֲבֹד עַל־נַפְשָׁם לְהַשְׁמִיד וְלַהֲרֹג וּלְאַבֵּד
 אֶת־כָּל־זֵוַיִּל עִם וּמְדִינָה הַצָּרִים אֹתָם טָף
 וְנָשִׁים וְשָׁלָלָם לְבוֹז: בַּיּוֹם אֲזוּד בְּכָל־מְדִינֹת
 הַמֶּלֶךְ אֲזוּשׁוּרוֹשׁ בְּשָׁלוֹשָׁה עָשָׂר לְאֲדָשׁ
 שָׁנִים־עָשָׂר הוּא־אֲזוּדֵשׁ אֲדָר: גַּ פֶּתַשְׁעָן הִכְתֵּב
 לְהַנְתֵּן דָּת בְּכָל־מְדִינָה וּבְמְדִינָה גָלוּי לְכָל־
 הָעַמִּים וְלַהֲלוֹת הַיְהוּדִים לַיְהוּדִים עֲתִידִים לַיּוֹם
 הַזֶּה לְהִנָּקֵם מֵאִי־בֵיהֶם: דַּ הָרָצִים רֹכְבֵי הָרֶכֶשׁ
 הָאֲזוּשֵׁתָרְנַיִם יֵצְאוּ מִבְּהֵלִים וּדְוֹזוּפִים בְּדַבַּר
 הַמֶּלֶךְ וְהִדָּת נִתְּנָה בְּשׁוֹשֵׁן הַבִּירָה: פ טו וּמְרַדְכֵי
 יֵצְאוּ מִכַּפְּנֵי הַמֶּלֶךְ בְּלִבּוֹשׁ מַלְכוּת תִּכְלַת וְזוֹזֹר
 וְעֵטְרַת זָהָב גְּדוּלָה וְתַכְרִיף בּוּץ וְאַרְגָּמָן וְהָעִיר
 שׁוֹשֵׁן צֶהֱלָה וְשִׁמּוֹזָה: טז לַיְהוּדִים הִיטָה אוֹרָה
 וְשִׁמּוֹזָה וְשָׁשׂוֹן וַיִּקָּר: זַּ וּבְכָל־מְדִינָה וּבְמְדִינָה
 וּבְכָל־עִיר וְעִיר מִקּוֹם אֲשֶׁר דְּבַר־הַמֶּלֶךְ וְדָתוֹ
 מֵאִיעַ שִׁמּוֹזָה וְשָׁשׂוֹן לַיְהוּדִים מִשְׁתָּה וַיּוֹם טוֹב
 וְרַבִּים מֵעַמִּי הָאָרֶץ מִתְּהִלָּה כִּי־נִפְלַ פּוֹזֵד־
 הַיְהוּדִים עֲלֵיהֶם: ט וּבְשָׁנִים עָשָׂר אֲדָשׁ
 הוּא־אֲזוּדֵשׁ אֲדָר בְּשָׁלוֹשָׁה עָשָׂר יוֹם בּוֹ אֲשֶׁר
 הִגִּיעַ דְּבַר־הַמֶּלֶךְ וְדָתוֹ לְהַעֲשׂוֹת בַּיּוֹם אֲשֶׁר

שָׁבְרוּ אִיבֵי הַיְהוּדִים לְשָׁלוֹט בָּהֶם וְנִהְפּוּךְ הוּא
אֲשֶׁר יִשְׁלְטוּ הַיְהוּדִים הַבַּיְתָה בְּשֵׁנָאִיהֶם:
ב נִקְהָלוּ הַיְהוּדִים בְּעָרֵיהֶם בְּכָל־מְדִינֹת
הַמְּלֶכֶךְ אֲזוּשׁוּרוּשׁ לְשָׁלוֹן יָד בַּמִּבְקָשִׁי רַעְתָּם
וְאִישׁ לֹא־עָמַד לִפְנֵיהֶם כִּי־נָפַל פּוּזָדָם עַל־כָּל־
הָעַמִּים: ג וְכָל־שָׂרֵי הַמְּדִינֹת וְהָאֲזוּשְׁדָר פָּנִים
וְהַפּוּזוֹת וְעָשִׂי הַמְּלָאכָה אֲשֶׁר לַמְּלֶכֶךְ מְנַשְׂאִים
אֶת־הַיְהוּדִים כִּי־נָפַל פּוּזָד־מֶרְדֵּכִי עֲלֵיהֶם:
ד כִּי־גָדוֹל מֶרְדֵּכִי בְּבֵית הַמְּלֶכֶךְ וְשָׁמְעוּ הוֹכֵךְ
בְּכָל־הַמְּדִינֹת כִּי־הָאִישׁ מֶרְדֵּכִי הוֹכֵךְ
וְגָדוֹל: ה וַיָּכּוּ הַיְהוּדִים בְּכָל־אִיבֵיהֶם מִכַּת־
זָרָב וְהָרָג וְאָבְדָן וַיַּעֲשׂוּ בְּשֵׁנָאִיהֶם פְּרָצוֹנִים:
ו וּבְשׁוֹשֶׁן הַבִּירָה הָרְגוּ הַיְהוּדִים וְאָבְדָן זִמְשָׁן
י מֵאוֹת אִישׁ: י וְאֵת | פְּרִשְׁנֵדְתָא וְאֵת | דִּלְכּוֹן
יא וְאֵת | אֶסְפֵּתָא: יב וְאֵת | פּוּרְתָא וְאֵת | אֲדִלְיָא
יג וְאֵת | אַרְיֵדְתָא: יד וְאֵת | פְּרַמְשֵׁתָא וְאֵת | אַרְיִסִי
טו וְאֵת | אַרְיֵדִי וְאֵת | וַיּוֹתָא: טז עֲשֶׂרֶת בְּנֵי הַמֶּלֶךְ
יז בְּיַד־הַמְּדִינָתָא עָרַר הַיְהוּדִים הָרְגוּ וּבִבְזוּהָ לֹא
יח שָׁלוֹנוֹ אֶת־יָדָם: יט בַּיּוֹם הַהוּא בָּא מִסְפֵּר
כ הַהֲרוּגִים בְּשׁוֹשֶׁן הַבִּירָה לִפְנֵי הַמְּלֶכֶךְ: כא וַיֹּאמֶר

הַמֶּלֶךְ לְאַסְתֵּר הַמְּלֻכָה בְּשׁוֹשֵׁן הַבֵּיָרָה הָרְגוּ
הַיְהוּדִים וְאִבְדוּ זֹמַם מֵאוֹת אִישׁ וְאֵת עֶשְׂרֵת
בְּנֵי־הַמֶּן בְּשָׂאֵר מְדִינֹת הַמֶּלֶךְ מִה עָשׂוּ וּמִה־
שִׁאלְתָּךְ וַיִּנְתֶּן לָךְ וּמִה־בִּקְשֶׁתְּךָ עוֹד וַתַּעַשׂ:
^י וַתֹּאמֶר אֶסְתֵּר אִם־עַל־הַמֶּלֶךְ טוֹב יִנְתֶּן גַּם־
מוֹזֵר לַיהוּדִים אֲשֶׁר בְּשׁוֹשֵׁן לַעֲשׂוֹת כְּדַת הַיּוֹם
וְאֵת עֶשְׂרֵת בְּנֵי־הַמֶּן יִתְּלוּ עַל־הָעֵץ: ^י וַיֹּאמֶר
הַמֶּלֶךְ לַהֲעֲשׂוֹת כֵּן וַתִּנְתֶּן דַּת בְּשׁוֹשֵׁן וְאֵת
עֶשְׂרֵת בְּנֵי־הַמֶּן תִּתְּלוּ: ^ט וַיִּקְהֲלוּ הַיְהוּדִים
אֲשֶׁר־בְּשׁוֹשֵׁן גַּם בַּיּוֹם אַרְבַּעַת עָשָׂר לְאוֹדֵשׁ
אֶדֶר וַיְהִי־גוֹ בְּשׁוֹשֵׁן שְׁלֹשׁ מֵאוֹת אִישׁ וּבִבְזָה
לֹא שָׁלוּזוּ אֶת־יָדָם: ^ט וּשְׂאֵר הַיְהוּדִים אֲשֶׁר
בְּמְדִינֹת הַמֶּלֶךְ נִקְהְלוּ וַעֲבָדוּ עַל־נַפְשָׁם וְנוֹזְזוּ
מֵאִיבֵיהֶם וְהָרוּגוּ בְּשִׁנְאֵיהֶם זֹמִשָּׁה וְשִׁבְעִים
אֶלֶף וּבִבְזָה לֹא שָׁלוּזוּ אֶת־יָדָם: ^י בַּיּוֹם־
שְׁלוֹשָׁה עָשָׂר לְאוֹדֵשׁ אֶדֶר וְנוֹזְזוּ בְּאַרְבַּעַת עָשָׂר
בּוֹ וַעֲשֵׂה אֹתוֹ יוֹם מְשֻׁתָּה וְשִׁמּוּזָה: ^י וְהַיְהוּדִים
וְהַיְהוּדִים אֲשֶׁר־בְּשׁוֹשֵׁן נִקְהְלוּ בְּשְׁלוֹשָׁה עָשָׂר
בּוֹ וּבְאַרְבַּעַת עָשָׂר בּוֹ וְנוֹזְזוּ בְּזֹמִשָּׁה עָשָׂר בּוֹ
וַעֲשֵׂה אֹתוֹ יוֹם מְשֻׁתָּה וְשִׁמּוּזָה: ^ט עַל־כֵּן

הַיְהוּדִים הַפְּרוּזִים הַפְּרוּזִים הַיִּשְׁבִּים בְּעָרֵי הַפְּרוּזוֹת
עָשִׂים אֶת יוֹם אַרְבַּעַת עָשָׂר לְזוֹדֵשׁ אֲדָר
שְׂמוּזָה וּמִשְׁתֶּה וַיּוֹם טוֹב וּמִשְׁלֹחַ מְנוֹת אִישׁ
לְרֵעֵהוּ: פ כ וַיִּכְתֹּב מֶרְדֵּךְ כִּי אֶת־הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה
וַיִּשְׁלַח סְפָרִים אֶל־כָּל־הַיְהוּדִים אֲשֶׁר בְּכָל־
מְדִינֹת הַבְּמֶלֶךְ אֲזוּשׁוּרוֹשׁ הַקְּרוּבִים
וְהַרוּזֻקִים: ט לָקִים עֲלֵיהֶם לִהְיוֹת עֲשִׂים אֶת
יוֹם אַרְבַּעַת עָשָׂר לְזוֹדֵשׁ אֲדָר וְאֶת יוֹם־זִמְבִּישָׁה
עָשָׂר בּוֹ בְּכָל־שָׁנָה וְשָׁנָה: י כִּימִים אֲשֶׁר־נָזְוּ
בָהֶם הַיְהוּדִים מֵאִיבֵיהֶם וְהַזֹּדֵשׁ אֲשֶׁר נִהְפָּךְ
לָהֶם מִיָּגוֹן לְשִׂמּוּזָה וּמֵאֲכָל לַיּוֹם טוֹב לַעֲשׂוֹת
אוֹתָם יְמֵי מִשְׁתֶּה וּשְׂמוּזָה וּמִשְׁלֹחַ מְנוֹת אִישׁ
לְרֵעֵהוּ וּמִתְנֹת לְאֲבִינָיִם: יא וְקִבַּל הַיְהוּדִים אֶת
אֲשֶׁר־הִזְזוּ לַעֲשׂוֹת וְאֶת אֲשֶׁר־כָּתַב מֶרְדֵּךְ
אֲלֵיהֶם: יב כִּי הָמָן בֶּן־הַמֶּדְתָּא הָאֲנִי עִיר
כָּל־הַיְהוּדִים וְזָשַׁב עַל־הַיְהוּדִים לְאֲבָדָם
וְהַפִּיל פּוֹר הוּא הַגּוֹרֵל לְהָמָם וְלְאֲבָדָם:
יג וּבִבְאֵה לִפְנֵי הַמֶּלֶךְ אָמַר עַם־הַסֶּפֶר יָשׁוּב
מוֹזֵשׁבֹתוֹ הִרְעָה אֲשֶׁר־זָשַׁב עַל־הַיְהוּדִים עַל־
רֵאשׁוֹ וְתָלוּ אֹתוֹ וְאֶת־בָּנָיו עַל־הָעֵץ: יד עַל־כֵּן

קראו לַיָּמִים הָאֵלֶּה פּוּרִים עַל־שֵׁם הַפּוּר עַל־
 כֵּן עַל־כָּל־דְּבָרֵי הָאֲגֵרֶת הַזֹּאת וּמִה־רָאוּ עַל־
 כָּכָה וּמִה־הֵיָעֵ אֲלֵיהֶם: ^כ קִיְמוּ וְקַבְּלוּ
 הַיְהוּדִים | עֲלֵיהֶם | וְעַל־זִרְעָם וְעַל־כָּל־הַנְּלוּיִם
 עֲלֵיהֶם וְלֹא יַעֲבֹר לַהֲיֹת עֲשִׂים אֶת־שְׁנֵי
 הַיָּמִים הָאֵלֶּה כִּכְתָבָם וְכִזְמָנָם בְּכָל־שָׁנָה
 וּשְׁנָה: ^{כא} וְהַיָּמִים הָאֵלֶּה נִזְכָּרִים וְנַעֲשִׂים בְּכָל־
 דֹּר וְדֹר מִשְׁפּוּזָה וּמִשְׁפּוּזָה מְדִינָה וּמְדִינָה
 וְעִיר וְעִיר וַיְמִי הַפּוּרִים הָאֵלֶּה לֹא יַעֲבְרוּ מִתּוֹךְ
 הַיְהוּדִים וְזָכְרָם לֹא־יִסּוּף מִזִּרְעָם: ^{כב} וְתִכְתֹּב
 אֶסְתֵּר הַמַּלְכָּה בֵּת־אֲבִיוֹזִיל וּמְרֻדְכִי הַיְהוּדִי
 אֶת־כָּל־תִּקְוָה לְקַיֵּם אֶת אֲגֵרֶת הַפּוּרִים הַזֹּאת
 הַשְּׁנִיית: ^{כג} וַיִּשְׁלַח סְפָרִים אֶל־כָּל־הַיְהוּדִים אֶל־
 שְׁבַע וְעֶשְׂרִים וּמֵאָה מְדִינָה מִלְּכוּת אַוּשְׁרוּשׁ
 דְּבָרֵי שָׁלוֹם וְאַמֶּת: ^{כד} לְקַיֵּם אֶת־יְמֵי הַפּוּרִים
 הָאֵלֶּה בְּזִמְנֵיהֶם כַּאֲשֶׁר קָיָם עֲלֵיהֶם מְרֻדְכִי
 הַיְהוּדִי וְאַסְתֵּר הַמַּלְכָּה וְכַאֲשֶׁר קִיְמוּ עַל־
 נַפְשָׁם וְעַל־זִרְעָם דְּבָרֵי הַצּוֹמוֹת וְעֵקֶתָם:
^{כה} וּבִמְאֹר אֶסְתֵּר קָיָם דְּבָרֵי הַפּוּרִים הָאֵלֶּה
 וְנִכְתָּב בַּסֵּפֶר: ^{כז} י וַיִּשֶׁם הַמֶּלֶךְ אַחֲשֵׁרֶשׁ | אַוּשְׁרוּשׁ |

בַּמָּס עַל־הָאָרֶץ וְאֵי הַיָּם: - וְכָל־מַעֲשֵׂה תַקְפוֹ
וּגְבוּרָתוֹ וּפְרָשֶׁת גְּדֻלַּת מְרָדְכִי אֲשֶׁר גְּדָלוֹ
הַבְּמֶלֶךְ הַלְוֵאֵיהֶם פְּתוּבִים עַל־סֹפֶר דְּבָרֵי
הַיָּבֹמִים לְמַלְכֵי מְדֵי וּפָרְס: ג כִּי | מְרָדְכִי הַיְהוּדִי
מִשְׁנֵה לְבַמֶּלֶךְ אֲזוּשׁוּרוּשׁ וְגָדוֹל לַיהוּדִים וְרָצוּי
לְרַב אֲזוּזֵי דָרָשׁ טוֹב לְעַמּוֹ וְדָבָר שְׁלוֹם לְכָל־
זְרַעוֹ:

ברכה אחר קריאת המגילה

בְּרוּךְ אַתָּה יְהוָה אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם, הָרַב אֶת רֵיבֵנו,
וְחָדָן אֶת דֵּינֵנו, וְחַנּוּקָם אֶת נַקְמַתֵנו, וְחַמְּשָׁלֵם
גְּמוּל לְכָל אוֹיְבֵי נַפְשֵׁנוּ, וְחַנּוּפְרַע לָנוּ מִצָּרֵינוּ, בְּרוּךְ אַתָּה
יְהוָה, הַנּוֹפְרַע לְעַמּוֹ יִשְׂרָאֵל מִכָּל צָרֵיהֶם, הָאֵל הַמּוֹשִׁיעַ:

בשחרית מתחילין שושנת יעקב

אֲשֶׁר הֵנִיא עֲצַת גּוֹיִם וַיַּפֵּר מַחְשְׁבוֹת עֲרוּמִים: בְּקוּם
עֲלֵינוּ אָדָם רָשָׁע, נִצָּר זְדוֹן מִזְרַע עַמְלֹק: גָּאָה
בַּעֲשָׂרוֹ וְכָרַח לוֹ בּוֹר, וְגִדְלָתוֹ יִקְשָׁה לוֹ לְכַד: דְּמָה בְּנַפְשׁוֹ
לְלֶכֶד וְנִלְכַד, בְּקִשׁ לְחַשְׁמִיד וְנִשְׁמַד מִחֶרֶת: הָמֶן הוֹדִיעַ
אֵיבַת אֲבוֹתָיו וְעִזָּר שְׁנֵאת אַחִים לְבָנָיו: וְלֹא זָכַר רַחֲמֵי
שְׂאוּל, כִּי בַחֲמֻלָתוֹ עַל אֲגַג נוֹלַד אוֹיֵב: זָמַם רָשָׁע לְחַכְרִית
צְדִיק, וְנִלְכַד טָמֵא בִּידֵי טָהוֹר: חָסַד גָּבַר עַל שְׂגָגַת אָב,
וְרָשָׁע הוֹסִיף חַטָּא עַל חַטָּאוֹ: טָמֶן בְּלָבוֹ מַחְשְׁבוֹת

ערומוי, ויתמכר לעשות רעה: ידו שלח בקדושי אל,
 כספו נתן להכרית זכרם: כראות מרדכי כי יצא קצף
 ודתי המן נתנו בשושי: לבש שק וקשר מספד וגזר צום
 וישב על האפר: מי זה ועמד לכפר שנגה ולמחול הטאת
 עון אבותינו: נין פרח מלולב, הן הדפה עמדה לעורר
 ישנים: סריסה הבהילו להמן להשקותו יין חמת תנינים:
 עמד בעשרו ונפל ברשעו, עשה לו עין ונתלה עליו: פיהם
 פתחו כל יושבי תבל, כי פור המן נהפך לפורנו: צדיק
 נחליץ מיד רשע, אויב נתן תחת נפשו: קימו עליהם
 לעשות פורים ולשמח בכל שנה ושנה: ראית את תפלת
 מרדכי ואסתר, המן ובניו על העץ תלית:

שושנת יעקב צהלה ושמחה בראותם יחד תבלת
 מרדכי: תשועתם היית לנצח, ותקותם בכל
 דור ודור: להודיע שכל קניד לא יבשו, ולא יבלמו
 לנצח כל החוסים בך: ארור המן אשר בקש לאבדי,
 ברוד מרדכי היהודי, ארורה זרש אשת מפחידו,
 ברוכה אסתר בעדי, ארורים כל הרשעים, ברוכים כל
 הצדיקים, וגם הרבוזה זכור לטוב:

ואחר כך אומרים ואתה קדוש וכו', קדיש שלם בלא תתקבל, ובמוצאי
 שבת אומרים ויהי נועם ואתה קדוש, קדיש שלם, למנצח על אילת
 השחר, ק"י, ברכו, עלינו.

סוד ה' ליראיו ובריתו להודיעם זה שמנו מאד לו

ומסלה מאד גם לפרנסה ולהעלאתה
בכל הענינים במשכונות וברחמינות
אשרי מי שיאמרום בכל יום

תקון טרא ומסלה מאד מאד
לקלאיות החסידים
ודוא פנים הברית, רחמנה לעליו

ת'יקון ה'פלא'?

יסדו, תקנו, גלו וצננה לפרסמו לכל ישראל
רבנו הקדוש והטורא אור הגנוז והצפון
בוצינא קדישא עלאה, אדוננו, מורנו ורבינו
רבי נחמן מברסלב, זכותו יגן עלינו

הבא לדפוס על-ידי
חסידו פרסלב
ע"ה"ק ורושלים תכב"א

טוב לומר זאת לפני אמירת העשרה מזמורים :

הריני מקשר עצמי באמירת העשרה מזמורים אלו לכל הצדיקים האמתיים שבדורנו, ולכל הצדיקים האמתיים שוכני עפר, קדושים אשר בארץ המה, ובפרט לרבנו הקדוש צדיק יסוד עולם נחל נובע מקור חכמה, רבנו נחמן בן פיגא, זכותו יגן עלינו, שגלה תקון זה.

לכו נרננה ליהנה נריעה לצור ישענו: נקדמה פניו בתודה בזמירות נריע לו: כי אל גדול יהנה ומלך גדול על כל אלהים:

קודם שיתחיל תהלים יאמר זה:

הריני מזמן את פי להודות ולהלל ולשבח את בוראי לשם יחוד קדשא בריך הוא ושכינתה בדחילו ורחימו עלי ידי שהוא טמיר ונעלם בשם כל ישראל:

טז א מכתם לדוד שמרני אל כי חסיתי בך:
 ב אמרת ליהנה אדני אתה טובתי בל עליך:
 ג לקדושים אשר בארץ המה ואדירי בל חפצי
 ד ירבו עצבותם אחר מהרו בל אסיד
 ה נספיהם מדם ובל אשא את שמותם על שפתי:
 ו יהנה מנת חלקי וכוסי אתה תומיך גורלי:
 ז חבלים נפלו לי בנעמים אף נחלת שפרה עלי:
 ח אברך את יהנה אשר יעניני אף לילות יסרוני
 ט בליותי: ה שויתי יהנה לנגדי תמיד כי מימיני
 י בל אמוט: ט לבן א שמח לבי ויגל כבודי אף
 יא בשרי ישכן לבטח: י כי לא תעזב נפשי לשאול
 יב לא תתן חסידך לראות שחת: יא תודיעני ארח
 יג חיים שבע שמחות את פניך נעמות בימיך
 נצח:

לב * לְדוֹד מִשְׁכִּיל אֲשֶׁרִי נְשׁוּי־פֶשַׁע פָּסוּי הַטָּאָה:
 ב אֲשֶׁר־יֵאָדָם לֹא יִהְיֶה לוֹ עוֹן וְאִין
 בְּרוּחוֹ רְמִיָּה: ג כִּי־הִחַרְשָׁתִי בָּלוּ עַצְמֵי בְּשָׂאֲנָתִי
 כָּל־הַיּוֹם: ד כִּי | יוֹמָם וְלַיְלָה תִּכְבַּד עָלַי יְדָךְ נִהְפָּךְ
 לְשֹׁדֵי בְּחֶרְבְּנִי קִיץ סָלָה: ה חֲטָאתִי אֹדֵיעָךְ וְעוֹנֵי
 לֹא־כִסִּיתִי אֲמַרְתִּי אוֹדָה עָלַי פֶּשַׁעִי לִיהוָה וְאַתָּה
 נִשְׂאֵת עוֹן חֲטָאתִי סָלָה: ו עַל־זֹאת יִתְפַּלֵּל
 כָּל־חַסִּיד | אֵלֶיךָ לְעֵת מְצָא רַק לְשֹׁטֵף מִיָּם רַבִּים
 אֵלָיו לֹא יִגִּיעוּ: ז אַתָּה | סֵתֵר לִי * מַעַר תַּעֲרַנִּי
 רַגְלֵי פֶלֶט תִּסּוּבְּנֵי סָלָה: ח אֲשַׁפִּילְךָ | וְאוֹרֶךְ
 בְּדַרְךְ־זוֹ תִלְךָ אִיעֲשֶׂה עֲלֶיךָ עֵינַי: ט אֶל־תִּהְיוּ |
 כְּסוּם כְּפָרֵד אִין הַבֵּין בְּמַתְנֵי־וֹרֶסֶן עֲדִיו לְבָלוּם
 בַּל קָרַב אֵלֶיךָ: י רַבִּים מִכְּאוֹבִים לְרַשָּׁע וְהַבּוֹטֵחַ
 בִּיהוָה חֶסֶד יִסּוּבְּנֵו: יא שִׂמְחוּ בִיהוָה וְגִילוּ
 צְדִיקִים וְהִרְנִינוּ כָּל־יִשְׂרָאֵל־לֵב:

מא * לְמַנְעֵת מְזוּמֹר לְדוֹד: ב אֲשֶׁרִי מִשְׁכִּיל אֶל־
 דָּל בַּיּוֹם רָעָה יִמְלֻטְהוּ יְהוָה: ג יְהוָה | יִשְׁמְרֵהוּ
 וַיַּחֲיֵהוּ וְאֲשֶׁר בְּאָרְץ וְאֶל־תִּתְּנֵהוּ בְּנַפְשׁ אֵיבָיו:
 ד יְהוָה יִסְעֲדֵנוּ עַל־עַרְשׂ דָּוִי כָּל־מִשְׁכְּבוֹ הַפְּתָה
 בְּחַלְיוֹ: ה אֲנִי־אֲמַרְתִּי יְהוָה חַנּוּנִי רַפְּאָה נַפְשִׁי
 כִּי־חֲטָאתִי לָךְ: ו אוֹיְבֵי יֹאמְרוּ רַע לִי מַתִּי יָמוּת
 וְאָבַד שְׁמוֹ: ז וְאִם־בָּא לְרְאוֹת | שׂוֹא יְדַבֵּר לְבוֹ

(* אחר אתה סתר לי — צריך להפסיק מעט (עיין בלקו"מ ח"א סי' ריג)

יִקְבֹּץ אֶנּוֹן לוֹ יֵצֵא לַחוּץ יִדְבֹר: ׀ יַחַד עָלַי יִתְלַחֲשׂוּ
 כָּל־שִׁנְאֵי עָלַי | יַחֲשְׁבוּ רָעָה לִי: ׀ דְּבַר־כְּלִיעַל
 יַעֲזֹק בּוֹ וְאֲשֶׁר שָׁכַב לֹא־יוֹסִיף לְקוֹם: ׀ גַּם־אִישׁ
 שְׁלוֹמִי | אֲשֶׁר־בָּטַחְתִּי בּוֹ אֹכַל לֶחֶמִי הִגְדִּיל עָלַי
 עֵקֶב: ׀ וְאַתָּה יְהוָה חַנּוּנִי וְחַקִּימֵנִי וְאַשְׁלֵמָה לְהֵם:
 יׁ בְּזֹאת יִדְעָתִי כִּי־חָפְצָתָּ בִּי כִּי לֹא־יִרְיַע אֵיבִי
 עָלַי: יׁ וְאֲנִי בְּתַמִּי תִּמְכַּתָּ בִּי וּתְשִׁיבֵנִי לְפָנֶיךָ
 לְעוֹלָם: יׁ כְּרוּךְ יְהוָה | אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל מִהַעוֹלָם
 וְעַד־הָעוֹלָם אָמֵן | וְאָמֵן:

מׁב ׀ לְמַנְעֵחַ מִשְׁפִּיל לְבַגֵּי־קִרְחָה: ׀ כַּאֲשֶׁר תִּעְרַג
 עַל־אֲפִיקֵי־מָיִם בֶּן נַפְשֵׁי תִעְרַג אֲלֶיךָ אֱלֹהִים:
 ג עֲמָאָה נַפְשִׁי | לְאֱלֹהִים לְאֵל חֵי מְתֵי אָבוֹא
 וְאַרְאֶה פָּנַי אֱלֹהִים: ד הִיִּתְהַלֵּי דְמַעְתֵּי לְחֵם יוֹמָם
 וְלַיְלָה כְּאִמֵּר אֵלַי כָּל־הַיּוֹם אֵיךְ אֱלֹהֶיךָ: ׀ אֱלֹהֵי
 אֲזַכְּרָה | וְאַשְׁפֹּכָה עָלַי | נַפְשִׁי כִּי אֶעְבֹּר | בְּסֶדֶךְ
 אֲדָדָם עַד־בֵּית אֱלֹהִים בְּקוֹל־רִנָּה וְתוֹדָה הַמּוֹן
 הוֹנֵג: ו מִהַ־תִּשְׁתַּחֲוִּי | נַפְשִׁי וּתְהַמִּי עָלַי הוֹחֵלִי
 לְאֱלֹהִים כִּי־עוֹד אֲוֹדְנֵנוּ יִשׁוּעוֹת פָּנִינוּ: ז אֱלֹהֵי עָלַי
 נַפְשִׁי תִשְׁתַּחֲוֶה עֲלֵי כֵן אֲזַכְּרֶךָ מֵאַרְצֵן יִרְדֵּן
 וְחֶרְמוֹנִים מֵהַר מִצְעָר: ׀ תְּהוֹם־אֶל־תְּהוֹם קוֹרָא
 לְקוֹל עֲנוּרֶךָ כָּל־מִשְׁבְּרֶיךָ וְנִלְיֶךָ עָלַי עֲבָרוּ:
 ח יוֹמָם | יַצְוֶה יְהוָה | תִּסְדֹּדוּ וּבְלִילָה שִׁירָה עִמִּי
 תִּפְלֶה לְאֵל חַיִּי: ׀ אֲזַכְּרָה | לְאֵל סְלַעֵי לְמָה

שְׂכַחְתָּנִי לְמַח־קֶדֶר אֱלֹהִי בְּלַחֲץ אֹיִב: יא בְּרִצְחָ |
 בְּעַצְמוֹתַי חֲרַפּוּנִי צוֹרְרֵי בְּאֶמְרָם אֵלֵי כָּל־הַיּוֹם
 אֵיחָה אֱלֹהֶיךָ: יב מַח־תִּשְׁתַּחֲוִי | נַפְשִׁי וּמַח־תִּתְּחַמֵּי
 עָלַי הוֹחִילִי לְאֱלֹהִים כִּי־עוֹד אֲוֹדֶנּוּ יְשׁוּעַת פָּנָי
 וְאֱלֹהֵי:

נט * לְמַנְצֶחָ אֶל־תִּשְׁחַת לְדוֹד מִכְתָּם בְּשִׁלַּח
 שְׂאוּל וַיִּשְׁמְרוּ אֶת־הַבַּיִת לַהֲמוֹתָו: ב הַצִּילֵנִי
 מֵאֹיִבֵי | אֱלֹהֵי מִמְּתִקוּמִי תִשְׁנַבְּנִי: ג הַצִּילֵנִי
 מִפְּעֻלֵי אֹזֶן וּמֵאֲנָשֵׁי דָמִים הוֹשִׁיעֵנִי: ד כִּי הִנֵּה
 אָרְבוּ לְנַפְשִׁי יְגוּרוּ עָלַי עֲזִים לֹא־פֶשַׁעִי וְלֹא־
 הִטָּאתִי יְהוָה: ה בְּלִי־עֵוֹן יִרְצוֹן וַיְכַוְּנֵנִי עוֹרָה
 לְקַרְאתִי וּרְאָה: ו וְאַתָּה יְהוָה־אֱלֹהִים | עֲבֹאוֹת
 אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל הַקִּיְצָה לְפָקֶד כָּל־הַגּוֹיִם אֶל־תִּתֵּן
 כָּל־בְּגָדֵי אֹזֶן סֵלָה: ז יִשׁוּבוּ לְעָרֵב יַחֲמוּ כַּפְּלָב
 וַיִּסּוּבְבוּ עִיר: ח הִנֵּה | וַיִּפְּעוּן בְּפִיהֶם חֲרָבוֹת
 בְּשִׁפְתוֹתֵיהֶם כִּי־מִי שָׁמַע: ט וְאַתָּה יְהוָה תִּשְׁחַק־
 לָמוֹ תִלְעַג לְכָל־גּוֹיִם: י עוֹז אֱלֹהִי אֲשַׁמְרָה כִּי־
 אֱלֹהִים מִשְׁנַבְּבִי: יא אֱלֹהֵי חֶסֶדֵי יִקְדְּמֵנִי אֱלֹהִים
 יִרְאֵנִי בְּשִׂרְרֵי: יב אֶל־תִּהְרָגִם | פֶּן־וַיִּשְׁכַּחוּ עַמִּי
 הַנִּיַּעְמוּ בְּחִילֶךָ וְהוֹרִידְמוּ מִגִּנְנֵנוּ אֲדֹנָי: יג חַטָּאת־
 פִּימוֹ דְּבַר־שִׁפְתֵימוֹ וַיִּלְכְּדוּ בְּגֹאוֹנָם וּמֵאֲלֹהִי
 וּמִבְּחַשׁ יִסְפְּרוּ: יד כָּלָה בְּחַמָּה כָּלָה וְאֵינָמוּ וַיִּדְעוּ
 כִּי־אֱלֹהִים מוֹשֵׁל בְּיַעֲקֹב לְאַפְסֵי הָאָרֶץ סֵלָה:

טו וַיִּשְׁבוּ לָעָרֶב יַהֲמוּ כַּכֶּלֶב וַיִּסּוּבְבוּ עִיר: טז הַמָּה
 זַנִּיעוֹן לֶאֱכֹל אִם-לֹא יִשְׁפְּעוּ וַיְלִינּוּ: יז וְאֲנִי |
 אֲשִׁיר עֲזָךְ וְאֶרְנֶן לְבַקֵּר חֲסֻדְךָ כִּי-הָיִיתָ מִשְׁגָּב לִי
 וּמְנוּס בְּיוֹם צָר-לִי: יח עֲזִי אֱלֹהֶיךָ אֲזַמְּרָה כִּי-אֱלֹהִים
 מִשְׁגָּבֵי אֱלֹהֵי חֲסָדֶי:

עז א לְמַנְעֵחַ עַל- יְדוּתוֹן לְאֶסֶף מִזְמוֹר: ב קוֹלִי *
 אֶל-אֱלֹהִים וְאֶצְעָקָה קוֹלִי אֶל-אֱלֹהִים וְחֲאֲזִין
 אֵלַי: ג בְּיוֹם צָרָתִי אֲדַנִּי דְרָשְׁתִּי יְדִי | לְלִלָה נִגְרָה
 וְלֹא תִפּוֹג מֵאַנְהָה הַנְּחַם נַפְשִׁי: ד אֲזַכְּרָה אֱלֹהִים
 וְאֶהְמִיָּה אֲשִׁיחָה | וְתַתְּעַטֵּף רוּחִי סֵלָה: ה אַחֲזֹת
 שְׁמֵרוֹת עֵינַי נִפְעַמְתִּי וְלֹא אֲדַבֵּר: ו חֲשַׁבְתִּי יָמַיִם
 מִקֶּדֶם שָׁנוֹת עוֹלָמִים: ז אֲזַכְּרָה נְגִינָתִי בַלִּילָה
 עִם-לִבִּי אֲשִׁיחָה וַיִּתְּפֹשׂ רוּחִי: ח הַלְעוֹלָמִים
 יִזְנַח | אֲדַנִּי וְלֹא-יִסֹּף לְרַעוֹת עוֹד: ט הָאֶפֶס לְנִעַח
 חֲסֻדוֹ גָּמַר אֲמַר לְדָר וְדָר: י הַשְּׂכַח חֲנוּת אֵל
 אִם-קָפִץ בְּאֵף רַחֲמָיו סֵלָה: יא וְאֲמַר חֲלוּתִי הוּא
 שָׁנוֹת יָמַיִן עֲלִיוֹן: יב אֲזַכְּרָה מַעֲלָלֵי-יְהוָה כִּי-אֲזַכְּרָה
 מִקֶּדֶם שְׁלֹאֲךָ: יג וְהִנִּיתִי בְּכָל-פְּעֻלָּךְ וּבַעֲלִילוֹתֶיךָ
 אֲשִׁיחָה: יד אֱלֹהִים בִּקְדָשׁ דְּרַבְּךָ מִי-אֵל גְּדוֹל
 בְּאֱלֹהִים: טו אַתָּה הָאֵל עֲשֵׂה פְלֵא הוֹדְעַת בְּעַמִּים
 עֲזָךְ: טז גְּאֻלַּת בְּזוֹרַע עֲמֻךָ בְּנִי-יַעֲקֹב וַיּוֹסֶף סֵלָה:
 יז רְאוּךָ מִיָּם | אֱלֹהִים רְאוּךָ מִיָּם יִחִילוּ אֵף יִרְגְּזוּ

* באמרוך אל אלהים תכווין המילוי כזה אל"ף למ"ד אל"ף למ"ד ה"י יו"ד מ"ם

תהמות: ^ח זרמו מים | עבות קול נתנו שחקים
 אף־חצציה יתהלכו: ^ט קול רעמך | בנלגל האירו
 ברקים תבל רגזה ותרעש הארץ: ^כ בים הרבך
 ושבילך במים רבים ועקבותיך לא נדעו:
^{כא} נחית כעאן עמך ביד־משה ואהרן:

צ * תפלה למשה איש־האלהים אדני מעון אתה
 היית לנו בדר ודר: ^ב בטרם | הרים ילדו
 ותחולל ארץ ותבל ומעולם עד־עולם אתה אל:
 ג תשב אנוש עד־פא ותאמר שובו בני־אדם:
 ד פי אלף שנים בעיניך פיום אתמול פי יעבר
 ואשמורה בלילה: ^ה זרמתם שנה יהיו בפקר
 פחציר יחלף: ^ו בפקר יציץ וחלף לערב ימולל
 ויבש: ^ז פי־כלינו באפך ובחמתך נבהלנו:
 ח שתה עונתינו לנגדך עלמנו למאור פניך: ^ט פי
 כל־ימינו פנו בעברתך פלינו שנינו כמו־הנה:
 י ימי־שנותינו בהם שבעים שנה ואם בגבורת |
 שמונים שנה ורהבם עמל ואון פי־נו חיש ונעפה:
 יא מי־ידע עז אפך וכיראתך עברתך: ^{יב} למנות
 ימינו פן הודע ונבא לבב חכמה: ^{יג} שובה יהוה
 עד־מתי והנחם על־עבדיך: ^{יד} שפענו בפקר
 חסדך ונרננה ונשמחה בכל־ימינו: ^{טו} שמחנו
 פיםות עניתנו שנות ראינו רעה: ^{טז} יראה אל־
 עבדיך פעלך והדרך על־פניהם: ^{יז} ויהי | נעם

אֲדַנִּי אֱלֹהֵינוּ עָלֵינוּ וּמַעֲשֵׂה יְדֵינוּ כּוֹנֵנָה עָלֵינוּ
 וּמַעֲשֵׂה יְדֵינוּ כּוֹנֵנָה:

קה * הודו ליהוה קראו בשמו הודיעו בעמים
 עלילותיו: ב שירו-לו זמרו-לו שיהו בכל-
 נפלאותיו: ג התהללו בשם קדשו ישמח לב |
 מבקשי יהוה: ד דרשו יהוה ועזו בקשו פניו
 תמיד: ה זכרו נפלאותיו אשר-עשה מפתיו
 ומשפטי-פיו: ו זרע אברהם עבדו בני יעקב
 בחיריו: ז הוא יהוה אלהינו בכל-הארץ
 משפטיו: ח זכר לעולם בריתו דבר צוה לאלה
 דור: ט אשר פרת את-אברהם ושבועתו לישחק:
 י ויעמידה ליעקב לחק לישראל ברית עולם:
 יא לאמר לך אתן את-ארץ-כנען חבל נחלתכם:
 יב בהיותם מתי מספר כמעט ונרים בה:
 יג ויתהלכו מגוי אל-גוי מממלכה אל-עם אחר:
 יד לא-הניח אדם לעשקם ויזכח עליהם מלכים:
 טו אל-תגעו במשיחי ולנביאי אל-תרעו:
 טז ויקרא רעב על-הארץ כל-מטה-לחם שבר:
 יז שלח לפניהם איש לעבד נמכר יוסף: יח ענו
 בכבל רגלו ברזל באה נפשו: יט עד-עת
 בא-דברו אמרת יהוה צרפתהו: כ שלח מלך
 ויתירהו משל עמים ויפתחהו: כא שמו אדון
 לביתו ומשל בכל-קנינו: כב לאסר שריו בנפשו

וזקניו יחפם: כג ויבא ישראל מצרים ויעקב גר
 בארץ-הם: כד ויפר את-עמו מאד ויעצמהו
 מצריו: כה הפך לבם לשנא עמו להחניף בעבדיו:
 כו שלח משה עבדו אהרן אשר בחר-בו: כז שמו
 גם דברי אתותיו ומפתים בארץ-הם: כח שלח
 השף ויהשף ולא-מרו את-דברו: כט הפך את-
 מימיהם לדם וימת את-דנתם: ל שרץ ארצם
 צפרדעים בחררי מלביהם: לא אמר ויבא ערב
 כנים בכל-גבולם: לב נתן גשמייהם ברד אש
 להבות בארצם: לג ויך גפנם ותאנתם וישפר עץ
 גבולם: לד אמר ויבא ארבה וילק ואין מספר:
 לה ויאכל כל-עשב בארצם ויאכל פרי אדמתם:
 לו ויך כל-בכור בארצם ראשית לכל-אונם:
 לז ויוציאם בכסף וזהב ואין בשבטיו פושל:
 לח שטח מצרים בעאתם פי-נפל פחדם עליהם:
 לט פרש ענן למסך ואש להאיר לילה: מ שאל
 ויבא שָׁלוֹ וְלָהֶם שָׁמַיִם יִשְׁבִיעֵם: מא פתח עור
 ויזונו מים הלכו בעיות נהר: מב פי-זכר את-
 דבר קדשו את-אברהם עבדו: מג ויוצא עמו
 בששון ברנה את-בתי-יו: מד ויתן להם ארעות
 גוים ועמל לאמים יירשו: מה בעבור | ישמרו
 חקיו ותורתיו ינצרו הללויה:

קלז * על-נהרות | בבל שם ישבנו גם-פכינו
 בזכרנו את-ציון: ב על-ערבים בתוכה תלינו
 כנרותינו: ג כי שם שאלנו שובינו דברי-שיר
 ותוללינו שמחה שירו לנו משיר ציון: ד איך נשיר
 את-שיר-יהוה על אדמת נכר: ה אם-אשפחה
 ירושלים תשפח ימיני: ו תדבק לשוני | לחפי
 אם-לא אזכרי אם-לא אעלה את-ירושלים על
 ראש שמחתי: ז זכר יהוה | לבני אדום את יום
 ירושלים האמרים ערו | ערו עד היסוד בה:
 ח בת-בבל השדודה אשרי שישלם-לך את-
 גמולך שגמלת לנו: ט אשרי | שיאחו ונפיץ את-
 עלליך אל-הסלע:

קנ * הללויה | הללו-אל בקדשו הללויה ברקיע
 עזו: ב הללויה בגבורתיו הללויה כרב גדלו:
 ג הללויה בתקע שופר הללויה בגבל וכנור:
 ד הללויה בתוף ומחול הללויה במנים וענב:
 ה הללויה בצלצלי-שמע הללויה בצלצלי תרועה:
 ו כל הנשמה תהלל יה הללויה:

אחר שסיים תהלים יאמר זה:

מי יתן מציון ישועת ישראל בשוכי יהוה שבות עמו וגל יעקב ישמח ישראל:
 ותשועת צדיקים מיהוה מעולם בעת צרה: ויעזרם יהוה ויפלטם מפלטם
 מרשעים ויושיעם כי חסו בו: